

**DOĞU TÜRKiSTAN'DA BULUNMUŞ
ÇAĞATAYCA BİR YUSUF U ZÜLEYHA
(YÛSUF 'ALEYH'İS-SELÂM BİRLE ZÜLEYHÂ)**

**Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Doktora Tezi
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Eski Türk Dili Programı**

Mehmet SARIKÖSE

Danışman: Prof. Dr. Mehmet Vefa NALBANT

**Haziran, 2022
DENİZLİ**

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atıfta bulunulduğunu beyan ederim.

Mehmet SARIKÖSE

ÖN SÖZ

Çağatay Türkçesi, 15. yüzyıldan 20. yüzyıl başlarına kadar Batı Türklüğünün sınırlarını çizen Karadeniz, Kafkas Dağları, Hazar Denizi ve Orta İran'ın kuzey ve doğusunda kalan Kuzey ve Doğu Türklüğünün ortak yazı dili olarak kullanılmıştır. Son dönem Çağatay Türkçesi ile yazılan metinlerin tespiti Çağatay Türkçesinin kullanıldığı sahalardaki ağızlar ve devamı sayılan Özbek Türkçesi ve Yeni Uygur Türkçesi yazı dilleriyle ilişkisini ortaya koyacaktır. Ayrıca bu metinlerdeki dil özellikleri son dönem Çağatay Türkçesi hakkında daha detaylı bilgi sahibi olmamıza yardımcı olacaktır.

Yûsuf u Züleyhâ hikâyesi hem Doğu edebiyatında hem Batı edebiyatında en çok işlenen konulardan biridir. Bu durum hikâyenin kutsal kitaplarda yer almasıyla açıklanabilir. Türk edebiyatında da en çok ele alınan konulardan biri olan bu hikâyeye 13. yüzyıldan itibaren tarihin farklı dönemlerinde Türklerin yaşadıkları coğrafyalarda birçok şair ve yazar tarafından yeniden yazılmış ve işlenmiştir. Çalışmaya konu edilen eser Çağatay Türkçesi ile yazılmış bir Yûsuf u Züleyhâ mesnevisidir. 1929-1930 yıllarında Gunnar Hermansson tarafından kopya ettirilen eser, Jarring Koleksiyonu Prov. 12'de kayıtlıdır. Eser, Molla Câmî'nin Farsça yazdığı Yûsuf u Züleyhâ mesnevisinin Çağatay Türkçesine bir tercümesidir. Eser, 3468 beyitten oluşmaktadır. Eserin elimizde bulunan nüshası müellif nüshası değildir. Elimizdeki nüsha Abdül Kadir Ahund tarafından üç tane not defterine sonradan istinsah edilmiştir.

Çalışmamızda ele aldığımız eser, Çağatay Türkçesinin son dönem dil özelliklerini bütün yönleriyle tanımamıza yardımcı olacaktır. Ayrıca eser, Çağatay Türkçesinden Yeni Uygur Türkçesine geçiş döneminde Doğu Türkistan bölgesindeki yerel ağızların etkisini göstermesi bakımından önemlidir.

Çalışma; giriş, inceleme, metin, sonuç ve dizin bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmamızın giriş bölümünde Yusuf Peygamber'in yaşadığı dönem, Yusuf u Züleyha hikâyesinin kutsal kitaplardaki işleniş biçimleri, Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında Yusuf u Züleyha hikâyesinin yeri, Gunnar Jarring ve Jarring Koleksiyonu, eserin tavsifi, müellifi, müstensihi, yazılış tarihi, şekil özellikleri ve muhtevası hakkında bilgiye yer verilmiştir. İnceleme bölümünde eserin yazım özellikleri, ses bilgisi ve şekil bilgisi özellikleri üzerinde durulmuştur. Metin bölümünde dönemin gramer ve seslik özellikleri göz önünde bulundurularak okunan eserin transkripsiyonlu metni oluşturulmuştur. Transkripsiyonlu metinde yazma nüshada kırmızı başlıkla yazılan bölüm başlıkları italik yazı tipiyle gösterilmiştir. Dizin bölümünde incelenen metinde geçen bütün kelimeler

madde başı olarak alınmış ve teker teker anlamlandırılmıştır. Çalışmanın sonuç bölümünde ise incelenen metinde tespit edilen arkaik özellikler, Oğuz Türkçesi, Yeni Uygur Türkçesi ve Doğu Türkistan ağzı ile ilgili ses bilgisi, şekil bilgisi ve söz varlığı özellikleri gösterilmeye ve bu özellikler hakkında bilgi verilmeye çalışılmıştır.

Doktora tez çalışmamın ürünü olan bu eser üzerinde çalışmama vesile olan, bu çalışmanın hazırlanması sürecinde beni titizlikle yönlendiren ve akademik hayatımın her adımında destek olan değerli hocam Prof. Dr. Mehmet Vefa NALBANT'a teşekkürü gönülden bir borç bilirim. Tez çalışmam boyunca desteklerini esirgemeyen değerli hocalarım Prof. Dr. Bilge ÖZKAN ve Prof. Dr. Talip YILDIRIM'a, bu uzun çalışma sürecinde bana her zaman sabır ve anlayış gösteren değerli eşim İlknur SARIKÖSE'ye minnet ve şükran duyguları içinde sonsuz teşekkür ederim.

Mehmet SARIKÖSE

ÖZET
DOĞU TÜRKİSTAN’DA BULUNMUŞ ÇAĞATAYCA BİR YUSUF U
ZÜLEYHÂ (YÛSUF ‘ALEYHİ’S-SELÂM BİRLE ZÜLEYHÂ)

SARIKÖSE, Mehmet

Doktora Tezi, Department of Turkish Language and Literature

Türk Dili ve Edebiyatı Doktora Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Vefa NALBANT

Mayıs 2022, xi + 532 Sayfa

Kur’an-ı Kerim’de “kıssaların en güzeli” olarak nitelendirilen Yusuf u Züleyha hikâyesi, hem kutsal kitaplarda yer almış hem de Doğu ve Batı edebiyatlarında yüzyıllar boyu çeşitli biçimlerde yazılmış ve zevkle okunmuş dini bir hikâyedir. Yûsuf u Züleyhâ hikâyesi Türk edebiyatında XIII. yüzyıldan itibaren görülmeye başlamıştır. Üzerinde çalıştığımız eser; Doğu Türkistan’da bulunmuş, Çağatay Türkçesi ile yazılmış bir Yûsuf u Züleyhâ mesnevisidir. Eser; İsveç’te Lund Üniversitesi’nde Jarring Koleksiyonu’nda korunmaktadır. Eser, 1929-1930 yıllarında Yarkend’de Abdül Kadir Ahund tarafından istinsah edilmiştir.

Dört bölümden oluşan çalışmamızın giriş bölümünde Yusuf Peygamber’in yaşadığı dönem, Yûsuf u Züleyhâ hikâyesi, Gunnar Jarring ve Jarring Koleksiyonu, eserin incelenen nüshası hakkında bilgiye yer verilmiştir.

İnceleme bölümünde metnin ses ve şekil bilgisi özellikleri incelenmiş, tespit edilen dil özellikleri örnekleriyle açıklanmıştır. Eserin dil özellikleri; Çağatay Türkçesi, Yeni Uygur Türkçesi ve Doğu Türkistan bölgesinin yerel ağızlarının dil özellikleri ile karşılaştırılmıştır.

Metin bölümünde Arap harfli eserin transkripsiyonlu metni oluşturulmuştur.

Dizin bölümünde eserde geçen kelimelerin metinde geçtiği yerler, anlamları ve kökenleri gösterilmiştir.

Sonuç bölümünde ise metinde tespit edilen arkaik özellikler, Oğuz Türkçesi, Yeni Uygur Türkçesi ve Doğu Türkistan ağzı ile ilgili ses bilgisi, şekil bilgisi ve söz varlığı özellikleri gösterilmiş ve bu özellikler hakkında bilgi verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Doğu Türkçesi, Çağatay Türkçesi, Doğu Türkistan Ağızları, Dil Bilimi, Yusuf u Züleyha

ABSTRACT
A CHAGATAI TURKISH JOSEPH U ZULEYKHA FOUND IN EASTERN
TURKESTAN (YÛSUF ‘ALEYHÎ’S-SELÂM BİRLE ZÛLEYHÂ)

SARIKÖSE, Mehmet

Doctoral Thesis, Department of Turkish Language and Literature

Doctoral Programme in Turkish Language and Literature

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Mehmet Vefa NALBANT

May 2022, xi + 532 Pages

The story of Joseph and Zuleykha, which is described as "the most beautiful one of all stories" in the Qur'an, is a religious story which is both included in the holy books and written and read with pleasure in various forms in Eastern and Western literature for centuries. The story of Joseph and Zuleykha began to appear in Turkish literature from the thirteenth century. As the subject of this study, a masnavi of Joseph and Zuleykha found in East Turkistan and written in Chagatai Turkish was chosen. The work is preserved in the Jarring Collection at Lund University in Sweden. The work was copied by Abdul Qadir Akhund in Yarkend between 1929-1930.

In the introductory part of our study, which consists of four parts, information about the period when Prophet Joseph lived, the story of Joseph and Zuleykha, Gunnar Jarring and Jarring Collection, and the examined copy of the work are given.

In the analysis section, the phonetic and morphological features of the text were examined and the language features identified were explained with examples. The language features of the work were compared with the language characteristics of Chagatai Turkish, New Uyghur Turkish and local dialects of East Turkestan.

In the text section, transcribed text version of the work which has Arabic letters was created.

In the index section, the places, meanings and origins of the words, which were mentioned in the original written form, are shown in the transcribed text.

In the conclusion part, the archaic features identified in the text, phonetics, morphology and vocabulary characteristics related to Oghuz Turkish, New Uyghur Turkish and East Turkestan dialect are shown, and information about these features are given.

Key Words: Eastern Turkic, Chagatai Turkish, East Turkestan Dialects, Linguistics, Yusuf u Züleyha

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	i
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZİNİ	viii
GRAFİKLER DİZİNİ.....	ix
ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ	x
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ	xi
GİRİŞ	1

I.BÖLÜM

İNCELEME

1. ESERİN YAZIM ÖZELLİKLERİ.....	21
1.1. Ünlülerin İmlası	21
1.1.1. /a/ Ünlüsünün İmlası	22
1.1.2. /e/ Ünlüsünün İmlası	22
1.1.3. /è/ Ünlüsünün İmlası	23
1.1.4. /ı/ ve /i/ Ünlülerinin İmlası	24
1.1.5. /o/, /ö/, /u/, /ü/ Ünlülerinin İmlası	24
1.2. Ünsüzlerin İmlası	25
1.2.1. /ç/ Ünsüzünün İmlası.....	25
1.2.2. /g/ Ünsüzünün İmlası	25
1.2.3. /h/ Ünsüzünün İmlası	26
1.2.4. /η/ Ünsüzünün İmlası	27
1.2.5. /p/ Ünsüzünün İmlası	27
1.2.6. /s/ Ünsüzünün İmlası	28
1.2.7. /t/ Ünsüzünün İmlası	28
1.3. Şeddenin Kullanımı	29
1.4. Hemzenin Kullanımı	29
1.5. Eklerin İmlası.....	29
2. SES BİLGİSİ ÖZELLİKLERİ.....	31
2.1. Ünlüler	31
2.1.1. è / i Meselesi.....	31
2.1.2. Ünlü Değişmeleri	32
2.1.3. Ünlü Düşmesi.....	34
2.1.4. Ünlü Birleşmesi.....	34
2.1.5. Ünlü Türemesi.....	35

2.1.6. Hece Yutulması.....	35
2.1.7. Ünlü Uyumları	35
2.2. Ünsüzler ve Ünsüz Değişmeleri	39
2.2.1. /b/ Ünsüzü	39
2.2.2. /d/ Ünsüzü	41
2.2.3. /G/ Ünsüzü	41
2.2.4. /k/ Ünsüzü	43
2.2.5. /t/ Ünsüzü	44
2.2.6. /p/ Ünsüzü	44
2.2.7. /ç/ Ünsüzü	44
2.2.8. /z/ Ünsüzü	45
2.2.9. Ünsüzlerle İlgili Diğer Ses Olayları.....	45
2.2.10. Ünsüz Uyumu.....	47
3. ŞEKİL BİLGİSİ ÖZELLİKLERİ	47
3.1. İsim Çekimi ve Hâl Ekleri	47
3.1.1. Çokluk Eki	47
3.1.2. İyelik Ekleri.....	47
3.1.3. Hâl Ekleri	48
3.1.4. Aitlik Eki.....	51
3.1.5. Soru Eki.....	51
3.2. Yapım Ekleri.....	51
3.2.1. İsimden İsim Yapma Ekleri	51
3.2.2. Fiilden İsim Yapma Ekleri	52
3.2.3. İsimden Fiil Yapma Ekleri	53
3.2.4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri	54
4. SÖZCÜK TÜRLERİ.....	54
4.1. Zamirler	54
4.1.1. Şahıs Zamirleri	55
4.1.2. İşaret Zamirleri.....	56
4.1.3. Soru Zamirleri	57
4.1.4. Dönüştürme Zamirleri	57
4.1.5. Belirsizlik Zamirleri	57
4.2. Sıfatlar.....	58
4.2.1. Nitelendirme Sıfatları	58
4.2.2. Belirtme Sıfatları.....	58
4.2.3. Sıfatlarda Karşılaştırma.....	60
4.3. Sayılar	60

4.4. Zarflar	60
4.4.1. Yer Zarfları.....	60
4.4.2. Zaman Zarfları	61
4.4.3. Hâl Zarfları.....	61
4.4.4. Miktar Zarfları.....	61
4.4.5. Soru Zarfları	62
4.5. Edatlar	62
4.6. Bağlaçlar	62
4.7. Ünlemler	63
4.8. Fiiller.....	64
4.8.1. Zaman Çekimleri.....	64
4.8.2. Fiillerde Olumsuzluk.....	71
4.8.3. Fiillerde Soru.....	72
4.8.4. Birleşik Fiiller	72
4.9. Fiilimsiler.....	74
4.9.1. İsim-Fiiller	74
4.9.2. Sıfat-Fiiller	75
4.9.3. Zarf-Fiiller.....	75
5. Bildirme	76
5.1. Êr- Fiiliyle Yapılanlar	76
5.2. Tur- Fiiliyle Yapılanlar	76
5.3. Êr- ve Tur- Fiillerinin Düşmesiyle Yapılanlar.....	77
5.4. Olumsuz Bildirme.....	77

II.BÖLÜM

METİN

METİN	78
DİZİN.....	212
SONUÇ	515
KAYNAKÇA.....	522
ÖZ GEÇMİŞ	532

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1.1 Şahıs Zamirleri Şahıs Zamirleri.....	55
Tablo 1.2 İşaret Zamirleri	56
Tablo 1.3 Dönüşlülük Zamirleri.....	57
Tablo 1.4 Belirli Geçmiş Zaman.....	64
Tablo 1.5 Öğrenilen Geçmiş Zaman	65
Tablo 1.6 Geniş Zaman	66
Tablo 1.7 Gelecek Zaman	67
Tablo 1.8 Şimdiki Zaman.....	67
Tablo 1.9 Şimdiki Zaman.....	68
Tablo 1.10 Şart Kipi.....	69

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 1.1 Söz Varlığı Dağılımı	520
---------------------------------------	-----

ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ

ء	: ‘	ن	: n
آ	: a, ā	و	: v, o, ö, u, ū, ü
ا	: a, ā, e	ه	: h, a, e
ب	: b, p	ى	: y, ı, i, ī
ت	: t		
ث	: ṡ		
ج	: c, ç		
چ	: ç		
ح	: ħ		
خ	: ħ		
د	: d		
ذ	: ḏ		
ر	: r		
ز	: z		
س	: s		
ش	: ş		
ص	: ş		
ض	: ž		
ط	: ṭ		
ظ	: ḏ		
ع	: ‘		
غ	: ğ		
ف	: f		
ق	: k		
ك	: k, g		
نك	: ŋ		
ل	: l		
م	: m		

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

-	Fiile bağlanmayı gösterir.
+	Ada bağlanmayı gösterir.
/.../	Metinde okunamayan öğeyi gösterir.
(?)	Okunuş ve anlam bakımından emin olunmayan öğeleri gösterir.
Akt.	Aktaran
Ar.	Arapça
Bkz.	Bakınız
C.	Cilt
Çev.	Çeviren
Far.	Farsça
Krş.	Karşılaştırınız
M.	Miladi
S.	Sayı
s.	Sayfa
T.	Türkçe
Yay.	Yayınları

GİRİŞ

1. Yûsuf u Züleyhâ Hikâyesi

Yûsuf u Züleyhâ hikâyesi; Hz. Yusuf Peygamber'in ibret dolu hayat hikâyesinin aşk, sevgi, umut, ihanet, kıskançlık, nefret gibi insanî duygularla zenginleştirilmesiyle birlikte yüzyıllar boyu çeşitli kişilerce çeşitli biçimlerde kaleme alınmış ve zevkle okunmuş dinî boyutlu bir hikâyedir. Edebî sahada Kıssa-ı Yûsuf, Yûsuf Mesnevisi, Yûsuf u Züleyhâ, Yûsuf u Zelîha, Dastan-ı Yûsuf gibi çeşitli adlarla anılan hikâyenin geçmişten günümüze bu kadar sevilmesi ve rağbet görmesinde, hikâyenin kaynağının kutsal kitaplara dayanmasının payı büyüktür.

Yûsuf u Züleyhâ hikâyesi, sadece İran, Arap ve Türk edebiyatlarında rağbet görmekle kalmamış, Batı edebiyatında da ilgiyle okunmuş; resim, heykel opera gibi güzel sanat eserlerinde yansımaları görülmüştür (Dolu 1952: 420-421; 1953b: 88-93).

Doğu ve Batı kültürlerinde ideal erkek güzelliğine sembol olarak seçilen Yusuf Peygamber ile onun romantik hikâyesi güzel sanatların çeşitli dallarında sanatçıları etkilemiş ve bu konuyu ele alan eserler yaratmaya yöneltmiştir. Özellikle Türk, Fars ve Arap edebiyatlarında o yalnız gözleri kamaştıran, Züleyha'nın rüyalarını dolduran ve portakal soymakta olan Mısır kadınlarına, onu gördükleri zaman kendilerinden geçerek, parmaklarını kestirecek kadar emsalsiz güzellikte olmayıp aynı zamanda fazileti, namusu, sabrı, tevekkülü, dindarlığı ve Allah'ın elçiliği ile bütün Müslüman alemine örnek olarak seçilmiş bir tiptir. Yusuf yüz ve vücut güzelliği, Züleyha'ya karşı olan mükemmel aşkı ile romantik ve lirik bir hikâyeye zemin olduğu gibi, dindarlığı, tevekkülü ve rüya tabirleri ile de dini hikâyelere alaka çekici bir mevzu ve kuvvetli bir motif olarak girmiştir (Dolu, 1953: 51).

1.1. Hz. Yusuf'un Yaşadığı Dönem

Tevrat'a göre Hz. Yusuf, Hz. İbrahim'in oğlu Hz. İshak'ın oğlu Hz. Yakup'un diğer hanımlarından olan on oğlundan sonra doğan on birinci oğlu olup Rahel'den doğan ilk çocuğudur (Tekvin, 30/24; 32/9). Yusuf Peygamber'in annesinin adı Kur'an'da belirtilmemiş ise de Tevrat'ta Rahel (Raşel), İslâmî kaynaklarda Râhil adıyla geçmektedir (Şanlı, 2010: 1331).

Kitâb-ı Mukaddes araştırmacılarına göre Hz. Yusuf M.Ö. 1695-1585 yılları arasında yaşamıştır (Hyndman, 2000: 1). Yusuf Peygamber'in Mısır'a götürülüşü Hiksoslar dönemine, XV. hanedan zamanına rastlar (Harman, 2013: 1). Hiksoslar, Mısır'ın yerlisi olmayıp Asya kökenli göçebe topluluklardı; M.Ö. 1700'lerde Asya'dan

gelerek tüm bölgeye hâkim olup Mısır yönetimini de ele geçirmişti. Hiksoslar, XVIII. hanedana mensup Ahmose tarafından milâttan önce 1570-1545 yıllarında bu ülkeden çıkarılmışlardır (Harman, 2013: 1). Yusuf Peygamber'in Mısır'a getirildiği dönem ülkede Hiksos idaresinin hüküm sürdüğü, Mısır tarihi araştırmacılarının tasnifine göre, "Orta Krallık"ın sonunda "İkinci Ara Dönem" diye adlandırılan tarihî döneme denk gelmektedir (Hornung, 2004: 77). Yusuf Peygamber Mısır'a geldiği sırada Kral Aphophis (Mısır kaynaklarında Apopi) hüküm sürüyordu (Harman, 2013: 1).

1.2. Kutsal Kitaplarda Yûsuf u Züleyhâ Hikâyesi

Yusuf Peygamber kıssası, dört ilahî kitapta da yer almaktadır. Ancak olayların ayrıntılarıyla anlatılması bakımından Tevrat ve Kur'an, bu noktada Zebur ve İncil'den ayrılır. Kıssa; Tevrat'ın Tekvin bölümünde, İncil'in Resullerin İşleri bölümünde ve Kur'an-ı Kerîm'in 12. suresi olan Yusuf suresinde anlatılmıştır. Davud Peygamber'e indirilen Zebur'un 105. Mezmuru'nda Yusuf Peygamber ile ilgili kıssaya kısaca yer verilmiştir.

Yûsuf u Züleyhâ hikâyesinin ilk tarihî kaynağı Tevrat'tır. Tevrat'ın giriş bölümü olan "Tekvin" bölümünde alemin yaratılışı, Âdem ile Havva'nın Cennet'ten kovuluşu, ilk cinayet, insan neslinin yeryüzünde çoğalması, Nuh Tufanı, İbrahim, İshak ve Yakub ile Yusuf Peygamberlerin hikâyeleri, Yusuf Peygamber zamanında İsrailoğullarının Mısır'a yerleşmesi gibi konulara yer verilmiştir (Türk, 2016: 10-11). Bu bölümde 37-50. Bab'lar arasında toplamda 14 bölümde Yusuf Peygamber'in hikâyesi oldukça geniş bir biçimde anlatılmıştır.

Kur'an-ı Kerîm'de diğer peygamberlere ait kıssalar farklı surelerde yer alırken Yusuf Peygamber kıssası tek bir surede nakledilmektedir. Kıssa, "Yûsuf" adıyla anılan 12. surede geçer. Kıssa, Mekke'de 111 ayet olarak nazil olan Yûsuf Suresi'nin 4. ayetinde başlayıp 101. ayetinde son bulur. Kur'an'da "Ahsenü'l-Kasas" adıyla anılan kıssa, "kıssaların en güzeli" olarak kabul edilir. Kıssanın ele alındığı surede kıskançlık, evlât sevgisi, ayrılık acısı, zulüm, aşk, duyguların kontrolü, sabır, iffet, adalet, doğruluk ve haklılıkta ısrarın karşılıksız kalmayacağı gibi evrensel olgular dramatik bir örgüde, canlı yaşantı sahneleri içinde irdelenmiştir (Çetin, 2000: 110). Bu yönüyle surede Yusuf Peygamber'in hayatta karşılaştığı sıkıntılar, bunlara karşı sabrı ve sonunda ulaştığı başarı ele alınarak inananlar için faydalı öğütler, önemli mesajlar verilmektedir. Ayrıca Yusuf Peygamber adı Kur'an'da Yusuf Suresi'nin dışında En'âm Suresi 84. ayette ve Mü'min Suresi 34. ayette geçmektedir.

Yusuf Peygamber kıssası İncil'de Resullerin İşleri bölümünde Bab-7'de kısaca

ele alınmıştır. Zebur'da da Yusuf Peygamber kıssasına 15. Mezmur'da yer verilmiştir. Kıssa, Zebur ve İncil'de Tevrat ve Kur'an'dan farklı olarak fazla ayrıntıya girilmeden Yusuf Peygamber'in hayatında önemli sayılacak noktalara temas edilerek kısaca anlatılmıştır.

1.3.Arap, Fars ve Türk Edebiyatlarında Yûsuf u Züleyhâ Hikâyesi

Yûsuf u Züleyhâ hikâyesi bütün semavi dinlerin kutsal kitaplarında yer almış, nesilden nesle sözlü ya da yazılı olarak aktarılarak bütün insanlığın ilgi gösterdiği hikayelerden biri olmuştur. Bu hikâye kaynağını kutsal kitaplardan alması nedeniyle çokça rağbet görmüş ve işlenmiş bir hikayedir. Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında önemli bir yer tutan bu hikâye şiir veya nesir biçiminde değişik rivayetler ve farklı ayrıntılar ile günümüze kadar anlatılagelmiştir.

1.3.1. Arap Edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ Hikâyesi

Arap edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ hikâyesi çoğunlukla mensur olarak işlenmekle birlikte bu mensur eserlerin arasına manzum parçaların dâhil edildiği de görülmektedir (Dolu 1953b: 97). Bu eserlerin büyük bir bölümü Yusuf Suresi tefsiri, tefsir denemesi veyahut tefsirlere yapılmış haşiye niteliğindedir (Muş, 2000: 42).

Yûsuf u Züleyhâ hikâyesinin Arap edebiyatındaki ilk örneği Gazalî'nin, Bahrû'l-Mahabba adlı eseridir. Eser 1894 yılında Bombay'da, 1900 yılında da Delhi'de basılmıştır (Dolu, 1953b, 97). Arap edebiyatında Gazalî'nin eserinden sonra bu konuda yazılmış ikinci eser İbnü'l-Cevzî Abdurrahman Ali b. Muhammed Ebu'l-Ferec Cemâlüddin'in, Ez-Zehrû'l-Enik Fî Kıssati Yûsuf u Sıddîk adlı Yusuf Suresi tefsiridir. Bir diğer eser, Ebu Hafs Sirâcü'd-dîn b. Ömer b. 'İbrâhîm el-Ensârî el-Avsî el-Mâlikî el-Müzekkir'in 1284 yılında yazdığı Zehrû'l-Kimâm fî Kıssati Yûsuf Aleyhi's-selâtu ve's-Selâm adlı eserdir (Şanlı 2010: 1331-1332). Bu eser 16. yüzyılın ikinci yarısında Celâlzâde Mustafa Çelebi tarafından Cevâhiru'l-Ahbâr Fî Hasâili'l-Ahyâr adıyla Türkçeye de çevrilmiştir (Kerslake, 1993: 262, Cin, 2010: 200-201).

Arap edebiyatında bu konuda yazılan önemli eserlerden biri de Tacü'd-dîn Ebu Bekr Ahmed b. Muhammed Yezîd et-Tûsî'nin Câmî'u Letâifi'l-Besâtîn adlı eseridir. Altmış meclis ve bir hatimeden oluşan tefsir türündeki bu eser 17. yüzyılda Muhammed b. Muhammed Altıparmak tarafından Türkçeye tercüme edilmiştir (Muş, 2000: 42; Çiftioğlu, 2006: 5). Muhammed b. Muhammed Altıparmak'ın bu tercümesi Arzu Çiftioğlu tarafından doktora tezi olarak çalışılmıştır.¹

¹ Arzu Çiftioğlu, *Muhammed B. Muhammed Altıparmak'ın Mensur Yusuf ve Zeliha'sı*, İstanbul.

Tefsir türünde yazılmış Mollâ Mu'înî Cuveynî'nin Ahsenü'l-Kasas ve Alâu'd-dîn Alî b. Muhammed b. İbrâhîm b. Hazînü's-sihî el-Bağdâdî'nin Tefsîr-i Sûre-i Yûsuf adlı eserleri de Arap edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ hikâyesini işleyen eserler arasında öne çıkarlar (Dolu 1953b: 100).

Arap edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ hikâyesinin manzum bir örneği Türkiye'deki kütüphanelerde tespit edilen Seyh İsmâîl Ebu Hadra et-Telebentî' ye ait olan El-Bedrü't-Temmâm fî Kıssati Seyyidina Yûsuf Aleyhi's-selâm adlı eserdir. Mesnevi nazım şekliyle yazılmış olan eser Marmara İlahiyat Fakültesi Kütüphanesinde bulunmaktadır. (Muş, 2000: 52-53).

Türkiye'deki kütüphanelerde Yûsuf u Züleyhâ konulu 41 farklı yazma ve 17 matbu eser bulunmaktadır. Aynı eserin hem yazma hem de matbu halinin de bulunduğu hesaba katıldığında 54 farklı eser kalmaktadır. Bu 54 farklı eserin 53 tanesi; Yusuf Suresi tefsiri, tefsir denemesi ya da daha önce yapılmış bir tefsire yazılmış haşiyelerdir. Edebi nitelikte ve manzum olarak yazılmış sadece bir tane eser bulunmaktadır (Muş, 2000: 41-42).

1.3.2. Fars Edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ Hikâyesi

Fars edebiyatında da Arap edebiyatında olduğu gibi birçok Yûsuf u Züleyhâ hikâyesini konu alan eser yazılmıştır. Fars edebiyatında manzum ve mensur olmak üzere Yûsuf u Züleyhâ hikâyesini konu edinen birçok eser mevcuttur, bu eserlerden birçoğu manzum olarak kaleme alınmıştır. Türk edebiyatında yazılan Yûsuf u Züleyhâ mesnevilerinde büyük ölçüde Fars edebiyatında bu konuda yazılan eserlerin tesiri görülmektedir.

Fars edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ mesnevilerinin yazma nüshası mevcut olan en eski örneği Firdevsî'ye ait olduğu düşünülen ve Irak'ta M. 995-996'da yazılmış olan eserdir. Bu eser üzerine ilk çalışmalardan birini yapan Hermann Ethe bu eserin başka hiçbir İran şairinin kullanmadığı mütekârib bahrinin kullanılışı dolayısıyla Firdevsî'ye ait olduğunu düşünmektedir (akt. Dolu, 1953b: 106; Ethe, 1908). Ritter ise eserin Firdevsî'ye ait olduğuna şüpheyle yaklaşmaktadır ve bu durumu şöyle açıklamaktadır: "...eğer bu eser Firdevsî'nin ise, Firdevsî'nin birbirinden çok farklı iki üslûbu vardır veya şairinin, mesnevinin Firdevsî'ye isnad edilmesi için bir sahtekârlık yapmış olduğunu kabul etmek lâzımdır." (Akt. Karahan, 1994: 10). Firdevsî'ye ait olduğu düşünülen bu mesnevinin mukaddimesinde Firdevsî, kendisinden önce Yûsuf u Züleyhâ hikâyesi yazmış olan Ebu'l-Mueyyed Belhî ve Bahtiyârî adlı şairlere ait olan mesnevileri zikreder (Demir, 2006: 20). Firdevsî'nin bahsettiği bu eserler günümüzde mevcut değildir, bu eserlerle

ilgili tek kaynak Firdevsî'nin eseridir.

Sultan Sencer dönemi şairlerinden Amak Buharî adlı bir şairin Yusuf u Züleyha konusunu ele alan bir mesnevi yazdığı, Mesud Herevî (Fakih Rükneddin Mes'ûd b. Muhammed İmâmzâde)'nin de bu konuyu işleyen bir mesnevi yazmaya başladığı ama bitirmeden Hicrî 617'de öldüğü bilinmektedir. Ayrıca Makbulullah mahlaslı Mesud Dehlevî ve Şahrûh dönemi şairlerinden Azerî Tusî ve Mes'ûd Kumî'nin de Farsça Yusuf u Züleyha mesnevisi yazdıkları bilinmektedir (Demir, 2006: 20; Dolu, 1953b: 110-115).

Fars edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ hikâyesini konu edinen eserler arasında en çok öne çıkanlardan biri de Mollâ Câmî'nin eseridir. Asıl adı Nureddin İbrahim olan şair, Horasan'a bağlı Câm kasabasında dünyaya gelmesi dolayısıyla "Câmî" mahlasıyla bilinmektedir. Câmî'nin kaleme aldığı "Yûsuf u Züleyhâ" adlı mesnevi türündeki eser, 1483'te yazılmıştır. Eser şairin, "Heft Evreng" adı altında toplanan ve içinde yedi mesnevinin bulunduğu eserinin beşinci tahtında yer almaktadır. Câmî'nin bu mesnevisi 75 bölüm ve 4010 beyitten oluşmuştur (Kut, 1977:121-147). Türkiye kütüphanelerinde Farsça yazılmış Yûsuf u Züleyhâ hikâyeleri, sayıca Türkçe yazılmış olanlara yakındır. Bunların tamamına yakını Câmî'nin "Yûsuf u Züleyhâ" adlı eserinden oluşmaktadır. Türkiye kütüphanelerinde, Mollâ Câmî'nin yazmış olduğu mesnevinin birçok nüshasının bulunması, Türk şairlerin Mollâ Câmî'den etkilendiklerini ortaya koyan en önemli delillerdendir. Farsça yazılmış Yusuf kıssasının Süleymaniye, Raşit Efendi, Atıf Efendi, Nuruosmaniye, Beyazıt... gibi birçok kütüphanede yazma nüshaları bulunmaktadır (Cin, 2010: 200-201).

Yukarıda değinilen şairlerin dışında Fars edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi yazan bazı şairlerin isimleri şöyledir: Havârî, Hâce Mes'ûd el-Kumnî, Muhammed Kâsım Hân Mevcî Bedahşânî, 'Ahdî Savacî, Mîr Me'sûm Safevî Nâmî, Takîu'd-dîn Evhadî, Mahmud Big Sâlim Tebrîzî, Nâzım Haravî, Mîrzâ Muhammed b. Muhammed Serîf el-Hasanî Kazvîni, Mollâ Sâh Muhammed b. Abd Muhammed, Muhammed İbrâhîm Halîlullâh, Salâhî, Lutf Alî Big Âzer, Mîrzâ Muhammed Sâdık Mûsâvî Nâmî İsfehânî, Mîrzâ Abdullâh b. Habîbullâh Şihâb Turşîzî, Şevket, Haşmet, Su'la-i İsfehânî, Nâzım Gülpeyagani, Cevherî Tebrîzî, Seyyid Safir Ahmed Belgirâmî-oglu, Habîbî, Hâ'im Süleymân (Dolu, 1953b: 95-151).

Fars edebiyatında mensur biçimde yazılmış Yûsuf u Züleyhâ hikâyeleri ve Yusuf Suresi tefsirleri de görülmektedir. Yusuf u Züleyha hikâyesinin bilinen en eski Farsça mensur versiyonu Hoca Ebû İsmail Abdullah b. Ebî Mansur Muhammed el-Ensarî Herâtî'nin 14 meclisten oluşan Enîsü'l-Mürîdin ve Şemsü'l-Mecâlis adlı eseridir (Dolu,

1953b: 151-152). Farsça yazılmış Yusuf Suresi tefsirleri arasında Ebû Nasr Ahmed b. Ahmed b. Nasr el-Buhârî'nin 1082'de yazdığı ve kırk meclisten oluşan Enîsü'l-Mürîdîn ve Ravzatü'l-Muhibbîn adlı eseri öne çıkmaktadır (Dolu, 1953b: 152). Mahmûd b. Muhammed b. İbrâhîm, Mu'înü'ddîn Muhammed Emîn b. Şerefü'd-dîn Hâcî Muhammed el-Ferâhî, İsmâüddin İbrahim, Malavi Seyyid Safdar Ali b. Seyyid Haydar Ali el-Rızavî el-Dihlevî tarafından yazılan Yûsuf suresi tefsirleri de mevcuttur (Dolu 1953b: 151-155). Ayrıca Abdu'lazim Hüseyinî İsfahanî, Muhammed Hadî, Abdu'lgafur el-Hittalanî tarafından yazılmış mensur Yûsuf u Züleyhâ hikâyeleri de bilinmektedir (Dolu 1953b: 151-155).

1.3.3. Türk Edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ Hikâyesi

Türk edebiyatının en bilinen ve üzerinde en çok eser yazılan konularından birisi Yûsuf u Züleyhâ kıssasıdır. Türk Edebiyatında on üçüncü yüzyıldan itibaren Kur'an'da, Tevrat'ta ve tefsirde, aynı zamanda tarihlerde yer alan Yusuf kıssası ile ilgili eserler yazan şair ve yazarlar görülmektedir. Bunlardan bir kısmı sadece Kur'an'daki kıssaya sadık kalmış, bir kısmı Kur'an ile Tevrat'ı birleştirmiş, bir kısmı da Kur'an, Tevrat ve tefsirleri birleştirerek bir öz elde etmiş, o şekilde eserlerini meydana çıkarmışlardır (Onur, 1982: 45).

Türk edebiyatında çoğunlukla manzum olmak üzere kendisine geniş bir yer bulmuş olan bu hikâyeyi konu edinen hem yurt içindeki hem yurt dışındaki kütüphanelerde pek çok eser bulunmaktadır. Bu eserlerin bir kısmının şair veya yazarı bilinirken, kütüphane kayıtlarında birçok şair veya yazarı bilinmeyen eser de yer almaktadır. Ayrıca varlığı şüara tezkireleri, edebiyat tarihleri vs. kaynaklardan öğrenilmekle birlikte kendisine ulaşılabilen Yûsuf u Züleyhâ hikâyeleri de az değildir (Dolu, 1952: 420). Bu türden müstakil olarak bulunan eserler yanında hikâyeye, mevize, tefsir veyahut kısas-ı enbiyalar içinde de bu hikâyeyi mevzu edinen ve ayrı bir eser gibi değerlendirilebilme hüviyetine sahip bölümlere rastlanılmaktadır (Dolu, 1952: 423).

Agâh Sırrı Levend; şair, şeyh, derviş, tarihçi ve tefsirciler tarafından Yûsuf u Züleyhâ hikâyesinin çok işlendiğini, manzum ve mensur yüze yakın eserin varlığını belirtmektedir (Levend, 1968: 173). Levend ayrıca sadece kendisinin fişlediği elliye aşkın eserin varlığından bahsetmektedir (Levend, 1968: 173; Levend, 1967: 98-99). Agah Sırrı Levend'in belirttiği bu sayı bile Yûsuf u Züleyhâ hikâyesinin Türk edebiyatındaki yaygınlığını göstermesi bakımından yeterlidir. Hikâyenin bu kadar çok sayıda kişi tarafından ele alınmasının en önemli sebebi, bir peygamberle ilgili olması diğer bir deyişle dini motifler taşımasıdır. Konunun dini bir karakterde olması böyle bir konuda

yazılan eserin büyük bir okuyucu kitlesi bulabilmesi anlamına gelmektedir. Bundan dolayı şairler böyle bir konu üzerinde durmuş olmalılar (Köktekin, 1994: 18).

Türk edebiyatında yazılan Yûsuf u Züleyhâ hikâyelerini iki başlık altında inceleyebiliriz:

1.3.3.1. Manzum Olarak Yazılanlar

1.3.3.1.1. Ali'nin Kıssa-i Yûsuf'u

Türk edebiyatında bilinen ilk “Yûsuf u Züleyhâ” hikâyesi; “Ali”, “Harezmlî Ali”, “Kul Ali”, “Kul Gali” adlarıyla tanınan şair tarafından XIII. yüzyılın ilk yarısında 1232-1233'te yazılmış olan “Kıssa-i Yûsuf” adlı eserdir. Dörtlüklerle ve hece vezniyle yazılmış olan eser, bünyesinde hem Doğu hem Batı Türkçesi dil özelliklerini barındırmasıyla “*karışık dilli eserler*” olarak da bilinen eserler arasında önemli bir yere sahiptir (Cin, Akyıldız, 2013: 72).

Ahmet Yesevi'nin hikmetlerinde olduğu gibi manzumenin dörtlük halinde, 4+4+4= 12'li hece ölçüsüyle yazılması, ilk üç dizesinin daha çok yarım uyaklı, son dizelerin redifli olması ve lirizmden büsbütün yoksun olmaması sebebiyle Fuat Köprülü eserin şairinin Yesevi taklitçisi bir Yesevi dervişi olduğunu belirtmektedir (akt. Uygur, 2003: 11; Köprülü, 1980: 255).

Ali'nin Kıssa-i Yusuf'unun yazmalarının büyük bir bölümü Türkiye dışındadır. Türkiye'de bir el yazması ve 2-3 matbu nüshası bulunmaktadır. Yurt dışında özellikle Kazan'da eserin birçok el yazması bulunmaktadır. Eserin müellif nüshası bulunamamıştır. Ayrıca eser 1800'lü yıllarda Kazan'da birçok kez matbu olarak basılmıştır (Cin, 2004: 56).

Ali'nin eseri üzerinde ilk çalışmayı Houtsma yapmıştır. Houtsma, Ali'nin Kıssa-i Yusuf adlı eserinin Berlin ve Dresden el yazmalarından seçtiği bazı parçaları Alman Şark Cemiyeti Dergisi “*Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft*” (ZDMG)'de 1889 yılında yayımlamıştır.² Eser üzerinde hem ülkemizde hem de yurt dışında birçok çalışma yapılmıştır. Ayrıca eser üzerinde Ali Cin'in doktora tezi çalışması³, Sinan Uygur'un da yüksek lisans tezi çalışması⁴ bulunmaktadır.

1.3.3.1.2. Haliloğlu Ali'nin Yûsuf u Züleyhâ'sı

Kronolojik olarak, Ali'nin Kıssa-i Yûsuf adlı eserinden sonra Deşt (Kırım) dilinde yazılan Kırımlı Mahmud'un “Yûsuf u Züleyhâ”sı gelmektedir. Ancak günümüzde

² M. Th. Houtsma, “Ein alttürkisches Gedicht”. *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft*, S. 43, Leiden 1889, s. 69-98.

³ Ali Cin, *Ali, Kıssa-i Yusuf*, Ankara, 2004.

⁴ Sinan Uygur, *Ali'nin Kıssa-i Yusuf'u*, Erzurum, 2003.

Kırımlı Mahmud'a ait eserin herhangi bir yazma nüshası elimizde yoktur. Eserin günümüzde mevcut nüshaları Haliloğlu Ali adlı bir şair tarafından "Türkî" dile çevrilen varyantlarıdır (Türkdoğan, 2011: 42).

Eserin tercüme bir eser olduğu ve Haliloğlu Ali tarafından tercüme edildiği şu dörtlüklerden anlaşılmaktadır (Deniz, 1998: 12):

*"Bu kitabı dönderen
Kırım dilin gideren
Türkî diler getüren
Çok zahmet görme diyü*

*Ol Haliloğlu Ali
Yedi divandur eli
Ol düzdi Türkî dili
Deşt dilinden dönderü*

Ayrıca Haliloğlu Ali'nin tercümesinden Kırımlı Mahmud'un eserini tamamlayamadan vefat ettiğini öğrenmekteyiz (Ertaylan, 1948: 219):

*"Bu kıssa bunda dindi
(Kırımlı Mahmud) öldi
Kalanı diyümedi
Yarenlere bildürü"*

Haliloğlu Ali söz konusu eseri 7'li hece ölçüsüyle dörtlükler halinde tercüme etmiştir, Kırımlı Mahmud'un da eserini bu şekilde oluşturduğu düşünülmektedir (Deniz, 1998: 13).

Haliloğlu Ali'nin eseri üzerinde Rasim Deniz doktora tezi hazırlamıştır.⁵

1.3.3.1.3. Şeyyâd Hamza, Dâsitân-ı Yûsuf 'Aleyhi's-selâm ve Hâzâ Ahsen'ül-Kasasü'l-Mübârek

Türk edebiyatında mesnevi nazım şekliyle ve aruz vezniyle yazılan ilk eser Şeyyad Hamza'nın eseridir. Şeyyad Hamza'nın eseri Dâsitân-ı Yûsuf 'Aleyhi's-selâm ve Hâzâ Ahsen'ül-Kasasü'l-Mübârek adını taşımaktadır. XIII. asır Oğuz Türkçesiyle yazılan bu eserin Raif Yelkenci'de bulunan tek nüshası, 1545'te Abdu'r-rahim b. Kasım b. Hasan tarafından istinsah edilmiştir. Aruzun fâilâtün / fâilâtün / fâilün kalıbıyla yazılmış olan mesnevi 1529 beyitten oluşmaktadır.

⁵ Rasim Deniz, *Haliloğlu Ali'nin Yusuf ve Zeliha Kıssası*, Elazığ, 1998.

Şeyyad Hamza'nın eserinin, Dehri Dilçin tarafından 1946'da başında bir inceleme bölümüyle birlikte transkripsiyonlu metin ve faksimilesinden oluşan bir neşri yapılmıştır.⁶ Eser üzerinde İbrahim Taş⁷, Ümit Özgür Demirci ve Şenol Korkmaz⁸ tarafından yapılan çalışmalar da yayımlanmıştır.

1.3.3.1.4. Süle Fakih, Yûsuf u Züleyhâ Mesnevisi

13. yüzyılın sonu ile 14. yüzyılın başında yazılan eser mesnevi tarzında aruzun fâilâtün / fâilâtün / fâilün kalıbıyla oluşturulmuştur (Köktekin, 1994: 3). Türkiye kütüphanelerinde 17 tane yazma nüshası bulunan eserin beyit sayısı Kazım Köktekin⁹ tarafından eser üzerinde yapılan doktora çalışmasında 5005 beyit olarak gösterilmiştir (Köktekin, 1994: 505).

1.3.3.1.5. Erzurumlu Darîr, Kıssa-i Yûsuf

14. yüzyılda Yûsuf ve Züleyhâ mesnevileri içinde önemli bir eser de Erzurumlu Darîr'in kaleme aldığı mesnevidir. Günümüzde eserin tek nüshası İstanbul Üniversitesi Türkçe Yazmalar Bölümünde kayıtlı bulunmaktadır (Karahan, 1994: 23). 2126 beyitten oluşan eser aruzun fâilâtün / fâilâtün / fâilün kalıbıyla yazılmıştır. Eser üzerinde Leyla Karahan'ın çalışması bulunmaktadır.¹⁰

1.3.3.1.6. Hamidî (Dur Beg, Ahmedî), Dastan-ı Hazret-i Yûsuf Aleyhi's-selâm ve Zelihâ

Çağatay Türkçesi ile yazılmış elde bulunan en eski manzum Yûsuf u Züleyhâ hikâyesi, araştırmacıların tespitlerine göre Sultan Hüseyin Baykara zamanında Belh şehri muhasarası sırasında Farsça mensur bir eserin tercümesi yapılarak oluşturulmuştur (Dolu, 1953: 57-58). Bu eserin bilinen dört nüshası vardır. Bunlardan biri İstanbul'da Topkapı Sarayı Revan Köşkü Kütüphanesi'nde no: 832'de kayıtlı "Dastan-ı Hazret-i Yûsuf Aleyhi's-selâm ve Zelihâ" başlığını taşıyan nüshadır. Bu nüsha H. 922/M.1516 yılında Herat şehrinde kopya edilmiştir. İkincisi E. Blochet'nin Bibliotheque Nationale kataloğunda yer alan Paris nüshasıdır. Bu nüsha H. 971/M. 1563 yılında kopya edilmiştir. Üçüncü nüsha da Fıtrat'ın Özbek Edebiyatı Nemuneleri adlı eserinde adı geçen ve Dur Beg adlı bir şaire izafe edilerek kitaba örneklerinin de aktarılmış olduğu Taşkent nüshasıdır. Eserin bir de V. Pertsh'in Berlin yazmaları kataloğunda 385 (Sprenger 1650)

⁶ Dehri Dilçin, *Yusuf ve Zeliha*, İstanbul, 1946.

⁷ İbrahim Taş, *Yusuf ve Zeliha*, Ankara, 2017.

⁸ Ümit Özgür Demirci – Şenol Korkmaz, *Yusuf u Zeliha*, İstanbul, 2008.

⁹ Kazım Köktekin, *Süle Fakih'in Yusuf ve Zeliha'sı*, Erzurum, 1994.

¹⁰ Leyla Karahan, *Erzurumlu Mustafa Darir Kıssa-i Yusuf Yusuf u Züleyha*, Ankara, 1994.

kaydı ile yer almış bulunan ve geçici olarak Tübingen’de Staatbibliothek’te muhafaza edilmekte olan bir yazma nüshası vardır (Korkmaz, 1995: 304-308). Taşkent nüshası Dur Beg’e izafe edilen eserin İstanbul’daki nüshasında şair olarak Hamidî, Paris’teki nüshada Ahmedî, Berlin’deki nüshada Ahmed adı geçmektedir. Eldeki verilerden hareketle Korkmaz, bu Yûsuf u Züleyhâ mesnevisinin H. 906 / M. 1501-1502 yılında ölmüş olan Kutbü’l-din Ahmed Cam Jendebil’e ait olduğu kanısındadır (Korkmaz, 1995: 308-312).

1.3.3.1.7. Hamdullah Hamdî, Yûsuf u Züleyhâ

Edebiyatımızda manzum ve mensur yüze yakın “Yûsuf u Züleyhâ” hikâyesi vardır ve bunlar içinde edebi değer taşıyan ilk eser Hamdullah Hamdi’nin mesnevisi olarak kabul edilmektedir. Hamdi ünlü tefsircilerin eserlerini göz önünde tutmuş, Kur’an’ın bu kıssa ile ilgili ayetlerini bölüm başlarına alarak, ayrıca Züleyha’ya da büyük yer ayırarak eserini meydan getirmiştir. Hamdi’nin mesnevisi bu özelliğinden başka, canlılığı ve sanat değeriyle zamanında çok beğenilmiştir (Levend, 1968: 173).

Hamdullah Hamdî’nin, 15. yüzyılın ikinci yarısında yazdığı Yûsuf u Züleyhâ mesnevisini bir ithafla Sultan II. Bayezit’e sunduğu, ancak sultandan iltifat görmediği için sonradan ithaf bölümünü çıkarıp, zamanındaki anlayışsızlıkları dile getirdiği bir bölümü eklediğini Latifi ve Mecdi kaydetmektedir. Hamdî, mesnevisinin “sebeb-i telif” bölümünde, bu konuda İran edebiyatının şaheserleri olarak kabul edilen Firdevsî ve Mollâ Câmî’nin mesnevilerine denk Türkçe yazılmış bir mesnevi bulunmadığını ve kendisi eserinin bu boşluğu doldurduğunu belirtmektedir (Türkdoğan, 2011: 51). Hamdullah Hamdî 6241 beyitten oluşan eserini Molla Câmî’nin aynı adı taşıyan mesnevisinden ilham alarak yazmıştır (Akt. Koncu, 2013: 39; Ayan, 1972: 5). Bu eserin yurt dışında 22 tane yazma nüshası, yurt içinde çeşitli kütüphanelerde 86 tane yazma nüshası bulunmaktadır (Türkdoğan, 2011: 52).

Hamdullah Hamdî’nin bu mesnevisi üzerinde M. Naci Onur doktora çalışması hazırlamış ve sonrasında bu çalışmasını yayımlamıştır.¹¹

1.3.3.1.8. Kemalpaşazâde, Yûsuf u Züleyhâ

Mesnevi nazım biçiminde aruzun mefâilün / mefâilün / feülün vezniyle yazılıp 7777 beyitten oluşan eser, 16. yüzyılda Kemalpaşazâde tarafından kaleme alınmıştır. Kemalpaşazâde eserini ünlü İran şairi Mollâ Câmî’nin etkisiyle yazmıştır ve eserde çok büyük ölçüde çeviri havası vardır. Eserin bölüm başlıkları Câmî’nin eserinde olduğu gibi Farsçadır (Kavcar, 1969: 239-241).

¹¹ M. Naci Onur, *Hamdullah Hamdî Yusuf u Züleyha*, Erzurum, 1982.

Bu eser üzerinde Mustafa Demirel doktora tezi hazırlamış ve sonrasında bu çalışma, eser kısaltılarak yayımlanmıştır.¹²

1.3.3.1.9. Taşlıcalı Yahya, Yûsuf ve Zelîhâ

16. yüzyıl Türk edebiyatının önemli isimlerinden biri olan Taşlıcalı Yahya'nın bu mesnevisi, hamsesini oluşturan beş mesneviden sonuncusudur. Yahya, bu eserini ileri yaşlarda Mısır'da yazmıştır (Şentürk – Kartal, 2004: 306). Mehmed Çavuşoğlu tarafından oluşturulan eserin tenkitli metnine göre bu mesnevi 5179 beyitten oluşmaktadır.¹³

Yukarıda hakkında bilgi verdiğimiz Yûsuf u Züleyhâ hikâyeleri dışında günümüzde nüshaları mevcut olan veya nüshası mevcut olmayıp tarihî kaynaklar tarafından belirtilen Yûsuf u Züleyhâ hikâyeleri bulunmaktadır. Bu şairlerden bazılarını yüzyıllara göre şöyle sıralamak mümkündür (Dolu, 1953b: 175-299; Levend, 1967: 98-99; Şentürk – Kartal, 2006; Türkoğan, 2011: 39-69):

XIII. yüzyıl: Aksaraylı Mahmud

XIV. yüzyıl: Ahmed, Garîb

XV. yüzyıl: Kırımlı Abdül-mecîd, Tebrizli Ahmedî, Şeyhoğlu Mustafa, Çâkerî, Abdulvahab, Tebrizli Hatâyî, Bihiştî Ahmed Sinan, Bekâî

XVI. yüzyıl: Bursalı Celîlî, Likâî, Nimetullah, Karamanlı Kâmî Mehmed, Manastırlı Kadı Sinan, Gubârî Abdurrahman, Halife, Şikârî, Şerifî, Manastırlı Celal, Bağdadlı Zihnî

XVII. yüzyıl: Bursalı Hevâî Mustafa, Halvetî, Rif'atî Abdülhay

XVIII. yüzyıl: Hevâî Abdurrahman, Köprülüzâde Esad Paşa, Ahmed Mürşidî, Molla Hasan, Kerküklü Nevrûzî

XIX. yüzyıl: Süleyman Tevfik Bey (Özzorlu)

1.3.3.2. Mensur Olarak Yazılanlar

Türk edebiyatında mensur olarak yazılan Yûsuf u Züleyhâ hikâyelerinin sayısı manzum biçimde yazılan eserlere göre daha azdır. Türk edebiyatında bu konuyu işleyen eserlerin bazıları müstakil olarak yazılmışken, genellikle tefsir ve kısas-ı enbiya gibi eserler içerisinde bu konu bir bölüm olarak ele alınmıştır.

Türk edebiyatında müstakil olarak yazılan Yûsuf u Züleyhâ hikâyeleri genelde tercüme eserlerdir (Cin, 2011: 49). Ebu Hafs Sirâcü'd-dîn b. Ömer b. 'İbrâhîm el-Ensârî el-Avsî el-Mâlikî el-Müzekkir'in *Zehrü'l-Kimâm fî Kıssati Yûsuf Aleyhi's-selâtü ve's-*

¹² Mustafa Demirel, *Kemalpaşazâde Yusuf u Züleyha*, Ankara, 1983.

¹³ Mehmed Çavuşoğlu, *Yahyâ Bey Yûsuf ve Zelîhâ Tenkidli Basım*, İstanbul, 1979.

Selâm adlı Arapça eserinin 16. yüzyılın ikinci yarısında Celâlzâde Mustafa Çelebi tarafından *Cevâhiru'l-Ahbâr Fî Hasâili'l-Ahyâr* adıyla yapılan tercümesi bu konuyu işleyen mensur eserlerden biridir. Tacü'd-dîn Ebu Bekr Ahmed b. Muhammed Yezîd et-Tûsî'nin *Câmî'u Letâifi'l-Besâtîn* adlı eserinin Muhammed b. Muhammed Altıparmak tarafından yapılan tercümesi edebiyatımızda bu konuda bilinen eserlerden biridir. Halide Dolu tarafından Galatalı Mehmed Efendi olarak tanıtılan Muhammed b. İbrahim'in mensur olarak yazdığı ve 1586'da tamamladığı Yûsuf u Züleyhâ adlı eseri bu konuda öne çıkan eserlerden biridir (Şahin, 2016: 1-3). Bu eser üzerinde Mehmet Şahin tarafından doktora tezi çalışması yapılmıştır¹⁴.

Mensur olarak yazılan Yûsuf u Züleyhâ hikâyelerinin bir kısmı Kısâs-ı Enbiyâ'lar içerisinde yer almaktadır. Bunlardan birisi Rabguzî'nin 1311'de Nâsiruddin Tok Buga adına yazdığı Kısasü'l-Enbiyâ adlı eserdir. Aysu Ata tarafından Türkiye'de yapılan çalışmada hikâye "Kıssa-i Yûsuf-i Şiddîk 'Aleyhi's-selâm" başlığı altında verilmiş olup eserin, 134-205. sayfaları (65r19- 110v15) arasındadır (Ata, 2019: 134-205). Bir diğer Kısasü'l-Enbiyâ; yazarı belli olmayan, Bursa Eski Eserler ve Yazmalar Kütüphanesi'nde bulunan ve İsmet Cemiloğlu tarafından 1994 yılında üzerinde çalışma yapılan eserdir¹⁵. Söz konusu nüshada "Kıssa-i İbrahim 'Aleyhisselâm" başlığı altında 66b-96b varakları arasında hikâyeye yer verilmiştir (Cemiloğlu, 1994: 256-269). Şirvanlı Mahmud'un Tarih-i İbn-i Kesir Tercümesi adlı eserinde "Kıssa-i Yûsuf 'Aleyhi's-selâm" başlığı altında 79a-86a varakları arasında Yûsuf u Züleyhâ hikayesine yer verilmiştir (Yelten, 1998: 256-269). Eser üzerinde Muhammet Yelten'in bir çalışması bulunmaktadır¹⁶. Ahmet Cevdet Paşa tarafından kaleme alınan Kısas-ı Enbiya ve Tevarih-i Hulefa adlı eserde de Yusuf Peygamber kıssasına yer verilmiştir. Yukarıda belirtilen Kısasü'l-Enbiya'ların dışında Türkiye kütüphanelerinde Arapçadan ve Farsçadan tercüme edilen, yazarı belli olmayan Kısasü'l-Enbiya'larda da Yusuf Peygamber kıssasına rastlanılmaktadır (Cin, 2010: 202).

1.4. Gunnar Jarring ve Jarring Koleksiyonu

1.4.1. Gunnar Jarring

20. yüzyılın başında, Doğu Türkistan Türklüğünün dünyada sesinin duyurulmasına, dillerinin, edebiyatlarının, folklorlarının kısacası kültürlerinin tanıtılmasına neşrettiği eserler ve derlediği malzeme ile büyük katkı sunan Gunnar

¹⁴ Mehmet Şahin, *Eski Türk Edebiyatında Mensur Yûsuf u Züleyhâ Hikayeleri ve Muhammed B. İbrahim ve Yûsuf u Züleyhâ'sı*, Ankara, 2015.

¹⁵ İsmet Cemiloğlu, *14. Yüzyıla Ait Bir Kısas-ı Enbiyâ Nüshası Üzerinde Sentaks İncelemesi*, Ankara, 1994.

¹⁶ Muhammet Yelten, *Şirvanlı Mahmud Târih-i İbn-i Kesir Tercümesi*, Ankara, 1998.

Jarring; sahada topladığı eserler sayesinde de Jarring Koleksiyonu'nun oluşturulmasında büyük rol oynamıştır.

Gunnar Jarring, 12 Ekim 1907'de İsveç'in güney kesimlerindeki Brunnby'de dünyaya gelmiştir. 1926'da Lund Üniversitesinde öğrenime başlayan Jarring, öğretmen olmak niyetiyle öğrenimine Germen ve İskandinav dilleri ile başlar; sonrasında Rus, Çek ve Sanskrit dilleri ile de ilgilenir. Son olarak Türkçe öğrenmeye ilgi duyan Jarring, Türkçe üzerindeki çalışmalarına devam etmeye karar verir. İsveç Misyon Ahdi Kilisesi'nin bir üyesi olarak misyonerlik faaliyetleri nedeniyle 1895-1911 yılları arasında sırasıyla Bakü, Buhara, Kaşgar ve Yarkend'de bulunan, bu bölgelerde Türk dili ve edebiyatı üzerine araştırmalar yapan Gustaf Raquette; Jarring'e ya İstanbul'da Osmanlı Türkçesi ya da Doğu Türkistan'da Doğu Türkçesi alanında dil çalışması yapmasını önerir (Berbercan, 2017: 44-49; Johanson, 2001: 9; Törnvall, 2014: 104-105).

Hocası Raquette'in yönlendirmesiyle Doğu Türkistan'daki Doğu Türkçesi üzerinde çalışma yapmaya karar veren Gunnar Jarring, doktora tezine dil malzemesi toplamak için Doğu Türkistan'a gitmeye karar verir. 1929 yılında İsveç'ten bu bölgeye gitmek üzere yola çıkan misyoner kafilesine katılır ve Pamir Dağlarını aşarak Kaşgar'a ulaşır. Buradaki çalışmaları sonucunda "Studien zu einer osttürkischen Lautlehre (Doğu Türkçesi Ses Bilgisi Araştırmaları)" adlı doktora tezini hazırlamış ve 1933'te tezini Lund Üniversitesine sunmuştur. Almanca yazılmış bu tez, bölgedeki Uygurların konuştuğu Türk dilinin fonetiği üzerine bir çalışmadır. Ayrıca Jarring, bölgede bulunduğu bu süre zarfında birçok elyazması eser toplamış, satın almış yahut kopya ettirmiştir. Jarring, doktora tezini sunduktan iki yıl sonra 1935'te Keşmir üzerinden yola çıkarak bölgeyi tekrar ziyaret etmiştir (Çakmak, 2016: 13; Johanson 2001: 9; Törnvall 2014: 104).

Jarring; 2002'de, 94 yaşında ölünceye kadar, 1929-1930 ve 1935 yıllarında Orta Asya'nın birtakım bölgelerinde yürüttüğü saha araştırmalarında elde ettiği malzemeleri temel alarak Türkoloji sahasında birçok araştırma ve inceleme çalışmalarına imzasını atmıştır. Bu çalışmalar arasında öne çıkanlarından bazıları şunlardır: "The Contest of the Fruits, An Eastern Turki Allegory" adlı çalışmasında 1929'da Kaşgar'da satın aldığı meyvelerin tartışmasını alegorik bir üslupla yansıtan el yazması eserin transkripsiyonlu metnine, İngilizce çevirisine ve söz varlığına yer vermiştir. "The Uzbek Dialect of Qilich (Russian Turkestan) with Texts and Glossary" adlı çalışmasında Özbekçenin Kılıç ağzıyla ilgili fonetik incelemelerin yanı sıra derleme metinlere ve bu metinlerin sözlüğüne yer vermiştir. 1935 yılında Kuzey Afganistan'daki Türk toplulukları arasında yaptığı derlemelerden hareketle "Uzbek Texts from Afghan Turkestan with Glossary" adlı

çalışmayı ve bu çalışmasının devamı sayılabilecek “An Uzbek’s View of his Native Town and its Circumstances” adlı çalışmayı yayımlamıştır. Kaşgar, Taşmalık, Yarkent, Guma, Kuça ve Hoten’den folklorik ve etnografik derlemeleri ve bunların İngilizce çevirilerini içeren “Materials to the Knowledge of Eastern Turki, Tales, Poetry, Proverbs, Riddles, Ethnological and Historical Texts from the Southern Parts of Eastern Turkestan with Translation and Notes” adlı çalışması ve Doğu Türkistan’daki yaptığı saha çalışmaları, araştırma ve incelemelerin meyvesi niteliğinde olan ve dönemindeki Doğu Türkçesi söz varlığının özet bir yansımasını sunan An Eastern Turki-English Dialect Dictionary adlı sözlük çalışması öne çıkan çalışmalarından bazılarıdır (Çakmak, 2016: 14-15; Jarring, 2004: 120-121).

Jarring, Türkoloji alanındaki çalışmalarının yanında asıl diplomasi alanındaki kariyeriyle dünya gündeminde yer almış ve adını duyurmuştur. Yukarıda bahsettiğimiz diller dışında Arapça, Farsça, İngilizce ve Fransızcaya da hâkim olan Jarring, İkinci Dünya Savaşı yıllarında farklı dillere hâkim olması nedeniyle İsveç istihbarat teşkilatının dikkatini çekmiştir. Dönemin İsveç hükümeti tarafından Orta Doğu’daki askerî gelişmeleri izlemesi için Ankara’daki İsveç Büyükelçiliği’nde görevlendirilmiştir, bu görev onun uzun ve başarılı diplomatik kariyerinin ilk görevidir. Yeni Delhi, Tahran, Washington, Moskova ve Birleşmiş Milletler elçiliği gibi önemli görevlerin dışında Jarring, 1957’de Keşmir anlaşmazlığında Birleşmiş Milletler için ara buluculuk ve 1967 Arap-İsrail Savaşı sonrasında BM Genel Sekreterliği adına Orta Doğu Barış Süreci Komisyonu’nun özel temsilciliği görevlerini üstlenmiştir. Jarring, Orta Doğu Barış Süreci Komisyonu’ndaki bu görevini 1990’a kadar sürdürmüştür (Çakmak, 2016: 14).

1.4.2. Jarring Koleksiyonu

İsveç’te Lund Üniversitesinde bulunan Jarring Koleksiyonu’nun temeli ona adına veren Gunnar Jarring’dan sağlanan el yazması eserlerle oluşturulmuş ve bu koleksiyon 1997 yılına kadar gerek satın alınan gerek bağışlanan eserlerle zenginleştirilmeye devam etmiştir. Bu koleksiyon, dünyanın üçüncü büyük Doğu Türkistan yazmaları koleksiyonu olma özelliğini taşımaktadır. Koleksiyonu oluşturan yazma eserler günümüzde Çin’in en batısında yer alan ve Çin tarafından Sincan Uygur Özerk Bölgesi olarak adlandırılan kadim Türk yurdu Doğu Türkistan’daki Hoten, Kaşgar, Yarkend, İli ve Urumçi gibi şehirlerden toplanmıştır.

Jarring Koleksiyonu, 560 tane yazma eserden oluşmaktadır. Toplamı neredeyse 1100 belge olan derlemeler, koleksiyonun büyük bir çoğunluğunu oluşturmaktadır. Koleksiyon, birbirinden bağımsız sayfalar ve uzun rulolardan birbirine sıkıca bağlanmış

fasiküllere kadar her tür eseri içermektedir. 1 sayfadan yüzlerce sayfaya kadar ulaşan değişik hacimlerdeki çeşitli metinlerden oluşan el yazması eserler, 16. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar farklı dönemlere aittir. Bu yazma eserlerin çoğu Hoten’de üretilen yöresel bir kâğıt üzerine yazılmıştır. El yazması eserlerin, % 75’i Çağatayca veya Uygurca, %15’i Arapça ve % 10’u Farsçadır. Bunların dışında çok az sayıda Moğolca, Tibetçe, Urduca ve Özbekçe yazma eser de mevcuttur. Savaşlar, devrimler ve modernizasyonlarla geçen son 150 yıl, Doğu Türkistan’ın yazılı kültürel mirasına ciddi zararlar vermiştir. Gunnar Jarring ve İsveçli misyonerlerin topladığı eserler sayesinde bu kültürel mirasın büyük bir kısmı Lund Üniversitesinde koruma altına alınmıştır. Koleksiyon, Doğu Türkistan kültürünü ve toplumunu yansıtan klasik ve folklorik edebi metinlerin yanı sıra İslamiyet’e dair dini yazmalar, tarihî ve kanunî evraklar ile tıp, ticaret, tasavvuf vb. hakkındaki risaleler ve ayrıca Doğu Türkistan’daki İsveç misyonerlik faaliyetleriyle ilgili kayıtlar gibi birçok türden örnek bir seçkiyi bünyesinde barındırmaktadır (Törnvall, 2004: 107-108; Çakmak, 2016: 17).

Jarring Koleksiyonu’nun oluşumunun temeli Jarring’in 1929 yılında doktora tezi için malzeme toplamak üzere Doğu Türkistan topraklarına gitmesine dayanır. Çünkü Jarring bu dönemde ayrıca Lund Üniversitesi kütüphanesi için değerli yazma eserler toplama komisyonunun da bir üyesiydi. Ancak bu görev zor bir görevdi çünkü üniversite bu görev için Jarring’e hem bir maddi destek sağlamamış hem de bölgedeki yerli halk el yazması eserlerin yabancılara satılması konusunda isteksizdi. Jarring, 1931’de 115 yazma eserle İsveç’e döndü ve bu eserlerden 72 tanesi Lund Üniversitesi tarafından satın alındı. Böylece Jarring Koleksiyonu’nun ilk temelleri atılmış oldu. Sonrasında bölgeden dönen David Gustafsson ve Gustaf Raquette adlı İsveç Misyonerlik Ahit Kilisesi’ne bağlı misyonerlerden alınan el yazmalarıyla koleksiyon gelişmeye devam etmiştir. Ayrıca İsveç Misyonerlik Ahit Kilisesi’nin bölgedeki faaliyetleri nedeniyle bölgede bulunan Gustaf Ahlbert (109 yazma), David Gustafsson (75 yazma), Sigfrid Moen (59 yazma), Gustaf ve Hanna Raquette (48 yazma), Oskar Hermansson (42 yazma) ve Gunnar Hermansson (31 yazma) adlı kişiler tarafından da kütüphaneye el yazması eserler bağışlanmış ve koleksiyon giderek genişlemiştir (Çakmak, 2016: 16-17; Törnvall, 2014: 107).

Gunnar Jarring, 1982-1997 yılları arasında Jarring Koleksiyonu’nu oluşturan el yazması eserlerin İngilizce bir kataloğunu hazırlamaya vakit ayırmış, bu çalışmanın sonucunda eserler hakkında genel bilgiler verdiği ve kendi el yazısıyla hazırladığı geçici bir katalog çalışması ortaya çıkmıştır. Bu katalogda Jarring tarafından eserlere “Prov. 1”

şeklinde geçici tasnif numaraları verilmiştir. Kütüphanede yalnızca bir danışma kaynağı olarak kullanılan bu katalog çalışmasındaki tasnif numaralarına bu koleksiyondaki eserler üzerine yapılan çalışmalarda atıfta bulunulmuş, zamanla bu numaralar koleksiyonun kalıcı tasnif numaraları haline gelmiş ve bu katalogdaki eserlerle ilgili notları da koleksiyon için yegâne başvuru kaynağı olmuştur (Törnvall, 2014: 110).

Koleksiyon envanteri hakkındaki bilgilere, Lund Üniversitesi Kütüphanesi Jarring Koleksiyonu'nun internet sitesinden ulaşılabilir.¹⁷ Koleksiyonun muhtasar çevrim içi ortamda ulaşılabilir bir katalogunu yapmak ve el yazması eserlerin muhafaza durumuyla ilgilenmek amacıyla bir proje sunulmuştur. Projenin birinci aşaması, Marianne ve Marcus Wallenberg Vakfının bağışları sayesinde tamamlanmıştır. Bu aşamada bütün el yazması eserlerin fiziksel durum etütleri yapılmış ve eserler fiziksel açıdan; iyi, vasat, kötü ve kullanılmaz gibi dört sınıfa ayrılmıştır (Törnvall, 2014: 110).

1.5. Yûsuf 'Aleyhi's-selâm Birle Züleyhâ

1.5.1. Eserin Tavsifi

Çalışmaya konu edilen eser Çağatay Türkçesi ile yazılmış bir Yûsuf u Züleyhâ mesnevisidir. İsveçli misyoner Gunnar Hermansson tarafından 1929-1930 yıllarında kopya ettirilen eser, İsveç Lund Üniversitesi Kütüphanesi Jarring Koleksiyonu Prov. 12'de kayıtlıdır.

Eserin bir diğer nüshası A. M. Muginov'un hazırladığı Opisanıye Uygurskix Rukopisey Instituta Naradov Azii adlı katalog çalışmasına göre C 97 numaralı kaydıyla Rusya Bilimler Akademisi St. Petersburg Doğu Yazmaları Enstitüsünde (Bu kurumun adı Muginov'un çalışmasını hazırladığı dönemde Sovyetler Birliği Bilimler Akademisi Leningrad Şarkiyat Enstitüsüdür.) yer almaktadır (Muginov, 1962: 98). Çalışmamızda maalesef bu nüshaya ulaşamadığımız için Jarring Koleksiyonu'ndaki nüsha esas alınmıştır.

Tamamı 164 varaktan oluşan ve 3 deftere yazılmış olan Jarring Koleksiyonu'ndaki nüshanın 5 sayfası tamamen boştur. Kapak rengi mavi olan ilk defter eserin ilk 100 varağını, yine kapak rengi mavi olan ikinci defter eserin 101-116. varaklarını ve kapak rengi sarı olan üçüncü defter eserin 117-164. varaklarını içermektedir. Her sayfada bulunan satır sayısı aynı değildir. Eserde 100. varaktaki 200. sayfa ve 162. varaktaki 321 ve 322. sayfalar dışında satır sayısı 11 ve 13 arasında değişmektedir. Ancak genellikle bir sayfada 11 satır bulunmaktadır. Bölüm başlıklarının

¹⁷ <https://www.ub.lu.se/en/en/find/digital-collections/jarring-collection>

verildiği sayfalarda satır sayısı 12 ile 13 arasında değişmektedir. Yazmadaki sayfalar 200 (yükseklik / uzunluk) x 165 (genişlik) mm boyutundadır. Eserin hattı nesihtir. Ayrıca eserde bölüm başlıkları kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

1.5.2. Eserin Adı

Yazmayı oluşturan ikinci not defterinin arka kapağında eserin ismi “Yûsuf ‘Aleyhi’s-selâm Birle Züleyhâ” olarak belirtilmektedir. Jarring kendi el yazısıyla oluşturduğu katalogda eserin adını “The Verses on Yusuf and Zulaikha” olarak belirtmiştir. Muginov ise St. Petersburg Doğu Yazmaları Enstitüsünde C 97 numarasıyla kaydedilmiş nüshada eserin adını “Terceme-i Yûsuf u Züleyhâ-i Câmî” olarak kaydetmiştir (Muginov, 1962: 98).

İncelememize konu olan nüshada ise şair eserden şu şekilde bahsetmektedir:

(35/1) kılay tab‘ımnı tûṭî-dék şeker-ḥâ / cemâl-i yûsuf ‘ışk-ı züleyhâ

(320/9) bolup kilkim şeker-ḥâ tûṭî-âsâ / kılıp yûsuf birle zıkr-i züleyhâ

1.5.3. Eserin Müellifi, Müstensihi ve Yazılış Tarihi

Üzerinde çalıştığımız Doğu Türkistan, Yarkend kaynaklı olan bu eserin müellifi hakkında kesin bir bilgi elde edilememiştir. Eserin “Hatime” bölümünde yer alan bir beyitten hareketle eserin müellifinin isminin ya da mahlasının “raḥîm” olduğunu düşünmekteyiz:

(318/3) raḥîmâ êmdi bu sözdin ḥamûş ol / dîn bir söz aḡa cân birle hûş ol

İncelediğimiz bu eser İsveçli misyoner Gunnar Hermansson tarafından Abdül Kadir Ahund’a istinsah ettirilmiştir. Eserin 258 ile 259. sayfaları arasında yer alan ve müstensihinin kendi el yazısı ile yazdığı tahmin edilen ketebe kaydında da müstensihinin adı geçmektedir:

(AY/7) bu kitâbnı mên fitürdüm atımnı aytay / atım ‘abdü’l-kâdir aḡund faḡr-ı hây

Abdül Kadir Ahund ayrıca İsveç Misyonerlik Ahit Kilisesi’ne bağlı olarak çalışan misyoner araştırmacılara Doğu Türkistan bölgesi ile ilgili birçok araştırmanın hazırlanmasında yardımcı olmuştur. Ahund’un hazırlanmasında yardımcı olduğu eserlerden bazıları şunlardır: Tiriklikniḡ Yolu¹⁸, ‘İlm-i Coğrafya¹⁹, Alte Şeherniḡ Zebânı,

¹⁸ Abdül Kadir Ahund’un yardımlarıyla G. Ahlbert tarafından yeniden düzenlenen bu eser 1926’da Kaşgar’da bulunan İsveç Misyonu Matbaası’nda basılmıştır.

¹⁹ Abdül Kadir Ahund’un yardımlarıyla G. Ahlbert tarafından derlenen bu eser 1927’de Kaşgar’da bulunan İsveç Misyonu Matbaası’nda basılmıştır. Bu eser Coğrafya konusunda hazırlanmış İsveç ders kitaplarından yapılan bir derlemedir.

Kaşgar ve Yarkendde Pütüledürğanğa Muvāfiq̄ Kitābı ‘İlm-i İmlā²⁰ Ahund, ayrıca iki tane almanağın hazırlanmasında G. Ahlbert’e yardım etmiştir: Taqvīm-i Türkistān²¹, Taqvīm-i Türkistān 1348 Müsülmān, Hākānī, Frengīlerniñ Ay Kün Yılınıñ Hısābları²² (Jarring, 1991: 69-76).

Ele aldığımız nüshanın son sayfasında eserin Hicrî 1348 (Miladi 1929-1930) yılında bitirildiği belirtilmiştir:

(322/1) ki hicret tārīhidin sorsañ aḥvāl

(322/2) miñ üç yüz kırk sekiz èdi sāl

Ayrıca eserin bitirildiği gün ile ilgili eserde iki farklı kayıt mevcuttur. 258 ve 259. sayfalar arasında bulunan ketebe kaydında eserin cumartesi günü bitirildiği belirtilmektedir:

(AY/2) şod tevfiķi ḥudāy-ı lā-neyām / īn kitāb rūz-ı şenbih tamām

Eserin “Temmetü’l Kitāb” bölümünde ise çarşamba günü öğle vakti tamamlandığı bildirilmektedir:

(322/3) temmeti’l-kitāb bi-‘ avni’l-meliki

(322/4) ‘l-vehhāb ve ileyhi me’āb kād re inteha

(322/5) ‘l-ferāgu min tesvīdi hāzā’l-kitābi

(322/6) fī yevmi’l-erbi‘ ā’i fī vaḳti’z-zuhri

Bu durum Abdül Kadir Ahund’un eseri başka bir nüshadan kopya ettiği kanısı oluşturmaktadır.

Gunnar Jarring, eser ile ilgili oluşturduğu künyede eserin Molla Câmî’nin Farsça Yûsuf u Züleyhâ adlı mesnevisinin bir tercümesi olduğunu belirtmiştir.

Eserin Rusya Bilimler Akademisi St. Petersburg Doğu Yazmaları Enstitüsünde bulunan nüshasıyla ilgili Muginov’un verdiği bilgilere göre bu eser Mollâ Câmî’nin “Yûsuf u Züleyhâ” adlı eserinin bir tercümesidir. Ancak çevirmen eserde hem kendi adına hem de Mollâ Câmî’nin adına yer vermemiştir (Muginov, 1962: 98). Muginov’un verdiği bu bilgi, Jarring’in kendi el yazısıyla hazırladığı katalogda eserle ilgili Mollâ Câmî’nin Yûsuf u Züleyhâ adlı mesnevisinin bir tercümesi olduğu bilgisini doğrulamaktadır. Bizim incelediğimiz nüshada eserin bitirildiği tarih Hicrî 1348 (Miladi 1929-1930) olarak

²⁰ Abdül Kadir Ahund’un yardımlarıyla G. Ahlbert tarafından hazırlanan bu eser 1929’da Kaşgar’da bulunan İsveç Misyonu Matbaası’nda basılmıştır. Bu eser Kaşgar merkez olmak üzere Doğu Türkistan’da Tarım Havzası’nda yer alan Yarkend, Hoten, Kuça, Aksu, Yengisar, Maralbeşi şehirlerinde kullanılan yazı dili için hazırlanmış bir yazım kılavuzudur.

²¹ Hicri 1347 yılı için hazırlanan bu almanak, Miladi takvime göre 20 Haziran 1928’de başlayıp 8 Haziran 1929’da sona ermektedir.

²² Hicri 1348 yılı için hazırlanan bu almanak, Miladi takvime göre 9 Haziran 1929’da başlayıp, 28 Mayıs 1930’da bitmektedir.

belirtilirken St. Petersburg Doğu Yazmaları Enstitüsünde yer alan nüshada eserin bitiriliş tarihi Hicrî 1169 (1755-1756) olarak belirtilmektedir.

1.5.4. Eserin Şekil Özellikleri ve Muhtevası

Yusuf Peygamber ile Züleyha arasındaki aşk hikayesini ele alan bu eser mesnevi nazım şekliyle yazılmıştır. Mesnevileri yazılış amaçlarına göre dört başlık altında inceleyen Ünver'in tasnifine göre üzerinde durduğumuz bu mesnevi "3. Grup" başlığı altında yani sanat yönü ön planda olan, okuyucunun edebi zevkine hitap eden, ana çizgisi aşk ve macera olan mesneviler arasında değerlendirilmektedir (Ünver, 1986: 438-443).

İncelediğimiz eser 3468 beyitten oluşmaktadır ve aruzun hezec bahrinin "mefâilün / mefâilün / feülün" kalıbıyla yazılmıştır. Bu kalıp hece sayısı bakımından hece ölçüsünün 11'li kalıbına benzemektedir. Metinde müstensihden kaynaklı olduğunu düşündüğümüz birçok vezin bozukluğu bulunmaktadır.

İncelenen eserde "Besmele" bölümü dışında tüm başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Eser, "Besmele" bölümüyle birlikte 72 başlıktan oluşmaktadır. Eserin yazılış sebebi iki başlık altında anlatılmıştır:

(29/7) *‘ışk fazîleti naḥlini taḫrîr ü beyân bâğçesinde cilve kıldurmaḫ (29/8) ü kitâb nazmı sebebiniḡ âğâzı şâḫçesin aḡa ulaştırmaḫ*

(33/5) *söz fazâyili çemenidin deste-i gül üzmeḫ ü kitâb nazmınıḡ sebebiniḡ (33/6) itmâmı riştesi aḡa çökürmeḫ*

Şair bu bölümlerde eseri yazma sebebini şöyle açıklamaktadır:

(34/8) bu mey şuglîğa bu dem boldı ilhâm / kılay şuglî emdi êlgim alıp ecsâm

(34/9) mên andağ fâş étey râz-ı pinhânnı / kılay ḡandân <u> giryân bu cihânnı

(34/10) kühendür kışşa-ı şîrîn <ü> ḡüsrev / yaḡı şîrîndin éyley kışşa-ı nev

(34/11) tükeşti nevbet-i leylî <vü> mecnûn / yana bir des kıldı ‘âlemni memnûn

(35/1) kılay ṭab‘ımnı ṭûṭî-dék şeker-ḡâ / cemâl-i yûsuf ‘ışk-ı züleyḡâ

(35/2) dèdi ḡaḫ kışşalardın anı aḡsen / dè aḡsen vech éyleyü sözni rûşen

(35/3) aḡa bolsa güvâḡ âyât-ı ḡur‘ân / anıḡ kızbiğa herḡiz yoḡdur imkân

Eserde "konunun işlendiği bölüm" yani mesnevinin ele aldığı ana konu 37. sayfada 5 ve 6. satırlarda yer alan başlıktan itibaren başlamaktadır:

(37/5) *yûsufınıḡ cemâli şem‘ini ḡayb şeb-istânnı bezmide cilve bérmeḫ ü âdemniḡ*

(37/6) *könli pervânesini anıḡ fürüḡı müşâhedesi birle köydürmeḫ*

Eserin 315. sayfasının 7. satırından itibaren ana konunun işlendiği bölüm biter ve bu bölümden itibaren eserin "Hatime" bölümüne geçilir. Şair bu bölümde "Temmetü'l Kitâb" bölümüne geçmeden önce "Mevize" bölümüne yer vermiştir. Şair, eserin

“Hatime” bölümünde “Mevize” ve “Temmetü’l Kitâb” bölümleri için ayrı başlıklar kullanmamıştır. Bu bölümleri tek başlık altında ele almıştır:

(315/7) *nefes nefes muhâtabasında söz pend ü mev‘ize tarîkasıda arâğa* (315/8) *salmağ u anı peşin-dârlık meh hod-pesendlik haqîkîdin* (315/9) *dest-i kütâhlık <u> himmet-i bülendlik uçığa terâkkî kıldurmağ*

1.5.5. Eserin Dili

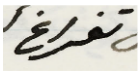
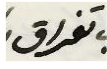

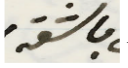

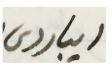
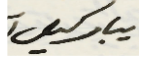
Eserin elimizde bulunan nüshası; Çağatay Türkçesinin son, Yeni Uygur Türkçesinin başlangıç dönemine rastlamakla beraber dil özellikleri bakımından ağırlıklı olarak Çağatay Türkçesinin özelliklerini yansıtmaktadır. Eser Doğu Türkistan sahasında yazıldığından dolayı Uygur Türkçesinden de örnekler barındırmaktadır. Ama bu örnekler Yeni Uygur Türkçesinden ziyade Uygur ağızlarını yansıtmaktadır. Çağatay Türkçesi ile Yeni Uygur Türkçesi arasındaki bir dönemde yazılmış olan bu eser Çağatay Türkçesinden Yeni Uygur Türkçesine geçiş dönemine ait özellikleri görmemize katkı sağlayacaktır.

I.BÖLÜM

İNCELEME

1. ESERİN YAZIM ÖZELLİKLERİ

Eser, nesih kırması bir yazıyla ve saman rengi mavi çizgili bir kâğıt üzerine yazılmıştır. Eserin yazımında birkaç kelime dışında hareke kullanılmamıştır. Bazı kelimelerin yazımında ünlülerin hiç kullanılmadığı dikkat çekmektedir. Arapça ve Farsça kelimelerde kısa ünlülü kelimelerin ünlüsü genellikle gösterilmezken uzun ünlülü kelimelerde genellikle ünlünün yazıldığı görülmektedir.

Ele alınan eserde bazı kelimelerin, harflerin ve eklerin yazımında farklılıklar dikkat çekmektedir: tofrağ (094/8), tofrağ (096/2), andağ (033/8), andağ (033/2), başka (053/6), başğa (143/2), ibardi (044/7), yibergil (043/11).

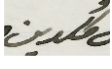
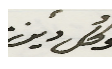

Bu durumda eserin müstensihinin dilinin yazım özelliklerine hâkim olmaması, iyi eğitim görmüş olmaması ya da eserin yazıldığı dönemde kullanılan yazı dilinin kurallarının henüz oturmaması ve yaygınlaşmaması etkili olabilir. Yirminci yüzyılın başlarında istinsah edilen bu eserin Çağatay Türkçesi yazı dilinden Yeni Uygur Türkçesi yazı diline geçişin yaşandığı bir dönemde yazılmış olması eserdeki yazım farklılıklarında ikinci durumun etkili olabileceğini düşündürmektedir. Bazı kelime ve eklerin yazımında görülen bu istikrarsızlığı 19. yüzyılın ikinci yarısı ve 20. yüzyılın başlarında Doğu Türkistan'da bulunan ve bölgede kullanılan Türkçenin gramer ve sözlüklerini hazırlayan İsveçli misyoner Gustaf Raquette şöyle açıklamaktadır:

“Doğu Türkistan’daki Türk dilinin zaptında kullanılan yazım yöntemleri çok çeşitlidir. Her müstensihin kendine ait bir yazım tarzı olmasının yanı sıra bir müstensihin aynı sayfa içinde aynı kelimeyi iki üç değişik şekilde yazdığı da görülebilir. Bununla beraber yazım kuralları, bütünüyle bir kişinin tasarrufuna da bırakılmamıştır. Örneğin, bazı kelimeler iki-üç parça halinde yazılabileceği gibi bütün harfler birbiriyle bitleştirilerek de yazılabilir. Diğer taraftan bazı kelimeler ise tek biçimli olarak yazılırlar.” (Raquette, 1914: 111, akt. Çakmak, 2016: 29).

1.1. Ünlülerin İmlası

Elimizde bulunan eserin yazımında Çağatay Türkçesinde kullanılan bütün ünlülerin kullanıldığı gözlemlenmiştir: *a, e, é, ı, i, o, ö, u, ü*. Eserde ünlüleri göstermek için Arap alfabesindeki üç harften yararlanılmıştır. Ayrıca eserdeki ünlüleri göstermek

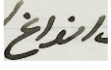

için birkaç kelime dışında da harekeye başvurulmamıştır.

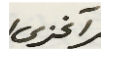
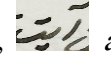
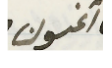
Metinde bazı kelimelerde /ü/ sesini göstermek için “ötre” harekesinden yararlanıldığı görülmüştür: güldin (2/3), güldin (4/3), dürdin (14/9).

1.1.1. /a/ Ünlüsünün İmlası

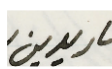
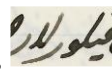

a. Kelime Başında

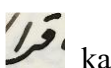
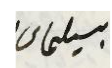
/a/ ünlüsünün kelime başında bazen *medli elif* “آ” ile bazen de sadece *elif* “ا” harfiyle yazıldığı görülmüştür:

Elif “ا” harfiyle yazılanlar; andağ (2/10), alıp (6/7), atıp (12/6).

Medli elif “آ” harfiyle yazılanlar; ağzı (14/9), ayt (2/7), ağsun (5/3).

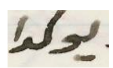
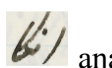
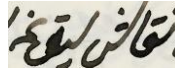

b. Kelime İçinde

Kelime içindeki /a/ ünlüsü Türkçe kökenli kelimelerde çoğunlukla *elif* “ا” ile gösterilmiştir: sarıldın (6/9), kılurlar (7/1), bularını (7/3).

Bazı Türkçe kökenli kelimelerin yazımında bu ses için herhangi bir harfin kullanılmadığı örnekler de görülür: tapar (12/8), kara (25/4), basılmay (114/9).

c. Kelime Sonunda

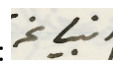

İncelenen eserde kelime sonunda bulunan /a/ ünlüsü yazıda gösterilmiştir. Son sesteki /a/ ünlüsünün gösterilmesinde hem *elif* “ا” harfinden hem de *güzel he* “ه” harfinden

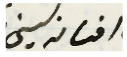
yararlanıldığı görülür: yolda (11/1), ağa (39/9), nağkâşlıkğa (7/5), bolsa (31/3).

1.1.2. /e/ Ünlüsünün İmlası

a. Kelime Başında

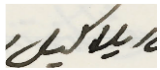
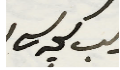
İncelenen eserde /e/ ünlüsü kelime başında düzenli olarak *elif* “ا” harfiyle gösterilmiştir. Eser Çağatay Türkçesi özellikleri gösterdiğinden dolayı Türkçe kökenli kelimelerde ilk hecedeki /e/ sesi tarafımızca /è/ ünlüsü ile gösterilmiştir. Kelime başında

/e/ ünlüsü yabancı kökenli kelimelerde görülmektedir: enbiyâğa (017/10), ahıl

ecel (042/5), edeb (060/1), efsānesini (079/11).

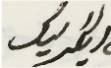

b. Kelime İçinde

/e/ ünlüsü kelime içinde çoğunlukla *elif* “ا” ile gösterilmekle beraber bazen *güzel*

he “ه” ile de gösterilmiştir: köter (21 / 3), èylegil (21 / 7),

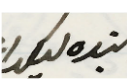

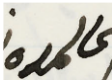
kèçesi (15 / 9), nèçedin (175 / 11)

Ayrıca iç seste /e/ sesinin bazı kelimelerde gösterilmediği örnekler de tespit

edilmiştir: birev (49/11), ègerlik (95/7), kèrek (17/4).

c. Kelime Sonunda

Son seste de /e/ ünlüsü hem *elif* “ا” ile hem de *güzel he* “ه” ile gösterilmektedir:

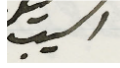
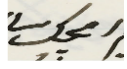

 bizge (9/2), künide (31 / 8), èyle (130/5), bendelikde
(36/5), èrse (31 / 1), birle (32 / 3), âlemde (33 / 9).

1.1.3. /è/ Ünlüsünün İmlası

Çağatay Türkçesi metinlerinin yazımında kullanılan /è/ sesini Arap alfabesinde gösteren ayrı bir harf yoktur. Çağatay Türkçesi metinlerinde /è/ sesi kimi zaman “ى” harfi ile kimi zaman da hareke ile gösterilmiştir (Argunşah, 2018: 98).

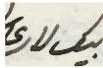
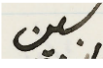

a. Kelime Başında

Eserde Çağatay Türkçesi özellikleri ağır bastığı için ilk hecedeki /e/ ünlüleri /è/ şeklinde gösterilmiştir. İncelenen eserde /è/ sesi ön seste elif “ا” harfi veya elif ve ye “اي”

harfleriyle gösterilmiştir: èylep (10/9), èrdi (13/6), èsip
(4/9), èmçek (32/4), èsrü (72/7).

b. Kelime İçinde

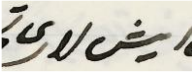
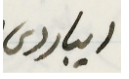
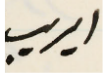
/è/ ünlüsü kelime içinde ilk hecede bazen “ى” harfi ile gösterilirken bazen de özel

bir harf veya işaretle gösterilmemiştir: dèmek (5 / 4), bègler (5 / 5),
 sèn (6 / 4), yèl (4/ 9), yèr (5 / 3), kèçip (5 / 11).

1.1.4. /ɪ/ ve /i/ Ünlülerinin İmlası

a. Kelime Başında

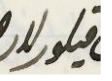
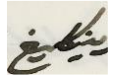
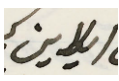
/ɪ/ ve /i/ ünlüleri kelime başında *elif* ve *ye* “ی” harfleriyle gösterilmiştir:

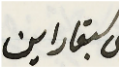

içre (2/11), işleri (9 / 1), iberdi (44 / 7), ırıp (238 / 10).

b. Kelime İçinde

Kelime içinde /ɪ/ ve /i/ ünlüleri genellikle *ye* “ی” harfiyle yazılmaktadır. Ancak

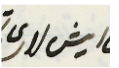
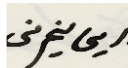
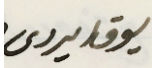
bazen *ye* “ی” harfinin hiç kullanılmadığı örnekler de görülmektedir: tilim (1/3),

 minç (5/2), qılurlar (7/1), yanlıg (8/5), ëyleyin (1/5),

 sıpqarayım (3/4), çıqalmas (5/3), birle (7/1).

c. Kelime Sonunda

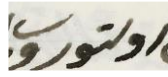
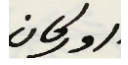
Kelime sonunda /ɪ/ ve /i/ ünlüleri her zaman *ye* “ی” harfiyle yazılmaktadır:

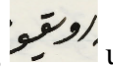
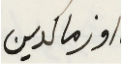
 işleri (9/1), imānımnı (9/9), yoq ərđi (14/2).

1.1.5. /o/, /ö/, /u/, /ü/ Ünlülerinin İmlası

a. Kelime Başında

/o/, /ö/, /u/, /ü/ ünlüleri kelime başında her zaman *elif* ve *vav* harflerinin birlikte

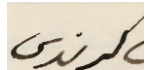
kullanımıyla “و” şeklinde gösterilmiştir: olturup (73 /2), örgen

(163 / 2), uyku (166 / 4), üzmeğin (179 / 2).

b. Kelime İçinde

Kelime içinde /o/, /ö/, /u/, /ü/ ünlüleri bazen *vav* “و” harfiyle gösterilirken bazen

de bu harfin hiç yazılmadığı görülmüştür: kün (54/2), körüp (55/2), yüzi

(57/1), turur (6/3), könlge (83/7), köründi (256/2).

c. Kelime Sonunda

/o/, /ö/, /u/, /ü/ ünlüleri kelime sonunda *vav* “و” harfiyle yazılmıştır: külgü

(59 / 3), uyku (16 / 6), uşbu (151 / 13)

1.2. Ünsüzlerin İmlası

Arap harfli tarihî metinlerde Türkçedeki ünsüzlerin yazılışıyla ilgili temel problem birkaç ünsüzün imlasında görülür. Türkçedeki “p, ç, g ve ŋ” fonemlerini karşılayacak harfler Arap alfabesinde bulunmadığı için bu sesleri karşılamak üzere kimi zaman Arap alfabesindeki “ب, ج, ك, نك” harfleri kullanılmıştır.

Ele alınan eserde “p, ç, g” seslerinin yazımında Fars alfabesinden alınan “pe, çim, gef (گ, چ, پ)” harfleri de Arap yazısındaki harflerle değişmeli olarak kullanılmıştır. Bu harflerin kullanımı ile ilgili ele alınan eserde herhangi bir kural göze çarpmamıştır.

1.2.1. /ç/ Ünsüzünün İmlası

a. Kelime Başında

/ç/ ünsüzü eserde kelime başında *çim* “چ” harfiyle gösterilmiştir: چالور (40 / 7), چاغلاب (66 / 2), چکمیشت (71 / 10).

/ç/ ünsüzünün kelime başında bazı kelimelerin yazımında *cim* “ج” harfiyle gösterildiği görülmektedir: چار (4/2), چارح (136/10), چüst (216/4).

b. Kelime İçinde

/ç/ ünsüzü kelime içinde genellikle *çim* “چ” harfiyle yazılmakla birlikte nadiren *cim* “ج” harfiyle yazıldığı örnekler de bulunmaktadır:

“چ” harfiyle yazılanlar: اچپ (2/8), اچره (2/11), نچه (3/4).

“ج” harfiyle yazılanlar: اوچوپ (6/5), بر سچور (10/5), تور تو نجی غز (18/5).

c. Kelime Sonunda

Eserde kelime sonundaki /ç/ ünsüzü çoğunlukla *çim* “چ”, bazen de *cim* “ج” harfiyle gösterilmiştir:

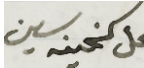
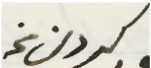
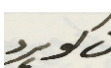
“چ” harfiyle yazılanlar: کچ (29/5), اچ (38/2), کوچ (139/8).

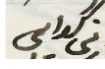
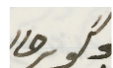
“ج” harfiyle yazılanlar: اچ (135/2), اچ (259/7).

1.2.2. /g/ Ünsüzünün İmlası

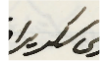
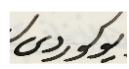

a. Kelime Başında

Kelime başında kullanılan /g/ ünsüzü eserde genellikle *kef* “ک” harfiyle gösterilmekle birlikte bazı kelimelerin yazımında kef-i Farisî “گ” ile gösterildiği görülmektedir:

“س” harfiyle yazılanlar: güldin (2/3), gencinesin (2/7), gerdenğa (49/10), gevher (47/7).

“گ” harfiyle yazılanlar: güvehdin (20/8), güft (20/8), gedâyî (54/10), gevher (42/8)

b. Kelime İçinde

/g/ ünsüzü kelime içinde genellikle *kef* “س” harfiyle gösterilmiştir: ségrir (17 / 5), yügürdi (18 / 5), kögsidin (245/2), özge (247/4)

c. Kelime Sonunda

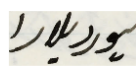

Kelime sonunda /g/ ünsüzü genellikle *kef* “س” harfiyle yazılmıştır: türlüg (92/2), ölüg (303/9)

1.2.3. /h/ Ünsüzünün İmlası

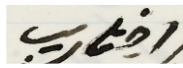
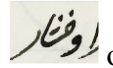
Eserde Türkçe kökenli kelimelerin yazımında genellikle *güzel he* “ه” harfi kullanılmıştır. Ayrıca *güzel he* “ه” harfinin gerek Türkçe kelimelerdeki kullanımında gerekse de Arapça ve Farsça kelimelerin yazımında kelime başında ya da kelime içinde olmasına bakılmaksızın kelimenin altına getirilerek şeklinde gösterildiği dikkat çekmektedir: tehi (3/1), zâhir (8/5), âgâh (9/6).

Eserde bazı kelimelerin yazımında *ha* “ح” harfi kullanılırken harfin hemen altına işaretinin koyulduğu tespit edilmiştir: levḥ (8/1), ḥarf (10/8), ḥuzūr (12/8), muḥmili (13/6).

a. Kelime Başında

Türkçe kökenli kelimelerin yazımında kelime başında *güzel he* “ه” harfi kullanılmıştır: hürdiler (131/9), heydemek (241/7).

b. Kelime İçinde

Bazı Türkçe kökenli kelimelerin yazımında kelime içinde *hı* “خ” harfinin kullanıldığı görülmektedir: aḥtarıp (44/10), oḥşar (139/9).

c. Kelime Sonunda

Eserde kelime sonunda /h/ sesinin kullanıldığı Türkçe kökenli kelime tespit

edilememiştir.

1.2.4. /ŋ/ Ünsüzünün İmlası

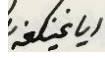
Eserde art damak ünsüzü olan /ŋ/, *nun* ve *kef* harflerinin birlikte kullanımıyla “نك” şeklinde gösterilmiştir.

a. Kelime Başında

Eserde kelime başında /ŋ/ sesinin kullanıldığı kelime tespit edilememiştir.

b. Kelime İçinde

Eserde kelime içinde /ŋ/ sesinin kullanıldığı bazı örnekler şunlardır:

yoluŋı (10/2), köŋül (11/1), aŋa (11/6), ayağıŋğa (68/2).

c. Kelime Sonunda

Eserde kelime sonunda /ŋ/ sesinin kullanıldığı bazı örnekler şunlardır:

yiberdiŋ (9/2), anıŋ (11/4), aŋarsunıŋ (146/2), yügürseŋ (24/3).

1.2.5. /p/ Ünsüzünün İmlası

Eserde /p/ ünsüzünün imlası konusunda bir istikrarın olmadığı görülmektedir. Eserde /p/ ünsüzü Arap harfli tarihî metinlerde olduğu gibi genellikle *be* “ب” ve *pe* “پ” harfleriyle gösterilmiştir.

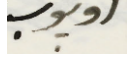
a. Kelime Başında

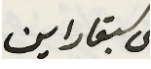
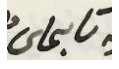

/p/ ünsüzünün kelime başında *pe* “پ” harfiyle yazıldığı tespit edilmiştir:

 pāk (5/10), patmasda (10/10), pişvāğa (17/11), pervāne (18/11)

b. Kelime İçinde

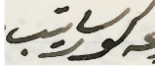
/p/ ünsüzünün kelime içinde kullanıldığı örneklerde yazarın kuralsız olarak kimi zaman *be* “ب” harfini kimi zaman ise *pe* “پ” harfini tercih ettiğini söylemek mümkündür.

“پ” harfiyle yazılanlar: kopup (10/11), tapıp (3/9), ödüp (59/5).

“ب” harfiyle yazılanlar: sıpŋarayın (3/4), tapmay (7/1), öpti (74/7).

c. Kelime Sonunda

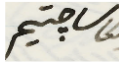

Eserin müstensihinin /p/ ünsüzü için kelime sonunda her zaman *be* “ب” harfini

kullandığı tespit edilmiştir: èylep (1/9), köp (2/6), küp (139/5), körsetip (3/10).

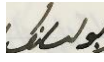
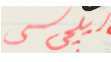
1.2.6. /s/ Ünsüzünün İmlası

İncelenen eserde /s/ ünsüzü hem ince ünlülü hem kalın ünlülü Türkçe kökenli kelimelerde daima *sin* “س” harfiyle yazılmıştır.

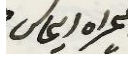
a. Kelime Başında

Türkçe kökenli kelimelerde kelime başında /s/ sesi, *sin* “س” harfiyle gösterilmiştir: sağa (1/8), sizipdür (8/3), saçtım (39/8), saç (48/4).

b. Kelime İçinde

Türkçe kökenli kelimelerin ve eklerin yazımında kelime içinde /s/ sesi, *sin* “س” harfiyle gösterilmiştir: ağsun (5/3), bolsağ (8/4), ëlçisi (85/6).

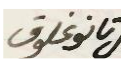
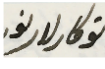
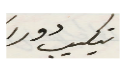

c. Kelime Sonunda

Türkçe kökenli kelimelerin ve eklerin yazımında son seste /s/ sesi, *sin* “س” harfiyle gösterilmiştir: bilmes (93/9), hem-rāh emes (20/5).

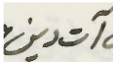

1.2.7. /t/ Ünsüzünün İmlası

Ele alınan eserde Türkçe kökenli kelimelerde /t/ ünsüzü her zaman *te* “ت” harfiyle gösterilmiştir.

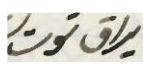

a. Kelime Başında

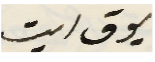
Türkçe kökenli kelimelerde kelime başında /t/ sesi, *te* “ت” harfiyle yazılmıştır: tamdı (258/8), tanuğluğ (64/8), tökerler (6/6), têgipdür (190/9), têve (158/5).

b. Kelime İçinde

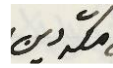

Türkçe kökenli kelimelerin ve eklerin yazımında kelime içinde /t/ sesi, *te* “ت” harfiyle gösterilmiştir: atdın (3/10), keltürdi (45/3), bağtı (60/1).

c. Kelime Sonunda

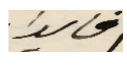

Türkçe kökenli kelimelerin ve eklerin yazımında son seste /t/ sesi, *te* “ت” harfiyle yazılmıştır: ot (13/3), yırak tut (75/11), tört (98/11), arıştı

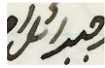
ëşit (269/10), yoq èt (309/10).

1.3. Şeddenin Kullanımı

Çift ünsüzleri göstermek için kullanılan *şedde* “ ” işaretinin eserde hem Türkçe sözcüklerde hem de Arapça ve Farsça sözcüklerde yazıldığı görülmektedir: battı, (13/2), sitte-neverd (17/1), bille (3/4), mekkedin (17/8), devvâr (25/3), kètti (40/12), yètti (45/4).

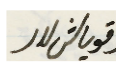

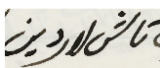
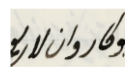

1.4. Hemzenin Kullanımı

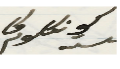

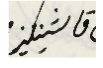
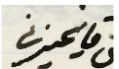
Eserde Arapçadaki *hemze* “ء” işaretinin kullanıldığı kelimelerde genellikle *hemze* “ء” sesinin yerine y sesinin “ی” kullanıldığı görülmektedir: fāyide (254/4), dāyim (60/7), kāyim (189/3), māyil (10/10).

Eserde sadece bir kelimenin yazımında *hemze* “ء” işaretinin kullanıldığı tespit edilmiştir: cebrā'il (19/3).

1.5. Eklerin İmlası

İncelenen eserde kelimelere getirilen eklerin imlası konusunda bir tutarlılık yoktur. Bazı eklerin Eski Uygur Türkçesi metinlerinin yazımında olduğu gibi kök veya gövdeden ayrı yazıldığı görülmektedir. Bazı ekler eklendiği kök ve gövdeye bitişik yazılırken bazı eklerin ise bazen eklendiği kök ve gövdeden ayrı bazen de eklendiği kök ve gövdeye bitişik yazılmaktadır. Ayrıca eklerin yazımında ünlüler gösterilmiştir.

İncelenen metinde çokluk ekinin eklendiği kelimedenden genellikle ayrı yazıldığı, çok az örnekte de bitişik yazıldığı görülmektedir: kıyaşlar (54/1), tağlarını (98/10), taşlardan (135/3), kārவānlar (141/5), uluğlarğa (143/8).

İncelenen eserde iyelik eklerinin eklendiği kelimeye genellikle bitişik yazıldığı tespit edilmiştir: könlümge (22/10), cānım (21/10), atım (83/1), dehāniṅ (75/2), gāmīṅ (180/9), cemāli (26/4), qaşīṅiz (159/4), qānāmizni (126/13).

Eserde ayrılma hâli ekinin eklendiği kelimeye bazen bitişik bazen de ayrı yazıldığı

görülmektedir: **غمردین** ğamdın (21/3) **اهوالیدین** ahvālidin sên (21/4), **مندیں** mēndin (78/11), **آلتون دین** altundın (100/1).

İncelenen eserde bulunma hâli ekinin eklendiği kelimeye bazen bitişik bazen de ayrı yazıldığı görülmektedir: **یولیدا** yolıda (32/1), **نوبت دا** nevbette (40/7) **جاندا** cānda (32/5), **درگاهیدا** dergāhıda (96/6).

Eserde {+nI} belirtme hâli ekinin eklendiği kelimeye bazen bitişik bazen de ayrı yazıldığı görülmektedir: **کونلنی** köñülni (1/4), **یولونلنی** yolunı (10/2), **مرکبنی** merkebinı (19/2), **کوزینی** közini (59/6).

Ele alınan eserde {+nIñ} ilgi hâli ekinin eklendiği kelimedenden ayrı yazıldığı görülmektedir: **مکان نین** mekānnıñ (19/9), **یوزی نین** yüziniñ (24/8), **کونل نین** köñülniñ (65/8).

İncelenen eserde yönelme hâli ekinin eklendiği kelimeye bazen bitişik bazen de ayrı yazıldığı görülmektedir: **تەنریگە** teñrige (1/10), **کوزومگا** közümge (22/10), **خلوتگا** ħalvetge (43/11), **کونلگا** köñülge (57/6), **کونلومگا** köñlümge (71/10), **ایلگا** älge (91/3).

Ele alınan eserde kip eklerinin eklendiği kelimeye genellikle bitişik yazıldığı tespit edilmiştir: **بولدی** boldı (30/7), **اولمیش** olmış (33/13), **قیلغای** qılğay (24/2), **ایستوره** aytur (46/12), **اتکیل** etkil (43/10).

İncelenen eserde fiillerin gelecek zaman ve şimdiki zaman çekimlerinde şahıs eklerinin bazen ayrı bazen bitişik yazıldığı tespit edilmiştir: **دیگای لارا** dēgeyler (38/2), **کچورگای مین** kēçürgey-mēn (94/6), **کورگای سەن** körgey-sēn (108/5), **اینجلی مین** incigey-miz (143/7), **دیگای سەن** dēgey-sēn (172/8), **قیلای مین** qılay-mēn (36/8), **اوقومین** oquy-mēn (70/11), **تاپمای سەن** tapmay-siz (131/6), **بیلمای سەن** bilmey-sēn (178/10), **یومای سەن** yumay-sēn (318/2).

Eserde soru ekinin bazen kelimeye bitişik yazılması bazen de kelimedenden ayrı

yazılması dikkat çekmektedir: **بولغايمولر** bolğay mu (87/2), **بولدیمو** boldı mu (148/12), **قیلدیمو** kıldı mu (256/4), **ی کورگایمو** körgey mü (14/5), **وصالی مو** vişali mü (114/5), **آزردهلل مو** āzürdelik mü (256/3), **یاد ایتتی مو** yād etti mü (256/5).

2. SES BİLGİSİ ÖZELLİKLERİ

Ele alınan eser yazıldığı dönem itibariyle Çağatay Türkçesinin son Yeni Uygur Türkçesinin ise başlangıç dönemi özelliklerini yansıtmaktadır. Bu durumu kanıtlayan örneklerin bir bölümünü metindeki ses bilgisi özellikleri göstermektedir. Eserin ses bilgisi özellikleri ünlüler ve ünsüzler olmak üzere iki başlık altında bu bölümde detaylı bir şekilde incelenecektir.

2.1. Ünlüler

2.1.1. ê / i Meselesi

Türkçenin ilk yazılı metinleri olan Orhun Yazıtları'ndan başlayarak kapalı /e/ sesinin varlığı tartışılan bir mesele olmuştur. Orhun Yazıtları'nda bazı kelimelerin ünlülerinin bazen gösterilip bazen gösterilmemesi Thomsen'i Orhun Türkçesinde /e/ ve /i/ arasında bir başka sesin var olabileceği kanısına yaklaştırmıştır (Thomsen, 1896: 15-16). Thomsen bu kanısını Yenisey Yazıtları'nda kapalı /e/ sesi için özel bir işaret kullanıldığını tespit ederek kanıtlamıştır (Thomsen, 1913: 1-19).

Kapalı /e/ sesinin varlığının çözümü Arap harfli Türkçe metinlerde daha karmaşık bir hâl almıştır. Arap harfli metinlerde kapalı e sesi genellikle /y/ harfiyle gösterilmiş ve çoğu kez özel olarak harekeyle gösterilmemiştir. Eckmann bu durumu şöyle açıklamaktadır: Karahanlı Türkçesinde ilk hecede bulunan e sesi, genellikle, on dördüncü yüzyıl ortalarına kadar Harezmi Türkçesinde de korunmuş; fakat daha sonraları **ی** ile veya Nehcü'l Feradis gibi harekeli metinlerde **ی** ile işaretlenen bir sese dönüşmeye başlamıştır. Bu işaretin tam olarak ne ifade ettiği kesin bir şekilde ispatlanamaz. Muhtemelen e ve i'nin her ikisinden de farklı, yarı açık bir ê'yi temsil etmektedir (Eckmann; çev. Karaağaç, 2017: 36). XV. asırdan itibaren **ی** ile yazılış umumileşmiş, yani mesela eski *bedük* 'büyük', *elig* 'el', *eb/ew* 'ev', *keç-* 'geçmek', *men* 'ben', *ne* 'ne?', *seb-/sew-* 'sevmek', *yet-* 'yetişmek' vs. gibi kelimeler Çağataycada *biyik*, *ilig*, *iv*, *kiç-*, *min*, *ni*, *siv-*, *yit-* veya *béyik*, *élig*, *év*, *kéç-*, *mén*, *né*, *sév-*, *yét-* olmuştur. Bu gibi kelimelerde i veya ê telaffuzu, galip bir ihtimalle, bölge ve devirlere göre değişmekte idi. Çağataycanın devamı olan Özbekçede, bilindiği gibi, ê telaffuzu vardır (Eckmann; haz. Sertkaya, 2017: 139).

Bu görüşten hareketle ve ele alınan eserin Çağatay Türkçesi özellikleri göstermesi nedeniyle bu çalışmada kapalı /è/ sesi kullanılmıştır.

2.1.2. Ünlü Değişmeleri

2.1.2.1. Yuvarlaklaşma

Kelimede yer alan düz ünlülerin çeşitli nedenlerle yuvarlak ünlülere dönüşmesi sonucunda oluşan ses olayıdır.

2.1.2.1.1. e- / -e- > ö- / -ö-

Türkçede içinde /b/, /m/, /p/, /v/ dudak ünsüzü barındıran düz ünlülü sözcüklerde yuvarlaklaşma görülmektedir (Argunşah, 2018: 103). Bu durum, dudak ünsüzlerinin yuvarlaklaştırıcı etkisinden kaynaklanmaktadır:

öydin (6/3): eb > öy

öyürdi (162/8): évür-> öyür-

söydüm (287/8): sév- > söy-

söyünmüşdin (298/5): sévin- > söyün-

İki heceli kelimelerde bazen ilk hecenin düz ünlüsünün ikinci hecenin yuvarlak ünlüsünün etkisiyle yuvarlaklaştığı görülür:

ötük (231/11): étük > ötü

2.1.2.1.2. -ı- / -i > -u- / -u

İki heceli sözcüklerde ikinci hecedeki düz ünlü ilerleyici benzeşme sonucunda yuvarlaklaşmaktadır (Argunşah, 2017: 103). Burada ilk hecedeki yuvarlak ünlünün ikinci hecedeki düz ünlüye etkisi söz konusudur:

boyunda (180/11): boyın > boyun

oğuğay (37/1): oğı- > oğu-

unutmağdın (264/10): unıt- > unut-

uyuma (21/5): uyı- > uy-

Ayrıca dudak ünsüzlerinin etkisiyle de yuvarlaklaşma olayı görülebilmektedir:

savuk (238/11): soğık > sovık > savuk

tapulmağay (93/5): tapıl- > tapul-

yavuk (107/6): yavık > yavuk

2.1.2.1.3. -e-, -e > -ü-, -ü

İki heceli sözcüklerde ikinci hecedeki düz ünlü ilerleyici benzeşme sonucunda yuvarlaklaşmaktadır (Argunşah, 2017: 103). Burada ilk hecedeki yuvarlak ünlünün ikinci hecedeki düz ünlüye etkisi söz konusudur:

ölküsidin (41/5): ölke > ölkü

tüşükke (137/4): tēşik > tēşük > tüşük

2.1.2.1.4. i- / -i- > ü- / -ü-

İki heceli kelimelerde bazen ilk hecedeki düz ünlünün ikinci hecenin yuvarlak ünlüsünün etkisiyle yuvarlaklaştığı görülür:

tülkü (311/8): tilkü > tülkü

Bazı durumlarda da ikinci hecede yer alan düz ünlünün ilk hecede yer alan yuvarlak ünlünün etkisiyle yuvarlaklaştığı gözlemlenmektedir:

süçük (10/5): süçig > süçük

yürür (12/9): yüri- > yürü-

2.1.2.2. Düzleşme Olayı Görülen Değişmeler

2.1.2.2.1. -ü- > -e-

Metindeki bazı örneklerde kök ya da gövdede bulunan -ü- sesinin -e- sesine dönüştüğü görülmektedir. Aşağıda verilen örneklerde /l/ ve /t/ gibi diş ünsüzlerinin bu durumu ortaya çıkardığı söylenebilir:

bölek (72/10): bölük > bölek

kötergil (84/2): kötür- > köter-

2.1.2.2.2. -o- > -a-

-o- sesinin -a- sesine dönüşmesiyle *savuk* sözcüğünde düzleşme olayı örneklenmiştir:

savuk (238/11): soğık > sovık > savuk

2.1.2.2.3. -u > -a

Metinde yer alan bazı kelimelerde kök ya da gövdede bulunan /u/ sesinin /a/ sesine dönüştüğü görülmektedir. Aşağıda verilen örneklerde /l/ ve /t/ gibi diş ünsüzlerinin bu durumu ortaya çıkardığı söylenebilir:

ortasıda (103/4): ortu > orta

tola (AY/6): tolu > tola

2.1.2.2.4. ü- > i-

Metinde bu düzleşme olayının tek örneği “*inde-*” fiilinde görülmektedir:

indese (171/7): ünde- > inde-

2.1.2.3. Genişleme Olayı Görülen Değişmeler

Eserde bazı kelimelerde ikinci hecede bulunan dar ünlünün genişlediği görülmektedir. Bu durum Yeni Uygur Türkçesinin seslik özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü Yeni Uygur Türkçesinde bazı iki heceli Türkçe sözcüklerin dar ünlülü ikinci hecesinin genişlemesi söz konusudur (Öztürk, 2015: 14). Aşağıdaki

kelimelerde ilk hecedeki geniş ünlünün ilerleyici benzeşme ile ikinci hecedeki dar ünlüyü genişlettiği görülmektedir:

2.1.2.3.1. -ı > -e

alte (207/10): altı > alte

2.1.2.3.2. -i > -e

yête (264/6): yêti > yête

Bu sayılar, Doğu Türkçesinin tüm tarihî lehçelerine ait eserlerde ikinci hecelerindeki dar ünlü gösterilerek yazılmıştır. Ancak Yeni Uygur Türkçesi hem devamı sayıldığı Çağatay Türkçesinden hem de kendisine en yakın özellikleri gösteren Özbek Türkçesinden söz konusu sayıların ünlülerini genişletmesi yönünden ayrılır.

2.1.3. Ünlü Düşmesi

Türkçede vurgusuz olan orta hece ünlüsü, kelime ünlüyle başlayan bir ek aldığı anda düşer. Ele alınan eserde bu durumun örnekleri tespit edilmiştir:

köñlümni (2/2): köñül + ümni > köñlümni

boynığa (132/11): boyun + ığa > boynığa

ornıda (54/8): orun + ıda > ornıda

ağzını (320/4): ağız + ını > ağzını

êlgide (3/2): êlig + ide > êlgide

qoyını (16/1): qoyun + ı > qoyını

êvrülgen (66/6): êvürül + gen > êvrülgen

2.1.4. Ünlü Birleşmesi

Ünlüyle başlayan bir sözden önce gelen ve ünlü ile sona eren bir sözün bu son ünlüsünün terk edilmesidir (Eckmann; çev. Karaağaç, 2017: 38-39). Eserde bu durumu örnekleyen sözcükler şunlardır:

mundağ (39/3): mundağ < munda + oğ

nêçük (51/3): nêçük < nêçe + ök

êkev (122/7): êkev < êki + ev

andağ (2/10): andağ < anda + oğ

nêrse (139/9): nêrse < nê + êrse

n'êdey (46/2): nêdey < nê + êtey

n'êtsün (10/10) < nê êtsün

n'êtey (71/9) < nê êtey

n'êyler (266/10) < nê êyler

2.1.5. Ünlü Türemesi

Kelime kök ve gövdelerinde kapalı heceler sonunda bazı kelimelerde ünlü türemesi görülmektedir. Talat Tekin bu ses olayında kapalı hecelerdeki uzun ünlülerin etkili olduğunu düşünmektedir. Birincil uzun ünlülerin etkisiyle hece sonunda görülen ünlü türemesi çağdaş Türk lehçeleri arasında en çok Çuvaş Türkçesi ve Yeni Uygur Türkçesinin Hoten ağzında görülmektedir (Tekin, 1995: 155-156). Ele alınan eserde son seste ünlü türemesi sadece bir kelime görülmüştür:

sorap (195/8): sora - p

2.1.6. Hece Yutulması

Karaağaç bu ses olayının bir sözdeki hecelerden birinin terk edilmesiyle ortaya çıktığını ve ses bakımından birbirine benzeyen ya da eşit seslerden oluşan iki heceden birinin zamanla eriyip kaybolması şeklinde açıklanabileceğini ifade etmiştir (Karaağaç, 2013: 455). Eserde hece yutulması örnekleri şöyle sıralanabilir:

yokdur (2/4): < turur

iberdi (44/5): < ıdu ber-

2.1.7. Ünlü Uyumları

Ünlü uyumu bir kelime yer alan ünlülerin nitelikleri bakımından birbirine uygunluk göstermesi durumudur. Türkçede kelime kök ve gövdelerinde ve bunlara gelen eklerde ünlülerin dizilimi belli bir düzene göre gerçekleşir. Ünlüler kelime içerisinde kalınlık-incelik ve düzlük-yuvarlık bakımından birbirlerine uygun olarak dizilirler. Türkçede kalınlık-incelik uyumu ve düzlük-yuvarlaklık uyumu olmak üzere iki tane ünlü uyumu vardır.

2.1.7.1. Kalınlık-İncelik Uyumu

Türkçede bir kelimenin ilk hecesinde kalın ünlü varsa diğer hecelerdeki ünlüler de kalın olmalı, ilk hecesinde ince ünlü varsa diğer hecelerinde de ince ünlü bulunmalıdır. Bu kurala kalınlık-incelik uyumu adı verilir. Türkçe kelimeler bazı istisnalar dışında bu kurala uymaktadır.

Arap harfli tarihî metinlerde kalın ve ince ünlülerin “elif, vav ve ye” harfleriyle tek şekilli olarak gösterilmesi kalınlık-incelik uyumunun tespit edilmesinde zorluk ortaya çıkarmaktadır. Bu durumda kelimelerin kalınlık-incelik uyumuna uygunluğunu kelime içinde “k, g” ya da “k, g” harfleri varsa tespit edebiliriz. Bu harfler sayesinde kelimedeki ünlülerin kalın ya da ince olduğu belirlenebilir.

Çağatay Türkçesi yazı dili ile yazılan Arap harfli metinlerde Türkçe kökenli kelime kök ve gövdeleriyle bu kelimelere getirilen eklerin çoğunlukla kalınlık-incelik

uyumu bakımından uyum tarafında olduğu görülmektedir. Çok az da olsa Türkçe kökenli kelime kök ve gövdeleri ile bu kök ve gövdelere getirilen ekler arasında kalınlık-incelik uyumu bakımından uyumsuzluk görülebilmektedir (Argunşah, 2018: 98-99; Eckmann, 2017: 31-32; Eraslan, 1970: 113-115). Arapça ve Farsça kökenli kelimeler incelendiğinde ise bazı kelimelerin kalınlık-incelik uyumuna uymadığı görülmektedir. Arapça ve Farsça kökenli kelimelere kalın ünlülü ek getirme eğilimi görülmektedir (Eraslan, 1970: 114-115; Argunşah, 2018: 99). Ayrıca son hecesinde “i” veya “ı” bulunduran sözlerin çoğu, hep kalın ünlülü ekler alırlar (Eckmann, 2017: 33).

İncelenen eser dil özellikleri bakımından Çağatay Türkçesinin özelliklerini yansıttığı için kalınlık-incelik uyumu bakımından da eserde yer alan kelimeler Çağatay Türkçesindeki durumu yansıtmaktadır.

Eserde kalınlık-incelik uyumuna uyan bazı örnekler şöyle sıralanabilir: sözümde (2/10), yamanlar (4/10), buyurgan (9/3), közümnîñ (10/3), tofrağıdın (14/7), tolunayğa (41/9), oyğaklıqda (73/8), kutulğay (237/13).

Ele alınan eserde hem Türkçe hem de Arapça ve Farsça kökenli kelimelerle bu kelimelere getirilen ekler arasında kalınlık-incelik uyumu bakımından uyumsuzluğun olduğu bazı örnekler görülmektedir. Bu durum özellikle Arapça ve Farsça kökenli kelimelerde daha sık görülmektedir. Bu ekler ve kalınlık-incelik uyumunun dışına çıkan örnekler şöyledir:

a. /+GA/ (Yönelme Hali Eki)

yüzümğa (10/2), teniğa (14/5), nāzeninğa (17/5), köñüllerğa (50/8), ğamge (62/4), ivetlikğa (227/1), ħātūnlarge (227/2).

b. /-ğan/ (Sıfat-fil Eki)

yügürğan (65/10)

c. /-ğay/ (Gelecek Zaman Eki)

yügürğay (34/3)

d. /+IIK/, /+IUK/ (İsimden İsim Yapma Eki)

nemlik (58/10), *nevmedlik* (85/7), meşelluk (90/8)

e. /+raq/ (Karşılaştırma Hali Eki)

bihraq (79/7), ^çacebraq (228/4)

2.1.7.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Düzlük-yuvarlaklık uyumu, Türkçede bir kelimedede düz ünlüden (a, e, ı, i) sonra yine düz bir ünlünün; yuvarlak ünlüden (o, ö, u, ü) sonra ise ya dar yuvarlak (u, ü) ya da düz geniş (a, e) ünlülerin gelmesine bağlı bir ünlü uyumudur.

Çağatay Türkçesinde düzlük-yuvarlaklık uyumu, tam gelişmiş değildir (Eckmann; çev. Karaağaç, 2017: 34). Çağatay Türkçesi metinlerinde hem kelime kök ve gövdelerinde hem de eklerde düzlük-yuvarlaklık uyumu ile ilgili uyumsuzluklar görülmektedir. Özellikle bazı eklerin tek şekilli yani sadece düz ünlülü veya yuvarlak ünlülü olmasından dolayı uyumsuzluklar görülmektedir.

2.1.7.2.1. Kelime Kök ve Gövdelerinde

İncelenen metinde düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymayan kelimelerden bazıları şunlardır: yavuqluq (5/7), qayğusıdın (8/10), neçük (20/2), altun (23/1), qoyı (25/2), yavuştı (101/7), yarıtuğıl (139/6), inçü (189/1), qarañgu (236/6), savuq (238/11), savutuğıl (248/9), yığşurdı (250/1), yamğur (271/11).

Eserde bazı kelimelerin düzlük-yuvarlaklık uyumuna uyan ve uyum dışı kalan kullanımlarının bir arada kullanıldığı görülmektedir: aqızdı (62/5) ~ aqızdı (300/3), artuq (287/8) ~ artıq (300/3), ayrıldı (42/7) ~ ayrulurğa (43/1), qaytarğıl (298/3) ~ qayturğuçı (140/10), tanıdılar (135/6) ~ tanudı (149/4), tapıldı (140/9) ~ tapulmağay (93/5).

İncelenen eserde bulunan sadece düz ünlülü ve yuvarlak ünlülü ekleri ayrı ayrı değerlendirmek yerinde olacaktır.

2.1.7.2.2. Eklerde

2.1.7.2.2.1. Düzlük Yuvarlaklık Uyumu Bakımından Kelimelerin Ünlüsüyle Uyuma Girmeyen Düz Ünlülü Ekler

1. **+çI (İsimden İsim Yapan Ek):** Bu isimden isim yapan yapım eki her zaman düz ünlülüdür ve düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmez: dürçige (159/8)

2. **+UnçI (Sıra Sayı Sıfatı Yapan Ek):** Bu ekin ikinci ünlüsü her zaman düz ünlülüdür ve düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmez: törtünçi (299/7), üçünci (80/3),

3. **-dI (Görülen Geçmiş Zaman Eki):** Düzlük-yuvarlaklık uyumuna genellikle uyan bu ekin bazen yuvarlak ünlülü kelime kök veya gövdesine düz ünlülü olarak eklendiği görülmektedir: boldı (13/3), urdı (14/2), yetkürdi (18/8), sürdi (19/2).

4. **+dIn (Ayrılma Hâli Eki):** Ayrılma hali ekinin ünlüsü incelenen eserde düz ünlülüdür ve düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmez: qoldın (19/7), tüşdin (19/9), köñüldin (23/5).

5. **+kI (Aitlik Eki):** İncelenen metinde aitlik ekinin ünlüsü her zaman düz ünlülüdür: burunqı (84/7)

6. **-GII (Emir Eki):** Emir kipinin ikinci teklik şahıs çekiminde kullanılan bu ek düz ünlülüdür ve düzlük yuvarlaklık uyumuna girmez: körgil (7/9), qoyğıl (16/8), bolğıl (30/1), keltürgil (119/3)

7. **-mİş**: Öğrenilen geçmiş zaman eki her zaman düz ünlülüdür: **olmuş** (33/13), **yaşurmuş** (49/11), **körünmüş** (70/11), **koymuş** (143/2), **olturmuş** (217/5).

8. **+nI (Yükleme Hâli Eki)**: Yükleme hali ekinin ünlüsü her zaman düz ünlülüdür ve son hecesinde yuvarlak ünlü bulunan bir kelime kök veya gövdesine eklendiğinde de düz ünlüsünü korur: **yüsufnı** (132/2), **toğuznı** (135/2), **mâh-rünı** (174/6), **sözni** (180/7), **közni** (184/2).

9. **+nİŋ (İlgi Hâli Eki)**: İlgi hali ekinin ünlüsü daima düz ünlülüdür: **sunıŋ** (146/1), **yüsufnıŋ** (158/3), **gülnıŋ** (186/8), **öynıŋ** (199/5).

10. **+(s)I (İyelik Eki)**: Üçüncü tekil şahıs iyelik eki her zaman düz ünlülüdür: **kayğulusı** (21/7), **ölküsidin** (41/5), **boyı** (45/10), **ötreside** (59/3), **köŋlini** (195/2), **fânüsü** (205/7), **yüziğe** (210/1), **küncide** (217/4), **kögsini** (245/1).

11. **+sIz (İsimden İsim Yapma Eki)**: İncelenen metinde bu isimden isim yapan yapım ekinin son hecesinde yuvarlak ünlü bulunan bir kelime kök veya gövdesine eklendiğinde de düz ünlüsünü koruduğu tek örnek tespit edilmiştir: **tağayyürsüz** (40/9)

2.1.7.2.2.2. Düzlük Yuvarlaklık Uyumu Bakımından Kelimelerin Ünlüsüyle Uyuma Girmeyen Yuvarlak Ünlülü Ekler

1. **-dUk (Görülen Geçmiş Zaman Eki I. Çoğul Şahıs Çekimi)**: Görülen geçmiş zamanın birinci çoğul şahıs çekimi için kullanılan bu ek her zaman yuvarlak ünlülüdür: **kılduk** (9/1), **êrdük** (8/12), **körmedük** (268/1).

2. **-DUr (Fiilden Fiil Yapma Eki)**: Bu ettirgenlik ekinin metinde tespit edildiği tüm örnekler yuvarlak ünlülüdür: **sındurup** (283/3), **tındurdı** (285/1), **kéydürse** (165/1), **mindürüp** (241/5), **kéltürüp** (84/7), **olturdı** (86/2).

3. **-GU (İsimden İsim Yapma Eki)**: Bu isimden isim yapma eki her zaman yuvarlak ünlülüdür: **ğaraŋgu** (253/5).

4. **-GU, -KU (Gelecek Zaman Eki)**: Gelecek zaman görevinde kullanılan bu ek her zaman yuvarlak ünlülüdür: **yêtküm** (62/6), **körgüm** (79/2), **yibergüm** (94/3), **kılğum** (117/8), **yıkılğumdur** (230/11).

5. **-GUçI (Fiilden İsim Yapma Eki)**: İlk ünlüsü yuvarlak ünlülü, ikinci ünlüsü düz ünlülü olan bu fiilden isim yapma ekinin eklendiği düz ünlülü kelimeler her zaman düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymaz: **olğuçı** (8/7), **ğayturğuçı** (140/10), **otlatğuçılar** (172/4), **alğuçı** (308/2).

6. **-GUIUK (Fiilden İsim Yapma Eki)**: Bu fiilden isim yapan yapım eki her zaman yuvarlak ünlülüdür: **kılğuluknı** (73/3)

7. **-GUŋA (Zarf-Fiil Eki):** İlk ünlüsü yuvarlak ünlülü, ikinci ünlüsü düz ünlülü olan bu zarf-fiil eki eklendiği kelimeleri her zaman düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı hâle getirir: aç**kuŋça** (99/3), kıl**guŋça** (119/7), körg**uŋçe** (132/10)

8. **-GUr (Fiilden Fiil Yapma Eki):** Bu fiilden fiil yapan yapım ekinin ünlüsü her zaman yuvarlaktır: yet**kürdiler** (129/12),

9. **-mU (Soru Eki):** İncelenen eserde soru eki çoğunlukla yuvarlak ünlülüdür: bar **mu** (107/7), mübtelā **mu** (131/10), yeter **mü** (183/4), körer **mü** (223/5).

Eserde soru ekinin düz ünlülü şekilleri az da olsa görülür. Düz ünlülü soru ekinin eklendiği tek bir kelimedede düzlük yuvarlaklık uyumunu bozduğu görülmektedir: bolur **mı** (105/5).

10. **-sUn (Emir III. Tekil Şahıs Eki):** Üçüncü teklik şahıs eki incelenen metinde her zaman yuvarlak ünlülüdür: ağ**sun** (5/3), olmas**un** (30/2), çık**sun** (230/8), yetmes**ün** (11/4), eşits**ün** (36/8), bils**ün** (283/5).

11. **-(X)r (Geniş Zaman Eki):** İncelenen metinde ünsüzle biten kelimelere geniş zaman ekinin çoğunlukla yuvarlak ünlülü şeklinin eklendiği ve son hecesi düz ünlülü olan kelimelerde düzlük-yuvarlaklık uyumunu bozduğu görülmektedir: alur (16/11), çalur (40/7), aytur (46/12), évirilür (56/4), bilür (64/10)

2.2.Ünsüzler ve Ünsüz Değişmeleri

2.2.1. /b/ Ünsüzü

2.2.1.1. Kelime Başında

Kelime başındaki /b/ ünsüzünün durumunu değerlendirmek için öncelikle *bol-* fiilinin eserdeki kullanımlarına bakmak gerekir. İncelenen eserde *bol-* fiili bazen kelime başındaki /b/ ünsüzü korunarak *bol-* bazen de kelime başındaki /b/ sesinin düşmesi sonucunda *ol-* şeklinde kullanılmıştır. Eserde *bol-* şeklinin daha fazla kullanıldığı görülmektedir. Bu durum incelenen eserin Doğu Türkçesi tarafında olduğunu göstermektedir.

Kelime başındaki /b/ ünsüzünün korunduğu *bol-* fiili için örnekler: bolğay (3/2), bolup (7/4), bolsaŋ (8/4), boldı (13/3), bolmay (25/1), bolğıl (30/1), bolduŋ (32/7).

Kelime başındaki /b/ ünsüzünün düştüğü *ol-* fiili için örnekler: olğay (5/7), olup (6/10), meded-kār olğuçı (8/7), olsa (27/4), olmasun (30/2).

Ayrıca üzerinde çalışılan metinde *bér-* ve *bar-* fiili ile *bar* isminde kelime başı /b/ sesi korunmaktadır: bérdiŋ (9/4) bergey(23/10), bérıpdür (32/4); barayın (3/4), barıp (16/4), barsaŋ (67/11); bardur (11/6), bar (20/3).

2.2.1.1.1. b- > m-

Çağatay Türkçesinde söz başındaki /b-/ sesinin birkaç sözcükte /n/, /ŋ/ gibi genizsil seslerden önce /m-/ sesine dönüştüğü görülmektedir (Eckmann; çev. Karaağaç, 2017: 40). Argunşah da bu ses değişimini gerileyici benzeşmeye bağlayarak genizsil seslerin etkisiyle açıklamıştır (Argunşah, 2017: 108).

İncelenen eserde I. tekil kişi zamirinin *mên* şekli görülmektedir. I. çoğul kişi zamirinin ise yalın hâlde *biz* şekli kullanılırken; fiil çekimlerinde *-miz* şekli kullanılmıştır. Yine *bu* işaret zamirinin yalın hâlde /b-/ sesini koruduğu görülürken çekime girdiği hâllerde bu sesin akıcılaşarak /m-/ sesine dönüştüğü tespit edilmiştir: munda (25/10), mundın (22/11), munı (80/11), munıñ (31/7).

Eserde zamirler dışındaki bazı sözcüklerde de *b- > m-* değişiminin örnekleri bulunmaktadır: *meñü* (76/3) < *beñü*, *miñ* (5/2) < *biñ*, *mindürüp* (241/5) < *bin-*, *muz* (307/4) < *buz*, *muñ* (133/4) < *buñ*

2.2.1.1.2. b- > v-

Çağatay Türkçesinde Eski Türkçenin kelime başı /b-/ sesleri korunmaktadır. Oğuz Türkçesinin etkisiyle bazı kelimelerde /b-/ > /v-/ değişimi görülmektedir (Argunşah, 2018: 109). İncelenen eserde bu ses değişimi sadece iki örnekte görülmektedir: *var* (29/12, 300/3) < *bar*.

2.2.1.1.3. b- > p-

Eski Türkçede ön seste bulunan /b/ ünsüzünün ötümsüzleşerek /p/’ye dönüştüğü örnekler Yeni Uygur Türkçesinin hem yazı dilinde hem de ağızlarında görülmektedir (Doğan, 2016:39; Emet, 2015: 210-211). Üzerinde durduğumuz eserde bu ses değişiminin örnekleri görülmektedir: *patmay* (168/8) < *bat-*, *pitip* (276/8) < *bit-*, *pütip* (27/5) < *büt-*

2.2.1.1.4. b- > p- > f-

Eski Türkçede ön seste bulunan /b/ ünsüzünün Yeni Uygur Türkçesinde /p/ sesine dönüştüğü bilinmektedir. İncelenen eserde kelime başında /b/ ünsüzünün ötümsüzleşerek dönüştüğü /p/ sesinin sızıcılaşarak bazı kelimelerde /f/ sesine dönüştüğü görülmektedir: *futağı* (198/7) < *budağ*, *fitürdüm* (AY/7) < *biti-*

2.2.1.2. Kelime İçi ve Sonunda

2.2.1.2.1. -b > [-v] > -y

Bu ses değişimi incelenen eserde üç kelimedede tespit edilmiştir. Orhun Türkçesinde *eb* şeklinde gördüğümüz kelime Eski Uygur Türkçesinde *ev*; Karahanlı Türkçesinde *ew* şeklindedir. Bu kelime Çağatay Türkçesinde ise *öy* olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kelimenin aşamalı olarak akıcılaşma yaşadığını söylemek mümkündür: *öyge* (18/6) < *ev* < *eb*. Ayrıca *öyür-* ve *süy-* fiillerinin gelişiminde de aynı ses değişimi görülür:

öyürdi (162/8) < *évür-* < *ebir-*

süydüm (287/8) < *sév-* < *seb-*

2.2.1.2.2. -b- > -v-, -b > -v

Eski Türkçede kelime içi ve sonunda -b- / -b olan ses sızıcılaşarak Karahanlı ve Harezmi Türkçesinde -w- / -w'ye, Çağatay Türkçesinde ise -v- / -v'ye dönüşmüştür (Argunşah, 2018: 109). İncelenen eserde de bu ünsüz değişiminin örnekleri görülmektedir: *évürüp* (274/9) < *ébir-*, *séver* (114/8) < *séb-*, *téve* (158/5) < *tébe*.

2.2.2. /d/ Ünsüzü

2.2.2.1. -d- > -y-, -d > -y

Karahanlı ve Harezmi Türkçelerine /d/ olarak geçen Eski Türkçenin söz içi ve söz sonundaki /d/ sesi Çağatay Türkçesinde /y/ye dönüştürülür (Eckmann; çev. Karaağaç, 2017: 42).

Türk dilinin lehçe tasniflerinde kullanılan ve Türkçenin gelişim aşamalarını belirleyen önemli ölçütlerden biri olan bu ünsüz değişimi Çağatay Türkçesinin önemli özelliklerindedir. Ele alınan eserde bu ses değişiminin bazı örnekleri şunlardır: *ayağ* (17/2) < *ağağ* < *adağ*, *ayrıldı* (42/7) < *ağrıl-* < *adrıl-*, *ıygu* (34/5) < *kağgu* < *kadgu*, *kéyip* (52/11) < *kéd-* < *kéd-*, *ıoydı* (17/10) < *koç-* < *kod-*, *ıuyıgdın* (205/8) < *kuğuğ* < *kuğuğdın*.

Ayrıca eserde *ıuyıg* kelimesinin söz içi ve söz sonu /d/ sesinin korunduğu *kuğuğ* şekli de geçmektedir: *kuğuğ* (137/2), *kuğuğda* (136/11), *kuğuğdın* (140/7). Kelimenin bu iki şekilde kullanım sıklığı açısından bakıldığında *kuğuğ* şeklinin daha sık kullanıldığı görülmektedir.

2.2.2.2. -d > -z

Eski Türkçede söz içi ve söz sonundaki /d/ sesinin Karahanlı ve Harezmi Türkçesinde /d/ sesine, Çağatay Türkçesinde /y/ sesine değiştiği görülmektedir. Ancak incelenen eserde bir kelimedede bu ses değişiminin dışında bir örnekte /d/ sesinin /z/ye değiştiği görülmektedir: *kézdı* (162/6). “*Kéy-*” fiilinin bu şekli metinde sadece bir örnekte görülmektedir.

2.2.3. /G/ Ünsüzü

2.2.3.1. Tek Heceli Kelimelerin Sonunda

İncelenen eserde tek heceli kelimelerin sonunda /G/ sesi korunmuştur: *tağ* (69/1).

2.2.3.2. Birden Fazla Heceli Kelimelerin İçinde

2.2.3.2.1. -G- > -v-

Orhun Türkçesi, Eski Uygur Türkçesi ve Karahanlı Türkçesinde $\text{ğ} / \text{g}$; Harezmi Türkçesinde w olan ses Çağatay Türkçesinde v 'ye dönüşmektedir. Ayrıca +AgU ses grubu da Çağatay Türkçesinde karşımıza +Av olarak çıkmaktadır (Eckmann; çev. Karaağaç, 2017: 44). Bu durumu örnekleyen kullanımlar eserde mevcuttur: savuğ (238/11) < soğık, birev (49/11) < bir + **egü**, ekevdin (36/8) < eki + **egü**, yavuş (107/6) < yağuş.

2.2.3.3. Birden Fazla Heceli Kelimelerin Sonunda

2.2.3.3.1. -G > -K

İki heceli bazı kelimelerin sonunda tonlu /G/ sesinin tonsuzlaşarak /K/ sesine dönüştüğü görülür. İncelenen eserde bu ünsüz değişiminin sadece bir kelime örneği tespit edilmiştir: andağ (33/8) < andağ < anı tæg.

2.2.3.3.2. -G > \emptyset

İncelenen eserde birden fazla heceli kelimelerin sonunda /G/ sesinin düştüğü iki kelime tespit edilmiştir. Bu iki kelimenin eserde hem sondaki -ğ sesinin düştüğü hem de korunduğu şekli görülmektedir: arı (14/1) ~ arığ (224/8), uluğ (12/7) ~ ulı (315/4).

2.2.3.4. Ek Başında

İncelenen eserde Çağatay Türkçesinin özelliklerine uygun olarak ek başında /G/ sesi genellikle korunmaktadır. Bazı durumlarda ise Oğuz Türkçesindeki gibi ek başındaki /G/ ünsüzünün düştüğü görülmektedir.

2.2.3.4.1. /-GAn/ > /-An/

tèyen (20/5) < tè – gen, èven (211/11) < èv – gen

2.2.3.4.2. /+GAK/

Ele alınan eserde “kèrek > kèrek” kelimesinde /+GAK/ ekinin ek başındaki /g/ sesinin düştüğü görülmektedir: kèrek (7/11) < kèrek.

2.2.3.4.3. /+GArI/U/ > /+Ar/

İncelenen eserde bu ektaki ünsüz düşmesi bir kelime örneği görülmektedir: añar (5/4) < a + n + ğaru.

2.2.3.5. Ek Sonunda

2.2.3.5.1. /+IIG/ > /+IU/

İsimden sıfat yapan /+IIG/ ekinin incelenen eserde eklendiği iki kelime örneği sonundaki /-G/ ünsüzünün düştüğü görülür: kayğulusı (21/7), düzdlü (181/8).

2.2.4. /k/ Ünsüzü

2.2.4.1. Kelime Başında

İncelenen eserde çoğunlukla kelime başında /k/ ünsüzü korunmaktadır. Sadece bir kelimedede k- > h- ünsüz değişmesi görülmektedir: hatun (223/5) < katun.

2.2.4.2. Kelime ve Eklerin Sonunda

İncelemeye konu olan eserde kelimelerin ve eklerin sonundaki /k/ sesinin bazı kelimelerde /g/ sesine değiştiği görülür. Bu durum bazı kelimelerde sondaki /k/ sesinin hem korunduğu hem de /g/ sesine değiştiği ikili kullanımlar ortaya çıkarmıştır: andağ (33/8) ~ andağ (17/5), kulağ (157/1) ~ kulağ + dın (104/3), otluğ (169/9) ~ otluğ (64/7), tanuğ (224/11) ~ tanuğ + luğ (64/8), tofrağ (96/2) ~ tofrağ (87/11), yırağ (46/9) ~ yırağ (136/1).

2.2.4.3. Ek Başında

Ek başında hem k /k hem de g/g sesleri kullanılmakta ve bu durum da eklerin yazımında bir kararsızlık oluşturmaktadır: başka (53/6) ~ başğa (143/2), işğa (103/6) ~ işka (272/9), tapğay (133/6) ~ tapkay (53/10), taleb kılğıl (319/6) ~ kılğıl (1/4), tartkanı (188/9) ~ tartğan (312/6).

2.2.4.4. Kelime İçinde

2.2.4.4.1. -k- > -h-

Çağatay Türkçesinde bazı Türkçe kelimelerde ve alıntı kelimelerde kelime içindeki -k- sesi sızıcılaşarak -h- sesine dönmektedir (Argunşah, 2018: 113). Bu durumun örnekleri incelenen metindeki bazı kelimelerde tespit edilmiştir: aḥşamğa (130/2) < akşam, yaḥşı (139/1) < yakış, oḥşar (139/9) < okşa-, aḥtarıp (44/10) < akhtar- .

2.2.4.4.2. -k- > -g-

Türkçede /K/ ünsüzünün genellikle iki ünlü arasında tonlulaştığı görülmektedir. Ele alınan eserde iki ünlü arasındaki /k/ sesinin tonlulaşarak /g/ sesine dönüştüğü örneklerden bazıları şunlardır: kulağ (20/6) < kulağ+ı, dağ (28/1) < tağ, ḥāst-gārliğığa (85/6) < ḥāst-gārlik + ığa, raḥşānliğıdın (109/7) < raḥşānlik + ıdın, fāş olmağıdın (124/8) < olmağ + ıdın, kulluğında (283/10) < kulluğ + ında, yarlığı (269/12) < yarlık + ı.

Eserde isimden isim türetme eki olan /+lık/ ekinin iki ünlü arasında tonsuz biçimini koruduğu örnekler de görülmektedir. Eserde bu ekteki /k/ ünsüzünün iki ünlü arasında korunduğu örnekler çoğunluktadır: nādānliğıdın (5/9), āşıklığıdın (53/10), pākliğığa (225/10), rüsvāliğımnı (283/11), civānliğı (286/8), katıklığıdın (307/4).

Ele alınan eserde isim-fiil eki olan /+mağ/ ekinin iki ünlü arasında tonsuz biçimini

koruduğu örnekler de görölmektedir. Bu ektteki /k/ ünsüzünün iki ünlü arasında korunduğu örnekler çoğunluktadır: nerm olmağı (238/11), ta' allül kılmağı (263/7), izn almağııı (265/3),

2.2.5. /t/ Ünsüzü

2.2.5.1. Kelime başında

2.2.5.1.1. t- > d-

Tarihî Türk yazı dillerinde söz başı /t-/ sesi Eski Anadolu Türkçesi dönemine kadar korunmuştur. Eski Anadolu Türkçesinden itibaren söz başı /t-/ sesinin ötümlüleştirek /d/ olduğu görölmektedir. Çağatay Türkçesi özellikleri gösteren incelediğimiz bu eserde söz başı /t-/ sesi genellikle korunmuştur. Ancak söz başı /t-/ sesinin /d-/ sesine döndüğu örnekler de görölmektedir. Bu ses değişiminin göröldüğu örnekler üzerinden Oğuz Türkçesinin en belirgin özelliklerinden biri olan bu ses değişiminin Çağatay Türkçesine de yansıdığını söyleyebiliriz.

Kelime başında t- > d- değişiminin göröldüğu bazı örnekler: **dédi** (298/8) < **té-** , **dağı** (307/9) < **tağı**, **dék** (13/3) < **tég**, **döşı** (49/11) < **töş**.

Kelime başında t- sesini koruyan kelimeler için bazı örnekler: **tağı** (74/4), **taptı** (51/10), **taş** (14/11), **tilni** (1/5), **tégti** (79/8), **temişdür** (169/1), **tişiniğ** (152/7), **turup** (37/13), **tüz** (109/9).

2.2.5.2. Kelime İçinde

2.2.5.2.1. -t- > -d-

İncelenen eserde söz içinde /t/ ünsüzü genellikle korunmuştur. Ancak bazı örneklerde söz içi /t/ sesinin /d/'ye dönuştüğu bazı örnekler görölmektedir: **n'èder** (29/4) < **n'èt-**, **n'èdey** (45/10) < **n'èt-**.

2.2.6. /p/ Ünsüzü

2.2.6.1. Kelime İçinde

2.2.6.1.1. -p- > -f-

İlk defa Nevâyî'de gördüğümüz bu ses değişimine Çağatay Türkçesinde *ofrağ*, *tofrağ*, *yafrağ* gibi belirli sözcüklerde ve alıntı sözcüklerde rastlanılmaktadır. Ele alınan eserde bu durumun örnekleri şunlardır: **tofrağıdın** (14/7) < **toprağ**, **yafrağ** (198/7) < **yaprağ**.

2.2.7. /ç/ Ünsüzü

2.2.7.1. Kelime İçinde

2.2.7.1.1. -ç- > -ş-

Çağatay Türkçesi metinlerinde t'den önceki ç sesinin bazen ş'ye dönuştüğu

görülür (Eckmann; çev. Karaağaç, 2017: 43). İncelenen metinde bu ses değişiminin tek örneği görülür: kèşti (34/11) < kèçti

2.2.8. /z/ Ünsüzü

2.2.8.1. -z > -s

İncelenen eserde /z/ ünsüzünün ötümsüzleşerek /s/ ünsüzüne değiştiği görülmektedir. Bu ses değişimi sadece geniş zamanın olumsuz çekiminde tespit edilmiştir: sığmas (24/6) < sığmaz, açmas (40/11) < açmaz, yavmas (160/3) < yavmaz, çıkmas (238/6) < çıkmaz.

2.2.9. Ünsüzlerle İlgili Diğer Ses Olayları

2.2.9.1. Ünsüz Düşmesi

Ünsüz düşmesi bazı ünsüzlerin çeşitli seslik nedenlerle belli durumlarda eriyip kaybolması veya doğrudan doğruya düşmesi olarak tanımlanabilir. Dilde en az çaba ilkesine dayanan bu ses olayı; ön seste, iç seste ve son seste görülebilir.

2.2.9.1.1. b- / -b > Ø

İncelenen metinde söz başında /b-/ sesinin düşmesi bir kelimedede görülür: oldı (13/2) < bol-.

Bu ses düşmesinin nedeni manzum metinlerde vezin gereğine ya da Oğuz Türkçesi etkisine bağlanabilir.

Çağatay Türkçesinde kelime sonunda /-b/ düşmesinin tek örneği “su” kelimesinde görülür. Bu kelime de metinde tespit edilmiştir: sudın (84/1) < suv < sub

2.2.9.1.2. -g- / -g > Ø

Klasik öncesi ve klasik dönem Çağatay Türkçesinde /G/ sesi birden fazla heceli kelimelerin sonunda çoklukla kendisini korur. Bu ses klasik dönem sonrası Çağatay Türkçesi metinlerinde düşme eğilimindedir (Argunşah, 2018: 116): arı (135/11) < arıg, ulı (315/4) < uluğ.

Eserde bir örnekte de /+lıg/ sıfat yapma ekinin sonundaki /ğ/ sesinin düştüğü görülür: kaygulusı (21/7) < kayguliğ

Söz ortasında -g- > Ø ünsüz düşmesinin örneğini eserde görmek mümkündür: kulağ (157/1) < kulğak

2.2.9.1.3. -l- > Ø

İncelenen eserde tek bir kelimedede /l/ düşmesi örneğine rastlanmıştır: këtürgey (87/5) < kèltür-

Ayrıca metinde “kèltür-” fiili 56 kez kullanılmış, bu fiilin /l/ düşmesine uğramış şekli olan “kètür-” fiili sadece iki defa kullanılmıştır.

2.2.9.1.4. -r- / -r > Ø

Akıcı ve titrek bir ses olan /r/ ünsüzü düşme eğiliminde olan bir sestir. İncelenen metinde /r/ sesinin bazı kelimelerde düştüğü görülmüştür: bile (1/10) < birle, bilen (3/5) < birlen, kütulğay (184/9) < kurtul-.

Ayrıca ele alınan metinde “-er-” ek fiilinin ünsüzünün de düştüğü örnekler sıkça görülmektedir: édi (14/10) < érdi, éken (205/11) < érken, émes (207/5) < érmes, ése (242/8) < érse.

2.2.9.1.5. y- > Ø

Yarı ünlü niteliğindeki /y/ sesinin incelenen eserde iki kelimeye düştüğü tespit edilmiştir: inçü (189/1) < yinçü, ıparı (2/8) < yıpar.

2.2.9.2. Ünsüz Türemesi

Ünsüz türemesi, kelimenin özgün biçiminde bulunmayan bir ünsüzün sonradan çeşitli seslik nedenlerle ortaya çıkmasıdır. Bu ses olayı, genellikle kelime başında ve kelime içinde görülmektedir.

2.2.9.2.1. Ø- > y-

Çağatay Türkçesinde /ı/ ve /i/ ile başlayan birkaç sözcükte ön seste /y/ türemesi görülmektedir (Argunşah, 2017: 117). Bu ses türemesi günümüz Uygur ağızlarından Kaşgar, Kumul, Hoten ve Lobnor ağızlarında görülür (Emet, 2008: 214). Eserde bu durumu örnekleyen kelimeler şunlardır: yıgaçça (308/5) < ığaç, yıraç (46/9) < ırak, yibergil (43/11) < iber- , yıglap (18/4) < ıgla-.

2.2.9.3. İkizleşme

Ünsüz ikizleşmesi Çağatay Türkçesinde çoğunlukla sayı isimlerinde görülmektedir (Eckmann; çev. Karaağaç, 2012: 43). Üzerinde durulan eserde sayı isimleri tek ünsüzle kullanılırken başka kelimelerde ikizleşme örnekleri görülmektedir: kattıklıkdın (307/4) < katık

2.2.9.4. Yer Değiştirme (Metatez)

Yer değiştirme, kelime içindeki iki sesin yer değiştirmesi olarak açıklanabilir. İncelenen eserde kelime içinde ünsüzler arasında ve ünlüler arasında yer değiştirme örnekleri tespit edilmiştir.

Kelime içinde ünsüzler arasında tespit edilen yer değiştirme örnekleri şunlardır: örgenip (163/2) < ögren-, yamğurıdın (134/8) < yağmur

Kelime içinde ünlüler arasında tespit edilen yer değiştirme örnekleri şunlardır: kimege (7/4) < kemi

2.2.10. Ünsüz Uyumu

Çağatay Türkçesinde tam bir ünsüz uyumundan bahsedemeyiz. Kimi eklerin kalıplaşmış yazımları sebebiyle ünsüz uyumu bozulmaktadır. Kimi ekler sürekli tonsuz ünsüzle gelerek tonlu ünsüzle biten kelime tabanlarında uyumu bozmaktadır. Çağatay Türkçesinde birçok kelime ve ekin ünsüz uyumuna girmiş veya uyum dışı yazımlarına rastlanır. Bu yüzden ünsüz uyumu konusunda bir tutarlılık yoktur (Argunşah, 2018: 107).

Bu anlamda incelenen eserde tam bir ünsüz uyumundan söz etmek mümkün değildir. Bu uyumu bozan en önemli sebep bazı eklerin tek şekilli olmasıdır. Yani bazı eklerin ilk ünsüzünün yalnızca tonlu ya da yalnızca tonsuz ünsüz olmasıdır. Ancak bazı eklerin hem tonsuz hem tonlu şekilleri olmakla birlikte uyum dışına çıktığı görülmektedir.

Uyum dışı ek örneklerini, Çağatay Türkçesinde (Argunşah, 2013: 88-89) görmek mümkün olduğu gibi Yeni Uygur Türkçesinde de (Arziev, 2006: 96) görmek mümkündür.

- a. Ekler bazen ünsüz uyumunun dışına çıkarlar: kulluğda (25/9), hâlîl-âsâlığdın (7/7), bendelikde (36/5), yamanlığdın (141/1), ança (33/4), yatğay (4/11)
- b. Ekler bazen ünsüz uyumuna girerler: taptı (51/10), mēndin (189/4), eşitti (20/4), yolda (11/1), kılğan (28/8), aşğan (106/8), batğay-sēn (208/3)
- c. Birçok kelime ve ekin ikili yazımına rastlanabilir: tapğay (53/10), tapğay (108/5), başğa (230/6), başğa (263/2), yoğdur (234/4), yoğtur (192/5)

3. ŞEKİL BİLGİSİ ÖZELLİKLERİ

3.1. İsim Çekimi ve Hâl Ekleri

3.1.1. Çokluk Eki

Türkçenin bütün dönemlerinde yaygın olarak kullanılan {+lAr} eki incelenen eserde de çokluk eki olarak karşımıza çıkmaktadır: yamanlar (4/10), bēgler (5/5), mağşadlarğa (6/7), perverişler (11/3), sâdelerni (22/1), şāhlar (25/9), kışşalardın (35/2).

3.1.2. İyelik Ekleri

3.1.2.1. I. Tekil Şahıs: {+(X)m}

Ele alınan eserde kullanılan I. tekil şahıs iyelik eki {+(X)m}'dir. Ekin yardımcı ünlüsü düzlük-yuvarlaklık uyumuna uygun bir şekilde kelimeye eklenmektedir: nuğkumğa (1/2), közlerim (22/8), vücūdum (32/2), ağzımğa (32/4), harfimğa (37/2), cānım (43/7), köjlüm (43/9), tüşümde (73/11).

3.1.2.2. II. Tekil Şahıs: {+Iη}, {+Uη}

II. tekil şahıs iyelik eki düzlük-yuvarlaklık uyumuna göre sözcüklere {+Iη} ya da {+Uη} olarak eklenmektedir. Eserde II. tekil şahıs iyelik ekini almış sözcüklerden bazıları

şunlardır: *kanatıñdın* (6/5), *rahmetiñdın* (9/8), *der-gehiñ* (10/3), *sözüñni* (20/11), *lebiñ* (66/5), *köñlüñ* (66/5), *ķabūluñ* (96/10), *alıñda* (138/2).

3.1.2.3. III. Tekil Şahıs: {+(s)I}

Eserde III. tekil şahıs iyelik eki Çağatay Türkçesinde olduğu gibi ünlülerden sonra {+(s)I}; ünsüzlerden sonra ise {+I} şeklindedir (Argunşah, 2017: 140). III. tekil şahıs iyelik eki almış sözcüklerden bazıları şunlardır: *vādīsın* (2/1), *élgide* (3/2), *nev-bahārığa* (4/3), *ķayğusıdın* (8/10), *mācerāsı* (15/4), *mühresin* (19/9), *nūrı* (21/6), *şem' iğa* (22/6).

Bazı yuvarlak ünlülü kelimelerde hal ekinden önce nadiren de olsa yuvarlak ünlülü /+U/ şeklinde 3. tekil şahıs iyelik ekine de rastlanır: *yüzsüzlükündin* (206/3)

3.1.2.4. I. Çoğul Şahıs: {+(X)mIz}

Eserde I. çoğul şahıs iyelik ekinin Çağatay Türkçesinde olduğu gibi düz ünlülü {+mIz} şeklinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Çağatay Türkçesi metinlerinde nadiren de olsa kullanıldığı görülen yuvarlak ünlülü {+UmUz} şeklinin kullanımı eserde tespit edilememiştir. Bu ek genellikle düz ünlülü kullanıldığı için düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı örneklerle rastlanılabilmektedir. Eserde I. çoğul şahıs iyelik eki almış sözcüklerden bazılarını şöyle göstermek mümkündür: *ķanıımıznı* (126/13), *nēçemizğa* (131/11), *şermendemiz* (140/10), *tofragımıznı* (190/8).

3.1.2.5. II. Çoğul Şahıs: {+(X)ñIz}

Çağatay Türkçesinde II. çoğul şahıs iyelik eki olarak {+(I/U)ñIz} şekli kullanılmıştır. Eserde II. çoğul şahıs iyelik ekinin kullanımı tek bir kelimedede tespit edilmiştir: *ķaşıñız* (159/4)

3.1.2.6. III. Çoğul Şahıs: {+lArI}

Eserde kullanılan III. çoğul şahıs iyelik ekinin daima düz ünlülü olarak {+lArI} kullanıldığı tespit edilmiştir: *maķşadlarığa* (6/7), *közleridin* (33/3), *sünbülleri* (55/8), *lebleriğa* (93/3), *ķabaķlarını* (109/4), *oğlanları* (120/9).

3.1.3. Hâl Ekleri

Bir ismin cümledeki diğer sözlerle ilişkisini ifade etmek için o isme hâl ekleri getirilir. Hâl ekleri çokluk ve iyelik eklerinden sonra gelir (Eckmann, çev. Karaağaç, 2017: 67). Eserde isimlerin hâl çekiminde kullanılan biçimbirimler, Çağatay Türkçesi ve Yeni Uygur Türkçesindeki morfemlerden farklı değildir.

3.1.3.1. Yalın Hâl

Yalın hâl eksiz olarak bulunmaktadır.

3.1.3.2. İlgi Hâli

Çağatay Türkçesinde ilgi hâli eki için {+nIñ} / {+nUñ}, {+Iñ} / {+Uñ}; {+nI}

ekleri kullanılmıştır (Argunşah, 2018: 142-143). Ele alınan eserde ise bu ilgi hâli eklerinden {+nIη}, {+Iη} ve {+nI} örneklenmektedir: közümnⁿⁱ (10/3), şubhınnⁿⁱ (15/9), mekânⁿⁱ (19/9), cemâliⁿⁱ (21/6), körmekⁿⁱ (26/9), saçımⁿⁱ (32/5), sêniⁿⁱ (32/9), ‘ışkıⁿⁱ (76/3).

{+Iη} ekinin genellikle kişi zamirleriyle kullanıldığını söylemek mümkündür: sêniⁿⁱ (11/5), mênⁿⁱ (15/4), anⁿⁱ (39/3).

Bazı Özbek ağızlarında da görülen {+nI} eki, {+nIη} / {+nUη} ekinin yerine kullanılmaktadır (Eckmann, 2017: 68). Bu ekin kullanımına Uygur Türkçesinin Turfan ve Kumul ağızlarında da rastlanmaktadır (Yakup, 2005: 14). Eserde bu ekin kullanıldığı örnekler görülmektedir: gam <ü> renciⁿⁱ barı (168/9), meh-i zindânımıznı hâlⁱⁿ (252/5)

Yeni Uygur Türkçesinde zamirlerde ilgi hali eki bazı hâl eklerinden önce de getirilebilmektedir. Ancak bu durum anlamda bir değişikliğe yol açmaz (Doğan, 2016: 67, Öztürk, 2015: 63). İncelenen eserde bu durumun örnekleri tespit edilmiştir: anⁿⁱdın (228/11), anⁿⁱsız (294/2), munⁿⁱdın (22/10), anⁿⁱdındur (29/1), munⁿⁱsız (29/6), sêniⁿⁱde (76/2), anⁿⁱğa (170/9).

3.1.3.3. Yükleme Hâli

Çağatay Türkçesinin en işlek yükleme hâli eki {+nI} olmakla beraber iyelik eki almış isimlerden sonra {+n} ve nadiren de {+I} eki kullanılmıştır (Argunşah, 2018: 144-145). Ele alınan eserde ise bu eklerden genellikle {+nI} ekli örnekler görülmektedir: kelâmımⁿⁱ (1/4), bularnı (7/3), yoluⁿⁱ (10/2), merkebiⁿⁱ (19/2), sözüⁿⁱ (20/11), öznⁿⁱ (31/3)

Üçüncü tekil şahıs iyelik ekinden sonra yükleme hâli eki genellikle +n şeklinde gelir: gönçesin (2/2), yaqasın (59/10), du‘âsın (86/9), kögsin (297/4).

Ele alınan eserde Oğuzca özellik olarak az da olsa +I ekinin kullanıldığı da görülür: mênⁱ (2/4), sêni (24/2), kelâmı (36/11), kâmi (91/10), ‘ilâcı (105/4)

3.1.3.4. Yönelme Hâli

İncelenen eserde yönelme hâli için sıklıkla {+GA} eki kullanılmıştır: közümg^e (22/10), könlümg^e (22/10), yolu^{ğa} (29/6), atası^{ğa} (122/3), sırrı^{ğa} (130/1), du‘âsı^{ğa} (144/4), kögsig^e (245/4), şehleri^{ğa} (143/11).

Nadiren de olsa özellikle kalın ünlülü kelimelere “+қа” yönelme hâli ekinin geldiği görülür: bāğ^{қа} (185/1), taş^{қа} (197/12), yaş^{қа} (26/4).

III. tekil ve çoğul şahıs iyelik eklerinden sonra zamirsel /n/ ile {+GA} eklerinin birleşmesiyle oluşan {+ηA} şeklinin de kullanıldığı tespit edilmiştir: biri^{ne} (6/11), başı^{na} (101/10) özi^{ne} (123/4), lebi^{ne} (180/12), közleri^{ne} (288/3).

I. tekil şahıs iyelik eklerinden sonra az da olsa {+A} yönelme hâli ekinin kullanıldığı örnekler tespit edilmiştir: başıma (105/10), dāğıma (253/10), aḥvālime (195/5), ḥālime (258/5).

Yönelme hâli eki alan sözcüklerden {+GA} ekli örneklerde hem ünlü hem de ünsüz uyumlarına aykırılık olduğu dikkat çekmektedir: der-gehğa (19/8), şem^c iğa (22/6), ta^c rīfğa (24/6), bülbülğa (28/1), ^c ışğğa (30/4), ni^c metğa (41/3), taşğa (107/8), sāyesiğa (284/8).

3.1.3.5. Bulunma Hâli

Eserde kullanılan bulunma hâli eki {+DA}'dır: sözde (1/5), yolıda (5/7), başıda (13/9), tüşde (16/6), yerde (20/11), arada (29/4), künide (31/8), ornuḡda (32/9), қаşıda (43/6), uykusıda (59/3), ^c ışğda (65/10) oyğaklıkda (73/8), tüşümde (73/11),

Bulunma hali ekinin 3. tekil şahıs iyelik eki almış bazı kelimelerden sonra zamir n'si ile kullanıldığı görülmektedir: su māteminde (155/2), elginde (278/2),

3.1.3.6. Ayrılma Hâli

Ayrılma hâli ekinin eserde tıpkı Çağatay Türkçesinde olduğu gibi {+DIn} olduğu görülmektedir. Ele alınan eserde ayrılma hâli ekinin kullanıldığı sözcüklerden bazıları şunlardır: söz^din (2/9), at^dın (3/10), yoğ^dın (8/11), tikend^din (11/4), yüzi^din (13/4), and^dın (14/8), mund^dın (22/11), kay^dın (23/2), ^c ışğ^dın (32/8), mēnd^din (81/10), ölgend^din (303/8).

3.1.3.7. Eşitlik Hâli

Eşitlik hâli eki Türkçenin bütün dönemlerinde olduğu gibi Çağatay Türkçesinde de {+çA} şeklindedir. İncelenen eserde de bu ek {+çA} olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu ek, eklendiği sözcüğe benzerlik, miktar, küçültme anlamı kattığı gibi bazı sözcüklerle kalıplaşarak sıfat ve zarf olarak da kullanılabilir. Eşitlik hâli ekinin eserde yukarıda bahsedilen işlevlerle kullanımına eserden şu sözcükler örnek gösterilebilir: neçe (3/4), ança (18/10), munça (28/3), barçadın (36/1), öñünçe (74/2), munça (135/4), vezniçe (153/3), özgeçe (192/6), başça (284/10).

Eşitlik hâli eki {+çA}, sıfat-fiil eki {-GAN} ile kullanıldığında da “-dığı kadar, -diği gibi” anlamları katmaktadır (Argunşah, 2018: 183): kēlgençe (37/4), etkençe (222/10).

Eşitlik hâli eki {+çA}, fiilden isim yapan {-GU} eki ile bir araya gelerek {-GInçA / -GUñçA} ekini oluşturur. Bu ek eklendiği kelimelere “-ınca, -incaya kadar” anlamları kazandırmaktadır: açğunça (99/3), kılğunça (119/7), körgünçe (132/10).

3.1.3.8. Yön Hâli

Eserde yön hâli için {+(G)ArI}, {+rA}, {+ḡAr} ekleri kullanılmıştır. Bu ekin

eserdeki birçok örnekte, kelimeyle birlikte kalıplaştığı ve yeni bir kelime ortaya koyduğu dikkat çekmektedir: *içre* (2/11), *üzre* (4/1), *añar* (5/4), *yuğarın* (53/4), *taşkarı* (226/9), *soğra* (232/11).

3.1.3.9. Vasıta Hâli

Vasıta hâli için eserde *birle*, *bile*, *bilen*, *ile* sözcüklerinin kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca *bile+n* / *birle+n*, sözcükleri {+n} vasıta hali ekinin edatlara eklenerek kalıplaştığı örnekler arasında sayılabilir (Argunşah, 2018: 150). İncelenen eserde vasıta hâli ekinin ve bu işlevi sağlayan sözcüklerin bulunduğu örneklerden bazılarını şöyle göstermek mümkündür: atı **birle** (1/7), anıñ yadı **bile** (3/4), anıñ atı **bilen** (3/8), süçük söz **birle** (10/5), gül-âb-ı müşğ **ile** (67/3).

3.1.4. Aitlik Eki

Eklendiği sözcüğe aitlik anlamı veren ve aynı zamanda sıfat türetmeye yarayan bu ek (Argunşah, 2018: 142) eserde {+KI} şeklinde görülmektedir. İncelenen eserde bu ekin kullanıldığı sözcüklerden bazıları şunlardır: *kêçeki* (58/12), *burunķı* (68/3), *köñlümdeki* (81/3), *evvelki* (106/2), *burnaķı* (288/2).

3.1.5. Soru Eki

Çağatay Türkçesinde isimlere gelen soru eki daima yuvarlak ünlüdür (Argunşah, 2018: 151): *mên mü* (81/7), *bar mu* (107/7), *vişâli mü* (114/5), *mübtelâ mu* (131/10), *niğeh-bânlar mu* (173/3), *gülî mü* (251/8).

Eserde soru ekinin sadece bir örnekte düz ünlülü şekli tespit edilmiştir: *bolur mı* (105/5).

3.2. Yapım Ekleri

Yapım ekleri kök veya gövdelere eklenerek yeni ad veya fiil gövdeleri oluşturan eklerdir. Yapım ekleri kelime kök ya da gövdelerinden yeni kelimeler türettikleri için kök veya gövdelerden hemen sonra gelirler. Türkçede yapım ekleri dört başlık altında incelenir:

1. İsimden isim yapma ekleri
2. İsimden fiil yapma ekleri
3. Fiilden isim yapma ekleri
4. Fiilden fiil yapma ekleri

3.2.1. İsimden İsim Yapma Ekleri

Eserde kullanıldığı tespit edilen isimden isim yapma ekleri ve örnekleri şunlardır:

+A: *kêçe* (16/1)

+An: *oğlanları* (129/1), *êrenlik* (163/2)

- +**Ar**: birer (43/5)
 +**Av**: ékev (122/7), birev (124/10)
 +**AvIA**: ékeven (207/7)
 +**çA**: ança (18/10), munça (28/3)
 -**çAK**: émçek (32/4)
 +**çI**: élçisi (85/6), dürrçige (159/8), otlatğuçılar (172/4)
 +**DAş**: kardaş (199/6), yandaş (293/4)
 +**dUz**: kündüz (63/6)
 +**GA**: özge (26/10), başka (53/6), birge (271/10)
 +**GAç**: yığaçka (308/5)
 +**GU**: karanğu (236/6),
 +**GInA**: bizgine (22/3)
 +(X)**I**: kızıl (64/9), yaşıl (122/8)
 +**KI**: burunkı (68/3), evvelki (106/2), bulturkı-dék (316/7).
 +**IA**: tañla (104/7), birle (124/12), yüz katla (128/1)
 +**IAG**: yaylağ (166/8), otlağ (172/6).

+**IIG**, +**IUG**: Bu ek sıfat türetmektedir: yanlıg (2/3), tatlık (70/1), türlüg (92/2), atlık (95/7), taıklıg (95/9), altun égerlıg (104/3), derdliğ (108/2), dağlık (120/4) otluğ (169/9), muñluđ (180/9).

+**IIG**, +**IUG**: Bu ek genellikle soyut isimler türetmektedir: dest-yārılıđı (8/9), şeker-güftārılık (10/5), raşşānılıđın (109/7), özlükde (129/3), uluğluk (114/10), kulluk (114/12), yüzszüzlükündin (206/3), nürsüzlükdin (206/4), uzluğumnu (222/10), tengligdin (261/1), ma^ç şükluk (262/11).

- +**IU**: kaygulusı (21/7),
 +(X)**nçI**: törtünçiga (18/5), yetinçisi (198/4), beşinci (18/6), üçünci (80/3).
 +**rAK**: kararak (91/3), burunrak (96/7), yigrek (313/11), yaşşırak (315/6),
 +**sIz**: munınsız (29/6), cansız (29/10), nihäyetsiz (189/9).

Ele alınan eserde bu isimden isim yapma ekinin yuvarlak ünlülü şekilleri de tespit edilmiştir: yüzszüzlükündin (206/3), nürsüzlükdin (206/4)

- +**z**: ékiz (200/4), ağızğa (229/8)

3.2.2. Fiilden İsim Yapma Ekleri

İncelenen eserde kullanılan fiilden isim yapma ekleri ve bunların kullanıldığı bazı örnekler şöyle gösterilebilir:

- A**, -**I**: érte (29/6), yana (37/12), tola (AY/6), yaşşı (139/1), yığı (317/11)

-**AK**: bölek (53/3)

-(**X**)**G**: uruġluġ (112/4), kızınıġ (155/2), alıġlık (209/9), arıġ (224/8), meclis kuruġluġ (229/10), ħapuġ (236/2), ölüġ (303/9), ħatıġ (309/7).

-**GAK**: oyġaklıkda (73/8),

-**GAn**: yalġan (35/8), evrülgen (66/6), këlgen (87/4), azġan (155/3), ayġan (240/2).

-**GU**: külgü (34/5), ħayġu (54/9), uyġusıda (59/3).

-**GUçI**: meded-kâr olġuçı (8/7), otlatġuçılar (172/4),

-**GUIUK** / -**GIIK**: ġod ħılġuluknı (73/3)

-(**X**)**ş**: turuşdın (133/9), këlşdin (148/4)

-**K**, -(**X**)**K**: artuġ (5/7), baġınıġ (52/8), bölek (53/3), yavuş (107/6), üzük (219/7), ħılık (226/11), savuş (238/11), ħaraġı (317/10)

-**KUn**: açġunı (218/7), ħaçġunı (218/7)

-(**X**)**m**: ölüm (89/7),

-**mA**: cān çıġmaġa (135/11), bolmaġa (186/3)

-**mAk**: demek (5/4), ulaşturmaġ (29/8), ölmekte (32/7), ħaçınmaġ (112/10), sürmegi (163/10), tutmaġlık (174/2), örtenmek (177/12), süpürmekke (186/6), başurmaġdın (191/5), siyeh-kâr olmaġı (318/2)

-**mA**s: buyurmasġa (9/3), körmeske (105/5), eşitmesdin (287/7), yemesde (316/2)

-(**X**)**n**: tikendin (11/4), yıġınnı (148/12), tolun (155/5)

3.2.3. İsimden Fiil Yapma Ekleri

Araştırmaya konu edilen eserde kullanılan isimden fiil yapma ekleri ve bunların kullanıldığı bazı örnekler şunlardır:

+**A-**: örtedi (28/2), sanap (96/5), oynap (130/8), tiler-mên (211/11), atap (293/4)

+**DA-**: ħoldaġıl (22/1), isteyip (22/3), yastanıp (22/8), indese (171/7), yoldap (264/1)

+**GAr-**: sıpġarayın (3/4)

+**I-**: pitip (276/8) (< bit+i-)

+**K**, +**IK**, +**UK**: yoluġsa (119/4)

+**KAz**²³-: ħutġazmak (127/2)

+**KIr-**, +**KUr**: ħıġırıp (241/6)

+**IA-**: başlaban (24/2), baġlap (44/5), aġlap (65/1), yıġlarım (107/8), közledi (115/7), örleġey (233/5), êliklep (247/1).

²³ Bu ek, Yeni Uygur Türkçesinde yaygın olarak kullanılan geçişlilik eklerindedir (Öztürk, 2015: 45).

+IAn-: yüzlenip (6/9), sözlenip (19/3), bağlanğay (133/8), nūrlandurmay (263/2)

+IAş-: hūblaştı (162/1), yığlaştılar (302/8)

+IAt-: otlatğuçılar (172/4)

+rA-: örgenip (163/2)

+şA-: oğşar (139/9)

3.2.4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri

İncelenen eserde tespit edilen fiilden fiil yapma eklerinin kullanıldığı bazı sözcükler şöyle gösterilebilir:

-Ar-: çıkarğıl (10/8), kèterdi (132/12), kaytarmağay (171/7),

-Aş-: tutaştı (57/7)

-DAr-: ahtarıp (44/10)

-DUR-: kèltürseñ (3/4), köydürmek (37/6), saldurup (136/7), aldurmağğa (170/6), koydurdı (187/7), mindürüp (241/5), indürdi (283/9).

-GAR-: ötkerdi (19/9)

-GUR-: yetkürdi (18/8), argurmağay (180/4)

-GUz-: körgüzdi (27/8), olturguzup (116/5), turğuzğumdur (137/12).

-(X)I-: açıldı (33/11), èvrülgen (66/6), töküldi (76/5), yarılğanı (85/7), üküldi (175/9), uzalğay (183/6).

-mA-: demegil (28/11), tapmağay (45/9), qalmayın (74/2), bèrmeyin (88/11).

-(X)n-: körüngey (40/1), salınmış (48/8), örtense (177/11), oyğandım (221/4), bilinmes (244/2).

-(X)r-: yaşurmuş (49/11), yetürgey (91/10), keçürgey (94/6), tapşurdı (140/3), ègirip (152/2).

-sA-: körsetip (3/10)

-(X)ş-: yetişsem (22/5), yavuştı (101/7), yügürüşüp (103/8), körüştiler (271/5)

-(X)t-: aytıp (40/3), yürütkey (101/8), yarutğıl (139/6), oyğattıñ (161/7)

-y-: koydum (9/3), köyüp (109/1).

-(X)z-: aqızğay (173/10)

4. SÖZCÜK TÜRLERİ

4.1. Zamirler

Zamirler; adların yerini tutan, kişileri ve nesnelere temsil veya işaret ederek karşılayan kelimelerdir. Ele alınan eserde zamirler şahıs, işaret, soru, belirsizlik, dönüşlülük zamirleri olmak üzere beş başlık altında incelenmiştir.

4.1.1. Şahıs Zamirleri

Eserde bulunan şahıs zamirleri hâl ekleriyle birlikte kullanıldıkları durumlarda aldıkları şekiller aşağıdaki tabloda şeklinde gösterilmiştir:

Tablo 1.1. Şahıs Zamirleri Şahıs Zamirleri

Kişi Zamirleri	Yalın Hâl	İlgi Hâli	Yüklem Hâli	Yönelme Hâli	Bulunma Hâli	Ayrıma Hâli	Eşitlik Hâli	Yönelim Hâli	Vasıta Hâli
ben	mên (9/8)	mêni n (15/4)	mêni (2/4)	maña (32/6)	mênde (71/8)	mêndi n (11/11)	-	-	-
sen	sên (2/10)	sêniñ (9/11)	sêni (24/2)	saña (67/10)	sênde (90/2)	sêndin (70/11)	-	-	-
o	ol (12/10)	anıñ (13/4)	anı (20/2)	aña (35/3)	anda (24/12)	andın (19/4) anıñdı n (8/8)	ança (51/4)	añar (5/4)	-
biz	biz (23/8)	bizni n (143/4)	bizni (8/11) bizlerni (143/6)	bizge (9/2) bizlerge e (217/9)	bizde (126/2)	bizdin (125/5)	-	-	-
siz	siz (131/6)	-	-	-	-	sizdin (194/2)	-	-	-
onlar	-	-	-	-	-	olardın (30/10)	-	-	-

4.1.2. İşaret Zamirleri

İncelenen metinde ikisi birleşik yapıda olmak üzere beş tane işaret zamiri tespit edilmiştir. “Bu” zamiri hâl ekleriyle çekimlendiğinde söz başında b- > m- ses değişimi görülmektedir, sadece bir örnekte söz başı /b-/ sesi korunmuştur: bunu (286/1). Ancak bu değişim “bunlar” zamirinin hâl ekleriyle çekimlerinde tespit edilmemiştir. Ayrıca “bu” işaret zamirinin “munıñdın” şekli de dikkat çeker. Eserde yer alan işaret zamirleri ve kullanıldıkları hâl ekleri şöyledir:

Tablo 1.2. İşaret Zamirleri

İşaret Zamirleri	Yahın Hâl	İlgi Hâli	Yüklem Hâli	Yönelme Hâli	Bulunma Hâli	Ayrıma Hâli	Eşitlik Hâli	Yön Hâli	Vasıta Hâli
bu	bu (28/8)	munıñ (31/7)	bunu (286/1) munı (80/11)	-	munda (25/10)	munıñdın (22/10) mundın (22/11)	munça (28/3)	-	-
o	ol (23/10)	anıñ (77/10)	anı (29/11)	aña (300/10)	anda (99/8)	andın (140/6) olardın (134/3)	ança (201/9)	-	-
bunlar	bular (87/11)	bularnıñ (103/4)	bularnı (7/3)	bularğa (39/10)	bularda (229/7)	bulardı (90/2)	-	-	-
şol	şol (2/11)	-	-	-	-	-	-	-	-
şubu						şubudın (20/8)			

4.1.3. Soru Zamirleri

İncelenen eserde yer alan soru zamirleri şöyle gösterilebilir:

1. “kim” ile oluşturulanlar: kim (7/3), kimni (44/9), kimge (45/1), kimde (52/9), kimdin (62/3), kimniñ (63/13), kimdür (68/9), kimde (82/3), kimniñ (126/10), kimdin (168/9)
2. “nè” ile oluşturulanlar: nè (1/7), nèdin (2/11), nèçe (3/4), nèçük (25/10), nème (54/12), nège (56/5), nèçükdin (68/4), nèdür (111/6), nèçedin (175/11), nèçükdür (287/10), nèçün (303/9)
3. “қа” ile oluşturulanlar: қaysıda (6/8), қайдın (14/9), қана (16/8), қайдın (23/2), қайда (51/1), қақан (58/2), қаян (62/1), қақанға (68/4), қайу (75/7), қaysıdur (88/2), қайда (131/11), қайу (150/9), қanı (288/2), қанда (292/8), қаянда (306/8)

4.1.4. Dönüşlülük Zamirleri

Eserde dönüşlülük zamiri olarak Doğu Türkçesinde görülen “öz” zamirinin kullanıldığı tespit edilmiştir:

Tablo 1.3. Dönüşlülük Zamirleri

Dönüşlülük Zamiri	Yalın Hâl	İlgi Hâli	Yükleme Hâli	Yönelme Hâli	Bulunma Hâli	Ayrılma Hâli
öz	öz (5/7)	öziniñ (228/3)	özini (77/2) özün (281/2) özni (16/4)	özige (239/1) öziñe (123/4)	özide (228/10)	özidin (260/1)

4.1.5. Belirsizlik Zamirleri

İncelenen eserde kullanılan belirsizlik zamirlerini şöyle gruplandırabiliriz:

4.1.5.1. Türkçe kökenli kelimelerle oluşturulan belirsizlik zamirleri:

Adın: adınğa (221/2)

Barça: barçadın (36/1), barça (53/8), barçası (128/9), barçağa (135/6), barçadın (185/9), barçanıñ (260/10), barçasıdın (275/10)

Barı: barını (7/9), barıdın (8/10), barımız (24/1), barı (27/11), barıda (28/7), barınıñ (40/6), barığa (79/6), barın (162/3), barıda (257/11), barıdın (286/10)

Burun: burunqıdın (238/5)

Nêrse: nêrse (139/9), nêrseniş (160/9)

Özge: özge (26/10), özgelerdin (140/2), özgeler (151/7), özgelerga (221/10), özgelerge (258/11), özgege (263/3), özgeni (277/2), özgeniş (318/10)

“Bir” ile oluşturulanlar: biri (6/9), biridin (6/10), birisi (6/10), biriçe (6/11), biride (6/11), birni (7/9), birniş (44/10), birev (49/11), birevniş (65/3), biriniş (86/5), her biridin (88/1), birevğa (124/10), birin (158/6), her birige (160/4), her biri (164/3), birbirige (169/11), birbirge (202/6), birbirdin (209/9), birevni (273/11), birbiridin (305/10),

4.1.5.2. Yabancı kökenli kelimelerle oluşturulan belirsizlik zamirleri:

Heme: heme (7/4), hemedin (190/6), hemeni (304/8)

“Her” ile oluşturulanlar: her kıaysıda (6/8), her birge (11/3), her biri (37/10), her kim (40/7), her kimni (44/9), her kıayda (45/9), her kıaysı (54/8), her biri (87/10), her biridin (88/1), her nê kim (102/3), her kıaysığa (103/10), her kıayanı (106/7), her kimge (134/2), her kıayanda (137/4), her nê (149/10), her kıayandın (151/10), her birige (160/4), her êkev (199/9), her birdin (248/1),

“hîç” ile oluşturulanlar: hîç kim (17/2), hîç birge (65/8), hîç kimge (157/10),

4.2. Sıfatlar

Adlardan önce gelerek adları niteleyen ve çeşitli yönlerden belirten sözlere sıfat denir. Sıfatlar, ad soylu sözcükler arasında vasıf ve belirtme bildiren kelimelerdir. Niteleme ve belirtme sıfatları olmak üzere iki ana başlıkta incelenir. Belirtme sıfatları da işaret, soru, belirsizlik, sayı sıfatları gibi alt başlıklara ayrılmaktadır. Ele alınan eserde bulunan sıfatlar bu sınıflama çerçevesinde ele alınmıştır.

4.2.1. Niteleme Sıfatları

İncelenen eserde çok sayıda niteleme sıfatı kullanılmıştır. Eserde tespit edilen niteleme sıfatlarından bazıları şunlardır: **şādık** güvāhī (7/10), **hoş** cihende (16/11), **kıara** kilki (25/4), **perişān** hālını (62/10), **altun** êgerliĝ (104/3), **dāĝlık** köñli (120/4), **tatlık** söz (135/5), **kızıl** altundın (152/11), **yaĝşi** kıullar (183/9), **sarıĝ** gülñiñ nūrı (186/8), **arıĝ** nār (224/8), **yaman** şūret (241/11), **aĝır** taĝ (269/11), **nāzik** teniĝa (300/10), **tāze** güller (321/1).

4.2.2. Belirtme Sıfatları

Adları; sayı, miktar, yer, soru ve belirsizlik bakımından belirten sıfatlardır. Belirtme sıfatları; işaret (gösterme) sıfatları, sayı sıfatları, soru sıfatları, belirsizlik sıfatları olmak üzere dört başlık altında incelenmiştir.

4.2.2.1. İşaret Sıfatları

İncelenen eserde kullanılan işaret sıfatları ve bunların bulunduğu bazı örnekler

şöyledir: **uşol** güldin (2/3), **ol** bâdedin (3/2), **uşbu** gülğa (190/9), **bu** söz (321/10).

4.2.2.2. Soru Sıfatları

Eserde soru sıfatı olarak *ķaysı*, *ķayu*, *nē*, *nēçe*, *nēçük*, *nēme* sözcükleri kullanılmıştır: **ķaysı** gül-şenniñ gülidür (39/2), **nēme** hūş-ı zerd (54/12), **nēçük** kân (61/10), **ķaysı** şadefdin (75/7), **nēçe** mîldin (112/11), **nēçük** cāndur (114/1), **nēçe** kün (148/7), **ķayu** köz (150/9), **nē** iş (183/11), **nē** yēr (199/8), **nē** söz (207/4), **ķayu** ‘āşıkğa (286/9).

4.2.2.3. Belirsizlik Sıfatları

İncelenen eserde tespit edilen belirsizlik sıfatları “ança, az, barça, barı, bir, bir nēçe, bisyār, bölek, cemī‘, cümle, heme, her, hīç, köp, nēçe, özge, tamām, tümen, yana”dır: **bir** ħarf (12/8), **her** derdğa (15/3), **bir** kün (17/4), **heme** yērde (27/8), **her** öyde (28/2), **hīç** cāndın (30/2), **barı** ‘ışqlardın (36/3), **özge** ħalāyık (37/13), **heme** kün (43/2), **yana** yerge (44/10), **bölek** yerdin (53/3), **köp** fesāne (60/6), **bisyār** müşkül (78/5), **tamām** ħūblarğa (82/10), **ança** miqdār (102/3), **hīç** merkebniñ ayağı (112/9), **barça** ferzend (121/11), **az** fırsat (127/11), **bir nēçe** āsīb (152/2), **yana** bir ėr (153/2), **köp** malı (158/1), **cemī‘** peygamberler (170/12), **tamām** kuşları (198/10), **tümen** dāğ (211/6), **nēçe** eşik (218/5), **ança** kün (221/8), **nēçe** kün (221/10), **az** emvālimğa (222/6), bu **cümle** yāver (237/3), **barı** könlide (253/9), **tümen** āh (256/9), **bölek** maṭlabğa (283/6), **cümle** perestār (291/1), **özge** ‘ālem (309/2), **barça** temennā (309/10).

4.2.2.4. Sayı Sıfatları

Sayı sıfatlarını asıl sayı ve sıra sayı olmak üzere iki başlıkta ele almak mümkündür.

4.2.2.4.1. Asıl Sayı Sıfatları

Eserde kullanıldığı tespit edilen asıl sayı sıfatları şunlardır: **bir** bōrige (131/10), **ēki** ‘ālemde (183/9), **ēki** ķardaş (199/6), **üç** felekke (94/7), **üç** kün (299/8), **tört** gevherğa (234/8), **alte** öydin (207/10), **yēte** ħūşe (264/6), **yēte** yıl (265/10), **toķuz** paydın (19/7), **toķuz** ay (269/8), **on** ten (131/10), **on** ayda (249/5), **on bir** ay (41/8), **on bir** yulduzı (123/4), **on ēki** ay (164/4), **toğşan** rüz (130/7), **yüz** dāne (11/3), **yüz** cān (23/6), **yüz** yērde (89/10), **ēki yüz** şandūk (99/6), **ēki yüz** ṭable (99/7), **miñ** ra‘ nā ħulāmı (98/1), **miñ** aṭlar (98/6), **tümen** ħırmen (11/6), **tümen** ziver (35/9), **tümen** renc <ü> belāğa (132/2), **yüz** **tümen** āh (9/6), **yüz** **tümen** ḥasretı (61/11), **yüz** **miñ** ķayġu (34/6), **yüz** **miñ** mertebe (61/1), **miñ** **yüz** **miñ** süvār (112/3), **tümen** **miñ** nükte-i bārık (3/10), **tümen** **miñ** ‘āķil (30/9), **tümen** **miñ** dürr <ü> gevherdür (52/8).

Eserde kullanılan “altı” ve “yedi” sayıları Yeni Uygur Türkçesindeki yazım

şekliyle “alte”, “yète” şeklinde, yazılmıştır.

4.2.2.4.2. Sıra Sayı Sıfatları

İncelenen eserde tespit edilen sıra sayı sıfatları şunlardır: **ëkinçi** dide-i pena (288/9), **üçüncü** nevbet tüşige (80/3), **törtüncü** kün (299/7), **bëşinci** öyge (18/6), **yëtinçi** öyge (207/11).

4.2.2.4.3. Üleştirme Sayı Sıfatları

Çağatay Türkçesinde üleştirme sayıları $\{+Ar\}$, $\{+şAr\}$, $\{+rAr\}$ ekleriyle yapılır. İncelenen eserde sadece +Ar ekiyle yapılan üleştirme sayı sıfatları tespit edilmiştir: birer kārı (283/1)

4.2.3. Sıfatlarda Karşılaştırma

İncelenen eserde sıfatlarda karşılaştırma için $\{+rAK\}$ eki kullanılmıştır ve kalınlık incelik uyumuna -iki örnek dışında- uyulduğu görülmüştür: bihrağ (79/7), füzünrağ (86/4), kararag (91/3), ma‘ zürrağ (95/3), burunrağ (96/7), artuğrağ (182/9), yırağrağ (184/10), ‘acebrağ (228/4), yamanrağdur (241/11), yağşırağ (249/1).

Eserde sıfatlarda karşılaştırma için kullanılan $\{+rAK\}$ ekinin bir kelimedede üst üste iki defa getirildiği tespit edilmiştir: yağşırağrağ (184/10).

4.3. Sayılar

Eserde geçen sayı adlarının sıfat görevi dışında kullanıldığı örnekler de tespit edilmiştir: biri (76/10), ëki (316/8), törtüni (39/9), toğuznı (135/2), on (49/3), yüz (206/4), miğ (76/10) yüz tümen (125/2), yüz miğ (5/2), miğ üç yüz kırk sekiz (322/2)

İncelenen eserde sınırlı sayıda kullanılan topluluk sayıları şunlardır: birev (49/11), ëkev (122/7), ëkevlen (207/7).

4.4. Zarflar

Bir fiilin, fiilimsinin, sıfatın veya kendi türünden bir başka kelimenin anlamını zaman, miktar, yön, nitelik ve soru bakımından niteleyen, belirten, sınırlandıran, pekiştiren ya da derecelendiren kelimelere zarf adı verilir. Eserde bulunan zarflar şu şekilde sınıflandırılmıştır:

4.4.1. Yer Zarfları

Eserde kullanılan yer zarfları şunlardır: yer **üstün** insün (5/3), **kuuyı** salsa (25/2), **anda** kalğay érdi (40/9), edebdin **alıda** olturmuş (51/9), kabā **içre** yaşurmuş (49/11), bister **üstün** tapmay (74/4), **yırağ** tut (75/11), bir taht **üstün** alıp (84/8), **anda** sorgay (91/8), yibergey **aldınga** (96/10), yügürüşüp kældiler **aldıga** (103/8), ‘aziz **aldıda** érdi (114/11), **andın** keltürür-sën (118/3), uşol çāh **içre** salğay-miz (128/4), sënini **alında** turğuzğumdur (137/12), boynuğ üze bolsun hamāyil (189/10), **andın** batğay-sën (208/3), kötermey

yoğarı baş (209/7), tofrağ **ara** taşlap (218/11), züleyhâ birle eki **arasıda** bolğan (219/10), **taşğarı** boldı revâne (226/9), müşg-istân **ara** yağdı (277/5), seniñ **aldında** koydum (284/10).

4.4.2. Zaman Zarfları

İncelenen eserde hem Türkçe hem de Arapça ve Farsça zaman zarflarının kullanıldığı görülmüştür: kél **emdi** (3/3), **burundın** merkebin sürdiler (19/8), muhabbet yolığa kir **erte** <vü> **kêç** (29/6), **yana** kördi (37/12), çıkıp **her kün** (53/4), **tün** ötti érse (63/5), **kêçe kündüz** yürüp (101/7), **tañla** kélür (104/7), **pes** hâzer kıl (124/8), yibergil **tañla** (130/8), **burunraq** keldi (139/3), **pes** ebrü kıl (144/12), **bu kün** tüşti (150/7), **bu kün** bilmem (168/5), **bu tün** algıl (189/7), mundın **sonra** kılma anı (242/10), **emdi** ursam (284/10), **yene** bérgil (285/7), vişâliñ birle bolsam **erte** <vü> **şâm** (289/5), andın **sonra** keltürdi (289/11), ölgendın **kéyin** saldı (303/8), **burun** ağıyârdın öpti közini (304/5)

Çağatay Türkçesi döneminde Arapça ve Farsçadan alıntılanmış birçok zaman zarfının da eserlerde kullanıldığı görülmektedir. İncelenen eserde de bunun örnekleri tanıklanmıştır: **her dem** pâre kıl (1/4), kirip **her lahze** (7/6), yetkürdiler **âhîr** (19/8), bu érdi kaçdı fikri **şeb** <ü> **rüz** (43/6), közini açtı **fi'l-hâl** (59/6), **hiç** urmayın dem (109/1), **hemîşe** tartıp anda inñizârı (140/5), **dâyim** hâzır olğay (167/7), **her zamân** oltursa (196/7), alıp bir yerde **şubh** <ü> **şâm** arâm (198/10), içgerki öyge kirdi **derhâl** (206/8), **hergiz** kılma bâver (223/4), **evvel** ırğatıñlar (258/4), **dem-be-dem** hün-âb tökti (276/5), **be-nâgeh** kelse (279/9), eşitse anı **nâ-gâh** (281/10), oyğandı **nâ-gâh** (296/8), **gâh** öpüp pây (302/1), yerge tüşdi **fi'l-hâl** (316/2), **hergiz** açmağıl til (316/5).

4.4.3. Hâl Zarfları

Eserde kullanılan hâl zarflarından bazılarını şöyle örneklemek mümkündür: **andağ** fâş étey (34/9), temâşâ kıldı **birbir** (38/1), seni **mundağ** yaratmış (82/9), yasapdur **ança** (113/6), **andağ** kıldı feryâd (132/9), **munça** yalbardım (135/4), açtı **birbir** (146/2), né **yağşı** dépdür (319/2).

Çağatay Türkçesi döneminde Arapça ve Farsçadan alıntılanmış birçok hâl zarfının da eserlerde kullanıldığı görülmektedir. İncelenen eserde de bunun örneklerine rastlanmıştır: **tamâm** örtedi (62/11), elgin tuttı **muhkem** (59/11), **revân** kêtken (84/1), **revân** yordılar (140/8), **muhkem** tartıp anı (218/10), alıp yetkürgil **elbette** (287/2).

4.4.4. Miktar Zarfları

Eserde tespit edilen miktar zarflarından bazıları şunlardır: birâderlerğa **köp** kıldı sipariş (132/7), **besi** tolgandı (142/5), bérür mü cânığa **az az** (182/10), tolgandı **bisyâr** (218/3), şâd oldı **bisyâr** (239/11), **besi** endişe kıldım (240/1), **be-gâyet** kızğanur-mên

(257/2), **köp** cefâ sürdüm (285/5), firāvān şu^c lelerini kılgıl **endek** (312/10).

4.4.5. Soru Zarfları

İncelenen eserde soru zarfı görevini üstlenen bazı kelimeler şunlardır: **nêdin** eşitmes-mên (2/11), **nêçe** keltürseñ (3/4), **nêçük** dep (20/2), **kaçan** ol algay êrdi (71/5), **kaçan** bolğay pesend (79/6), **nêçükdin** kıldıñ ol dem âh-ı cân-süz (149/6), **nêdin** feryâd kıldıñ (149/7), **nêçe** söz èyledi (240/4).

4.5. Edatlar

Birlikte kullanıldıkları kelime ve kelime grupları arasında çeşitli anlam ilgileri kuran kelimelere edat denir. Tek başlarına kullanıldıklarında herhangi bir anlamı olmayan edatlar birlikte kullanıldıkları kelimeler ve kelime grupları ile bir anlam kazanırlar. Bu yönüyle edatlar “görevli kelimeler”dir.

Edatların cümle içinde kurdukları anlam ilişkileri geçicidir. Bunlar benzerlik, beraberlik, başkalık, miktar, sebep, vasıta, zaman, mekân, yön gösterme vb. ilişkilerdir. Edatlar eklendikleri ad, sıfat, zamir gibi ad soylu kelime veya kelime grupları ile bir edat grubu oluştururlar; bu edat grupları cümlede edatlardan önce sıfat, sıfat ve fiillerden önce zarf görevi yaparlar (Korkmaz, 2014: 895).

Eldeki eserde tespit edilen edatları şöyle örneklendirmek mümkündür: halk **ara** (44/8), bağ **ara** (59/1), rüşen **kündin artuq** (15/8), mundın **artuq** (105/5), anıñ yadı **bile** (3/4), bir tüş **bile** (46/8), anıñ atı **bilen** (3/8), süçük söz **birle** (10/5), bu ırğatmaq **birle** (258/4), sudın **burun** (136/11), bu künlerdin **burun** (167/11), yūsuf vezni **çağlık** (153/2), yılan-**dêk** (77/11), mênin-**dêk** (118/6), kim **erkin** hizmeti pā-mālı bu tün (251/3), kimi astığa bister salmış **erkin** (251/4), bezm **içre** (37/4), bu devrān **içre** (24/7), ölgendin **kéyin** (127/3), ol **kündin kéyin** (216/1), vefātıdın **kéyin** (274/3), söz **kibi** (33/8), mên **kibi** (155/1), yūsufdın **özge** (41/8), közdin **özge** (54/11), mağrib **sarıdın** (6/9), rüm **sarı** (86/10), mundın **soñra** (232/11), andın **soñra** (289/11), şabrdın **taş** (248/2), hudādın **taş** (263/12), teñri **üçün** (107/9), def^c etmek **üçün** (272/8), yête eflāk **üze** (24/9), taht **üze** (118/10), yêr **üzre** (4/1), bu dāğ **üzre** (91/2), bu **yanlıg** (2/3), ol gonçe **yanlıg** (60/3).

4.6. Bağlaçlar

Bağlaçlar, tek başlarına anlamı olmayan kelimeleri, kelime gruplarını, cümleleri bazen de paragrafları şekil ve anlam bakımından birbirine bağlayan, bu unsular arasında anlam ilişkileri kuran kelimelerdir.

İncelenen eserde bağlaç görevinde kullanılan kelimelerin birçoğunun Türkçe kökenli olmadıkları görülmektedir.

Ele alınan eserde yer alan bağlaçların bulunduğu örneklerden bazıları şunlardır:

peşimān boldı **ammā** kılmadı sūd (248/2), taḥammül kıldı **ammā** köñli ğam-nāk (249/7), közi **bile** lebidin (61/9), cān **birle** köñli (115/10), ata **birle** anası (296/5), güşāyiş battı **çün** rāh oldı meftūh (13/2), çıkıp keldi **çü** tāvus-ı hırāmān (232/2), ayağın öpti **çün** ol boldı ḥalḥāl (52/10), bolup bī-hüşluğidın **dağı** huşyār (70/3), **eger** yüz miñ yügürse vehm-i idrak (5/2), dēse bir ḥarf **eger** andın zebānım (12/8), **egerçi** ğarq-ı dünyā bizgine kār (22/3), **egerçi** bāğ ara gül ḥüb <ü> merğüb (202/3), üzüp **gāhī** saçın **gāhī** yüzini (77/2), felekdin **gehī** nūş ēylep **gehī** nevş (66/1), nè tañ **ger** ‘āşık ētse kögsini çāk (245/1), közi **hem** sürmedin körmey ğubārī (26/7), ḥired **hem** bī-ḥod ērdi köñli nā-kām (167/12), nè bā’ işdür **ki** bilmem bu ğamımni (168/11), nè iş kıldıñ **ki** ḥüsünü boldı efvn (192/7), sücüd ēylerge **kim** boldı revāne (142/11), çü kördi tanudı **kim** kıldı feryād (149/4), nefes **kim** çıktı tendin tutğay-sen baş (317/2),yoğ ērdi ḥaṭṭī **lik** urdı raqam sīḥ (14/2), **meger** tüş birle boldı ol giriftār (65/6), ṭulū’ ētkey **meger** ḥürşid-i tābān (151/6), **nē** ten maḥrem ēdi **nē** anda cān hem (19/10), **nē** qalmış olardın nām **nē** nişānı (30/10), **tağı** meyl-i cihān köñlünge bāķi (309/5), yer **ü** kök (14/4), **veger** nè renc <ü> miḥnet dağı köpdür (240/10), **velī** yūsufğa ērdi mihri bisyār (41/8), **velī** köñlide dāyim yār ērdi (60/7), **velikin** yoğ ēdi ansız qarārı (44/7), **veyā** nāzik teniğa kıl elem-nāk (221/9), **veyāḥūd** sünbülü tābı perestān (251/9), yol mihneti **vü** kuduk zaḥmeti (167/8), pā **vü** ser (191/3), sehvi **yā** ḥaṭāyī (37/3), oñum mu **yā** tüşüm müdür mü **yā** rab (291/5), yibergil tañla **ya’ nī** bizge hem-rāh (130/8).

4.7. Ünlemler

Ünlemler; söz içinde konuşanın acıma, beğenme, sevinç, korku, çaresizlik, şaşkınlık, üzüntü, dua, hayret, pişmanlık, kıskançlık, özlem gibi çok çeşitli duygu ve heyecanlarını etkili ve kısa bir biçimde anlatmaya; karşısındakilere seslenmeye, çağırmaya, cevap vermeye, göstermeye, sormaya, onları onaylamaya, redde veya tabiattaki sesleri taklit yolu ile kelimeler türetmeye yarayan bir söz türüdür (Korkmaz, 2014: 960).

Ele alınan eserde çoğunlukla seslenme ünlemlerinin kullanıldığı görülmektedir. Özellikle “ay” ve “yā” ünlemlerinin kullanım sıklığının fazla olduğu görülmektedir.

İncelenen eserde ünlemler şöyle örneklenmiştir: ḥudāvendā (11/5), dilā (30/1), ser-efrāz ēyle **şāhā** iḥtirām ēt (154/5), köñli dēdi **āh** (87/1), **ay** cān (3/11), **ay** şāh (16/8), **ay** yār (39/10), **ay** vefā-dār (43/7), **ay** peder (134/5), **ay** perī-zād (194/7), ki bu yañlığ ziyān-kār **ay dirīğā** (301/2), **dirīğā** süst baḥtım ğāyet saḥt (106/3), **ḥoşā** kim bolğay ol maḥbül-ı der-ğāh (96/9), eger mēn bütğā baş urdum **ḥudā-yā** (285/5), **v’allah** (51/8), fiğān tartıp ki cāndın **vāy ay vāy** (302/1), **yā** rab (2/2), **yā** resūlu’llāh (21/3), yırağ tut **zinhār** (75/11), munı ayturdın ol **zinhār** ḥāmūş (124/4).

4.8. Fiiller

4.8.1. Zaman Çekimleri

4.8.1.1. Basit Zamanlı Kipler

4.8.1.1.1. Haber Kipleri

4.8.1.1.1.1. Belirli Geçmiş Zaman

Belirli geçmiş zaman çekimi ele alınan eserde $\{-DX\}$ ekiyle yapılmıştır. Eserde belirli geçmiş zamanda çekimlenmiş fiillerden bazılarını şöyle göstermek mümkündür:

Tablo 1.4. Belirli Geçmiş Zaman

	Örnekler
I. Tekil Şahıs	yalbardım (135/4), keldim (107/6), saçtım (39/8), eşittim (31/5), koydum (9/3), keltürdüm (16/10), töktüm (319/5)
II. Tekil Şahıs	çıkardın (10/9), yiberdin (9/2), oyğattın (161/7), kettin (62/2), yok oldun (309/11), kördün (150/5), savtın (161/9)
III. Tekil Şahıs	koydu (13/1), öyürdi (162/8), taptı (13/3), çekti (163/12), buldu (18/7)
I. Çoğul Şahıs	ifrâṭ kılduḡ (9/1), körmedük (268/1)
II. Çoğul Şahıs	maḡbūs ettiñizler (267/7)
III. Çoğul Şahıs	turdılar (84/7), yetkürdiler (19/8), açtılar (18/10), kettiler (90/10)

İncelenen metinde görülen geçmiş zamanın ikinci çoğul şahıs çekiminde $\{-DX\eta IZlAr\}$ ekinden yararlanılmıştır. Çağatay Türkçesinde görülen geçmiş zaman ikinci çoğul şahıs çekimi için $\{-DX\eta Xz\}$, $\{-DX\eta lAr\}$ ekleri kullanılmıştır. Bu ek şekli Çağatay Türkçesi metinlerinde sadece Zafername’de görülür (Eckmann; çev. Karaağaç, 2017: 117).

Olumsuz: bulmadım (215/1), müyesser kılmadıñ (107/10), çıkmadı (140/7), körmedi (65/6), körmedük biz (268/1), aytmadılar (299/11).

Görülen geçmiş zamanın olumsuz çekiminde iyelik kökenli şahıs eklerinin kullanıldığı görülmektedir. Birinci çoğul şahıs çekiminde hem iyelik kökenli hem de zamir kökenli şahıs ekinin bir arada kullanılması dikkat çekmektedir: **körmedük biz** (268/1).

Soru: **boldı mu** (148/12), **saçtılar mu** (270/10).

4.8.1.1.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Eserde öğrenilen geçmiş zaman çekimi için {-mİş}, {-GAndUr}, {-Xp} ve {-Xpdur} eklerinin kullanıldığı görülmüştür:

Tablo 1.5. Öğrenilen Geçmiş Zaman

	Örnekler		
	-GAndUr	-mİş	-(X)p / -(X)pdUr
I. Tekil Şahıs	-	-	turup-mén (68/1)
II. Tekil Şahıs	-	-	-
III. Tekil Şahıs	bolğandur (258/5) bilmegendür (291/9)	yakılmış (14/6)	yazıpdur (8/3), dêpdür (1/7)
I. Çoğul Şahıs	-	-	yatıpdur-miz (22/3)
II. Çoğul Şahıs	-	-	-
III. Çoğul Şahıs	-	-	

Olumsuz: **körmegendür** (198/6), **sıgmamış** (228/8), **çalmapdur** (318/6).

4.8.1.1.1.3. Geniş Zaman

Geniş zaman çekimi {-Xr} ekiyle yapılmaktadır:

Tablo 1.6. Geniş Zaman

	Örnekler
I. Tekil Şahıs	dér-mèn (1/10) korkar-mèn (298/8) èyelerem (36/10) èylerim (67/7) körer-mèn (34/6) kılur-mèn (69/3) bilür-mèn (117/2)
II. Tekil Şahıs	yaşurur-sèn (68/4)
III. Tekil Şahıs	aşar (11/8)
I. Çoğul Şahıs	tutar-miz (126/2)
II. Çoğul Şahıs	dér-siz (258/5)
III. Çoğul Şahıs	satarlar (141/6)

Geniş zamanın çekiminde zamir kökenli şahıs eklerinin kullanıldığı görülmektedir. Ancak birinci tekil şahsın çekimi için iki tip şahıs eki kullanılmıştır. Birinci tekil şahıs çekimi çoğunlukla zamir kökenli “mèn” şahıs ekiyle yapılmıştır. Birkaç örnekte de “èyle-” fiilinin çekiminde iyelik kökenli şahıs eki kullanılmıştır: èyelerem (36/10), èylerim (67/7), yığlarım (107/8), korkarım (309/3).

Olumsuz: eşitmes-mèn (2/11), taşlamas-sèn (89/6), yavmas (5/4), kèlmes (87/3). Eserde “bil-” fiilinin geniş zaman olumsuz çekiminde iyelik kökenli şahıs eki almış şekli de görülmektedir: bilmem (94/1).

Soru: bolur mı (105/5), küt kılur mu (79/5), kélür mü (58/10), körer mü (114/9).

4.8.1.1.1.4. Gelecek Zaman

İncelenen eserde gelecek zaman çekimi için {-GAy} ve {-GU} ekleri kullanılmıştır:

Tablo 1.7. Gelecek Zaman

	Örnekler	
	-GAy	-GU
I. Tekil Şahıs	kêçürgey-mên (94/6)	yibergüm (94/3) yıkılğumdur (230/11)
II. Tekil Şahıs	tapğay-sên (108/5)	dîvâne kılğuş (80/6)
III. Tekil Şahıs	çığmağay (127/3)	-
I. Çoğul Şahıs	salğay-miz (128/4)	-
II. Çoğul Şahıs	olturğay-siz (131/6)	-
III. Çoğul Şahıs	dégeyler (36/2)	-

Olumsuz: tapmağay (45/9), kaytarmağay (171/7), salmağay ol (217/9), yetkürmegey (37/3), körmegey ol (217/9).

Soru: bolğay me (213/11), bolğay mı (95/2), bolğay mu (87/2), körgey mü (14/5), tapılğu mu (151/2), ötkey mü (71/8).

Gelecek zamanın soru çekiminde “mı, mu, mü” soru eklerinin yanı sıra bir örnekte “me” şeklinin de kullanıldığı görülmektedir. Soru ekinin bu şeklinin Kazak Türkçesinde kullanıldığı görülmektedir (Öner, 2013: 265).

4.8.1.1.1.5. Şimdiki Zaman

İncelenen eserde şimdiki zaman çekimi {-A}, {-y} zarf-fiil eklerinin kişi zamirlerine bağlanmasıyla oluşturulduğu görülmektedir:

Tablo 1.8. Şimdiki Zaman

	Örnekler
I. Tekil Şahıs	oğuy-mên (68/11)
II. Tekil Şahıs	-
III. Tekil Şahıs	bérey (33/4),
I. Çoğul Şahıs	-
II. Çoğul Şahıs	-
III. Çoğul Şahıs	yéyler (264/7)

Olumsuz: yumay-sën (318/2), yëmey (238/5), hayâl etmeydür (235/11), çıkarmay-miz (130/1), tapmay-siz (131/6).

{-A} zarf-fiil eki ve “tur-” yardımcı fiili ile oluşturulan şimdiki zaman çekiminin eserde olumlu şekli görülmemektedir, ancak {-meydür} şekliyle olumsuz çekimi görülmektedir.

4.8.1.1.2. Dilek Kipleri

4.8.1.1.2.1. Emir Kipi

Her bir şahıs için farklı ekle çekimlenen emir kipi için incelenen eserde kullanılan emir kipi ekleri şunlardır: Emir kipi I. tekil şahıs çekimi için {-ay}, {-AyIn}; II. tekil şahıs çekiminde eksiz kullanımın yanı sıra {-GII}, III. tekil şahısta {-sUn}, {-sU}; I. çoğul şahısta {-alı}, II. çoğul şahısta {-I/UñlAr}, {-ıñ} ekleri kullanılmıştır. Eserde III. çoğul şahıs için emir kipi çekimi tespit edilmemiştir.

Tablo 1.9. Emir Kipi

	Örnekler
I. Tekil Şahıs	sıpkarayım (3/4), barayım (3/4), açay (25/10), üzeyin (98/11).
II. Tekil Şahıs	bër (10/5), eşit (269/10), kıldağıl (22/1), aytğıl (75/4), istegil (7/9), yibergil (43/11).
III. Tekil Şahıs	ağsun (5/3), saçsun (272/3), kèlsün (298/7), yètsün (304/6), fāş olsu (205/7),
I. Çoğul Şahıs	olturalı (252/5), soralı (252/5)
II. Çoğul Şahıs	aytıñ (298/7) ırgatıñlar (238/4), şād eylerler (83/9), yètkürünler (83/9).
III. Çoğul Şahıs	-

Olumsuz: tapmayın (17/2), olturmayın (114/13), körmeyin (172/6), kèlmeyin (262/8), sormağıl (20/2), demegil (28/11), olmasun (30/2), yètmesün (11/4).

4.8.1.1.2.2. İstek Kipi

İstek anlamı genellikle emir kipiyle sağlanmaktadır. İncelenen eserde istek kipi çekimi ile ilgili çok örnek vardır.

Eserde istek kipi çekiminin {-A} ekiyle yapılan III. teklik şahıs çekimi görülür: rızā bola (36/8), tola (AY/6)

Ayrıca gelecek zaman çekiminde kullanılan {-GAy} eki de kimi zaman istek kipi anlamıyla kullanılmıştır: kēçürgey-mēn (94/6), salgay-miz (128/4).

4.8.1.1.2.3. Şart Kipi

Eserde şart kipi çekiminin {-sA} ekiyle yapıldığı görülmektedir:

Tablo 1.10. Şart Kipi

	Örnekler
I. Tekil Şahıs	yusam (23/2), yaqsam (23/5), süpürsem (22/9)
II. Tekil Şahıs	barsaṅ (67/11), baqsāṅ (160/5), sorsaṅ (322/1), kēltürseṅ (3/4), körseṅ (96/5),
III. Tekil Şahıs	koysa (164/10), kirse (87/4), kēydürse (165/1)
I. Çoğul Şahıs	bolsaḳ (237/2)
II. Çoğul Şahıs	-
III. Çoğul Şahıs	-

Olumsuz: kēltürmesēṅ (163/9), qoymasa (232/11), yaqmasa (236/10), salmasa (254/5).

4.8.1.1.2.4. Gereklilik Kipi

Çağatay Türkçesinde gereklilik kipi “kerek” yapısı kullanılmaktadır. İncelenen eserde gereklilik kipi “-mAK kerek” ve “kerek” yapılarıyla kurulmuştur: **kerek** bu işga emdi çäre kıлмаḳ (125/11), **kerek** āvāre kıлмаḳ anı bā-cār (126/1), qutqazmak **kerek** (127/2), nihān **kerek** (129/10)

4.8.1.2. Birleşik Zamanlı Kipler

Yapısında birden fazla kip eki bulunduran fiillerdir.

4.8.1.2.1. Hikâye Birleşik Zamanları

Hikâye birleşik zamanı, kip eki alan fiilden sonra “-er-” ya da “-e-” ek fiiline {-DI} görülen geçmiş zaman ekinin ve şahıs eklerinin getirilmesiyle oluşturulur. Eserde hikâye birleşik zamanıyla çekimlenen kipler şunlardır:

4.8.1.2.1.1. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikâyesi

İncelenen eserde öğrenilen geçmiş zamanın hikâyesi için “-mİş êrdi, -(X)p êrdi ve -GAn êrdi” yapıları kullanılmıştır.

Eserde öğrenilen geçmiş zamanın hikayesi için -mİş êrdi şeklinin sadece bir kez üçüncü tekil şahısla çekimlenmiş örneği tespit edilmiştir: **körmüş êrdi** (246/9).

Ele alınan eserde öğrenilen geçmiş zamanın hikayesi için -GAn êrdi şeklinin birinci tekil şahısla ve üçüncü tekil şahısla çekimlenmiş örnekleri tespit edilmiştir: **yibergen êrdi** (137/6), **baş urğan êrdi** (283/9), **bilgen êrdim** (292/1), **körgeň êrdim** (292/1).

Çalışmaya konu olan eserde öğrenilen geçmiş zamanın hikayesi için -(X)p êrdi şeklinin birinci tekil şahıs, ikinci tekil şahıs ve üçüncü tekil şahısla çekimlenmiş örnekleri görülmektedir. Ayrıca -(X)p êdi şeklinin de bir kez kullanıldığı tespit edilmiştir: **yığıp êrdi** (152/2), **yatıp êrdim** (220/10), **ötkerip êrdi** (255/5), **koğlap êrdim** (268/8), **aytıp êdiň** (287/2), **kılıp êrdiň** (292/2).

4.8.1.2.1.2. Geniş Zamanın Hikâyesi

Geniş zamanın hikâyesi eserde -(X)r êrdi yapısıyla kurulmaktadır. Geniş zamanın hikayesinin birinci tekil şahıs, üçüncü tekil şahıs ve üçüncü çoğul şahıs çekimine göre örnekleri görülmektedir: **kêlür êrdi** (44/10), **töker êrdi** (85/3), **aytur êdi** (120/7), **salur êrdi** (166/5), **bolur êrdi** (228/10), **dêr êrdiler** (241/8), **iberür êrdi** (255/9), **kıçkırur êrdi** (258/2), **koyar êrdi** (271/3), **kılur êrdim** (275/8).

İncelenen eserde geniş zamanın hikayesinin çekimi için -(X)r êdi yapısıyla oluşturulan örnekler de tespit edilmiştir: **aytur êdi** (120/7), **halâş eyler êdi** (260/11).

Eserde ayrıca geniş zamanın hikayesinin olumsuz çekimine göre çekimlenmiş fiiller de görülmektedir: **nüş êtmes êrdi** (30/8), **tapmas êrdi** (43/5), **kêçmes êrdi** (63/6), **körgüzmes êdi** (237/11), **êşitmes êrdi** (258/2).

4.8.1.2.1.3. Gelecek Zamanın Hikâyesi

Ele alınan eserde gelecek zamanın hikâyesi -GAy êrdi ve -GAy êdi yapısıyla çekimlenmiştir. Gelecek zamanın hikayesinin -GAy êrdi şekliyle çekimlenen fiillerden bazıları şunlardır: **yatğay êrdi** (4/11), **yêtkey êrdi** (136/5), **tutğay êrdi** (177/1), **kutulğay êrdi** (237/13).

Gelecek zamanın hikayesinin -GAy êdi yapısıyla çekimlendiği fiillerden bazıları şunlardır: **bolğay êdi** (136/3), **bêrgey êdi** (254/6).

Eserde ayrıca bir örnekte gelecek zamanın hikayesinin olumsuz çekimi tespit edilmiştir: **toğmağay êrdi** (88/10).

4.8.1.2.1.4. Şart Kipinin Hikâyesi

Şart kipinin hikâyesi için –sA *êrđi* yapısı kullanılmaktadır. Eserde şart kipinin hikâyesi ile çekimlenen sadece bir fiil tespit edilmiştir: **bolsa êrđi** (136/3).

4.8.1.2.2. Şart Birleşik Zamanları

Şart birleşik zamanı, kip eki alan fiilden sonra “êr-” ya da “ê-” ek fiiline {-sA} şart kipi ekinin ve şahıs eklerinin getirilmesiyle kurulur. Eserde şart birleşik çekimi görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman ve geniş zamanla çekimlenmiş fiillerde tespit edilmiştir.

4.8.1.2.2.1. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı

Görülen geçmiş zamanın şartı çekiminin eserde -DI *êrse* ekiyle yapıldığı görülür: taptım êrse (1/5), kördi êrse (13/5), tün oldı êrse (61/5), ötti êrse (63/5), eşitti êrse (145/1), keldi êrse (285/8), yoğ oldı êrse (317/6).

4.8.1.2.2.2. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Şartı

Çağatay Türkçesinde öğrenilen geçmiş zamanın şart çekiminde “-GAN *bolsa/olsa*” yapısı kullanılmıştır (Eckmann; çev. Karaağaç, 2017: 127). İncelenen eserde de öğrenilen geçmiş zamanın şart çekimi için bu yapının kullanıldığı tespit edilmiştir: **sungan bolsañ** (311/10), **tartğan bolsañ** (312/6), **yömürgen bolsa** (308/4).

4.8.1.2.2.3. Geniş Zamanın Şartı

İncelenene eserde geniş zamanın şartı çekimi için -(X)r *êrse* yapısı kullanılmaktadır: **dêr êrseñ** (1/8), **dêr êrse** (31//1).

Çağatay Türkçesinde geniş zamanın şartı için “-(X)r *bolsa/olsa*” şeklinin de kullanıldığı görülür (Eckmann; çev. Karaağaç, 2017: 124): **oğur bolsañ** (8/4), **yürür bolsa** (52/1), **küler bolsa** (56/10), **uyur bolsam** (67/8), **töker bolsa** (161/11), **çêker bolsa** (194/9), **tiler bolsañ** (216/6), **açar bolsak** (237/2), **bêrür bolsañ** (283/12).

Ele alınan eserde geniş zamanın şartının olumsuz çekimi için hem “-mAs *êrse*” hem de “-mAs *bolsa/olsa*” şekillerinin kullanıldığı tespit edilmiştir: **bend olmas êrse** (77/7), **pütmes bolsa** (77/6), **toğmas bolsa** (254/4).

4.8.2. Fiillerde Olumsuzluk

Fiillerde olumsuzluk Türk dilinin bütün dönemlerinde olduğu gibi –mAs ve geniş zamanın olumsuz çekimi –mAs ekiyle yapılmaktadır. Fiillerin olumsuz çekimleriyle ilgili bazı örnekler şunlardır: **eşitmes mên** (2/11), **çıkalmas** (5/3), **tapmay** (7/1), **yétmesün** (11/4), **sormağıl** (20/2), **qaytarma** (20/9), **démegil** (28/11), **tutmas êrđi** (30/8), **körünmey** (43/4), **qalmadı** (85/1), **toğmağay êrđi** (88/10), **öpelmey** (93/2), **turma** (163/6), **kêltürmesen** (163/9), **körmegendür** (198/6), **yağmasa** (236/10), **körgüzmedi** (291/10),

kalmapdur (318/6).

4.8.3. Fiillerde Soru

Çağatay Türkçesinde, fiillerden sonra soru eki {-mU} şeklinde her zaman yuvarlak ünlülüdür (Argunşah, 2018: 207; Eckmann; çev. Karaağaç, 2017: 36). İncelenen eserde soru eki fiillerden sonra genellikle {-mU} şeklinde kullanılmaktadır: körgey **mü** (14/5), ötkey **mü** (71/8), kıt kıılır **mu** (79/5), yorur **mu** (130/7), boldı **mu** (148/12), tapılgu **mu** (151/2), yéter **mü** (183/4), şād etti **mü** (256/5).

Eserde fiillerden sonra az da olsa {+mı} şeklinin de kullanıldığı görülmektedir: bolup **mı** (81/6), koyğay **mı** (266/10).

Eserde bir sadece bir örnek soru ekinin {-me} şeklinde kullanıldığı görülmektedir: bolğay **me** (213/11).

Soru ekinin bu şeklinin Kazak Türkçesinde kullanıldığı görülmektedir (Öner, 2013: 265). Bu yönüyle eserde Kıpçak Türkçesinin bir etkisinden söz edilebilir.

4.8.4. Birleşik Fiiller

Çağatay Türkçesinde birleşik fiil tüm Türk lehçelerinde olduğu gibi bir isim ve yardımcı fiilin birleşmesi ya da iki fiilin bir zarf-fiil yardımıyla birleşmesiyle oluşturulmaktadır.

4.8.4.1. Tasvirî Fiiller

4.8.4.1.1. Yeterlilik Fiilleri

Ele alınan eserde yeterlilik fiilleri *zarf-fiil + Al*²⁴ yapısıyla kurulmuştur. Eserde yeterlilik fiilinin olumlu çekimi görülmemektedir. Yeterlilik fiillerinin olumsuz çekimi yeterlilik fiilinin Yeni Uygur Türkçesindeki şekli gibi zarf-fiil eki /-A/ ile /al-/ yardımcı fiilinin ilk sesinin karşılaşılarak ikiz ünlü meydana getirmeleri nedeniyle ünlülerin birinin düşürülmesiyle oluşturulur (Çakmak, 2016: 89): çık**al**mas (5/3), dèy**el**mem (51/5), kö**el**mey (92/9), kı**al**mam (94/9).

İncelenen eserde “*zarf-fiil + bil*” yapısıyla kurulan bir yeterlilik fiili tespit edilmiştir: yasanı bilse (87/4).

4.8.4.1.2. Süreklilik Fiilleri

Süreklilik fiili Türk dilinin bütün dönemlerinde olduğu gibi bu eserde de *zarf-fiil + tur-* yapısıyla kurulmuştur: bağ**l**ap **tur**up (68/1), yan**ı**p **tur**ğay (151/11), èvir**ü**p **tur**ğay (274/9), yèd**l**ep **tur**up (298/11).

Eserde ayrıca zarf-fiil + bar- yapısı Yeni Uygur Türkçesindeki gibi ana fiilde

²⁴ Yeni Uygur Türkçesinde yeterlilik fiilinin el- şeklinde kullanımı da bulunmaktadır (Öztürk, 2015: 101).

belirtilen eylemin bir süre yapıldığını belirtir (Bridges, 2008: 35): otağığa alıp bardı nihānī (140/3), koyup barsaṅ köñül bisyār mesrūr (143/6).

4.8.4.1.3. Tezlik Fiilleri

Yeni Uygur Türkçesinde /-p/ zarf-fiil ekinin “al-” tasvirî fiili ile birleşik fiil oluşturduğu görülmektedir. Bu yapı esas fiildeki iş, oluş ve hareketin tezlik ve kolaylıkla yapıldığını belirtmek için kullanılır (Yıldız, 2004: 19-30). İncelenen eserde de söz konusu yapının örnekleri tespit edilmiştir: kemerni tapıp andın tartıp aldı (44/11), kuduğdın tartıp alğan (141/3), satıp aldı tapıp şehdin icazet (154/8), tartıp aldı (44/11), bērip al (153/11), satıp aldı (154/8), bērip aldım (156/4).

4.8.4.2. Bir İsim ve Bir Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller

Bir isim ile *ét-*, *bol-*, *qıl-*, *èyle-*, *bēr-* gibi fiillerin birleşmesiyle oluşan ve tek bir kavramı karşılayan birleşik fiil türüdür. İncelenen eserde *isim + yardımcı fiil* kuruluşundaki bazı birleşik fiil örnekleri şunlardır:

Bēr-: cān bēr (1/2), ḥaber bērdiler (37/8), işlāḥ bērmek (70/10), yol bērmegil (89/6), cilve bērdi (113/8), nişān bēr (118/10), rızā bērdi (132/2), şafā bēr (170/9), ārām bērgil (183/1), āmān bēr (212/2), cezā bērmek (240/10), yād bērmekni (260/1), va' de bērdi (262/9).

Bol-: sūde bolmay (7/2), kerek bolsa (17/4), müşerref boldı (19/5), fāriğ bolur (21/4), köp boldı (41/6), yār bolsun (66/5), kebāb bolup (85/8), yırak bol (95/3), cem' boldı (102/4), āsān bolur (108/3), hem-rāh bolup (109/3), ḥāzır bolğay (117/4), pūşide bolğay (123/8), revān bol (142/8), yār bolğay (160/9), vāqıf bolğanı (167/9).

Ol-: perişān olsa (170/4), rūşen olğay (170/11), fāş olsa (176/10), ḥoş olğay (188/6), füzūn oldı (200/1), ḥāşıl olmay (207/10), ümīd olmayın (219/7), ḥalāş olmağğa (224/6), lāyık olğanga (235/10), hem-dem olğil (236/11), şād oldı (239/11), şikest oldı (245/5), āgāh oldı (267/5), fāriğ olsa (272/3), yoq olmay (275/2),

Èt-: revān èt (1/3), şād èt (2/2), terk èt (3/3), zūhūr ètse (5/8), cem' ètti (14/2), seyr ètip (25/2), nihān ètmekge (25/5), izhār ètip (28/7), nūş ètmes erdi (30/8), beyān èt (32/8), fāş ètey (34/9), ḥalāş ètkil (43/10), ḳabūl ètti (44/1), esīr ètkey (45/2), zāhir ètmiş (50/1), feryād ètip (54/13), ğarḳ ètse (58/10), şikāyet ètiben (63/4), ḥitāb èttim (67/4), dāğ ètip (90/1), vehm ètip (92/10), ḳaṭ' ètip (99/2), dām ètip (100/9), ṭulū' ètkey (101/4), farḳ ètmegey (125/2), menzil ètti (138/13), şād ètip (139/6), füzūn ètti (153/6), iḥtirām èt (154/5), ḳabūl ètmes (154/7), hücūm ètse (166/4), luṭf èt (183/1), ābād ètti (202/11), meyl ètti (217/2), çāk ètti (219/2), iḥtiyār ètmey (232/6), bend ètmek (245/8), esīr ètkey (263/4), def' ètmek (272/8), 'arż ètip (286/11), 'azm ètti (293/7), cevr ètti (303/9), kesb èttiṅ

(311/3).

Ëyle-: ḥayāl òylep (1/9), teraḥḥum òyleben (9/4), ser-efrāz òylediñ (10/1), ḥurrem òylep (10/9), ŧitāb òylep (16/7), nūŧ òylep (31/11), beyān òylerge (48/1), ṭulū^c òylep (59/8), ḥayāl òylep (61/9), seyr òyledim (67/6), cevr òylep (73/2), ŧād òylenler (83/9), luṭf òylep (94/8), kām òylep (104/13), ŧi^c ār òylep (121/5), nāle òyler (134/2), giriftār òylediler (140/10), fiğān òylep (149/7), ḥitāb òylep (165/1), meŧğul òyle (183/7), ŧoḥbet òylep (192/8), zāhir òylep (209/6), ḥaste òylep (245/9), pāk òyleben (268/4), temennā òylep (293/8).

Ƙıl-: pāre ƙıl (1/4), du^c ā ƙıl (8/4), ^cināyet ƙıl (21/11), nağar ƙıldı (38/1), ber-bād ƙıldıñ (62/10), dīvāne ƙılğun (80/6), gūzer ƙıl (118/11), du^c ā ƙıldı (122/7), beyān ƙılğan (129/7), āvāre ƙılğan (150/4), maḥv ƙıldı (158/10), ārzū ƙıldı (171/9), fikr ƙılsa (197/9), ṭaleb ƙıldı (204/8), fedā ƙılğay-mēn (214/4), iŧāret ƙılmağ (218/8), eŧer ƙılmağ (231/5), cūdā ƙıl (243/2), vaŧiyyet ƙılğanı (260/1), tedbīr ƙılmağ (271/10), binā ƙıldı (280/1), ŧermende ƙılsañ (295/1), ^camel ƙıl (311/3)

Ƙel-: ḥaber ƙeltürdi (97/2), becā ƙeltürdi (120/1), imān ƙeltürgeni (283/3).

4.9. Fiilimsiler

Fiil kök ve gövdelerine getirilen belirli eklerle türetilen ancak ŧahıs eki olarak çekime girmedikleri için yargı bildirmeyen kelimelerdir (Korkmaz, 2014: 747). Fiilimsiler; isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil olmak üzere üç başlık altında ele alınır.

4.9.1. İsim-Fiiller

İncelenen eserde isim-fiil eki olarak {-mAk}, {-mağ}, {-mA} ve {-(X)ŧ} ekleri kullanılmıştır. Eserde isim fiil eki olarak çoğunlukla {-mAk} ekinin kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca {-mAK} isim-fiil ekinin eserde {-mağ} ŧeklinin de kullanılması dikkat çekmektedir. Nadiren de olsa {-mA} ve {-(X)ŧ} eklerinin kullanıldığı görülmektedir.

{-mAK}: demek (5/4), nihān ètmekge (25/5), körmekniñ (26/9), oğumağdur (69/1), çāre ƙılmağ (125/11), tökmekdür (127/1), kètmekde (128/7), çığmağğa (132/2), öpmekke (145/9), aldurmağğa (170/6), ḥilāf ètmekni (184/5), baş urmağdın (191/5), izn almağıñ (265/3).

{-mağ}: olmağdın (124/8), ƙan tutmağlık (174/2), cüft olmağın (247/9), siyeh-kār olmağıñ (318/2).

{-mA}: cān çığmağa (135/11), bolmağa (297/5).

{-(X)ŧ}: bölüş (71/5), turuŧdın (133/9), barıŧı (318/8).

4.9.2. Sıfat-Fiiller

İncelenen eserde kullanılan sıfat-fiil ekleri ve sıfat-fiil örnekleri şöyle gösterilebilir:

–**Xr:** yazar imkânı (70/10), uyğanur çağ (76/7), aķar sunıñ yüzige (146/2), ĥazret-i yūsuf ‘aleyhi’s-selāmınñ öter yolıda (279/11), miner atı (280/6).

Bu ekin belirtme hali, yönelme hali ve bulunma hali ekleri alarak isim-fiil gibi kullanıldığı örnekler de görülmektedir. Bodrogligeti de bu eki isim-fiil ekleri arasında göstermiştir (Bodrogligeti, 2004: 254-255): beyān èylerge (48/1), def èterge (63/12), uyurda (83/6), körerдің (92/10), koyarğa (93/1), oltururğa (99/10), kélürni (123/8), ayturdın (124/4), ‘özr ayturın (132/1), bérürдің (212/2), bilürдің (265/4).

–**GAn:** bu dāğ olğan köñüller (30/7), atasıdın aña ķalğan teberrük (44/4), mühr urğanı (58/12), ol başındın èvrülgen şimāli (66/6), revān kètken sudın (84/1), tarağdın baş saçın bulğan kişi (92/11), yüzlengenı (96/12), ķadem koyğan yeri (133/4), anlağan çağ (160/11), körmegendür (198/6), lāyık olğanğa (235/10), ayğan sözdin (240/2), bolğandur (258/5), ķadalğan oķ-dék (280/4), yürgen yolıdın (299/10), ötken ‘ömrđin (310/8).

İncelenen eserde bu ekin ek başındaki “g-” sesinin düşmesiyle oluşan “-en” şekli de görülmektedir. Bilindiği üzere ekin bu şekli Oğuz Türkçesinde kullanılmaktadır: nutķ tēyen hem-rāh (20/5).

–**GU:** cevr ètgü-dék (113/10).

–**GUÇI:** felekni ķılguçı ol necm-efrüz (4/1), meded-kār olguçı (8/7), boyun ķayturguçı (140/10), otlatguçılar (172/4).

–**mes:** buyurmasğa (9/3), èşitmesdin evvel (287/7).

–**mış:** salınmış züldin (56/3), müşg <ü> güldin olmış rengi (177/4).

4.9.3. Zarf-Fiiller

İncelenen eserde kullanılan zarf-fiil ekleri ve bunlarla yapılan zarf-fiillerden bazıları şöyle gösterilebilir:

–**U:** vech èyleyü (35/2), titreyü (88/8).

–**ArGA, -UrGA:** çıkarğa (21/3), ayrulurğa (43/1), beyān èylerge (48/1), bağlarğa (56/3), isterge (60/9), koyarğa (93/1), açılurğa (97/3), mañarğa (107/1), ayturğa (121/6), yutarğa (135/7), tökerge (210/3), öltürürge (215/11), keltürürge (231/1).

–**Urda:** uyurda (83/6), yürürde (98/6), yorurda (172/8).

–**GAÇ:** nihān ètkeç (307/6)

–**ğAll:** olturğalı (208/2), koyğalı (294/11).

–**gAnçA:** ķolıdın kélgençe (37/4), yetişkençe (47/9), ĥayāl ètkençe (222/10).

- ğAndA**: alganda (298/1), oğuğanda (AY/3).
- gendin (kèyin)**: ölgendin kèyin (127/3), ölgendin kèyin (303/8),
- GUñÇA**: köz açkuncha (99/3), kılğuncha cevlân (119/7), körgünçe (132/10)
- (I)bAn, -(U)bAn**: teraħħum èyleben (9/4), hidāyet başlaban (24/2), şikāyet ètiben (63/4), belige bağlaban (144/1), yığlaban zār (285/3).
- ken**: tıfl èken (205/11), pīr èken (293/10)
- mesdin (evvel)**: eşitmesdin evvel (287/7).
- mAy**: tapmay (7/1), kılmay (62/2), tēgmey (141/13), körmey (230/9).
- mAyIn**: tapmayın (58/6), qalmayın (74/2), bērmeyin (254/6).
- (X)p**: köñüldin dūr ètip (2/5), astın aħtarıp (44/10), elif üzre koyup (49/3), bölék yèrdin toğup (53/3), yutup (61/6), yiberip (86/1), yüzün tofrağğa sürtüp (108/2), gehī èlge baqıp (115/10), bu sözni yūsuf eşitip (138/3), yüzniñ gerdini yup (143/8), tüşümde körsetip (150/2), öltürüp (239/9), èki uç yetkürüp (259/7), bu tengligdin çıkarıp (261/1), bu bütñi sındurup (285/1).

5. Bildirme

Ele alınan eserde bildirme için Eski Türkçe döneminden beri kullanılan “*ér-*” ve “*tur-*” fiilleri kullanılmıştır. Bildirme için “*ér-*” fiilindeki /r/ sesinin erimesiyle ortaya çıkan ve Oğuz Türkçesinde kullanılan “*é-*” şeklinin kullanılması da dikkat çekmektedir. Ayrıca “*turur*” fiilinin ekleşmesi sonucunda ortaya çıkan “*-DUr*” eki de bildirme için kullanılmıştır.

5.1. Ér- Fiiliyle Yapılanlar

Türkçenin en eski metinlerinden itibaren takip edebildiğimiz *ér-* fiiliyle yapılan çekimlerin sayısı oldukça fazladır: āzāde **érdim** (8/10), yok **érdi** (14/2), pinhān **érdi** (26/3), mèn **érdim** (32/1), yok **èrse** (36/2), qalgay **érdi** (40/9), yūsuf **érdi** (45/7), nè **érdi** (62/7), sèn **èrdiñ** (66/6), toğmağay **érdi** (88/10), bu **èrse** (129/7), yavuğda **érdi** (140/4), bar **érdi** (152/2), mümkün **èrmes** (278/11), kèldi **èrse** (285/8).

Ayrıca *ér-* fiilinde yer alan r’nin eriyip düşmesiyle ortaya çıkan *é-* şekliyle yapılan çekimler de eserde görülür: hem-rāh **èmes** (20/5), yok **èdi** (26/3), zāhir **èmes** (69/8), baħtım **èse** (94/10), ansız **èmes** (108/4), aytur **èdi** (120/7), bolğay **èdi** (136/3), hem-rāh **èmiş** (228/5), körgüzmes **èdi** (237/11), dūzaħ **èse** (242/8), bar **èdiñ** (259/8), aytıp **èdiñ** (287/2), kim **èdi** (315/2).

5.2. Tur- Fiiliyle Yapılanlar

“*Turur*” fiili ile yapılan ek-fiil çekiminin eserde çok az kullanıldığı görülmektedir: quds turur (6/3), şöhret turur-sèn (27/5).

Bunun dışında *turur* fiilinin ekleşmesi sonucunda oluşan –DUr ekinin eserde daha sık kullanıldığını söylenebilir: **yoğdur** (2/4), **vācibdür** (5/10), **bardur** (11/6), **budur** (12/7), **nēçükdür** (12/9), **ma‘dūd ēmesdür** (20/1), **cān-gāhdur-miz** (24/1), **anıñdındur** (29/1), **mümkün müdür** (31/4), **bizdür-miz** (58/7), **oğumağdur** (69/1), **hoştur** (87/5), **kaıysıdur** (88/2), **yırağdur** (101/6), **mundağdur** (141/4), **nēçe yıldur** (150/5), **yoğtur** (160/6), **nēdür** (178/10), **bī-çāre-dür mēn** (206/2), **mēniñdür** (212/9).

Ele alınan eserde iki örnekte “*turur*” fiilindeki kelime başı /t/ sesinin /d/’ye dönüştüğü “*durur*” şekli tespit edilmiştir. Bu durum metne Oğuz Türkçesinin bir etkisi olarak açıklanabilir: **bardurur** (3/3), **rūşendurur** (124/8).

5.3. Êr- ve Tur- Fiillerinin Düşmesiyle Yapılanlar

Eserde bazı örneklerde bildirme kipi çekiminde *êr-* ve *tur-* fiillerinin düşerek görevini kendinden sonraki şahıs zamirine yüklediği görülür: **şermende** (5/9), **kerek** (7/11), **āzāde serv ol** (13/7), **rağmeten lil ‘ālemīn-sēn** (21/4), **nūr-sēn** (39/5), **şeh-sēn** (62/1), **dermān-de-mēn** (237/6), **güli mü** (251/8), **nūr-sēn** (296/6).

5.4. Olumsuz Bildirme

Eserde olumsuz bildirme için “*êr-*” ve “*ê-*” fiillerinin geniş zaman olumsuz şekli “*êrmes*” ve “*êmes*” kullanılmıştır. Ayrıca isim cümlelerinde olumsuz bildirme için “*yoğ*” kelimesi de kullanılmıştır:

êrmes: **gülam êrmes** (149/2), **ğāyib êrmes** (178/11), **mümkün êrmes** (278/11).

êmes: **hem-rāh êmes** (20/5), **zāhir êmes** (69/8), **beşer cinsi êmes** (232/8), **h‘āhiş êmes** (263/4).

yoğ: bu söz pāyānı **yoğ** (29/5), derdi **yoğdur** (29/11), (43/1), **āmānī yoğ** (82/7), **böri yoğ** (131/11), **hıyānet-pişelik yoğ** (267/3).

II.BÖLÜM

METİN

-1-

- (1) bismi'l-lāhi'r-raḥmani'r-raḥīm
- (2) ilāhī çü her nuṭkumğa cān bër / dil <ü> cānımğa 'irfāndın nişān bër
- (3) tilim şehdin heme kuvvet revān ét / sözüm naḫdın ḫabūl-ı res-i cān ét
- (4) köñülni sözde her dem pāre ḫıl / kelāmımnı bülend-āvāz ḫılğıl
- (5) çü taptım érse tilni sözde rüşen / beyānı éyleyin kim bardur aḫsen
- (6) beyān emr-i zībāl érse maṭlūb / anıḫ āğāzı bismi'llāh éyle ḫūb
- (7) nè kim bar atı birle ḫıl muşaddar / veġer nè depdür şer'-i ebter
- (8) saña vācib dër érseḫ emr-i zībāl / bu düstūr ibtidā ḫılmaḫ heme ḫāl
- (9) ḫayāl éylep ḫadīs-i ibtidāyī / edā vācib bilip ḫamd <ü> şenānı
- (10) bu sözni atı birle ḫıldım āğāz / sitāyiş bile dër-mèn teḫrige rāz
- (11) ilāhī müstaḫīm étkil ṭarīḫim / ḫılıp tevfiḫni yaḫşı refiḫim

-2-

- (1) ṭaleb vādīsın éylep bāğ-ı gül-zār / murādım naḫlin ét persiz bir <ü> bar
- (2) ümīdim ġonçesın yā rab ġüşāde ét / küli cāvīd éyle köñlümni şād ét
- (3) bu yaḫlıġ sebr-i çendān éyle bāğım / uşol güldin mu' aṭṭar ḫıl dimāğım
- (4) bu miḫnet-ḫānede yoḫdur muvāsā / mēni ni' metleriḫğa ḫıl şināsā
- (5) köñüldin dūr étip şuġl-ı melāhī / maḫa körgüz ḫaḫāyıḫnı kemā-hī
- (6) köñül mir'atıġa nevī şafā bër / söz iḫlīmide köp neşv <ü> nemā bër
- (7) köñül ġencīnesın ḫıldıḫ pūr ez-ġenc / köñül ġencidin ayt tilni ġüher-senc
- (8) açıp ṭab'ım ıparı nāfesin şāf / mu' aṭṭar ḫıl cihānnı ḫāf tā ḫāf²⁵
- (9) bu sözdin ḫāmeni şeker-zebān ḫıl / bu güldin nāmeni 'anber-feşān ḫıl
- (10) sözümde ġerçi yoḫ andağ ser-encām / sēn ét maḫbūl ṭıḫğ²⁶-ı ḫad her 'ām (?)
- (11) bu bezm-i pūr-fesāne içre cāyī / vü şol nēdin eşitmes-mēn şadāyī

-3-

- (1) heme kēşmiş ḫarīfler bāde nev ü san / ḫām sāğar-ı teḫī éylep ḫurūşān
- (2) bu bezm-i ḫām ara yoḫ puḫte-i tām / ki bolğay élgide ol bādedin cām
- (3) kēl emdi sāḫī terk ét mācerānı / nè kim bardurur şāfī kēltür anı
- (4) nēçe kēltürseḫ anı sıḫarayın / anıḫ yādı bile ordın barayın

²⁵ Metinde (فاف تا فاف) şeklinde yazılmış.

²⁶ Metinde (طبخ) şeklinde yazılmış.

- (5) bu nāmenin iftāhı ol yegānenin atı bilen kim mihrnin rūšen
 (6) kōzi anın nevālidin pūr-nemdür bu sipih-i mülevven
 (7) defteri anın āyāt-ı kemālidin pūr-raqam
 (8) anın atı bilen kim hırz-ı cāndur / şenāsı gevher-i tiğ-ı zebāndur
 (9) tapıp kām içre til bu nāmdın kām / ol ser-çeşme-i en‘ āmdın ‘ām
 (10) hem ol atdın hıredğa²⁷ körsetip rūy / tümen miñ nükte-i bārık çün müy
 (11) bu mūğa nişāne kılmış tilni ay cān / kılıp bu şāneğa dendāne dān dān
 (12) te‘ āla’llāh zihī kayyūm <u> dānā / kılır her nā-tüvānnı ol tüvānā

-4-

- (1) felekni kılguçı ol necm-efrüz / yer üzre necmin nē merdüm-efrüz
 (2) bülend-i naḥs-ı saḫf-ı çarḫ²⁸-ı devvār / ‘ anāşırdın pirāz çün çār²⁹ dīvār
 (3) çü güldin nāfe eylep gonçe-bāfın / ḫuliy ger şāhid gül-bünğa güldin
 (4) ‘ arūs-ı nev-bahāriğa kaşab-düz / şanevber kāmetiğa neh-f-āmüz (?)
 (5) ser-efrāzı zihī hemişe³⁰ bülend ol / nigün-sārī nehy her ḫod-pesend ol
 (6) kerem baḫşāy rind-i bāde-peymā³¹ / ‘ uḫūbet-sāz perī tāt-ı ifşā
 (7) enīs <ü> hem-dem-i şeb zinde-dār ol / refik <ü> müşfik <ü> miskīn-i zār ol
 (8) biḫār-ı raḫmetidin ebr-i bārān / kılır ḫār-ı semenni sebz-i çendān
 (9) esip yel cevridin bāğ-ı çemenğa / zer-efşānlık kılır her encümenğa
 (10) nikūlarğa kām şekeridin şeker-ḫā / yamanlar ḫahrıdın maḫhūr <ü> rüsvā
 (11) ger andın ay <u> künğa yētmes cūd / ‘ adem şahnıda yatğay erdi bī-ḫod

-5-

- (1) bārığa minnet-i hestī kılır ol / vücūd-ı vācid mevcūd érür ol
 (2) bu kāḫ-ı āsmāndın merkez-i ḫāk / eger yüz miñ yügürse vehm-i idrāk
 (3) yer üstün insün kökge aḡsun / çıkalmas ḫükmidin bir zerre bīrūn
 (4) anın zātığa yavmas çün çendī / demek yok hiç anar pest <ü> bülendi
 (5) érür bī-çünluḫıdın çend çün hest / bēgler ‘ ālī ḫadri alıda mest
 (6) anın zātıda ‘ aḫl āşüfte³² rāyı / yolıda yok talebğa bī-dest³³ <ü> pāyī
 (7) ger ol öz fazlıdın kılmaz yavuḫluḫ / yırıklık artuḫ olğay ḫaddin artuḫ

²⁷ Metinde (خرده) şeklinde yazılmıştır.

²⁸ Metinde (جرح) şeklinde yazılmış.

²⁹ Metinde (چار) şeklinde yazılmış.

³⁰ Metinde (همیشه) şeklinde yazılmış.

³¹ Metinde (پیمان) şeklinde yazılmıştır.

³² Metinde (اشفیه) şeklinde yazılmış.

³³ Metinde (دست) şeklinde yazılmış.

- (8) zühür étse anıñ heybet³⁴-i celâli / celâlî bār-gāh-ı lā-yezālî
 (9) felek şermende öz nādānlıkıdın / felek ser-geşte ser-gerdānlıkıdın
 (10) saña vācibdür ay mest-i heves-nāk / heves rengidin eşkey-sèn köñül pāk
 (11) kēçip öz yüküdin olğay-sèn ferāmūş / fenā kāşānesi küncide hāmūş
 (12) *vācib te‘ālî vücūdı delāyiliniñ tertibin tüzmeğ ü anda fikr-i te‘emmül*

-6-

- (1) *te‘emmül kıлмақ terğibin kötermek*
 (2) dilā kāh-ı mecāzî içre tā-çend / kıılır-sèn hāk-pāy-ı tıfl-mānend
 (3) cū érđi kıdsturur mürğ-ı cānıñ / birün érđi bu öydin āşinānıñ
 (4) nè bā‘ iş āşiyān³⁵-ı bî-gāne³⁶dür-sèn / bu vîrān cuğdığa hem-hānedür-sèn
 (5) kıanatıñdın büküp emîr-i neş-i hāk / uçup çıķ küngür-i eyvān-ı eflāk
 (6) kııl arzağ taylasānlarını temāşā / tökerler nūr-ı ‘ālemğa ser-ā-pā
 (7) tutupdurlar hemedür şeb-ā-rüz / alıp mağşadlarığa rāh-ı firüz
 (8) çökür her kıaysıda be-rağş-ı hāş / ārāb nek çomağı birle rağğāş
 (9) biri mağrib sarıdın yüzlenip şarğ / biri mağribde èylep kimesin ğarğ
 (10) biridin germ olup hengāme-i rüz / birisi tün ara hengāme-i efrüz
 (11) biriñe nağş olup ħarf-i sa‘ ādet / biride büt olup ħağ-ı şeğāvet

-7-

- (1) menāzil tayy kıılurlar şubh <u> şām / bu cünbiş³⁷ birle tapmay hiç ārām
 (2) demî yol rencidin fersüde bolmay / belî derd ayağı süde bolmay
 (3) bularnı kim bilür nè işte³⁸dürler / bu yañlığ germ rü ser-geştedürler
 (4) heme ten yüz bolup çendān urup kām / kām kimege yüzlenürler tapmay ārām
 (5) dem-ā-dem tāze nefes èylep nümāyān / emes nağāşlığğa şāyān³⁹
 (6) ‘inān tā ki bërür-sèn şek kıılığa / kırip her lağze hazā rab yoluğa
 (7) ħalîl āsālıķın mülkide cāh kııl / şadā-yı lā uħibbu⁴⁰ èylep nevā kııl
 (8) reh-i perd hem her şek berkin ètkil / ruğ veccehtü vecchiye⁴¹ birge kıotğıl
 (9) barını taşlağıl bilgil bu birni / bu birni istegil körgil bu birni

³⁴ Metinde (هبت) şeklinde yazılmış.

³⁵ Metinde (عشيان) şeklinde yazılmış.

³⁶ Metinde (بكانه) şeklinde yazılmıştır.

³⁷ Metinde (جنش) şeklinde yazılmış.

³⁸ Metinde (اشته) şeklinde yazılmış.

³⁹ Metinde (شابان) şeklinde yazılmış.

⁴⁰ “فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْإِفْلِينَ”

“Gecenin karanlığı onu kaplayınca bir yıldız gördü. ‘Rabbim budur.’ dedi. Yıldız batınca ‘Batanları sevmem.’ dedi.” (En’am, 76)

⁴¹ “وَجَهْتُ وَجْهِي”

“Yüzümü çevirdim/yönelttim.” (En’am, 79)

- (10) érür her zerredin zātığa rāhī / anıñ işbātığa şādık güvāhī
 (11) érür naqş-ı dil her hūş-mendi / kerek her naqşğa bir nefis bendi

-8-

- (1) eger levh üzre çendān ħarf-i peydā / kalem-keşsiz bolur hiç elif <ü> yā
 (2) bu vīrānda bolur mu hiç⁴² ħıştī / kim ol bī-ķālīb⁴³-ı nīkū sirişti
 (3) eger ħışt üzre kilki ħaṭ sizipdür / kim anı dest⁴⁴-i dānāyī yazıpdur
 (4) oķur bolsañ bu ħarf ay mer du‘ ā kıl / ki ħāl-i ħışt-zendin bolma ġāfil
 (5) bu yañlıġ in heme maşnū‘-ı zāhir / emes şāni‘ ġa⁴⁵ sēn meşġūl ħātır
 (6) çü kördüñ fi‘ l-i fā‘ ildin eşer bil / eşerni kör müeşşirdin ħaber kıl
 (7) dem-i āħir ki yoķ andın küdez hiç / meded-kār olġuçı her⁴⁶ kār-ger hiç
 (8) aña keltür heme rū-yı irādet / anıñdın istegil ħatm-ı sa‘ ādet
 (9) *erbāb-ı ħācāt dest-yārlıġı üçün münācātğa ħol kötermek*
 (10) ħudāvendā barıdın sāde érdim / fenā ħayġusıdın āzāde érdim
 (11) sēn evvel bizni yoķdın èylediñ bar / ‘ anāşır ħaydıġa ħıldıñ giriftār
 (12) za‘ īf érduk heme ħıldıñ tüvānā / ki nādān érduk éttiñ bizni dānā

-9-

- (1) kılıp yaħşı yaman işleri taħlīt⁴⁷ / gehī ifrāt ħıldıñ ġāhī tefrīt
 (2) yiberdiñ bizge ħod rūşen kitābı / ki emr-i nehy ile ħıldıñ ħitābı
 (3) buyurgan yolġa kim ħoydum ayaġım / buyurmasġa ceħd bolup sürāġım
 (4) sēn èylep maġfiret ħıldıñ ‘ ināyet / teraħħum èyleben bérdiñ hidāyet
 (5) yoķ andın ħabş (?) alurġa hiç māni‘ / né ħāşıl ġüşişim yoķ öyi zāyi‘
 (6) bu bī-ġüşişlikımdın yüz tümen āh / bérıp tevfiķ-i ġüşiş ħılġıl āġāh
 (7) mēni ġüm-rāh étip nefis-i bed-endiş / sēn ét ħüsn-i ‘ amel birle nīkū kış
 (8) uşol bēġlikge mēn bolġay-mēn atı / ġüşād ét raħmetiñdin şāh rāhı
 (9) bu yoldın kıl nehy mevşül kād (?) -ı reh / kıl āħir demde imānımnı hem-rāh
 (10) *münācāt taħşış-ı nāzım üçün bī-dest-yārī-yi şārik*
 (11) mēn ol dāmiñġa tüşken bülbül-i zār / sēniñ ħayd-ı füsünüñġa giriftār
 (12) müheyyā ħıldıñ esbābımnı āsān / açıp ni‘ met yolın ħıldıñ firāvān

⁴² Metinde (هچ) şeklinde yazılmış.

⁴³ Metinde (قاليب) şeklinde yazılmış.

⁴⁴ Metinde (دسب) şeklinde yazılmış. Bu kelimenin “rüsüb” şeklinde de okunabileceğini düşünüyoruz.

⁴⁵ Metinde (صالحه) şeklinde yazılmış.

⁴⁶ Metinde (حر) şeklinde yazılmış.

⁴⁷ Metinde (تحليط) şeklinde yazılmış.

-10-

- (1) ser-efrāz èylediñ èylep kerāmet / bèrip tevfiķ secde-i zevķ-i ṭā' at
- (2) yoluñnı sürme-sā kıldıñ yüzümğa / ğubārın tütüyā⁴⁸ kıldıñ közümğa
- (3) ğubār-ı dergehiñ çehrem ziyāsı / yoluñ kirdi közümniñ tütüyāsı
- (4) tilimni èylediñ zıkrıñğa güyā / köñülni èylediñ yādiñğa cüyā
- (5) ğudāvendā şeker-ğüftārlik bër / süçük söz birle şirîn-kārlik bër
- (6) yaman sözdin yıraķ èylep zebānım / zebānım kıлмаğıl yā rab zebānım
- (7) yazıp hı⁴⁹-mīm eger ħarf-i ħaṭāyī/ maña andın tapıp çün <ü> çirāyī
- (8) yazıp ħarf-i ' aṭāğa ' afv-ı yek-sān / çıkarğıl bu keşākeşdin қalem-i sinān
- (9) çıkarđıñ āb güldin ħurrem èylep / vefā bërür giyāhiñdur meh yā rab
- (10) saña başım n'etsün hevādın / ayağım lāyğa patmasda ibtilādın
- (11) kılıp yek-dil mişāl-i ğonçe-i bāğ / nişān-ı serāb қopup çün lāle ber-dāğ

-11-

- (1) bu yolda yek-dil olmaķ ħāşıl iş / köñül bölmek ħuşul-ı dāğ-ı paşş
- (2) çü bādām-ı dü-mağz ay hūş-mendān / taş āzārını körmey piste-i ħandān⁵⁰
- (3) kılıp yüz dāne hūşe perverişler / anıñ her birge çendān /.../ köp yër
- (4) çü yètmesün bā-vücüd yüz tümen ħār / tikendin ğonçe yek-dilğa āzār
- (5) ğudāvendā ğünāhım bī-nihāyet / seniñ ' afvıñğa hem yok hiç nihāyet
- (6) tümen ħırmen eger bardur ğünāhım / aña kılgıl musallaṭ berķ-i āhım
- (7) bir ol gül-ruḥ ki mèn kıldım nigāhī / közümdin қan töker-mèn èylep āhī
- (8) ħayāl naқşını yur⁵¹-mèn yüzümdin / aқar ol vechdin қan yaşı közümdin
- (9) çü rüsvālıķ nazarıñ⁵² kār <ü> bārı / dü ' ālem āb-rū-yı eşk <ü> zārı
- (10) nedāmetdin eki közüm eki rüd / sa' ādetdin şubu besdür⁵³ maña sūd
- (11) bu sevdādın maña şāyed ki sūdı / yètür mēndin peyemberğa dūrūdı

-12-

- (1) *na^{t54}-ı ħ^āce kim anıñ engüştide⁵⁵ ħatemiyyet engüşteri vü anıñ püştide ħātemiyyet*
- (2) *mühri 'aleyhi mine's şalavāti efđalühā vü mine't-taḥiyyāti ekmelühā⁵⁶*

⁴⁸ Metinde (توطيا) şeklinde yazılmıştır.

⁴⁹ Metinde (خا) şeklinde yazılmış.

⁵⁰ Metinde (حندان) yazılmış.

⁵¹ Metinde (يور) şeklinde yazılmış.

⁵² Metinde (نطرينك) şeklinde yazılmış.

⁵³ Metinde (يش دور) şeklinde yazılmış.

⁵⁴ Metinde (نعب) şeklinde yazılmış.

⁵⁵ Metinde (ايكشتيدا) şeklinde yazılmış.

⁵⁶ "Salatın en üstün ve selamın en tamı o peygamber üzerine olsun."

- (3) muḥammed kim kalem-i nām āvāz⁵⁷ etti / mīmīdin ḥalka-yı tavḳ-ı zer etti
 (4) ‘adem levḥi ḥaṭṭı ol ḥarfīn çek / bolup ser-ḥalka-ı kevneyn bī-şekk
 (5) ḥıred ḥāsıridin kim bolğay āgāh / hezārān dāniş ile ḥāşe-li’llāh
 (6) ayağın zeyn etip ḥalḥāl dāl / bolup dīn ehli başı pāy-māl
 (7) vüçüd evrāḳıda budur uluğ at / aña sebkat kılalımay nām hıç zāt
 (8) dēse bir ḥarf eger andın zebānım / tapar köñlüm ḥuzūr <u> zevḳ-i cānım
 (9) yürür nām neçükdür şāhib-i nām / bu reng körmey ‘azīzī çeşm-i enām
 (10) mükerrem ‘ālemeyndin nesl-i ādem / erür ol her mükerremdin mükerrem
 (11) cem‘ -i şāhlar serdārı oldur / peyember ḥalīliniñ sālārı oldur

-13-

- (1) kadem koydı ‘ademdin ol dem-ā-dem / şubḥ mihridin urup dem
 (2) vüçüdü cūdıdın cūdī sarı nūḥ / güşāyiş battı çün rāh oldı meftūḥ
 (3) ḥalīl andın⁵⁸ nesīmī⁵⁹ taptı ol dem / aña ot gül-istān-dēk boldı ḥırem
 (4) mesīḥā muḳaddemidin bér ḥaber-gūy / kelīm anıñ yüzidin meş‘ ale-cūy
 (5) çü kördi érse yūsuf mışr cāhı / be-şıdḳ oldı gulām bār-gāhı
 (6) uşol dem érdi kim şāliḥ <ü> şāyān / hemişe muḥmili yādıda şādān
 (7) vefā bostānıda āzāde serv ol / şafā gül-zārıda ra‘ nādur ol
 (8) şı‘ār kāmēti gerdūn ḥıramı / lebide māye yuḥyi’l-‘ izāmī⁶⁰
 (9) başıda sāye-i çetr secā-ber(?) / bu çetr üstün meger kün ḳubbe-i zer
 (10) işāret tiri birle fāş pāy / urup sebbābe⁶¹ mu‘ ciz-nümāsı
 (11) eki nūn boldı mīmī ḥalka-yı māh / cehlñi kıldı şestī eki pençāh

-14-

- (1) éligge tutmayın⁶² arı kalem ol / ḥaṭṭı şaḳ-ı ayğa urdı raḳam ol
 (2) yoḳ érdi ḥaṭṭı lik urdı raḳam sīḥ / kütübler cem‘ etti gūyā nesh⁶³
 (3) ḥıramān serv kim sāyedın āzād / bu servī sāyesidin ‘ālem ābād
 (4) vüçüdü naḥlī érdi sāyedın dūr / yér ü kök sāyeside cümle ma‘ mūr
 (5) teniğa érdi cān-ı pāk māye / kişi körgey mü cāndın hıç sāye
 (6) zemīn-āsā felek hem şād <u> ḥırsend / ayağığa yaḳılmış sāye-mānend
 (7) eger düşmen taşıdın la‘ l uçtı / kūfı (?) tofrağıdın bünyād köçti

⁵⁷ Metinde (اوار) şeklinde yazılmış.

⁵⁸ Metinde (ايدين) şeklinde yazılmış.

⁵⁹ Metinde (نسمى) şeklinde yazılmış.

⁶⁰ Bu ifade Yasin Suresi 78. ayette geçmektedir ve “Kemikleri diriltecek.” anlamına gelmektedir.

⁶¹ Metinde (صبايه) şeklinde yazılmış.

⁶² Metinde (تويماين) şeklinde yazılmış.

⁶³ Metinde (مسخ) şeklinde yazılmış.

- (8) e' ādī közleri andın bolup kör / hem andın dīde-i islām pür-nūr
 (9) eger ağzı érdi dürdin hoşka-ı pür / kim mercān boldı qaydın hoşka <vü> dür
 (10) sükün-ı hükmdin dīnār édi şāf / şafāsı bu maḥaldin boldı iz' āf⁶⁴
 (11) vaḡār <u> şabrdın kim érdi dīnār / bu dīnārığa ol taş boldı mi' yār

-15-

- (1) aḡa boldı miḡek ol dem uşol taş / zūhūr étmey kemāl-i qādrdın taş
 (2) heme bünyād-ı imān kār <ü> bārı / velī dīvār-ı çārı⁶⁵ çār⁶⁶-yārı
 (3) besī derd-āzmālıq kıldı her yan⁶⁷ / ki tā her derdğa ol kıldı dermān
 (4) anıḡ derdi ménıḡ derdim devāsı / ḡam renci köḡülniḡ mācerāsı
 (5) *anıḡ mi' rācı zıkrıde kim āfıtāb rafī' -ü d derecāt zü'l-ḡarneyn*
 (6) *anıḡdın sāyedür ü anıḡ qādrı mi' rācıda kim ' arş-ı rūzesidin*
 (7) *ferş ḡafaza (?) ber-pāye*
 (8) zihī şāmī ki rüşen kündin artuḡ / sa' ādet-i yār rüz-ı efzūndın artuḡ
 (9) né şām iḡbāl <ü> devlet⁶⁸ kéçesi ol / sā' āt⁶⁹-i şubḡınıḡ dībācesı ol
 (10) anıḡ qādrı mişālidür şeb-i qādr / anıḡ nūrı nişānıdur şeb-i bedr
 (11) süvār sünbüli şermendesı ḡūr / yüziniḡ şu' lesı nūr ' alā nūr
 (12) tērelip salḡındın zülf-i sünbül / nevā-gūyān heme eḡrāf-ı bülbül
 (13) şevābit miḡlarıdın çarḡ⁷⁰-ı seyyār / étip muḡkem heme ebvāb-ı idbār

-16-

- (1) böri ḡoynı alıp bu kéçe ārām / közin āhū birle şır olup rām
 (2) ḡaraf andın siḡr-dék érdi çendān / bolup miḡnet küni ol tün gürizān
 (3) bu kéçe ol çerāḡ-ı çeşm peş / sezā-yı āferīn ü emr-i niş (?)
 (4) tutup özni yaman⁷¹ közdin nihānī / barıp devlet-serāyı ümmühānī
 (5) ḡarīr-āsā bilip mehd-i zemīnni / ḡoyup bir bu cism-i nāzenīnni
 (6) közide ḡ'āb-ı şīrīn⁷² köḡli huş-yār / bu uyḡu tüşde körmey baḡt-ı bīdār
 (7) be-nā-geh kēldi ol nāmūs-ı ekber / şitāb éylep ki çün ḡāvus-ı aḡzār
 (8) ḡana-mēn sordı ya' nī ḡoyḡıl ay şāh / ki bu tün ḡ'āb érür devletğa hem-rāh
 (9) çıḡar bu ḡ'āb-gehdin pür-zebān-ı raḡt / ki ' ālem baḡt-ı-sēn bīdār biḡ baḡt

⁶⁴ Metinde (اصعاف) şeklinde yazılmış.

⁶⁵ Metinde (جاری) şeklinde yazılmış.

⁶⁶ Metinde (جار) şeklinde yazılmış.

⁶⁷ Metinde (نان) şeklinde yazılmış.

⁶⁸ Metinde (دولب) şeklinde yazılmış.

⁶⁹ Metinde (سعات) şeklinde yazılmış.

⁷⁰ Metinde (جرح) şeklinde yazılmış.

⁷¹ Metinde (بخان) şeklinde yazılmış.

⁷² Metinde (شرین) şeklinde yazılmış.

(10) ‘urūc-ı ‘arş éterge bol misk-bār / ki keltürdüm burāq-ı berekī-dār

(11) yer üzre hoş cihende bād-pāyī / hevā üçün alur ferruḥ hümāyī

-17-

(1) çü ‘aql-ı filka eflāk-gerd ol / çü fikr-i hendesī sitte-neverd ol

(2) ‘inān sārī hīç kim sunmayın qol / rikābığa ayağ hem tapmayın yol

(3) uşol cān-dék ki bar gāmdın ferāğı / tenide yoq anıñ āsīb dāğı

(4) kerek bolsa ger āḥir tu‘ me bir kün / anıñ şuğlın alıp gerdengā gerdün

(5) eger dīn-i renc püşt-i nāzenīngā / yoq andağ kim kişidin püşt-i zīngā

(6) uşol devlet-serādın ḥ‘āce-i dīn / ḥırāmān oldı ‘azm ḥāne-i zeyn

(7) bu tün andağ toquz gerdün şadāda / ki sübhānellezī esrā bi-abdihī⁷³

(8) urup çün mekkedin ol berq-refṭār / semendi sēgrir aqşāğa rejem-dār

(9) yétip bir laḥzede ol belki kem-ter / sümi devridin urdı ḥalka-yı zer

(10) qadem mescidğa qoydı şāh-ı kevneyn / tamām enbiyāğa qurretü’l-‘ayn

(11) imām oldı cemī‘-i enbiyāğa / uşol mescidde cümle pişvāğa

-18-

(1) çü andın çıqtı bu firūze⁷⁴ ḥar-gāh⁷⁵ / ki ḥayme tiktı mişl-i hāle-i māh

(2) yüziğa qoydı çün dağı ḡulāmī / çıqardı andın nām-ı tamāmī

(3) qamerni başlap ötti çābük <ü> tiz / ‘uṭārid farqığa boldı ‘aṭā-riz

(4) çü andın zühre sarı kıldı ilgar⁷⁶ / ayağığa yıqıldı yığlap ol zār

(5) qadem törtünçığa qoydı be-nā-gāh / rikābıda yügürdi şems çün māh

(6) bēşinçi öyge urdı eşhebi gām / ki pā-būsıdın aldı behre-i behrām

(7) töküp çün müşterīğa la‘ldin dür / güherdin müştī boldı noqta-dék pür

(8) qadem yétinçığa yétkürdi ol ān / züḥal müşkillerin⁷⁷ ḥal kıldı āsān

(9) çıkıp ḥün qaşr-ı heştüm⁷⁸ kıldı mesken / şevāb boldı andın zinde <vü> rüşen

(10) til açtlar benāt⁷⁹ü’n-na‘ş yerdin / kıluğā ança nazm-ı neşr med-i çin

(11) yüzi şem‘idin ol-dem neşr-i tāyir / aña pervāne yañlıg érđi dāyir

-19-

(1) çü sāye_i serv qaddingā mütābi‘ / ayağığa yıqıldı nesr-i vāki‘

⁷³ “سُجَّانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ”

“Kulunu götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir. O, gerçekten işitendir, görendir. ...” (İsrâ, 1)

⁷⁴ Metinde (فیروره) şeklinde yazılmış.

⁷⁵ Metinde (خرکا) şeklinde yazılmış.

⁷⁶ Metinde (ایلغاز) şeklinde yazılmış.

⁷⁷ Metinde (مشكلارين) şeklinde yazılmış.

⁷⁸ Metinde (هشم) şeklinde yazılmış.

⁷⁹ Metinde (بناب) şeklinde yazılmış.

- (2) çü çarḡ-ı atlasğa sürdi merkebin / pāy-endāzıǵa saldı atlasını
 (3) pes andın sidre sarı sözlenip çüst⁸⁰ / per-i cebrā' il uçmaǵdın bolup süst
 (4) çü andın refref oldı merkeb-i şāh / aña yol başçı isrāfil hem-rāh
 (5) vücūdıǵa müşerref boldı refref / anıñdın aldı ' arş oldı müşerref
 (6) bedenni ırıǵa-dék taşurdı anda / ' alem bī-ırıǵa tégiti lā-mekānda
 (7) gül-i ra' nā çü ǵoldın ǵolǵa barıp / çü toǵuz paydın alıp çıkarıp
 (8) burundın merkebin sürdiler āḡir / uşol dergehǵa yétkürdiler āḡir
 (9) mekānıñ merkebin sékri⁸¹ taşdın / cihetniñ mühresin ötkerdi taşdın
 (10) mekānī kim mekāndın yoǵ nişān hem / nè ten maḡrem édi nè anda cān hem
 (11) ǵadem reng ḡudūşı cān būdı pāk / vücūd-ı ālāyış imkān būdı pāk

-20-

- (1) déǵil bir ǵaldı birlik vaşfi⁸² ma' dūm⁸³ / ' aded ma' dūd émesdür anda mevsūm
 (2) anı kördi ḡaǵ pul (?) rü'yetni / néçük dep sormaǵıl keyfiyyetini
 (3) nè anda çend <ü> çün güşāyışı⁸⁴ bar / ki çend <ü> çünniñ anda nè işi bar
 (4) kelāmı kim eşitti nè bā-āvāz / ma' ānī üzre ma' nī rāz üye rāz
 (5) kim andın kām-ı til āǵāh émes hiç / aña nuṡǵ u beyān⁸⁵ hem-rāh émes hiç
 (6) anıñ derkide ' āciz⁸⁶ ḡüsn ǵulaǵı / anıñ fehmiye nāǵış cān çerāǵı⁸⁷
 (7) libās-ı fehm anıñ ǵaddıǵa bes teng / semend-i ' aǵl anıñ şaḡrāsıda leng
 (8) münezzeh bil anı güft-i şubudın / kesilikke yaḡşı til güft-i güvehdin
 (9) dilā ḡadniñ bī-bil ǵaytarma her sū / ǵademdin ḡaddin burun ǵoyma ser-mū
 (10) selāmet sāḡili sarı ǵadem ur / bu deryā-yı mehālikdin çıkıp tur
 (11) bu yerde hiç sürdın urmaǵıl dem / sözüñni ḡam ǵıl va'llahü a' lem

-21-

- (1) *risālet bār-ǵāḡıǵa ' acz ü şikestelik birle zārī vü tazarru' tüzmeḡ ü şefā' at*⁸⁸
 (2) *nūrı iḡtibāsıda sa' y u taleb vādīsıde ṡayy ǵılur ihtimāmın körgüzmeḡ*
 (3) *çıǵarǵa yétse ḡamdın cān-ı ' ālem teraḡḡum / teraḡḡum yā resūlu'llāh teraḡḡum*
 (4) *émes mü raḡmete'n-li'l-' ālemīn-sēn / nēdin fāriǵ bolur aḡvālidin-sēn*

⁸⁰ Metinde (حشت) şeklinde yazılmış.

⁸¹ Metinde (سكزی) şeklinde yazılmış.

⁸² Metinde (وصقى) şeklinde yazılmış.

⁸³ Metinde (مقدم) şeklinde yazılmış.

⁸⁴ Metinde (كخایشی) şeklinde yazılmış.

⁸⁵ Metinde (تيان) şeklinde yazılmış.

⁸⁶ Metinde (عاحز) şeklinde yazılmış.

⁸⁷ Metinde (حراعي) şeklinde yazılmış.

⁸⁸ Metinde (سعاعت) şeklinde yazılmış.

- (5) köter baş lāle-i sīr-āb yañlıĝ / uyuma nergis-i bī-ḥāb⁸⁹ yañlıĝ
 (6) çıkarĝıl baş⁹⁰ kēsip pūr-reyhānī / cemālīñ nūrī şubḥ-ı zindeĝānī
 (7) ĝam kayĝulusı ēylegil rūz / yüzünđin kündüzümni⁹¹ ēyle firūz
 (8) kēsip ēligge ‘ anber-būy cāme / koyup başıñĝa kâfūrī ‘ imāme
 (9) salındur başdın ol ĝīsū-yı ‘ anber / omaĝĝa servdın sal sal sāye-i ter
 (10) kılıp na‘ leyn edīm-i t̄ayifidın / şırāk ét rişte-i cānım enfidın
 (11) közüm feres rengdür kılma me’yūs / ‘ ināyet kıl çü fers⁹² iḳbāl-i pā-būs
 (12) kadem koy hücredin şaḥn-ı ḥaremĝa / ḥaremdin dende farkı ümemĝa

-22-

- (1) kél emdi koldañıl üftādelerni⁹³ / yoluñĝa yolda ĝüm-reh sādelerini
 (2) ĝamı ḥaddın füzün ĝam-ḥārlık kıl / köñül derdin sorup dil-dārlık kıl
 (3) egerçi ĝarḳ-ı dünyā bizgine kār / yatıpdur-miz yoluñda isteyip zār
 (4) sēn ebr-i raḥmet kıl ĝāh ĝāhī / uşol leb-teşneler sarı nigāhī
 (5) yētişsem kāş⁹⁴ mēn ol kūy sarı / közümge sürsem ol yerdin ĝubārī
 (6) koyup baş secde-i şükrāne kılsam / yüzün şem‘ iĝa cān pervāne⁹⁵ kılsam
 (7) yügürsem ravzıñ eṭrāfıda küstāḥ / köñül çün bī-ḥaber⁹⁶ sūrāḥ sūrāḥ
 (8) ḥarīm-istānıñ yastanıp kāş⁹⁷ / ki kılsam közlerim eyreti (?) faraş
 (9) süpürsem ol ḥaremniñ ĝubārın / gehī tērsem anıñ ḥāşāk-ı rehāyin
 (10) anı kılsam közümge t̄üṭiyāyī⁹⁸ / munıñdın ḥaste köñlümge devāyī
 (11) közümge andın mür-i zamān-ı nūr / köñül dāĝıĝa mundın merhem sür

-23-

- (1) tapıp yol minberniñ ser-māyesiĝa / yüzümni sürsem altun pāyesiĝa
 (2) kılıp çün secde ki miḥrābnıñ ay şāh / yusam kör kaydın mēn ol kadem-ĝāh
 (3) sütünlar yanıda⁹⁹ kâd-rāst¹⁰⁰ kılsam / maḳām-ı rāstān der-ḥāst¹⁰¹ kılsam
 (4) cemālīñ ārzūsı dāĝıdın cān / bu ḥoş ḥarem köñül şād hem ḥandān

⁸⁹ Metinde (بحواب) şeklinde yazılmış.

⁹⁰ Metinde (باس) şeklinde yazılmış.

⁹¹ Metinde (كوندورومنى) şeklinde yazılmış.

⁹² Metinde (فرس) şeklinde yazılmış.

⁹³ Metinde (افساده لارنى) şeklinde yazılmış.

⁹⁴ Metinde (كاس) şeklinde yazılmış.

⁹⁵ Metinde (بردانه) şeklinde yazılmış.

⁹⁶ Metinde (بخبر) şeklinde yazılmış.

⁹⁷ Metinde (كاس) şeklinde yazılmış.

⁹⁸ Metinde (طوطيائى) şeklinde yazılmış.

⁹⁹ Metinde (ياسدا) şeklinde yazılmış.

¹⁰⁰ Metinde (قدراس) şeklinde yazılmış.

¹⁰¹ Metinde (درجواست) şeklinde yazılmış.

- (5) bozay mî¹⁰² şevk ol izhâr-ı âyetlerğa / köñüldin yaqsam ot qandillerğa
 (6) emes hâk-i harîmiñ ger ten-i zâr / bi-hamdi'llâh ki yüz cân anda işâr
 (7) besî dermân-de kılmış nefsi-i bed-şüm / körüp dermân-delerğa teraḥḥum
 (8) eger luḥfuñ emesdür bizge yāver / giriftār-ı hevā biz nefsi-i kāfir
 (9) ḥaṭā yoldın çıqarmış bizni¹⁰³ bir yār / ḥaṭāmızni èylep bizge bol yār
 (10) ki ol şıdķ ile kim bergey ḥayātı / pes andın res eşidep gū şebātı
 (11) kıyāmet ḥavlı bolsa āşikārā / ki bizni kıлмаğay şermende rüsvā

-24-

- (1) barımız in-heme güm-rāhdur-miz / ḍalālet cāhıda cān-gāhdur-miz
 (2) hidāyet başlaban āgāh kılgay / sēni bizge şefā' at-ḥ'āh kılgay
 (3) yügürseñ her ṭaraf çün 'āşī esbāb / şefā' at vādīsīde ümmeti dēp
 (4) mēni bī-çāre¹⁰⁴ ḥālin ihtimām¹⁰⁵ èt / işim bu èl tuḥeylidin tamām èt
 (5) *ḥaḳīḳat ḥāmīniñ şafā' āşāmı mevlevī 'abdu'raḥman cāmī¹⁰⁶ zıkrīde kim vaşfi*
 (6) *tavşifğa sığmas ü ta'rifğa rāst kēlmes ḳuddise sırrıhu*
 (7) bu devrān içre ol ḳuṭb-ı ḥaḳīḳat / nüfūsı keşf-i esrār-ı ṭarīḳat
 (8) ḥaḳāyık düriniñ gencīnesi¹⁰⁷ ol / ma'ānī yüziniñ āyinesi ol
 (9) yēte eflāk üze maḥlaş¹⁰⁸ aña èl / aña yētti mülk müşkilleri ḥil
 (10) aña mü'min egerçi güşede nes (?) / velī miskīn bolup hengāme-i ḳuds (?)
 (11) kelāmī ḳaşrı ṭāḳı üç eflāk / aña yētmiş kemend-i vehm <ü> idrāk
 (12) şeyāṭin <ü> cinlerğa anda yoķ cā / urup ḥayl-ı melāyik bir ser-ā-pā

-25-

- (1) çü bolmay ḥırķa birle iḥtişāşī¹⁰⁹ / riyādın boyğa èylep ḥalāşī
 (2) ḳoyı salsa teveccühdin¹¹⁰ eger baş / yēr <ü> kök berķ yañlıg seyr ètip ḳaş
 (3) ḥecil sarıda anıñ çarḥ-ı devvār / kılıp ṭayy zemīn sicil-vār
 (4) ḳuyaşın yayı èylep perde-püşī / ḳara kilki cevāhir¹¹¹ èylep ḥurüşī
 (5) salıp yērde nihān ètmekke ḥālin / yazıp şafḥa kılıp setr-i kemālin
 (6) yığıp ḳulmāt bī-güveh devātı / ma'ānī çeşme-i āb-ı ḥayātı

¹⁰² Metinde (بزاعى) şeklinde yazılmış.

¹⁰³ Metinde (بز) şeklinde yazılmış.

¹⁰⁴ Metinde (بچاره) şeklinde yazılmış.

¹⁰⁵ Metinde (ايهتمام) şeklinde yazılmış.

¹⁰⁶ Metinde (حامى) şeklinde yazılmış.

¹⁰⁷ Metinde (كنجيه سى) şeklinde yazılmış.

¹⁰⁸ Metinde (مخلص) şeklinde yazılmış.

¹⁰⁹ Metinde (الختصاصى) şeklinde yazılmış.

¹¹⁰ Metinde (توجه دين) şeklinde yazılmış.

¹¹¹ Metinde (جوابر) şeklinde yazılmış.

- (7) kişi kim atresidin kām-yāb ol / ılıp ömr-i mü'ebbedde kitāb ol
 (8) tutup bāṭmī¹¹² ibālim cihānı / kelāmı neşr tutmış mülk-i cānnı
 (9) řehen-řāh <u> gedāġa feyż-i meřhūr / gedā vü řāhlar ulluda meřhūr¹¹³
 (10) mēn-i bī-dil aay munda neük til / hūsnı mūmkın mü ayġay vařf-ı cebrā'il
 (11) anıġ beyānıda kim ış mürġıdur ü cemāl her aysı vaġdet¹¹⁴ āřiyānesidin
 (12) uup mezāhir-i keřret¹¹⁵ řāh ġıřāriġa¹¹⁶ onupdur eger ma' řūlu ızzeti nevāsınıġ
 (13) ġulġulesidūr hem andın u eger āřıqlı miġnetiniġ nālesidūr ü hem andın

-26-

- (1) uřol ġalvet ki ālem anda nā-būd / zamānı kim zamān anda nā-būd
 (2) ēkilik naşıdın ērdi müberrā / mēn-sēnlık maālıdın mu' arrā¹¹⁷
 (3) vücūdı yo ēdi anda san hem adem / küncide pinhān ērdi ālem
 (4) cemāli kim aydıdın dūr / ēmes ol dem özidin yařa manzūr
 (5) dil-ārā <vü> dil-beri ol řāhid-i ġayb / anıġ zātıġa yavmas töhmet <ü> ayb
 (6) nē āyine¹¹⁸ cemālıġa muābil / nē řāne řurresıġa ērdi vāřıl
 (7) řabā zülfidin amay hı tārı / közi hem sürmedin körmey ġubārı
 (8) nē ġül ruġsārıġa hem-sāye sünbül / nē kim sebze bolup pervāne¹¹⁹-i ġül
 (9) nē ruġsārıda anıġ ġa-ı ġālı / nē andın közge körmekniġ ġayālı
 (10) ılur ērdi özge cilve-sāzı / özi ēylep özge ış nāzı
 (11) velı resm-i şarı ġüb-rüyı / ġicāb ire melül <u> tünd-ġüyı

-27-

- (1) perı red-i perdede kēltürmesin bāb / zūhūr ēylep řıkāf-ı revzen <ü> bāb
 (2) nazār ıl bāġ-ı řahrā lāle-zārı / ērür ġurrem cevher faşl-ı bahārı
 (3) ılur ġül şuasın şa zır¹²⁰-i ġārā / cemālın ēyler andın āřıkārā
 (4) ger olsa ma' nı-yı mefhūm-ı ġātır / ma' ānı silkide¹²¹ ol bolsa nādir¹²²
 (5) sēni ēyler bu ma' nı-yı fıkr nā-ār / pütıp řöhret¹²³ turur-sēn bāb-ı ġüftār

¹¹² Metinde şeklinde (بطنى) yazılmış.

¹¹³ Metinde (مسهور) şeklinde yazılmış.

¹¹⁴ Metinde (وحدب) şeklinde yazılmış.

¹¹⁵ Metinde (كسرب) şeklinde yazılmış.

¹¹⁶ Metinde (حسار يغه) şeklinde yazılmış.

¹¹⁷ Metinde (معرا) şeklinde yazılmış.

¹¹⁸ Metinde (اينى) şeklinde yazılmış.

¹¹⁹ Metinde (پرانه) şeklinde yazılmış.

¹²⁰ Metinde (ريز) şeklinde yazılmış.

¹²¹ Metinde (سليكيذا) şeklinde yazılmış.

¹²² Metinde (مادر) şeklinde yazılmış.

¹²³ Metinde (شهرب) şeklinde yazılmış.

- (6) çü budur iktizâ¹²⁴-yı hüsñ her cā¹²⁵ / bérür hüsñ ezeldin ol teķāzā
 (7) muķaddes mülkidin burun tutup kām / biri elde tecellî eyledi ‘ām
 (8) ki her āyinede körgüzdi rüyı / heme yérde anıñdın güft <ü> gūyı
 (9) salıp mülk-i melikke pertev ol āñ / felek yañlıg mülk-geşte ser-ħayrāñ
 (10) heme sübbūħlar cūyāñi sübbūħ / ki mest <ü> bī-ħod ol gūyā-yı sübbūħ
 (11) barı ğavvāş-ı deryā-yı fülk-i felek / çıkarıp ğulgüle sübhāñ-ı zī’l-mülk

-28-

- (1) bu pertev şu‘ lesidin ğulġa nūrı / tüşüp ğüldin daġı bülbülġa şūrı
 (2) bu öydin şem‘ çün yandurdı ruħşār / her öyde örteği pervāne bisyār
 (3) alıp kün nūrıdın rūze-me’ābı / çıkarđı munça nām-ı āfitābı
 (4) yetip leylġa¹²⁶ andın lem‘ a-yı nūr / salıp mecnūñga her dem ‘ışķ-ı nūr şūr
 (5) leb-i şīrīñ bolup ol-dem şeker-rīz / kētip ferhāddın cāñ <u> hūş pervīz¹²⁷
 (6) meh-i ken‘ āñ salıp hüsñ uçıdın tāb / züleyhā hūşı maħv <u> şabr-ı nā-yāb¹²⁸
 (7) barıda cilve-ger anıñ cemālī / bu nev‘ izhār étip hüsñ <ü> kemālī
 (8) bu barı perde perde-nişīñ ol / köñüller şaydıġa kılġan kemīñ ol
 (9) köñül ‘ışķıdın eylep zinde-ġāñlıķ / tapar cāñ ‘ışķı bile kām-rāñlıķ
 (10) köñül kim ‘āşıķı çübāñ mühevves / anıñ ‘ışķıda dāyım ħavātır heves
 (11) ğalağdur demegil ‘ışķ <u> muħabbet / anıñdın iltifāt perdā-yı ħizmet

-29-

- (1) bu yañlıg ‘ışķ bes nīkū <vü> nādir / anıñdındur velī būsīda zāħir
 (2) çü sēñ āyine ol āyine-ārā / heme pūşīde-sēñ ol āşıkārā
 (3) te’emmül bile baķ āyine hem ol / ne pinhāñ genc ol gencīne¹²⁹ hem ol
 (4) mēñ sēñ bu arada hīç bī-kār / sēñ-mēñlik heme beyhūde n’eder
 (5) bu söz pāyāñı yoķ bol emdi ħāmūş / sözünđin bil özünđin ol ferāmūş
 (6) muħabbet yolıġa kir érte <vü> kēç / munıñsız güft <ü> gū hīç heme hīç
 (7) ‘ışķ fāzīleti naħlıñı taķrīr ü beyāñ bāġçeside cilve kıldurmak
 (8) ü kitāb nazmı sebebiniñ āġāzı şāħçesin aña ulaştırmaq
 (9) köñül kim anda yoķdur ‘ışķ dāġı / ki derd-i ‘ışķdın bardur ferāġı
 (10) köñül deme anı cāñsız cemād ol / eger cāñ olsa cāñ-ı bed-nihād ol

¹²⁴ Metinde (اقتضا) şeklinde yazılmış.

¹²⁵ Metinde (حا) şeklinde yazılmış.

¹²⁶ Metinde (البلی غه) şeklinde yazılmış.

¹²⁷ Metinde (نردیز) şeklinde yazılmış.

¹²⁸ Metinde (ناباب) şeklinde yazılmış.

¹²⁹ Metinde (کنجه) şeklinde yazılmış.

(11) dème anı köñül kim derdi yoğdur / ki derd-i ʿışğdın ruğ-ı zerdi yoğdur

(12) tenidür kim derd-i dil yoğ mağzda var / kıl özni ʿışğ derdiğa giriftār

-30-

(1) dilā bolğıl ser-ā-ser hem-dem-i ʿışğ / ʿacāyib ʿālemidür ʿālem-i ʿışğ ʿışğ

(2) ğam-ı ʿışğ olmasun kim hiç cāndın / teni kim ʿışğ yoğ kevn-i cihāndın

(3) bu sevdādın felek ser-geşte <vü> hayrān / bu ğavğādın cihān pür-fitne¹³⁰ her yan

(4) esir ol ʿışğğa bolğay-sen āzād¹³¹ / ğamını cānğa koy yā bolğay-sen şād

(5) fenā özlükdin āblar bāde-i ʿışğ / hidāyetdür ser-ā-ser cādde-i ʿışğ

(6) bu meydindür heme keremi mesti / bu meydin özge eşdür ğod-peresti

(7) bu dāğ olğan köñüller tāze boldı / ki zikridin bülend-āvāze boldı

(8) eger mecnūn bu mey nūş étmes érdi / anıñ atını hiç kim tutmas érdi

(9) tümen miñ ʿāķıl firāne kêtmiş / veli ol ʿışğdın bī-gāne kêtmiş

(10) nè ğalmış olardın nām nè nişānı / zamāne eligide nè dāstānı

(11) nè raʿ nā mürğ kim bardur hezārān / anıñ zikrini ğılmas ğalk-ı çendān

-31-

(1) dēr érse ehl-i dil her-bār / degey merdāne bülbüldin ay yār

(2) eger ğılsañ tümen iş <ü> āzmāyış / bérür ʿışğ özlüküñdin ğod rahāyış

(3) mecāzī¹³² bolsa kıl hem özni ʿāşık / ğaķıķatğa budur hādī-yi lāyık

(4) bilinmey tā elif <ü> yā evvel ay cān / değil mümkin müdür kim ders-i ğurʿān

(5) eşittim keldi piriğa¹³³ mürīdi / murādi nağdidin èylep ümīdi

(6) aña bolğay meger piri kesir ol / şukūkıda¹³⁴ hem olğay dest-ğir¹³⁵ ol

(7) munıñ ğālin körüp piri ğired-mend / dedi ay sāde nağş-ı sāde peyvend

(8) bar evvel ʿışğ künide yügür zār / keliş andın bu işğa bol sezā-vār

(9) him ol sāğardın étmey bir demī nūş / ʿarūs-ı maʿnīğa hem bolmas āğüş

(10) demiş ol şehr-yār kişver-i ʿışğ / ğılıp ʿışğığa faħr ol server-i ʿışğ

(11) bu cām-ı ʿışğ nūş èylep tamāmī / meger mundın demiş atını cāmī

-32-

(1) bi-ğamdiʿllāh ki tā bu deyr ara bar / mēn érdim ʿışğ yolıda sebük-bār

(2) körüp dāye vücūdum müşgin ay ğam / mubağğar¹³⁶ <u> nāfe-i māderdin ol dem

¹³⁰ Metinde (بر فيه) şeklinde yazılmış.

¹³¹ Metinde (اراد) şeklinde yazılmış.

¹³² Metinde (مجازى) şeklinde yazılmış.

¹³³ Metinde (پريغه) şeklinde yazılmış.

¹³⁴ Metinde (سكوكيدا) şeklinde yazılmış.

¹³⁵ Metinde (دستگر) şeklinde yazılmış.

¹³⁶ Metinde (مبحر) şeklinde yazılmış.

- (3) kèsipdür ‘ışk tîğî¹³⁷ birle nāfım / ki ‘ışkım şıdkıda yoğdur güzāfım
 (4) anam ağzımğa kim emçek salıpdur / ciger-i hūn-hūāresingā sūt bēripdür
 (5) bu dem çün şır érür saçımınñ aķı / henüz ol şır zevķi cānda bākī
 (6) emes ‘ālemde şuğlı çün hīç ‘ışk / maña eyler dem-ā-dem bu füsün-ı ‘ışk
 (7) ki ‘aşıklıķda bolduñ ‘ākıbet pīr¹³⁸ / bu nev‘ ölmekde kılma hīç taķşır
 (8) beyān ét ‘ışkdın bir dāstānī¹³⁹ / ki kalgay sēndin¹⁴⁰ āħir bir nişānı
 (9) zihī kilkiñ barıp naķş-ı nigārī / sēniñ ornuñda kalgay yādigārī
 (10) eşitti bu şadānı ‘ışkdın gūş / yügürüp çıktı istikbāliğa hūş
 (11) dil <ü> cān birle çün fermān-ber oldum / çıkardım resm-i nev siħr-āver oldum

-33-

- (1) işim budur hūdādın bolsa tevfiķ / naşibim¹⁴¹ bolsa dağı cām-ı taħķīķ
 (2) köñül sözidin andağ nükte-dānlıķ / kılray örtensün raħt-ı nükte-dānlıķ
 (3) salay bu günbez-i devvārgā dūd / kevākib közleridin kaynasun rūd
 (4) bērey söz pāyesiğa ança tezyīn¹⁴² / felek aħsent oķıp¹⁴³ feryād-ı taħsīn
 (5) *söz fażāyili çemenidin deste-i gül üzmeķ ü kitāb nazmınıñ¹⁴⁴ sebebininñ*
 (6) *itmāmı riştesi aña çökürmek*
 (7) kitāb-ı ‘ışkınıñ dībāçesi söz / bahār-ı ‘ışkınıñ nev-bādesi söz
 (8) hıredğa söz kibi yoķ kār <ü> bārı / cihāngā yoķ hem andaķ yādigārı
 (9) nē kim ‘ālemde nev <ü> köhne peydā / hıred-mend alıda sözdin hüveydā
 (10) kalemğa kāf <u> nūndın sürdüm urdı / vücūd evrāķğa ol-dem yügürdi
 (11) kalem kāfiğa çün kāf oldı mevcūd / açıldı yolıdın fevvāre-i cūd
 (12) cihān ehli kim ol bālā vü bāssat / uşol fevvāre cūşıdın érür mest
 (13) bu cūşışdin eger sebep kılsa cünbiş¹⁴⁵ / ma‘ ānī gülşenidin bir gül olmış

-34-

- (1) tutup bād-ı nefes elgini ol ān / alıp çıkmış bu gül-şendin hıramān
 (2) yol étse tā ki ol dervāze-i gūş / ayağığa yıķılğay hūş <u> medhūş
 (3) yügürgay hātır istikbāliğa çüst / kenār étkey köñül hem gonçe-dēk rest
 (4) ki eyler şādlıķdın lebni çendān / gehī ğamdın kılur közlerni giryān

¹³⁷ Metinde (تغى) şeklinde yazılmış.

¹³⁸ Metinde (پر) şeklinde yazılmış.

¹³⁹ Metinde (داستانى) şeklinde yazılmış.

¹⁴⁰ Metinde (سیدین) şeklinde yazılmış.

¹⁴¹ Metinde (نصیب) şeklinde yazılmış.

¹⁴² Metinde (ترنین) şeklinde yazılmış.

¹⁴³ Metinde (اوقیب) şeklinde yazılmış.

¹⁴⁴ Metinde (نظمینبک) şeklinde yazılmış.

¹⁴⁵ Metinde (جنش) şeklinde yazılmış.

- (5) leb-i maḥzūnğa çendān külgü andın / dil-i ḥurremğa yüz miñ ḳayḡu andın
 (6) körer-mèn anda bu şun^ç-ı ilāhī / zūhūr èylep bu nev^ç āşār-ı şāhī
 (7) bu nev^ç anı^ç aẓīmü'ş-şān körer-mèn / ma^ç āza'llāh köñül andın üzer-mèn
 (8) bu mey şuḡlığa bu dem boldı ilhām / ḳılay şuḡl èmdi èlgim alıp ecsām
 (9) mèn andaḡ fāş ètey rāz¹⁴⁶-ı pinhānı / ḳılay ḥandān <u> giryān bu cihānı
 (10) kühendür ḳışsa-ı şīrīn <ü> ḥüsrev / yañı şīrīndin èyley ḳışsa-ı nev
 (11) tükeşti nevbet-i leylī <vü> mecnūn / yana bir des ḳıldı^ç ālemni memnūn

-35-

- (1) ḳılay ṭab^ç imnı¹⁴⁷ ṭūṭī-dèk şeker-ḥā / cemāl-i yūsuf <u>^ç ışḳ-ı züleyḥā
 (2) dèdi ḥaḳ ḳışşalardın anı aḥsen / dè aḥsen vech èyleyü sözni rüşen
 (3) aña bolsa güvāh āyāt-ı ḳur'ān / anıñ kızbiğa herḡiz yoḳdur imkān
 (4) köñül nā-rāstđın ḥāşāk¹⁴⁸-ı ḥursend / dèseñ ḥod gerçi anı rāst-mānend
 (5) bolur mu rāstlıḳ-dèk sözge zīver /ki bu sözdür cemāl-i māh-ı enver
 (6) nèdin yoḳ şubḥ-ı evvelniñ fūrūḡı / ki yalğan lāfnıñ yoḳdur dūrūḡı
 (7) dem urdı rāstlıḳđın şubḥ-ı şānī /^ç alem ol tiktı zerrīn āsmānī
 (8) dèseñ çendān zāyi^ç birle yalğan / fūrūḡ almas zışt dībā birle zībā
 (9) tümen zīver bile zışt olmaḡay ḥüb / zer ü zīver perī-ruḥlarğa mergüb
 (10) kèrek gül-güne gül ruḥsārelerğa / ḳılor ḥüsñin füzün meh-pārelerğa
 (11) eger gül-güne sürse dīv çehre / aña yoḳ tīrelıkdin özge behre

-36-

- (1) çü yūsuf-dèk yoḳ èrdi hīç maḥbüb / cemāl-i ḥūblarda barçadın ḥüb
 (2) yoḳ èrse ḥūblardın şānī <vü> evvel / dègeyler yūsuf-ı şānī tamām èl
 (3) züleyḥā-dèk yoḳ èrdi hīç^ç āşıḳ / barı^ç ışḳlardın èrdi ḥānıḳ
 (4) heme^ç ışḳ èrdi anıñ kār <ü> bārı / tün ü kün kār <ü> bārı āh <u> zārı
 (5) şehen-şehlikda èrdi vezīr¹⁴⁹ siy^ç ışḳ / gedā ü bendelikde hem āteşī^ç ışḳ
 (6) çü boldı èrse bir nā-tüvān¹⁵⁰ ol / yañı māhdın yene boldı çün ol
 (7) ḳadem-i^ç ışḳ vefādın urmadı kim / bu èrdi zād-ı būdı ölmeki hem
 (8) ḳılay-mèn bu èkevdin rence söz / rızā bola èşitsün yāt hem öz
 (9) alıp ḥāme ḳolumğa nāme èyley / dūr-efşānlıḳ birle hengāme èyley
 (10) nè naḳdı kim bu derddin èylerem ḥarc / ki ḥikmet birle genci èylerem derc

¹⁴⁶ Metinde (رار) şeklinde yazılmış.

¹⁴⁷ Metinde (طعيم نى) şeklinde yazılmış.

¹⁴⁸ Metinde (حاشاك) şeklinde yazılmış.

¹⁴⁹ Metinde (وزر) şeklinde yazılmış.

¹⁵⁰ Metinde (ناتون) şeklinde yazılmış.

(11) ümîdim ol ki nâ-gehniñ nâmı / oğup körgey bu nâmemdin kelâmı

-37-

- (1) cigerni kılgay anda bir nazâr şarf / oğugay bu muhabbet-nâmedin ħarf
 (2) yüzün mēndin ökürmey nâme yanlığ / èlig ħarfimğa urmay ħâme yanlığ
 (3) mebādâ körse sehvi yâ ħaħâyî / aña yêtkürmegey çün <ü> çirâyî
 (4) qolıdın kēlgençe bergey ıslâħ / veger nē kılmagay bezm içre ifzâħ
 (5) *yūsufniñ cemâli şem^ç ini ħayb şeb-istâni bezmide¹⁵¹ cilve bērmek ü âdemniñ*
 (6) *köñli pervânesini anıñ fūrūğı¹⁵² müşâhedesi birle köydürmek*
 (7) ma^ç ânî baħriniñ¹⁵³ gevher-şinâsı / tevâriħ ^ç ilminiñ mu^ç ciz¹⁵⁴-nümâsı
 (8) cihân târiħni kıldılar âğâz / ħaber bērdiler âdemdin açıp râz
 (9) açıp ^ç âlemğa âdem çeşm-i binâ / aña kıldılar neslin âşikârâ
 (10) peyemberler şafın kıldı temâşâ / tutup öz rütbeside her biri
 (11) şufûf-ı evliyâ hem nē kim kâst / mütâbi^ç lıħ maħâmıda turup râst
 (12) yana kördi girde-i pâdişâhnı / tâc <u> taħt şevket birle anı
 (13) turup şaf şaf yana özge ħalâyıħ / zihî tedbîr <ü> hoş düstür lâyıħ¹⁵⁵

-38-

- (1) nazâr kıldı bu mecma^ç sarı âdem / temâşâ kıldı birbir anı ol-dem
 (2) közi yūsufğa tüşti gūyâ mâħ / meh êrmes mihr üç ^ç izzet-i câħ
 (3) cüdâ ol cem^ç din serv-i çemen-dêk / ser-efrâz anda şem^ç -ân-ı çemen-dêk
 (4) aña neseb-i cemâl-i ħūblar kim / ki ħūrşîd alıda andağ kim içim
 (5) çü öşnide ridânı dil-rübâyî / şehen-şehler fedâyî ħâk-i pâyî
 (6) kemâli <vü> ħüsniğa endişe yemes / ħayâl <ü> ^ç aħl fikret-pîşe yêtmes
 (7) libâsı êgnide luħf-ı ilâhî / başıda tâc teber¹⁵⁶-i pâdişâhî
 (8) cebînidin sa^ç âdet şubħı zâħir / yüzi tün içre kündüzge mezâħir
 (9) peyemberler heme cem^ç -i feraħ-nâk / küdürâtdın <u> cismânîdin bâk
 (10) heme ervâħ-ı ħudsnı kim kâst / ^ç ilm tartıp tamâm anda çep <ü> râst
 (11) bu miħrâbı cihân-ı mihr ħandîl¹⁵⁷ / pür ez-şavt şadâyî zıkr-i tehlîl

-39-

(1) bu çâħ-ı şevketdin âdem ol ân / ta^ç accübler kılıp çün dēdi pinhân

¹⁵¹ Metinde (برميدا) şeklinde yazılmış.

¹⁵² Metinde (فروخی) şeklinde yazılmış.

¹⁵³ Metinde (بخری نینک) şeklinde yazılmış.

¹⁵⁴ Metinde (معجر) şeklinde yazılmış.

¹⁵⁵ Metinde (لاق) şeklinde yazılmış.

¹⁵⁶ Metinde (تبر) şeklinde yazılmış.

¹⁵⁷ Metinde (فیدیل) yazılmış.

- (2) bu yā rab kıaysı gül-şenniñ gülidür / ne gül-şen bülbüliniñ gulğulıdur
 (3) aña bu ‘ iz-i pür-şāhī kıaydın / anıñ mundağ cemāli cāhı kıaydın
 (4) sürüş ğayb kıldı mundağ āğāh / ki bilgil kıurretü’l-‘ aynıñdur ol şettāh
 (5) çü ya‘ kıüb bāğıdın nūr-sen nihālī / ħalīl şahrāsıdın ra‘ nā ğazālī
 (6) öter keyvāndın aña ‘ iz cāhı / zemīn-i mışr bolğay taht-gāhı
 (7) nūrıdın ança ħüsni kim ‘ ayāndur / ser-ā-ser reşk-i ħübān mihmāndur
 (8) uşol dem mēn ki ihsān eşkin açtım / ‘ aţā-yı bī-nihāyet elge saçtım
 (9) aña bu alsa ħişşe-i ħübluğdın / bērildi tōrtni maĥbūbluğdın
 (10) tamām-ı dil-rübālar ħüsni kim bar / bularğa bir aña dü baĥş ay yār
 (11) kıılurğa çün perī-ruĥlarını mensūh¹⁵⁸ / cemālin āşikārā kılsa ol şūĥ

-40-

- (1) barı ħubığa kēltürseñ mişālī / körüngey melş aña neseb cemāli
 (2) uşol dem sīnesiğa aldı ol-dem / bu ferzenddin oldı şād <u> ħurrem
 (3) şenā aytıp du‘ ā kıldı be-yek-bār / külüp ruĥsārığa öpey bedr-vār
 (4) *yūsufnıñ cemālını <vü> nihālını ğayb bahāristānıdın şehādet bāğ-istānığa¹⁵⁹*
 (5) *kēltürmek ü anı züleyĥānıñ köñli <vü> hevāsı vü ya‘ kıubnıñ közleri*
 (6) *çü barınıñ érleri birle perveriş kılıp kemālīga yétkürmek*
 (7) ki bu nevbette her kim tapsa kıudret / çalur öz nevbetide kös-i devlet
 (8) bolur her devr bir ma‘ nī zuhūrı / her ismidin cihānga özge nūrı
 (9) tağayyürsiz bu ‘ ālem yek-sān / köp envār anda kıalğay érdi pinhān
 (10) eger kün bolmasa gerdün ara güm / bolur mu revnak-ı bāzār-ı encüm
 (11) çemen raĥtın gül-istān ‘ ārī kıılmas / bahār āşārıdın güller açmas
 (12) çü ādem kētti bu miĥrāb-gehdin / anıñ miĥrābıda aşıp¹⁶⁰ oldı la‘ ĩn
 (13) kētip çün şeb aydın kıaldı idrīs¹⁶¹ / bütler bes ħānede ağar yed-res

-41-

- (1) pes idrīs oldı āsmānī / ki nūĥ oldı bu dīnniñ pās-bānı
 (2) fenā tūfānıda ğarķ oldı çün nūĥ / bu bāb oldı ħalīlu’llāhğa meftūĥ
 (3) anıñ ħ‘ānıdın oldı ħālī āfāk / bu ni‘ metğa sezā-vār oldı işĥāk
 (4) ‘ adem küncide ol hem boldı maĥbūb / cihānga boldı pīr¹⁶²-i gül-bang¹⁶³ ya‘ kıüb

¹⁵⁸ Metinde (منسوح) şeklinde yazılmış.

¹⁵⁹ Metinde (باغستاينه) şeklinde yazılmış.

¹⁶⁰ Metinde (محرابيداشيب) şeklinde yazılmış ve tarafımızdan “miĥrābıda aşıp” şeklinde okunmuştur. Bu bölüm “miĥrābıda şeyb” şeklinde de okunabilir ancak anlam bakımından metnin bağlamına uymamaktadır.

¹⁶¹ Metinde (ادرس) şeklinde yazılmış.

¹⁶² Metinde (پر) şeklinde yazılmış.

¹⁶³ Metinde (كل بابك) şeklinde yazılmış.

- (5) bu işğa çekti çün ya' kûb köp cān / kēlip şām ölküsidin ḥad-ı ken' ān
 (6) çü ken' ān mülkide şād érđi ḥursend / aña köp boldı anda māl <u> ferzend
 (7) koyı ḥaddığa kim yoḡ érđi ḡāyet¹⁶⁴ / bolup mūr <u> melaḥdın bī-nihāyet
 (8) oḡul yūsufdın özge on bir ay yār / velī yūsufğa érđi mihri bisyār
 (9) uşol kün bogdı kim yūsufnı māder / yüzi érđi tolunayğa berāber
 (10) köñül bostānıdın nev-res nihālī / dil <ü> cān āsmānıdın hilālī
 (11) ḥalīlu'llāh gülidin ṭurfe-i ra' nā / ḡabā ki nāzik ḡadığa zībā

-42-

- (1) toḡup işḡāḡdın ferḡunde aḡter / heme āfāḡ olup andın münevver
 (2) açıldı lāle <vü> gül bāḡ-ı ya' kûb / hem andın merhem hem dāḡ-ı ya' kûb
 (3) ḡazālī kim feraḡ-efzā-yı ken' ān / bolup reşk ḡas-ı şahrā-yı ken' ān
 (4) anası tanar érđi cān tenide / süti mā taḡı anıḡ şeker lebide
 (5) çü kördi érse oḡlını dü sāle / aña boldı ecel zehri nevāle
 (6) anadın ḡaldı bu dür-i şemīni / né çāre tartmay bār-ı ḡamını
 (7) kerem baḡrıdın ol dür-i kirāmī / yetīm ḡaldı ayrıldı nizāmı¹⁶⁵
 (8) ata kördi bu gevher ḡāl-i zārın / şadef ḡıldı anasının kenārın
 (9) pes andın ' ammesi bu işḡa nāziş / ḡılıp köp perveriş éylep nevāziş
 (10) ḡadi dil-cüy ḡoş-reftār boldı / leb-i la' l şeker-ḡüftār boldı
 (11) aña bend oldı āḡir ' amme meyli / dil <ü> cānın ḡılur érđi ṭufeyli

-43-

- (1) çü boldı ' amme mehdi ḡaddın artuḡ / zamānī ayrılurğa tāḡati yoḡ
 (2) ki her nūn sīneside érđi cān-dēk / heme kün közde ḡürşid-i cihān-dēk
 (3) aña érđi peder hem ārzū-mend / ḡayālī ḡaydığa köñli ḡuşı bend
 (4) ḡişi köñlide tapmay andın özge / körünmey belki andın özge közge
 (5) firāḡı birle érđi köñli ḡam-gīn / birer körmekde tapmas érđi tesкін
 (6) bu érđi ḡaşdı fikri şeb <ü> rüz / ḡaşıda bolḡay ol māh-ı dil-efrüz
 (7) dēdi kim ḡāheriḡa ay vefā-dār / bu gülḡa bülbül cānım giriftār
 (8) firāḡı miḡnetiḡa tāḡatim yoḡ / vişāli devletiḡa ḡudretim yoḡ
 (9) bu devletni maña sēn ḡıl müyesser / cemāli şem' idin köñlüm münevver
 (10) ḡalāş etkil bu hicrān miḡnetidin / ḡoş ét köñlüm vişāli devletidin
 (11) yibergil anı ḡalvetge heme tīz / bu muḡarrib¹⁶⁶ bünyādım¹⁶⁷ ḡıl şeker-rīz

¹⁶⁴ Metinde (غات) şeklinde yazılmış.

¹⁶⁵ Metinde (نظامي) şeklinde yazılmış.

¹⁶⁶ Metinde (محراب) şeklinde yazılmış.

¹⁶⁷ Metinde (بنارم) şeklinde yazılmış.

-44-

- (1) eşitti h̄āher ol sözni dēdi hoş / kabūl etti be-zāhir turdı h̄āmūş
- (2) velī ol kıldı pinhān h̄ile-sāz / ki tā ya^c k̄ūbdın algay anı bāz
- (3) aña ishākđın kalgay kemer-bend / kolıda érđi anıñ müddet-i çend
- (4) naķīş¹⁶⁸ kımmeti érđi nāzūk / atasıdın aña kalgan teberrūk
- (5) çü yūsufğa bağlap anı bahānı / atasığa iberdi çüst¹⁶⁹ anı
- (6) nihānī bağlap andağ èyledi rāh / ki andın yūsuf olmay zerre āgāh
- (7) iberdi bu şıfat ya^c k̄ūb sarı / velīkin yoķ èdi ansız qarārı
- (8) bu yañlığ rişte-i tedbīrin oldı / pes andın halk ara āvāze saldı
- (9) kemer-bendim yoķ oldı h̄ānümāndın / tutup her kimni körse bu gümāndın
- (10) bu birniñ ilkin astın ahtarıp çüst / yana yerge kélür érđi baķıp rüst
- (11) çü nevbet āhīrin yūsufğa kēldi / kemerni tapıp andın tartıp aldı

-45-

- (1) uşol çın kimge bolsa ehl-i islām / şerī^c atda aña bu érđi aħkām
- (2) ki her kim aña zerdluķ bolsa h̄āl / esīr étkey anı bu şāhib-i māl
- (3) bu tezvīr <ü> bahāne birle anı / yana kēltürdi öyge revānī
- (4) cemāli bile érđi müddeti şād / ecel yetti^c ömrin kıldı ber-bād
- (5) bolup ya^c k̄ūb aña hurrem çü gül-şen / közi dīdārıdın her laħze rüşen
- (6) tapıp ol kıble mānend yūsuf / barı ferzendlerni èyledi nūf¹⁷⁰
- (7) tün <ü> kün kār <ü> bārı yūsuf érđi / dil <ü> cānıda yādı yūsuf érđi
- (8) dil <ü> dīdārı nūrı yūsuf érđi / ten <ü> cānı huzūrı yūsuf érđi
- (9) belī her kayda andağ pertev-i māh / eger hūrşīd bolsun tapmağay rāh
- (10) n'èdey kim boyı h̄üsñ dil-beridür / firişte demüye çü perīdür
- (11) sipihr-i rif^c at üzre māh-ı enver / érür kevn <ü> mekān andın münevver

-46-

- (1) nē māh-ı melek rüşen āfitābı / meh andın tüşken eflāk üzre tābı
- (2) n'èdey bilmem nē hergiz āfitāb ol / dür-feşān çeşmesi^c ayn-ı sır-āb ol
- (3) çeh çün kıddise ol pāk nūrı / bu çün çöl yanıdın kılmış zuhūrı
- (4) ki ol bī-çün bu çünde pütmiş ārām / hicāb isterge yūsuf èylemiş nām
- (5) köñülde asradı mihrini ya^c k̄ūb / becādur kılsa ger cān¹⁷¹ içre maħbüb
- (6) tutup ya^c k̄ūb mihri cānda pinhān / sezādur bolsa ger imān-ı nihān

¹⁶⁸ Metinde (نقيس) şeklinde yazılmış.

¹⁶⁹ Metinde (حسنت) şeklinde yazılmış.

¹⁷⁰ Metinde (نف) şeklinde yazılmış.

¹⁷¹ Metinde (چان) şeklinde yazılmış.

- (7) züleyhānıñ reşk-i hūr <u> ‘ayndur / hicāb <u> ‘işmeti mağrib zemîndür
 (8) cemālî pertevîdin körmey āsār / aña bir tüş bile boldı giriftār
 (9) yırağğa ‘ışk tābı èyledi zūr / yavuçlardın yırağ hergiz èmestür
 (10) *züleyhānıñ şıfatı vu nisbeti sanıda kim mağrib anıñ āfıtāb cemālîdin*
 (11) *maşrıq érđi belki andın hezār derece ziyāde dergeh lāyık*
 (12) bu nev‘ aytur hıred-mendān¹⁷² sühan-dān / töküp söz genci kim yār érđi çendān
 (13) eşittim taymūs atlık pādīşāhī / çalıp mağrib zemînde kös-i şāhī

-47-

- (1) heme esbāb-ı şāhān hāşıl érđi / şehen-şehlik işide kāmîl érđi
 (2) tamām érđi müyesser ārzūsı / heme āfāk ara pür-güft kösi
 (3) başıdın tācğa iqbāl ile baht / ayağıdın bülend ol fānī taht
 (4) felek hizmetde cevzādın¹⁷³ kemer-bend / zaferlik¹⁷⁴ tūğı dāyim peyvend¹⁷⁵
 (5) çü ra‘ nā duhteri érđi züleyhā / qadi ra‘ nā leb-i la‘l şeker-ğā
 (6) barı ‘ālemdin érđi aña meyli / ki maqşūd ol aydı özge tıflı
 (7) né duhter ahter-i burc-ı sa‘ ādet / dirahşān gevher-i derc-i sa‘ ādet
 (8) sıgmas vaşfı taqrır <ü> beyāngā / beyān-ı hüsni hem kēlmes zebāngā
 (9) muhāl érđi anıñ vaşfı cemālî / kılay tab‘ım yėtişkençe hayālî
 (10) tüşey başdın ayağ mēn kāküli-dēk / kılay hoş-bū cihānnı sünbülü-dēk
 (11) yüzün èylep hayāl-i dil-pezirim / kılay hūr ‘aksdin rüşen zamirim

-48-

- (1) tiley imdād anıñ tüşin leyldin¹⁷⁶ / beyān èylerge vaşf-ı bī-nażirīn¹⁷⁷
 (2) qadi nahl-i murād érđi berümend / nihāl-i bāğ eltāf-ı hudāvend
 (3) aqar suyu zülāl-i şeh-r-yārī / esiri qadi serv-i cüy-bārī
 (4) saçı farq üzre dām-ı hüş-mendān / aña tā müşg-bārdur farq-ı çendān
 (5) kılip şāne-i firāvān mū-şikāfī / kılipdur farq-ı nāzik anda kāfī
 (6) anıñ farqıdın andağ nāfe dil-teng / dil-i nāfe dünım farqğa hem-reng
 (7) çü andın nāfe içre müşg-i dil-rış¹⁷⁸ / ‘acāyib kār-ı müşkil müşgğa eş
 (8) salınmış başıdın zülf semen sebā / salıpdur sāye-i gül şāhı güyā
 (9) eki gīv eki hindū resen-bāz / qadi şimşāddın her dem resen-bāz

¹⁷² Metinde (حردمندان) şeklinde yazılmış.

¹⁷³ Metinde (حوزادین) şeklinde yazılmış.

¹⁷⁴ Metinde (طفرلیک) şeklinde yazılmış.

¹⁷⁵ Metinde (بیوند) şeklinde yazılmış.

¹⁷⁶ Metinde (لیدین) şeklinde yazılmış.

¹⁷⁷ Metinde (نظیرین) şeklinde yazılmış.

¹⁷⁸ Metinde (دلرش) şeklinde yazılmış.

(10) mülk èylep cemāl ders_i telkīn / cebīnidin koyupdur levḥ-i sīmīn¹⁷⁹

(11) bu sīmīn¹⁸⁰ levḥ tarafıda nümū-dār / èki nūn-ı ser-nigūn müşğīn raqam-dār

-49-

(1) èki nūn astıda turfe èki şad / pitipdür şun^c -ı kilki birle üstād¹⁸¹

(2) yazılmış şāmīdin mēni elif-dār / ḥudūd-ı nūn tā mīm èylep izhār

(3) elif üzre koyup şıfır dehānnı / birin on kılmış aşup cihānnı

(4) ‘ayāndur la^c l lebidin meger kim / açıp dendānesidin ‘uqde-i mim

(5) yüzi bāğ-ı iremdindür nümüne / açılmış güller anda gūne-gūne

(6) yüzide her taraf ḥālī ki bardur / gül-istān içre zengī beçelerdür

(7) zenaḥdān¹⁸² ki sīm bī-zekāt ol / zihī cāhī pür ez-āb-ı hayāt ol

(8) kim āgāh olsa gābgābdın ser-mū / yığılgān rişcedür ol cāhdın bū

(9) dil <ü> cānnıñ qararı anda nā-yāb / hem anda cāh érür hem anda girdāb

(10) şafā-yı ‘ācdın gerden-i muşaffā / alur gerdengā bāc āhū-yı şahrā

(11) birev döşi semengā tu^c me tu^c me urmuş / gül-i bergin qabā içre yaşurmuş

-50-

(1) èki pistānı èki qubbe-i nūr / ḥabābı zāhir étmiş ‘ayn-ı kāfūr

(2) veyā bir şāḥdın èki anarı / ümīd elgige yoq ümīd-vārī

(3) çü bār-ı genc sīmīndür dil-āvīz / ‘ayār-ı sīm anıñ aldıda nā-çīz

(4) bu dūr-i pākğa ta^c vīzdür¹⁸³ ḥūr / du^c ādın pākklar köñli heme pür

(5) perī-rūlar bi-cān èylep pesendī / kıllur cān riştesin ta^c vīz¹⁸⁴ bendi

(6) kıllıp gāyib şer-i dehm-i(?) iqlīm / èkiniñ èki sā^c atdin pür der-sīm

(7) elgi rāḥat her miḥnet-endiş / kefi hem merhem her dāğ-ı dil-rīş¹⁸⁵

(8) elip engüşterdin qolıga cāme / köñüllerğa muḥabbet yazdı nāme

(9) köñül her tırnağın èylep hayālī / ki her bir sed üzre her hilālī

(10) urup aynıñ yüzige der-pence / kıllıp ol pencedin bu aynı rence

(11) belı müyī mūrī belki nesīmi / nè müyī belki mūrī aña peyemi

-51-

(1) kemer bağlarğa mūdın qayda imkān / bil ol mūdın üzölmek ay vehm-i cān

(2) şeker-i mānend nāfım taḥte-i şāf / zihī āheste kēçmiş dāne ol bāf

¹⁷⁹ Metinde (سمين) şeklinde yazılmış.

¹⁸⁰ Metinde (سمين) şeklinde yazılmış.

¹⁸¹ Metinde (اوستاد) şeklinde yazılmış.

¹⁸² Metinde (زنحدان) şeklinde yazılmış.

¹⁸³ Metinde (تعويذ دور) şeklinde yazılmış.

¹⁸⁴ Metinde (تعويذ) şeklinde yazılmış.

¹⁸⁵ Metinde (دليرش) şeklinde yazılmış.

- (3) sürin¹⁸⁶ kūhı velī sīm-i muşaffā / nēcük gūhī kemer astın tutup cā
 (4) mülāyim ança kim ƙol tégse nā-gāh / ƙamīr-āsā èligdin yangay ol rāh
 (5) tiziniğ üstidin tā kindik astın / dèyelmem hīç nükte hergīz andın
 (6) ƙired-i ser-geşte gerd ol ƙarem-gāh / ƙişār-ı ʿ işmetiğā tapmayın rāh
 (7) nezāket sākīdin dè nè yusundur / binā-yı ƙüsngā sīmīn¹⁸⁷ sütündür
 (8) érür v'allāh ki bir gül-deste-i nūr / velī her nūr seyr-i közdin érür dūr
 (9) şafāsı körgüzüp āyineğā yüz / edebdin alıda olturmış ol tüz
 (10) nédin āyine taptı vaşlğā yol / yüzidin boldı feyż-i nūr bāb ol
 (11) leţāfetde ƙadem yok sākđın kim / èmes ferruğ ƙadem mundağ mülk hem

-52-

- (1) yürür bolsa eger yol çüst <ü> çābük / ƙadem başđın ayağ bisyār bāzek
 (2) ki ger ʿ aşıƙ közige èylese çay / ƙaparğay eşk-bārīdın kefi pāy
 (3) n'èdey bilmem anığ sīm <ü> zeridin / nè dèsem ƙaşır olğum zī'n-nürīdın¹⁸⁸
 (4) èmes zīver aña būd-ı gevher / cemāli nūrı her zīverğā zīver
 (5) muraşşā ʿ tāc kim fark sırrıda / ƙarāc-ı ƙişverīdür her yèride
 (6) dūr <ü> la ʿ l ki bāre āvīze-i gūş / anığ luţfıdın èrdi heves medhūş
 (7) gülü-bendi üzülse tārıdın sır / ètek èrdi pür ez-genc-i cevāhir
 (8) müzeyyen saç bağıniğ her ƙilāli / tümen miğ dūr <ü> gevherdür bahā-li
 (9) özi luţf-ı meded-kār olmayın tā / anı bağlarğā kimde ƙad-i yārā
 (10) dème semen mundın artuğ zerdin aƙvāl / ayağın öpti çün ol boldı ƙalƙāl
 (11) turup çün ʿ işve mesīrde yek-tā / kèyip zībā-yı çīn <ü> rüm zībā

-53-

- (1) ƙılıp ki cilve eyvān-ı ƙırāmī / libāsı ƙulle-i mışrī <vü> şāmī
 (2) salıp her rüz-ı nev kim rüşenāyī / tenide èrdi nūr <u> zeyn ƙabāyī
 (3) kèyip her künde reng-ā-reng serv <ü> pāy / bölek yèrdin toğup her künde bu ay
 (4) çıƙarmay baş dü-bāre bir yoƙarın / çıƙıp her kün bölek burc ƙaţārın¹⁸⁹
 (5) keyān pā-būsıdın¹⁹⁰ dāmen-keşān ol / bu devlet-i ƙaş dāmen nè gümān ol
 (6) èlig pīrāhenidin¹⁹¹ başƙa bèrmeğ / hem āğuş <u> tenidin özge körmey
 (7) sehī ƙadler aña her dem hū-dār / perī-ruğlar aña her kün perestār

¹⁸⁶ Metinde (سيرين) şeklinde yazılmış.

¹⁸⁷ Metinde (سمين) şeklinde yazılmış.

¹⁸⁸ Metinde (ذوريدين) şeklinde yazılmış.

¹⁸⁹ Metinde (قتارين) şeklinde yazılmış.

¹⁹⁰ Metinde (يابوسدين) şeklinde yazılmış.

¹⁹¹ Metinde (پراهنى دين) şeklinde yazılmış.

- (8) tümen miñ hür-zāde barça hem-zād / tün <ü> kün hizmetiğa fahr¹⁹² étip şād
 (9) né hergiz köñlige tegey ğubārı¹⁹³/ ayağığa élinmey hiç hārı
 (10) né ma' şūḵ né ' aşıqlıqıdın āgāh / né tapḵay hātırığa bu heves rāh
 (11) tün ol nergis közi sīr-āb-ı huftē¹⁹⁴ / sihr-i çendān nūr <u> gül-dék şüküfte

-54-

- (1) heme sīmīn bedendin cem' -i yaşlar / yığılıp hücre şahnıda kıyaşlar
 (2) melāletdin tün <ü> kün fāriğü'l-bāl / oyun <u> külgü birle érđi hoş-ḥāl
 (3) bu yañlığ hurrem dil şād érđi / ki ğamdın hātırını āzād érđi
 (4) né yétkürgey bu çarḥ-ı pür-fen āḥir / né kéltürgey şeb astın āḥir
 (5) *züleyhā nevbet ol yūsufniñ āfītāb cemāli tığını nüş beyānında*¹⁹⁵
 (6) *körmek ü anı 'ışık cellādı ol tığ birle bī-dirīg öltürmeki*
 (7) hoş ol tün kim çü şubḥ kām-rānı / neşāt-efzā cevānān civānı
 (8) vuḥuş mürğ-ı cümle bu şām / tapıp her kıaysı öz ornıda ārām
 (9) ḥavādişler yétip aşup şeb hem / ğam <u> kıayğu yétip 'ıyş <u> tarab hem
 (10) bu kāḥ-ı pür-nezāre içre cāyī / né şāhī oyğalı anda né gedāyī
 (11) tolup uyḵu hücümü barça közge / uçuk yok hiç közdin özge közge
 (12) 'asesdin hüş alıp şeb-i derd-i tār / bérıp tārāc neme hüş-ı zerd 'ayyār
 (13) bolup itlerğa tavḵ ol ḥālḵa-ı düm / reh feryād étip ol ḥālḵada güm

-55-

- (1) kēsip boynını çün mürğ¹⁹⁶-i seḥer-ḥiz / ki tartıp seḥ-peridin ḥancer-i tiz
 (2) bu küngerülük revāḵ-i seḥr-yārī / körüp ḥāriş çü şekl-i köknārī
 (3) uyağlığğa aña ḥor kılmayın bāb / ḥavāş köknār éylep uyuḵlap
 (4) dühüldin bī-ḥaber muṭlaḵ dühül köp / kılıp uyḵu hücümü anı menküb
 (5) müezzīn kılmayın kilisāyī yā ḥay / kıaraşı hiç şeb-ḥiz olmayın tay
 (6) züleyḥāyı ki la' l-i şeker-i nāb / çü şirīn¹⁹⁷ nergis érđi pür-şeker-ḥ'āb
 (7) başı bālīnğa sürtüp müşğ-i sünbül / teni bisterni éylep ḥırmen-i gül
 (8) sēpip sünbülleri bālin kılıp naḥş / ḥarīrī yārī éylep kıul yüzün naḵş
 (9) yürüklük uyḵudın bu cism-i zāhir / güşāde oldı köñüldin dīde pür
 (10) eşikdin tā ki kirdi bir civānī / civānī dēme anı belki şāhī

¹⁹² Metinde (فحر) şeklinde yazılmış.

¹⁹³ Metinde (غاری) şeklinde yazılmış.

¹⁹⁴ Metinde (حفته) şeklinde yazılmış.

¹⁹⁵ Metinde (نیانی دا) şeklinde yazılmış.

¹⁹⁶ Metinde (مرع) şeklinde yazılmış.

¹⁹⁷ Metinde (شرین) şeklinde yazılmış.

(11) hümāyün-dār şāh-ı   alem-i nūr / kılıp uçmak içide gāret-i hūr

-56-

- (1) ser-ā-ser  ylep ol hūsn-i cemāli / alıp birbir heme g n e delāli
- (2) bu ser-keş k meti  n t ze Őimş d / g l m  z d ¹⁹⁸ anıŶ serv¹⁹⁹-i  z d
- (3) salınmıŶ z lfdin  n  ki zenc r / h red tedb rini baĶlarĶa birbir
- (4) cem lidin dirahş n lem  a-yı nūr / baŶıdın  viril r her dem meh < > h r²⁰⁰
- (5) kaŶı t k  meger mihr b-ı p k n / n ge c n-sit n t r-i peyk n²⁰¹
- (6) y zi firdevs burc  u ıdın ay / mu avves kaŶdın kuŶ ol  ylemes c y
- (7) k zi p r-s rme amm  s rme-i n z / m je c n <u> cigerg  n vek-end z
- (8) tekell mde kel mı Şeker- m z / tebess mdin  ki la  l Şeker-r z
- (9) d r-feş n la  lidin ber -i d rler / Őafa  i re dirahş n mihr-i enver
- (10) k ler bolsa Ő r²⁰² balın bu k r-ı nūr / nemek ol teŐnedin hem Őehd   p r-Ő r
- (11) zek n <u> g bg b mu avva -ı Ő f alma / mu  allak s dın ol s b-i muŐaff 

-57-

- (1) y zi h li g l  zini miskdin d Ķ / tutupdur  Őiy nı b Ķ ara z Ķ
- (2) t v n-ger mdin s   id   c  b z  /   m -y  l gar b li b -s m u uk  
- (3) z leyh  k rdi n -geh bu per -z d / dil < > h Ŷ bir nazarda boldı ber-b d
- (4) cem li k rdi ins n h didin d r / per  yok bu Őifa lık kayda bar  r
- (5)   aceb h sn-i Őem yil  rdi el-h ak / es r oldu dil < > c n birle mu lak
- (6) k n lge aldı k didin  en li / tikip mu kem mu ibdin nih li
- (7) y zidin s nesige  t p tutaŶtı / met  -ı Şabr ur b b h ddin aŶtı
- (8)  ki g s nı k rdi   anber-efş n / ki her t riĶa baĶlık riŶte-i c n
- (9) lebidin aldı k nli Şehd < > Şeker / tişidin kirfik oldu   a d-ı gevher
- (10) kaŶ t k dın astın ebr-i b r n / ki h  b  s de k zidin g rka k n
- (11) be-n -geh k rdi ol b z -y  sem n / yudı   a l h reddin mu lak  ligin

-58-

- (1) y zide k rdi misk n h l-i g l-Şen /  mes h rŐ d n r n din belki r Ően

¹⁹⁸ Metinde ( rad) Şeklinde yazılmıŶ.

¹⁹⁹ Metinde (srd) Şeklinde yazılmıŶ.

²⁰⁰ Metinde (hor) Şeklinde yazılmıŶ.

²⁰¹ Metinde (pkan) Şeklinde yazılmıŶ.

²⁰² Metinde (Ör) Şeklinde yazılmıŶ.

- (2) çü sîb-i ğabġabıdur cāyġa asıp / kaçan körmeklik āsāndur bu reng sîb
 (3) nē zîbā şūreti allāhü ekber / bu şūretdin daġı ma' nî füzün-ter
 (4) züleyhā taşlaban nāmūs ile nām / ki şūretdin tutup ma' nîde ārām
 (5) bu ma' nîdin ger olġay érđi āġāh / bu yolda bolġay érđi hāş dergāh
 (6) velîkin ma' nîġa ol tapmayın yol / giriftār dil-i şūret édi ol
 (7) heme şūretġa bizdür-miz giriftār / giriftār-ı ġurūr-ı maġz n'éder
 (8) eger şūretdin étmes ma' nî cevlan / köñül bolġay kaçan şūretġa meylān
 (9) su barın kûze içre bilse la' in / sunar bu kûzeġa²⁰³ ol teşne élgın
 (10) eger ġarġ étse deryā-yı zülāli / kélür mü yādıġa nemlik leālî²⁰⁴
 (11) *züleyhāġa sipihr nesîminiġ h'āb-nāk nergisleri açılġanı*
 (12) *vu kēçeki tüş <ü> ġayālidin ġonçe-dār ġan tutup lebġa mühr urġanı*
 (13) seher kim zāġ çün şeb kıldı pervāz / ġurūs şubġ dem her yan pür-āvāz

-59-

- (1) pür oldı bāġ ara ġül-şen <ü> bülbül / açıldı ġonçedin hem perde-i ġül
 (2) semen şeb-nem yüzidin nūr yudı pāk / benefşe <vü> sünbül ġod kıldı nem-nāk
 (3) züleyhāniġ közi bar uyġusıda / velî dil-dārî²⁰⁵ külgü ötreside
 (4) émes h'āb-ı ġoş bî-hüşluġ²⁰⁶ bil / tutup sevdāsıdın medhüşluġ bil
 (5) kenîzekler ayaġıġa sürüp yüz / öpüp élgige ġādimler ġopup köz
 (6) ġumār ālūde közini açtı fi'l-ġāl / niġāb aldı ġül-i sîr-ābdın lāl
 (7) salıp pertev cemālidin bu tünġa / giribān étte maġla' ay <u> künġa
 (8) bu maġla' dın tülū' éylep çü māhî / çıkardı baş ġılıp püryān nigāhî
 (9) körünmey ġül-ruġıdın hiç nişānî / çü ġonçe dem naġvet boldı zamānî
 (10) bu ġāl étte maġa ol ser-çālāk / yaġasın ġül-dék étkey her taraf çāk
 (11) velî şerm <ü> ġayā éylep dem-ā-dem / ġayā ol dem élgın tuttu muġkem

-60-

- (1) ayaġ aldı şikîbā dāmeniġa / nihālî baġtı edeb maġzün cāniġa
 (2) bu sırnî²⁰⁷ asradı pinhān içide / çü kân-ı la' l la' l ol kân içide
 (3) yutup ol ġonçe yañlıġ her zamān ġün / çıkardı köñlidin berveze-i perven
 (4) kenîzekler bile leb-i pür-ġayāt²⁰⁸ / velî köñlide andın yüz şikāyet

²⁰³ Metinde (كوره غه) şeklinde yazılmış.

²⁰⁴ Metinde (لغالي) şeklinde yazılmış.

²⁰⁵ Metinde (ولدارى) şeklinde yazılmış.

²⁰⁶ Metinde (لهوشلوق) şeklinde yazılmış.

²⁰⁷ Metinde (سير نى) şeklinde yazılmış.

²⁰⁸ Metinde (حاييت) şeklinde yazılmış.

- (5) refîkler bile ağzı²⁰⁹ pür-şeker-ḥand / köñül çün ney-şeker-dék yüz²¹⁰ kerre bend
 (6) ḥarîflerğa tilide köp fesâne / köñülde ‘ ışık otıdın şad zamâne
 (7) nazarda her zamân ağyār érđi / veli köñlide dāyım yār érđi
 (8) kaçan érđi özide ihtiyārı / alıp muṭlaḳ ‘ inān-ı dil nigārī
 (9) neheng-i ‘ ışıkniñ kāmıda ol zār / çü kām isterge imkāmı kaçan bar
 (10) aña yāridin özge hiç yok kām / ne imkām bir nefes köñlide ārām
 (11) ğamı <vü> fikri ḥayāl-i yār érđi / sözi <vü> zikri su’āl-i yār érđi

-61-

- (1) lebigе keldi yüz miñ mertebe cān / qarār-ı şabr eterge қayda imkām
 (2) bu kün tā şāmğa bu nev‘ édi zār / tün oldı rüz-ı miñnet āḥir kār
 (3) tün oldı ‘ ışık ehliniñ sāz-kārı / tün oldı ‘ ışık ehliniñ rāz-dārı
 (4) қılurlar ihtiyār ol vechdin tün / tün oldı perde-dār pür-dür-gün
 (5) tün oldı érse ğam dīvār sarı / kèlip quds ḥam èylep қıldı zārī
 (6) қılıp mānend cönk ol қadini ḥam / yağı taşlap yutup her ğuşe-i ğam
 (7) қadi cönkiğa èylep eşkdin tār / ḥazīn cāniğa èylep anı ğam-ḥ‘ār
 (8) fiğāndın nağme-i cān-gāḥ tüzdi / ki rīz-i bem fiğān <u> āḥ tüzdi
 (9) ḥayāl èylep ḥuzūr-ı yār <ü> dil-ber / közi bile lebidin tökti gevher
 (10) ki ay pākīze dūr aşlıñ neçük kār / töker-mèn ḥasretiñde dūr-i mercān
 (11) dèmeñ nām <u> nişāniñ köñlüm aldıñ / içimge yüz tümen ḥasretni saldıñ

-62-

- (1) eger şeh sèn nédür nām <u> nişāniñ / eger meh sèn қayan menzil mekāniñ
 (2) alıp kèttiñ dil <ü> cānımnı ay māḥ / maḳām <u> menziliñdin қılmay āğāḥ
 (3) soray kimdin çün yok nām <u> nişāniñ / қayan istep baray bilmem maḳāmıñ
 (4) bu ğamge bolmağay mèn-dék giriftār / ne dil sīnemde bar érđi ne dil-dār
 (5) ḥayālīñ èltip āḥir қıldı nā-ḥ‘āb²¹¹ / aқuzdı dīde қandın çeşme-i nāb
 (6) mèn-i bī-çāre yètküm zār <u> ḥayrān / firāқıñ köz yaşı tābıda büryān
 (7) atıñ bilsem ne érđi kāş ay yār / ki ağzım tatğı bolsa tilğa tekrār
 (8) gül-i ḥandān érür ser-sebze nevber / çü āb-ı zindegāni²¹² tāze <vü> ter
 (9) ne ötken başım herġiz şimālī / ammā ğamıñğa ne bir ḥār melālī
 (10) mēni bir ‘ işvede ber-bād қıldıñ / perīşān ḥālni bünyād қıldıñ
 (11) tümen miñ ḥār saldıñ bisterimğa / tamām örtedi ot saldıñ barımğa

²⁰⁹ Metinde (اغرى) şeklinde yazılmış.

²¹⁰ Metinde (يور) şeklinde yazılmış.

²¹¹ Metinde (نخواب) şeklinde yazılmış.

²¹² Metinde (رنده كانی) şeklinde yazılmış.

-63-

- (1) beden gül-bergidin şad-bār nāzik / hezārān mertebe bisyār nāzik
- (2) bolur mu hār uyku hīç tenğa / huşušen mēn kibi nāzik bedenğa
- (3) kılıp her tün hayālī yār-i dil-h̄āh / bu érđi kār <ü> bārī tā seher-gāh
- (4) hayāl-i yār étip her lahze dām-sāz / bu nev^c èylep şikāyet étiben rāz
- (5) tün ötti érse def^c her gümāndın / bu érđi girye-i çeşm hūn-feşāndın
- (6) kēçe kündüz bu āyīnğa bes érđi / bu āyīndin ser-mū kēçmes érđi
- (7) *züleyhāniñ tağayyür hāli müşāhedesidin kenīzekler fikreti riştesigā hayret girihi*
- (8) *tüşkeni vü dāye istifsār éliginiñ nevki birle ol riştedin bu girihi*
- (9) *yazarge örü tüşkeni bu işkāl hāliğa istifsār enāmili ‘āciz kélgeni*
- (10) *vü çendān cid <ü> cehd körgüzüp cibilli vü efsūn senāyāsı birle*
- (11) *ol girihi yazgeni*
- (12) kaçan kim ‘ ışk mālı atsa çün tīr / bolur mu def^c èterge hīç tedbīr
- (13) içide kimniñ ol tīr atsa cāne / taşdın zāhir olğay yüz nişāne

-64-

- (1) hoş ol ferzānedin²¹³ bu yek-tene²¹⁴ çin / ki müşg-i ‘ ışk émes ihfāsı mümkün
- (2) eger müşg üstün olsun perde şad kūy / kılıp gammāzlık bu perdedin būy
- (3) nihān asrap züleyhā ‘ ışk dāğı / yok érđi lahze gamdın ferāğı
- (4) zuhūr èylep dili āsārıdın ‘ ışk / kılıp neşv <ü> nemā etvārıdın ‘ ışk
- (5) gehī köz giryedin bī-hod²¹⁵ tolup yaş / dēme baş belki her dem kan tōküp kaç
- (6) demī her kaçre yaş kim tōkti müjgān / bu dem fāş oldı birbir rāz-ı pinhān
- (7) gehī otluğ köñüldin şu^c lelik āh / budur āhığa gerdün üze rāh
- (8) her āhı kim köñüldin çékti otluğ / bērip būy-ı kebāb-ı dil tanuğluk
- (9) gehī bī-h̄āblıkdın²¹⁶ tün <ü> kün ol / sarıg lāle körünüp çün kızıl gül
- (10) açılmış her bahār gül-şen-i bāğ / bilür her kim bolur mu lāle bi-dāğ
- (11) kenīzekler körüp bu hāl <ü> etvār / heme bildi kim ol şifte <vü> rāz

-65-

- (1) kenīzek anlap ol hāl-i ‘ acebni / velī bilmey bu hālğa²¹⁷ sebebni
- (2) perī érđi yok érđi hod mişāli / yaman közdin érür tağayyür hāli
- (3) birevniñ boldı bu ma^c nī pesendi / perī āsārıdın yétmiş gezendi

²¹³ Metinde (فررانه دين) şeklinde yazılmış.

²¹⁴ Metinde (يكتنه) şeklinde yazılmış.

²¹⁵ Metinde (بخود) şeklinde yazılmış.

²¹⁶ Metinde (بخواب ليقي دين) şeklinde yazılmış.

²¹⁷ Metinde (حالب غه) şeklinde yazılmış.

- (4) biri aydı ki sâhir sihrdür bu / eşer kılmış aña bu sihr-i cādū
 (5) biri aydı heme āsar-ı ʿ ışk ol / giriftār-ı ğam pür²¹⁸-i yār-i ʿ ışk ol
 (6) velī bīdārılıqda körmedi yār / meger tüş birle boldı ol giriftār
 (7) gümāndın her kim èylep bir hayāli / bolup her meclis içre kıl <ü> kālī
 (8) velī bolmay köñülniñ sırrı zāhir / bu güftār olmadı hīçbirge āhir
 (9) füsün-ger ki dāye bar érdi pür-fen / füsün-gerlik bile kevnni kèçürgen²¹⁹
 (10) tarīk-i ʿ ışkda köp pūye²²⁰ urġan / muħabbet kūyıda çendān yügürġan
 (11) gehī ʿ āşıqlıq imāmıda cān-bāz / gehī maʿ şūklukda körgüzüp bāz

-66-

- (1) felekdin gehī nüş èylep gehī nevş / köp iş bu yolda kılġan āzmāyiş
 (2) kèlip ol bir kèçe ħalvetni çağlap / yèr öpti turdı qol bağlap ölcep
 (3) burun ħizmetlerini yār bèrdi / kemīne ħādīm-i dīrīne érdi
 (4) dèdi ay ġonçe-i gül-zār-ı şāhī / sèniñ ħārniġa güldür lā-menāhī
 (5) ki baħtıñ yār bolsun mülküñ ābād / lebiñ ħandān köñlüñ ħurrem <ü> şād
 (6) sèn érdiñ ħüsn bāġıda nihālī / mèn ol başıñdın èvrülgen şimālī
 (7) nezāket bāġıdın érdi yüzüñ gül / aña bu mürġ cānım zār-ı bülbül
 (8) nihāl kāmètiñ āzāde servi / aña bu cilve cānım tezervi
 (9) mèn ol baħr-i vefādın cūy-bārī²²¹ / sèn anda sebz-ter serv-i bahārī
 (10) kenārımda saña bèrdi zamāne / kemāl-i perveriş bolduñ nihāne
 (11) mèn ol bülbül süpürdüm gül yüzüñni / ħuşūşen cān ètip şirin sözüñni

-67-

- (1) felek ol rişte-i nāfin kenār-ı kevn / münāsib müşfik-i laʿ in eter kevn
 (2) mèn érdim kèstim èylep ihtiyātı / alıp mihr èlgige tīġ neşātı
 (3) sèni başdın ayaġ ay serv-i çālāk / gül-āb-ı müşg ile ġusl èyledim pāk
 (4) yudum nāzik teniñ èylep muħātab / ħiṭāb èttim gül-āb-ı müşg-bū²²² dèp
 (5) qoma kākum-ı ħarīr perde-i bāl / aña cān riştesin çırmap meh <ü> sāl
 (6) ġazā seyr èyledim şeker lebiñġa / medār oldum ten <ü> cān ber-deriñġa
 (7) tün olsa èylerim ornuñ müheyyā / sihr-i ruhsārıñ èttim zīb-i zībā
 (8) uyur bolsam devām érdim hem-āġuş / yürür bolsam tirār-ı sine <vü> dūş
 (9) nihālin boldı çün serv-i ħırāmān / taqı bèrmem èligdin pāk dāmān

²¹⁸ Metinde (پر) şeklinde yazılmış.

²¹⁹ Metinde (كچورکين) şeklinde yazılmış.

²²⁰ Metinde (بويه) şeklinde yazılmış.

²²¹ Metinde (چويباري) şeklinde yazılmış.

²²² Metinde (مشكو) şeklinde yazılmış.

(10) saña her işde hizmet-kâr erdim / heme hizmetde mên der-kâr erdim

(11) nê yerge barsañ ol serv-i dil-ārā / mên anda egir eşiñ lik sāye-āsā

-68-

(1) sên oltursañ çü taht-ı ğarb-ı kün / èlig bağlap turup-mên hizmet üstün

(2) kaçan kim meyl kıldıñ ħ̣āb-ı rāhat / ayağıñğa başım koydum bu sâ' at

(3) henüz iş bu maña ay şeh-vārım / burunķı ħad-i mihr kâr <ü> bārım

(4) nêçükdin rāz mēndin yaşurur-sên / kaçanğa tenekkür ü bī-gāne külür-sên

(5) sēni ay bu ħālğa²²³ kim saldı ay cān / dēgil kim bu şıfat kıldı perīşān²²⁴

(6) bu reng-i āşüftedür hem nêçükdin / saña bu derd <ü> ğam maħrem nêçükdin

(7) gül-i aħmer nêçükdin bu şıfat zerd / dem-i keremiñ bī-bā' iş erür serd

(8) cemāliñ āfitābı ay-dēk endek / nēdin noķşān tapar her laħze ay-dēk

(9) kıılır-sēn cezm kim māh üçün āh / maña rüşen dēgil yā kimdür ol māh

(10) eger bolsun felek üstün firişte / muķaddes nūrıdın bolsun sirişte²²⁵

(11) oķuy-mēn zıkr <ü> tesbīħ du' ānı / felekdin yerge aĝdurĝay-mēn anı

-69-

(1) perī bolsun çü taĝ <u> tüzde dāyim / maña püşte oķumaķdur 'azāyim

(2) 'azimetler oķup eylep musaħħar / kıılıp-mēn şışede anı muķarrer

(3) kıılır-mēn keltürüp aldıñda ħāzır²²⁶ / bu ğamdın bolĝay-sēn tā cem' -i ħātır

(4) bu ger bolsun bu cins-i ādemī-zād / mēn az fırsatda kıılıgum ħātırıñ şād

(5) nē cāndur bolmaĝay ol saña peyvend²²⁷ / nē bende belki söymişdür ħudāvend

(6) züleyĥā kördi mundaĝ mihr-bānlık / bu reng efsün ile efsāne-ħ̣ānlık

(7) körünmey rāstdın taş hiç çāre / araĝa aldı anı nē köp sitāre

(8) dēdi zāhir emes bu genc-i maķşūd / nē devr bī-dād nē miftāħ mevcūd

(9) saña ol mürĝdın n'ēdey nişāne / kim ol 'anķā bile hem āşiyāne

(10) velī ħalk içre bardur nām-ı 'anķā / kaçan bu mürĝdın nām-ı hüveydā

(11) zihī şirīn bu iş telĥ-kāmı / ki bilgey kāmıdın fi'l-cümle nāmı

-70-

(1) yıraķlıķdın egerçi telĥ-kām²²⁸ ol / atın etip ta' yīn²²⁹ tatlık müdām ol

(2) til açıp dānesini kııldı hem-rāz / anı hem-rāz etip kııldı ser-efrāz

²²³ Metinde (حالعه) şeklinde yazılmış.

²²⁴ Metinde (برشان) şeklinde yazılmış.

²²⁵ Metinde (سرسته) şeklinde yazılmış.

²²⁶ Metinde (حاضر) şeklinde yazılmış.

²²⁷ Metinde (بيوند) şeklinde yazılmış.

²²⁸ Metinde (تلح كام) şeklinde yazılmış.

²²⁹ Metinde (تاين) şeklinde yazılmış.

- (3) züleyhâ uykusıdın dāye bīdār / bolup bī-hüşlükıdın dağı huş-yār
 (4) tüşıdın dāye boldı ya‘ nī ol gāh / füsün ü fende muṭlaḡ boldı hem-rāh
 (5) oḡup tūmārıdın bu ḡıref evvel / anıḡ tedbırıde boldı mu‘ aṭṭal
 (6) anıḡ derdıġa tapmay hıç dermān / ḡılurġa çāre tapmay boldı ḡayrān
 (7) heme ma‘ lūmıdur bu /.../ / érür her kim ḡayālī naḡş bu ḡarf
 (8) her ol maṭlūb kim mechūl <ü> muṭlaḡ / maḡāl-i maḡznıḡ çü yanı bolmak
 (9) murādı kim bilinmey anı herġız / bolur mu istemey imkān-ı cāyız
 (10) yazar imkānı tapmay köñlıdın bend / aḡa ışlāḡ bérmeḡ başladı bend
 (11) dēdi dīvī bu heybetde²³⁰ körünmiş / köñül bérmeḡ aḡa sēndın neçük iş

-71-

- (1) saḡa yol urmiş ol dīv²³¹-i sitem-kār / bu nev‘ āşüftelik sēndın érür ‘ār
 (2) züleyhâ aydı dīvıġa²³² nē yārā / körünmeḡ bu şıfat <u> şekl dil-ārā
 (3) teni kim şūr-ı şırdındür sirişte / ma‘ āza’llāh kim ol bolġay fırişte
 (4) dēdi bu nūş érür taratıp /.../ / nēdür yā rāstlarġa kāhin-i cān
 (5) dēdi nā-rāst bolsa ger ḡod bolsa bölüş / ḡaçan ol alġay érđi rāstđın hüş
 (6) bilürler ehl-i dīn bu nūkte²³³ nē est / ki kēçdür kēçġa meyelān rāstġa rāst
 (7) dēdi sēn hüş-mend ehl-i dāniş / çıkarġıl ḡāṭırındın bu muḡāl iş
 (8) dēdi ger mēnde bolsa iḡtiyārı / dü-tāh ötkēy mü ḡadīm ‘ ışḡ nāzı
 (9) n’ētey tedbır-kār élgimdin uçtı / ‘ inān <ü> iḡtiyār élgimdin uçtı
 (10) bu dem köñlümge çekmiş nefes bu ġam / taş üzre nefes yanlıġ belki muḡkem
 (11) eger seyl aḡsa maḡsa şımālī / dēġil mümkin²³⁴ müdür herġız revānī

-72-

- (1) anı ‘ ışḡ içre dāye kördi medhüş / naşıḡat-ġüylüġđın turdı ḡāmüş
 (2) barıp aydı anıḡ ḡālını pinhān / atası boldı eşitip köp perīşān
 (3) velī tedbır éłgi érđi kūtāh / bu iş tedbırıdın ḡul yıġdı ol şāh
 (4) kēlip ‘ ācız rızā bērdi ḡazāġa / ḡavāle ḡıldı taḡdīr-i ḡudāġa
 (5) züleyhâ éki nevbet yūsuf ‘ aleyhi’s-selāmın tüşıde körġeni vü anı ‘ ışḡ
 (6) zencīri <vü> keşākeşi cünün varṡasıġa kēltürġeni
 (7) ḡoş ol cān kim ḡılır ‘ ışḡ anda menzil / cihān şuġlıdın éyler esrü <vü> ġāfil
 (8) köñülge yandurup berġ-i dirāḡşān / metā‘ -ı hüş örteḡ ḡırmen-i cān

²³⁰ Metinde (هيت دا) şeklinde yazılmış.

²³¹ Metinde (دلو) şeklinde yazılmış.

²³² Metinde (دلويغه) şeklinde yazılmış.

²³³ Metinde (رنكته) şeklinde yazılmış.

²³⁴ Metinde (ممكين) şeklinde yazılmıştır.

- (9) yoğ olğay andın endüh <u> selāmet / çü gāh olğay aña kūh-ı melāmet
 (10) melāmet tağdın pervāsı bolmay / bu sevdādın bölek sevdāsı bolmay
 (11) züleyhā çekti sālī nāle <vü> āh / yètip noqşān aña her künde çün māh
 (12) dil <ü> cānge heştīdin tā ki sālī / yüzi bedri bolup gūyā hilālī

-73-

- (1) yağı ay-dék qad-i ham birle bir tün / şafağ āsāyışidin gārqa-i hūn
 (2) dēr érđi olturup anı çarğ-ı gaddār / né kılgıñdur maña cevr èylep izhār
 (3) maña hod kılguluğnı kıldıñ āhir / mezellet tofrağığa saldıñ āhir
 (4) küsūf èylep dirahşān āfitābım / qara künler salıp kıldıñ ‘ azābım
 (5) kılıp bu nev‘ rüsvāyī-i zamāne / melāmet oқыğa kıldıñ nişāne
 (6) ‘ inānım kıldıñ ol ser-keş qulıda / né köñlide terahhum né tilide
 (7) içimge salmış ol ay mihridin tāb / maña buhl èyeler ol èmdi qatre āb
 (8) né oyğaklıqda peydā ol sitem-ger / né körmek bolğay uyquda müyesser
 (9) ol uyqudur nişān-ı baht-ı bīdār / körüngey anda nā-geh cilve-i yār
 (10) közümge uyqudın yoğ bir dem ārām / eger bahtımdın oğ uyqu bērey vām²³⁵
 (11) bolup bahtım meger bir lahze bīdār / tüşümde zāhir étkey yār-i dīdār

-74-

- (1) bu nev‘ èylep şikāyet birle efgān / lebigè yètti bu endūhdın cān
 (2) kılıp bā-taş(?) şet(?) öñünçe(?) zārı / bu gāmdın qalmayın bir dem qarārı
 (3) bu hāl érđi be-nā-geh ki èltip uyqu / né uyqu belki de bī-hūşluğ bu
 (4) tağı ten bister üstün tapmay ārām / eşikdin kirdi cān-ı ārām bu şām
 (5) uşol şüret kim ol kıldı mużtarr / kirip keldi yüzi çün māh-ı enver
 (6) körüp nā-geh yüzün saçrap qopup çüst / ayağığa yıkıldı baş qoyup rüst
 (7) yer öpti²³⁶ ya‘ nī ay serv-i gül-endām / dil <ü> cānımdın aldıñ şabr <u> ārām
 (8) hudāyī kim yaratmışdur sēni nūr / beşer ālāyışidin èylemiş dūr
 (9) kılıpdur hūblar haylığa server / vişāliñ āb-ı hayvān belki bihter
 (10) qadıñni èyledi cān-sitān hem / lebiñni māye-i kuvvet revān hem
 (11) yüzüñdin yandurupdur şem‘ -i cān-süz / ki cān pervāne sēndür tāb şeb <ü> rüz

-75-

- (1) kemendi bērdi müşgīn gīsūdın²³⁷ hem / ki her bir tārı oldı cānğa muhkem
 (2) kılıpdur mūyı cism-i nā-tüvānım / dehāniñ mīmi-dék teng haste cānım

²³⁵ Metinde (دام) şeklinde yazılmış.

²³⁶ Metinde (اويتى) şeklinde yazılmış.

²³⁷ Metinde (كسودين) şeklinde yazılmış.

- (3) teraḥḥum kıl mēn-i bī-dilğa yek-bār / bu dem açğıl leb-i la^ç l-i şeker-bār
 (4) bu ḥüsn-i ḥulḳ ile ay dil-sitānım / aytğıl rāstnı şāh-ı cihānım
 (5) meh üç kemāl dil-beri sēn / firişte sēn mü yā ḥūrī perī sēn
 (6) dirahşān gevheri sēn ḳaysı kāndın / keyān-ı şāh ḳaysı ḥānedāndın
 (7) dūr-i yek-tā sēn ḳaysı şadefdin / gül-i ra^ç nā ḳayu bāğ-ı şerefдин
 (8) dēdi ḥaḳḳā bezād-ı ādemī mēn / ki cins-i āb-ı ḥāk-i ^ç ālemī mēn
 (9) kılur sēn da^ç vā kim mēn ^ç āşıḳ-ı zār / eger şādık érür sēndin bu güftār
 (10) vefā vu mihr ^ç ahdim tüb selāmet / rızā-cūluḳda körgüz istiḳāmet²³⁸
 (11) yıraḳ tut zinhār ay ḡam-ı keşīde / kılurdın şükriḡ vīrān resīde

-76-

- (1) muşaffā gevheriḡ esrār ay yār / velī elmās dīde kılma zinhār
 (2) eger mēndin érür sēniḡde dağı / bu ḡamdın yoḳ mēniḡ köḡlüm ferāğı
 (3) mēniḡ köḡlüm sēniḡ de meḡü hem-bend / ki ^ç ışḳıḡ dāğıdın mēn hem nişān-mend
 (4) züleyḫā kördi mundaḡ mihr-bānlık / eşitti la^ç ldin gevher-feşānlık
 (5) tutaştı cāniḡa pervāneniḡ ot / töküldi başıḡa dīvāneniḡ ot
 (6) perī tuttu yene dīv anı zār / cünün zencīriḡa kıldı giriftār
 (7) bolup mest-i ḥayāl ol oyḡanur çağ / ciger pür-süz cān-ı ḡaste pür-dāḡ
 (8) içi pür ḡasret <ü> endūh érdi / köḡül endūh pür-enbūh érdi
 (9) kılıp endūhniḡ enbūhdın āh / ki derd <ü> āhıḡa gerdün üzre rāh
 (10) biri miḡ boldı çün sevdāsı anıḡ / bolup ḡaddin füzün ḡavḡāsı anıḡ
 (11) binā-yı heves bünyādını bozdı / şalāḡ <u> maşlaḡat bendini üzdi

-77-

- (1) girībān ḡonçe yaḡlıḡ éyledi çāk / töküp ki lāle yaḡlıḡ ḡün dil-i pāk
 (2) üzüp ḡāhī saçın ḡāhī yüzini / urup yerge başın ḡāhī özini
 (3) yüzü mihridin éylep nūr cerāḡat / saçı yadı dēse çin bērdi ḡāret
 (4) çü hāle-i ḡalka éylep cümle çāker / meh eṡrāfida olturdı ser-ā-ser
 (5) be-nā-geh tapsa ger ol ḡalkadın cā / çıkıp kētkey çü oḳ-dēk yasız u ya
 (6) eger ol ḡalka pütmes bolsa dāmān / bolur şaḡrā sarı servī-yi ḡirāmān
 (7) eger bend olmas érse ḡonçe-dēk zār / yürür bī-perde gül-dēk bergī bāzār
 (8) bu vāḳi^ç din peder²³⁹ çün boldı āḡāh / bardı dānādın oldı ol devā-ḡāh
 (9) ^ç ilācida kılıp her nev^ç tedbīr / münāsib kördiler tedbīr-i zencīr
 (10) buyurdı zerdin andaḡ mār-ı kān / ki bolḡay naḳşı anıḡ la^ç l <ü> mercān

²³⁸ Metinde (استعامت) şeklinde yazılmış.

²³⁹ Metinde (بدر) şeklinde yazılmış.

(11) bu ejder sāk-ı semīnni sömürdi / çü genc üstün yılan-dék halka urdı

-78-

- (1) züleyhā érdi genc-i hūb <u> arı / bolur her gencğa nāçār mārı
 (2) bu zerdin mārğa boldı giriftār / dēr érdi kim tóküp közdin güher-bār
 (3) maña ı ışık içre bende érdi kifāyet / bu bī-cān mār bendiğa ne hācet
 (4) nédür āhır maña mundağ girān bend / cefā tığda bölmek bend <ü> peyvend²⁴⁰
 (5) tutupdur serv ayağın pīşe²⁴¹-i gül / reh-i cünbiş²⁴² aña bisyār müşkül
 (6) ne hikmet bāğ-bān étmiş bu tedbīr / su birle anı kılmış bend-i zencīr
 (7) mēn mest <ü> cünūn dīvāne <vü> zār / menī rencir mēn ne ma ı nīsı bar
 (8) mēn rencir uşol dil-berğadur tüş / ki aldı mēndin ol bir lahzedede hūş
 (9) bu zencīr ol perī bendiğa pes hūb / köründi berķ yañlığ boldı maħbūb ²⁴³
 (10) nazarda kıılma bu andağ direngi / körüngey tā cemāl-i lāle rengi
 (11) olup mēndin dirahşān-ı berķ-dék zūd / çıkardı otluğ āhımdın qara dūd

-79-

- (1) eger baht-ı bülend olsa maña yār / ki bu zencīrğa kılgum giriftār
 (2) yüzün körgüm qarap çendān ki dil-ğāh / közüm rüşen kılıp çün mihr ile māh
 (3) ne dēr-mēn nāz-perverd nigārī / ki koyğay bihişt bāğığa ğubārī
 (4) yıkılgay cān başığa küh-ı endūh / ki derd <ü> ğam gürūhı bolğay enbūh
 (5) kışıge kıt kıılır mu dil-berığa / ğubārī bolğay anıñ ğātırığa
 (6) kaçan bolğay pesend ğātır-ı yār / ki yétkey benddin barığa āzār
 (7) maña yüz tığ zaħmı cānğa bihrağ / ki dāmānığa zaħmı ħār bolmaq
 (8) bu nev ı efsāneler dēp ı aşık-āne / ki āhır tēgti bir tīr-i fesāne
 (9) bolup zaħmıdın anıñ könli şad çāk / yağıldı zaħm lik maħcer²⁴⁴-dék pāk
 (10) zamānı yattı ħāk-i ālüde bī-ğod²⁴⁵ / hūşığa kēldi āh urdı pūr-dūd
 (11) dil-i dīvānesi efsūn kılıp bāz / yene efsānesini kıldı āğāz

-80-

- (1) gehī giryān gāhī ħande bērdi / zamānı mürde ānı zinde²⁴⁶ érdi
 (2) bu nev ı érdi anıñ tağayyür ħāli / bu yañlığ érdi ħāl tā ki sālī

²⁴⁰ Metinde (بيوند) şeklinde yazılmıştır.

²⁴¹ Metinde (پیشه) şeklinde yazılmış.

²⁴² Metinde (خبش) şeklinde yazılmış.

²⁴³ Metinde (محبوب) şeklinde yazılmış.

²⁴⁴ Metinde (مخجر) şeklinde yazılmış.

²⁴⁵ Metinde (بخود) şeklinde yazılmış.

²⁴⁶ Metinde (رنده) şeklinde yazılmış.

- (3) *yūsuf* ‘*aleyhi*’-*s-selām* üçüncü nevbet tüşige kirip *nām* <u> nişānıdın haber
 (4) *bérge*ni vü *züleyhā* cünün *ķayd*dın *necāt* tapıp *hūş*ıǵa *ķelge*ni
 (5) *ķel* ay ‘*ıŝķ*-ı *cihān*-*süz* *yaraş*up / *ķılur*-*sēn* *gāh*ī *şād* *gāh*ī *menküb*
 (6) *geh*ī *ferzāneni* *dīvāne* *ķılǵu*ñ / *geh*ī *dīvāneni* *ferzāne* *ķılǵu*ñ
 (7) *per*ī-*veş*lerniñ *ēylep* *zülfi* *bend* / cünün *ħanceri*ǵa *tüşti* *ħired*-*mend*
 (8) *ger* *āsān* *bende*-i *zülfi* *dil*-*rübāy*ī / *ķerāğ*-ı ‘*aql* *yanǵay* *rūşenāy*ī²⁴⁷
 (9) *züleyhā* *tün* *kün* *ér*di *mest* <ü> *medhūş* / *elem*ǵa *hem*-*dem* *ǵam*ǵa *hem*-*āğūş*
 (10) *elem* *cām*dın *ér*di *derd* <ü> *āşām* / *ķi* *süz*-ı ‘*ıŝķ*dın *bī*-*şabr*-ı *ārām*
 (11) *ķılıp* *muni* *muğber* *perdesin* *çāk* / *saçıp* *otluğ* *könüldin* *başı*ǵa *çāk*
 (12) *ķadi* <vü> *naħlini* *ķıldı* *secde*ǵa *ħam* / *yaş*dın *yērni* *göl*-*zār* *ēyle*di *hem*
 (13) *çü* *nergis* *tökti* *eşķ*-i *erğuvān*ī / *çü* *sūsen* *ķıldı* *tarz*-ı *ħoş* *zamān*ī

-81-

- (1) *bolup* *ǵam*-*gīn* *könüldin* *ğuşş*a-*perdāz* / *ķi* *öz* *yār*ıǵa *ķıldı* *ķıŝş*a-*yı* *āğāz*
 (2) *ķi* *ay* *ğāret*-*ger*ī *hūş* <u> *ķarārım* / *per*īşān *oldı* *sēndin* *rūzgārım*
 (3) *salıp* *ǵam* *ķılmadı*ñ *ǵam*-*ħ*‘*ār*lık *hīç* / *alıp* *kön*lümdeki *dil*-*dār*lık *hīç*
 (4) *anı*ñ *bilmem* *ķi* *tā* *vird* *ēylesem* *kāş*²⁴⁸ / *ħarem*-*gāh*ıñ *ķayan* *baş*²⁴⁹ *ķoyğay*-*sēn* *baş*²⁵⁰
 (5) *mēn* *özge* *mīm* *bile* *ér*dim *şeker*-*ħand* / *sēn* *atı*ñ *ney*-*şeker*-*dēk* *yüz* *ķerre* *bend*
 (6) *tutup*-*mēn* *ğonçe* *yanlı*ğ *tün* <ü> *kün* *hūn* / *bolup* *mēn* *perdedin* *çün* *lāle* *bīrūn*
 (7) *dēmes*-*mēn* *mēn* <ü> *saña* *yār*-i ‘*aziz*ī / *ēmes* *mü* *mēn* *mü* *saña* *kem*-*ter* *keniz*ī
 (8) *nē* *bolğay* *ķim* *keniz*ıñ *ēylese*ñ *yād* / *nevāziş* *birle* *ǵamdın* *ķılısa*ñ *āzād*
 (9) *ciger* *ķanı*ǵa *yoğ* *āğuşte* *mēn*-*dēk* / *cünün* *deştide* *yoğ* *sergeşte* *mēn*-*dēk*
 (10) *peder*ǵa *mēndin* *oldı* *yüz* *tümen* ‘*ār* / *nēçük* *nīklik* *dil*-i *māder*ǵa *bisyār*
 (11) *ħiṭāb* *ol* *kām*-ı *cāy*ǵa *bā* *şeħer*-*gāh* / *bu* *ér*di *ēltti* *tā* *uyku* *nā*-*gāh*

-82-

- (1) *közi* *mest* *oldı* *uyku* *sāğar*dın / *tüşige* *ķirdi* *ol* *ğāret*-*gerdin*
 (2) *anı* *çün* *mest* *ķıldı* *sāğar*-ı *ħ*‘*āb* / *köründi* *uykuda* *ğāret*-*ger*-i *ħ*‘*āb*
 (3) ‘*aceb* *ħüs*n ‘*aceb* *şekl*-i *dil*-*ārā* / *kemālin* *vaşf* *ēterge* *ķimde* *yār*
 (4) *n*‘*ēdey* *bilmem* *anı*ñ *vaşf*-ı *kemāli* / *nihāyetdin* *füzūn* *ħüs*n-i *cemāli*
 (5) *ķılıp* *zār*ī *tutup* *muħkem* *ētekni* / *közidin* *ķan* *ķılıp* *tökti* *yürekni*
 (6) *ayağ*ıǵa *yıķıldı* *tuttı* *muħkem* / *töküp* *hūn*-ı *ciger* *köz*din *dem*-*ā*-*dem*
 (7) *ķi* *ay* ‘*ıŝķ*ıñda *mēn* *bir* *nā*-*tüvān*ī / *āmān*ī *yoğ* *maña* *ǵamdın* *zamān*ī

²⁴⁷ Metinde (روشناسی) şeklinde yazılmış.

²⁴⁸ Metinde (كاس) şeklinde yazılmış.

²⁴⁹ Metinde (با) şeklinde yazılmış.

²⁵⁰ Metinde (باس) şeklinde yazılmış.

- (8) alıpdur Һasretin ay şeh-süvārım / közümdin uyku könlümdin kararım
 (9) uşol pākī ki kılmış yete eflāk / seni mundağ yaratmış barçadın pāk
 (10) kılıpdur eki ‘ālemde güzide / tamām-ı hūblarğa nūr-ı dide
 (11) anıñ haqqı maña kıl ğamnı kütāh / değıl atıñı kıl şehrinde āğāh

-83-

- (1) dedi atım ‘aziz-i mışr-ı meşhūr / mekān <u> meskenim hem mışr-ı mezķūr
 (2) vezir-i şāh-ı mışrī şāhib-i şāh / ‘aziz-i halkdur men şāhib-i cāh
 (3) züleyhā taptı cānāndın nişānī / ne bil kim mürde-i şad-sāle cānı
 (4) çü kördi baht-ı bīdārıdın ol cevāb / egerçi bī-hūş erdi zār <ü> bī-tāb
 (5) ten <ü> cān köñülge yetti çün gūş / karar <u> şabr tāb <ü> tākat-ı hūş
 (6) uyurda gerçi ol mecnūn edi zār / tüşidin şad olup oyğandı hūş-yār
 (7) köñülge saldı andağ bu haber-i hoş / cününğa ber-hem urdı ‘aql ile hūş
 (8) kenizlerğa berip her yandın āvāz / ki ay her ğamda bu maħzūnğa dem-sāz
 (9) pederğa yetkürünler bu haberni / haberdin şad eylenler pederni
 (10) ki şāhā müjde-i iķbāl <ü> devlet / yetip ber-hem nedin endüh <u> miħnet
 (11) yene hoş²⁵¹ haber-i şeh-bāzī yetti / kühen ten āşiyānın mesken²⁵² etti

-84-

- (1) çü boldı sebz-i hurrem mürğ-zārım / revān kêtken sudın hem çü sarım
 (2) kötergil bend-i zerni sīmdin zūd / cünūnnı şāhib-i şel kıldı merdūd
 (3) yetip bu hoş haber gūş-ı pederğa / hoş istikbāl kıldı bu haberğa
 (4) özi terk eylep ol-dem ‘āşık-āne / yügürdi çüst <ü> mest bī-hodāne
 (5) alıp taşlap kēlip mār-ı dü-serni / ki bend-i zerdin aldı sīm-berni
 (6) mütābi‘ ler kēlip baş <u> közini / ayağığa koyup sūrtüp yüzini
 (7) hem ol-dem kēltürüp bir taht-ı zerrin / ki turdılar burunķı resm-i āyın
 (8) bir taht üstün alıp kıldılar i‘ zāz / başığa tāt urup eylep ser-efrāz
 (9) perī-veşler çü her yandın bolup cem‘ / ki boldılar heme pervāne-i şem‘
 (10) eger hem tengler olsa meclis-ārā / bu tūṭi-dēk bolur erdi şeker-hā
 (11) hikāyet dercin²⁵³ açıp ol ser-efrāz / kılıp her şehrdin birbir söz āğāz

-85-

- (1) çü erdi şām <u> rūmdın nükte-engiz / hadiş mışrda erdi şeker-riz
 (2) barıp mışr ehli zikriğa ser-encām / tutar erdi ‘aziz-i mışrdın nām

²⁵¹ Metinde (هوش) şeklinde yazılmış.

²⁵² Metinde (مسكين) şeklinde yazılmış.

²⁵³ Metinde (درجين) şeklinde yazılmış.

- (3) töker érdi közidin eşk seyli / çıkarıp kökke āh <u> nāle ħublı
 (4) kéçe kündüz bu érdi kār <ü> bārı / ki fikr-i diger érdi yār diyārı
 (5) dér eşitür sözi bu érdi her bār / veger né kılmas érdi hiç güftār
 (6) *züleyhā ħ`āst-gārılıǵıǵa mısrđın özge pādişāhlarnıñ elçisi*
 (7) *kélgeni vü züleyhā nevmıdılıq tıǵıdın yüreki yarılǵanı vu bu dāǵdın*
 (8) *cigeri kebāb bolup köñli ıztırābǵa qalǵanı*
 (9) züleyhā köñli gerçi ı ışkıdın qan / cemāli şöhreti her yan firāvān
 (10) cemāli kışşası her tilde mezkūr / kemāli ħüsni hem her qayda meşhūr
 (11) eşitip her kim anıñ²⁵⁴ zıkrını tā / ki bulmay qalmadı maşün <u> şeydā
 (12) cüşlar bezmide ğavǵası anıñ / ki mehler başıda sevdāsı anıñ

-86-

- (1) yiberip her zamān bir şeh-r-yāri / vişāl-i ümıd birle ħ`āst-gārı
 (2) bu fırsat kim cünün qaydıdın āzād / ki taht üzre olturdı dil-şād
 (3) resül-i şāh-ı şām <u> qayşer-i rüm / bu yañlıq qāşid her merz her büm
 (4) kélip öndin füzünraq érdi bu ten / celālī dergehini kıldı mesken
 (5) biride mülk <ü> māl dür-i mercān / biriniñ elgide mühr-i süleymān
 (6) bu her bir tahte-i kişver-sitānı / ki her şehdin mücebniñ²⁵⁵ nişānı
 (7) çü her yan yüzlenür ol ğāret²⁵⁶-i cevır / anıñdur taht <u> tāt-ı kişver-i zevır
 (8) eger her kişver olsa cilve-ğāhı / heme tāt-ser érdi ħāk-ı rāhı
 (9) ol ay şām içre nā-geh tutsa ārām / du`āsın kılgay el tā şubhdın şām
 (10) mebādā rüm sarı tüşse meyli / kenıse bendesidür şāh ħaylı
 (11) bu düstür érdi her qāşid-i sāmı / muħabbet-nāme her nık-nāmı

-87-

- (1) züleyhā boldı bu nāmedin āǵāh / bolup zır <ü> zeber köñli dēdi āh
 (2) ki bolǵay mu kişi mısrıdın ābā / mēn anıñ ı ışkıda dıvāne güyā
 (3) dil <ü> cān her zamān mısrıǵa māyil / çü kélmes qāşidi andın né ħāşıl
 (4) diyār-ı mısrıdın kélgen ğubārı / közümge kirse yasarı bilse ħarı
 (5) zihī hoştur kim andın bād-ı şad yār / kêtürgey kél maña pā-i müşg-i tatar
 (6) bu fikr-i ğuşşada érdi ħayālī / ata kıldı bu demde öyni ħayālī
 (7) qasıǵa keltürüp müşfiq peder-vār / bu sırdın eyledi anı ħaber-dār
 (8) dēdi ay ħāşıl-ı cānım ħuzürı²⁵⁷ / közümniñ nürı köñlümniñ sürürı

²⁵⁴ Metinde (ايك) şeklinde yazılmış.

²⁵⁵ Metinde (مجيبنيك) şeklinde yazılmış.

²⁵⁶ Metinde (عارت) şeklinde yazılmış.

²⁵⁷ Metinde (خضوري) şeklinde yazılmış.

- (9) cihān mülkide her bir şeh̄r-yārı / ser̄ir-i ‘ azāb üstün tāc-dārı
 (10) kılıpdur her biri vaşlıñ temennā / tēgıpdür s̄inesıgā tuħm-ı sevda
 (11) bular köñli vişāli ħodıdın dāğ / yatıpdur yastanıp eşikiñde tofrağ

-88-

- (1) ümīd èylep heme mēndin ħabūlī / kēlipdür her biridin bir resūlī
 (2) saña aytay bular ‘ arzını birbir / körey tā ħaysıdur maħbūl-ı ħātır
 (3) nè kişver kim saña ol bolsa dil-ħ̄āh / sēni èyley bu kişvergā shehen-şāh
 (4) peder çün bülbül <ü> gül-dék bu ħāmūs / bütüp bir āşınāyı bu boyıgā²⁵⁸ gūş
 (5) ħoşā gūş²⁵⁹ olmağ ol sözge bolup köz / ki bu bī-āşınāyı bolğay ol söz
 (6) heme şāhlardın aydı ħışşa bī-hem / velīkin mışrīdin ħiç²⁶⁰ urmadı dem
 (7) züleyhā bildi ħāl-i her diyārı / ki yār-i mışrdın yok ħ̄āst-gārı
 (8) peder dīdārıdın çün ħopı nevmīd / bu ħamdın titreyü çün bürge vü bīd
 (9) dür-i mercān tōküp közdin firāvān / dil <ü> cāndın aħızıp ħūn-ı bārān
 (10) dēr erdi māder-i bī-çāre ay kāş / tü hergīz toğmağay erdi mēni kāş
 (11) nè bolğay erdi emdi toğdı āħir / mēn itlergā bērse bērmeyin şīr

-89-

- (1) nēcük t̄ālī‘ bile mēn bolğan ādem / bu t̄ālī‘ bile mēn rüsvā-yı ‘ ālem
 (2) hevāgā ağsa deryādın şeh̄bī / firāvān yağsa teşnelergā ābī
 (3) mēn leb-i teşnege yüzlense nā-geh / tōker ot su kibi başımgā āh veh
 (4) nè bā‘ iş ay felek bu ħār bilmem / maña āħir nè erkin bar bilmem
 (5) bu yañlığ zār ħıldıñ sēn bī-bā‘ iş / şafağ-dék çarğ çün dāmen nè bā‘ iş
 (6) eger yol taşlamas-sēn bar sarı / velī yol bērmegil ağıyār sarı
 (7) eger ħaşdıñ ölüm kördüm āħir / sēniñ cevruñgā cān tapşurdum āħir
 (8) eger fikriñ maña renc <ü> elemdür / ħarın cānımda yüz miñ renc <ü> ħamdur
 (9) bu kūh astıda cān-gāh-ı pākī / giyāhī mevc-i ħamda āh-nākī
 (10) yürek yüz yerde zaħmıñdın²⁶¹ yaradur / ħılur-sēn zaħm eger ħılığıl becādur
 (11) mēn olsam şād yār bī-ħod²⁶² <u> ħam-gīn / saña nè ħam mēn ez bā-telħ²⁶³ <ü> şīrīn

-90-

- (1) ölümdin dāğ ètip çendān köñlini / ħazān ħıldıñ hezārān tāze gülñi

²⁵⁸ Metinde şeklinde (بوبيعه) yazılmış.

²⁵⁹ Metinde (كوس) şeklinde yazılmış.

²⁶⁰ Metinde (هچ) şeklinde yazılmış.

²⁶¹ Metinde (رخمينگدين) şeklinde yazılmış.

²⁶² Metinde (بخود) şeklinde yazılmış.

²⁶³ Metinde (تلخ) şeklinde yazılmış.

- (2) nè hâtırğa huṭūr sende nè ğam / eger bolsam bulardın mèn biri hem
 (3) töker érdi közidin eşk-i ğam-nāk / saçıp başımğa endūh elgidin hāk
 (4) peder kördi bu şevk-i bī-ḡarārī / ‘azīz-i mısr üçün érdi bu āh <u> zārī
 (5) bérıp ḡāşidlerğa mümtāz ḡil‘at / firāvān ‘iz ile bérđi icāzet
 (6) ki bu ferzend üçün ‘iz ay ḡired-mend / ‘azīz-i mısr üçün érđi tilim bend
 (7) érür bu ehl-i dānişğa hüveydā / kim olsa peş dest ol dest-i bālā
 (8) zebān-ı dehr ara mundağ meşelluḡ / ki herġiz dest-i evvelğa bedel yoḡ
 (9) resüller başıdın kètti bu sevdā / köñüldin çıktı muṭlaḡ bu temennā
 (10) bérıp ruḡşat bularğa şāh-ı ṡaymūs / yanıp kèttiler āḡir²⁶⁴ barça me’yūs
 (11) *züleyḡānıñ atası eṡrāf-ı cihāndın kélgen pādişāhlar élçisiğa*
 (12) *ruḡşat bérıp ‘azīz-i mısrğa ḡāşid²⁶⁵ ibergeni vü ol hem bu işni*
 (13) *devlet-i ‘azīmi bilip bī-cān²⁶⁶ dil ḡabūl ḡılġanı*

-91-

- (1) züleyḡā köñli érđi ‘ışḡdın dāğ / reh-i ‘ışḡ içre cism-i cānı tofrağ
 (2) bolup nevmīdliḡdın köñli pür-ḡün / bu dāğ üzre yene dāğ oldı efzün
 (3) bolup her şubḡ elge kün yüzi aḡ / aḡa her kün ḡara tündin ḡararak
 (4) bu dāğ-ı nā-ümīd ḡaddin arıp / bu ğamdın her dem otluḡ āh tartıp
 (5) ḡılur érđi demī yüz nāle vü āh / nè şām ārām aḡa vu nè seḡer-ġāh
 (6) atası kördi anı mısr üçün nār / hevā-yı mısrğa köñli giriftār
 (7) hevā-yı mısr üçün her dem ciger <ü> cān / ‘ilācı ḡaste cānın kördi ol yan
 (8) ki dānāyī bu yolda pūye urġay / ‘ilācı ḡaste cānın anda sorgay
 (9) ‘azīz-i mısrđın istep devāsın / nuḡūd-ı cān ḡılıp anıḡ bahāsın
 (10) yétürgey tā kim andın bir nişānı / tapıp andın meġer ümīd <ü> kāmı
 (11) ki bu peyġām²⁶⁷ ile ḡursend ḡılġay / züleyḡānı aḡa peyvend²⁶⁸ ḡılġay

-92-

- (1) muḡarrebledin étti yèrni ta‘yīn²⁶⁹ / ḡılıp dānālıḡdın anı taḡsīn
 (2) bérıp tartıp türlüġ tuḡfelerni / ‘azīz²⁷⁰-i mısr üçün dūr <ü> ġüherni
 (3) yürürğa boldı bu dānā muḡarrer / alıp köp tuḡfeler kim gevhèr <ü> zer
 (4) revān ol çüst <ü> çālāk éyledi rāh / özin yètkürđi āḡir uşbu dergāh

²⁶⁴ Metinde (احر) şeklinde yazılmış.

²⁶⁵ Metinde (قاصيد) şeklinde yazılmış.

²⁶⁶ Metinde (بجان) şeklinde yazılmış.

²⁶⁷ Metinde (پغام) şeklinde yazılmış.

²⁶⁸ Metinde (بيون) şeklinde yazılmış.

²⁶⁹ Metinde (تعين) şeklinde yazılmış.

²⁷⁰ Metinde (عزير) şeklinde yazılmış.

- (5) b̄erip peyḡām gāhī devr-i zamāne / zihī s̄ürmiş bu h̄āk-i āsitāne
 (6) nevāzişler kılıp her lah̄ze gerdün / saña her kün ‘aziz bolsun efzün
 (7) tamām devlet tahtıñ güşādı / peyāmı <vü> āşināyı h̄ür-zādı
 (8) nè māh belki rüşen āfitābı / ki meh cānığa andın h̄iç tābı
 (9) aña māh uçıdın hem pāye²⁷¹ berter / körelmey sāyesini mihr-i enver
 (10) köz açıp ayğa hem kılımas nezāre / körerdin vehm étip köz āşikāre
 (11) h̄aber āyine yüzün²⁷² körgen kişi kim / tarağdın baş saçın bulğan kişi hem

-93-

- (1) emesdür zülfdin kaçğa müyesser / koyarğa gāh ayağı üstige ser
 (2) ki ol öy şahnıda bolsa hırāmān / ayağını öpelmey ğayr-ı dāmān
 (3) nè meşşāta қолı s̄ibiğa maḥrem / nè hem-dem lebleriğa ney-şeker hem
 (4) yüzün gül şöbetidin asrap ol pāk / ki gül bed-nāmdın bir āhnı çāk
 (5) kaçıp ay kün fūrūğıdın uşol māh / aña tapulmağay kim sāye-i hem-rāh
 (6) kılıpdur perde içre rüz <u> şeb cā²⁷³ / cihān içre veli yüz şūr <u> ğavğā
 (7) heme şehler hevā çü yanı anıñ / şerāb-ı luḫf nā-gāhānī anıñ
 (8) ser-efrāzı ki bar tā rūmdın şām / kim anıñ şevkıdin h̄ün-ı dil-āşām
 (9) veli ol h̄ālīçe kim²⁷⁴ nè küfv bilmes / hevā-yı mışr anıñ başıda bes
 (10) қabül-ı h̄āḫır olmas devlet-i rüm / bolur āb-ı hevā-yı şām nè şüm
 (11) ki seyl étmiş közini mışr üçün zār / yaşını devr-i nīl seyl-i h̄ün-bār

-94-

- (1) nè bā‘ işdür ki bilmem bu şerefni / қabül-ı h̄āḫır étmek ol ḫarafnı
 (2) meger kim andın oқ taḫmīr zātı / yazılmış ol ḫaraf rızqı berātı
 (3) eger bolsa қabül h̄āḫır-ı şāh / tutup minnet yibergüm ‘ālī dergāh
 (4) bu sözni çün ‘aziz-i mışr eşitti / külāh mihr-i çarḫ uçığa yetti
 (5) kılıp şikestelik <ü> ‘ācizlik izhār / dēdi kim bolğay-mēn bī-kes ü zār
 (6) kēçürgey-mēn ki bu sevdā ḫayāli / bu reng endişe <vü> fikr-i muḫālī
 (7) veli tofrağdın aldı çün mēni māh / başım üç felekke yetti tā māh
 (8) mēni ol tofrağ kim ebr-i nev-bahārı / maña luḫf ēylep қatre-bārı
 (9) bu til birle dēsem şükr ‘aḫsın / қılalmam şükr luḫfinıñ edāsın
 (10) bu luḫfi kim kılıpdur şāh izhār / maña vācib ki ger baḫtım ēse yār

²⁷¹ Metinde (بابه) şeklinde yazılmış.

²⁷² Metinde (بورين) şeklinde yazılmış.

²⁷³ Metinde (حا) şeklinde yazılmış.

²⁷⁴ Metinde (حليچكيم) şeklinde yazılmış.

(11) başım éylep ayağ dīde na^ç leyn / yügürsem eşkide bi'r-re'si ve'l-^ç aynı²⁷⁵

-95-

- (1) velīkin šāh-ı mıŝr ol kân-ı ferheng / kılıpdur hıżmeti andağ mēni teñ
- (2) ki bolsam nermīdin bir sâ^ç atī dūr / siyâset tīgıdın bolğay mı rencūr
- (3) mēni naħvet gümānıdın yıraq bol / bu hıżmetde mēni ma^ç zūrraq bol
- (4) revā körseñ edā-yı haqq-güzārı / revān étgüm besī zerrīn ^ç imārī
- (5) kenīz <ü> bendelerdin şad hezārān / şanevber kâmet tūbā-ı hıramān
- (6) heme ra^ç nā ğulām hūb-ı zībā / ki ğılmān-ı bihiştī-dék muşaffā
- (7) heme tāzī <vü> süvār altun égerlik / keyānī atlık rüstem cigerlik
- (8) kenīzekler heme bā hulle-i hūr / kuşūr āb-ı ğuldin hūr-dékdür
- (9) muğber turreliğ ruhsāre-i güller / muqaddes taqlığ māh-ı cengeller
- (10) bērip zīver öziğe dūr <ü> gevher / ki yēr bir oturup bir hūr-ı ruħ-ı zer
- (11) kiyâset zümresi tā bendelerni / riyâzet ehlidin şâyestelerni

-96-

- (1) yibergüm tā bu yolda bağlap iħrām / kılıp tā ança kim i^ç zāz <u> ikrām
- (2) bu dānā-yı kâşid eşitip uşbu sözni / öpüp tofrağ <u> yerge koydı yüzni
- (3) ki ay sēndin revāc-ı revnağ-ı mıŝr / hudūd-ı mıŝr içide ğüyā hıżr
- (4) kerem ğül-zārı sēndin tāze <vü> ter / kadem-gāhıñ ğubārı müşg-i ^ç anber
- (5) kenīz <ü> bendelerniñ ğāyeti yoğ / sanap körseñ hesāb haddin artuğ
- (6) bu şeh dergāhıda erkān-ı devlet / nefis kıymeti égnide hil^ç at
- (7) dırahtlar bergidin çendān füzünraq / hesāb-ı ^ç adeddin haddin burunraq
- (8) dūr-i gevher heme bezl seniħāsı / beyābān rīgidin efzūn ^ç aħāsı
- (9) kabūl-ı hūtırıñdur maqşad-ı şāh / hoşā kim bolğay ol maqbul-ı dergāh
- (10) kabūluñ taptı çün ol gevher-i pāk / yibergey aldınğa ol çüst <ü> çālāk
- (11) *mışr tarafdın mağrib tarafiğa ümīd nesīmi²⁷⁶ kēlgeni vü ğül ^ç imārī-dék züleyhānıñ*
- (12) *maħmili mışr cānibiğa yüzlengeni*

-97-

- (1) yanıp çün kēldi ol dānā <vü> hıred-mend / züleyhā köñlidin tanırgey ol bend
- (2) haber kēltürdi andağ ol kişi hūb / züleyhāğa nē kim bar érđi maħlūb
- (3) ğül-i baht açılurğa kıldı āğāz / hümā-yı devlet hem kıldı pervāz
- (4) tüşüp başığa bir tüşdin bu sevdā / hayālī birle def^ç oldı bu ğavğā
- (5) hayālī hū^çābdın kēçken hoş ol yār / bu reng girdābdın kēçti sebük-sār

²⁷⁵ Bu ifade “Baş ve göz ile beraber” anlamında kullanılmış.

²⁷⁶ Metinde (تسمى) şeklinde yazılmış.

- (6) peder taptı züleyhâ köñlini şād / cihāzı kırbeti né kıldı bünyād
 (7) müheyyā èyledi mehr-i ‘ arūsī / ki yüz miñ lu‘ bet-i rüm rūsī
 (8) heme piste dehān nār-ı pistān / ki her mecma‘ gül-istān bir gül-istān
 (9) salıp ‘ aqđ-i güher cümle bināgüş / ki müşgīn püş tartıp güş²⁷⁷ tā güş
 (10) seher vaqtide gül-dék ter <ü> tāze / çü reng-i vesmeniñ ‘ ār-ı gāze
 (11) zihī lāle üze zülf-i muğber / heme āvīze-i güş lülü-i ter

-98-

- (1) çü miñ ra‘ nā gulāmı fitne-engīz / nigāh-ı cān-sitān ğamze-i hūn-rīz
 (2) koyup baş üzre la‘ l-īn kec külehler / açıp müşgīn kāküldin girihler
 (3) gül eṭrāfıda her dem tāze gülgül / ki lāle astıdın çün şāh-ı sünbül
 (4) këyip hil‘ at kabālar kim kaşab reng / heme gül-berg yañlığ nāzik teng
 (5) muraşsa‘ gevherin kākül perīşān / alıp her tār-ı mūga şad dil <ü> cān
 (6) miñ atlar kim nīkū şekl hoş endām / yürürde şūh <u> tünd vaqt /.../ rām
 (7) be-nā-geh ki tüşse kaşçı sāyesi rüst / çıkar sēgrop cihān meydānıdın çüst
 (8) kolan-dék huşk şahrāda tekāver / yılan-dék mevc-i deryāda şināver
 (9) tuvağıdın şekerlik seng-i hārā / müsāvī tayy kılurğa kūh <u> şahrā
 (10) kēsip qarın kibi tağlarını āsān / ‘ inān <ü> fermānıdın çıkımas hiç ān
 (11) ki dört üstün üzeyin kūh-girdār / bu heybet birle ṭurfe bār reftār

-99-

- (1) kanā‘ at ḥaylı-dék kim ḥ‘āb kim ḥ‘ār / taḥammül zümresi-dék bar birāder
 (2) beyābān kaṭ‘ étip èylep tevekkül / kılıp ṭu‘ me tiken çün sünbül <ü> gül
 (3) ḥadi āhengidin kaṭ‘ èylep āsān / köz açkunça kēzip çendān beyābān
 (4) nefāyislerdin²⁷⁸ èylep yüz şütür-bār²⁷⁹ / ḥarāc-ı kişverīdür her şütür-bār
 (5) eki yüz mefreş dībā né nāmī / çü rümī çü mısrī çü şāmī
 (6) cevāhir eki yüz şandūk dirahşān / dür <ü> yāķūt hem la‘ l-i bedehşān
 (7) eki yüz ṭable bir müşg-i tatarī / ‘ abīr-i ‘ anber ‘ ūd-ı kumārī
 (8) né yer kim şāh-bānlar kıldı menzil / dükkān-ı ‘ ıṭr anda bolmuş ḥāşıl
 (9) heme rü-yı zemīn şahrā-yı çīn-dék / mu‘ aṭṭar belki zülf-i ‘ anberīn-dék
 (10) yine dil-keş ‘ amār èylep müheyyā / züleyhā oltururğa ḥacle-āsā
 (11) muraşsa‘ saķfi güyā çetr-i cemşīd / zer-efşān kıbbesi mānend-i hūrşīd

-100-

²⁷⁷ Metinde (كوس) şeklinde yazılmış.

²⁷⁸ Metinde (نقوس لاردين) şeklinde yazılmış.

²⁷⁹ Metinde (شهر وار) şeklinde yazılmış.

- (1) içi taşı cevâhirdin heme pür / mîhı altundın âvîzesi dür
- (2) salıp köp teh yete zer-beft-i zîbâ / heme maqbûl tab^ç -ı naqş-ı zîbâ
- (3) züleyhâ bu şıfat-ı i^ç zâz bile / tümen gönçe delâl <u> nâz bile
- (4) bu hevdec içre kıldılar anı câ / bu nev^ç èylep anı yolğa müheyyâ
- (5) revâne kıldılar çün mısr sarı / ki tartıp bār pālar bu^ç imārî
- (6) yine yüz miñ çü şimşād <u> şanevber / perî-rû-yı semîn büy-ı semen-ber
- (7) nè yer kim oldı menzil ol şanemğa / hacālet bērdi bostān-ı ādemğa
- (8) kenîzekler heme pür-^ç işve <vü> nâz / nazarda cilve-gerler nāvek-endāz
- (9) kenîzler dām étip zülf-i muğber / şikār èylep gulām-ı māh-peyker
- (10) étip her bir gulāmı^ç asr <u> perî / kılıp raḥne dil <ü> cān bî-esîrî
- (11) o yandın^ç işve-sāz <u> dil-rübālîk / bu yandın^ç aşk-bāz <u> āşinālîk

-101-

- (1) firāvān^ç aşık <u> ma^ç şük der-kār / ki her yan yüz metā^ç yüz hırîdār
- (2) kēzip menzil-be-menzil uşbu düstür / diyār-ı mısr èltip maḥmil-i sūr
- (3) bu devletdin züleyhâ şād <u> hoşnūd²⁸⁰ / ki şāyed kulğa kēlgey genc-i maqşūd
- (4) tūlū^ç étkey seḥer-gāh-ı şeb-ḥîz / gam-ı hicrānnıñ olğay atı hem
- (5) velî gāfil ki bu tün peş uzundur / firāk eyyāmı şad çendān füzündür
- (6) yıraқdur şām-ı firkatke seḥer-gāh / bu tün tā şubḥ çendān sāldur sîr-āh
- (7) kēçe kundüz yürüp hoş-ḥāl <ü> hurrem / yavuştı mısr ḥaddi ḥayr-ı maқdem
- (8) yiberdiler bu yerdin kâşid-i tîz / yürütkey tā seḥerge tünd şett-rîz
- (9) özin yetkürgey ol kâşid bu dergāh / ^ç azîz-i mısrnı tā kılgay āgāh
- (10) ki yetti başıña²⁸¹ çün devlet tîz / ger istikbāl aytar-sēn çüst berḥîz
- (11) ^ç azîz-i mısr züleyhānıñ teşrîf kēltürgenidin ḥaber tapıp istikbāl
- (12) ^ç azmîğa yüzlengenî vü mısr leşkerini tamām ārāste kılıp şān <u>
- (13) şevket <ü> tecemmül birle istikbālîğa çıkarğanı

-102-

- (1) ^ç azîz-i mısr eşitti çün bu peygām²⁸² / cihānnı kördi öz maqşūdîğa rām
- (2) münādî kıldurup tā kişver-i mısr / yığıldılar tamām leşker-i mısr
- (3) bu esbāb-ı ḥaşemdin her nè kim bār / kılıp şān <u> tecemmül ança miқdār
- (4) sipāhî cem^ç boldı pāy tā fark / zer <ü> zîver dür <ü> gevher bile gark
- (5) yasap yüz miñ gulām zādelerni / heme gül çehrelerdin māhlarnı

²⁸⁰ Metinde (خشنود) şeklinde yazılmış.

²⁸¹ Metinde (باسينكا) şeklinde yazılmış.

²⁸² Metinde (پغام) şeklinde yazılmış.

- (6) yigitler ğarķ tavķ²⁸³ u t̄ac-ı z̄iver / ğerdin ötti ğüyā naħle-i zer
 (7) ken̄izekler pür²⁸⁴ ez-ārāyiş <ü> z̄ib / b̄erip envā^ç -ı gevher birle tert̄ib
 (8) heme zer-beft ara perde-niş̄inler / ğicāb <ü> ^ç işmet içre meh-ç̄inler
 (9) rebāb̄iniñ k̄ulaķığa b̄erip t̄āb / țarabğa ğylep ol t̄arını esbāb
 (10) nev̄id-i vaşl ğylep ney nevāsı / üm̄id-i vaşl olup cānğa şadāsı
 (11) b̄erip cānğa amān ğam t̄ābıdın ^ç üd / heme ^ç ıyş-ı țarab esbābı mevcüd

-103-

- (1) ğalāyık yüzlenip yolğa bu düstür / neşāt <u> ^ç ıyşda reyn b̄erdi bu sūr
 (2) kılıp țayy her ğeki menzildin ol rāh / ȳetişti bār-ğāh-ı ğar-ğeh māh
 (3) s̄en aytur-s̄en ki ebr-i b̄i-şümāre / yağıpdur jāleler yañlığ sitāre
 (4) bularnıñ ortasında bār-ğāhı / anıñ ețrāfida şaf şaf sipāhı
 (5) ^ç aziz ol bār-ğehni k̄ördi nā-ğāh / temāsā kıldı bu dergāh-ı ğar-ğāh
 (6) uşol dem şubħ dem-d̄ek boldı ğandān / bu işğa şadlık körgüzdi çendān
 (7) t̄üşüp raħşıdın ol dem ğüsrev-āne / yügürdi bār-ğeh sarı revāne
 (8) yügürüşüp k̄eldiler aldığa ol cem^ç / çü /.../ ehli çün pervāne-i şem^ç
 (9) ȳer öptiler k̄elip aldıda yek-bār / tevāzu^ç birle ğylep k̄ulluķ izhār
 (10) selām <u> merħabā d̄ep luțf kıldı / külüp her ķaysığa ğül-d̄ek açıldı
 (11) tefahħuş kıldı ol ay ğāletidin / hevā āsāyişi yol miħnetidin

-104-

- (1) pes andın peş <ü> k̄eç resmi ki bar ğüb / n̄e kim k̄özge k̄örünğey ğüb-ı merğüb
 (2) çü ş̄ir̄in-ğā girān leb-i şeker-ğand / muraşsa^ç t̄ac hem zerr̄in kemer-bend
 (3) çü t̄az̄iler heme altun ğerlığ / ķulağdın t̄ā d̄üm d̄ür <ü> ğüherlığ
 (4) cevāhirler ki nā-yāb ğaz̄ine²⁸⁵ / heme zerr̄in p̄uş zer̄ine ibrişim²⁸⁶
 (5) n̄e şekerler ki ķand-ı ālāt-ı ş̄ir̄in / n̄e şerbetler ki reng-ā-reng bu şin
 (6) kılıp köp iltifāt u luțf <u> raħmet / pes andın ^ç ızre ayttı b̄i-nihāyet
 (7) vel̄i öz menziliğa yandı ol ç̄in / yene tañla k̄elür n̄e kıldı la^ç in
 (8) z̄üleyğā ^ç aziz-i mışını ğayme şikāfidın k̄örüp feryād <u> fiğān
 (9) t̄üzgeni v̄ü felek-i ğaddār vaşl üm̄idi va^ç desi bile
 (10) nevm̄idlik d̄āğığa ger kılığanı
 (11) n̄e pür-fen ğoķķa nāzı çarğ-ı ğaddār / n̄e cüz̄i²⁸⁷ ğile-perdāzı pür-āzār

²⁸³ Metinde (توق) şeklinde yazılmış.

²⁸⁴ Metinde (پير) şeklinde yazılmış.

²⁸⁵ Metinde (حزينة) şeklinde yazılmış.

²⁸⁶ Metinde (ابريشيمه) şeklinde yazılmış.

²⁸⁷ Metinde (نجوزى) şeklinde yazılmış.

(12) b̄erip b̄i-dilḡa ḡāh̄i m̄üjde üm̄id / salıp c̄ānıḡa āh̄ir d̄āḡ-ı nevm̄id

(13) yırāqdın meyve k̄ām ēylep izh̄ār / kıılır renc̄ür-ı h̄āḫır āh̄iri k̄ār

-105-

(1) köñül̄ni k̄ām üm̄idi birle mesr̄ūr / kıılır n̄ā-k̄āmlıkdın c̄ānnı renc̄ür

(2) ʿaz̄iz-i mıṣr̄ kim çün saldı s̄āye / uṣol öy kim z̄üleyh̄ā ērdi d̄āye

(3) ʿin̄ān ēylep k̄olıdın ūevk̄-i d̄id̄ār / d̄edi ol d̄āye d̄ir̄in ḡam-h̄ʿār

(4) ʿil̄āci kııl körey d̄id̄ār bu dem / körer m̄en ūabr̄nı d̄üūv̄ār bu dem

(5) köñül ūevk̄i bolur mı mundın artuḫ / ki bir körmeske ēmdi ṫāḫati yoḫ

(6) ēligge alsa ger su teūne c̄ām̄i / kıılır mu ṫāḫat ol kıılmay deh̄ān̄i

(7) körup d̄āye z̄üleyh̄ā h̄āl̄ini z̄ār / öy ēṫr̄āf̄ını ç̄evr̄üldi sebük-b̄ār²⁸⁸

(8) kıılıp tedb̄ir yüz efs̄ün <u> n̄ireng / ūik̄āf̄ı z̄āhir ētti h̄aymedin teng

(9) z̄üleyh̄ā ēylep andın bir niḡāh̄ı / dil ḡam d̄idesidin ç̄ekti āh̄ı

(10) geh̄i öyler yıkıldı başıma taḫ / n̄ē müūkil iş budur derd üstke d̄āḡ

(11) ēmes bu t̄üūde körgen ol ʿaz̄izim / mur̄ādım maḫṣadım h̄üū temeyyüzim

-106-

(1) ēmes bolḫan evvel h̄üū <u> ḫar̄arım / c̄ünün ēlḡige b̄ergen iht̄iyārım

(2) ēmes bu evvelki r̄āz ēdi özidin / h̄uz̄ūr aldı köñül ūir̄in sözidin

(3) dir̄iḡā süst baḫtım ḡāyet saḫt / saʿ ādet aḫterim <ü> taūım bed-baḫt

(4) nih̄āl-i h̄urm̄ā çün tiktım m̄en-i z̄ār / maḫa b̄ār oldı andın ʿāk̄ıbet h̄ʿār

(5) ç̄ekip bu genc üçün m̄en renc̄-i bisyār / iş ejderh̄āḡa t̄üūti āh̄ir-i k̄ār

(6) köñülge c̄ān teūne bardı su lebiḡe / ḫar̄āretdin bu taūnı ot tenge

(7) beyāb̄ān içre m̄en ol teūne c̄ām̄i / ūit̄āb̄ ēylep meh sorıp her ḫayanı

(8) ḫar̄āretdin tilim aḫzımdın aūūan / lebiḡe tebḫālelerdin mevc urup ḫan

(9) körungey n̄ā-geh̄ān kim su yırāqdın / yürḡürey-m̄en²⁸⁹ ki yüz miñ iūtiyākdın

(10) körer-m̄en kim su ornıda menʿ ā ki / kıızık k̄ün tā başıdın t̄ir-i h̄āk̄i

(11) m̄en evvel b̄i-z̄ārlıkdın vehm ētip c̄ān / kim ēylep r̄āh̄ile çöllerde ḫayr̄ān

-107-

(1) cerāḫatdin ayaḫım p̄āre p̄āre / maḫarḫa n̄ē turarḫa h̄iç çāre

(2) be-n̄ā-geh̄ d̄ide-i h̄ün-ābe h̄āl̄i / uṣol kim küūtedin körḡey ḫayāl̄i

(3) yügerḫay-m̄en raūad (?) z̄evk̄ dil-beri / yaman baḫtımdın ol derende ūir̄i

(4) ṫalʿ atım²⁹⁰ birle ēyletip her zam̄ān mevc / ki ēl̄tip ḫahr̄ge deryā geh̄i evc

²⁸⁸ Metinde (سكبار) ūeklinde yazılmıū.

²⁸⁹ Metinde (يورکورکابمن) ūeklinde yazılmıū.

²⁹⁰ Metinde (طلاطم) ūeklinde yazılmıūtır.

- (5) yırakdındur nè bolğay ol nümāyān / yügürdüm kim işim tā bolğay āsān
 (6) yavuş keldim ayse kördüm belāyı / helākım bā' işiğā ejderhāyı
 (7) mēniğ-dēk bī-dil 'ālemde bar mu / çü mēn bī-ğāşıl²⁹¹ ādemde bar mu
 (8) nè dil bar ėmdi ėlgimde nè dil-dār / urup başımnı taşğā yığlarım zār
 (9) nè bolğay ay felek zūlmüñ kılıp kem / maña teñri üçün kılısañ terağğım
 (10) müyesser kılımadıñ küremā vu mēn bar / yene bir kāmıñ kılıma giriftār
 (11) mēn ėrdim pāk-dāmenlikda yek-tā / bu nev' ālūdelikdin kılıma rūsivā

-108-

- (1) bu yañlığda zamānī kıldı zārī / töküp her kirfikidin çü sarı
 (2) kılıp köp derdliğ cāndın efgān / yüzün tofrağğā sürtüp yığladı kan
 (3) ki ay bī-çāre²⁹² tofrağğın köter baş / bu müşkildin işiñ āsān bolur fāş
 (4) 'aziz ėrmes saña ger mağşad-ı dil / velī ansız ėmes mağşūd-ı dil
 (5) murād <u> mağşadıñ tapğay-sēn andın / cemāli <vü> barnı körgey-sēn andın
 (6) köñülñi bu 'azizdin kılıma ġam-gān / selāmet qalğay andın faşl-ı semān
 (7) kilīdiniñ ėrür dendānesi mūm / kilīdi mūmniñ hencār-ı ma' lūm
 (8) nè ġacet tutmağ andın gevheriñ pās / kılur mu mūmğā herğiz kār-ı elmās
 (9) çü bolmas āstīn qol birle hem-rāz / bolur mu āstiniñ ġancer-endāz
 (10) bu sözni ġaybdın ėşitip²⁹³ zūleyğā / baş urdı keltürüp şükrāne barça²⁹⁴
 (11) fiğān <u> nāledin boldı ferāmūş / yutup kan ġonçe yañlığ boldı ġāmūş

-109-

- (1) yutup çün her nefes sāğar-ı ġam / köyüp cān her zamān hiç urmayın dem
 (2) hemīşe yolda çeşm-i intizārī / güşāde olğay kaçan bu 'uğde bārī
 (3) zūleyğā 'aziz-i mışrğā hem-rāh bolup mışrğā kirgeni vü mışr ġalkı istiğbālīğā
 (4) çıkıp nişār tabağlarını zūleyğāniñ 'imārī başığā saçkanı
 (5) seğher-gāh oldı ėrse çaldı bu çın / felek tün riğletīğā kōs-i zerrīn
 (6) kevākib rağt bağlap cümle tā māh / şitābān yolğā kirdi tutğā hem-rāh
 (7) zer-efşān kōsniñ rağşānlığıdın / ġayālīniñ dağı tabānlığıdın
 (8) heme āfāt olup pūr-nağş <u> zibā / cevher bir tūtī <vü> tāvus-ı ra' nā
 (9) tüz ėylep cümle bir seğher-yārī / 'aziz-i mışr keltürdi 'imārī
 (10) çıkardı ġaymedin sūz nāz birle / zūleyğānı tamām i' zāz birle
 (11) 'imārīğā alıp ol sīm-berni / ser-encām ėyledi nūr-ı qamerni

²⁹¹ Metinde (بحاص) şeklinde yazılmış.

²⁹² Metinde (بچاره) şeklinde yazılmış.

²⁹³ Metinde (ایشیب) şeklinde yazılmış.

²⁹⁴ Metinde (برجا) şeklinde yazılmış.

(12) siperni oñ sol taqaddüm <ü> te'ħîr / yasap tā ança kim imkân-ı tedbîr

-110-

- (1) nê bil kim sâye-i zerrîn dırahtı / hüveydâ érdi her nîk-bahtı
- (2) muraşşa^ç her dıraht üstide bir zeyn / çü²⁹⁵ her bir zeyn bulardın bêrdi ta^ç yîn
- (3) dıraht sâye zeyn-i hoş revâne / irâde-i nîk-baht érdi mane
- (4) muğannîler bu dem her yan nevâ-sâz / şütür-bânlar ħâdî èylep hem-âğâz
- (5) urup pûye firāvân alıp üstür / der-şahrâ hilâl-i bedirdindür
- (6) tek <ü> pûdın èylep ki zaħm-ı tırnağ / hilâl etti tolun ruhsârını dâğ
- (7) tuvağıdın kılip yêr yüzün rîş²⁹⁶ / kef-i pâyedin şütür hem mür hem endiş
- (8) bu levn bu nerm her yan nağme-perdâz / ħurûş-ı bād-pâlar erğuvân-sâz
- (9) bolup hevdec-nişinlerğa ser-â-pâ / nefîr-i sâz-bânlar perde ara
- (10) züleyhânıñ sipâhî şâd <u> ħurrem / köñül hoş cem^ç -i ħâtır yâr <ü> hem-dem
- (11) ç azîzniñ leşkeri hem şâdmâne / ki bu ra^ç nâ têp bânü-yı ħâne

-111-

- (1) züleyhânıñ yoğ arâm <u> qarârı / felekke yêtkürüp feryâd <u> zârı
- (2) ki ay gerdün nêçükdin zâr èter-sên / mênî tâ ki bu reng efkâr èter-sên
- (3) sênîñ ħağğında mên kılmışım bâr / bu yañlığ yêtkürür-sên renc <ü> âzâr
- (4) alıp köñlümnî bî-ârâm kıldıñ / tamâm-ı ç ömr vâ <vü> nâ-kâm kıldıñ
- (5) gehî dîvâne èylep bend saldıñ / gehî ferzânelikdin bendim aldıñ
- (6) maña bes érdi dâğ-ı bî-naşîbî / nêdür cânımğa bu dâğ-ı ħarîbî
- (7) bu bolsa sêndin âħîr çâre-sâzı / ma^ç âza'llâh nê bolğay cân-güzârı
- (8) yolumğa qoyma êmdi mekrdin dâm / urup şabrımğa taş sındurmağıl câm
- (9) bêrür-sên va^ç de-i kāmım cihândın / tapıp arâm uşol arâm-ı cândın
- (10) bu va^ç diñğa begâyet şâd <u> ħurrem / velî bahtım budur âħîrni bilmem
- (11) züleyhâ aytur érdi bu ħikâyet / felek cevridin èylep şikâyet

-112-

- (1) yoğ érdi mundın özge kıl <ü> qâlî / ç imârî içre çün bu érdi ħâlî
- (2) ħîrîv çıktı²⁹⁷ êldin turfe ħâyil / ki bu şehrdür mışr ħâşıl-ı nîl
- (3) miñ yüz miñ süvâr érdi piyâde / kılip cüş <u> ħurûş ħaddin ziyâde
- (4) leb-i deryâda bu èl cüş uruğluğ / züleyhâ mağdemidin köz tutuğluğ
- (5) körüp èl şâdlıqdın saldı kıyğas (?) / ki yetti devlet-i nev eyyühe'n-nâs

²⁹⁵ Metinde (جو) şeklinde yazılmış.

²⁹⁶ Metinde (رش) şeklinde yazılmış.

²⁹⁷ Metinde (چقى) şeklinde yazılmış.

- (6) ‘aziz-i mışr tartıp intizārı / kolıda ol ‘imāriniñ niŝarı
 (7) heme zerrin taḃaqlarda direm pür / yene çendān taḃaḃda gevher pür
 (8) töküp gevher ‘imārī üzre çendān / çemen tarafıda ğonçe üzre bārān
 (9) bu yolda hiç merkebnin ayaĝı / basılmay yerge gevher zir-çāĝı
 (10) çü berç aḃlar semendin ot çaçınmaç / ki na‘l-i la‘l erdi bu taş çaçmaç
 (11) turup el cā-be-cā şaf şaf neçe mīl / neçe mīldin turup şaf tā leb-i nīl

-113-

- (1) tökülgen nīlĝa ol dūr-i ŝāhī / ŝadef-dék boldı dūrdin kös-i māhī
 (2) dūr <ü> gevherdin eylep bezl-i bisyār / nehengī erdi māhī-dék direm-dār
 (3) bu nev‘ arāyiŝ eylep şehr-yārī / yètip bardılar āḃir orda sarı
 (4) ne orda belki dūnyāda bihiŝtī / biri ay biri kün lāy <u> ḃıŝtī
 (5) bu devlet-ḃānede bir taḃt-ı zībā / zihī taḃtı ki zībālıḃda yek-tā
 (6) yasapdur ança kim üstād²⁹⁸-ı zer-kār / zer <ü> dūr <ü> güher pür-kār pür-kār
 (7) velī cān <u> köñül dāĝıdın otluç / ne altun taḃt ot içre olturuĝluç
 (8) muraşşa‘ tāc kim ferḃunde erdi / bu tāc <u> taḃt üzre ol cilve bērdi
 (9) velī ol bādedin köñli besi teng / çü taĝ astıda ḃalmıŝdur ḃay teng
 (10) güherler kim aḃa cevr etĝü-dék ŝek / aḃa yoçdur nazarda cüz dūr-i eŝk
 (11) kişi kim köñli ḃayrān tiĝıdın²⁹⁹ çāk / eger taḃt üzre ŝehdür köñli ĝam-nāk

-114-

- (1) neçük cāndur bu meydānda ser-tāc / ki yüz miñ baş eterler munda tārāc
 (2) eger köz bolsa nevmīd eŝkidin pür / kaçan olĝay aḃa güncāyiŝ dūr
 (3) *züleyḃā yūsuf ‘aleyhi’s-selāmniñ müfāreḃatıda rüzĝār keçürĝeni vü ŝām*
 (4) <u> rüz çendān derd-i sūzdın bī-ārām u bī-ḃarārlıĝa ḃalĝanı
 (5) köñül kim dil-beridin taptı arām / yene birniñ viŝāli mü bolur mu kām
 (6) kaçan ḃürŝidĝa pervāne meyelān / ḃayāl-i ŝem‘ erür cānıda sūzān
 (7) şerer kim mihrdin her cānda bolsa / ḃılır mu ayĝa ol meyl-i temāŝā
 (8) eger yüz deste reyḃān olsa bülbül / sevr ḃāḃır ḃabr-ı nükhet-i gül
 (9) tāleb-kār olsa teşne şerbet-i āb / körer mü hiç bolur şeker-i nāb
 (10) uşol ferḃunde menzil-dār züleyḃā / uluĝluç mesnedide erdi yek-tā
 (11) ‘aziz aldıda erdi bir ĝulāmī / kemāl-i ŝaḃanat ḃāŝıl tamāmī
 (12) heme gül büyi çākerler gül-endām / ki ḃulluç yolıda ne ḃaber arām
 (13) dil-ārā vu dil-āŝüb kenizler / demī olturmayın ḃizmet deñizler

²⁹⁸ Metinde (اوستاد) şeklinde yazılmış.

²⁹⁹ Metinde (تغيدین) şeklinde yazılmış.

-115-

- (1) mülebbes bendler <ü> zerrin kemer-bend / heme şir'in dehân çün lebi qand
- (2) heme bende gulâmı hoş edâlar / ki ser-tâ-pâ heme şir'in liqâlar
- (3) bu bendeler heme ' anber sirişte / tamâm-ı pâk-dâmen hür³⁰⁰ firişte
- (4) harem-geh kâr-sâzınıñ emîni / harîm-i pâknıñ mahrem-nişini
- (5) perî-veş <ü> mâh-rûdın hem-nişinler / heme ra' nâ vu gül-ruñ nâzeninler
- (6) barı hem-kâmet êrdi barça hem-zâd / devâm hem-nişinlik zevkidin şâd
- (7) züleyhâ ol serâ kim közledi yâr / ki yek-sân êrdi anda yâr <ü> agyâr
- (8) tün <ü> kün meclis keremide êrdi / köñli pür-hün lebide hânde êrdi
- (9) bezâhir hem-nişinler birle güftâr / velî köñli bölek yerde giriftâr
- (10) gehî elge bakıp güftâr birle / velî cân birle köñli yâr birle
- (11) bezâhir şâd êdi bâtında yüz gam / êmes hiç kim sundı (?) bile muhkem

-116-

- (1) körerge halk birle olturuqluq / velî köñlide dâyim qan tutuqluq
- (2) bu êrdi kâr <ü> bârı şubhdın şâm / bérıp meclis-nişin mundağ ser-encâm
- (3) çü tün müşgîn niqâb êtse hüveydâ / çü meh tün perdeside êrdi tenhâ
- (4) hayâli bar êdi halveti râz / niyâzıdın³⁰¹ muñındın tâ seher nâz
- (5) munı olturguzup bu nâz³⁰² üzre / özi yüz miñ niyâz <u> nâz üzre
- (6) edebdin titreyü olturdı çün şâh / gamını yetkürüp ' arzığa küstâh
- (7) bu reng ceng-i muhabbet-sâz eylep / nevâyî be-hodî âgâz eylep
- (8) dèdi ay gâyet-i maşşud-ı cânım / özüñdin mısr ara êrdi nişânım
- (9) bu kün mısr içre yok mên-dék garîbî / vişâl iqbâlidin hod bî-naşibî
- (10) kél êmdi merhem dâğ-ı gamım bol / kîn dâğımğa şâmî hem-demim bol
- (11) bol êmdi revnaq-ı dâğ-ı dil <ü> cânı / güvârâ merhem dâğ-ı ümîd-vârî

-117-

- (1) bu ümîd ile bâkîdür cihâtım / bu nevmîdlik hayâtıdın necâtım
- (2) cemâliñ nûrı çün köñlümde hâzır³⁰³ / bilür-mên hurrem kim tapğay-mên âhir
- (3) közüm şevkündin olmış gerçi hün-bâr / bolupdur şeş³⁰⁴-cihetğa közlerim câr
- (4) hoş ol vaqti ki hâzır bolğay ol şâh / kılıp câ közlerim bir ceydâ çün mâh

³⁰⁰ Metinde (خور) şeklinde yazılmış.

³⁰¹ Metinde (نبياز ايدين) şeklinde yazılmış.

³⁰² Metinde (بوز ناز) şeklinde yazılmış.

³⁰³ Metinde (حاضر) şeklinde yazılmış.

³⁰⁴ Metinde (شش) şeklinde yazılmış.

- (5) körüp dīdār bolsam maḥv <u> maḥrūm / vüçüdum örtesem çün sem^ç ara mūm
 (6) mēni ḥor körmeyin tapmay nişānım / kelip cān-dēk maḥām ētseñ iskānım
 (7) yoğ ēylep mēn ḥayāl-i mā vü mēnni / sēni tapsam mēn istep cān <u> tenni
 (8) ēki ^ç ālem murād <u> maḥşadım sēn / sēni tapsam nē kılıgum ḥāl ile ten
 (9) kılıp zārī bu yañlıg her şeb-i tār / lebide tā seḥer érđi bu güftār
 (10) dēr érđi her dem ay bād-ı seḥer-ḥīz / semen ḥubıgā her dem müşg-i ter-rīz
 (11) kılur-sēn tāze ter mesīrde yēter çağ / temāşā-gāh serv <ü> süsen-i bāg

-118-

- (1) kılur-sēn her zamān ārāyiş-i gül / sürüp gülñiñ yüzige ca^ç d-ı sünbül
 (2) celācil tēpretip şāh üzre tofrac / kerrār <u> raḥḥāşlıgā naḥle-i bāg
 (3) ḥaber dil-dārlardın yētkürür-sēn / nevāziş-nāme andın kēltürür-sēn
 (4) bērip ma^ç şūḳgā her laḥze ārām / bērür-sēn her seḥer ^ç āşıḳgā ārām
 (5) kılur-sēn barça bī-keslergā yārī / kılıp ḡam-dīdelergā³⁰⁵ ḡam-güsārī
 (6) cihānda yoğ mēniñ-dēk bī-kes³⁰⁶ <ü> zār / cüdālīk dāgıgā mēn-dēk giriftār
 (7) cihānda hīç menzilge bolmas / saña ol menzil içre rāh bolmas
 (8) mēni bī-kesgā³⁰⁷ raḥmet-i āb-rū kıl / mēniñ köñlüm üçün bir cüst <ü> cū kıl
 (9) kirip bağ dār-ı mülk-i şehr-yārī / çıkıp kör taḥt-gāh-ı tēc-dārī
 (10) nişān bēr taḥt üze istep şehimdin / ḥaber bēr şehr ara sorğıl mehimdin
 (11) güzēr kıl her taraf bāg-ı bahārī / ḳadem ḳoyğıl leb her cūy-bārī³⁰⁸

-119-

- (1) yürüp pūye urup her bāg <u> bostān / körüngey nā-gehī serv-i ḥırāmān
 (2) ḥoten şahrāsını seyr étip urup kām / ki şüret-ḥāne-i çin étkil ārām
 (3) yüzün istep temāşā kıl menālī / anıñ dāmıgā kēltürgil ḡazālī
 (4) yoluḳsa aldınğā kebg-i ḥırāmān / ayağıgā yıḳıl büryān kılıp cān
 (5) eger körseñ yol üzre kār vānī / aña sālār ayse her āsitānī
 (6) meniñ giryān közüm birle anı kör / uşol cem^ç ini bu kişvergā yētkür
 (7) seḥerdin tā ki bu ḥürşid-i tābān / felek meydānıda kılıgünça cevlan
 (8) közi cūy-bār köñli érđi pür-ḥün / oḳup bād-ı seḥergā ol bū efsün
 (9) çü boldı kün çerāg meclis-i rüz / züleyḥā boldı kün-dēk meclis-efrüz
 (10) kēlip aldıda şaf turdı perestār³⁰⁹ / cemālī birle ḥurrem yār <ü> aḡyār

³⁰⁵ Metinde (عمديدهلارغه) şeklinde yazılmıştır.

³⁰⁶ Metinde (بيكيس) şeklinde yazılmıştır.

³⁰⁷ Metinde (بيكيسغه) şeklinde yazılmıştır.

³⁰⁸ Metinde (چويبارى) şeklinde yazılmıştır.

³⁰⁹ Metinde (پرستار) şeklinde yazılmıştır.

(11) tüzüp şoḥbet refīk-i nār birle / ḳurup meclis gū-yı³¹⁰ güftār birle

-120-

- (1) becā keltürdi mundağ resm-i āyīn / ḳılıp bezm ehli bu āyīnni taḥsīn
 (2) kēçe <vü> kündüz bu érdi ḥālī / bu āyīn³¹¹ birle ötti mäh <u> sālī
 (3) bolup ol muḥabbetide gāhī dil-teng / ḳılur érdi temāšā ‘azm-ı āheng
 (4) ḳılurğa dāğlık köñli temāšā / tikip ḥar-gāh³¹²çü lāle deşt <ü> şahrā
 (5) dēr érdi gül-ruhī dilāğa rāz / köñül dāğıdın èylep şekve āgāz
 (6) ki èylep seyl-dék şahrāda ta‘cīl / közi giryān kélür érdi leb-i nīl
 (7) aña aytur èdi her dem ğamını / salıp nīl üzre dalk mātemini
 (8) bu reng ötkerdi çendān rüzgārı / hemīşe yolğa çeşm-i intizārī
 (9) *ya‘ḳūb ‘aleyhi’s-selāmın oğlanları ḥasediniñ ibtidāsı vu yūsuf*
 (10) *‘aleyhimni ken‘āndın çıkarıp birāderleri cevri vü ğarīblık miḥnetiniñ*
 (11) *ibtilāsı*
 (12) yazıpdur nāmelerde kilik-i üstād / ki bu yañlıĝ bērip söz ḥaylıĝa zād
 (13) çü yūsuf érdi ḥüsn uçıda yek-tā / aña ya‘ḳūb köñli boldı şeydā

-121-

- (1) köziĝa nūr èdi cāniĝa peyvend³¹³ / nazarda hiç èyler özge ferzend
 (2) aña her laḥze ya‘ḳūb érdi rāĝıb / bularnıñ her dem érdi reşki ğālib
 (3) dıraḥtī bar èdi eşikide ḥurrem / ‘aceb sebz³¹⁴-i ḥoş cennet-fezā hem³¹⁵
 (4) serā şahnıda gūyā sebze pūşī / çü ḥızır tiz cünbiş³¹⁶-i pür-ḥurūşī
 (5) şi‘ār èylep maḳām-ı istiḳāmet / salıp yer yüzige naḥl-i kerāmet
 (6) anıñ her bergi zıkr ayturğa bir til / èmes ğāfil tün <ü> kün ay ötüp yıl
 (7) ḥaḳīkatdin daĝı her laḥze ilāh / ‘aceb tesbīḥ-ḥ‘ānī allāh allāh
 (8) çıkıp şāḥī felekniñ kācı³¹⁷ üstün / feriştelər çü ḳul çıkḳaç şāḥ üstün
 (9) çü her ferzend eger bēse ḥudāvend / uşol ḥurrem dıraḥtı sidre-mānend
 (10) belāĝat ḥaddiĝa ḳoysa ayaĝı / ‘aşā-yı sebz olup andın tayaĝı
 (11) ‘aşā yūsufdın özge barça ferzend / munı èylep bilip luḥf-ı ḥudāvend

³¹⁰ Metinde (كف) şeklinde yazılmıştır.

³¹¹ Metinde (اين) şeklinde yazılmıştır.

³¹² Metinde (خركا) şeklinde yazılmıştır.

³¹³ Metinde (بيوند) şeklinde yazılmıştır.

³¹⁴ Metinde (سبر) şeklinde yazılmıştır.

³¹⁵ Metinde (نيم) şeklinde yazılmıştır.

³¹⁶ Metinde (حنيش) şeklinde yazılmıştır.

³¹⁷ Metinde (كاجى) şeklinde yazılmıştır.

-122-

- (1) kavî erdi anıñ iqbāl <ü> bahtı / ‘aşā lāyık demī şāhī dırahtı
- (2) nihāl-i bāğ cāngā hīç derhor / bolur mu şāhī hūbı bolsa hem-ser
- (3) atasığa dēdi bir kēçe pinhān / ki ay manzūr³¹⁸-ı haq maqbūl-ı raḥmān
- (4) anıñ dergāhıda kıl bir du‘ āyī / nē yērde bolsam olğay dest-gīri
- (5) civānlık vaḳtidin tā ‘ahd-i pīri³¹⁹ / maḡa cennetdin ündürgey bir ‘aşāyī³²⁰
- (6) tazarru‘ başladı yığlap ḥudāğa / köterdi qol tazarru‘ dın du‘ āğa
- (7) du‘ ā kıldı peder ēylep tazarru‘ / ēkev ēylep icābetge tevaḳku‘
- (8) uşol dem yētti biyik melek pered / ‘aşāyī ēlgide yaşıl zeberced
- (9) nē devrān tīşesi³²¹ zaḥmıdın³²² āşār / nē eyyām erresi rencidin āzār
- (10) ağır kıymet kavî qop sebük-senc / zāyi‘ ēlgidin yok aḡa hīç renc
- (11) dēdi budur saḡa fazl-ı ilāhī / sūtūn bār-gāhī pādīşāhī

-123-

- (1) yētip fazl ḥudādın bu kerāmet / bolup yūsufğa aydın rüz-ı kuvvet
- (2) velī ḥāsıde köñli boldı ḡam-nāk / bu ḡasretdin yürek baḡrı heme çāk
- (3) bularğa ol ‘aşādın köp şikestī / yētip yūsufğa andın pes destī
- (4) *yūsuf ‘aleyhi’s-selām ay <u> kün ü on bir yulduzrı öziñe secde kılıp*
- (5) *tüş körgeñi vü birāderleri eşitip ḡasedleri oḡı şu‘ le urḡanı*
- (6) ḡoş ol kim kıldı şüret bendini çāk / çıqıp şüretdin ol boldı feraḡ-nāk
- (7) yumup köz köñli anıñ boldı bīdār / bu yañlıḡ körmedi түş hīç huş-yār
- (8) közi pūşide bolğay bu cemāldin / velī köñli kélürni körgey andın
- (9) çü yūsuf bir kēçe hem-rāz ya‘ kūb / aḡa köz <ü> yüzi yañlıḡ zār maḡbūb
- (10) yatıp alıda ēylep ḡāb-ı şīrīn / ki şīrīn ḡande ēylep la‘ l pūşın
- (11) yanıp la‘ l şeker-ḡandıda³²³ nūrī / salıp ya‘ kūbnıñ köñlige şūrī
- (12) köz açtı uyḡudın çün boldı huş-yār / közi hem nemī (?) yañlıḡ boldı bīdār

-124-

- (1) dēdi kim ay lebiñ şermendesı şehd / nē bā‘ iş ḡande-i la‘ liḡa bu ceħd
- (2) dēdi kördüm tüşümde ay <u> künni / kevākıbdin birini yana onrı
- (3) ki barı kıldılar ta‘ zīm-i bisyār / yıkıldılar sücūdumğa be-yek-bār

³¹⁸ Metinde (منطور) şeklinde yazılmıştır.

³¹⁹ Metinde (پری) şeklinde yazılmış.

³²⁰ Metinde (عاصایی) şeklinde yazılmıştır.

³²¹ Metinde (تشه سی) şeklinde yazılmıştır.

³²² Metinde (زخمیدین) şeklinde yazılmıştır.

³²³ Metinde (شکر حندیدا) şeklinde yazılmıştır.

- (4) dèdi pes kıl bu tüşdin bol ferāmūş / munı ayturdın ol zinhār hāmūş
 (5) birāderler eşitkey mebādā / bular èlgide algay-sèn belāda
 (6) bular èlgide sèndin uşsa bisyār / eger bu ışşadın bolsa haber-dār
 (7) aseddin kèltürelmey bāb-ı tākāt / sèniñ aqqıñda ılğaylar kesāfet
 (8) bu tüş ta‘ biri pes rüşendurur bil / munıñ fāş olmağıdın pes azer kıl
 (9) peder ıldı püserğa bu vaşıyyet / kemāl-i mihr èdi ‘ ayn-ı şefat
 (10) birevğa aydı yūsuf bu fesāne / birev aydı birāderlerğa yana
 (11) nè oş dèpdür ıred-mend ü sūħan-dān / selāmet isteseñ bu sırnı pinhān³²⁴
 (12) afesdin ıtı vahşī tutsa bolmas / èlig birle ayağın asa bolmas

-125-

- (1) bu sözdin bara iħvān boldı am-nāk / bu amdın pīrehenni³²⁵ ıldılar āk
 (2) pederdin cānga yā rab yüz tümen hī / arardın nef‘ ni fark ètmegey hī
 (3) tönüp yalğan dèr ol miskīn arığa / fūrüzāndın fūrūğı cevheriğa
 (4) bu pīr³²⁶-i miskīn andın yèp firībī / ılıpdur şoħbetidin tā şekībī
 (5) ki bizdin ‘ār èter ferzendlikni / nè bil kim at‘ èter peyvendlikni³²⁷
 (6) aña bèrmiş peder bu ser-bülendī / bu midār olmayın anıñ pesendi
 (7) ılır mundağ hevesler heme temennā / ki ılğaymız aña biz secde bara³²⁸
 (8) nè tenhā secde biz māder peder hem / bolur mu kim temennā bu adar hem
 (9) peder ālīga bizdür-miz haber-dār / peder başıda bizdür-miz hevā-dār
 (10) heme kün deşt-i şahrāda şubān biz / tün olsa öy içide pās-bān biz
 (11) kèrek bu işğa èmdi çāre ılma / anı her nev‘ ètip āvāre ılma

-126-

- (1) èmes ol hī işde bizge am-ħ‘ār / kèrek āvāre ılma anı bā-cār
 (2) tutar-miz rişte-i tedbīr muħkem / ki bizde iħtiyār-ı çāre nè am
 (3) bu yanlığ ittifā èylep bular hem / ki cāy-ı meşveretğa ılurlar ‘azm
 (4) ılıp bara bu işde ‘ahd <ü> peymān / barı bolğay bu iş ‘azmide yek-sān
 (5) *birāderlerinin meşvereti zikride kim nè ari mekr ü hīle ılğaylar u yūsuf*
 (6) *‘aleyhi’s-selām atasıdın ayırıp yırağa taşlamağa u hīle ılğaylar*
 (7) ıred mağzığa ger iş tüşse müşkil / anıñ alide bolsa ayret-i dil
 (8) yine birni ılır ur ‘aqlığa yār / anıñ ālīga tā bolğay meded-kār

³²⁴ Bu beyit metnin kenarında yazılmıştır.

³²⁵ Metinde (پرهن نی) şeklinde yazılmıştır.

³²⁶ Metinde (پر) şeklinde yazılmış.

³²⁷ Metinde (بيوندلیکی) şeklinde yazılmıştır.

³²⁸ Metinde (برجا) şeklinde yazılmıştır.

- (9) eger bir şem^ç din yoğ öyge nūrı / bolur anda yene birniğ zuhūrı
 (10) velī bu söz aña kimniğ rāhıdur / kemāl-i ^ç aqlığa nūr-ı ziyādur
 (11) nè ol kec rāy kec fehm kec endiş / ki eki kec olğay kec-rev biş
 (12) çü meclis kırdılar ihvān-ı yūsuf / kılurğa meşveret huşmān-ı yūsuf
 (13) biri aydı bu tökti qanıamıznı / ğam-ı hasretdin aldı cānımıznı

-127-

- (1) munıñ qanıını tömekdür sezā-vār / bu ^ç ālemdin toğ etmekdür sezā-vār
 (2) çü düşmen qanı tömek yā nēteg imkān / töküp qanıını qutqazmak kerek cān
 (3) çü ölgendin kēyin pinhān kıılır rāz / ölüğdin çıqmağay kim herğiz āvāz
 (4) biri aydı kerek güm-rāhlıq bu / ki qatl-i bī-günāh inşāfdın bu
 (5) neçe kim biz cefā-cūyī sitem-kār / müselmāndur-miz hūnī bu miqdār
 (6) münāsibdür ki kılgay-miz anı dūr / cüdā èylep pederdin zār-ı mechūr
 (7) beyābānı ki bolğay taht-ı mühlik / ki per urğan perende anda hālik
 (8) su anda bulmağay haber-i eşk-i nevmīd / nān anda ğayr-ı qurş-ı ay <u> hūrşīd
 (9) nè maħrem anda kim haber kerek rūbāh / nè hem-dem anda kim haber-i nāle <vü> āh
 (10) nè bolğay sāye anda cer şeb-i tār / nè bolğay bister-i ħar neşr-i ħār
 (11) çü az fırsat kim anda tutğay ārām / ölüp qalğay kim andın qalmağay³²⁹ nām

-128-

- (1) birev aydı ki budur qatl-ı dıger / nè bil kim qatldin yüz qatla beter
 (2) çü tığ astıda yüz cān bėrmek āsān / beyābān içre teşne zār-ı ħayrān
 (3) şavāb ol kim kēzip her yan penāhī³³⁰ / tapılğay bizge teng <ü> tār cāhı
 (4) bu çāh ^ç izidin èylep anı ħār / uşol çāh içre salğay-miz kılıp zār
 (5) geh şāyed tüşkey anda kār vānī / ammā nè alğay ol menzilde nè
 (6) be-nā-geh salğay ol delv resenni / su almaq ornıda alğay bu tenni
 (7) anı ferzend oquğay bā-ğulām ol / alıp kėtmekde bolğay ser-kām ol
 (8) üzülgey riştesi mundın tamāmī / nişānı qalmağay min ba^ç d nāmı
 (9) dēdi bu kışşa-yı çāh per aşup / dēdiler barçası bu maşlahat hūb
 (10) nè öz mekri cehi qa^ç rıdın āğāh / heme bī-peşimān kētti teng çāh
 (11) tutup muħkem atasığa nifākı / bu mekr oldı barınığ ittifākı

³²⁹ Metinde (قالمغای) şeklinde yazılmıştır.

³³⁰ Metinde (سناهی) şeklinde yazılmış.

-129-

- (1) *ya'ḳūb 'aleyhimni³³¹ oğlanları atasığa çendān temelluḳ u efsūn birle*
 (2) *firīb bérgeñi vü yūsuf 'aleyhimni bu mekr birle şahrāğa alıp çıḳḳanı*
 (3) *kēçip özlükde ferd olğay civān-merd / hemişe künc ḥāmūş oturur ferd*
 (4) *hevā-yı ṭab' mekr-i nefsdin pāk / ki rāh-ı derd kūy-ı 'ıṣṣ ara ḥāk*
 (5) *bulardın èlge yoḳ hergiz ḡubārī / daḡı èldin bular köñlige yārī*
 (6) *bular sāziş³³² ḳılur ḳılmay zamāne / bu zārlar neçe bolsa bāziyāne*
 (7) *bu érse ol ḥayvānda bed ef' āl / beyān ḳılğan ḥayālī birle ḥoş-ḥāl³³³*
 (8) *peder dīdārı sarı bağlap iḥrām / velī pinhān fūsūn <u> mekrdin dām*
 (9) *edeb birle kēlip olturdılar cem' / peder alıda çün pervāne vü şem'*
 (10) *tili pür-müḥr köñli küşte-endiş / nihān kerek der ān şürnı niş*
 (11) *ḳılıp rızḳ-ı temelluḳ eşkin rāz / ḥikāye her ṭarafdın èylep āḡāz*
 (12) *beyān èylep burunḳı soñḳı birbir / bu yerge sözni yetkürdiler āḥir*

-130-

- (1) *ki öydin bizge köp yetti melāmet / çıḳarmay-miz sırrığa bolsa icāzet*
 (2) *ḳılurğa seyr-i şahrā ḳaşdımız bar / bolur mu tañla bā aḥşamğa seyyār*
 (3) *birāder nūr-ı dīde yūsufum hem / bu kün bu yolda bolsa bizge hem-dem*
 (4) *oyun külgüğe māyil baş oğuldur / orturda³³⁴ ḡanīmet bizge oldur*
 (5) *nē bolğay bizni bir ḳılsañ ser-efrāz / birāder şoḥbetidin èyle mümtāz*
 (6) *bu yol ḳılsañ nē bolğay bizge hem-rāh / anıñ aḥvālidin bolğay-miz āḡāh*
 (7) *yürür mu öyde toḡşan rüz tā şeb / fe-ersilhü ḡaden yerta' ve yel' ab³³⁵*
 (8) *yibergil tañla ya' nī bizge hem-rāh / barıp oynap nihālī şād <u> dil-ḥ'āh*
 (9) *gehī seyr <ü> temāşā gül-şen <ü> bāḡ / yügürüşüp gehī deşt püşte vü taḡ*
 (10) *ki anda sebze-zār-ı vizr içip mül / ki oynap lāle-zār içre üzüp gül*
 (11) *alıp ki lāledin la' l-īn külāhī / ḳılıp yūsuf başını cilve-ḡāhī*

-131-

- (1) *bèrip kebg yañlıḡ cilve her yan / ḳılur-miz sebze-zār içre ḥırāmān*
 (2) *şikār kerek ètip ol yan temāşā / bu cānib külbe-i āhū-yı şahrā*
 (3) *bulardın şāyed olğay ḥāṭırı şād / vü ten renc ḡamıdın bolğay āzād*

³³¹ Bu ifade metinde “‘ aleyhi ’s-selām” ifadesinin kısaltması olarak kullanılmaktadır.

³³² Metinde (سازيش) şeklinde yazılmıştır.

³³³ Metinde (خوسحال) şeklinde yazılmıştır.

³³⁴ Metinde (اورتوردا) şeklinde yazılmış.

³³⁵ “أز سبله معنًا غدًا يرتع ...”

“Yarın onu bizimle beraber (kıra) gönder de bol bol yesin (içsin), oynasın.” (Yûsuf, 12)

- (4) bu efsūnlarnı çün ya' kûb eşitti / hem ol dem nā-rızālîk zāhir etti
 (5) velî köñlüm pesend emes bu işni / ğam-ı ḥasret bilür mundağ demiş ne
 (6) mebdā gāfil olturğay-siz andın / bu ğafletdin ḥaber tapmay-siz andın
 (7) bu deşt-i miḥnet eğiz içre nā-gāh / kim andın kerek zālim³³⁶ bolğay āgāh
 (8) anıñ nāzik tenin kılğay giriftār / mēniñ 'āciz tenimğa yētkey āzār
 (9) eşittiler bu efsūn-gerler anı / bölek oqup hürdiler anı
 (10) ki biz mundağ za' if <ü> süst-rā mu / ki on ten bir bōriġe mübtelā mu
 (11) bōri yoğ belki şir <ü> ğizlān³³⁷ / bizniñ seyr neçemizğa qayda imkān

-132-

- (1) bu efsūn bile ya' kûb oldı ḥāmūş / yene 'özr ayturın kıldı ferāmūş
 (2) alıp çıqmaqğa yūsufnı telāğa / rızā bērdi tümen renc <ü> belāğa
 (3) *yūsuf 'aleyhimniñ birāderleri atasınıñ aldıdın alıp çıqıp u hidāyet yolıda*
 (4) *öz helākığa dalālet kuduğı kazğanı vu anı hiç cināyetsiz kuduğğa salğanı*
 (5) kaçan kim çarḥ-ı bed-mihr sitem-kār / salur cāhīğa bir māhīnı bā-cār
 (6) ğazālī kim içip cān nūşıdın şir / kılır anı esir-i pence-i şir
 (7) kılıp ya' kûb yūsufğa nevāziş / birāderlerğa köp kıldı sipāriş
 (8) alıp çıktılar ol bī-çāreni³³⁸ zār / ğazālī körkğa boldı giriftār
 (9) felek bu ğamdın andağ kıldı feryād / alıp kaçtı bōriler beresi şād
 (10) peder körgünçe qoldın qolğa alıp / muḥabbet èyleben her laḥze barıp
 (11) bu alıp boynığa èylep ser-efrāz / kuçup yildep öpüp bu èylep i' zāz
 (12) bu nev' ikrām bile kēterdi yolğa / biri boynığa alıp biri qolğa

-133-

- (1) peder dīdārıdın çün boldılar dūr / kılırğa turdılar rencūr <u> mehcūr
 (2) mezellet tofrağığa taşlap anı / ki kıldılar kılır cevr <ü> cefānı
 (3) qadem qoydı tiken³³⁹ üzre şitābān / tikendin miḥ kaqıp gülğa hezārān
 (4) qadem qoyğan yeri çün ḥāre érdi / ayağı ḥāredin şad pāre érdi
 (5) kēyin qalsa urup her qaysı neçe / bular kācıdın ay ruḥsārı rence
 (6) bu qol bolsun kılıçdın qa' şad-bār / ki ay ruḥsārı andın tapğay āzār
 (7) yüzünde³⁴⁰ yürse nā-geh zaḥm-ı silī³⁴¹ / qazāsını kılır érdi çü nilī

³³⁶ Metinde (ظالم) şeklinde yazılmış.

³³⁷ Metinde (عز لان) şeklinde yazılmış.

³³⁸ Metinde (بچاره نی) şeklinde yazılmış.

³³⁹ Metinde (تیکین) şeklinde yazılmış.

³⁴⁰ Metinde (بیروندا) şeklinde yazılmış.

³⁴¹ Metinde (سلی) şeklinde yazılmış.

- (8) bu kol bağlangay evvelî kazâdın / elem-nâk ol kazâ bolğay cefâdın
 (9) çü yandaş yürse ol qalmay turuşdın / tapıp mâliş³⁴² kulağı tüşme tüşdın
 (10) kişi kim ol kulağğa bërse mâliş³⁴³ / beter bolğay meger her kün aña eş
 (11) ayağığa yıkılса yığlap ol zâr / yatıp başığa èylep hânde izhâr

-134-

- (1) çü kılsa nâledin her kim nè feryâd / aña èylep biri düşnâm <u> bî-dâd
 (2) eger her kimge muñdın nâle èyler / aña her qaysı èylep nâ-sezâlar
 (3) bolup nevmîd olardın yüzdi nâle / gül üzre qan başıdın tökti jâle
 (4) gehî tofrağ geh qan içre galğân / dil-i şad-pâresidin èylep efğân
 (5) dër èrdi ay peder âhir penâ sèn / qayan sèn bu şaffet közdin nihân sèn
 (6) kèlip kör bu kenîzek-zâdelerni / ki âyin-i hîreddin sâdelerni
 (7) kèlip başımda bir dem turğıl âhir / 'azâbı haqq-güzârı körgil âhir
 (8) dil <ü> cân ravzasıda yaz-perver / ki ihsân yamğurıdın tâze <vü> ter
 (9) bu yañlığ teşnelikdin zâr-ı bed-hâl / harâretdin bu reng pejmürde <vü> lâl
 (10) yıkıldı tünd-bâd cevridin pāk / bēglik ister aydın hār <u> hāşāk
 (11) mehî ki şâmıñ andın èrdi pür-nür / ki devrân zulmetidin èrdi bes dūr

-135-

- (1) felekdin bitti andağ renc <ü> târâc / ki yulduz lem' asığa zâr-ı muhtâc
 (2) bu hâl èrdi tapardı toquz mîl / dēgil üç fersah ol toquznı bî-kîl
 (3) bu her dem körgüzüp mihr <ü> vefâlar / bu bağı taşlardın artıp cefâlar
 (4) bu muñça yalbardım muñ bile her dem / bular zulm <ü> sitemde ança muhkem
 (5) bu tatlık söz birle mihr èylep izhâr / bular açığlap andın şahab sızar
 (6) yètip barçağa nâ-geh râh üzre / yürürdin tanıdılar ol çâh üzre
 (7) açıp ağızını her dem ejderhâ-dék / yutarğa ejderhâ merdüm-rübâ-dék
 (8) içi gūyâ derün-ı merdüm-âzâr / èrür âzâr üçün gūyâ pür-ezmâr
 (9) anıñdur medâr-ı noқта-ı ğasem / vü burun ğavrı hayâl <ü> fikrdin hem
 (10) ki ya' nî qa' rige endişe yètmes / ki eţrâfı ölümdin vehm èrür bes
 (11) mebâdâ arı nefis oltursa bezm / nefes urmağ hemân cân çıqmağa hem

-136-

- (1) yoğ aylarğa uşol gül-çehre meh nè / yırağ kördiler ol bî-behre cehni
 (2) yene cevr <ü> sitemdin başladı dâd / kılıp andağ fiğân <u> âh <u> feryâd
 (3) kim ol çün bolsa èrdi taşğa ma' lüm / bu söz neşdin èrip bolğay èdi müm

³⁴² Metinde (ماليش) şeklinde yazılmış.

³⁴³ Metinde (ماليش) şeklinde yazılmış

- (4) n'èdey āhir bular kılğan cefānı / köñülñiñ tākati yoq derge anı
 (5) tégip uçmaq ħarīridin çü bir tār / qolıǵa yétkey érdi andın āzār
 (6) tégip³⁴⁴ aǵramçı bu qavm-ı bed-endiş / aña her tār-ı mū bir zehrlıǵ nış
 (7) bedendin saldurup ser-i āhenni / kılıp uryān çü gül nāzik tenini
 (8) quduǵǵa saldılar bu nev^c anı zār / yarım yol taşladılar kibi nā-çār
 (9) melāmetdin libāsı öz teniǵa / bu qavm aldı kıyāmet dāmeniǵa
 (10) çü ħüsn uçıda mihr érdi pür-envār / su içre saldı kün-dék çarĥ³⁴⁵-ı devvār
 (11) sudın burun quduǵda érdi bir taş / orun taptı bu taş üstide ol yaş

-137-

- (1) né devlet taptı bu taş āĥer kār / dür-i yek-tāǵa kār oldı be-yek-bār
 (2) quduǵ şūrābesi şeker-ānesidin / uşol dem şehd yañlıǵ boldı şirīn
 (3) yüzi nūrıdın oldı çāh-ı rüşen / qara tün-dék ki kılǵay māh-ı rüşen
 (4) anıñ ĥoř tal^c atıdın her gezende / tüşükke kirdi çü ketti her qayanda
 (5) bar érdi pīrehen³⁴⁶ tūmārı hem-rāh / ol érdi ĥaddiǵa otdın ammā nigāh
 (6) yibergen érdi ibrahīmǵa rızvān / kim andın ot aña boldı gül-istān
 (7) yétip keldi bu dem rūĥü'l-emīn tiz / anıñ bāzūsıdın aldı bu ta^c vız³⁴⁷
 (8) yazıp andın çıqardı pīrehenni³⁴⁸ / anıñdın taptı bu pākīze tenni
 (9) pes andın dēdi ay mechūr-ı ġam-nāk / peyām aytur saña ol izid-i pāk
 (10) ki bir kün bu ĥıyānet-piřelerni³⁴⁹ / sitem-kār ol ĥaṭā endişelerni
 (11) dil <ü> cāniǵa sēn-dék yétkürüp nıř / kılıp şermende <vü> rüsvā-rū dil-riř³⁵⁰
 (12) sēniñ alıñda turǵuzǵumdur āĥir / saña muĥtāc qul kılǵumdur āĥir

-138-

- (1) bu kılğan cevrdin bir bērip yād / bolur rencide ĥātır sēn bolup řād
 (2) sorar-sēn alıñda turǵuzup dil-ĥāh / velī sēndin bular ĥiç olmay āǵāh
 (3) bu sözni yūsuf eşitip cebrā'ildin / ġam <u> miĥnetdin ol dem taptı teskīn
 (4) bu taşnı kıldı anıñ taĥt-ǵāhı / bu taĥt üstide gūyā pādiřāhī
 (5) ĥazīn cāniǵa anıñ boldı ġam-ĥār / kēlip nāmūs-ı ekber hem-dem <ü> yār
 (6) *quduǵ başıǵa kār vān yétip yūsuf 'aleyhi's-selāmı tartıp alǵanı*
 (7) *vu cemāli āfitābınıñ nūri 'ālemǵa rüşenālıq salǵanı*

³⁴⁴ Metinde (تايكيب) şeklinde yazılmış.

³⁴⁵ Metinde (جرح) şeklinde yazılmış.

³⁴⁶ Metinde (پرهن) şeklinde yazılmış.

³⁴⁷ Metinde (تعويذ) şeklinde yazılmış.

³⁴⁸ Metinde (پرهن نی) şeklinde yazılmış.

³⁴⁹ Metinde (پشه‌لارنى) şeklinde yazılmış.

³⁵⁰ Metinde (دليريش) şeklinde yazılmış.

- (8) zihî ferhunde aḥterge revānî / su istep çün birüsi nâ-gehānî
 (9) ḳuduḳğa saldı ol delvî be-nâ-gāh / ṭulū^ç êtkey bu burc-ı delvdin māh
 (10) ol ay üç kün <ü> tün êrdi ğurûbı / ḳuduḳ ḳa^ç rıda kim ol māh-ı ḥübî
 (11) çü üç kün yêtkey yêr astıda ḥabr-gāh (?) / ki tørtünçü küni çıktı ol şāh
 (12) bu ešnâda medāyin kârvānı / ki ^ç azm-ı mışr üçün êrdi revānî
 (13) azıp yoldın be-nâ-gāh anda yetti / kèlip ol yêrde bir dem menzil etti

-139-

- (1) hoş ol güm-reh ki tapğay yaḥşı cāhî / ki yūsuf-dék tapılğay reh-nümāyî
 (2) ḳuduḳ eṭrāfı menzil-gāh ḳıldı / su ümîdide ḳaşd-ı çāh ḳıldı
 (3) burunraḳ kèldi bir ferhunde aḥter / ol êrdi kârvān ehliğa rehber
 (4) su şevḳi zevḳidin taşlap gelest raḥt / ḳuduḳğa saldı delvni³⁵¹ ol civān-baḥt
 (5) dèdi yūsufğa cebrā'il ay nîkū ḥāl / ḳop êmdi çüst özünni delvğa al
 (6) yüzün nūrıda ^ç âlemni yarutğıl / cihānnı şād êtip bu dem avıtğıl
 (7) çömüp olturdu yūsuf âremîde / zülâl-i çeşme yaḥlıḡ delv içide
 (8) küç èylep tarttı merd-i tüvānâ / su birle delvniḡ vezniğa dānâ
 (9) dèdi bu kün bu delv olmiş girān-bār / sudın özge bölek nêrse bar oḥşar
 (10) be-nâ-geh çıktı ol māh-ı dirahşān / bu cāndın ḥabeki bā-beşer dèp efgān
 (11) beşāret kim bu yaḥlıḡ tîre³⁵² cāhı / kim andın çıktı bir raḥşende māhı

-140-

- (1) beşāret kim bu reng şūr <u> zehr-nāk / zülâl çıktı kim şūrābedin pāk
 (2) gülî taptı bu yolda sebz-i çendān / velîkin özgelerdin tuttu pinhān
 (3) otağığa alıp bardı nihānî / nihān öz ḥalkığa tapşurdu anı
 (4) yavuşda êrdi ḥāsidler ḥaber-dār / ḥaber girān³⁵³ aydılar anda her-bār
 (5) hemîşe tartıp anda intizārı / nê ḥāl olğay anıḡ encām-ı kārı
 (6) ḥaber taptılar āḥir kârvāndın / ḳuduḳ eṭrāfiğa kèldiler andın
 (7) ḳılıp yūsufnı āheste nidāyî / ḳuduḳdın çıḳmadı herġiz şadāyî
 (8) şitāb èylep revān yürdiler andın / ki tā yūsuf tapılğay kârvāndın
 (9) köp èylep cid <ü> cehd sa^ç y-ı bisyār / tapıldı kârvāndın āḥir-kār
 (10) giriftār èylediler bendemiz dèp / boyun ḳayturğuşı şermendemiz dèp
 (11) vefā vu mihrdin fāriḡ nihād ol / satar-miz anı gerçi ḥāne-zād ol

³⁵¹ Metinde (دلوى) şeklinde yazılmış.

³⁵² Metinde (تيزه) şeklinde yazılmış.

³⁵³ Metinde (كيران) şeklinde yazılmış.

-141-

- (1) yaman kıl kılrsa nā-geh bendelik piş / yamanlıkdın bölek hiç étmegey iş
 (2) münāsib ol ki satğıl anı fi'l-hāl / yamannıñ vehmidin bol fāriğü'l-bāl
 (3) kuduğdın tartıp alğan 'ālī himmet / bėrip aldı bulardın sehl kıymet
 (4) atı mālīk dēp anıñ ěrdi meşhūr / ki erzān aldı mundağdur mestūr³⁵⁴
 (5) köçüp bu kārīvānlar yürdi yana / ki 'azm-i mışr üçün boldı revāne
 (6) satarlar ehl-i hūsrān cevher-i cān / bu yañlığ cevherini mundağ erzān
 (7) bulur bu narhı ya' kŭb-ı şeydā / bahāğa erz yētür yüz cān-ı zŭleyhā
 (8) bėrip genc-i firāvān tā hıred-mend / nēce te'hŭir-i kadr almağğa hursend
 (9) bėrip genc-i sa' ādet bī-temizler / hasāret dirhemini aldı dēñizler
 (10) *yūsuf 'aleyhi's-selāmni mālīk mışr haddiğa yētkürgeni vü pādīşāh-ı mışr*
 (11) *haber tapıp 'aziz-i mışrni istikbālīğa ibergenı*
 (12) bu sevdādın tapıp genc-i firāvān / be-ğāyet ěrdi mālīk şād <u> hāndān
 (13) kılur ěrdi bu yol kať'ın çünān tayy / ayağı şādlıkdın yerge tēgmey

-142-

- (1) alıp yūsuf andın³⁵⁵ cānga rāhat / ěki menzil bir ěylep kıldı sür'at
 (2) kėlip tüşti hūdūd-ı nīl alıda / bu kışşa taptı şöhet mışr ělide
 (3) yene kėldi seferdin mālīk endek / alıp kėldi gulām-ı ebr bī-şekk
 (4) ki hūsn uçıda bir raşşende māhī / dil-ārā dil-berī raşşende māhī
 (5) eşitti mışr mülki şehir-yarı / besī tolgandı ğayretdin çü mārī
 (6) diyār-ı mışr irem <ü> bostāndur / bu bostān gülleri mühr-i 'ademdür
 (7) güli kim gül-büni firdevs bāğı / bu güller şermidin cānibde dağı
 (8) 'aziz-i mışrğa aydı revān bol / bu kėlgen kārīvānga hem-zebān bol
 (9) közüñ birle körüp ol dil-rübānı / mēniñ dergāhımğa keltürgil anı
 (10) 'aziz³⁵⁶-i mışr bardı kārīvānga / nażar kıldı uşol ārām-ı cānga
 (11) körüp dīdārın andağ bī-hodāne / sücūd ěylerge kim boldı revāne

-143-

- (1) velī yūsuf başnı köterdi zūd / sücūd nā-revānı kıldı merdūd
 (2) anıñdın başğa baş³⁵⁷ urmağ kabāhat / ki qoymış başdın ol boynuñğa minnet

³⁵⁴ Bu beyit için sayfanın yan tarafında bir açıklama verilmiştir: “*mālīkniñ kışşası* kışşü'l enbiyāda on altıncı kışşada mezkūr-dur” Bu açıklamadan hareketle bu tercümeyi yapan kişinin elinde bir Kısasü'l Enbiyā olduğunu anlıyoruz. Ama bu eserle ilgili elimizde bu açıklama dışında bir bilgi bulunmamaktadır.

³⁵⁵ Metinde (ايدين) şeklinde yazılmış.

³⁵⁶ Metinde (عزيز) şeklinde yazılmış.

³⁵⁷ Metinde (باس) şeklinde yazılmış.

- (3) ‘aziz ol dem aña boldı taleb-kār / kêtürgey tā anı şāh-ı cihān-dār
 (4) dēdi yahşi kēlip-sēn bāreka’llāh / bizniñ maqşūdımız hem hızmēt-i şāh
 (5) velī luţf èyle bizge merhamet kıl / kerem èylep qabul mu zerb (?) kıl
 (6) ki bu nevbet tutup bizlerni ma‘zūr / qoyup barsañ köñül bisyār mesrūr
 (7) èki üç kün incige-y-miz tā bu yērde / yētip köp renc <ü> miñnet bu seferde
 (8) beden çirkini³⁵⁸ yüzniñ gerdini yup / uluğlarğa ten-i pāk uçrağan hūb
 (9) ‘aziz-i mışr eşitti çün bu sözni / yanıp şeh hızmētığa aldı özni
 (10) kēlip yūsufdın ayttı şehni āgāh / be-nā-gāh örlep andağ gayret-i şāh
 (11) buyurdı māh-veşlerdin barığa / tamām-ı hūsn mülki şehirliğe

-144-

- (1) bēlige bağlaban zerrin kemer-bend / heme şir’in dehān leb-i şeker-ğand
 (2) bu nev‘ arāyış èylep barça ra‘nā / bu yañlıg èylep özni zib <ü> zibā
 (3) çü yūsuf kēlse bā ki rū-yı bāzār / taleb-kār olsa her yandın hırīdār
 (4) tüzüp şaf bu şıfat şekl <ü> şemāyil / anıñ da‘vāsığa bolğay muqābil
 (5) gülī gül-zār-ı hūsn ètkey temennā / bu gül-şen güllerin kılgay temāşā
 (6) bu gül-ruhlardın ol kündür kıyāmet / aña bolğay besī şerm <ü> hacālet
 (7) egerçi mihr-i ‘ālem sūz bolsun / güşāde olğay anıñ bāzārı³⁵⁹ bolsun
 (8) *yūsuf ‘aleyhi’s-selām nıl deryāsığa kirip sefer ğubārıdın pākize tenini*
 (9) *pāk kılganı vu pādīşāh-ı mışr bār-gāhı ‘azmide hevdecğa olturğanı*
 (10) çü törtünçi kün erdi yūsuf-ı mihr / felek nīlidin ol körgüzdi kim çıhr
 (11) dēdi yūsufğa mālīk ay dil-ārāy / bu kün sēn hem kenār-ı nıl kıl cāy
 (12) teniñdin yol ğubārı şüst <ü> şū kıl / ğubārın nılğa pes āb-rū kıl

-145-

- (1) eşitti érse mālīkdin bu aqvāl / revān ol nıl sarı bardı fi’l-ğāl
 (2) başıdın aldı tāt-ı zer-feşānnı / külāh-ı zer-feşān gevher nişānnı
 (3) bu zerrin beyze toğdı dāğ-ı müşğīn / çü qoydı yerge ol dem tuğm-ı zerrin
 (4) èlig pīrāhen³⁶⁰ astığa uzattı / gül üzre perde-i nīlūfer ètti
 (5) izārı birle èylep çüst <ü> ta‘cīl / çü semin serv-dék kēldi leb-i nıl
 (6) bu çarğ-ı nıl-ğündin çıqtı feryād / ki nıl ol serv-ğaddın boldı ābād
 (7) dirīğ ol nıl mēn bolsam nē erdi / ayağın bu şıfat öpsem nē erdi
 (8) kün ol ğayretde kim taşlap özini / tamām ol suğa qoyğay çeşmesini

³⁵⁸ Metinde (جرکینی) şeklinde yazılmış.

³⁵⁹ Metinde (بارار) şeklinde yazılmış.

³⁶⁰ Metinde (پراهن) şeklinde yazılmış.

- (9) aña bu çeşmesin bilmey hüner-mend / tufeyl-i nîl êlig öpmekke hürsended
 (10) kirip deryâğa çün terk etti sâhil / su burcı içre ay-dêk kıldı menzil
 (11) zihî hoş tal' atı êrdi cihân-tâb / ğurûb etti suğa ol mihr-i nâ-yâb

-146-

- (1) bu ra' nâ suğa ol dem kirdi ' üryân / sunıñ cismiğa gūyâ kirdi yüz cân
 (2) müselsel gīsūlarını açtı birbir / aqar sunıñ yüzige saldı zencir³⁶¹
 (3) alıp suğa êligge başğa saçıp / bėrip burun ayğa ziver <ü> zib
 (4) bėrip gāhī kefidin mā-i ' ıyş³⁶² gül / tarap geh pençesidin zülf-i sünbül
 (5) bu yañlıĝ şüst <ü> şū keltürdi barça / kenār-ı nıldin serv öndi gūyâ
 (6) eĝin keltürdi mālīk cāme-dārı / nè kim bar êrdi anıñ iħtiyārı
 (7) kėyip evvel ħarirī pīrehenni³⁶³ / yaşurdı perde içre yāseminni
 (8) alıp andın kėyip dībānı zer-keş³⁶⁴ / ki türlüĝ naqşlar birle münakkaş
 (9) kemer-bend-i muraşsa' bağlap andın / başğa qoydı andaĝ tāt-ı zerrin
 (10) salındurdı eki zülf-i dil-āviz³⁶⁵ / hevā-yı mışr boldı ' anber³⁶⁶-āmiz
 (11) kelip hevdecde olturdı ol māh / yürütti merkebini dergeh-i şāh

-147-

- (1) tamām hūblar ħaylı tüzüp şaf / heme şeh iltifātığa müşerref
 (2) şeh <ü> ħalil bu meh-veşler tamāmı / bolup didār-ı yūsuf barça kāmı
 (3) tutup köz êrdiler intizār nā-gāh / yėtip keldi bu yerge hevdec-i māh
 (4) qažāğa ebr edi ol dem hüveydā / nihān ol āfitāb-ı ' ālem-ārā
 (5) dedi yūsufğa mālīk ay dil-ārāy / çıqıp qoyĝıl bu hevdecdin burun pāy
 (6) çü hevdec burcın etti ħālī ol māh / cihānğa saldı pertev çıktı nā-gāh
 (7) ki boldı āfitāb elniñ gümānı / tülū' etti bulutdın nā-gehānī
 (8) hevāğa yaqtı ħāzırlar be-yek-bār ār / emes kün tābişi bu nūr ile nār
 (9) taqı kün bildiler ebr içre mestūr / erür yūsuf yüzidin tābiş-i nūr
 (10) ki yā rab bu neçük ferħunde aħter / erür şermende aydın mihr-i enver
 (11) qoyı saldı başını barça meh-veş / kim öz ħālīni köp müşevveş³⁶⁷

³⁶¹ Metinde (زنجير) şeklinde yazılmış.

³⁶² Metinde (مايش) şeklinde yazılmış.

³⁶³ Metinde (پرهن نی) şeklinde yazılmış.

³⁶⁴ Metinde (ررکش) şeklinde yazılmış.

³⁶⁵ Metinde (دلاوز) şeklinde yazılmış.

³⁶⁶ Metinde (عنير) şeklinde yazılmış.

³⁶⁷ Metinde (مسوش) şeklinde yazılmış.

-148-

- (1) *züleyhâ pâdişâhniñ dergâhıǵa yétip ü izdihâmniñ sebebini sorǵanı vu yūsuf*
- (2) *‘aleyhi’s-selâmniñ cemâli bâ-kemâlini körüp ü anı tanup feryâd <u> figân tüzgeni*
- (3) *bî-hodâne tartıp bî-hüş yıķılǵanı*
- (4) *züleyhâ bî-ḥaber³⁶⁸ érđi bu işdin / diyâr-ı mışrǵa yūsuf kelişdin*
- (5) *velî cānı besî āgāh érđi / ki dāğ şevķidin cān-gāh érđi*
- (6) *çıķıp şahrāǵa tâ eylep bahâne / çıkarıp köñlidin endüh-ḥâne*
- (7) *nêçe kün anda kêçti rüzgārı / köñül şevķide yoķ érđi qarārı*
- (8) *alıp esbāb-ı ‘ıyş ḥurmāsı³⁶⁹ hem / velî her laḥze artıp miḥnet <ü> ğam*
- (9) *yétip şahrāda hem ḥırmengā seyli / yene öy sarı boldı kaşd meyli*
- (10) *bolup çün ya‘nî şahrāda melâlet / revān öz menziliǵa kıldı rıḥlet*
- (11) *barur kaşd çü menzil-gāh érđi / öter yolıda kaşr-ı şāh érđi*
- (12) *yıǵınnı kördi aydı bu nê ğavġā / kıyāmet boldı mu bu kûy hüveydā*

-149-

- (1) *birev aydı bu yérde anıñ nāmı / kèlip ṭurfe ken‘ānî ğulāmı*
- (2) *ġulām érmes ki rüşen āfitāb ol / melāḥat kişveride kām-ı āb ol*
- (3) *köterdi perdeniñ burçın züleyhâ / közi tüştü aña kıldı temāşā*
- (4) *çü kördi tanudı kim kıldı feryâd / yıķıldı bî-hodâne hüş-ı ber-bād*
- (5) *kèlip ḥalvet-serānı kıldı menzil / yene kèldi hüşıǵa zār-ı bî-dil*
- (6) *nihānî sordı dāye ay dil-fürüz / nêçükdin kıldıñ ol dem āh-ı cān-süz*
- (7) *figân eylep nêdin feryâd kıldıñ / nê bā‘ iş ‘aql <u> hüş ber-bād kıldıñ*
- (8) *nêçükdin kıldıñ ol dem āh-ı efgān / nêdin bî-hod yıķıldıñ merg étip cān*
- (9) *dédi ay māder-i ḥoş mihr-bānım / saña maḥfi émes sır-ı nihānım*
- (10) *nê dè-men her nê dèsem āfetimdür / n’ètey başımǵa kèlgen miḥnetimdür*
- (11) *uşol mecma‘ da kim kördüm ğulāmı / eşittiñ vaşfını éldin tamāmı*

-150-

- (1) *cihānda kıble-gāh-ı cānım oldur / fedāsı cānım <u> cānānım oldur*
- (2) *tüşümde körsetip urdı zībā / köñülñi dāğ kılmış cānı şeydā*
- (3) *anıñ sevdāsıdın tüştüm bu yérge / anıñ şevķide kèldim bu şehrǵa*
- (4) *budur āvāre kılgan ḥānümāndın / kêçip-mèn ‘ışķıda cān <u> cihāndın*
- (5) *nêçe yıldur ki kördüñ miḥnetimni / melāl-i cān <u> terk-i rāḥatımñı*
- (6) *heme anıñ temennāsıdın érđi / ki şevķ kad-i ra‘nāsıdın érđi*

³⁶⁸ Metinde (بخیر) şeklinde yazılmış.

³⁶⁹ Metinde (خرمسی) şeklinde yazılmış.

- (7) bu kün tüşti başımğa küh-ı endüh / ki bilmes-mèn nêçük def olğay küh
 (8) ki eyvānımda şem^ç olğay bu şāhım / yarutğay kim şeb-istānım bu māhım
 (9) qayu köz rüşen olğay^ç ārızıdın / nêçük öy gül-şen olğay gül yüzidin
 (10) kim anıñ zülf-i müşgīn³⁷⁰ sāye³⁷¹ kılğay / vişāl şem^ç ini hem-hāne kılğay
 (11) kim étkey hāşılın anıñ bahāsı / kim étkey sürme anıñ hāk-pāsı

-151-

- (1) maña andın hoş olğay hāl tā yok / maña yüzlengey ol iqbāl bā yok
 (2) tapılgu mu^ç ilāci bu belāğa / kolum yétkey mü tā bu müdde^ç āğa
 (3) körüp dāye anı bu nev^ç giriftār / anıñ hāliğa yığlap şem^ç -dek zār
 (4) dēdi şabr ēylegil çün şem^ç -i sūzān / nêçe kün tutğıl esrārıñnı pinhān
 (5) bu kün hem cehd ile şabr étkeniñ hūb / ki bolğay şabr ile hāşıl bu maṭlūb
 (6) tūlū^ç étkey meger hūrşid-i tābān / hicāb tīre ebridin şitābān
 (7) *yūsuf^ç aleyhi's-selāmı mālik hırīdārılgā^ç arz kılğanı vu züleyhā özgeler*
 (8) *ta^ç ayyūn kılğın bahādın eki berāber bahāğa alğanı*
 (9) hoşā hoş vaqtī hurrem rūzgārī / ki tūzgey vaşl bezmi eki bahārī
 (10) çerāğ-ı vaşl yanğay eki yandın / gül-i ümīd açılğay her kayandın
 (11) yanıp turğay çerāğ-ı rüşenāyī / cüdālīk dāğıdın bolğan rehāyī
 (12) çü yūsuf boldı ol kün kerem bāzār / ki boldı mışr eli yek-sān hırīdār
 (13) barı el başıdın aşıp bu sevdā / barıñıñ köñlide uşbu temennā

-152-

- (1) eşittim bū'l-heves³⁷² bir pīre-zāli / bu sevdādın bolup āşüfte hāli
 (2) bisātıda bar érđi bir nêçe āsīb / yıgıp érđi nêçe müddetde ēgirip
 (3) qumāşım dēp kesādı gerçi hāsduv / hırīdārılgā bolmak cerge besdür
 (4) münādī ger kılıp her yanda feryād / gulāmī kim alur hūr-ı perī-zād
 (5) cemālidin şabāhat şubh-ı tāli^ç / habībidin melāhat nūrī lāmi^ç
 (6) yüzidür maṭla^ç -ı şubh-ı şabāhat / cemāli gevher-i kār-ı melāhat
 (7) bī-şermendesı la^ç l-i bedehşān / tişiniñ şadefesi yüz dür-i mercān
 (8) şalāh āşarı birle çehre pūr-nūr / kirām-ı hūlk birle sīne ma^ç mūr
 (9) tilide rāstlıqdın özge yok hīç / sözide yok dağı hergiz hūm hīç
 (10) birev boldı aradın evvel-i kār / aña bir be-dergāh birle hırīdār
 (11) ger ol bedre hēsābın zāhir éttiñ / kıızıl altundın ol dünyā érür miñ

³⁷⁰ Metinde (مسكين) şeklinde yazılmış.

³⁷¹ Metinde (شايه) şeklinde yazılmış.

³⁷² “Ebu'l-heves” ifadesinin muhaffefi olan bu ifade “çok hevesli olan” anlamında kullanılmaktadır.

-153-

- (1) kıılır her kim bahānı birbir iz^ç āf / bahāsın yetkürür yüz bedre-i şāf
- (2) füzūn èylep bahāsın yana bir èr / ki yūsuf vezni çağlık müşg-i ezfer
- (3) yana bir ^ç aql-ı dāniş kııldı efzūn / anıñ vezniçe la^ç l <ü> dür-i meknūn
- (4) bu nev^ç èylep teraqqī her zamān èl / bahāsıda cevāhirler kıılıp tel
- (5) haber taptı bu vāqı^ç din züleyhā / bu sevdādın bolup yüz şevk peydā
- (6) füzūn etti bahālardın dü çendān / dür <ü> la^ç l <ü> güher bel cevher-i cān
- (7) dèdi qopğıl ^ç aziz bol revānī / barıp mālīkğa bèrgil bu bahānı
- (8) dèdi ol yer nè kim bardur hazīnem³⁷³ / zer-i müşg dür <ü> gevher defīnem³⁷⁴
- (9) züleyhā bèrdi çün bir derc gevher / nè derci belki ol pür-cey pür-ahter
- (10) bu derc içre cevher gevher bahāsı / harāc-ı mışr ger kişver bahāsı
- (11) dèdi bu derc aña lāyık bahādur / bèrip al cevher-i cānım fedādur

-154-

- (1) ^ç aziz èylep yene özge bahāne / dèdi rāğıb aña şāh-ı zamāne
- (2) ki meh haylığa ol ser-defter olğay / gulām-ı hāş şāh-ı kişver olğay
- (3) dèdi bargıl şehen-şeh-i mışr sarı / becā keltür ki haq hizmet-güzārı
- (4) dègil alımda yoq ferzendim şāh / köñülde mundın özge bendim ay şāh
- (5) ser-efrāz èyle şāhā ihtirām èt / murādımını bu oğlandın tamām èt
- (6) fenā dünyāda tā kim zinde bolğay / maña ferzend şehğa bende bolğay
- (7) eşitti şeh bu yanlıg vech-i mergüb / qabül ètmes èylep dèdi hūb
- (8) satıp aldı tapıp şehdin icāzet / oqup ferzend anı kııldı muhabbet
- (9) öyige hışt èylep hurrem <ü> şād / züleyhā boldı bu dem ğamdın āzād
- (10) tüşümdür yā oñum yā-rab bu ārām / ki cānım taptı cānān vaşlidin kām
- (11) tünüm şubḥ-ı sa^ç ādet zāhir etti / ğam <u> miḥnet küni āhirğa yetti

-155-

- (1) yoq èrdi mèn kibi pejmürde <ü> ğam / yoq èmdi hıç mèn-dék şād <u> hurrem
- (2) mèn èrdim mähī su māteminde / kızınıg qum içre tefsān su ğamıda
- (3) qara tünde mèn èrdim yoldın azğan / ki cān ağızımğa yetken zār-ı hayrān
- (4) be-nā-geh çıktı bir raşşende mähī / sa^ç ādet küniğa körgüzdi rāhī
- (5) ufuğdın çıktı bā ki bir tolun ay / murād <u> maqşadımğa reh-nümün³⁷⁵ ay
- (6) mèn èrdim sitr üzre ^ç āciz <ü> zār / ölüm şimşirīğa³⁷⁶ cānım giriftār

³⁷³ Metinde (خزيم) şeklinde yazılmış.

³⁷⁴ Metinde (دفينم) şeklinde yazılmış.

³⁷⁵ Metinde (رنهمون) şeklinde yazılmış.

³⁷⁶ Metinde (شمشر) şeklinde yazılmış.

- (7) eşik köterdi nā-geh hızr-ı mihter / hayātım suyu birle boldı yāver³⁷⁷
 (8) bi-ḥamdi'llāh ki boldı ṭālī' im yār / felek devri hem etti mihr izhār
 (9) zamāne terk-i cevr izhār kıldı / bu kün mundağ sa' ādet-i yār kıldı
 (10) fedā yüz cān ki dānā-yı zamāne / ki keltürdi bu reng dūr-i yegāne
 (11) nē ğam ger mēn uşattım derc-i gevher / ḳolumğa kēldi mundağ kān-ı cevher

-156-

- (1) nē cevher belki naḳd-i gevher-i cān / ṭufeyl dostdur bu cümle yek-sān
 (2) ḳaçan öz³⁷⁸ naḳdidin³⁷⁹ ehl³⁸⁰ behre alğay / ki bergey ' isā ḥar-mühre alğay
 (3) mēn ol ḥar-mühredin kıldım ḥū pedrūd/ mēniñ boldı vu ' isā èyledim sūd
 (4) bir oḳ başı bērip aldım ' aziz cān / bi-ḥamdi'llāh ki aldım ṭurfe erzān
 (5) tōküp her laḫze fikretin³⁸¹ bu esrār / bolup müjgānları ebr-i güher-bār
 (6) gehī yūsuf cemālidin bolup lāl / bu dāğ hicridin hem fāriğü'l-bāl
 (7) bu aḫvāl érdi anıñ kār <ü> bārı / bu minvāl érdi anıñ ḥār-ḥārı
 (8) 'ād neslidin bargā³⁸² atlıḳ kıız dāstānı kim ḥāl-i cemālde yegāne vü bī-miṣāl érdi
 (9) vü yūsuf 'aleyhi's-selāmğa ğāyibāne 'āşıḳ u āşüfte ḥāl érdi vü mecāzī cemālī
 (10) āyineside ḥaḳıḳī dīdārını körüp ḥaḳıḳī ḥālğa yetti
 (11) èmes dīdār-ı tenhā cilve-i ḥüsn / èrür güftārdın köp şive <vü> ḥüsn
 (12) gehī dīdārıdın ' ışḳ èyler engiz / gehī sözdin bolur ' ışḳ otı tiz

-157-

- (1) ḳulaḳ yolıdın ol nā-geh urup kām / köñüldin hūş elter cāndın ārām
 (2) anıñ yoḳ mundın özge kār <ü> bārı / kıılır bir kışsa-yı zībā nigārī
 (3) yoḳ anda hiç kördin nişāne / kişini ' āşıḳ èyler ğāyibāne
 (4) diyār-ı mışr ara bir duḫter érdi / ki nesl-i ' ādilerğa server érdi
 (5) nē duḫter belki bir raḫşende aḫter / zamāne körmeyin bu nev' dil-ber
 (6) muşaffā dilğa dūr la' li ḥande èylep / şeker-ḥandı şekerni bende èylep
 (7) leb-i ḥandānı çün bolsa şeker-riz / şeker ḥayretin èlgin taşlaban tiz
 (8) şeker ağızdın anıñ ṭurfe dil-teng / nebāt urmuş bu rengge la' lidin seng
 (9) cihānnıñ fitnessi ol ğayret <ü> cevr / çü şir'in şekeridin mışr pür-āşür
 (10) ' azizler başıda sevdāsı anıñ / veli hiç kimge yoḳ pervāsı anıñ

³⁷⁷ Metinde (يادر) şeklinde yazılmış.

³⁷⁸ Metinde (اوز) şeklinde yazılmış.

³⁷⁹ Metinde (نغديدين) şeklinde yazılmış.

³⁸⁰ Metinde (ابل) şeklinde yazılmış.

³⁸¹ Metinde (فكر بدین) şeklinde yazılmış.

³⁸² Bu isim Hamdi, Taşlıcalı Yahya ve Şerif tarafından yazılan Yusuf u Züleyha mesnevilerinde "Baziga" olarak geçer (Gökcan, 2011: 126).

(11) heme köñlide érđi bu temennā / barınıñ başıda érđi bu sevdā

-158-

- (1) velī köp mālī istignā vu cāhı / kişige kılmayın hergiz nigāhı
- (2) eşitti yūsuf evşāfın be-yek-bār / yüzi māhıga örlep mihr-i bisyār
- (3) içige tüşti yūsufnıñ firākı / eşitmek birle körmek iştiyākı
- (4) tamām kısmetini kıldı ma^ç lüm / hesāb içre harāc şām ile rüm
- (5) alıp miñ tēve yük pākize gevher / ıpar <u> ^ç anber la^ç l <ü> dür <ü> zer
- (6) bērip tertīb ^ç azm-i rāh kıldı / hazāyindin birin hem-rāh kıldı
- (7) tilep çün kēldi yūsuf seyr-gāhı / öter yolıda tēgti bār-gāhı
- (8) cemāli kördi kim bīrūn idrāk / beden ālāyişidin rūh-dēk pāk
- (9) bu yañlıg körmeyin ^ç ālemde hergiz / eşitmey hem benī ādemde hergiz
- (10) yüzi mihrin körüp bī-ħod³⁸³ yıķıldı / kēçip özlükdin özni maħv kıldı
- (11) yene bī-ħodluķıdın³⁸⁴ boldı huş-yār / ki ğaflet uyķusıdın boldı bīdār

-159-

- (1) til açıp sordı söz āġāz kıldı / haķāyık genci istep cevher kıldı
- (2) dēdi ay ħūblar ħaylıġa sēn şāh / cemāliñni bu reng kim ēyledi māh
- (3) bu reng ħūrşidni kim kıldı raħşān / ki boldı ħūşe-çiniñ³⁸⁵ māh-ı tībān
- (4) kim etti kaşınız mihrābnı tāk / kim etti yav (?) zūlfüñ bend-i āfāk
- (5) gülün ħaydın érür bu nev^ç sīr-āb³⁸⁶ / nihāliñ taptı ħaydın revnaķ-ı āb
- (6) nēdin bu nev^ç serviñ ħūb-ı reftār / nē bā^ç iş la^ç liñ andaġ yüz ğüftār
- (7) yüzün levħi ħaţtı kim nāmesidür / saçıñ kimniñ nüfūs cāmesidür
- (8) salıpdur dürçige kim ħufl-i yāķūt / köñülge ħuvvet andın rūħga ħuvvet
- (9) zenaħdāniñda ēylep çāh-ı ğabġab / kim étmiş çeşme-i ħayvān leb-ā-leb
- (10) kim étmiş gül yüzünge ^ç anberin ħāl / neşmīn-i gülni dāġ étmiş nēçük ħāl
- (11) eşitti yūsuf ol sözlerni yek-sān / tōküp nüşin lebidin āb-ı ħayvān

-160-

- (1) kemāl kilkidin bir noķta eflāk / cemāli bāġıdın bir ğonçe bu ħāk
- (2) vücūdı nūrıdın bir tīb érür kün / şühūd baħridin bir ħatre-yi ğerdün
- (3) anıñ zātıġa yavmas tōhmet <ü> ^ç ayb³⁸⁷ / ħicāb érđi yüziġa perde-i ğayb
- (4) cihān mir^çātıdın āyine aldı / yüzidin her birige ^ç aks saldı

³⁸³ Metinde (بخود) şeklinde yazılmış.

³⁸⁴ Metinde (بخودلقيدين) şeklinde yazılmış.

³⁸⁵ Metinde (چنتك) şeklinde yazılmış.

³⁸⁶ Metinde (سز اب) şeklinde yazılmış.

³⁸⁷ Metinde (غب) şeklinde yazılmış.

- (5) nè kim körsen cihānda hūb-ı merġūb / cemāli ‘ aksidür baġsañ eger hūb
 (6) munıñdın aşl sarı kılġıl iştāb / ki aşıl alıda yoġtur ‘ aksıġa tāb
 (7) ma‘ āza’llāh ki ħaldıñ aşıldın dūr / ħalur-sen bolsa āħir ‘ aks-i bī-nūr
 (8) çü yoġtur ‘ aksniñ ħandān bahāsı / yoġ ol gül-rengniñ andaġ vefāsı
 (9) érür ol nerseniñ endūhı cān-gāh / ki gāhı yār bolġay bolmaġay gāh
 (10) eşitti duġter-i dānā bu esrār / köñülñi üzdi yūsufdın be-yek-bār
 (11) dedı yūsufñı vaşfin anlaġan çağ / tüşüp köñlümġa vaşlin şevġidin dāġ

-161-

- (1) yügürdüm iştıyāķıñ yolıda zār / eşittim sendin āħir ħurfe esrār
 (2) çü kördüm gül yüzün bī-ħod yıķıldım / saña cān cihānım şadaġa kıldım
 (3) kılıp taġķıķ-i sevdā kılını yardıñ / köñüldin pāk mihriñni çıkardıñ
 (4) hicāb aldıñ nazardın kıldıñ āgāh / köründi zerredin ħūrşidġa rāh
 (5) maña keşf oldı sır-ı ‘ aşķ-bāzı / saña bu ‘ aşķ-bāzıdır mecāzı
 (6) ħaķıķatġa açıldı çeşm-i bīnā / mecāzıdin kılur-men terk-i sevdā
 (7) cezāka’llāh meni oyġattıñ āħir / meni ol cān-ı cānġa ħattıñ āħir
 (8) ‘ aziz étkey seni ehl-i cihānġa / meni hem-rāh kıldıñ cān-ı cānġa
 (9) savtuñ ġayrdın cān ü dīmni / vişāl-i bezm kıldıñ menzilimni
 (10) ten-i zārımda ger til bolsa her kıl / dese çendān sitāyiş³⁸⁸ sendin ol til
 (11) töker bolsa dūr şükrāne ħandān / ser-müyıdın³⁸⁹ almas şeker-i ihsān

-162-

- (1) bu sözlerni dēben hūblaştı āħir / bu özlük ‘ aķabesidin aştı āħir
 (2) barıp deryā lebide kıldı menzil / ‘ ibādet-ħāne kıldı sāħil-i nıl
 (3) bolup mālīk cihāndın fāriġü’l-bāl / barın muġtāclarġa bērdi fi’l-ħāl
 (4) gedālar kēldi mālın kıldı tārāc / kılıp bir pārçe nānġa dār-ı muġtāc
 (5) zer destār ornıda bu ra‘ nā / başıġa çırmadı bir eski çārba (?)
 (6) salıp ēgnidin ol kimħ‘āb-ı atlas / kēzdi èyledi tenni mülebbes
 (7) kılur ornıda dūr <ü> zer ħesābın / ħolġa aldı tesbīħ <ü> sıfālin
 (8) cihāndın yüz öyürdi ħāne-ķahġa / vaţan tuttu kirip geh miħrāb-gehġa
 (9) başı astıġa nükte kıldı bir taş / felek èylep anıñ derdiġa nāliş³⁹⁰
 (10) bu ħā‘ at-ħānede érđi meh <ü> sāl / ‘ ibādet şuġlıda érđi heme ħāl
 (11) bu āġehliķda boldı ‘ ömri āħir / érenler-dēk bolup cān vaķtı ħāzır

³⁸⁸ Metinde (شنايش) şeklinde yazılmış.

³⁸⁹ Metinde (سرمویی دی) şeklinde yazılmış.

³⁹⁰ Metinde (نايش) şeklinde yazılmış.

-163-

- (1) gümānī kıılma kim cān bērdi erkān³⁹¹ / körüp cānān fūrū^c ın bērdi ay cān
- (2) dilā örġen bu ħatundın ērenlik / ērenlik örġenip bol yaħşı dānlik
- (3) saġa yok ger bu ġam kııl öz ġamıġnı / eger yok mātemiġ tut mātemiġni
- (4) tükendi ^cōmr olup ūretġa maġrūr / demī ūret-perestlıkđın özüġ dūr
- (5) dem-ā-dem ħüsn ūretniġ zevāli / pey-ā-pey ħāldin ħāl intiķāli
- (6) ķadem her laġze ħārā üzre urma / zamānī ūġđın ūġ üzre turma
- (7) tümen miġ ūret ma^c nī ērūr bir / dēme sūrret-perestni cem^c -i ħāġır
- (8) perīŷānlık nē yēde bolsa kesret / ħiŷār-ı cem^c iyyetdūr ķaŷr-ı vaġdet
- (9) ķöküp dūŷmenġa sēn kēltürmesēġ bāb / ħiŷār sarı kııl inŷitāb³⁹²
- (10) *zūleyġā yūsufniġ perveriŷ meydānıda sa^c y ü ihtimām tekāverin sūrmeġi*
- (11) *vü her nē kim dest-resdūr ħizmet-kārlık ŷerāyiġin becā kēltürmeġi*
- (12) zūleyġā dāmıġa ŷeh-bāz³⁹³-ı devlet / tūŷüp ķēkti felek atıġa nevbet

-164-

- (1) cihānniġ ārzūsıdın yumup kōz / bēlin ħizmetġa andaġ baġladı tüz
- (2) ki yūsufġa tün <ü> kün perveriŷni / bilip vācib daġı belki her iŷni
- (3) ķü altun tāclar zerrīn kemerler / muraŷŷa^c her biri raġŷān güherler
- (4) on ēki ay sāl <u> māh <u> künde / bu nev^c ēyler müheyyā kün <ü> tünde
- (5) tülū^c -ı ŷubġ her kün bolsa zāhir / yaġı ħil^c at kēyip zībā <vu> nādir
- (6) ķü altun tāc kılsa ħüsrev³⁹⁴-i ŷarķ / muraŷŷa^c tāc nevdin zīb ētip ġarķ
- (7) yüzi mihri toġup burc-ı ķabādın / tülū^c ētmey dü-bāre bir yaķadın
- (8) dü-bār ol ŷāh-ı taġt-ı kiŷver-i nāz / ēmes bir tāc ile herġiz ser-efrāz
- (9) bēlige ol ŷeker-leb bir kemer-bend / mükerrer baġlamay meŷelni ķand
- (10) eger baŷıġa altun tāc ķoysa / bērip ķün firaķıġa ŷad-bār bolsa
- (11) ki sēn-dēk ħāk-pāsı tācım³⁹⁵ olġay / uluġluk uçıda mi^c rācım³⁹⁶ olġay

-165-

- (1) eger kēydürse pīrāhen³⁹⁷ teniġa / ħiġāb ēylep bu reng pīrāheniġa³⁹⁸

³⁹¹ Metinde (راكان) ŷeklinde yazılmıŷ.

³⁹² Metinde (انستاب) ŷeklinde yazılmıŷ. Farsġa kökenli bir kelime olan “ŷitāb” kelimesinin Arapġa infi^c āl kalıbına göre ķekimlendiġini dūŷünüyoruz. Kelimenin bu ŷeklinde okunması anlam bakımından daha uygun görünüyor.

³⁹³ Metinde (شهباز) ŷeklinde yazılmıŷ.

³⁹⁴ Metinde (خرو) ŷeklinde yazılmıŷ.

³⁹⁵ Metinde (تاجيم) ŷeklinde yazılmıŷ.

³⁹⁶ Metinde (معراجيم) ŷeklinde yazılmıŷ.

³⁹⁷ Metinde (پراهن) ŷeklinde yazılmıŷ.

³⁹⁸ Metinde (پراهنی غه) ŷeklinde yazılmıŷ.

- (2) benim d p kim saňa bir t r  se k ş / ki s n-d k anda ber-h rd r  se k ş
 (3)  ab  evvel serverg   adig  r st /  ılıp aytur  di her la ze peyvest
 (4) ki k n l m Őev kidin andağ  ılır hoş / ki s n-d k m n hem anı  ılsam  g Ő
 (5) meger  n bağlap ol mest < > Őeyd  / tiliğ  k lt r p ol bu temenn 
 (6) n   rdi  ollarım  ılsam kemer k ş / viş l lezzetidin bih-r z³⁹⁹ k ş
 (7)  ılıp neŐ t z lf-i   anber- s  / dil Őeyd sıg   ylep m d r 
 (8) urup her yan m selsel   anber n-f m / Őik r  ylerg  c nın   anber n d m
 (9)  ılıp h blarğ  heme na Őın z b  / ma  z rlar    g n- -g n m heyy 
 (10) aňa helv   ılırğ   and < > b d m / leb < > dend ndın anığ alıp  d m
 (11)    Ő r n meyveler kim g ne-g ne / ki s m n s bidin  yler n m ne

-166-

- (1) keb bıg  m semmen m rg-ı b ry n /      ıŐ ıda keb b olğ n dil < > c n
 (2)    la  l-ı  b-d r -d k b rip g h / m rekkebelar⁴⁰⁰ ki h Ő h  b-ı dil-h  h
 (3)  ılır  n bolsa Şerbet Şeker-i n b /   asel-d k Őermdin bolğ y  di  b
 (4) aňa her k ce bolsa uyku meyli / h c m  tse be-n -geh uyku h ylı
 (5) salur  rdi fir Ő-ı dil-pez r ol / bis t < > bisterin  ylep h r r ol
 (6) nih liğ   ılıp g ldin nih lin / g liğ  y sem n b -l le b lin
 (7) o up efs n g h efs neler d p / bular birle mel let def n  ylep
 (8)  ki mest  h sıg  t  Őeher-g h / bolup yaylağ bu b g-ı h sn-i dil-h  h
 (9) ki g h  nergisg   rdi dem-s z / bolup ki g n cesi nerm de hem-r z
 (10) ki oynap l le-z r g h  s nb l / g l-ist n dın ol g h   z p g l
 (11) tutup ki  eŐme-i n Őinidin leb / zek nge yastanıp m -sed-i g bg b

-167-

- (1) g h  ki y sufg ⁴⁰¹ s z  ylep  g z / ki ay g l Ő hidiğ  ma rem < > r z
 (2) t ker andın k z m her la ze h n- b / ki bolmıŐdur per  <v > d vğ ⁴⁰² hem cev b
 (3) o up her dem bu reng efs s <u> efs n / y tip g s y -d k p y nıg  ton
 (4) k ce k nd z bu  rdi k r < > b r  / bu işdin yo   di her dem  ar r 
 (5) g mını y p t n < > k n  rdi g m-h  r / ken zler-d k aňa  rdi perest r
 (6) bel     Őı  tutup c n bile minnet /  ılır ma  Ő kıg  Ő yeste h zmet
 (7) dil < > c n birle d yim h z r olğ y / kim ol Ő yed  ab l-ı h t r olğ y
 (8) *y suf   aleyhi's-sel m yol mi neti v   uduk  ahmeti  ıŐŐasını Şerh  ılğ nı*

³⁹⁹ Metinde (    ) Şeklinde yazılmış.

⁴⁰⁰ Metinde (      ) Şeklinde yazılmış.

⁴⁰¹ Metinde (     ) Şeklinde yazılmış.

⁴⁰² Metinde (      ) Şeklinde yazılmış.

- (9) *vu burunķı künlerde bir kün der-endūh ğalebesidin vāķıf bolğanı*
 (10) ğaber dānālarıdın ol yegāne / bu yaņlığ keltürür ŗırın fesāne
 (11) bu künlerdin burun bar erdi ruzı / züleyĥāğa ‘aceb derdi <vü> sözi
 (12) ne cānda ŗabr edi ne tende ārām / ĥıred hem bī-ĥod erdi köņli nā-kām

-168-

- (1) ne kim öyde birev ŗuğlığa ol bend / kiŗi birle ne burun erdi ĥursend
 (2) közi pür-āb köņli erdi pür-ĥün / ŗitāb eylep derün ğāĥı burun
 (3) ki meh ay pāye ĥürŗid pāye / ne bil kim bar saņa ĥürŗid sāye
 (4) felekdin yétmegey ĥıĥ ıztırābı / zamāne cevridin hem bī-ĥitābı⁴⁰³
 (5) saņa tüŗti bu kün bilmem neĥük ĥāl / körer-men ıztırāb içre bu minvāl
 (6) tēğip yel bolğay ol her laĥze gerdān / geh ol yan cünbüŗ⁴⁰⁴ étkey ğāĥı bu yan
 (7) çü bergı kim kıılır yeldin taĥarrük / taĥarrükdin aņa yétkey tehālük
 (8) ki ol ĥıĥ yerde patmay bir dem ārām / aņa serğeŗtelikdin özge yoķ kām
 (9) déğil kimdin erür bu bī-ķarārı⁴⁰⁵ / maņa ayğıl ğam <u> renciņni barı
 (10) züleyĥā aydı men ĥayrān erür men / öz aĥvālimde ser-gerdān erür men
 (11) ne bā‘ işdür ki bilmem bu ğamımnı / dil <ü> cān örtegen bu mātemimni⁴⁰⁶

-169-

- (1) nihānı mendin olmiŗ bu ğam ārām / felek-i devride tēmiŗdür eyyām
 (2) men ol ĥākı ki sākındür nihādı / aņa çıрмаŗķan olğay gird-bādı
 (3) emes serğeŗtelikdin ger tehı ĥıĥ / velı yeldin aņa yoķ ilāĥı ĥıĥ
 (4) züleyĥā boldı çün yūsufğa hem-dem / eki hem-rāz <u> ğam-ĥār erdi maĥrem
 (5) aņa yūsuf der erdi bir keçe rāz / burunķı renc <ü> ğamdın eylep āğaz
 (6) sūr eŗnāsıda⁴⁰⁷ zeyli keldi nā-ğāĥ / dedi yol ŗerĥ birle kıŗŗa-yı çāĥ
 (7) kıduķ ŗerĥin eŗitti çün züleyĥā / ki yūsuf ĥālını bildi hüveydā
 (8) yılan-dēk tolğanıp elif-dēk edi⁴⁰⁸ tāb / közi pür-āb boldı köņli bī-tāb
 (9) bu ol kündür dēben kıldı ğümānı / kim otluğ derd içide erdi cānı
 (10) kılıp ay <u> kün mılınıĥ ĥesābın / müŗaĥĥaŗ cezm kıldı bu ğümānın
 (11) bilür arı köņül kim bolğay āğāĥ / köņüllerdin erür birbirige rāĥ

⁴⁰³ Metinde (بيحتابی) ŗeklinde yazılmıŗ.

⁴⁰⁴ Metinde (جنش) ŗeklinde yazılmıŗ.

⁴⁰⁵ Metinde (بفراری) ŗeklinde yazılmıŗ.

⁴⁰⁶ Metinde (ماتيم نی) ŗeklinde yazılmıŗ.

⁴⁰⁷ Metinde (اسناسی دا) ŗeklinde yazılmıŗ.

⁴⁰⁸ Metinde bu ifade (الف دیک پدی) ŗeklinde birleŗik yazılmıŗtır.

-170-

- (1) huşuşen ol köñül kim bolsa ‘aşık / kemāl-i şıdқdın ‘ışık içre şadıқ
 (2) anıñ her çākıdır bir şāh rāhı / ki ma‘ şūқıǵa bu yoldın nigāhı
 (3) bu yoldın her zamān aḥvāl-i dil-dār / kılur ma‘ lūm-ı cān bu ‘aşık-ı zār
 (4) perīşān olsa yeldin zūlf-i maḥbūb / yeter ‘aşık cānıǵa andın aşup
 (5) ayaǵıǵa tikendin yetse āzār / bu bī-dil köñli bolǵay andın efkār
 (6) eşittim bir küni ‘azm etti leylī / bolup anıñ қan aldurmaқǵa meyli
 (7) be-nā-geh çıktı қan ol күn leylidin / beyābān oldı mecnūn ḥūn қanıdın
 (8) saña faḥri né ki özlüküñdin / veger būyı <vü> rengi özlüküñdin
 (9) özünü mihr <ü> kīndin қıl muşaffā / şafā bér anıǵa қıl mücellā
 (10) körüngey tā cemāl şāhid-i ğayb / ki şāyed pertev urǵay nūrlar yep
 (11) kim andın rūşen olǵay dīde-i cān / saña pūşide қalmay sır-ı cānān
 (12) *yūsuf ‘aleyhi’s-selām cemi’ peyǵamberler ‘aleyhi’s-selām tariқaları <vü> ḥükmi
 birle şubānlıқ*

-171-

- (1) *iḥtiyār kılganı vu züleyḥā şubānlıқ esbābını müheyyā kılurǵa sa‘y ihtimām
 körgüzgeni*
 (2) hoş ol bī-dil ki baḥt⁴⁰⁹ olǵay meded-kār / rızā-yı ḥāḥır-ı dil-dār aña yār
 (3) kēçip öz ḥ‘āhişidin bu tamāmī / anıñ bolǵay heme ḥ‘āhiş vühümü
 (4) dēse cān lebge alıp şād <u> ḥurrem / ayaǵın öpkey cān bergey ol dem
 (5) қan éylep çün köñül bolsa rızāsı / kılur köz yolıdın anıñ fedāsı
 (6) dēse қopǵıl yügürǵay başı birle / kēlip ḥizmetde turǵay başı birle
 (7) eşikdin қоǵlasa қaytarmaǵay baş / қаşıǵa indese қаңtarmaǵay fāş
 (8) kılurǵa ümmetiǵa mihr-bānlıқ / kēlip lāyıқ peyemberǵa şubānlıқ
 (9) çü yūsuf bā-vücūdı <vu> kām-rānı / bu işdin ārzū kıldı şubānı
 (10) züleyḥā bu temennāsını bildi / anı ḥāşıl kılurǵa ceḥd kıldı
 (11) buyurdı evvel ol üstād-ı pür⁴¹⁰-fen / münāsib <ü> rāst kıldı bir felāḥan
 (12) züleyḥā éylep érđi ārzūyī / saǵındurǵay özin anda çü müyī

-172-

- (1) çü bī-bā‘ iş aña yoқ hiç rāhı / bu bā‘ işdin öpey élgini gāhı
 (2) yene aydı néçük bolǵay revā bu / aña bār éylegey-mēn anda bir mū
 (3) çü taş ornıda salǵu la‘ l-i hoş reng / étip bī-қadr çağlap çün қара seng

⁴⁰⁹ Metinde şeklinde (بخب) yazılmış.

⁴¹⁰ Metinde şeklinde (بر) yazılmış.

- (4) şubān ehliğa andın kıldı fermān / reme otlatğuçılar bāğ <u> bostān
 (5) cüdā kıldılar andın bere <vü> cünd / ki nādir bere-i bī-miśl ü mānend
 (6) aña otlağ çü āhū sūnbül <ü> sīb / yüzidin körmeyin ol hergiz āsib
 (7) semizlikdin heme dünbe girān-bār / girānlıkdın heme āheste reftār
 (8) yürürde yaylap ol her vādī <vü> tağ / degey-sen mevc uradur seyldin tağ
 (9) bu mevc üstide bar üstād-ı pür-kār / kılıpdur şan‘ at-ı zencir-ı izhār
 (10) bu bereler ara yūsuf şitābān / hamel burcida çün hūrşid-i tābān
 (11) eki āhū-yı müşgīn kim yegāne / ki yüzlenmiş remeğa bī-bahāne

-173-

- (1) züleyhā şabr <u> hūş ‘ aql-ı cānnı / yiberdi tā kim eger eskey şütānnı
 (2) bular çün arkadın bardı beyānga / sebük dünbāle-keş yañlıg şubānga
 (3) nigeh-bānlar mu gül kıldı çendān / anı tā asrağaylar ança imkān
 (4) bu yañlıg erdi yūsuf kār <ü> bārı / anıñ erdi nè kim bar ihtiyārı
 (5) velī öz zātı birle ol perī-zād / her eki şuğldın erdi bol āzād
 (6) *züleyhā yūsuf ‘aleyhi’s-selāmdın vişāl kāmı taleb kılganı yūsuf ‘aleyhim*
 (7) *ibā vü imtinā‘ itmāmıda istiğnā körgüzgeni*
 (8) perī-rüyığa nā-geh haste cānı / köñül cān birle çün berdi nihānī
 (9) qarārı bolmağay hīç işde hergiz / ser-encām olmağay ser-rişte hergiz
 (10) velī her dem aqızğay eşk-i hūn-bār / yürekni kan kılıp közdin töküp zār
 (11) müyesser bolsa körmek gül-‘ izārı / tüşer endişe-yi būs <ü> kenārı
 (12) kenār <ü> büsdın çün boldı hoş-ğāl / bolur hicrān hayālī peymidin lāl

-174-

- (1) ümīd <ü> kām-rānlık ‘ ışk ara yok / şafā-yı zinde-gānlık ‘ ışk ara yok
 (2) anıñ āğāzı kan tutmağlık bes / érür encāmı cān çıqmağlık bes
 (3) kaçan rāhat aña bolğay sezā-vār / işi kan tutmağ ölmek érür zār
 (4) züleyhā körmey oldı ‘ ışk ara bend / hayāl-i hūb bile şād <u> hursend
 (5) çü kördi taptı andın behre-mendī / bu körmekdin tilep tab‘ı bülendī
 (6) aña keltürdi āhir cüst <ü> cūnı / kenār étkey meger ol māh-rūnı
 (7) kenār <ü> būs-ı la‘ lidin alıp kām / çü servī sāyeside tapğay ārām
 (8) belī gül şevkidin seyr eylegey bāğ / kélip çün lāle yañlıg sine pür-dāğ⁴¹¹
 (9) züleyhā eyleben kāmığa çāre / velī yūsuf tutup andın kenāre
 (10) züleyhā eyleben çün ebr-i bārān / velī yūsuf bolup andın gürizān

⁴¹¹ Metinde (براغ) şeklinde yazılmış.

(11) züleyhānıñ çün cān-sūz⁴¹² érdi dāğı / velī yūsufnıñ andın bar ferāğı

-175-

- (1) züleyhā köz tikip ol hoş liqāğa / velī yūsuf qarağlıq püşt-pāğa
- (2) züleyhā şevki bir körmekke cān-sūz / velī yūsuf tikip dīdārıdın köz
- (3) yüzide fitne vehmi zāhir érdi / közi hem fitne-cüy <u> sāhir érdi
- (4) bularğa qılmadı yūsuf nigāhī / züleyhā derddin köp qılmadı āhı
- (5) heme ‘ aşık işi her zārī <vü> āh / nigāhī bolğay ol ma‘ şūqdın āgāh
- (6) çü ‘ aşık hālidin yār olsa rü-püş / yürek qan bolğamı közdin⁴¹³ qılur cüş
- (7) züleyhānıñ ğamı başdın aştı / bu hasretdin içige ot tutaştı
- (8) huzān etti anı bu miñnet <ü> derd / kızıl gül boldı gūyā lāle-i zerd
- (9) aña ğamdın üküldi bār-ı enbūh / sehī servīni egti bār-ı endūh
- (10) leb-i la‘ lide anıñ qalmadı āb / yüzi şem‘ idin uçtı lem‘ a-yı tāb
- (11) saçığa şāne urmay neçedin yaş / kim ol neçe bolup saçın urup baş

-176-

- (1) çü hīç āyine sarı açmayın köz / meger zānū kim ol qoyğay aña yüz
- (2) tōküp közdin pey-ā-pey hūn-ı tāze / ki bolmay çehresi muhtāc ğāze
- (3) qarār érdi cihān ol köz qarağa / qaçan bar ihtiyācı tūtiyāğa
- (4) cihān érdi közide bir siyāsī (?) / kim anda sürme tapmay cā yaņası
- (5) ciger rīş oldı hūn-ı ğamdın züleyhā / til açıp ser-zenişdin boldı gūyā
- (6) qılur tā ki ciger-i hūn qad-i hamīde / bu sevdāğa ğulām zer-i hārīde
- (7) sēn ol şāhıge taht üstün ser-efrāz / saña şāyeste érdi mesned-i nāz
- (8) kerek öz haddide bende-nevāzī / né lāyık bende birle ‘ aşq-bāzī
- (9) özün-dék şāhlardın ēyle maħbūb / münāsib şāhlarğa şāh der-hūb
- (10) be-nā-geh elge fāş olsa bu hāliñ / neçük bolğay melāmetdin melāliñ
- (11) huşūşen bilse hatun-ān-ı mışrī / né çağlıq bolğay aħvāliñde sırrı

-177-

- (1) dēr érdi bolur ammā ol tolun ay / né andağ tutğay érdi cān ara cāy
- (2) ki köñlidin çıqarmaq bolğay imkān / bu derdiğa neçe bolsun fūsūn-hū‘ān
- (3) belī çün mihr-i cānān cān ara bend / bolur mu üzmek andın hīç peyvend⁴¹⁴
- (4) né yaħşı depdür ol ‘ ışık içre rencūr / ki müşg <ü> güldin olmış rengi budur
- (5) velī budur kim ol bīrūn imkān / ki cān-ı ‘ ışık étkey terk cānān

⁴¹² Metinde (سور) şeklinde yazılmıştır.

⁴¹³ Metinde (كوردین) şeklinde yazılmış.

⁴¹⁴ Metinde (پوند) şeklinde yazılmış.

- (6) züleyhānıñ cānı pervānesi yūsuf ‘aleyhi’s-selām cemāl-i şem‘ini müşāhedesinde
 (7) örtengenı vü dāye munıñ sebebini züleyhādın sorğanı
 (8) züleyhānı körüp dāye bu minvāl / ya‘nı başlap anıñdın sordı aḥvāl
 (9) ki ay dīdārıdın közi nūrı rüşen / cemāl-i ‘aksidin cān bāğı gül-şen
 (10) saña cān ārām eliñde ḥāzır / nēdin āzürde-sēn rencūr-ı ḥātır
 (11) zamānı kim vişāl-i yār ēdi zūr / eger örtense cānıñ erdi ma‘zūr
 (12) bu dem ‘ayn-ı vişāl-i ṭurfe bu ḥāl / ‘aceb vaşl içre örtenmek bu minvāl

-178-

- (1) bu devlet ‘ışk ara kimge müyesser / ki koyğay ma‘şūkı pāy astığa ser
 (2) be-ğāyet ṭālī‘iñ burcıda ay cān / ki bolğay pād-şāhıñ bende-i fermān
 (3) şehī kim tāk-ı şāhīğa sezā-vār / saña ḳuldur yana nē maṭlabıñ bar
 (4) yüzi gül-zārıdın dil şād bolğıl / cihān endühıdın āzād bolğıl
 (5) çü serv-i lāle rengidin alıp kām / ki reftār-ı hoşıdın tapğıl ārām
 (6) bī-nūşıdın algıl cānğa rāḥat / zülāl <ü> kām-rānlık anda nūş ét
 (7) züleyhā eşitip ol efsūn dāye /yürek başığa ḳandın bērdi māye
 (8) köz ebridin ciger ḳanıñı tökti / aña bu ser emānātini tökti
 (9) dēdi ay mihr-bān māder hemānā / emesdür sēn bu iş sırrığa dānā
 (10) nēdür bilmey-sēn āḫir maḳşad-ı dil / maña ol cān cānāndın nē ḥāşıl
 (11) közümdin ğāyib ermes hiç ğāhī / velī ḳılmas maña herġiz nigāhī

-179-

- (1) başımdur ḥaṭ-ı fermānıda her yan / tenimdür ḫizmetide bende fermān
 (2) revā körme velī bu işni zinhār / cān üzmeğdin maña bu emr-i düşvār
 (3) bolur mu hiç cān-ı pāk ḫursend / ḫilāf-ı emr-i fermān-ı ḫudāvend
 (4) ma‘āza’llāh ki bu nefsi bed-endiş / mēni ḳılğay bu yanlıġ maġfiret⁴¹⁵-i ğış
 (5) ‘aziz āḫir mēni ferzend oḳupdur / emīn-ḫāne dēp maḥrem tutupdur
 (6) anıñ perverde mürġ-ḫānesi mēn / öyde mürġ-i āb virānesi mēn
 (7) ḫudā-yā pākniñ her ḫalka ḫāli / cüdā-ġāne bolur fikr <ü> ḫayālī
 (8) bolur pākīze <vü> ṭayyib pāk-girdār / zinā-zāde⁴¹⁶ bolur mu cer zinā-kār
 (9) beşerdin it boġulmas itdin ādem / ki çü buġdaydın olmas ‘aksdin hem
 (10) köñülde cebrā’ildin dānişim bar / içimde sır- ı isrā’ildin eşim bar
 (11) nihāl-i gül-bün işḫāḳdur mēn / peyemberlikke işḫāḳdur mēn

⁴¹⁵ Metinde (مغفّت) şeklinde yazılmış.

⁴¹⁶ Metinde (زناراده) şeklinde yazılmış.

-180-

- (1) gülidür mèn kim esrārıda pinhān / ḥalīlu'llāh bāğıdın açılğan
- (2) ma' āza'llāh ki kılğum pīşe-yi bed / ki bu el bərmeydin⁴¹⁷ kılğay mēni zed
- (3) ḥudāniḡ raḥmetidin köp ümīdim / kemāl-i fazlığa hem i' timīdim
- (4) bular-dək pāk kılğay īzid-i pāk / mēni arğurmağay nefsi-i hūş-nāk
- (5) züleyhā yūsuf 'aleyhi's-selām kaşığa barıp zārī vü tazarru' kılğanı
- (6) vu yūsuf 'aleyhi's-selām anıḡ murādı ḥuşūlıdın 'özr aytkanı
- (7) züleyhāğa bu sözni aydı dānā / perīşān oldı zülfi-dək bu ra' nā
- (8) töküp ruḥsārığa ḥūn-ı cigerni / kara bādāmdın ğabāğıb⁴¹⁸ terni
- (9) dēdi muḡluğ başım ay ḥāk-pāyī / ğamıḡ cān <u> köñül maḥrem sarāyī
- (10) tüşüp ' ışkıḡdın andağ cāyğa dağı / kim andağ bolmağay herġiz ferāğı
- (11) ḥayālindür bedende cān-ı şīrīn / kemendiḡdür boyunda tavq-ı zerrīn
- (12) eger cāndur saḡa perverde-i ğam / veger cān ten lebiḡe kēlgen ol hem

-181-

- (1) köñül ḥālın n'ēdey kim nē yusundur / bu köz ḥūn-bārıdın bir kaçre ḥūndur
- (2) mèn andağ hücre-i ' ışkıḡ mevcide ğarq / emes mèn ḥālī andın pāy⁴¹⁹ tā fark
- (3) bu sözni yūsuf eşitip boldı giryān / züleyhā çekti āhī boldı ḥayrān
- (4) közüm sēn ay közüm ḥayrān körer-mēn / sēni mēn her kayda giryān körer-mēn
- (5) cemālīḡ mu' cizidindür kim ay cān / salur-sēn sūdın ot cānıḡa sūzān
- (6) körüp yūsuf anıḡ derdin bisyār / közi-dək lebleri boldı güher-bār
- (7) dēdi yığlar-mēn andın dil şikeste / kişi ' ışkı maḡa ermes ḥuceste
- (8) koyup mihrim yolıda ' amme çün kām / cihānda düzdlü⁴²⁰ kışsa kıldı bed-nām
- (9) peder mihr ēyledi çün barça ihvān / nihāl kīne tēgti cānda yek-sān
- (10) pederdin ēylediler ' ākıbet dūr / mēni ğurbetğa taşlap zār <u> mehcūr
- (11) érür sīnemde köñlüm dem-be-dem kan / nē kēlgey başımğa ' ışkıḡdın ay cān

-182-

- (1) belī ma' şūklar sultānı ğayūr / érür şirketdin anıḡ mülki besdür
- (2) çü ma' şūq-ı ğayūr encām <u> āğāz / bu mañıbdı kişini kılmas ebyaz⁴²¹
- (3) çü ra' nālıqda olsa serv-i ḥırāmān / kılır çün sāye-dək yēr birle yek-sān

⁴¹⁷ Metinde (برمیدین) şeklinde yazılmış.

⁴¹⁸ Metinde (غباب) şeklinde yazılmış.

⁴¹⁹ Metinde (مای) şeklinde yazılmış.

⁴²⁰ Metinde (دوزدلو) şeklinde yazılmış.

⁴²¹ Metinde (ابياز) şeklinde yazılmış.

- (4) çü meh körgüzse zībālıkda⁴²² ruhsār / anı hūr-ı berķ ğarbdın aña rāz
 (5) eger tün tutsa üç çarḥ⁴²³-ı devvār / kıılır mağrib sarı anı nigün-sār
 (6) züleyhā aydı ay çeşm-i çerāğım / fūrūğıñ birle bar aydın ferāğım
 (7) demes-mèn saña yār-i ‘ azīzī / kenīzek alıda kem-ter kenīzī
 (8) kıılır mu bu kenīzi kem-ter yana / bağır ez-şevķ-i cān sūr-ı sīne
 (9) söyler-mèn cāndın artuğraķ sēni mèn / bolur mu dost cānnı⁴²⁴ bilse düşmen
 (10) öziğe kim kıılır āfetni ḥāhiş / bérür mü cānığa az az kāş
 (11) imkān-ı cān tīg-ı mihriñdin ēki nīm / saña mēndin nēcük bu vehm ile bīm

-183-

- (1) maña luḥf ét lebiñdin⁴²⁵ kām bērgil / zamānī rām bol ārām bērgil
 (2) maña hem-rāh olup bir laḥze öz kām / tamām ‘ ömr sürgil ‘ ıyş ēyle kām
 (3) cevāb aydı ki ay yūsuf ḥudāvend / ki boynum bendelik bendiğadur bend
 (4) yēter mü ḥācelik eş bendelerğa / bu nev‘ elṭāf ēyle şermendelerğa
 (5) çü mèn kim tā saña bolğay mı dem-sāz / ‘ aziz-i mışrğa bu ḥānda enbāz
 (6) kerek kim şāh ol kılını yok étkey / nemek-dānığa anıñ ğol uzalğay
 (7) mēni bir işğa meşğül ēyle ḥālī / künüm kēçkey ol işde māh <u> sālī
 (8) nē fermānında bolğay hiç tağyir⁴²⁶ / nē ḥizmet-kārlikda hiç taķşir
 (9) hemişe⁴²⁷ yaḥşı kullar şād ḥātır / yaman kuldur ēki ‘ ālemde ḥāsir
 (10) züleyhā aydı ay pākīze gevher / saña mèn bendedin şad-bār kem-ter
 (11) maña nē iş kim ol kıılmağğa der-kār / anı kıılmağğa çendān kār-ger bar

-184-

- (1) sēni kıılsam bular ornıda maḥbūb / bolur iş nā-münāsiblikğa mensūb
 (2) ayağ ornıda közni ēyleseñ rāz / özünñdin kör nēcük kim kördüñ āzār
 (3) eşitti boldı çün yūsuf süḥan-senc / ki ay cāyğa mēndin külfet <ü> renc
 (4) eger mihrimde sēn çün şubḥ-ı şādık / dem urma ḥaber murādımğa muvāfık
 (5) maña her ḥāl érür maķşūd-ı ḥizmet / ḥilāf étmekni āyīn-i muḥabbet
 (6) köñül çün bolsa yārī mübtelāsı / rızā-yı yār érür anıñ rızāsı
 (7) rızāsıdın kēçip ister rızāsın / tözige sürme ēyler ḥāk-pāsın
 (8) müyesser kılsa ger bu müdde‘ ānı / yolığa koyğay ol rū-yı rızānı

⁴²² Metinde (زنبالیدا) şeklinde yazılmış.

⁴²³ Metinde (جرح) şeklinde yazılmış.

⁴²⁴ Metinde (جان بی) şeklinde yazılmış.

⁴²⁵ Metinde (لكن) şeklinde yazılmış.

⁴²⁶ Metinde (تعير) şeklinde yazılmış.

⁴²⁷ Metinde (همیشه) şeklinde yazılmış.

- (9) dēdi bu sözni yūsuf ol sebebدين / kutulğay hizmet istep bu ta' abdin
 (10) selāmet hūsn kim ol öydin yırakrağ / aña öydin yıraklık yahşırakrağ
 (11) bērdi kim bu kudūr otğa tākāt <ü> tāb / hoş ol kim turğay ornı asrap

-185-

- (1) *züleyhā esbāb ü levāzimātnı müheyyā kılıp yūsuf 'aleyhi's-selām bāğğa ibergenı*
 (2) hikāyet bāğının destān-serāsı / rivāyet gül-şeninin hoş nevāsı
 (3) bu yanlığ ēyledi şīrīn⁴²⁸ hikāyet / kılıp ehl-i beşerdin⁴²⁹ bu rivāyet
 (4) ki yūsuf la' lidin bu tāze gevher / züleyhā alıda tökti çü şeker
 (5) züleyhāğa bar ērdi turfe bāğı / irem bāğığa andın ērdi dağı
 (6) kılinmış āb-ı güldin sözni ma' mūr / açılmış her tarafdın gül-şen-i şūr
 (7) gül ēylep gönçedin yaşıl ' imārī / başıda serv-i ra' nā çetr-dārī
 (8) bu bāğ içre çemendür şahn-ı meydān / ki gönçe şāhı birle güy-ı çevgān
 (9) bu meydān-ı kühde kim yok hiç āfet / alıp-dur barçadın güyī letāfet
 (10) kad-i ra' nāsı birle naḥl-i hūrmā / revāc-ı revnağ-ı bāğ-ı temāşā
 (11) çü helvā hırmeni her hūşe andın / alıp çün haste cānlar buse andın
 (12) çü müşfik dāye-dēk bostān-ı incīr⁴³⁰ / bu bāğ eṭfālīga pūr-şīrdin şīr

-186-

- (1) aña her kuş kim ol incīr ḥ'āre / koyup ' izin çü tıfl-ı şīr ḥ'āre
 (2) bu yerde kün fūrūğı nīm rüzān / çü zengārī müşebbekdin fūrüzān
 (3) taḥrīkdin gehī bolmağa vu ḥalel / bulup kān de' iğā⁴³¹ zerrīn celācil
 (4) bolup bülbüller andın nağme-perdāz / salıp bu kāḥ üze her yan bir āvāz
 (5) dirāht-ı gül-i sāye şad hezārān / ayrıklarda balıklar dūr-i gālṭān
 (6) süpürmekke bu şahn-ı bāğnı ḥüb / tutupdur sāye-i dehr şāḥ-ı cārüb
 (7) yeri sebz yene ḥatdın levḥ-i ta' līm / sū-yı idrāki tartıp ḥad-i dil-i sīm
 (8) kızıl gül ḥūblar-dēk nāz-perverd / sarığ gülniñ nūrı ' uşşāğ-dēk zerd
 (9) şabā bērmiş benefşe⁴³² ca' dığa tāb / tīre⁴³³ sünbül saçıdın bērmiş asrap
 (10) semen lāle vü gül reyḥān hem-āğüş / bolup yer sebzdin hem pūr-tābān⁴³⁴-püş
 (11) bolup ārāste ol miskīn ḥūr / ēki gül birle her bir seng-i billūr

⁴²⁸ Metinde (شرین) şeklinde yazılmış.

⁴²⁹ Metinde (بسردين) şeklinde yazılmış.

⁴³⁰ Metinde (انجر) şeklinde yazılmış.

⁴³¹ Metinde (رافيعه) şeklinde yazılmış.

⁴³² Metinde (نقشه) şeklinde yazılmış.

⁴³³ Metinde (تره) şeklinde yazılmış.

⁴³⁴ Metinde (بر تيان) şeklinde yazılmış.

-187-

- (1) körünmey bu ékevde farḳ-ı endek / bi-^ç aynihî bu perî hem ol perî-dêk
- (2) nè endüh tîşedin zaḥm-ı tırâşı / nè ol zaḥm-ı tırâşıdın ḥırâşı
- (3) aña nè bend bîdâr nè mânend / bolup bend anda bu fikr-i ḥired-mend
- (4) züleyhâ köñli teskîni üçün gâh / kıllur êrdi bu sebebnî ḳadem gâh
- (5) biri sütdin pür êrdi kim leb-â-leb / biri pür-şehd <ü> şeker şerbet èylep
- (6) kenîzekler devâ mı şâd <u> dil-ḥûş / biridin şîr birdin şehd ètip nûş
- (7) bu êki ḥavz ara ḳoydurdı taḥtı / çıḳarğa yūsufî-dêk nîk-baḥtı
- (8) rızâ çün bêrdi terk⁴³⁵-i şoḥbetiğa / yiberdi bâğ sarı ḥizmetiğa
- (9) oḳup çün gülğa bülbül dâstânı / ki ḥoş bâğı şîrîn bâğ-bânı
- (10) çü eyvân birle bolsa bâğ <u> bostân / münâsib bâğ-bânı ḥür-ı rızvân
- (11) kenîzeklerde yüz zîbâ semen-ber / heme pâkîze duḥter pâk gevher

-188-

- (1) özin alğay anıḡ fermânıda pinhân / nihâl sâyesidin râḥat-ı cân
- (2) bu ra^ç nâ naḥl astıda tutup câ / uğurlap üzgey andın sebep ḥurmâ
- (3) çıḳardı yūsufnı ol zâr / kıllıp cân <u> köñül naḳdini işâr
- (4) tün <ü> kün alıda ḥizmetke ḳoydı / kenîzlerini aña şoḥbetke ḳoydı
- (5) dil <ü> cânı ékev ḳaldı giriftâr / özi ten birle yolğa kirdi nâçâr
- (6) êrür ^ç aşıḳğa ger fermân-ı ma^ç şûḳ / ḥoş olğay köñlige hicrân-ı ma^ç şûḳ
- (7) tilür ma^ç şûḳ köñli ger bu sevdâ / kıllur hicrân belâsiğa şikîbâ
- (8) eger vaşl olmasa çün ḥ^ç âhiş-i yâr / mübârekdür kim andın hicr-mend şad-bâr
- (9) *tün perde-dârı kün şâhidi cemâliğa ḳarap ḥamlıdın perde tartḳanı*
- (10) *vu yūsuf ^ç aleyhimni ol nûşîn lebler birle cennet-âsâ bâğ içide bu perdeğa*
- (11) *alğanı vu kenîzek mâh-rûlar öziğe dünyâ kıızı ârâyiş bêrip*
- (12) *ḥüsn cemâlini yūsuf ^ç aleyhi ^s-selâmğa ^ç arza kıllıp meyl <ü> rağbet temennâ*
- (13) *ḳılğanı*
- (14) êrür her tün sevâdı zülf-i müşğîn / felek çün bu ^ç arūs-ı ^ç işve âyin

-189-

- (1) ḳulağıda anıḡ pirdevsdin⁴³⁶ inçü / alıp èlgige aydın şâf közğü
- (2) kenîzler ğamze birle cilve <vü> nâz / heme mekkâreler hem ^ç işve-perdâz
- (3) çü yūsuf taḥtı eṫrâfıda ḳâyim / füsün-ı dil-rübâlık⁴³⁷ birle dâyim

⁴³⁵ Metinde (تترك) şeklinde yazılmış.

⁴³⁶ Metinde (پروسدین) şeklinde yazılmış.

⁴³⁷ Metinde (دلربالیک) şeklinde yazılmış.

- (4) biri şîrîn lebin èylep şeker-rîz / ki mēndin kāmıñ ètkil şeker-āmîz
 (5) bu teng şekerim bendini kııl vā / kim andın tūṭî-dēk bolğıl şeker-ḥā
 (6) birisi ğamzedin èylep işāret / ki ay vaşlıñ beyānı tañ ‘ibāret
 (7) biri çün körsetip serv-i gül-endām / bu tün algıl bu serv āğūşıdın kām
 (8) biri kūy-ı miskîn ḥalkā èylep / ki mēn bî-pād <ü> ser çün ḥalkā her şeb
 (9) birisi kıol kötermes èylep imā / ki ya‘ nî boynıĝa bu tavķ-ı zîbā
 (10) yaman köz duzaĝı⁴³⁸ ay mevzūn şemāyil / bu kıol boynuñ üze bolsun ḥamāyil
 (11) birev salıp bēlige ‘anberîn mū / bēli eṭrāfıda gūyā kemer bu

-190-

- (1) bēlimĝa ya‘ nî èlĝiñni kemer kııl / lelimĝa yētti cān bir dem nazār kııl
 (2) bu yanlıĝ èrdi her bir māh-rūyî / kıılıp yūsuf vişālin ārzūyî
 (3) firîb <ü> mekr édiler barça peyker / be-şūret-i büt be-ma‘ nî-yi büt-perestler
 (4) beyān èylep bularĝa dîn <ü> āyin / ki birbir şerḥ ètip rāst ḥaķdın
 (5) dēdi evvel kim ay zîbā kenîzler / cihān ehli közide köp ‘azîzler
 (6) bērip ‘izzetni almañ ḥ‘ārılıķnı / tutuñ muḥkem hemedin dādılıķnı
 (7) barı ‘ālemĝa bardur bir ḥudāyî / ki güm-rāḥlarĝa oldur reh-nümāyî
 (8) kemāl ḳudretidin evvel ḥudāvend / alıp tofraĝımıznı kııldı peyvend⁴³⁹
 (9) gül èylep āb-ı raḥmetdin bērip ğan⁴⁴⁰ / tēĝipdür uşbu gülĝa tuḥm-ı ‘irfān
 (10) ki tā ol tuḥmdın öñgey nihālî / bu gül-şen şaḥnıda tapĝay kemālî
 (11) tapıp ol ser-bülendî üç hestî / bir olĝay meyve-yi yezdān-perestî

-191-

- (1) perestiş mā-sivā’llāḥĝa revāluķ / kim andın taş perestişĝa⁴⁴¹ sezā yok
 (2) sücūd ètmek baş bērdi saña ol / ki secde birle tapķay-sēn aña yol
 (3) ḥired-mendî nēdin kıoyĝay aña yēr / ki pā vü ser aña bolĝay berāber
 (4) büt sengin⁴⁴² öz èlĝi birle bulĝay / muḥabbet birle baş urĝay talpıñĝay
 (5) èrür ma‘ lūm kim başdın bî-ḥāşıl / taş alıda baş urmaķdın bî-ḥāşıl
 (6) bu taş ma‘ būd ètip kılsañ ‘ibādet / ḥacāletde ḥacāletdür ḥacālet
 (7) naşîḥat birle yūsuf tā seḥer-gāḥ / bu ĝāfillerni kııldı ḥaķdın āĝāḥ
 (8) şenāĝa til açtılar be-yek-bār / ki emriĝa itā‘ at èylep izḥār
 (9) bular birle şehādet aldı telķîn / bu şekerdin barınıñ aĝzı şîrîn

⁴³⁸ Metinde (دزعى) şeklinde yazılmış.

⁴³⁹ Metinde (بيوند) şeklinde yazılmış.

⁴⁴⁰ Metinde (عان) şeklinde yazılmış.

⁴⁴¹ Metinde (پر ششسغه) şeklinde yazılmış.

⁴⁴² Metinde (سينكين) şeklinde yazılmış.

(10) hoşā şehdige her kim behre aldı / tamām-ı telhni kèynige saldı

(11) yanar mu kör tîre bî-sa‘ âdet / çü yètmey resm-i âyin-i şehâdet

-192-

(1) közi zahmıdın ol asrap özini / şehâdet êlgidin öpti közini

(2) bî-gâh êrdi taqı vaqt-i irdād / yètip kèldi züleyhâ hurrem <ü> şād

(3) gürühî kördi gerdā-gird yūsuf / heme ta‘ lîm üçün şākird-i yūsuf

(4) kılıp tekrār tevhîd-i hūdāvend / heme hıżmetde yek-sān tāze peyvend

(5) dèdi yūsufğa ay hāşıl saña kām / maña nā-kāmlıkdın yoqtur ārām

(6) yüzünde özgeçe envār bu kün / cemālînde ‘aceb āşār bu kün

(7) nè iş kıldıñ ki hüsñüñ boldı efzün / körer-mèn sèndin hüsñ-i tāze bu kün

(8) meger kim şöhet èylep nāzenînler / semen ruhsāreler sîmîn⁴⁴³ berînler

(9) saña kèltürdi bu hüsñ-i cemālî / cemālîñğa nihāyetsiz kemālî

(10) belî çün meyve alur meyvedin reng / çü kesb-i hüsñ èter hübān hem teng

(11) reyhān söz gönçe ağzın èyleben teng / hayādın ruhları çün boldı gül reng

-193-

(1) hacāletdîn kötermey baş hevāğa / nigāhî kılmay illā püşt-pāğa

(2) züleyhâ kördi bu nā-mihr-bānlıq / nè andın merhamet nè hezeyānlıq (?)

(3) tutaştı cānığa hasret otı āh / bu dāğ nā-ümîdî kıldı cān-gāh

(4) vu dāğ-ı cān ètip yolğa urup kām / ki yandı külbe-i aħzāngā nā-kām

(5) *züleyhâ dāye aldıda zārî <vü> tazarru‘ tüzgeni vü hîle kim yūsuf ‘aleyhi’s-selāmğa*

(6) *muvāşalat sebebi bolğay iltimās körgüzgeni*

(7) züleyhāğa nèçe kim kıldı temelluq / muhabbet birle izhār-ı ta‘ alluq

(8) aşır çün haddin istiğnāsı anıñ / züleyhā başıda sevdāsı anıñ

(9) çü bir tün halvet êrdi hîç agyār / züleyhā köñli ğamlığdın efkār

(10) qaşığa dāyeni kèltürdi bu dem / ol êrdi derd <ü> ğam vaqtide hem-dem

(11) muhabbet èylep olturguzdı anı / aña fāş etti bu sır-ı nihānî

(12) dèdi ay cismiğa tāb <u> tüvānım / hemîşe şıhhat <u> kuvvet revānım

-194-

(1) temāşā vakti bāğ-ı gül-şenim-sèn / kara tünde çerāğ-ı gül-bünüm-sèn

(2) anamdın körmedim mèn bu muhabbet / ki cāngā kuvvet sizdin tenge kuvvet

(3) körüp mihriñi bu sāmāngā yèttim / velî hicrān ğamıdın cāngā yèttim

(4) bu maqşad yolıda kām ursañ āhır / murādımğa mèni yètkürseñ āhır

⁴⁴³ Metinde (سمين) şeklinde yazılmış.

- (5) çü ma' şük' erse ' aşık'dın gürizân⁴⁴⁴ / dese bolmas yavuğ ger maħrem-i cān
 (6) eger yok ittışāl-i cān ile dil / bolup āb gül mülākātı nē hāşıl
 (7) cevāb aydı ki dāye ay perī-zād / bu işdin ğam nēme tūb hātır şek <ü> şād
 (8) cemāli kim saña bērmiş ħudāvend / kılor ğāret-i dildin ħired-mend
 (9) eger naqqāş-ı çīn ēylep temennā / çeker bolsa çü sēndin naqqāş-ı zībā
 (10) sēniñ şevķünġde itler zinde bolğay / sēni kōrmey dil <ü> cān bende bolğay
 (11) cemāliñni kōrse ger tağ āşkārā / alur ' işķiñni pinhān seng-i ħārā

-195-

- (1) naẓar-gāhīde ēylep ' işve <vü> nāz / ħad-i mevzūn bile bol cilve-perdāz
 (2) bu nev' üslūb birle köñlini al / içige ' işķ tābıdın şerer sal
 (3) lebiñ kıll ħande birle şeker-efşān⁴⁴⁵ / kıll anı her zamān şehdiñğa meylān
 (4) naẓarda gūyī semīn kıll nümāyān / ser-efrāz ét anı mānend-i çevgān
 (5) züleyhā aydı ay ferzāne māder / mēn öz aĥvālime bisyār muẓtarr
 (6) kōz açıp kıllmas ol herġiz nigāhī / nēçük cevlān kıldı alıda gāhī
 (7) eger kōz nūrı bolsam merdümün san / kōzige kirmes olmas herġiz āsān
 (8) mēniñ sarı kıllur bolsa nigāhī / sorap ħālimğa yētkey érđi gāhī
 (9) kıllıp te'sīr anıñ köñlide bu ğam / ğamım⁴⁴⁶ bu nev' bolmas érđi muħkem
 (10) nē tenhā āfetim zībālıķıdır / belā başımğa nā-pervālıģıdır
 (11) eger pervāsı bolsa mēndin ol yār / bu yañlıģ bolmas érđi köñlüm efkār

-196-

- (1) cevāb aydı yene ferzāne dāye / ki ay ħūr yüzüñdin bir ħikāye
 (2) mēniñ köñlümge yētti bir ħayālī / saña yüzlengey andın nīk ħālī
 (3) dilī vaķtı müyesserdür bu esrār / kim sīm <ü> zer müyesser bolsa ħar-vār
 (4) irem-dēk ēylesem dil-keş bināyī / tapıp şüret-keş mu' ciz⁴⁴⁷-nümāyī
 (5) dür <ü> dīvār her eṭrāf-ı ħāne / yazıp her yērde bu naqqāş-ı yegāne
 (6) heme naqqāş-ı nigār ol hez <ü> gūş / sēniñ şekliñ bile yūsuf hem-āġūş
 (7) çü yūsuf her zamān oltursa ay cān / sēni kōrse hem-āġūş anda her yan
 (8) kıllur mihr-i cemāliñ anı nāçār / bolur cān birle vaşliñğa ṭaleb-kār
 (9) eşitti dāyedin çün bu ħikāye / zer <ü> sīm nē kim bar érđi māye
 (10) aña bērdi taşarruf ēlġini şād / ki bu ser-māye birle kıldı ābād
 (11) *dāye ' imāret şuġlıda ihtimām körgüzüp yūsuf birle züleyhā şüretini zībā naqqāşlar*

⁴⁴⁴ Metinde (كرزان) şeklinde yazılmış.

⁴⁴⁵ Metinde (افسان) şeklinde yazılmış.

⁴⁴⁶ Metinde (عيم) şeklinde yazılmış.

⁴⁴⁷ Metinde (معجر) şeklinde yazılmış.

(12) birle anda münderic kılğanı bu binā-yı ‘adīmü’l-miṣāl̄ni ol eki timṣāl̄ kırānı birle

-197-

(1) itmām̄iḡa yétkürgeni

(2) bu nev‘ aytur ḡaber dānāyī mi‘ mār / ‘ imāret ṣuḡlı dāye èylep izḡār

(3) müyesser kıldı bir üstādge meyl / her engüştide yüz miñ ḡirfe ḡāşıl

(4) mühendis resm̄ga kār-āzmā ol / resm̄ k̄ānūnlarıḡa reh-nümā ol

(5) anıḡ tedbīridin her müşkil āsān / anıḡ ṡab‘ ıdın eflāṡūn hirāsān

(6) eger ḡaṡ yazmaḡ olsa ṡab‘ iḡa rāst / bu iş mıṣṡar seyr érđi ṡafḡa-ı ārāst

(7) çıkıp çün menzil èylep ṡāḡ-ı aṡlas / züḡal eyvānıḡa èylep muḡavves

(8) ḡolıḡa alsa nā-geh tıṣeni germ / taṡ olḡay érđi ḡıṡṡ-ı ḡām-dék nerm

(9) çü fikr kılsa ger ṡarrāḡlıḡ nā-sāz⁴⁴⁸/ tümen miñ ṡarḡ-ı zībā èylep āḡāz

(10) çü bérse āferinīṡ⁴⁴⁹ naḡṡ-ı tertīb / taṡıp levḡ-ı vüçüd ol ḡāmedin zīb

(11) nè taṡvīri kim élḡidin ḡüveydā / bolup andın cihān-ı zinde peydā

(12) çü taṡḡa kılsa ḡoṡ taṡvīri āḡāz / taṡ anda kılḡay érđi çüst-perdāz

-198-

(1) çü bu üstād-ı dānā⁴⁵⁰ ḡükmidin züd / serāyī kıldı bünyād ol zer-endüd

(2) heme ferṡ <ü> memerri seng-i mermer / mevāşıl ābnūs <u> ‘ ācdın zer

(3) heme birbir içide yéte ḡāne / çü heft evreng yek-tā-yı zamāne

(4) öyi yétinçisi çün çarḡ⁴⁵¹-ı heftüm / ki her naḡṡı reng andın édi ḡüm

(5) kılıp altun sütūnlar anda ber-pā / yazıp her cānverler ṡekli zībā

(6) dıraḡtı ser-keṡ érđi ordasıda / miṡāl̄in körmegendür ḡiç dīde

(7) aḡa érđi kümüṡdin nāzenīn saḡ / futāḡı zerdin firūze yafraḡ

(8) çü her ṡāḡıda bir ḡuṡ érđi ṡayyār / zümürüd bāl érđi la‘ l-i minḡār

(9) ‘ acāyib bir dıraḡtı sebz <ü> ḡurrem / ḡazāndın ḡiç ṡāḡı körmeyin ḡam

(10) tamām ḡuṡları hem ḡalḡḡa rām / alıp bir yérde ṡubḡ <u> ṡām ārām

(11) bu öyde her ṡaraf her yérde peydā / miṡāl̄-i yūsuf <u> naḡṡ-ı züleyḡā

-199-

(1) ékev çün olturup ma‘ ṡūḡ <u> ‘ āşıḡ / dil <ü> cān birle her éki muvāfiḡ

(2) birev bir yanda luṡ èylep ṡeker-leb / bu bir ol lebge her dem büse èylep

(3) yine bir yan bu sāyil uşbu mes’ül / bu bir anıḡ bēlin bērmekke meṡḡül

(4) kişḡe bolsa bu ṡüret naṡar-ḡāḡ / yıḡıp aḡzıḡa ḡasretđin su her-ḡāḡ

⁴⁴⁸ Metinde (نَساز) ṡeklinde yazılmış.

⁴⁴⁹ Metinde (اَفْرَنْش) ṡeklinde yazılmış.

⁴⁵⁰ Metinde (دَانَه) ṡeklinde yazılmış.

⁴⁵¹ Metinde (جَرَح) ṡeklinde yazılmış.

- (5) bu öyniñ saķf <u> dīvārıda her yan / boğup tābende-i māh mihr-i raḥṣān
 (6) ‘aceb māhī <vü> mihri êki ħardaş / çıķarıp yer girībān-ĉākıdın baş
 (7) nazarda her taraf her rüyî dīvār / bahārān faşlı yañlıĝ tāze gül-zār
 (8) nè yer kim anda gül gül açılıĝlıĝ / bu êki tāze şāhı çıırmaşıĝlıĝ
 (9) açılmış ferşidin her yerde ĉendān / êki gül her êkev hem-ĥābe her yan
 (10) bu öyde yoķ êdi el-kışşa cāyî / ki yoķ bolĝay bu êki dil-rübāyî
 (11) köz açıp baķsa her yan anda her ĥāl / körünüp her ħayan ol êki timsāl

-200-

- (1) çü boldı öy şüretlik müheyyā / füzün oldı teni şevķi züleyĥā
 (2) ħara her nevbet ol büt-ĥāneĝa bû / köñül şevķidin êylep her zamān hû
 (3) belî körse çü ‘aşıķ nefsi cānān / bolur ol şevķdin bir nefes ĉendān
 (4) kılur bu şevķ otı her dem bolup tîz / esîr dāĝ şevķi āteş-êngîz⁴⁵²

-201-

- (1) züleyĥā yūsuf ‘aleyhi’sselāmı öyge teklîf kılıp cemālî iştıyākıdın
 (2) vişāl temennāsıda murād tilegeni
 (3) çü itmāmıĝa yetti bu ‘imāret / züleyĥā bêrmek istep zîb <ü> zînet
 (4) bu öylerge salıp ferş-i ĥarîrî / cemāl açtı koyup zerrîn serîri
 (5) muraşşa‘ gevherin êylep fenā dil / zemîndin⁴⁵³ mu‘ atţar kıldı ĥaşıl
 (6) heme şāyestelerni kıldı ber-pā / bisāt-ı ‘ıyş <u> ‘işretni müheyyā
 (7) bu ‘işret-ĥāne içre bî-tekellüf / kerekmes ĥiç illā vaşl-i yūsuf
 (8) bihişt olmas ger olmay vaşl-i cānān / êrür ol ‘aşıķ bedeliĝa zindān
 (9) pes andın anĉa êylep ihtimāmı / kemāl-i ceħd ile sa‘y-ı tamāmî
 (10) tilep yūsufnı êltip bu ĥarem-gāh / anıñ kılĝan maķām ‘izzet-i cāh
 (11) cemāl birle kılĝay ‘aşķ-bāzî / köñül derdiĝa kılĝay ĉāre⁴⁵⁴-sāzî

-202-

- (1) leb-i cān baĥşdın nā-geħ tapıp kām / ki zülf-i ser-keşidin tapĝay ārām
 (2) velî evvel özge bêrdi zi-yû (?) / ki tā yūsufnı kılĝay özge hem su
 (3) egerçi bāĝ ara gül ĥûb <u> merĝûb / velîkin ‘ıķd-ı şeb-nemdin tenaĥĥî ĥûb
 (4) kızıl gül rengige ol ĝāze kıldı / leţāfetni dü ĉendān bāze kıldı
 (5) hilālî vesmedin taptı⁴⁵⁵ ferrāş / kim ol ħavs-i ħuzah bêrdi ĝāş⁴⁵⁶ (?)

⁴⁵² Metinde (ايكيز) şeklinde yazılmış.

⁴⁵³ Metinde (رمين دين) şeklinde yazılmış.

⁴⁵⁴ Metinde (جاره) şeklinde yazılmış.

⁴⁵⁵ Metinde (ئاپنى) şeklinde yazılmış.

⁴⁵⁶ Metinde (عاش) şeklinde yazılmış.

- (6) urup her yan bu zülf-i ‘anberīnni / küre birbirge kıldı müşg-i çīnni
 (7) kara közige tartıp sürme-i nāz / siyeh-kārī cihānga kıldı āgāz
 (8) salıp çün arķasığa gīsūlarını⁴⁵⁷ / muraşsa‘ lap cevāhirdin bularnı
 (9) koyup hem cā becā ol ‘anberīn hāl / kılıp cānānga ‘arz şūret-i hāl
 (10) ki ot tüşti tutaştı ser-keş ündedi⁴⁵⁸ / dil <ü> cānım pesend-i āteş oldı
 (11) yazıp haṭ-ı nīldin ol ayğa çün mīl / cemāli mışrın ābād etti ol nīl

-203-

- (1) emes ol haṭ-ı nīlī ay yüzide / ki mīl erdi yamanlarınñ közide
 (2) ki tā elgimge keltürgey dil-i yār / bu nev‘ eylep firīb <ü> mekr izhār
 (3) kefiğa çekti naķş-ı rīze-kārī / ki tā algay aña zībā nigārī
 (4) yüzini erğuvān şems eylep ol māh / çü eşk-i erğuvāndın kıldı āgāh
 (5) bu nev‘ eylep firīb şan‘ at ara / şafağdın kıldı aynı āşikārā
 (6) sa‘ ādet burcın tā kim hilālī / vişāl ‘ıydıdın boldı mişālī
 (7) yüz eṭrāfida eylep gūş-vāre / kırān kıldurdı ay birle sitāre
 (8) körüngey közge ger kılsañ te’emmül / zülāl-i şāf birle lāle <vü> gül
 (9) ‘aceb ābī ki bütmiş anda ārām / eki māhī kim olğay noķta-ı kām
 (10) kefi desti nēdin çün taptı revnaķ / çü eki māhī altundın muṭavvaķ
 (11) eki sā‘ id kim eki şāhid-i şāf / ki ‘ālem-gīr hūsni kāf tā kāf

-204-

- (1) kılıp nāzik teniğa pīrehen⁴⁵⁹ rāst / özige bērdi zīverni kem ü kāst
 (2) kēyip zībā-yı zer-keş mışrī <vü> çīn / bolup ārāste bu resm-i āyin
 (3) hezārān şīve birle yüz tümen nāz / kirip cevlanğa boldı cilve-perdāz
 (4) alıp sīr-āb la‘ l huşk <u> terdin / muraşsa‘ tāc kim dūr <ü> güherdin
 (5) bu zībālīķ birle kıoptı şitābān / civār-ı⁴⁶⁰ şahnıda ṭāvus hırāmān
 (6) hırāmān erdi elgide közgü / özin körmek ḥayālī birle ötrü
 (7) yüzi ‘aksini çün kördi muķābil / ‘ayār-ı naķdini çün taptı kāmīl
 (8) körüp öz naķdini ol şāf mi‘ yār / bu naķdığa ṭaleb kıldı hırīdār
 (9) kişi yūsufnı keltürmekke fi‘l-hāl / yiberdi bu peym ol keltürdi iķbāl
 (10) kirip kēldi eşikdin pāk māhī / ‘uṭārid ḥaşmet-i hūrşīd cāhī
 (11) vücūdı āb-ı gül āşārıdır / dirahşān ṭal‘ ati nūr ‘alā nūr

⁴⁵⁷ Metinde (كسولارنى) şeklinde yazılmış.

⁴⁵⁸ Metinde (اونندى) şeklinde yazılmış.

⁴⁵⁹ Metinde (پرهن) şeklinde yazılmış.

⁴⁶⁰ Metinde (چوارى) şeklinde yazılmış.

-205-

- (1) cihān rūşen anıñ pür-lem^ç asıdın / ħacil ay kün anıñ bu ıa^ç nesidin
- (2) anıñ bir ħarfı her yan dāstānı / cihān bir ħandesidin gül-istānı
- (3) nazarda çün körüdi turfe nūrı / yügürdi şevkıdin ħalmay şu^ç üri
- (4) züleyĥānıñ közi çün tüşti nā-gāh / ki şevkıdin tutaştı şu^ç le-i āh
- (5) te^ç āla'llāh yā yahşı bendedür-sen / nè luıf <u> iĥsān ki bar ez-zindedür sen
- (6) kél emdi bu kün olğum ħaĥĥ-şināsıñ / kemāliğa yétürgey-men libāsıñ
- (7) kılay luıf <u> kerem fānūsı sāz / cihān tā bāĥıdūr fāş olsun bu rāz
- (8) ekev altun ħapugdın ötti bu dem / ki ħufl-ı āhenındin kıldı muĥkem
- (9) eşik bend eylep açtı mühre-i leb / çü tökti rāz-ı dilni ol ħacālet
- (10) dedı evvel kim ay ārām-ı cānım / köñül maĥşüdi-sen ay dil-sitānım
- (11) cemāliñ tüşde kördüm tıfl eken çağ / dil <ü> cānım bu demge dāğ üze⁴⁶¹ dāğ

-206-

- (1) bu sevdādın mēni dīvāne kıldıñ / ğam <u> miĥnet bile hem-ĥāne kıldıñ
- (2) bu derd <ü> ğam ile bī-çāredür men / bu kişverde ğarīb āvāredür men
- (3) yüzüñ körmek bile köñlüm érür şād / veli yüzüzlükündin dād <ü> feryād
- (4) bu nürsüzlükdin ot keltür maña yüz / demī mihr eylegil salgıl maña köz
- (5) başın salıp dedı çün yūsuf ay māh / saña ħuldur mēniñ-dēk nūr yümn-i şāh
- (6) mēni ğam bendidin bu dem kııl āzād / bu dem āzād etip kııl ĥātırım şād
- (7) kaçan bu beyyine bolğay otğa hem-ser / nēçük ol nefĥa bu yelğa berāber
- (8) züleyĥā tıñlamay herġız bu aĥvāl / alıp içgerki öyge kirdi der-ĥāl
- (9) aña hem der-maĥal ħufl urdı bī-bāk / ki yūsuf köñli ğamdın boldı şad çāk
- (10) yene başdın züleyĥā nāle tüzdi / ki ^ç arz-ı ĥāl-i çendin sāle (?) tüzdi
- (11) dedı ay kām-ı dil nā-kām tā ki / dil-ārāmī bī-ārām tā ki

-207-

- (1) kaçanğa sendin olğay ser-bülendī / ki ser-mestī mēndin sitem-mendī
- (2) yolunđa başım etsem nēçe pā-māl / saña ser-keşlik artar bu nēçük ĥāl
- (3) bahā bērdim tehī eylep ĥazāyin / fedā kıldım metā^ç -ı ^ç aĥl ile dīn
- (4) nè söz kim dēr-mēn eylep-sen iıā^ç at / becā keltür maña her nev^ç ĥizmet
- (5) dedı işyānı yoĥ fermān-ber olmaĥ / emes tā^ç at-gerī ^ç işyān-ger olmaĥ
- (6) her işi kim nā-pesend izid-i pāk / anıñdın nāzenin cāndur elem-nāk
- (7) bu öyde kıldılar hem sözni āĥir / yene birde ekevlen boldı hem-ser

⁴⁶¹ Metinde (اوره) şeklinde yazılmış.

- (8) züleyhâ kufıl anıñ eşikige urdı / yene efsâne-yi efsünğa turdı
 (9) bu düstür érdi her lahze aña hâl / ki öydin öyge çün éltip bu minvâl
 (10) murâdı alte öydin hâşıl olmay / tama^ç köñlidin anıñ zâyil olmay
 (11) kâdem yétinçi öyge urdı ol dem / güşâyış isteben yétinçidin hem

-208-

- (1) belî yoqtur bu yolda nâ-ümîdî / kâra tünniñ bolur rûzî seyyidi
 (2) der-i ümîd açılmas gerçi şad-bâr / tutup cân nâ-ümîd olturğalı zâr
 (3) der-i dîger kaçıp kirgil ki nâ-gâh / kim andın batqay-sen maqşad sarı râh
 (4) züleyhâ yûsuf^ç aleyhi's-selâmnı yétinçi öyge alıp kirip murâd huşulıda cid-i tamâm u
 sa^çy
 (5) ithâm körgüzgeni vü yûsuf^ç aleyhim andın necât kapuğlarını⁴⁶² açıp bâzû-yı^ç işmet
 (6) kuvveti birle mekr <ü> firîb ü hevâ-yı nâ-şekîb riştelereñ üzgeni vü züleyhâ hasret ü
 nedâmetdin
 (7) gam <u> miñnet garq-âbıda feryâd <u> figân tüzgeni
 (8) bu sırnı fâş étip ol şâhib-i râz / çıkardı perdedin bu nev^ç âvâz
 (9) çü yétinçığa ol dem yetti nevbet / züleyhâ kıldı feryâd-ı icâbet
 (10) ki ay yûsuf ferâğım kıl kâdem-gâh / zihî teşrif keltür bu harem-gâh
 (11) bu halvet-hânedede yok hiç ağıyar / emes bed-h'âhlar andın haber-dâr
 (12) nè anda âşinâ ümîdiğa râh / nè kim bî-gâne andın zerre âgâh
 (13) anıñ ruhsârı érdi zîv <ü> nâz / munıñ köñli nevâsı şevk-perdâz

-209-

- (1) hevesniñ^ç arza meydânı kênrû / tama^ç nıñ cânıda otlar elengü
 (2) züleyhâ cân <u> köñli mest-i cânân / tutup cânânı elgini hırâmân
 (3) serîr alığa tâ yetkürdi anı / çü şîrin⁴⁶³ nükte birle hoş rennânı
 (4) ki ay gül-ruğ maña kıl bir nigâhî / cemâlim kör bu reng tâbende mâhî
 (5) eger kün bu şıfat rüşen çebbîndür / çü ay-dék hırmenimdin hüşe-çîndür
 (6) bu yanlıg zâhir èylep düzd-i seyyâr / köñül şevkin kılıp yûsufğa izhâr
 (7) velî yûsuf kötermey yoqarı baş / salıp çün fitne vehmidin kuvveti baş
 (8) qarap astın çü kördi hey'etini / özi birle züleyhâ şüretini
 (9) harîr dîbâdın bister salıglıq / kenâr <ü> bûs birbirdin alıglıq
 (10) bu şüretdin revân aldı nazarnı / nazâr-gâh èyledi cânı dîgerni
 (11) yüzini âsmânğa kıldı fi'l-hâl / temâşâ kıldı sakf üstün bu minvâl

⁴⁶² Metinde (قبو غ لاربنى) şeklinde yazılmış.

⁴⁶³ Metinde (شرين) şeklinde yazılmış.

-210-

- (1) çü andın meyl taptı köñlige rāh / züleyhāniñ yüzige baqtı nā-gāh
- (2) züleyhā tāze ümīd oldı andın / ki tā tapğay hayāt ol cānı cāndın
- (3) fiğān <u> nāle birle yıǵladı zār / tökerge turdı közdin eşk-i hūn-bār
- (4) ki ay ħod-gām kāmımnı revā kıl / vişāliñ birle derdimğa devā kıl
- (5) mēn ol teşne dehān sēn āb-ı hayvān / sēn ol rūh-ı revān meh cismni cān
- (6) sēniñ dāğıñdın örtendim meh <ü> sāl / sēniñ şevķünde mēn rencūr <u> bed-ħāl
- (7) bi-ħaķķın érđi bī-mişl <ü> mānend / kim oldur barça ‘ālemğa ħudāvend
- (8) bi-ħaķķın ol ħudāvend muķadder / cemāli kim saña bérmiş cihān-ger
- (9) bi-ħaķķın ‘ārız-ı gül cemāliñ / çü ‘ālem-gīr-i ħüsn ber-kemāliñ
- (10) çü nūrı kim yüzüñdin tābişi bar / kim andın aynıñ āh tābişi bar
- (11) қаşıñ таşı birle қадниñ nihāli / nihāli ħūb reftāriñ kemāli

-211-

- (1) bu ēki қаşlarıñ mihrābıdın hem / kemendge gülüñ қullābıdın hem
- (2) ol ēki nergis-i cādū-yı hūn-ħ‘ār / bu dībā-yı pūş serv-i kebg-i reftār
- (3) uşol mū kim miyānım dēr-sēn anı / hem ol serv kim dehānım dēr-sēn anı
- (4) gül-ruĥsārıñ üstün ħālī müşgīn / leb-i nūşın şeker-ħand-ı şīrīn
- (5) bi-ħaķķın āhım sūz-i firāķım / közüm yaşı derd-i iştiyāķım
- (6) köñül ħırmānı⁴⁶⁴ kim başım üze tağ / kim andın cān-ı giriftār tümen dāğ
- (7) saña köp ħācetim ħācet-revā bol / saña bar müşkilim müşkil-güşād bol
- (8) ki ‘ömrīdür ki sēndin cāyda bur (?) dāğ / başım üstün ħücüm-ı ğam қара tağ
- (9) köñül dāğığa bir dem merhemim bol / sorap ħālim zamānī hem-demim bol
- (10) köñül bāğığa bērgil ēmdi revnaķ / revā körme ħarāb ētmekni nā-ħaķ
- (11) firāķıñ peymi⁴⁶⁵din peş ēven (?) mēn / vişāliñdin tiler-mēn қувvet-i cān mēn

-212-

- (1) sēn ol fermā diter-mēn meske <vü> şīr / bu dem ħ‘ānda қoyarnı қılma тақşір
- (2) bu şīr <ü> ħurmā bile қувvet-i cān bēr / bērürdin cān bu қаһт içre amān bēr
- (3) cevāb aydı ki yūsuf ay perī-zād / sēn olsañ ger perīdin yoқtur der-bād
- (4) mēni bu kūn bu işde қılmağıл таñ / ki ‘işmet şīşesiğa urmağıл seng
- (5) günehdin қılmağıл ālūde dāmen / hevesdin otğa salma cān ile ten
- (6) vücūdı baĥridin gerdūn ħabābı / çü nūrı berķidin ħūrşid tābı
- (7) anıñ ħaķķı bu ğamdın қılğıл āzād / bērip āzādlıқdın ħātırım şād

⁴⁶⁴ Metinde (خرمان) şeklinde yazılmış.

⁴⁶⁵ Metinde (پیمی) şeklinde yazılmış.

- (8) bi-ħaġġın pāklar kim budur adım / bulardındur mēniñ aşl-ı şerādım (?)
 (9) mēniñdür gevherim rüşen bulardın / mēniñdür aħterim raħşān bulardın
 (10) körer-sēn mēndin āħir kām-kārī / turup ħizmetde çendān ħaġġ-güzārı
 (11) tapar-sēn la‘l-i nūşinimdin ārām / bu dil-keş kāmımdin ‘ākıbet kām

-213-

- (1) murādın ħāşılığa kılma ta‘cıl / şitāb etmek ħuşulını ziyān bil
 (2) besā ta‘cıl bardur nā-mübārek / kılıpdur dēr nīkū ħaġ tebārek
 (3) nē hoş ferħundedür dēr hoş encām / şitābıdın ki nā-ferħunde fercām
 (4) lebimge kēldi bu kün şevķidin cān / bu kün tā kēçe şabr etmek nē imkān
 (5) kaçan tākat maña bolğay bedīdār / ki vaġtim bā-yel ötkergey-mēn ay yār
 (6) dēdi māni‘ eki ol şūħnı⁴⁶⁶ pāk / ‘aziz ħahrı ‘itāb-ı izid-i pāk
 (7) ‘aziz bilse bu künc-i girdārılıġnı / maña yētkürse yüz miñ ħ‘ārılıġnı
 (8) urup başımnı çün şimşir⁴⁶⁷-i bī-pāk / ħayātım ħulķümni ēylegey çāk
 (9) ħacāletdür zihī rüz-ı kıyāmet / zinā-kār elge çün tüşkey ġarāmet
 (10) cefā-keş el ħaber eşin (?) bergey ol kün / maña ser-defter olmaġ bolğay ol kün
 (11) züleyħā aydı düşmendin heme ġam / tarab bezmide çün bolğay me hem-dem

-214-

- (1) zaġ aña bergey-mēn cān-sitān cām / ki yatğay tā kıyāmet mest-i nā-kām
 (2) sēn aytur-sēn ħudāyım raħmidür ‘ām / kerem ol ‘āşılarga ēyler en‘ām
 (3) mēniñdür gevher <ü> ziver ħazīne⁴⁶⁸ / ki bu ħalvet-serāda ol defīne
 (4) gehī günāhıñğa fedā kılğay-mēn anı / ki tā bolğay ħudāğa ‘özr-ħ‘ānī
 (5) ħuşuşen ol ‘aziziniñ endiş⁴⁶⁹ / mēni kıldı saña yaħşı sipāriş
 (6) ħudāyım zü‘l-celāl bir <ü> bar ol / kaçan bihişt⁴⁷⁰ bile āmürz⁴⁷¹-gār ol
 (7) züleyħā aydı ay şāh-ı civān-baħt / saña bolğay müyesser tāk hem taħt
 (8) belā otığa cānımdur nişāne / kılur-sēn bu şıfat tā-key bahāne
 (9) bahāne-yi mekr <ü> kec reftārılıġdur / bahā nē tarīķ mārılıġdur
 (10) ma‘āza’llāh yürüp rāh-ı kec ile / eşitkey-mēn yene sēndin bu ħile
 (11) maña tākat yoġ emdi kām bērgil / bu kāmımdın demī ārām bērgil

⁴⁶⁶ Metinde (الشوح نى) şeklinde yazılmış.

⁴⁶⁷ Metinde (شمشیر) şeklinde yazılmış.

⁴⁶⁸ Metinde (حزينة) şeklinde yazılmış.

⁴⁶⁹ Metinde (اندیش) şeklinde yazılmış.

⁴⁷⁰ Metinde (بیشوت) şeklinde yazılmış.

⁴⁷¹ Metinde (امرر) şeklinde yazılmış.

-215-

- (1) kılur-sèn táb ki sözni mükerrer / murādım bulmadım sèndin müyesser
- (2) bu kün söz birle āhır boldı ber-bād / murādımğa yètip mèn bolmadım şād
- (3) dème söz beyhüde⁴⁷² ötkerme evkāt / şitāb ètkil ki fi't-te'hîr evkāt⁴⁷³
- (4) maña tüşti kāmıŝ-dék ot <u> ateş / saña her lahze bu otdın köñül hoş
- (5) bu otdındur yanlıg mende tábı / kèlip bu otğa urğıl bir dem ābı
- (6) züleyhā yètkürüp pāyānığa⁴⁷⁴ rāz / bahāne kıldı yūsuf mā nè āgāz
- (7) züleyhā aydı ay iber iber / ki kıldım söz bile vaqtimni gāret
- (8) salıñ boynumğa işret èlgini çüst / kèser-mèn bolmasa hancer bile çüst
- (9) urup hancer çü sūsen öz tenimni / kılur-mèn çü gül pīrāhenimni⁴⁷⁵
- (10) koyup tenge cüdālīk dāğı cāndın / kutulğay-mèn nihānıñdın mèn andın
- (11) mēni körse aziz alıñda ma kıl / sēni hem öltürürge bolsa meşgül

-216-

- (1) çü ol kündin kēyin cānā tehī çāk / saña vāşıl bolup cān-ı hūş-nāk
- (2) bu sözni aytıp aldı hancer-i tīz / ki bister astıdın bir tīg-ı hūn-rīz
- (3) tef <ü> táb içre gāmdın hāste cānı / su-dék yètkürdi hoş halkığa anı
- (4) çü yūsuf kördi anı sēgridi çüst⁴⁷⁶ / barıp èlgini tuttılar rest
- (5) ki bir dem tutğıl ārām ay züleyhā / özünjı kılma nā-kām ay züleyhā
- (6) tiler bolsañ eger cānıñğa ārām / vişālimdin alur bolsañ eger kām
- (7) züleyhā hūbluğ uçıda māhī / körüp yūsufdın andağ nīk-hāhī
- (8) tüşüp köñlige anıñ bu gümānı / murādığa yètkürgey bu dem anı
- (9) kolidin taşlap attı yerge hancer / kılurğa şulh saldı tarh-ı dīger
- (10) bī-nūşın dehāndın kılma pūr-şehd / kolu tavk-ı kemer sākı harīr mehd
- (11) hedef cānın kılıp nāvek⁴⁷⁷leriğa / şadef nāzik tenini gevheriğa

-217-

- (1) velī yūsuf hedef-i nāvek asrap / şadefdin gevherin bī-şekk asrap
- (2) köñül meyl etti koymağ dūrğa elmās / velī ma şūmlıq hükmi tutup pās
- (3) züleyhāda teķāzā kerem yūsuf / kılıp her lahze te'hîr-i tevaķķuf
- (4) bu eşnā erdi baqtı kördi nā-gāh / ki öy küncide zerrin dībā

⁴⁷² Metinde (يهوده) şeklinde yazılmış.

⁴⁷³ Metinde (اوقاب) şeklinde yazılmış.

⁴⁷⁴ Metinde (بايانىغه) şeklinde yazılmış.

⁴⁷⁵ Metinde (پراهيم نى) şeklinde yazılmış.

⁴⁷⁶ Metinde (جست) şeklinde yazılmış.

⁴⁷⁷ Metinde (بارك) şeklinde yazılmış.

- (5) dèdi ol perdeğa nè bā^c işi cān / kim olturmuş hicābī içre pinhān
 (6) dèdi ol bār-geh tā mèn bendedür mèn / ki resmī bendeler-dèk talpınur-mèn
 (7) nè altun közi gevher-i şanem bar / içi pür tolduruğluk müşg-i tatar
 (8) kılıp-mèn perde içre cāy-gāhī / maña tapulmağay andın nigāhī
 (9) qarap bizlerge te'essüf⁴⁷⁸ salmağay ol / bu iş kim mèn kıılır-mèn körmegey ol
 (10) bu işde mèn bu kün güm-rāh <u> bī-rāh / mēni güm-rāhlardın ol bolmay āgāh
 (11) eşitti yūsuf ol söz kııldı feryād / ki rāvīler⁴⁷⁹ ki taqđīm boldı ber-bād

-218-

- (1) saña bolğay ölüğler közidin kerem / bu cānsızlardın seyyide-yi ekrem⁴⁸⁰ (?)
 (2) mèn andın kim érür dānā vü bīnā / neçük vehm étmey ol hay <u> tüvānā
 (3) munı dep silkinip (?) tolgandı bisyār / qopup gāfletdin özni kııldı bīdār
 (4) elif hem lām-elifniñ şāhıdır / kümüş miqrāzdın çün şem^c -i káfūr
 (5) kaçıp andın yügürdi rāst çün tīr / kélgençe neçe eşik açıldı birbir
 (6) yètip kèlip sarı birbir şitābān / uçup çün qııfl bir yan bere bir yan
 (7) nè anda açqu vu nè açqunı bar / dègil yoktur meger bir kaçqunı bar
 (8) işāret kıılmaq andın eyyühe'n-nās / kilidi érđi qııfl açmaqğa elmās
 (9) züleyhā hem yügürdi arqadın çüst / yètip dergāh-ı āhırde bolup süst
 (10) alıp yanmaqğa muhkem tartıp anı / tutup çün arqadın yırtıp li^c ānı (?)
 (11) züleyhā sīnesin çāk etti nā-çār / özin tofrağ ara taşlap be-yek-bār

-219-

- (1) ki vāveylā n'ètey-mèn ol qara baht / qolumdın èltti ol nāzenīn raht
 (2) dirīğ ol şayd kim çāk etti dāmım / dirīğ ol şehd kim telh⁴⁸¹ etti kāmım
 (3) körüp ol nāgehān şeh-bāz⁴⁸² bī-dād / turupdur şāhlar qaydıda āzād
 (4) alıp eṭrāfını tar èyledi çend / ki pervā bālini ba kılgay ol bend
 (5) zamānī tārın etti anda der-kār / li^c ābı birle dāmī kııldı izhār
 (6) uşbu şeh-bāz kim tuttu kenāre / kıılıp ol tārıların pāre pāre
 (7) reg-i cānım üzük ol pāre sarı / ki ümīd olmayın mürğ <ü> şikārī
 (8) mèn ol qazı (?) üzülgen zār⁴⁸³ her-bār / qolumda qalmaq illā bir üzük tār
 (9) öy alıda 'azīz-i mışr yūsuf 'aleyhi's-selāmğa mülāqāt bolup hāl sorğanı

⁴⁷⁸ Metinde (تاصف) şeklinde yazılmış.

⁴⁷⁹ Metinde (راوى لا) şeklinde yazılmış.

⁴⁸⁰ Metinde (اکزم) şeklinde yazılmış.

⁴⁸¹ Metinde (تلح) şeklinde yazılmış.

⁴⁸² Metinde (شهباز) şeklinde yazılmış.

⁴⁸³ Metinde (رار) şeklinde yazılmış.

(10) *vu züleyhâ birle éki arasında bolğan vâkı‘anı pinhân tutğanı vu züleyhâ bed-gümânlık birle ol rāznı fāş* (11) *kılganı*

(12) yazılmış şafhalarda bu fesâne / ki öydin çıktı çün yūsuf revâne

(13) ‘azīz alıda uçrap ol zamānī / gürūh-ı hāş birle nā-gehānī

-220-

(1) perīşānlık munıñ hālide kördi / ki bu āşüftelikdin hāl sordı

(2) cevāb aydı heme yoq hayrdın qaş / né töhmet érđi ol sözde né fāş

(3) tutup élgini mihr <ü> şefkat èylep / alıp kirdi ‘azīz öyge çarlap

(4) ‘azīz birle züleyhâ kördi anı / ‘azīzğa aydı dep kıldı gümānī

(5) be-nā-geh bu gümāndın kıldı āvāz / niķāb aldı açıldı mühre-yi rāz

(6) ki nédür ay ‘azīz anıñ hārāsı⁴⁸⁴ / saña vu ehliñge bolmay ‘abāsı⁴⁸⁵

(7) ‘yālīñge yaman endīşe bolğay / öyünde köp hıyānet pīşe⁴⁸⁶ olğay

(8) dèdi ol rāst ayğıl ay perī-zād / bu künc-i pīşeni kim kıldı bünyād

(9) dèdi bu bende ‘iberini hem-rāz / ètip ferzend oqup kıldıñ ser-efrāz

(10) bu halvetde mèn èylep h‘āb-ı rāhat / yatıp érđim tapıp ğamdın ferāğat

(11) kèlipdür düzlar-dèk gül-şenimğa / kılıpdur qaşd bu gül-i hırmenimğa

-221-

(1) hayālī ol mèn andın bolmay āğāh / gül-istānımğa yā ki tapğay ol rāh

(2) çü bolmay bāğ-bān adınğa muhtāc / kılıp sünbülñi ğāret gülñi tārāc

(3) mèn ol dem uyqudın ol vaqt bī-dār / bu bī-ğodluq nīstđin⁴⁸⁷ (?) dağı huş-yār

(4) mèn oyğandım atsa bolğay hirāsān⁴⁸⁸ / katımdın ol zamān boldı ğir-bārān⁴⁸⁹

(5) eşikge yüzlenip şermendelikdin / kaçargā uğradı pürsendelikdin

(6) yügürdüm arqasıdın çüst <ü> çālāk / kapuğdın içgeri yéttim ğāzab-nāk

(7) tutup yırtıp ğāzabdın dāmını / bu reng hāl èyledim pīrāhenini⁴⁹⁰

(8) bu yañlığ bī-edeblik kıldı nādān / kıl anı ança kün maħbūs-ı zindān

(9) veyā nāzik teniğa kıl elem-nāk / salıp derd kılıp köñlini ğam-nāk

(10) neçe kün bomay anı bu derd sırğa / ki bolğay ‘ibreti tā özgelergā

(11) ‘azīz eşitip züleyhādın bu aħvāl / özini kördi turfe mużtarib hāl

⁴⁸⁴ Metinde (خراسی) şeklinde yazılmış.

⁴⁸⁵ Metinde (عباسی) şeklinde yazılmış.

⁴⁸⁶ Metinde (پیشه) şeklinde yazılmış.

⁴⁸⁷ Metinde (نست دین) şeklinde yazılmış.

⁴⁸⁸ Metinde (خراسان) şeklinde yazılmış.

⁴⁸⁹ Metinde (کر بران) şeklinde yazılmış.

⁴⁹⁰ Metinde (پراهنی نی) şeklinde yazılmış.

-222-

- (1) şerer saldı içige şūr <u> gayret / tilini kıldı şimşir-i melāmet
- (2) oqup ferzend bildim nūr-ı dīde / sēni kıldım hemedin ber-güzīde
- (3) be-ķadr imkān bolup mēn ķadar dāhıñ / be-gāyet ēyledim ʿālī mekānıñ
- (4) züleyhānı saña kıldım hevā-dār / kenīzeklerni hem kıldım perestār
- (5) saña barça gulām halka-yı der-güş / çü hādım-dēk cefā-keş vefā-yı küş
- (6) az emvālimğa bērdim ihtiyārıñ / sēniñ boldı kılsañ kār <ü> bārıñ
- (7) sēni mēn h̄āh gāyib h̄āh hāzır⁴⁹¹ / hīç işde kılmadım rencūr h̄ātır
- (8) nē āyīn-i kīş ērdi ki kıldıñ / maʿāza'llāh nē iş ērdi ki kıldıñ
- (9) körüp ihsān kılıp küfrān-ı niʿmet / bolur mu munça kim tuğyān be-gāyet
- (10) hayāl etkençe kördüm uzluķumrı / tuzum yēp hem uşattıñ tuzluķumrı
- (11) budur mu sēndin āhır hem güzārı / bolur mu hīç mundağ kār <ü> bārı

-223-

- (1) ʿazizni kördi çün yūsuf ğāzab-nāk / bu ğamdın boldı köñli köp elem-nāk
- (2) eşitti çün bu kıl nā-mübārek / besī tolgandı ot tābıda kıl-dēk
- (3) züleyhānıñ söziniñ yok fūrūğı / çerāğ-ı bī-fūrūğ anıñ dūrūğı
- (4) nē kim dēydür heme yalğan ser-ā-ser / anıñ söziğe herģiz kıлма bāver
- (5) hatun çep yandın olğan āferīde / kişi çepni körer mü istidā
- (6) bilür her kim tanur bolsa çep <ü> rāst / ki çepdin rāst kılmas hīç kim h̄āst
- (7) kılıp her dem firīb <ü> mekr izhār / özige inder ol tekrār tekrār
- (8) velī herģiz aña mēn açmadım köz / vişāli h̄ānığa mēn qoymadım köz
- (9) ğarāzdın kılmadım herģiz nigāhī / bu söz şıdķığa haķ şādıķ güvāhī
- (10) maña nē had ki kılgay-mēn hıyānet / harīmiñğa qoyup pāy-ı hıyānet
- (11) yaman ol bende kim körmey hūdāvend / hūdāvend özin alğay nā-hıred-mend

-224-

- (1) züleyhādın kişiler kēldi fi'l-hāl / ķatığa⁴⁹² kēldim endīşedin lāl
- (2) oqup şirīn⁴⁹³ füsūnlar kıldı güm-rāh / bu halvet-gehğa alıp kirdi nā-gāh
- (3) hevā-yı nefis aşıp mēndin teķāzā / kılıp maķşūdını kıldı temennā
- (4) bu işğa ança el-hāc etti izhār / qarār-ı şabr mēndin kētti nā-çār
- (5) kaçıp andın şitāb ēylep yügürdüm / eşik aldım özni munda turdum
- (6) halāş olmaķğa çün saʿy ehemm āhır / ezā <vü> hulle bu yerge yēttim āhır

⁴⁹¹ Metinde (حاضر) şeklinde yazılmış.

⁴⁹² Metinde (قيتيغه) şeklinde yazılmış.

⁴⁹³ Metinde (سيرين) şeklinde yazılmış.

- (7) tutup tartıp arķamdın⁴⁹⁴ dāmenimni / bu reng çāk èyledi pīrāhenimni⁴⁹⁵
 (8) züleyhā aηladı bu mācerānı / arıĝ nār èyledi evvel ĥandānı
 (9) içip sevgend bu nev^c ol dem-ā-dem / giriftār⁴⁹⁶ ŗāh-ı mıŗr tācıĝa hem
 (10) ‘azīz iķbālīĝa hem ‘iz <ü> cāhı / devām-ı devlet erkān-ı ŗāhı
 (11) belı her da^c vā kim bolsa evvel bend / tanuķ sōzler gūvāhı boldı sevgend

-225-

- (1) kılur sevgend bisyār āŗikāre / dūrūĝ-endiŗlik èyler mūdārā
 (2) içip sevgend andın yıĝladı zār / ki yūsuf fitne-engīz érđi ĝaddār
 (3) belı ĥatun⁴⁹⁷ burun ol fitne otın èyledi tīz / ol érđi bī-vefā vu fitne-engīz
 (4) çerāĝınıĝ⁴⁹⁸ çerāĝı yansa bu yaĝdın be-nā-gāh / cihānĝa ot salur tā māhıdın māh
 (5) ‘azīz ol zārı vū sevgend eşitti / yaķın bildi sōzini rāst tutti
 (6) anıĝ köñlide ħalmay rāst-cūluķ / kılurĝa turdı āĥir saĥt ĥūluķ
 (7) işāret ħoyup cānĝa renc <ü> miĥnet / yorulĝay levĥıdın ābāb-ı raĥmet
 (8) anı çendān ki kılĝay bend-i zindān / ki bolĝay aŗkārā ol sır-ı pinhān
 (9) yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı serhengler zindān ħarafıĝe keŗākeŗ kılĝanı vu tıfl
 (10) ŗır ĥ ėāre anıĝ pāklıķıĝa gūvāhlıķ bérĝeni
 (11) tutup yūsufnı muĥkem merd serheng / ki zindān miĥnetiĝa kıldı āheng
 (12) bu ĝamdın boldı yūsuf köñli nālān / yüzini āsumānĝa kıldı pinhān

-226-

- (1) ki ay dānāyı her zār-ı nihānı / müsellemdür saĝa bu rāz-dānı
 (2) sēniĝ alıĝda ŗādef ki zb-i mümtāz / ki èyler keŗf sēndin⁴⁹⁹ özĝe bu rāz
 (3) mēniĝ bu da^c vāma ötker gūvāhı / ki bolĝay rāstlıķ rūŗen çü māhı
 (4) atıp oķ himmet-i kiŗver-gūŗāsı / hedefĝa tēĝdi bu pīr⁵⁰⁰ du^c āsı
 (5) bar érđi ħaŗıda bir bīve ĥatun / züleyhāĝa ħuyāŗ érđi bu ĥatun
 (6) üç aylıķ gūdeki bar érđi ħayyār / tutuĝluķ cān-dēk āĝūŗıda her tār
 (7) ĥiĥāb èylep bu gūdek kıldı feryād / aĝa bol merĥamet bile hevā-dār
 (8) bu sırdın urdum ker-i (?) ehl-i hūŗı / zihı ĥoŗ perde derd-bın yerde pūŗı
 (9) munı dēp taŗķarı boldı revāne / ki ĥoŗ-ĥūyuluķ birle boldı fesāne
 (10) taĥammül-i dil-keŗ ammā nē çendān / ŗikībā nē ĥoŗ ammā nē ĥandān

⁴⁹⁴ Metinde (ارچام دين) ŗeklinde yazılmıŗ.

⁴⁹⁵ Metinde (بييراهنيم ني) ŗeklinde yazılmıŗ.

⁴⁹⁶ Metinde (كرفرق) ŗeklinde yazılmıŗ.

⁴⁹⁷ Bu ifade satırın yanında yazılmıŗtır.

⁴⁹⁸ Bu ifade satırın yanında yazılmıŗtır.

⁴⁹⁹ Metinde (سيدين) ŗeklinde yazılmıŗ.

⁵⁰⁰ Metinde (پر) ŗeklinde yazılmıŗ.

(11) kılık nè kılsa bolmas her kişiğa / rızā köp bərmegil hatun işiğa

-227-

- (1) çü ér hatundın ekşer tartıban bār / yèter ivetlikğa āhır kār
 (2) hatunlarge barığa şikībā / kıılır ğayret yüziğa raḥne peydā
 (3) *mısr hatunları züleyhā ḥālidin āgāh bolup melāmet meydānıda ta‘n tekāverin* (4)
sürgeni vü ‘ışk ğayret tıǵı birle bu ḥıyānet kazāsıǵa⁵⁰¹ bularnıñ qolı vu tili kėsilgeni
 (5) érür ‘ışk āfeti ğüyī selāmet / ḥoşā rüsvālık künc-i melāmet
 (6) bolur tāze melāmetdin ğam-ı ‘ışk / bülend-āvāze andın hem-dem-i ‘ışk
 (7) selāmet-i ‘ışk dīvārıǵa raḥne / melāmet-i ‘ışk bāzārıǵa şıḥne
 (8) melāmet-i ‘ışk ser-nigārıǵa şayqal / melāmet-i ‘ışkñıñ işkālıǵa ḥal
 (9) melāmet ‘ışk ehliǵa bī-kerāne / érür kāhilǵa meşel-i tāziyāne
 (10) revāndur tāziyāne bolsa hem-rāh / qadem āheste qoysa merkeb-i rāh
 (11) züleyhāǵa açıldı bu gül-i rāz / anıñ ta‘nıda ‘ālem bülbül āvāz
 (12) hatunlar mısr içide boldı āgāh / melāmet başladılar ança dil-ḥāh

-228-

- (1) peyige tüştiler istep beyānın / uzattılar heme ta‘ne zebānın
 (2) züleyhā èylemiş özini rüsvā / bolup ‘ibrānī qul mest <ü> şeydā
 (3) ‘aceb ğüm-rāhlık këlmiş aña peş / öziniñ bendesiǵa bende bolmış
 (4) ‘acebraq ol ğulām andın ğürizān / aña dem-sāz bolmaqdın hirāsān
 (5) nigāhī bir nigāhī èylemiş ol / nè yolda bir qadem hem-rāh èmiş ol
 (6) kaçan bürqa‘ açıp körgüzse ruḥsār / bu müjgāndın kıılıp köziñge mismār
 (7) ğamı kim ol kıılır bu şād <u> ḥurrem / қапуğ kim ol açar kıılmış muḥkem
 (8) züleyhā sıǵmamış köñlige zāhir / bu cānibdin aña yok meyl-i ḥātır
 (9) eger ol dil-ber-i ‘ibrānī māhī / bizniñ şoḥbetde bolsa ğāh ğāhī
 (10) eger tüşse bizniñ sarı ğüzārī / özide kıılmas érdi ihtiyārī
 (11) anıñdın bizge vü bizdin aña kām / bolur érdi hemişe ‘ıyş <u> ārām

-229-

- (1) züleyhā eşitip ol efsānelerni / kıılır ‘āciz ol cānānelerni
 (2) buyurdı çeşen bā-kim kııldılar sāz / bu hatunlarǵa çün bērdiler āvāz
 (3) şarāb-ı şāf reng-ā-reng <ü> şirīn / şafāyī bādeler hem nūr-ı āyīn
 (4) bilürīn cāmlar kim pür-şeker-riz / gül-āb-ı müşğ birle ‘ıtr-āmiz
 (5) çü altun ḥānlar anda mihr-i enver / kümüşdin kāse māh-ı münevver

⁵⁰¹ Metinde (قصاسيغه) şeklinde yazılmış.

- (6) biri bu ay <u> künden maṭla^ç -ı nūr / bu ḥ^ān kāselerniñ mevzi^ç idür
 (7) bularda ḥürdeni envā^ç <u> elvān / müsemmen mürğ tā māhi her bir yan
 (8) ağızğa tüsse ger yüzine⁵⁰² nā-geh / heme bī-ṭu^ç mlıqđın èylep āgeh
 (9) kenizeler bendeler her yan firāvān / heme ḥizmetde ṭāvus-ı ḥirāmān
 (10) perī-veşler⁵⁰³ heme meclis quruğluq / ki zer-keş mesned üzre olturuğluq
 (11) yédiler ança kim bāyeste érdi / qılıp her iş kim ol şāyeste érdi

-230-

- (1) çü ḥ^ān aldılar düstür-ı ḥān hem / züleyḥā şükr-güyān şād <u> ḥurrem
 (2) bularğa aydı kim ay nāzeninler / ki bezm-i çeşende bālā-nişinler
 (3) mēni her dem qılır ehl-i selāmet / gulām-ı^ç ibri^ç ışkıdın melāmet
 (4) nēdin sizdin maña bu ṭa^ç n her-bār / bu^ç ibriñiñ émes^ç ışkı maña^ç ār
 (5) icāzet bolsa anı ḥāzır èyley / anıñ dīdārıdın ḥoş ḥāṭır èyley
 (6) dēdiler andın özge ārzūluq / anıñdın başğa serge güft <ü> gülük
 (7) bularnıñ bir qolıda gezā lik tiz / bir élgide turunc şādī-engiz
 (8) buyurdı tā kim ol çıqsun ḥirāmān / cemāli birle qılsun bizni ḥandān
 (9) aña hem biz dil <ü> cān birle^ç uşşāq / yüzin körmey anıñ vaşlığa müştāq
 (10) yiberdi dāyeni ol dem züleyḥā / qadem kēltür maña ay serv <ü> ra^ç nā
 (11) qadem yētkür saña başım qadem-gāh / ayağıñğa yıqılğumdur ay şāh
 (12) yanıp yūsuf qaşıdın dāye bā-kām / müyesser bolmadı kēlmek bu hengām

-231-

- (1) özi bardı züleyḥā çüst <ü> çālāk / kim anı kēltürürge köp heves-nāk
 (2) barıp yūsuf bu dem boldı hem-rāz / maqām-ı yūsuf érdi mesned-i nāz
 (3) qılıp zārī ay nūr-ı dāde / devām derd <ü> dāğ-ı ğam-ı resīde
 (4) émes ḥāşıl temennāsıdın āḥir / ki mēn ḥalk içre rüsvā sēndin āḥir
 (5) eşer qılmaq mēniñ bu ḥāl-i zārıñ / qaşıñda yok mēniñ hiç i^ç tibārım
 (6) bu ḥatunlarnı kör meclis qurupdur / sēni körmekke müştāq olturupdur
 (7) bu efsūnlardın āḥir boldı kāyıl / çıkarğa boldı yūsuf köñli māyıl
 (8) anıñ ārāyişiğa qoptı çün bād / ki yaşıl ḥulledin kim serv-i āzād
 (9) belī kim érdi nāzik qılğa hem-ser / aña zerrin kemerdin bērdi ziver
 (10) qoyup tāc-ı muraşsa^ç pür-cevāhir / ki her cevāhirde yüz miñ luṭf zāhir
 (11) ötüq çün la^ç l <u> gevherdin édi pür / divāli érdi anıñ rişte-i dür

⁵⁰² Metinde (بوزينه) şeklinde yazılmış.

⁵⁰³ Metinde (پروش لار) şeklinde yazılmış.

-232-

- (1) biri êlgide taşt-ı nukre-i hām / çü sāye irkeşiklik (?) gām ber-gām
- (2) bu hālvat-hānedin ol genc-i pinhān / çıkıp keldi çü tāvus-ı hīrāmān
- (3) körüp hatunlar ol gül-zār-ı cennet / gül-i dīdār ozdı bī-nihāyet
- (4) bu zībā şekldin çün boldı hayrān / heme hasretdin oldı cismni cān
- (5) çü körmek birle anı barça ra^c nā / turuncın toğramağ boldı temennā
- (6) êligdin ihtiyār êtmey turuncın / kêserge turdı bī-hodlukda⁵⁰⁴ êlgin
- (7) kalem êylep biri êlgini bī-h^ˆāst / vefā cürmide yazdı köñlige rāst
- (8) körüp hatunlar anı kıldı feryād / beşer cinsi êmes bu perī-zād
- (9) züleyhā aydı budur ol yegāne / mēn andın ser-zenişlerğa nişāne
- (10) veli ol kılmadı hergiz nigāhī / ümīd hāşıl êtmey hiç kāmī
- (11) çü mundın soñra ay ^cibr-i dil-ārām / mēniñ kāmım bile ger qoymasa kām

-233-

- (1) *mışr hatunları yūsuf ‘aleyhi’s-selāmni körüp züleyhāni ma^czeret tutğanı* (2) *vu yūsufni züleyhāğa inkıyād kılurğa delālet kılganı vu zindān miñnetiğa siyāset kılganı*
- (3) metā^c ı kim êrür cüyāni bisyār / bolur efzūn aña meyl-i hūrīdār
- (4) çü ^cāşık bolsa ger medhūş barı / anıñ ^cışkıdın özge yok şerārı
- (5) özi-dék yene birni körse ğam-keş / başıdın örlegey sevdā-yı āteş
- (6) çü yūsufdin bular kim lāl boldı / cemāliğa güvāhī hāl boldı
- (7) züleyhā hāleti boldı dīger-gūn / bolup yūsufğa köñli meyli efzūn
- (8) dēdi ay hūblar mundağ perī-zād / körüp bā-hūr eşitken bar mudur yād
- (9) alıp çün ^cışk tıgını revāne / êligni kēstiñizler bī-hodāne
- (10) kēliñ inşāf vechidin bolup yār / maña bu işde bolğay-siz meded-kār
- (11) muhabbet çigni êylep bular sāz / nevā-yı ma^czeret kıldılar āğāz

-234-

- (1) ki yūsuf hākim⁵⁰⁵-i iklīm-i cāndur / anıñ hūkmī bu ^cālemğa revāndur
- (2) körüp dīdārıdın bir lem^c a fāş / kim ol cān bërmegey⁵⁰⁶ bolsun eger taş
- (3) saña ger şevkıdın rencūr hāli⁵⁰⁷ / anıñ ^cözriğa hüccetdür cemāli
- (4) felek astıda yokdur kimse peydā / körüp tā bolmağay ^cışkıda şeydā
- (5) taş olsun mihr-bānlıqđın saña nerm / ki bu nā-mihr-bānlıqđın tutup şerm
- (6) bağıp yūsufğa andın kıldılar pend / naşihat yanında söz kıldılar çend

⁵⁰⁴ Metinde (بخودلوق دا) şeklinde yazılmış.

⁵⁰⁵ Metinde (حاکیم) şeklinde yazılmış.

⁵⁰⁶ Metinde (بیرمکای) şeklinde yazılmış.

⁵⁰⁷ Metinde (خالى) şeklinde yazılmış.

- (7) dèdiler barça ay maḥbūb <u> cānī / murād-ı cān-ı maḥlūb-ı cihānī
 (8) bu baḥr içre felek gūyā şadefdür / vücūduñ tört gevherğa şeref⁵⁰⁸dür
 (9) köp étme serv-i nāz esr-i bülendī / bu yañlıg hem bolur mu cūd-pesendī
 (10) ḳadem ḳoy pāye-i a^ç lādın endek / ^ç azīz étün seni teñri tebārek
 (11) züleyḥā kim yoluñda boldı tofraḳ / ḳadem-gāḥıñ bolurğa dād-ı müştāḳ

-235-

- (1) nè kim bolğay saña ay pāk dāmen / bu yolda èyleseñ ger çāk dāmen
 (2) bu ḥācet def ide hüccet rehā ḳıl / nè ḥācet kim tile anı revā ḳıl
 (3) eger muḥtāc ḳılsañ ḥācet-i izḥār / anı red ḳılma nè kim ḥāceti bar
 (4) züleyḥā ḥizmeti köp ay leb-i nūş / ḥuḳūḳ-ı ḥizmetin ḳılma ferāmūş
 (5) ki bolmağay ğayr ser-keşlik saña iş / bu ser-keşlikdin olğay dağı renciş
 (6) cemāliñ mihrini yoḳ köñlidin pāk / sunup dest cefā ḳılma elem-nāk
 (7) ḥazer ḳıl dost cānı bolsa nā-çār / ḳılur nā-çārlıḳdın dostnı ḥār
 (8) çü başdın ötse ger meyl-i ḥaḫar-mend / alur māder ayağ astığa ferzend
 (9) saña körgey münāsib künc-i zindān / siyāset-gāḥ ser-keş cānı nā-dān
 (10) tamām el bağrı bu tenglikde ḳandur / ölüm kim lāyık olğanğa mekāndur
 (11) ḥayāl étmeydür anda ādemī-zād / nè rüşenlik şikāfını reh-i bād

-236-

- (1) vebāniñ māyesi anıñ hevāsı / belāniñ mezra^ç ı⁵⁰⁹ anıñ ḳazāsı
 (2) ḳapuğ muḥkem salıglıḳ ḳufl-ı nevmīd / muḥāl anda nişān-ı şubḥ-ı ümīd
 (3) heme ğam nūşdın meclis ḳuruğluḳ / tiriglikdin tuyup sır⁵¹⁰ olturuğluḳ
 (4) müvekkel anda nèçe saḫt rüyī / becā dèr anda çendān telḫ gūyī
 (5) el āzārığa dāyim çehre bir çın / bu her çındın küre-i ^ç ālemğa taḫsīn
 (6) cihān içre bulardın ot tutaşıp / ki dūdıdın ḳarañgu ḥaddin aşıp
 (7) nēcük şāyeste bu miḥnet serāyı / vaḫan tutğay seniñ-dèk dil-rübāyī
 (8) revā körme özünge bu cefānı / yètür elbette maḳşūdığa anı
 (9) ḥaḫar emriğa baş ḳoy èyle teslim / yuğıl cān şafḫasını noḳta-ı bīm
 (10) saña anıñdın olsa ger melāli / kim andağ yaḳmasa anıñ cemāli
 (11) köñül fāriğ ḳılıp bol bizge⁵¹¹ dem-sāz / nihānī hem-dem olğıl bizge hem-rāz

⁵⁰⁸ Metinde (سرف) şeklinde yazılmış.

⁵⁰⁹ Metinde (مرزعی) şeklinde yazılmış.

⁵¹⁰ Metinde (سير) şeklinde yazılmış.

⁵¹¹ Metinde (بركا) şeklinde yazılmış.

-237-

- (1) ki biz her kıaysı mizniñ yoķ nazarı / cemāli uçıda māh-ı müniri
- (2) açar bolsaķ leb-i la^ç l-i Şeker-ķā / ağız açmas ķacāletdin züleyķā
- (3) ki yūsuf kördi bu cem^ç -i nisün ger / züleyķā kāmıģa bu cümle yāver
- (4) barını dīn rāyiŐide (?) kördi hem-rāh / nē āyīn ķıreddin zerre āģāh
- (5) du^ç āģa ķol sunup ķıldı münācāt / ki ay ķācet bērer ehl-i ķācāt
- (6) ^ç aceb dermān-de mēn bisyār maģlūb / maņa zindān bular dīdarıdın ķūb
- (7) hoŐā zindān yüz yıl miķnet <ü> ğam / bular dīdarını körgünçe bir dem
- (8) kişi kim bolsa nā-maķrem nigāh ol / köñül yüzün ēyler siyāh ol
- (9) köñülni bu nazār vehmi ķılur kūr / ki ķurb bār-ģāhıdın ķılur dūr
- (10) ķudā-yā bu zen-i mekkārelerini / ķıred kūyıdın ol mekkārelerini
- (11) eger fazlıdın olsa ^ç āfiyet-ķ^ç āh / ķazā zindānģa körgüzmes ēdi rāh
- (12) bolup zindān çü yūsuf aķdāsı (?) / anı zindānda bend ētti du^ç āsı
- (13) ķutulģay ērdi meķri āfetidin / köñül fāriģ bu zindān miķnetidin

-238-

- (1) mıŐr ķatunları yūsuf ^ç aleyhi^ç s-selāmını zindānģa ibermekke ēģiz ķılģanı
- (2) vu züleyķā bu maŐlaķatnı ma^ç ķūlģa alıp fermān becā kēltürgeni
- (3) bu efsün-gerler andaģ ēylep efsün / besī mekr <ü> füsün kim ķaddin efvün
- (4) velī yūsuf kim ol ma^ç Őüm ēdi pāk / füsün tiģıdın⁵¹² olmay ^ç iŐmeti çāk
- (5) yemey mekr <ü> füsündin hiç ber-hem / burunķıdın teķi (?) hem boldı muķkem
- (6) bu ķatunlar barıp çıķmas ķūrŐid / viŐāli nūrıdın çün boldı nevmīd
- (7) züleyķānı heme ķıldılar ēģiz / anı zindān sarıģa ķıldılar tīz
- (8) dēdiler barça ay miskīn maźlūm / ki sēn-dēk müsteķaķķı ķayda maķrūm
- (9) eger yūsuf kibi yoķ çün zādı (?) / yoķ anıģ vaŐlidin herģiz murādı
- (10) ırıp çün otdın oldı nerm fülād / anı öz ķ^ç āhiŐi-dēk ēyler üstād
- (11) ķızıp nerm olmaķı ger boldı müşkil / savuķ āhenni⁵¹³ urmaķdın bī-ķāŐıl
- (12) bu cādūlar tilidin boldı zindān / züleyķā ümīd-i vaŐl-i cānān

-239-

- (1) ķayāl ēylep öziģe ^ç ıyŐ-ı rāķat / revā yūsufģa kördi renc <ü> miķnet
- (2) öziģe yārni ēyler tuķeyli / ķılur her iş kim olģay köñli meyli
- (3) tilep bū-yı gül-i gül-zār-ı ma^ç Őūķ / ķılur yüz ķ^ç ār ēyler āzār ma^ç Őūķ
- (4) ^ç aziz birle ēkev bir tün züleyķā / tutup ķalvet bu sırnı ķıldı iŐā

⁵¹² Metinde (تغی دین) Şeklinde yazılmış.

⁵¹³ Metinde (اهین نی) Şeklinde yazılmış.

- (5) ki boldum mısr halkı içre bed-nām / besi rüsvā-yı hāş <u> hande-i ‘ām
 (6) anıñ tiri nigāhī haste cānım / ki tofrağ içre cism-i nā-tüvānım
 (7) tehī ‘ışkıdın érmes anda müyī / yüzümde qalmadı hīç ebrüyī
 (8) hayālim bu gümān def‘ iğa her-bār / yibergey-mén zindānga anı nā-çār
 (9) heme gūy der-beder çü öltürüp anı / münādī kıldurup her kim zamānī
 (10) budur ol bī-edeb kuluñ cezāsı / ‘izā-keş (?) h‘āce bolğay müdde‘ āsı
 (11) pesend oldı ‘azizğa çün bu güftār / bu mekridin dağı şād oldı bisyār

-240-

- (1) dēdi mēn köp tefekkür pīşe⁵¹⁴ kıldım / bu ma‘nide besi endişe kıldım
 (2) sēn ayğān sözdin uzaq yanmadım fikr / becādur her nē kim sēn ēylediñ zikr
 (3) nē kim elgiñde ēmdi ihtiyārıñ / yoq etkil öz boyuñdın bu gubārıñ
 (4) bu ruşsatnı eşitti çün züleyhā / nēçe söz ēyledi yūsufğa alğa
 (5) ‘aziz imdādı birle ay nigārım / nē kılsam öz qolumda ihtiyārım
 (6) saña h‘āh ēylerim zindān bī-miskīn⁵¹⁵/ veyā gerdūn üze ēylep neşmīn
 (7) nē kılsam ihtiyār-ı qudretim bar / érür-sēn zīr fermānımda nā-çār
 (8) çıkarğıl bu ēki düşvārılığdın⁵¹⁶/ mēni ğamdın özünji h‘ārılığdın
 (9) maña kāmım bērip alğıl dağı kām / çıkarğıl kibriyā uçığa hem nām
 (10) veger nē renc <ü> miñnet dağı köpdür / saña zindān cezā bērmek turupdur
 (11) mēniñ bezmimde bolsañ şād <u> handān / yoq andın kim mekāniñ künc-i zindān

-241-

- (1) til açtı yūsuf kıldı hıttābī / ki sēn bilgen kibi bērdi cevābī
 (2) cevābıdın züleyhā köp perīşān / bolup serhenglerğa kıldı fermān
 (3) ki aldılar başıdın tāc-ı zerrīn / cevşen⁵¹⁷ kēydürdiler ēgnige sīmīn⁵¹⁸
 (4) temürdin kıldı bend-i sā‘ id-i sīm / salıp boynığa anıñ tavk-ı teslīm
 (5) eşekke mindürüp ‘isā-dēk anı / bu haberni köp gū heydep revānī
 (6) münādī ger münādī kıçkıırıp fāş / ki ser-keş ğulāmī şūhī⁵¹⁹ bī-baş
 (7) sezāsı bu ki mānend-i sitem-kār / bu yañlığ heydemek zindān sarı zār
 (8) velī cem‘ i kılıp her yan temāşā / dēr ērdiler ki hāşā şümme hāşā
 (9) firiştedür ki bu pākī sirişte / kılır mu kār-ı şeytān hīç firişte

⁵¹⁴ Metinde (پشه) şeklinde yazılmış.

⁵¹⁵ Metinde (بی مسکن) şeklinde yazılmış.

⁵¹⁶ Metinde (دیشوار لیقیدین) şeklinde yazılmış.

⁵¹⁷ Metinde (جشن) şeklinde yazılmış.

⁵¹⁸ Metinde (سمین) şeklinde yazılmış.

⁵¹⁹ Metinde (شوحی) şeklinde yazılmış.

(10) ki her kim bolsa ‘ālem hūb rūy / nūrīdin yahşırağdur yahşı hūy

(11) yaman şüret kēlip kimniñ sirişti / yamanrağdur yüzidin hūy rışti

-242-

(1) yamandın kēlmey andağ kim nīkūyī / nīkū rūdın hem olmas zişt hūy

(2) bu heybet birle yētkürdiler anı / ki zindān-bāngā tapşurdılar anı

(3) kirip zindāngā çün hūrşīd-i tābān / ki cānsız tenğa kirdi gūyā cān

(4) bu zindān içre érdi köp giriftār / heme feryād kıldılar be-yek-bār

(5) bu miñnet-hāne içre tüşti cūş / ğırīv çıktı éldin bir hurūş

(6) yıkıldılar qadem-gāhıgā birbir / kılip zencīr gūyī ehl-i zencīr⁵²⁰

(7) éligde bendler qayd-ı irādet / boyunda ğulları tavq-ı sa‘ ādet

(8) nē yerge yētse pür-hārā sirişti / eger dūzağ ēse bolğay bihişti

(9) çü zindān taptı bu cünbişdin ārām / züleyhā bērdi zindān-bāngā peyğām

(10) ki mundın soñra kıлма anı rencūr / nihāl-i ğul hicrini etkil⁵²¹ cismidin dūr

(11) aña renc <ü> elemni körme cāyız / ğubārī köñlige yētkürme herġız

-243-

(1) ten-i sīmīngā⁵²² peşmīnedür ‘ār / qadıgā hulle-i zer-keş sezā-vār

(2) aña bir hücre-i zībā cüdā kıp / érip özgelerdin anda hāşıl

(3) der <ü> dīvārını kılgıl mu‘ aṭtar / revāk <u> manzarını kıp münevver

(4) kılip yūsuf bu öyni menzil-i hāş / salıp kulluq bisāṭın yaydı ihlāş

(5) yüz urdı andağ oq kim érdi ‘ādet / kılip bu öyni mihrāb-ı ‘ibādet

(6) maqām-ı şabrda olturđı şād ol / qutuldı mekrīdin taptı murād ol

(7) aña şükri kim ol taptı qarārı / hatunlar āfetidin rest-ġārī

(8) ġanīmet⁵²³ bildi bu mihrāb-ı tāt / ki merd-āne kılip şabr <u> qanā‘ at

(9) esīrī kim belādındur her āsān / kılipr būyī ‘atā dūşvārın āsān

(10) züleyhā yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı zindāngā buyurğanıdın peşimān bolup

(11) nāle <vü> zārī tüzgeni vü anıñ müfārekatı dāğıdın bī-ārāmlıq körgüzgeni

(12) cihān pür-köhne kāğ-ı ğaflet-ābād / ‘aceb ġāfildür anda ādemī-zād

-244-

(1) aña ‘ādet hemīşe bā-sipāhī / qaçandur dāb aña ni‘ met-şināsī

(2) eger ni‘ metde ‘ömri ötse hurrem / bilinmes qadri bā aşdın yémey ġam

(3) bu pindār ile kim ma‘ şūqđın sīr / melül vaşl <ü> şoñbet içre dil-ġār

⁵²⁰ Metinde (رنجر) şeklinde yazılmış.

⁵²¹ Metinde (ايكيل) şeklinde yazılmış.

⁵²² Metinde (سمين غه) şeklinde yazılmış.

⁵²³ Metinde (عنيمت) şeklinde yazılmış.

- (4) melik hicrândın ot yandursa tâ geh / köyüp örtense bolğay anda āgeh
 (5) bar érđi tâ kim ol serv-i yegāne / züleyhāğa gül-istān érđi hāne
 (6) gül-istāndın çü ol serv oldı hālī / gül-istāmığa yètti tīre hālī
 (7) züleyhāğa gül-istān érđi zindān / çü zindān ehliğa zindān gül-istān
 (8) beter mundın bolur mu hīç müşkil / nigārın körmegey ‘ uşşāq-ı bī-dil
 (9) nēcük āsāyiş olğay bāğ-ı gül-zār / gül-i gül-şen bitip qalğay heme hār
 (10) bu nīş <ü> hār gül-zār içre bī-gül / érür ol hāşşa⁵²⁴-ı āzār-ı bülbül
 (11) çü hākī kördi güldin gül-şenini / çü gonçe çāk étip pīrāhenini⁵²⁵

-245-

- (1) közi ğamdın kızarıp hālī ğam-nāk / nè tañ ger ‘ aşık étse kögsini çāk
 (2) yol açmaq kögsidin bolmış fūrūrı (?) / çaqıñ körgüzdi andın bā-sürürī
 (3) bu ğamdın gāhī ruhsārı gülini / üzüp gāhī muğber sünbülını
 (4) ğam-ı hasretđin urdı kögsige taş / ki hicrān cengiğa tabl urdı çün fāş
 (5) egerçi hūblar haylığa ol şāh / şikest oldı aña köp èyledi āh
 (6) saçıp başığa her lahze üç hāk / töküp hasret közidin eşk-i ğam-nāk
 (7) bu āb-ı çākdın bu nev‘ étip gil / ki bend étkey ğamıdın rañne-i dil
 (8) velī hicrāndın olğay rañne-i cān / emes bu gül birle bend étmek āsān
 (9) tişidin haste èylep la‘l <ü> ‘ unnāb / ‘ aqıq-i nāb nè çün dūr-i sīr-āb
 (10) velikin maqşad olturguzğalı çün / töker érđi köñülñiñ hūbı bīrūn
 (11) yüzün gül-gūn kılıp mānend-i nīlī / çü nīlūfer beyānı zañm-ı sīlī

-246-

- (1) yazıp hūn-īn raqam cāndın nūrığa / urup hasret qolın her dem tiziğa
 (2) bu iş kim mēn kılıp-mēn kim kılıpdur / bu zehr kim mēn içip-mēn kim içipdür
 (3) bu miñnet-hānede ehl-i muħabbet / öziğe kılmadı mēn-dēk hıyānet
 (4) közümnı kör kıldım rāh içide / özümni taşladım mēn çāh içide
 (5) cigernı qan kılıp-mēn rūzgārī / qolumğa keltürüp zībā nigārī
 (6) felekdin ‘ aqıbet āzürde cān mēn / qolumdın bērdim āñir rāyigān mēn
 (7) köñül āvāre cānım pāre pāre / kılay emdi özümge mēn nè çāre
 (8) nēdin kim alsa būyī gāh gāhī / anıñ yolıda tartıp cāndın āhī
 (9) alıp her dem anıñ pīrāhenini⁵²⁶ / ki körmüş érđi nāzik tenini
 (10) mu‘ attar èyleben gül-dēk dimāğı / tapıp teskīn anıñdın cān dağı

⁵²⁴ Metinde (خاصه) şeklinde yazılmış.

⁵²⁵ Metinde (پراهنی نی) şeklinde yazılmış.

⁵²⁶ Metinde (پراهنی نی) şeklinde yazılmış.

(11) gehî sürtüp yüzige zâr yığlap / öpüp hasretdin ol bisyâr yığlap

-247-

- (1) yañı sarı sunup çün êlğini gâh / xanı âhir êliklep olğan ol mâh
- (2) alıp köz merdümüğa anı çün nûr / töküp bādıda anıñ gevher <ü> dür
- (3) mecāl êrdi ümîd-i pây-būsî / öpüp⁵²⁷ dāmānın êylep cāblūsî
- (4) körüp çün farqıdın tācını hālî / ğubārın artıp özge boldı hālî
- (5) kemer nāzik bēlidin çün bērdi bād / körüp kulluqda andağ bērdi kim dād
- (6) hayālî êylep ol āhūnı bu dem / kemendi⁵²⁸ êyledi boynığa muħkem
- (7) açıp ki ğullesini yığlaban zâr / töker êrdi közidin eşk-i ğūn-bār
- (8) êki la^ç lini nê gāhî körüp cūft / öpüp anı bu öpmes bilip müft
- (9) aña cūft olmağın êylep hayālî / tüşüp bî-cūftluqđın turfe hālî
- (10) başığa nêçe nêçe saçtı tofrağ / bolup bu tākılıqđın taqtı tāk
- (11) bolup dil-bendi anıñ bir düvālî / bērip köz xanı birle reng-i ālî

-248-

- (1) ğamı tāze bolup bu nev^ç her dem / bu her birdin cüdā-gāne yētip ğam
 - (2) peşimān boldı ammā kılmadı sūd / körünmey şabrdın taş hîç be-ğod⁵²⁹
 - (3) urup her dem derd-i yāverğa baş / gehî ğancer urup kögsige taş
 - (4) çıkıp qaşr ögzesige pās-bān-ı zâr / kim özni taşlağay andın nigūn-sār
 - (5) tınāb êyler êdi ğisū-yı şeb-reng / nefesniñ yolını andın kılıp teng
 - (6) zamāne cevridin istep ğalāşı / ğum-ı zehr êrdi cām-ı ğaşı
 - (7) cüdālîqđın tapıp andağ rehāyî / hayālın kēçmegey herğiz cüdāyî
 - (8) mēniñ köñlümni ğamdın êylediñ ğūn / mēni qoyma bu yañlığ zār-ı maħzūn
 - (9) kēl êmdi şabr ırıdın töküp āb / savutğıl laħze laħze bu nevbet tāb
 - (10) ğudāniñ fazlığa êylep tevekkül / teklîf birle kıl şabr <u> taħammül
 - (11) çü miħnet şarşarıdın bolsa ^ç ālem / yēriñdin ğūsn kētti kuzğalma her dem
- (YAN) ayağığa öpüp her laħze dāye / du^ç ā êyler êdi bî-ğad ğāye

-249-

- (1) budur kim yaħşıraq şabr <u> qarār ol / qarār-ı şabrdın küh-ı vaqār ol
- (2) şabūrî şādılığ ser-māyesidür / şabūrî rüz-bihlik⁵³⁰ yānesidür
- (3) nihāl-i şabr bergey meyve-i şād / şikībādın çü qaşr-ı devlet-ābād

⁵²⁷ Bu kelime ile ilgili sayfanın yan tarafına not düşülmüştür: “būse öpüp nê dēgen / söyüp dēgen bolur”

⁵²⁸ Metinde (كميرى) şeklinde yazılmış.

⁵²⁹ Metinde (بهود) şeklinde yazılmış.

⁵³⁰ Metinde (روز په ليق) şeklinde yazılmış.

- (4) taḥammül kıldı dāne-yi hūşe⁵³¹ boldı / kim andın yaḥşılarğa tūşe⁵³² boldı
 (5) raḥīmde⁵³³ şabr birle қаatre-i su / on ayda bolğan ol maḥbüb-ı meh-rū
 (6) züleyhā bī-қarār érди nā-kām / ki taptı dāye güftārıdın ārām
 (7) yaқası érди tā dāmānıǵa çāk / taḥammül kıldı ammā köñli ğam-nāk
 (8) velī şabrı kim olǵay ‘āşık-ı zār / naşihat-gūylar pendide nā-çār
 (9) çü nāşih bolsa güftārıda ḥāmūş / kıılır ol ḥarfni ‘āşık ferāmūş
 (10) *yūsuf ‘aleyhi’s-selāmniñ müfāreқatıda züleyhā bī-tāқat bolup dāye birle*
 (11) *bir tün zindānǵa barıp yūsuf cemālin müşāhede kılǵanı*
 (12) uşol dem yūsuf-ı ḥürşid-i tābān / bolup zindān-ı maǵrib içre pinhān

-250-

- (1) yıǵşurdı cihāndın tābiş-i nūr / züleyhā⁵³⁴ vu felekdin boldı mestūr
 (2) züleyhā vu felek mihr éyledi güm / töküp yūsuf ğamıdın eşk-i encüm
 (3) züleyhā ğamdın érди zār <u> nālān / şafaқ-ı eşkdin her dem töküp қan
 (4) érür endüh-ı ḥasret rüz⁵³⁵-ı ‘āşık / bolur efzün bün olsa rüz-ı ‘āşık
 (5) қara hicrāndın olǵay rüz-gārī / füzünraқ kır-gündin şām tārı
 (6) yétip ğamdın yüz қaralıқ / tünı renc <ü> elem mübtelālıқ
 (7) érür şeb ḥāmıle çün nev‘ her dem / toǵar ‘āşıkǵa her dem miḥnet <ü> ğam
 (8) çıkarsa beçedāndın beçe bīrūn⁵³⁶ / sūt ornıda dil <ü> cāndın içer ḥūn
 (9) anadın néçe ber-ḥürdār bolǵay / velī mundaǵ қаçan ḥūn-ḥ‘ār bolǵay
 (10) züleyhāǵa yoқ érди şabr <u> ārām / yutup hicrān ğamıdın çün encām
 (11) қalıp dil-dārıdın bu nev‘ mehcūr / né érди tün né öyide nūr

-251-

- (1) émes cānān yüzi ger pertev-efgen / tümen meş‘ aldın olmas ḥāne rüşen
 (2) köñül endühıdın yoқ közde uyqu / dēr érди közleridin қan töküp bu
 (3) nédür yūsuf ḥālī bu tün / kim érkin ḥizmeti pā-mālı bu tün
 (4) kimi astıǵa bister salmış érkin / kimi başıǵa bālın qoymış⁵³⁷ érkin
 (5) kim ol yazgey (?) /.../ zer-feşānı / uyur чаǵ kim ékin efsāne-ḥ‘ānı
 (6) çün bolup mürg ol menzil aña dām / bu bendī dāmǵa boldı miskīn <ü> rām
 (7) hevāsı sāz-vār érkin mü yā (?) yoқ / ğıdāsı (?) ḥoş-güvār érkin mü yā oқ (?)

⁵³¹ Metinde (خوسه) şeklinde yazılmış.

⁵³² Metinde (توسه) şeklinde yazılmış.

⁵³³ Metinde (رحيمدا) şeklinde yazılmış.

⁵³⁴ Metinde (زلخا) şeklinde yazılmış.

⁵³⁵ Metinde (رور) şeklinde yazılmış.

⁵³⁶ Metinde (پرون) şeklinde yazılmış.

⁵³⁷ Metinde (قوبميش) şeklinde yazılmış.

- (8) burunķı-d k g l  m  t ze <v > ter / m selsel m   ken z lf-i muğber
 (9) g l ga ol hev dın b -noķş n / vey h ud s nb l  t b  perest n
 (10) vey   un ğon e ğamdın boldı dil-teng / vey  g l-d k  arabdın h nde  heng
 (11) d r  rdi p r-şaffet  ylep tekell m /  ekip baş otı t ndin bir terenn m

-252-

- (1) n  t kat  rdi Őevķidin n  t b  / k n lde Şabr c y  n   b 
 (2) t Ő p k n lge ğamdın Őu  le-i t z / k zi p r-h n d di ay d ye p r-h z
 (3) barıp zind n sarı bir dem tem Ő  / k lıp pinh n tutup bir g Őede c 
 (4) ki k rgey-miz meh-i zind nımıznı / fed  yolıda  ylep c nımıznı
 (5) barıp bir g Őede olturalı / meh-i zind nımıznı h lin soralı
 (6)    zind n bolsa c y  g l-  iz r  / n  zind n belki h rrem nev-bah r 
 (7) bu g l-ruğ bezm g h  bolsa zind n / d me zind n d gil s n bu b ğ-ist n
 (8) rev n oldu bu serv-i n z d ye /  riŐip arķadın m nend-i s ye
 (9) y tip zind nğa ol m h-ı Şeb efr z / k n l Őevķi otıdın c n bir s z
 (10) barıp ol m h-ı nev yanlığ Őit b n / tilep k lt rdi zind n b h  (?) pinh n
 (11) iŐ ret k ldı a tı Ő h rehni / yır kdın k rg z p t bende mehni
 (12) yır kdın k rdi k ldı tem Ő  / zih  secc de k rmıŐ cennet- s 

-253-

- (1) ki bu secc dede Ő d olturupdur /    raĥŐ n  fit b  ğarķa-ı n r
 (2) geh  k dini  ylep r st   n Őem  / m nevver  al  atıdın r st   n cem 
 (3)  g p ki k metini   n meh-i n r / muŐall ga salıp her laĥze p r-n r
 (4) koyup başın k termey g h serdin / g l-i ter Ő h-d k b d-ı Őeher-d k
 (5) yavuğ olturdı barıp b -h d ne⁵³⁸/ k raĥğu g Őede ol yeg ne
 (6) k n ldin r z  c ndın n le  ylep / semenni nergisidin l le  ylep
 (7) k lıp d rdin leb-i la  l  h ste / ra bn  naĥldin  ylep Şikeste
 (8) ki ay h sn ehliniĥ  eŐm-i  er ğı / tam m h b larnıĥ derd d ğı
 (9) barı k n lide s ndin⁵³⁹ k r m Őkil / mur d  h  r r    uŐŐ k-ı b -dil
 (10) k n  bu d ğıma vaŐliĥdin  b  / dem  pest  ylegey bu Őu  le t b 
 (11) cef  t ğıdın anıĥ k krekim   k / s ni z lm i re k rd m  urfe b -b k

⁵³⁸ Metinde (بخودانه) Şeklinde yazılmış.

⁵³⁹ Metinde (سیدین) Şeklinde yazılmış.

-254-

- (1) maña yok hiç raħmıñ ay sitem-kār / mēni kıldıñ bu yañlıg ħaste <vü> zār
- (2) maña raħm ēyle merħūmuñdur mēn / zihī mazlūmuñdur⁵⁴⁰ dēr-mēn
- (3) yēter sēndin maña her laħze ērür⁵⁴¹ ğam / ğamıñdın taş⁵⁴² maña yok hiç hem-dem
- (4) mēni ay kāş⁵⁴³ toğmas bolsa māder / saña bu ħāl-ı zārım fāyide bāver
- (5) mēni çün toğdı māder kāş dāye / nē ērdi salmasa başımğa sāye
- (6) veyā sūt bērmeyin ēylep maña ħahr / ğıdā şır ornıda bērgey ēdi zehr
- (7) bu nev^c öz ħālidin ēylep tamām ol / velī yūsuf üze aħvālīga meşğül
- (8) ħurūs uyqudın oldı gerden-efrāz / kılıp nāynı sāz oldı pür-āvāz
- (9) züleyhā ħoptı çüst yandı nā-çār / keniz-vār āsitānın öpti bisyār
- (10) bu reng ērdi her tün zindānī birle / bu ħalvetler nişin cānāne birle
- (11) belī zindān bolsa kimse yārī / bolur mu hiç anıñ ansız⁵⁴⁴ ħarārī

-255-

- (1) züleyhā kündüz ħaşr üzesige çıkıp zindān tarafige nezāre kılganı
- (2) vu yūsuf ‘aleyhi’s-selāmıñ müfārekatıda nāle <vü> zārī başlağanı
- (3) tün oldı ^c ışık eliğa perde-i rāz / tün ol ğam-dīdelerğa ğuşşa-perdāz
- (4) köp iş kündüzde olmay hiç tedbīr / ser-encām oldı tün nē hiç taşşır
- (5) züleyhā ötkerip ērdi ğam tün / dēgil ötkerdi belkim mātem tün
- (6) çü yüzlendi belā vu miħnet-i rüz / cāniğa tüşti yüz dāğ-ı ciger-süz
- (7) nē zindān sarı barmağ ħudreti bar / nē zindānsız ħarār-ı tākati bar
- (8) ta^c ām-ı ħoş-güvār <u> şırın ēylep / aña maħrem kenizi ta^c yin⁵⁴⁵ ēylep
- (9) iberür ērdi zindān sarı anı / körüp yūsufnı tā kēlgey nihānī
- (10) barıp çün kēlse tā ol maħrem <ü> rāz / aña yüz ^c aşık barı ēylep āğāz
- (11) yüzüm sürmey kef-i pāyığa bārī / kim ol kıldı anıñ sarı güzārī

-256-

- (1) sorap andın kēyin aħvāl-i yūsuf / ruħ-ı zībā-yı ferruħ fāl-i yūsuf
- (2) dēdi bu hiç cānıbdın⁵⁴⁶ köründi / veyā köñlide anıñ hiç bendi
- (3) hevādın ħüsniğa pejmürdelik mü / teniğa ħākdın āzürdelik mü

⁵⁴⁰ Metinde (مظلوم مونك دور) şeklinde yazılmış.

⁵⁴¹ Metinde (اور) şeklinde yazılmış.

⁵⁴² Metinde (تاس) şeklinde yazılmış.

⁵⁴³ Metinde (كاس) şeklinde yazılmış.

⁵⁴⁴ Metinde (انسیر) şeklinde yazılmış.

⁵⁴⁵ Metinde (تعین) şeklinde yazılmış.

⁵⁴⁶ Metinde (جانیب دین) şeklinde yazılmış.

- (4) ta^c āmı kim iberdiñ kıldı mu meyl / bu bī-dil yādın étmek⁵⁴⁷ keldi mü meyl
 (5) kū bu bī-çāreni⁵⁴⁸ yād étte mü hiç / seni bir harf ile şād étte mü hiç
 (6) bar érdi kaşır üstün ^c ālī eyvān / kim andın t̄ahir érdi nām-ı zindān
 (7) çıkıp ol ğarqada olturdu tenhā / eşikni étte meclis tüzdi tenhā
 (8) töküp müjgānı la^c l közleri dür / qarap zindān sarı mercān töküp pür
 (9) maña dīvār reşkidin tümen āh / yülenmiş olturup ol māh-ı dil-h^h āh
 (10) né devlet-mend érür ol āsitānī / kadem koyğay bu yañlığ dil-sitānī
 (11) kılıp çün mihr t̄iğī āşikāre / tenimni zerre yañlığ pāre pāre

-257-

- (1) nigūn-sār⁵⁴⁹ bu şām anıñ revzenidin / şu^c ā^c -ı āfītāb-ı rüşenidin
 (2) be-ğāyet kıızğanur-mēn ol maķāmı⁵⁵⁰ / kim andağ nāzenin kılgay çerāğı
 (3) bu érdi kār <ü> bārı kışşa kūtāh / seherdin şām sūz-nāk āh
 (4) bu ğam birle lebigē yétte cānı / kılıp tā şām bu şir̄in zebānı
 (5) tün oldı h̄ile <vü> endişe kıldı / burunķı tün tar̄ikin p̄işe kıldı
 (6) kün <ü> tün érdi bu āyīn aña fen / çü tā zindānı ol māh étte mesken⁵⁵¹
 (7) tün ol zinde barmaķ çāre ēylep / kün olsa ğurfedin⁵⁵² nezāre ēylep
 (8) emes h̄ālī bu işdin hiç kāmī / gehī zindān ki eyvān-ı nigāhī
 (9) bu yañlığ cān ü dil birle taleb-kār / gehī dīvār kördi gāhī didār
 (10) kılıp yūsuf hayālī ança medhūş / cihāndın cāndın ol muṭlaķ ferāmūş
 (11) kılıp her lahze yūsufdın terennüm / anıñ barıda özni ēyledi güm

-258-

- (1) ayturdı muṭlaķā hūş <u> h̄iredni / zam̄iri levhidin yup n̄ik⁵⁵³ <ü> bedni
 (2) ken̄iz kıçķırur érdi salıp cūş / eşitmes érdi hiç ol mest <ü> medhūş
 (3) ken̄izlerğa d̄er érdi gāh <ü> bī-gāh / emesdür mēn ser-mū özdin āgāh
 (4) tutup öşnümni evvel ırğatıñlar / bu ırğatmaķ birle āgāh éttiñler
 (5) k̄elip öz h̄ālime ol tapay hūş / né söz kim d̄er-siz evvel mēn bolay hoş
 (6) kişi kim köñlide ol yār-i dil-h^h āh / kaçan ol özgelerdin bolğay āgāh
 (7) k̄etip öz h̄ālidin bir kün mizācı / ki zaḥm-ı neşter oldı iḥtiyācı
 (8) çü kan kim közge tökti hiç közge / körünmey ğayr-ı yūsuf tamdı özge

⁵⁴⁷ Metinde (بادين ايمك) şeklinde yazılmış.

⁵⁴⁸ Metinde (بچاره ني) şeklinde yazılmış.

⁵⁴⁹ Metinde (نكون سر) şeklinde yazılmış.

⁵⁵⁰ Metinde (مقافى) şeklinde yazılmış.

⁵⁵¹ Metinde (مسكين) şeklinde yazılmış.

⁵⁵² Metinde (عرفه دين) şeklinde yazılmış.

⁵⁵³ Metinde (تك) şeklinde yazılmış.

- (9) bu neşter kilkidin üstād çābük / yazıp bir levhiğa bir harf-i nāzük
 (10) hoş ol kim tapğay öz kökdin imāyī (?) / yètip andın nesīm-i āşināyī
 (11) bu yañlıg cān ara cā kılsa cānān / ki bolmay özgelerge cāyī imkān

-Ara Yaprak-

- (1) her ki h̄ānd (?) du‘ ā t̄ama‘ -dārım / zān-geh mēn bende-i güneh-kārım
 (2) şod tevfiķi hudāy-ı lā-neyām / in kitāb rūz-ı şenbih tamām
 (3) haṭṭımnıñ ‘ayb köpdür ‘ayb kılmañ / oñuğanda du‘ ā birle unutmañ
 (4) haṭṭımda ‘ayb köpdür ‘ayb <u> noqşān / ‘azāb-ı dūzaḥdın köñlüm perīşān
 (5) haṭāsı bolsa bolğandur qalemdin / hudā-yā saqlağıl türlüğ elemdin
 (6) haṭā sehven tola yā rab kēçürgil / gālaṭ bolsa körüp mollām oçürgil
 (7) bu kitābnı mēn fitürdüm⁵⁵⁴ atımnı aytay / atım ‘abdü’l-kādir aḥund faqr-ı hāy

-259-

- (1) kirip cān-dēk tamām ‘uzvığa bū / ki andın h̄ālī bolmay bir ser-mū
 (2) né būyı qalğay özlükdin né rengi / né kim ağıyār birle şulh <u> cengi
 (3) né köñlide hevā-yı tāc né taht / hevesler kētkey andın bağlamay raht
 (4) söz aytur bolsa sözler yārdin pās / murād ister hem ol dil-dārdın bes
 (5) öziğe qoymağay hiç i‘ tibārı / ki bolmay ‘ışqđın baş kār <ü> bārı
 (6) kēçip özdin fenā bolğay kāmı / bu işdin h̄aşıl olğay barça kāmı
 (7) eki uç yētkürüp rence qademğa / qadem koy miḥnet-ābād-ı ‘ademğa
 (8) yoq erdi bar ēdiñ āsūde cānı / saña yoq erdi yoqluğđın zebānı
 (9) bu kün hem bolmağıl budur saña sūd / fenā kāşānesinde cümle bih-būd
 (10) emes bih-būduñ özlük tār <u> pūdı / bu sevdādın saña yoq hiç sūdı
 (11) *yūsuf ‘aleyhi’s-selām zindān élige kerem <ü> iḥsān kılganınıñ beyānı vu*
 (12) *pādişāh-ı mısr muqarrebleriniñ tüşiğe ta‘bır bērgeni vü bulardın*

-260-

- (1) *birige pādişāh-ı mısr katıda özidin yād bērmekni vaşıyyet kılganı*
 (2) birev kim kıldı ḥaḳ ferḥunde aḥter / sa‘ ādet boldı yār <ü> baht yāver
 (3) tūni kündür meşellik pūr-ziyādur / fūrūğ-ı devlet zulmet revādur
 (4) bahārān ebri-dēk ölse beyābān / bolur yūmnidin anıñ bāğ <u> bostān
 (5) güzer-gāh etse yēl-dēk tāze bāğı / yanar her gül nūrđın bir çerāğı
 (6) eger zindānğa kirse ḥurrem <ü> şād / kılrur zindānılerni gamđın āzād

⁵⁵⁴ Metinde “” şeklinde geçen bu kelimenin yazımın hem “pe” hem de “fe” harfinin gösterilmesi dikkat çekicidir.

- (7) çü yūsuf muḳaddemidin boldı zindān / heme zindān élige bāğ-ı ḥandān
 (8) tamām él muḳaddemidin şād boldı / barı ğam bendidin āzād boldı
 (9) eger zindān élidin bolsa bīmār / esīr-i miḥnet olsa bend-i tīmār
 (10) ol érdi barçanıñ bīmār-dārı / barığa érdi anıñ ḥükm-i cārī
 (11) barını şād éylep derd <ü> ğamdın / ḥalāş éyler édi renc <ü> elemdin
 (12) giriftārığa ger teng bolsa cāyı / aña yūsuf édi müşkil-ğüşāyī

-261-

- (1) bu tenglikdin çıkarıp vüs^c at üzre / barı düşvārılığdın rāḥat üzre
 (2) velī telḥ olsa pür-müflisğa ^c işret / bolup ^c ıyşıda yüz endüh <u> miḥnet
 (3) anıñ her müşkilini éylep āsān / kıılır érdi heme ^c ıyş-ı firāvān
 (4) veger tüş körse her ferḥunde ḥālī / anı ğarḳ étse girdāb ḥayālī
 (5) bu tüş ta^c bīridin bir bērip bād / alıp girdābdın köñlin kıılıp şād
 (6) bar érdi éki ḥāşş maḥrem-i şāh / bolup érdi bular maḥrūm-ı dergāh
 (7) ékev yūsufğa zindān içre maḥrem / bu mātem-ḥānede hem-rāz u hem-dem
 (8) her éki kördi bir tün ṭurfe cevābī / tüşüp cānığa andın hīç tābī
 (9) birige bu tüşidin müjde-i ḥoş / biri ḳaṭ^c -ı ḥayātığa⁵⁵⁵ raḳam-keş
 (10) velī ta^c bīridin hīç olmay āġāh / bu tüşdin érdiler her laḥze āġāh
 (11) her éki aydılar yūsufğa bu tüş / cevāb eşitip biri ḥoş biri nāḥoş

-262-

- (1) birisi şeh ḳatıda taptı iḳbāl / biri dār üzre ğam ḥaylığa pā-māl
 (2) civān-merdī ki bardı şāh sarı / serīr-i ^c iz nāz <u> cāh sarı
 (3) şeh⁵⁵⁶-i mesned-nişān sarı bar der-çağ / aña yūsuf vaşıyyet kıldı andağ
 (4) mēni ol meclis içre éylegil yād / bu yād étmekdin āḥir bolğay-sēn şād
 (5) dēgil zindānda bir bī-kes ğarībī / aña yoḳ şāh ^c adlidin naşībi
 (6) bu yañlığ bī-günāh bolsa rencūr / ^c adālet resmidin dūr būd-ı rīşdür (?)
 (7) çü ḳurbet taptı ol ferḥunde aḥter / şehen-şeh ḳurbetidin çün içti sāġar
 (8) kētip ḥāṭırdın andağ bu vaşıyye⁵⁵⁷ / nēçe yıl kēlmeyin yādığa aşlā
 (9) nihāl va^c de bērdi yār-i me'yūs / belā zindānı içre ḳaldı maḥbūs
 (10) belī ol kim ḥudā bolsa aña yār / barı işde aña bolsa meded-kār
 (11) alıp ma^c şūḳluḳ taḥtı üzre cā / ki buldı feraḥnı teñri te^c ālā

⁵⁵⁵ Metinde (صاتيغه) şeklinde yazılmış.

⁵⁵⁶ Metinde (سه) şeklinde yazılmış.

⁵⁵⁷ Metinde (وصيا) şeklinde yazılmış.

-263-

- (1) aña esbāb yolın kıldılar bend / pesend êmes sebeb yolın hudāvend
 (2) özidin başqa nūrlandurmay anı / yıraç éyler nazardın māh sevānı
 (3) anı aġyār⁵⁵⁸ êlgide tārāc kılmas / özidin özgege muhtāc kılmas
 (4) kişi kıyadıda anı ħ̣āhiş êmes / esir êtkey özi dāmıġa bes
 (5) *mısr pādışāhı tüşige ta‘biri için yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı taleb* (6) *kılmaķı vu ol mısr hatunları mekrini teflîş kıldurmaķ için çıķmaķıġa te’ħir* (7) *vü ta‘allül kılmaķı*
 (8) besā kıflı ki yok miftāħġa tiş / aña peydā êmes rāh-ı ġüşāyiş
 (9) heme dānā ħayālî ħiç érür ħiç / anıġ fikride ġüşiş⁵⁵⁹ ħiç érür ħiç
 (10) be-nā-geh ġaybdın bolġay nişārı / bolup andın ħuşül her murādı
 (11) köñül çün ħilelerdin üzdi⁵⁶⁰ yūsuf / üzüp tedbir /.../ éyledi /.../
 (12) aña kılmay ħudādın taş şenāsı / penāhın éylep āhoretge ġāhı
 (13) kēçip özlükdin aġyārdın hem / ħired tedbiri pindārdın hem

-264-

- (1) tutup fazl-ı ilāhı kıldap anı / murādıġa yétürgey yoldap anı
 (2) uyup çün bir kēçe ol şāh-ı bīdār / tüşide ġāv oldı bedīdār
 (3) heme ħüb <u> ħoş ferbih-i be-ġāyet / ħoş érdi birbiridin bī-nihāyet
 (4) bes andın yéte ġāvı boldı peydā / ser-ā-pā lāġar <u> ħuşk <u> rüsvā
 (5) burunķı yétege yüzlendi bī-bāk / barını sebze-dék yep kēttiler pāk
 (6) bu yanlıġ sebz-i ħurrem yéte ħüşe / tapıp cān kıp andın dīde⁵⁶¹ tüşe
 (7) çıķıp kēyindin anıġ yéyler ħuşk / aña çıırmaşnı kıldı ser-be-ser ħuşk
 (8) şeh-i mısr oyġanıp kıptı şehir-ġāh / bu tüşdin boldı ħayrān kışver āġāh
 (9) barı dānā dēdi cevāb muħāl ol / nümū-dār éylegen vehm-i ħayāl ol
 (10) ħired ħükmi bile ta‘bir yokdur / unutmaķdın bölek tedbir yokdur
 (11) civān-merdı kim ol yūsufdın āġāh / ħaber çün bērdi yūsufdın pīr-i şāh

-265-

- (1) ki zindān içre bir ferruħ civānı / daķāyık⁵⁶² ħalide köp nükte-dānı
 (2) aña aytay barıp emr olsa bu rāz / bu tüş ta‘birin andın kēltürey bāz
 (3) dēdi izn almaķıġ mundın né ħācet / êmes mü kör maķşūdı beşāret
 (4) maņa çeşm-i ħired ħod kör êmes mü / bu tüş sırrın bilürdin dūr êmes mü

⁵⁵⁸ Metinde (اغير) şeklinde yazılmış.

⁵⁵⁹ Metinde (كوشيش) şeklinde yazılmış.

⁵⁶⁰ Metinde (اوردى) şeklinde yazılmış.

⁵⁶¹ Metinde (ديده) şeklinde yazılmış.

⁵⁶² Metinde (دقائق) şeklinde yazılmış.

- (5) revān zindānga bardı aydı nā-gāh / tüş aḥvālidin oldı yūsuf āgāh
 (6) dēdi her ēki gāv ḥūşedür sāl / öz evşāfı bile evşāf-ı aḥvāl
 (7) bu gāv-ı ferbih ol ḥūşe-i ter / érür yıl ḥūbluḡdın kışşa-āver
 (8) bu lāgar gāv bir ḥuşk ḥūşedür bil / kıılır āgāh ḥāl-i tengī yıl
 (9) burunḡı yēte yıl bolḡay firāvān / ma^ç āş-ı dāne nisyān-ı bārān
 (10) pes andın yēte yıl dem-ā-dem la^ç net / bu yıllarda bilgey barça ni^ç met
 (11) hevādın yağmaḡay ebr-i ^ç aṭāyī / ki yērdin önmegey berg-i kebābī
 (12) ḡanīler nān üçün ḡayrān yürürler / faḡīrler tenglikdin cān bērürler

-266-

- (1) yētip andaḡ ki devrān ḥ^çābıdın nān / dēgey her ādemī nān bērgey ol cān
 (2) cevāb eşitip bu sözni yandı ḥoş-ḡāl / ḡarīf-i meclis-i şāh oldı fi'l-ḡāl
 (3) dēdi yūsuf dēgen sözlerni yek-sān / açıldı şāh köḡli çün gül-istān
 (4) dēdi ḡoḡıl barıp kēltürḡil anı / tapay şīrīn sözidin tāze cānı
 (5) eger mümkin⁵⁶³ lebidin öz eşitmek / kērekmes her aḡızdın⁵⁶⁴ söz eşitmek
 (6) yine zindān sarı boldı revāne / aḡa bu müjdeni kēltürdi yana
 (7) ger ay serv-i ḡurām nāzik endām / serāb-istān-ı şeh sarı urup ḡām
 (8) dēdi barmam ḡuzūr-ı pādīşāhī / ki mēn-dēk bī-kesni nīk-nāmī
 (9) nēçe yıl kııldı zindān⁵⁶⁵ içre maḡbūs / ki āşār-ı keremdin kııldı me'yūs
 (10) n'ēyler bolsa bu mātem-ḡānedin çün / rızā birle ḡadem ḡoḡay mı bīrūn
 (11) mēni körgen uşol cem^ç i ḡuş-nāk / ki ḡafletdin kēsildi ḡolları pāk

-267-

- (1) şeh alıda yıḡılsun çün şüreyyā / nihān zārımın kıılsun āşikārā
 (2) ki bolḡay şāḡa bu rāz rüşen / ḡıyānetdin érür mēn pāk-dāmen
 (3) maḡa herḡız ḡünāh endīşelik yoḡ / ḡayālimde ḡıyānet-pīşelik yoḡ
 (4) nēçük vāḡi^ç bolur mēndin ḡıyānet / siriştimdür miḡ şıdḡ-ı emānet⁵⁶⁶
 (5) barıp bu sözni kııldı şāḡa taḡrīr / zenān-ı mışr āgāh oldı birbir⁵⁶⁷
 (6) ki şeh alıda yek-ser cem^ç boldı / heme pervāne ol şem^ç boldı
 (7) nēdin zindānda maḡbūs ettiḡizler / anı bu nev^ç me'yūs ettiḡizler
 (8) ten-i nāzik⁵⁶⁸ aḡa āzār ēdi gül / revā mudur ki bolḡay gerdeni ḡul

⁵⁶³ Metinde (ممكين) şeklinde yazılmış.

⁵⁶⁴ Metinde (اغیردين) şeklinde yazılmış.

⁵⁶⁵ Metinde (زند) şeklinde yazılmış.

⁵⁶⁶ Metinde (رمانت) şeklinde yazılmış.

⁵⁶⁷ Metinde (بربر) şeklinde yazılmış.

⁵⁶⁸ Metinde (بازك) şeklinde yazılmış.

- (9) güli yok kim nesim-i şubhğa tâb / ayağı zenciri bolmas meger âb
 (10) hatunlar aydı ay şâh-ı civân-baht / zihî ferhundesidin tâc hem taht
 (11) ne kim yūsufdın êrdi hulk <u> ef'âl / yok êrdi pâklıkdın özge ahvâl

-268-

- (1) ser-müyî hıyânet körmedük biz / bî-haber şıdık <u> diyânet körmedük biz
 (2) şadefde yok bu yanlıgı gevher-i pâk / barı töhmetdin êrdi gevher-i pâk
 (3) züleyhâ hem-ğuzûr êrdi bu düstür / tili yalgandın cân hiledin dūr
 (4) köñülde hiç qalmay mekr <ü> hıyânet⁵⁶⁹/ anı pâk eyleben 'ışk-ı riyâzet
 (5) bu bezm içre dâdi harf-i muṭâbık / dem urdı şıdık dın çün şubh-ı şâdık
 (6) kılip öz haremiğa ikrâr-ı muṭlaq / had êrdi kim el'ân aḥsenü'l-ḥaḳ
 (7) dâdi yūsufda yok êrdi günâhı / mên êrdim 'ışkıda güm-reh kemâ-hî
 (8) anı kâmımğa evvel indep êrdim / çü kâmım bērmey âḥir çoğlap êrdim
 (9) mēniñ zulmımdın ol zindânğa tüşti / mēniñ derdimde nez' bu cāngâ tüşti
 (10) cefâyî kim aña çün kıldı cānî / aña vâcib êrür emdi telâfî
 (11) her iḥsân kim kıılır şâh nîkû kâr / êrür yūsuf aña lâyıq <u> sezâ-vâr

-269-

- (1) eşitti şâh alıp bu nükteni yâd / açıldı çün gül-i ḥandân bolup şâd
 (2) anı keltürmek eylep ḥükm bu dem / uşol bostân-serâğa şâd <u> ḥurrem
 (3) leṭâfet bâğıdın ol berg-i ḥandân / gül-i ḥandân bostân-ı hoş ne zindân
 (4) budur cân mülkiğa şâh-ı civân-baht / êrür şâhlar maḳâmı mâye <vü> taht
 (5) *yūsuf 'aleyhi's-selâm zindândın çıkıp pâdişâh-ı mısr 'izzet ü ikrâm şerâyiṭin becâ keltürgeni* (6) *vü 'azîz-i mısr vefât bolup züleyhâ bî-kes ü tenhâlık elemige ḳalğanı*
 (7) kühen deyr içre budur resm dēr-mên / ki yok bî-şūr miḥnet-i 'ıyş-ı şîrîn
 (8) yutar tıflı⁵⁷⁰ raḥimde⁵⁷¹ toḳuz ay ḥün / çıkar zibâ ruḥ çün mâh bîrün
 (9) taş içre la' l tartıp saht <u> tengi / tapar kündin dirahşân lâle rengi
 (10) eşit yūsufğa çün ḥaddin inşebe (?) ğam / sa' âdet urdı âḥir şubhdın dem
 (11) ağır tağ êrdi çün ḥâliğa endüh / başığa meş' al kün toğdı enbüh
 (12) kılurğa ğâyet ta' zîm <ü> ikrâm / şeh erkânığa eylep yarlıgı 'âm

-270-

- (1) ki şeh eyvânıdın şaf eyley âheng / heme eṭrâfdın tâ êki ferseng
 (2) dü-rüye turdılar tâ bâm-ı zindân / tüzüp şe'n-i tecemmül anda her yan

⁵⁶⁹ Metinde (حلت) şeklinde yazılmış.

⁵⁷⁰ Metinde (تغلی) şeklinde yazılmış.

⁵⁷¹ Metinde (رحيم دا) şeklinde yazılmış.

- (3) zihī hūrşīd ʔalʕ at dil-rübālar / heme zerrīn kemer zer-keş ʔabālar
 (4) barı şeh-zāde-i şāhib-ʔırān hem / tamām-ı mīr-zāde-i nev-civān hem
 (5) muraşşāʕ tāclıʔ zerīne ʔilʕ at / heme tāzī <vü> süvār māh ʔalʕ at
 (6) zihī hūrşīd peyker hoş nevālar / ki ʕ ibrānī <vü> süryānī ārālar
 (7) bolup ʔüsrev sarı yūsuf revāne / ser-ā-pā ʔilʕ at eylep ʔüsrev-āne
 (8) süvārī <vü> ʔink ʕ ārī pāy bā-farʔ / zer <ü> gevherde gūyā bāğ édi ʔarʔ
 (9) ʔarīrī tüde tüde müşg-i ʕ anber / çü her yan bedre bedre dūr <ü> gevher
 (10) yolıda saçtılar mu él tamāmı / gedālar ʔāşıl oldı barça kāmı
 (11) bu genc éltip ʔanı boldı gedālar / ʔazīne ʔıldı maʕ āş bī-nevālar

-271-

- (1) çü boldı şāh dergāhı bedīdār / tüşüp turğuzdı raşş-ı tīz⁵⁷²-reftār
 (2) ʔarīr atlas yolıda pāy-endāz / bu pāy-endāz üzre ol ser-efrāz
 (3) ʔadem her dem ʔoyar érđi ʔurāmān / kim ol atlas üzre ay-dék şitābān
 (4) ʔaber yétti kim iʔbāl atı ol māh / yügürđi çüst anı ʔbāliğa şāh
 (5) ʔuçup andağ körüştiler ékev teng / çü gül-ruh serv ile şimşād-ı gül-reng
 (6) ʔılıp iʕ zāz <u> ikrām él bu minvāl / muʔabbet birle ʔıldı pürsiş-i ʔāl
 (7) kim evvel sordı kör tüşke taʕ bīr / bu nūşīn yol birle ʔıldı taʔdīr
 (8) cevāb dil-keş aydı barça maʕ ʔül / açıldı şāh köñli boldı maʔbül
 (9) déđi āḫir körüp-mén tüş ki bī-ḫ⁵⁷³āst / eşittim sendin anı taʕ bīrin rāst
 (10) néçük tedbīr ʔılmaʔ maşlaḫat bar / ki mışr ehlin ʔamīn birge cihet bar
 (11) déđi yıllarda niʕ metdür firāvān / su yamğur yağar her ʔayda her yan

-272-

- (1) nidā ʔılsun barıp çün her diyārı / ki hīç kim ʔılmasun çergeşip kārı
 (2) urup çün seng-i ʔarā alırğa bir tağ / ki ʔalmay hīç yer né deşt né tağ
 (3) tóküp yaş közlerdin dāne saçsun / kim andın fāriğ olsa yāne saçsun
 (4) kemāliğa yétip dān olsa ʔūşe / turar baş birle ʔılmaʔğa tūşe
 (5) bu dāne ʔüşelerğa yétmey āfet / barı āfetdin ol ʔalğay selāmet
 (6) ʔıçıp her baş tenidin köp sunarlar / kim urğay ʔaşd ʔılsa ʔaşm ʔāller
 (7) bu dem ʔācet üçün kim dāne alğay / bu başdın ʔācet olsa yāne alğay
 (8) alıp öz ʔāceti çağlıʔ zaḫīre / ki def étmek üçün bu ʕ ışʔ-ı tīre
 (9) velī her işʔa lāzımdur kefilī / ki bolğay ol ʔılır işʔa delilī
 (10) né kim ʕ ālemdé bardur yoʔ tapılmas / çü mén dānā kefilī tapsa bolmas

⁵⁷² Metinde (نز) şeklinde yazılmış.

⁵⁷³ Metinde (بخواست) şeklinde yazılmış.

(11) maña qoyğıl bu işniñ er (?) birini / ki mèn-dék kılsa bolmas zıkrini

-273-

- (1) anıñ bu kār-sāzın kördi çün şāh / taşarrufnı aña tapşurdı dil-ḡāh
 (2) aña kıldı sipehni bende-i fermān / ḡudūd-ı mışrnı çün şāhn <u> meydān
 (3) öz ornıda sezā-yı baḡt bildi / bērip ‘izzet ‘azīz-i mışr kıldı
 (4) ayağın taḡt üzre qoysa her dem / qoyup baş taḡtı astın ‘ādil hem
 (5) eger ḡalvet-serādn çıksa şāhrā / felek eyvānıda pür érđi ḡavḡā
 (6) ḡudā çün bērdi yūsufḡa bülendī / bu yañlıḡ taptı ḡader-i ercendī
 (7) ‘azīz-i mışrḡa yētti zebūnlıḡ / sevā-yı devletiḡa ser-niḡūnlıḡ
 (8) kılalmay köñli tāḡat bu ḡalelḡa / nişāne boldı pat tīr-i ecelḡa
 (9) züleyḡā ḡaldı ḡam dīvārı astın / ḡadi ḡam oldı hicrān bārı astın
 (10) ‘azīz iḡsāmıdn nè ḡāne ābād / nè yūsuf ḡayḡusıdn boldı āzād
 (11) bērür kün-dék birige kökde cevlān / birevni sāye-dék yer birle yek-sān

-274-

- (1) ḡoş ol dānā ki her bir kār <ü> bārı / cihānḡa kıлмаḡay ḡiç i‘ tibārı
 (2) nè iḡbālıdn anıñ bolḡay ol şād / nè kim idbārıdn cānıda feryād
 (3) ‘azīz⁵⁷⁴-i mışr vefātıdn kēyin züleyḡā aḡvālınıñ şerḡi ibtidāsı yūsuf ‘aleyḡimniñ
 (4) miḡneti istilāsı vu hicrān <u> firāḡ eyyāmıda ḡam <u> miḡnet ibtilāsı
 (5) köñül kim dil-berıdn boldı nā-şād / bārı şādī ḡamdın boldı āzād
 (6) anıñ gerdini körmey yana bir ḡam / anıñ sarı yavumay şādlıḡ hem
 (7) eger bolsun cihān deryā-yı endūh / ki emvāc kelātım⁵⁷⁵ (?) bolsa çün kūh
 (8) uşol deryādın olmay dāmeni nem / ḡamı kim cānda érđi zerre-i kem
 (9) yüz évirüp turḡay ol ceşn <ü> ḡarabdn / ḡamıḡa naḡş olmay bu sebebdın
 (10) züleyḡā érđi mürḡ-i miḡnet āheng / cihān çün āşiyān-ı mürḡ olup teng
 (11) uşol vaḡtı ki devlet-i yār érđi / der ü dīvār çün ḡül-zār érđi
 (12) ‘azīz érđi başı üstide sāye / nihāl érđi ra‘ nā-yı ser-māye

-275-

- (1) heme esbāb-ı rāḡat cem‘ érđi / ki meh-i ruḡsār ḡüyā şem‘ érđi
 (2) yoḡ olmay cānda yūsuf fikri herḡiz / tilıdn kētmey anıñ zıkrı herḡiz
 (3) bu vaḡtı kim ‘azīzi kētti āḡir / heme esbāb-ı miḡnet yētti āḡir
 (4) aña yūsuf ḡayāli bār érđi / velī efkārıḡa ḡam-ḡār érđi
 (5) ḡoş ol vaḡtı ki baḡt érđi meded-kār / müyesser érđi her kün şoḡbet-i yār

⁵⁷⁴ Metinde (عزير) şeklinde yazılmış.

⁵⁷⁵ Metinde (كلاطم) şeklinde yazılmış.

- (6) bar érdi kām-ı dildin barça hırmān⁵⁷⁶ / körer érdi yüzün künde çendān
 (7) bu devletdin mēni baht étti maħrūm / anı zindānga saldım zār-ı merħūm
 (8) nihān her tūn barıp zindān sarı āh / kılıur érdim temāşā her tūn ol māh
 (9) ğam-ı rūzāne def i érdi dīvār / uşol menzilde tā kim bar érdi yār
 (10) bu kün mēn barçasıdın bu şıfatdur / köñül rence beden mehcūr mehcūr
 (11) kılıp mundağ şikāyet éylep ol / ki āhı tābıga tāb étmeyin māh

-276-

- (1) çü müdde-i āh dāyimdür āhı / başı üstün bolup çetr-i semāyī⁵⁷⁷
 (2) penāhī hādīs étmey bu felek hīç / havādīs tābıga andın bölek hīç
 (3) nè çetr⁵⁷⁸ érdi bu baş üstün nümū-dār / felek ruhsārıga bolmış siper-dār
 (4) hadengī zaħmıdın érdi hazer-nāk / siper tuttı yüzige yēte eflāk
 (5) közidin dem-be-dem ħūn-āb tökti / dēme ħūn-āb ħūn-ı nāb tökti
 (6) yok érdi anda hāzır⁵⁷⁹ hīç naqđı / ciger kanıdın özge mihr ‘ aqđı
 (7) urup gül-gūn yüzige zaħm-ı nāħun / açar érdi közi-dék çeşme-i ħūn
 (8) bar érdi her biri sürhī devātı / pitip endūhıdın haṭ-ı necātı
 (9) gehī sine ħırāş éylep gehī cān / tırāş éyler édi ħayr naqş-ı cānān
 (10) tiziğa haşret élgidin urup seng / semenni éyler érdi nılūfer reng
 (11) ki yağı <vu> dost mihrıga sezā mēn / ger ol ħūrşid nılūferlikdin bölek ‘ ar

-277-

- (1) bu ħūn-ın élgidin ħāme éylep / çü kāfūr kefidin nāme éylep
 (2) yazıp bu nāme içre ğuşşa <vu> ğam / kim andın özgeni naqş éyleben kem
 (3) oqumay dil-beri ol nāmedin ħarf / nazar ol nāme sarı kılmayın ħarf
 (4) civānlık kētti çarḥ éyledi pīr / mişāl kız saçı boldı çün şīr
 (5) tüşüp tūn zūlmetiğa şubḥdın nūr / ki müşg-istān ara yağdı çü kāfūr
 (6) kaçıp taqđır oqıdın dāğ-ı nā-çār / bolup zāğ ornıda büm āşiyān⁵⁸⁰-vār
 (7) bu bāğ içre emēs oq yārī mevsūm / ki zāğ ornını aldı bu şıfat büm
 (8) çü hindistāndın érdi ol nümüne / ki hindūlar işidür /.../- gūne
 (9) çü gül-i tāze yüzige tüşti pūr-çin⁵⁸¹ / şiken-vār oldu köp ol rüy-ı nesrīn
 (10) kad-i ħam birle çün salıp koyı baş / yētip ser-māyesi istep meger fāş

⁵⁷⁶ Metinde (خرمان) şeklinde yazılmış.

⁵⁷⁷ Metinde (سجایی) şeklinde yazılmış.

⁵⁷⁸ Metinde (چئیر) şeklinde yazılmış.

⁵⁷⁹ Metinde (حاطر) şeklinde yazılmış.

⁵⁸⁰ Metinde (اشان) şeklinde yazılmış.

⁵⁸¹ Metinde (پرجین) şeklinde yazılmış.

(11) bu vîrânda kün ötkerdi yıl <u> ay / bu yanlıg telh-i 'ıyş bî-ser ü pây

-278-

- (1) nè tâc êrdi baş⁵⁸² üstün nè sâye / ayağıda nè halhâl nè dâye
 (2) nè dîbâ êlginde êrdi nè atlas / faķîr <ü> 'âciz <ü> miskîn <ü> pās
 (3) nè boynıda anıñ tavķ-ı muraşsa' / nè bar êrdi yüzide hâş bürķa'
 (4) salıp astıgâ tofrağdın bālîn / gül ruhsârı astın hışt-ı nâl-în (?)
 (5) ki yūsuf yādıda bu hāk bister / harîr hulledin şad-bār bihter
 (6) aña yūsufdın özge bolmayın kām / yoķ andın taş dağı cānıgâ ārām
 (7) kim ol keltürse yūsufdın haberni / töker êrdi aña bu sîm <ü> zerni
 (8) ağır kim bu güherdin derc êdi pür / leb-â-leb êyler êdi gevher <ü> dūr
 (9) eşitmek zîkr-i yūsufdur aña fen / gâzâ-yı rûh-ı kuvvet kuvvet-i ten
 (10) zarûr êrdi aña taşşıl kuvveti / ki bolğay tâ hayâtıgâ şübütü
 (11) gâzâ mundın bölekcin mümkün êrmes / vaţan yolıda tutmaķ êrdi bes

-279-

- (1) bu yolnı kılğay ol nâ-geh güzêr-gâh / sipâh âvâzı yêtkey anda her-gâh
 (2) binâ kıldı bu yolda beytü'l-aħzân / tün <ü> kün êyler êrdi anda efğân
 (3) eşitti bî-çârelikdin âh <u> zârı / kêtîp kıldın 'inân <u> ihtiyârı
 (4) kalıp cānân vişâli bezmidin dūr / bu mâtem-hānede rencūr <u> mehcūr
 (5) yoķ êrdi yâr bûyıdın aña behr / ki hicrân keĵ-dümidin behr êdi zehr
 (6) bu öyde gâh aña bar êrdi hem-râz / gehî êylep hevâda kuşnı dem-sâz
 (7) ayağını öpüp êylep tazarru' / haber andın demek êylep tevaķķu'
 (8) kef-i pâyıgâ sürtüp gâhî ruhsâr / ayağı gerdini yup yığlaban zâr
 (9) be-nâ-geh kêlse sultânî süvâre / aña bolmay demî tâb-ı nezâre
 (10) bolup hāk zihîdin hâtırı şād / sipâhî gulğulıdın köñli âbâd
 (11) *zûleyhâ ħazret-i yūsuf 'aleyhi's-selâmnıñ öter yolıda kâmuş öy binâ kılğanı* (12) *vu köñli anıñ sipâhî dîdesiniñ âvâzı birle ħursend bolğanı*

-280 -

- (1) zûleyhâ êrdi tenhâlîķda cān-gâh / kâmuşdın öy binâ kıldı ser-i râh
 (2) aña nè bendelik boldı ħavâle / ki bu tîmâr-dêk feryâd <u> nâle
 (3) cüdâlîķdın çü kılsa nâle âğâz / çıkar êrdi şadâ her neydin âvâz
 (4) yatıp bu ħaste nè bend içre barı / kıdalğan oķ-dêk eţrâf nigârî
 (5) velî taht üzre yūsuf ħurrem <ü> şād / ferâğ-ı ħâtır ile ħamdın âzâd

⁵⁸² Metinde (باس) şeklinde yazılmış.

- (6) miner atı kim érdi dīv-i (?) zārī / ʿ anāşır peykeri gerdūn nehārī
 (7) tekāver ablaķı çün çarḥ-ı gerdān / ser-ā-pā vuşla tūn kūndin hezārān
 (8) tūn <ü> kūn ihtilāṭı anıḡ peydā / nişānı cevri-i zūlmetdür hüveydā
 (9) çü berķ-āsā ayaġı çarḥ-fersāy / tuvaġdın şikenlġ kaffe ay
 (10) sīmīndin⁵⁸³ zaḡmın olsa seng-i ḡāre / hilālīdin heme kaçıp sitāre
 (11) tek <ü> pūdn çü na^c lı bolsa perrān / yaḡı ay-dēk bolup kökde nūmāyān

-281-

- (1) eger meydānı bolsa ġarbdın şarķ / kılıp ṭayy bir ķademde fi'l-meşel berķ
 (2) özin boḡtatmasa (?) gerdi muķarrer / kaçan gerdiġa yētkey bād-ı şarşar
 (3) çü genci érdi gevherdin revāne / kerekmes hīç māhī tāziyāne
 (4) alıp kūn çeşmesidin āb-ı şāfi / bērip ér kāsesinde aḡa kāfi
 (5) kılıp çün sūnbüledin her şāh niġāh / müheyyā keh-keşāndın ēyleben ġāh
 (6) meşķ-i çarḡdın her tūn meh <ü> sāl / kılıp ḡūt çün emāre-i ġırbāl
 (7) kıızıl altundın érdi zeyn-i zībā / muraşşa^c dür ü gevherdin ser-ā-pā
 (8) eki yandın rikābı meh mişāli / her eṭrāfi anıḡ tābān hilālī
 (9) hilālī sarı yūsuf sürise çün pāy / ayaġı tapsa bedri⁵⁸⁴ üstide cāy
 (10) züleyḡā hem eşitse anı nā-ġāh / ķamuş öydin çıkar érdi ķil-i āh
 (11) yolıda oturup bir derd-i ḡasret / kılur érdi tümen āh-ı nedāmet

-282-

- (1) ġürūhī kēlse yūsuf bulmayın ġāh / temeshurdın teymler ēylep āġāh
 (2) ki yūsuf yētti ayıḡ ḡāzır olġıl / yüzi mihriġa bir dem nāzır olġıl
 (3) züleyḡā aytur érdi aḡlap anı / bularda yūsufımdın yoķ nişānī
 (4) yētip kēlse be-nā-ġeh bir ġürūhı / ki bolsa anda yūsufnıḡ şükūhı
 (5) dēr érdiler ki yūsufdın ḡaber yoķ / bu cem^c içre anıḡdın hīç eşer yoķ
 (6) züleyḡā kılımayın bu sözge bāver / dēr érdi āh serv-i nāzenīnler
 (7) firīb ēylep maḡa mundaġ fen urmaḡ / ki yūsuf muķaddemidin baş urmaḡ
 (8) nesīm-i bāġ cānnı tāze ēyler / né tenhā cān cihānnı pāre ēyler
 (9) ki cānġa tāzelik çün bolsa hem-rāh / belī cān özidin bolġay āġāh
 (10) maḡa yoķ mēndin özge tāb devri / bu ġāyib mü bolur şabr-ı şabūrī
 (11) bu söznī dēp yıķıldı zār <u> medhūş / cihāndın bī-hūş cāndın ferāmūş

-283-

- (1) bu düstūr érdi cāndın birer kārı / yoķ érdi mundın özge kār <ü> bārı

⁵⁸³ Metinde (سیمیندین) şeklinde yazılmış.

⁵⁸⁴ Metinde (پدری) şeklinde yazılmış.

(2) *züleyhâ yūsuf* ‘*aleyhi*’s-*selāmnıñ ser-i rāhını alğanı vu anıñ iltifātından maḥrūm* (3) *kağanı vu andın öyge barıp bütlerini sındurup ḥudāğa imān keltürgeni* (4) *vü yene yūsuf* ‘*aleyhi*’s-*selāmnıñ yolını alıp bî-nihāyet iltifātığa müşerref bolğanı*

- (5) *nè bilsün* ‘*āşıq-ı bî-dil ḳanā*’ at / taşar hırş anıñ *sā*’ at be *sā*’ at
 (6) *ēki dem bir ṭalebde tapmay ārām* / ḳoyar her dem bölek maṭlabğa *kām*
 (7) *züleyhâ dāğ-ı ḥasretdin neçe yıl* / yol üzre *māh* <u> *sālī* ḳıldı menzil
 (8) *yoḳ érdi hîç yūsufdin aña kām* / *sipāhī ḡulḡulıdın érdi ārām*
 (9) *büti alıda baş indürdi bir tün* / aña ‘*ömrī*’ baş urğan érdi her kün
 (10) *dēdi ay ḳıble-i cānım cemālın* / başımdur ḳulluḡında *pāy-mālın*
 (11) *közün birle körüp rüsvālıḳımnı* / *közümge bér yene bīnālıḳımnı*
 (12) *bérür bolsañ maña bér uşbu kāmım* / *müyesser ḳıl maña bu nūş-ı cāmım*

-284-

- (1) *saçar érdi munı dēp başığa ḥāk* / *töküp yaş pür yüzni ḳıldı nem-nāk*
 (2) *bu ḥālet çıktı andın çün gedāyī* / alıp *yūsuf yolıdın bāng*⁵⁸⁵ (?) <u> *nāyī*
 (3) *ḳılıp çün dād-ḥ`āhlar resmide dād* / *könjüldin nāle cāndın /.../ feryād*
 (4) *tutup* ‘*ālemnı aṭların ṣadāsı* / *ḳulaḳnı pür alıp el mācerāsı*
 (5) *bu ḡavḡā*⁵⁸⁶ *şiddetidin ḳışsa-yı kūtāh* / *züleyhâ ḥālidin hîç olmay āḡāh*
 (6) *aña tüşti bu ḥālet ṭurfe bir cāl* / *ḳişige tüşmegey ḥālī bu minvāl*
 (7) *könjül derdidin ēylep nāle* <vü> *āh* / *saçıp ot yüz miñ āh ēylep cān-gāh*
 (8) *özini aldı muḥabbib ḥānesiğa* / *demīdin yaḳtı otge sāyesiğa*
 (9) *érür sēndin mēniñ baḥtım yolu teng* / *becādur sēndin ursam köḡsüme seng*
 (10) *sēniñ aldında ḳoydum secdege baş* / *sezādur emdi ursam başça taş*
 (11) *yudum ḳol ēki* ‘*ālem kāmıdın bāk* / *bolup her kām mēn sēndin ṭaleb-nāk*

-285-

- (1) *bu bütni sındurup tındurdı könjlin* / *saḡındı teñri dergāhıda bu çın*
 (2) *yürek ḳanı birle köz yaşıdın pāk* / *ṭahāret ḳıldı bu dem çüst* <ü> *çālāk*
 (3) *yüzin tofraḡğa ḳoydı yıḡlaban zār* / *tażarru*’ teñri dergāhıda *bisyyār*
 (4) *büt alıda ḳişi çün bolsa pest ol* / *ēmesdür büt-perest yaranır* (?) *dest ol*
 (5) *eger mēn bütğa baş urdum ḥudā-yā* / *özümge köp cefā sürdüm ḥudā-yā*
 (6) *kerem ēylep kēçürgil bu cefānı* / *ḥaṭā ḳıldım kēçürgil bu ḥaṭānı*
 (7) *mēni ḳılıḡıl ḥaṭālar gerdidin pāk* / *yene bērgil közümge nūr-ı idrāk*
 (8) *çü kēldi érse bu yol üzre ol şāh* / *fiḡān ēylep yene aldı ser-i rāh*

⁵⁸⁵ Metinde (بئك) şeklinde yazılmış.

⁵⁸⁶ Metinde (غاورغا) şeklinde yazılmış.

- (9) birev kim bende-i miskîn-i muhtâc / anıñ başını kıldıñ lâyıq tâc
 (10) dâdi hâcetğa bu şeyh-i civânı / ki cândın aldı ol tâb <ü> tüvânı
 (11) alıp tâ hâlvat-i hâşımğa keltür / anı meydân-ı ihlâşımğa keltür

-286-

- (1) soray tâ bu nê şür nê şa' bdur / ' aceb sözdür ki te'şiri ' acebdür
 (2) eger derd olmasa cân içre çâ-gîr / kaçan bû' bolğay sözde te'şir
 (3) gedâyî kim tapar ol tâc-ı şâhî / aña bâ' işdür âhî bânigâhî
 (4) nigâhî kılsa şâhî hâk-pâğa / yêter başı anıñ evç-i hevâğa
 (5) kıılır çün ' adli ' âlem mülkin âbâd / hayâl <ü> fikr anıñ ' adl ile dâd
 (6) anıñ zulmığa bu zâlim⁵⁸⁷ meded-kâr / tazallüm kıılmaq andın nâ-sezâ-vâr
 (7) *züleyhâ yûsuf 'aleyhi's-selâmıñ hâlvat-hânesiğa müşerref bolup anıñ du'âsı* (8)
berekâtıdın burunğı-dék nergisleri bînâ <vü> cemâli zibâ vu civânlıqı tâze vü ra'nâ
bolğanı
 (9) qayu ' aşığığa mundağ devlet-i câh / ki bolğay yâr aña yâr-i nîkû-h'âh
 (10) tapıp ol yâr hâlvat-gâhığa bar / bu barıdın aña hîç olmay âzâr
 (11) bu alıda töküp muñ ' arz êtip hâl / sorap ol hem bu nev' idbâr <u> iqbâl
 (12) çü yûsuf bêrdi faysal mâcerâğa / kirip olturdı çün hâlvat-serâğa

-287-

- (1) kâlip turdı eşikde ol zen-i pîr / kim ol yolda bolup êrdi ' inân-gîr
 (2) maña aytıp êdiñ kim anı hem-râh / alıp yetkürgil elbette bu dergâh
 (3) dâdi tâ kirsün evvel bêrgil icâze / ôzi êtsün nê söz kim bolsa bâze (?)
 (4) tapıp ruşat bolup çün dürre-i hâş / kâdem keltürdi hurrem hâlvat-i hâş
 (5) külüp gül-dék açıldı gonçe-sân hem / külüp çendân du' â êylep dem-â-dem
 (6) dâdi nê çün kılırsın hânde bisyâr / nêdür anıñ dâgil nê hâcetiñ bar
 (7) dâdi ol dem ki kördüm gül yüzüñni / eşitmesdin evvel sırrın sözüñni
 (8) sêni söydüm barı cân <u> cihândın / gamıñ artuq bilip genc-i revândın
 (9) çü yûsuf bildi kimdür bu giriftâr / aña êylep terahhüm yıgladı zâr
 (10) dâdi kim ay züleyhâ bu nêçük hâl / nêçükdür sêniñ hâliñ bu minvâl
 (11) dâdi ol dem ki yûsuf ay züleyhâ / bu söz hatıdâ mañv oldı züleyhâ

-288-

- (1) yene hûşı kêtıp yene hûşığa hem-râz / aña yûsuf hikâyet kıldı âğâz
 (2) qanı ol burnağı hûsn-i cemâliñ / dâdi mañv êtti endühı vişâliñ

⁵⁸⁷ Metinde (ظالم) şeklinde yazılmış.

- (3) dēdi bī-çün⁵⁸⁸ bu yanlıĝ közleriñ kör / dēdi sēnsiz tōküp kan ƙaldı bī-nūr
 (4) dēdi hūsnūñdin ol kim ƙıldı izhār / başımĝa tōkti vaşfın der in āşār
 (5) bērip mēn devlet tācımın tārāc / alıp hāk-i rehiñ ēyledim tāc
 (6) tükendi mülk <ü> mālım her nē kim bar / bu kün ĝam gūşesidedür-mēn bar zār
 (7) dēdi ēmdi sēniñ nē hācetiñ bar / bu kün kim ihtiyācınĝa meded-kār
 (8) dēdi evvel civānī cemālim / ki sēn körĝen kibi hūsn <ü> kemālim
 (9) ēkinçi dīde-penā tiler-mēn / cemāliñ bāĝıdın tā gül üzer-mēn
 (10) du‘ āĝa ƙol köterdi yūsuf ol dem / lebidin aƙızıp āb-ı beĝā hem
 (11) cemāl-i mürdesi hevl zinde⁵⁸⁹ boldı / ruĝ-ı pejmürdesi ferĝunde boldı

-289-

- (1) yētip çü barıĝa āb-ı revānī / ki boldı tāze gül-zār-ı civānī
 (2) ƙıĝar kāfūrıdın çün müşĝ-i tatar / ki şubĝıdın zuhūr etti şeb-i tār
 (3) cemāli tazelikdin boldı hurrem / füzün oldı burunĝı ‘ahdidin hem
 (4) yine yūsuf dēdi kim ay nīkū-kār / murādiñ yā nē bolsa ayt zinhār
 (5) yine mundın bölek yoĝdur nīkū kām / vişāliñ birle bolsam érte <vü> şām
 (6) ki kündigt ēylesem hūsnūñ temāşā / tün olsa tā seĝer öpsem kef-i pā
 (7) çü bolsañ merhem-i cān-ı figārım / ki öz kāmımçe bolĝay kār <ü> bārım
 (8) gül bāĝım ƙurupdur firāĝıñdin⁵⁹⁰ / suĝarsam çeşme-sār-ı şahbıñdın
 (9) çü yūsuf bu temennā ēyledi gūş / başın salıp zamānī turdı hāmūş
 (10) ƙabül-ı derd étken⁵⁹¹ érdi bu rāz / be-nā-geh cebrā’ildin yētti āvāz
 (11) hūdādın yētkürüp evvel selāmī / pes andın soñra kēltürdi nisāmı

-290-

- (1) körüp-mēn ‘acz <u> zārī züleyhā / saña ‘arż-ı niyāzın āşikārā
 (2) murādı hāşıl oldı şād <u> hurrem / saña ‘arş üzre ƙıldım ‘aĝd-i muĝkem
 (3) yer ündesin hem étkil ‘aĝd-i ber-pā / tamām el içre bolsun āşikārā
 (4) bu ‘aĝdiñdin saña çendān güherler / toĝulĝay bu şadefdin tāze <vü> ter
 (5) *ħaĝ te‘ālāniñ emr fermānı birle yūsuf ‘aleyhi’s-selāmı züleyhāĝa ‘aĝd-i nikāħ
 ƙılĝanı* (6) *vu toy ārāyişi vü mübārek-bādliĝ işi ser-encām tapıp zifāf vāĝi‘ bolĝanı*
 (7) kēlip yūsufĝa fermān-ı hūdāvend / züleyhā birle ƙıldı ‘aĝd-i peyvend
 (8) müheyyā ƙıldı çeşn-i hūsrev-āne / ki bu çeşn érdi taĝsīn-i zamāne
 (9) hūdūd-ı mışırda her server <ü> şāh / kēlip olturdı barça mesned-i cāh

⁵⁸⁸ Metinde (بچون) şeklinde yazılmış.

⁵⁸⁹ Metinde (زند) şeklinde yazılmış.

⁵⁹⁰ Metinde (فرقيكدين) şeklinde yazılmış.

⁵⁹¹ Metinde (ايكان) şeklinde yazılmış.

- (10) ḥalīl āyīni birle dīn-i ya‘ ḳūb / ki düstūr-ı cemīl <ü> şūret-i ḥūb
 (11) züleyḥā ‘ aḳdin etti aşikārā / kim ol ‘ aḳdıḡa aldı dūr-i yek-tā
 (12) yene éylep züleyḥānı daḡı yād / iberdi ḥāş mahrem-ḥāneḡa şād

-291-

- (1) yügürüşüp alıda cümle perestār / barı ḥizmetde éylep ḳulluḡ izḥār
 (2) başıḡa ḳoydılar tāk-ı muraşşā‘ / libās-ı ḥüsrevī şāhāne bürḳā‘
 (3) ḳoyup öz menzilige her kişi kām / ki élniḡ māhı hüyı taptı ārām
 (4) züleyḥā ḥalvet içre muntazır zār / ḳılıp köḡli talebdin raḡş her-bār
 (5) mēn teşne ḳoyup-mēn cāmḡa leb / oḡum mu yā tüşüm müdür mü yā rab
 (6) ki éylep şādlık dīdedin pūr-āb / gehī me’yüsluḡdın köḡli bī-tāb
 (7) dēr érđi köḡlüm étmes hiç bāver / ki mundaḡ hem bolur mu baḥt yāver
 (8) gehī dēp ‘ ām érür luḡf-ı ḥudāvend / érür nevmīd anıḡdın bī-ḥired-mend
 (9) dēdi hiç kim aḡa seḡkermegendür / ‘ azīzdin özge hiç kim bilmegendür
 (10) ḡülü bāḡım velī ol üzmedi hiç / temennā hem aḡa körgüzmedi hiç
 (11) egerçi tünd édi şehlik zamānı / be-ḡāyet süst vaḡt-i kām-rānī

-292-

- (1) tüşümde tıfl étken çaḡ körgen érđim / sorap anam nişānım bilgen érđim
 (2) ḳılıp köp merḡamet éylep nevāziş / ḳılıp érđiḡ bu gevherī sipāriş
 (3) bi-ḡamdi’llāh bu naḡdī emānet / ki herḡiz yétmedi deşt-i ḥıyānet
 (4) dēdi yūsufḡa bu söz ol perī çihr / füzün yūsufḡa boldı mihr üzre mihr
 (5) dēdi ārī velī ma‘ zūr érür-mēn / melāmet vehmidin bes dūr érür-mēn
 (6) mēn érđim ‘ aşıḡ derdiḡa giriftār / seniḡ ‘ ışḳıḡda érđim ‘ aşıḡ-ı zār
 (7) bu ḥüsni kim saḡadur şūret-i ḥūr / bolur efzün dem-ā-dem mestī aşūr (?)
 (8) yoḡ érđi şabr éterge ḳanda bara / maḡa ‘ afv éyleben ḳılıḡıl müdārā
 (9) eger bu cürm tartar sır-ı ma‘ şūḡ / sırrın éyler ḳaçan⁵⁹² ‘ aşıḡḡa ma‘ şūḡ
 (10) *yūsuf ‘ aleyhi’s-selāmnıḡ züleyḥāḡa muḡabbeti ḡalebe ḳılḡanı vu aḡa ‘ ibādet-ḡāne-i*
 (11) *ḡāş binā ḳılurḡa meşḡül bolḡanı*
 (12) birev kim ḳoydı ‘ aşıḡlıkda ol kām / aḡa ma‘ şūḡluḡdur ‘ aḡıbet nām

-293-

- (1) néçük ‘ aşıḡ kim ol ‘ ışḳıda şādık / aḡa ma‘ şūḡ bolmay ḳaldı ‘ aşıḡ
 (2) kemāl-i şıḡḳ édi ‘ ışḳ-ı züleyḥā / tamām-ı ‘ ömr édi ‘ ışḳ içre şeydā
 (3) ḳılıp ḡāzır éki laḡabnı her dem / bularnı éyleben birbirige hem-dem

⁵⁹² Metinde (فجان) şeklinde yazılmış.

- (4) bu birge yandaş èylep ol birevni / atap ma' şūḳ <u> ' aşıḳ bu èkevni
 (5) yaman <u> yaḥşını fark èylegen çağ / nīst ḥ' āst resmin èylegen çağ
 (6) bu tüş kim körgüzüp ol baḥt-ı bīdār / ki yūsuf ' ıṣḳıḡa ḳaldı giriftār
 (7) kècip öz mülkidin ' azm etti ḡayret / diyār-ı mıṣrda ḳıldı sükūnet
 (8) bolup yūsuf diyārı ārzūsı / temennā èylep anıḡ ḥāk-būsı
 (9) kèlip öz şehrdin ol şehr-i yūsuf / barıdın kèçti āḡir behr-i yūsuf
 (10) temennāsı ol érđi pīr èken çağ / temāşāyī hevāsı kür èken çağ
 (11) çü boldı érse bünyād-ı civān ol / nişār etti anıḡ mihrıde cān ol

-294-

- (1) aḡa cān birle yūsuf boldı māyil / köñüldin ' ār⁵⁹³ nefsdin ḳıldı zāyil
 (2) salıp ot köñlige ol la' l-i sīr-āb / ki bir sā' at anıḡsız ḳalmayın bāb
 (3) bolup anıḡ rızāsı barça kāmı / ḳoyup yüz yüzge leb lebge devāmı
 (4) bèrip geşt <ü> ṭarabḡa sū be-ḡāyet / tüşer érđi dem-ā-dem sūḡa ḥācet
 (5) züleyḡāḡa açıldı perde-i nūr / ḥaḳīḳat saldı iḳbālīḡa pertev
 (6) tüşüp köñlige tü (?) pertev dem-ā-dem / ki yūsuf mihrı boldı zerre-dèk kim
 (7) bolup yūsufdın ol tünde ser-süḡan-dān⁵⁹⁴ / ḥalāşī istep ol üftān <ü> ḥizān⁵⁹⁵
 (8) züleyḡā aydı mèn érđim elem-nāk / sèniḡ pīrāheniḡni⁵⁹⁶ èyledim çāk
 (9) felek eyvānı-dèk pīrūze ḡıştī / leṭāfetdin perī ḡüyā bihiştī
 (10) der <ü> dīvār her naḳş-ı niḡārını / ḳazā-yı (?) ferşdin /.../ naḳşını
 (11) ḳoyup köz naḳşıḡa çendān ḡüherler / tapılmay anda bir köz ḳoyḡalı yèr

-295-

- (1) dèdi kim ay maḡa çendān kerāmet / ḳılıp şermende ḳılsaḡ tā ḳıyāmet
 (2) kim ol vaḳtī ḡulām érđim saḡa mèn / kerāmet-ḡāne ḳıldıḡ maḡa sèn
 (3) saḡa şükr-i ' aṭā èylerge bu dem / binā ḳıldım ' ibādet-ḡāne mèn hem
 (4) ḳıl anda oturup şükr-i ḡudāyī / kim andın her ser-mūdur ' aṭāyī
 (5) faḳīr érđiḡ sèni ḳıldı tüvān-ger / za' if pīr⁵⁹⁷ èdiḡ ra' nā vu dil-ber
 (6) murād-ı maḳşūduḡa yèttiḡ āḡir / vişālim devleti taptıḡ āḡir
 (7) ḡudā tevfiḳi birle hem züleyḡā / kèlip olturđı taḥt üstide yek-tā
 (8) bu ḡalvetde müyesser şād <u> ḡursend / vişāl-i yūsuf <u> fazl-ı ḡudāvend

⁵⁹³ Metinde (عر) şeklinde yazılmış.

⁵⁹⁴ Metinde (سر سندان) şeklinde yazılmış.

⁵⁹⁵ Metinde (خيزان) şeklinde yazılmış.

⁵⁹⁶ Metinde (پراهنک نی) şeklinde yazılmış.

⁵⁹⁷ Metinde (پر) şeklinde yazılmış.

(9) *yūsuf ‘aleyhi’s-selām ata analarını tüşide körge ni haq te‘ālādın* (10) *özige vefāt tilegeni vü züleyhā ıztırābğa kağğanı*

(11) *zihī haşretke bër ferhunde tahtı / ki èltip bār-gāh-ı vaşl rahtı*

(12) *be-nā-geh tende yétkey bād-ı idbār / semüm-ı hicr éskey nā-sezā-vār*

(13) *hem ‘arūs-ı ‘iz-i devlet èylep āgüş / kıllur anda hicrānı ferāmüş*

-296-

(1) *züleyhā taptı yūsuf vaşlidin kām / vişāli birle dāyim taptı ārām*

(2) *hemīşe hürrem <ü> dil-şād érdi / cihān endühıdın āzād érdi*

(3) *bèrip köp meyve ol nağl-i berümend / nè meyve meyve ferzend ferzend*

(4) *başığa der-mağal çün saldı bürka‘ / tüşide kördi yūsuf turfe vāki‘*

(5) *ata birle anası olturuğluk / èki ay kün kibi meclis kıruğluk*

(6) *nidā kıldılar ay ferzāne ferzend / közümğa nür-sèn cānımğa peyvend*

(7) *firākıñ haddin aştı kèlgil ay cān / be-gāyet iştiyākıñ kèl şitābān*

(8) *çü yūsuf uyqudın oyğandı nā-gāh / züleyhā bu tüşidin kıldı āgāh*

(9) *fenā şehride yūsuf érdi mağzūn / beğā mülkiğa şevki boldı efzūn*

(10) *du‘ āğa kol sunup kıldı münacāt / tazarru‘ başlaban ızhār-ı hācāt*

(11) *ki ay muhtāclar hācet revāsı / şehen-şāh-ı cihānlar pādişāhı*

(12) *bu kişverdin mēniñ köñlüm besī teng / cihān-bānlıkdın oldı hūtırım deng*

-297-

(1) *kağā <vu> mülkige mēndin èyleben red / beğā şehrinı kıll mülk-i mü’ebbed*

(2) *alıpdur haq yolını ehl-i dīnler / risālet bezmide bālā-nişīnler*

(3) *mēni hem emdi bu èl bezmiğa sür / bularınıñ kırbeti ‘azmiğa yétkür*

(4) *züleyhā çün eşitti bu şaffet rāz / cerāhat kıldı köğsin tiz āvāz*

(5) *vefā kånūnıda nīkū mudur lūc / ki mēn bolğay-mēn anda bolmağa aç*

(6) *cüdālīk miñnetiğa tākātım yok / cihānda hergiz ansız hācetim yok*

(7) *bu nev‘ èylep tün <ü> kün girye-i sūz / aña yek-sān èdi hāl şeb <ü> rüz*

(8) *ya‘ nī her kimge ğamdın köñlidür teng / tün <ü> kündür anıñ alıda yek-reng*

(9) *yūsuf ‘aleyhi’s-selāmnıñ rūhı bülbüli ten kafesidin pervāz kılganı* (10) *vu züleyhā anıñ firākı elemide helāk bolğanı*

(11) *çü yūsuf bāmdādī ğamdın āzād / seher feyzidin érdi hūtırı şād*

(12) *kēyip zībā libās-ı şeh-yārī / çıkıp érdi kıllp zemī şikārı*

-298-

(1) *üzengüğe ayağ algānda cebrā’ıl / kèlip aydı köp ètme emdi ta‘ cīl*

(2) *yene birge sunarınğa zamān yok / bu çarğ-ı ‘ömr-fersādın amān yok*

- (3) ‘inān qaytarğıl ėmdi üzgil āmāl / rikāb-ı zinde⁵⁹⁸-gānlıqđın ayağ al
 (4) eşitti yūsuf andın bu beşāret / ferāmūş ėtti cümle māl memleket
 (5) söyünmüşdin⁵⁹⁹ qalıp fāş ol bu sırnı / tilep vārişlerin kēltürdi bizni
 (6) özi ornıda yehūd anı ėyledi şāh / bērip yaħşı naşīhat kıldı evvāh
 (7) yine aydı züleyhā kēlsün aytıñ / vedā‘ ım mev‘ idini bilsün aytıñ
 (8) dēdi qorqar-mēn andın kim bu hayret / anıñ köñlide qalğay tā kıyāmet
 (9) dēdiler haq anı ħursend tutğay / şikībā⁶⁰⁰ vu qavī peyvend⁶⁰¹ tutğay
 (10) bar ėrdi cebrā‘il ėlgide bir sīb / ki bāğ-ı ħuldğa andın ėdi zīb
 (11) anı yūsuf qolığa bērdi fi‘l-hāl / alıp yēdlep turup cān bērdi fi‘l-hāl

-299-

- (1) beqā bāğıdın arı aldı būyī / ki boldı bāğ sarı cüst⁶⁰² <ü> cūyī
 (2) çü yūsufdın çıqıp ol sīb ile cān / bu ħāzırlar cānıdın çıktı efğān
 (3) bu ħālet evcğa⁶⁰³ yētti bu feryād / şadā kök günbezide kıldı bünyād
 (4) tōker ėrdi közidin çün züleyhā / bu ġavğānı eşitti çün züleyhā
 (5) dēdi kim bu nēcük şūr <u> fiğāndur / fiğāndın pür zemīn <ü> āsmāndur
 (6) vedā‘ ėylep cihāndın şād ħūn-ı dil / sarāyı lā-mekānnı kıldı menzil
 (7) çü tōrtünçi kün ėrdi boldı huş-yār / yine eşitip yıqıldı bī-ħod⁶⁰⁴ ol zār
 (8) bu nev‘ üç nevbet üç kün boldı bī-ħod⁶⁰⁵ / kılıp ħāfi reh idrāk-i mesdūd
 (9) kılıp tōrtünçi nevbet hūş <u> iqbāl / yine yūsufdın ėtti pürsiş-i ħāl
 (10) nē bister üzre istep taptı anı / nē yürgen yolıdın aldı nişānı
 (11) ħaber mundın bölek söz aytmadılar / ki çün künc anı pinhān ėylediler

-300-

- (1) ol ot kim sīneside ėrdi pinhān / aña yol açtı feryād ėylep efğān
 (2) velī cānıda bu yoldın dem-ā-dem / füzünrağ boldı bu ot sūzişi hem
 (3) aqızdı rañnelerdin qan artıq var / semen zārını kıldı erğuvān zār
 (4) urar ėrdi bu ġamdın kögsige taş / yüzige kāc⁶⁰⁶ urup dīvārğa baş
 (5) çü firāğ⁶⁰⁷ nārıñğa urdı pence / kılıp ol pence birle anı rence

⁵⁹⁸ Metinde (رنده) şeklinde yazılmış.

⁵⁹⁹ Metinde (سيونمس دين) şeklinde yazılmış.

⁶⁰⁰ Metinde (سكيبا) şeklinde yazılmış.

⁶⁰¹ Metinde (پوند) şeklinde yazılmış.

⁶⁰² Metinde (چست) şeklinde yazılmış.

⁶⁰³ Metinde (اوچ غه) şeklinde yazılmış.

⁶⁰⁴ Metinde (بخود) şeklinde yazılmış.

⁶⁰⁵ Metinde (بخود) şeklinde yazılmış.

⁶⁰⁶ Metinde (كاج) şeklinde yazılmış.

⁶⁰⁷ Metinde (فرق) şeklinde yazılmış.

- (6) be-ğāyet hātırı çün êrdi nā-şād / köñüldin nevha cāndın çekti feryād
 (7) kanı yūsuf kanı fazl-ı ‘ anāsı / kanı muhtāclar hācet revāsı
 (8) nē bildim mēn bu nev‘ êrdi şitābı / ayağın öpmedim çün rikābı
 (9) başını bālīn üzre körmedim hīç / ‘ arağ nesrīn yüzidin sürmedim hīç
 (10) aña techīz <ü> tekfīn èyleben ḥ‘āst / kefen nāzik teniğa kıldılar rāst
 (11) dirīgā kılmadım bir dem nevāzī / bu maḥmilğa kılıp cānım fedāyī

-301-

- (1) yüzüm birle süpürmey ḥ‘āb-gāhın / ki sır olğunça körmey rüy-ı māhın
 (2) bu nev‘ oldum ziyān-kār ay dirīgā /ki bu yañlığ ziyān-kār ay dirīgā
 (3) üzöldüğ mēndin bir kılmadıñ yād / demī dīdārıñ ile kılmadıñ şād
 (4) vefā-dārā vefā-dārī budur mu / nigārı şīve <vü> yārī budur mu
 (5) dil <ü> cānımğa saldıñ turfe cārī / çıkar mümkin emes tā rüzgārī
 (6) munı dep çün ‘ imārī kıldı bī-ḥ‘āst⁶⁰⁸ / ‘ imārini özige èyledi rāst
 (7) yügürdi çüst <ü> çālāk ol be-yek-bār / barıp yūsuf mezārın⁶⁰⁹ öpti bisyār
 (8) bir vaḥşet-hānedin boldı revāne / uşol gevherni istep bardı yana
 (9) nişānī tapmay andın çākdın taş / ki hāk-i püşte vü ğam-nākdın taş
 (10) bu hāk-i püşteğa ol mihr yā nē / özini taşladı mānend-i sāye
 (11) sürüp altun yüzini tüzdi efgān / gehī la‘ l gehī boldı zer-efşān

-302-

- (1) öpüp farakığa gāhī gāh öpüp pāy / fiğān tartıp ki cāndın vāy ay vāy
 (2) kişi kim kıldı devr bu dem temāşā / közi bir menḳal oldı meş‘ al-āsā
 (3) ğam-ı ḥasret bolup ḥaddin füzūn-ter / mişāl hāk-būs oldı nigūn-ı ser
 (4) alıp çün yerge saldı gevherni / ki nergis-dānıdın nergislerini
 (5) yolup nergislerini qolğa aldı / başınıñ kāselerini yerge saldı
 (6) çü bolmay ay yüzüñdin nūr-ı dīdār / eger köz çü şifāñ⁶¹⁰ olsun ol nē der-kār
 (7) yüzün tofrağğa sürtüp töküp kan / yer öpti bērdi miskīnlik birle cām
 (8) körüp hem-rāhları bu ḥāl-i etvār / fiğān tartıp heme yığlaştılar zār
 (9) her ol nevha kim ol yūsufğa tartıp / bulardın nevha çendān ḥaddin artıp
 (10) be-ğāyet nevha èylep nevha-gerğa / mişāl-i nevha-ger ol sīm-berğa
 (11) nevāyī nevha-sāzī boldı çün pest / ki ğasl èylerğa andın soydılar dest

⁶⁰⁸ Metinde (بحو است) şeklinde yazılmış.

⁶⁰⁹ Metinde (مازارين) şeklinde yazılmış.

⁶¹⁰ Metinde (سفا نك) şeklinde yazılmış.

-303-

- (1) töküp közdin yudılar eşk⁶¹¹-bārān / çü gül bergi kibi ebr-i bahārān
- (2) semen şāhıdın ötken gönçe-dék çüst / ki zengārī kefenge aldılar rest
- (3) velī ol pür-dānāyī hikāyet / kıılır üstādıldın bu rivāyet
- (4) bu nev^ç aytur kim her şāhīb-i til / çü çeşm-i pāk yūsuf kııldı tahvīl
- (5) bolup ol cānib қаht <u> vebā köp / ma^ç āş <u> ni^ç met ornıda belā köp
- (6) muqarrer boldı āhır şulh-ı tedbīr / ki tābūt ettiiler taşın şevāb⁶¹²-ı qabr
- (7) nēcük mekr èyledi bu çarh-ı gaddār / èkev haqqııda èylep kīne izhār
- (8) kör āhır èyledi köp bī-vefālīk / kim ölgendin keyin saldı cüdālīk
- (9) nēcük cevr etti körgil bu sitem-ger / ölüg haqqııda nēcün kīne èyler
- (10) yer astın hem sitem-gerlikke turdı / bularnıñ şöhetige ber-hem urdı
- (11) biri çün āşınālīk bahride ğarq / biri leb-teşne hicrān pāy tā fark

-304-

- (1) köñül kim ^ç ışkıdın kerem oldı bāzār / kaçan āsüdelik birle işi bar
- (2) kefen ^ç āşıkğa şad-pāre çāk / felek üstün ger olsun yā ne hāk
- (3) bérıp cān ol perī cānāne ketti / bu nev^ç ol şīr-zen merdāne ketti
- (4) bu nev^ç ölmekni hīç kim öldi dēr mü / ki ^ç āşık cān üçün andın kèçer mü
- (5) burun ağyārdın öpti közini / pes andın bérđi cān naqdīnesini
- (6) ten <ü> cānığa yetsün feyz-i çendān / ki cānğa hāşıl⁶¹³ olsun vaşl-i cānān
- (7) *bu felek pīr-i nekābet şikāyeti kim ejdehā-vār ehl-i ^ç ālem etrāfiğa hālqa urup-* (8) *dur u hemeni taşarruf dāyiresiğa alıpdur ne hīç dermān-delerğa anıñdın* (9) *ümīd-i ihsān u ne hīç üftādelerğa anıñdın kaçargā meh ihtimāl <ü> imkān yoq*
- (10) felek bir hālqa urğan ejderhāyī / ki hālq āzārığa zūr-ı āzmāyī
- (11) anıñ hīç humığa biz giriftār / qutulmaq ihtimāl andın kaçan bar
- (12) yoq anıñ zulmıdın hīç kim selāmet / ne cān kim bolmadı andın cerāhat

-305-

- (1) her ahter kim érür rüşen çerāğı / érür āzādeler köñlige dāğı
- (2) tümen miñ dāğı bar merhemi yoq / bu bī-merhemlikidin hīç ğamı yoq
- (3) qara tünler yüz miñ nūr-ı peydā / hezārān revzen ol tünde hüveydā
- (4) tünide şīr yañlığ yoqdur rengi / ser-ā-ser tünleri zengī pelengi
- (5) bī-haber āzār aña yoq-dék tedbīr / tünı rengi peleng ü künleri şīr

⁶¹¹ Metinde (اسك) şeklinde yazılmış.

⁶¹² Metinde (سواب) şeklinde yazılmış.

⁶¹³ Metinde (حاصل) şeklinde yazılmış.

- (6) becādur nāle bu teng nefesde / peleng <ü> şîr ile biz bir kafesde
 (7) kılur her kimge reng-i aşinālık / muqarrerdür aña āhîr cüdālîk
 (8) besî gerdiş kılıp bu çarh-ı gerdān / besî tâbiş kılıp hürşîd-i tâbān
 (9) tabāyi^ç birbirige rām boldı / ser-ā-ser cān kuşığa dām boldı
 (10) tabāyi^ç birbiridin uçratıp bend / bolur her qaysı öz aşığa peyvend
 (11) kalıp bî-çāre kuş bî-āşiyāne / köñül pür-hünlikıdın āb-dāne⁶¹⁴

-306-

- (1) bahārān faşlıda kıl seyr-istān / temāşā kıl heme bāğ-ı gül-istān
 (2) nēcükdin gönçe bolmış pîrehen⁶¹⁵ çāk / nēdin ol sebze-i ter hār <ü> hāşāk
 (3) nē bā^ç iş perde-i gül pāre pāre / beden pür-şu^ç le <vü> cān bir şerāre
 (4) nē gül pür-müjde lāle vü sebz derhem / töker nergis közidin eşk-i şeb-nem
 (5) benefşe hil^ç atın kör sūg-vārî / çü lāle ğarqa-yı hūn dāğ-dārî
 (6) şanevber kögsini bölmiş şāh-der-şāh / teni kün tîğıdın sūrāh sūrāh
 (7) érür gül-dék yüzi pür-dāğ gül-în / semen-i ter barça⁶¹⁶ (?) çehre vü tîz nāhun
 (8) sadā-yı kamer-gū gevher qayanda / qanı āsüdelik ya^ç nî cihānda
 (9) cihānnı kördi bük (?) faşl-ı bahārı / hāzānıdın hem alğıl i^ç tibārı
 (10) tüşüpdür çadır başıdın nesteren nek / kētip ser-püş⁶¹⁷-ı hayme nārdın nek
 (11) anar-ı bāğ-ı tēc nārdındur / ki zîb zînet-i bāğ-ı kühendür

-307-

- (1) qarap nezāre kılğıl vaqt⁶¹⁸-i çendān / içi tengdür heme pergāle-i çendān
 (2) behîler bāğ ara^ç anber-i şemmāme / muğber kıldı ra^ç nālîkda cāme
 (3) sarığ ruhsārıdın örlep gubārı / cüdālîk dāğıdın bu hāl zārı
 (4) çü muz kattıklıqıdın vu üze bil / zirih-gerlikdin olmas ol mu^ç attal
 (5) çenār inlep nā-geh şiddet-i berd / eşitip bāğ ara āvāze-i serd
 (6) nihān étkeç kolını bîmdin ol / çıkarmay astın şāhdın kol
 (7) bu gītîde nişān-ı hurremi yok / eger bolsa naşîb-i ādemî yok
 (8) cihānga tolsun ihsānı habîbi / naşîb-i ādemîdür bî-naşîbi
 (9) bu dağı nā-murādı birle bol şād / ki kulluğ ğulı bolğıl āzād⁶¹⁹
 (10) nē kim ol dil-pesend hūb her çend / kılur köñlüñ qavsın āder-i mihriğa bend

⁶¹⁴ “āb-dān” kelimesi dizeler arası uyağı sağlamak için “āb-dāne” şeklinde yazılmış.

⁶¹⁵ Metinde (برهن) şeklinde yazılmış.

⁶¹⁶ Bu kelime metinde “barğa” şeklinde yazılmıştır.

⁶¹⁷ Metinde (يوس) şeklinde yazılmış.

⁶¹⁸ Metinde (وقف) şeklinde yazılmış.

⁶¹⁹ Metinde (اراد) şeklinde yazılmış.

(11) tümen hasret birle āhir cüdālīk / ki hicrān ğuşşasığa mübtelālīk

-308-

- (1) ol aış k l ayağıı bendini al / bu bec ⁶²⁰ Őallarııı peyvendini al
 (2) veger n  bende peyvend alğuı bar / alur kim ol sunuğluk arı-ı ğadd r
 (3) y r r ağ  lgige alıp   aŐ y  / teklif⁶²¹ birle  ylep reh-i rev y 
 (4) y tip bost nğa n -geh t nd < > Şarşar / y m rğen bolsa Ő h-ı t ze <v > ter
 (5) yığaka anı peyvend  tse bolmas / kim andın  zni h rsend  tse bolmas
 (6) oluığın k tti  mdi z r pence /  z ıııni z r birle ılma rence
 (7) k z ığın aldı n r <u> r Ően y  / n din k nğe ılur-s n s rme-s y 
 (8) Őaıa peŐde  n bu boldı s ret / k z ıığe s rme ılma b -baŐiret
 (9)   sem n s n ki mehimiığ d r-i n bı / lebiığın l m-ı b   rdi h s bı
 (10) anı s z ağı <v > vaqt-i h m Ő  / ılur-s n lebleriığın perde-p Ő ⁶²²
 (11) ılur-s n  zge birdin her birini / ılur-s n m cer  b   iŐlerini

-309-

- (1) ki ılmas h t rıığa bu hu rı / kim anı b rdi y tk rdi f t rı
 (2) bu    lemiı  z ıığe  ylediığ teng / Őaıa yo  zge    lem sarı  heng
 (3) m n andın orarım kim bolmağay g h / t k p    mr n  cel  n t z < > n -g h
 (4) dil < > c niığda bir env  -ı vesv s / cih ndın barsaığ  h r ⁶²³ناکيس الراس
 (5)  l m c mıda⁶²⁴ bolğay arı s k  / taı meyl-i cih n k nğl nğe b k 
 (6)   herğiz k nğl nğe y tmes ki g h  / bu    lem h liğa ılma nig h 
 (7)   ad m-i h k kefid r bes  teng / atığ tağ anda bardur umğa hem-reng
 (8) Őav b ol kim ayağdın taşlap anı / veger n  yolda aldıığ c vid n 
 (9) nazarđın perde-i efl kdur  yet / budur  tmek n  elbette zar r  t
 (10) yo  t bu lem   ada bara temenn  / k n alıda   adem-i yol zerre- s 
 (11) yo olduığ bara tapay-s n zeb n  / n  derd-i firat <u> d ğ-ı c d y 

-310-

- (1) *ferzend-i erc mendlerini pend bendleri birle tevfi yoluğa k lt rmes t  kim* (2) *idr k*
 <u> *ikt b  lgini kit b-ı kem l t fitr kide  st v r ılğay-(3)lar   meyl < > rağbet ayağını*
ictin b-ı cih n ziblidi (4) *Őabit < > ber-ar r vef aahum 'll h  l  tuhibbu ve turz *⁶²⁵

⁶²⁰ Metinde (بچا) Şeklinde yazılmış.

⁶²¹ Metinde (تكلف) Şeklinde yazılmış.

⁶²² Metinde (بوسى) Şeklinde yazılmış.

⁶²³ Metinde geen bu b l m okunamamıŐtı ve Arapa bir ifade olduğu d Ő n lmektedir.

⁶²⁴ Metinde (حماميدا) Şeklinde yazılmış.

⁶²⁵ Bu ifade “Allah onları senin sevmediğin ve razı gelmediğine muvaffak kılsın.” anlamında kullanılmış.

- (5) közümnin nûrı ay ferzâne ferzend / sêni öz hıfzıda tutsun hüdâvend
 (6) bu sözdin kılsun andağ behre-dâr / ki hâcet vaqti anı èyle der-kâr
 (7) saña tev-gîn (?) êmdi maña sâl / maña şâm sañadur şubh-ı iqbâl
 (8) bu ötken ‘ömrđin mên köp perîşân / meh <ü> sâlmğa her dem şad peşimân⁶²⁶
 (9) nê söz êmdi yoğ ser-mâye <vü> kâr / zimâm-ı ihtiyârım ketti nâ-çâr
 (10) sên evvel ‘ilm-i ‘ıyş⁶²⁷ iktâb êt / ki cehl-âbâdlardın ictinâb⁶²⁸ êt
 (11) êrür ma‘lûm bir âzâde bende / ki nâdân <u> mürde dânişmend zinde⁶²⁹

-311-

- (1) kişi kim ‘âkıl <u> ferzâne oldur / ölüglerge kaçan hem-hâne oldur
 (2) êmesdür hiç kim ‘ömri dü-bâre / anı örgengil andın yoğdur çäre
 (3) ki her ‘ilmige kesb êttiñ ‘amel kııl / ki ‘ilm-i bi-‘ameldür zehr-i kıatil⁶³⁰
 (4) ‘amel-i ihlâşdın kim boldı ‘ârî / yoğ ehl-i zevk⁶³¹ ara hiç i‘tibârı
 (5) işiñ çün hâm êrür hâşıl⁶³² êmes kâm / êrür ‘illet çü helvâ bolsa ger hâm
 (6) hoş şîrin yemekni kıılma ‘âdet / libâs-ı fahrni bilme sa‘âdet
 (7) nefis kèymekke çün boldı kararın / çü kayd bolğay âfetdin hişârın
 (8) çü tülkü nerm pūşnı èylesenğ dost / seg-i zâlim⁶³³ başıñdın tartğay peyvest
 (9) bu deryâ telhini şehd <ü> şeker bil / şadef-dék özni bir dür <ü> güher bil
 (10) kişi h‘ânğa sunğan bolsañ engüşt / aña engüştlerini kıılma muşt
 (11) cevher kim h‘ânıdın boldı nemek-h‘âr / nemek-dâniğa herğiz bërme âzâr

-312-

- (1) ehibbâlarğa ihsân êlgini aç / kadem ur teng-nây <u> buğldın kaç
 (2) çü qarız almaknı bërme kni bereket êt / çü bilgil qarız miqrâş-ı muhabbet
 (3) kerem kııl ğam yükini boynıdın al / ki bâr-ı rāmdın bol fāriğü’l-bāl
 (4) cānıñnı dost yolıda fedā kııl / velikin dost <u> düşmendın cüdā kııl
 (5) kim oldı dost ol yār-i hüdāyī / içige toldı nūr-ı āşinā-yī
 (6) yüküñni tartğan bolsañ girān-bār / zarar def‘ide ol bolğay meded-kār
 (7) sêni kıldar maħalde kıldağay hem / naşihat birle yolda yoldağay hem
 (8) tapılsa bu şaffetlik yār aña kııl / bolup fitrāki bendiğa esir ol

⁶²⁶ Metinde (يشيمان) şeklinde yazılmış.

⁶²⁷ Metinde (عش) şeklinde yazılmış.

⁶²⁸ Metinde (اجناب) şeklinde yazılmış.

⁶²⁹ Metinde (رندہ) şeklinde yazılmış.

⁶³⁰ Metinde (قاتيل) şeklinde yazılmış.

⁶³¹ Metinde (دوق) şeklinde yazılmış.

⁶³² Metinde (حاصليل) şeklinde yazılmış.

⁶³³ Metinde (ظالم) şeklinde yazılmış.

- (9) zamāne kayğusıdın şād oltur / cihān endūhıdın āzād oltur
 (10) köñül levhıdın ayt ğam naqşını çek / firāvān şu‘ lelerni kılgıl endek
 (11) qara tün bolsun yā rüz-ı rüşen / heme vaqt éyle cid <ü> cehd yüzün

-313-

- (1) bu devlet ger saña bolmas müyesser / özün bî-kārılıqdın kıılma ebter
 (2) ki dānālar ara bu nükte meşhūr / ki dāniş-i haq-ı nādān teh-i gūr
 (3) kitāb asradı çün şem‘ -i dāniş / kitāb uzaq nūr-ı şubh <u> peş
 (4) enīs-i künc-i tenhāyī kētipdür / fūrūğ-ı şubhī dānāyī kētipdür
 (5) érür bî-müzd minnet üstādı / birev her lahze dānişdin güşādı
 (6) harīf sebz-i mağz post-puş ol / ‘aceb gūyā-yı esrār-ı hamuş ol
 (7) varaqdın ğonçe-āsā dūr içi pür / bahāyī her varaqdur bir tabaq dūr
 (8) ‘imārīdür ki çün şeker dehenler / muqīm anda heme gül pīrehenler⁶³⁴
 (9) tüzüp şaf rü-be-rü munça ança / tüzüp nāzik bedenler anda teh teh
 (10) heme müşğīn ‘izār-ı dil-rübālar / müselsel kākül <ü> şīrīn liqālar
 (11) barı yigrek kim birbirge hem püşt / bularnı körse her kim tişlep engüşt

-314-

- (1) açıp leb zāhir éylep luṭf-ı taqrīr / dūr-i ma‘ nī tökerler anda birbir
 (2) beyān éylep gehī qur’āndın esrār / gehī rāz-ı eḥādīs éylep izhār
 (3) gehī mānende-i ehl-i şafālar / haqāyık nūrığa hoş reh-nümālar
 (4) gehī āğāh étip şīrīn ‘ibāret / rumūz-ı hikmet <ü> nāzil işāret
 (5) gehī ötkenlerdin tārīḥ étip yād / haber éylep kélürdin gāhī bünyād
 (6) açar bolsañ tiliñni tīz dilğa / köñül zārını keltürseñ çü tilğa
 (7) anı köñlünde kııl evvel taşvīr / ki ya‘ nī ḥayr <u> şerridin tefekkūr
 (8) kafesdin bolsa nā-geh mürğ-ı tayērān / yene keltürmek anı qayda āsān
 (9) muḥālif meylidin köñlün tapıp zeng / ma‘ ārif şerḥidin ‘aqlıñ bolup deng
 (10) ma‘ ārif bolsa ger çün mū-yı bārīk / nè ḥāşıl bolsa köñlün teng <ü> tārīk
 (11) yıraḳ⁶³⁵ tur ḥām şūfīlerdin ay yār / ki qavli ḥāmlardur ḥām-ı bisyār

-315-

- (1) ḥudāvendige feyyāz vücūd ol / yiberdi emr evfū bi’l-‘uhūdi⁶³⁶ ol
 (2) kim édi cehldin bend-i peder bol / pederni taşla ferzend-i hez (?) bol

⁶³⁴ Metinde (پرهن لار) şeklinde yazılmış.

⁶³⁵ Bu kelimenin yanında müstensih hatasından kaynaklı dik bir çizgi bulunmaktadır: Bu çizgiyi hata olarak kabul etmezsek kelimeyi “ıraḳ” olarak okumak gerekir.

⁶³⁶ ”وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ“

“Verdiğiniz sözü de yerine getirin.” (İsrâ, 34)

- (3) naşihat kim eşittin tūtiyā⁶³⁷ kıl / alıp dānā kibi cānında cā kıl
 (4) nē çün nādān eşitti tutmadı yād / bu nādān şem‘ iğa ulı urup bād
 (5) kader deryāsı nā-geh kılsa cünbiş / bu sözlərdin qaçan sāmān tapar ins
 (6) budur kim yahşırax fazl-ı ilāhī / dēgil kār-sāz olğay kemā-hī
 (7) *nefes nefes muhātabasında söz pend ü mev‘ iže tarīkasıda arağa* (8) *salmağ u anı peşin-
 dārlıq meh hod-pesendlıq haqıqıdın* (9) *dest-i kūtāhlıq <u> himmet-i bülendlıq uçığa
 teraqqı kıldurmağ*
 (10) dilā tā ki kēzer-sēn gümī vü hāmī / kıl ėmdi puhte kārān ihtimāmı
 (11) özünni puhteler bezmide⁶³⁸ kıl cā / qaçanğa hāmıllıq küyıda rüsvā
 (12) nēdür kim puhtelik āzāde bolmağ / fenā tofrağıda üftāde bolmağ

-316-

- (1) kēzer-sēn bāğ ara çün meyvedür hām / tutupdur muhkem ol şāğ üze ārām
 (2) çü puhte boldı yerge tüşdi fi’l-hāl / aña yemesde darb-ı seng eţfāl
 (3) bu hām puhtelerdin tüşe alğıl / cefā-yı cāmlardın küşe alğıl
 (4) kēlip töhmet maqāmıda mekān ėt / çü ‘ inqād-ı evc ‘ areb (?) āsān⁶³⁹ ėt
 (5) kişi medhiğa hergiz açmağıl til / bodun (?) minnetin özdin gusil (?) kıl
 (6) cihān sevdālarını⁶⁴⁰ püşt-pā ur / zeber-dest qavmīlerni qafā ur
 (7) ėrür bulturkı-dēk bahārı / hazānı hem bu yılınığ meyl-bārı
 (8) çü bu minvāl ėrür hāl-i kış <u> yaz / ėmes ėki bu ėki birbiridin mümtāz
 (9) fuşul-ı devr ėrür bu nev‘ mu‘ tād / kişi bolğay mükerrergā nēdin şād
 (10) mükerrer gerçi bolsun sihir-mānend / melül andın ėrür şab‘ -ı ĥired-mend
 (11) anı fikr ėt ki bolğay ‘ ākıbet sūd / vücūduñ taşlap özni anı nā-būd

-317-

- (1) özün meşğüllükdin kılma ġam-nāk / köñülni ġüller şuğlıdın ėt pāk⁶⁴¹
 (2) nefes kim çıktı tendin tutğay-sēn baş / bu yolda şart ‘ umde-i pās-ı enfās
 (3) nefes kim çıkmadı āğāhlıkdın / ėmesdür hālī ol cān-gāhlıkdın
 (4) tiriglikniñ çerāğığa ėrür tef (?) / dimāğ <u> ‘ aqlğa budur te’essüf
 (5) yigitlik vaqti kılsañ tırelıkdür / qarılığda ten <ü> cānıñ bolur nūr
 (6) yok oldı ėrse bu zulmāt tābı / toğar ‘ arş yüzige āfitābı

⁶³⁷ Metinde (توطيا) şeklinde yazılmış.

⁶³⁸ Metinde (برميدا) şeklinde yazılmış.

⁶³⁹ Metinde (اشان) şeklinde yazılmış.

⁶⁴⁰ Metinde (سردالارين) şeklinde yazılmış.

⁶⁴¹ Metinde (باك) şeklinde yazılmış.

- (7) uşol zülmetdin er hâşıl émes kām / bu nūruñ şu‘ leside ur néçe⁶⁴² kām
 (8) bu kāmıñ yetkürüp şāyed ki cāyī / kim andın yangay-sên bu bī-ğudāyī
 (9) né sūd āhır saña mū-yı sefīdi / émes hâşıl kim andın rū-yı sefīdi
 (10) yārılık ebridin başıñ üze bār / bu qaraqıñ su boldı yığladıñ zār
 (11) yığı başlap kél āhır yolğa kirgil / yığı <vü> zārī birle ‘özr koyğıl

-318-

- (1) köñül hāzır tutup bu qayğı birle / yuğıl köñlüñ qarasin bu su birle
 (2) yumay-sên bu qaranı ay siyeh-dil / siyeh-kār olmağıñ bilmem né hâşıl
 (3) raḥīmā émdi bu sözdin ḥamūş ol / dīn bir söz aña cān birle hūş ol
 (4) çü ḥatm oldı bu söz bol émdi ḥāmūş / ḥayāl-i nazmdın bolğıl ferāmūş
 (5) qalemni taşla élgiñ rağbeti⁶⁴³ bar / varaqnı yırd (?) fikriñ hiç bī-kār
 (6) çerāğ-ı fikriñ yoq hiç tābı / riyaż-ı nazmnıñ qalmapdur ānı
 (7) qanı cāmī nazm-ı dil-güşāsı / niżāmı qayda ṭab‘ -ı nükte re’si
 (8) hicāb içre bular kim cā kılıpdur / barışı perdedin burun qalıpdur
 (9) yoq anda ğayr-ı derd-i ḥasret-i āh / meger sırrıge bolğay cānga hem-rāh
 (10) bu sırdın örgeñiñ yoq hiç sūdı / müsārı özgeñiñ būd <u> nebūdı
 (11) qayu /.../ illā men etāllāhe bi-qalbin sālimin⁶⁴⁴ ‘ammā sivāllāhi⁶⁴⁵

-319-

- (1) çü sênde bu köñül yoq bilseñ āhır / né bolğay kim özünge kelseñ āhır
 (2) né yaḥşı depdür ol küncür-ı ‘irfān / ki bardur rūze tutmak ḥırqa <u> nān
 (3) namāz éyler becā hem her zen püser / ki bolğay kār <ü> bārı ‘acz <ü> taqşır
 (4) velī ger mürdesin élgiñge al / budur ser-māye <vü> kār ay nīkū ḥāl
 (5) köñül kim şerḥ kıldım saña ay yār / anıñ vaşfıda töktüm dür-i esrār
 (6) munı pır⁶⁴⁶-i mükemmeldin ṭaleb kılkıl / budur bilgil ki bolmaq şāhib-dil
 (7) bu söz itmāmığa yetti çün dil-ḥ‘āh / zamāne zuğamığa el-ḥamdüli’llāh
 (8) ḥayāl-i nazmdın rencür édi cān / köñül fikr qo anı birle ḥayrān
 (9) bu fikret élgidin taşlap terāzū / bu söz veznidin oldı şeb bāzū
 (10) ferāğat bāğıdın çün yanı sāye / tek <ü> pūdın ḥuzūrı bī-bahāne

⁶⁴² Metinde (بچه) şeklinde yazılmış.

⁶⁴³ Metinde (رعبتهسى) şeklinde yazılmış.

⁶⁴⁴ “يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ”

“O gün ne mal fayda verir ne de evlât. Ancak Allah'a kalb-i selîm (temiz bir kalp) ile gelenler (o günde fayda bulur).” (Şuârâ, 88-89)

⁶⁴⁵ Bu ifade “Allah’tan başka. Allahü Teâlâ’nın huzuruna salim bir kalp ile varanlar hariç.” anlamında kullanılmış.

⁶⁴⁶ Metinde (پیر) şeklinde yazılmış.

(11) kalem çün körgüzüp çābük süvārī / hābeşdin menzil éylep rūm sarı

-320-

- (1) kılup rūm içre köp andın izler / beyān gāyibdin éylep köp huredler
 (2) bu dem kim boldı merkebdin piyāde / sunuldu yattı bī-mehd sepīde⁶⁴⁷
 (3) devāt ol müşg table-i haţādur / kalem imdādı birle müşg-sādur
 (4) bu table ağızını hem éyledi mūm / ki bolğay mūmdın tabl ağızı mahtūm
 (5) varaqlar hem perīşān érđi her yan / yığıldı boldı cem‘ bī-hiç <ü> noqşān
 (6) gül-i şad-bergdin yüz berg bir post / ki tā devr-i felek bāķīdür ay dost
 (7) çü gül her dem revācı tāze bolğay / beķā peyvendidin şīrāze bolğay
 (8) yazıldı şıdķ kilkidin bu nāme / kılıp ma‘ şūķ <u> ‘āşık şerhi hāme
 (9) bolup kilkim şeker-hā tūṭī-āsā / kılıp yūsuf birle zıkr-i züleyhā
 (10) ‘aceb bāğı <vu> hurrem nev-bahārı / irem bāğığa andın hār-hārı
 (11) érür her dāstān bih bostānī / ki her bostānī gül-ruhdın nişānī

-321-

- (1) şüküfte anda yüz miñ tāze güller / nühüfte yüz cihān reyhān <u> ‘anber
 (2) ma‘ ānī gül-şenidür şāh üze şāh / çü nāzik lafzı hem çün mürğ-ı küstāh
 (3) haţ-ı müşgīni birle levh-i kāfūr / dırahtlar tahtıda çün sāye-i nūr
 (4) çü her havfı kim cism-dār ol / ma‘ ānī mevc uruğluķ çeşme-sār ol
 (5) ki her yan cedvel her çeşme sarı / letāfet cūyıdın bér çü sarı
 (6) hoş ol reh-rev kim olğay baht aña yār / bu cevır alıda olturğay teng-bār
 (7) yuğay köñül ğamını pāk andın / ğubār-ı hāṭırı ğam-nāk andın
 (8) içidin cūş urup şabr <u> vaķārı / nīkidin ķol alıp hem reh-nümāyī
 (9) tilep luṭf-ı ilāhī bahridin āb / ki bu leb-teşne andın boldı sīr-āb
 (10) kalem çābük kademlik kıldı bī-hem / bu söz itmāmığa yetkürdi bu dem

-322-

- (1) ki hicret tāriḫidin sorsañ aḫvāl
 (2) miñ üç yüz kırķ sekiz édi sāl
 (3) temmeti’l-kitāb⁶⁴⁸ bi-‘avni’l-meliki
 (4) ‘l-vehhāb ve ileyhi me’āb ķād re⁶⁴⁹ inteha
 (5) ‘l-ferāğu min tesvīdi hāzā’l-kitābi

⁶⁴⁷ Metinde (سپاده) şeklinde yazılmış.

⁶⁴⁸ Doğrusu “تم” (temme)dir. Zira kitap müennes değildir. Müzekkerdir.

⁶⁴⁹ Bu harf fazla yazılmış.

(6) fi yevmi'l-erbi' ā'i fi vaḳti'z-zuhri⁶⁵⁰

(7) her ki ḥāned du' ā ṭama' dārem / zi ānki men bende-i günehkārem⁶⁵¹

⁶⁵⁰ (Hayırları) bolca hibe eden, (herşeyin hakiki) sahibi Allah'ın yardımıyla kitap tamam oldu. Dönüş ancak onadır. Çarşamba günü öğle vaktinde bu kitabı yazma işinden ferağ nihâyet buldu.

⁶⁵¹ Günahkâr bir kul olduğum için her edilen duadan (nasibim olmasını) ümit ederim.

DİZİN

- A**
- āb** Far. Su.
 ā. 010/9, 073/7, 166/3, 175/10,
 194/6, 248/9, 267/9, 321/9
 kām-ı ā. 149/2
 mürğ-i ā. 179/6
 revnağ-ı ā. 159/5
 şerbet-i ā. 114/9
 ā.- ı bekā 288/10
 ā.- ı çākdın 245/7
 ā.- ı gül 204/11
 ā.- ı güldin 095/8, 185/6
 cins-i ā.- ı hāk-ı ʿālemī 075/8
 ā.- ı hayāt 049/7
 çeşme-i ā.- ı hayātı 025/6
 ā.- ı hayvān 074/9, 159/11, 210/5
 ā.- ı hevā-yı şām 093/10
 ā.- ı raḥmetdin 190/9
 ā.- ı revānī 289/1
 ā.- ı şāfi 281/4
 ā.- ı zindegānī 062/8
 ā.+ ı 215/5
 ā.+ lar 030/5
- ābā** Ar. Atalar, babalar, pederler.
 ā. 087/2
- ʿabā** Ar. Yünden yapılmış kalın kumaş.
 ʿa.+ sı 220/6
- ābāb** Ar. Otu çok olan yerler, meralar, çayırlar.
 ā.- ı raḥmet 225/7
- ābād** Far. Bayındır, mamur.
 ā. etti 202/11
 ā. 014/3, 066/5, 145/6, 196/10,
 273/10, 279/10, 286/5
- ābdāne** Far. Su kabı, kova.
 ā. 305/11
- āb-dār** Far. Sulu, güzel, parlak.
 ā.+ ı 166/2
- ʿabdü'l-kādir aḥund** Özel ad. Eserin müstensihinin adı.
- ʿa.** AY/7
- ābī** Far. Parlak.
 ā. 089/2, 203/9, 252/1, 253/10
- ʿabīr** Ar. Çeşitli çiçek ve otlardan yapılmış bir tür ilaç, güzel koku.
 ʿa.- i ʿanber 099/7
- ablağ** Ar. alaca, alacalı.
 a.+ ı 280/7
- ābnūs** Ar. Abanoz denilen sert ve siyah bir ağaç.
 ā. 198/2
- āb-rū** Far. Yüzsuyu, namus, şeref.
 ā. 144/12
 raḥmet-i ā. 118/8
 ā.- yı eşk 011/9
- ʿāc** Ar. Fildişi, bağa.
 ʿā.+ dın 198/2
 şafā-yı ʿā.+ dın 049/10
- ʿacāyib** Ar. Çok tuhaf, şaşılacak şey.
 ʿa. 030/1, 048/7, 198/9
- ʿaceb** Ar. Acaba, hayret, gariplik, şaşılacak şey.
 ʿa. 057/5, 082/3, 121/3, 121/7,
 167/11, 177/12, 192/6, 199/6,
 203/9, 228/3, 237/6, 243/12,
 286/1, 313/6, 320/10
 ʿa.+ dür 286/1
 ḥāl-i ʿa.+ ni 065/1
 ʿa.+ rağ 228/4
- ʿāciz** Ar. Güçsüz, beceriksiz.
 ʿā. 020/6, 063/9, 072/4, 131/8,
 155/6, 229/1, 278/2
- ʿācizlik** Ar. + T. Acizlik.
 ʿā. 094/5
- ʿacz** Ar. Beceriksizlik, güçsüzlük.
 ʿa. 021/1, 290/1, 319/3

- aç -** Açmak.
a. 312/1
a.- ar êrdi 276/7
a.- ay 025/10
a.- ğil 075/3
a.- ip 002/8, 009/12, 037/8, 037/9, 049/4, 084/11, 092/10, 098/2, 135/7, 195/6, 199/11, 208/5, 228/6, 247/7, 308/1, 314/1
til a.- ip 070/2, 159/1, 176/5
a.- künça 099/3
a.- madım 223/8
a.- mağıl 316/5
a.- mağ 245/2
a.- mağğa 218/8
a.- mas 040/11
ağız a.- mas 237/2
a.- may 026/7
a.- mayın 176/1
a.- tı 059/6, 123/12, 146/2, 201/4, 205/9, 252/11, 300/1
til a.- tı 241/1
til a.- tılar 018/10, 191/8
a.- tım 039/8
- aç** Aç.
a. 297/5
- açar** Kilit, anahtar.
a. 228/7, 237/2, 314/6
- açığla** – Açıklamak.
a.- p 135/5
- açıl -** Açılmak.
a.- dı 033/11, 042/2, 059/1, 103/10, 161/6, 218/5, 220/5, 227/11, 266/3, 269/1, 271/8, 287/5, 294/5
a.- ğan 180/1
a.- ğanı 058/11
a.- ğay 151/10
a.- mas 208/2
a.- miş 049/5, 064/10, 185/6, 199/9
a.- urğa 097/3
- açılığlık** Açılmış.
a. 199/8
- açku** Anahtar.
a. 218/7
a.+ nı 218/7
- ‘ād** Ar. Kavim adı.
‘ā. 156/8
- ad** Ad.
a.+ ım 212/8
- ‘adālet** Ar. Adalet.
‘a. 262/6
- ādām** Ar. Katık.
ā. 165/10
- ‘aded** Ar. Sayı.
‘a. 020/1
ḥesāb-ı ‘a.+ din 096/7
- ‘adem** Ar. Yokluk, yok olma.
‘a. 004/11, 012/4, 026/3, 041/4
‘a.- i yol 309/10
‘a.+ din 013/1
müḥr-i ‘a.+ dūr 142/6
miḥnetābād-ı ‘a.+ ğa 259/7
- ādem** Ar. İnsan, insanoğlu, adam; Hz. Adem.
ā. 037/9, 038/1, 039/1, 040/12, 089/1, 179/9
nesl-i ā. 012/10
ā.+ de 107/7
ā.+ din 037/8
bostān-ı ā.+ ğa 100/7
ā.+ niğ 037/5
- ādemī** Ar. + Far. İnsanoğlu, ademoğlu.
ā. 266/1
bezād-ı ā. 075/8
naşīb-i ā. 307/7
naşīb-i ā.+ dūr 307/8
- ādemī-zād** Ar. + Far. İnsanoğlu.
ā. 235/11, 243/12
cins-i ā. 069/4
- āder** Far. Ateş.
ā.- i mihriğa 307/10

- ‘**ādet** Ar. Görenek, usul, adet.
‘ā. 243/5, 244/1, 311/6
- adın** Başka.
a.+ ğa 221/2
- ‘**ādī** Ar. Bayağı, aşağı, değersiz.
nesl-i ‘ā.+ lergā 157/4
- ‘**ādil** Ar. Adaletli, doğru.
‘ā. 273/4
- ‘**adīm** Ar. Yok olan.
‘a.- i ḥāk 309/7
- ‘**adīmü’l-miṣāl** Ar. Benzersiz, eşsiz.
binā-yı ‘a.+ ni 196/12
- ‘**adl** Ar. Adalet, doğruluk.
‘a. 286/5
‘a.+ i 286/5
‘a.+ idin 262/5
- āfāk** Ar. Ufuklar.
ā. 041/3, 042/1, 047/2
bend-i ā. 159/4
- āfāt** Ar. Felaketler, belalar,
musibetler.
ā. 109/8
- āferīde** Far. Yaratık, mahluk.
ā. 223/5
- āferīn** Far. Aferin, alkış, bravo.
sezā-yı ā. 016/3
- āferinīṣ** Far. Yaratma, bütün mahlûklar
ā. 197/10
- āfet** Ar. Felaket, büyük felaket
ā. 185/9, 272/5
ā.+ din 272/5, 311/7
ā.+ i 227/5
ā.+ idin 237/13, 243/7
ā.+ im 195/10
ā.+ imdür 149/10
ā.+ ni 182/10
- āfitāb** Far. Güneş
- ā. 015/5, 046/2, 046/10, 054/5,
147/7, 149/2
ā.- ı ‘ālemārā 147/4
şu‘ā‘-ı ā.- ı rüşenidin 257/1
ā.+ ı 046/1, 068/8, 092/8, 253/1,
317/6
nām-ı ā.+ ı 028/3
ā.+ ım 073/4
ā.+ ını 138/7
- ‘**āfiyet-ḥāh** Ar. + Far. Sağlık, esenlik
isteyen.
‘ā. 237/11
- ‘**afv** Ar. Af, bağışlama.
‘a. èyleben 292/8
‘a.- ı yeksān 010/8
‘a.+ ını 011/5
- ağ -** Yükselmek.
a.- ar 040/13
a.- sa 089/2
a.- sun 005/3
- āgāh** Far. haberli, bilgili, uyanık.
ā. bolup 227/3
ā. èmes 020/5
ā. èrdi 148/5
ā. ètip 314/4
ā. kılğay 024/2
ā. oldı 267/5
ā. olsa 049/8
ā. 009/6, 012/5, 039/4, 044/6,
053/10, 058/5, 062/2, 077/8,
082/11, 087/1, 101/9, 128/10,
130/6, 131/7, 138/2, 143/10,
161/4, 169/11, 175/5, 191/7,
203/4, 208/12, 217/10, 221/1,
227/12, 237/4, 258/3, 258/4,
258/6, 261/10, 264/8, 264/11,
265/5, 265/8, 282/1, 282/9,
284/5, 296/8
- āgāhlık** Far. + T. Haberli olma durumu,
bilgili olma durumu.
ā.+ dın 317/3
- āgāz** Far. Başlama.
ā. èylep 116/7
ā. kıldı 159/1

- ā. 001/10, 037/8, 079/11, 084/11, 097/3, 120/5, 129/11, 167/1, 169/5, 182/2, 197/9, 197/12, 202/7, 215/6, 233/11, 255/10, 280/3, 288/1
kışsa-yı ā. 081/1
ā.+ ı 001/6, 029/8, 174/2
- ağdur** - İndirmek.
a.- ğay 068/11
- āgeh** Far. haberli, bilgili, uyanık. Krş.:
āgāh
ā. 229/8, 244/4
- āgehlık** Far. + T. Haberli olma durumu, bilgili olma durumu. Krş.:
āgāhlık
ā.+ da 162/11
- ağır** Ağır, değerli, çok.
a. 122/10, 269/11, 278/8
- ağız** Ağız.
a. açmas 237/2
a.+ dın 266/5
a.+ ğa 229/8
a.+ ı 014/9, 060/5, 191/9, 320/4
a.+ ıdın 157/8
a.+ ığa 199/4
a.+ ım 062/7
a.+ ımdın 106/8
a.+ ımğa 032/4, 155/3
a.+ ın 192/11
a.+ ını 135/7, 320/4
- ağramçı** Halat, ip, urgan.
a. 136/6
- āgūş** Far. Kucak.
ā. 031/9, 053/6, 165/4, 295/13
ā.+ ıda 226/6
ā.+ ıdın 189/7
- āğuşte** Far. Bulaştırılmış, kirletilmiş.
ā. 081/9
- ağyār** Ar. Yabancı, başkası, yabancılar.
a. ěrdi 060/7
- a. 089/6, 115/7, 119/10, 193/9, 208/11, 259/2, 263/3
a.+ dın 263/13, 304/5
- āh** Far. Ah, yazık, eyvah.
ā. ěylep 284/7
ā. 009/6, 036/4, 061/8, 064/7, 068/9, 072/11, 076/9, 079/10, 085/3, 087/1, 089/3, 090/4, 091/4, 091/5, 127/9, 136/2, 175/5, 193/3, 210/10, 245/5, 256/9, 257/3, 275/8, 279/3, 282/6, 284/7
ğayr-ı derd-i ğasret-i ā. 318/9
ķil-i ā. 281/10
müdde-i ā. 276/1
şu^ç le-i ā. 205/4
ā.- ı cānsüz 149/6
ā.- ı eğān 149/8
ā.- ı nedāmet 281/11
ā.+ ı 064/8, 105/9, 175/4, 275/11, 276/1
ā.+ ığa 064/7, 076/9
ā.+ ım 211/5
berķ-i ā.+ ım 011/6
ā.+ ımdın 078/11
ā.+ ını 093/4
- ‘ahd** Ar. Söz verme, ant, yemin.
‘a. 126/4
‘a.- i pīrī 122/5
‘a.+ idin 289/3
‘a.+ im 075/10
- āhen** Far. Demir; zincir.
ā.+ ni 238/11
ser-i ā.+ ni 136/7
- āheng** Far. Uygunluk, düzen.
ā. 225/11, 251/10, 270/1, 274/10, 309/2
‘azm-ı ā. 120/3
ā.+ idin 099/3
- āhenīn** Far. Demirden; demir gibi pek sağlam.
ķıfl-ı ā.+ dın 205/8
- āher** Ar. Başka, diğer, gayrı.
ā. 137/1

- āheste** Far. Yavaş.
ā. 051/2, 140/7, 172/7, 227/10
- āhī** Far. Bir ah.
ā. 011/7, 181/3, 246/8, 286/3
- āhīr** Ar. Son, sonra, sonraki.
ā. 009/9, 017/4, 019/8, 032/8, 042/11, 054/4, 061/2, 062/5, 065/8, 073/3, 078/4, 079/8, 088/11, 089/4, 089/7, 090/10, 092/4, 104/12, 111/7, 113/3, 117/2, 129/12, 134/5, 134/7, 136/4, 137/12, 140/6, 160/7, 161/1, 161/7, 162/1, 162/11, 174/6, 178/10, 179/5, 194/4, 207/7, 212/10, 215/2, 222/11, 224/6, 225/6, 227/1, 231/4, 231/7, 246/6, 247/1, 262/4, 268/8, 269/10, 271/9, 275/3, 293/9, 295/6, 303/6, 303/8, 305/7, 307/11, 309/4, 317/9, 317/11, 319/1
dem-i ā. 008/7
ā.- i kār 106/5, 140/9
dergāh-ı ā.+ de 218/9
ā.+ ğa 154/11
ā.+ i 104/13
ā.+ in 044/11
ā.+ ni 111/10
- āhiret** Ar. Ahiret.
ā.+ ge 263/12
- aḥkām** Ar. Emirler, hükümler, kanunlar.
a. 045/1
- aḥmer** Ar. Kırmızı, kızıl.
gül-i a. 068/7
- āh-nākī** Far. Ah çeken, dertli
ā. 089/9
- aḥsen** Ar. Pek güzel, daha iyi.
a. 001/5, 035/2
- aḥsent** Ar. Aferin, bravo.
a. 033/4
- aḥsenü'l-ḥaḳ** Ar. Doğruların en güzeli, gerçeklerin en güzeli.
a. 268/6
- aḥşam** T. + Far. Akşam.
a.+ ğa 130/2
- aḥtar** - Araştırmak, aramak, aktarmak.
a.- ip 044/10
- aḥter** Ar. Yıldız.
a. 042/1, 139/3, 147/10, 157/5, 260/2, 262/7, 305/1
a.- i burc-ı sa' ādet 047/7
a.+ ge 138/8
a.+ im 106/3, 212/9
- āhū** Far. Ceylan, karaca
ā. 016/1, 172/6
ā.- yı müşgīn 172/11
ā.- yı şahrā 049/10
külbe-i ā.- yı şahrā 131/2
ā.+ nı 247/6
ā.+ sığa 166/8
- aḥvāl** Ar. Durumlar, hâller.
a. érđi 156/7
a. 052/10, 177/8, 221/11, 267/11, 322/1
evşāf-ı a. 265/6
a.- i dildār 170/3
a.- i yūsuf 256/1
a.+ idin 021/4, 130/6, 265/5
a.+ iĝa 254/7
a.+ imde 168/10
a.+ ime 195/5
a.+ inĝe 176/11
a.+ iniĝ 274/3
- aḥzān** Ar. Kederler, sıkıntılar.
külbe-i a.+ ğa 193/4
- aḥzar** Far. Yeşil.
ṭāvus-ı a. 016/7
- aḳ** - Akmak.
a.- ar 011/8
a.- sa 071/11
- aḳ** Beyaz, ak.

- a. 091/3
a.+ ı 032/5
- ‘**aḳabe** Ar. Tepe, yokuş.
‘a.+ sidin 162/1
- aḳar su** Akarsu.
a.+ niḳ 146/2
a.+ yı 048/3
- ‘**aḳd** Ar. Bağ, düğüm; nikah, sözleşme.
‘a.- ı gevher 057/9
‘a.- i berpā 290/3
‘a.- i güher 097/9
‘a.- i muḳkem 290/2
‘a.- i nikāḥ 290/5
‘a.- i peyvend 290/7
‘a.+ i 276/6
‘a.+ iḡa 290/11
‘a.+ in 290/11
‘a.+ inḡin 290/4
- aḳdā** Ar. Fıkıhta daha alim ve daha muktedir kişi.
a.+ sı 237/12
- ‘**āḳıbet** Ar. Son, nihayet, sonunda.
‘ā. 032/7, 106/4, 181/10, 212/11, 246/6, 292/12, 316/11
- ‘**āḳıl** Ar. Akıllı, akıllı kimse.
‘ā. 030/9, 311/1
- aḳız** - Akıtmak. Krş.: aḳız-.
a.- dı 300/3
a.- ḡay 173/10
a.- ıp 088/9, 288/10
- ‘**aḳīḳ** Ar. Genellikle kırmızı renkte olan bir cins değerli taş.
‘a.- i nāb 245/9
- ‘**aḳl** Ar. Akıl.
‘a. 005/6, 038/6, 057/11, 083/7, 149/7
cū-yı ‘a. 017/1
çerāḡ-ı ‘a. 080/8
metā‘-ı ‘a. 207/3
semend-i ‘a. 020/7
- ‘a.- ı cānnı 173/1
‘a.- ı dāniş 153/3
‘a.-ı filḳa 017/1
‘a.+ ḡa 317/4
‘a.+ iḡa 126/8
kemāl-i ‘a.+ iḡa 126/10
‘a.+ inḡ 314/9
- ‘**aks** Ar. Yankı, yansı
‘a. saldı 160/4
‘a.- i bīnūr 160/7
‘a.+ din 047/11, 179/9
cemāl-i ‘a.+ idin 177/9
‘a.+ idür 160/5
‘a.+ iḡa 160/6
‘a.+ ini 204/7
‘a.+ niḡ 160/8
- aḳşā** Ar. Son, en son, uzak.
a.+ ḡa 017/8
- aḳuz** - Akıtmak. Krş.: aḳız-.
a.- dı 062/5
- aḳvāl** Ar. Sözler, lakırdılar.
a. 145/1, 206/8
- al** Ön, karşı, huzur.
a.+ ıda 005/5, 033/9, 038/4, 051/9, 123/10, 129/9, 142/2, 160/6, 182/7, 185/4, 188/4, 191/5, 195/6, 219/9, 219/13, 267/1, 267/6, 283/9, 285/4, 286/11, 291/1, 297/8, 309/10, 321/6
a.+ iḡa 209/3
a.+ imda 154/4
a.+ inḡa 137/12, 138/2, 215/11, 226/2
- al** Hile.
a.+ ḳa 240/4
- al** - Almak.
a. 139/5, 195/2, 298/3, 308/1, 312/3, 319/4
a.- dı 018/6, 019/5, 040/2, 044/11, 057/6, 057/9, 059/6, 060/1, 069/7, 078/8, 084/5, 094/7, 106/2, 126/13, 136/9,

- 137/7, 141/3, 141/4, 141/9,
143/9, 145/2, 154/8, 160/4,
162/7, 191/9, 209/10, 216/2,
220/5, 277/7, 284/8, 285/8,
285/10, 290/11, 299/1, 299/10,
302/5, 308/7
behre a.- dı 191/10
a.- dılar 230/1, 241/3, 303/2
a.- dım 156/4, 224/5
a.- dıñ 061/11, 074/7, 111/5,
161/4
a.- ğan 141/3
a.- ğanda 298/1
a.- ğanı 138/6, 151/8, 188/11,
283/2
a.- ğay erdi 071/5
a.- ğay 044/2, 128/5, 128/6,
156/2, 188/1, 203/3, 223/11,
272/7
a.- ğıl 178/6, 189/7, 240/9, 306/9,
316/3
a.- ğuçı 308/2
a.- ip 006/7, 016/1, 017/4, 019/7,
028/3, 034/1, 034/8, 036/9,
054/12, 056/1, 060/8, 062/2,
067/2, 081/3, 084/5, 084/8,
092/3, 098/5, 109/11, 110/5,
111/4, 128/7, 129/2, 130/11,
132/2, 132/3, 132/8, 132/9,
132/10, 132/11, 132/12, 140/3,
142/1, 142/3, 146/3, 146/8,
148/8, 158/5, 165/10, 171/4,
174/7, 178/5, 185/11, 189/1,
190/8, 198/10, 204/4, 206/8,
208/4, 218/10, 219/4, 220/3,
224/2, 233/9, 238/2, 246/9,
247/2, 261/5, 262/11, 269/1,
272/8, 281/4, 283/4, 284/2,
284/4, 285/11, 287/2, 288/5,
298/11, 302/4, 308/3, 315/3,
321/8
a.- ıpdur 082/8, 185/9, 297/2,
304/8
a.- ırğa 272/2
a.- maķ 128/6
a.- maķğa 141/8
ızn a.- maķıñ 265/3
a.- maķnı 312/2
a.- mañ 190/6
a.- mas 035/8, 161/11
- a.- sa 039/9, 105/6, 197/8, 246/8
a.- ur 016/11, 049/10, 152/4,
192/10, 194/11, 216/6, 235/8,
308/2
a.- urğa 009/5
- al** Kırmızı
a. 153/11
- ‘alā** Ar. Üzere, üst.
‘a. 015/11, 204/11
- a‘lā** Ar. Yücelik, büyüklük.
pāye-i a.+ dım 234/10
- ālāt** Ar. Aletler, makineler, vasıtalar.
ķand-ı ā.- ı şirīn 104/5
- ālāyiş** Far. Depdebe, tantana, gösteriş.
vücūd-ı ā. 019/11
ā.+ idin 074/8, 158/8
- ald** Ön, huzur, karşı taraf.
a.+ ıda 050/3, 103/9, 114/11,
119/10, 193/5
a.+ idin 132/3
a.+ ırğa 103/8
a.+ ırñda 069/3, 284/10
a.+ ırñğa 096/10, 119/4
- aldur -** Aldırmak.
a.- maķğa 170/6
- ‘ālem** Ar. Evren, kâinat, dünya
‘ā. 011/9, 014/3, 016/9, 026/1,
026/3, 040/9, 117/8, 227/11,
241/10, 248/11, 284/11, 286/5,
309/2, 309/6
cān-ı ‘ā. 021/3
ehl-i ‘ā. 304/7
mihr-i ‘ā. 144/7
rüsvā-yı ‘ā. 089/1
şāh-ı ‘ā.- i nūr 055/11
‘ā.- i ‘ışķ 030/1
‘ā.+ de 032/6, 033/9, 082/10,
107/7, 158/9, 183/9, 272/10
‘ā.+ dın 047/6, 127/1
‘ā.+ ğa 037/9, 138/7, 190/7,
210/7, 234/1
küre-i ‘ā.+ ğa 236/5

- nūr-ı ʿā.+ ğa 006/6
 ʿā.+ idür 030/1
 ʿā.+ ni 034/11, 139/6, 284/4,
 309/2
- ʿ**alem** Ar. Bayrak, sancak; nişan,
 alamet.
 ʿa. 019/6, 035/7
- ʿ**ālem-ārā** Ar. + Far. Dünyayı süsleyen.
 āfitāb-ı ʿā. 147/4
- ʿ**ālem-gīr** Ar. + Far. Cihanı tutan,
 dünyayı zapt eden, bütün âleme
 yayılan.
 ʿā. 203/11
 ʿā.- i ħüsn 210/9
- ʿ**ālemī** Ar. + Far. Bir dünya, bir alem.
 cins-i āb-ı ħāk-ı ʿā. 075/8
- ʿ**ālemeyn** Ar. İki alem.
 ʿā.+ din 012/10
- ʿ**aleyhim** Ar. Onun üzerine.
 ʿa. 173/6, 208/5
 ʿa.+ ni 120/10, 129/2, 188/10
 ʿa.+ niġ 129/1, 132/3, 274/3
- ʿ**aleyhi's-selām** Ar. Selam onun üzerine
 olsun.
 ʿa. 080/3, 123/4, 126/6, 144/8,
 167/8, 170/12, 177/6, 180/5,
 180/6, 185/1, 259/11, 269/5,
 295/9
 ʿa.+ dın 173/6
 ʿa.+ ğa 156/9, 188/12, 193/5,
 219/9
 ʿa.+ nı 072/5, 138/6, 141/10,
 151/7, 201/1, 208/4, 225/9,
 233/1, 238/1, 243/10, 263/5,
 290/5
 ʿa.+ niġ 114/3, 120/9, 148/2,
 249/10, 255/2, 279/11, 283/2,
 283/4, 286/7, 292/10, 297/9
- alıġlık** Alımlı.
 a. 209/9
- ʿ**ālī** Ar. Yüce, ulu.
- ʿā. 005/5, 094/3, 141/3, 222/3,
 256/6
- ālī** Far. Safran renkli.
 reng-i ā. 247/11
- allāh** Ar. Allah.
 a. 121/7, 310/4, 318/11
- allāhü ekber** Ar. Allah en büyüktür.
 a. 058/3
- alma** Elma
 a. 056/11
- alte** Altı
 a. 207/10
- altun** Altın
 a. 023/1, 095/7, 104/3, 113/7,
 164/3, 164/6, 164/10, 198/5,
 205/8, 217/7, 229/5, 301/11
 a.+ dın érđi 281/7
 a.+ dın 100/1, 152/11, 203/10
- ālūde** Far. Bulaşmış, karışmış.
 ā. 059/6, 212/5
 ħāk-ı ā. 079/10
- ālūdelik** Far. + T. İffetsizlik.
 ā.+ dın 107/11
- ʿ**ām** Ar. Umumi, genel.
 ʿā. 002/10, 003/9, 027/7, 214/2,
 269/12
 ʿā. érür 291/8
 ħande-i ʿā. 239/5
- āmāl** Ar. Ümitler, dilekler, istekler
 ā. 298/3
- amān** Ar. Eminlik, korkusuzluk.
 a. bér 212/2
 a. 102/11, 298/2
- āmānī** Ar. Eminlik.
 a. 082/7
- ʿ**amār** Ar. Özel ad. Tahtirevanın
 mucidinin adı.

- ‘a. 099/10
- ‘amel Ar. İş, eylem.
‘a. kıl 311/3
hüsn-i ‘a. 009/7
‘a.- i ihlâşdın 311/4
- ammā Ar. Ama, fakat.
a. 056/7, 062/9, 128/5, 137/5,
177/1, 226/10, 248/2, 249/7
- ‘amme Ar. Hala.
‘a. 042/11, 043/1, 181/8
‘a.+ si 042/9
- āmürz-gār Far. affeden, günahları
affeden Tanrı.
ā. 214/6
- ān Ar. An, az bir zaman, zaman.
ā. 018/8, 027/9, 034/1, 039/1,
098/10
ā.+ ı 318/6
- aḡa Ona.
a. ėrdi 198/7
a. 008/8, 011/6, 012/7, 013/3,
015/1, 018/11, 019/4, 020/5,
024/9, 024/10, 024/11, 029/8,
031/6, 033/6, 035/3, 035/11,
037/3, 037/9, 038/4, 039/3,
039/6, 039/9, 039/10, 040/1,
041/6, 042/5, 042/11, 043/3,
044/3, 044/4, 045/1, 045/2,
045/5, 046/8, 047/6, 048/4,
050/11, 052/4, 053/7, 055/3,
060/10, 065/4, 066/7, 066/8,
067/5, 070/10, 070/11, 072/9,
072/11, 078/5, 091/3, 091/5,
091/11, 092/9, 093/5, 113/10,
114/2, 119/5, 120/7, 120/13,
121/2, 122/10, 123/9, 125/6,
125/7, 126/10, 133/10, 134/1,
134/2, 136/6, 137/6, 143/3,
144/6, 145/9, 149/3, 152/10,
153/11, 154/1, 165/10, 166/4,
167/5, 168/7, 168/8, 169/2,
169/3, 169/5, 171/2, 172/1,
172/2, 172/6, 174/3, 174/6,
175/9, 176/1, 178/8, 182/4,
184/10, 186/1, 187/3, 188/4,
191/2, 191/3, 193/11, 196/10,
203/3, 206/9, 207/9, 214/1,
223/8, 226/7, 228/3, 228/4,
228/8, 228/11, 230/9, 231/9,
233/3, 242/11, 243/2, 243/7,
244/1, 245/5, 247/9, 251/6,
255/8, 255/10, 257/6, 260/12,
262/3, 262/5, 262/10, 263/1,
263/8, 263/12, 264/7, 265/2,
266/6, 267/8, 268/10, 268/11,
273/1, 273/2, 275/4, 278/6,
278/7, 278/9, 278/10, 279/5,
279/6, 279/9, 280/2, 281/4,
283/8, 283/9, 284/6, 286/3,
286/9, 286/10, 287/9, 288/1,
291/9, 291/10, 292/10, 292/12,
293/1, 294/1, 297/7, 300/1,
300/10, 305/5, 305/7, 311/10,
312/8, 316/2, 318/3, 321/6
- ana Ana.
a.+ dın 042/6, 250/9
a.+ larını 295/9
a.+ m 032/4, 292/1
a.+ mdın 194/2
a.+ sı 042/4, 296/5
a.+ sınıḡ 042/8
- ‘anā Ar. Zahmet, meşakkat, güçlük.
fażl-ı ‘a.+ sı 300/7
‘a.+ sıdın ėrdi 150/6
- aḡar Ona, ona doğru.
a. 005/4
- anar Far. Nar.
a.- ı bāḡ-ı tāc 306/11
a.+ ı 050/2
- ‘anāşır Ar. Unsurlar.
‘a. 008/11, 280/6
‘a.+ dın 004/2
- ‘anber Ar. Güzel koku.
‘a. 115/3, 158/5, 321/1
ḡisū-yı ‘a. 021/9
müşḡ-i ‘a. 096/4, 270/9
‘abīr-i ‘a. 099/7
‘a.- i şemmāme 307/2

- ‘**anber-āmīz** Ar. + Far. Amberle karışık.
‘a. 146/10
- ‘**anber-āsā** Ar. + Far. Amber gibi.
zülfi ‘a. 165/7
- ‘**anber-būy** Ar. + Far. Amber kokulu.
‘a. 021/8
- ‘**anber-efşān** Ar. + Far. Amber saçan.
‘a. 057/8
- ‘**anber-feşān** Ar. + Far. Amber saçan.
‘a. kıl 002/9
- ‘**anberīn** Ar. + Far. Amber kokulu.
‘a. 159/10, 165/8, 189/11, 202/9
zülfi ‘a. 099/9
zülfi ‘a.+ ni 202/6
- ‘**anberīn-fām** Ar. + Far. Amber kokulu
renk.
‘a. 165/8
- ança** Öyle, böyle, o şekilde.
a. 018/10, 033/4, 039/7, 051/4,
096/1, 102/3, 109/12, 113/6,
135/4, 173/3, 201/9, 221/8,
224/4, 227/12, 229/11, 257/10,
313/9
- anda** Onda, orada.
a. 005/12, 019/6, 019/10, 020/1,
020/3, 023/6, 024/12, 026/1,
026/3, 029/9, 034/6, 037/1,
038/3, 038/10, 040/9, 041/6,
048/5, 049/5, 049/9, 054/10,
066/9, 067/11, 072/7, 073/9,
091/8, 099/8, 115/7, 126/9,
127/7, 127/8, 127/9, 127/10,
127/11, 128/5, 130/10, 138/13,
140/4, 140/5, 148/7, 157/3,
165/2, 171/12, 172/2, 176/4,
178/6, 187/3, 196/7, 196/12,
197/12, 198/5, 199/8, 199/11,
203/9, 208/12, 218/7, 219/5,
229/5, 235/11, 236/2, 236/4,
239/7, 243/2, 243/12, 244/4,
270/2, 276/6, 279/1, 279/2,
- 282/4, 294/11, 295/4, 295/13,
297/5, 309/7, 313/8, 313/9,
314/1, 318/9, 321/1
- andağ** Öyle, o şekilde. Krş.: andağ.
a. 002/10, 017/5, 017/7, 033/2,
034/9, 038/4, 044/6, 045/9,
048/6, 077/10, 078/10, 083/7,
095/1, 097/2, 132/9, 135/1,
136/2, 142/11, 143/10, 146/9,
159/6, 164/1, 165/4, 177/1,
180/10, 181/2, 216/7, 236/10,
238/3, 242/1, 243/5, 247/5,
248/7, 257/2, 262/3, 262/8,
266/1, 271/5, 310/6
- andağ** Öyle, o şekilde. Krş.: andağ.
a. 033/8, 160/8
- andin** Ondan.
a. edi 298/10
a. erdi 185/5
a. erür 316/10
a. 004/11, 008/7, 009/5, 010/7,
012/8, 013/3, 014/8, 016/2,
018/1, 018/2, 018/4, 018/9,
019/3, 019/4, 020/5, 022/11,
023/10, 025/13, 026/9, 027/3,
028/4, 031/8, 034/5, 034/7,
042/1, 042/2, 042/9, 043/4,
044/6, 044/8, 044/11, 045/11,
046/1, 046/11, 048/7, 051/5,
060/4, 072/9, 087/3, 087/5,
091/10, 092/8, 094/2, 104/1,
104/6, 105/9, 106/4, 108/5,
108/6, 108/8, 118/3, 121/10,
123/3, 123/8, 125/4, 127/11,
131/6, 131/7, 133/6, 134/11,
135/5, 136/5, 137/6, 137/8,
137/9, 139/11, 140/6, 140/8,
142/1, 146/8, 146/9, 151/1,
159/8, 167/2, 170/4, 170/5,
170/11, 172/4, 172/5, 174/5,
174/9, 174/10, 174/11, 177/3,
181/2, 181/7, 185/11, 186/4,
188/2, 188/8, 189/5, 191/1,
193/2, 196/2, 197/11, 198/4,
201/9, 208/3, 208/5, 208/11,
208/12, 210/1, 210/2, 210/10,
211/6, 215/10, 217/8, 218/2,

	218/5, 218/8, 221/1, 224/5, 225/2, 227/6, 228/4, 230/6, 232/9, 234/6, 240/11, 245/2, 248/4, 248/5, 249/4, 256/1, 256/6, 258/10, 259/1, 259/3, 261/8, 263/10, 264/4, 264/6, 265/2, 265/10, 272/3, 276/2, 277/2, 278/6, 279/7, 283/3, 284/2, 286/6, 289/11, 295/4, 298/4, 298/8, 301/9, 302/11, 304/4, 304/5, 304/11, 304/12, 308/5, 309/3, 311/2, 317/8, 317/9, 320/1, 320/10, 321/7, 321/9	anı	Onun. a. 001/6, 003/4, 003/6, 003/7, 003/8, 005/4, 005/6, 005/8, 007/10, 011/3, 012/1, 013/4, 015/4, 015/5, 015/6, 015/10, 017/3, 017/4, 020/6, 020/7, 022/9, 025/3, 025/11, 026/5, 026/9, 028/7, 028/10, 030/8, 030/11, 035/3, 036/4, 037/6, 039/3, 040/12, 041/3, 042/4, 044/3, 046/10, 047/9, 048/1, 048/6, 050/3, 052/3, 052/6, 056/2, 070/5, 070/6, 072/2, 076/10, 077/10, 079/5, 079/9, 080/2, 081/4, 082/4, 082/11, 085/11, 085/12, 087/2, 091/9, 093/7, 093/8, 093/9, 103/4, 119/3, 121/6, 122/1, 122/4, 123/7, 125/6, 126/7, 126/8, 130/6, 131/8, 137/4, 137/7, 138/4, 138/5, 140/5, 141/4, 144/4, 144/7, 146/6, 149/1, 150/3, 150/6, 150/10, 150/11, 151/3, 153/3, 156/7, 157/2, 157/8, 157/10, 160/3, 162/9, 165/10, 170/2, 170/6, 171/3, 171/5, 173/4, 174/2, 175/10, 179/6, 180/6, 181/6, 182/1, 183/6, 184/6, 188/1, 189/1, 193/8, 195/9, 197/5, 199/3, 201/10, 205/1, 205/2, 207/8, 207/10, 208/13, 212/7, 216/8, 220/6, 223/3, 223/4, 225/6, 225/10, 227/11, 230/5, 230/9, 231/8, 231/11, 233/4, 234/1, 234/3, 236/1, 236/10, 238/9, 239/6, 241/4, 243/11, 246/8, 246/9, 247/2, 247/11, 253/11, 254/11, 255/11, 256/2, 257/1, 257/11, 260/4, 260/10, 261/3, 263/9, 264/7, 271/4, 271/9, 273/1, 274/2, 274/6, 275/2, 278/3, 279/12, 280/8, 281/8, 283/2, 283/5, 285/9, 286/4, 286/5, 286/6, 286/7, 287/6, 293/8, 293/11, 294/3, 297/8, 297/10, 298/8, 304/11, 304/12, 319/5 a.+ dın 008/8, 015/6, 019/5, 027/8, 028/11, 137/8, 143/2,
anı	Onu. a. 003/3, 003/4, 008/3, 020/2, 020/8, 022/10, 029/10, 029/11, 034/7, 035/2, 035/4, 037/12, 038/1, 040/5, 043/11, 044/2, 044/5, 045/2, 045/3, 052/9, 054/6, 055/4, 055/10, 061/7, 068/11, 069/2, 069/7, 070/2, 070/9, 072/1, 072/5, 073/2, 076/6, 078/6, 082/2, 087/7, 091/6, 092/1, 100/4, 119/6, 125/11, 126/1, 127/6, 128/4, 128/7, 131/9, 132/4, 132/6, 133/2, 136/4, 136/8, 140/3, 140/11, 141/2, 142/9, 143/3, 148/2, 151/3, 154/8, 165/4, 171/10, 173/3, 175/8, 182/4, 182/5, 183/11, 193/11, 195/3, 195/4, 196/8, 209/3, 211/3, 214/4, 216/3, 216/4, 216/8, 218/10, 220/4, 221/8, 221/10, 225/8, 230/5, 231/1, 232/5, 232/8, 235/2, 235/3, 236/8, 237/12, 238/7, 238/10, 239/8, 239/9, 241/5, 242/2, 242/10, 247/2, 247/8, 255/9, 261/4, 263/2, 263/3, 263/4, 264/1, 266/4, 267/7, 268/4, 268/8, 269/2, 275/7, 281/10, 282/3, 285/11, 287/2, 298/6, 298/9, 298/11, 299/10, 299/11, 300/5, 308/5, 308/10, 309/1, 309/8, 310/6, 311/2, 314/7, 314/8, 315/8, 316/11, 319/8		

- 177/8, 207/6, 228/11, 230/6,
236/10, 246/10, 282/5, 291/8,
304/8, 304/9
a.+ dındur 029/1
a.+ dur 086/7, 135/9
a.+ ğa 170/9
a.+ sız 294/2
- ānī** Ar. Bir anda
ā. 080/1
- ‘anķā** Ar. Anka kuşu
‘a. 069/9
nām-ı ‘a. 069/10
- aņla -** Anlamak
a.- dı 224/8
a.- ğan 160/11
a.- p 065/1, 282/3
- ansız** Onsuz.
a. 044/7, 108/4, 254/11, 297/6
- ‘ār** Ar. Utanma, utanç.
‘ā. èter 125/5
‘ā. 071/1, 081/10, 230/4, 243/1,
276/11, 294/1
‘ā.- ı ğāze 097/10
- ar -** Zayıflamak, hasta olmak.
a.- ıp 091/4
- ār** Far. Eğer.
ā. 147/8
- ara** Ara, arasında.
a. 003/2, 006/10, 032/1, 040/10,
044/8, 047/2, 057/1, 059/1,
090/8, 102/8, 110/9, 116/8,
117/5, 118/10, 129/4, 157/4,
172/10, 174/1, 174/4, 177/1,
177/3, 178/1, 187/7, 202/3,
203/5, 218/11, 258/11, 277/5,
307/2, 307/5, 311/4, 313/2, 316/1
a.+ da 029/4
a.+ dın 152/10
a.+ ğa 069/7, 315/7
a.+ sıda 219/10
- ārā** Far. Sūsleyen, sūslemeci.
- ā.+ lar 270/6
- ārāb** Ar. Akıllar, zekālar.
ā. 006/8
- ‘araķ** Ar. Ter.
‘a. 300/9
- ārām** Far. Durma, dinlenme, rahatlık.
ā. bėrgil 183/1, 214/11
ā. 007/1, 007/4, 016/1, 046/4,
054/8, 058/4, 060/10, 073/10,
074/4, 074/7, 086/9, 091/5,
111/1, 111/9, 114/5, 114/12,
118/4, 119/2, 127/11, 154/10,
157/1, 167/12, 168/8, 169/1,
174/7, 177/10, 178/5, 192/5,
198/10, 202/1, 203/9, 212/11,
216/5, 216/6, 228/11, 242/9,
249/6, 250/10, 278/6, 283/6,
283/8, 291/3, 296/1, 316/1
bī-şabr-ı ā. 080/10
cān-ı ā. 074/4
ā.- ı cāndın 111/9
ā.- ı cānġa 142/10
ā.- ı cānım 205/10
- ārāst** Far. Bezenmiş, sūslenmiş. Krş.:
ārāste.
şafġa-ı ā. 197/6
- ārāste** Far. Bezenmiş, sūslenmiş. Krş.:
ārāst.
ā. kılp 101/12
ā. 186/11, 204/2
- ārāyiş** Far. Sūs, bezek.
ā. bėrip 188/11
ā. èylep 113/3, 144/2
ā. 102/7
ā.- i gül 118/1
ā.+ i 290/6
ā.+ iġa 231/8
- ‘areb** Ar. Canlanma, hareketlenme. (?)
‘a. 316/4
- ārēmide** Far. Rahat.
ā. 139/7

arğur - Yormak, zayıf düşürmek. a.- mağay 180/4	‘a.- 1 ‘ işve 188/14 ‘a.- 1 ‘ izz-i devlet 295/13
arı Temiz, saf. Krş.: arığ. a. 014/1, 078/1, 135/11, 169/11, 299/1	‘ arūsī Ar. + Far. Bir gelin. mehr-i ‘a. 097/7
arığ Temiz, saf. Krş.: arı. a. 224/8	‘ arż Ar. Sunmak, takdim etmek, göstermek, bildirmek. ‘a. étip 286/11 ‘a. kılğanı 151/7 ‘a. 202/9 ‘a.- 1 hāl-i çendin 206/10 ‘a.- 1 niyāzın 290/1 ‘a.+ ığa 116/6 ‘a.+ ını 088/2
‘ ārīz Ar. Yanak. ‘ā.- 1 gül 210/9 ‘ā.+ ıdın 150/9	
‘ ārī Ar. Uzak, ayrı. ‘ā. kılmas 040/11 ‘ā. 270/8, 311/4	‘ arza Ar. Sunma, gösterme. ‘a. kılıp 188/12 ‘a. 209/1
ārī Far. Evet, elbette. ā. 292/5	
arqa Arka, arka taraf . a.+ dın 173/2, 218/9, 218/10, 252/8 a.+ mdın 224/7 a.+ sıdın 221/6 a.+ sığa 202/8	arzağ Ar. Gök mavisi. a. 006/6
‘ arş Ar. Gök. ‘a. 019/5, 290/2, 317/6 ‘urüc-ı ‘a. 016/10 ‘a.- 1 rüzesidin 015/6	ārzū Far. Arzu, istek. ā. kıldı 171/9 ā.+ sı 023/4, 047/2, 293/8 ā.+ sıdın 164/1
art - Artmak, çoğalmak. a.- ar 207/2 a.- ıp 135/3, 148/8, 247/4, 302/9	ārzūluğ Far. + T. Arzulu, istekli. ā. 230/6
artıq Çok, fazla. Krş.: artuğ, artuğ. a. 300/3	ārzū-mend Far. İstekli, hevesli ā. 043/3
artuğ Çok, fazla. Krş.: artıq, artuğ. a.+ rağ 182/9	ārzūyī Far. Bir arzu, bir istek. ā. 171/12, 190/2
artuğ Çok, fazla. Krş.: artuğ, artıq. a. 005/7, 015/8, 043/1, 052/10, 096/5, 105/5, 287/8	as - Asmak. a.- ıp 058/2
‘ arūs Ar. Gelin, kız. ‘a.- 1 ma‘ nīğa 031/9 ‘a.- 1 nev-bahārīğa 004/4	‘ aşā Ar. Asa, sopa, değnek. ‘a. 121/11, 122/1 ‘a.- yı sebz 121/10 ‘a.+ dın 123/3
	āsā Far. Gibi. ā. 252/12, 280/9, 302/2, 309/10, 313/7, 320/9
	āsālīğ Far. + T. Benzerlik (?).

- ā.+ ın 007/7
- āsān** Far. Kolay
ā. bolur 108/3
ā. ét 316/4
ā. 009/12, 018/8, 080/8, 098/10,
099/3, 107/5, 128/2, 195/7,
197/5, 243/9, 245/8, 261/3, 314/8
ā.+ dur 058/2
- āšār** Ar. Eserler, belirtiler, izler.
ā. 046/8, 122/9, 192/6, 288/4
ā.- ı keremdin 266/9
ā.- ı ıışķ 065/5
ā.- ı šāhī 034/6
ā.+ ı 152/8
ā.+ ıdın 040/11, 064/4, 065/3
ā.+ ıdındur 204/11
- ‘**ašāyī** Ar. + Far. Bir bostan, bir asa.
‘a. 122/5, 122/8, 308/3
- āsāyiş** Far. Rahat, huzur.
ā. 244/9
ā.+ ı 103/11
ā.+ ıdın 073/1
- ‘**asel** Ar. Bal.
‘a. 166/3
- ‘**ases** Ar. Gece bekçisi.
‘a.+ dın 054/12
- ‘**āşī** Ar. Asi, isyankâr.
‘ā. 024/3
‘ā.+ larġa 214/2
- āsīb** Far. Bela, musibet, zarar.
ā. 017/3, 152/2
- āsib** Far. Gayret, çaba.
ā. 172/6
- āsitān** Far. Eşik. Krş.: āsitāne.
ā.+ ın 254/9
- āsitāne** Far. Eşik; payitaht. Krş.: āsitān.
hāk-ı ā. 092/5
- āsitānī** Far. Bir konak veya saraya ait.
- ā. 119/5, 256/10
- aşl** Ar. Kaynak, kök, asıl, soy.
a. 160/6
a.- ı şerādım 212/8
a.+ dın 160/7
a.+ ıġa 305/10
a.+ ıñ 061/10
- aşlā** Ar. Asla, hiçbir zaman.
a. 262/8
- āsmān** Far. Gök, gökyüzü. Krş.: āsumān.
kāh-ı ā.+ dın 005/2
ā.+ dur 299/5
ā.+ ġa 209/11
ā.+ ıdın 041/10
- āsmānī** Far. Semavi, ilahi.
ā. 035/7, 041/1
- ‘**asr** Ar. Cinlerin bir kabilesinin adı.
‘a. 100/10
- asra -** Korumak, saklamak
a.- dı 046/5, 060/2, 313/3
a.- ġaylar 173/3
a.- p 064/3, 093/4, 184/11, 186/9,
192/1, 217/1
- ast** Alt, aşağı
a.+ ıda 049/1, 089/9, 113/9,
128/2, 138/11, 188/2, 234/4
a.+ ıdın 098/3, 216/2
a.+ ıġa 145/4, 162/9, 178/1,
235/8, 251/4, 278/4
- astın** Alt, aşağı, aşağı doğru; önce
a. 044/10, 051/3, 051/5, 054/4,
057/10, 209/8, 273/4, 273/9,
278/4, 303/10, 307/6
- āstīn** Far. Yen, elbise kolu. Krş.: āstīn.
ā. 108/9
- āstin** Far. Yen, elbise kolu. Krş.: āstīn.
ā.+ ıñ 108/9
- āsūde** Far. Sakin, huzurlu, rahat.
ā. 057/10, 259/8

āsūdelik Far. + T. Rahatlık.
ā. 304/1, 306/8

āsumān Far. Gök, gökyüzü, sema. Krş.:
āsmān.
ā.+ ğa 225/12

aş - Aşmak, geçmek.
a.- ip 040/12, 151/13, 193/8,
224/3, 236/6
a.- kan 106/8
a.- tı 057/7, 162/1, 175/7, 296/7
a.- up 049/3, 054/9, 128/9, 170/4
a.- ur 292/7

aş Aş, yemek.
a.+ dın 244/2

āşām Far. Yeme içme.
ā. 080/10
ā.+ ı 024/5

‘āşık Ar. Aşık.
‘ā. bolsa 233/4
‘ā. 031/3, 036/3, 052/2, 101/1,
156/9, 157/3, 167/6, 170/1,
170/4, 175/5, 175/6, 199/1,
200/3, 201/8, 245/1, 249/9,
255/10, 292/6, 293/1, 293/4,
304/4, 320/8
rūz-ı ‘ā. 250/4
‘ā.- ı bīdil 283/5
‘ā.- ı zār 075/9, 170/3, 249/8,
292/6
‘ā.+ dın 194/5
‘ā.+ ğa 118/4, 188/6, 250/7,
286/9, 292/9, 304/2
‘ā.+ ı 028/10

‘āşık-āne Ar. + Far. Aşıkça, aşık gibi.
‘ā. 079/8, 084/4

‘āşıklık Ar. + T. Aşıklık.
‘ā. 025/13, 065/11
‘ā.+ da 032/7, 292/12
‘ā.+ ıdın 053/10

āşikārā Far. Açık, belli. Krş.: āşikāre,
āşkārā.

ā. kılsa 039/11
ā. 023/11, 027/3, 029/2, 037/9,
203/5, 267/1, 290/1, 290/3,
290/11

āşikāre Far. Açık, belli. Krş.: āşikārā,
āşkārā.
ā. 092/10, 225/1, 256/11

āşinā Far. Tanıdık, bildik.
ā. 208/12
ā.+ nıñ 006/3
ā.+ yı 088/4, 092/7

āşinālık Far. + T. Tanışıklık.
ā. 100/11, 303/11
reng-i ā. 305/7

āşināyī Far. Haberdarlık, dostluk.
nesīm-i ā. 258/10
nūr-ı ā. 312/5

āşiyān Far. Yer, ev; kuş yuvası. Krş.:
āşiyāne
ā.- ı bīġānedür 006/4
ā.- ı mürġ 274/10
ā.+ ı 057/1
ā.+ ın 083/11

āşiyāne Far. Yer, ev; kuş yuvası. Krş.:
āşiyān.
ā. 069/9
ā.+ sidin 025/11

āşiyān-vār Far. Kuş yuvası gibi.
ā. 277/6

āşkārā Far. Açık, belli, meydanda. Krş.:
āşikārā, āşikāre.
ā. 194/11, 225/8

‘aşk-bāz Ar. + Far. Aşkla oynayan,
yalandan âşık görünen.
‘a. 100/11

‘aşk-bāzī Ar. + Far. Aşk oyunu.
‘a. 176/8, 201/11
sır-ı ‘a. 161/5
‘a.+ dūr 161/5

- āşūr** Far. Takip eden, takipçi. (?)
ā. 292/7
- āşüfte** Far. Çılgınca seven, perişan.
ā. 005/6, 152/1, 156/9
reng-i ā.+ dūr 068/6
- āşüftelik** Far. + T. Perişanlık
ā. 071/1
ā.+ din 220/1
- at** Ad, isim.
a. 012/7
a.+ dın 003/10
a.+ ı 001/7, 001/10, 003/5, 003/8,
009/8, 101/4, 141/4
a.+ ığa 163/12
a.+ ım 083/1, AY/7
a.+ ımın AY/7
a.+ ın 062/7, 081/5
a.+ ın 070/1
a.+ ını 030/8, 031/11
a.+ ını 082/11
- at -** Atmak, fırlatmak.
a.- ıp 226/4
a.- sa 063/12, 063/13, 221/4
a.- tı 216/9
- aṭ** At.
a.+ ı 271/4, 280/6
a.+ lar 098/6, 112/10
a.+ larının 284/4
- ‘aṭā** Ar. İhsan, bağış.
‘a. 243/9
‘a-yı bī-nihāyet 039/8
şükr-i ‘a. 295/3
ḥarf-i ‘a.+ ğa 010/8
‘a.+ sı 096/8
‘a.+ sın 094/9
- ata** Baba, ata.
a. 042/8, 087/6, 295/9, 296/5
a.+ sı 072/2, 090/11, 091/6
a.+ sının 044/4, 126/6
a.+ sığa 044/5, 122/3, 128/11,
129/1
a.+ sını 132/3
- ata -** Adlandırmak.
a.- p 293/4
- ‘aṭā-rīz** Ar. + Far. İhsan, bağış saçan,
döken.
‘a. 018/3
- ‘aṭāyī** Ar. + Far. Bir ihsan, bir bağış.
‘a. 295/4
ebr-i ‘a. 265/11
- āteş** Far. Ateş.
ā. 215/4
pesend-i ā. 202/10
sevdā-yı ā. 233/5
- āteş-engīz** Far. Ateş çıkartan, ateş saçan.
ā. 200/4
- āteşī** Far. Ateşli, hararetili.
ā. 036/5
- aṭlas** Ar. Üstü ipekli altı pamuklu
kumaş.
a. 271/2, 271/3, 278/2
kimḥāb-ı a. 162/6
ṭāḳ-ı a. 197/7
çarḥ-ı a.+ ğa 019/2
a.+ ını 019/2
- atlık** Adlı, isimli.
a. 046/13, 095/7, 156/8
- āvāre** Far. Serseri, boş gezen, işsiz
güçsüz, aylak.
ā. kılğan 150/4
ā. kılmağ 125/11, 126/1
ā. 246/7
ā.+ dūr 206/2
- āvāz** Far. Ses, seda.
ā. etti 012/3
ā. 020/4, 083/8, 127/3, 186/4,
208/8, 220/5, 227/11, 229/2,
280/3, 289/10, 297/4
ā.+ ı 279/1, 279/12
- āvāze** Far. Söz, haber, yüksek ses,
çığlık.
ā. 044/8

- ā.- i serd 307/5
- avıt -** Avutmak, teselli etmek.
a.- ğıl 139/6
- āvīze** Far. Asılı bulunan, asılan; mum veya lambayı taşımak için tavana asılan süs.
ā.- i gūş 052/6, 097/11
ā.+ si 100/1
- ay** 30 günlük süre, ay.
a. 121/6, 164/4, 269/8, 277/11
a.+ da 249/5
- ay** Ay, Dünya'nın uydusu, kamer; ay gibi parlak olan güzel.
a. 004/11, 053/3, 056/6, 059/7, 068/8, 073/1, 073/7, 082/7, 083/8, 086/9, 093/5, 096/3, 103/11, 113/4, 123/4, 124/2, 133/5, 133/6, 138/10, 145/10, 155/5, 168/3, 169/10, 177/9, 184/3, 189/6, 193/12, 203/1, 203/7, 205/1, 209/5, 229/6, 271/3, 280/9, 280/11, 302/6
a.+ dın 123/1, 134/10, 147/10, 182/6, 189/1
a.+ ğa 092/10, 114/7, 146/3, 202/11
a.+ ıñ 282/2
a.+ larġa 136/1
a.+ nı 050/10, 203/5
a.+ nıñ 050/10, 210/10
ġayr-ı ġurş-ı a. 127/8
şakġ-ı a.+ ğa 014/1
- ay** Ey, hey, bir seslenme ünlemi.
a. 003/11, 005/10, 008/4, 011/2, 016/8, 023/2, 031/1, 031/4, 031/7, 032/2, 039/10, 041/8, 043/7, 051/1, 061/10, 062/2, 062/7, 066/4, 067/3, 068/3, 068/5, 074/7, 075/4, 075/11, 076/1, 080/5, 081/2, 082/8, 087/8, 088/10, 089/4, 090/6, 107/9, 108/3, 111/2, 116/8, 117/10, 122/3, 124/1, 134/5, 137/9, 139/5, 144/11, 147/5, 149/6, 149/9, 154/4, 163/1, 167/1, 178/2, 178/9, 180/9, 181/4, 181/5, 181/11, 182/6, 183/3, 183/10, 189/10, 190/5, 192/5, 194/7, 195/5, 196/7, 205/10, 206/5, 206/11, 208/10, 209/4, 210/4, 212/3, 213/5, 214/7, 215/7, 216/5, 220/6, 220/8, 226/1, 230/2, 230/10, 230/11, 231/3, 232/11, 233/8, 234/7, 235/1, 235/4, 237/5, 238/8, 240/5, 252/2, 253/8, 254/1, 254/4, 266/7, 267/10, 283/10, 287/10, 287/11, 289/4, 295/1, 296/5, 296/6, 296/7, 296/11, 301/2, 302/1, 310/5, 314/11, 318/2, 319/4, 319/5, 320/6
- ay -** Söylemek, konuşmak
a. 068/5, 159/2, 196/1
a.- dı 047/6, 065/4, 065/5, 071/2, 072/2, 088/6, 124/10, 126/13, 127/4, 128/1, 142/8, 148/12, 149/1, 168/10, 172/2, 180/7, 182/6, 183/10, 195/5, 213/11, 214/7, 215/7, 220/4, 230/2, 232/9, 265/5, 267/10, 271/8, 294/8, 298/1, 298/7
cevāb a.- dı 183/3, 194/7, 196/1, 212/3, 220/2
a.- dılar 140/4, 261/11
a.- ğan 240/2
a.- ğay 025/10
a.- ğıl 168/9, 220/8
- ayaġ** Kadeh, ayak.
a. 017/2, 047/10, 052/1, 060/1, 067/3, 094/11, 184/2, 235/8, 298/1, 298/3
a.+ dın 309/8
a.+ ı 007/2, 093/1, 112/9, 121/10, 133/4, 141/13, 267/9, 279/8, 280/9, 281/9
a.+ ıda 278/1
a.+ ıdın 047/3
a.+ ıġa 014/6, 018/4, 019/1, 034/2, 053/9, 059/5, 074/6, 082/6, 084/6, 119/4, 133/11, 170/5, 248/12
a.+ ım 009/3, 010/10, 107/1

- a.+ ın 012/6, 052/10, 078/5,
124/12, 145/7, 171/4, 273/4,
300/8
a.+ ın 308/1
a.+ ınğa 068/2, 230/11
a.+ ını 093/2, 279/7, 310/3
- ‘ayān** Ar. Belli, açık, meydanda.
‘a.+ dur 039/7
‘a.+ dur 049/4
- ‘ayār** Ar. Altının, gümüşün ve başka kıymetli madenlerin karışma derecesi, derece.
‘a.- ı nakdini 204/7
‘a.- ı sīm 050/3
- āyāt** Ar. Ayetler.
ā.- ı kemālidin 003/7
ā.- ı qur’ān 035/3
- ‘ayb** Ar. Ayıp, kusur.
‘a. kılmağ AY/3
‘a. 026/5, 160/3, AY/3, AY/4
- aydın** Aydınlık.
a. 040/13
- āyet** Ar. Ayet, işaret, belirti, delil.
ā. 309/9
izhār-ı ā.+ lergā 023/5
- ayır -** Ayırmak.
a.- ıp 126/6
- āyīn** Far. Tören, merasim, dini tören.
Krş.: āyīn.
ā. 120/2, 237/4, 257/6
nūr-ı ā. 229/3
resm-i ā. 084/7, 120/1
ā.- i kiş ērdi 222/8
ā.- i muḥabbet 184/5
ā.+ din 063/6
ā.+ ğa 063/6
ā.+ i 290/10
ā.+ ni 120/1
- āyīn** Far. Tören, merasim, dini tören.
Krş.: āyīn.
ā. 188/14, 190/4
- resm-i ā. 204/2
ā.- i ḥıreddin 134/6
resm-i ā.- i şehādet 191/11
- āyine** Far. Ayna.
ā. 026/6, 029/2, 029/3, 051/10,
092/11, 160/4, 176/1
ā.+ de 027/8
ā.+ ğa 051/9
ā.+ si 024/8
ā.+ side 156/10
- āyine-ārā** Far. Ayna süsleyen.
ā. 029/2
- aylık** Bir ay süreli.
a. 226/6
- ‘ayn** Ar. Aslı, kendisi, tıpkısı.
‘a.- ı kāfūr 050/1
‘a.- ı sīrāb 046/2
‘a.- ı şefkat 124/9
‘a.- ı vişāl-i ṭurfe 177/12
‘a.+ dur 046/7
- ayrık** Yarık, çatlak.
a.+ larda 186/5
- ayrıl -** Ayrılmak. Krş.: ayrıl-.
a.- dı 042/7
- ayrul -** Ayrılmak. Krş.: ayrıl-.
a.- urğa 043/1
- ayse** İse.
a. 107/6, 119/5
- ayt -** Söylemek.
a. 002/7, 289/4, 312/10
a.- ar 101/10
a.- ay 088/2, 265/2, AY/7
a.- ğıl 075/4
a.- ın 298/7
a.- ıp ēdiğ 287/2
a.- ıp 040/3, 216/2
‘özü a.- kanı 180/6
a.- madılar 299/11
a.- tı 104/6, 143/10
a.- ur ēdi 120/7, 165/3
a.- ur ērdi 111/11, 282/3

- a.- ur 046/12, 103/3, 137/9,
197/2, 214/2, 259/4, 303/4
a.- urdın 124/4
a.- urğa 121/6
‘özr a.- urın 132/1
- aytur** - Söyletmek.
a.- dı 258/1
- ‘**ayyār** Ar. Hilekar, dolandırıcı.
‘a. 054/12
- az** Az.
a. 069/4, 127/11, 182/10, 222/6
- az -** Sapmak, yoldan çıkmak.
a.- ğan 155/3
a.- ıp 138/13
- ‘**azāb** Ar. İşkence, üzüntü, keder.
‘a.- ı dūzaḥdın AY/4
serīr-i ‘a. 087/9
‘a.+ ı 134/7
‘a.+ ım 073/4
- āzād** Far. Özgür, hür, kölelikten
kurtulmuş kimse.
ā. boldı 260/8
ā. bolğıl 178/4
ā. érđi 054/3, 296/2
ā. étip 206/6
ā. 014/3, 030/4, 081/8, 086/2,
131/3, 154/9, 173/5, 206/6,
212/7, 219/3, 260/6, 273/10,
274/5, 280/5, 297/11, 307/9,
312/9
serv-i ā. 056/2, 231/8
- āzāde** Far. Özgür, hür, serbest.
ā. bolmaḵ 315/12
ā. érđim 008/10
ā. 013/7, 066/8, 310/11
ā.+ ler 305/1
- āzādī** Far. Özgürlük, hürlük, serbestlik.
ā. 056/2
- āzādliḵ** Far. + T. Bağımsızlık, özgürlük,
serbestlik.
ā.+ dın 212/7
- āzār** Far. İncitme, takdir.
ā. éđi 267/8
ā. 011/4, 079/6, 111/3, 122/9,
131/8, 133/6, 135/8, 136/5,
170/5, 184/2, 239/3, 286/10,
305/5, 311/11
ḥāṣṣa-ı ā.- ı bülbül 244/10
ā.+ ıġa 236/5, 304/10
ā.+ ını 011/2
- ‘**azāyim** Ar. Dualar, tılsımlar.
‘a. 069/1
- ‘**azīm** Ar. Büyük, ulu.
devlet-i ‘a.+ i 090/13
- ‘**azīmet** Ar. Dualar, tılsımlar, büyüler.
‘a.+ ler 069/2
- ‘**azīmü’ş-şān** Ar. Şanı, şöhreti büyük
olan.
‘a. 034/7
- ‘**azīz** Ar. Değerli, muhterem
‘a. étkey 161/8
‘a. 092/6, 108/4, 156/4, 213/7,
234/10
‘a.+ ler 157/10, 190/5
- ‘**azīz** Ar. Mısır’da vezirlik unvanı.
‘a. érđi 274/12
‘a. 103/5, 114/11, 143/3, 153/7,
154/1, 179/5, 213/6, 215/11,
219/13, 220/3, 220/4, 220/6,
221/11, 224/10, 225/5, 239/4,
240/5, 273/10
‘a.- i mıṣr 090/4, 090/6, 092/2,
094/4, 101/11, 102/1, 105/2,
109/9, 112/6, 142/10, 143/9,
219/9, 269/6, 273/3, 274/3
‘a.- i mıṣr-ı meşhūr 083/1
‘a.- i mıṣrdın 085/2
‘a.- i mıṣrdın 091/9
‘a.- i mıṣrğa 090/12, 109/3,
142/8, 183/5, 273/7
‘a.- i mıṣrnı 101/9, 104/8, 141/11
‘a.+ dın 108/6, 291/9
‘a.+ ğa 220/4, 239/11
‘a.+ i 275/3

- ʿa.+ im 105/11
 ʿa.+ ni 223/1
 ʿa.+ niḡ 110/11
- ʿazīzī** Ar. + Far. Bir aziz, azizlerden olan.
 ʿa. 012/9
 yār-i ʿa. 081/7, 182/7
 ʿa.- i ḡalkdur 083/2
 ʿa.+ niḡ 214/5
- ʿazm** Ar. Kasıt, niyet, karar.
 ʿa. etti 170/6, 293/7
 ʿa. 017/6, 126/3
 ʿa.- ı āheng 120/3
 ʿa.- ı mıṣr 138/12
 ʿa.- i mıṣr 141/5
 ʿa.- i rāh 158/6
 ʿa.+ ide 126/4, 144/9
 ʿa.+ iḡa 101/12, 297/3
- āzmāyī** Far. Denemiş, sınamış, sınamış olma.
 zūr-ı ā. 304/10
- āzmāyiṣ** Far. Deneme, sınama, tecrübe.
 ā. 031/2, 066/1
- āzürde** Far. İncinmiş, kırılmış, üzülmüş.
 ā. 177/10, 246/6
- āzürdelik** Far. + T. İncinmişlik, kırılmışlık.
 ā. 256/3
- B**
- bā** Far. İle, birlikte.
 b. 020/4, 074/2, 081/11, 089/11, 095/8, 126/1, 128/7, 130/2, 132/5, 148/2, 151/1, 166/6, 171/9, 213/5, 230/12, 233/8, 244/1, 244/2, 245/2, 270/8, 286/3
- bā** Far. +A yönelme hali eki görevinde kullanılan Farsça ön ek.
 b. 011/4, 139/10,
- bā** Ar. Be harfi.
- b. 151/1
- ba** Bağ, düğüm. Krş.: bağ.
 b. 219/4
- bāb** Ar. Kapı, eşik.
 b. 027/1, 041/2, 051/10, 055/3, 057/7, 163/9, 294/2
 b.- ı güftār 027/5
 b.- ı ṡāḡat 124/7
- bāc** Far. Haraç, vergi.
 b. 049/10
- bād** Far. Yel, rüzgar.
 b. 212/3, 231/8, 247/5, 261/5, 315/4
 reh-i b. 235/11
 b.- ı idbār 295/12
 b.- ı nefes 034/1
 b.- ı ṣad 087/5
 b.- ı ṣarṣar 281/2
 b.- ı seḡer 253/4
 b.- ı seḡerḡa 119/8
 b.- ı seḡerḡiz 117/10
 b.+ ıda 247/2
- bādām** Far. Badem, sevgilinin gözü
 b. 165/10
 b.- ı dümaḡz 011/2
 b.+ dın 180/8
- bāde** Far. İçki, şarap.
 b. 003/1
 b.- i ʿıṣḡ 030/5
 b.+ dın 003/2, 113/9
 b.+ ler 229/3
- bāde-peymā** Far. Şarap içen, şarap ölçen.
 rind-i b. 004/6
- bād-pā** Far. Ayaḡı çabuk olan, hızlı, süratli.
 ḡurūṣ-ı b.+ lar 110/8
- bād-pāyī** Far. Hızlılık, süratli olma durumu.
 b. 016/11

- bāf** Far. Dokuma, örme; dokumacılık.
b. 051/2
- bāğ** Far. Bağ, büyük bahçe.
b. 057/1, 059/1, 119/1, 130/9, 172/4, 174/8, 185/8, 185/12, 187/8, 187/10, 188/10, 202/3, 260/4, 270/8, 277/7, 299/1, 307/2, 307/5, 316/1
gülşen-i b. 064/10
mişāl-i gönçe-i b. 010/11
naḥle-i b. 118/2
nesīm-i b. 282/8
nihāl-i b. 048/2, 122/2
sūsen-i b. 117/11
b.- ı bahārī 118/11
b.- ı çemengā 004/9
b.- ı gülistān 306/1
b.- ı gülşenim 194/1
b.- ı gülzār 002/1, 244/9
b.- ı ḥandān 260/7
b.- ı ḥuldğa 298/10
b.- ı ḥüsn-i dilḥāh 166/8
b.- ı iremdindür 049/5
zīnet-i b.- ı kühendür 306/11
b.- ı şahrā 027/2
b.- ı şerefdin 075/7
anar-ı b.- ı tāc 306/11
revāc-ı revnaḳ-ı b.- ı temāşā 185/10
b.- ı yaḳūb 042/2
b.+ ı 142/7, 177/9, 185/5, 187/9, 260/5, 320/10
b.+ ıda 066/6
b.+ ıdın 039/5, 066/7, 160/1, 180/1, 269/3, 288/9, 299/1, 319/10
b.+ ığa 079/3, 185/5, 211/10, 320/10
b.+ ım 002/3, 289/8, 291/10
b.+ ımı 185/2
b.+ ıka 185/1
şahn-ı b.+ nı 186/6
- bağ** Bağ, düğüm. Krş.: ba.
b.+ ımı 052/8
- bāğ-bān** Far. Bahçıvan.
b. 078/6, 221/2
- bağçe** Far. Bahçe.
b.+ side 029/7
- bağır** Bağır, göğüs.
b. 182/8
b.+ ı 123/2, 135/3, 235/10
- bāğ-istān** Far. Bağlık, bahçelik yer.
b. 252/7
b.+ ığa 040/4
- bağla -** Bağlamak.
b.- ban 144/1
b.- dı 164/1
b.- may 164/9, 259/3
b.- p 044/5, 044/6, 066/2, 068/1, 096/1, 109/6, 129/8, 146/9, 165/5
b.- rga 051/1, 052/9, 056/3
- bağlan -** Bağlanmak.
b.- gay 133/8
- bağlık** Bağlı.
b. 057/8
- bāh** Ar. Şehvet, cinsi arzu (?).
b.+ ı 252/10
- bahā** Far. Kıymet, bedel, değer.
b. 207/3, 214/9
b.+ dın 151/8
b.+ dur 153/11
b.+ ga 141/7, 151/8
b.+ lardın 153/6
b.+ nı 044/5, 153/1, 153/7
b.+ sı 150/11, 153/10, 160/8
b.+ sıda 153/4
b.+ sın 091/9, 153/1, 153/2
- bahā-li** Far. Pahalı, değerli, kıymetli.
b. 052/8
- bahāne** Far. Vesile, sebep; noksan; yalandan özür.
b. kıldı 215/6
b. 045/3, 148/6, 154/1, 214/8
b.- yi mekr 214/9

- bālīn** Far. Yastık.
b. 166/6, 251/4, 278/4, 300/9
b.+ ğa 055/7
- bām** Far. Çatı, kubbe, dam.
b.- ı zindān 270/2
- bāmdādī** Far. Erken; seher vakti.
b. 297/11
- bāng** Far. Ses, seda.
b. 284/2
- bānū** Far. Kadın, hatun, hanım.
b.- yı hāne 110/11
- bar** Var. Krş.: var.
b. 205/5, 214/6
b. édi 116/4, 121/3
b. édiñ 259/8
b. érđi 062/4, 065/9, 097/2,
137/5, 146/6, 152/2, 167/11,
185/5, 196/9, 226/5, 226/6,
244/5, 256/6, 261/6, 275/6,
275/9, 276/8, 278/3, 279/6,
298/10
b. 001/7, 002/1, 008/11, 017/3,
020/3, 031/8, 032/1, 039/10,
057/4, 059/3, 060/9, 078/7,
089/4, 089/6, 093/8, 099/1,
104/1, 107/7, 107/8, 107/10,
130/2, 139/9, 168/3, 172/9,
173/4, 174/11, 176/3, 178/3,
179/10, 182/6, 183/11, 210/10,
211/7, 217/7, 218/7, 233/8,
235/3, 240/7, 255/7, 262/3,
271/10, 286/10, 287/6, 288/6,
288/7, 304/1, 304/11, 305/2,
308/2, 318/5
b.+ dur 001/5, 011/6, 029/9,
030/11, 049/6, 069/10, 153/8,
190/7, 213/2, 272/10, 309/7,
319/2
b.+ durur 003/3
b.+ mı 108/5
- bar -** Varmak, ulaşmak.
b.- a 292/8
b.- ay 062/3
b.- ayın 003/4
- b.- dı 077/8, 106/6, 140/3,
142/10, 145/1, 173/2, 231/1,
262/2, 265/5, 301/8
b.- dılar 113/3
b.- ğıl 154/3
b.- ıp 016/4, 019/7, 032/9, 072/2,
085/2, 130/8, 132/10, 153/7,
162/2, 180/5, 216/4, 231/2,
238/6, 249/11, 252/3, 252/5,
252/10, 253/5, 255/10, 265/2,
266/4, 267/5, 272/1, 275/8,
283/3, 301/7
b.- ışı 318/8
b.- mağ 255/7, 257/7
b.- mam 266/8
b.- sañ 067/11, 143/6, 309/4
b.- ur 148/11
- bār** Far. Yük.
b. érđi 275/4
b. éylegey 172/2
b. 098/11, 100/5, 102/3, 106/4,
111/3, 164/8, 214/6, 227/1,
317/10
b.- ı enbūh 175/9
b.- ı endūh 175/9
b.- ı ğamını 042/6
b.- ı genc 50/3
b.- ı rāmdın 312/3
b.+ ı 273/9
b.+ ı ğa 005/1
- bārān** Far. Yağmur
b. 112/8
ebr-i b. 004/8, 057/10, 174/10
hūn-ı b. 088/9
nisyān-ı b. 265/9
- barça** Bütün, hep.
b. 053/8, 054/11, 090/10,
108/10, 115/6, 118/5, 121/11,
125/1, 125/7, 126/4, 144/2,
146/5, 147/2, 147/11, 181/9,
190/3, 210/7, 222/5, 232/5,
234/7, 238/8, 259/6, 265/10,
270/10, 271/8, 275/6, 290/9,
294/3, 306/7, 309/10, 309/11
b.+ dın 036/1, 082/9, 185/9
b.+ ğa 135/6
b.+ nıñ 260/10

- b.+ sı 128/9
b.+ sının 275/10
- bāre** Far. Dost
b. 052/6
- bāreka'llāh** Ar. Mübarek ola, Allah mübarek etsin, hayırlı ve bereketli olsun!
b. 143/4
- barğa** Özel ad. Ad neslinden Amalika meliki Tabur'un kızıdır.
b. 156/8
- bār-gāh** Far. Girmek için izin alınması gereken yer, yüksek divan, çadır.
Krş.: bār-geh.
b.- ı ħar-geh 103/2
b.- ı lā-yezālī 005/8
b.- ı vaşl 295/11
b.+ ı 013/5, 103/4, 144/9, 158/7
b.+ ıdın 237/9
b.+ ığa 021/1
- bār-gāhī** Far. Bir yüksek divan, bir çadır.
b. 122/11
- bār-geh** Far. Girmek için izin alınması gereken yer, yüksek divan, çadır.
Krş.: bār-gāh.
b. 103/7, 217/6
b.+ ni 103/5
- barı** Bütün, hepsi, tamamı.
b. 027/11, 028/8, 036/3, 040/1, 045/6, 047/6, 115/6, 124/3, 126/4, 151/13, 168/9, 190/7, 233/4, 253/9, 255/10, 260/8, 261/1, 262/10, 264/9, 268/2, 270/4, 272/5, 274/5, 280/4, 287/8, 291/1, 313/11
b.+ da 028/7, 257/11
b.+ dın 008/10, 286/10, 293/9
b.+ ğa êrdi 260/10
b.+ ğa 079/6, 143/11, 227/2, 289/1
b.+ mğa 062/11
b.+ mız 024/1
- b.+ n 058/9, 162/3
b.+ nı 007/9, 237/4, 260/11, 264/5
b.+ niğ 040/6, 128/11, 151/13, 157/11, 191/9
- bārī** Far. Hiç olmazsa, bir kere.
b. 109/2, 255/11
- bārīk** Far. Nazik, ince.
mū-yı b. 314/10
nükte-i b. 003/10
- basıl -** Basılmak.
b.- may 112/9
- bāssat** Ar. Kutsal olan yer, cazibe merkezi (?)
b. 033/12
- baş** Baş, kafa; ilk, başlangıç.
b. indürdi 283/9
b. kèsip 021/6
b. koy 236/9
b. urdı 108/10
b. urdum 285/5
b. urğan êrdi 283/9
b. urmağ 143/2
b. urmağ 282/7
b. 021/5, 022/6, 025/2, 053/4, 059/8, 064/5, 074/6, 081/4, 084/6, 092/11, 098/2, 108/3, 114/1, 130/4, 171/7, 175/11, 191/2, 191/4, 191/5, 193/1, 199/6, 209/7, 248/3, 251/11, 259/5, 272/4, 272/6, 273/4, 276/3, 277/10, 278/1, 284/10, 300/4, 317/2
b.+ dın 021/9, 047/10, 052/1, 067/3, 143/2, 175/7, 191/5, 206/10, 235/8, 272/7
b.+ ğa 146/3
b.+ ı 012/6, 055/7, 156/4, 162/9, 171/6, 274/12, 276/1, 286/4
b.+ ıda êrdi 157/11
b.+ ıda 013/9, 038/7, 085/12, 093/9, 125/9, 157/10, 185/7, 193/8

- b.+ ıdın 047/3, 048/8, 056/4, 090/9, 106/10, 134/3, 145/2, 151/13, 233/5, 241/3, 306/10
b.+ ığa 076/5, 079/4, 080/11, 084/8, 097/4, 109/4, 133/11, 138/6, 146/9, 162/5, 164/10, 178/7, 245/6, 247/10, 251/4, 269/11, 284/1, 291/2, 296/4
b.+ ım 010/10, 062/9, 068/2, 094/7, 094/11, 180/9, 207/2, 211/6, 211/8, 230/11
b.+ ıma 105/10
b.+ ımda 134/7
b.+ ımdur 179/1, 283/10
b.+ ımğa 089/3, 090/3, 149/10, 150/7, 181/11, 195/10, 254/5, 288/4
b.+ ımnı 107/8, 213/8
b.+ ın 077/2, 206/5, 253/4, 289/9
b.+ ın 317/10
b.+ ınğa 101/10
b.+ ınğın 066/6, 311/8
b.+ ınğa 021/8
b.+ ını 130/11, 147/11, 285/9, 300/9
b.+ ını 302/5
b.+ ını 143/1
- başça** Baş gibi.
b. 284/10
- başçı** Yol gösterici, kılavuz, rehber.
b. 019/4
- başğa** Başka, ayrı. Krş.: başka
b. 143/2, 230/6
- başka** Başka, ayrı. Krş.: başğa.
b. 053/6, 263/2
- başla -** Başlamak.
b.- ban 024/2, 296/10
b.- dı 070/10, 122/6, 136/2
b.- dılar 227/12
b.- gamı 255/2
b.- p 018/3, 177/8, 317/11
- bat -** Batmak, gömülmek.
b.- kay 208/3
b.- tı 013/2
- b.- tın 127/2
- bâtin** Ar. İç, iç yüz
b.+ da 115/11
- bâtinî** Ar. İçsel, dahili.
b. 025/8
- bâver** Far. Tasdik.
b. 223/4, 254/4, 282/6, 291/7
- bâyeste** Far. Lüzumlu, gerekli
b. êrdi 229/11
- bâz** Far. Tekrar, yeniden, yine; geri.
b. 044/2, 065/11, 079/11, 265/2
- bâzâr** Far. Pazar, çarşı.
b. 077/7, 151/12, 304/1
rû-yı b. 144/3
b.- ı encüm 040/10
b.+ ı 144/7
b.+ ığa 227/7
- bâze** Far. Vadi, açık alan.
b. 202/4, 287/3
- bâzek** Far. Küçük doğan kuşu, kerkenez.
b. 052/1
- bâziyâne** Far. Oyun şeklinde, oyun gibi.
b. 129/6
- bâzû** Far. Pazı; güç, kuvvet.
b. 057/2, 319/9
b.- yı 'işmet 208/5
b.- yı semîn 057/11
b.+ sıdın 137/7
- be** Far. İle, birlikte.
b. 006/8, 013/5, 190/3
- becâ** Far. Yerinde, uygun.
b. keltür 154/3, 207/4
b. keltürdi 120/1
b. keltürgeni 238/2, 269/5
b. keltürmegi 163/11
b. 236/4, 308/1, 319/3

- b.+ dur 046/5, 089/10, 240/2, 284/9, 305/6
- beçe** Far. İnsan veya hayvan yavrusu.
b. 250/8
b.+ lerdür 049/6
- beçedān** Far. Rahim, dölyatağı.
b.+ dın 250/8
- bed** Far. Kötü, fena, çirkin.
b. 129/7
pīşe-yi b. 180/2
b.+ ni 258/1
- bed-baht** Far. Kötü bahtlı.
b. 106/3
- bedeḥṣān** Far. Özel ad. Amu-derya ırmağının yukarı mecrasının sol yakasında bulunan, değerli yakutlarıyla bilinen dağlık bir yer.
la^cl-i b. 099/6, 152/7
- bedel** Ar. Bir şeyin karşılığı, karşılık.
b. 090/8
b.+ iğa 201/8
- beden** Ar. Gövde, beden, vücut.
b. 063/1, 143/8, 158/8, 275/10, 306/3
b.+ de 180/11
b.+ dın 054/1, 136/7
b.+ ğa 063/2
b.+ ler 313/9
b.+ ni 019/6
- bed-endiş** Far. Kötülük düşünen.
kavm-ı b. 136/6
nefs-i b. 009/7, 179/4
- be-dergāh** Far. Kapıya çıkma.
b. 152/10
- bed-gümānlık** Far. + T. Şüphencilik.
b. 219/10
- bed-ḥāh** Far. Her işin fenalığını isteyen.
b.+ lar 208/11
- bed-ḥāl** Far. + Ar. Hali kötü, düşkün.
b. 210/6
zār-ı b. 134/9
- bedidār** Far. Meşhur; görünür; açık, meydanda.
b. 213/5, 264/2, 271/1
- bedr** Ar. Ayın on dördüncü günündeki hali, dolunay.
hilāl-i b.+ dindür 110/5
şeb-i b. 015/10
b.+ i 072/12, 281/9
- bed-mihr** Far. İyilik etmeyen, insaniyetsiz.
çarḥ-ı b. 132/5
- bed-nām** Far. Kötü şöhretli, adı kötüye çıkmış.
b. 181/8, 239/5
b.+ dın 093/4
- bed-nihād** Far. Rezil, aslı bozuk, soysuz.
cān-ı b. 029/10
- bedre** Ar. İçi altın dolu kese.
b. 152/11, 270/9
b.- i şāf 153/1
- bedr-vār** Ar. + Far. Dolunay gibi.
b. 040/3
- bed-şūm** Far. + Ar. Uğursuz, meşum. (?)
nefs-i b. 023/7
- bēg** Bey.
b.+ ler 005/5
- be-ḡāyet** Far. + Ar. Pek çok, aşırı, son derecede.
b. 111/10, 141/12, 178/2, 222/3, 222/9, 257/2, 291/11, 294/4, 296/7, 300/6, 302/10
ferbih-i b. 264/3
- bēglik** Beylik
b. 134/10
b.+ ge 009/8

- behī** Ar. Şirin, güzel.
b.+ ler 307/2
- be-ḥod** Far. Kendisi, kendi kendine, yalnız.
b. 248/2,
- be-ḥodī** Far. Kendisi, kendi kendine, yalnız.
b. 116/7
- behr** Far. Hisse, pay. Krş.: behre.
b. 279/5
b.- i yūsuf 293/9
- behrām** Far. Merih yıldızı.
behre-i b. 018/6
- behre** Far. Pay, hisse, kısmet, nasip.
Krş.: behr.
b. aldı 191/10
b. 035/11, 156/2
b.- i behrām 018/6
- behre-dār** Far. Hisseli, paylı
b. 310/6
- behre-mendī** Far. Hissedarlı.
b. 174/5
- beḳā** Ar. Ebedilik.
b. 296/9, 297/1, 299/1, 320/7
āb-ı b. 288/10
- be-ḳadr** Far. + Ar. Ölçüsünde, ölçüsüyle;
uygun olarak.
b. 222/3
- bēl** Bel
b.+ i 050/11, 057/2, 189/11
b.+ idin 247/5
b.+ ige 144/1, 164/9, 189/11
b.+ imḡa 190/1
b.+ in 164/1, 199/3
- bel** Ar. Belki
b. 153/6
- belā** Ar. Bela, musibet, gam, keder, sıkıntı.
b. 195/10, 214/8, 255/6, 262/9, 303/5
b.+ da 124/5
b.+ dındur 243/9
b.+ ḡa 132/2, 151/2
b.+ niḡ 236/1
b.+ sıḡa 188/7
b.+ yı 107/6
- belāḡat** Ar. İyi, güzel söz söyleme.
b. 121/10
- belī** Far. Evet, elbette.
b. 007/2, 045/9, 167/6, 174/8, 177/3, 182/1, 192/10, 200/3, 208/1, 224/11, 225/3, 231/9, 254/11, 262/10, 282/9
- belki** Far. Belki
b. 017/9, 043/4, 046/11, 050/11, 055/10, 058/1, 064/5, 069/5, 071/10, 074/3, 074/9, 092/8, 099/9, 113/4, 131/11, 153/9, 156/1, 157/5, 164/2, 252/6
- belkim** Far. + T. Belki, hatta
b. 255/5
- bem** Ar. Telli çalgılara takılan kalın tel.
rīz-i b. 061/8
- be-nā-gāh** Far. Birdenbire, aniden. Krş.:
be-nā-geh.
b. 018/5, 138/9, 138/13, 143/10, 225/4
- be-nā-geh** Far. Birdenbire, aniden. Krş.:
be-nā-gāh.
b. 016/7, 057/11, 074/3, 077/5, 098/7, 107/2, 128/6, 139/10, 155/4, 166/4, 170/7, 176/10, 220/5, 263/10, 279/9, 282/4, 289/10, 295/12
- benātū'n-na'ş** Ar. Naaş kızları.
b. 018/10

- bend** Far. Bağ, düğüm, bağlama.
 b. étkey 245/7
 b. étmek 245/8
 b. étti 237/12
 b. èylep 205/9
 b. oldı 042/11
 b. olmas èrse 077/7
 b. 043/3, 060/5, 070/10, 078/4, 080/7, 081/5, 090/6, 097/1, 111/5, 168/1, 174/4, 177/3, 183/3, 187/3, 219/4, 224/11, 263/1, 280/4, 305/10, 307/10
 b.- i āfāk 159/4
 b.- i peder 315/2
 b.- i sā^c id-i sīm 241/4
 b.- i tīmār 260/9
 b.- i zencir 078/6
 b.- i zerdin 084/5
 b.- i zerni 084/2
 b.- i zindān 225/8
 b.+ din 079/6
 b.+ i 007/11, 050/5, 256/2
 b.+ idin 206/6, 260/8
 b.+ iğa 078/3, 078/9, 312/8
 b.+ iğadur 183/3
 b.+ im 111/5, 154/4
 b.+ ini 076/11, 123/6, 189/5, 308/1
 b.+ ler 115/1, 242/7
 b.+ leri 310/1
- bende** Far. Kul, köle.
 b. bolğay 194/10
 b. bolmış 228/3
 b. èrdi 078/3
 b. èylep 157/6
 b. 069/5, 115/2, 154/6, 176/8, 179/1, 220/9, 223/11, 308/2, 310/11
 b.- i fermān 178/2, 273/2
 b.- i günehkārem AY/1
 b.- i günehkārım 322/7
 b.- i miskīn-i muhtāc 285/9
 b.- i zūlfī 080/8
 b.+ din 183/10
 b.+ dūr 205/5, 217/6
 b.+ ler 115/3, 217/6, 229/9
 b.+ lerdin 095/5
 b.+ lergā 183/4
 b.+ lerni 095/11
- b.+ lerni 096/5
 b.+ miz 140/10
 b.+ sidür 086/10
 b.+ siğa 228/3
- bendelik** Far. + T. Kulluk, kölelik.
 b. 141/1, 183/3, 280/2
 b.+ de 036/5
- bende-nevāzī** Far. Kula, köleye iltifat edicilik; kula, köleye iltifat etme.
 b. 176/8
- bendī** Far. Bağlanmış, bağlı, esir, köle
 b. 251/6
- benefşe** Far. Menekşe
 b. 059/2, 186/9, 306/5
- benī-ādem** Ar. İnsanoğlu.
 b.+ de 158/9
- bēr -** Vermek.
 b. 001/2, 002/6, 010/5, 013/4, 170/9, 212/2, 283/11, 283/12, 295/11, 321/5
 amān b. 212/2
 haber b. 118/10
 nişān b. 118/10
 b.- di 066/3, 066/10, 075/1, 077/3, 080/1, 090/5, 100/7, 103/1, 110/2, 153/9, 162/3, 163/1, 173/8, 178/7, 184/11, 187/8, 191/2, 196/10, 202/2, 202/5, 204/1, 231/9, 241/1, 242/9, 247/5, 264/11, 273/6, 286/12, 298/11, 302/7, 304/5, 309/1
 cān b.- di 163/1, 298/11
 cilve b.- di 113/8
 rızā b.- di 072/4, 132/2
 va^c de b.- di 262/9
 b.- diler 229/2
 haber b.- diler 037/8
 b.- dim 207/3, 222/6, 246/6
 b.- diğ 009/4
 b.- er 237/5
 b.- ey 033/4, 073/10
 b.- gen 106/1
 b.- geni 080/4, 225/10, 259/12

- firīb b.- geni 129/2
b.- gey êdi 254/6
b.- gey 023/10, 037/4, 156/2, 213/10, 214/1, 249/3, 266/1
cân b.- gey 171/4
b.- gil 153/7, 183/1, 211/10, 214/11, 285/7, 287/3
ārām b.- gil 183/1, 214/11
b.- ip 009/6, 010/1, 054/12, 064/8, 083/8, 090/5, 090/10, 092/2, 092/5, 095/10, 102/7, 102/9, 102/11, 104/12, 116/2, 118/4, 120/12, 131/1, 138/1, 141/3, 141/8, 141/9, 146/3, 146/4, 153/11, 156/4, 158/6, 164/10, 166/2, 190/6, 190/9, 212/7, 240/9, 247/11, 261/5, 273/3, 281/4, 288/5, 294/4, 296/3, 298/6, 304/3
ārāyış b.- ip 188/11
ruḥşat b.- ip 090/12
b.- ipdür 032/4
b.- me 311/11
b.- megey 234/2
b.- megil 226/11
yol b.- megil 089/6
b.- mek 037/5, 070/10, 201/3
cân b.- mek 128/2
cezā b.- mek 240/10
köñül b.- mek 070/11
yād b.- mekni 260/1
b.- mekke 199/3
b.- mekni 312/2
b.- mem 067/9
b.- mey 053/6, 268/8
ël b.- meydin 180/2
b.- meyin 088/11
süt b.- meyin 254/6
b.- miş 125/6, 186/9, 194/8, 210/8
b.- se 088/11, 121/9, 133/10, 197/10
b.- ür 007/6, 010/9, 027/6, 031/2, 111/9, 118/4, 182/10, 273/11, 283/12
b.- ürdin 212/2
cân b.- ürler 265/12
- ber -** Far. Üzere, üzerinde.
b.- dāğ 010/11
- b.- deriḡa 067/6
b.- gām 232/1
- berāber** Far. Beraber, birlikte.
b. 041/9, 151/8, 191/3, 206/7
- berāt** Ar. Rütbe, nişan veya ayrıcalık verildiğini bildiren ferman, buyruk.
b.+ ı 094/2
- ber-bād** Far. Perişan, harap, viran.
b. kıldıñ 062/10, 149/7
b. 045/4, 057/3, 215/2, 217/11
hüş-ı b. 149/4
- berd** Ar. Soğuk.
şiddet-i b. 307/5
- bere** Far. Kuzu, koç burcu.
b. 172/5, 218/6
b.- i bī-mişl 172/5
b.+ ler 172/10
b.+ si 132/9
- berekāt** Ar. Bolluklar, bereketler.
b.+ ıdın 286/8
- bereket** Ar. Bolluk, bereket.
b. 312/2
- berekī-dār** Ar. + Far. Başlıklı. (?)
burāq-ı b. 016/10
- berg** Far. Yaprak.
b. 320/6
b.- i ḡandān 269/3
b.- i kebābī 265/11
b.+ i 121/6, 303/1
b.+ idin 096/7
gül-i b.+ in 049/11
- bergī** Far. Bir yaprak.
b. 077/7, 168/7
- ber-güzide** Far. Seçme, seçkin.
b. 222/2
- ber-hem** Far. Dağınık, perişan.
b. urdı 083/7, 303/10

- b. 083/10, 238/5
- berh̄iz** Far. Kalkan, sıçrayan, atlayan.
b. 101/10
- ber-h̄urdār** Far. Mesut, talihli, bahtiyar.
b. bolğay 250/9
b. èse 165/2
- bèril** - Verilmek.
b.- di 039/9
- berīn** Far. Pek yüksek, yüce, âlâ.
b.+ ler 192/8
- berkin** Sağlam, sıkı, pek.
b. êtkil 007/8
- berķ** Ar. Şimşek, kıvılcım.
b. 025/2, 078/9, 112/10, 280/9,
281/1
diraḥşān-ı b. 078/11
ḥūr-ı b. 182/4
b.- i āhım 011/6
b.- i diraḥşān 072/8
b.- i dūrler 056/9
b.+ idin 212/6
- ber-ķarār** Far. + Ar. Kararlı, daimi,
devamlı.
b. 310/4
- ber-kemāl** Far. + Ar. Mükemmel
b.+ iḡ 210/9
- ber-pā** Far. Ayakta, ayak üzerinde,
yıkılmamış.
b. 198/5, 201/6
‘aḡd-i b. 290/3
- ber-pāye** Far. Ayakta, ayak üzerinde.
b. 015/7
- berķ-reftār** Ar. + Far. Şimşek gibi giden.
b. 017/8
- berter** Far. Daha yüksek, daha üstte,
daha üstün.
b. 092/9
- berūmend** Far. Taze; verimli.
b. 048/2
naḡl-i b. 296/3
- berveze** Far. Çerçevelemek,
pervazlamak (?).
b.- i perven 060/3
- bes** Far. Yeter, tamam; çok.
b. êrdi 063/6, 111/6
b. 020/7, 029/1, 040/13, 093/9,
134/11, 135/10, 174/2, 259/4,
263/4, 264/4, 278/11, 292/5
b.+ dūr 011/10, 152/3, 182/1
b.+ i 113/9, 239/5
- besā** Far. Pek çok.
b. 213/2, 263/8
- besī** Far. Birçok, çok, çok fazla.
b. 015/3, 023/7, 095/4, 142/5,
144/6, 148/5, 223/2, 238/3,
240/1, 296/12, 305/8, 309/7
- beşāret** Ar. Müjde, iyi haber.
b. 139/11, 140/1, 265/3, 298/4
- beşer** Ar. İnsan.
b. 074/8, 139/10, 232/8
b.+ din 179/9
ehl-i b.+ din 185/3
- bêşinçi** Beşinci.
b. 018/6
- beter** Ar. Daha kötü, fena, çok çirkin.
b. 128/1, 133/10, 244/8
- beyābān** Far. Kır, çöl.
b. 096/8, 099/2, 099/3, 106/7,
128/2, 170/7, 260/4
b.+ ı 127/7
- beyān** Ar. Açıklama, anlatma, bildirme.
b. êt 032/8
b. èylep 129/12, 190/4, 314/2
b. èylerge 048/1
b. ḡılğan 129/7
b. 001/6, 020/5, 029/7, 320/1
b.- ı ḡüsni 047/8

- b.+ ğa 047/8, 173/2
b.+ ı  yleyin 001/5
b.+ ı 189/6, 245/11, 259/11
b.+ ıda 025/11, 054/5
b.+ ın 228/1
- be-yek-b r** Far. Birlikte, bir defa.
b. 040/3, 124/3, 137/1, 147/8,
158/2, 160/10, 191/8, 218/11,
242/4, 301/7
- beyh de** Far. Boşuna, boş yere
b. 29/4, 215/3
- beyt 'l-aĥz n** Ar. Kederler evi, Hz.
Yusuf'u kaybeden Hz. Yakup'un
 adı.
b. 279/2
- beyyine** Ar. Şahit, tanık.
b. 206/7
- beyze** Ar. Yumurta, yumurta şeklinde
yuvarlak şey.
b. 145/3
- bez d** Ar. Değerli bir taş, küçük yakut.
b.- ı  dem  075/8
- be-z hir** Far. + Ar. G r n şte, g r n şe
g re.
b. 044/1, 115/9, 115/11
- bezl** Ar. Bol bol verme, sa ma.
b. 096/8
b.- i bisy r 113/2
- bezm** Far.  kili, eğlenceli meclis;
topluluk.
b. 037/4, 120/1, 135/11, 252/7,
268/5
viş l-i b. 161/9
b.- i  eşende 230/2
b.- i ĥ m 003/2
b.- i p rfes ne 002/11
b.+ i 151/9
b.+ ide 037/5, 085/12, 213/11,
297/2, 315/11
b.+ idin 279/4
b.+ iĝa 297/3
- b.+ imde 240/11
- b ** Far. -sIz / -sUz anlamında Fars a
kelime başı ek.
b.-dest   p y  005/6
l m-ı b.  rdi 308/9
- b - amel** Far. + Ar.  şsiz, niyetsiz.
 ilm-i b.+ d r 311/3
- b - r m** Far. Rahatsız.
b.  ıldıĥ 111/4
b. 114/4, 206/11
- b - r ml k** Far. + T. Rahatsızlık,
huzursuzluk.
b. 243/11
- b - şin y ** Far. Tanınmama durumu,
bilinmezlik (?).
b. 088/5
- b - şiy ne** Far. Yuvasız.
b. 305/11
- bi- aynih ** Ar. Aynen, olduğu gibi, tıpkı.
b. 187/1
- b -bah ne** Far. Bahanesiz, sebepsiz.
b. 172/11, 319/10
- b -b 'iş** Far. + Ar. Sebepsiz, nedensiz.
b. 068/7, 089/5, 172/1
- b -b k** Far. Korkusuz,  ekinmeyen,
sakinmeyen, c retkar.
b. 206/9, 253/11, 264/5
şimş r-i b. 213/8
- b -baş ret** Far. + Ar. Basiretsiz,
anlayışsız.
b. 308/8
- b -baş** Far. + T. Başızsız. (?)
b. 241/6
- b -behre** Far. Nasipsiz, değersiz.
b. 136/1

- bî-bil** Far. + T. Bilmeden, bilmeyerek.
(?)
b. 020/9
- bî-cân** Far. Cansız, ruhsuz.
b. 078/3, 090/13
- bi-cân** Ar. + Far. Can ile
b. 050/5
- bî-cüftlük** Far. + T. Eşsizlik,
benzersizlik.
b.+ dın 247/9
- bî-çäre** Far. Çaresiz, zavallı.
b. 024/4, 108/3, 305/11
mâder-i b. 088/10
mên-i b. 062/6
b.+ dūr 206/2
b.+ ni 132/8, 256/5
- bî-çärelik** Far. + T. Çaresizlik.
b.+ din 279/3
- bî-çün** Far. Eşsiz, emsalsiz.
b. 046/4, 288/3
- bî-çünlük** Far. +T. Eşsizlik, benzersizlik.
b.+ ıdın 005/5
- bîd** Far. Güve.
b. 088/8
- bî-dād** Far. Zulüm, işkence.
b. 069/8, 134/1, 219/3
- bi-dāg** Ar. + Far. Yara ile
b. 064/10
- bîdār** Far. Uyanık, uykusuz; açık.
b. 016/9, 070/3, 073/11, 123/7,
123/12, 158/11, 187/3, 218/3,
221/3
baht-ı b. 016/6, 293/6
nişân-ı baht-ı b. 073/9
şāh-ı b. 264/2
baht-ı b.+ ıdın 083/4
- bîdārlik** Far. + T. Uykusuzluk, uyanıklık.
b.+ da 065/6
- bî-dest-yārī** Far. Yardımsızlık.
b.- yi şārik 009/10
- bî-dil** Far. Kalpsiz, gönülsüz; aşık.
b. 107/7, 170/5, 171/2, 256/4
mên-i b. 025/10
‘āşık-ı b. 283/5
‘uşşāk-ı b. 244/8, 253/9
zār-ı b. 149/5
b.+ ğa 104/12
mên-i b.+ ğa 075/3
- bî-dirīg** Far. Esirgenmeden, sakınmadan,
“Yazık!” demeden. (?)
b. 054/6
- bî-edeb** Far. + Ar. Edepsiz, terbiyesiz.
b. 239/10
- bî-edeblik** Far. + Ar. + T. Edepsizlik,
terbiyesizlik.
b. 221/8
- bî-esīri** Far. + Ar. Esirlik olmadan. (?)
b. 100/10
- bî-fürūg** Far. Işıksız, parlak olmayan.
çerāg-ı b. 223/3
- bî-gāh** Far. Vakitsiz, zamansız.
b. ěrdi 192/2
b. 258/3
- bî-gāne** Far. Kayıtsız, ilgisiz.
b. 030/9, 068/4, 208/12
āşiyān-ı b.+ dūr 006/4
- bî-gūşışlık** Far. + T. Tembellik.
b.+ ımdın 009/6
- bî-gül** Far. Gülsüz, gül olmayan.
b. 244/10
- bî-günāh** Far. Günahsız, suçsuz.
b. 262/6
katl-i b. 127/4
- bî-güveh** Far. Şüphesiz.
c. 25/6

- bih** Ar. O, onu, ondan, onunla
b. 016/9
- bih** Far. İyi, yeğ.
b. 320/11
- bī-ḥāb** Far. Uykusuz, uyanık.
nergis-i b. 021/5
- bī-ḥāblık** Far. + T. Uykusuzluk,
uyanıklık.
b.+ dın 064/9
- bī-ḥāst** Far. İsteksiz, istemeden.
b. 232/7, 271/9, 301/6
- bī-ḥaber** Far. + Ar. Habersiz, bilgisiz.
b. êrdi 148/4
b. 022/7, 055/4, 268/1, 305/5
- bī-ḥad(d)** Far. + Ar. Sınırsız, çok.
b. 248/12
- bi-ḥakkın** Ar. Hakkıyla, tamamıyla.
b. 210/7, 210/8, 210/9, 211/5,
212/8
- bi-ḥamdi'llāh** Ar. Allah'a şükür olsun.
b. 023/6, 032/1, 155/8, 156/4,
292/3
- biḥār** Ar. Denizler.
b.-ı raḥmetidin 004/8
- bī-ḥāşıl** Far. + Ar. Sonsuz, nihayetsiz.
b. 107/7, 191/5, 238/11
- bih-būd** Far. İyi, sağ, salim (vücut).
b. 259/9
b.+ uḡ 259/10
- bī-hem** Far. Eşsiz, benzersiz.
b. 088/6, 321/10
- bī-ḥiredmend** Far. Akılsız, anlayışsız.
b. 291/8
- bī-ḥırka** Far. + Ar. Hırkasız.
b. 019/6
- bī-ḥiç** Fa. Eksiksiz, tam. (?)
b. 320/5
- biḥişt** Far. Cennet.
b. 079/3, 201/8, 214/6
b.+ i 242/8
- biḥiştī** Far. Cennete ait, cennetlik.
ḡilmān-ı b. 095/6, 113/4, 294/9
- bī-ḥitābī** Far. + Ar. Seslenmeden, ses
çıkarmadan. (?)
b. 168/4
- bī-ḥod** Far. Kendinden geçmiş olan,
çılgın.
b. êrdi 167/12
b. 004/11, 027/10, 064/5,
079/10, 089/11, 149/8, 158/10,
161/2, 299/7, 299/8
- bī-ḥodāne** Far. Baygınlıkla, kendinden
geçercesine.
b. 084/4, 142/11, 148/3, 149/4,
233/9, 253/5
- bī-ḥodluk** Far. + T. Çılgınlık, kendinden
geçmişlik.
b. 221/3, 232/6
b.+ ıdın 158/11
- bihraḡ** Far. + T. Daha iyi.
b. 079/7
- bih-rūz** Far. İyi günlü, mutlu
b. 165/6
- bihter** Far. Daha iyi, pek iyi.
b. 074/9, 278/5
- bī-ḥudāyī** Far. Allah'a inanmama
durumu, kafirlik (?).
b. 317/8
- bī-hūş** Far. Şaşkın, sersem, deli.
b. êrdi 083/4
b. 148/3, 282/11
- bī-hūşluk** Far. + T. Şaşkınlık.

- b. 059/4, 074/3
b.+ ıdın 070/3
- bî-ḳadr** Far. + Ar. Değersiz.
b. 172/3
- bî-ḳālīb** Far. + Ar. Şekli olmayan, biçimi olmayan.(?)
b. 008/2
- bî-kār** Far. İşsiz, lüzumsuz.
b. 029/4, 318/5
- bî-ḳarār** Far. + Ar. Kararsız
b. érdi 249/6
- bî-ḳarārī** Far. + Ar. Kararsızlık.
b. 168/9
şevḳ-i b. 090/4
- bî-ḳarārılık** Far. + Ar. + T. Kararsızlık.
b.+ ğa 114/4
- bî-ḳarlık** Far. + T. İşsizlik, lüzumsuzluk.
b.+ dın 313/1
- bî-kerāne** Far. Sınırsız.
b. 227/9
- bî-kes** Far. Kimsesiz, yalnız.
b. 094/5, 118/6, 262/5, 269/6
b.+ ğa 118/8
b.+ lergā 118/5
b.+ ni 266/8
- bî-ḳıl** Far. + Ar. Sözsüz.
b. 135/2
- bil -** Bilmek.
b. 008/6, 020/8, 029/5, 051/1,
059/4, 083/3, 110/1, 124/8,
125/5, 128/1, 168/3, 213/1,
265/8, 307/4, 311/9
b.- di 064/11, 088/7, 169/7,
171/10, 225/5, 243/8, 273/3,
287/9
b.- diler 147/9
b.- dim 222/2, 300/8
b.- gen érdim 292/1
b.- gen 241/1
- b.- gey 069/11, 265/10
b.- gil 007/9, 039/4, 312/2, 319/6
b.- ip 001/9, 016/5, 090/13,
121/11, 164/2, 247/8, 287/8
b.- me 311/6
b.- megendür 291/9
b.- mem 046/2, 052/3, 062/3,
081/4, 082/4, 089/4, 094/1,
111/10, 168/5, 168/11, 318/2
b.- mes 093/9, 150/7
b.- mey 065/1, 145/9, 178/10
b.- se 058/9, 087/4, 176/11,
182/9, 213/7
b.- sem 062/7
b.- seḡ 319/1
b.- sün 283/5, 298/7
b.- ür 007/3, 064/10, 117/2,
131/5, 169/11, 223/6
b.- ürdin 265/4
b.- ürlér 071/6
- bile** İle. Krş.: bilen, birle.
b. 001/10, 003/4, 028/9, 029/3,
035/9, 045/4, 046/8, 060/4,
060/5, 061/9, 065/9, 069/9,
081/5, 089/1, 100/3, 102/4,
104/9, 115/11, 132/1, 132/12,
135/4, 167/6, 174/4, 195/1,
196/6, 206/1, 206/3, 212/2,
214/6, 215/7, 215/8, 226/7,
232/11, 264/10, 265/6
- bilen** İle. Krş.: bile, birle.
b. 003/5, 003/8
- bilin -** Bilinmek.
b.- mes 244/2
b.- mey 031/4, 070/9
- billür** Ar. Parlak ve şeffaf taş, kristal.
seng-i b. 186/11
- bilürin** Far. Billurdan, billur gibi
b. 229/4
- bim** Far. Korku.
b. 182/11
noḳta-ı b. 236/9
b.+ din 307/6

- bīmār** Far. Hasta.
b. 260/9
- bīmār-dār** Far. Hastabakıcı
b.+ 1 260/10
- bī-mehd** Far. + Ar. Beşiksiz, beşik olmadan (?)
b. 320/2
- bī-merhemlik** Far. + Ar. + T. Merhemsizlik, çaresi olmayan durum.
b.+ idin 305/2
- bī-mişāl** Far. + Ar. Eşsiz, benzersiz
b. érđi 156/8
- bī-miskīn** Far. + Ar. Aciz olmadan, zavallı olmadan. (?)
b. 240/6
- bī-mişl** Far. + Ar. Eşsiz, benzersiz
b. 210/7
bere-i b. 172/5
- bī-müzd** Far. Ücretsiz, karşılıksız,
b. 313/5
- bīnā** Far. Gören, görücü; göz.
b. 218/2, 286/8
çeşm-i b. 037/9, 161/6
- binā** Ar. Yapı.
b. kıldı 279/2, 280/1
b. kıldım 295/3
b. kılganı 279/11
b. kıluğā 292/11
b.- yı heves 076/11
b.- yı hüşngā 051/7
b.- yı ‘adīmü’lmişālni 196/12
- binā-güş** Far. Kulak memesi.
b. 097/9
- bīnālık** Far. + T. Görme gücü (?), görücülük.
b.+ ımnı 283/11
- bī-naşīb** Far. + Ar. Nasipsiz, talihsiz.
b.+ i 307/8
- bī-naşībī** Far. + Ar. Nasipsizlik, talihsizlik.
b. 116/9
dāğ-ı b. 111/6
- bināyī** Ar. + Far. Bir bina.
b. 196/4
- bī-nazīr** Far. Eşsiz, benzersiz
vaşf-ı b.+ in 048/1
- bī-nevā** Far. Nasipsiz, çaresiz, muhtaç.
b.+ lar 270/11
- bī-nihāyet** Far. + Ar. Sürekli, sonsuz, ebedi.
b. 011/5, 039/8, 041/7, 104/6,
232/3, 264/3, 283/4
- bī-noķşān** Far. + Ar. Eksiksiz, kusursuz.
b. 251/9
- bī-nūr** Far. + Ar. Nursuz, uğursuz.
b. 288/3
‘aks-i b. 160/7
- bī-nūş** Far. Tatsız, lezzetsiz. (?)
b.+ ıdnı 178/6
- bī-nūşīn** Far. Tatsız, lezzetsiz.
b. 216/10
- bī-pād** Far. Korumasız, muhafızı olmayan. (?)
b. 189/8
- bī-perde** Far. Perdesiz, perde olmadan.
b. 077/7
- bī-peşīmān** Far. Pişman olmayan.
b. 128/10
- bir** Bir
b. éylep 142/1
b. 002/1, 005/3, 007/11, 011/7,
012/8, 016/5, 017/4, 017/9,
020/1, 023/9, 024/12, 031/9,
032/8, 033/13, 034/11, 036/6,

- 037/1, 039/10, 040/8, 046/8,
050/2, 050/9, 051/8, 053/4,
055/10, 057/3, 060/10, 062/9,
062/10, 065/7, 066/2, 073/1,
073/10, 073/11, 074/2, 075/1,
078/8, 079/8, 082/7, 084/7,
084/8, 086/1, 086/6, 087/9,
088/1, 088/4, 091/10, 093/4,
095/2, 095/10, 097/4, 097/8,
099/7, 100/10, 105/5, 105/9,
107/10, 109/8, 109/9, 110/2,
113/5, 114/11, 117/4, 118/8,
121/6, 122/3, 122/4, 122/5,
123/9, 126/9, 130/5, 131/10,
132/5, 134/7, 136/5, 136/6,
136/11, 137/10, 138/1, 138/13,
139/3, 139/11, 142/4, 152/1,
152/2, 152/10, 153/2, 153/3,
153/9, 155/4, 155/5, 156/4,
157/2, 157/4, 157/5, 160/1,
160/2, 162/4, 162/5, 162/9,
163/7, 164/7, 164/8, 164/9,
165/2, 167/9, 168/8, 169/5,
170/2, 170/6, 171/11, 172/2,
175/2, 176/4, 181/1, 183/2,
183/7, 186/4, 186/11, 190/1,
190/2, 190/7, 190/11, 193/9,
196/1, 196/2, 197/3, 198/8,
198/9, 198/10, 199/2, 199/3,
200/3, 205/2, 209/4, 211/9,
214/6, 215/5, 216/2, 216/5,
218/6, 218/7, 219/8, 226/5,
228/5, 229/7, 230/7, 234/2,
237/7, 239/4, 242/5, 243/2,
247/11, 249/11, 251/11, 252/3,
252/5, 252/9, 256/5, 258/7,
258/9, 259/1, 260/5, 261/5,
261/8, 262/5, 264/2, 265/1,
265/8, 272/2, 274/1, 274/6,
281/1, 281/11, 282/2, 282/4,
283/6, 283/9, 284/6, 294/2,
294/11, 298/10, 300/11, 301/3,
301/8, 302/2, 304/10, 305/6,
306/3, 309/4, 310/11, 311/9,
313/7, 318/3, 320/6
b.+ de 207/7
b.+ din 187/6, 248/1, 308/11
b.+ ni 007/9, 126/8, 233/5
b.+ niñ 044/10, 114/5, 126/9
- birāder** Far. Erkek kardeş.
b. 099/1, 130/3, 130/5
b.+ ler 124/5
b.+ lerga 124/10, 132/7
b.+ leri 120/10, 123/5, 132/3
b.+ leriniñ 126/5
- bī-rāh** Far. Yolsuz, kötü yolda olan.
b. 217/10
- birbir** Bir bir, her biri, bir diğeri. Krş.:
birbiri.
b. 038/1, 056/1, 056/3, 064/6,
084/11, 088/2, 129/12, 146/2,
153/1, 190/4, 198/3, 218/5,
218/6, 242/6, 267/5, 314/1
b.+ din 209/9
b.+ ge 202/6, 313/11
- birbiri** Her biri, bir diğeri. Krş.: birbir.
b.+ din 264/3, 305/10, 316/8
b.+ ge 169/11, 293/3, 305/9
- birer** Biraz
b. 43/5
- birer** Birer
283/1
- birev** Biri, birisi. Krş.: biri, birü.
b. 049/11, 124/10, 128/1, 149/1,
152/10, 168/1, 189/11, 199/2,
260/2, 285/9, 292/12, 313/5
b.+ ğa 124/10
b.+ ni 273/11, 293/4
b.+ niñ 065/3
- birge** Birlikte, beraber, birine.
b. 007/8, 011/3, 271/10, 293/4,
298/2
- biri** Biri, birisi. Krş.: birev, birü.
b. 006/9, 027/7, 037/10, 065/4,
065/5, 076/10, 087/10, 090/2,
113/4, 126/13, 127/4, 132/12,
134/1, 164/3, 187/5, 189/4,
189/7, 189/8, 229/6, 232/1,
232/7, 261/9, 261/11, 262/1,
276/8, 303/11
b.+ de 006/11, 086/5

- b.+ din 006/10, 088/1, 187/6
b.+ ge 160/4, 260/1, 261/9, 273/11
b.+ n 049/3, 158/6
b.+ ne 006/11
b.+ ni 124/2, 272/11, 308/11
b.+ niç 086/5
b.+ si 006/10, 189/6, 189/9, 262/1
- birle** İle. Krş.: bile, bilen.
b. 001/7, 001/10, 006/8, 007/1, 009/7, 010/5, 013/10, 016/1, 021/1, 025/1, 032/3, 032/11, 035/8, 036/9, 036/10, 037/6, 037/12, 040/6, 043/5, 045/3, 049/1, 054/2, 054/6, 057/5, 063/8, 063/10, 065/6, 073/1, 074/1, 078/6, 081/8, 086/1, 094/9, 097/4, 098/11, 101/13, 102/7, 103/9, 105/1, 107/4, 108/9, 109/10, 115/9, 115/10, 116/1, 119/6, 119/10, 119/11, 120/2, 124/12, 129/1, 129/2, 129/7, 129/9, 135/5, 139/8, 142/9, 145/5, 146/8, 152/8, 152/10, 155/7, 158/3, 166/7, 167/7, 168/1, 169/6, 170/12, 171/6, 173/5, 173/8, 176/8, 182/3, 182/6, 185/8, 185/10, 186/11, 187/10, 188/5, 188/10, 189/2, 189/3, 191/2, 191/4, 191/7, 191/9, 193/7, 195/2, 195/3, 196/8, 196/10, 196/11, 196/12, 199/1, 201/11, 203/7, 203/8, 204/3, 204/5, 204/6, 208/6, 209/3, 209/8, 210/3, 210/4, 210/11, 215/2, 219/5, 219/10, 219/13, 220/4, 226/9, 227/4, 229/4, 230/8, 230/9, 232/5, 239/4, 240/5, 242/2, 245/8, 247/11, 248/10, 249/5, 249/10, 254/10, 257/4, 257/9, 258/4, 259/2, 266/10, 271/6, 271/7, 272/4, 273/11, 277/10, 279/12, 283/11, 285/2, 289/5, 290/5, 290/7, 290/10, 294/1, 295/7, 296/1, 296/5, 300/5, 301/1, 302/7, 304/1, 307/9, 307/11, 308/3, 308/6, 310/1, 312/7, 317/11, 318/1, 318/3, 319/8, 320/3, 320/9, 321/3, AY/3
- birlik** Teklik, vahdet.
b. 020/1
- birün** Far. Dış, dışarı. Krş.: birün.
b. 005/3, 081/6, 158/8, 177/5, 245/10, 250/8, 266/10, 269/8
- birün** Far. Dış, dışarı. Krş.: bīrūn.
b. érđi 006/3
- birü** Biri, birisi. Krş.: birev, biri.
b.+ si 138/8
- bī-sa' ādet** Far. + Ar. Mutsuz.
b. 191/11
- bī-şabr** Far. + Ar. Sabırsız.
b.- ı ārām 080/10
- bisāṭ** Ar. Kilim, yaygı.
b. 166/5
b.- ı 'ıyş 201/6
b.+ ıda 152/2
b.+ ın 243/4
- bī-ser ü pāy** Far. Başsız, düzensiz.
b. 277/11
- bī-sīm** Far. Gümüşsüz, gümüşü olmayan. (?)
b. 057/2
- bismi'llāh** Ar. Allah'ın adıyla.
b. èyle 001/6
- bismi'l-lāhi'r-raḥmani'r-raḥīm** Ar. Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.
b. 001/1
- bister** Far. Yatak, döşek.
b. 074/4, 209/9, 216/2, 251/4, 278/5, 299/10
b.- i ḥar 127/10
b.+ imğa 062/11
b.+ in 166/5
b.+ ni 055/7

- bisyār** Far. Çok.
b. 028/2, 041/8, 052/1, 063/1, 078/5, 081/10, 124/6, 143/6, 181/6, 195/5, 218/3, 225/1, 233/3, 237/6, 239/11, 246/11, 254/9, 285/3, 287/6, 301/7
bezl-i b. 113/2
hām-ı b. 314/11
mihr-i b. 158/2
renc-i b. 106/5
sa^ç y-ı b. 140/9
ta^ç zīm-i b. 124/3
- bīṣ** Far. Artık, ziyade, fazla.
b. 0125/11
- bī-ṣekk** Far. + Ar. Şüphesiz.
b. 012/4, 142/3, 217/1
- bī-ṣermende** Far. Utangaç olmayan, mahcup olmayan. (?)
b.+ si 152/7
- bī-ṣūr** Far. Gürültüsüz.
b. 269/7
- bī-ṣümāre** Far. Hesapsız, sayısız, pek çok.
ebr-i b. 103/3
- bit -** Bitmek, tükenmek.
b.- ip 244/9
b.- ti 135/1
- bī-tāb** Far. Bitkin, yorgun.
b. 083/4, 169/8, 291/6
- bī-tākat** Far. +Ar. Takatsiz, güçsüz, yorgun.
b. bolup 249/10
- bī-tekellūf** Far. + Ar. Külfetsiz, sıkıntısız.
b. 201/7
- bī-temīz** Far. + Ar. Temiz olmayan, kirli.
b.+ ler 141/9
- bī-tu^ç mlık** Far. + Ar. + T. Açlık, gıdasızlık.
b.+ dın 229/8
- bīve** Far. Kocasız kadın, dul.
b. 226/5
- bī-vefā** Far. + Ar. Vefasız.
b. 225/3
- bī-vefālık** Far. + Ar. + Tür. Vefasızlık.
b. 303/8
- biyik** Büyük.
b. 122/8
- biz** Biz. Krş.: miz.
b. 023/8, 125/7, 125/8, 125/10, 127/5, 131/10, 230/9, 237/1, 268/1, 304/11, 305/6
b.+ de 126/2
b.+ dın 125/5, 228/11
b.+ dūr 058/7
b.+ dürmiz 125/9
b.+ ge 009/2, 023/8, 023/9, 024/2, 126/1, 128/3, 130/1, 130/3, 130/4, 130/6, 130/8, 143/5, 228/11, 236/11
b.+ gine 022/3
b.+ lerge 217/9
b.+ lerni 143/6
b.+ ni 008/11, 008/12, 023/9, 023/11, 130/5, 230/8, 298/5
b.+ niḡ 131/11, 143/4, 228/9, 228/10
- bī-zārlık** Far. + Ar. + T. Bikkınlık, usanmışlık.
b.+ dın 106/11
- bī-zekāt** Far. + Ar. Zekatsız, zekatı olmayan.
b. 049/7
- bo -** Boğmak, sıkıkmak. (?)
b.- may 221/10
- bodun** Ulus, millet.
b. 316/5

boğ - Boğmak, sıkmak. b.- up 199/5	238/12, 247/4, 249/4, 250/1, 251/6, 251/10, 260/2, 260/7, 264/4, 264/8, 266/6, 271/1, 271/8, 273/8, 273/10, 274/5, 277/4, 280/2, 288/11, 289/1, 289/3, 292/4, 294/1, 294/6, 296/9, 299/1, 299/7, 299/8, 300/2, 301/8, 301/11, 302/11, 308/8, 311/4, 311/7, 311/11, 316/2, 317/10, 320/2, 320/5, 321/9
boğ - Doğurmak. b.- dı 041/9	
boğul -Doğmak. b.- mas 179/9	
bohtat – Zincire vurmak. (?) b.- masa 281/2	āzād b.- dı 260/8
bol - Olmak. Krş.: ol- b. 016/10, 023/9, 029/5, 031/8, 095/3, 116/10, 116/11, 124/4, 141/2, 142/8, 153/7, 163/2, 173/5, 195/1, 211/7, 211/9, 226/7, 236/11, 307/9, 312/3, 315/2, 318/4 rām b. 183/1 revān b. 142/8 yırağ b. 095/3 rızā b.- a 036/8 b.- ay 258/5 b.- dı 013/3, 013/11, 014/9, 014/10, 014/11, 015/1, 018/3, 018/7, 018/9, 034/8, 036/6, 041/4, 041/6, 042/5, 042/10, 043/1, 046/8, 051/10, 052/10, 057/3, 059/9, 065/3, 065/6, 067/9, 070/4, 070/5, 070/6, 072/2, 076/10, 077/8, 078/2, 078/9, 084/1, 087/1, 092/3, 103/6, 108/11, 113/1, 119/9, 120/13, 123/2, 123/6, 123/7, 123/12, 125/1, 132/8, 137/2, 137/6, 138/5, 141/5, 142/11, 143/3, 145/6, 146/10, 147/7, 148/9, 151/12, 152/10, 154/9, 155/7, 155/8, 156/3, 158/11, 159/3, 162/11, 169/4, 169/8, 173/12, 175/8, 176/5, 181/3, 181/6, 184/3, 192/7, 192/11, 200/1, 203/6, 204/3, 206/9, 207/7, 215/2, 217/11, 221/4, 222/6, 223/1, 224/11, 225/12, 226/9, 227/12, 231/2, 231/7, 232/4, 232/5, 233/6, 233/7, 234/11, 238/5, 238/6, 238/11,	bülendāvāze b.- dı 030/7 cem ^c b.- dı 102/4, 267/6 dām b.- dı 305/9 ğanī b.- dı 270/11 kıyāmet b.- dı 148/12 lāl b.- dı 233/6 muğarrer b.- dı 303/6 müşerref b.- dı 019/5 peşimān b.- dı 248/2 rām b.- dı 305/9 şād b.- dı 260/8 şekergüftār b.- dı 042/10 şem ^c b.- dı 267/6 tāre b.- dı 030/7 b.- dılar 084/9, 133/1 b.- dum 239/5 b.- duğ 032/7, 066/10 b.- ğan 089/1, 106/1, 151/11, 219/10, 249/5 b.- ğandur AY/5 helāk b.- ğanı 297/10 hürsend b.- ğanı 279/12 қан b.- ğanı 175/6 meşğul b.- ğanı 292/11 müşerref b.- ğanı 283/4 ra ^c nā b.- ğanı 286/8 vākıf b.- ğanı 167/9 vākı ^c b.- ğanı 290/6 b.- ğay 136/3, 166/3 b.- ğay 058/5, 088/11 b.- ğay 003/2, 009/8, 012/5, 030/4, 031/6, 039/6, 043/6, 058/8, 069/3, 071/3, 073/8, 077/10, 079/4, 079/5, 079/6, 081/8, 087/2, 088/5, 094/5, 095/2, 096/9, 107/5, 107/9, 111/7, 126/4, 126/8, 127/7, 127/10, 128/7, 130/5, 130/6,

- 131/3, 131/7, 133/8, 133/10,
144/4, 144/6, 151/5, 154/6,
160/9, 168/6, 169/11, 170/5,
171/3, 172/2, 174/3, 175/5,
176/10, 176/11, 177/2, 178/2,
183/5, 183/8, 191/3, 193/6,
194/10, 206/7, 213/5, 213/10,
213/11, 214/4, 214/7, 218/1,
220/7, 221/4, 221/10, 225/8,
226/3, 233/10, 235/1, 239/10,
242/8, 244/4, 258/6, 262/4,
263/10, 265/9, 267/2, 267/8,
272/9, 274/2, 278/10, 282/9,
286/2, 286/9, 289/7, 297/5,
309/5, 312/6, 316/9, 316/11,
318/9, 319/1, 319/3, 320/4, 320/7
bende b.- ğay 194/10
berhürdār b.- ğay 250/9
bū^ç b.- ğay 286/2
fenā b.- ğay 259/6
hāzır b.- ğay 117/4
hūnh^çār b.- ğay 250/9
kayd b.- ğay 311/7
pūşide b.- ğay 123/8
tāze b.- ğay 320/7
yoğ b.- ğay 199/10
b.- ğaymiz 130/6
b.- ğıl 030/1, 189/5, 307/9, 318/4
āzād b.- ğıl 178/4
şād b.- ğıl 178/4
b.- ma 008/4
b.- madı 304/12
müyesser b.- madı 230/12
b.- madım 215/2
b.- mağa 186/3, 297/5
b.- mağay 062/4, 069/5, 160/9,
173/9, 180/10, 234/4, 235/5,
309/3
b.- mağıl 259/9
b.- mak 070/8, 152/3
b.- mağ 319/6
āzāde b.- mağ 315/12
hār b.- mağ 079/7
üftāde b.- mağ 315/12
demsāz b.- mağdın 228/4
b.- mas ěrdi 195/9, 195/11
b.- mas 031/9, 108/9, 118/7,
124/12, 194/5, 226/11, 267/9,
272/10, 272/11, 308/5, 313/1
b.- masa 040/10, 215/8
b.- may 025/1, 065/8, 072/10,
176/2, 217/10, 220/6, 221/1,
221/2, 258/11, 259/1, 259/5,
279/9, 302/6
fersūde b.- may 007/2
ma^ç şūğ b.- may 293/1
sūde b.- may 007/2
b.- mayın 278/6
b.- mış 099/8, 245/2, 276/3,
306/2
bende b.- mış 228/3
b.- mışdur 167/2
b.- sa ěrdi 136/3
b.- sa 023/11, 027/4, 031/3,
033/1, 035/3, 045/1, 045/2,
046/6, 052/1, 056/10, 062/7,
071/5, 071/8, 077/6, 088/3,
093/2, 094/3, 111/7, 114/2,
114/7, 122/2, 124/6, 126/7,
129/6, 130/1, 130/3, 157/7,
160/7, 161/10, 161/11, 163/8,
164/5, 164/10, 166/3, 166/4,
170/1, 171/5, 184/6, 187/10,
194/9, 195/8, 195/11, 199/4,
215/11, 223/6, 224/11, 227/10,
228/9, 235/7, 237/8, 241/10,
248/11, 249/9, 252/6, 252/7,
254/4, 254/11, 259/4, 260/9,
262/6, 262/10, 266/10, 274/7,
280/11, 281/1, 282/4, 282/9,
285/4, 287/3, 289/4, 307/7,
308/4, 311/5, 314/8, 314/10,
AY/5
ğalağ b.- sa AY/6
hāşıl b.- sa 314/10
icāzet b.- sa 230/5
kerek b.- sa 017/4
müyesser b.- sa 173/11, 196/3
^çāşık b.- sa 233/4
teng b.- sa 260/12
b.- sağ 237/2
b.- sam 067/8, 090/2, 095/2,
117/5, 122/4, 145/7, 195/7, 289/5
b.- sağ 216/6, 240/11, 283/12,
289/7, 311/10, 312/6, 314/6
uğur b.- sağ 008/4
b.- sun 045/9, 068/10, 069/1,
069/4, 092/6, 133/6, 144/7,
177/2, 189/10, 234/2, 274/7,
290/3, 312/11, 316/10

- yār b.- sun 066/5
b.- up êrdi 261/6, 287/1
b.- up 007/4, 009/3, 012/4, 012/6,
014/8, 016/2, 019/3, 026/8,
028/5, 041/7, 042/3, 045/5,
054/13, 065/7, 070/3, 072/12,
073/11, 076/7, 076/10, 079/9,
081/1, 081/6, 084/9, 087/1,
088/5, 091/2, 091/3, 110/9,
120/3, 123/1, 134/3, 138/1,
147/2, 148/10, 152/1, 153/5,
156/5, 156/6, 162/3, 162/11,
166/8, 166/9, 170/6, 174/10,
175/11, 186/4, 186/10, 186/11,
187/3, 194/6, 197/11, 200/4,
204/2, 218/9, 219/9, 228/2,
233/7, 233/10, 237/12, 241/2,
247/10, 247/11, 249/12, 251/6,
261/2, 263/10, 269/1, 270/7,
276/1, 277/6, 279/10, 280/11,
284/11, 287/4, 293/8, 294/3,
294/7, 302/3, 303/5, 312/8,
314/9, 320/9
āgāh b.- up 227/3
bīṭāḳat b.- up 249/10
hemrāh b.- up 109/3
imkān b.- up 222/3
kebāb b.- up 085/8
miskīn b.- up 024/10
müſerref b.- up 286/7
peſīmān b.- up 243/10
tāze b.- up 248/1
vāſıl b.- up 216/1
vefāt b.- up 269/6
b.- updur 117/3
b.- ur êrdi 084/10, 228/11
b.- ur 008/1, 008/2, 035/5, 040/8,
040/10, 063/2, 063/12, 064/10,
070/9, 077/6, 078/1, 093/10,
105/5, 108/9, 114/5, 114/9,
122/2, 125/8, 126/9, 130/2,
138/1, 156/12, 173/12, 177/1,
177/3, 179/3, 179/7, 179/8,
182/9, 184/1, 196/8, 200/3,
208/1, 222/9, 222/11, 227/6,
233/3, 234/9, 244/8, 250/4,
254/11, 260/4, 282/10, 291/7,
292/7, 305/10, 317/5
āsān b.- ur 108/3
fāriġ b.- ur 021/4
- vāḳi^c b.- ur 267/4
b.- urġa 234/11
- bostān** Far. Bahçe
b. 119/1, 142/6, 172/4, 187/10,
260/4
b.- ı ādemġa 100/7
b.- ı ḥoſ 269/3
b.- ı incīr 185/12
b.+ dur 142/6
b.+ ġa 308/4
b.+ ıda 013/7
b.+ ıdın 041/10
- bostānī** Far. Bir bostan.
b. 320/11
- bostān-serā** Far. Bahçe içinde bulunan
köſk.
b.+ ġa 269/2
- boy** Boy, beden.
b.+ ġa 025/1
b.+ ı 045/10
b.+ ıġa 088/4
b.+ uñdın 240/3
- boyun** Boyun.
b. 140/10
b.+ da 180/11, 242/7
b.+ ıda 278/3
b.+ ıdın 312/3
b.+ ıġa 132/11, 132/12, 189/9,
241/4, 247/6
b.+ ını 055/1
b.+ um 183/3
b.+ umġa 215/8
b.+ uñ 189/10
b.+ uñġa 143/2
- boz -** Bozmak, yıkmak, tahrip etmek.
b.- ay 023/5
b.- dı 076/11
- böl -** Bölmek, parçalamak.
b.- mek 011/1, 078/4
b.- miſ 306/6
- bölek** Ayrı, başka.

	b. 053/3, 053/4, 072/10, 115/9, 131/9, 139/9, 141/1, 264/10, 276/2, 276/11, 283/6, 289/5, 299/11 b.+ din 278/11	059/7, 059/8, 059/10, 060/2, 061/2, 062/4, 063/4, 063/6, 063/8, 063/9, 064/1, 064/2, 064/6, 064/11, 065/1, 065/3, 065/4, 065/8, 066/1, 066/7, 066/8, 068/2, 068/3, 068/5, 068/6, 068/7, 069/3, 069/4, 069/6, 069/8, 069/10, 069/11, 070/5, 070/7, 070/11, 071/1, 071/2, 071/4, 071/6, 071/7, 071/10, 072/3, 072/10, 073/5, 074/1, 074/2, 074/3, 074/4, 075/3, 075/4, 075/9, 076/2, 077/8, 077/11, 078/2, 078/3, 078/6, 078/9, 078/10, 079/1, 079/8, 080/2, 083/7, 083/8, 083/9, 084/3, 084/10, 085/7, 086/2, 086/3, 086/4, 086/6, 086/11, 087/1, 087/6, 087/7, 088/3, 088/4, 088/5, 088/8, 089/1, 089/4, 089/5, 089/9, 090/4, 090/6, 090/7, 090/9, 090/12, 091/2, 091/4, 091/8, 091/11, 092/3, 092/5, 094/1, 094/4, 094/6, 094/9, 094/10, 095/3, 096/1, 096/2, 096/6, 097/4, 097/5, 098/11, 100/3, 100/4, 100/5, 100/11, 101/3, 101/5, 101/6, 101/8, 101/9, 102/1, 102/3, 103/1, 103/5, 103/6, 104/5, 105/4, 105/11, 106/2, 106/5, 106/6, 107/11, 108/1, 108/3, 108/6, 108/10, 109/2, 109/5, 110/4, 110/8, 110/11, 111/2, 111/3, 111/6, 111/7, 111/10, 111/11, 112/2, 112/4, 112/9, 112/10, 113/3, 113/5, 113/8, 114/1, 115/3, 116/5, 116/7, 116/9, 117/1, 117/9, 119/6, 119/7, 120/1, 120/2, 120/8, 120/12, 123/1, 123/2, 123/7, 123/8, 124/1, 124/4, 124/6, 124/8, 124/9, 124/10, 124/11, 125/1, 125/4, 125/6, 125/8, 125/11, 126/3, 126/4, 126/10, 126/13, 127/1, 127/4, 127/5, 128/4, 128/6, 128/9, 128/11, 129/2, 129/6, 129/7, 129/12, 130/3, 130/6, 131/2, 131/4, 131/5, 131/6,
bölüş	Bölme, parçalama. b. 071/5	
böri	Kurt. b. 016/1, 131/11 b.+ ge 131/10 b.+ ler 132/9	
bu	Bu. b. êrdi 036/7, 043/6, 045/1, 063/3, 063/5, 081/11, 085/4, 085/5, 112/1, 116/2, 120/2, 167/4, 257/3 b. 001/8, 001/10, 002/3, 002/4, 002/9, 002/11, 003/2, 003/5, 003/6, 003/9, 003/11, 005/2, 006/3, 006/4, 007/1, 007/3, 007/9, 008/2, 008/4, 008/5, 009/6, 009/9, 010/8, 011/1, 011/11, 012/9, 013/9, 014/3, 014/10, 014/11, 016/1, 016/3, 016/5, 016/6, 016/8, 016/9, 017/7, 018/1, 020/10, 020/11, 023/4, 024/4, 024/7, 027/5, 028/1, 028/2, 028/7, 028/8, 029/1, 029/4, 029/5, 030/3, 030/6, 030/7, 030/8, 031/8, 031/11, 032/1, 032/5, 032/6, 032/7, 032/10, 033/3, 033/13, 034/1, 034/6, 034/7, 034/8, 034/9, 035/5, 036/8, 036/10, 036/11, 037/1, 038/1, 038/11, 039/1, 039/2, 039/3, 039/9, 040/2, 040/7, 040/9, 040/12, 041/1, 041/2, 041/3, 041/5, 042/6, 042/8, 042/9, 043/7, 043/9, 043/10, 043/11, 044/7, 044/8, 044/9, 044/10, 045/2, 045/3, 046/3, 046/4, 046/12, 048/11, 050/4, 050/10, 053/3, 053/5, 053/10, 054/3, 054/4, 054/8, 054/10, 055/2, 055/9, 056/2, 056/10, 057/3, 057/4, 058/2, 058/3, 058/5, 058/9,	

131/7, 131/9, 132/1, 132/9,
 132/11, 132/12, 133/6, 133/8,
 134/5, 134/6, 134/9, 135/2,
 135/3, 135/4, 135/5, 136/3,
 136/6, 136/8, 136/9, 136/11,
 137/1, 137/7, 137/8, 137/10,
 138/1, 138/3, 138/4, 138/9,
 138/12, 139/6, 139/9, 139/10,
 139/11, 140/1, 140/2, 141/5,
 141/6, 141/7, 141/12, 141/13,
 142/2, 142/6, 142/7, 142/8,
 143/6, 143/7, 143/9, 144/2,
 144/4, 144/5, 144/6, 144/11,
 145/1, 145/3, 145/6, 145/7,
 145/9, 146/1, 146/5, 147/2,
 147/3, 147/5, 147/8, 147/10,
 148/4, 148/12, 149/1, 150/3,
 150/7, 150/8, 151/2, 151/3,
 151/5, 151/13, 153/4, 153/5,
 153/7, 153/10, 153/11, 154/5,
 154/7, 154/9, 154/10, 155/9,
 155/10, 156/1, 156/5, 156/6,
 156/7, 157/5, 157/8, 157/11,
 158/9, 159/2, 159/3, 159/5,
 159/6, 160/1, 160/10, 161/5,
 162/1, 162/5, 162/10, 162/11,
 163/2, 163/3, 164/4, 165/1,
 165/5, 166/8, 167/3, 167/4,
 167/10, 167/11, 168/5, 168/6,
 168/9, 168/11, 169/1, 169/9,
 169/10, 170/2, 170/3, 170/5,
 171/3, 171/9, 171/10, 172/1,
 172/2, 172/9, 172/10, 173/4,
 174/5, 175/7, 175/8, 176/6,
 176/10, 177/2, 177/8, 177/12,
 178/1, 178/8, 178/9, 179/2,
 179/4, 180/2, 180/7, 181/1,
 181/3, 182/2, 182/8, 182/11,
 183/4, 183/5, 184/8, 184/9,
 184/11, 185/3, 185/4, 185/8,
 185/9, 185/12, 186/2, 186/4,
 186/6, 187/1, 187/3, 187/4,
 187/7, 188/2, 188/7, 188/10,
 188/14, 189/5, 189/7, 189/9,
 189/10, 189/11, 190/2, 190/10,
 191/6, 191/7, 191/9, 192/6,
 192/7, 192/9, 193/2, 193/3,
 193/10, 193/11, 194/2, 194/3,
 194/4, 194/7, 195/2, 195/9,
 195/11, 196/3, 196/5, 196/9,
 196/10, 196/12, 197/2, 197/6,
 198/1, 198/11, 199/2, 199/3,
 199/4, 199/5, 199/8, 199/10,
 200/4, 201/3, 201/4, 201/7,
 201/10, 202/6, 203/2, 203/5,
 204/2, 204/5, 204/8, 204/9,
 205/1, 205/6, 205/7, 205/8,
 205/11, 206/1, 206/2, 206/4,
 206/6, 206/7, 206/8, 207/2,
 207/7, 207/9, 208/1, 208/8,
 208/10, 208/11, 209/4, 209/5,
 209/6, 209/10, 209/11, 211/1,
 211/2, 212/1, 212/2, 212/4,
 212/7, 212/11, 213/4, 213/7,
 214/3, 214/8, 214/10, 214/11,
 215/2, 215/4, 215/5, 216/2,
 216/8, 217/4, 217/9, 217/10,
 218/1, 219/12, 220/1, 220/5,
 220/8, 220/9, 220/10, 220/11,
 221/3, 221/7, 221/8, 221/10,
 221/11, 223/1, 223/2, 223/9,
 224/2, 224/4, 224/6, 224/7,
 224/8, 224/9, 225/4, 225/12,
 226/1, 226/2, 226/3, 226/4,
 226/5, 226/7, 226/8, 227/4,
 227/11, 228/6, 228/7, 228/8,
 229/2, 229/6, 230/4, 230/12,
 231/2, 231/5, 231/6, 231/7,
 232/2, 232/4, 232/8, 233/10,
 234/1, 234/5, 234/8, 234/9,
 235/1, 235/2, 235/5, 235/10,
 236/5, 236/7, 236/8, 237/3,
 237/9, 237/10, 237/13, 238/2,
 238/3, 238/6, 238/12, 239/4,
 239/8, 239/11, 240/1, 240/3,
 240/4, 240/8, 241/5, 241/7,
 241/9, 242/2, 242/4, 242/5,
 242/9, 243/4, 243/5, 243/8,
 244/3, 244/10, 245/3, 245/7,
 245/8, 246/2, 246/3, 247/6,
 247/8, 247/10, 248/1, 248/8,
 248/9, 250/11, 251/2, 251/3,
 251/6, 252/7, 252/8, 253/1,
 253/10, 254/1, 254/4, 254/7,
 254/10, 256/2, 256/4, 256/5,
 256/10, 257/1, 257/4, 257/6,
 257/8, 257/9, 258/4, 258/9,
 258/11, 259/6, 259/9, 259/10,
 261/1, 261/5, 261/7, 261/9,
 261/10, 261/11, 262/4, 262/6,

- 262/8, 264/6, 264/8, 265/2,
265/4, 265/7, 265/8, 265/10,
266/2, 266/6, 266/10, 267/2,
267/5, 267/7, 268/2, 268/3,
268/5, 268/9, 269/1, 269/2,
270/11, 271/2, 271/6, 271/7,
272/5, 272/7, 272/8, 272/11,
273/1, 273/6, 273/8, 274/9,
275/3, 275/7, 275/10, 276/2,
276/3, 277/1, 277/2, 277/7,
277/11, 278/5, 278/7, 278/8,
279/1, 279/2, 279/4, 279/6,
280/2, 280/4, 282/5, 282/6,
282/10, 282/11, 283/1, 283/12,
284/2, 284/5, 284/6, 285/1,
285/2, 285/6, 285/8, 285/10,
286/6, 286/10, 286/11, 287/2,
287/9, 287/10, 287/11, 288/3,
288/6, 288/7, 289/9, 289/10,
290/4, 290/8, 292/2, 292/3,
292/4, 292/7, 292/9, 293/4,
293/6, 295/3, 295/8, 296/8,
296/12, 297/3, 297/4, 297/7,
298/2, 298/4, 298/5, 298/8,
299/2, 299/3, 299/4, 299/5,
299/8, 300/2, 300/4, 300/8,
300/11, 301/2, 301/10, 302/2,
302/8, 303/3, 303/4, 303/7,
303/9, 304/3, 304/4, 304/7,
305/2, 305/6, 305/8, 307/3,
307/7, 307/9, 308/1, 308/8,
309/1, 309/2, 309/6, 309/10,
310/6, 310/8, 311/9, 312/8,
313/1, 313/2, 315/4, 315/5,
316/3, 316/7, 316/8, 316/9,
317/2, 317/6, 317/7, 317/8,
317/10, 318/1, 318/2, 318/3,
318/4, 318/10, 319/1, 319/7,
319/9, 320/2, 320/4, 320/8,
321/6, 321/9, 321/10, AY/7
b.+ dur 012/7, 027/6, 031/3,
033/1, 064/7, 105/10, 111/10,
122/11, 128/1, 150/4, 177/4,
177/5, 212/8, 222/11, 232/9,
239/10, 249/1, 259/9, 269/4,
269/7, 286/1, 301/4, 309/9,
315/6, 317/4, 319/4, 319/6
- bū** Far. Koku.
b. 049/8, 119/8, 200/2, 259/1
- b.- yı gül-i gülzār-ı ma' şük 239/3
- bū'** Ar. Kulaç; derinliği ölçmek,
anlamak.
b. bolğay 286/2
- būd** Far. Varlık, vücut.
b.- ı gevher 052/4
b.- ı rişdür 262/6
b.+ ı 019/11
zād-ı b.+ ı 036/7
- būd u nebūd** Far. Var yok.
b.+ ı 318/10
- buğday** Buğday.
b.+ dın 179/9
- buhl** Ar. Pintilik, cimrilik.
b. èyler 073/7
b.+ dın 312/1
- bul -** Bulmak.
b.- dı 262/11
b.- ğan 092/11
b.- ğay 191/4
b.- madım 215/1
b.- mağay 127/8
b.- may 085/11
b.- ur 186/3
b.- ur 141/7
- bular** Bunlar.
b. 087/11, 088/2, 124/5, 124/6,
126/3, 129/5, 129/6, 133/5,
135/4, 135/5, 136/4, 138/2,
166/7, 173/2, 180/4, 184/1,
191/9, 233/6, 233/11, 237/6,
237/7, 261/6, 318/8
b.+ da 229/7, 282/3
b.+ dın 090/2, 110/2, 129/5,
131/3, 141/3, 212/9, 236/6,
259/12, 302/9
b.+ dındur 212/8
b.+ ğa 039/10, 090/10, 123/3,
175/4, 190/4, 230/2
b.+ nı 007/3, 202/8, 293/3,
313/11

- b.+ nıñ 103/4, 121/2, 227/4, 230/7, 297/3, 303/10
- bū'l-heves** Ar. Çok hevesli olan.
b. 152/1
- bulturķı** Geçen yılki.
b. 316/7
- bulut** Bulut.
b.+ dın 147/7
- būm** Far. Baykuş
b. 086/3, 277/6, 277/7
- būn** Far. Kolay.
b. 250/4
- bur** Çukur yer, delik deşik tarla.
b. 211/8
- burāķ** Ar. Hz. Muhammed'in Miraç'ta bindiği binek.
b.- ı berekī-dār 016/10
- burc** Ar. Burç, Güneş'in ayrıldığı on iki kısımdan her biri. Krş.: burç.
b. 053/4
b.- ı delvdin 138/9
b.- ı ķabādın 164/7
aķter-i b.- ı sa' ādet 047/7
b.+ ı 056/6, 145/10
b.+ ıda 172/10, 178/2
b.+ ıdın 203/6
b.+ ın 147/6
- burç** Ar. Burç, Güneş'in ayrıldığı on iki kısımdan her biri. Krş.: burc.
b.+ ın 149/3
- burnaķı** Önceki, evvelki.
b. 288/2
- burun** Önce, evvel.
b. 020/9, 027/7, 066/3, 135/9, 136/11, 146/3, 147/5, 167/11, 168/1, 168/2, 225/3, 304/5, 318/8
b.+ dın 019/8
b.+ raķ 096/7, 139/3
- burunķı** Önceki, evvelki.
b. 068/3, 084/7, 129/12, 167/9, 169/5, 251/8, 257/5, 264/5, 265/9, 286/8, 289/3
b.+ dın 238/5
- būse** Far. Öpme, öpücük, öpüş.
b. ēylep 199/2
b. 185/11
- būsī** Far. Öpme, öpücük, öpüş.
b.+ da 029/1
- būs ü kenār** Far. Öpme ve kucaklama endiše-yi b.+ ı 173/11
- būy** Far. Koku
b. 064/2
b.- ı kebāb-ı dil 064/8
b.- ı semenber 100/6
b.+ ı 170/8, 259/2
b.+ ıdın 279/5
- būyī** Far. Bir koku, kokulu
b. 114/12, 243/9, 246/8, 299/1
- buyur** - Buyurmak, emretmek, istemek.
b.- dı 077/10, 143/11, 171/11, 229/2, 230/8
b.- gan 009/3
b.- ğanıdın 243/10
b.- maşķa 009/3
- būk** - Bükme, eğme.
b.- üp 006/5
- būk** Yoğun, sıkışık.
b. 306/9
- būlbūl** Ar. Būlbūl.
b. 043/7, 059/1, 066/11, 088/4, 114/8, 187/9, 227/11
eṭrāf-ı b. 015/12
ķāşsa-ı āzār-ı b. 244/10
zār-ı b. 066/7
b.- i zār 009/11
b.+ dın 031/1
b.+ ğa 028/1
b.+ i 297/9
b.+ iniñ 039/2

- b.+ ler 186/4
- bülend** Far. Yüksek, yüce.
b. 004/5, 047/3
baht-ı b. 079/1
b.- i naḥs-ı saḫf-ı çarḫ-ı devvār
004/2
b.+ i 005/4
- bülend-āvāz** Far. Haykırma, yüksek ses,
seda. Krş.: bülend-āvāze.
b. kılgıl 001/4
- bülend-āvāze** Far. Haykırma, yüksek ses,
seda. Krş.: bülend-āvāz.
b. boldı 030/7
b. 227/6
- bülendī** Far. Yücelik, yükseklik.
b. 174/5, 273/6
esr-i b. 234/9
- bülendlik** Far. + Tür. Yücelik, yükseklik.
himmet-i b. 315/9
- bünyād** Far. Temel, esas; bina, yapı.
b. kıldır 062/10
b. 014/7, 097/6, 198/1, 220/8,
299/3, 314/5
b.- ı civān 293/11
b.- ı imān 015/2
b.+ ım 043/11
b.+ ımı 076/11
- bürge** Pire.
b. 088/8
- bürka** Ar. Peçe, yaşmak, yüz örtüsü.
b. 228/6, 278/3, 291/2, 296/4
- büryān** Far. Kebap, kebab edilmiş.
b. 062/6, 119/4
mürğ-ı b. 166/1
- büt** Far. Put.
b. olup 006/11
b. 191/4, 285/4
şüret-i b. 190/3
b.+ ğa 285/5
b.+ i 283/9
- b.+ ler 040/13
b.+ lerini 283/3
b.+ ni 285/1
- büt -** Bitmek, inanmak.
b.- miş 203/9
b.- üp 088/4
- büt-ḥāne** Far. Puthane, putperest
tapınağı.
b.+ ğa 200/2
- büt-perest** Far. Putperest, puta tapan.
b. 285/4
ma^c nī-yi b.+ ler 190/3
- C-**
- cā** Far. Yer, mevki, mekân. Krş.:
cāy.
c. kı 315/3
c. kılpdur 318/8
c. kılsa 258/11
c. 024/12, 027/6, 051/3, 077/5,
093/6, 100/4, 117/4, 176/4,
188/2, 252/3, 262/11, 315/11
- cā-be-cā** Far. Yer yer.
c. 112/11, 202/9
- cāblūsī** Far. Yaltaklık, dalkavukluk.
c. 247/3
- ca^c d** Ar. Kıvrıcık (saç).
c.- ı sünbül 118/1
c.+ ıĝa 186/9
- cādde** Ar. Cadde; geniş, işlek, büyük
yol; anayol.
c.- i ^cışķ 030/5
- cādū** Far. Cadı, büyücü; büyüleyici,
çok güzel göz.
sihr-i c. 065/4
nergis-i c.- yı ḥūnḫ^ār 211/2
c.+ lar 238/12
- cāh** Ar. İtibar, makam, orun, mevki.
c. érür 049/9
c. kı 007/7
c. 262/2

- devlet-i c. 286/9
mesned-i c. 290/9
‘izzet-i c. 038/2, 201/10
şāhib-i c. 083/2
c.+ dın 049/8
c.+ ı 013/5, 039/3, 039/6, 128/3,
139/11, 158/1, 224/10
c.+ ıda 024/1
- cāhī** Ar. + Far. Bir makam, bir mevki.
c. 049/7, 139/1, 204/10
c.+ ğa 132/5
- cāl** Far. Tuzak.
c. 284/6
- cām** Far. Kadeh, bardak.
c. 003/2, 111/8, 214/1, 302/7
c.- ı hāşı 248/6
c.- ı ‘ışk 031/11
c.- ı taḥkīk 033/1
c.+ ğa 291/5
c.+ ıda 309/5
c.+ ıdın êrdi 080/10
nūş-ı c.+ ım 283/12
c.+ lar 229/4
cefā-yı c.+ lardın 316/3
- cāme** Far. Elbise, çamaşır.
c. 021/8, 050/8, 307/2
c.+ sidür 159/7
- cāme-dār** Far. Elbiseyi muhafaza eden kimse.
c.+ ı 146/6
- cāmī** Özel ad. İran’ın 15. yüzyılda yetişmiş büyük mutasavvıf, mütefekkir ve alim şairi.
c. 031/11, 105/6, 106/7, 318/7
- cān** Far. Can, ruh; gönül.
c. bêrdi 163/1, 298/11
c. bêrgey 171/4
c. bêrmek 128/2
c. bêrürler 265/12
c. çıkmağa 135/11
ḳabūl-ı res-i c. êt 001/3
c. 001/2, 003/11, 017/3, 019/10,
019/11, 020/6, 022/6, 023/4,
023/6, 028/5, 028/9, 029/10,
031/4, 032/11, 041/5, 041/10,
042/4, 043/2, 046/5, 050/5,
056/7, 057/5, 061/1, 066/11,
067/5, 067/6, 068/5, 072/7,
074/1, 074/11, 079/4, 083/5,
087/3, 089/7, 091/7, 098/5,
100/10, 106/6, 106/11, 109/1,
113/7, 115/10, 117/6, 117/7,
119/4, 127/2, 132/6, 134/8,
146/1, 149/8, 150/4, 155/3,
155/10, 156/4, 161/2, 161/9,
162/11, 163/1, 166/1, 167/6,
167/7, 168/11, 171/4, 173/8,
174/2, 177/1, 177/3, 177/9,
177/10, 178/2, 178/10, 179/2,
180/9, 180/12, 181/5, 181/11,
188/3, 190/1, 194/10, 196/7,
196/8, 199/1, 208/2, 209/2,
210/5, 212/2, 212/5, 213/4,
217/5, 226/6, 230/9, 232/4,
234/2, 236/9, 242/3, 246/6,
246/10, 252/9, 257/9, 258/11,
259/1, 264/6, 266/1, 268/3,
269/4, 276/9, 282/8, 282/9,
286/2, 287/8, 293/11, 294/1,
296/7, 299/2, 304/3, 304/4,
304/5, 304/12, 305/9, 306/3,
318/3, 319/8
cevher-i c. 141/6, 153/6
dāğ-ı c. 193/4
dīde-i c. 170/11
ḥırmen-i c. 072/8
imkān-ı c. 182/11
ittişāl-i c. 194/6
kāhin-i c. 071/4
ḳuvvet-i c. 211/11, 212/2
leb-i c. 202/1
maḥrem-i c. 194/5
ma‘lūm-ı c. 170/3
melāl-i c. 150/5
naḳd-i gevher-i c. 156/1
nuḳūd-ı c. 091/9
raḥne-i c. 245/8
rāḥat-ı c. 188/1
rişte-i c. 057/8
şevḳ-i c. 182/8
vehm-i c. 051/1
c.- ı ārām 074/4
c.- ı bednihād 029/10

- c.- 1 cāᅅa 161/7, 161/8
 merhem-i c.- 1 fikārim 289/7
 c.- 1 giriftār 211/6
 c.- 1 ᅅaste 076/7
 c.- 1 ᅅuᅅnāk 216/1
 murād-ı c.- 1 maᅅlūb-ı cihānī
 234/7
 c.- 1  ālem 021/3
 c.- 1  ıᅅᅅ 177/5
 c.- 1 pāk 014/5, 179/3
 c.- 1 ſīrīn 180/11
 c.- 1 zūleyᅅā 141/7
 c.+ da 032/5, 046/6, 114/7,
 167/12, 181/9, 274/8, 275/2
 c.+ dın 014/5, 030/2, 088/9,
 108/2, 139/10, 157/1, 182/9,
 210/2, 215/10, 246/1, 246/8,
 250/8, 253/6, 257/10, 282/11,
 283/1, 284/3, 285/10, 300/6,
 302/1
 ārām-ı c.+ dın 111/9
 c.+ dur 069/5, 114/1, 180/12,
 207/6
 ᅅākım-i iᅅlīm-i c.+ dur 234/1
 ᅅırz-ı c.+ dur 003/8
 c.+ e 063/13
 c.+ ąa 030/4, 075/1, 079/7,
 102/10, 102/11, 122/2, 125/2,
 142/1, 178/6, 194/2, 194/3,
 225/7, 268/9, 282/9, 304/6, 318/9
 ārām-ı c.+ ąa 142/10
 cān-ı c.+ ąa 161/7, 161/8
 c.+ ge 072/12
 c.+ ı 045/8, 083/3, 116/11, 148/5,
 169/9, 173/8, 177/6, 188/5,
 209/10, 210/2, 216/3, 235/7,
 235/9, 257/4, 259/8, 266/4
 cism-i c.+ ı 091/1
 c.+ ıda 045/7, 114/6, 209/1,
 274/2, 300/2
 c.+ ıdın 299/2
 c.+ ıąa 060/1, 061/7, 076/5,
 092/8, 104/12, 121/1, 137/11,
 138/5, 170/4, 182/10, 193/3,
 255/6, 261/8, 278/6, 304/6
 c.+ ım 043/7, 066/7, 066/8,
 075/2, 150/1, 154/10, 155/6,
 202/10, 205/11, 239/6, 246/7,
 300/11
 ārām-ı c.+ ım 205/10
 cevher-i c.+ ım 153/11
 ąāyet-i maᅅᅅūd-ı c.+ ım 116/8
 ᅅāᅅıl-ı c.+ ım 087/8
 ᅅıble-i c.+ ım 283/10
 ᅅıbleąāᅅ-ı c.+ ım 150/1
 reg-i c.+ ım 219/7
 riᅅte-i c.+ ım 021/10
 zevᅅ-i c.+ ım 012/8
 c.+ ımda 089/8
 c.+ ımdın 074/7
 c.+ ımdur 214/8
 c.+ ımąa 001/2, 111/6, 181/5,
 296/6, 301/5
 c.+ ımıznı 126/13, 252/4
 c.+ ımnnı 062/2
 c.+ ın 042/11, 091/7, 091/8,
 165/8, 216/11
 c.+ ınᅅ 177/11, 317/5
 mürą-ı c.+ ınᅅ 006/3
 c.+ ınᅅda 309/4, 315/3
 c.+ ınąa 216/6
 c.+ ınᅅnı 312/4
 c.+ lar 185/11
 c.+ nı 105/1, 150/2, 182/9, 282/8
 mülk-i c.+ nı 025/8
  aᅅl-ı c.+ nı 173/1
 c.+ nınᅅ 049/9
 c.+ sız 029/10, 242/3
- cānā** Far. Ey can, ey sevgili.
 c. 216/1
- cānān** Far. Sevgili, gönöl verilmiᅅ.
 c. 154/10, 163/1, 177/5, 251/1,
 258/11, 279/4
 mest-i c. 209/2
 mihr-i c. 177/3
 naᅅᅅ-ı c. 276/9
 nefis-i c. 200/3
 sır-ı c. 170/11
 ümīd-i vaᅅl-i c. 238/12
 vaᅅl-i c. 201/8, 304/6
 c.+ dın 083/3, 178/10
 c.+ ąa 202/9
 c.+ ı 209/2
 c.+ ım 150/1
- cānāne** Far. Sevgili, gönöl verilmiᅅ.
 c. 254/10, 304/3
 c.+ lerni 229/1

- cān-bāz** Far. Can ile oynayan, canını tehlikeye koyan, cambaz.
c. 065/11
- cāne** Far. Can, ruh.
c. 063/13
- cān-gāh** Far. Can azaltıcı; can evi.
c. érđi 148/5
c. 160/9, 193/3, 280/1, 284/7
nağme-i c. 061/8
c.- ı pākī 089/9
c.+ durmiz 024/1
- cān-gāhlık** Far. + T. Can evi olan yer.
c.+ dın 317/3
- cān-güzār** Far. Cana dokunan.
c.+ ı 111/7
- cānī** Far. Candan sevilen (kimse).
c. 234/7, 268/10
- cānib** Ar. Taraf, cihet, yan.
c. 131/2, 303/5
c.+ de 142/7
c.+ dın 228/8, 256/2
c.+ iğā 096/12
- cānsız** Far. + T. Cansız.
c.+ lardın 218/1
- cān-sitān** Far. Can alıcı, gönül alan, güzel.
c. 056/5, 074/10, 214/1
niğāh-ı c. 098/1
- cān-süz** Far. Can yakan, fazla sıkıntı ve keder veren.
c. érđi 174/11
c. 175/2
āh-ı c. 149/6
şem^c-i c. 074/11
- cānver** Far. Canavar, hayvan, canlı.
c.+ ler 198/5
- cār** Ar. Komşu; müşteri; çarşaf, örtü.
c. 117/3, 126/1, 132/5
- cārī** Ar. Akan, geçen, yürüyen.
c. 301/5
hük-m-i c. 260/10
- cārüb** Far. Süpürge.
şāh-ı c. 186/6
- cāvīd** Far. Sonsuz, ebedî.
c. èyle 002/2
- cāvīdānī** Far. Sonsuzluk, ebedîlik, sonrasızlık.
c. 309/8
- cāy** Far. Yer, mevki, mekân. Krş.: cā
c. 056/6, 144/11, 177/1, 281/9
c.- ı meşveretğā 126/3
c.+ da 211/8
c.+ ğā 058/2, 180/10, 184/3
kām-ı c.+ ğā 081/11
c.+ ı 252/6, 260/12
- cāy-gāhī** Far. Bir yer, bir mekân. (?)
c. 217/8
- cāyī** Far. Bir yer, bir mekân.
c. 002/11, 054/10, 199/10,
258/11, 317/8
- cāyız** Ar. Olabilir, olur, uygun.
c. 242/11
imkân-ı c. 070/9
- cebīn** Ar. Alın.
c.+ idin 038/5, 048/10
- cebrā'il** Ar. Özel ad. Dört büyük melekten biri. Krş.: cebrā'il.
c. 139/5, 298/10
per-i c. 019/3
vaşf-ı c. 025/10
c.+ dın 138/3, 289/10
- cebrā'il** Ar. Özel ad. Dört büyük melekten biri. Krş.: cebrā'il.
c. 298/1
c.+ dın 179/10
- cedvel** Ar. Su kanalı, su arkı.

- c. 321/5
- cefā** Ar. Eziyet, sıkıntı.
c. kıılma 235/6
c. 078/4, 253/11, 285/5
c.- yı cāmlardın 316/3
c.+ dın 133/8
c.+ lar 135/3
c.+ nı 133/2, 136/4, 236/8, 285/6
- cefā-cūyī** Ar. + Far. Cefa arayan, cefa eden. (?)
c. 127/5
- cefā-keş** Ar. + Far. Cefa çeken, eziyete katlanan.
c. 213/10, 222/5
- cefāyī** Ar. + Far. Bir cefa. (?)
c. 268/10
- ceh** Far. Kuyu, çukur.
c.+ i 128/10
c.+ ni 136/1
- cehd** Ar. Çalışma, çabalama.
c. kııldı 171/10
c. 009/3, 063/10, 124/1, 140/9, 151/5, 312/11
kemāl-i c. 201/9
- cehl** Ar. Bilmezlik, bilgisizlik.
c.+ din 315/2
c.+ ni 013/11
- cehl-ābād** Ar. + Far. Cehaletin çok olduğu yer.
c.+ lardın 310/10
- celācil** Ar. Küçük çanlar, ufak çingiraklar.
c. 118/2, 186/3
- celāl** Ar. Büyüklük, ululuk.
heybet-i c.+ i 005/8
- celālī** Ar. Allah'a ait, tanrısal.
c. 005/8, 086/4
- cellād** Ar. Cellat.
- c.+ ı 054/6
- cem^ç** Ar. Toplama, biriktirme, yığma; topluluk, ahali.
c. boldı 102/4, 267/6
c. érđi 275/1
c. étti 014/2
c. 084/9, 103/8, 129/9, 253/2, 282/5, 320/5
c.- i feraĥnāk 038/9
c.- i ĥātır 069/3, 110/10, 163/7
c.- i nisūn 237/3
c.- i şāhlar 012/11
c.- i yaşlar 054/1
c.+ din 038/3
c.+ i 241/8, 266/11
c.+ ini 119/6
- cemād** Ar. Taş gibi cansız olan şey.
c. 029/10
- cemāl** Ar. Yüz güzelliği, yüz.
c. 025/11, 048/10, 170/10, 201/4, 201/11
neseb-i c.- i ĥūblar 038/4
c.- i ĥūblarda 036/1
c.- i lāle 078/10
c.- i māh-ı enver 035/5
c.- i mürdesi 288/11
c.- i 'aksidin 177/9
c.- i şem^çini 177/6
c.- i yūsuf 035/1
ĥāl-i c.+ de 156/8
c.+ din 123/8
c.+ i 026/4, 028/7, 037/5, 039/3, 040/1, 043/9, 045/4, 046/8, 047/9, 052/4, 054/5, 057/4, 085/9, 085/10, 108/5, 119/10, 138/7, 148/2, 152/6, 156/9, 158/8, 160/1, 160/5, 194/8, 201/1, 202/11, 210/8, 230/8, 234/3, 236/10, 237/1, 286/8, 289/3
ĥüsn-i c.+ i 056/1, 082/4, 192/9
c.+ idin 046/10, 056/4, 059/7, 152/5, 156/6
c.+ iġa 026/6, 188/9, 233/6
c.+ im 209/4, 288/8

- c.+ in 021/6, 023/4, 068/8, 117/2, 181/5, 205/11, 210/9, 235/6, 283/10, 288/9
c.+ in 027/3, 039/11, 249/11
hüsn-i c.+ in 288/2
mihr-i c.+ in 196/8
c.+ in 192/6
c.+ in 192/9
c.+ ini 040/4, 188/12
c.+ in 159/2, 194/11
- cemîc** Ar. Cümle, hep, bütün.
c. 170/12
c.- i enbiyâğa 017/11
- cemîl** Ar. Güzel.
düstür-ı c. 290/10
- cem'ıyyet** Ar. Topluluk.
hişâr-ı c.+ dür 163/8
- cemşîd** Far. Güneş.
çetr-i c. 099/11
- ceng** Far. Savaş, vuruşma
c.- i muhabbetsâz 116/7
c.+ i 259/2
c.+ iğa 245/4
- cengel** Far. Orman
mâh-ı c.+ ler 095/9
- cennet** Ar. Uçmak, cennet.
c. 252/12
gülzâr-ı c. 232/3
c.+ din 122/5
- cennet -âsâ** Ar. + Far. Cennet gibi.
c. 188/10
- cennet-fezâ** Ar. + Far. Cennet'i artıran,
çoğaltan. (?)
c. 121/3
- cerâhat** Ar. Yara, irin.
c. kıldı 297/4
c. 077/3, 304/12
c.+ din 107/1
- cerge** Far. Bir yerde bulunan insan topluluğu.
c. 152/3
- cer(r)** Ar. Çekme, sürükleme.
c. 127/10, 179/8
- ceşn** Far. Toy, ziyafet, şölen.
c. 274/9, 290/8
c.- i hüsrevâne 290/8
- cevâb** Ar. Yanıt.
c. aydı 183/3, 194/7, 196/1, 212/3, 220/2
c. 083/4, 167/2, 261/11, 264/9, 266/2, 271/8
c.+ idm 241/2
- cevâbî** Ar. Bir yanıt.
c. 241/1, 261/8
- cevâhir** Ar. Cevherler, kıymetli taşlar.
c. èylep 025/4
c. 099/6
genc-i c. 052/7
c.+ de 231/10
c.+ din 100/1, 202/8
c.+ ler 104/4, 153/4
- cevânân** Far. Gençler.
c. 054/7
- cevher** Ar. Maya, öz; elmas, değerli taş.
c. 027/2, 109/8, 153/10, 156/1, 159/1, 311/11
kân-ı c. 155/11
c.- i cân 141/6, 153/6
c.- i cânım 153/11
c.+ iğa 125/3
c.+ ini 141/6
- cevlân** Ar. Dolaşma, gezinme, gezinti.
c. kıldı 195/6
c. 058/8, 119/7, 273/11
c.+ ğa 204/3
- cevr** Ar. Cefa, eziyet, zulüm, sitem.
c. ètgü 113/10
c. ètti 303/9
c. èylep 073/2

- c. 133/2, 136/2, 157/9, 321/6
gāret-i c. 086/7
terk-i c. 155/9
c.- i zulmetdür 280/8
c.+ din 138/1
c.+ i 120/10
c.+ idin 004/9, 111/11, 134/10,
168/4, 248/6
c.+ üñğa 089/7
- cevşen** Ar. Örme zırh, savaş giysisi.
c. 241/3
- cevzā** Ar. İkizler burcu
c.+ dın 047/4
- ceydā** Ar. Uzun boyunlu kadın.
c. 117/4
- cezā** Ar. İşlenen suçta karşı verilen karşılık, ceza.
c. bērmek 240/10
c.+ sı 239/10
- cezāka'llāh** Ar. Allah seni ödüllendirsin, teşekkürler.
c. 161/7
- cezm** Ar. Kesin karar, niyet.
c. 068/9, 169/10
- cibillī** Ar. Yaratılıştaki olan.
c. 063/10
- cid(d)** Ar. Çalışıp çabalama, gayret.
c. 063/10, 140/9, 312/11
c.- i tamām 208/4
- ciger** Far. Ciğer, yürek.
c. 076/7, 081/9, 091/7, 176/5,
178/8, 276/6
hūn-ı c. 082/6
c.- i hūn 176/6
c.- i hūnh̄āresingā 032/4
c.+ ğa 056/7
c.+ i 085/8
c.+ ni 037/1, 246/5
hūn-ı c.+ ni 180/8
- cigerlik** Far. +T. Ciğerli, yürekli.
- c. 095/7
- ciger-sūz** Far. Ciğer yakan, yürek yakan.
dāğ-ı c. 255/6
- cihān** Far. Dünya, âlem. Krş.: cihen.
c. 030/3, 033/12, 037/8, 072/7,
087/9, 093/6, 098/7, 160/4,
176/3, 176/4, 178/4, 190/5,
205/1, 205/2, 205/7, 236/6,
243/12, 274/7, 274/10, 296/2,
312/9, 316/6, 321/1
hūrşid-i c. 043/2
ictināb-ı c. 310/3
meyl-i c. 309/5
c.- ı mihr 038/11
c.- ı zinde 197/11
c.+ da 118/6, 118/7, 150/1, 160/5,
181/8, 297/6, 306/8
c.+ dın 111/9, 150/4, 162/3,
162/8, 250/1, 257/10, 282/11,
287/8, 299/6, 309/4
eṭrāf-ı c.+ dın 090/11
kevn-i c.+ dın 030/2
c.+ ğa 033/8, 040/8, 041/4, 147/6,
202/7, 225/4, 274/1, 307/8
ehl-i c.+ ğa 161/8
c.+ ım 161/2
şāh-ı c.+ ım 075/4
şehensāh-ı c.+ lar 296/11
c.+ nı 002/8, 025/8, 034/9,
047/10, 049/3, 102/1, 139/6,
282/8, 306/9
c.+ nıñ 157/9, 164/1
- cihān-bānlıq** Far. + T. Dünyanın bekçiliği, hükümdarlık.
c.+ dın 296/12
- cihān-dār** Far. Cihanı, dünyayı tutan; hükümdar, padişah.
şāh-ı c. 143/3
- cihān-ger** Far. Cihanı tutan, dünyayı zapt eden. (?)
c. 210/8
- cihānī** Far. Dünyada oturan, insan.
murād-ı cān-ı maṭlūb-ı c. 234/7

- cihān-sūz** Far. Cihanı yakan, Güneş.
‘ışık-ı c. 080/5
- cihān-tāb** Far. + Ar. Dünya’ya sıcaklık ve ışık veren.
c. 145/11
- cihāt** Ar. Taraflar, yönler.
c.+ ım 117/1
- cihāz** Ar. Çeyiz.
c.+ ı 097/6
- cihen** Far. Dünya, âlem. Krş.: cihān.
c.+ de 016/11
- cihet** Ar. Yan, yön, taraf.
c. 271/10
c.+ ğa 117/3
c.+ niğ 019/9
- cilve** Ar. Naz, eda, kırımta.
c. bêrdi 113/8
c. kıldurmak 029/7
c. 037/5, 053/1, 066/8, 131/1, 189/2
c.- i hüsñ 156/11
c.- i yār 073/9
- cilve-gāh** Ar. + Far. Cilve yeri, cilve edilecek yer.
c.+ ı 086/8
- cilvegāhī** Ar. + Far. Bir cilve yeri.
c. 130/11
- cilve-ger** Ar. + Far. cilve yapan, cilveli.
c. 028/7
c.+ ler 100/8
- cilve-perdāz** Ar. + Far. cilve yapan, hoş ve güzel olan.
c. 195/1, 204/3
- cilve-sāz** Ar. + Far. cilve yapan, cilveli.
c.+ ı 026/10
- cin** Ar. Cin
c.+ lergā 024/12
- cināyetsiz** Ar. + T. Cinayet olmadan, öldürmeden.
c. 132/4
- cins** Ar. Soy, nesil; çeşit, tür.
c.- i āb-ı hāk-ı ‘ālemī 075/8
c.- i ādemizād 069/4
c.+ i ěmes 232/8
- cism** Ar. Beden, vücut; cisim.
c.- i cānı 091/1
c.- i nātüvānım 075/2, 239/6
c.- i nāzenīnni 016/5
c.- i zāhir 055/9
c.+ idin 242/10
c.+ iğa 146/1, 193/12
c.+ ni 210/5, 232/4
- cismānī** Ar. Bedenle ilgili, cisimle ilgili.
c.+ din 038/9
- cism-dār** Ar. + Far. Cisme, vücuda sahip.
c. 321/4
- civān** Far. Genç.
bünyād-ı c. 293/11
c.+ ı 054/7
şeyh-i c.+ nı 285/10
- civān-baht** Far. Talihli; bahtiyar, mesut.
c. 139/4
şāh-ı c. 214/7, 267/10, 269/4
- civānī** Far. Bir genç, gençlik.
c. 055/10, 265/1, 288/8
gülzār-ı c. 289/1
- civānlık** Far. + T. Gençlik.
c. 122/5, 277/4
c.+ ı 286/8
- civān-merd** Far. Temiz, asil, cömert.
c. 129/3
- civān-merdī** Far. Asil bir kişi.(?)
c. 262/2, 264/11
- civār** Ar. Çevre, yöre.
c.- ı şāhnıda 204/5

- cönk** Kıl, yün.
c. 061/6
c.+ ığa 061/7
- cū** Far. Arama, araştırma.
c. érđi 006/3
- cūd** Ar. Cömertlik, el açıklığı
c. 004/11
fevväre-i c. 033/11
c.+ ıdın 013/2
- cūđi** Ar. Özel ad. Şırnak ilinin 6 km. güneydoğusunda buluna büyük bir dağın adı.
c. 013/2
- cūd-pesendī** Ar. + Far. Cömertliği beğenme, cömertliği sevme. (?)
c. 234/9
- cuğđ** Ar. Baykuş.
c.+ ığa 006/4
- cūş** Far. Coşma.
c. urup 321/8
c. 112/3, 112/4, 175/6, 258/2
c.+ ı 242/5
c.+ ıdın 033/12
c.+ lar 085/12
- cūşiş** Far. Coşma.
c.+ din 033/13
- cūy** Far. Dere, akarsu, ırmak.
c.+ ı 252/1
c.+ ıdın 321/5
- cūyā** Far. Arayıcı, arayan.
c. 010/4
- cūyān** Far. Arayıcı, arayan.
c.+ ı 233/3
- cūyānī** Far. Bir arayıcı, bir arayan.
c. 027/10
- cūy-bār** Far. Çay, dere, akarsu, ırmak.
c. 119/8
c.+ ı 066/9
- cūy-bārī** Far. Bir akarsu, bir ırmak.
c. 118/11
serv-i c. 048/3
- cūdā** Far. Ayrı, ayrı düşmüş, ayrılmış.
c. èylep 127/6
c. kıl 243/2, 312/4
c. kıldılar 172/5
c. 038/3
- cūda-gāne** Far. Ayrı ayrı,
c. 179/7, 248/1
- cūdālīk** Far. + T. Ayrılık.
c. 118/6, 151/11, 215/10, 297/6, 303/8, 305/7, 307/3, 307/11
c.+ dın 248/7, 280/3
- cūdāyī** Far. Ayrılık.
c. 248/7
dāğ-ı c. 309/11
- cūft** Far. Eş, benzer, aynı.
c. 247/8, 247/9
- cümle** Ar. Bütün, hep, herkes.
c. 014/4, 017/11, 077/4, 097/9, 109/6, 109/9, 156/1, 237/3, 259/9, 291/1, 298/4
mürğ-ı c. 054/8
- cünbiş** Far. Kımıldanma, hareket.
c. 007/1, 033/13, 315/5
reh-i c. 078/5
c.- i pürhurüşī 121/4
c.+ dın 242/9
- cünd** Ar. Asker, ordu; bir kimsenin yardımcıları.
c. 172/5
- cünün** Ar. Delilik, çılgınlık.
c. 072/6, 076/6, 078/7, 080/4, 080/7, 081/9, 086/2, 106/1
c.+ ğa 083/7
c.+ nı 084/2
- cürm** Ar. Suç, ceza, günah.
c. 292/9

- c.+ ide 232/7
- cüst ü cū** Far. Arayıp sorma, araştırma.
c. 174/6
c. kıl 118/8
- cüst ü cūyī** Far. Bir araştırma. (?)
c. 299/1
- cüz** Far. -den başka, dışında.
c.- i dür-i eşk 113/10
- cüzī** Ar. + Far. Bir parça, bir kısım. (?)
c. 104/11
- Ç-**
- çābük** Far. Çabuk, hızlı, tez.
ç. 018/3, 052/1, 258/9, 319/11,
321/10
- çādır** Far. Çadır, örtü.
ç. 306/10
- çağ** Zaman, dönem, devir, an.
ç. 076/7, 117/11, 160/11, 205/11,
251/5, 262/3, 292/1, 293/5,
293/10, 308/3
ç.+ ı 308/10
- çā-gīr** Far. Yer tutan, yer tutucu. (?)
ç. 286/2
- çağla** - Nişan ve hedefe iyice dikkat etmek.
ç.- p 066/2, 172/3
- çağlık** Gibi.
ç. 153/2, 176/11, 272/8
- çāh** Far. Kuyu, çukur.
ç. 128/4, 128/10, 135/6, 246/4
kaşd-ı ç. 139/2
kışsa-yı ç. 128/9, 169/6
ç.- ı ğabgab 159/9
ç.- ı rüşen 137/3
ç.- ı şevketdin 039/1
- çāk** Far. Yırtık, yarık, çatlak.
ç. étip 244/11
ç. etti 218/11, 219/2
ç. èyledi 224/7
- ç. 059/10, 077/1, 079/9, 080/11,
093/4, 113/11, 123/2, 123/6,
125/1, 206/9, 213/8, 216/1,
235/1, 238/4, 245/1, 249/7,
253/11, 294/8, 304/2, 306/2
ç.+ dın 301/9
āb-ı ç.+ dın 245/7
ç.+ ıdur 170/2
- çağ -** Çakmak, sürtmek.
ç.- ı 245/2
ç.- mağ 112/10
ç.- sa 124/12
- çāker** Far. Kul, köle, cariye.
ç. 077/4
ç.+ ler 114/12
- çağın** - Ateş çıkarılmak. (?)
ç.- mağ 112/10
- çal** - (Müzik aleti) çal-, vurmak.
ç.- dı 109/5
ç.- ıp 046/13
ç.- ur 040/7
- çālāk** Far. Çevik, çabuk, tez canlı olan,
yerinde duramayan.
ç. 092/4, 096/10, 221/6, 231/1,
285/2, 301/7
serv-i ç. 067/3
- çār** Far. Dört.
ç. 004/2
dīvār-ı ç. 015/2
- çārba** Far. + T. Eşarp, başörtüsü. (?)
ç. 162/5
- çāre** Far. Çıkar yolu, kurtuluş yolu,
yardım, derman, çare.
ç. èylep 257/7
ç. kılamak 125/11
ç. 042/6, 069/7, 070/6, 107/1,
174/9, 246/7, 311/2
iḥtiyār-ı ç. 126/2
- çāre-sāz** Far. Çare bulan.
ç.+ ı 111/7

- çare-sāzī** Far. Çare buluculuk.
ç. 201/11
- çarḥ** Far. Felek, gök, sema; talih.
ç. 277/4, 309/5
mihr-i ç. 094/4
ç.- 1 atlaşğa 019/2
ç.- 1 bedmihr 132/5
ç.- 1 devvār 025/3, 136/10, 182/5
bülend-i naḥs-ı saḳf-ı ç.- 1 devvār
004/2
ç.- 1 ğaddār 073/2, 104/11, 303/7,
308/2
ç.- 1 gerdān 280/7, 305/8
ç.- 1 heftüm 198/4
ç.- 1 nīlgündın 145/6
ç-1 pür-fen. 054/4
ç.- 1 ʿömrfersādın 298/2
ç.- 1 seyyār 015/13
meşk-i ç.+ dın 281/6
- çarḥ-fersāy** Far. Feleği mahveden, göğü
mahveden. (?)
ç. 280/9
- çarḳ** Far. Felek, gök, sema; talih.
ç. 089/5
- çarla** - Çağırmaq, seslenmek, davet
etmek.
ç.- p 220/3
- çār-yār** Far. Dört dost.
ç. 015/2
- çay** Küçük ırmak.
ç. 052/2
- çebbīn** Far. Sepet.
ç.+ dūr 209/5
- çeh** Far. Kuyu, çukur.
ç. 046/3
- çehre** Far. Yüz, surat.
ç. 035/11, 152/8, 236/5, 306/7
ç.+ lerdin 102/5
ç.+ m 010/3
ç.+ si 176/2
- çêk** - Çekmek, uzatmak.
ç. 012/4, 312/10
ç.- er 194/9
ç.- ip 106/5, 251/11
ç.- miş 071/10
ç.- ti 041/5, 064/8, 072/11, 105/9,
163/12, 181/3, 203/3, 300/6
- çemen** Far. Çimen, yeşillik, çayır.
ç. 040/11, 112/8
serv-i ç. 038/3
şemʿ ān-ı ç. 038/3
ç.+ dūr 185/8
bāğ-ı ç.+ ğa 004/9
ç.+ idin 033/5
- çenālī** Far. Bir ağaç türü. Latincesi,
pithecellobium.
ç.+ i 057/6
- çenār** Far. Çınar ağacı.
ç. 307/5
- çend** Far. Birkaç, her ne kadar.
ç. 005/5, 020/3, 219/4, 234/6,
307/10
müddet-i ç. 044/3
ʿarz-ı ḥāl-i ç.+ in 206/10
- çendān** Far. O kadar, çok, o kadar çok.
ç. 007/4, 008/1, 011/3, 016/2,
034/4, 034/5, 035/8, 046/12,
063/10, 065/10, 079/2, 090/1,
096/7, 099/3, 101/5, 101/6,
103/6, 112/7, 112/8, 114/4,
120/8, 129/1, 153/6, 161/10,
173/3, 183/11, 199/9, 200/3,
202/4, 212/10, 225/8, 226/10,
236/4, 275/6, 287/5, 290/4,
294/11, 295/1, 302/9
fark-ı ç. 048/4
feyz-i ç. 304/6
ḥalk-ı ç. 030/11
pergāle-i ç. 307/1
sebr-i ç. 002/3
sebz-i ç. 004/8, 140/2
sihr-i ç. 053/11
vaqt-i ç. 307/1
- çendi** Far. Biraz.

- ç. 005/4
- çep** Far. Sol.
ç. 038/10, 223/5, 223/6
ç.+ din 223/6
ç.+ ni 223/5
- çerâğ** Far. Fitol, mum.
ç. 119/9
ç.- 1 bîfürûğ 223/3
ç.- 1 çeşm 016/3
ç.- 1 fikriñ 318/6
ç.- 1 gülbünüm 194/1
ç.- 1 'aql 080/8
ç.- 1 rûşenâyî 151/11
ç.- 1 vaşl 151/10
ç.+ 1 020/6, 225/4, 257/2, 260/5, 305/1
çeşm-i ç.+ 1 253/8
ç.+ ığa 317/4
çeşm-i ç.+ ım 182/6
ç.+ ınıñ 225/4
- çergeş** - Sıra halinde dizmek, bir safta durmak.
ç.- ip 272/1
- çeşen** Far. Toy, ziyafet, şölen.
ç. 229/2
bezm-i ç.+ de 230/2
- çeşm** Far. Göz.
çerâğ-ı ç. 016/3
girye-i ç. 063/5
ç.- i binâ 037/9, 161/6
ç.- i çerâğı 253/8
ç.- i çerâgım 182/6
ç.- i enâm 012/9
ç.- i ħired 265/4
ç.- i intizârî 109/2, 120/8
ç.- i pāk 303/4
- çeşme** Far. Pınar, su kaynağı.
ç. 321/5
zülâl-i ç. 139/7
ç.- i âb-ı ħayâtı 025/6
ç.- i ħayvân 159/9
ç.- i ħün 276/7
ç.- i nâb 062/5
ç.- i nüşinidin 166/11
- ç.+ si 046/2
ç.+ sidin 281/4
ç.+ sin 145/9
ç.+ sini 145/8
- çeşme-sâr** Far. Çeşmesi, su kaynağı bol olan yer.
ç. 321/4
ç.- 1 şaħbıñdın 289/8
- çetr** Far. Çadır; gölgelik.
ç. érdi 276/3
ç. 013/9
sāye-i ç. 013/9
ç.- i cemşid 099/11
ç.- i semāyî 276/1
- çetr-dârî** Far. Bir gölgelik tutan.
ç. 185/7
- çevgân** Far. Çevgen, ucu eğri değnek.
güy-ı ç. 185/8
mānend-i ç. 195/4
- çevrül** - Çevrilmek, sarılmak, kuşatılmak.
ç.- di 105/7
- çık** - Çıkmak.
ç. 006/5
ç.- almas 005/3
ç.- ar érdi 280/3, 281/10
ç.- ar 016/9, 098/7, 269/8, 289/2, 301/5
ç.- arga 021/3, 187/7, 231/7
ç.- ip érdi 297/12
ç.- ip 018/9, 053/4, 077/5, 109/4, 118/9, 121/8, 123/6, 132/3, 147/5, 148/6, 197/7, 232/2, 248/4, 255/1, 256/7, 264/7, 269/5, 272/6, 299/2
ç.- iptur 020/10
ç.- kaç 121/8
ç.- kanı 129/2
ç.- madı 140/7, 317/3
cân ç.- mağa 135/11
ç.- mağay 127/3
ç.- mağğa 132/2
ç.- mağığa 263/6
ç.- maqlık 174/2

- ç.- mas 098/10, 238/6
ç.- mış 034/1
ç.- sa 273/5
ç.- sun 230/8
ç.- tı 018/1, 032/10, 090/9, 112/2,
124/12, 138/11, 139/10, 139/11,
140/1, 145/6, 147/6, 155/4,
155/5, 170/7, 219/12, 242/5,
284/2, 299/2, 317/2
ç.- tılar 132/8
- çıkar** - Çıkarmak.
ç.- dı 018/2, 028/3, 059/8, 060/3,
078/11, 109/10, 137/8, 188/3,
208/8
ç.- dım 032/11
ç.- dış 010/9, 161/3
ç.- ğanı 101/13
ç.- ğıl 010/8, 021/6, 071/7, 240/8,
240/9
ç.- ip 019/7, 027/11, 085/3,
120/10, 148/6, 199/6, 261/1
ç.- mağ 177/2
ç.- may 053/4, 307/6
ç.- maymiz 130/1
ç.- mış 023/9
ç.- sa 250/8
- çın** Doğru, gerçek.
ç. 045/1, 109/5, 236/5, 285/1
ç.+ dın 236/5
- çırma** - Sarmak, çevirmek.
ç.- dı 162/5
ç.- p 067/5
- çırmaş** - Dolaşmak, sarılmak.
ç.- kan 169/2
- çırmaş** Sarmaşık, dolaşık.
ç.+ nı 264/7
- çırmaşıklık** Sarmaşık, dolaşık.
ç. 199/8
- çig** Kamış.
ç.+ ni 233/11
- çihir** Far. Yüz, surat, çehre.
ç. 144/10, 292/4
- çin** Far. Kıvrım, büklüm.
ç. 077/3
medd-i ç. 018/10
- çin** Özel ad. Çin.
ç. 064/1, 104/7, 204/2
naqqâş-ı ç. 194/9
şahrâ-yı ç. 099/9
şürethâne-i ç. 119/2
zibâ-yı ç. 052/11
müşt-g-i ç.+ ni 202/6
- çirk** Far. Kir, pislik.
ç.+ ini 143/8
- çomak** Çomak, değnek.
ç.+ ı 006/8
- çök** - Çökmek.
ç.- üp 163/9
- çökür** - Çöktürmek, diz üstüne oturtmak.
ç. 006/8
ç.- mek 033/6
- çöl** Mo. Sahra, çöl.
ç. 046/3
ç.+ lerde 106/11
- çöm** - Çömelmek.
ç.- üp 139/7
- çübân** Far. Çoban.
ç. 028/10
- çün ü çirâyî** Far. Nasıl ve niçin. (?)
ç. 010/7, 037/3
- çür** Far. Sülün.
ç. 057/4
- çü** Far. Çünkü, gibi, eğer, her,
mademki.
ç. 001/2, 001/5, 004/3, 008/6,
011/2, 011/4, 011/9, 013/5,
017/1, 018/1, 018/4, 019/1,
019/2, 019/4, 019/7, 021/11,
025/1, 027/6, 029/2, 036/1,
036/6, 038/5, 039/5, 040/6,

040/12, 041/6, 042/5, 043/1,
 044/5, 044/11, 045/5, 045/10,
 047/5, 048/7, 050/3, 054/7,
 055/2, 055/6, 057/2, 058/2,
 059/8, 059/9, 060/2, 060/9,
 062/8, 068/1, 069/1, 070/8,
 072/9, 077/4, 077/5, 077/11,
 080/13, 083/4, 084/1, 084/9,
 085/1, 086/7, 087/3, 093/7,
 097/10, 098/1, 099/5, 100/6,
 103/8, 104/2, 104/3, 107/7,
 108/1, 108/9, 110/2, 112/10,
 113/9, 116/3, 119/9, 120/4,
 120/13, 121/4, 121/8, 121/9,
 123/9, 126/12, 127/2, 127/3,
 127/11, 128/2, 133/7, 133/9,
 134/1, 136/5, 136/7, 136/10,
 137/4, 138/11, 142/5, 144/3,
 144/10, 145/3, 145/5, 147/6,
 148/11, 149/4, 151/12, 157/9,
 160/8, 161/2, 164/3, 164/6,
 165/9, 165/11, 166/1, 166/2,
 168/7, 171/9, 171/12, 172/1,
 172/3, 172/6, 174/5, 174/7,
 175/6, 176/1, 178/5, 179/9,
 182/2, 182/3, 182/4, 183/5,
 185/4, 185/11, 185/12, 186/1,
 186/2, 187/10, 189/3, 191/11,
 192/10, 193/9, 194/5, 194/9,
 196/7, 197/9, 197/10, 197/12,
 198/1, 198/3, 198/8, 200/1,
 200/3, 201/3, 203/4, 203/10,
 205/9, 208/9, 209/3, 209/5,
 209/8, 210/1, 210/9, 210/10,
 212/6, 215/9, 216/1, 216/4,
 221/2, 222/5, 226/3, 227/1,
 229/5, 230/1, 232/1, 232/2,
 232/5, 232/11, 233/4, 233/6,
 235/8, 237/12, 239/9, 242/9,
 244/6, 244/7, 244/11, 245/11,
 248/11, 249/3, 249/9, 252/6,
 253/1, 255/6, 257/6, 258/8,
 260/7, 262/7, 268/8, 270/9,
 271/1, 271/5, 272/10, 276/1,
 277/1, 277/5, 277/8, 277/9,
 280/3, 280/9, 280/11, 281/3,
 285/8, 286/12, 287/9, 289/1,
 289/7, 289/9, 293/11, 296/8,
 297/11, 299/2, 299/7, 300/5,
 302/6, 303/1, 303/4, 306/5,

307/4, 308/9, 309/6, 311/5,
 311/7, 311/8, 312/2, 314/6,
 316/2, 316/4, 316/8, 318/4,
 319/1, 320/7, 321/2, 321/4, 321/5

çün

Far. Çünkü, mademki, gibi.

ç. 003/10, 004/2, 005/4, 005/5,
 010/11, 013/2, 016/7, 017/8,
 018/2, 018/5, 018/7, 020/3,
 022/7, 023/2, 024/3, 028/2,
 032/5, 032/11, 033/11, 036/6,
 039/1, 039/11, 040/13, 041/2,
 041/5, 046/3, 052/10, 052/11,
 055/1, 056/2, 056/3, 058/13,
 060/5, 062/3, 063/12, 064/9,
 067/9, 072/11, 074/5, 076/10,
 077/8, 079/2, 081/6, 082/2,
 083/5, 088/4, 088/8, 089/5,
 094/4, 094/7, 096/10, 097/1,
 098/3, 099/2, 100/5, 101/10,
 102/1, 103/8, 105/2, 106/4,
 109/1, 112/1, 115/1, 116/6,
 117/2, 117/4, 117/5, 123/12,
 129/9, 131/4, 133/1, 133/4,
 136/3, 138/8, 143/9, 145/10,
 148/10, 151/4, 153/9, 157/7,
 158/7, 164/10, 165/5, 166/3,
 169/4, 169/7, 171/5, 172/3,
 172/10, 173/2, 173/8, 173/12,
 174/8, 174/10, 174/11, 177/3,
 181/8, 181/9, 182/3, 184/3,
 184/4, 184/6, 185/11, 187/8,
 187/9, 188/8, 188/14, 189/7,
 189/8, 192/10, 192/11, 193/8,
 196/9, 197/7, 198/4, 199/1,
 202/8, 202/11, 203/10, 204/7,
 205/3, 205/4, 206/5, 207/9,
 209/7, 213/8, 213/9, 213/11,
 218/4, 218/5, 218/6, 218/10,
 219/12, 223/1, 223/2, 224/6,
 229/2, 231/8, 231/11, 232/4,
 233/9, 238/6, 238/9, 238/10,
 239/11, 240/4, 242/3, 245/4,
 245/9, 245/10, 247/1, 247/2,
 247/4, 247/5, 250/7, 250/10,
 251/6, 251/10, 253/2, 253/3,
 254/5, 255/10, 256/11, 262/7,
 263/11, 264/2, 264/11, 266/3,
 266/10, 267/1, 268/5, 268/10,
 269/1, 269/8, 269/10, 269/11,

- 272/1, 272/2, 273/1, 273/2,
273/6, 274/7, 274/10, 274/11,
277/4, 277/10, 280/7, 281/5,
281/6, 281/9, 282/9, 284/2,
284/3, 285/4, 286/5, 286/12,
287/4, 287/6, 289/2, 296/4,
297/4, 299/4, 299/11, 300/6,
300/8, 301/6, 302/4, 302/11,
303/11, 308/8, 309/3, 311/5,
311/7, 313/3, 313/8, 314/10,
315/4, 316/1, 319/7, 319/10,
319/11, 321/2, 321/3
ç.+ de 046/4
ç.+ nıñ 020/3
- çünān** Far. Bunun gibi, bu şekilde.
ç. 141/13
- çüst** Far. Çevik, hareketli, çabuk.
ç. 019/3, 034/3, 044/5, 044/10,
052/1, 074/6, 084/4, 092/4,
096/10, 098/7, 101/10, 139/5,
145/5, 215/8, 216/4, 218/9,
221/6, 231/1, 254/9, 271/4,
285/2, 301/7, 303/2
- çüst-perdāz** Far. Çabuk düzenleyen,
çabuk tertipleyen.
ç. 197/12
- D-**
- dāb** Far. Şan ve şeref.
d. 244/1
- dād** Far. Adalet, doğruluk.
d. 136/2, 206/3, 247/5, 284/3,
286/5
d.- ı müştāk 234/11
- dād-hāh** Far. Hak, adalet isteyen.
d.+ lar 284/3
- dādlik** Far. + T. Adalet.
d.+ nı 190/6
- dāğ** Far. Yara, yanık yarası.
d. étip 090/1
d. étmiş 159/10
d. kılmış 150/2
d. oldı 091/2
- d. olğan 030/7
d. 057/1, 087/11, 091/1, 091/2,
105/10, 110/6, 148/5, 156/6,
160/11, 193/3, 200/4, 205/11,
211/6, 211/8
d.- ı bīnaşībī 111/6
d.- ı cān 193/4
d.- ı cigersūz 255/6
d.- ı cüdāyī 309/11
revnağ-ı d.- ı dil 116/11
d.- ı dilrīş 050/7
d.- ı ğam-ı resīde 231/3
d.- ı ğamım 116/10
d.- ı ğarībī 111/6
d.- ı ğasretdin 283/7
d.- ı müşgīn 145/3
d.- ı nāçār 277/6
d.- ı nāümīd 091/4
d.- ı nevmīd 104/12
huşūl-ı d.- ı paḥş 011/1
d.- ı ümīdvārī 116/11
d.- ı ya' kŭb 042/2
d.+ dın 085/7
d.+ ı 017/3, 029/9, 064/3, 174/11,
215/10, 246/10, 253/8, 305/1,
305/2
d.+ ı dın 023/4, 076/3, 113/7,
120/5, 151/11, 243/11, 307/3
d.+ ı ğa 022/11, 104/10, 118/6,
211/9
d.+ ı ma 253/10
d.+ ı mġa 116/10
d.+ ı nđın 210/6
- dāğ-dārī** Far. Bir yaralı.
d. 306/5
- dağı** Dahi, da, de. Kuvvetlendirme
edatı. Krş.: tağı.
d. 018/2, 028/1, 033/1, 058/3,
070/3, 076/2, 109/7, 121/7,
129/5, 142/7, 152/9, 164/2,
180/10, 185/5, 221/3, 235/5,
239/11, 240/9, 240/10, 278/6,
290/12, 307/9
- dāğlık** Far. +T. Yaralı.
d. 120/4
- dāh** Far. Hizmetçi, cariyeye

- d.+ ıñ 222/3
- daḳāyık** Ar. İncelikler. Anlaşılması çok dikkat isteyen keyfiyetler.
d. 265/1
- dāl** Ar. Kıvrım, büküm.
d.+ ı 012/6
- ḍalālet** Ar. Doğru yoldan sapma.
ḍ. 024/1, 132/4
- dalk** Far. Kötü, değersiz.
d. 120/7
- dām** Far. Tuzak, ağ.
d. boldı 305/9
d. ètip 100/9
d. 111/8, 129/8, 165/8, 251/6
d.- ı hūšmendān 048/4
d.+ ğa 251/6
d.+ ıġa 119/3, 163/12, 263/4
d.+ ım 219/2
d.+ ıñġa 009/11
d.+ ımı 221/7
- dāmān** Far. Etek.
d. 067/9, 077/6
ġayr-ı d. 093/2
d.+ ıġa 079/7, 249/7
d.+ ım 247/3
- dāmen** Far. Etek.
d. 053/5, 089/5, 212/5, 235/1
d.+ ı 274/8
d.+ ıġa 060/1, 136/9
d.+ ımni 224/7
- dāmen-keşān** Far. Salınarak, nazla yürüyen.
d. 053/5
- dāmī** Far. Bir tuzak.
d. 219/5
- dām-sāz** Far. Tuzak kuran.
d. 063/4
- dān** Far. Yer, yurt.
d. 003/11, 272/4
- dānā** Far. Bilgin, alim, bilgili, bilen.
d. 003/12, 008/12, 092/3, 097/1, 139/8, 178/9, 180/7, 218/2, 263/9, 264/9, 272/10, 274/1, 315/3
duḥter-i d. 160/10
üstād-ı d. 198/1
d.- yı kāşid 096/2
d.- yı zamāne 155/10
d.+ dın 077/8
d.+ lar 313/2
d.+ larıdın 167/10
- dānālık** Far. + T. Bilginlik, bilgili olma durumu, alimlik.
d.+ dın 092/1
- dānāyī** Far. Bilginlik, bilgili olma durumu, alimlik.
d. 091/8, 197/2, 226/1, 313/4
dest-i d. 008/3
- dāne** Far. Tane, tohum, çekirdek.
d. 011/3, 051/2, 272/3, 272/5, 272/7
ma^ç āş-ı d. 265/9
d.- yi hūşe 249/4
d.+ sini 070/2
- dāniş** Far. Bilgi, ilim.
d. 012/5
ehl-i d. 071/7
^ç aql-ı d. 153/3
şem^ç -i d. 313/3
d.- ı ḥaṭ-ı nādān 313/2
d.+ dın 313/5
ehl-i d.+ ğa 090/7
d.+ ım 179/10
- dānişmend** Far. Bilgin, alim, ilim sahibi.
d. 310/11
- dār** Ar. Yer, yurt.
d. 262/1
d.- ı muḥtāc 162/4
d.- ı mülk-i şehryārī 118/9
- ḍarb** Ar. Darbe, vurma, vuruş.
ḍ.- ı seng 316/2

- dāstān** Far. Destan, hikaye, şöret.
d. 320/11
d.+ ı 030/10, 156/8, 187/9
- dāstānī** Far. Bir destan, bir hikaye.
d. 032/8, 205/2
- da'vā** Ar. Mesele, iddia, şikayet.
d. 075/9, 224/11
d.+ sığa 144/4
d.+ ma 226/3
- dāye** Far. Dadı, sütanesi.
d. 032/2, 063/8, 065/9, 070/3,
070/4, 072/1, 105/2, 105/3,
105/7, 149/6, 151/3, 177/7,
177/8, 178/7, 185/12, 193/5,
194/7, 196/1, 196/11, 197/2,
230/12, 248/12, 249/6, 249/10,
252/2, 252/8, 254/5, 278/1
d.+ din 196/9
d.+ ni 193/10, 230/10
- dāyim** Ar. Devamlı, sürekli.
d. 028/10, 047/4, 060/7, 069/1,
116/1, 167/7, 189/3, 236/5, 296/1
d.+ dür 276/1
- dāyir** Ar. Dönen, devreden, dolaşan.
d. 018/11
- dāyire** Ar. Daire, çember.
d.+ sığa 304/8
- dē -** Demek, söylemek. Krş.: tē-.
d. 035/2, 051/7, 074/3
d.- ben 162/1, 169/9
d.- di 031/7, 035/2, 039/1, 043/7,
044/1, 066/4, 069/8, 070/11,
071/4, 071/5, 071/7, 071/8,
075/8, 083/1, 087/1, 087/8,
094/5, 105/3, 116/8, 122/3,
122/11, 124/1, 124/2, 124/4,
128/9, 137/9, 139/5, 139/9,
143/4, 144/11, 147/5, 149/9,
151/4, 153/7, 153/8, 153/11,
154/1, 154/3, 154/7, 159/2,
160/11, 169/6, 178/9, 180/9,
181/7, 184/9, 190/5, 192/5,
193/12, 205/10, 206/5, 206/11,
207/5, 213/6, 217/5, 217/6,
220/8, 220/9, 233/8, 240/1,
252/2, 256/2, 264/9, 265/3,
265/6, 266/3, 266/4, 266/8,
268/5, 268/7, 271/9, 271/11,
283/10, 285/10, 287/3, 287/6,
287/7, 287/10, 287/11, 288/2,
288/3, 288/4, 288/7, 288/8,
289/4, 291/9, 292/4, 292/5,
295/1, 298/8, 299/5
d.- diler 128/9, 230/6, 234/7,
238/8, 298/9
d.- gen 266/3
d.- gey 031/1, 172/8, 266/1
d.- geyler 036/2
d.- gil 020/1, 031/4, 068/5, 068/9,
071/11, 082/11, 135/2, 154/4,
168/9, 218/7, 252/7, 255/5,
262/5, 287/6, 315/6
d.- me 029/10, 029/11, 052/10,
055/10, 064/5, 163/7, 215/3,
252/7, 276/5
d.- megil 028/11
d.- mek 005/4, 279/7
d.- meñ 061/11
d.- men 149/10
d.- mes 081/7, 182/7
d.- miş 031/10, 031/11, 131/5
d.- müye 045/10
d.- nızler 114/13, 141/9
d.- p 020/2, 024/3, 067/4, 079/8,
103/10, 139/10, 140/10, 141/4,
152/3, 165/2, 166/7, 179/5,
218/3, 220/4, 226/9, 282/11,
284/1, 291/8, 301/6
d.- pdür 001/7, 124/11, 177/4,
319/2
d.- r érđi 073/2, 078/2, 088/10,
117/10, 120/5, 134/5, 169/5,
177/1, 251/2, 251/11, 258/3,
282/6, 291/7
d.- r érđiler 241/8, 282/5
d.- r érse 031/1
d.- r érseñ 001/8
d.- r 001/10, 079/3, 085/5, 125/3,
207/4, 211/3, 213/2, 213/3,
236/4, 254/2, 258/5, 269/7, 304/4
d.- rge 136/4

- d.- se 012/8, 077/3, 161/10,
171/4, 171/6, 194/5
d.- sem 052/3, 094/9, 149/10
d.- seņ 035/4, 035/8
d.- ydür 223/4
d.- ye 270/2
- de** Dahi.
d. 076/3
- def** Ar. Kovma, savma, uzaklaştırma.
d. éterge 063/12
d. étmek 272/8
d. oldu 097/4
d. olğay 150/7
d. 063/5
d.+ i 275/9
d.+ ide 235/2, 312/6
d.+ iğa 186/3, 239/8
d.+ in 166/7
- define** Ar. Define, gizli servet, gömü,
hazine.
d. 214/3
d.+ m 153/8
- defter** Ar. Defter.
d.+ i 003/7
- dehān** Far. Ağız.
d. 097/8, 115/1, 144/1, 210/5
d.+ dın 216/10
d.+ ım 211/3
d.+ iņ 075/2
d.+ mı 049/3
- dehānī** Far. Bir ağız.
d. 105/6
- dehen** Far. Ağız.
d.+ ler 313/8
- dehm** Ar. Çok fazla miktarda asker. (?)
şer- i d.-i iklīm 050/6
- dehr** Far. Dünya.
sāye-i d. 186/6
zebān-ı d. 090/8
- dēk** Gibi, kadar.
- d. érđi 016/2
d. 013/3, 017/3, 018/7, 019/6,
034/3, 035/1, 035/5, 036/1,
036/3, 038/3, 043/2, 047/10,
053/11, 059/10, 060/5, 062/4,
068/8, 073/1, 075/2, 077/5,
077/7, 077/11, 078/11, 079/9,
081/5, 081/9, 084/10, 088/4,
089/5, 095/6, 096/11, 097/10,
098/8, 099/1, 099/9, 103/6,
103/10, 107/7, 113/1, 113/2,
113/10, 116/9, 117/6, 118/6,
119/9, 120/6, 135/7, 136/10,
137/3, 137/11, 139/1, 145/5,
145/10, 151/3, 155/1, 158/8,
162/11, 164/11, 165/2, 165/4,
166/2, 166/3, 167/3, 167/5,
169/8, 176/9, 180/4, 180/7,
181/6, 182/3, 185/12, 186/8,
187/1, 187/7, 189/5, 196/4,
197/8, 206/5, 209/5, 215/4,
216/3, 217/6, 220/11, 222/5,
223/2, 226/6, 233/5, 236/7,
238/8, 238/10, 241/5, 246/3,
246/10, 251/8, 251/10, 253/4,
259/1, 260/4, 260/5, 264/5,
266/8, 271/3, 272/11, 273/11,
276/7, 280/2, 280/4, 280/11,
286/8, 287/5, 294/6, 294/9,
303/2, 305/5, 306/7, 311/9, 316/7
d.+ dür 095/8
- delāl** Ar. Cilve, naz, işve.
d. 100/3
d.+ i 056/1
- delālet** Ar. Kılavuzluk, yol gösterme.
d. kılganı 233/2
- delāyil** Ar. Deliller, kanıtlar.
d.+ iniņ 005/12
- delīl** Ar. Kılavuz, kanıt, belge.
d.+ i 272/9
- delv** Ar. Kova.
d. 128/6, 139/7, 139/9, 181/8
burc-ı d.+ din 138/9
d.+ ğa 139/5
d.+ ni 139/4

- d.+ niğ 139/8
- delvī** Ar. + Far. Bir kova.
d. 138/9
- dem** Far. Zaman, an; nefes, soluk; söz bahis.
d. érđi 013/6
d. urđi 035/7, 268/5
d. urma 184/4
d. 001/4, 013/1, 013/3, 015/1, 020/11, 028/4, 032/2, 032/5, 034/8, 039/8, 040/2, 048/9, 053/7, 056/4, 058/13, 059/9, 059/11, 064/5, 064/6, 071/10, 073/10, 074/2, 075/3, 088/6, 091/4, 091/7, 098/3, 103/6, 103/7, 105/4, 109/1, 110/4, 117/10, 120/7, 121/2, 122/8, 131/4, 134/7, 135/3, 135/4, 135/7, 137/2, 137/7, 138/3, 138/13, 139/6, 143/3, 145/3, 146/1, 147/4, 149/6, 149/8, 154/9, 167/3, 167/4, 168/8, 171/4, 173/10, 177/12, 190/1, 193/10, 199/2, 200/4, 205/8, 206/6, 207/11, 208/9, 211/9, 212/1, 215/5, 216/5, 216/8, 221/3, 223/7, 230/3, 230/10, 231/2, 237/7, 246/1, 246/9, 247/6, 248/1, 248/3, 248/11, 249/12, 250/3, 250/7, 252/3, 269/2, 269/10, 271/3, 272/7, 273/4, 282/2, 283/6, 285/2, 287/7, 287/11, 288/10, 293/3, 295/3, 300/11, 302/2, 310/8, 320/2, 320/7, 321/10
d.- i āhir 008/7
d.- i keremiğ 068/7
d.+ de 009/9, 087/6
d.+ ge 205/11
- dem-ā-dem** Far. Her zaman, sık sık.
d. 007/5, 013/1, 032/6, 059/11, 082/6, 163/5, 224/9, 265/10, 287/5, 292/7, 294/4, 294/6, 300/2
- dem-be-dem** Far. Zaman zaman, bazen, ara sıra.
d. 181/11, 276/5
- demī** Far. Bir an, bir zaman, bir soluk.
d. 007/2, 031/9, 064/6, 091/5, 114/13, 122/1, 163/4, 206/4, 214/11, 253/10, 279/9, 301/3
d.+ din 284/8
- dem-sāz** Far. Arkadaş, dost; sırdaş.
d. bolmağđın 228/4
d. 083/8, 166/9, 183/5, 236/11, 279/6
- dendān** Far. Diş.
d.+ dın 165/10
- dendāne** Far. Diş tanesi; tarak, çark, testere gibi şeylerin dişi.
d. 003/11
d.+ si 108/7
d.+ sidin 049/4
- dende** Far. Kaburga kemiği.
d. 021/12
- deng** Far. Şaşkın, sersem.
d. 296/12, 314/9
- der** Far. +DA bulunma hali eki görevinde kullanılan bir ön ek, içinde.
d. 050/6, 050/10, 110/5, 167/9, 176/9, 206/9, 212/3, 262/3, 296/4
- der** Far. Kapı.
d. 243/3, 274/11, 294/10
d.- i dığer 208/3
d.- i ümíd 208/2
- der ān** Far. Derhal, hemen, o anda.
d. 129/10
- der-beder** Far. Kapı kapı gezen, serseri, perişan.
d. 239/9
- derc** Ar. Toplama, biriktirme; hattatların yazdıkları kağıt tomarı.
d. 036/10, 153/9, 153/10, 153/11, 278/8

- d.- i gevher 155/11
 gevher-i d.- i sa' ādet 047/7
 d.+ i 153/9
 d.+ in 084/11
- derd** Far. Keder, sıkıntı, tasa.
 d. 007/2, 068/6, 076/9, 079/4,
 080/10, 105/10, 169/9, 175/8,
 193/10, 206/2, 221/9, 221/10,
 231/3, 253/8, 260/11, 286/2
 kı̇abūl-ı d. 289/10
 rāh-ı d. 129/4
 d.- i dil 029/12
 d.- i firķat 309/11
 d.- i ĥasret 281/11
 ġayr-ı d.- i ĥasret-i āh 318/9
 d.- i iŗtiyākım 211/5
 d.- i iŗŗđın 029/9, 029/11
 d.- i sūzdın 114/4
 ŗeb-i d.- i tār 054/12
 d.- i yāverġa 248/3
 d.+ din 036/10, 175/4
 d.+ ġa 015/3
 d.+ i 015/4, 029/11, 167/11
 d.+ idin 284/7
 d.+ iġa 029/12, 070/6, 162/9,
 177/2, 201/11, 292/6
 d.+ im 015/4
 d.+ imde 268/9
 d.+ imġa 210/4
 d.+ in 022/2, 181/6
- derd-āzmālık** Far. + T. Dert deneme, dert
 tecrūbe etme.
 d. 015/3
- derd-bīn** Far. Dert gören, dertli. (?)
 d. 226/8
- derdlıġ** Far. + T. Dertli.
 d. 108/2
- derece** Ar. Mertebe, kademe, rütbe.
 d. 046/11
- derende** Far. Yırtıcı.
 d. 107/3
- derġāh** Far. Tekke, saray, makam.
 d. 058/5, 092/4, 094/3, 101/9,
 287/2
 maĥrūm-ı d. 261/6
 maķbūl-ı d. 096/9
 d.- i āĥirde 218/9
 d.- i ĥargāh 103/5
 d.+ i 271/1
 d.+ ıda 096/6, 122/4, 285/1,
 285/3
 d.+ iġa 148/1
 d.+ imġa 142/9
- derġeh** Far. Tekke, saray, makam.
 d. 046/11
 d.- i ŗāh 146/11
 d.+ ġa 019/8
 ġubār-ı d.+ in 010/3
 d.+ ini 086/4
- der-ġūŗ** Far. Kulakta. (?)
 ĥalka-yı d. 222/5
- der-ĥāst** Far. İstek, dilek.
 d. kılsam 023/3
- der-ĥāl** Far. + Ar. Hemen, derhal.
 d. 206/8
- derhem** Far. Karıŗık, karmakarıŗık.
 d. 306/4
- derĥor** Far. Uygun, layık, mūnasip
 d. 122/2
- der in** Far. Bunda. (?)
 d. 288/4
- derk** Ar. Anlama, kavrama.
 d.+ ide 020/6
- der-kār** Far. Aĥık, aŗıkar, belli.
 d. ērdim 067/10
 d. 101/1, 183/11, 219/5, 302/6,
 310/6
- dermān** Far. İlaĥ, ĥare.
 d. 015/3, 070/6
- dermān-de** Far. Biĥare, aciz, zavallı.
 d. kılmıŗ 023/7

- d. 237/6
d.+ lergâ 023/7, 304/8
- ders** Ar. Ders, talim.
d.- i kır'ân 031/4
d.- i telkîn 048/10
- derûn** Far. Derin. (?)
d. 168/2
d.- ı merdüm-âzâr 135/8
- dervâze- i gûş** Far. Kulak deliği.
d. 034/2
- deryâ** Far. Deniz.
d. 107/4, 162/2, 311/9
d.- yı endûh 274/7
ğavvâş-ı d. 027/11
d.- yı mehâlikdin 020/10
d.- yı zülâli 058/10
leb-i d.+ da 112/4
mevc-i d.+ da 098/8
d.+ dın 089/2, 274/8
d.+ ğa 145/10
d.+ sı 315/5
d.+ sıĝa 144/8
- des** Far. Eş, benzer.
d. 034/11
- dest** Far. El; fayda; mevki.
d. 005/6, 090/7, 235/6, 285/4, 302/11
bî-d. pâyî 005/6
d.- i bâlâ 090/7
d.- i dâñâyî 008/3
d.- i evvelĝa 090/8
d.- i kütâhlık 315/9
d.+ i 203/10
- destân-serâ** Far. Destan okuyan, destan söyleyen.
d.+ sı 185/2
- destâr** Far. Sarık.
d. 162/5
- deste** Far. Demet.
d. 114/8
d.- i gül 033/5
- dest-gîr** Far. Elinden tutan, yardımcı.
d. 031/6
d.+ i 122/4
- destî** Far. Yardım.
d. 123/3
- dest-res** Far. Eli ulaşan, eli yetişen.
d.+ dür 163/11
- dest-yârlıĝ** Far. + T. Yardımcılık.
d.+ ı 008/9
- deşt** Far. Çöl
d. 120/4, 130/9, 272/2
d.- i hıyânet 292/3
d.- i miñnet 131/7
d.- i şahrâda 125/10
d.+ ide 081/9
- devâ** Ar. İlaç, çare, çözüm.
d. kıl 210/4
d. 187/6
d.+ sı 015/4
d.+ sın 091/9
- devâ-hâh** Ar. + Far. Deva isteyen.
d. 077/8
- devâm** Ar. Daim olma; bir halde bulunma, sürme.
d. 067/8, 115/6, 231/3
d.- ı devlet 224/10
d.+ ı 294/3
- devât** Ar. Divit.
d. 320/3
d.+ ı 025/6, 276/8
- devâyî** Ar. Devalı, şifalı.
d. 022/10
- devlet** Ar. Bir hükümet idaresinde teşkilatlandırılmış olan siyasi topluluk; talih, şans, baht açıklığı.
d. 015/9, 016/4, 083/10, 092/7, 101/10, 137/1, 178/1, 288/5, 313/1

- devām-ı d. 224/10
 erkān-ı d. 096/6
 fūrūğ-ı d. 260/3
 hümā-yı d. 097/3
 kōs-i d. 040/7
 ‘arūs-ı ‘izz-i d. 295/13
 şehbāz-ı d. 163/12
 d.- i cāh 286/9
 d.- i hāş 053/5
 d.- i nev 112/5
 d.- i ‘azīmi 090/13
 d.- i rūm 093/10
 d.- i yār érđi 274/11
 d.+ dīn 101/3, 275/7
 d.+ ğa 016/8
 d.+ i 295/6
 d.+ idīn 043/10
 d.+ iġa 043/8
 sevā-yı d.+ iġa 273/7
 d.+ ni 043/9
- devlet-ābād** Ar. + Far. Mutluluğun ve talihin olduğu yer. (?)
 қаşr-ı d. 249/3
- devlet-hāne** Ar. + Far. Ev, köşk, konak.
 d.+ de 113/5
- devlet-mend** Ar. + Far. Devletli, talihli; refah, mutluluk ve nimet sahibi.
 d. érür 256/10
- devlet-serā(y)** Ar. + Far. Devlet sarayı; hükümet konağı.
 d.+ dīn 017/6
 d.+ ı 016/4
- devr** Ar. Dönme; zaman, çağ.
 d. 040/8, 069/8, 302/2
 fuşūl-ı d. 316/9
 d.- i felek 320/6
 d.- i nīl 093/11
 d.- i zamāne 092/5
 d.+ i 155/8, 282/10
 felek-i d.+ ide 169/1
 d.+ idīn 017/9
- devrān** Ar. Dünya, felek; zaman; talih.
 d. 024/7, 122/9, 134/11, 266/1
- devvār** Ar. Devreden, çok dönen.
 bülend-i naḥs-ı saḳf-ı çarḫ-ı d. 004/2
 çarḫ-ı d. 025/3, 136/10, 182/5
 günbez-i d.+ ğa 033/3
- déyel** - Diyebilmek, söyleyebilmek.
 d.- mem 051/5
- deyr** Ar. Dünya.
 d. 032/1, 269/7
- dıraḫt** Far. Ağaç.
 d. 110/2, 110/3
 d.- ı gül-i sāye 186/5
 d.+ ı 110/1, 121/9, 122/1, 198/6
 d.+ lar 096/7, 321/3
- dıraḫtī** Far. Bir ağaç.
 d. 121/3, 198/9
- dībā** Far. Renkli ve desenli ipek.
 d. 035/8, 099/5, 217/4, 278/2
 d.- yı pūş 211/2
 d.+ dīn 209/9
 d.+ nı 146/8
- dībāce** Far. Önsöz.
 d.+ si 015/9
- dībāçe** Far. Önsöz.
 d.+ si 033/7
- dīdār** Far. Yüz, çehre; görme; göz.
 d. 105/4, 117/5, 257/9
 gül-i d. 232/3
 nūr-ı d. 302/6
 şevḳ-i d. 105/3
 yār-i d. 073/11
 d.- ı tenhā 156/11
 d.- ı yūsuf 147/2
 d.+ ı 045/8, 129/8
 d.+ ı dīn 045/5, 088/8, 133/1, 156/12, 175/2, 177/9, 230/5, 234/2, 237/6
 d.+ ın 142/11
 d.+ ın 301/3
 d.+ ını 156/10, 237/7
- dīde** Far. Göz, gözbebeğı.

- d. 055/9, 062/5, 076/1, 094/11, 198/6, 264/6
nūr-ı d. 082/10, 130/3, 222/2, 231/3
d.- i cān 170/11
d.- i ḥūnābe 107/2
d.- i islām 014/8
d.+ din 291/6
d.+ sidin 105/9
d.+ siniḡ 279/12
- dīde-penā** Far. Gözün koruyucusu. (?)
d. 288/9
- diger** Far. Diğer, başka.
fıkr-i d. érđi 085/4
- dīger** Far. Diğer, başka.
der-i d. 208/3
ḡatl-ı d. 128/1
ṡarḡ-ı d. 216/9
d.+ ni 209/10
- dīger-gūn** Far. Bozuk, deḡiřmiř,
başkalaşmış.
d. 233/7
- dil** Far. Gönül.
d. 001/2, 032/11, 041/10, 042/11, 045/7, 045/8, 049/9, 054/3, 057/3, 057/5, 062/2, 062/4, 072/12, 074/7, 087/3, 088/9, 090/13, 098/5, 100/10, 105/9, 107/8, 134/8, 137/11, 165/7, 166/1, 167/7, 168/11, 178/4, 181/7, 188/5, 194/6, 194/10, 199/1, 201/5, 202/10, 205/11, 230/9, 250/8, 257/9, 301/5, 309/4
būy-ı kebāb-ı d. 064/8
derd-i d. 029/12
ehl-i d. 031/1
ḡayret-i d. 126/7
ḡūn-ı d. 299/6
kām-ı d. 206/11
maḡřad-ı d. 108/4, 178/10
maḡřūd-ı d. 108/4
naḡř-ı d. 007/11
‘inān-ı d. 060/8
raḡne-i d. 245/7
- revnaḡ-ı dāḡ-ı d. 116/11
d.- i dīvānesi 079/11
d.- i ḡurremḡa 034/5
d.- i māderḡa 081/10
d.- i nāfe 048/6
d.- i pāk 077/1
d.- i řadpāresidin 134/4
ḡad-i d.- i sīm 186/7
d.- i řūret édi 058/6
d.- i yār 203/2
ḡāret-i d.+ din 194/8
kām-ı d.+ din 275/6
d.+ ḡa 157/6, 314/6
d.+ i 064/4
rāz-ı d.+ ni 205/9
- dilā** Far. Ey gönül.
d. 006/2, 020/9, 030/1, 163/2, 315/10
d.+ ḡa 120/5
- dil-ārā** Far. Gönül alan, gönül kapan, gönül okşayan, gönlü dinlendiren.
d. 026/5, 071/2, 114/13, 142/4
serv-i d. 067/11
şekl-i d. 082/3
- dil-ārām** Far. Gönül alan, gönül kapan, gönül okşayan, gönlü dinlendiren.
‘ibr-i d. 232/11
- dil-ārāmī** Far. Bir gönül alan, bir gönül okşayan. (?)
d. 206/11
- dil-ārāy** Far. Gönül alan, gönül kapan, gönül okşayan, gönlü dinlendiren.
d. 144/11, 147/5
- dil-ařām** Far. Gönlün kanını iġen (?).
ḡūn-ı d. 093/8
- dil-ařūb** Far. Gönül karıřtıran.
d. 114/13
- dil-āvīz** Far. Cazip, ġekici, gönle asılan.
d. 050/3

- zülfi d. 146/10
- dil-bend** Far. Gönül bağlayan.
d.+ i 247/11
- dil-ber** Far. Gönül alan, güzel.
d. 061/9, 157/5, 295/5
d.- i 'ibrānī 228/9
d.+ ğadur 078/8
d.+ i 026/5, 075/5, 107/3, 277/3
d.+ idin 114/5, 274/5
d.+ idür 045/10
d.+ iġa 079/5
- dil-berī** Far. Güzellik.
d. 142/4
- dil-cūy** Far. Gönül çeken.
d. 042/10
- dil-dār** Far. Sevgili, kendisine aşık eden
güzel.
d. 062/4, 107/8
aḥvāl-i d. 170/3
rızā-yı ḥāṭır-ı d. 171/2
d.+ dın 259/4
d.+ ı 059/3
d.+ ıdın 250/11
d.+ lardın 118/3
- dil-dārılık** Far. + T. Sevgililik.
d. kı 022/2
d. 081/3
- dil-efrūz** Far. Gönül aydınlatan.
māh-ı d. 043/6
- dil-fürūz** Far. Gönle ferahlık veren.
d. 149/6
- dil-gīr** Far. Gönlü kırık, kırgın.
d. 244/3
- dil-güşā** Far. Gönül açan, kalbe ferahlık
veren.
naẓm-ı d.+ sı 318/7
- dil-ḥāh** Far. Gönül isteġi, gönül arzusu.
d. 079/2, 088/3, 130/8, 138/2,
227/12, 273/1, 319/7
- bāġ-ı ḥüsn-i d. 166/8
ḥāb-ı d. 166/2
māh-ı d. 256/9
yār-i d. 063/3, 258/6
- dil-ḥūş** Far. Gönlü hoş, gönlü rahat.
d. 187/6
- dilī** Far. Bir gönül.
d. 196/3
- dil-keş** Far. Gönül çekici
d. 099/10, 196/4, 212/11, 271/8
taḥammül-i d. 226/10
- dil-pesend** Far. Gönle hoş gelen, gönün
beġendiġi.
d. 307/10
- dil-peẓīr** Far. Gönle hoş gelen, gönün
beġendiġi.
firāş-ı d. 166/5
ḥayāl-i d.+ im 047/11
- dil-rīş** Far. Yüreġi yaralı, dertli.
d. 137/11
dāġ-ı d. 050/7
müşġ-i d. 048/7
- dil-rübā** Far. Gönül kapan, gönül alan.
d.+ lar 039/10, 270/3
'izār-ı d.+ lar 313/10
d.+ nı 142/9
- dil-rübālık** Far. + T. Gönül alıcılık.
d. 100/11
fūsūn-ı d. 189/3
- dil-rübāyī** Far. Gönül alıcı.
d. 038/5, 080/8, 199/10, 236/7
- dil-sitān** Far. Gönül alan ve zapt eden
güzel, kendine meftun eden.
d.+ ım 075/4, 205/10
- dil-sitānī** Far. Gönül alan ve zapt eden bir
güzel.
d. 256/10
- dil-şād** Far. Gönlü hoş, mutlu.

- d.  rdi 296/2
d. 086/2
- dil-teng** Far. Y reği dar, kederli, sıkıntılı.
d. 048/6, 120/3, 157/8, 251/10
- d m** Far. Yanak,  ehre, y z.
d.+ ni 161/9
- dim g** Ar. Beyin, akıl, Şuur.
d. 317/4
d.+ ı 246/10
d.+ ım 002/3
- d n** Ar. Tanrı'ya, dođauŐt  g clere,  eŐitli kutsal varlıklara inanmayı ve tapınmayı sistemleŐtiren toplumsal bir kurum, diyanet.
d. 012/6, 190/4, 207/3, 237/4, 318/3
d.- i renc 017/5
d.- i ya' k b 290/10
d.+ niğ 041/1
ehl-i d. 071/6
ehl-i d.+ ler 297/2
h ace-i d. 017/6
- d n r** Ar. Para, ak e, dirhem.
d.  di 014/10
d. 014/11
d.+ ığa 014/11
- d nlik** Ar. + T. Bir dine inanan ve kabul eden.
d. 163/2
- dirađŐ n** Far. Parlak, parlayan.
d. 047/7, 056/4, 056/9, 073/4, 075/6, 099/6, 204/11, 269/9
berk-i d. 072/8
m h-ı d. 139/10
d.- ı berk 078/11
- direm** Far. Ak e, para, g m Ő para.
d. 112/7
- direm-d r** Far. Paraya, ak eye sahip.
d. 113/2
- direng** Ar. Bekleme, duraklama, istirahat.
d.+ i 078/10
- dirhem** Far. Para, g m Ő sikke.
d.+ in 141/9
- dir g** Far. Eyvah, yazık.
d. 145/7, 219/2
- dir g ** Far. Eyvah, yazıklar olsun.
d. 106/3, 300/11, 301/2
- d r n** Far. Eski, kadim.
d. 105/3
- d r ne** Far. Eski, kadim.
h dim-i d.  rdi 066/3
- dit -** Dağıtmak, par alamak.
d.- er 212/1
- d v** Far. Şeytan.
d. 035/11, 071/1, 076/6
d.- i z r  280/6
d.+ đa 167/2
- div l** Far. Altı mukavva ile besili,  zeri sırmalı işleme.
d.+ i  rdi 231/11
- d v ne** Far. Deli, abdal.
d.  ylep 111/5
d. k ldiğ 206/1
d. 078/7, 080/6, 087/2
d.+ ni 080/6
d.+ niğ 076/5
dil-i d.+ si 079/11
- d v r** Far. Duvar.
d. 004/2, 015/2, 061/5, 196/5, 199/7, 256/9, 257/9, 274/11, 275/9, 294/10
d.+ đa 300/4
d.+ ı 273/9
d.+ ıda 199/5
d.+ ığa 227/7
d.+ ını 243/3
- d v ** Far. Bir Şeytan.

- d. 070/11
d.+ ğa 071/2
- diyānet** Ar. Din, iman, inanç.
d. 268/1
- diyār** Ar. Memleket, ülke, yurt.
d.- ı mışr 101/2, 142/6, 157/4
d.- ı mışrda 293/7
d.- ı mışrğa 148/4
d.- ı mışrīdin 087/4
d.+ ı 085/4, 088/7, 272/1, 293/8
- dost** Far. Sevilen, güvenilen, yakın arkadaş.
d. 182/9, 235/7, 276/11, 311/8, 312/4, 312/5, 320/6
d.+ dur 156/1
d.+ nı 235/7
- döş** Göğüs, bağır.
d.+ i 049/11
- du‘ā** Ar. Allah’a yalvarma, niyaz.
d. èylep 287/5
d. èyler èdi 248/12
d. kıl 008/4
d. kıldı 040/3, 122/7
d. 322/7, AY/1, AY/3
d.+ dın 050/4
d.+ ğa 122/6, 237/5, 288/10, 296/10
d.+ nı 068/11
d.+ sı 226/4, 237/12, 286/7
d.+ sın 086/9
- du‘āyī** Ar. + Far. Bir dua.
d. 122/4
- dūd** Far. Duman.
d. 033/3, 078/11
d.+ ıdın 236/6
- duĥter** Far. Kız, kerime.
d. èrdi 157/4
d. 047/7, 157/5, 187/11
d.- i dānā 160/10
d.+ i 047/5
- dūn** Ar. Alt, aşağı.
- d.+ ım 048/6
- dūr** Far. Uzak.
d. èmes 265/4
d. èrür 292/5
d. ètip 002/5
d. 014/4, 026/4, 051/8, 057/4, 061/10, 074/8, 095/2, 127/6, 133/1, 134/11, 160/7, 163/4, 181/10, 237/9, 242/10, 262/6, 268/3, 279/4
- dūş** Far. Omuz.
d. 067/8
- dūz** Far. Dikici.
d.+ lar 220/11
- duzaĝ** Tuzak.
d.+ ı 189/10
- dūzah** Far. Cehennem.
d. èse 242/8
‘azāb-ı d.+ dın AY/4
- dü** Far. İki.
d. 011/9, 039/10, 042/5, 153/6, 202/4
- dü-bār** Far. İki kat etme, iki kat.
d. 164/8
- dü-bāre** Far. İki kat etme, iki kat.
d. 053/4, 164/7, 164/8, 311/2
- dühül** Far. Davul.
d. 055/4
d.+ din 055/4
- dükkān** Far. Esnafın satış yaptığı yer.
d.- ı ‘ıtr 099/8
- düm** Far. Kuyruk
d. 104/3
ĥalkā-ı d. 054/13
- dü-maĝz** Far. İki çekirdekli.
bādām-ı d. 011/2

- dünbäle-keş** Far. Kuyruk çeken, kuyruk oynayan.
d. 173/2
- dünbe** Far. Kuyruk.
d. 172/7
- dünyā** Ar. Üzerinde yaşadığımız gezegen, yeryüzü.
d. 152/11, 188/11
ğark-ı d. 022/3
d.+ da 113/4, 154/6
- dür(r)** Ar. İnci.
d. 014/9, 018/7, 052/6, 052/8, 092/2, 095/10, 099/6, 100/1, 102/4, 104/3, 113/2, 113/6, 114/2, 153/6, 153/8, 157/6, 158/5, 161/11, 162/7, 196/5, 204/4, 247/2, 256/8, 270/9, 278/8, 281/7, 311/9, 313/7
rişte-i d. 231/11
d.- i esrār 319/5
cüz-i d.- i eşk 113/10
d.- i ğaltān 186/5
d.- i gevher 096/8
d.- i kirāmī 042/7
d.- i ma^c nī 314/1
d.- i meknūn 153/3
d.- i mercān 061/10, 086/5, 088/9, 152/7
d.- i nābı 308/9
d.- i pākğa 050/4
d.- i şemīni 042/6
d.- i sīrāb 245/9
d.- i şāhī 113/1
d.- i yegāne 155/10
d.- i yektā 075/7, 290/11
d.- i yektāğa 137/1
d.+ din 014/9, 113/1, 253/7
d.+ ğa 217/2
d.+ iniğ 024/8
berk-i d.+ ler 056/9
- dürçi** Ar. + T. İnci işleyen, ticareti yapan kimse.
d.+ ge 159/8
- dür-efşānlık** Ar. + Far. + T. İnci gibi söz söyleyen ağız.
d. 036/9
- dür-feşān** Ar. + Far. İnci saçan, inci gibi söz söyleyen.
d. 046/2, 056/9
- dürre** Ar. Büyük inci tanesi.
d.- i ħāş 287/4
- dürūd** Far. Selam.
d.+ ı 011/11
- dürüg** Far. Yalan, gerçek olmayan söz.
d.+ ı 035/6, 223/3
- dürüg-endişlik** Far. + T. Yalan söz düşünme.
d. 225/1
- dü-rüye** Far. Çift taraflı.
d. 270/2
- dü-ser** Far. İki başlı.
mār-ı d.+ ni 084/5
- düstür** Ar. Kural, kaide.
d. erdi 086/11, 207/9, 283/1
d. 001/8, 037/13, 101/2103/1, 268/3
d.- ı cemīl 290/10
d.- ı ħān 230/1
- düşmen** Far. Düşman, hasım, yağı.
d. 014/7, 127/2, 182/9
d.+ din 213/11, 312/4
d.+ ğa 163/9
- düşnām** Far. Sövme, sövüp sayma.
d. 134/1
- düşvār** Far. Güç, zor.
d. 105/4
emr-i d. 179/2
d.+ in 243/9
- düşvārlık** Far. + T. Güçlük, zorluk.
d.+ din 240/8, 261/1
- dü-tāh** Far. İki kat, iki misli.
d. 071/8

- düvāl** Far. Tasma, kayış.
d.+ i 247/11
- düzd** Far. Hırsız, uğru.
d.- i seyṯār 209/6
- düzdlü** Far. + T. Hırsızlı, içinde hırsız olan.
d. 181/8
- E-**
- é -** İmek, olmak. Krş.: ér-.
é.- di 083/6, 124/9, 169/8, 198/4,
231/11, 238/4, 260/12, 270/8,
278/8, 279/5
andın é.- di 298/10
aytur é.- di 120/7, 165/3
āzār é.- di 267/8
bar é.- di 116/4, 121/3
bergey é.- di 254/6
bolğay é.- di 136/3, 166/3
dil-i şüret é.- di 058/6
dīnār é.- di 014/10
du‘ ā éyler é.- di 248/12
ebr é.- di 147/4
ḥalāş éyler é.- di 260/11
kemāl-i şıdķ é.- di 293/2
kim é.- di 315/2
körgüzmes é.- di 237/11
lebāleb éyler é.- di 278/8
maḥrem é.- di 019/10
miñüçyüzķırķsekiz é.- di 322/2
nev‘ é.- di 061/2
nūr é.- di 121/1
rāz é.- di 106/2
rencūr é.- di 319/8
şabr é.- di 167/12
şād é.- di 115/11
tamām-ı ‘ömr é.- di 293/2
tīnāb éyler é.- di 248/5
tırāş éyler é.- di 276/9
tünd é.- di 291/11
vişāl-i yār é.- di 177/11
yeksān é.- di 297/7
yoķ é.- di 026/3, 044/7, 167/4,
199/10
mekr é.- diler 190/3
aytıp é.- diğ 287/2
bar é.- diğ 259/8
- pīr é.- diğ 295/5
é.- ken 251/8
kūr é.- ken 293/10
pīr é.- ken 293/10
tıfl é.- ken 205/11
é.- mes 007/5, 008/5, 021/4,
023/6, 026/4, 032/6, 051/11,
052/4, 058/1, 059/4, 064/1,
081/7, 105/11, 106/1, 106/2,
108/4, 115/11, 121/6, 126/1,
131/5, 147/8, 149/9, 156/11,
164/8, 169/3, 181/2, 203/1,
207/5, 208/11, 230/4, 231/4,
245/8, 251/1, 257/8, 259/10,
265/3, 265/4, 277/7, 316/8,
317/7, 317/9
āğāh é.- mes 020/5
cinsi é.- mes 232/8
dūr é.- mes 265/4
ḥ‘āhiş é.- mes 263/4
ḥāşıl é.- mes 311/5
hemrāh é.- mes 020/5
mümkin é.- mes 301/5
pesend é.- mes 263/1
peydā é.- mes 263/8
zāhir é.- mes 069/8
é.- mesdür 093/1, 178/9, 258/3,
285/4, 311/2, 317/3
luţfuğ é.- mesdür 023/8
ma‘ dūd é.- mesdür 020/1
é.- mestūr 046/9
hemrāh é.- miş 228/5
é.- rūr 027/2
é.- se 094/10, 165/2
berḥūrdār é.- se 165/2
dūzaḥ é.- se 242/8
- e‘ ādī** Ar. Düşmanlar, hasımlar.
a. 014/8
- ebr** Far. Bulut.
e. édi 147/4
e. 147/9
ğulām-ı e. 142/3
e.- i bahārān 303/1
e.- i bārān 004/8, 057/10, 174/10
e.- i bişümāre 103/3
e.- i güherbār 156/5
e.- i nevbahārı 094/8
e.- i ‘aţāyī 265/11

- e.- i rahmet 022/4
e.+ i 260/4
e.+ idin 151/6, 178/8, 317/10
- ebrū** Far. Kağıt süslemeciliğinde kullanılan hareli, motifli boyama usulü.
e. 144/12
- ebrūyī** Far. Bir kaş.
e. 239/7
- ebter** Ar. Faydasız, beyhude.
e. 313/1
şer^c-i e. 001/7
- ebvāb** Ar. Kapılar; kısımlar, bölümler.
e.- ı idbār 015/13
- ebyāz** Ar. Pek ak, pek beyaz.
e. 182/2
- ecel** Ar. Hayatın sonu, ölüm zamanı.
e. 042/5, 045/4, 309/3
tīr-i e.+ ğa 273/8
- ecsām** Ar. Cisimler.
e. 034/8
- edā** Ar. Yapma, yerine getirme.
e. 001/9
e.- yı haqqgüzārı 095/4
e.+ sını 094/9
- edā** Ar. Naz, cilve, işve.
e.+ lar 115/2
- edeb** Ar. Terbiye, zarafet, incelik.
e. 060/1, 129/9
e.+ din 051/9, 116/6
- edīm** Ar. Tabaklanmış deri.
e.- i t̄ayifidin 021/10
- ef'āl** Ar. İşler, ameller.
e. 129/7, 267/11
- efgān** Ar. İnleme, acıyla bağırma.
e. 074/1, 108/2, 134/4, 139/10, 279/2, 299/2, 300/1, 301/11
- āh-ı e. 149/8
- efkār** Ar. Düşünme, endişe, vesvese, kuruntu.
e. 111/2, 170/5, 193/9, 195/11
e.+ ıġa 275/4
- eflāk** Ar. Felekler, gökler, semalar.
e. 024/9, 024/11, 046/1, 082/9, 160/1, 276/4
küngür-i eyvān-ı e. 006/5
perde-i e.+ dur 309/9
- eflāk-gerd** Ar. + Far. Felekleri, gökleri döndüren.
e. 017/1
- eflātūn** Ar. Özel ad. Ünlü Yunan filozof, Eflatun, Platon.
e. 197/5
- efrūz** Ar. Şule, parıltı.
e. 252/9
hengāme-i e. 006/10
- efsāne** Far. Dillere düşmüş, meşhur olmuş olay.
e.- yi efsūnga 207/8
e.+ ler 079/8, 166/7
e.+ lerni 229/1
e.+ sini 079/11
- efsāne-h'ān** Far. Efsane okuyan, anlatan.
e.+ ı 251/5
- efsāne-h'ānlık** Far. + T. Efsane okuma, anlatma işi.
e. 069/6
- efsūn** Far. Büyü, sihir.
e. 063/10, 069/6, 079/11, 105/8, 119/8, 129/1, 132/1, 166/7, 167/3, 178/7, 238/3
efsāne-yi e.+ ğa 207/8
e.+ lardın 231/7
e.+ larnı 131/4
- efsūn-ger** Far. Büyücü.
e.+ ler 131/9, 238/3

- efsūs** Far. Hayıflanma, yazık, eyvah.
e. 167/3
- efzūn** Far. Fazla, çok.
e. 091/2, 092/6, 096/8, 153/3,
192/7, 233/3, 233/7, 238/3,
250/4, 292/7, 296/9
rūz-ı e.+ dın 015/8
- ëg -** Eëmek.
ë.- ip 253/3
ë.- ti 175/9
- eger** Far. Eëer, Şayet.
e. 005/2, 008/1, 008/3, 010/7,
011/6, 012/8, 014/7, 014/9,
017/5, 023/8, 025/2, 025/12,
025/13, 029/10, 030/8, 031/2,
033/13, 035/11, 040/10, 045/9,
052/1, 058/8, 058/10, 062/1,
064/2, 068/10, 071/11, 073/10,
075/9, 076/2, 077/6, 077/7,
079/1, 084/10, 086/8, 089/6,
089/7, 089/8, 089/10, 090/2,
094/3, 113/11, 114/2, 114/8,
119/5, 121/9, 124/6, 126/9,
134/2, 160/5, 163/3, 164/10,
165/1, 173/1, 177/11, 180/12,
182/5, 184/4, 188/8, 194/6,
194/9, 195/7, 195/11, 197/6,
209/5, 216/6, 228/9, 228/10,
234/2, 235/3, 237/11, 238/9,
242/8, 244/2, 260/6, 260/9,
266/5, 273/5, 274/7, 281/1,
285/5, 286/2, 292/9, 302/6, 307/7
- ëger** Eyer.
ë.+ din 102/6
- ëgerçi** Far. Her ne kadar, ... ise de,
gerçi.
e. 022/3, 024/10, 070/1, 083/4,
144/7, 202/3, 245/5, 291/11
- ëgerlię** Eyerli. Krş.: egerliğ.
ë. 104/3
- ëgerlik** Eyerli. Krş.: egerlik.
ë. 095/7
- ëgin** Omuz, sırt.
ë. 146/6
ë.+ ide 038/7, 096/6
ë.+ idin 162/6
ë.+ ige 241/3
- ëgir** Hazanbel adıyla da bilinen bir tür
sulak alan bitkisi.
ë. 067/11
- ëgir -** Eëirmek.
ë.- ip 152/2
- ëgiz** Etrafi çevirmek, kuŐatmak,
sarmak.
ë. kılęanı 238/1
ë. 131/7, 238/7
- ëhādīŐ** Ar. Peygamberimizin sōzleri.
rāz-ı e. 314/2
- ëhemm** Ar. Daha önemli, çok önemli.
e. 224/6
- ëhibbā** Ar. Dostlar, tanıdıklar.
e.+ laręa 312/1
- ehl** Ar. Sahip, malik.
e. 156/2
e.- i beşerdin 185/3
e.- i cihānęa 161/8
e.- i dāniŐ 071/7
e.- i dāniŐęa 090/7
e.- i dil 031/1
e.- i dīn 071/6
e.- i dīnler 297/2
e.- i hācāt 237/5
ker-i e.- i hūŐī 226/8
e.- i hūsrān 141/6
e.- i islām 045/1
e.- i muhabbet 246/3
e.- i ‘ālem 304/7
mānende-i e.- i Őafālar 314/3
e.- i selāmet 230/3
e.- i zencīr 242/6
e.- i zevķ 311/4
e.+ i 012/6, 033/12, 085/2, 103/8,
120/1, 190/5
e.+ idin 095/11
e.+ iğa 139/3, 172/4, 227/9, 244/7

- e.+ in 271/10
e.+ inçe 220/6
e.+ iniç 061/3, 253/8
- ejdehā-vār** Far. Ejderha gibi, büyük yılan gibi.
e. 304/7
- ejder** Far. Ejderha, büyük yılan.
e. 077/11
- ejderhā** Far. Ejderha, büyük yılan.
e. 135/7
e.+ ğa 106/5
e.+ yı 107/6
- ejderhāyī** Far. Bir ejderha
e. 304/10
- ekber** Ar. En büyük.
nāmūs-ı e. 016/7, 138/5
- êkev** İki.
è. 122/7, 188/5, 199/1, 199/9, 205/8, 239/4, 261/7, 271/5, 303/7
è.+ de 187/1
è.+ din 036/8
è.+ len 207/7
è.+ ni 293/4
- êki** İki.
è. 011/10, 013/11, 048/9, 048/11, 049/1, 050/1, 050/2, 050/6, 056/3, 056/8, 057/8, 072/5, 082/10, 099/5, 099/6, 099/7, 103/2, 117/8, 126/11, 142/1, 143/7, 146/10, 151/8, 151/9, 151/10, 166/8, 169/4, 172/11, 173/5, 182/11, 183/9, 186/11, 187/7, 196/12, 199/1, 199/6, 199/8, 199/9, 199/10, 199/11, 203/9, 203/10, 203/11, 211/1, 211/2, 213/6, 219/10, 240/8, 247/8, 259/7, 261/6, 261/8, 261/11, 265/6, 270/1, 281/8, 283/6, 284/11, 293/3, 296/5, 316/8
è.+ niç 050/6
- êkilik** İkilik.
- è. 026/2
- êkin** Acaba.
è. 251/5
- êkinçi** İkinci.
è. 288/9
- ekrem** Ar. Cömert, lütuf ve kerem sahibi. (?)
seyyide-yi e. 218/1
- ekşer** Ar. En çok, daha çok.
e. 227/1
- ël** El gün, halk, ahali
è. 024/4, 024/9, 036/2, 086/9, 112/4, 112/5, 112/11, 151/13, 153/4, 213/10, 235/10, 236/5, 260/8, 270/10, 271/6, 284/4, 290/3, 297/3
è.+ din 112/2, 129/5, 149/11, 242/5
è.+ ge 039/8, 091/3, 115/10, 129/5, 176/10, 213/9
- ël** El
è. bërmeysin 180/2
- ël** Ülke, memleket.
è.+ de 027/7
è.+ i 151/12
è.+ ide 142/2
è.+ idin 260/9
è.+ iğa 255/3
è.+ iğe 259/11, 260/7
è.+ inçe 177/10
è.+ niç 147/7, 291/3
- ël -** Tutmak.
è.- ip 050/8
- el'ân** Ar. Şimdi.
e. 268/6
- elbette** Ar. Mutlaka, kesinlikle.
e. 236/8, 287/2, 309/9
- ëlçi** Elçi.
è.+ si 085/6

- è.+ siğa 090/11
- elem** Ar. Keder, acı, üzüntü.
e. 080/10, 250/6
e.+ din 260/11, AY/5
e.+ dür 089/8
e.+ ğa 080/9
e.+ ide 297/10
e.+ ige 269/6
e.+ ni 242/11
- elem-nāk** Ar. Kederli, acılı, üzüntülü.
e. 133/8, 207/6, 221/9, 223/1,
235/6, 294/8
- elengü** Ateşin harareti, alevi, harı.
e. 209/1
- el-ḥāc** Ar. Hacı.
e. 224/4
- el-ḥaḳ(k)** Ar. Hakikaten, doğrusu.
e. 057/5
- el-ḥamdüli'llāh** Ar. Övülmek sadece Allah'a mahsustur, Allah'a hamdolsun.
e. 319/7
- elif** Ar. Arap alfabesinin ilk harfi.
e. 008/1, 031/4, 049/3, 169/8,
218/4
e.+ niḡ 218/4
- elif-dār** Ar. + Far. Elif harfinin sahibi. (?)
e. 049/2
- élig** El.
è. 037/2, 053/6, 068/1, 124/12,
145/4, 145/9
è.+ de 030/10, 242/7
è.+ din 051/4, 067/9, 232/6
è.+ ge 014/1, 021/8, 105/6, 146/3
è.+ i 050/7, 072/3, 191/4
è.+ ide kılmās 263/3
è.+ ide 003/2, 086/5, 122/8,
124/5, 124/6, 204/6, 230/7,
232/1, 298/10
è.+ idin 090/3, 122/10, 192/1,
197/11, 276/10, 277/1, 319/9
- è.+ ige 050/2, 059/5, 067/2,
106/1, 189/1, 308/3
è.+ im 034/8
è.+ imde 107/8
è.+ imdin 071/9
è.+ imge 203/2
è.+ in 057/11, 058/9, 059/11,
157/7, 232/6
è.+ inḡ 318/5
è.+ inde érđi 278/2
è.+ inḡde 240/3
è.+ inḡge 319/4
è.+ ini 034/1, 172/1, 196/10,
209/2, 215/8, 216/4, 220/3,
232/7, 247/1, 310/2, 312/1
è.+ iniḡ 063/8
è.+ inḡni 190/1
è.+ ni 233/9
- élikle** - Ele geçirmek.
è.- p 247/1
- élin** - İlinmek, tutulmak.
è.- mey 053/9
- el-kıṣṣa** Ar. Özetle, sözün kısası.
e. 199/10
- elmās** Yun. Kıymetli taş, elmas.
d. 076/1, 217/2, 218/8
kār- ı e. 108/8
- élt** - İletmek, ulaştırmak, göndermek.
è.- er 157/1
è.- ip 062/5, 074/3, 101/2, 107/4,
201/10, 207/9, 270/11, 295/11
è.- ti 081/11, 219/1
- elṭāf** Ar. Lütuflar, iyilikler.
e. éyle 183/4
e.- ı ḥudāvend 048/2
- elvān** Ar. Renkler, renkli.
e. 229/7
- emānāt** Ar. Emanetler.
e.+ ini 178/8
- emānet** Ar. Bir kimseye koruması için bırakılan eşya veya kişi.

- e. 292/3
şıdķ- ı e. 267/4
- emāre** Ar. Alamet, nişan, belirti.
e.- i ğırbāl 281/6
- emçek** Meme.
è. 032/4
- emdi** Şimdi.
è. 003/3, 022/1, 029/5, 034/8,
073/7, 088/11, 105/5, 107/8,
111/8, 116/10, 116/11, 125/11,
139/5, 155/1, 205/6, 211/10,
214/11, 240/3, 246/7, 248/9,
268/10, 284/10, 288/7, 297/3,
298/1, 298/3, 308/6, 310/7,
310/9, 315/10, 318/3, 318/4
- emīn** Ar. Emin, güvenilir, güvenen.
e.+ i 115/4
- emīn-ĥāne** Ar. + Far. Güvenli ev, güvenli
yer.
e. 179/5
- emīr** Ar. Yönetici, lider.
e.- i neş-i ĥāk 006/5
- emr** Ar. Buyruk, emir.
e. olsa 265/2
e. 290/5, 315/1
e.- i düşvār 179/2
ĥilāf-ı e.- i fermān-ı ĥudāvend
179/3
e.- i nehy 009/2
e.- i nīş 016/3
e.- i zībāl 001/6, 001/8
e.+ iġa 191/8, 236/9
- emvāc** Ar. Dalgalar.
e. 274/7
- emvāl** Ar. Mallar, mülkler, eşyalar.
e.+ imġa 222/6
- en'ām** Ar. Nimetler.
e. 214/2
ser-çeşme-i e.+ dın 003/9
- enām** Ar. İnsanlar.
çeşm-i e. 012/9
- enāmīl** Ar. Parmak uçları.
e.+ i 063/9
- enbāz** Far. Ortak, eş.
e. 183/5
- enbiyā** Ar. Nebiler, peygamberler.
e.+ ġa 017/10
cemī' -i e.+ ġa 017/11
- enbūh** Far. Ziyade, çok, çokluk.
e. 079/4, 269/11
bār-ı e. 175/9
e.+ ıdın 076/9
- encām** Ar. Nihayet, son, netice.
e. 182/2, 213/3, 250/10
e.- ı kārı 140/5
e.+ ı 174/2
- encüm** Ar. Yıldızlar.
bāzār-ı e. 040/10
eşk-i e. 250/2
- encümen** Far. Cemiyet, meclis, şura.
e.+ ġa 004/9
- endām** Ar. Vücut, beden, boy.
e. 098/6, 266/7
- endek** Far. Az, azıcık, biraz.
e. 068/8, 142/3, 234/10, 312/10
farķ-ı e. 187/1
- endiş** Far. Düşünce, merak.
e. 110/7, 126/11, 214/5
- endişe** Far. Düşünce, vesvese, kaygı,
şüphe.
e. kıldım 240/1
e. 038/6, 094/6, 135/10, 220/7,
257/5
e.- yi būsükenārı 173/11
e.+ din 224/1
e.+ lerni 137/10

- endişelik** Far. + T. Endişeli, kaygılı, düşünceli.
e. 267/3
- endüh** Far. Gam, keder, sıkıntı. Krş.: endüh.
e. êrdi 076/8
e. 072/9, 076/8, 083/10, 090/3, 167/9, 261/2, 269/11
bâr-ı e. 175/9
deryâ-yı e. 274/7
küh-ı e. 079/4, 150/7
e.- ı hasret 250/4
e.+ dın 074/1
e.+ ı 160/9, 288/2
e.+ ıdın 178/4, 251/2, 276/8, 296/2, 312/9
e.+ nıñ 076/9
- endüh-hâne** Far. Sıkıntı evi, sıkıntı hanesi.
e. 148/6
- endüh** Far. Gam, keder, sıkıntı. Krş.: endüh.
e. 187/2
- enf** Ar. Uç.
e.+ idin 021/10
- enfās** Ar. Nefesler, soluklar.
‘umde-i pās-ı e. 317/2
- engiz** Far. Koparan, karıştıran, gürültü.
e. 156/12
- engüşt** Far. Parmak.
e. 311/10, 313/11
e.+ ide 012/1, 197/3
e.+ lerdin 050/8
e.+ lerni 311/10
- engüşter** Far. Yüzük.
e.+ i 012/1
- enīs** Ar. Dost, arkadaş, yar, sevgili.
e. 004/7
e.- i künc-i tenhāyī 313/4
- envā’** Ar. Çeşitler, türler.
e. 229/7
e.- ı gevher 102/7
e.- ı vesvās 309/4
- envār** Ar. Nurlar, ışıklar.
e. 040/9, 192/6
- enver** Ar. En nurlu, çok nurlu, en parlak, çok parlak, çok güzel.
cemāl-i mäh-ı e. 035/5
mäh-ı e. 045/11, 074/5
mıhr-ı e. 056/9, 092/9, 147/10, 229/5
- êr -** İmek, olmak. Krş.: ê-.
ê.- di 014/5, 014/9, 026/6, 036/3, 036/5, 041/8, 041/9, 043/2, 043/3, 043/5, 044/4, 045/4, 046/12, 047/5, 047/6, 052/6, 052/7, 053/2, 054/2, 055/6, 060/8, 066/7, 072/3, 074/3, 078/1, 080/2, 080/9, 085/1, 087/6, 090/6, 091/1, 105/2, 110/3, 112/10, 114/10, 114/11, 115/8, 116/3, 116/8, 117/9, 119/8, 120/13, 121/2, 134/11, 136/10, 136/11, 137/5, 138/12, 140/4, 141/4, 141/12, 145/11, 166/9, 167/5, 168/1, 168/2, 169/4, 173/4, 173/5, 176/4, 177/11, 198/8, 208/13, 210/7, 225/2, 225/3, 231/9, 242/4, 249/7, 250/3, 257/6, 267/11, 268/2, 274/8, 275/5, 275/9, 276/4, 278/11, 280/1, 280/6, 281/3, 283/8, 289/10, 290/8, 296/9, 297/11, 300/1, 300/6
açar ê.- di 276/7
āgāh ê.- di 148/5
ağyār ê.- di 060/7
aḥvāl ê.- di 156/7
algay ê.- di 071/5
altundın ê.- di 281/7
aḥa ê.- di 198/7
andın ê.- di 185/5
āyīn-i kiş ê.- di 222/8
aytur ê.- di 111/11, 282/3
āzād ê.- di 054/3, 296/2
bar ê.- di 062/4, 065/9, 097/2, 137/5, 146/6, 152/2, 167/11,

- 185/5, 196/9, 226/5, 226/6,
 244/5, 256/6, 261/6, 275/6,
 275/9, 276/8, 278/3, 279/6,
 298/10
 bār è.- di 275/4
 barığa è.- di 260/10
 baş urğan è.- di 283/9
 başıda è.- di 157/11
 bāyeste è.- di 229/11
 bende è.- di 078/3
 bes è.- di 063/6, 111/6
 biğāh è.- di 192/2
 biğaber è.- di 148/4
 biğod è.- di 167/12
 biğūş è.- di 083/4
 biğarār è.- di 249/6
 bimişāl è.- di 156/8
 birūn è.- di 006/3
 bolğay è.- di 058/5, 088/11
 bolmas è.- di 195/9, 195/11
 bolsa è.- di 136/3
 bolup è.- di 261/6, 287/1
 bolur è.- di 084/10, 228/11
 bu è.- di 036/7, 043/6, 045/1,
 063/3, 063/5, 081/11, 085/4,
 085/5, 112/1, 116/2, 120/2,
 167/4, 257/3
 cāmıdın è.- di 080/10
 cāngāh è.- di 148/5
 cānsūz è.- di 174/11
 cem^c è.- di 275/1
 cū è.- di 006/3
 çetr è.- di 276/3
 çıkar è.- di 280/3, 281/10
 çıķıp è.- di 297/12
 dēk è.- di 016/2
 dem è.- di 013/6
 dēr è.- di 073/2, 078/2, 088/10,
 117/10, 120/5, 134/5, 169/5,
 177/1, 251/2, 251/11, 258/3,
 282/6, 291/7
 destūr è.- di 207/9
 devlet-i yār è.- di 274/11
 dilşād è.- di 296/2
 divāli è.- di 231/11
 duğter è.- di 157/4
 düstūr è.- di 086/11, 283/1
 ēlğinde è.- di 278/2
 endūh è.- di 076/8
 eşnā è.- di 217/4
 eşitmes è.- di 258/2
 èylep è.- di 171/12
 èyler è.- di 276/10, 279/2
 ferğunde è.- di 113/8
 fikr-i diğer è.- di 085/4
 füzūnrağ è.- di 086/4
 ğamğ˘ār è.- di 275/4
 ğülistān è.- di 244/5, 244/7
 ğülzār è.- di 274/11
 ğad è.- di 268/6
 ğādım-i dīrīne è.- di 066/3
 ğāl è.- di 135/2, 156/9
 ğalvet è.- di 193/9
 ğande è.- di 115/8
 ğāre è.- di 133/4
 ğāşıl è.- di 047/1
 ğayāl-i yār è.- di 060/11
 hemğuzūr è.- di 268/3
 hemğāmet è.- di 115/6
 ğırāmān è.- di 204/6
 ğicāb è.- di 160/3
 hindistāndın è.- di 277/8
 ğoş è.- di 264/3
 ğum-ı zehr è.- di 248/6
 ğüsn-i şemāyil è.- di 057/5
 hüveydā è.- di 110/1
 iberūr è.- di 255/9
 içide è.- di 169/9
 iş è.- di 222/8
 ğalğay è.- di 040/9
 kāmīl è.- di 047/1
 ğarār è.- di 176/3
 ğaşr-ı şāh è.- di 148/11
 ğavī è.- di 122/1
 kēçmes è.- di 063/6
 kēlūr è.- di 044/10, 120/6
 ğıçķırur è.- di 258/2
 ğılğay è.- di 197/12
 ğılmas è.- di 085/5, 228/10
 ğılur è.- di 026/10, 042/11, 091/5,
 120/3, 133/7, 141/13, 187/4,
 261/3, 281/11
 kilīdi è.- di 218/8
 kim è.- di 014/11, 243/5
 ğolıda è.- di 044/3
 ğoyar è.- di 271/3
 köğlide è.- di 157/11
 körer è.- di 275/6
 körmış è.- di 246/9
 ğuş è.- di 198/8

- utulgay .- di 237/13
 uyay .- di 226/5
 kn .- di 144/10, 299/7
 lm-ı b .- di 308/9
 maam-ı ysuf .- di 231/2
 mark .- di 046/11
 mecl .- di 247/3
 menzilgh .- di 148/11
 ml .- di 203/1
 minvl .- di 156/7
 muhl .- di 047/9
 myesser .- di 275/5
 nal-i murd .- di 048/2
 nal .- di 014/4
 nasdn .- di 026/2
 n .- di 062/7, 145/7, 165/6,
 250/11, 254/5
 neheng .- di 113/2
 nev .- di 300/8
 nihl .- di 274/12
 n tmes .- di 030/8
 ol .- di 139/3, 193/10, 260/10,
 293/10
 olgy .- di 058/5, 197/8
 ansdn .- di 150/6
 azz .- di 274/12
 k .- di 036/4
 tkerip .- di 255/5
 pre .- di 133/4
 per .- di 065/2
 pern .- di 320/5
 pinhn .- di 026/3
 pr .- di 187/5, 273/5
 prenbh .- di 076/8
 reng .- di 254/10
 saar .- di 284/1
 shr .- di 175/3
 salur .- di 166/5
 serke .- di 198/6
 server .- di 157/4
 seyr .- di 197/6
 sul-i yr .- di 060/11
 svr .- di 112/3
 d .- di 041/6, 054/3
 yeste .- di 176/7, 229/11
 em .- di 275/1
 uqlda .- di 162/10
 tc .- di 278/1
 tcser .- di 086/8
 ta .- di 269/11
 thir .- di 256/6
 tkt .- di 252/1
 tamm .- di 047/2
 tanar .- di 042/4
 t athnede .- di 162/10
 tapmas .- di 043/5
 temennsdn .- di 150/6
 tomaay .- di 088/10
 thmet .- di 220/2
 tker .- di 085/3, 090/3, 245/10,
 247/7, 278/7, 299/4
 tutar .- di 085/2
 tutgy .- di 177/1
 tutmas .- di 030/8
 tn .- di 138/10
 ter .- di 294/4
 urar .- di 300/4
 un .- di 090/4
 yanlg .- di 018/11, 080/2,
 173/4, 190/2
 yr .- di 060/7
 yatgy .- di 004/11
 yeksn .- di 115/7
 ytkey .- di 136/5, 195/8
 ygp .- di 152/2
 yibergen .- di 137/6
 yok .- di 014/2, 036/1, 036/3,
 041/7, 064/3, 065/2, 112/1,
 148/7, 155/1, 250/10, 259/8,
 267/11, 268/7, 276/6, 279/5,
 283/1, 283/8, 292/8
 ysuf .- di 045/7, 045/8
 zhr .- di 175/3
 zrr .- di 278/10
 zinde .- di 080/1
 zleyh .- di 274/10
 .- diler 147/3, 261/10
 dr .- diler 241/8, 282/5
 .- dim 067/8, 081/5, 292/6,
 294/8
 zde .- dim 008/10
 bilgen .- dim 292/1
 derkr .- dim 067/10
 glm .- dim 295/2
 hzmetkr .- dim 067/10
 indep .- dim 268/8
 ilur .- dim 275/8
 oqlap .- dim 268/8
 krgen .- dim 292/1

mèn è.- dim 032/1, 067/2,
107/11, 155/2, 155/3, 155/6,
268/7, 292/6
sāde è.- dim 008/10
yatıp è.- dim 220/10
faķīr è.- diņ 295/5
ķılıp è.- diņ 292/2
sèn è.- diņ 066/6
nādān è.- dük 008/12
żā^ç īf è.- dük 008/12
è.- ip 243/2
è.- mes 108/4, 149/2, 178/11,
181/7, 239/7
meh è.- mes 038/2
mümkin è.- mes 278/11
è.- se 129/7
bend olmas è.- se 077/7
boldı è.- se 036/6, 293/11
dèr è.- se 031/1
èşitti è.- se 145/1
kèldi è.- se 285/8
kördi è.- se 013/5, 042/5
ma^ç şūķ è.- se 194/5
oldı è.- se 061/5, 109/5
ötti è.- se 063/5
taptım è.- se 001/5
yoķ è.- se 036/2
yoķ oldı è.- se 317/6
zībāl è.- se 001/6
dèr è.- seņ 001/8
è.- ür 005/5, 007/10, 007/11,
012/10, 033/12, 045/11, 051/8,
062/8, 068/7, 070/7, 071/1,
090/7, 108/7, 135/8, 135/10,
147/9, 147/10, 152/11, 156/11,
160/9, 163/7, 169/11, 174/2,
174/3, 181/11, 182/1, 188/6,
188/14, 191/5, 201/8, 206/3,
218/2, 227/5, 227/9, 233/3,
240/7, 244/10, 250/4, 250/7,
254/3, 263/9, 265/7, 267/2,
268/11, 269/4, 284/9, 291/8,
305/1, 306/7, 310/11, 311/5,
313/5, 316/7, 316/9, 317/4,
320/11
andın è.- ür 316/10
cāh è.- ür 049/9
devletmend è.- ür 256/10
dūr è.- ür 292/5
ħāb è.- ür 016/8

ħāl è.- ür 184/5
ħām è.- ür 311/5
ħāriķ è.- ür 075/9
ħayāl-i şem^ç è.- ür 114/6
ħayrān è.- ür 168/10
ķaydın è.- ür 159/5
kimdin è.- ür 168/9
közdin è.- ür 065/2
ma^ç zūr è.- ür 292/5
mèndin è.- ür 076/2
mevcūd è.- ür 005/1
minvāl è.- ür 316/8
nūş è.- ür 071/4
^çāmm è.- ür 291/8
rıżā-yı yār è.- ür 184/6
sergerdān è.- ür 168/10
şīr è.- ür 032/5
tāb è.- ür 160/2
vācib è.- ür 268/10

- èr** Erkek, kişi.
è. 153/2, 227/1, 281/4
è.+ leri 040/6
- er** Far. Eğer.
e. 272/11, 317/7
- erbāb** Ar. Ehil, muktedir.
e.- ı ħācāt 008/9
- erbi^ç ā** Ar. Çarşamba.
e. 322/6
- ercmendī** Far. Şerefli, muhterem, itibarlı.
ķader-i e. 273/6
- ercümend** Far. Muhterem, şerefli,
saygıdeğer, saygın.
ferzend-i e.+ lerini 310/1
- èren** Eren, yiğit.
è.+ ler 162/11
- èrenlik** Erlik, yiğitlik.
è. 163/2
- erguvān** Far. Kırmızımtırak renkli bir
çiçek.
e. 203/4, 300/3
eşķ-i e.+ dın 203/4

erguvānī Far. Erguvan rengi. eşk-i e. 080/13	e.+ ı 102/11 e.+ ımni 009/12 e.+ ını 171/1
erguvān-sāz Far. Erguvan çiçeği yetiştiren, hazırlayan. (?) e. 110/8	esbāb Ar. Sebepler, vasıtalar. e. 263/1
eri - Erimek. è.- p 136/3	eşer Ar. Eser, iz, nişan; tesir. e. kılmak 231/5 e. kılmış 065/4 e. 008/6, 282/5 e.+ ni 008/6
eriş - Erişmek, ulaşmak. è.- ip 252/8	esir Ar. Esir, tutsak, köle. e. étkey 045/2, 263/4 e. ol 312/8 e. oldı 057/5 e. 030/4, 200/4 e.- i miñnet 260/9 e.- i pence-i şir 132/6 e.+ i 048/3
erkān Ar. İleri gelenler, şefler, başkanlar, reisler. e. 163/1 e.- ı devlet 096/6 e.- ı şāhī 224/10 e.+ ığa 269/12	esirī Ar. Esirlik, tutsaklık, kölelik. e. 243/9
erkin Acaba. è. 089/4, 251/3, 251/4, 251/7	eski Eski. è. 162/5
erre Far. Bıçkı, testere. e.+ si 122/9	eşnā Ar. Bir işin yapıldığı veya olduğu zaman, sıra, an. e. erdi 217/4 e.+ da 138/12 e.+ sıda 169/6
erte Erken, sabah. è. 029/6, 289/5	esr Ar. Esirlik, tutsaklık, kölelik. e.- i bülendī 234/9
ervāh Ar. Ruhlar, canlar. e.- ı kudsmı 038/10	esrār Ar. Sırlar. e. 076/1, 156/5, 160/10, 161/1, 196/3, 314/2 dür-i e. 319/5 güyā-yı e.- ı hamūş 313/6 keşf-i e.- ı tarikat 024/7 e.+ ıda 180/1 e.+ ıñmı 151/4
erz Far. Kıymet, değer. e. 141/7	esrü Sarhoş. e. 072/7
erzān Far. Uygun, ucuz; bol. e. 141/4, 141/6, 156/4	est Far. -Dir eki.
és - Esmek. è.- ip 004/9 è.- key 005/10, 173/1, 295/12	
esbāb Ar. Elbise e. 024/3, 102/9, 185/1 e.- ı haşemdin 102/3 e.- ı miñnet 275/3 e.- ı ıyş 148/8 e.- ı rāhat 275/1 e.- ı şāhān 047/1	

- e. 071/6
- êş** Eş, dost, arkadaş.
 è. 048/7, 133/10, 183/4
 è.+ dūr 030/6
 è.+ im 179/10
 è.+ in 213/10
 è.+ inç 067/11
- êşek** Eşek.
 è.+ ke 241/5
- êşheb** Ar. Boz donlu at, kırat.
 e.+ i 018/6
- êşid -** İştirmek. Krş.: eşit-.
 è.- ep 023/10
- êşik** Eşik, kapı boşluğunun alt yanında bulunan alçak basamak, kapı.
 è. 155/7, 205/9, 218/5, 224/5
 è.+ de 287/1
 è.+ din 055/10, 074/4, 171/7, 204/10
 è.+ ge 221/5
 è.+ ide 094/11, 121/3
 è.+ ige 207/8
 è.+ inçde 087/11
 è.+ ni 256/7
- êşit -** İştirmek. Krş.: eşid-.
 è. 269/10
 è.- ip 072/2, 085/11, 096/2, 108/10, 123/5, 138/3, 178/7, 181/3, 221/11, 229/1, 261/11, 266/2, 299/7, 307/5
 è.- ken 233/8
 è.- key 124/5, 214/10
 è.- mek 158/3, 266/5, 278/9
 è.- mes êrdi 258/2
 è.- mes 002/11
 è.- mesdin 287/7
 è.- mey 158/9
 è.- se 281/10
 è.- sün 036/8
 è.- ti êrse 145/1
 è.- ti 020/4, 032/10, 044/1, 076/4, 094/4, 102/1, 131/4, 142/5, 143/9, 154/7, 158/2, 159/11,
- 160/10, 169/7, 184/3, 196/9, 217/11, 223/2, 225/5, 240/4, 269/1, 279/3, 297/4, 298/4, 299/4, 315/4
 è.- tiler 131/9
 è.- tim 031/5, 046/13, 152/1, 161/1, 170/6, 271/9
 è.- tiñ 149/11, 315/3
 è.- ür 085/5
- eşk** Far. Göz yaşı.
 e. 085/3
 âbrū-yı e. 011/9
 cüz-i dūr-i e. 113/10
 e.- i encüm 250/2
 e.- i ergüvānđın 203/4
 e.- i ergüvānī 080/13
 e.- i ğamnāk 090/3, 245/6
 e.- i ħünbār 173/10, 210/3, 247/7
 ħaber-i e.- i nevmīd 127/8
 e.- i ŧebnem 306/4
 e.+ din 061/7
 ŧafağ-ı e.+ din 250/3
 e.+ idin 114/2
 e.+ in 039/8, 129/11
- eşk-bārān** Far. Göz yaşı yağdıranlar, çok ağlayanlar.
 e. 303/1
- eşk-bārī** Far. Ağlayıcılık, çok ağlama.
 e.+ dın 052/2
- êt -** Etmek.
 è. 002/1, 002/10, 009/7, 154/5, 312/2, 317/1
 âsān è. 316/4
 beyān è. 032/8
 fikr è. 316/11
 güŧāde è. 002/2
 ħoŧ è. 043/10
 icťināb è. 310/10
 ihtimām è. 024/4
 iħtirām è. 154/5
 iktāb è. 310/10
 ħabūl-ı res-i cān è. 001/3
 küŧād è. 009/8
 luťf è. 183/1
 mekān è. 316/4
 nūŧ è. 178/6

revān è. 001/3
 serefrāz è. 195/4
 şād è. 002/2
 şirāk è. 021/10
 tamām è. 024/4
 terk è. 003/3
 yoğ è. 309/10
 zarūr è. 309/9
 è.- er 067/1, 111/2, 192/10
 kaṭ è.- er 125/5
 ʿār è.- er 125/5
 zār è.- er 111/2
 è.- erge 016/10, 061/1
 def è.- erge 063/12
 şabr è.- erge 292/8
 vaşf è.- erge 082/3
 è.- erler 114/1
 fāş è.- ey 034/9
 cevr è.- gü 113/10
 revān è.- güm 095/4
 şikāyet è.- iben 063/4
 è.- ip 012/6, 015/13, 063/4,
 066/11, 070/1, 100/10, 125/11,
 131/2, 164/6, 172/3, 187/6,
 191/6, 193/4, 220/9, 245/7, 314/5
 āgāh è.- ip 314/4
 āzād è.- ip 206/6
 çāk è.- ip 244/11
 dāğ è.- ip 090/1
 dām è.- ip 100/9
 dūr è.- ip 002/5
 faḥr è.- ip 053/8
 fāş è.- ip 208/8
 feryād è.- ip 054/13
 gümrāh è.- ip 009/7
 hemrāz è.- ip 070/2
 izhār è.- ip 028/7
 kaṭ è.- ip 099/2
 merk è.- ip 149/8
 ʿarz è.- ip 286/11
 seyr è.- ip 025/2, 119/2
 şād è.- ip 139/6
 şerḥ è.- ip 190/4
 vehm è.- ip 092/10, 106/11
 è.- keç 307/6
 è.- ken 289/10, 292/1
 ḥayāl è.- kençe 222/10
 şabr è.- keniş 151/5
 è.- key 059/10, 144/5, 150/11,
 168/6, 177/5

bend è.- key 245/7
 esir è.- key 045/2, 263/4
 kenār è.- key 034/3, 174/6
 ʿaziz è.- key 161/8
 tulū è.- key 101/4, 138/9, 151/6
 yoğ è.- key 183/6
 zāhir è.- key 073/11
 è.- kil 119/2, 189/4, 242/10,
 290/3
 berkin è.- kil 007/8,
 ḥalāş è.- kil 043/10
 müstaḳīm è.- kil 001/11
 şitāb è.- kil 215/3
 yoğ è.- kil 240/3
 è.- me 298/1
 köp è.- me 234/9
 è.- megey 141/1
 fark è.- megey 125/2
 è.- mek 094/1, 256/4, 309/9
 bend è.- mek 245/8
 def è.- mek 272/8
 şabr è.- mek 213/4
 sücūd è.- mek 191/2
 şitāb è.- mek 213/1
 yād è.- mekdin 262/4
 è.- mekdür 127/1
 nihān è.- mekke 025/5
 ḥarāb è.- mekni 211/10
 ḥilāf è.- mekni 184/5
 nūş è.- mes erdi 030/8
 è.- mes 058/8, 291/7
 ḳabūl è.- mes 154/7
 è.- mey 031/9
 ḥādiş è.- mey 276/2
 ḥāşıl è.- mey 232/10
 iḥtiyār è.- mey 232/6
 tulū è.- mey 164/7
 vehm è.- mey 218/2
 zuhūr è.- mey 015/1
 ḥayāl è.- meydür 235/11
 tāb è.- meyin 275/11
 è.- miş 078/6, 159/9, 159/10
 dāğ è.- miş 159/10
 seyl è.- miş 093/11
 zāhir è.- miş 050/1
 è.- se 034/2, 245/1, 260/5
 ğarḳ è.- se 058/10, 261/4
 ḥursend è.- se 308/5
 hücūm è.- se 166/4
 niḳāb è.- se 116/3

- peyvend è.- se 308/5
 zühür è.- se 005/8
 è.- sem 207/2
 maḳām è.- seḡ 117/6
 è.- sün 234/10, 287/3
 è.- ti 012/3, 059/7, 059/10, 092/1,
 110/6, 145/4, 147/6, 155/8,
 159/4, 175/8, 219/5, 224/4,
 256/7, 257/6, 275/7, 290/11,
 299/9
 ābād è.- ti 202/11
 āvāz è.- ti 012/3
 bend è.- ti 237/12
 cem^c è.- ti 014/2
 cevr è.- ti 303/9
 çāk è.- ti 218/11, 219/2
 fāş è.- ti 193/11
 ferāmūş è.- ti 298/4
 füzūn è.- ti 153/6
 ġurūb è.- ti 145/11
 ḳabūl è.- ti 044/1
 maḥv è.- ti 288/2
 menzil è.- ti 138/13
 mesken è.- ti 083/11
 meyl è.- ti 217/2
 nişār è.- ti 293/11
^cazm è.- ti 170/6, 293/7
 şād è.- ti 256/5
 telḡ è.- ti 219/2
 terk è.- ti 145/10
 tulū^c è.- ti 147/7
 yād è.- ti 256/5
 zāhir è.- ti 105/8, 131/4, 154/11
 zühür è.- ti 289/2
 è.- tiler 303/6
 è.- tim 067/7
 ḫiṭāb è.- tim 067/4
 è.- tiḡ 008/12
 kesb è.- tiḡ 311/3
 zāhir è.- tiḡ 152/11
 maḥbūs è.- tiḡizler 267/7
 me'yūs è.- tiḡizler 267/7
 è.- tiḡler 258/4
- étek** Etek, elbisenin alt uçları.
 è. 052/7
 è.+ ni 082/5
- eṭfāl** Ar. Taze fidanlar, çiçekler.
 e. 316/2
- e.+ iġa 185/12
- eṭrāf** Ar. Taraflar, yanlar.
 e. 280/4
 e.- ı bülbül 015/12
 e.- ı cihāndın 090/11
 e.- ı ḫāne 196/5
 e.+ dın 270/1
 e.+ ı 135/10, 139/2, 281/8
 e.+ ıda 022/7, 077/4, 098/3,
 103/4, 189/3, 189/11, 203/7
 e.+ iġa 140/6, 304/7
 e.+ ını 105/7, 219/4
- eṭvār** Ar. Tavırlar, davranışlar, hal ve hareketler.
 e. 064/11
 ḫāl-i e. 302/8
 e.+ ıdın 064/4
- év -** Acele etmek, ivmek.
 è.- en 211/11
- evc** Ar. Yüksek, göğün en yüksek noktası, doruk. Krş.: evç.
 e. 107/4
^cinḳād-ı e. 316/4
 e.+ ġa 299/3
- evç** Ar. Yüksek, göğün en yüksek noktası, doruk. Krş.: evc.
 e.- i hevāġa 286/4
- évir -** Evirmek, çevirmek.
 è.- üp 274/9
- éviril -** Evrilmek, dönmek. Krş.: évrül-
 è.- ür 056/4
- evḳāt** Ar. Vakitler, zamanlar.
 e. 215/3
- evliyā** Ar. Ermiş, veli.
 şufūf-ı e. 037/11
- evrāk** Ar. Yapraklar, kağıtlar.
 e.+ ġa 033/10
 e.+ ıda 012/7
- evreng** Far. Taht

- e. 198/3
- évrül** - Evrilmek, dönmek. Krş.: évrül-
è.- gen 066/6
- evşāf** Ar. Özellikler, nitelikler, sıfatlar.
e.- ı aḥvāl 265/6
e.+ ı 265/6
e.+ ın 158/2
- evvāh** Ar. İmanı sağlam, yakın ilim
sahibi, dinde çok âlim olan.
e. 298/6
- evvel** Ar. Önce, ilk.
e. 008/11, 031/4, 031/8, 036/2,
070/5, 106/1, 106/11, 146/7,
165/3, 171/11, 190/5, 190/8,
202/2, 205/10, 224/8, 224/11,
258/4, 258/5, 268/8, 271/7,
287/3, 287/7, 288/8, 289/11,
310/10, 314/7
e.- i kār 152/10
dest-i e.+ ğa 090/8
şubḥ-ı e.+ niḡ 035/6
- evvelī** Ar. En evvel, en önce olan.
e. 133/8
- evvelki** Ar. + Tür. Önceki.
e. 106/2
- éyle** - Eylemek, yapmak, etmek.
è. 002/3, 021/7, 130/5, 176/9,
236/9, 310/6, 312/11
bismi'llāh è. 001/6
cāvīd è. 002/2
elṭāf è. 183/4
luṭf è. 143/5
meşgūl è. 183/7
ıyş è. 183/2
raḥm è. 254/2
serefrāz è. 154/5
è.- ben 174/9, 174/10, 192/11,
281/5, 293/3, 297/1, 300/10
muḥabbet è.- ben 132/10
mu'atṭar è.- ben 246/10
naḡş è.- ben 277/2
'afv è.- ben 292/8
pāk è.- ben 268/4
- terahḡum è.- ben 009/4
è.- di 044/6, 045/6, 046/9,
074/10, 077/1, 080/12, 087/7,
092/4, 159/2, 162/6, 185/3,
209/10, 224/8, 225/3, 240/4,
245/5, 247/6, 250/2, 257/11,
277/4, 298/6, 301/6, 303/8, 320/4
çāk è.- di 224/7
mekr è.- di 303/7
mihr è.- di 181/9
müheyyā è.- di 097/7
serencām è.- di 109/11
tar è.- di 219/4
tecellī è.- di 027/7
tedbīr è.- di 263/11
temennā è.- di 289/9
è.- diler 181/10
giriṭār è.- diler 140/10
pinhān è.- diler 299/11
è.- dim 156/3, 221/7, 222/3,
288/5, 294/8
ġusl è.- dim 067/3
seyr è.- dim 067/6
è.- diḡ 008/11, 010/4, 240/2,
248/8, 309/2
serefrāz è.- diḡ 010/1
è.- gen 293/5
farḡ è.- gen 293/5
nümūdār è.- gen 264/9
è.- gey 213/8
bār è.- gey 172/2
pest è.- gey 253/10
seyr è.- gey 174/8
è.- gil 021/7, 262/4
mihr è.- gil 206/4
şabr è.- gil 151/4
è.- mes 056/6
è.- miş 046/4, 074/8, 228/2
niġāhī è.- miş 228/5
şād è.- ḡler 083/9
è.- p êrdi 171/12
è.- p 002/1, 006/9, 009/4, 010/1,
011/7, 023/9, 025/1, 025/4,
026/10, 028/9, 031/5, 042/9,
047/11, 049/2, 050/9, 055/7,
061/7, 063/4, 065/7, 067/2,
067/4, 069/2, 074/1, 077/3,
077/4, 080/7, 084/8, 094/11,
099/2, 099/4, 099/10, 100/4,
102/9, 103/9, 105/9, 106/11,

- 110/4, 110/6, 111/11, 113/2,
116/7, 120/5, 120/6, 121/11,
122/7, 123/10, 128/4, 129/11,
132/11, 133/11, 134/1, 134/2,
134/4, 135/5, 144/2, 145/5,
148/6, 153/4, 154/1, 154/7,
159/9, 162/9, 165/7, 166/5,
166/7, 167/1, 169/5, 185/7,
189/4, 189/6, 189/9, 194/9,
195/1, 197/2, 197/7, 197/9,
200/2, 201/5, 201/9, 203/2,
203/5, 203/7, 207/4, 220/10,
229/8, 233/11, 238/3, 240/6,
247/3, 247/9, 248/10, 251/11,
252/4, 253/2, 253/6, 253/7,
254/6, 254/7, 255/8, 255/10,
261/3, 263/12, 269/2, 269/12,
270/7, 277/1, 279/6, 279/7,
282/1, 284/7, 287/9, 290/12,
291/1, 291/6, 292/2, 295/13,
297/7, 303/7, 308/3, 314/2, 320/1
āğāz è.- p 116/7
āh è.- p 284/7
ārāyiş è.- p 113/3, 144/2
bend è.- p 205/9
bende è.- p 157/6
beyān è.- p 129/12, 190/4, 314/2
bir è.- p 142/1
būse è.- p 199/2
cevāhir è.- p 025/4
cevr è.- p 073/2
cüdā è.- p 127/6
çāre è.- p 257/7
dīvāne è.- p 111/5
du' ā è.- p 287/5
eḥebb è.- p 007/7
feryād è.- p 300/1
fiğān è.- p 149/7, 285/8
firīb è.- p 282/7
füzūn è.- p 153/2
gül è.- p 190/9
ḥaber è.- p 314/5
ḥalka è.- p 189/8
ḥam è.- p 061/5
ḥāme è.- p 277/1
ḥande è.- p 123/10, 157/6
ḥaste è.- p 245/9
ḥayā è.- p 059/11
ḥayāl è.- p 001/9, 061/9, 239/1
ḥayālī è.- p 247/6
ḥırāş è.- p 276/9
ḥıst è.- p 154/9
ḥiṭāb è.- p 165/1, 226/7
ḥurrem è.- p 010/9
iṭā' at è.- p 191/8
ittifāk è.- p 126/3
ḫalem è.- p 232/7
kām è.- p 104/13
ḫan è.- p 171/5
ḫaṭ' è.- p 099/3
kerem è.- p 143/5, 285/6
köknār è.- p 055/3
köp è.- p 140/9
küç è.- p 139/8
küsūf è.- p 073/4
luṭf è.- p 094/8, 199/2
menzil è.- p 197/7, 319/11
muḥabbet è.- p 193/11
mülk è.- p 048/10
nāfe è.- p 004/3
nāle è.- p 253/6
nefes è.- p 007/5
nevḥa è.- p 302/10
nevīd-i vaşl è.- p 102/10
nezāre è.- p 257/7
nüş è.- p 031/11, 066/1
'inān è.- p 105/3
serāser è.- p 056/1
şoḥbet è.- p 192/8
şād è.- p 260/11
şefkat è.- p 220/3
şems è.- p 203/4
şerbet è.- p 187/5
şikār è.- p 100/9
şikāyet è.- p 275/11
şi'ār è.- p 121/5
şitāb è.- p 016/7, 106/7, 140/8,
168/2, 224/5
ta' yīn è.- p 255/8
tehī è.- p 207/3
temennā è.- p 293/8
terk è.- p 084/4
tulū' è.- p 059/8
tüz è.- p 109/9
ümīd è.- p 088/1
vedā' è.- p 299/6
yandaş è.- p 293/4
yārī è.- p 055/8
yıraḫ è.- p 010/6
yoḫ è.- p 117/7

- zāhir è.- p 209/6, 314/1
 zuhūr è.- p 027/1, 034/6, 064/4
 du' ā è.- r èdi 248/12
 ḥalāş è.- r èdi 260/11
 lebāleb è.- r èdi 278/8
 ṭınāb è.- r èdi 248/5
 tırāş è.- r èdi 276/9
 è.- r èrdi 276/10, 279/2
 è.- r 027/3, 027/5, 032/6, 034/4,
 072/7, 156/12, 157/3, 164/4,
 165/11, 214/2, 225/1, 226/2,
 237/8, 238/10, 239/2, 239/3,
 270/1, 292/9
 buḥl è.- r 073/7
 hīç è.- r 121/1
 kīne è.- r 303/9
 nāle è.- r 134/2
 namāz è.- r 319/3
 pāre è.- r 282/8
 sūrme è.- r 184/7
 tāze è.- r 282/8
 yıraq è.- r 263/2
 è.- rem 036/10
 ḡasl è.- rḡa 302/11
 şikār è.- rḡa 165/8
 beyān è.- rge 048/1
 sücūd è.- rge 142/11
 è.- rim 067/7, 240/6
 è.- rke 295/3
 è.- se 052/2
 è.- sem 081/4, 196/4, 289/6
 è.- seḡ 081/8, 184/2, 235/1, 311/8
 è.- y 034/10, 088/3, 230/5
 ḥāzır è.- y 230/5
 hengāme è.- y 036/9
 nāme è.- y 036/9
 beyānı è.- yin 001/5
 è.- yū 035/2
- èylet** - Yaptırmak, ettirmek.
 è.- ip 107/4
- eyreti** Sabit olmayan. (?)
 e. 022/8
- eyvān** Far. Köşk, saray, gök katı.
 e. 187/10, 256/6
 küngür-i e.- ı eflāk 006/5
 e.- ı ḥırāmī 053/1
 e.- ı nigāhī 257/8
- e.+ ı 294/9
 e.+ ıda 273/5
 e.+ ıdın 270/1
 e.+ ıḡa 197/7
 e.+ ımda 150/8
- eyyām** Ar. Günler, gündüzler; zaman.
 e. 122/9, 169/1
 e.+ ı 101/5
 e.+ ıda 274/4
- eyyühe'n-nās** Ar. Ey insanlar.
 e. 112/5, 218/8
- ez** Far. Farsça ayrılma edatı.
 e. 002/7, 049/7, 052/7, 038/11,
 089/11, 102/7, 182/8, 205/5
- ezā** Ar. Eziyet, cefa, cevr.
 e. 224/6
- ezel** Ar. Başlangıçlı olmayan geçmiş zaman.
 e.+ din 027/6
- ezfer** Ar. Güzel kokulu (şey).
 müşg-i e. 153/2
- F-**
- fahr** Ar. Övünme, övgü, gururlanma.
 f. étip 053/8
 f. 031/10
 f.+ i 170/8
 libās-ı f.+ ni 311/6
- fā' il** Ar. İşleyen, yapan.
 fi' l-i f.+ din 008/6
- faḳır** Ar. Yoksul.
 f. érdir 295/5
 f. 278/2
 f.+ ler 265/12
- faḳr** Ar. Eksiklik, noksanlık.
 f.- ı hāy AY/7
- fāl** Ar. Fal, uğur; talih deneme.
 f.- i yūsuf 256/1
- fānī** Ar. Sonlu, ölümlü.

- f. 047/3
- fānūs** Ar. Silindir şeklinde cam kapak, cam yapılmış mahfaza.
f.+ ı 205/7
- farak** Ar. Başın tepe bölümü.
f.+ ığa 302/1
- faras** Ar. Süpürge.
f. 022/8
- fāriğ** Ar. Rahat, vazgeçmiş, çekilmiş.
f. bolur 021/4
f. kılıp 236/11
f. olsa 272/3
f. 140/11, 237/13
- fāriğü'l-bāl** Ar. Başı dinç, gönlü rahat.
f. 054/2, 141/2, 156/6, 162/3, 312/3
- farq** Ar. Fark, başkalık, ayırma.
f. étmegey 125/2
f. éylegen 293/5
f. 048/4, 052/5, 181/2, 270/8, 303/11
f.- ı çendān 021/12, 048/4
f.- ı endek 187/1
f.- ı nāzik 048/5
f.+ ğa 048/6
f.+ ıdın 048/6, 247/4
- farq** Ar. Başın tepe kısmı.
f. 102/4
f.+ ğa 018/3
- faşl** Ar. Bölüm, kısım, mevsim.
f.- ı bahāri 027/2, 306/9
f.- ı semīn 108/6
f.+ ı 199/7
f.+ ıda 306/1
- fāş** Ar. Ortaya çıkarma, meydana çıkma, duyulma.
f. étey 034/9
f. étip 208/8
f. etti 193/11
f. kılğanı 219/10
f. oldı 064/6
- f. olmağıdın 124/8
f. olsa 176/10
f. olsu 205/7
f. 013/10, 108/3, 171/7, 220/2, 234/2, 241/6, 245/4, 277/10, 298/5
- fāyide** Ar. Fayda, yarar.
f. 254/4
- faysal** Ar. Karar, hüküm.
f. 286/12
- fazāyil** Ar. Faziletler, erdemler.
f.+ i 033/5
- fazīlet** Ar. İnsanda olan güzel vasıf, iyi huy, erdem.
f.+ i 029/7
- fażl** Ar. Erdem, üstünlük.
f.- ı ħudādın 123/1
f.- ı ħudāvend 295/8
f.- ı ilāhī 122/11, 264/1, 315/6
f.- ı 'anāsı 300/7
f.+ ıdın 005/7, 237/11
f.+ ığa 248/10
kemāl-i f.+ ığa 180/3
- fedā** Ar. Bir şey uğruna bir değer veya varlıktan vazgeçme, uğruna verme.
f. kıl 312/4
f. kıldım 207/3
f. kılğay 214/4
f. 155/10, 252/4
f.+ dur 153/11
f.+ sı 150/1, 171/5
- fedāyī** Ar. Feda eden, kendini adayan.
f. 038/5, 300/11
- feh̄m** Ar. Anlama, kavrama, idrak.
f. 126/11
libās-ı f. 020/7
f.+ ide 020/6
- felāḥan** Far. Sapan.
f. 171/11

- felek** Ar. Gökyüzü, talih.
f. 005/9, 014/6, 027/9, 030/3,
033/4, 047/4, 067/1, 068/10,
089/4, 107/9, 109/5, 111/11,
119/7, 132/9, 144/10, 155/8,
162/9, 163/12, 188/14, 234/4,
234/8, 250/2, 273/5, 276/2,
276/3, 294/9, 304/2, 304/7,
304/10
devr-i f. 320/6
fülk-i f. 027/11
f.- i devride 169/1
f.- i ğaddār 104/9
f.+ din 066/1, 068/11, 135/1,
168/4, 246/6, 250/1
f.+ ke 094/7, 111/1
f.+ ni 004/1
f.+ niñ 121/8
- fen(n)** Ar. Fen, ilim, hüner.
f. 257/6, 278/9, 282/7
f.+ de 070/4
- fenā** Ar. Yokluk, yok olma.
f. bolğay 259/6
f. 005/11, 008/10, 030/5, 041/2,
154/6, 201/5, 259/9, 296/9,
315/12
- ferāğ** Ar. Bırakma, terk etme,
vazgeçme.
f.- ı hātır 280/5
f.+ ı 017/3, 029/9, 064/3, 076/2,
174/11, 180/10
f.+ ım 182/6, 208/10
- ferāğat** Ar. Hakkından vazgeçme,
bırakma, terk etme.
f. 220/10, 319/10
- ferah** Ar. Gönül açıklığı, sevinç,
sevinme.
f. 042/3
f.+ nı 262/11
- ferah-efzā** Ar. + Far. Gönül açıklığını
çoğaltan, sevinci artıran.
f. -yı ken' ān 042/3
- ferah-nāk** Ar. + Far. Sevinçli, neşeli.
f. 123/6
cem'-i f. 038/9
- ferāmūş** Far. Unutma, hatırdan çıkma.
f. etti 298/4
f. 005/11, 029/5, 108/11, 124/4,
132/1, 235/4, 249/9, 257/10,
282/11, 295/13, 318/4
- ferbih** Far. Semiz, toplu, besili.
gāv-ı f. 265/7
f.- i begāyet 264/3
- fercām** Far. Son, akıbet.
f. 213/3
- ferd** Ar. Tek, yalnız.
f. olğay 129/3
f. 129/3
- feres** Ar. At.
f. 021/11
- ferhād** Özel ad. Ferhat ile Şirin adlı
hikâyenin erkek kahramanı.
f.+ dın 028/5
- ferheng** Far. Bilgi, hüner.
kân-ı f. 095/1
- ferhunde** Far. Kutlu, mübarek.
f. erdi 113/8
f. 042/1, 114/10, 138/8, 139/3,
147/10, 260/2, 261/4, 262/7,
288/11, 295/11
f.+ dür 213/3
f.+ sidin 267/10
- ferište** Far. Melek. Krş.: firište.
f.+ ler 121/8
- fermā** Far. Buyurucu, emredici, amir.
f. 212/1
- fermān** Far. Emir, buyruk.
f. 172/4, 179/1, 238/2, 241/2
bende-i f. 178/2, 273/2
f.- ı hūdāvend 290/7
hılāf-ı emr-i f.- ı hūdāvend 179/3
f.- ı ma' şūğ 188/6

- f.+ 1 290/5
f.+ ıda 188/1
ḥaṭ-ı f.+ ıda 179/1
f.+ ıdın 098/10
f.+ ımda 240/7
f.+ ında 183/8
- fermān-ber** Far. İtaatli ve muti olan, aldığı emri yerine getiren.
f. 032/11, 207/5
- ferrāş** Ar. Süpüren, hizmetçi.
f. 202/5
- ferruḥ** Far. Uğurlu, kutlu.
f. 016/11, 051/11, 265/1
ruḥ-ı zībā-yı f. 256/1
- fersah** Ar. Bir uzunluk ölçüsü birimi.
f. 135/2
- ferseng** Far. Bir uzunluk ölçüsü birimi.
f. 270/1
- fersūde** Far. Yıpranmış, eskimiş.
f. bolmay 007/2
- ferş** Ar. Yaygı, örtü.
f. 015/7, 021/11, 198/2
f.- i ḥarīrī 201/4
ḳaḫā-yı f.+ din 294/10
f.+ idin 199/9
- feryād** Far. Haykırış, çığlık, bağırma.
f. étip 054/13
f. èylep 300/1
f. ḳıldılar 242/4
f. ḳıldın 149/7
f. 104/8, 111/1, 132/9, 134/1,
136/2, 145/6, 148/2, 149/4,
152/4, 206/3, 208/7, 217/11,
226/7, 232/8, 274/2, 280/2,
284/3, 299/3, 300/6
f.- ı icābet 208/9
f.- ı taḫsīn 033/4
- ferzāne** Far. Bilge, bilgili kimse.
f. 080/6, 195/5, 196/1, 296/6,
310/5, 311/1
f.+ din 064/1
- f.+ ni 080/6
- ferzānelik** Far. + T. Bilgelik.
f.+ din 111/5
- ferzend** Far. Evlat, oğul, çocuk.
f. 041/6, 090/6, 121/1, 121/9,
121/11, 128/7, 154/6, 154/8,
179/5, 220/9, 222/2, 235/8,
296/3, 296/6, 310/5
f.- i ercūmendlerini 310/1
f.- i hez 315/2
f.+ din 040/2
f.+ im 154/4
f.+ lerni 045/6
- ferzendlik** Far. + T. Evlatlık.
f.+ ni 125/5
- fesāne** Far. Efsane, hikaye, masal.
f. 060/6, 124/10, 167/10, 219/12,
226/9
tīr-i f. 079/8
- fevvāre** Ar. Fıskiye.
f. 033/12
f.- i cūd 033/11
- feyyāz** Ar. İçi çok temiz, çok cömert (kimse).
f. 315/1
- feyz** Ar. Bereket, bolluk, verimlilik.
f.- i çendān 304/6
f.- i meşhūr 025/9
f.- i nūr 051/10
f.+ idin 297/11
- fıraḳ** Ar. Tümenler, alaylar, bölükler.
f.+ ığa 164/10
- fırşat** Ar. Uygun zaman, elden kaçırılmayacak faydalı durum veya zaman.
f. 086/2, 127/11
f.+ da 069/4
- fī** Ar. Arapça kelimelerin başına gelerek “+DA, içinde” anlamı veren bir ek.

- f. 322/6
- fiġān** Far. İnilti, feryat, çığlık.
f. èylep 149/7, 285/8
f. tartıp 302/1, 302/8
f. 061/8, 104/8, 108/11, 136/2,
148/2, 208/7, 210/3
f.+ dın 061/8, 299/5
f.+ dur 299/5
- fiġār** Far. Yaralı.
merhem-i cān-ı f.+ ım 289/7
- fikr** Ar. Düşünme, düşünce, idrak.
f. èt 316/11
f. kılsa 197/9
f. 179/7, 240/2, 286/5, 319/8
cū-yı f. 017/1
ma' nī-yi f. 027/5
f.- i diger èrdi 085/4
f.- i ġuşşada 087/6
f.-i hendesī 017/1
f.- i ħuredmend 187/3
f.- i muġālī 094/6
f.- i te'emmül 005/12
f.+ din 135/9
f.+ i 043/6, 060/11, 275/2
f.+ ide 263/9
f.+ iġ 089/8, 318/5
çerāġ-ı f.+ iġ 318/6
- fikret** Ar. Düşünme, düşünce, idrak.
f. 319/9
f.+ dın 156/5
f.+ i 063/7
- fikret-piše** Ar. + Far. Düşünceli,
düşünür.
f. 038/6
- fi'1** Ar. İş, hareket, eylem.
f.- i fā' ildin 008/6
- fi'l-cümle** Ar. Nihayette, sonunda.
f. 069/11
- fi'l-ġāl** Ar. Şimdi, hemen.
f. 059/6, 141/2, 145/1, 162/3,
204/9, 209/11, 224/1, 266/2,
298/11, 316/2
- fi'l-meşel** Ar. Mesela, misaldeki gibi.
f. 281/1
- filka** Ar. Bir şeyin küçük parçası veya
yarısı.
ç aġl-ı f. 017/1
- firāk** Ar. Ayrılık, ayrılma.
f. 101/5, 274/4, 300/5
f.+ ı 043/5, 043/8, 158/3, 297/10
süz-i f.+ ım 211/5
f.+ iġ 062/6, 211/11, 296/7
f.+ iġdın 289/8
- firāne** Far. Virane, yıkık, harap.
f. 030/9
- firāş** Ar. Döşek, yatak, şilte.
f.- ı dil-pezir 166/5
- firāvān** Far. Bol, pek çok, fazla.
f. 009/12, 085/9, 088/9, 089/2,
090/5, 101/1, 110/5, 229/9,
265/9, 271/11, 312/10
genc-i f. 141/8, 141/12
ç ıyş-ı f. 261/3
şāne-i f. 048/5
- firdevs** Ar. Cennet, uçmak.
f. 056/6, 142/7
- firīb** Far. Hile, aldatma.
f. berge ni 129/2
f. èylep 282/7
f. 190/3, 203/2, 203/5, 208/6,
223/7
- firībī** Far. Bir hile.
f. 125/4
- firişte** Far. Melek. Krş.: ferişte.
f. 045/10, 068/10, 071/3, 075/5,
115/3, 241/9
f.+ dür 241/9
- fırkat** Ar. Ayrılık.
derd-i f. 309/11
şām-ı f.+ ke 101/6

- firūz** Far. Mesut, mutlu, uğurlu.
f. 021/7
rāh-ı f. 006/7
- firūze** Far. Firuze renkli, turkuaz. Krş.:
firūze.
f. 018/1
- firūze** Far. Firuze renkli, turkuaz. Krş.:
firūze.
f. 198/7
- fitne** Ar. Karışıklık, kargaşa, fesat.
f. 030/3, 175/3, 209/7, 225/3
f.+ si 157/9
- fitne-cūy** Ar. + Far. Fesat arayan.
f. 175/3
- fitne-engīz** Ar. + Far. Fesat çıkarıcı
f. 098/1, 225/2, 225/3
- fitrāk** Far. Atın terkisi.
f.+ i 312/8
f.+ ide 310/2
- fi't-te'hīr** Ar. Sonrasında.
f. 215/3
- fitūr -** Yazmak, bitirmek.
f.- düm AY/7
- fūlād** Far. Çelik.
f. 238/10
- fuşūl** Ar. Fasıllar, bölümler.
f.- ı devr 316/9
- futağ** İnce dal, sürgün.
f.+ ı 198/7
- fūlk** Ar. Gemi; sandal, kayak.
f.-i felek 027/11
- fūrū^c** Ar. Dal, budak; tomurcuk.
f.+ ın 163/1
- fūrūğ** Far. Nur, ziya, ışık, parlaklık,
f. 035/8
f.- ı devlet 260/3
- f.- ı şubhī 313/4
f.+ ı 035/6, 037/6, 125/3, 186/2,
223/3
f.+ ı dın 093/5
f.+ uğ 182/6
- fūrūr** Far. Alevlendirici, yakıcı.
f.+ ı 245/2
- fūrūzān** Far. Parlayan, parlak.
f. 186/2
f.+ dın 125/3
- fūsūn** Far. Sihir, büyü.
f. 070/4, 129/8, 238/3, 238/4
f.- ı dilrübālīk 189/3
f.- ı ışık 032/6
f.+ dın 238/5
f.+ lar 224/2
kayd-ı f.+ uğā 009/11
- fūsūn-ger** Far. Sihirbaz, büyücü.
f. 065/9
- fūsūn-gerlik** Far. + T. Sihirbazlık,
büyücülük.
f. 065/9
- fūsūn-h'ān** Far. Sihirli, büyülü sözler
okuyan.
f. 177/2
- fūtūr** Ar. Keder, ümitsizlik.
f.+ ı 309/1
- fūzūn** Far. Çok, fazla.
f. etti 153/6
f. eylep 153/2
f. oldı 200/1, 289/3
f. 022/2, 035/10, 076/10, 082/4,
292/4
f.+ dur 101/5
f.+ rağ 086/4, 096/7, 250/5, 300/2
- fūzūn-ter** Far. Pek çok, pek fazla.
f. 058/3, 302/3

-G-

ğabāğīb Ar. Çene altları, çifte gerdanlar.
ğ. 180/8

ġabġab Ar. Çene altı, çifte gerdan.
 ġ. 056/11
 çāh-ı ġ. 159/9
 sed-i ġ. 166/11
 sīb-i ġ.+ ıdur 058/2
 ġ.+ dın 049/8

ġaddār Ar. Merhametsiz, acımasız, zalim.
 ġ. 225/2
 çarġ-ı ġ. 073/2, 104/11, 303/7, 308/2
 felek-i ġ. 104/9

ġāfil Ar. Habersiz, dikkatsiz, aymaz, başına gelecek olandan habersiz kimse.
 ġ. 008/4, 072/7, 101/5, 121/6, 131/6
 ġ.+ dūr 243/12
 ġ.+ lerni 191/7

ġaflet Ar. Dalgınlık, bilmezlik, aymazlık.
 ġ. 158/11
 ġ.+ din 131/6, 218/3, 266/11

ġaflet-ābād Ar. + Far. Gafletle dolu olan yer.
 kāġ-ı ġ. 243/12

ġāh Far. Ara sıra, bazen. Krş.: geh
 g. 070/4, 072/9, 093/1, 160/9, 166/2, 166/7, 187/4, 247/1, 253/4, 258/3, 279/6, 281/5, 282/1, 302/1, 309/3

ġāh ġāhī Far. Zaman zaman, bazen
 g. 022/4, 228/9, 246/8

ġāhī Far. Ara sıra, bazen. Krş.: gehī.
 g. 009/1, 077/2, 080/1, 080/5, 092/5, 104/12, 120/3, 146/4, 160/9, 166/9, 166/10, 167/1, 168/2, 168/6, 172/1, 178/11, 195/6, 195/8, 245/3, 247/8, 252/7, 257/9, 263/12, 279/8, 302/1, 309/6, 314/5

ġalaṭ Ar. Yanlış, hata.
 ġ. bolsa AY/6
 ġ.+ dur 028/11

ġalebe Ar. Galip gelme, üstünlük.
 ġ. kılġanı 292/10
 ġ.+ sidin 167/9

ġālib Ar. Yenen, üstün gelen.
 ġ. 121/2

ġaltān Far. Yuvarlak, yuvarlanan.
 ġ. 134/4
 dūr-i ġ. 186/5

ġam Ar. Kaygı, tasa, keder.
 ġ. 015/4, 021/7, 032/2, 054/9, 061/5, 068/6, 071/10, 079/4, 081/3, 089/11, 090/2, 102/11, 105/9, 115/11, 126/2, 138/3, 148/8, 154/11, 155/1, 155/11, 163/3, 168/9, 169/1, 193/10, 194/7, 195/9, 206/1, 206/2, 206/6, 208/7, 213/11, 236/3, 237/7, 244/2, 248/1, 250/7, 254/3, 255/5, 257/4, 260/8, 262/1, 269/10, 273/9, 274/4, 274/6, 277/2, 288/6, 312/3, 312/10
 giriftār-ı ġ. 065/5
 ġūşe-i ġ. 061/6
 hücūm-ı ġ. 211/8
 perverde-i ġ. 180/12
 sāġar-ı ġ. 109/1
 ġ.- ı ġasret 131/5, 302/3
 ġ.- ı ġasretdin 126/13, 245/4
 ġ.- ı hicrānıñ 101/4
 ġ.- ı keşide 075/11
 ġ.- ı ışk 030/2, 227/6
 dāġ-ı ġ.- ı reside 231/3
 ġ.- ı rüzāne 275/9
 ġ.+ da 083/8
 mevc-i ġ.+ da 089/9
 ġ.+ dın 017/3, 021/3, 034/4, 054/3, 064/3, 069/3, 074/2, 076/2, 081/8, 082/7, 088/8, 091/4, 125/1, 132/9, 154/9, 169/5, 175/9, 206/9, 212/7, 216/3, 220/10, 223/1, 225/12, 240/8, 245/1, 245/3, 248/8,

- 250/3, 250/6, 251/10, 252/2, 260/6, 260/11, 274/5, 280/5, 297/8, 297/11, 300/4
hūn-ı ğ.+ dın 176/5
 ğ.+ dur 089/8
 ğ.+ ğa 080/9
 ğ.+ ge 062/4
 ğ.+ ı 022/2, 060/11, 175/7, 228/7, 248/1, 274/8, 305/2
 ğ.+ ıda 155/2
 ğ.+ ıdın 131/3, 194/3, 245/7, 250/2, 250/10
 ğ.+ ıġa 274/9
 ğ.+ ım 195/9
dāġ-ı ğ.+ ım 116/10
 ğ.+ ımġa 062/9
 ğ.+ ımın 168/11
 ğ.+ ıı 180/9, 287/8
 ğ.+ ııdın 254/3
 ğ.+ ımı yêp 167/5
 ğ.+ ımı 030/4, 116/6, 120/7, 321/7
bār-ı ğ.+ ımı 042/6
 ğ.+ ıı 163/3
 ğ.+ ını 082/11
- ġām** Far. Adım, ayak.
 ğ. 018/6, 232/1, 266/7
- ġam-dīde** Ar. + Far. Gam görmüş, kederli, tasalı.
 ğ.+ lerga 118/5, 255/3
- ġam-ġin** Ar. + Far. Gamlı, kederli, tasalı.
 ğ. 043/5, 081/1, 089/11, 108/6
- ġam-ġūsārī** Ar. + Far. Gam ortaklığı, teselli verme.
 ğ. 118/5
- ġam-ġ̄ār** Ar + Far. Kederlenen, tasalanan.
 ğ. êrdi 275/4
 ğ. 061/7, 105/3, 126/1, 138/5, 167/5, 169/4
- ġam-ġ̄ārlık** Ar. + Far. + T. Kederli, tasalı, kaygılı.
 ğ. kıl 022/2
 ğ. 081/3
- ġamīn** Ar. + Far. Kederli, tasalı.
 ğ. 271/10
- ġam-keş** Ar. + Far. Gam çeken.
 ğ. 233/5
- ġamlık** Ar. + T. Kederli olma, tasalı olma.
 ğ.+ ıdın 193/9
- ġammāzlık** Ar. + T. Fitnecilik, münafıklık.
 ğ. 064/2
- ġam-nāk** Ar. + Far. Gamlı, kederli.
 ğ. 113/11, 123/2, 125/1, 221/9, 245/1, 249/7, 317/1, 321/7
 eşk-i ğ. 090/3, 245/6
 mechūr-ı ğ. 137/9
 ğ.+ dın 301/9
- ġamze** Ar. Süzgün bakış, çene veya yanak çukuru.
 ğ. 189/2
 ğ.- i hūnrız 098/1
 ğ.+ dın 189/6
- ġan** Ugan, bari, Hüda, Allah.
 ğ. 190/9
- ġanī** Ar. Zengin, varlıklı.
 ğ. boldı 270/11
 ğ.+ ler 265/12
- ġanīmet** Ar. Düşmandan zorla ele geçirilen mal, kazanç.
 ğ. 130/4, 243/8
- ġarāmet** Ar. Borç, diyet.
 ğ. 213/9
- ġaraż** Ar. Kötü niyet, kin, gizli düşmanlık.
 ğ.+ dın 223/9
- ġarb** Ar. Batı.
 ğ.- ı kün 068/1
 ğ.+ dın 182/4, 281/1

- ġāret** Ar. Yağma için yapılan saldırı; yağma, çapul.
ğ. 077/3, 215/7, 221/2
ğ.- i cevr 086/7
ğ.- i dildin 194/8
ğ.- i hūr 055/11
- ġāret-ger** Ar. + Far. Yağmacı, çapulcu.
ğ.- i ḥāb 082/2
ğ.+ din 082/1
- ġāret-gerī** Ar. + Far. Bir yağmacı, bir çapulcu.
ğ. 081/2
- ġārīb** Ar. Gurbette bulunan, kimsesiz, zavallı.
ğ. 206/2
- ġārībī** Ar. + Far. Gariplik, kimsesizlik, zavallılık; bir garip.
ğ. 116/9, 262/5
dāğ-ı ġ. 111/6
- ġārīblik** Ar. + T. Yabancılık, gariplik.
ğ. 120/10
- ġarķ** Ar. Suya batma, batma; boğulma.
ğ. étse 058/10, 261/4
ğ. oldı 041/2
ğ. 006/9, 102/4, 102/6, 164/6, 181/2, 270/8, 303/11
ğ.- ı dünyā 022/3
- ġarķa** Ar. Batmış.
ğ. 057/10
ğ.- ı nūr 253/1
ğ.- i hūr 073/1
ğ.- yı hūr 306/5
ğ.+ da 256/7
- ġarķ-āb** Ar. + Far. Batma, boğulma.
ğ.+ ıda 208/7
- ġasem** Ar. Karanlık.
medār-ı noķta-ı ġ. 135/9
- ġasl** Ar. Yıkama.
ğ. èylerġa 302/11
- ġāş** Far. Samimi ve ateşli aşık. (?)
ğ. 202/5
- ġāv** Far. Öküz, sığır.
g. 264/2, 265/6, 265/8
g.- ı ferbiħ 265/7
g.+ ı 264/4
- ġavġā** Ar. Kavga, mücadele; gürültü, şamata.
ğ. 093/6, 097/4, 148/12, 273/5, 284/5
ğ.+ dın 030/3
ğ.+ nı 299/4
ğ.+ sı 076/10, 085/12
- ġavr** Ar. Esas, hakikat.
ğ.+ ı 135/9
- ġavvāş** Ar. Dalgıç.
ğ.- ı deryā 027/11
- ġayb** Ar. Gizli olan, göze görünmeyen şey, kayıp; belirsiz.
ğ. kıldı 039/4
ğ. 037/5, 040/4
perde-i ġ. 160/3
şāhid-i ġ. 026/5, 170/10
ğ.+ dın 108/10, 263/10
- ġāye** Ar. Amaç, maksat.
ğ. 248/12
- ġāyet** Ar. Nihayet, son; çok.
ğ. 041/7, 106/3, 269/12
ğ.- i maķşūd-ı cānım 116/8
ğ.+ i 096/5
- ġāyib** Ar. Görünmeyen, kayıp; görünmeyen alem.
ğ. 050/6, 178/11, 222/7, 282/10
ğ.+ din 320/1
- ġāyibāne** Ar. + Far. Görünmeyerek, gizliden.
ğ. 156/9, 157/3
- ġayr** Ar. Başka, diġer.
ğ. 235/5
ğ.- ı dāmān 093/2

- ğ.- 1 derd-i hasret-i āh 318/9
ğ.- 1 kuruş-ı ay 127/8
ğ.- 1 yūsuf 258/8
ğ.+ dın 161/9
- ğayret** Ar. Çalışma, çabalama.
ğ. 157/9, 222/1, 227/2, 227/4, 293/7
ğ.- i şāh 143/10
ğ.+ de 145/8
ğ.+ din 142/5
- ğayūr** Ar. Gayretli, çok çalışkan; hamiyetli.
ğ. 182/1
ma^ç şūq-ı ğ. 182/2
- ğazā** Ar. Din uğruna yapılan savaş, mücadele.
ğ. 067/6, 278/11
ğ.- yı rūh-ı kuvvet 278/9
- ğazab** Ar. Hiddet, öfke, kızgınlık.
ğ.+ dın 221/7
- ğazab-nāk** Ar. + Far. Gazaplı, öfkeli, kızgın.
ğ. 221/6, 223/1
- ğazālī** Ar. Bir ceylan.
ğ. 039/5, 042/3, 119/3, 132/6, 132/8
- ğāze** Far. Kadınların yüzlerine sürdükleri düzgün, allık.
ğ. 176/2, 202/4
^çār-ı ğ. 097/10
- gedā** Far. Dilenci, yoksul.
g. 025/9, 036/5
g.+ ğa 025/9
g.+ lar 162/4, 270/10, 270/11
- gedāyī** Far. Bir dilenci.
g. 054/10, 284/2, 286/3
- geh** Far. Bazen, ara sıra. Krş.: gāh
g. 128/5, 134/4, 146/4, 162/8, 168/6, 244/4
- gehī** Far. Bazen, ara sıra. Krş.: gāhī.
g. 009/1, 022/9, 034/4, 064/5, 064/7, 064/9, 065/11, 066/1, 080/1, 080/6, 105/10, 107/4, 111/5, 115/10, 130/9, 134/4, 156/6, 156/12, 186/3, 214/4, 246/11, 248/3, 253/2, 257/8, 257/9, 276/9, 279/6, 291/6, 291/8, 301/11, 314/2, 314/3, 314/4, 314/5
- gelest** Far. Körkütük sarhoş.
g. 139/4
- genc** Far. Hazine.
g. 029/3, 050/3, 077/11, 106/5, 270/11
bār-ı g. 50/3
pürāz-ı g. 002/7
g.- i cevāhir 052/7
g.- i firāvān 141/8, 141/12
g.- i hūb 078/1
g.- i maşşūd 069/8, 101/3
g.- i pinhān 232/2
g.- i revāndın 287/8
g.- i sa^ç ādet 141/9
g.+ ğa 078/1
g.+ i 036/10, 046/12, 159/1
g.+ idin 002/7
- gencī** Far. Bir hazine.
g. 281/3
- gencīne** Far. Hazine; değerli eşya kutusu.
g. 029/3
g.+ si 024/8
g.+ sin 002/7
- ger** Far. Eğer.
g. 004/3, 004/11, 005/7, 016/2, 017/4, 023/6, 027/4, 046/5, 046/6, 052/2, 058/5, 069/4, 071/5, 071/8, 077/5, 080/8, 094/10, 101/10, 104/10, 105/6, 108/4, 126/7, 152/4, 152/11, 153/10, 155/11, 161/10, 163/3, 169/3, 184/8, 188/6, 188/7, 194/5, 194/11, 197/9, 201/8, 203/8, 212/3, 229/8, 232/11, 233/4, 234/3, 235/1, 235/8,

- 236/10, 237/3, 238/11, 241/6, 245/1, 251/1, 260/12, 266/7, 276/11, 304/2, 311/5, 313/1, 314/10, 319/4
- gerçi** Far. Her ne kadar, ... ise de.
g. 002/10, 035/4, 083/6, 085/9, 117/3, 140/11, 152/3, 208/2, 316/10
- gerd** Far. Toz, toprak; tasa, keder.
g. 051/6
g.+ i 010/3, 281/2
g.+ idin 285/7
g.+ iğa 281/2
g.+ ini 143/8, 274/6, 279/8
- gerdā-gird** Far. Fırdolayı, çepeçevre.
g. 192/3
- gerdān** Far. Dönen, dönücü.
g. 168/6
çarḥ-ı g. 280/7, 305/8
- gerden** Far. Boyun, gerdan.
g.- i muşaffā 049/10
g.+ ğa 017/4, 049/10
g.+ i 267/8
- gerden-efrāz** Far. Boyun kaldıran, başı yukarıda.
g. 254/8
- gerdiş** Far. Dönme, devir.
g. kılp 305/8
- gerdūn** Far. Dönücü, dönen; felek, gök.
g. 013/8, 017/4, 017/7, 040/10, 064/7, 076/9, 092/6, 111/2, 212/6, 240/6, 280/6
kaṭre-yi g. 160/2
- germ** Far. Sıcak, hararet.
g. 007/3, 197/8
g. olup 006/10
- geşt** Far. Dolaşma, gezme, seyretme.
g. 294/4
- gevher** Far. Cevher, inci, değerli taş.
Krş.: güher.
g. 042/8, 061/9, 092/3, 095/10, 102/4, 112/7, 112/8, 112/9, 145/2, 153/8, 153/9, 153/10, 158/5, 183/10, 185/4, 187/11, 214/3, 247/2, 270/9, 278/8, 306/8
būd-ı g. 052/4
derc-i g. 155/11
dür-i g. 096/8
envā^c -ı g. 102/7
‘aḳd-ı g. 057/9
naḳd-i g.- i cān 156/1
g.- i derc-i sa^c ādet 047/7
g.- i kān-ı melāḥat 152/6
g.- i pāk 096/10, 268/2
g.- i şanem 217/7
g.- i tiğ-ı zebāndur 003/8
g.+ de 270/8
g.+ din 113/2, 231/11, 281/3, 281/7
g.+ dür 052/8
g.+ ğa 234/8
g.+ i 075/6
g.+ iğa 216/11
g.+ im 212/9
g.+ in 076/1, 108/8
g.+ in 098/5, 201/5, 217/1
g.+ ini 302/4
g.+ ni 301/8
- gevher-feşānlık** Far. + T. Cevher saçıcılık, cevher saçma işi.
g. 076/4
- gevherī** Far. Bir gevher, gevher gibi,
g. 292/2
- gevher-şinās** Far. Kuyumcu.
g.+ ı 037/7
- gezā** Far. Yaralayıcı.
g. 230/7
- gezend** Far. Zarar, ziyan. Krş.: gezende.
g.+ i 065/3
- gezende** Far. Zarar, ziyan. Krş.: gezend.
g. 137/4

- ġidā** Ar. Gıda, yiyecek, besin.
ğ. 254/6
ğ.+ sı 251/7
- ġilmān** Ar. Delikanlılar, gençler
ğ.- 1 bihiştī 095/6
- ġirbāl** Ar. Kalbur, iri delikli elek.
emāre-i ġ. 281/6
- ġirīv** Far. Çıġlık, feryat, ġürültü,
şamata.
ğ. 112/2, 242/5
- gil** Far. Kil, balçık, çamur.
g. 245/7
- girān** Far. Ağır, değerli; sert.
g. 078/4, 104/2, 140/4
- girān-bār** Far. Ağır yüklü.
g. 139/9, 172/7, 312/6
- girānlık** Far. + T. Ağırlık.
g.+ dın 172/7
- ġir-bārān** Far. Yağmura tutulmuş.
g. 221/4
- gird-āb** Far. Girdap, çevrinti, burgaç.
g. 049/9, 261/4
g.+ dın 097/5, 261/5
- girdār** Far. ... gidişli, ... yürüyüşlü
anlamında birleşik sıfatlar
oluşturan kelime.
kūh-g. 098/11
pāk-g. 179/8
- girdārlik** Far. + T. Meşguliyet
künc-i g.+ nı 213/7
- gird-bād** Far. Dönerek esen şiddetli
rüzgār, kasırga, hortum.
g.+ ı 169/2
- girde** Far. Hepsi, tamamı.
g.- i pādīşāhnı 037/12
- giribān** Far. Elbise yakası.
- g. 059/7, 077/1
- giribān-çāk** Far. Yakası yırtık.
g.+ ıdın 199/6
- giriftār** Far. Tutulmuş, ele geçirilmiş,
esir.
g. èylediler 140/10
g. 008/11, 009/11, 029/12,
043/7, 046/8, 058/6, 058/7,
062/4, 065/6, 076/6, 078/2,
079/1, 091/6, 107/10, 115/9,
118/6, 131/8, 132/8, 151/3,
155/6, 188/5, 224/9, 242/4,
287/9, 292/6, 293/6, 304/11
cān-ı g. 211/6
g.- ı ġam 065/5
g.- ı ġurūr-ı maġz 058/7
g.- ı hevā 023/8
g.+ ıġa 260/12
- giriġ** Far. Düġüm, ukde.
g.+ i 063/7
g.+ ler 098/2
g.+ ni 063/8, 063/11
- giryān** Far. Ağlayıcı, ağlayan.
g. 034/4, 034/9, 080/1, 119/6,
120/6, 181/3, 181/4
- giryē** Far. Ağlama; gözyaşı.
g.- i çeşm 063/5
g.- i sūz 297/7
g.+ dın 064/5
- ġisū** Far. Saç, uzun saç.
g.- yı ‘ anber 021/9
g.- yı şebreng 248/5
g.+ dın 075/1
g.+ larnı 146/2, 202/8
g.+ nı 057/8
- ġisūyī** Far. Bir saç teli. (?)
g. 167/3
- ġiş** Far. Yürek, kalp.
maġfıret-i g. 179/4
- ġitī** Far. Dünya.
g.+ de 307/7

- gīv** Far. Savaşçı, cesur.
g. 048/9
- giyāh** Far. Nebat, bitki, taze ot.
g.+ ıñdur 010/9
- giyāhī** Far. Nebat, bitki, ot.
g. 089/9
- gizlān** Ar. Ceylanlar.
ğ. 131/11
- ğonçe** Far. Tomurcuk, açılmamış gül.
ğ. 011/4, 034/3, 056/1, 059/9,
060/3, 077/1, 077/7, 081/6,
100/3, 108/11, 112/8, 160/1,
185/8, 192/11, 244/11, 251/10,
303/2, 306/2, 313/7
mişāl-i ğ.- i bāğ 010/11
ğ.- i gülzār-ı şāhī 066/4
ğ.+ din 059/1, 185/7
ğ.+ si 166/9
ğ.+ sin 002/2
- ğonçe-bāf** Far. Gonca ören, gonca
hazırlayan. (?)
ğ.+ ın 004/3
- ğonçe-dār** Far. Gonca tutan, goncaya
sahip olan. (?)
ğ. 058/12
- ğonçe-sān** Far. Goncaya benzer.
ğ. 287/5
- gū** Far. Söz, söyleyen.
g. 023/10, 241/5, 306/8
g.- yı güftār 119/11
- ğubār** Ar. Toz.
ğ.- ı dergehiñ 010/3
ğ.- ı hātır 321/7
ğ.+ ı 053/9, 087/4, 096/4, 144/12,
307/3
ğ.+ ıdın 144/8
ğ.+ ın 010/2, 022/9, 144/12,
247/4
ğ.+ ıñ 240/3
- ğubārī** Ar. Bir toz.
ğ. 022/5, 026/7, 079/3,
- ğubārī** Far. Gücenme, kırılma.
ğ. 079/5, 129/5, 242/11
- ğūdek** Far. Çocuk.
g. 226/7
g.+ i 226/6
- ğūhī** Far. Bir pislik, bir necaset.
g. 051/3
- ğūl** Far. Şeytan.
ğ.+ lar 317/1
- ğulām** Ar. Köle, bende, esir.
ğ. irdim 295/2
ğ. 013/5, 056/2, 095/6, 102/5,
128/7, 149/2, 176/6, 222/5, 228/4
ğ.- ı ebr 142/3
ğ.- ı hāş 154/2
ğ.- ı mähpeyker 100/9
ğ.- ı ibrī 230/3
ğ.+ ı 098/1, 100/10, 115/2, 149/1
- ğulāmī** Ar. Bir köle.
ğ. 018/2, 114/11, 149/11, 152/4,
241/6
- ğulğul** Ar. Gürültü, velvele, bağırsıp
çağırışma.
ğ.+ ıdın 279/10, 283/8
ğ.+ ıdur 039/2
- ğulğule** Ar. Kuşların ötüşü.
ğ. 027/11
ğ.+ sidür 025/13
- ğul(l)** Ar. Suçlunun boynuna ve
bileklerine geçirilen demir halka,
zincir; pranga.
ğ. 267/8
nihāl-i ğ. 242/10
ğ.+ ı 307/9
ğ.+ ları 242/7
- ğūn-ā-ğūn** Far. Rengârenk, türlü türlü.
Krş.: gūne-gūne.
g. 165/9

- güne** Far. Tür, çeşit, tarz.
g. 277/8
- güne-güne** Far. Rengârenk, türlü türlü.
Krş.: gūn-ā-gūn.
g. 049/5, 165/11
- gūr** Far. Mezar, kabir.
teh-i g. 313/2
- gurbet** Ar. Yabancı memleket, yabancı diyar.
ğ.+ ğa 181/10
- gurfe** Ar. Çardak, balkon; pencere.
ğ.+ din 257/7
- gurüb** Ar. Bir gök cisminin batması.
ğ. etti 145/11
ğ.+ ı 138/10
- gurūr** Ar. Büyükleme, kibir, kendini beğenme.
giriftār-ı ğ.- ı maḥẓ 058/7
- gusil** Far. Kıрма, yıkma.
g. kıl 316/5
- gusl** Ar. Yıkama, yıkama.
ğ. eyledim 067/3
- guşşa** Ar. Keder, kaygı, tasa.
ğ. 124/6, 277/2
fıkr-i ğ.+ da 087/6
ğ.+ sığa 307/11
- guşşa-perdāz** Ar. + Far. Tasa veren.
ğ. 081/1, 255/3
- gūş** Far. Kulak; işitme.
g. olmağ 088/5
g. 023/10, 032/10, 083/5, 088/4,
097/9, 196/6, 289/9
āvīze-i g. 052/6, 097/11
dervāze-i g. 034/2
g.- ı pederğa 084/3
- gūşe** Far. Köşe, bucak.
g.- i ğam 061/6
- gūşiş** Far. Çalışma, çabalama, uğraşma.
g. 263/9
tevfik-i g. 009/6
g.+ im 009/5
- gūş-vāre** Far. Küpe.
g. 203/7
- gūy** Far. Söz.
g. 239/9
- gūy** Far. Acemlere ait bir tür oyun topu.
g.- ı çevğān 185/8
- gūyā** Far. Sanki, güya. Krş.: gūyī.
g. 014/2, 038/2, 048/8, 072/12,
087/2, 096/3, 099/11, 102/6,
121/4, 135/8, 138/4, 146/1,
146/5, 175/8, 189/11, 234/8,
242/3, 270/8, 275/1, 294/9
- gūyā** Far. Söyleyici, söyleyen. Krş.: gūyī.
g. 010/4, 176/5,
g.- yı sübbūḥ 027/10
g.- yı esrār-ı ḥamūş 313/6
- gūyī** Far. Sanki, güya. Krş.: gūyā.
g. 185/9, 195/4, 227/5, 242/6
- gūyī** Far. Söyleyici, söyleyen. Krş.: gūyā.
g. 236/4
- gūft** Far. Söz, lakırdı.
g.- i güvehdin 020/8
g.- i şubudın 020/8
- gūftār** Far. Söz, lakırdı.
g. 065/8, 075/9, 085/5, 115/9,
115/10, 117/9, 159/6, 239/11
bāb-ı g. 027/5
gū-yı g. 119/11
g.+ din 156/11

- g.+ ıda 249/9
g.+ ıdın 249/6
- güft ü gū** Far. Söz, lakırdı. Krş.: güft ü gūy.
g. 029/6
- güft ü gülük** Far. + T. Dedikoduculuk.
g. 230/6
- güft ü gūy** Far. Dedikodu. Krş.: güft ü gū.
g.+ ı 027/8
- güher** Far. Cevher, inci, değerli taş.
Krş.: gevher.
g. 113/6, 153/6, 311/9
‘ağd-i g. 097/9
g.+ din 018/7, 204/4, 278/8
g.+ ler 113/10, 164/3, 290/4, 294/11
g.+ ni 092/2
- güher-bār** Far. Cevher yağdıran.
g. 078/2, 181/6
ebr-i g. 156/5
- güherlīg** Far. + T. Cevherli, değerli taşlı.
g. 104/3
- güher-senc** Far. Cevher tartan, cevher ölçen.
g. 002/7
- gül** Far. Gül.
g. èylep 190/9
g. 026/8, 027/3, 033/13, 035/10, 042/2, 053/11, 057/1, 059/10, 064/9, 066/7, 066/11, 077/7, 088/4, 093/4, 096/11, 097/10, 098/3, 099/2, 102/5, 103/10, 114/12, 130/10, 134/3, 136/7, 145/4, 146/4, 150/9, 159/10, 161/2, 166/10, 167/1, 173/3, 174/8, 175/8, 185/7, 186/8, 186/10, 186/11, 192/11, 194/6, 199/8, 199/9, 202/3, 202/4, 203/8, 215/9, 245/8, 246/10, 251/10, 260/5, 267/8, 278/4, 287/5, 287/7, 288/9, 289/8, 303/1, 306/4, 306/7, 313/8, 320/7
- āb-ı g. 204/11
ārāyiş-i g. 118/1
deste-i g. 033/5
haber-ı nūkhet-i g. 114/8
hırmen-i g. 055/7
‘arız-ı g. 210/9
perde-i g. 059/1, 306/3
pervāne-i g. 026/8
pīşe-i g. 078/5
sāye-i g. 048/8
g.- i aḥmer 068/7
g.- i baḥt 097/3
g.- i bergin 049/11
g.- i dīdār 232/3
g.- i gülşen 244/9
bū-yı g.- i gülzār-ı ma‘ şūḳ 239/3
g.- i ḥandān 062/8, 269/1, 269/3
g.- i hırmenimğa 220/11
g.- i ra‘ nā 019/7, 075/7
g.- i rāz 227/11
g.- i şadbergdin 320/6
dıraḥt-ı g.- i sāye 186/5
g.- i sīrābdın 059/6
g.- i tāze 277/9
g.- i ter 253/4
g.- i ümīd 151/10
g.+ din 002/3, 002/9, 004/3, 010/9, 028/1, 166/6, 177/4, 244/11
āb-ı g.+ din 095/8, 185/6
g.+ dūr 066/4
g.+ ğa 028/1, 043/7, 133/3, 187/9, 190/9
g.+ i 142/7
g.+ idin 041/11
g.+ idür 039/2
g.+ iğa 166/6
g.+ ini 245/3
g.+ ler 040/11, 049/5, 142/7, 321/1
ruḥsāre-i g.+ ler 095/9
g.+ leri 142/6
g.+ lerin 144/5
g.+ ni 090/1, 221/2
neşmīn-i g.+ ni 159/10
g.+ niḡ 118/1, 186/8
g.+ ün 159/5, 211/1
- gül-āb** Far. Gül suyu.
g.- ı müşg 067/3, 229/4

- g.- ı müşgbū 067/4
- gül-bang** Far. Tekkelerde ayin sırasında, saraylarda merasim sırasında koro halinde okunan ilahi.
pīr-i g. 041/4
- gül-berg** Far. Gül yaprağı.
g. 098/4
g.+ idin 063/1
- gül-bün** Far. Gül kökü, gül biten yer.
nihāl-i g. 179/11
g.+ ğa 004/3
g.+ i 142/7
çerāğ-ı g.+ üm 194/1
- gül-çehre** Far. Gül yüzlü, çehresi gül gibi latif olan.
g. 136/1
- gül-deste** Far. Gül demeti.
g.- i nūr 051/8
- gül-endām** Far. Gül boylu; nazik, güzel endamlı.
g. 114/12
serv-i g. 074/7, 189/7
- gül-gün** Far. Gül renkli, pembe.
g. kılp 245/11
g. 276/7
- gül-güne** Far. Kadınların kullandıkları gül renkli düzgün, allık.
g. 035/10, 035/11
- gülgül** Far. Gül renkli, pembe.
g. 098/3
- güli** Far. Bir gül.
g. 140/2, 144/5, 251/8, 267/9, 291/10
g.+ dür 180/1
g.+ ğa 251/9
- gül-in** Gül renkli. (?)
g. 306/7
- gül-istān** Far. Gül bahçesi.
- g. érđi 244/5, 244/7
g. 013/3, 040/11, 049/6, 097/8, 137/6, 244/7, 266/3
bāğ-ı g. 306/1
g.+ dın 244/6
g.+ ıdın 166/10
g.+ ığa 244/6
g.+ ımğa 221/1
- gül-istānī** Far. Bir gül bahçesi.
g. 205/2
- gül-izār** Far. Gül yüzlü, gül yanaklı.
g.+ ı 173/11, 252/6
- gül-reng** Far. Gül renkli, pembe.
şimşād-ı g. 271/5
g.+ niñ 160/8
- gül-ruĥ** Far. Gül yanaklı.
g. 011/7, 115/5, 209/4, 252/7, 271/5
g.+ dın 320/11
g.+ ıdın 059/9
g.+ lardın 144/6
- gül-ruĥī** Far. Bir gül yanaklı.
g. 120/5
- gül-ruĥsār** Far. Gül yanaklı.
g.+ ıñ 211/4
- gül-şen** Far. Gül bahçesi.
g. 039/2, 045/5, 059/1, 130/9, 144/5, 150/9, 177/9, 190/10
gül-i g. 244/9
ĥāl-i g. 058/1
g.- i bāğ 064/10
g.- i şūr 185/6
g.+ dın 034/1
g.+ idin 033/13
g.+ idür 321/2
bāğ-ı g.+ im 194/1
g.+ ımğa 220/11
g.+ ini 244/11
g.+ iniñ 185/2
g.+ niñ 039/2
- gölü-bend** Far. Boğaz sargısı, boyuna sarılan bağ.

- g.+ i 052/7
- gül-zār** Far. Gül bahçesi.
g. érdi 274/11
g. 080/12, 199/7, 244/10
bāğ-ı g. 002/1, 244/9
g.- ı cennet 232/3
g.- ı civānī 289/1
g.- ı hūsn 144/5
bū-yı gül-i g.- ı ma^ç şūḳ 239/3
ğonçe-i g.- ı şāhī 066/4
g.+ ı 096/4
g.+ ıda 013/7
g.+ ıdın 178/4
- güm** Far. Kayıp, yitik.
g. 040/10, 054/13, 198/4, 250/2,
257/11
- gümān** Far. Zan, sanma; şüphe, kuşku.
g. 053/5, 239/8
g.+ dın 044/9, 063/5, 065/7,
220/5
g.+ ı 147/7, 169/9, 216/8
g.+ ıdın 095/3
g.+ ın 169/10
- gümānī** Far. Bir şüphe.
g. 163/1, 220/4
- gümü** Far. Kayıp bir şekilde.
g. 315/10
- güm-rāh** Far. Yolunu şaşırması, doğru yoldan ayrılmış. Krş.: güm-reh.
g. étip 009/7
g. 217/10, 224/2
g.+ durmiz 024/1
g.+ lardın 217/10
g.+ larğa 190/7
- güm-rāhlık** Far. + T. Yoldan çıkma, sapma; doğru yoldan ayrılma.
g. 127/4, 228/3
- güm-reh** Far. Yolunu şaşırması, doğru yoldan ayrılmış. Krş.: güm-rāh
g. 022/1, 139/1, 268/7
- günāh** Far. Dinen yasak olan şey; suç, kabahat, kusur. Krş.: güneh.
g. 267/3
g.+ ı 268/7
g.+ ım 011/5, 011/6
g.+ ınğa 214/4
- günbez** Far. Kubbe.
g.- i devvārğa 033/3
g.+ ide 299/3
- güncāyiş** Far. Sığma.
g. 114/2
- güneh** Far. Dinen yasak olan şey; suç, kabahat, kusur. Krş.: günāh.
g.+ dın 212/5
- gürizān** Far. Kaçıcı, kaçan.
g. 016/2, 174/10, 194/5, 228/4
- gürüh** Far. Cemaat, topluluk, bölük.
g.- ı hās 219/13
g.+ ı 079/4, 282/4
- gürühī** Far. Bir cemaat, bir topluluk.
g. 192/3, 282/1
- güşād** Far. Açma, açılma. Krş.: güşāde.
g. + ı 092/7, 313/5
g. ét 009/8
- güşāde** Far. Açma, açılma. Krş.: güşād.
g. ét 002/2
g. olğay 109/2, 144/7
g. 055/9
- güşāyiş** Far. Açılma, açıklık, açık.
g. 013/2, 207/11
rāh-ı g. 263/8
g.+ i 020/3
- güvāh** Far. Şahit, tanık. Krş.: güveh.
g. 035/3
- güvāhī** Far. Bir şahit, bir tanık.
g. 007/10, 223/9, 224/11, 226/3,
233/6
- güvāhlık** Far. + T. Şahitlik, tanıklık.

- g. 225/10
- güvārā** Far. Hazmı kolay olan, tatlı.
g. 116/11
- güveh** Far. Şahit, tanık. Krş.: güvāh.
güft-i g.+ din 020/8
- güzāf** Far. Boş söz.
g.+ ım 032/3
- güzār** Far. Geçme, geçiş. Krş.: güzēr.
g.+ ı 222/11
- güzārī** Far. Geçme, geçiş.
g. 228/10, 255/11
- güzēr** Far. Geçme, geçiş. Krş.: güzār.
g. kı 118/11
- güzēr-gāh** Far. Geçilecek yer, geçit.
g. 260/5, 279/1
- güzīde** Far. Seçkin, beğenilmiş.
g. 082/10
- H-**
- ḥāb** Far. Uyku.
ḥ. érür 016/8
ḥ. 057/10, 099/1
gāretger-i ḥ. 082/2
sāgar-ı ḥ. 082/2
ḥ.- ı dilḥāh 166/2
ḥ.- ı hoş 059/4
ḥ.- ı rāhat 068/2, 220/10
ḥ.- ı şīrīn 016/6, 123/10
ḥ.+ dın 097/5
ḥ.+ ıdın 266/1
- habāb** Ar. Su üzerinde olan hava kabarcıkları, köpük.
ḥ.+ ı 050/1, 212/6
- habek** Far. Üzülme, sıkılma.
ḥ.+ i 139/10
- haber** Ar. Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık; söylenti.
ḥ. bér 118/10
ḥ. bér diler 037/8
- ḥ. èylep 314/5
ḥ. kèltürdi 097/2
ḥ. kı 008/6
ḥ. tapıp 141/11
ḥ. tapmay 131/6
ḥ. taptı 153/5
ḥ. taptılar 140/6
ḥ. 080/3, 084/3, 092/11, 101/11, 114/12, 118/3, 127/9, 140/4, 167/10, 184/4, 197/2, 213/10, 264/11, 271/4, 279/7, 282/5, 299/11
ḥ.- i eşk-i nevmīd 127/8
ḥ.- i hoş 083/7
ḥ.- i nāle 127/9
ḥ.- i şehbāzī 083/11
ḥ.+ dın 083/9
ḥ.+ ğa 084/3
ḥ.+ ni 083/9, 241/5, 278/7
- haber-dār** Ar. + Far. Haberli, haberi olan.
ḥ. 087/7, 124/6, 125/9, 140/4, 208/11
- haber-gūy** Ar. + Far. Haber söyleyen, haber veren.
ḥ. 013/4
- habeş** Ar. Özel ad. Habeşistanlı.
ḥ.+ dın 319/11
- ḥāb-gāh** Far. Yatak odası, uyunacak yer.
Krş.: ḥāb-geh
ḥ.+ ın 301/1
- ḥāb-geh** Far. Yatak odası, uyunacak yer. Krş.: ḥāb-gāh
ḥ.+ dın 016/9
- habīb** Ar. Dost, sevgili.
ḥ.+ i 307/8
ḥ.+ idin 152/5
- ḥāb-nāk** Far. Uykulu.
ḥ. 058/11
- habr** Ar. Ferahlık.
ḥ.- ı nūkhet-i gül 114/8

- ḥabr-gāh** Ar. + Far. Alim yeri, bilgin yeri. (?)
ḥ. 138/11
- ḥabş** Ar. Karıştırma, katma. (?)
ḥ. 009/5
- ḥacālet** Ar. Utanma, utanç.
ḥ. 100/7, 144/6, 191/6, 205/9
ḥ.+ de 191/6
ḥ.+ din 193/1, 237/2
ḥ.+ dür 191/6, 213/9
- ḥacāt** Ar. İstekler, dilekler.
ehl-i ḥ. 237/5
erbāb-ı ḥ. 008/9
izhār-ı ḥ. 296/10
- ḥāce** Far. Hoca, efendi, sahip.
ḥ. 239/10
ḥ.-i dīn 017/6
na^c t-ı ḥ. 012/1
- ḥācelik** Far. + T. Hocalık, efendilik, sahiplik.
ḥ. 183/4
- ḥacet** Ar. İhtiyaç, lüzum; gerekli olan şey; istek, arzu.
ḥ. olsa 272/7
ḥ. 078/3, 108/8, 235/2, 237/5, 265/3, 272/7, 294/4, 296/11, 300/7, 310/6
ḥ.- i izhār 235/3
ḥ.+ ğa 285/10
ḥ.+ i 235/3, 272/8
ḥ.+ im 211/7, 297/6
ḥ.+ iñ 287/6, 288/7
- ḥacet-revā** Ar. + Far. İhtiyacı gideren, gören.
ḥ. 211/7
- ḥacil** Ar. Utanmış, utançtan yüzü kızarmış.
ḥ. 205/1
- ḥacle-āsā** Ar. + Far. Gelin odası gibi, gerdek gibi.
ḥ. 099/10
- ḥad(d)** Ar. Sınır, ölçü, mertebe.
ḥ. érđi 268/6
ḥ. 223/10
ṭab^c -ı ḥ. 002/10
ḥ.- ı ken^c ān 041/5
ḥ.- i dil-i sīm 186/7
ḥ.- i mihr 068/3
ḥ.- i yārā 052/9
ḥ.+ dīn 005/7, 020/9, 022/2, 043/1, 057/7, 076/10, 091/4, 096/5, 096/7, 112/3, 193/8, 236/6, 238/3, 269/10, 296/7, 302/3, 302/9
ḥ.+ i 099/3, 101/7
ḥ.+ ide 176/8
ḥ.+ idin 057/4
ḥ.+ iĝa 041/7, 121/10, 137/5, 141/10
ḥ.+ niñ 020/9
- ḥadengi** Far. Kayın ağacından yapılmış bir ok.
ḥ. 276/4
- ḥādī** Ar. Doğru yolu gösteren, hidayet veren, mürşit.
h.- yi lāyık 031/3
- ḥādī** Ar. Deveyi şarkı söyleyerek süren.
ḥ. 110/4
- ḥādīm** Ar. Hizmetçi, hizmetkâr.
ḥ. 222/5
ḥ.- i dīrīne érđi 066/3
ḥ.+ ler 059/5
- ḥadīş** Ar. Haber, söz, hikaye.
ḥ. 085/1
ḥ.- i ibtidāyī 001/9
- ḥādīş** Ar. Meydana gelen, yeni çıkan.
ḥ. étmey 276/2
- ḥafaza** Ar. Koruyanlar, muhafaza edenler.
ḥ. 015/7
- ḥāfi** Ar. Gizli, saklı.

- h. 299/8
- ḥāh** Far. İsteme, isteyiş.
h. 240/6
- ḥāh ... ḥāh ...** Far. İster ... ister ...
h. 222/7, 240/6
- ḥāher** Far. Kız kardeş, hemşire.
h. 044/1
h.+ iğa 043/7
- ḥāhiş** Far. İstek, arzu.
h. èmes 263/4
h. 171/3, 182/10
h.- i yār 188/8
h.+ i 238/10
h.+ idin 171/3
- hāk** Far. Toprak.
h. 090/3, 129/4, 160/1, 245/6,
278/5, 279/10, 284/1, 304/2
emīr-i neş-i h. 006/5
merkez-i h. 005/2
‘adīm-i h. 309/7
h.- i ālūde 079/10
h.- i āsitāne 092/5
h.- i ḥarīmiñ 023/6
cins-i āb-ı h.- i ‘ālemī 075/8
h.- i pāyī 038/5
h.- i pūşte 301/9
h.- i pūşteğa 301/10
h.- i rāhı 086/8
h.- i rehiñ 288/5
h.+ dın 256/3
- hāk(ķ)** Ar. Allah.
h. 020/2, 035/2, 213/2, 223/9,
260/2, 290/5, 295/9, 297/2, 298/9
manzūr-ı h. 122/3
h.+ dın 190/4, 191/7
- hāk(ķ)** Ar. Hak, pay; ilgi.
h. 154/3
h.+ ı 082/11, 212/7
h.+ ınđa 111/3, 124/7
h.+ ıda 303/7, 303/9
- hākāyık** Ar. Hakikatler, gerçekler.
h. 024/8, 159/1, 314/3
- h.+ nı 002/5
- hāk-būs** Far. Yer öpme; büyük bir zatın ayaklarına varıp öpme.
h. 302/3
h.+ ı 293/8
- hākī** Far. Topraktan yaratılmış olan, insan.
h. 169/2, 244/11
tūr-i h. 106/10
- hākīkat** Ar. Gerçek, öz, asıl.
h. 024/5, 294/5
ķuṭb-ı h. 024/7
h.+ din 121/7
h.+ ğa 031/3, 161/6
- hākīķī** Ar. Gerçek.
h. 156/10
h.+ din 315/8
- hākīm** Ar. Hükümdar, hüküm veren, hükmeden.
h.- i iķlīm-i cāndur 234/1
- hākķā** Ar. Doğrusu, hatta.
h. 075/8
- hākķ-güzār** Ar. + Far. Hakkı tanıyan, haktan ayrılmayan.
h.+ ı 134/7, 212/10
edā-yı h.+ ı 095/4
- hākķ-şinās** Ar. + Far. Hakka riayet eden, hakkı tanıyan.
h.+ ın 205/6
- hāk-pā** Far. Ayak toprağı, ayak tozu.
Krş.: hāk-pāy.
h.+ ğa 286/4
h.+ sı 150/11, 164/11
h.+ sın 184/7
- hāk-pāy** Far. Ayak toprağı, ayak tozu.
Krş.: hāk-pā.
h.-ı ṭfl-mānend 006/2
- hāk-pāyī** Far. Ayak toprağı, ayak tozu.
(?)

- h. 180/9
- hāl** Ar. Durum, vaziyet.
h. érđi 135/2, 156/9
h. érür 184/5
h. 001/8, 045/2, 059/10, 064/11, 074/3, 080/2, 117/8, 139/5, 140/5, 151/1, 159/10, 162/10, 163/5, 168/5, 177/12, 199/11, 207/2, 207/9, 219/9, 220/1, 221/7, 221/11, 233/6, 286/11, 287/10, 297/7, 307/3, 319/4
pürsiş-i h. 271/6, 299/9
şüret-i h. 202/9
h.- ı zārım 254/4
h.- i cemâlde 156/8
^ç arz-ı h.- i çendin 206/10
h.- i eţvâr 302/8
h.- i gülşen 058/1
h.- i her 088/7
h.- i hıştzendin 008/4
h.- i kış 316/8
h.- i ^ç acebni 065/1
h.- i tengî 265/8
h.- i zārın 042/8
h.- i zārın 231/5
h.+ din 163/5
h.+ ğa 065/1, 068/5, 156/10
h.+ i 063/7, 065/2, 080/2, 107/2, 112/1, 120/2, 152/1, 179/7, 196/2, 211/4, 234/3, 245/1, 251/3
h.+ içe 093/9
h.+ ide 220/1
h.+ idin 175/6, 227/3, 254/7, 258/7, 284/5
h.+ iĝa 125/9, 151/3, 269/11, 309/6
h.+ im 211/9
h.+ ime 258/5
h.+ imĝa 195/8
h.+ in 024/4, 031/7, 181/1, 252/5
h.+ inĝ 176/10, 287/10
h.+ ini 072/2, 105/7, 147/11, 169/7
h.+ ler 272/6
h.+ ni 062/10
- hāl** Far. Vücuttaki, yüzdeki ben.
h. 159/10, 202/9
h.+ i 057/1
- hāt-ı h.+ i 026/9
h.+ in 025/5
- hālāş** Ar. Kurtulma, kurtuluş.
h. êtkil 043/10
h. êyler êdi 260/11
h. olmakĝa 224/6
h.+ ı 248/6
- hālāşî** Ar. + Far. Bir kurtuluş.
h. 025/1, 294/7
- hālāyık** Ar. Hizmetçi.
h. 037/13, 103/1
- hāle** Ar. Bazen Ay ve Güneş'in etrafında görülen parlak daire, parlak halka.
h.- i hālka 077/4
mişl-i h.- i mäh 018/1
- halel** Ar. Eksiklik, bozukluk.
h. 186/3
h.+ ğa 273/8
- hālet** Ar. Hal, durum, vaziyet.
h. 284/2, 284/6
h.+ i 233/7
h.+ idin 103/11
- hālĥāl** Ar. Ayak bileziĝi.
h. 012/6, 052/10, 278/1
- hālî** Ar. Issız, تنها, boş.
h. 041/3, 147/6, 244/6, 257/8, 259/1, 317/3
- hālî** Ar. Bir ben.
h. 049/6, 181/2, 247/4, 261/4,
- hālî** Ar. Şimdi, henüz.
h. 183/7, 244/6, 247/9, 284/6
- hālîk** Ar. Helak olan.
h. 127/7
- hālîl** Ar. Samimi dost.
h. 013/3, 147/2,
h.+ iniĝ 012/11

- ḥalīl** Ar. Özel ad. Hz. İbrahim (a.s.)
ḥ. 007/7, 039/5, 290/10
ḥ.+ i 116/4
ḥ.+ ler 254/10
ḥ.+ ni 066/2
- ḥalīlu'llāh** Ar. Özel Ad. Hz. İbrahim (a.s.)'in lakabı.
ḥ. 041/11, 180/1
ḥ.+ ğa 041/2
- ḥalk** Ar. Ahali, aynı ülkede yaşayan ya da aynı soydan gelen insan topluluğu.
ḥ. 044/8, 069/10, 116/1, 231/4, 304/10
ḥ.- ı çendān 030/11
‘azīzī-i ḥ.+ dur 083/2
ḥ.+ ğa 198/10
ḥ.+ ı 109/3, 239/5
ḥ.+ ıġa 140/3
- ḥalk** Ar. Boğaz.
ḥ.+ ıġa 216/3
- ḥalka** Ar. Ortası boş yuvarlak şekil.
ḥ. èylep 189/8
ḥ. urġan 304/10
ḥ. urupdur 304/7
ḥ. 077/6, 077/11, 179/7, 189/8
hāle-i ḥ. 077/4
ḥ.- ı dem 054/13
ḥ.- yı dergūş 222/5
ḥ.- yı māh 013/11
ḥ.- yı tavḳ-ı zer 012/3
ḥ.- yı zer 017/9
ḥ.+ da 054/13
ḥ.+ dın 077/5
- ḥal(1)** Ar. Çözme.
ḥ. kıldı 018/8
ḥ. 227/8
ḥ.+ ide 126/7, 265/1
ḥ.+ ıġa 063/9, 126/8
- ḥalvet** Ar. Bir köşeye çekilme, yalnız kalma; تنها yer.
ḥ. èrdi 193/9
ḥ. 026/1, 239/4, 291/4
ḥ.- i ḥāş 287/4
ḥ.- i ḥāşımġa 285/11
ḥ.+ de 220/10, 295/8
ḥ.+ ge 043/11
- ḥalvet-gāh** Ar. + Far. Halvet yeri, yalnız oturup ibadetle vakit geçirilen yer. Krş.: ḥalvet-geh
ḥ.+ ıġa 286/10
- ḥalvet-geh** Ar. + Far. Halvet yeri, yalnız oturup ibadetle vakit geçirilen yer. Krş.: ḥalvet-gāh.
ḥ.+ ğa 224/2
- ḥalvet-ḥāne** Ar. + Far. Halvet yeri, yalnız oturup ibadetle vakit geçirilen yer.
ḥ.+ de 208/11
ḥ.+ din 232/2
ḥ.+ sıġa 286/7
- ḥalvet-serā** Ar. + Far. Halvet sarayı, bir hükümdarın hususi dairesi.
ḥ.+ da 214/3
ḥ.+ dın 273/5
ḥ.+ ğa 286/12
ḥ.+ nı 149/5
- ḥām** Far. Olgunlaşmamış, pişmemiş, işlenmemiş, boş.
ḥ. èrür 311/5
ḥ. 003/1, 311/5, 314/11, 316/1, 316/3
bezm-i ḥ. 003/2
ḥışt-ı ḥ. 197/8
taşt-ı nuḳre-i ḥ. 232/1
ḥ.- ı bisyār 314/11
ḥ.+ lardur 314/11
- ḥam** Far. Eğri, bükülmüş.
ḥ. kııl 020/11
ḥ. oldı 273/9
ḥ. 061/6, 080/12, 152/9, 198/9
ḳadd-i ḥ. 073/1, 277/10
- ḥam** Ar. Aşırı sıcaklık.
ḥ. èylep 061/5
- ḥamāyil** Ar. Muska, tılsım.
ḥ. 189/10

- ḥamd** Ar. Şükür, övgü.
ḥ. 001/9
- ḥāme** Far. Kalem.
ḥ. èylep 277/1
ḥ. 036/9, 037/2, 320/8
ḥ.+ din 197/10
ḥ.+ ni 002/9
- ḥamel** Ar. Koç burcu.
ḥ. 172/10
- ḥāmī** Ar. Koruyan, koruyucu.
ḥ.+ niḡ 024/5
- ḥāmī** Far. Olgunlaşmamış bir şekilde, ham bir şekilde. (?)
ḥ. 315/10
- ḥamīde** Far. Eğrilmiş, bükülmüş; kambur.
ḡadd-i ḥ. 176/6
- ḥāmīle** Ar. Gebe, yük taşıyan.
ḥ. 250/7
- ḥamīr-āsā** Ar. + Far. Hamur gibi.
ḥ. 051/4
- ḥaml** Ar. Yüklenme, yükleme.
ḥ.+ dın 188/9
- ḥāmlıḡ** Far. + Tür. Tecrübesizlik.
ḥ. 315/11
- ḥāmūş** Far. Suskun, sessiz. Krş.: ḥamūş.
ḥ. 005/11, 029/5, 044/1, 072/1, 088/4, 108/11, 124/4, 129/3, 132/1, 249/9, 289/9, 318/4
- ḥamūş** Far. Suskun, sessiz. Krş.: ḥāmūş.
ḥ. ol 318/3
ḡüyā-yı esrār-ı ḥ. 313/6
- ḥamūşī** Far. Sessizlik.
vaḡt-i ḥ. 308/10
- ḥān** Far. Han, kervansaray.
düstür-ı ḥ. 230/1
- ḥ.+ lar 229/5
- ḥān** Far. Yemek sofrası, yemek.
ḥ. 229/6, 230/1
ḥ.+ da 183/5, 212/1
ḥ.+ ḡa 311/10
ḥ.+ ıdın 041/3, 311/11
ḥ.+ ıḡa 223/8
- ḥancer** Ar. Hançer.
ḥ. 215/8, 215/9, 216/9, 248/3
ḥ.- i tiz 055/1, 216/2
ḥ.+ ıḡa 080/7
- ḥancer-endāz** Ar. + Far. Hançer atan.
ḥ. 108/9
- ḥandān** Far. Gülen, sevinçli.
ḥ. 023/4, 034/9, 066/5, 103/6, 141/12, 160/8, 161/11, 226/10, 230/8, 240/11
bāḡ-ı ḥ. 260/7
berg-i ḥ. 269/3
ḡül-i ḥ. 062/8, 269/1, 269/3
ḥ.+ ı 224/8
leb-i ḥ.+ ı 157/7
piste-i ḥ. 011/2
- ḥande** Far. Gülme, gülüş.
ḥ. èrdi 115/8
ḥ. èylep 123/10, 157/6
ḥ. 080/1, 133/11, 195/3, 251/10, 287/6
ḥ.- i la^ç liḡa 124/1
ḥ.- i ^çām 239/5
ḥ.+ sidin 205/2
- ḥāne** Far. Ev, mesken; bölüm.
ḥ. 198/3, 244/5, 251/1, 273/10
bānū-yı ḥ. 110/11
etrāf-ı ḥ. 196/5
ḥ.- i zeyn 017/6
ḥ.+ de 040/13
ḥ.+ siḡa 284/8
- ḥānedān** Far. Asil ve köklü aile, sülale.
ḥ.+ dın 075/6
- ḥāne-ḡah** Far. Tekke, dergah.
ḥ.+ ḡa 162/8

- hāne-zād** Far. Efendisinin evinde doğmuş olan köle veya cariye çocuğu.
h. 140/11
- hānıķ** Ar. Boğan, boğucu.
h. 036/3
- hānümān** Far. Ev bark, ocak.
h.+ dın 044/9, 150/4
- hār** Far. Diken.
h. bolmaķ 079/7
h. 011/4, 062/9, 062/11, 063/2, 089/4, 134/10, 235/7, 244/9, 244/10
neşr-i h. 127/10
h.- ı semenni 004/8
h.+ ı 053/9, 087/4
h.+ niŋğa 066/4
- hār** Far. Hor, hakim.
h. 099/1, 106/4, 128/4, 239/3
- hārā** Far. Sert taş, mermer; üzeri menevişli kumaş.
h. 027/3, 163/6
seng-i h. 098/9, 194/11, 272/2
h.+ sı 220/6
zīr-i h. 027/3
- hārāb** Ar. Yıkık, viran.
h. étmekni 211/10
- hārāc** Ar. Vergi, haraç.
h. 158/4
h.- ı kişveridür 052/5, 099/4
h.- ı mışr 153/10
- hārāret** Ar. Sıcaklık, ateş basması.
h.+ din 106/6, 106/8, 134/9
- hārc** Ar. Harcama, gider.
h. 036/10
- hāre** Far. Sert taş, mermer.
h. érdi 133/4
seng-i h. 280/10
h.+ din 133/4
- hāre** Far. Yiyecek.
h. 186/1, 225/10
- harem** Ar. Girişli herkese açık olmayan, saray ve konaklarda ayrılmış bölüm; eş, zevce.
h. 023/4
h.+ din 021/12
şahn-ı h.+ ğa 021/12
h.+ iĝa 268/6
h.+ niŋ 022/9
- harem-gāh** Ar. + Far. Harem dairesi.
Krş.: harem-geh.
h. 051/6, 201/10, 208/10
h.+ iŋ 081/4
- harem-geh** Ar. + Far. Harem dairesi.
Krş.: harem-gāh.
h. 115/4
- hārf** Ar. Dildeki bir sesi gösteren ve alfabeyi oluşturan işaretlerden her biri.
h. 008/4, 012/8, 037/1, 070/7, 256/5, 277/3
h.- i haţāyī 010/7
h.- i muţābıķ 268/5
h.- i nāzūk 258/9
h.- i ‘aţāĝa 010/8
h.- i peydā 008/1
h.- i sa‘ādet 006/11
h.+ din 012/4
h.+ i 205/2
h.+ imĝa 037/2
h.+ ni 249/9
- hār-gāh** Far. Büyük çadır, otağ. Krş.: hār-geh.
h. 018/1, 120/4
dergāh-ı h. 103/5
- hār-geh** Far. Büyük çadır, otağ. Krş.: hār-gāh.
bārgāh-ı h. 103/2
- hār-hār** Far. Devamlı istek, sürekli arzu.
h.+ ı 156/7, 320/10

- ḥarīde** Far. Satın alınmış.
zer-i ḥ. 176/6
- ḥarīf** Ar. Dost.
ḥ. 313/6
ḥ.- i meclis-i şāh 266/2
ḥ.+ ler 003/1
ḥ.+ lergā 060/6
- ḥarīm** Ar. Harem dairesi.
ḥāk-ı ḥ.+ iḡ 023/6
ḥ.- i pākniḡ 115/4
ḥ.+ iḡā 223/10
- ḥarīm-istān** Ar. + Far. Mukaddes yer. (?)
ḥ.+ iḡ 022/8
- ḥarīr** Ar. İpek, ipekli.
ḥ. 166/5, 209/9, 216/10, 271/2,
278/5
ḳāḳum-ı ḥ. 067/5
ḥ.+ idin 136/5
- ḥarīr-āsā** Ar. + Far. İpek gibi.
ḥ. 016/5
- ḥarīrī** Ar. İpekli.
ḥ. 055/8, 146/7, 270/9
ferş-i ḥ. 201/4
- ḥāriş** Ar. Çiftçi, ekinci.
ḥ. 055/2
- ḥārlık** Far. + T. Hakirlik, aşâğılık.
ḥ.+ dın 240/8
ḥ.+ nı 190/6, 213/7
- ḥar-mühre** Far. Katır boncuğu.
ḥ. 156/2
ḥ.+ din 156/3
- ḥar(r)** Ar. Hararet, sıcaklık, ısı.
bister-i ḥ. 127/10
ḥ.+ ın 089/8
- ḥār ü ḥāşāk** Far. Çerçöp
ḥ. 306/2
- ḥar-vār** Far. Eşek yükü.
ḥ. 196/3
- ḥāş(ş)** Ar. Özel, hususi.
ḥ. 058/5, 166/2, 261/6, 278/3,
290/12
devlet-i ḥ. 053/5
dürre-i ḥ. 287/4
ḡulām-ı ḥ. 154/2
gürüh-ı ḥ. 219/13
ḥalvet-i ḥ. 287/4
menzil-i ḥ. 243/4
‘ibādetḥāne-i ḥ. 292/10
raḥş-ı ḥ. 006/8
rüsivā-yı ḥ. 239/5
cām-ı ḥ.+ ı 248/6
ḥalvet-i ḥ.+ imḡā 285/11
- ḥas** Far. Ot kırıntısı, çerçöp.
ḥ. şahrā-yı ken‘ ān 042/3
ḥ.+ dur 152/3
- ḥasāret** Ar. Zarar, ziyan.
ḥ. 141/9
- ḥased** Ar. Kıskançlık, çekememezlik.
ḥ.+ din 124/7
ḥ.+ iniḡ 120/9
ḥ.+ leri 123/5
- ḥāşıl** Ar. Ortaya çıkan, biten, türeyen.
ḥ. bolsa 314/10
ḥ. emes 311/5
ḥ. erdi 047/1
ḥ. etmey 232/10
ḥ. kılrḡā 171/10
ḥ. oldı 270/10, 290/2
ḥ. olḡay 259/6
ḥ. olmay 207/10
ḥ. olsun 304/6
ḥ. 009/5, 011/1, 087/3, 099/8,
114/11, 151/5, 178/10, 192/5,
194/6, 197/3, 201/5, 231/4,
243/2, 317/7, 317/9, 318/2
ḥ.- ı cānım 087/8
ḥ.- ı nīl 112/2
ḥ.+ ıḡā 213/1
ḥ.+ ın 150/11
- ḥāsīd** Ar. Haset eden, kıskanç.
ḥ.+ le 123/2
ḥ.+ ler 140/4

- hāsir** Ar. Zarara, ziyana uğrayan.
h. 183/9
h.+ idin 012/5
- hāşm** Ar. Düşman, hasım.
h. 272/6
- hasret** Ar. Özlem; bir şeyi çok isteyip ona kavuşamamaktan duyulan üzüntü, acı, iç sıkıntısı.
h. 076/8, 193/3, 208/6, 245/6, 246/1, 276/10, 307/11
derd-i h. 281/11
endüh-i h. 250/4
ğam-ı h. 131/5, 302/3
gayr-ı derd-i h.- i āh 318/9
h.+ din 123/2, 175/7, 199/4, 232/4, 246/11
dāğ-ı h.+ din 283/7
ğam-ı h.+ din 126/13, 245/4
h.+ in 082/8
h.+ inde 061/10
h.+ ke 295/11
h.+ ni 061/11
- hāşşa** Ar. Özel, bir kimseye ya da bir şeye özel olan nitelik, kuvvet.
h.- ı āzār-ı bülbül 244/10
- hāst** Far. Dilek, istek.
h. 223/6, 293/5, 300/10
- haste** Far. Hasta.
h. èylep 245/9
h. 022/10, 075/2, 091/7, 091/8, 173/8, 185/11, 216/3, 239/6, 253/7, 254/1, 280/4
cān-ı h. 076/7
- hāst-gār** Far. Talip, isteyici, istekli.
h.+ ı 086/1, 088/7
- hāst-gārlik** Far. + T. Taliplik, istekli olma durumu.
h.+ ığa 085/6
- hāşāk** Far. Çöp, süprüntü, yonga.
h. 134/10
h.- ı hursend 035/4
- h.- ı rehāyin 022/9
- hāşā sümme hāşā** Ar. Kesinlikle öyle değil, öyle olması.
h. 241/8
- hāşe-li'llāh** Ar. Allah göstermesin, asla.
h. 012/5
- hāşem** Ar. Maiyet, yanında bulunanlar.
esbāb-ı h.+ din 102/3
- hāşmet** Ar. Büyüklük, heybet.
h.- i hūrşid 204/10
- hāt(t)** Ar. Çizgi, yazı, ferman.
h. yazmağ 197/6
h. 008/3
h.- ı fermānıda 179/1
h.- ı hāli 026/9
h.- ı müşgini 321/3
dāniş-i h.- ı nādān 313/2
h.- ı necātī 276/8
h.- ı nāldin 202/11
h.- ı nāli 203/1
h.- ı şekāvet 006/11
h.+ din 186/7
h.+ ı 012/4, 159/7
h.+ ıda 287/11
h.+ ımda AY/4
h.+ imniğ AY/3
- hātā** Ar. Yanlış, kusur.
h. kıldım 285/6
h. 023/9, 137/10, AY/6
h.+ lar 285/7
h.+ mızını 023/9
h.+ nı 285/6
h.+ sı AY/5
- hātā** Özel ad. Çin.
table-i h.+ dur 320/3
- hātar** Ar. Tehlike
h. 236/9
- hātar-mend** Ar. + Far. Tehlikeli, korkunç.
meyl-i h. 235/8

- ḥaṭāyī** Ar. + Far. Bir hata.
ḥ. 037/3
ḥarf-i ḥ. 010/7
- ḥatemiyyet** Ar. Hatemlik, son olma.
Krş.: ḥātemiyyet.
ḥ. 012/1
- ḥātemiyyet** Ar. Hatemlik, son olma.
Krş.: ḥatemiyyet.
ḥ. 012/1
- ḥāṭır** Ar. Gönül, kalp; zihin, bellek;
hal.
ḥ. 008/5, 034/3, 114/8, 138/1,
183/9, 194/7, 222/7, 230/5
cem^c-i ḥ. 069/3, 110/10, 163/7
ferāğ-ı ḥ. 280/5
ḫabūl-ı ḥ. 093/10, 094/1, 167/7
maḫbūl-ı ḥ. 088/2
ma^cnī-yi mefhūm-ı ḥ. 027/4
meyl-i ḥ. 228/8
rencūr-ı ḥ. 104/13, 177/10
rıżā-yı ḥ.-ı dildār 171/2
ḥ.-ı şāh 094/3
ḥ.-ı yār 079/6
ḥ.+ dın 262/8
ḥ.+ ğa 090/2
ḥ.+ı 054/3, 131/3, 253/9, 279/10,
297/11, 300/6
ğubār-ı ḥ.+ı 321/7
ḥ.+ ıġa 053/10, 079/5
ḥ.+ ım 206/6, 212/7, 296/12
ḥ.+ ıḡ 069/4
ḥ.+ ıḡdın 071/7
ḫabūl-ı ḥ.+ ıḡdur 096/9
ḥ.+ ıḡġa 309/1
- ḥatm** Ar. Bitirme, sona erdirme.
ḥ. oldı 318/4
- ḥatm** Ar. Mühür (?), mühürleme.
ḥ.-ı sa^cadet 008/8
- ḥaṭṭī** Ar. Bir harf, bir yazı.
ḥ. 014/1, 014/2
- ḥatun** Far. Saygın kadın.
ḥ. 223/5, 225/3, 226/5, 226/11
ḥ.+ dın 163/2, 227/1
- ḥatun-ān** T. + Far. Saygın kadınlar.
ḥ.-ı mısrī 176/11
- ḥavādiş** Ar. Haber.
ḥ. 276/2
ḥ.+ ler 054/9
- ḥavāle** Ar. Bir işi veya bir şeyi başka
birine bırakma, devretme.
ḥ. 072/4, 280/2
- ḥavāş(ş)** Ar. Seçkin kimseler, saygın
olanlar.
ḥ. 055/3
- ḥavāṭır** Ar. Düşünceler, anılar, hatıralar.
ḥ. 028/10
- ḥavf** Ar. Korku.
ḥ.+ i 321/4
- ḥavl** Ar. Yıl, sene, zaman.
ḥ.+ı 023/11
- ḥavz** Ar. Havuz.
ḥ. 187/7
- hāy** Far. Vah, eyvah; yas tutan
kimsenin iniltisi. (?)
faḫr-ı h. AY/7
- ḥayā** Ar. Utanma, ar, edep.
ḥ. èylep 059/11
ḥ. 059/11
ḥ.+ dın 192/11
- ḥayāl** Ar. Hülya, düş, zihinde
tasarlanan, canlandırılan ve
gerçekleşmesi istenen şey, kurgu.
ḥ. ètkençe 222/10
ḥ. ètmeydür 235/11
ḥ. èylep 001/9, 061/9, 239/1

- h. 011/8, 038/6, 135/9, 286/5
 mest-i h. 076/7
 vehm-i h. 264/9
 h.- i dilpezîrim 047/11
 h.- i hûb 174/4
 h.- i mā 117/7
 h.- i nazmdın 318/4, 319/8
 h.- i şem^c êrür 114/6
 h.- i yâr êrdi 060/11
 h.- i yâr 063/4
 h.+ i 026/9, 047/9, 065/7, 070/7,
 097/4, 094/6, 097/5, 107/2,
 116/4, 129/7, 173/12, 179/7,
 196/2, 204/6, 257/10, 261/4,
 263/9, 275/4
 h.+ idin 058/12
 h.+ im 239/8
 h.+ imde 267/3
 h.+ in 062/5
 h.+ in 248/7
 h.+ inçür 180/11
 h.+ iniç 109/7
- hayālî** Ar. + Far. Bir hayal.
 h. èylep 247/6
 h. 043/3, 050/9, 063/3, 087/6,
 221/1, 247/9
- hayât** Ar. Dirilik, canlılık; yaşam.
 h. 210/2
 āb-ı h. 049/7
 h.+ ı 023/10
 çeşme-i āb-ı h.+ ı 025/6
 h.+ ıdın 117/1
 h.+ ığa 278/10
 kâṭ^c -ı h.ığa 261/9
 h.+ ım 155/7, 213/8
- hāyil** Ar. Perde.
 h. 112/2
- hayl** Ar. Zümre, topluluk, grup.
 h.- ı melāyik 024/12
 h.+ ı 086/10, 099/1, 147/1, 166/4
 h.+ ığa 074/9, 120/12, 154/2,
 159/2, 245/5, 262/1
- hayme** Ar. Çadır.
 h. 018/1, 104/8
 serpūş-ı h. 306/10
- h.+ din 105/8, 109/10
- hayr** Ar. İyilik, iyi iş; faydalı.
 h. 276/9, 314/7
 h.- ı maḳdem 101/7
 h.+ din 220/2
- hayrān** Ar. Şaşakalmış, şakın; müptela.
 h. êrür 168/10
 h. 030/3, 062/6, 070/6, 106/11,
 113/11, 181/3, 181/4, 232/4,
 264/8, 265/12, 319/8
 zār-ı h. 128/2, 155/3
- hayret** Ar. Şaşırma, şaşkınlık.
 h. 063/7, 298/8
 h.- i dil 126/7
 h.+ din 157/7
- hayvān** Ar. Canlılık, dirilik.
 āb-ı h. 074/9, 159/11, 210/5
 çeşme-i h. 159/9
 h.+ da 129/7
- hay(y)** Ar. Allah'ın adlarından biri; diri,
 canlı.
 h. 055/5, 113/9, 218/2
- hazā** Ar. Bu, şu.
 h. 007/6
- hazān** Far. Sonbahar, güz; solgun.
 h. kıldıç 090/1
 h. 175/8
 h.+ din 198/9
 h.+ ı 316/7
 h.+ ıdın 306/9
- hazāyin** Ar. Hazine, defineler.
 h. 207/3
 h.+ din 158/6
- hazer** Far. Sakınma, kaçınma, çekinme.
 h. kıl 124/8, 235/7
- hazer-nāk** Ar. + Far. Korkulu, korkan.
 (?)
 h. 276/4

- h̄azır** Ar. Mevcut, amade, bir işi yapmak için gereken her şeyi tamamlamış olan. Krş.: h̄azır.
h. bolğay 117/4
h. eyley 230/5
h. olğıl 282/2
h. 069/3, 117/2, 276/6, 293/3, 318/1
h.+ lar 299/2
- h̄azır** Ar. Mevcut, amade, bir işi yapmak için gereken her şeyi tamamlamış olan. Krş.: h̄azır.
h. olğay 167/7
h. 162/11, 177/10, 222/7
h.+ lar 147/8
- h̄azın** Ar. Hüzünlü, kederli, gamlı.
h. 061/7, 138/5
- h̄azîne** Ar. Değerli eşyaların saklandığı yer; değerli eşyalardan oluşan yığın, yük.
h. 104/4, 214/3, 270/11
h.+ m 153/8
- h̄azret** Ar. Önemli ve kutsal kabul edilen kimselerin adlarının başına saygı, ve yüceltme amacıyla getirilen ifade.
h.- i yūsuf 279/11
- h̄ecil** Ar. Gür otlı, yeşillikli (vadi).
h. 025/3
- hedef** Ar. Amaç, nişan noktası.
h. 216/11
h.- i nāvek 217/1
h.+ ğa 226/4
- heft** Far. Yedi.
h. 198/3
- heftüm** Far. Yedinci.
çarh-ı h. 198/4
- helāk** Ar. Mahvolma, yok olma, çok yorulma.
h. bolğamı 297/10
h.+ ıĝa 132/4
- h. + ım 107/6**
- helvā** Ar. Helva, tatlı.
h. 165/10, 185/11, 311/5
- hem** Far. Hem, bağlama ve kuvvetlendirme edatı.
h. 003/10, 007/8, 011/5, 014/6, 014/8, 017/2, 019/10, 023/4, 025/13, 026/3, 026/7, 029/3, 031/3, 031/6, 031/9, 033/8, 034/3, 036/5, 036/7, 036/8, 037/11, 041/4, 042/2, 043/3, 047/8, 049/9, 050/7, 051/11, 053/6, 054/9, 056/10, 059/1, 068/6, 069/9, 074/10, 075/1, 076/3, 080/12, 083/1, 084/1, 084/7, 084/10, 085/10, 090/2, 090/12, 092/9, 092/10, 092/11, 093/3, 097/3, 099/6, 101/4, 104/2, 110/7, 110/11, 121/3, 123/12, 125/8, 126/3, 130/3, 131/4, 135/9, 135/11, 143/4, 144/11, 148/8, 148/9, 151/5, 155/8, 156/6, 158/9, 165/4, 167/2, 167/12, 168/4, 175/3, 179/9, 180/3, 180/12, 186/10, 187/1, 189/2, 192/10, 198/10, 202/2, 202/9, 206/9, 207/7, 207/11, 211/1, 211/3, 214/7, 215/11, 218/4, 218/9, 222/4, 222/10, 222/11, 224/9, 224/10, 229/3, 230/1, 230/9, 234/9, 238/5, 240/9, 242/1, 259/4, 259/9, 263/13, 267/10, 270/4, 273/4, 274/6, 281/10, 286/11, 287/5, 288/10, 289/3, 290/3, 291/7, 291/10, 295/3, 295/7, 295/13, 297/3, 300/2, 303/10, 306/4, 306/9, 312/7, 313/11, 316/7, 319/3, 320/4, 320/5, 321/2, 321/8
- hem-āĝāz** Far. Aynı anda başlama. (?)
h. 110/4
- hem-āĝūş** Far. Kucak kucağa, sarmaş dolaş.
h. 067/8, 080/9, 186/10, 196/6, 196/7

- hemān** Far. Hemen, derhal, o anda, çabucak.
h. 135/11
- hemānā** Far. Güya, sanki
h. 178/9
- hem-bend** Far. Aynı bağ, aynı set. (?)
h. 076/3
- hem-dem** Far. Cancığır arkadaş, dost.
h. olğıl 236/11
h. 004/7, 080/9, 093/3, 110/10, 127/9, 130/3, 138/5, 169/4, 193/10, 213/11, 254/3, 261/7, 293/3
h.- i ' ışık 030/1, 227/6
h.- i şeb 004/7
h.+ im 116/10, 211/9
- heme** Far. Bütün, hep; hepsi.
h. 001/3, 001/8, 003/1, 007/4, 008/8, 008/12, 015/2, 015/12, 015/13, 027/8, 027/10, 029/2, 029/4, 029/6, 030/6, 036/4, 038/9, 038/10, 042/1, 043/2, 043/11, 047/1, 047/2, 050/4, 054/1, 056/1, 058/7, 064/11, 065/5, 067/10, 070/7, 084/9, 086/8, 088/1, 088/6, 093/7, 095/6, 095/7, 095/8, 096/8, 097/8, 097/11, 098/4, 099/9, 100/1, 100/2, 100/8, 102/5, 102/8, 102/11, 104/3, 104/4, 109/8, 112/7, 114/12, 115/1, 115/2, 115/3, 115/5, 123/2, 125/7, 125/10, 128/10, 144/1, 147/1, 150/6, 157/11, 162/10, 165/9, 171/3, 172/7, 175/5, 187/11, 189/2, 192/3, 192/4, 196/6, 198/2, 198/3, 201/6, 213/11, 220/2, 223/4, 228/1, 229/8, 229/9, 229/10, 232/4, 236/3, 238/7, 239/9, 242/4, 244/9, 260/7, 261/3, 263/9, 264/3, 267/6, 270/1, 270/3, 270/5, 275/1, 275/3, 280/10, 302/8, 306/1, 307/1, 312/11, 313/8, 313/10
- h.+ din 190/6, 222/2
h.+ dür 006/7
h.+ ni 304/8
- hem-ḥābe** Far. Yatak arkadaşı.
h. 199/9
- hem-ḥāne** Far. Aynı evde oturan, arkadaş.
h. kıldı 206/1
h. 150/10, 311/1
h.+ dür 006/4
- hem-ḥuzūr** Far. + Ar. Aynı katta, aynı makamda bulunan. (?)
h. érđi 268/3
- hemīše** Far. Daima, her zaman.
h. 004/5, 013/6, 109/2, 120/8, 129/3, 140/5, 183/9, 193/12, 228/11, 244/1, 296/2
- hem-kāmet** Far. + Ar. Aynı boyda olan.
h. érđi 115/6
- hem-niṣīn** Far. Beraber oturulup kalkılan kişi, teklifsiz arkadaş.
h.+ ler 115/5, 115/9
- hem-niṣīnlık** Far. + T. Teklifsiz arkadaşlık, arkadaşlık.
h. 115/6
- hem-rāh** Far. Yoldaş, yol arkadaşı.
h. bolup 109/3
h. émes 020/5
h. émiş 228/5
h. kıldı 158/6
h. kıldı 161/8
h. olup 183/2
h. 009/9, 016/8, 019/4, 070/4, 109/6, 130/6, 130/8, 137/5, 227/10, 237/4, 282/9, 287/2, 318/9
sāye-i h. 093/5
h.+ ları 302/8
- hem-rāz** Far. Sırdaş.
h. étip 070/2

h. 070/2, 108/9, 123/9, 166/9, 169/4, 220/9, 231/2, 236/11, 261/7, 279/6, 288/1	053/3, 053/4, 053/7, 054/8, 056/4, 057/8, 058/13, 059/10, 060/3, 060/7, 061/6, 063/3, 063/4, 063/5, 064/5, 064/6, 064/8, 064/10, 065/7, 067/10, 068/8, 070/7, 070/8, 072/11, 075/1, 077/9, 078/1, 083/8, 084/9, 084/11, 085/9, 085/10, 085/11, 086/1, 086/3, 086/6, 086/7, 086/8, 086/11, 087/3, 087/9, 087/10, 088/1, 091/3, 091/4, 091/7, 092/6, 097/8, 098/3, 098/5, 099/4, 100/10, 101/1, 102/3, 103/2, 103/10, 106/7, 107/4, 108/1, 109/1, 110/1, 110/2, 110/4, 110/8, 114/7, 117/9, 117/10, 118/1, 118/4, 118/11, 119/1, 119/5, 120/7, 121/2, 121/6, 121/7, 121/9, 125/11, 128/3, 129/11, 131/1, 132/10, 133/5, 133/10, 134/1, 134/2, 135/3, 135/4, 135/7, 136/6, 137/4, 144/3, 148/8, 149/10, 151/10, 152/4, 153/1, 153/4, 156/5, 160/4, 161/10, 163/6, 163/11, 164/2, 164/3, 164/5, 165/3, 165/8, 166/4, 167/2, 167/3, 167/4, 168/6, 170/2, 170/3, 172/8, 173/5, 173/10, 175/5, 179/1, 179/7, 181/4, 184/5, 185/6, 185/11, 186/1, 186/4, 186/11, 188/14, 189/8, 190/2, 191/10, 195/3, 196/5, 196/7, 197/3, 197/5, 198/4, 198/5, 198/8, 198/11, 199/1, 199/2, 199/5, 199/7, 199/9, 199/11, 200/2, 200/4, 202/6, 205/2, 207/4, 207/6, 207/9, 215/4, 217/3, 223/6, 223/7, 224/11, 226/1, 226/6, 226/11, 229/7, 229/9, 229/11, 230/3, 231/10, 236/5, 237/1, 239/2, 239/9, 240/2, 241/8, 241/10, 243/9, 245/6, 246/1, 246/9, 248/1, 248/3, 248/11, 248/12, 250/3, 250/7, 253/3, 254/3, 254/10, 257/11, 260/5, 261/3, 261/4, 261/8, 261/10, 261/11, 263/10, 265/6, 266/1, 266/5, 268/11, 270/2,
hem-reng Far. Aynı renk. h. 048/6, 309/7	
hem-sāye Far. Komşu. h. 026/8	
hem-ser Far. Arkadaş, kafadar. h. 122/2, 206/7, 207/7, 231/9	
hem-zād Far. Aynı yaşta olan. h. 053/8, 115/6	
hem-zebān Far. Aynı dili konuşan. h. 142/8	
hencār Far. Usul, yol, kaide. h.- ı ma ^c lūm 108/7	
hendesī Ar. Hendeseli. fıkr-i h. 017/1	
hengām Far. Zaman, çağ, sıra, vakit. h. 230/12	
hengāme Far. Zaman. h.- i efrūz 006/10 h.- i kıuds 024/10 h.- i rūz 006/10	
hengāme Far. Gürültü. h. eyley 036/9	
henūz Far. Henüz, daha. h. 032/5, 068/3	
her Far. Cümle, hep. h. 001/2, 001/4, 002/10, 003/12, 004/5, 004/9, 006/8, 007/6, 007/8, 007/10, 007/11, 008/7, 011/3, 012/10, 015/3, 020/9, 024/3, 025/11, 027/6, 027/8, 028/2, 028/4, 030/3, 037/10, 040/7, 040/8, 043/2, 044/9, 045/2, 045/5, 045/9, 048/9, 049/6, 050/7, 050/9, 051/8, 052/4, 052/5, 052/8, 053/2,	

- 270/9, 271/3, 271/11, 272/1,
272/6, 272/9, 273/4, 274/1,
275/5, 275/8, 276/8, 280/3,
281/5, 281/6, 281/8, 283/6,
283/9, 284/11, 288/6, 290/9,
291/3, 293/3, 294/10, 295/4,
297/8, 302/9, 303/4, 305/1,
305/7, 305/10, 307/10, 308/11,
310/8, 311/3, 313/5, 313/7,
313/11, 319/3, 320/5, 320/7,
320/11, 321/4, 321/5, 322/7,
AY/1
hāl-i h. 088/7
- her-bār** Far. Her defa, daima
h. 031/1, 085/5, 140/4, 219/8,
230/4, 239/8, 291/4
- her-gāh** Far. Her zaman, her vakit.
h. 199/4, 279/1
- hergiz** Far. Asla, hiçbir zaman.
h. 035/3, 046/2, 046/9, 051/5,
053/9, 062/9, 070/9, 071/11,
088/10, 090/8, 108/8, 127/3,
129/5, 140/7, 152/9, 158/1,
158/9, 164/8, 172/6, 173/9,
178/11, 180/10, 195/6, 195/7,
206/8, 223/4, 223/8, 223/9,
232/10, 238/9, 242/11, 248/7,
267/3, 275/2, 292/3, 297/6,
309/6, 311/11, 316/5
- hesāb** Ar. Sayma, sayı.
h. 096/5, 158/4
h.- ı ^ç adeddin 096/7
h.+ ı 308/9
h.+ ın 152/11, 162/7, 169/10
- hest** Far. Vardır, var.
h. 005/5
- hestī** Far. Varlık, mevcudiyet.
h. 190/11
minnet-i h. 005/1
- heštī** Far. Sekiz (?).
h.+ din 072/12
- heštüm** Far. Sekizinci.
- kaşr-ı h. 018/9
- hevā** Ar. Hava.
h.- yı mışr 091/7, 093/9, 146/10
h.- yı mışrğa 091/6
āb-ı h.- yı şām 093/10
h.+ da 279/6
h.+ dın 265/11
h.+ ğa 089/2, 147/8, 193/1
evç-i h.+ ğa 286/4
- hevā** Ar. Heves, istek, arzu.
h. 016/11, 093/7, 103/11
giriftār-ı h. 023/8
h.- yı nāşekīb 208/6
h.- yı nefis 224/3
h.- yı ṭab^ç 129/4
h.- yı tāc 259/3
h.+ dın 010/10, 251/9, 256/3,
265/11
h.+ sı 040/5, 236/1, 251/7,
293/10
- hevā-dār** Ar. + Far. Yar, dost.
h. 125/9, 222/4, 226/7
- hevdec** Ar. Kadınlar için deve üzerine
yapılan mahfe.
h. 100/4, 147/6
h.- i māh 147/3
h.+ de 146/11
h.+ din 147/5
h.+ ğa 144/9
- hevdec-nişin** Ar. + Far. Mahfede oturan,
hevdecde oturan.
h.+ lergā 110/9
- heves** Ar. Arzu, istek.
h. 005/10, 028/10, 052/6, 053/10
binā-yı h. 076/11
h.+ din 212/5
h.+ ler 125/7, 259/3
h.+ niḡ 209/1
- heves-nāk** Ar. + Far. İstekli.
h. 231/1
mest-i h. 005/10
- hevl** Ar. Korku.

- h. 288/11
- heybet** Ar. Ululuk, azamet, korku veya saygı hissi uyandıran görünüş.
h. 098/11, 242/2
h.- i celâli 005/8
h.+ de 070/11
- heyde** - Sürmek, kovmak, defetmek.
h.- mek 241/7
h.- p 241/5
- hey'et** Ar. Görünüş, durum.
h.+ ini 209/8
- hez** Ar. Şaka, mizah, eğlence.
h. 196/6
ferzend-i h. 315/2
- hezār** Far. Bin; pek çok
h. 046/11
- hezārān** Far. Binlerce.
h. 012/5, 030/11, 063/1, 090/1,
095/5, 133/3, 186/5, 204/3,
280/7, 305/3
- hezeyānlık** Ar. + T. Saçma sapan konuşmaların olduğu durum, sayıklamaların olduğu durum. (?)
h. 193/2
- hı** Ar. Alfabesindeki "hı" harfi.
h. 010/7
- hıfz** Ar. Koruma, himaye.
h.+ ıda 310/5
- hıram** Far. Nazlı, edalı, salınarak gidiş, yürüyüş.
serv-i h. 266/7
h.+ ı 013/8
- hıramān** Far. Salına salına, naz ve eda ile yürüyen.
h. erdi 204/6
h. oldı 017/6
h. 014/3, 034/1, 093/2, 131/1,
204/5, 209/2, 230/8, 271/3
kebg-i h. 119/4
- serv-i h. 067/9, 119/1, 182/3
servi-yi h. 077/6
tāvus-ı h. 229/9, 232/2
tübā-ı h. 095/5
- hıramī** Far. Sallanan, salınan. (?)
eyvān-ı h. 053/1
- hıraş** Far. Tırmalama, yaralama.
h. èylep 276/9
h.+ ı 187/2
- hıred** Far. Akıl, us.
h. 012/5, 056/3, 126/7, 167/12,
237/10, 263/13, 264/10
çeşm-i h. 265/4
h.- i sergeşte 051/6
h.+ din 057/11, 237/4
āyin-i h.+ din 134/6
h.+ ğa 003/10, 033/8
h.+ ler 320/1
h.+ ni 258/1
- hıred-mend** Far. Akıllı, anlayışlı.
h. 033/9, 080/7, 090/6, 097/1,
124/11, 141/8, 194/8
fikr-i h. 187/3
pīr-i h. 031/7
tab^c-ı h. 316/10
- hıred-mendān** Far. Akıllılar, anlayışlılar.
h. 046/12
- hıred-mendī** Far. Bir akıllı.
h. 191/3
- hıridār** Far. Alıcı, müşteri,
h. 101/1, 144/3, 151/12, 152/10,
204/8
meyl-i h. 233/3
h.+ ıĝa 152/3
h.+ larĝa 151/7
- hırka** Ar. Kalınca kumaştan yapılmış, ceket benzeri bir giyecek.
h. 019/6, 025/1, 319/2
- hırmān** Ar. Mahrumiyet, nasipsizlik, ümitsizlik.
h. 211/6, 275/6

- hırmən** Far. Harman.
 h. 011/6
 h.- i cān 072/8
 h.- i gül 055/7
 h.+ ğa 148/9
 h.+ i 185/11
 h.+ imdin 209/5
 gül-i h.+ imġa 220/11
- hırş** Ar. Sonu gelmeyen arzu, istek.
 h. 283/5
- hırz** Ar. Sığınak.
 h.- ı cāndur 003/8
- hışt** Far. Kerpiç, tuġla.
 h. èylep 154/9
 h. 008/3
 h.- ı hām 197/8
 h.- ı nālīn 278/4
- hıştī** Far. Bir kerpiç, bir tuġla.
 h. 008/2, 113/4, 294/9
- hışt-zen** Far. Cirit, mızrak atan.
 hāl-i h.+ din 008/4
- hıyānet** Ar. İhanet, hainlik; bir kişi ve kurum aleyhine çalışma, güveni kötüye kullanma.
 h. 220/7, 223/10, 227/4, 246/3, 267/4, 268/1, 268/4
 deşt-i h. 292/3
 pāy-ı h. 223/10
 h.+ din 267/2
- hıyānet-pīše** Ar. + Far. Hainliġi, ihaneti âdet edinmiř olan.
 h.+ lerni 137/10
- hıyānet-pīşelik** Ar. + Far. + T. Hainliġi, ihaneti âdet edinmiş olma.
 h. 267/3
- hız(ı)r** Özel ad. Hz. Hızır (a. s.).
 h. 096/3, 121/4
 h.- ı mihter 155/7
- hicāb** Ar. Utanma, sıkılma; perde.
 h. èrdi 160/3
 h. 026/11, 046/4, 046/7, 102/8, 151/6, 161/4, 318/8
- hicābī** Ar. Bir perde.
 h. 217/5
- hicr** Ar. Ayrılık.
 semūm-ı h. 295/12
 h.+ idin 156/6
 h.+ ini 242/10
- hicrān** Ar. Ayrılık.
 h. 043/10, 173/12, 188/7, 194/3, 245/4, 250/10, 273/9, 274/4, 279/5, 303/11, 307/11
 h.- ı ma^c şūķ 188/6
 h.+ dīn 244/4, 245/8, 250/5
 h.+ nı 295/13
 ġam-ı h.+ nıġ 101/4
- hicret** Ar. Hicri takvimin başlangıcı sayılan, Hz. Muhammed (s. a. v.)'in Mekke'den Medine'ye göçü.
 h. 322/1
- hicr-mend** Ar. + Far. Ayrı olan (?)
 h. 188/8
- hiç** Far. Yok, hiç.
 h. èyler 121/1
 h. 005/4, 007/1, 008/1, 008/2, 008/7, 009/5, 011/5, 012/7, 014/5, 017/2, 020/5, 020/11, 026/7, 029/4, 029/6, 030/2, 030/8, 032/6, 032/7, 036/1, 036/3, 051/5, 053/9, 054/11, 055/5, 059/9, 060/10, 063/2, 063/12, 069/7, 070/6, 081/3, 085/5, 088/6, 092/8, 098/10, 107/1, 109/1, 112/9, 114/9, 115/11, 118/7, 122/2, 122/10, 123/7, 125/2, 126/1, 132/4, 138/2, 141/1, 152/9, 155/1, 157/3, 157/10, 168/4, 168/8, 169/3, 172/1, 173/9, 176/1, 177/3, 178/11, 179/3, 183/8, 185/9, 193/9, 198/6, 198/9, 201/7, 208/11, 222/7, 222/11,

- 223/6, 231/5, 232/10, 238/5,
239/7, 241/9, 244/8, 248/2,
254/1, 254/3, 254/11, 255/4,
256/2, 256/5, 257/8, 258/2,
258/8, 259/5, 259/10, 261/8,
261/10, 263/9, 268/4, 272/1,
272/2, 274/1, 276/2, 276/6,
281/3, 282/5, 283/8, 284/5,
286/10, 291/7, 291/9, 291/10,
300/9, 304/4, 304/8, 304/9,
304/11, 304/12, 305/2, 311/2,
311/4, 318/5, 318/6, 318/10
- hiçbir** Far + Tür. Hiç kimse.
h.+ ge 065/8
- hidāyet** Ar. Doğru yol, hak olan Müslümanlık yolu; doğru yolu bulma.
h. 009/4, 024/2, 132/3
h.+ dür 030/5
- hikāye** Ar. Hikāye, anlatı.
h. 129/11, 196/1, 196/9
- hikāyet** Ar. Hikāye, bir olayı anlatma.
h. 084/11, 111/11, 185/2, 185/3,
288/1, 303/3
- hikmet** Ar. Bilgelik.
h. 036/10, 078/6
rumūz-ı h. 314/4
- hilāf** Ar. Karşı gelme, karşı çıkma, uyuşmazlık.
h. étmekni 184/5
h.- ı emr-i fermān-ı hudāvend 179/3
- hilāl** Ar. Yeni Ay.
h. 110/6
h.- i bedirdindür 110/5
h.+ i 203/6, 281/8, 281/9
h.+ idin 280/10
- hilālī** Ar. Yeni Ay şeklinde; bir hilal.
h. 041/10, 050/9, 072/12, 202/5
- hil'at** Ar. Süslü elbise, kaftan.
- h. 090/5, 096/6, 098/4, 164/5,
270/5, 270/7
h.+ in 306/5
- hīle** Ar. Aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyla yapılan düzen, tertip; aldatmaca.
h. kılğaylar 126/6
h. 126/5, 193/5, 214/10, 257/5
h.+ din 268/3
h.+ lerdin 263/11
- hīle-perdāz** Ar. + Far. Hile tertipleyen, düzenleyen.
h.+ ı 104/11
- hīle-sāz** Ar. + Far. Hileci, düzenbaz.
h. 044/2
- hil(l)** Ar. Helal, şeriatça yapılmasına izin verilmiş.
h. 024/9
- hīm** Ar. Susamış, susuz.
h. 031/9
- himmet** Ar. Gayret, emek, çalışma, çabalama.
h. 141/3
h.- i bülemlük 315/9
h.- i kişvergüşası 226/4
- hindistān** Özel ad. Güney Asya'da bir ülke.
h.+ dın érđi 277/8
- hindū** Far. Hintli.
h. 048/9
h.+ lar 277/8
- hīnk** Far. Kır at.
h. 270/8
- hirāsān** Far. Korkak, korkan, ürkek, çekinen.
h. 197/5, 221/4, 228/4
- hīref** Ar. Sanatlar, meslekler.
h. 070/5

- hırfe** Ar. Beceri, iş, meslek.
h. 197/3
- hişār** Ar. Kale, etrafı korunaklı kale.
h. 163/9
h.- ı cem' iyyetdür 163/8
h.- ı 'işmetiğa 051/6
h.+ ığa 025/12
h.+ ıñ 311/7
- hişşe** Ar. Pay, nasip.
h.- i hūbluğdın 039/9
- hiṭāb** Ar. Çağırma, seslenme.
h. èttim 067/4
h. èylep 165/1, 226/7
h. 081/11
h.+ ı 009/2
- hiṭābī** Ar. + Far. Bir hitap.
h. 241/1
- hiżmet** Ar. İş görme, iş, görev.
h. 028/11, 068/1, 114/13, 167/6,
184/9, 207/4
maḫşūd-ı h. 184/5
perdā-yı h. 028/11
h.- i şāh 143/4
h.+ de 047/4, 067/10, 095/3,
171/6, 192/4, 212/10, 229/9,
291/1
h.+ ğa 164/1
h.+ i 095/1, 235/4, 251/3
h.+ ide 179/1
h.+ iğa 053/8, 143/9, 187/8
huḫūḫ-ı h.+ in 235/4
h.+ ke 188/4
h.+ lerini 066/3
- hiżmet-güzār** Ar. + Far. Hizmetkar,
hizmet eden.
h.+ ı 154/3
- hiżmet-kār** Ar. + Far. Hizmetçi.
h. èrdim 067/10
- hiżmet-kārlik** Ar. + Far. + T.
Hizmetçilik, hizmet etme işi.
h. 163/11
h.+ da 183/8
- hod** Far. Kendi.
h. 009/2, 031/2, 035/4, 059/2,
065/2, 071/5, 073/3, 116/9, 265/4
h.+ ıdın 087/11
- hod-gām** Far. Kendini beğenmiş, bencil.
h. 210/4
- hod-perest** Far. Kendini beğenmiş.
h.+ i 030/6
- hod-pesend** Far. Kendini beğenen.
h. 004/5
- hod-pesendlik** Far. + T. Kendini
beğenmişlik.
h. 315/8
- hoḫka** Ar. Metal, cam veya topraktan
yapılmış, içine mürekkep konan
küçük kap.
h. 014/9, 104/11
h.- ı pür 014/9
- hor** Far. Ehemmiyetsiz, değersiz,
bayağı.
h. kılmayın 055/3
h. 117/6
- hoş** Far. İyi, güzel, latif.
h. èrdi 264/3
h. èt 043/10
h. olğay 151/1, 188/6
h. 016/11, 023/4, 037/13, 044/1,
054/7, 064/1, 072/7, 083/11,
084/3, 097/5, 098/6, 110/10,
115/2, 117/4, 123/6, 124/11,
137/4, 139/1, 145/11, 151/9,
165/4, 171/2, 175/1, 184/11,
185/2, 187/9, 197/12, 209/3,
213/3, 215/4, 216/3, 226/8,
226/10, 230/5, 258/5, 258/10,
261/11, 264/3, 270/6, 274/1,
275/5, 311/6, 314/3, 321/6
bostān-ı h. 269/3
haber-i h. 083/7
h'āb-ı h. 059/4
la' l-i h. 172/3
māder-i h. 149/9

- müjde-i h. 261/9
sebz-i h. 121/3
tarz-ı h. 080/13
zeyn-i h. 110/3
h.+ tur 087/5
- hoşā** Far. Ne iyi, ne güzel, ne hoş.
h. 088/5, 096/9, 151/9, 191/10,
227/5, 237/7
- hoş-bū** Far. Güzel kokulu, güzel kokan.
h. 047/10
- hoş-güvār** Far. Lezzetli, tatlı; hazmı
kolay.
h. 251/7
ta^cām-ı h. 255/8
- hoş-ḥāl** Far. + Ar. İyi durum, mutlu, hali
vakti yerinde.
h. 054/2, 101/7, 129/7, 173/12,
266/2
- hoş-ḥūyluḳ** Far. + Ar. + T. İyi huylu,
güzel huylu.
h. 226/9
- hoşī** Far. Hoşluk, rahatlık, mutluluk.
reftār-ı h.+ din 178/5
- hoşnūd** Far. Razi, memnun.
h. 101/3
- hoş-reftār** Far. Güzel gidişli, yürüyüşü
güzel olan.
h. 042/10
- hoten** Özel ad. Doğu Türkistan'da bir
şehir.
h. 119/2
- hū** Far. Huy, adet.
h. 156/3
- hū** Ar. Sığınma, yalvarma.
h. 200/2
- ḥūb** Far. Güzel, hoş, iyi.
h. 001/6, 035/9, 036/1, 078/9,
097/2, 104/1, 128/9, 143/8,
151/5, 154/7, 160/5, 176/9,
186/6, 202/3, 210/11, 237/6,
241/10, 264/3, 307/10
genc-i h. 078/1
ḥayāl-i h. 174/4
şüret-i h. 290/10
h.- ı mergüb 104/1, 160/5
h.- ı reftār 159/6
h.- ı zībā 095/6
h.+ ı 122/2, 245/10
h.+ lar 074/9, 147/1, 159/2,
186/8, 233/8, 245/5
neseb-i cemāl-i h.+ lar 038/4
cemāl-i h.+ larda 036/1
h.+ lardın 036/2
h.+ larğa 165/9
tamām-ı h.+ larğa 082/10
h.+ ların 253/8
- ḥübān** Far. Güzeller, iyiler.
h. 192/10
reşk-i h. 039/7
- ḥub(b)** Ar. Sevgi, sevmek.
h.+ ı ğā 117/10
h.+ ı ğā 040/1
- ḥübī** Far. Güzellik.
māh-ı h. 138/10
- ḥubl** Ar. Delilik.
h.+ ı 085/3
- ḥūblaş** - Far. + T. Güzelleşmek,
iyileşmek.
h.- ı 162/1
- ḥūbluḳ** Far. + T. Güzellik, iyilik.
h. 216/7
h.+ dın 265/7
ḥişşe-i h.+ dın 039/9
- ḥüb-rūyī** Far. Bir güzel yüzlü.
h. 026/11
- ḥuceste** Far. Uğurlu, kutlu, hayırlı.
h. 181/7
- ḥudā** Far. Allah.
h. 262/10, 273/6, 295/7

- h.+ dın 033/1, 263/12, 289/11
fażl-ı h.+ dın 123/1
h.+ ğa 122/6, 214/4, 283/3
taķdīr-i h.+ ğa 072/4
h.+ nığ 180/3, 248/10
- hū-dār** Ar. + Far. Sığınma yeri. (?)
h. 053/7
- hudāvend** Far. Allah.
h. 069/5, 121/9, 183/3, 190/8,
194/8, 210/7, 210/8, 223/11,
263/1, 310/5, 322/7
eltāf-ı h. 048/2
fażl-ı h. 295/8
fermān-ı h. 290/7
hīlāf-ı emr-i fermān-ı h. 179/3
luţf-ı h. 121/11, 291/8
tevḥīd-i h. 192/4
h.+ iĝe 315/1
- hudāvendā** Far. Ey Allah.
h. 008/10, 010/5, 011/5
- hudāy** Far. Allah.
h.-ı lā-neyām AY/2
h.+ ım 214/2, 214/6
- hudāyā** Far. Ey Allah.
h. 179/7, 237/10, 285/5, AY/5
- hudāyī** Far. O Allah. (?)
h. 074/8, 190/7
şükr-i h. 295/4
yār-i h. 312/5
- hudūd** Ar. Sınırlar.
h.- ı mışr 096/3
h.- ı mışrda 290/9
h.- ı mışrnı 273/2
h.- ı nīl 142/2
h.- ı nūn 049/2
- hudūş** Ar. Sonradan ortaya çıkma.
h.+ i 019/11
- hufte** Far. Yatmış, uyumuş.
sīrāb-ı h. 053/11
- hukūk** Ar. Haklar
- h.-ı hıżmetin 235/4
- huld** Ar. Cennet, sekiz cennetten biri.
bāĝ-ı h.+ ğa 298/10
- huliy(y)** Ar. Altın, yakut, zümrüt, gümüş
gibi ziynet eşyası.
h. 004/3
- hulķ** Ar. Huy, tabiat.
h. 267/11
hüsn-i h. 075/4
kirām-ı h. 152/8
- hulkūm** Ar. Boĝaz.
h.+ nı 213/8
- hulle** Ar. Elbise, cennet elbisesi.
h. 224/6
h.- i hūr 095/8
h.- i mışrī 053/1
h.- i zerkeş 243/1
h.+ din 231/8, 278/5
h.+ sini 247/7
- huluķ** Far. + T. Huylu.
h. 225/6
- hum** Far. Küp, şarap küpü.
h.- ı zehr ėrdi 248/6
h.+ ıĝa 304/11
- humār** Ar. İşretten sonra gelen baş ağrısı
ve sersemlik; içki mahmurluĝu.
h. 059/6
- hūn** Far. Kan.
h. 018/9, 060/3, 077/1, 081/6,
170/7, 248/8, 250/8, 269/8
ciger-i h. 176/6
çeşme-i h. 276/7
ĝarķa-i h. 073/1
ĝarķa-yı h. 306/5
h.- ı bārān 088/9
h.- ı ciger 082/6
h.- ı cigerni 180/8
h.- ı dil 299/6
h.- ı dilāşām 093/8
h.- ı ĝamdın 176/5
h.- ı nāb 276/5

- h.- ı taze 176/2
h.+ dur 181/1
- hūn-āb** Far. Kanlı su; gözyaşı.
h. 167/2, 276/5
- hūn-ābe** Far. Kanlı su; gözyaşı.
dīde-i h. 107/2
- hūn-bār** Far. Kan yağdıran, kan saçan.
h. 117/3
eşk-i h. 173/10, 210/3, 247/7
seyl-i h. 093/11
h.+ ıdın 181/1
- hūn-feşān** Far. Kan saçıcı; kan saçan,
serpen.
h.+ dın 063/5
- hūn-h̄ār** Far. Kan döken, zalim. Krş.:
hūn-h̄āre.
h. bolğay 250/9
nergis-i cādū-yı h. 211/2
- hūn-h̄āre** Far. Kan döken, zalim. Krş.:
hūn-h̄ār.
ciger-i h.+ sinğa 032/4
- hūnī** Far. Kan dökücü, gaddar, zalim,
katil.
h. 127/5
- hūn-in** Far. Kanlı, kana bulaşmış.
h. 246/1, 277/1
- hūn-rīz** Far. Kan döken, kan dökücü.
ğamze-i h. 098/1
tīğ-ı h. 216/2
- hūr** Ar. Peri, huri; huriler, güzeller,
cennet kızları.
h. 015/11, 095/8, 115/3, 186/11,
196/1
ğāret-i h. 055/11
hulle-i h. 095/8
reşk-i h. 046/7
şūret-i h. 292/7
h.- ı perīzād 152/4
h.- ı ruḥ-ı zer 095/10
- hūr** Far. Güneş.
h. 047/11, 050/4, 056/4, 233/8
h.- ı berķ 182/4
h.- ı rıdḫān 187/10
- hūrdenī** Far. Yiyecek şey.
h. 229/7
- hūrī** Far. Cennet kızı, huri.
h. 075/5
- hurmā** Ar. Hurma.
h. 188/2, 212/2
naḥl-i h. 185/10
nihāl-i h. 106/4
h.+ sı 148/8
- hurrem** Far. Şen, sevinçli, güler yüzlü,
taze.
h. èylep 010/9
h. 013/3, 027/2, 040/2, 045/5,
054/3, 066/5, 101/7, 110/10,
111/10, 117/2, 119/10, 121/3,
121/9, 151/9, 154/9, 155/1,
171/4, 192/2, 198/9, 228/7,
230/1, 244/2, 252/6, 260/6,
269/2, 280/5, 287/4, 289/3,
290/2, 296/2, 320/10
sebz-i h. 084/1, 264/6
dil-i h.+ ğa 034/5
nişān-ı h.+ i 307/7
- hursend** Far. Kanaat eden, tokgözlü,
gözü tok.
h. bolğanı 279/12
h. ètse 308/5
h. kılğay 091/11
h. 014/6, 041/6, 141/8, 145/9,
168/1, 174/4, 179/3, 295/8, 298/9
hāşāk-ı h. 035/4
- hūrşīd** Far. Güneş.
h. 038/4, 045/9, 058/1, 127/8,
168/3, 212/6, 238/6, 270/3,
270/6, 276/11
haşmet-i h. 204/10
mānend-i h. 099/11
h.- i cihān 043/2
h.- i tābān 119/7, 151/6, 172/10,
242/3, 305/8

- yūsuf-ı h.- i tābān 249/12
h.+ ğa 114/6, 161/4
h.+ ni 159/3
- hurūs** Far. Horoz.
h. 058/13, 254/8
- hurūş** Far. Coşma, gürültü, şamata, telaş.
h. 112/3
h.- ı bādpālar 110/8
h.+ ı 242/5
- hurūşān** Far. Coşarak, çağlayarak.
h. 003/1
- hurūşī** Far. Bir coşma, bir gürültü, bir telaş.
h. 025/4
- hūr-zād** Ar. + Far. Periden doğmuş, huriden doğmuş. Krş.: hūr-zāde
h.+ ı 092/7
- hūr-zāde** Ar. + Far. Periden doğmuş, huriden doğmuş. Krş.: hūr-zād.
h. 053/8
- huşmān** Ar. Hasımlar, düşmanlar.
h.- ı yūsuf 126/12
- huşūl** Ar. Ortaya çıkma, türeme.
h. 263/10
h.- ı dāğ-ı paḥş 011/1
h.+ ıda 208/4
h.+ ıdın 180/6
h.+ ını 213/1
- huşūşen** Ar. Özellikle, bilhassa.
h. 063/2, 066/11, 170/1, 176/11, 214/5
- hūş** Far. Akıl, şuur.
h. 028/5, 028/6, 032/10, 034/2, 054/12, 057/3, 071/5, 078/8, 081/2, 083/5, 083/7, 105/11, 106/1, 149/7, 157/1, 173/1, 258/1, 258/5, 299/9, 318/3
metā^c-ı h. 072/8
h.- ı berbād 149/4
- h.- ı zerd 054/12
h.+ ı 288/1
h.+ ı ğa 079/10, 080/4, 149/5, 288/1
- hūşe** Far. Başak.
h. 011/3, 185/11, 264/6, 272/4
dāne-yi h. 249/4
h.- i ter 265/7
h.+ dūr 265/6, 265/8
h.+ lergā 272/5
- hūşe-çin** Far. Başak toplayan.
h.+ dūr 209/5
h.+ in 159/3
- hūşī** Far. Bir akıl, bir şuur.
ker-i ehl-i h. 226/8
- huşk** Far. Kuru.
h. 098/8, 264/4, 264/7, 265/8
- huşk u ter** Far. Kuru ve yaş.
h.+ din 204/4
- hūş-mend** Far. Akıllı, akıl sahibi.
h. 071/7
h.+ i 007/11
- hūş-mendān** Far. Akıllılar, akıl sahipleri.
h. 011/2
dām-ı h. 048/4
- hūş-nāk** Far. Ölümlü, fani. (?)
h. 266/11
cān-ı h. 216/1
nefs-i h. 180/4
- huş-yār** Far. Aklı başında, ayık. Krş.:
hūş-yār.
h. 016/6, 070/3, 123/7, 123/12, 158/11, 221/3, 299/7
- hūş-yār** Far. Aklı başında, ayık. Krş.:
huş-yār.
h. 083/6
- hūt** Ar. Balık, balık burcu.
h. 281/6

- hūṭūr** Ar. Hatıra gelme, akla gelme.
h. 055/11
ḥ. 090/2
ḥ.+ ı 309/1
- hūy** Far. Huy, tabiat, mizaç.
ḥ.+ ı 241/10, 241/11, 242/1
- hūy** Far. Gürültü, çığlık, vaveyla.
h.+ ı 291/3
- hūzūr** Ar. Kat, makam, nezd; rahatlık, gönül rahatlığı.
ḥ. 012/8, 106/2
ḥ.- ı pādīshāhī 266/8
ḥ.- ı yār 061/9
ḥ.+ ı 045/8, 087/8, 319/10
- hūccet** Ar. Vesika, delil.
h. 235/2
h.+ dūr 234/3
- hūcre** Ar. Göz, odacık, yatma yeri.
ḥ. 054/1
ḥ.- i zībā 243/2
ḥ.+ din 021/12
- hūcre** Ar. Küçük oda, odacık, yatma yeri.
h.- i ı ı 181/2
- hūcūm** Ar. Saldırma, saldırı.
h. étse 166/4
h.- ı ğam 211/8
h.+ ı 054/11, 055/4
- hūkm** Ar. Emir, yargı, karar; hakimiyet.
ḥ. 269/2
ḥ.- i cārī 260/10
sūkūn-ı ḥ.+ din 014/10
ḥ.+ i 170/12, 217/2, 234/1, 264/10
ḥ.+ idin 005/3, 198/1
- hūmā** Far. Devlet kuşu; kutluluk.
h.- yı devlet 097/3
- hūmāyī** Far. Bir devlet kuşu.
h. 016/11
- hūmāyūn-dār** Far. Kut sahibi, padişah.
- hūner-mend** Far. Hünnerli, marifetli.
h. 145/9
- hūr -** Üflemek.
h.- diler 131/9
- hūsn** Ar. Güzellik, güzel.
ḥ. 020/6, 027/6, 028/6, 028/7, 045/10, 066/6, 082/3, 120/13, 136/10, 142/4, 156/11, 163/5, 184/10, 188/12, 248/11, 253/8, 288/8
cılve-i ḥ. 156/11
gülzār-ı ḥ. 144/5
iḳtizā-yı ḥ. 027/6
kesb-i ḥ. 192/10
‘ālemgīr-i ḥ. 210/9
tamām-ı ḥ. 143/11
ḥ.- i cemālī 056/1, 082/4, 192/9
ḥ.- i cemālīḡ 288/2
bāğ-ı ḥ.- i dilḡāh 166/8
ḥ.- i ḡulḡ 075/4
ḥ.- i ‘amel 009/7
ḥ.- i şemāyil érđi 057/5
ḥ.- i tāze 192/7
binā-yı ḥ.+ ğa 051/7
ḥ.+ i 25/10, 039/7, 039/10, 085/10, 203/11
beyān-ı ḥ.+ i 047/8
ḥ.+ iġa 038/6, 256/3
ḥ.+ in 035/10
ḥ.+ ün 192/7, 289/6
ḥ.+ ünđin 288/4
- hūsnī** Ar. Bir güzellik, bir güzel.
ḥ. 292/7
- hūsrān** Ar. Zarar, ziyan.
ehl-i ḥ. 141/6
- hūsrev** Özel ad. Hüsrev ü Şirin halk hikâyesinin kadın kahramanı.
ḥ. 034/10
- hūsrev** Far. Padişah, hükümdar, sultan.
ḥ. 270/7
ḥ.-i şark 164/6

- hüsrev-âne** Far. Hükümdarca, hükümdara yakışır şekilde.
h. 103/7, 270/7
çeşn-i h. 290/8
- hüsrevî** Far. Sultanlık, hükümdarlık.
libās-ı h. 291/2
- hüveydā** Far. Açık, belli, meydanda.
h. érđi 110/1
h. 033/9, 090/7, 116/3, 147/4,
148/12, 169/7, 197/11, 280/8,
305/3
nām-ı h. 069/10
- I-**
- ıkd** Ar. Gerdanlık, inci dizisi.
ı1.- ı şebnemdin 202/3
- ılğar** Baskın. (?)
ı. 018/4
- ıpar** Misk, güzel koku.
ı. 158/5
ı.+ ı 002/8
- ır -** Ayırmak.
ı.- ır 238/10
- ır** Şarkı, ezgi.
ı.+ ıdın 248/9
- ırğat -** Kıvıldatmak, hareket ettirmek.
ı.- ırğlar 258/4
ı.- mağ 258/4
- ıslāh** Ar. İyileştirme, düzeltme.
ı. 037/4, 070/10
- ışk** Ar. Aşk.
ı1. érđi 036/4
ı1. 032/1
ı1. 025/11, 026/10, 028/11,
029/1, 029/7, 029/9, 029/12,
030/1, 030/2, 031/2, 031/8,
032/3, 032/6, 036/5, 046/9,
054/6, 060/6, 061/3, 063/12,
064/3, 064/4, 071/8, 072/1,
072/5, 072/7, 078/3, 156/12,
170/1, 174/1, 174/4, 177/4,
- 178/1, 195/2, 227/4, 227/5,
227/9, 233/9, 255/3, 293/2
āşār-ı ı1. 065/5
bāde-i ı1. 030/5
cādde-i ı1. 030/5
cām-ı ı1. 031/11
cān-ı ı1. 177/5
füsün-ı ı1. 032/6
ğam-ı ı1. 030/2, 227/6
hemdem-i ı1. 030/1, 227/6
kıdem-i ı1. 036/7
kişver-i ı1. 031/10
küy-ı ı1. 129/4
melāmet-i ı1. 227/7, 227/8
müşg-i ı1. 064/1
ı1. ālem-i ı1. 030/1
pür-i yār-i ı1. 065/5
reh-i ı1. 091/1
selāmet-i ı1. 227/7
server-i ı1. 031/10
ı1.- ı cihānsüz 080/5
ı1.- ı nūr 028/4
ı1.- ı riyāzet 268/4
ı1.- ı tūre 272/8
ı1.- ı züleyhā 035/1, 293/2
tarīk-i ı1.+ da 065/10
ı1.+ dın 030/9, 032/8, 032/10,
085/9, 091/1, 259/5, 304/1
derd-i ı1.+ dın 029/9, 029/11
sūr-ı ı1.+ dın 080/10
ı1.+ ğa 030/4
ı1.+ ı 028/9, 181/7, 230/4
ı1.+ ıda 028/10, 087/2, 150/4,
166/1, 234/4, 268/7, 293/1
ı1.+ ıdın 028/9, 230/3, 233/4,
239/7
ı1.+ ığa 031/10, 293/6
ı1.+ ım 032/3
ı1.+ ın 076/3
hücre-i ı1.+ ın 181/2
ı1.+ ınđa 082/7, 292/6
ı1.+ ınđın 180/10, 181/11
ı1.+ ınđı 194/11
ı1.+ lardın 036/3
bahār-ı ı1.+ nın 033/7
kitāb-ı ı1.+ nın 033/7
melāmet-i ı1.+ nın 227/8
neheng-i ı1.+ nın 060/9
- ıtr** Ar. Güzel koku.

- dükkân-ı ʿi. 099/8
- ʿitr-âmîz Ar. + Far. Güzel kokuyla karışmış.
ʿi. 229/4
- ʿiyāl Ar. Kadın, eş.
ʿi.+ inçe 220/7
- ʿıyd Ar. Bayram.
ʿi.+ ıdın 203/6
- ʿıyş Ar. Yaşam, yaşama; zevk ve sefa.
ʿi. éyle 183/2
ʿi. 054/9, 228/11
bisât-ı ʿi. 201/6
esbâb-ı ʿi. 148/8
mâ-i ʿi. 146/4
ʿilm-i ʿi. 310/10
telh-i ʿi. 277/11
ʿi.- ı firāvân 261/3
ʿi.- ı rāhat 239/1
miḥnet-i ʿi.- ı şîrîn 269/7
ʿi.- ı ṭarab 102/11
ʿi.+ da 103/1
ʿi.+ ıda 261/2
- ʿızre Ar. Mazeret, özür.
ʿi. 104/6
- ıztırâb Ar. Acı, elem, azap, sıkıntı.
ı. 168/5
ı.+ ğa 085/8, 295/10
ı.+ ı 168/4
- İ-
- ibā Ar. Çekinme, kaçınma, razı olmama.
ı. 173/7
- ʿibādet Ar. Tapınma, bir dinin emirlerini yerine getirme.
ʿi. 162/10, 191/6
miḥrâb-ı ʿi. 243/5
- ʿibādet-hāne Ar. + Far. İbadet yeri, tapınak.
ʿi. 162/2, 295/3
ʿi.- ı ḥāş 292/10
- ʿibāret Ar. Cümle; açıklama.
ʿi. 189/6, 215/7, 314/4
- iber - Göndermek. Krş.: yiber-.
ı.- di 044/5, 044/7, 290/12
ı.- diḡ 256/4
ı.- geni 090/12, 141/11, 185/1
ı.- mekke 238/1
ı.- ür érđi 255/9
- ʿiber Ar. İbretler, alınan kötü dersler.
ʿi. 215/7
ʿi.+ ini 220/9
- ʿibr Ar. Özel ad. Yahudi, İbrani.
ʿi.- ı dil-ārām 232/11
- ibrāhîm Özel ad. Hz. İbrahim.
ı.+ ğa 137/6
- ʿibrānî Ar. Özel ad. Yahudi kavminden olan kimse.
ʿi. 228/2, 270/6
dilber-i ʿi. 228/9
- ʿibret Ar. Bir olaydan alınması gereken uyarıcı ders.
ʿi.+ ı 221/10
- ʿibrî Ar. Özel ad. Yahudi, İbrani.
ġulām-ı ʿi. 230/3
ʿi.+ niḡ 230/4
- ibrîşim Far. İpek iplik.
ı. 104/4
- ibtidā Ar. Başlama, başlangıç.
ı. kılmaḡ 001/8
ı.+ sı 120/9, 274/3
- ibtidāyî Ar. İlk.
ḡadış-ı ı. 001/9
- ibtilā Ar. Bir şeye düşkün olma, düşkünlük, tiryakilik.
ı.+ dın 010/10
ı.+ sı 120/11, 274/4
- icābet Ar. Muvafakat etme, razı olma, uyma.

- feryād-ı i. 208/9
i.+ ge 122/7
- icāze** Ar. İzin, ruhsat.
i. 287/3
- icāzet** Ar. İzin, ruhsat.
i. bolsa 230/5
i. 090/5, 130/1, 154/8
- ictināb** Ar. Sakınma, çekinme,
uzaklaşma.
i. èt 310/10
i.- ı cihān 310/3
- iç** İç, iç taraf.
i.+ i 076/8, 100/1, 135/8, 217/7,
307/1, 313/7
i.+ ide èrdi 169/9
i.+ ide 055/11, 060/2, 063/13,
096/3, 125/10, 139/7, 188/10,
198/3, 227/12, 246/4
i.+ idin 321/8
i.+ ige 158/3, 175/7, 195/2,
222/1, 312/5
i.+ im 038/4
i.+ imde 179/10
i.+ imge 061/11, 073/7
- iç -** İçmek.
i.- er 250/8
i.- ip 130/10, 132/6, 224/9, 225/2,
246/2
i.- ipdur 246/2
i.- ti 262/7
- içgeri** İçeri.
i. 221/6
- içgerki** İçerideki.
i. 206/8
- içre** İçinde.
i. 002/11, 003/9, 006/2, 024/7,
026/11, 037/4, 038/8, 046/5,
048/7, 049/6, 049/11, 054/10,
056/9, 058/9, 065/7, 069/10,
072/1, 078/3, 086/9, 091/1,
093/6, 100/4, 102/8, 106/7,
112/1, 113/7, 116/9, 118/7,
- 128/2, 128/4, 130/10, 131/1,
131/7, 134/4, 136/10, 145/10,
146/7, 147/9, 153/10, 155/2,
158/4, 168/5, 170/1, 177/4,
177/12, 185/8, 201/7, 212/2,
216/3, 217/5, 217/8, 231/4,
234/8, 236/6, 239/5, 239/6,
242/4, 242/5, 244/3, 244/10,
249/12, 253/11, 261/7, 262/4,
262/9, 265/1, 266/9, 268/5,
269/7, 269/9, 277/2, 277/7,
280/4, 282/5, 286/2, 290/3,
291/4, 293/2, 318/8, 320/1
- idbār** Ar. Talihsizlik, bahtsızlık.
i. 286/11
bād-ı i. 295/12
ebvāb-ı i. 015/13
i.+ ıdın 274/2
- idrāk** Ar. Anlama, kavrama.
i. 024/11, 158/8, 310/2
nūr-ı i. 285/7
vehm-i i. 005/2
i.- i mesdūd 299/8
sū-yı i.+ i 186/7
- idrīs** Özel ad. Hz. İdris.
i. 040/13, 041/1
- ifrāt** Ar. Takatinden ziyade iş vermek;
haddi aşma, ileri gitme.
i. kılduğ 009/1
- ifşā** Ar. Açığa vurma, gizli olanı
açıklama.
i. 239/4
tā' at-i i. 004/6
- iftāh** Ar. Açma, fethetme.
i.+ ı 003/5
- ifzāh** Ar. Kötülüğü, ayıbı, kusuru açığa
çıkarma.
i. 037/4
- iḥfā** Ar. Gizleme, saklama.
i.+ sı 064/1

- iḥlāṣ** Ar. Gönülden gelen dostluk, samimiyet, doğruluk, bağlılık.
i. 243/4
‘amel-i i.+ dın 311/4
meydān-ı i.+ ımğa 285/11
- iḥrām** Ar. Arapların büründükleri büyük yün çarşaf.
i. 096/1, 129/8
- iḥsān** Ar. İyilik, lütuf, bağış.
i. 039/8, 134/8, 205/5, 222/9, 259/11, 268/11, 312/1
şeker-i i. 161/11
ümīd-i i. 304/9
i.+ ı 307/8
i.+ ıdın 273/10
- iḥtilāt** Ar. Karışma, katışma.
i.+ ı 280/8
- iḥtimāl** Ar. Olasılık, mümkün olma.
i. 304/9, 304/11
- iḥtimām** Ar. Dikkatle, gayretle çalışma; özenle iş yapma.
i. èt 024/4
i. 163/10, 171/1, 196/11
i.+ ı 201/9, 315/10
i.+ ın 021/2
- iḥtirām** Ar. Saygı, hürmet.
i. èt 154/5
- iḥtişāṣī** Ar. + Far. Bir uzmanlık.
i. 025/1
- iḥtiyāc** Ar. Gereksinim.
i.+ ı 176/3, 258/7
i.+ ınğa 288/7
- iḥtiyār** Ar. Seçme, tercih etme, kendi isteğiyle hareket etme.
i. ètmey 232/6
i. kılğamı 171/1
i. 061/4, 071/9
i.- ı çāre 126/2
i.- ı ḳudretim 240/7
i.+ ı 060/8, 071/8, 146/6, 173/4, 279/3
- i.+ ım 106/1, 240/5
zimām-ı i.+ ım 310/9
i.+ ın 222/6, 240/3
- iḥtiyārī** Ar. + Far. Kişinin kendi irade ve isteğine bırakılmış olan.
i. 228/10
- iḥtiyāt** Ar. Sakınma, tedbirli hareket etme.
i.+ ı 067/2
- iḥvān** Ar. Kardeşler.
i. 125/1, 181/9
i.- ı yūsuf 126/12
- iḳbāl** Ar. Baht açıklığı, mutluluk; yüksek bir makama gelme.
i. 015/9, 021/11, 047/3, 122/1, 151/1, 204/9, 262/1, 271/4, 286/11, 299/9
müjde-i i. 083/10
şubḥ-ı i. 310/7
i.+ idin 116/9, 274/2
i.+ iğa 224/10, 271/4, 294/5
i.+ im 025/8
- iḳlīm** Ar. Diyar, ülke.
ḥākīm-i i.- i cāndur 234/1
şer- i dehm-i i. 050/6
i.+ ide 002/6
- iḳrām** Ar. Ağır lama, saygı ve hürmet gösterme.
i. 132/12, 269/5, 269/12, 271/6
- iḳrār** Ar. Açıkça söyleme, bildirme.
i.- ı muṭlaḳ 268/6
- iḳtāb** Ar. Söyleyip yazdırma, dikte ettirme.
i. èt 310/10
i. 310/2
- iḳtibās** Ar. Ödünç alma, aktarma.
i.+ ıda 021/2
- iḳtizā** Ar. Gereksinim, ihtiyaç, lüzum.
i.- yı ḥüsn 027/6

- ‘**ilāc** Ar. Çare, deva, ilaç.
 ‘i.+ ı 091/7, 091/8, 105/4
 ‘i.+ ıda 077/9
 i. 028/11, 104/6
 i.+ ıdın 283/2
 i.+ ığa 147/1, 283/4
- ‘**ilācī** Ar. Bir çare, bir deva, bir ilaç.
 ‘i. 151/2
- ilāh** Ar. Allah, tanrı.
 i. 121/7
- ilāhī** Ar. Allah’la ilgili, tanrısal; ey Allah’ım.
 i. 001/2, 001/11, 169/3
 fażl-ı i. 122/11, 264/1, 315/6
 luţf-ı i. 038/7, 321/9
- ile** Birlikte, ile. Krş.: bile, bilen, birle.
 i. 009/2, 012/5, 023/10, 047/3, 058/4, 067/3, 069/6, 075/4, 079/2, 083/7, 090/5, 091/11, 117/1, 117/8, 147/8, 151/5, 158/4, 164/8, 182/11, 194/6, 201/9, 206/2, 207/3, 212/5, 244/3, 256/5, 271/5, 280/5, 286/5, 299/2, 301/3, 305/6
- ilhām** Ar. Kalbe gelen ilahi mana, ilahi söz; esin.
 i. 034/8
- ilkin** En evvel, ilk defa olarak.
 i. 044/10
- illā** Ar. Yalnız, sadece, -den başka.
 i. 193/1, 201/7, 219/8
- ‘**illet** Ar. Hastalık.
 ‘i. 311/5
- ‘**ilm** Ar. Bilme, biliş, bilgi.
 ‘i. 038/10
 ‘i.- i bī‘ ameldür 311/3
 ‘i.- i ‘ıyş 310/10
 ‘i.+ ige 311/3
 ‘i.+ iniş 037/7
- iltifāt** Ar. Değer verme, güzel söz söyleme, iyilikle ve güzellikle davranma.
- iltimās** Ar. Kayırma, haksız yere yardımda bulunma.
 i. 193/6
- īmā** Ar. İşaret, işaret etme, işaretle anlatma.
 ī. 189/9
- imām** Ar. Namazda kendisine uyulan kimse, hoca.
 i. 017/11
 i.+ ıda 065/11
- ‘**imāme** Ar. Sarık.
 ‘i. 021/8
- īmān** Ar. İnanma, inanç.
 ī. keltürgeni 283/3
 bünyād-ı ī. 015/2
 ī.- ı nihān 046/6
 ī.+ ımmı 009/9
- ‘**imāret** Ar. Bina, yapı.
 ‘i. 196/11, 197/2, 201/3
- ‘**imārī** Ar. Gölgelek, tahturevan.
 ‘i. 095/4, 096/11, 100/5, 109/4, 109/9, 112/1, 112/8, 185/7, 301/6
 ‘i.+ dür 313/8
 ‘i.+ ğa 109/11
 ‘i.+ ni 301/6
 ‘i.+ niş 112/6
- īmāyī** Ar. Bir işaret, işaret etme, işaretle anlatma.
 ī. 258/10
- imdād** Ar. Yardım.
 i. 048/1
 i.+ ı 240/5, 320/3
- imkān** Ar. Olanak, mümkün olma, olabilirlik.
 i. bolup 222/3
 i. 019/11, 035/3, 051/1, 060/10, 061/1, 127/2, 131/11, 173/3,

- 177/2, 177/5, 213/4, 258/11,
304/9
i.- 1 cān 182/11
i.- 1 cāyız 070/9
i.- 1 tedbīr 109/12
i.+ 1 060/9, 070/10
- imtinā**^c Ar. Kaçınma, çekinme.
i. 173/7
- in -** İnme.
i.- sün 005/3
- in** Far. Bu.
i. AY/2
- inān** Ar. Dizgin; idare etme, yürütme.
^ci. èylep 105/3
^ci. 007/6, 017/2, 071/9, 098/10,
279/3, 298/3
^ci.- 1 dil 060/8
^ci.+ ım 073/6
- inān-gīr** Ar. + Far. Dizgini tutan.
^ci. 287/1
- ināyet** Ar. Lütuf, ihsan, iyilik.
^ci. kıl 021/11
^ci. 009/4
- inci -** İncinmek, kırılmak.
i.- geymiz 143/7
- incīr** Far. İncir.
i. 186/1
bostān-ı i. 185/12
- inçü** İnci.
i. 189/1
- inde -** Davet etmek, çağırarak,
seslenmek.
i.- p èrdim 268/8
i.- r 223/7
i.- se 171/7
- indür -** İndirmek.
baş i.- di 283/9
- in heme** Far. Bunca, bu kadar.
- i. 008/5, 024/1
- inḳād** Ar. Üzüm ağacı, hurma ağacı. (?)
^ci.- 1 evc 316/4
- inḳıyād** Ar. Boyun eğme, uyma.
i. kılurğa 233/2
- inḳle -** İnlemek.
i.- p 307/5
- ins** Ar. İnsan.
i. 315/5
- inṣāf** Ar. Acımaya, vicdana veya
mantığa dayanan adalet.
i. 233/10
i.+ dın 127/4
- insān** Ar. Beşer, insan.
i. 057/4
- inṣebe** Far. O gece, bu gece. (?)
i. 269/10
- inṣitāb** Ar. Acele etmek.
i. 163/9
- intiḳāl** Ar. Geçme, göçme.
i.+ i 163/5
- intizār** Ar. Bekleme, gözleme.
i. 147/3
i.+ 1 112/6, 140/5
- intizārī** Ar. Bekleyen, gözleyen.
çeşm-i i. 109/2, 120/8
- irāde** Ar. Gönül isteği, irade. Krş.:
irādet.
i.- i nıḳbaht 110/3
- irādet** Ar. Gönül isteği, irade. Krş.:
irāde.
ḳayd-ı i. 242/7
rū-yı i. 008/8
- irdād** Ar. Kabarmak.
vaḳt-i i. 192/2

- irem** Ar. Cennet bahçesi
i. 142/6, 185/5, 196/4, 320/10
bāğ-ı i.+ dindür 049/5
- ‘irfān** Ar. Bilme, anlama, biliş, anlayış.
küncür-ı ‘i. 319/2
tuḥm-ı ‘i. 190/9
‘i.+ dın 001/2
- irkeşiklik** Bir yerde toplanma, birikme.
(?)
i. 232/1
- ‘isā** Özel isim. Hz. İsa.
‘i. 156/2, 156/3, 241/5
- īṣār** Ar. İkrām, bağış, cömertlikle
verme.
i. 023/6, 188/3
- işbāt** Ar. Tanık veya delil göstererek
gerçeği, doğruyu ortaya çıkarma;
kanıtlama.
i.+ ığa 007/10
- işhāk** Özel isim. Hz. İshak.
i. 041/3
i.+ dın 042/1, 044/3
i.+ dur 179/11
- iskān** Ar. Oturma, yerleştirme, bir yeri
mesken kılma.
i.+ im 117/6
- islām** Ar. İslamiyet, Müslümanlık.
dīde-i i. 014/8
ehl-i i. 045/1
- ism** Ar. Ad, isim.
i.+ idin 040/8
- ‘işmet** Ar. İffet; temizlik, dürüstlük.
‘i. 102/8, 212/4
bāzū-yı ‘i. 208/5
‘i.+ i 046/7, 238/4
ḥiṣār-ı ‘i.+ ığa 051/6
- isrā’il** Özel ad. Hz. Yakup’un lakabı.
sır-ı i.din 179/10
- isrāfil** Ar. Özel ad. Kıyamet günü sura
üfleyecek melek. Dört büyük
melekten biri.
i. 019/4
- iste -** İstemek.
i.- ben 207/11
i.- gil 007/9, 008/8
i.- mey 070/9
i.- p 062/3, 091/9, 117/7, 118/10,
119/3, 138/8, 159/1, 184/9,
201/3, 228/1, 248/6, 277/10,
294/7, 299/10, 301/8
i.- r 134/10, 184/7, 259/4
i.- rge 046/4, 060/9
i.- seḡ 124/11
i.- yip 022/3
- istidā** Ar. El uzatma. (?)
i. 223/5
- istifsār** Ar. Sorma, araştırma.
i. 063/8, 063/9
- istiğnā** Ar. Aza kanaat etme, tok
gözlülük.
i. 158/1, 173/7
i.+ sı 193/8
- istikāmet** Ar. Doğrultu, yön; doğruluk.
i. 075/10
maḳām-ı i. 121/5
- istikbāl** Ar. Gelecek, gelecek zaman;
birini karşılama.
i. kıldı 084/3
i. 101/10, 101/11
i.+ ığa 032/10, 034/3, 101/13,
109/3, 141/11
- istilā** Ar. Bir yeri zorla ele geçirme,
yayılma.
i.+ sı 274/4
- ‘iṣyān** Ar. Baş kaldırma.
‘i.+ ı 207/5
- ‘iṣyān-ger** Ar. + Far. İsyancı, isyankâr.
‘i. 207/5

- iş** Meşgale, amel, iş.
 i. érdi 222/8
 i. kıldıñ 192/7
 i. 011/1, 031/2, 066/1, 068/3, 069/11, 070/11, 071/7, 072/3, 105/10, 106/5, 126/4, 126/7, 141/1, 178/9, 183/11, 184/1, 197/6, 217/9, 229/11, 235/5, 239/2, 246/2, 255/4
 i.+ de 067/10, 126/1, 126/4, 173/9, 183/7, 212/4, 217/10, 222/7, 233/10, 262/10
 i.+ din 148/4, 167/4, 171/9, 194/7, 257/8, 259/6
 i.+ ğa 041/5, 103/6, 125/11, 183/7, 224/4, 272/9
 i.+ i 020/3, 174/3, 175/5, 207/6, 290/6, 304/1
 i.+ ide 047/1
 i.+ idür 277/8
 i.+ iĝa 226/11
 i.+ im 024/4, 033/1, 107/5
 i.+ iñ 108/3, 311/5
 i.+ ka 031/8, 042/9, 272/9
 i.+ leri 009/1
 i.+ ni 090/12, 131/5, 164/2, 179/2
 i.+ niñ 272/11
 i.+ tedürler 007/3
- işāret** Ar. Bir şeyi gösterme, im, belirti.
 i. kıldı 252/11
 i. kılmak 218/8
 i. 013/10, 189/6, 225/7, 314/4
- işkāl** Ar. Güçlük, zorluk.
 i. 063/9
 i.+ iĝa 227/8
- ‘işret** Ar. İçki, içme; eğlenme, eğlence.
 ‘i. 215/8, 261/2
 ‘i.+ ni 201/6
- ‘işret-hāne** Ar. + Far. İçki içilen yer.
 ‘i. 201/7
- iştāb** Far. Acele, çabukluk.
 i. 160/6
- iştiyāk** Ar. Şiddetli istek, şiddetli arzu.
 i.+ dın 106/9
- i.+ ı 158/3
 i.+ ıdın 201/1
 derd-i i.+ im 211/5
 i.+ iñ 161/1, 296/7
- ‘işve** Ar. Cilve, naz.
 ‘i. 052/11, 195/1
 ‘arūs-ı ‘i. 188/14
 ‘i.+ de 062/10
- ‘işve-perdāz** Ar. + Far. İşve yapan, nazlanan.
 ‘i. 189/2
- ‘işve-sāz** Ar. + Far. İşveli, cilveli.
 ‘i. 100/11
- it** Köpek.
 i. 179/9
 i.+ din 179/9
 i.+ ler 194/10
 i.+ lergā 054/13, 088/11
- iṭā‘at** Ar. Boyun eğme, emre uyma, söz dinleme.
 i. èylep 191/8
 i. 207/4
- ‘itāb** Ar. Azarlama, paylama.
 ‘i.- ı izid-i pāk 213/6
- ithām** Ar. Suçlama, töhmet altında bırakma.
 i. 208/5
- i‘tibār** Ar. Saygınlık, değerli ve güvenilir olma; değer.
 i.+ ı 259/5, 274/1, 306/9, 311/4
 i.+ im 231/5
- i‘timīd** Ar. İtimat, güvenme.
 i.+ im 180/3
- itmām** Ar. Tamamlama, bitirme.
 i.+ ı 033/6
 i.+ ıda 173/7
 i.+ iĝa 197/1, 201/3, 319/7, 321/10
- ittifāk** Ar. Anlaşma, birleşme, uyuşma.

- i. èylep 126/3
i.+ ı 128/11
- ittişāl** Ar. Birleşme, kavuşma.
i.- i cān 194/6
- ivethlık** Ebediyet, sonsuzluk.
i.+ ğa 227/1
- iz** İşaret, belirti, nişane.
i.+ ler 320/1
- iz' āf** Ar. Zayıflama, kuvvetini azaltma.
i. 014/10, 153/1
- 'izā-keş** Ar. + Far. Ölüm karşısında sabır ve tahammül gösteren.
'i. 239/10
- izār** Far. Futa veya peştamal gibi bele bağlanıp vücudun alt kısmını örten nesne.
ā.+ ı 145/5
- 'izār** Ar. Yanak.
'i.- ı dil-rübālar 313/10
- i' zāz** Ar. Saygı gösterme, ağırlama, ikramda bulunma.
i. 084/8, 109/10, 132/11, 271/6
şıfat-ı i. 100/3
- i' zāz u ikrām** Ar. İkrām etme, saygı gösterme, ağırlama.
i. 096/1
- izdihām** Ar. Aşırı kalabalık, aşırı yığılma.
i.+ nıñ 148/1
- izhār** Ar. Gösterme, ortaya çıkarma, aşikar etme.
i. ètip 028/7
i. kıldı 155/9
i. 049/2, 073/2, 094/5, 094/10, 103/9, 104/13, 133/11, 135/5, 155/8, 191/8, 197/2, 203/2, 209/6, 219/5, 223/7, 224/4, 288/4, 291/1, 303/7, 314/2
- hācet-i i.** 235/3
şan' at-ı zencir-ı i. 172/9
i.- ı āyetlerġa 023/5
i.- ı hācāt 296/10
i.- ı ta' alluġ 193/7
- izid** Far. Allah; Zerdüştlerin hayır tanrısı.
i.- i pāk 137/9, 180/4, 207/6
'itāb-ı i.- i pāk 213/6
- izn** Ar. İzin, icazet, ruhsat.
i. almaġıñ 265/3
- 'iz(z)** Ar. Deġer, kıymet; yücelik, ululuk.
'i. 039/6, 090/5, 090/6, 224/10
serir-i 'i. 262/2
'arūs-ı 'i.- i devlet 295/13
'i.- i pīr 039/3
'i.+ idin 128/4
'i.+ in 186/1
- 'izzet** Ar. Deġer, yücelik, hürmet, kuvvet.
'i. 269/5, 273/3
'i.- i cāh 038/2, 201/10
'i.+ i 025/12
'i.+ ni 190/6
- J-**
- jāle** Far. Çiy.
j. 134/3
j.+ ler 103/3
- K-**
- ķabā** Ar. Üste giyilen elbise, kaftan.
ķ. 041/11, 049/11, 165/3, 297/1
burc-ı ķ.+ dın 164/7
ķ.+ lar 098/4, 270/3
- ķabāhat** Ar. Kusur, uygunsuz hareket, suç.
ķ. 143/2
- ķabāyī** Ar. Üste giyilen bir elbise, bir kaftan.
ķ. 053/2
- ķabr** Ar. Mezar.

sevāb-ı k. 303/6

ķabūl Ar. Onaylama, razı olma.

ķ. ėtmes 154/7
ķ. ėtti 044/1
ķ. kılġanı 090/13
ķ. 094/3, 143/5
ķ.- ı derd 289/10
ķ.- ı hātır 093/10, 094/1, 167/7
ķ.- ı hātırındur 096/9
ķ.- ı res-i cān ėt 001/3
ķ.+ uņ 096/10

ķabūlī Ar. + Far. Bir kabul, bir onay. (?)

ķ. 088/1

kāc Far. Tokat, darbe.

k. urup 300/4
k.+ ı 121/8
k.+ ıdın 133/5

ķaç - Kaçmak, uzaklaşmak.

ķ. 312/1
ķ.- arġa 221/5, 304/9
ķ.- ıp 093/5, 218/5, 224/5, 277/6,
280/10
ķ.- tı 132/9

ķaçan Ne zaman.

ķ. 058/2, 058/8, 060/8, 060/9,
063/12, 068/2, 069/10, 071/5,
079/6, 109/2, 114/2, 114/6,
132/5, 156/2, 174/3, 176/3,
206/7, 213/5, 214/6, 228/6,
250/9, 258/6, 281/2, 286/2,
292/9, 304/1, 304/11, 311/1,
315/5
ķ.+ dur 244/1
ķ.+ ġa 068/4, 207/1, 315/11

ķaçķu Kaçma, kaçış.

ķ.+ nı 218/7

kād Far. Hırs.

k.- ı reh 009/9

ķadal - Mo. Batmak, saplanmak.

ķ.- ġan 280/4

ķadar Ar. Miktar, derece.

ķ. 125/8, 222/3

ķad(d) Ar. Boy.

ķ.- i ġam 073/1, 277/10
ķ.- i ġamīde 176/6
ķ.- i mevzūn 195/1
ķ.- i ra^c nāsı 185/10
ķ.- i ra^c nāsıdın 150/6
ķ.+ i 042/10, 047/5, 048/2, 048/3,
048/9, 061/7, 080/12, 273/9
ķ.+ idin 057/6
ķ.+ iġa 020/7, 041/11, 165/3,
243/1
ķ.+ inġa 019/1
ķ.+ ini 061/6, 253/2
ķ.+ inġni 074/10
ķ.+ ler 053/7
ķ.+ niġ 210/11

ķadem Ar. Ayak, adım.

ķ. ķoy 021/12, 234/10, 259/7
ķ. ķoydı 013/1, 133/3
ķ. ķoyġan 133/4
ķ. ķoyġay 256/10, 266/10
ķ. ķoyġıl 118/11
ķ. ur 020/10, 312/1
ķ. 017/10, 018/5, 018/8, 019/11,
051/11, 052/1, 163/6, 187/4,
207/11, 227/10, 228/5, 230/10,
230/11, 271/3, 287/4
ķ.- i ^cışk 036/7
ķ.+ de 281/1
ķ.+ din 020/9
ķ.+ ġa 259/7

ķadem-ġāh Ar. + Far. Ayak basılan yer,
adım atılan yer.

ķ. 023/2, 208/10, 230/11
ķ.+ iġa 242/6
ķ.+ inġ 096/4, 234/11

ķademlik Ar. +T. Adımlı.

ķ. 321/10

ķader Ar. Yazgı, alın yazısı.

ķ. 315/5, 322/4
ķ.- i ercmendī 273/6

ķadīm Ar. Başlangıcı olmayan, eski.

ķ. 071/8

- ḳadr** Ar. Değer, itibar; derece.
şeb-i ḳ. 015/10
te'ḥīr-i ḳ. 141/8
kemāl-i ḳ.+ dın 015/1
ḳ.+ i 005/5, 015/6, 015/10, 244/2
- ḳad-rāst** Ar. + Far. Düz boylu.
ḳ. ḳılsam 023/3
- ḳāf** Özel isim. Masallarda Anka kuşunun yaşadığı rivayet edilen efsanevi dağ.
ḳ. 002/8, 203/11
- ḳāf** Ar. Arap alfabesindeki "kef" harfinin bir başka okunuş şekli.
k. 033/10, 033/11
k.+ ıḡa 033/11
- ḳafā** Ar. Kafa, baş, arka, ense.
ḳ. 316/6
- ḳafes** Ar. Kafes.
ḳ.+ de 305/6
ḳ.+ din 124/12, 314/8
ḳ.+ idin 297/9
- kāffe** Ar. Tamamen, bütün.
k. 280/9
- kāfi** Ar. Yeter, yeterli, yetişir.
k. 048/5, 281/4
- kāfir** Ar. Tanrı'nın varlığını ve birliğini reddeden kimse.
nefs-i k. 023/8
- kāfūr** Ar. Kafur ağacından elde edilen, hekimlikte kullanılan, güzel kokulu bir madde.
k. 277/1, 277/5
levḥ-i k. 321/3
'ayn-ı k. 050/1
şem^c-i k. 218/4
k.+ ıdın 289/2
- ḳāfūrī** Ar. Kafurdan yapılma, kafur renginde.
ḳ. 021/8
- kāḥ** Far. Köşk, kasır; yüksek bina.
k. 186/4
k.- ı āsmāndın 005/2
k.- ı ḡafletābād 243/12
k.- ı mecāzī 006/2
k.- ı pūrnezāre 054/10
- kāhil** Ar. Tembel, uyuşuk, gayretsiz (kimse).
k.+ ḡa 227/9
- kāhin** Ar. Gaipten haber verme iddiasında olan kimse; eski Mısırlılarla Hintlilerin dini reisleri.
k.- i cān 071/4
- ḳahr** Ar. Zorlama, zorla iş yaptırma; kudret, güç; yok etme.
ḳ. 254/6
ḳ.+ ge 107/4
ḳ.+ ı 213/6
ḳ.+ ıdın 004/10
- ḳaḥt** Ar. Kıtlık, kuraklık.
ḳ. 212/2, 303/5
- ḳaḳ -** Çakmak, vurmak, kakmak.
ḳ.- ıp 133/3, 208/3
- ḳāḳum** Ar. Sansara benzer, siyah kuyruklu, derisi çok makbul bir hayvanın postundan yapılan kürk.
ḳ.- ı ḥarīr 067/5
- kākül** Far. Perçem.
k. 098/5, 313/10
k.+ din 098/2
- kākülī** Far. Bir perçem.
k. 047/10
- ḳal -** Kalmak, durmak, sürdürmek.
ḳ.- dı 020/1, 040/13, 042/6, 188/5, 262/9, 273/9, 288/3, 293/1, 293/6
yetīm ḳ.- dı 042/7
ḳ.- dıḡ 160/7, 309/8

.- an 044/4
 .- anı 085/8, 114/4, 269/6,
 283/3, 295/10
 .- ay rdi 040/9
 .- ay 032/8, 032/9, 044/3,
 108/6, 124/5, 127/11, 244/9,
 259/2, 272/5, 298/8
 .- ıp 250/11, 279/4, 298/5,
 305/11, 320/1
 .- ıpdur 318/8
 .- madı 085/11, 175/10, 239/7
 .- maay 127/11, 128/8
 .- mapdur 318/6
 .- may 133/9, 170/11, 205/3,
 219/8, 225/6, 263/12, 268/4,
 272/2
 .- mayın 074/2, 294/2
 .- mı 030/10
 .- mıdur 113/9
 .- sa 133/5
 .- ur 160/7

alem Ar. Yazı yazma aracı.
 . ylep 232/7
 . 014/1, 033/11, 319/11, 320/3,
 321/10
 .- i nm 012/3
 .- i sinn 010/8
 .+ din AY/5
 .+ a 033/10
 .+ ni 318/5

alem-ke Ar. + Far. Yazıcı, yazı yazan.
 .+ siz 008/1

km Far. Arzu, emel, istek; lezzet,
 zevk.
 k. ylep 104/13
 k. 003/9, 004/10, 007/4, 027/7,
 060/9, 060/10, 105/1, 114/5,
 119/2, 154/10, 157/1, 168/8,
 174/7, 178/5, 181/8, 183/1,
 183/2, 189/7, 192/5, 193/4,
 194/4, 202/1, 212/11, 214/11,
 216/6, 228/11, 230/12, 232/11,
 240/9, 278/6, 283/6, 283/8,
 284/11, 289/5, 291/3, 292/12,
 296/1, 311/5, 317/7
 nota-ı k. 203/9
 k.- ı b 149/2

k.- ı cya 081/11
 k.- ı dil 206/11
 k.- ı dildin 275/6
 k.- ı til 020/5
 k.+ ı 091/10, 147/2, 173/6, 259/6,
 270/10, 294/3
 k.+ ıda 060/9
 k.+ ıdın 069/11, 284/11
 k.+ ıa 174/9, 237/3
 k.+ ım 219/2, 232/11, 240/9,
 268/8, 283/12
 va' de-i k.+ ım 111/9
 k.+ ıme 289/7
 k.+ ımdın 214/11
 k.+ ıma 268/8
 k.+ ımnı 210/4
 k.+ ın 189/4, 317/8
 k.+ nı 107/10

amı Kırba.
 . 098/7

amer Ar. Ay.
 ad-yı . 306/8
 .+ ni 018/3
 nr-ı .+ ni 109/11

met Ar. Boy.
 . 095/5
 .+ i 013/8, 056/2
 .+ ıa 004/4
 .+ imdin 212/11
 .+ ın 066/8
 .+ ini 253/3

amı Kamı. Kr.: amu.
 . 215/4

km Far. Bir istek, bir arzu.
 k. 232/10, 257/8

kmil Ar. Olgun, eksiksiz, tam.
 k. rdi 047/1
 k. 204/7

km-kr Far. Bahtiyarlık.
 k. 212/10

km-rn Far. İsteine, arzusuna ulamı,
 bahtiyar, mesut.

- k.+ ı 054/7, 171/9
- kām-rānī** Far. Bahtiyarlık, mutluluk.
vaqt-i k. 291/11
- kām-rānlık** Far. + T. Bahtiyarlık,
mutluluk.
k. 028/9, 174/1, 178/6
- ķamuş** Kamış. Krş.: ķamış.
ķ. 279/11, 281/10
ķ.+ dın 280/1
- kām-yāb** Far. İsteğine, arzusuna ulaşmış,
bahtiyar, mesut.
k. 025/7
- ķan** Kan, yaşam sıvısı.
ķ. bolğamı 175/6
ķ. èylep 171/5
ķ. ķılıp 173/10, 246/5
ķ. 011/7, 011/8, 057/10, 058/12,
064/5, 082/5, 085/9, 106/8,
108/2, 108/11, 116/1, 134/3,
134/4, 170/6, 170/7, 174/2,
174/3, 181/11, 250/3, 251/2,
258/8, 288/3, 300/3, 302/7
ķ.+ dın 062/5, 178/7
ķ.+ dur 235/10
ķ.+ ı 127/2, 247/11, 285/2
ķ.+ ıdın 170/7, 276/6
ķ.+ ığa 081/9
ķ.+ ımızını 126/13
ķ.+ ını 127/1, 127/2, 178/8
- kān** Far. Kaynak, cevher, maden
ocağı.
k. 060/2, 061/10, 137/1, 186/3
k.- ı cevher 155/11
k.- ı ferheng 095/1
k.- ı la^c1 060/2
gevher-i k.- ı melāhat 152/6
mār-ı k. 077/10
k.+ dın 075/6
- ķana** Nerede.
ķ. 016/8
- ķanā^c at** Ar. Kısmete razı olma, yetinme,
bir şeyi yeterli görüp fazlasını
istememe.
ķ. 099/1, 243/8, 283/5
- ķanat** Kanat.
ķ.+ ıñdın 006/5
- ķand** Ar. Şeker.
ķ. 115/1, 164/9, 165/10
ķ.- ı ālāt-ı şirīn 104/5
- ķanda** Nerede. Krş.: ķayda.
ķ. 292/8
- ķandīl** Ar. Kandil.
ķ. 038/11
ķ.+ lergā 023/5
- ķanı** Hani, nerede.
ķ. 247/1, 253/10, 288/2, 300/7,
306/8, 318/7
- ķanġar** - Atın kafasını hareket dizginini ile
ya da eyerin kaşına dizginleri
takarak kısa bir şekilde
bağlamak.
ķ.- mağay 171/7
- ķānūn** Ar. Kaide, âdet, usul, yol.
ķ.+ ıda 297/5
ķ.+ larığa 197/4
- ķapar** - Kabarmak, şişmek.
ķ.- ġay 052/2
- ķapuğ** Kapı.
ķ. 228/7, 236/2
ķ.+ dın 205/8, 221/6
ķ.+ larımı 208/5
- ķār** Far. İş, fayda, kazanç.
k. 022/3, 061/2, 104/13, 137/1,
227/1, 253/9, 268/11, 310/9,
319/4
āhir-i k. 106/5, 140/9
evvel-i k. 152/10
k.- ı elmās 108/8
k.- ı müşkil 048/1
k.- ı nūr 056/10

- k.- ı şeytān 241/9
k.+ ı 272/1, 283/1
encām-ı k.+ ı 140/5
- ka' r** Ar. Çukur, dip, nihayet.
k.+ ıda 138/10
k.+ ıdın 128/10
k.+ ige 135/10
- kara** Siyah, en koyu renk.
k. 025/4, 073/4, 078/11, 091/3,
137/3, 155/3, 172/3, 180/8,
194/1, 202/7, 208/1, 211/8,
219/1, 250/5, 305/3, 312/11
k.+ ğa 176/3
k.+ nı 318/2
k.+ rağ 091/3
k.+ sın 318/1
- kara -** Bakmak, gözlemek.
k. 200/2
k.- p 079/2, 188/9, 209/8, 217/9,
256/8, 307/1
- karağlık** Bakma, gözetleme.
k. 175/1
- karak** Göz, göz bebeği.
k.+ ın 317/10
- karalık** Siyahlık, karalık.
k. 250/6
- kārān** Far. Kār sahipleri, kârlar.
k. 315/10
- karanğı** Karanlık.
k. 236/6, 253/5
- karār** Ar. Bir iş veya konu hakkında verilen kesin hüküm; sebat, durma.
k. erdi 176/3
k. 083/5, 249/1
k.- ı şabr 061/1, 224/4
k.- ı şabrdın 249/1
k.- ı tākati 255/7
k.+ ı 044/7, 049/9, 074/2, 111/1,
148/7, 167/4, 173/9, 243/7,
254/11
- k.+ ım 081/2, 082/8, 106/1
k.+ ın 311/7
- karış** Nazar, bakış.
k.+ ı 055/5
- kār-āzmā** Far. Tecrübeli, iş bilen.
k. 197/4
- kardeş** Kardeş.
k. 199/6
- kār-ger** Far. İş yapan, iş işleyen.
k. 008/7, 183/11
- karı** İhtiyar, yaşlı.
k.+ ğa 125/3
- karılık** Yaşlılık, ihtiyarlık.
k.+ da 317/5
- karın** Karın, göbek.
k. 098/10
- kār-sāz** Far. İş işleyen, becerikli.
k. 315/6
k.+ ın 273/1
k.+ ının 115/4
- kār ü bār** Far. İş gücü, kazanç.
k.+ ı 011/9, 015/2, 033/8, 036/4,
045/7, 063/3, 085/4, 116/2,
156/7, 157/2, 167/4, 173/4,
222/11, 257/3, 259/5, 274/1,
283/1, 319/3
k.+ ım 068/3, 289/7
k.+ ın 222/6
- kārvān** Far. Kervan.
k. 138/6, 139/3
k.+ dın 140/6, 140/8, 140/9
k.+ ğa 142/8, 142/10
k.+ ı 138/12
k.+ lar 141/5
- kārvānī** Far. Bir kervan.
k. 119/5, 128/5
- karz** Ar. Borç, ödünç.
k. 312/2

- kaşab** Ar. Saz, kamyş.
k. 098/4
- kaşab-düz** Ar. + Far. Kamyş işleyen,
kamyş ören. (?)
k. 004/4
- kaşd** Ar. Hedef, amaç, niyet; bile bile
yapma; niyet ederek, isteyerek
yapma.
k. kılsa 272/6
k. 148/9, 148/11, 220/11
k.- ı çāh 139/2
k.+ ı 043/6
k.+ ımız 130/2
k.+ ıñ 089/7
- kāse** Far. Tas, çanak.
k. 229/5
k.+ lerniñ 229/6
k.+ side 281/4
k.+ sini 302/5
- kāşır** Ar. Kısa, kusurlu, az.
k. olğum 052/3
- kāşid** Ar. Kasteden, tasarlayan; postacı,
haberci, ulak.
k. 086/3, 090/12, 101/9
dānā-yı k. 096/2
k.- i sāmī 086/11
k.- i tiz 101/8
k.+ i 087/3
k.+ lergā 090/5
- kaşr** Ar. Köşk, saray.
k. 248/4, 255/1, 256/6
k.- ı devletābād 249/3
k.- ı heştüm 018/9
k.- ı şāh irdi 148/11
k.- ı vaḥdet 163/8
k.+ ı 024/11
- kāst** Far. Eksik, noksan, kusur.
k. 037/11, 038/10, 204/1
- kāş** Far. Keşke, ne olurdu.
- k. 022/5, 022/8, 062/7, 081/4,
088/10, 165/2, 165/6, 182/10,
254/4, 254/5
- kaş** Yan, huzur, karşı, nezd.
k. 220/2
k.+ ıda 043/6, 226/5
k.+ ıdın 230/12
k.+ ığa 087/7, 171/7, 180/5,
193/10
k.+ ıñ 210/11
k.+ ıñda 231/5
k.+ larıñ 211/1
- kaş** Kaş.
k. 025/2, 057/10, 064/5,
k.+ dın 056/6
k.+ ğa 093/1
k.+ ı 056/5
k.+ ıñız 159/4
- kāşāne** Far. Köşk, saray, yuva.
k.+ si 005/11
k.+ sinde 259/9
- kaṭ** Ar. Kesme, biçme; sona erdirme,
bitirme.
k. eter 125/5
k. etip 099/2
k. eylep 099/3
k.-ı ḥayātığa 261/9
k. 133/6, 261/9
k.+ ın 141/13
- kaṭ -** Katmak, koymak, eklemek.
k.- tıñ 161/7
- kaṭ** Kat, derece, tabaka; yan, huzur.
k.+ ıda 260/1, 262/1
k.+ ığa 224/1
k.+ ımdın 221/4
- kaṭār** Ar. Sürü, dizi.
k.+ ın 053/4
- kaṭığ** Katı, sert.
k. 309/7
- kātil** Ar. Katleden, öldüren.
zehr-i k. 311/3

- katl** Ar. Öldürme.
 .- ı dıĒer 128/1
 .- i bıĒunāh 127/4
 .+ din 128/1
- katla** Defa, kere, kez.
 . 128/1
- kaṭre** Ar. Damla.
 . 064/6, 073/7, 181/1
 .- i su 249/5
 .- yi gerdūn 160/2
 .+ sidin 025/7
- kaṭre-bār** Ar. + Far. Damla yaĒdıran,
 damla saĒan.
 .+ ı 094/8
- katıklık** Katılık, sertlik.
 .+ ıdın 307/4
- kavı** Ar. Kuvvetli, gūĒlū, saĒlam.
 . ērdi 122/1
 . 122/10, 298/9
- kavl** Ar. Sōz, lakırdı.
 .+ i 314/11
- kavm** Ar. Boy ve soyca akraba halk, bir
 peygamberin gōnderildiĒi topluluk,
 insan topluluĒu.
 . 136/9
 .- ı bedendiŒ 136/6
- kavmı** Ar. Kavme ait, aynı kavimden
 olan.
 .+ lerni 316/6
- kavs** Ar. Yay.
 .- i uzah 202/5
 .+ in 307/10
- kayan** Taraf, yan.
 . 199/11
 .+ da 137/4
 .+ dın 151/10
 .+ ı 106/7
- kayan** Hangi taraf, hangi yan.
- . 062/1, 062/3, 081/4, 134/5
 .+ da 306/8
- ayd** Ar. BaĒ, zincir, bukaĒı.
 . bolĒay 311/7
 .- ı fūsunuĒa 009/11
 .- ı irādet 242/7
 .+ ıda 219/3, 263/4
 .+ ıdın 026/4, 080/4, 086/2
 .+ ıĒa 008/11, 043/3
- ayda** Nerede. KrŒ.: anda.
 . 045/9, 051/1, 057/4, 061/1,
 085/10, 131/11, 181/4, 238/8,
 271/11, 314/8, 318/7
- aydın** Nereden.
 . ērūr 159/5
 . 014/9, 023/2, 039/3, 159/5
- ayĒu** Kaygı, ŒzŒntŒ, keder.
 . 034/5, 054/9, 318/1
 .+ sıdın 008/10, 273/10, 312/9
- ayĒulu** Kaygılı, kederli.
 .+ sı 021/7
- āyil** Ar. Razı olan, boyun eĒen.
 . 231/7
- āyim** Ar. Ayakta duran, kıyamda
 bulunan.
 . 189/3
- ayna** - Kaynamak, coŒmak, taŒmak.
 .- sun 033/3
- ayŒer** Ar. Eski Roma ve Bizans
 imparatorlarının kullandıĒı
 unvan.
 .- i rŒm 086/3
- aysı** Hangi, hangisi.
 . 025/11, 039/2, 054/8, 075/6,
 075/7, 133/5, 134/2, 237/1,
 305/10
 .+ da 006/8
 .+ dur 088/2
 .+ Ēa 103/10

- ķaytar** - Döndürmek, çevirmek. Krş.:
ķaytur-
ķ.- ğıl 298/3
ķ.- ma 020/9
ķ.- mağay 171/7
- ķaytur** - Döndürmek, çevirmek. Krş.:
ķaytar -
ķ.- ğuçu 140/10
- ķayu** Hangi.
ķ. 075/7, 150/9, 286/9, 318/11
- ķayyūm** Ar. Her şey üzerinde kaim olan,
her şeyi elinde bulunduran Allah.
ķ. 003/12
- ķaz** - Kazmak.
ķ.- ğanı 132/4
- ķaz** Kaz. (?)
ķ.+ ı 219/8
- ķazā** Ar. Olacağı önceden Allah
tarafından takdir olunan şeylerin
gerçekleşmesi, istemeden
yapılan ve elden çıkan kötü iş,
zararlı iş, hüküm.
ķ. 133/8, 237/11
ķ.- yı ferşdin 294/10
ķ.+ dın 133/8
ķ.+ ğa 072/4, 147/4
ķ.+ sı 236/1
ķ.+ sığa 227/4
ķ.+ sını 133/7
- ķebāb** Ar. Ateşte pişirilmiş et, kebab.
k. bolup 085/8
k. olğan 166/1
būy-ı k.- ı dil 064/8
k.+ ığa 166/1
- ķebābī** Ar. + Far. Kebab gibi.
berg-i k. 265/11
- ķebg** Far. Keklik.
k. 131/1
k.- i ħırāmān 119/4
serv-i k.- i reftār 211/2
- ķec** Far. Eğri, çarpık, kıvrım; hile,
tuzak.
rāh- ı k. 214/10
k. olğay 126/11
k. 098/2, 126/11, 214/9
- ķec-rev** Far. Eğri giden; aksak, topal.
k. 125/11
- ķeç** - Geçmek.
k. 104/1
k.- er 304/4
k.- ip 005/11, 129/3, 150/4,
158/10, 171/3, 184/7, 259/6,
263/13, 293/7
k.- ken 097/5
k.- key 183/7
k.- megey 248/7
k.- mes ěrdi 063/6
k.- miş 051/2
k.- ti 097/5, 148/7, 293/9
- ķeç** Geç.
k. 029/6
k.+ dūr 071/6
k.+ ğa 071/6
- ķeçe** Gece.
k. 016/1, 016/3, 063/6, 066/2,
085/4, 101/7, 120/2, 122/3,
123/9, 166/4, 167/4, 169/5,
213/4, 264/2
k.+ ki 058/12
k.+ si 015/9
- ķeçür** - Geçirmek; affetmek.
k.- gen 065/9
k.- geni 114/3
k.- gey 094/6
k.- ğil 285/6, AY/6
- ķef** Ar. El içi, avuç; ayağın altı,
tabanı.
k.- i pā 289/6
k.- i pāy 052/2
k.- i pāyedin 110/7
k.- i pāyığa 255/11, 279/8
k.+ i 050/7, 203/10
k.+ idin 146/4, 277/1
k.+ idür 309/7

- k.+ iga 203/3
- kefen** Ar. Ölüünün gömülmeden önce sarıldığı beyaz bez, yakasız gömlek, yakasız mintan.
k. 300/10, 304/2
k.+ ge 303/2
- kefil** Ar. Kefalet eden.
k.+ i 272/9, 272/10
- keh-keşān** Far. Saman yolu.
k.+ dın 281/5
- kej-düm** Far. Akrep.
k.+ idin 279/5
- kél -** Gelmek.
k. 003/3, 022/1, 080/5, 087/5, 116/10, 205/6, 248/9, 296/7, 308/1, 317/11
k.- di érse 285/8
k.- di 016/7, 031/5, 044/11, 061/1, 074/5, 079/10, 097/1, 137/7, 139/3, 142/3, 145/5, 147/3, 149/5, 155/11, 158/7, 162/4, 169/6, 192/2, 204/10, 213/4, 224/1, 232/2, 256/4
k.- diler 103/8, 140/6
k.- dim 107/6, 150/3, 224/1
k.- gen 087/4, 090/11, 142/8, 149/10, 180/12
k.- genç 037/4, 218/5
k.- geni 063/9, 080/4, 085/7, 096/11
k.- gey 101/3, 181/11, 255/9
k.- gil 296/7
k.- iğ 233/10
k.- ip 031/8, 041/5, 061/5, 066/2, 072/4, 084/5, 084/6, 086/4, 103/9, 117/6, 119/10, 129/9, 134/6, 134/7, 138/5, 138/13, 142/2, 143/10, 146/11, 149/1, 149/5, 171/6, 171/8, 174/8, 215/5, 218/6, 241/11, 258/5, 287/1, 290/7, 290/9, 293/9, 295/7, 298/1, 316/4
k.- ipdür 088/1, 220/11
k.- ipsèn 143/4
k.- işdin 148/4
- k.- mek 230/12
k.- mes 024/6, 047/8, 087/3
k.- mey 242/1
k.- meyin 262/8
k.- miş 228/3
k.- se 144/3, 255/10, 279/9, 282/1, 282/4
k.- seğ 319/1
k.- sün 298/7
k.- tür 206/4
k.- türey 265/2
k.- ür érdi 044/10, 120/6
k.- ür 058/10, 104/7
k.- ürdin 314/5
k.- ürni 123/8
- kelām** Ar. Söz, lakırdı.
k.+ ı 020/4, 025/8, 036/11, 056/8
k.+ ımnı 001/4
- kelāmī** Ar. Kelama, söze ait; sözle ilgili.
k. 024/11
- kelāt** Far. Kale. (?)
k.+ ım 274/7
- kelīm** Ar. Konuşan; Hz. Musa'nın lakabı.
k. 013/4
- kéltür -** Getirmek.
k. 003/3, 008/8, 208/10, 230/10, 285/11
becā k. 154/3, 207/4
k.- di 045/3, 109/9, 146/5, 146/6, 155/10, 174/6, 192/9, 193/10, 204/9, 252/10, 266/6, 287/4, 289/11, 298/5
becā k.- di 120/1
haber k.- di 097/2
k.- düm 016/10
k.- geni 072/6
becā k.- geni 238/2, 269/5
īmān k.- geni 283/3
k.- genidin 101/11
k.- gey 054/4, 203/2
k.- gil 119/3, 142/9, 266/4
becā k.- megi 163/11
k.- mek 040/5, 269/2, 314/8
k.- mekke 204/9

k.- mes 310/1
 k.- meseñ 163/9
 k.- mesin 027/1
 k.- se 278/7
 k.- señ 003/4, 040/1, 314/6
 k.- üp 069/3, 084/7, 087/7,
 108/10, 165/5, 246/5
 k.- ür 118/3, 167/10
 k.- ürge 231/1

kéltürel - Getirebilmek.

k.- mey 124/7

kem Far. Az, eksik; fena, kötü.

k. 107/9, 204/1, 274/8, 277/2

kemā-hī Ar. Olduğu gibi, aynen, gereği gibi.

k. 002/5, 268/7, 315/6

kemāl Ar. Olgunluk, mükemmellik.

k. 075/5, 160/1, 190/8
 k.- i cehd 201/9
 k.- i fażlığa 180/3
 k.- i kıadrın 015/1
 k.- i mihr 124/9
 k.- i ‘ aklığa 126/10
 k.- i perveriş 066/10
 k.- i saltanat 114/11
 k.- i şıdķ édi 293/2
 k.- i şıdķdın 170/1
 k.+ i 028/7, 038/6, 085/10, 192/9,
 210/11
 vaşf-ı k.+ i 082/4
 āyāt-ı k.+ idin 003/7
 k.+ iğa 040/6, 205/6, 272/4
 k.+ im 288/8
 k.+ in 082/3
 setr-i k.+ in 025/5
 k.+ ini 148/2

kemālāt Ar. Olgunluklar, mükemmellikler.

kitāb-ı k. 310/2

kemālī Ar. + Far. Bir olgunluk, bir mükemmellik. (?)

k. 190/10

kemend Far. Kement, bağ, ucu ilmekli uzunca ip.

k.- i vehm 024/11
 k.+ ge 211/1
 k.+ i 075/1, 247/6
 k.+ inđür 180/11

kemer Far. Bel bağı, kuşak.

k. 051/1, 051/3, 165/6, 189/11,
 190/1, 247/5, 270/3
 tavķ-ı k. 216/10
 k.+ din 231/9
 k.+ ler 164/3
 k.+ ni 044/11

kemer-bend Far. Kemer bağı.

k. 044/3, 047/4, 104/2, 115/1,
 144/1, 164/9
 k.- i muraşsa^c 146/9
 k.+ im 044/9

kemīn Ar. Pusu.

k. 028/8

kemīne Far. Aciz, güçsüz; zavallı.

k. 066/3

kem-ter Far. İtibarsız, aciz, hakir; eksik.

k. 017/9, 081/7, 182/7, 182/8,
 183/10

ken‘ ān Özel ad. Hz. Yakup’un memleketi, Filistin.

k. 041/6
 feraḥ-efzā-yı k. 042/3
 ḥad-ı k. 041/5
 ḥas-ı şahrā-yı k. 042/3
 meh-i k. 028/6
 k.+ dın 120/10

ken‘ ānī Özel ad. Kenanlı, Filistinli.

k. 149/1

kenār Far. Kıyı, çevre, kenar. Krş.: kenāre.

k.- ı kevn 067/1
 k.- ı nīl 144/11
 k.- ı nīldin 146/5
 k.+ imda 066/10
 k.+ in 042/8

- kenār** Far. Kucaklama.
k. étkey 034/3, 174/6
k. 173/12, 209/9
- kenāre** Far. Kıyı, çevre, kenar. Krş.:
kenār.
k. 174/9, 219/6
- kenār ü būs** Far. Kucaklama ve öpme.
k. 209/9
k.+ dın 173/12
k.- ı la^ç lidin 174/7
- kenīse** Ar. Kilise.
k. 086/10
- kenīz** Far. Cariye, halayık. Krş.: kenīze.
k. 095/5, 096/5, 258/2
k.+ i 182/8, 255/8
k.+ iñ 081/8
k.+ ler 100/9, 114/13, 167/5,
189/2, 190/5
k.+ lergā 083/8, 258/3
k.+ lerni 188/4
- kenīze** Far. Cariye, halayık. Krş.: kenīz.
k.+ ler 229/9
- kenīzek** Far. Cariye, halayık, küçük
cariye.
k. 065/1, 182/7, 188/11
k.+ ler 059/5, 060/4, 063/7,
064/11, 095/8, 100/8, 102/7,
187/6
k.+ lerde 187/11
k.+ lerni 222/4
- kenīzek-zāde** Far. Cariyeden doğan,
cariyeden olan.
k.+ lerni 134/6
- kenīzī** Far. Bir cariye, bir halayık.
k. 081/7, 182/7
- kenīz-vār** Far. Cariye gibi.
k. 254/9
- kēñrū** Geniş, rahat.
k. 209/1
- ker** Far. Kuvvet, kudret; meram ve
maksat.
k.- i ehl-i hüşī 226/8
- kerāmet** Ar. Lütuf, kerem, ihsan; ermiş
kimselerin gösterdikleri
olağanüstü davranış ve durum.
k. 010/1, 123/1, 295/1
nañl-i k. 121/5
- kerāmet-hāne** Ar. + Far. Keramet evi,
keramet meskeni.
k. 295/2
- kèrek** Gerek, lazım.
k. bolsa 017/4
k. 007/11, 035/10, 125/11,
126/1, 127/2, 127/4, 127/9,
129/10, 131/2, 131/7, 176/8,
183/6
- kèrek** - Gerekmek, gerekli olmak, lazım
olmak.
k.- mes 201/7, 266/5, 281/3
- kerem** Ar. Cömert, cömertlik.
k. èylep 143/5, 285/6
k. kııl 312/3
k. 004/6, 042/7, 096/4, 151/12,
205/7, 214/2, 217/3, 218/1,
259/11, 304/1
āşār-ı k.+ din 266/9
k.+ i 030/6
k.+ ide 115/8
dem-i k.+ iñ 068/7
- kerrār** Ar. Savaşta döne döne saldıran.
k. 118/2
- kerre** Ar. Defa, kez, kere.
k. 060/5, 081/5
- kès** - Kesmek.
k.- er 215/8
k.- erge 232/6
k.- ip 021/8, 055/1, 098/10
baş k.- ip 021/6
k.- ipdür 032/3
k.- tim 067/2

- k.- tiñizler 233/9
- kesād** Ar. Yokluk, kıtlık.
k.+ ı 152/3
- kesāfet** Ar. Kir, pislik, kötülük.
k. 124/7
- kesb** Ar. Çalışıp kazanma, elde etme.
k. ettiñ 311/3
k.- i hüsñ 192/10
- kēsil** - Kesilmek.
k.- di 266/11
k.- geni 227/4
- kesīlik** Far. İnsanlık, mertlik.
k.+ ke 020/8
- kesīr** Ar. Kırılmış; fakir, muhtaç.
k. 031/6
- keşret** Ar. Çokluk, bolluk.
k. 163/8
mazāhir-i k. 025/12
- kēş** - Geçmek. Krş.: kēç -.
k.- miş 003/1
- keşākeş** Far. Çekişme, münakaşa.
k. kılğani 225/9
k.+ din 010/8
k.+ i 072/6
- keşf** Ar. Meydana çıkarma, gizli bir şeyi bulma.
k. oldı 161/5
k. 226/2
k.- i esrār-ı tarīkat 024/7
- keşide** Far. Çekilmiş.
ğam-ı k. 075/11
- kēt** - Gitmek.
k.- ip 028/5, 040/13, 258/7,
262/8, 279/3, 288/1, 306/10
k.- ipdür 313/4
k.- ken 084/1
k.- key 077/5, 259/3
k.- mekde 128/7
- k.- mey 275/2
k.- miş 030/9
k.- ti 040/12, 090/9, 128/10,
137/4, 224/4, 248/11, 275/3, 277/4,
304/3, 308/6, 310/9
k.- tiler 090/10, 264/5
k.- tiñ 062/2
- kēter** - Gidermek, defetmek.
k.- di 132/12
- kētür** - Getirmek.
k.- gey 087/5, 143/3
- kevākib** Ar. Yıldızlar.
k. 033/3, 109/6
k.+ din 124/2
- kevn** Ar. Varlık, âlem, kainat.
k. 045/11, 067/1
kenār-ı k. 067/1
k.- i cihāndın 030/2
k.+ ni 065/9
- kevneyn** Ar. Dünya ve ahiret.
serhalka-i k. 012/4
şāh-ı k. 017/10
- kèy** - Giymek.
k.- ip 052/11, 053/3, 098/4,
146/7, 146/8, 164/5, 204/2,
297/12
k.- mekke 311/7
- keyān** Far. Büyük hükümdarlar, şahlar.
k. 053/5
k.- ı şāh 075/6
- keyānī** Far. Büyük hükümdara mahsus.
k. 095/7
- kèydür** - Giydirmek.
k.- diler 241/3
k.- se 165/1
- keyfiyyet** Ar. Nitelik; husus.
k.+ ini 020/2
- kèyin** Sonra, arka, peş.

- k. 127/3, 133/5, 216/1, 256/1,
274/3, 303/8
k.+ din 264/7
k.+ ige 191/10
- keyvān** Far. Özel ad. Satürn gezegeni,
Zuhal.
k.+ dın 039/6
- kéz** - Gezmek. Krş.: key -.
k.- di 162/6
k.- er 315/10, 316/1
k.- ip 099/3, 101/2, 128/3
- kible** Ar. Namazda yöneldiğimiz taraf,
Kabe'nin bulunduğu taraf,
güney.
ķ. 045/6
ķ.- i cānım 283/10
- kible-gāh** Ar. + Far. Kiblenin bulunduğu
yer, kible tarafı.
ķ.- ı cānım 150/1
- kıçkır** - Bağırarak, haykırmak.
ķ.- ip 241/6
ķ.- ur érđi 258/2
- kıl** - Etmek, yapmak.
ķ. 001/7, 002/4, 006/6, 009/9,
022/4, 029/12, 031/3, 043/9,
043/11, 082/11, 105/4, 118/8,
122/4, 124/4, 143/5, 144/11,
144/12, 163/3, 163/9, 170/9,
189/5, 190/1, 195/3, 195/4,
206/6, 208/10, 209/4, 221/8,
221/9, 243/3, 248/10, 295/4,
297/1, 306/1, 312/8, 314/7,
315/10, 315/11
cā ķ. 315/3
cāh ķ. 007/7
cüdā ķ. 243/2, 312/4
cüstücü ķ. 118/8
devā ķ. 210/4
dildārlik ķ. 022/2
du' ā ķ. 008/4
fedā ķ. 312/4
ġamh'ārlik ķ. 022/2
gusil ķ. 316/5
güzer ķ. 118/11
- ħaber ķ. 008/6
ħam ķ. 020/11
ħazer ķ. 124/8, 235/7
kerem ķ. 312/3
merħamet ķ. 143/5
mu' aħtar ķ. 002/3, 002/8
müyesser ķ. 283/12
nażar ķ. 027/2, 190/1
nevā ķ. 007/7
'amel ķ. 311/3
'anberfeşān ķ. 002/9
'ināyet ķ. 021/11
pāre ķ. 001/4
rehā ķ. 235/2
revā ķ. 210/4, 235/2
şekerzebān ķ. 002/9
şüstüşü ķ. 144/12
temāşā ķ. 119/3, 306/1
terahħum ķ. 075/3
tütiyā ķ. 315/3
ķ.- am 165/4
ķ.- ay 033/2, 034/8, 034/9, 035/1,
036/8, 047/9, 047/10, 047/11,
205/7, 246/7
ķ.- dı 013/11, 015/3, 018/4,
018/9, 034/11, 037/10, 044/2,
045/4, 058/13, 059/2, 061/5,
062/5, 068/5, 070/2, 072/4,
074/5, 076/6, 079/11, 080/12,
080/13, 081/1, 084/2, 086/4,
087/6, 097/3, 097/6, 099/8,
104/7, 108/1, 123/6, 124/9,
132/1, 132/7, 132/9, 138/4,
139/2, 142/1, 143/1, 145/10,
148/10, 149/3, 149/4, 149/5,
153/3, 154/8, 155/9, 158/4,
158/6, 159/1, 159/3, 162/2,
162/4, 162/9, 169/9, 169/10,
171/11, 172/4, 173/3, 181/8,
190/8, 191/7, 193/3, 193/7,
196/10, 197/3, 198/1, 201/6,
202/4, 202/6, 202/7, 203/4,
203/5, 205/8, 208/9, 209/11,
214/5, 217/11, 218/3, 219/5,
220/4, 220/5, 220/8, 221/8,
222/1, 224/2, 224/3, 225/11,
225/12, 226/7, 232/8, 237/5,
239/4, 241/1, 241/2, 241/4,
252/12, 255/11, 256/4, 257/5,
260/2, 264/7, 266/9, 267/5,

- 268/10, 270/11, 271/6, 271/7,
273/2, 273/3, 283/7, 284/1,
288/1, 288/4, 290/7, 293/7,
294/1, 295/5, 296/8, 296/10,
299/3, 299/6, 300/3, 301/6,
302/2, 303/4, 321/10
āğāz k̄.- dı 159/1
ārzū k̄.- dı 171/9
bahāne k̄.- dı 215/6
binā k̄.- dı 279/2, 280/1
cehd k̄.- dı 171/10
cerāhat k̄.- dı 297/4
cevlān k̄.- dı 195/6
du‘ ā k̄.- dı 040/3, 122/7
ezmālīk k̄.- dı 015/3
ğayb k̄.- dı 039/4
ħall k̄.- dı 018/8
hemrāh k̄.- dı 158/6
istikbāl k̄.- dı 084/3
iṣāret k̄.- dı 252/11
iẓhār k̄.- dı 155/9
luṭf k̄.- dı 103/10
maḥv k̄.- dı 158/10
menzilgāh k̄.- dı 139/2
mest k̄.- dı 082/2
muğber k̄.- dı 307/2
mu‘ aṭṭar k̄.- dı 201/5
müheyyā k̄.- dı 290/8
naṣīhat k̄.- dı 298/6
naẓar k̄.- dı 038/1, 142/10
pīše k̄.- dı 257/5
şadef k̄.- dı 042/8
taḥammül k̄.- dı 249/4, 249/7
ṭahāret k̄.- dı 285/2
ṭaleb k̄.- dı 204/8
tefaḥḥuṣ k̄.- dı 103/11
temāşā k̄.- dı 038/1, 103/5,
209/11
vaşiyyet k̄.- dı 262/3
k̄.- dılar 037/8, 037/9, 084/8,
100/4, 124/3, 125/1, 133/2,
207/7, 229/2, 233/11, 234/6,
238/7, 263/1, 300/10
cüdā k̄.- dılar 172/5
feryād k̄.- dılar 242/4
nidā k̄.- dılar 296/6
revāne k̄.- dılar 100/5
k̄.- dım 001/10, 011/7, 156/3,
215/7, 222/2, 222/4, 290/2
binā k̄.- dım 295/3
endişe k̄.- dım 240/1
fedā k̄.- dım 207/3
ḥaṭā k̄.- dım 285/6
kör k̄.- dım 246/4
pīše k̄.- dım 240/1
şadaķa k̄.- dım 161/2
şerḥ k̄.- dım 319/5
k̄.- dıñ 002/7, 008/11, 008/12,
009/2, 009/4, 009/12, 073/3,
073/4, 073/5, 073/6, 111/4,
149/6, 149/8, 161/4, 161/9,
220/9, 222/8, 254/1, 285/9, 295/2
berbād k̄.- dıñ 062/10, 149/7
bīārām k̄.- dıñ 111/4
bünyād k̄.- dıñ 062/10
dīvāne k̄.- dıñ 206/1
feryād k̄.- dıñ 149/7
ḥazān k̄.- dıñ 090/1
hemḥāne k̄.- dıñ 206/1
hemrāh k̄.- dıñ 161/8
iṣ k̄.- dıñ 192/7
meyl k̄.- dıñ 068/2
müheyyā k̄.- dıñ 009/12
sürmesā k̄.- dıñ 010/2
tütüyā k̄.- dıñ 010/2
zār k̄.- dıñ 089/5
ifrāt k̄.- duķ 009/1
k̄.- ğan 028/8, 066/1, 136/4,
138/1, 201/10
āvāre k̄.- ğan 150/4
beyān k̄.- ğan 129/7
ta‘ ayyün k̄.- ğan 151/8
k̄.- ğanının 259/11
k̄.- ğanı 104/10, 290/5
binā k̄.- ğanı 279/11
delālet k̄.- ğanı 233/2
ēgiz k̄.- ğanı 238/1
fāş k̄.- ğanı 219/11
ğalebe k̄.- ğanı 292/10
iḥtiyār k̄.- ğanı 171/1
ķabül k̄.- ğanı 090/13
keşākeş k̄.- ğanı 225/9
münderic k̄.- ğanı 196/12
müşāhede k̄.- ğanı 249/11
nezāre k̄.- ğanı 255/1
‘ arz k̄.- ğanı 151/7
pāk k̄.- ğanı 144/9
pervāz k̄.- ğanı 297/9
siyāset k̄.- ğanı 233/2
şerḥ k̄.- ğanı 167/8

- taleb k.- ğanı 173/6
 tazarru^c k.- ğanı 180/5
 temennā k.- ğanı 188/13
 vaşıyyet k.- ğanı 260/1
 k.- ğay êrdi 197/12
 k.- ğay 037/1, 086/9, 101/9,
 131/8, 137/3, 144/5, 150/10,
 179/4, 180/2, 201/11, 202/2,
 219/4, 223/10, 225/8, 257/2,
 279/1
 āgāh k.- ğay 024/2
 fedā k.- ğay 214/4
 ħursend k.- ğay 091/11
 pāk k.- ğay 180/4
 peyvend k.- ğay 091/11
 sāye k.- ğay 150/10
 şefā^c ath^h āh k.- ğay 024/2
 k.- ğaylar 124/7, 126/5
 ħīle k.- ğaylar 126/6
 üstüvār k.- ğaylar 310/2
 k.- ğaymiz 125/7, 127/6
 k.- ğıl 009/6, 011/6, 089/10,
 160/6, 212/7, 243/3, 285/7,
 292/8, 312/10
 bülendāvāz k.- ğıl 001/4
 nezāre k.- ğıl 307/1
 k.- ğum 069/4, 079/1, 117/8,
 180/2
 k.- ğumdur 137/12
 k.- ğuñ 080/6
 k.- ğunça 119/7
 k.- ğuñdur 073/2
 k.- ıp êrdiñ 292/2
 k.- ıp 001/11, 003/11, 009/1,
 010/11, 011/3, 021/10, 023/2,
 025/3, 025/7, 031/10, 039/1,
 042/9, 048/5, 050/6, 050/10,
 053/1, 055/4, 055/8, 055/11,
 059/8, 061/6, 063/3, 064/4,
 069/2, 073/5, 074/2, 076/9,
 077/9, 079/11, 080/11, 082/5,
 084/11, 091/9, 092/1, 094/5,
 096/1, 099/2, 100/10, 102/3,
 103/2, 104/6, 105/8, 107/9,
 108/2, 110/7, 112/3, 117/4,
 117/9, 118/5, 119/4, 120/1,
 126/4, 128/4, 129/11, 130/11,
 132/7, 136/2, 136/7, 137/11,
 140/7, 152/4, 153/4, 161/3,
 162/4, 165/3, 165/7, 165/9,
 166/6, 169/10, 185/3, 188/3,
 190/2, 192/4, 195/9, 198/5,
 202/9, 204/1, 209/6, 216/11,
 217/3, 217/8, 219/6, 221/2,
 221/9, 222/9, 223/7, 224/3,
 228/6, 229/11, 231/3, 241/8,
 242/6, 243/4, 243/5, 243/8,
 246/2, 248/5, 252/3, 253/7,
 254/8, 256/11, 257/4, 257/10,
 257/11, 261/5, 268/6, 271/6,
 275/11, 281/1, 281/5, 281/6,
 284/3, 291/4, 292/2, 293/3,
 295/1, 297/12, 299/8, 299/9,
 300/5, 300/11, 320/8, 320/9
 ārāste k.- ıp 101/12
 fāriğ k.- ıp 236/11
 girdiñ k.- ıp 305/8
 gülgün k.- ıp 245/11
 kan k.- ıp 173/10, 246/5
 müheyyā k.- ıp 185/1
 nevāzişler k.- ıp 092/6
^c arza k.- ıp 188/12
 perveriñ k.- ıp 040/6
 rüşen k.- ıp 079/2
 şafha k.- ıp 025/5
 secde k.- ıp 123/4
 tābiñ k.- ıp 305/8
 teklif k.- ıp 201/1
 k.- ıpdur 048/5, 074/9, 075/2,
 082/10, 087/10, 093/6, 094/10,
 095/1, 125/4, 172/9, 213/2,
 220/11, 246/2
 cā k.- ıpdur 318/8
 taleb k.- kııl 319/6
 k.- ma 021/11, 032/7, 076/1,
 078/10, 107/10, 107/11, 108/6,
 163/1, 212/1, 213/1, 216/5,
 216/10, 223/4, 235/4, 242/10,
 308/6, 311/6, 311/10, 313/1,
 317/1
 cefā k.- ma 235/6
 red k.- ma 235/3
 sürme k.- ma 308/8
 k.- madı 175/4, 232/10, 246/3,
 248/2
 k.- madım 222/7, 223/9, 300/11
 k.- madıñ 081/3, 301/3
 müyesser k.- madıñ 107/10
 k.- mağay 023/11, 037/4, 274/1
 k.- mağıl 010/6, 212/4, 212/5

- ҡ.- maҡ 309/6
 āvāre ҡ.- maҡ 125/11, 126/1
 çāre ҡ.- maҡ 125/11
 eṣer ҡ.- maҡ 231/5
 ibtidā ҡ.- maҡ 001/8
 iṣāret ҡ.- maҡ 218/8
 tazallūm ҡ.- maҡ 286/6
 tedbīr ҡ.- maҡ 271/10
 te'emmūl ҡ.- maҡ 006/1
 ҡ.- maҡğa 183/11, 272/4
 ҡ.- maķı 263/6, 263/7
 ʿayb ҡ.- maņ AY/3
 ҡ.- mas ʿerdi 085/5, 228/10
 ҡ.- mas 005/7, 030/11, 092/10,
 178/11, 182/2, 195/6, 223/6,
 309/1
 ʿelgide ҡ.- mas 263/3
 muḥtāc ҡ.- mas 263/3
 ʿārī ҡ.- mas 040/11
 ҡ.- masun 272/1
 ҡ.- may 062/2, 105/6, 129/6,
 193/1
 ҡ.- mayın 055/5, 158/1, 277/3,
 282/6
 ḥor ҡ.- mayın 055/3
 ҡ.- mıṣ 046/3, 049/3, 078/6,
 082/9, 228/7
 dāğ ҡ.- mıṣ 150/2
 dermānde ҡ.- mıṣ 023/7
 eṣer ҡ.- mıṣ 065/4
 niṣāne ҡ.- mıṣ 003/11
 ҡ.- mıṣım 111/3
 ҡ.- sa 033/13, 046/5, 134/1,
 141/1, 164/6, 197/12, 226/11,
 272/11, 280/3, 315/5
 āṣikārā ҡ.- sa 039/11
 cā ҡ.- sa 258/11
 fikr ҡ.- sa 197/9
 ҡaṣd ҡ.- sa 272/6
 müyesser ҡ.- sa 184/8
 nigāhī ҡ.- sa 286/4
 ҡ.- sam 022/6, 022/8, 022/10,
 165/6, 184/1, 240/5, 240/7
 berdāne ҡ.- sam 022/6
 derḥāst ҡ.- sam 023/3
 ҡadrāst ҡ.- sam 023/3
 ҡ.- saņ 031/2, 081/8, 107/9,
 130/5, 130/6, 191/6, 203/8,
 222/6, 317/5
 muḥtāc ҡ.- saņ 235/3
 ṣermende ҡ.- saņ 295/1
 ҡ.- sun 230/8, 267/1, 310/6
 nidā ҡ.- sun 272/1
 ҡ.- ur ʿerdi 026/10, 042/11, 091/5,
 120/3, 133/7, 141/13, 187/4,
 261/3, 281/11
 ҡ.- ur ʿerdim 275/8
 ҡ.- ur 003/12, 004/8, 005/1,
 006/2, 027/3, 034/4, 035/10,
 050/5, 064/2, 068/9, 069/3,
 072/7, 075/9, 080/5, 089/10,
 104/13, 105/1, 114/7, 117/11,
 118/1, 118/5, 125/7, 126/8,
 132/6, 133/2, 153/1, 157/2,
 161/6, 162/7, 165/4, 166/3,
 167/6, 168/7, 170/3, 171/5,
 175/6, 176/6, 182/3, 182/5,
 182/8, 182/10, 188/7, 194/8,
 195/8, 196/8, 200/4, 214/8,
 215/1, 215/9, 217/9, 225/1,
 227/2, 228/7, 229/1, 230/3,
 235/7, 237/9, 239/2, 239/3,
 241/9, 243/9, 249/9, 260/6,
 265/8, 268/11, 272/9, 286/5,
 295/13, 303/3, 305/7, 307/10,
 308/7, 308/10, 308/11
 pinhān ҡ.- ur 127/3
 sāziṣ ҡ.- ur 129/6
 ṭayy ҡ.- ur 021/2
 zereḥṣānlık ҡ.- ur 004/9
 ҡ.- urdın 075/11
 ҡ.- urğa 018/10, 039/11, 070/6,
 120/4, 126/12, 130/2, 133/1,
 165/10, 171/8, 216/9, 225/6,
 269/12
 binā ҡ.- urğa 292/11
 ḥāṣıl ҡ.- urğa 171/10
 inḳıyād ҡ.- urğa 233/2
 müheyyā ҡ.- urğa 171/1
 ṭayy ҡ.- urğa 098/9
 ҡ.- urlar 061/4, 126/3
 ṭayy ҡ.- urlar 007/1
 ҡ.- urmiz 131/1
 ҡ.- urmu 105/6, 108/8
 ҡut ҡ.- urmu 079/5
 ҡ.- ursın 287/6
ķıl Kıl, tüy.
 ҡ. 223/2
 ҡ.+ ğa 231/9

- ķ.+ nı 161/3
- ķılal** - Kılabilmek, yapabilmek.
ķ.- mam 094/9
ķ.- may 012/7, 273/8
- ķıldur** - Kıldırmaq, yaptırmak.
ķırān ķ.- dı 203/7
cilve ķ.- maķ 029/7
teftiş ķ.- maķ 263/6
teraķķi ķ.- maķ 315/9
ķ.- up 102/2, 239/9
- ķılguķı** Kılan, yapan, eden.
ķ. 004/1
- ķılġuluķ** Kılma, yapma, etme. (?)
ķ.+ nı 073/3
- ķılıç** Uzun, dūz veya eġri, ucu sivri,
çelikten yapılan silah.
ķ.+ dın 133/6
- ķılıķ** Huy, tabiat.
ķ. 226/11
- ķılın** - Yapılmak, edilmek, kılınmak.
ķ.- miş 185/6
- ķımmet** Ar. Boy; beden.
ķ.+ i 044/4
- ķırān** Ar. Yakınlık, ayrı iki şeyin
birleşmesi.
ķ. ķıldurdı 203/7
ķ.+ ı 196/12
- ķır-gūn** T. + Far. Kır renkli.
ķ.+ dın 250/5
- ķısmet** Ar. Nasip.
ķ.+ ini 158/4
- ķıřsa** Ar. Hikaye, rivayet.
ķ. 088/6, 142/2, 181/8, 257/3
ķ.- ı nev 034/10
ķ.- ı řirīn 034/10
ķ.- yı āġāz 081/1
ķ.- yı çāh 128/9, 169/6
ķ.- yı kūtāh 284/5
- ķ.- yı zībā 157/2
ķ.+ dın 124/6
ķ.+ lardın 035/2
ķ.+ sı 085/10
ķ.+ sını 167/8
- ķıřsa-āver** Ar. + Far. Kıssa getiren, kıssa
taşıyan.
ķ. 265/7
- ķıř** Kış mevsimi.
ħāl-i ķ. 316/8
- ķıyāmet** Ar. Dūnyanın yok olacaġı ve
mahřer meydanına bütūn
insanların dirilip toplanacaġı
zaman.
ķ. boldı 148/12
ķ. 023/11, 136/9, 144/6, 214/1,
295/1, 298/8
rūz-ı ķ. 213/9
- ķıyķas** Bir seslenme ünlemi. (?)
ķ. 112/5
- ķıymet** Ar. Deġer.
ķ. 122/10, 141/3
ķ.+ i 096/6
- ķız** Dişi, kız çocuġu.
ķ. 156/8, 277/4
ķ.+ ı 188/11
- ķız -** Yanmak, ısınmak, kızmak.
ķ.- ip 238/11
- ķızar -** Kırmızı olmak, kızarmak.
ķ.- ip 245/1
- ķızġan -** Kıskanmak.
ķ.- ur 257/2
- ķızık** Hararetli, kızmiş, ısınmiş.
ķ. 106/10
- ķızıl** Kırmızı, al.
ķ. 064/9, 152/11, 175/8, 186/8,
202/4, 281/7
- ķızınıġ** Isınmiş, kızgın.

	ķ. 155/2	138/12, 139/1, 140/8, 141/2, 141/4, 141/5, 142/4, 143/2, 143/6, 145/6, 146/8, 147/7, 147/10, 148/5, 149/2, 150/5, 150/6, 150/7, 150/8, 151/5, 151/9, 151/12, 153/2, 154/2, 154/3, 154/10, 155/3, 155/8, 155/10, 156/2, 156/4, 157/4, 158/11, 159/3, 160/6, 160/7, 160/9, 164/2, 164/11, 165/2, 165/4, 165/11, 166/2, 166/9, 166/10, 166/11, 167/1, 167/2, 168/3, 168/8, 168/11, 169/2, 169/7, 170/2, 170/8, 170/10, 171/2, 172/5, 172/11, 176/2, 177/2, 177/4, 177/5, 177/9, 178/1, 178/2, 178/5, 179/4, 179/9, 180/2, 183/3, 184/3, 185/4, 185/8, 187/9, 189/4, 189/6, 189/8, 189/9, 190/4, 190/7, 190/10, 191/2, 191/3, 191/8, 192/7, 193/4, 194/2, 194/7, 196/1, 196/10, 198/4, 199/10, 202/1, 202/2, 202/10, 203/1, 203/2, 203/3, 203/9, 203/11, 205/4, 205/5, 205/8, 206/9, 206/10, 207/1, 207/9, 208/3, 208/10, 209/4, 210/2, 210/4, 211/8, 212/3, 212/4, 213/3, 213/5, 214/1, 214/3, 214/4, 215/1, 215/3, 215/7, 216/2, 216/5, 217/4, 217/6, 217/11, 219/1, 219/4, 219/7, 219/12, 220/1, 220/6, 221/1, 221/10, 222/8, 223/6, 223/10, 225/2, 225/8, 225/11, 226/1, 226/2, 226/3, 226/9, 229/10, 230/2, 231/4, 231/8, 231/10, 234/1, 234/5, 235/5, 236/6, 237/1, 237/3, 237/5, 237/9, 238/8, 239/5, 239/6, 241/1, 241/3, 241/6, 241/7, 241/8, 241/9, 241/10, 242/2, 242/3, 242/10, 243/8, 245/4, 245/7, 246/9, 247/7, 249/6, 252/4, 253/1, 253/3, 253/8, 257/8, 258/7, 258/11, 259/1, 259/5, 262/2, 262/11, 263/8, 265/1, 265/11, 266/1, 266/8, 266/9, 266/11, 267/2, 267/6, 267/8,
ki	Far. Ki, ve, fakat, ancak. k. 003/2, 008/4, 008/7, 008/12, 009/2, 011/7, 011/11, 015/3, 015/8, 016/7, 016/8, 016/9, 016/10, 017/3, 017/7, 018/1, 018/6, 020/3, 022/8, 023/2, 023/6, 023/10, 023/11, 026/1, 027/8, 027/10, 029/9, 029/11, 030/7, 032/1, 032/3, 032/7, 032/8, 034/2, 034/4, 035/5, 035/6, 036/10, 036/11, 038/4, 039/4, 039/8, 040/7, 041/1, 041/11, 043/2, 044/2, 044/6, 045/2, 046/4, 047/6, 049/6, 049/7, 050/9, 051/8, 052/2, 052/6, 053/1, 054/3, 055/1, 055/6, 055/10, 057/8, 057/10, 058/4, 061/8, 061/10, 062/7, 064/1, 065/4, 065/9, 066/5, 069/11, 071/6, 072/12, 074/3, 074/11, 075/1, 075/8, 076/3, 076/9, 077/1, 077/10, 078/8, 079/1, 079/2, 079/3, 079/4, 079/6, 079/7, 079/8, 080/10, 081/1, 081/2, 081/4, 082/7, 082/9, 083/8, 083/10, 084/5, 084/7, 084/9, 085/4, 085/11, 085/12, 086/2, 086/6, 087/2, 088/5, 088/7, 090/6, 090/8, 091/8, 091/11, 092/8, 093/2, 093/4, 093/8, 093/11, 094/1, 094/6, 094/10, 095/2, 095/6, 095/10, 096/3, 097/7, 097/8, 097/9, 098/3, 098/7, 098/11, 100/5, 101/1, 101/3, 101/5, 101/10, 103/3, 104/1, 104/4, 104/5, 105/5, 106/9, 106/10, 107/4, 108/3, 110/6, 110/11, 111/2, 112/2, 112/5, 112/10, 113/5, 114/1, 114/12, 115/2, 115/7, 117/4, 119/2, 120/6, 120/12, 122/3, 123/10, 124/3, 125/5, 125/7, 126/2, 126/3, 126/11, 127/4, 127/6, 127/7, 128/1, 129/4, 130/1, 130/10, 130/11, 131/10, 133/2, 133/6, 134/6, 134/8, 134/11, 135/1, 135/10, 137/3, 137/10, 138/11,	

269/7, 270/1, 270/6, 271/9,
 271/10, 272/1, 272/2, 272/8,
 272/9, 272/11, 274/1, 274/7,
 274/11, 275/1, 275/5, 275/11,
 276/11, 277/5, 277/7, 277/8,
 278/5, 278/10, 279/5, 280/2,
 282/2, 282/4, 282/5, 282/7,
 282/9, 285/10, 286/1, 286/9,
 287/7, 287/11, 288/8, 289/1,
 289/2, 289/6, 289/7, 290/8,
 290/10, 291/3, 291/6, 291/7,
 292/3, 293/6, 294/2, 294/6,
 295/11, 296/11, 297/5, 298/10,
 299/1, 299/11, 301/1, 301/2,
 301/9, 302/1, 302/4, 302/11,
 303/2, 303/6, 304/4, 304/6,
 304/10, 306/11, 307/9, 307/11,
 308/9, 309/1, 309/6, 310/6,
 310/10, 310/11, 311/3, 312/3,
 313/2, 313/8, 314/7, 314/11,
 315/10, 316/11, 317/8, 319/2,
 319/3, 319/6, 320/4, 320/6,
 320/11, 321/5, 321/9, 322/1,
 322/7, AY/1

kibi Gibi, benzer.
 k. 033/8, 063/2, 089/3, 098/10,
 136/8, 155/1, 238/9, 241/1,
 288/8, 296/5, 303/1, 315/3

kibriyā Ar. Büyüklük, ululuk.
 k. 240/9

kifāyet Ar. Yeterli miktarda olma,
 yetme, yeterlik.
 k. 078/3

ķil Ar. Söz.
 ķ. 161/10
 ķ.- i āh 281/10

ķilid Yun. Kilit, anahtar.
 k.+ i ėrdi 218/8
 k.+ i 108/7
 k.+ iniņ 108/7

ķilisāyī Far. Bir kilise. (?)
 k. 055/5

ķilk Far. Kamyş kalem.

k.- i ŗstād 120/12
 k.+ i 008/3, 025/4
 k.+ idin 160/1, 258/9, 320/8
 k.+ im 320/9
 k.+ iņ 032/9

ķilkī Far. Bir kamyş kalem.
 ŗun^c -ı k. 049/1

ķil ŗ ķāl Ar. Dedikodu.
 ķ.+ i 065/7, 112/1

ķim Far. Ki, ve, fakat, ancak.
 k. 001/5, 001/7, 003/3, 003/5,
 008/2, 009/3, 012/1, 012/3,
 013/6, 014/3, 014/9, 015/5,
 015/6, 017/5, 019/10, 020/4,
 024/5, 026/1, 026/8, 028/10,
 029/9, 029/11, 029/12, 030/2,
 030/11, 031/4, 032/4, 033/9,
 033/12, 036/7, 036/10, 037/11,
 038/4, 038/10, 039/7, 041/9,
 042/3, 043/7, 046/10, 046/12,
 049/4, 051/4, 051/11, 052/5,
 053/2, 054/7, 058/13, 063/12,
 064/6, 064/8, 068/2, 070/8,
 071/3, 072/7, 074/5, 074/8,
 078/2, 081/8, 083/3, 086/2,
 087/5, 088/3, 092/3, 092/11,
 093/5, 093/9, 094/2, 094/5,
 094/8, 094/10, 096/1, 096/9,
 098/4, 098/6, 099/8, 100/7,
 105/2, 106/9, 106/10, 107/5,
 109/12, 110/1, 113/6, 113/8,
 113/10, 113/11, 114/5, 114/7,
 115/7, 117/2, 124/1, 125/5,
 125/8, 126/5, 127/3, 127/5,
 127/9, 127/11, 128/1, 128/3,
 131/7, 132/5, 132/6, 133/10,
 137/6, 138/10, 139/11, 140/1,
 142/7, 144/10, 145/8, 147/11,
 149/4, 149/11, 152/4, 158/8,
 160/5, 163/1, 165/11, 168/3,
 168/7, 169/9, 169/11, 170/1,
 170/11, 172/11, 173/4, 175/11,
 176/1, 177/5, 177/11, 178/3,
 180/1, 183/5, 183/6, 183/11,
 184/2, 184/10, 185/9, 186/1,
 187/5, 188/8, 189/5, 190/5,
 191/5, 192/8, 193/5, 193/7,

194/8, 196/3, 196/9, 199/8,
 202/5, 203/9, 203/11, 204/4,
 205/10, 207/4, 207/6, 208/3,
 208/12, 210/7, 210/8, 210/10,
 211/3, 211/6, 212/8, 217/5,
 217/9, 218/2, 219/2, 219/6,
 222/9, 223/4, 223/11, 224/11,
 228/7, 229/4, 229/11, 230/2,
 231/1, 231/8, 231/9, 233/3,
 233/6, 234/2, 234/11, 235/1,
 235/2, 235/3, 235/10, 236/10,
 237/8, 238/3, 238/4, 239/2,
 240/2, 240/3, 240/11, 242/1,
 243/7, 243/9, 246/2, 247/5,
 249/1, 249/8, 256/4, 258/5,
 258/6, 258/8, 260/2, 264/11,
 267/9, 267/11, 268/6, 268/10,
 268/11, 271/4, 272/10, 274/2,
 274/5, 274/8, 275/3, 278/8,
 280/6, 285/9, 286/3, 287/2,
 287/3, 287/10, 288/6, 288/7,
 289/4, 292/7, 292/12, 293/1,
 293/6, 294/6, 295/1, 295/2,
 299/5, 300/1, 302/2, 302/9,
 303/4, 304/1, 304/7, 304/12,
 305/1, 307/10, 308/2, 309/3,
 309/8, 311/1, 311/11, 313/11,
 315/3, 315/6, 315/12, 317/2,
 317/3, 317/8, 317/9, 318/8,
 319/1, 319/5

kim

Kim, kimse
 k. èdi 315/2
 k. èrdi 014/11, 243/5
 k. 003/8, 007/3, 008/3, 012/5,
 017/2, 020/5, 023/10, 025/7,
 025/11, 026/4, 030/8, 039/10,
 040/7, 041/7, 045/2, 045/10,
 049/8, 064/10, 064/11, 065/7,
 068/5, 068/9, 069/9, 070/7,
 070/9, 075/9, 085/11, 090/7,
 091/10, 093/8, 097/2, 099/1,
 102/3, 104/1, 106/11, 107/2,
 115/11, 123/6, 134/1, 136/3,
 142/11, 146/6, 150/8, 150/10,
 150/11, 153/1, 153/8, 156/8,
 159/2, 159/3, 159/4, 159/7,
 159/8, 159/9, 159/10, 163/11,
 165/2, 167/7, 168/1, 176/4,
 180/10, 181/1, 181/5, 182/10,

184/11, 191/1, 191/10, 197/11,
 220/8, 223/6, 229/2, 239/9,
 241/10, 244/3, 246/2, 246/8,
 248/4, 249/4, 251/3, 251/5,
 255/11, 256/6, 257/2, 258/10,
 259/2, 262/10, 271/3, 271/7,
 272/1, 272/3, 272/6, 272/7,
 277/2, 278/7, 287/1, 288/4,
 290/11, 291/9, 295/4, 298/8,
 303/8, 304/4, 304/12, 308/5,
 309/1, 311/2, 311/4, 312/5,
 313/11, 320/2, 321/4, 321/6
 k.+ de 052/9, 082/3
 k.+ din èrür 168/9
 k.+ din 062/3
 k.+ dür 068/9, 287/9
 k.+ ge 045/1, 134/2, 157/10,
 178/1, 297/8, 305/7
 k.+ ni 044/9
 k.+ niç 063/13, 126/10, 159/7,
 241/11

kime Gemi.

k.+ ge 007/4
 k.+ sin 006/9

kimḥāb Far. Sırmalı ipek kumaş.

k.- ı atlas 162/6

kimi Bazısı, kimi.

k. 251/4

kimse Kimse, herhangi bir kişi.

k. 234/4, 254/11

kīn Far. Garaz, gizli dūřmanlık.

k. 116/10, 170/9

kindik Gōbek.

k. 051/5

kīne Far. Kin, gizli dūřmanlık.

k. èyler 303/9
 k. 181/9, 303/7

kir - Girmek.

k. 029/6
 k.- di 055/10, 074/4, 082/1,
 109/6, 137/4, 146/1, 188/5,
 206/8, 220/3, 224/2, 242/3

- k.- geni 109/3
k.- gil 208/3, 317/11
k.- ip 007/6, 074/5, 080/3, 118/9,
144/8, 145/10, 162/8, 204/3,
204/10, 208/4, 242/3, 259/1,
286/12
k.- mes 195/7
k.- se 087/4, 260/6
k.- sün 287/3
- kirām** Ar. Soyu temizler, asiller,
şerefliiler, ulular.
k.- ı hulk 152/8
- kirāmī** Ar. Soyluluk, asillik.
dür-i k. 042/7
- kirfik** Kirpik.
k. 057/9
k.+ idin 108/1
- kīş** Far. Din, mezhep; âdet, huy, töre.
âyin-i k. êrdi 222/8
k. 009/7
- kişi** İnsan, şahıs, kişi.
k. 014/5, 025/7, 043/4, 087/2,
092/11, 097/2, 113/11, 133/10,
168/1, 181/7, 204/9, 223/5,
237/8, 258/6, 263/4, 285/4,
291/3, 302/2, 311/1, 311/10,
316/5, 316/9
k.+ din 017/5
k.+ ğa 226/11
k.+ ge 079/5, 158/1, 199/4, 284/6
k.+ ler 224/1
k.+ ni 157/3, 182/2
- kişver** Far. İklim; memleket, ülke, yurt.
k. 086/8, 088/3, 153/10, 264/8
şāh-ı k. 154/2
k.- i mışr 102/2
şāh-ı taht-ı k.- i nāz 164/8
k.- i ıışk 031/10
tāc-ı k.- i zevr 086/7
k.+ de 206/2
k.+ din 296/12
k.+ ğa 088/3, 119/6
k.+ ide 149/2
- kişver-güşā** Far. Memleket açan,
memleket fetheden, fatih,
cihangir.
himmet-i k.+ sı 226/4
- kişverī** Far. Bir iklim; bir memleket, bir
yurt.
hārāc-ı k.+ dür 052/5, 099/4
- kişver-sitān** Far. Memleket alan,
memleket fetheden, fatih,
cihangir.
tahte-i k.+ ı 086/6
- kitāb** Ar. Bir araya getirilmiş basılı
veya yazılı kağıt yaprakların
tümü, kitap.
k. 025/7, 029/8, 033/5, 313/3,
322/3, AY/2
k.- ı kemālāt 310/2
k.- ı ıışkını 033/7
k.+ ı 009/2
k.+ nı AY/7
- kiyāset** Ar. Zekilik, feraset.
k. 095/11
- kizb** Ar. Yalan.
k.- i mümtāz 226/2
k.+ iĝa 035/3
- ko -** Koymak, bırakmak.
k. 319/8
k.- ma 067/5
- koĝla -** Kovmak, defetmek.
k.- p êrdim 268/8
k.- sa 171/7
- kol** El, kol.
k. kötermek 008/9
k. sunup 237/5
k. 017/2, 051/4, 066/2, 108/9,
122/6, 133/6, 133/8, 183/6,
189/9, 189/10, 284/11, 288/10,
296/10, 307/6, 308/1, 308/2,
321/8
k.+ dın 019/7, 132/10, 279/3
k.+ ğa 019/7, 132/10, 132/12,
162/7, 302/5

- ı. + ı 093/3, 216/10, 227/4
 ı. + ıda  rdi 044/3
 ı. + ıda 112/6, 230/7
 ı. + ıdın 037/4, 105/3, 216/9
 ı. + ıġa 050/8, 136/5, 197/8, 298/11
 ı. + ın 246/1
 ı. + ımı 307/6
 ı. + ları 266/11
 ı. + larım 165/6
 ı. + um 151/2
 ı. + umda 219/8, 240/5
 ı. + umdın 219/1, 246/6
 ı. + umġa 036/9, 155/11, 246/5
 ı. + uıdın 308/6
- ıolan** Yabani at.
 ı. 098/8
- ıolda** -Himaye etmek, yardım etmek, elinden tutmak.
 ı.- ġay 312/7
 ı.- ġıl 022/1
 ı.- p 264/1
 ı.- r 312/7
- ıon** - Konmak, konaklamak.
 ı.- updur 025/12
- ıop** - Kopmak, ayaġa kalkmak, ayrılmak.
 ı. 139/5
 ı.- ġıl 153/7, 171/6, 266/4
 ı.- tı 204/5, 231/8, 254/9, 264/8
 ı.- up 010/11, 059/5, 074/6, 218/3
- ıop** ok.
 ı. 122/10, 264/6
- ıopı** oġu.
 ı. 088/8
- ıorkı** - Korkmak.
 ı.- ar 298/8
 ı.- arım 309/3
- ıot** - Koymak. Krı.: ıoy-
 ı.- ġıl 007/8
- ıoy** - Koymak, bırakmak, salmak.
 ı. 030/4
 baı ı. 236/9
 ıadem ı. 021/12, 234/10, 259/7
 ı.- ar  rdi 271/3
 ı.- ar 283/6
 ı.- arġa 093/1
 ı.- dı 017/10, 018/2, 018/5, 096/2, 145/3, 146/9, 188/4, 285/3, 292/12
 ıadem ı.- dı 013/1, 133/3
 ı.- dılar 291/2
 ı.- dum 009/3, 068/2, 284/10
 ı.- ġalı 294/11
 ıadem ı.- ġan 133/4
 ı.- ġay 079/3, 081/4, 145/8, 176/1, 178/1, 184/8, 191/3
 ıadem ı.- ġay 256/10, 266/10
 ı.- ġıl 016/8, 147/5, 272/11, 317/11
 ıadem ı.- ġıl 118/11
 ı.- ma 020/9, 111/8, 248/8
 ı.- madım 223/8
 ı.- maġay 259/5
 ı.- maı 217/2
 ı.- masa 232/11
 ı.- mıı 143/2, 251/4
 ı.- sa 121/10, 164/10, 227/10, 273/4
 ı.- up 016/5, 021/8, 022/6, 049/3, 074/6, 084/6, 098/2, 143/6, 181/8, 186/1, 201/4, 202/9, 215/10, 223/10, 225/7, 231/10, 253/4, 273/4, 291/3, 291/5, 294/3, 294/11
 ı.- updur 048/10
- ıoy** Koyun.
 ı.+ nı 016/1
- ıoyar** Yaġ.
 ı.+ nı 212/1
- ıoydur** - Koydurmak, bıraktırmak.
 ı.- dı 187/7
- ıoyı** Aıaġı.
 ı. 025/2, 041/7, 147/11, 277/10
- ıo** - Gcmek, yer deġırtmek.

- k.- ti 014/7
k.- üp 141/5
- kögüs** Göğüs, sine.
k.+ idin 245/2
k.+ ige 245/4, 248/3, 300/4
k.+ in 297/4
k.+ ini 245/1, 306/6
k.+ üme 284/9
- köhne** Far. Eski, eskimiş, zamanı geçmiş.
k. 033/9
- kök** Gök, gökyüzü.
k. 014/4, 025/2, 299/3
k.+ de 273/11, 280/11
k.+ din 258/10
k.+ ge 005/3
k.+ ke 085/3
- köknār** Far. Haşhaş başı, haşhaş tohumu.
k. èylep 055/3
- köknārī** Far. Bir haşhaş başı, bir haşhaş tohumu.
şekl-i k. 055/2
- kökrek** Göğüs, bağır, yürek.
k.+ im 253/11
- könül** Gönül.
k. bèrmek 070/11
k. 002/6, 002/7, 005/10, 011/1, 022/2, 022/7, 022/11, 023/4, 028/9, 028/10, 029/9, 029/10, 029/11, 033/2, 034/3, 034/7, 035/4, 041/10, 050/9, 058/8, 060/5, 076/8, 105/5, 106/2, 110/10, 113/7, 114/5, 120/5, 143/6, 148/7, 169/11, 170/1, 171/5, 173/8, 180/9, 181/1, 184/6, 188/3, 200/2, 201/11, 205/10, 209/6, 211/6, 211/9, 211/10, 215/4, 217/2, 236/11, 237/8, 237/13, 246/7, 251/2, 252/9, 263/11, 274/5, 275/10, 284/7, 304/1, 305/11, 312/10, 314/6, 318/1, 319/1, 319/5, 319/8, 321/7
k.+ de 046/5, 060/6, 154/4, 179/10, 252/1, 268/4
k.+ din 002/5, 023/5, 055/9, 064/7, 064/8, 080/11, 081/1, 090/9, 157/1, 161/3, 253/6, 284/3, 294/1, 300/6
k.+ ge 057/6, 072/8, 083/5, 083/7, 106/6, 159/8
k.+ i 016/6, 037/6, 040/5, 043/3, 043/5, 050/4, 057/9, 079/9, 085/8, 085/9, 087/1, 087/11, 091/1, 091/2, 091/6, 113/9, 113/11, 115/8, 115/9, 115/10, 119/8, 120/4, 120/13, 123/2, 123/7, 123/8, 129/10, 167/12, 168/2, 169/8, 170/5, 187/4, 188/7, 193/9, 206/9, 208/13, 209/2, 223/1, 225/12, 231/7, 233/7, 239/2, 249/7, 266/3, 271/8, 273/8, 279/10, 279/12, 291/4, 291/6
k.+ ide èrdi 157/11
k.+ ide 043/4, 060/4, 060/7, 060/10, 073/6, 116/1, 151/13, 195/9, 225/6, 253/9, 256/2, 258/6, 259/3, 298/8
k.+ idin 060/3, 070/10, 097/1, 148/6, 177/2, 207/10, 235/6
k.+ idür 297/8
k.+ ige 053/9, 123/11, 129/5, 188/6, 210/1, 216/8, 228/8, 232/7, 242/11, 252/2, 294/2, 294/6, 305/1
k.+ in 261/5, 285/1
k.+ ini 090/1, 097/6, 195/2, 221/9
k.+ ler 028/8, 030/7
k.+ lerdin 169/11
k.+ lerga 050/8
k.+ ni 001/4, 010/4, 105/1, 108/6, 150/2, 160/10, 237/9, 317/1
k.+ niñ 015/4, 065/8, 136/4, 245/10
k.+ üm 012/8, 043/9, 043/10, 061/11, 076/2, 076/3, 118/8, 131/5, 165/4, 181/11, 195/11, 206/3, 291/7, 296/12, AY/4
k.+ ümde 117/2
k.+ ümdeki 081/3

k.+ ümdin 082/8
 k.+ ümğa 160/11
 k.+ ümge 022/10, 071/10, 196/2
 k.+ ümni 002/2, 111/4, 248/8
 k.+ ümniñ 087/8
 k.+ üñ 066/5, 307/10, 314/9,
 314/10, 318/1
 k.+ üñde 309/5, 314/7
 k.+ üñge 309/6

köp

Çok fazla, pek çok.
 k. étme 234/9
 k. èylep 140/9
 k. 002/6, 011/3, 040/9, 041/5,
 041/6, 042/9, 055/4, 060/6,
 065/10, 066/1, 069/7, 072/2,
 092/3, 100/2, 104/6, 108/2,
 123/3, 130/1, 132/7, 143/7,
 147/11, 156/11, 158/1, 175/4,
 180/3, 190/5, 211/7, 220/7,
 223/1, 226/11, 231/1, 235/4,
 240/1, 241/2, 241/5, 242/4,
 245/5, 255/4, 265/1, 272/6,
 277/9, 285/5, 292/2, 296/3,
 298/1, 303/5, 303/8, 310/8, 320/1
 k.+ dür 240/10, AY/3, AY/4

kör -

Görmek.
 k. 008/6, 023/2, 118/9, 119/6,
 134/6, 184/2, 191/11, 209/4,
 231/6, 265/3, 271/7, 288/3,
 303/8, 306/5
 k.- di érse 013/5, 042/5
 k.- di 020/2, 037/12, 042/8,
 057/3, 057/4, 057/8, 057/11,
 058/1, 069/6, 072/1, 076/4,
 083/4, 090/4, 091/6, 091/7,
 102/1, 103/5, 148/12, 149/4,
 158/8, 174/5, 192/3, 193/2,
 204/7, 209/8, 216/4, 217/4,
 220/1, 220/4, 221/11, 223/1,
 237/3, 237/4, 239/1, 244/11,
 252/12, 257/9, 261/8, 273/1,
 296/4, 306/9
 k.- diler 077/9, 136/1
 k.- düm 089/7, 107/6, 124/2,
 149/11, 161/2, 205/11, 222/10,
 253/11, 287/7
 k.- düñ 008/6, 150/5, 184/2
 k.- er érdi 275/6

k.- er 034/6, 034/7, 105/4,
 106/10, 114/9, 168/5, 181/4,
 192/7, 212/10, 223/5
 k.- erdin 092/10
 k.- erge 116/1
 k.- ey 088/2, 105/4
 k.- gen érdim 292/1
 k.- gen 092/11, 105/11, 266/11,
 288/8
 k.- geni 072/5, 295/9
 tüş k.- geni 123/5
 k.- gey 036/11, 107/2, 108/5,
 123/8, 235/9
 k.- geymiz 252/4
 k.- geymü 014/5
 k.- gil 007/9, 134/7, 303/9
 k.- güm 079/2
 k.- günçe 132/10, 237/7
 k.- me 242/11
 revā k.- me 179/2, 211/10, 236/8
 k.- medi 065/6, 123/7
 k.- medim 194/2, 300/9
 k.- medük 268/1
 k.- megendür 198/6
 k.- megey 217/9, 244/8
 k.- mek 054/6, 073/8, 158/3,
 173/11, 204/6, 206/3, 232/5
 k.- mekde 043/5
 k.- mekdin 174/5
 k.- mekke 175/2, 231/6
 k.- mekniñ 026/9
 k.- meske 105/5
 k.- mey 011/2, 012/9, 016/6,
 026/7, 046/8, 053/6, 174/4,
 194/10, 223/11, 230/9, 274/6,
 301/1
 k.- meyin 117/6, 157/5, 158/9,
 172/6, 198/9
 k.- miş érdi 246/9
 k.- se 037/3, 044/9, 194/11,
 196/7, 200/3, 215/11, 233/5,
 261/4, 313/11
 k.- señ 095/4, 096/5, 119/5, 160/5
 k.- üp 023/7, 031/7, 032/2, 055/2,
 064/11, 074/6, 104/8, 105/7,
 112/5, 117/5, 142/9, 142/11,
 148/2, 151/3, 156/10, 158/10,
 163/1, 177/8, 181/6, 194/3,
 204/8, 216/7, 219/3, 222/9,
 232/3, 232/8, 233/1, 233/8,

- 234/2, 234/4, 247/4, 247/5,
247/8, 255/9, 271/9, 283/11,
290/1, 302/8, AY/6
- kör** Far. Görme engelli, gözü görmeyen.
k. kıldım 246/4
k. 014/8, 265/4
k.+ din 157/3
- körel** - Görebilmek.
k.- mey 092/9
- körgüz** - Gözükmek, göstermek.
k. 002/5, 075/10
k.- di 027/8, 103/6, 144/10,
155/4, 245/2
k.- geni 171/1, 173/7, 193/6,
208/5, 243/11
k.- medi 291/10
k.- mek 021/2
k.- mes édi 237/11
k.- se 182/4, 228/6
k.- üp 051/9, 063/10, 065/11,
135/3, 196/11, 252/11, 293/6,
319/11
- körk** Güzellik.
k.+ ga 132/8
- körmeklik** Görme.
k. 058/2
- körset** - Göstermek.
k.- ip 003/10, 150/2, 189/7
- körün** - Görünmek.
k.- di 078/9, 082/2, 161/4, 205/3,
256/2
k.- gey 040/1, 073/9, 078/10,
104/1, 106/9, 119/1, 170/10,
203/8
k.- mek 071/2
k.- mey 043/4, 059/9, 069/7,
187/1, 248/2, 258/8
k.- miş 070/11
k.- üp 064/9, 199/11
- körüş** - Görüşmek.
k.- tiler 271/5
- kös** Far. Eskiden savaşlarda,
alaylarda deve veya araba
üstünde taşınarak çalınan büyük
davul.
k.- i devlet 040/7
k.- i mähî 113/1
k.- i şähî 046/13
k.- i zerrîn 109/5
k.+ i 047/2
k.+ niş 109/7
- köter** - Kaldırmak, götürmek.
k. 021/5, 108/3
k.- di 122/6, 143/1, 149/3, 155/7,
288/10
k.- gil 084/2
k.- mek 006/1
çol k.- mek 008/9
k.- mes 189/9
k.- mey 193/1, 209/7, 253/4
- köy** - Yanmak, tutuşmak.
k.- üp 109/1, 244/4
- köydür** - Yakmak.
k.- mek 037/6
- köz** Göz, görme organı.
k. tikip 175/1
k. 059/5, 064/5, 088/5, 092/10,
099/3, 112/4, 114/2, 123/7,
123/9, 123/12, 147/3, 150/9,
164/1, 171/5, 175/2, 176/1,
176/3, 178/8, 181/1, 189/10,
195/6, 195/7, 199/11, 206/4,
223/8, 247/2, 247/11, 285/2,
294/11, 302/6
k.+ de 043/2, 251/2
k.+ din érür 065/2
k.+ din 016/4, 054/11, 078/2,
082/6, 088/9, 134/5, 173/10,
175/6, 176/2, 210/3, 303/1
seyr-i k.+ din 051/8
k.+ ge 026/9, 043/4, 054/11,
104/1, 203/8, 258/8
k.+ i 003/6, 026/7, 038/2, 045/5,
053/11, 056/7, 059/3, 061/9,
082/1, 119/8, 120/6, 123/8,
123/12, 149/3, 168/2, 169/8,

- 175/3, 177/9, 181/6, 192/1,
205/4, 217/7, 245/1, 252/2,
276/7, 302/2
k.+ ide 016/6, 176/4, 190/5,
203/1
k.+ idin 057/10, 082/5, 085/3,
090/3, 218/1, 245/6, 247/7,
276/5, 299/4, 306/4
k.+ iğa 121/1
k.+ iğe 052/2, 195/7, 202/7
k.+ in 016/1
k.+ iñge 228/6
k.+ ini 059/6, 084/6, 093/11,
192/1, 304/5
k.+ lerdin 272/3
k.+ leri 014/8, 040/5, 256/8
k.+ leridin 033/3, 251/2
k.+ lerim 022/8, 117/3, 117/4
k.+ leriñ 288/3
k.+ lerni 034/4
k.+ ni 184/2
k.+ üm 011/10, 021/11, 079/2,
117/3, 119/6, 167/2, 181/4, 211/5
k.+ ümdin 011/7, 011/8, 082/8,
178/11
k.+ ümğa 010/2, 296/6
k.+ ümge 022/5, 022/10, 022/11,
073/10, 087/4, 283/11, 285/7
k.+ ümni 246/4
k.+ ümniñ 010/3, 087/8, 310/5
k.+ üñ 142/9, 283/11
k.+ üñdin 308/7
k.+ üñge 308/8
- közü** Ayna.
k. 189/1, 204/6
- közle** - Gözlemek, beklemek.
k.- di 115/7
- köz yaşı** Gözyaşı.
k. 062/6
- kū** Far. Ki o; kim.
k. 256/5
- ķubbe** Ar. Yarım küre şeklinde yapılan
bina damı.
ķ.- i nūr 050/1
ķ.- i zer 013/9
- ķ.+ si 099/11
- ķuĉ** - Kucaklamak, sarılmak.
ķ.- up 132/11, 271/5
- ķuddise** Ar. Kutlu, mübarek olsun.
ķ. 046/3
- ķuddise sırruhu** Ar. Sırrı mukaddes
olsun.
ķ. 024/6
- ķudret** Ar. Güç, kuvvet, iktidar.
ķ. 040/7
ķ.+ i 255/7
ķ.+ idin 190/8
ķ.+ im 043/8
iħtiyār-ı ķ.+ im 240/7
- ķuds** Ar. Kutsallık; temizlik, arılık.
ķ. turur 006/3
ķ. 061/5
hengāme-i ķ. 024/10
ervāh-ı ķ.+ ni 038/10
- ķuduk** Kuyu.
ķ. 137/2, 138/6, 138/10, 139/2,
140/6, 167/8, 169/7
ķ.+ da 136/11
ķ.+ dın 140/7, 141/3
ķ.+ ğa 132/4, 136/8, 138/9, 139/4
ķ.+ ı 132/4
- ķudūr** Ar. Güç, kuvvet, dayanıklılık.
ķ. 184/11
- kūfi** Ar. Özel ad. Kufe ile ilgili. (?)
k. 014/7
- ķufl** Ar. Kilit, sürgü.
ķ. 206/9, 207/8, 218/6, 218/8
ķ.- ı āhenīndin 205/8
ķ.-ı nevmīd 236/2
ķ.- ı yāķūt 159/8
ķ.+ ı 263/8
- kūh** Far. Dağ, tepe.
k. 089/9, 098/9, 150/7, 274/7
k.-girdār 098/11
k.- ı endūh 079/4, 150/7

- k.- 1 melāmet 072/9
k.- 1 vaḳār 249/1
k.+ 1 051/3
- ḳul** Kul, köle; Tanrı'ya göre insan.
ḳ. 055/8, 072/3, 121/8, 137/12,
141/1, 223/2, 228/2
ḳ.+ dur 178/3, 183/9, 206/5
ḳ.+ ğa 101/3
ḳ.+ ıda 073/6
ḳ.+ ıġa 007/6
ḳ.+ ıñ 239/10
ḳ.+ lar 183/9
ḳ.+ nı 183/6
- ḳulaġ** Kulak. Krş.: ḳulaḳ.
ḳ.+ dın 104/3
ḳ.+ ı 020/6, 133/9
ḳ.+ ıda 189/1
- ḳulaḳ** Kulak. Krş.: ḳulaġ.
ḳ. 157/1
ḳ.+ ğa 133/10
ḳ.+ ıġa 102/9
ḳ.+ nı 284/4
- ḳullāb** Ar. Çengel, kanca, ucu eğri nesne.
ḳ.+ ıdın 211/1
- ḳulluḳ** Kölelik, kulluk.
ḳ. 103/9, 114/12, 243/4, 291/1,
307/9
ḳ.+ da 025/9, 247/5
ḳ.+ ıñda 283/10
- ḳum** Kum.
ḳ. 155/2
ḳ.+ ğa 309/7
- ḳumārī** Özel ad. Kumar şehrine ait, Kumar şehri ile ilgili.
‘ūd-ı ḳ. 099/7
- ḳumāş** Ar. İpek, yün, keten vs.den yapılan dokuma, kumaş.
ḳ.+ ım 152/3
- kūr** Far. Kör
k. 237/9
- ḳur** - Kurmak, oluşturmak, düzenlemek.
meclis ḳ.- dılar 126/12
ḳ.- mış 252/12
ḳ.- up 119/11
meclis ḳ.- updur 231/6
- ḳur’ān** Ar. Müslümanların kutsal kitabı.
āyāt-ı ḳ. 035/3
ders-i ḳ. 031/4
ḳ.+ dın 314/2
- ḳurb** Ar. Yakınlık.
ḳ. 237/9
- ḳurbet** Ar. Yakınlık.
ḳ. 262/7
ḳ.+ i 097/6, 297/3
ḳ.+ idin 262/7
- ḳurretü’l-‘ayn** Ar. Göz nuru.
ḳ. 017/10
ḳ.+ ıñdur 039/4
- ḳurş** Ar. Yuvarlak nesne; bir yıldızın görünen yüzü.
ġayr-ı ḳ.- ı ay 127/8
- ḳuru** - Suyu çekilmek, kurumak.
ḳ.- pdur 289/8
- ḳuruġluḳ** Kurulu, kurulmuş. (?)
meclis ḳ. 229/10, 236/3, 296/5
- ḳuşūr** Ar. Eksiklik, kusur; kabahat.
ḳ. 095/8
- ḳuş** Kuş, pervane.
ḳ. érđi 198/8
ḳ. 056/6, 186/1, 305/11
ḳ.+ ı 043/3
ḳ.+ ıġa 305/9
ḳ.+ ları 198/10
ḳ.+ nı 279/6
- kūş** Far. Çalışma, çaba
vefā-yı k. 222/5
- kūşe** Far. Köşe.

- k. 316/3
- kut** Kut, saadet.
k. kılmurmu 079/5
- kūtāh** Far. Kısa.
k. 072/3, 082/11, 257/3
kışsa-yı k. 284/5
- kūtāhlık** Far. + T. Kısa. (?)
dest-i k. 315/9
- kuṭb** Ar. Bir grubun veya kavmin başı.
k.- ı ḥaḳīkat 024/7
- kuṭkaz** - Kurtarmak, teslim etmek,
serbest bırakmak.
k.- mak 127/2
- kuṭul** - Kurtulmak.
k.- dı 243/6
k.- ğay erdi 237/13
k.- ğay 184/9, 215/10
k.- maḳ 304/11
- kuvvat** Ar. Güç, takat, kudret.
k. 001/3, 159/8, 193/12, 194/2
ġazā-yı rūḥ-ı k. 278/9
māye-i k. 074/10
rūz-ı k. 123/1
k.- i cān 211/11, 212/2
k.- i ten 278/9
k.+ i 208/6, 209/7, 278/10
- kūy** Far. Köy, mahalle, semt.
k. 022/5, 064/2, 148/12
k.- ı miskīn 189/8
k.- ı ıṣṣ 129/4
k.+ ıda 065/10, 315/11
k.+ ıdın 237/10
- kuyaş** Güneş.
k. erdi 226/5
k.+ ın 025/4
k.+ lar 054/1
- kuzaḥ** Ar. Renk renk olan çizgi.
kavs-i k. 202/5
- kūze** Far. Su testisi.
- k. 058/9
k.+ ğa 058/9
- kuẓġal** - İstirap çekmek, ıstirap içinde olmak.
k.- ma 248/11
- küç** Güç, kuvvet.
k. èylep 139/8
- küdez** - Korumak, beklemek.
k. 008/7
- küdürāt** Ar. Kederler, gamlar, tasalar, kaygılar.
k.+ dın 038/9
- küfrān** Ar. Nankörlük.
k.- ı ni' met 222/9
- küfv** Ar. Eş, benzer, denk.
k. 093/9
- küh** Far. Dağ.
meydān-ı k.+ de 185/9
- kühen** Far. Eski, yıpranmış, modası geçmiş.
k. 083/11, 269/7
k.+ dür 034/10
zīnet-i bāġ-ı k.+ dür 306/11
- kül** - Gülmek.
k.- er 056/10
k.- üp 040/3, 103/10, 287/5
k.- ür 068/4
- külāh** Far. Külāh, başa giyilen şey, başlık.
k. 094/4
k.- ı zerfeşān 145/2
- külāhī** Far. Bir külāh, bir başlık.
k. 130/11
- külbe** Far. Kulübe.
k.- i āhū-yı şahrā 131/2
k.- i aḫzānġa 193/4

- küle** Far. Kūlah, başa giyilen şey, başlık.
k.+ ler 098/2
- külfet** Ar. Sıkıntı, zorluk, zahmet.
k. 184/3
- külgü** Gülme, gülüş.
k. 034/5, 054/2, 059/3
k.+ ge 130/4
- kül(1)î** Ar. Tamamıyla, bütün.
k. 002/2
- kümüş** Gümüş.
k. 218/4
k.+ din 198/7, 229/5
- kün** Güneş.
k. 013/9, 028/3, 040/10, 091/3, 093/5, 106/10, 113/4, 119/9, 123/4, 136/10, 145/8, 147/8, 147/9, 160/2, 169/10, 186/2, 188/9, 205/1, 209/5, 257/7, 269/11, 273/11, 281/4, 296/5, 306/6, 309/10
ğarb-ı k. 068/1
k.+ de 275/6
k.+ din 015/8, 229/6, 269/9
k.+ dür 260/3,
k.+ ğa 004/11, 059/7
k.+ ge 308/7
k.+ ni 124/2
- kün** Gün.
k. érđi 144/10, 299/7
k. ötkerđi 277/11
k. 017/4, 036/4, 041/9, 043/2, 045/7, 053/4, 053/7, 053/8, 054/2, 061/2, 064/9, 080/9, 081/6, 091/3, 092/6, 115/8, 116/9, 121/6, 125/10, 130/3, 133/10, 137/10, 138/10, 138/11, 139/9, 143/7, 144/11, 148/7, 150/7, 151/4, 151/5, 151/12, 155/9, 164/2, 164/4, 164/5, 167/5, 167/9, 168/5, 170/7, 188/4, 192/6, 192/7, 205/6, 212/4, 213/4, 213/10, 215/2, 217/10, 221/8, 221/10, 257/6,
- 258/7, 259/9, 275/5, 275/10, 279/2, 280/8, 283/9, 288/6, 288/7, 297/7, 299/8
k.+ de 053/3, 072/11, 164/4
k.+ din 216/1, 280/7
k.+ dür 144/6, 169/9, 297/8
k.+ i 016/2, 138/11, 154/11, 170/6
k.+ ide 031/8
k.+ iĝa 155/4
k.+ ler 073/4
k.+ lerde 167/9
k.+ lerdin 167/11
k.+ leri 305/5
k.+ üm 183/7
- künc** Far. Köşe, bucağ, zaviye.
k. 129/3, 299/11
k.- i girdârlıknı 213/7
k.- i melâmet 227/5
k.- i pîşeni 220/8
enîs-i k.- i tenhâyi 313/4
k.- i zindân 235/9, 240/11
k.+ ide 005/11, 026/3, 041/4, 217/4
- küncür** Far. Hazine, servet.
k.- i 'irfân 319/2
- kündüz** Gündüz.
k. 063/6, 085/4, 101/7, 120/2, 167/4, 255/1, 289/6
k.+ de 255/4
k.+ ge 038/8
k.+ ümni 021/7
- küngerülük** Güneşli yer. (?)
k. 055/2
- küngür** Far. Yüksek yer, kubbenin tepesi.
k.- i eyvân-ı eflâk 006/5
- kür** Kuvvetli, güçlü.
k. êken 293/10
- küre** Ar. Yuvarlak nesne, küre.
k. 202/6
k.- i 'âlemĝa 236/5

- küremā** Ar. Kerim, asil, necip.
k. 107/10
- küstāḥ** Ar. Hayâsız, arsız, edepsiz, saygısız.
k. 022/7, 116/6
mürğ-ı k. 321/2
- küsūf** Ar. Güneş tutulması.
k. eylep 073/4
- küşte** Far. Öldürülmüş.
k.+ din 107/2
- küşte-endiş** Far. Ölümü düşünen.
k. 129/10
- kütüb** Ar. Kitaplar.
k.+ ler 014/2
- L-**
- lā** Ar. Arapça olumsuzluk edatı.
şadā-yı l. 007/7
- lāf** Far. Söz, kelam, konuşma.
l.+ nıñ 035/6
- lafz** Ar. Anlamalı veya anlamsız ağızdan çıkan söz, kelime.
l.+ ı 321/2
- lāgar** Far. Arık, zayıf, cılız (hayvan).
l. 264/4, 265/8
mū-yı l. 057/2
- lahze** Ar. An, en kısa zaman.
l. 007/6, 045/5, 063/4, 064/3, 068/8, 073/11, 092/6, 118/4, 121/2, 121/7, 132/10, 148/8, 156/5, 163/6, 165/3, 167/2, 168/6, 183/2, 207/9, 215/4, 217/3, 245/6, 248/9, 248/12, 253/3, 254/3, 257/11, 261/10, 313/5
l.+ de 017/9, 078/8
- la'ın** Ar. Lanetlenmiş, kovulmuş; istenilmeyen.
l. 040/12, 058/9, 104/7
müşfik-i l. 067/1
- laḳab** Ar. Bir kimseye kendi gerçek adından başka takılan ad.
l.+ nı 293/3
- la'1** Ar. Kırmızı; kırmızı renkte değerli bir süs taşı; dudak.
l. 014/7, 049/4, 052/6, 056/8, 060/2, 077/10, 123/10, 123/11, 153/3, 153/6, 158/5, 166/2, 204/4, 231/11, 245/9, 256/8, 269/9, 301/11
kān-ı l. 060/2
leb-i l. 042/10, 047/5
na'1-i l. 112/10
l.- i bedehşān 099/6, 152/7
l.- i hoş 172/3
l.- i minḳār 198/8
l.- i nūşinimdin 212/11
l.- i sirāb 294/2
l.- i şeker-i nāb 055/6
leb-i l.- i şekerbār 075/3
leb-i l.- i şekerḥā 237/2
l.+ din 018/7, 076/4
l.+ i 157/6
leb-i l.+ ide 175/10
l.+ idin 056/9, 157/8, 185/4
kenārübūs-ı l.+ idin 174/7
l.+ in 159/6
ḥānde-i l.+ inḡa 124/1
l.+ ini 247/8
- lāl** Far. Dilsiz.
l. boldı 233/6
l. 059/6, 134/9, 156/6, 173/12, 224/1
- lāle** Far. Lale.
l. 010/11, 042/2, 064/9, 064/10, 077/1, 081/6, 097/11, 098/3, 120/4, 166/6, 174/8, 186/10, 203/8, 253/6, 269/9, 306/4, 306/5
cemāl-i l. 078/10
serv-i l. 178/5
l.- i sirāb 021/5
l.- i zerd 175/8
l.+ din 130/11
- lāle-zār** Far. Lale bahçesi.
l. 130/10, 166/10

- l.+ ı 027/2
- la^ʿlī** Ar. Kırmızı renkli.
leb-i l. 253/7
- la^ʿl-in** Ar. Kırmızı renkli.
l. 098/2, 130/11
- lām** Ar. Arap alfabesindeki 26. harf.
l. -elif + niḡ 218/4
l.- ı bī ʿrdi 308/9
- lā-mekān** Ar. Mekansız, mekanı olmayan, yersiz.
l.+ da 019/6
l.+ nı 299/6
- lā-menāhī** Ar. Haram olmayan, şeran yasaklanmayan şeyler.
l. 066/4
- lāmi^ʿ** Ar. Parlak, parlayan.
l. 152/5
- la^ʿnet** Ar. Beddua, ilenç, kargış.
l. 265/10
- lā-neyām** Ar. Uyku hali olmayan ḡudāy-ı l. AY/2
- lāy** Far. Çamur; tortu.
l. 113/4
l.+ ḡa 010/10
- lā-yezālī** Ar. Zevalsiz, yok olmayan (Tanrı).
bār-gāh- ı l. 005/8
- lāyık** Ar. Uygun, yaraşır, münasip.
l. olḡanḡa 235/10
l. 037/13, 046/11, 122/1, 153/11,
171/8, 176/8, 268/11, 285/9
hādī-yi l. 031/3
- lāzım** Ar. Gerekli, gerek.
l.+ dur 272/9
- leālī** Ar. İnciler.
l. 058/10
- leb** Far. Dudak; uç, kenar.
l. 118/11, 165/10, 166/11, 291/5,
294/3, 314/1
mühre-i l. 205/9
l.- i cān 202/1
l.- i deryāda 112/4
l.- i ḡandānı 157/7
l.- i la^ʿl 042/10, 047/5
l.- i la^ʿl-i şekerbār 075/3
l.- i la^ʿl-i şekerḡā 237/2
l.- i la^ʿlī 253/7
l.- i la^ʿlide 175/10
l.- i maḡzūḡa 034/5
l.- i nīl 112/11, 120/6, 145/5
l.- i nūş 235/4
l.- i nūşin 211/4
l.- i pūrḡayāt 060/4
l.- i şekerḡand 104/2, 144/1
l.- i şīrīn 028/5
l.- i teşnege 089/3
l.+ ge 171/4, 199/2, 294/3
l.+ i 115/1
l.+ ide 013/8, 042/4, 115/8,
117/9, 162/2
l.+ idin 049/4, 057/9, 061/9,
159/11, 266/5, 288/10
l.+ iḡa 058/12
l.+ iḡe 061/1, 074/1, 106/6, 257/4
l.+ im 106/8
l.+ imḡa 190/1
l.+ imḡe 213/4
l.+ inḡ 066/5, 124/1, 195/3
l.+ in 189/4
l.+ inḡdin 183/1, 308/9
l.+ inḡe 180/12
l.+ inḡa 067/6
l.+ inḡni 074/10
l.+ ler 188/10
l.+ leri 181/6
l.+ leriḡa 093/3
l.+ leriḡdin 308/10
l.+ ni 034/4
- leb-ā-leb** Far. Ağzına kadar dolu.
l. ʿeyler ʿedi 278/8
l. 159/9, 187/5
- leb-teşne** Far. Susamış, dudaḡı kurumuş.
l. 303/11, 321/9
l.+ ler 022/4

- lem' a** Ar. Parıltı, parlayış.
l. 234/2
l.- ı nūr 056/4
l.- yı nūr 028/4
l.- yı tāb 175/10
l.+ da 309/10
l.+ sığa 135/1
- leng** Far. Aksak, topal.
l. 020/7
- leşker** Far. Aker, ordu.
l.- i mısr 102/2
l.+ i 110/11
l.+ ini 101/12
- leṭāfet** Ar. Hoşluk, güzellik, latiflik.
l. 185/9, 269/3, 321/5
l.+ de 051/11
l.+ din 294/9
l.+ ni 202/4
- levāzımāt** Ar. Gerekli olan şeyler, lüzumlu maddeler, nesnelere.
l.+ nı 185/1
- levḥ** Ar. Levha, üzerinde yazı yazılan düz nesne.
l. 008/1, 048/11
l.- i kāfūr 321/3
l.- i sīmīn 048/10
l.- i ta' līm 186/7
l.- i vücūd 197/10
l.+ i 012/4, 159/7
l.+ idin 225/7, 258/1, 312/10
l.+ iğa 258/9
- levm** Ar. Azarlama, paylama, birinin yüzüne karşı kötü söz söyleme.
l. 110/8
- leyl** Ar. Gece.
l.+ din 048/1
- leylī** Ar. Özel ad. Leyla ile Mecnun hikâyesinin kadın kahramanı.
nevbet-i l. 034/11
l.+ iğa 028/4
- leylī** Ar. Geceleyin, geceye ait.
l. 170/6
l.+ din 170/7
- lezzet** Ar. Tat, hoş ve güzel olan şey.
l.+ idin 165/6
- lu' āb** Ar. Oyun, şaka.
l.+ ı 219/5
- li' ān** Gömlek. (?)
l.+ ı 218/10
- libās** Ar. Elbise.
l.- ı fāhrnī 311/6
l.- ı fehmi 020/7
l.- ı ḥüsrevī 291/2
l.- ı şehryārī 297/12
l.+ ı 038/7, 053/1, 136/9
l.+ ıñ 205/6
- līk** Far. Ama, fakat lakin.
l. 014/2, 020/7, 067/11, 079/9, 230/7
- liḳā** Ar. Yüz, çehre, suret.
l.+ ğa 175/1
l.+ lar 115/2, 313/10
- lu' bet** Ar. Oyun, oyuncak
l.- i rüm 097/7
- lūc** Far. Çıplak, yalın.
l. 297/5
- luṭf** Ar. İyilik, ihsan.
l. ét 183/1
l. éyle 143/5
l. éylep 094/8, 199/2
l. kıldı 103/10
l. 104/6, 205/5, 205/7, 231/10
şerāb-ı l. 093/7
l.- ı allāhī 038/7
l.- ı ḥudāvend 121/11, 291/8
l.- ı ilāhī 321/9
l.- ı mededkār 052/9
l.- ı taḳrīr 314/1
l.+ ı 094/10
l.+ ı dın 052/6
l.+ ıñ 094/9

- l.+ uñ émesdür 023/8 dil-i m.+ ğa 081/10
- lülü** Ar. İnci.
l.- i ter 097/11
- M-**
- mā** Ar. Su.
m. 042/4 215/6
m.- i 'ıyş 146/4
- mā** Far. Biz.
ḥayāl-i m. 117/7
- mā** Ar. O şey ki,daki
m. 166/11, 215/6
- ma'ānī** Ar. Anlamlar, manalar.
m. 020/4, 024/8, 025/6, 027/4,
033/13, 037/7, 321/2, 321/4
- ma'ārif** Ar. İlimler, marifetler, bilgiler.
m. 314/9, 314/10
- ma'āş** Ar. Yaşayış, dirlik; geçinilecek şey.
m. 270/11, 303/5
m.- ı dāne 265/9
- ma'āza'llāh** Ar. Allah korusun, Allah esirgesin, Allah saklasın.
m. 034/7, 071/3, 111/7, 160/7,
179/4, 180/2, 214/10, 222/8
- ma'būd** Ar. Kendisine ibadet edilen, kendisine tapınılan, Tanrı, Allah.
m. 191/6
- mācerā** Ar. Baştan geçen olay, serüven, sergüzeşt.
m. 308/11
m.+ ğa 286/12
m.+ nı 003/3, 224/8
m.+ sı 015/4, 284/4
- māder** Far. Anne.
m. 041/9, 125/8, 178/9, 195/5,
235/8, 254/4, 254/5
m.- i bīçāre 088/10
m.- i ḥoş 149/9
nāfe-i m.+ din 032/2
- ma'dūd** Ar. Sayılı; belli.
m. émesdür 020/1
- ma'dūm** Ar. Yok olan, mevcut olmayan.
m. 020/1
- mağfired** Ar. Allah'ın günahları bağışlaması, affetmesi; rahmet.
m. 009/4
m.- i giş 179/4
- mağlūb** Ar. Yenilmiş, yenik.
m. 237/6
- mağrib** Ar. Batı, garp, Güneş'in battığı yer veya yön.
m. 006/9, 046/7, 046/10, 046/13,
096/11, 182/5
zindān-ı m. 249/12
m.+ de 006/9
- mağrūr** Ar. Gururlu, mağrur.
m. 163/4
- mağz** Ar. Beyin; iç, öz.
sebz-i m. 313/6
m.+ ıĝa 126/7
- māh** Far. Ay, bir gök cismi. Krş.: meh.
m. 018/5, 038/2, 062/2, 068/9,
072/11, 079/2, 092/8, 092/9,
093/5, 094/7, 103/2, 109/6,
117/4, 138/9, 146/11, 147/6,
159/2, 203/4, 206/5, 225/4,
237/1, 247/1, 257/6, 263/2,
270/5, 271/4, 275/8, 275/11
ḥalka-yı m. 013/11
hevdec-i m. 147/3
mişl-i hāle-i m. 018/1
pertev-i m. 045/9
tābende-i m. 199/5
m.- ı cengeller 095/9
m.- ı dilefrüz 043/6
m.- ı dilḥ'āh 256/9
m.- ı dirahşān 139/10
m.- ı enver 045/11, 074/5
cemāl-i m.- ı enver 035/5
m.- ı ḥūbī 138/10

- m.- ı melek 046/1
m.- ı münevver 229/5
m.-ı münîr+ i 237/1
m.- ı nev 252/10
m.- ı rüşen 137/3
m.- ı şeb 252/9
m.- ı t̄abān 159/3
m.+ dın 036/6
m.+ ı 139/11, 199/6, 291/3
m.+ ım 150/8
rūy-i m.+ ın 301/1
m.+ larını 102/5
- māh** Far. Yılın on iki bölümünden her biri.
m. 120/2, 164/4, 183/7, 269/8, 283/7
- maḥal** Ar. Yer, mevki.
m. 206/9, 296/4
m.+ de 312/7
m.+ din 014/10
- maḥāl(l)** Ar. Yerler.
m.- i maḥzını 070/8
- maḥāzır** Ar. Yüksek makamlı kimselerin yanları, huzurları.
m.+ lar 165/9
- maḥbūb** Ar. Sevgili, sevilen.
m. 036/1, 041/4, 046/5, 078/9, 123/9, 176/9, 184/1, 234/7
zūlf-i m. 170/4
m.- ı mehrū 249/5
- maḥbūbluḡ** Ar. + T. Sevgili olma hali.
m.+ dın 039/9
- maḥbūs** Ar. Hapsedilmiş.
m. ettiñizler 267/7
m. 262/9, 266/9
m.- ı zindān 221/8
- maḥcer** Ar. Taş ocağı.
m. 79/9
- maḥfi** Ar. Gizli, saklı.
m. 149/9
- māhī** Far. Güneybalığı'nın Alfa yıldızı.
m. 059/8, 113/2, 142/4, 155/2, 155/4, 203/9, 203/10, 204/10, 209/4, 216/7, 226/3, 228/9, 229/7, 281/3
kös-i m. 113/1
m.+ din 225/4
m.+ ġa 158/2
m.+ nı 132/5
- maḥlaş** Ar. Kurtulma, kurtuluş, kurtulacak yer; sığınak.
m. 024/9
- maḥmil** Ar. Mahfe, deve üzerine konulan sepet.
m.- i sūr 101/2
m.+ ġa 300/11
m.+ i 096/12
- māh-peyker** Far. Yüzü ay gibi parlak, güzel, nurlu (olan).
ġulām-ı m. 100/9
- maḥrem** Ar. Haram, şeriatın ve dinin yasak ettiği şey, gizli.
m. edi 019/10
m. 068/6, 093/3, 127/9, 167/1, 169/4, 179/5, 180/9, 255/8, 255/10, 261/7
m.- i cān 194/5
m.- i şāh 261/6
- mahrem-ḡāne** Ar. + Far. Gizli oda.
m.+ ġa 290/12
- mahrem-nişin** Ar. + Far. Gizli oturan.
m.+ i 115/4
- māh-rū** Far. Ay yüzlü.
m.+ dın 115/5
m.+ lar 188/11
m.+ nı 174/6
- maḥrūm** Ar. Yoksun.
m. 117/5, 238/8, 275/7, 283/2
m.- ı dergāh 261/6
- māh-rūyī** Far. Bir ay yüzlü.
m. 190/2

maḥtūm Ar. Tamamlanmış,
mühürlenmiş; bağlanmış.
m. 320/4

maḥv Ar. Yok etme, harap etme.
m. etti 288/2
m. kıldı 158/10
m. oldı 287/11
m. 028/6, 117/5

māh-veş Far. Ay gibi, güzel.
m.+ lerdin 143/11

maḥz Ar. Halis, katıksız, tam.
giriftār-ı gurūr-ı m. 058/7
m.+ da 029/12
maḥāl-i m.+ nı 070/8

maḥzūn Ar. Hüzünlü, üzgün.
m. 060/1, 296/9
zār-ı m. 248/8
m.+ ğa 083/8
leb-i m.+ ğa 034/5

maḳāl Ar. Söz, lakırdı.
m.+ ıdın 026/2

maḳām Ar. Durulan yer, mahal.
m. etseş 117/6
m. 062/2, 201/10
m.- ı istiḳāmet 121/5
m.- ı rāstān 023/3
m.- ı şabrda 243/6
m.- ı yūsuf érđi 231/2
m.+ ı 257/2, 269/4
m.+ ıda 037/11, 316/4
m.+ ıñ 062/3

maḳbūl Ar. Kabul edilen.
m. 002/10, 100/2, 271/8
m.- ı dergāh 096/9
m.- ı ḥātır 088/2
m.- ı raḥmān 122/3

maḳdem Ar. Adım; gelme, geliş; yol.
ḥayr-ı m. 101/7
m.+ idin 112/4

maḳhūr Ar. Yenilmiş, kahredilmiş,
bozguna uğramış.
m. 004/10

maḳşad Ar. Niyet, amaç, gaye.
m. 194/4, 208/3, 245/10
m.- ı dil 108/4, 178/10
m.- ı şāh 096/9
m.+ ım 105/11, 117/8
m.+ ımġa 155/5
m.+ ıñ 108/5
m.+ larıġa 006/7

maḳşūd Ar. Amaçlanan, istek, hedef.
m. 047/6
ġāyet-i m.- ı cānım 116/8
genc-i m. 069/8, 101/3
m.- ı dil 108/4
m.- ı ḥizmet 184/5
m.+ ı 205/10, 265/3
m.+ ıġa 102/1, 236/8
m.+ ımız 143/4
m.+ ını 224/3
murād-ı m.+ uñġa 295/6

ma'ḳūl Ar. Akıllıca, akla uygun,
mantıklı.
m. 215/11, 271/8
m.+ ğa 238/2

māl Ar. Varlık, servet, ticaret eşyası.
m. 041/6, 086/5, 298/4
şāhib-i m. 045/2
m.+ ı 063/12, 158/1
m.+ ım 288/6
m.+ ın 162/4

mālik Ar. Özel ad. Kardeşlerinin Hz.
Yusuf'u köle olarak sattıkları
kişi.
m. 141/4, 141/10, 141/12, 142/3,
144/11, 146/6, 147/5, 151/7,
162/3
m.+ din 145/1
m.+ ğa 153/7

māliş Far. Cezalandırma, dayak. (?)
m. 133/9, 133/10

ma' lūm Ar. Bilinen, belli, aşikar.

- m. 136/3, 158/4, 191/5, 310/11
hencār-ı m. 108/7
m.- ı cān 170/3
m.+ ıdur 070/7
- ma' mūr** Ar. Bayındır, şenlikli.
m. 014/4, 152/8, 185/6
- maḡ** - Salınarak yürümek, edalı bir şekilde gezmek.
m.- arḡa 107/1
m.- sa 071/11
- maḡa** Bana.
m. 002/5, 010/7, 011/10, 011/11, 032/6, 043/9, 059/10, 068/3, 068/9, 069/1, 073/2, 073/3, 073/7, 078/3, 078/4, 079/1, 079/7, 082/7, 082/11, 087/5, 089/4, 089/8, 094/8, 094/10, 106/4, 107/9, 111/6, 122/5, 151/1, 154/6, 161/5, 168/9, 178/10, 178/11, 179/2, 181/7, 183/1, 183/2, 183/11, 184/5, 192/5, 206/4, 207/4, 209/4, 213/5, 213/7, 213/10, 214/11, 215/4, 217/8, 223/10, 230/4, 230/10, 233/10, 237/6, 240/9, 254/1, 254/2, 254/3, 254/6, 256/9, 265/4, 267/3, 272/11, 282/7, 282/10, 283/12, 287/2, 292/8, 295/1, 295/2, 310/7
- mane** Nişan taşı. (?)
m. 110/3
- mānend** Far. Benzer, gibi.
m. 045/6, 061/6, 172/5, 187/3, 210/7
şeker-i m. 051/2
m.- i çevgān 195/4
m.- i hūrşid 099/11
m.- i nīlī 245/11
m.- i sāye 252/8, 301/10
m.- i sitemkār 241/7
- mānende** Far. Benzeyen.
m.- i ehl-i şafālar 314/3
- māni'** Ar. Engel.
- m. 009/5, 213/6
- ma' nī** Ar. Anlam.
m. 020/4, 040/8, 058/3, 058/8, 065/3, 163/7
dür-i m. 314/1
m.- yi bütperestler 190/3
m.- yi fikr 027/5
m.- yi mefhūm-ı hātır 027/4
m.+ de 058/4, 240/1
m.+ dīn 058/5
m.+ ḡa 058/6
' arūs-ı m.+ ḡa 031/9
m.+ si 078/7
- manşib** Ar. Makam, rütbe, derece, orun.
m.+ da 182/2
- manzar** Ar. Bakılan yer; görünüş, görünüm.
m.+ ını 243/3
- manzūr** Ar. Bakılmış, görülmüş; gözde olan, beğenilen.
m. 026/4
m.- ı haḡ 122/3
- mār** Far. Yılan.
m. 078/3
m.- ı düserni 084/5
m.- ı kān 077/10
m.+ ḡa 078/2
m.+ ı 078/1
- māri** Far. Payitaht, başkent.
m. 142/5
- mārliḡ** Far. + T. Yılanlık.
m.+ dur 214/9
- mā-sivā'llāh** Ar. Allah'tan başka her şey.
m.+ ḡa 191/1
- maşlahat** Ar. Barış, güven; iş, husus, keyfiyet.
m. 076/11, 128/9, 271/10
m.+ nı 238/2
- maşnū'** Ar. Sanatla yapılmış, sanat eseri.
m.-ı zāhir 008/5

ma'şüm Ar. Suçsuz, günahsız.
m. 238/4

ma'şümlük Ar. + T. Suçsuzluk, günahsız olma durumu.
m. 217/2

maşün Ar. Korunmuş, saklanmış, dokunulmaz; sağlam.
m. 085/11

maşrık Ar. Güneş'in doğduğu taraf, doğu.
m. érdi 046/11

ma'şük Ar. Sevgili, sevilen.
m. bolmay 293/1
m. érse 194/5
m. 053/10, 101/1, 188/7, 199/1, 239/3, 292/9, 293/4, 320/8
bū-yı gül-i gülzār-ı m. 239/3
fermān-ı m. 188/6
hicrān-ı m. 188/6
sır-ı m. 292/9
m.- ı ğayūr 182/2
m.+ dın 175/5, 244/3
m.+ ğa 118/4
m.+ ı 178/1
m.+ ığa 167/6, 170/2
m.+ lar 182/1

ma'şüklük Ar. + T. Sevilen kişi olma, sevilir olma durumu.
m. 025/12, 262/11
m.+ da 065/11
m.+ dur 292/12

mātem Ar. Yas.
m. 255/5
m.+ imni 168/11
m.+ iñ 163/3
m.+ inde 155/2
m.+ ini 120/7
m.+ iñni 163/3

mātem-hāne Ar. + Far. Yas evi.
m.+ de 261/7, 279/4
m.+ dın 266/10

maṭla' Ar. Güneş'in doğduğu yer, Güneş vs. yıldızların doğması.
m. 059/7
m.- ı nūr 229/6
m.- ı şubḥ-ı şabāḥat 152/6
m.+ dın 059/8

maṭlab Ar. Maksat, istenilen şey, istek.
m.+ ğa 283/6
m.+ iñ 178/3

maṭlūb Ar. Talep edilen, istenilen şey.
m. 001/6, 070/8, 097/2, 151/5
murād-ı cān-ı m.- ı cihānī 234/7

māye Far. Maya, asıl ve lüzumlu madde; esas, temel; iktidar, güç.
m. 013/8, 014/5, 178/7, 196/9, 269/4
m.- ı kuvvet 074/10
m.+ si 236/1

māyil Ar. Meyleden, istekli, hevesli.
m. 010/10, 087/3, 130/4, 231/7, 294/1

ma'zeret Ar. Özür, bahane.
m. 233/1
nevā-yı m. 233/11

mazlūm Ar. Zulmedilmiş, zulüm görmüş.
m. 238/8
m.+ uñdur 254/2

ma'zūr Ar. Mazereti olan.
m. érür 292/5
m. 143/6, 177/11
m.+ raḥ 095/3

me Soru edatı. Krş. mı, mu, mü.
m. 213/11

mebādā Far. Sakın.
m. 037/3, 086/10, 124/5, 131/6, 135/11

mecāl Ar. Güç, kuvvet.
m. érdi 247/3

- mecāzī** Ar. Gerçek olmayan.
m. 031/3, 156/9, 161/5
kāh-ı m. 006/2
m.+ din 161/6
- mecūl** Ar. Meçhul, bilinmeyen.
m. 070/8
- mecūr** Ar. Yaralı. (?)
zār-ı m. 127/6
m.- ı ğamnāk 137/9
- meclis** Ar. Bir konuyu konuşmak için yapılan toplantı; toplantı yeri.
m. kırdılar 126/12
m. kuruğluk 229/10, 236/3, 296/5
m. kurupdur 231/6
m. 065/7, 115/8, 119/11, 256/7, 262/4
m.- i rüz 119/9
ħarīf-i m.- i šāh 266/2
- meclis-ārā** Ar. + Far. Meclisi süsleyen.
m. 084/10
- meclis-efrūz** Ar. + Far. Meclis aydınlatan.
m. 119/9
- meclis-nişīn** Ar. + Far. Mecliste oturan.
m. 116/2
- mecma'** Ar. Toplanma yeri, kavuşulan yer.
m. 038/1, 097/8
m.+ da 149/11
- mecnūn** Ar. Özel ad. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı.
m. 030/8, 034/11, 083/6, 170/7
m.+ ğa 028/4
- medār** Ar. Etrafında dönülen nokta, yörünge.
m. oldum 067/6
m.- ı noğta-ı ğasem 135/9
- medāyin** Özel ad. Eski İnan'da Dicle civarında yedi şehrin adı.
m. 138/12
- med(d)** Ar. Yayma, döşeme.
m.- i çin 018/10
- meded-kār** Ar. + Far. Yardımcı.
m. olğucu 008/7
m. 126/8, 171/2, 233/10, 262/10, 275/5, 286/6, 288/7, 312/6
luşf-ı m. 052/9
- medħ** Ar. Övme, övgü.
m.+ iĝa 316/5
- medhūş** Ar. Şaşırılmış, dehşete uğramış.
m. 034/2, 052/6, 072/1, 080/9, 233/4, 257/10, 258/2, 282/11
- medhūşluk** Ar. + T. Şaşkınlık.
m. 059/4
- mefhūm** Ar. Anlam, kavram.
ma' nī-yi m.- ı ħātır 027/4
- mefreş** Ar. Harar, büyük çuval.
m. 099/5
- mefťūħ** Ar. Fethedilmiş, açılmış, ele geçirilmiş.
m. 013/2, 041/2
- meger** Far. Meĝer.
m. 013/9, 031/6, 031/11, 049/4, 056/5, 065/6, 073/11, 091/10, 094/2, 133/10, 151/6, 165/5, 174/6, 176/1, 192/8, 218/7, 267/9, 277/10, 318/9
- meh** Far. Ay. Krş.: māh.
m. ěrmes 038/2
m. 010/9, 046/1, 056/4, 062/1, 075/5, 077/4, 092/8, 106/7, 116/3, 136/1, 154/2, 168/3, 182/4, 210/5, 281/8, 304/9, 315/8
m.- i ken' ān 028/6
m.- i nūr 253/3
m.- i ruħsār 275/1
m.- i zindānımıznı 252/4, 252/5
m.+ imdin 118/10
m.+ imiĝ 308/9
m.+ ler 085/12

- m.+ ni 252/11
- meh** Far. Yılın on iki bölümünden her biri. Krş.: meh.
m. 067/5, 162/10, 210/6, 281/6, 310/8
- mehālik** Ar. Helak olunacak yerler, tehlikeli yerler.
deryā-yı m.+ din 020/10
- mehcūr** Ar. Terk edilmiş, ayrılmış.
m. 133/1, 181/10, 250/11, 275/10, 279/4
- meh-çin** Far. Ay toplayan. (?)
m.+ ler 102/8
- mehd** Ar. Beşik.
m. 216/10
m.- i zemīnni 016/5
m.+ i 043/1
- mehī** Far. Ay gibi.
m. 134/11
- meh-pāre** Far. Ay parçası, çok güzel kimse.
m.+ lergā 035/10
- mehr** Ar. Mehir.
m.- i ‘arūsī 097/7
- meh-rū** Far. Ay yüzlü.
maḥbūb-ı m. 249/5
- meh-veş** Far. Ay gibi, güzel.
m. 147/11
m.+ ler 147/2
- mekān** Ar. Yer, mahal, ev.
m. ét 316/4
m. 045/11, 083/1
m.+ dın 019/10
m.+ dur 235/10
m.+ iñ 062/1, 222/3, 240/11
m.+ niñ 019/9
- mekānī** Ar. Bir yer, bir mahal.
m. 019/10
- mekkāre** Ar. Hileci, düzenbaz.
m.+ ler 189/2
m.+ lerni 237/10
zen-i m.+ lerni 237/10
- mekkī** Özel ad. Mekke.
m.+ din 017/8
- meknūn** Ar. Dizilmiş.
dür-i m. 153/3
- mekr** Ar. Hile, aldatma, düzen, oyun.
m. édiler 190/3
m. èyledi 303/7
m. 126/5, 128/11, 129/2, 203/2, 208/6, 223/7, 238/3, 238/5, 268/4
bahāne-yi m. 214/9
m.- i nefsdin 129/4
m.+ din 111/8, 129/8
m.+ i 128/10, 237/13
m.+ idin 239/11, 243/6
m.+ ini 263/6
- melaḥ** Far. Çekirge.
m.+ dın 041/7
- melāḥat** Ar. Güzellik.
m. 149/2, 152/5
gevher-i kân-ı m. 152/6
- melāhī** Ar. Oyunlar, eğlenceler, cümbüşler.
şuğl-ı m. 002/5
- melāl** Ar. Üzüntü, dert, sıkıntı.
m.- i cān 150/5
m.+ i 062/9, 236/10
m.+ iñ 176/10
- melālet** Ar. Üzüntü, dert, sıkıntı.
m. 148/10, 166/7
m.+ din 054/2
- melāmet** Ar. Ayıplama, kınama, azarlama.
m. 072/10, 073/5, 130/1, 227/3, 227/9, 227/12, 230/3, 292/5
kūh-ı m. 072/9
künc-i m. 227/5

şimşir-i m. 222/1	116/9, 117/2, 117/7, 118/6,
m.- i 'ışk 227/7, 227/8	145/7, 150/4, 150/7, 155/1,
m.- i 'ışkını 227/8	155/11, 156/3, 161/6, 165/4,
m.+ din 136/9, 176/10, 227/6	168/5, 168/10, 169/2, 172/2,
melâyik Ar. Melekler.	179/6, 179/11, 180/1, 181/2,
ğayl-ı m. 024/12	181/4, 181/7, 182/7, 182/9,
melek Ar. Melek, ferişte.	183/5, 183/10, 189/8, 192/7,
m. 122/8	194/2, 195/5, 205/6, 206/2,
mâh-ı m. 046/1	207/4, 210/5, 210/6, 211/11,
melik Ar. Padişah, sultan, hükümdar.	212/1, 213/5, 214/1, 214/4,
m. 244/4	214/10, 215/2, 215/8, 215/9,
mülk-i m.+ ke 027/9	215/10, 217/6, 217/8, 217/9,
meleş Ar. Sakinleştirici, rahatlatıcı;	217/10, 218/2, 219/1, 219/8,
güzellik.	220/10, 221/1, 221/3, 221/4,
m. 040/1	222/3, 222/7, 223/8, 223/10,
melül Ar. Usanmış, bezmiş; mahzun.	231/4, 232/9, 237/6, 239/8,
m. 026/11, 244/3, 316/10	240/1, 246/2, 246/3, 246/4,
memerr Ar. Geçilecek yer, yol, geçit.	246/5, 246/6, 246/7, 254/2,
m.+ i 198/2	257/2, 258/3, 258/5, 266/8,
memleket Ar. Ülke, yurt, devlet toprağı.	267/2, 269/7, 271/9, 272/10,
m. 298/4	272/11, 275/10, 276/11, 284/11,
memnün Ar. Hoşnut, razı; sevinçli.	285/5, 288/5, 288/6, 288/9,
m. 034/11	290/1, 291/5, 292/5, 294/8,
mên Ben.	295/2, 295/3, 297/5, 298/8,
m. êrdim 032/1, 067/2, 107/11,	300/8, 309/3, 310/8, 322/7,
155/2, 155/3, 155/6, 268/7, 292/6	AY/1, AY/7
m. 001/10, 002/11, 009/8,	m.- i bî-çâre 062/6
009/11, 011/7, 011/8, 016/8,	m.- i bî-dil 025/10
022/5, 023/2, 029/4, 034/6,	m.- i bî-dilğa 075/3
034/7, 034/9, 036/8, 039/8,	m.- i zâr 106/4
047/10, 061/10, 062/4, 063/2,	m.+ de 071/8, 215/5
066/6, 066/9, 066/11, 067/10,	m.+ din êrür 076/2
067/11, 068/1, 068/11, 069/2,	m.+ din 011/11, 037/2, 068/4,
069/3, 069/4, 075/8, 075/9,	078/8, 078/11, 081/10, 088/1,
076/3, 078/7, 078/8, 079/3,	169/1, 182/11, 184/3, 189/4,
081/5, 081/6, 081/7, 081/9,	195/11, 207/1, 212/10, 224/3,
082/7, 083/2, 087/2, 088/11,	224/4, 267/4, 282/10, 297/1,
089/1, 089/3, 089/11, 090/2,	301/3
094/5, 094/6, 105/4, 106/5,	m.+ i 002/4, 009/7, 024/4, 049/2,
106/7, 106/9, 106/10, 106/11,	062/10, 088/10, 094/7, 094/8,
107/3, 107/7, 107/10, 111/3,	095/1, 095/3, 111/2, 117/6,
	118/8, 161/7, 161/8, 179/4,
	179/5, 180/2, 180/4, 181/10,
	183/7, 194/4, 206/1, 206/6,
	212/4, 214/5, 215/11, 217/10,
	230/3, 240/8, 248/8, 254/1,
	254/4, 254/5, 262/4, 266/11,
	275/7, 285/7, 297/3
	m.+ ni 117/7

- men⁶ā** Ar. Kara haber, ölüm haberi.
m. 106/10
- menālī** Ar. Nail olunan, erişilen (?).
m. 119/3
- menāzil** Ar. Menziller, duraklar, konak yerleri.
m. 007/1
- menī** T. + Far. Tek ben. (?)
m. 078/7
- mēniḡ** Benim.
m. 015/4, 076/2, 076/3, 107/7, 118/6, 118/8, 119/6, 131/8, 142/9, 156/3, 195/8, 196/2, 206/5, 212/8, 226/3, 231/5, 232/11, 240/11, 248/8, 268/9, 284/9, 296/12
m.+ dūr 212/9, 214/3
- menḡal** Ar. Mangal, içine kor konulan kap.
m. oldı 302/2
- menkūb** Ar. Talihsiz; gözden ve mevkiden düşmüş.
m. 055/4, 080/5
- mēn-sēnlik** İkilik, ayrılık, farklılık.
m. 026/2
- mensūb** Ar. Bir yere veya bir şeye ait olma, bağlı.
m. 184/1
- mensūḡ** Ar. Hükümsüz, geçerliliği kalmamış.
m. 039/11
- meḡū** Ebedi, daim.
m. 076/3
- menzil** Ar. Konaklama yeri, varılacak yer; ev.
m. etti 138/13
m. eylep 197/7, 319/11
- m. 062/1, 072/7, 099/8, 100/7, 118/7, 142/1, 145/10, 149/5, 162/2, 251/6, 283/7, 299/6
m.- i ḡāṣ 243/4
m.+ de 128/5, 275/9
m.+ din 103/2
m.+ ge 118/7
m.+ iḡa 104/7, 148/10
m.+ iḡe 291/3
m.+ imni 161/9
m.+ iḡdin 062/2
- menzil-be-menzil** Ar. + Far. + Ar. Konak konak.
m. 101/2
- menzil-dār** Ar. + Far. Konaklama yerinin sahibi.
m. 114/10
- menzil-gāh** Ar. + Far. Konak yeri, yerleşecek yer.
m. érđi 148/11
m. kıldı 139/2
- mer** Ar. Adam, erkek, kişi.
m. 008/4
- mercān** Ar. Mercan, kırmızı renkli ve değerli bir madde.
m. 014/9, 077/10, 256/8
dūr-i m. 061/10, 086/5, 088/9, 152/7
- merđ** Far. Yiḡit, cesur.
m. 225/11
m.- i tüvānā 139/8
- merđāne** Far. Mertçe, yiḡitçe.
m. 031/1, 243/8, 304/3
- merđūd** Ar. Reddedilmiş, kovulmuş.
m. 084/2, 143/1
- merđüm** Far. Gözbebeḡi.
m.+ iḡa 247/2
m.+ üḡ 195/7
- merđüm-āzār** Far. İnsan inciten.
derün-ı m. 135/8

merdüm-efrüz Far. Gözbebeği
aydınlatan, parlatan.
m. 004/1

merdüm-rübā Far. Gözbebeği kapan. (?)
m. 135/7

merg Far. Ölüm, vefat.
m. étip 149/8

merğüb Ar. Rağbet edilen, beğenilen,
arzu olunan; güzel ve hoş.
m. 035/9, 202/3
hüb-ı m. 104/1, 160/5
vech-i m. 154/7

merhabā Ar. Merhaba.
m. 103/10

merhamet Ar. Acıma, esirgeme; şefkat
gösterme.
m. kıl 143/5
m. 193/2, 226/7, 292/2

merhem Ar. Merhem; deriye, yaraya
sürülen ilaç.
m. 022/11, 042/2, 050/7, 116/10,
116/11
m.- i cān-ı fikārım 289/7
m.+ i 305/2
m.+ im 211/9

merhūm Ar. Allah'ın rahmetine
kavuşmuş.
zār-ı m. 275/7
m.+ uşdur 254/2

merkeb Ar. Binek, eşek.
m.- i rāh 227/10
m.- i şāh 019/4
m.+ din 320/2
m.+ in 019/8, 019/9
m.+ ini 019/2, 146/11
m.+ niş 112/9

merkez Ar. Merkez, belirli bir yerin
ortası.
m.- i hāk 005/2

mermer Ar. Mermer.
seng-i m. 198/2

mertebe Ar. Kademe, derece.
m. 061/1, 063/1

merz Far. Yer, zemin, toprak.
m. 086/3

mescid Ar. İbadet yeri, küçük camii.
m.+ de 017/11
m.+ ğa 017/10

mesdūd Ar. Kapanmış, kapalı; tıkanmış.
idrāk-i m. 299/8

meşel Ar. Dokunaklı, anlamlı söz.
m.- i tāziyāne 227/9

meşel Ar. Benzer, eş, örnek.
m.+ ni 164/9

meşellik Ar. + T. Gibi, benzer, örnek
olarak. Krş.: meşellük.
m. 260/3

meşellük Ar. + T. Gibi, benzer, örnek
olarak. Krş.: meşellik.
m. 090/8

mesihā Ar. Özel ad. Hz. İsa'nın
adlarından biri.
m. 013/4

mesir Ar. Gezinti yeri, mesire.
m.+ de 052/11, 117/11

meske Ar. Tereyağı.
m. 212/1

mesken Ar. Ev, konut, oturulan yer.
m. etti 083/11
m. 086/4, 257/6
m.+ im 083/1

mesned Ar. Rütbe, derece, makam.
m. 229/10
m.- i cāh 290/9
m.- i nāz 176/7, 231/2
m.+ ide 114/10

- mesned-nişîn** Ar. + Far. Bir mesnet veya makamda bulunan.
şeh-i m. 262/3
- mesrūr** Ar. Memnun, sevinçli, neşeli.
m. 105/1, 143/6
- mest** Far. Sarhoş.
m. kıldı 082/2
m. oldı 082/1
m. 005/5, 027/10, 033/12, 078/7,
080/9, 084/4, 165/5, 166/8,
228/2, 258/2
m.- i cānān 209/2
m.- i ḥayāl 076/7
m.-i heves-nāk 005/10
m.- i nākām 214/1
m.+ i 030/6
- mestī** Far. Sarhoşluk.
m. 292/7
- mestūr** Ar. Örtülmüş, gizlenmiş; örtülü,
gizli.
m. 141/4, 147/9, 250/1
- mes'ül** Ar. Sorumlu.
m. 199/3
- meş'al** Ar. Meşale.
m. 269/11, 302/2
m.+ din 251/1
- meş'ale-cūy** Ar. + Far. Meşale arayan.
m. 013/4
- meşgūl** Ar. Bir işle uğraşan, iş görmekte
olan.
m. bolğanı 292/11
m. èyle 183/7
m. 008/5, 199/3, 215/11, 254/7
- meşgūlluk** Ar. + T. Meşgul olma.
m.+ dın 317/1
- meşhūr** Ar. Ünlü, tanınmış, şöhret
sahibi.
m. 025/9, 085/10, 141/4, 313/2
feyz-i m. 025/9
- ‘azīz-i mışr-ı m. 083/1
- meşk** Far. Su kabı, kırba. (?)
m.- i çarḥdın 281/6
- meşşāfa** Ar. Gelini süsleyen.
m. 093/3
- meşveret** Ar. Danışma, fikir alışverişi
yapma.
m. 126/12
cāy-ı m.+ ğa 126/3
m.+ i 126/5
- metā'** Ar. Satılacak mal, eşya.
m. 101/1
m.- ı hūş 072/8
m.- ı 'aql 207/3
m.- ı şabr 057/7
m.+ ı 233/3
- mevāşıl** Ar. Varış yerleri, ek yerleri,
kavuşma yerleri.
m. 198/2
- mevc** Ar. Dalga.
m. uradur 172/8
m. uruğluk 321/4
m. urup 106/8
m. 107/4, 172/9
m.- i deryāda 098/8
m.- i ğamda 089/9
m.+ ide 181/2
- mevcūd** Ar. Var olan, bulunan.
m. èrür 005/1
m. 033/11, 069/8, 102/11
- mev'id** Ar. Söz verilen zaman, vaat
edilen zaman, vakit.
m.+ ini 298/7
- mev'ize** Ar. Öğüt, nasihat.
m. 315/7
- mevlevi** 'abdu'rahman cāmī Özel ad. 15.
yüzyılda yaşamış İranlı alim ve
şair.
m. 024/5

- mevşül** Ar. Kavuşturulmuş, bitleştirilmiş, birleşmiş.
m. 009/9
- mevsüm** Ar. Damgalanmış, işaretlenmiş.
m. 020/1, 277/7
- mevzi**^c Ar. Yer, mevzi, kısım.
m.+ idür 229/6
- mevzün** Ar. Ölçülü, tartılı, biçimli, düzgün.
m. 189/10
ḳadd-i m. 195/1
- mey** Far. Şarap, içki.
m. 030/8, 034/8
m.+ din 030/6
m.+ dindür 030/6
- meydān** Ar. Meydan, alan.
m. 273/2
şahn-ı m. 185/8
m.- ı ihlāşımğa 285/11
m.- ı kühde 185/9
m.+ da 114/1
m.+ ı 209/1, 281/1
m.+ ıda 119/7, 163/10, 227/3
m.+ ıdın 098/7
- meyelān** Ar. Meyil, eğilme, temayül.
m. 071/6, 114/6
- meyl** Ar. Yönelme, eğilme, yatkınlık.
m. etti 217/2
m. ḳıldın 068/2
m. 188/12, 197/3, 210/1, 256/4, 310/3
m.- i cihān 309/5
m.- i ḫaṭarmend 235/8
m.- i ḫāṭır 228/8
m.- i ḫırīdār 233/3
m.- i temāşā 114/7
m.+ i 042/11, 047/6, 086/10, 148/9, 166/4, 170/6, 233/7, 239/2
m.+ idin 314/9
- meylān** Ar. Meyil, eğilme, temayül.
m. 058/8, 195/3
- meyl-bār** Ar. + Far. Sevme yükü. (?)
m.+ ı 316/7
- me'yūs** Ar. Ümitsiz.
m. ettiğizler 267/7
m. 021/11, 090/10, 266/9
yār-i m. 262/9
- me'yūs-luḳ** Ar. + T. Ümitsizlik.
m.+ dın 291/6
- meyve** Far. Meyve, yemiş, ürün.
m. 104/13, 192/10, 296/3
m.- i şād 249/3
m.- yi yezdānperestī 190/11
m.+ din 192/10
m.+ dūr 316/1
m.+ ler 165/11
- mezāhir** Ar. Görünme, ortaya çıkma yerleri.
m. 038/8
m.- i keşret 025/12
- mezār** Ar. Ziyaret edilen yer, mezar.
m.+ ın 301/7
- mezellet** Ar. Alçaklık, aşağılık, basitlik.
m. 073/3, 133/2
- mezkūr** Ar. Sözü edilmiş, anılmış.
m. 085/10
mışr-ı m. 083/1
- mezra**^c Ar. Ekilecek yer, tarla.
m.+ ı 236/1
- mı** Soru edatı. Krş. mu, mü.
m. 023/5, 095/2, 105/5, 183/5, 187/6, 266/10
- mışr** Ar. Özel ad. Mısır.
m. 013/5, 085/2, 091/6, 093/11, 096/11, 096/12, 100/5, 101/7, 101/12, 109/3, 112/2, 116/8, 116/9, 141/10, 142/2, 142/5, 151/12, 157/9, 227/3, 227/12, 233/1, 238/1, 239/5, 263/5, 263/6, 271/10
diyār-ı m. 101/2, 142/6, 157/4

- ḥarāc-ı m. 153/10
 hevā-yı m. 091/7, 093/9, 146/10
 ḥudūd-ı m. 096/3
 kişver-i m. 102/2
 leşker-i m. 102/2
 ‘azîz-i m. 090/4, 090/6, 092/2,
 094/4, 101/11, 102/1, 105/2,
 109/9, 112/6, 142/10, 143/9,
 219/9, 269/6, 273/3, 274/3
 ‘azm-ı m. 138/12
 ‘azm-i m. 141/5
 pâdişâh-ı m. 141/10, 144/9,
 259/12, 260/1, 269/5
 revâc-ı revnağ-ı m. 096/3
 şâh-ı m. 095/1, 224/9
 şeh-i m. 264/8
 şehenşeh-i m. 154/3
 zemîn-i m. 039/6
 zenân-ı m. 267/5
 ‘azîz-i m.- ı meşhûr 083/1
 m.- ı mezkûr 083/1
 m.+ da 085/1
 diyâr-ı m.+ da 293/7
 ḥudūd-ı m.+ da 290/9
 m.+ dın 085/6
 ‘azîz-i m.+ dın 085/2
 ‘azîz-i m.+ dın 091/9
 yâr-i m.+ dın 088/7
 m.+ ğa 109/3
 diyâr-ı m.+ ğa 148/4
 hevā-yı m.+ ğa 091/6
 ‘azîz-i m.+ ğa 090/12, 109/3,
 142/8, 183/5, 273/7
 m.+ ın 202/11
 ḥudūd-ı m.+ nı 273/2
 ‘azîz-i m.+ nı 101/9, 104/8,
 141/11
- mışrî** Ar. Mısırlı, Mısır ülkesiyle ilgili.
 m. 099/5, 204/2
 ḥâtûnân-ı m. 176/11
 ḥulle-i m. 053/1
 vezîr-i şâh-ı m. 083/2
 m.+ dın 087/2, 088/6
 diyâr-ı m.+ dın 087/4
 m.+ ğa 087/3
- mıstar** Ar. Satırları doğru gösterebilmek
 için çizgi çizmeye yarayan alet.
 m. 197/6
- miftâh** Ar. Anahtar.
 m.069/8
 m.+ ğa 263/8
- mih** Far. Mıh, büyük çivi.
 m. 133/3
 m.+ ı 100/1
 m.+ larıdın 015/13
- mihkek** Ar. Altın veya gümüşün ayarını
 ölçmeye yarayan taş, ölççek.
 m. 015/1
- mihmân** Far. Konuk, misafir.
 m.+ dur 039/7
- mihnet** Ar. Acı, sıkıntı, eziyet; gam,
 tasa, keder.
 m. 016/2, 083/10, 143/7, 148/8,
 154/11, 175/8, 206/1, 208/7,
 225/7, 236/7, 237/7, 239/1,
 240/10, 248/11, 250/7, 261/2,
 274/4
 deşt-i m. 131/7
 esbâb-ı m. 275/3
 esîr-i m. 260/9
 mürğ-i m. 274/10
 rûz-ı m. 061/2
 m.- i ‘ıyş-ı şîrîn 269/7
 m.- i rûz 255/6
 m.+ dın 138/3
 m.+ i 167/8, 274/4
 m.+ idin 043/10, 103/11, 237/13
 m.+ iğa 043/8, 225/11, 233/2,
 297/6
 m.+ imdür 149/10
 m.+ imni 150/5
 m.+ iniğ 025/13, 120/10
- mihnet-âbâd** Ar. + Far. Gam yeri, sıkıntı
 yeri.
 m.- ı ‘ademğa 259/7
- mihnet-endiş** Ar. + Far. Gamı düşünen,
 sıkıntıyı düşünen.
 m. 050/7
- mihnet-hâne** Ar. + Far. Sıkıntı evi, dert
 çekilen yer.

- m. 242/5
m.+ de 002/4, 246/3
- miḥnet-serāy** Ar. + Far. Mihnet yeri, mihnet sarayı.
m.+ ı 236/7
- mihr** Far. Güneş.
m. 038/2, 067/2, 079/2, 136/10, 155/8, 250/2
cihān-ı m. 038/11
m.- i bisyār 158/2
m.- i cemāliḡ 196/8
m.- i çarḡ 094/4
m.- i enver 056/9, 092/9, 147/10, 229/5
m.- i nāyāb 145/11
m.- i ʿālem 144/7
m.- i raḡṣān 199/5
m.+ din 114/7
m.+ i 164/7, 199/6
m.+ idin 013/1
m.+ iḡa 282/2
m.+ in 158/10
m.+ ini 235/6
m.+ niḡ 003/5
- mihr** Far. Sevgi.
m. ʿyledi 181/9
m. ʿylegil 206/4
m. 075/10, 135/3, 135/5, 170/9, 220/3, 256/11, 276/6, 292/4, 301/10
ḡad-i m. 068/3
kemāl-i m. 124/9
yūsuf-ı m. 144/10
m.- i cānān 177/3
m.+ din 140/11
m.+ i 041/8, 046/6, 294/6
m.+ ide 293/11
m.+ idin 073/7, 077/3
m.+ iḡa 276/11
āder-i m.+ iḡa 307/10
m.+ im 181/8
m.+ imde 184/4
tīḡ-ı m.+ iḡdin 182/11
m.+ ini 046/5
m.+ iḡi 194/3
m.+ iḡni 161/3
- miḥrāb** Ar. Mihrap, İbadethanelerde ibadetin yapılacağı tarafı gösteren, oyuk ve girinti olarak yapılan yer.
m.- ı ʿibādet 243/5
m.- ı pākān 056/5
m.- ı t̄āʿat 243/8
m.+ ı 038/11
m.+ ıda 040/12
m.+ ıdın 211/1
m.+ nı 159/4
m.+ niḡ 023/2
- miḥrāb-geh** Ar. + Far. Mihrap yeri.
m.+ din 040/12
m.+ ḡa 162/8
- mihr-bān** Far. Merhametli, güler yüzlü.
m. 178/9
m.+ im 149/9
- mihr-bānlık** Far. + T. Merhametlilik, güler yüzlülük.
m. 069/6, 076/4, 171/8
m.+ dın 234/5
- mihter** Far. Daha büyük, daha ulu.
ḡıẓr-ı m. 155/7
- miḡdār** Ar. Ölçü, derece, miktar.
m. 102/3, 125/6, 127/5
- miḡrāṣ** Ar. Makas. Krş.: miḡrāz.
m.- ı muḡabbet 312/2
- miḡrāz** Ar. Makas. Krş.: miḡrāz.
m.+ dın 218/4
- mīl** Ar. Çelik kalem, göze sürme çeken alet.
m. ʿrdi 203/1
m. 202/11
- mīl** Ar. Bir kilometreden fazla olan bir uzunluk ölçüsü.
m. 112/11, 135/2
m.+ din 112/11
m.+ niḡ 169/10

- mīm** Ar. Arap alfabesindeki mim harfi.
m. 010/7, 049/2, 081/5
‘uḡde-i m. 049/4
m.+ i 075/2
m.+ idin 012/3
- mi‘ mār** Ar. Mimar.
m. 197/2
- mīmī** Ar. + Far. Bir mim harfi.
m. 013/11
- miḡ** Bin sayısı.
m. 003/10, 005/2, 030/9, 034/5, 052/8, 053/8, 061/1, 062/11, 076/10, 089/8, 097/7, 098/1, 098/6, 100/6, 102/5, 106/9, 112/3, 114/1, 116/5, 152/11, 158/5, 163/7, 197/3, 197/9, 213/7, 231/10, 267/4, 284/7, 305/2, 305/3, 321/1
- min** - Binmek.
m.- er 280/6
- min ba‘d** Ar. Bundan böyle, bundan sonra.
m. 128/8
- minber** Ar. Camilerde hutbe okunan yer.
m.+ niḡ 023/1
- mindür** - Bindirmek.
m.- üp 241/5
- minḡār** Ar. Yırtıcı kuş gagası.
la‘l-i m. 198/8
- minnet** Ar. Gönül borcu, iyiliḡe karşı duyulan şükran hissi.
m. 094/3, 143/2, 167/6, 313/5
m.- i hestī 005/1
m.+ in 316/5
- miḡ üç yüz kırk sekiz** Bin üç yüz kırk sekiz.
m. èdi 322/2
- minvāl** Ar. Usul, tarz, yol, suret, şekil.
- m. èrdi 156/7
m. èrür 316/8
m. 168/5, 177/8, 177/12, 207/9, 209/11, 271/6, 284/6, 287/10
- mi‘ rāc** Ar. Göḡe çıkma, Hz. Muhammed (s.a.v.)’in Allah’ın huzuruna yükselmesi.
m.+ ı 015/5
m.+ ıda 015/6
m.+ im 164/11
- mir’āt** Ar. Ayna.
m.+ ıdın 160/4
m.+ ıḡa 002/6
- mīr-zāde** Far. Beyzade, bey oḡlu.
tamām-ı m.- i nevcivān 270/4
- mişāl** Ar. Örnek; eş, benzer; gibi.
m. 277/4, 302/3
m.- i ḡonçe-i bāḡ 010/11
m.- i nevhāger 302/10
m.- i yūsuf 198/11
m.+ i 040/1, 065/2, 203/6, 281/8
m.+ idür 015/10
m.+ in 198/6
- misk** Ar. Misk, güzel kokulu bir madde.
m.+ din 057/1
- misk-bār** Ar. + Far. Misk yaḡdıran, misk saçan, misk serpen.
m. 016/10
- miskīn** Ar. Aciz, zavallı, miskin.
m. bolup 024/10
m. 018/9, 058/1, 125/3, 186/11, 238/8, 251/6, 278/2
kūy-ı m. 189/8
pīr-i m. 125/4
bende-i m.- i muhtāc 285/9
m.- i zār 004/7
- miskīnlık** Ar. + T. Acizlik, miskinlik.
m. 302/7
- mişl** Ar. Eş, örnek, benzer.
m.- i hāle-i māh 018/1

- mismār** Ar. Çivi, mih; kazık.
m. 228/6
- miyān** Far. Bel.
m.+ ım 211/3
- mi'yār** Ar. Ölçü.
m. 014/11, 204/8
- miz** Biz. Krş.: biz.
m. 22/3, 24/1, 058/7, 125/7,
125/9, 126/2, 127/5, 127/6,
128/4, 130/1, 130/6, 131/1,
140/11, 143/7, 252/4
m.+ niñ 237/1
- mizāc** Ar. Huy, tabiat, yaratılış.
m.+ ı 258/7
- mollā** Ar. Büyük bilgin, hoca.
m.+ m AY/6
- mū** Far. Kıl.
m. 172/2, 189/11, 211/3
tār-ı m. 136/6
m.- yı bārık 314/10
m.- yı lāğar 057/2
m.- yı sefidi 317/9
m.+ dın 051/1
m.+ ğa 003/11
tār-ı m.+ ğa 098/5
- mu** Soru edatı. Krş.: mı, mü.
m. 008/2, 035/5, 040/10, 063/2,
063/12, 064/10, 070/9, 087/2,
107/7, 108/9, 114/5, 114/7,
122/2, 125/8, 130/2, 130/7,
131/10, 143/5, 148/12, 173/3,
177/3, 179/3, 179/8, 182/8,
182/9, 191/11, 222/9, 222/11,
234/9, 241/9, 244/8, 254/11,
256/4, 270/10, 291/5, 291/7,
301/4
m.+ dur 233/8, 267/8, 297/5
- mu'allak** Ar. Asılmış, asılı.
m. 056/11
- mu'arrā** Ar. Uzak, beri; temiz, arınmış.
m. 026/2
- mu'atfal** Ar. Kullanılmış, terkedilmiş,
bırakılmış.
m. 070/5, 307/4
- mu'aṭṭar** Ar. İtrli, güzel kokulu.
m. èyleben 246/10
m. kı1 002/3, 002/8
m. kıldı 201/5
m. 099/9, 243/3
- mubahḥar** Ar. Tütsülenmiş.
m. 032/2
- mūceb** Ar. İcap etmiş; bir söz veya emrin
icap ettiği şey, netice.
m.+ niñ 086/6
- mu'ciz** Ar. Mucize.
m.+ idindür 181/5
- mu'ciz-nümā** Ar. + Far. Mucize
gösteren.
m.+ sı 013/10, 037/7
- mu'ciz-nümāyī** Ar. + Far. Mucize
gösterme.
m. 196/4
- muğannī** Ar. Şarkıcı
m.+ ler 110/4
- muğber** Ar. Tozlu, tozlanmış.
m. kıldı 307/2
m. 080/11, 095/9, 245/3
zülfi m. 097/11, 100/9, 251/8
- muḥabbet** Ar. Sevgi.
m. èyleben 132/10
m. èylep 193/11
m. 028/11, 029/6, 050/8, 065/10,
154/8, 191/4, 193/7, 194/2,
233/11, 271/6
āyīn-i m. 184/5
ehl-i m. 246/3
miḳrāş-ı m. 312/2
m.+ i 292/10
m.+ ide 120/3

- muhabbet-nāme** Ar. + Far. Sevgi mektubu.
m. 086/11
m.+ din 037/1
- muhabbet-sāz** Ar. + Far. Muhabbet yapan, muhabbet eden.
ceng-i m. 116/7
- muḥabbib** Ar. Arkadaş edinen birisi. (?)
m. 284/8
- muḥāl** Ar. Olanaksız, imkansız, mümkün olmayan.
m. érđi 047/9
m. 071/7, 236/2, 264/9
- muḥālī** Ar. Hayali.
fıkr-i m. 094/6
- muḥālif** Ar. Karşı çıkan, uyumsuz, uygun olmayan.
m. 314/9
- muḥammed** Ar. Özel ad. Hz. Muhammed (s. a. v.).
m. 012/3
- muḥarrib** Ar. Tahrip eden, yıkan, harap eden.
m. 043/11
- muḥātab** Ar. Hitap olunan, kendisine söz söylenen kimse.
m. 067/4
- muḥātaba** Ar. Birbirine söz söyleme, hitap etme.
m.+ sıda 315/7
- muḥib** Ar. Seven, sevgi besleyen, dost.
m.+ din 057/6
- muḥkem** Ar. Sağlam, kuvvetli; sağlamlştırılmış.
m. 015/13, 057/6, 059/11, 071/10, 075/1, 082/5, 082/6, 115/11, 126/2, 128/11, 135/4, 190/6, 195/9, 205/8, 218/10,
- 225/11, 228/7, 236/2, 238/5, 247/6, 316/1
‘aḳd-i m. 290/2
- muḥmil** Ar. Taşıyan, taşıyıcı.
m.+ i 013/6
- muḥtāc** Ar. İhtiyacı olan kimse, yoksul.
m. kılmās 263/3
m. kılsaḳ 235/3
m. 137/12, 176/2, 221/2
bende-i miskīn-i m. 285/9
dār-ı m. 162/4
zār-ı m. 135/1
m.+ lar 296/11, 300/7
m.+ larḡa 162/3
- muḳābil** Ar. Karşısında bulunan, karşı duran; karşılık.
m. 026/6, 144/4, 204/7
- muḳaddem** Ar. Önde olan, önden giden; önce gelen, önceki.
m.+ idin 013/4, 260/7, 260/8, 282/7
- muḳadder** Ar. Takdir olunmuş, kıymeti biçilmiş; kadri, değeri bilinmiş, beğenilmiş.
m. 210/8
- muḳaddes** Ar. Mübarek, kutsal; temiz.
m. 027/7, 068/10, 095/9
- muḳarreb** Ar. Yaklaşmış olan, yakın.
m.+ lerdin 092/1
m.+ leriniḡ 259/12
- muḳarrer** Ar. Kararlaştırılmış, karar verilmiş; kesin.
m. boldı 303/6
m. 069/2, 092/3, 281/2
m.+ dūr 305/7
- muḳavves** Ar. Kavisli, yay gibi eğri, bükülmüş, kemerli.
m. 056/6, 197/7
- muḳīm** Ar. İkamet eden, oturan.
m. 313/8

- mūm** Far. Mum.
m. 108/7, 117/5, 136/3, 320/4
m.+ dın 320/4
m.+ ğa 108/8
m.+ nıñ 108/7
- muñ** Sıkıntı, dert, tasa.
m. 135/4, 286/11
m.+ dın 134/2
m.+ indın 116/4
- munça** Bunca, bu kadar.
m. 028/3, 135/4, 222/9, 313/9
- munda** Bunda, burada.
m. 025/10, 114/1, 224/5
- mundag** Böyle, bu şekilde, böylece.
m. 039/3, 039/4, 051/11, 069/6,
076/4, 078/4, 082/9, 090/8,
116/2, 120/1, 125/7, 131/5,
131/10, 141/6, 155/9, 155/11,
222/11, 233/8, 250/9, 275/11,
282/7, 286/9, 291/7
m.+ dur 141/4
- mundın** Bundan.
m. 022/11, 031/11, 052/10,
105/5, 112/1, 128/8, 154/4,
157/2, 232/11, 242/10, 244/8,
265/3, 278/11, 283/1, 289/5,
299/11
- muni** Bunu.
m. 080/11, 116/5, 121/11, 124/4,
218/3, 226/9, 284/1, 301/6, 319/6
- munıñ** Bunun.
m. 031/7, 124/8, 127/1, 177/7,
208/13, 220/1
m.+ dın 022/10, 160/6
m.+ sız 029/6
- muñluğ** Dertli, sıkıntılı.
m. 180/9
- muntazır** Ar. Gözleyen, bekleyen.
m. 291/4
- mūr** Far. Karınca.
m. 041/7
- murād** Ar. İstek, dilek, arzu.
m. 108/5, 117/8, 155/5, 201/2,
208/4, 243/6, 259/4
m.- ı cān-ı maṭlūb-ı cihānī 234/7
m.- ı maḫṣūduñğa 295/6
m.+ ı 031/5, 070/9, 180/6,
207/10, 238/9, 253/9, 263/10,
290/2
m.+ ıġa 216/8, 264/1
m.+ ım 002/1, 105/11, 215/1
m.+ ımġa 184/4, 194/4, 215/2
m.+ ımı 154/5
m.+ ıñ 213/1, 289/4
naḥl-i m. ěrdi 048/2
- muraşsa** Ar. Kıymetli taşlarla bezenmiş.
m. 052/5, 098/5, 099/11, 104/2,
110/2, 113/8, 164/3, 164/6,
201/5, 204/4, 270/5, 281/7
kemberbend-i m. 146/9
ṭavḫ-ı m. 278/3
tāc-ı m. 231/10, 291/2
- muraşsa** la - Ar. + T. Kıymetli taşlarla
bezemek, süslemek.
m.- p 202/8
- mūrī** Far. Bir karınca.
m. 050/11
- muşaddar** Ar. Çıkmış, sudur etmiş.
m. 001/7
- muşaffā** Ar. Süzölmüş, temizlenmiş,
arıtılmış, duru ve saf duruma getirilmiş.
m. 076/1, 095/6, 157/6, 170/9
gerden-i m. 049/10
sīb-i m. 056/11
sīm-i m. 051/3
- musahḫar** Ar. Ele geçirilmiş, kazanılmış,
zapt edilmiş.
m. 069/2
- muşallā** Ar. Cenaze namazı kılınan yer.
m.+ ğa 253/3

- musallaḥ** Ar. Sataşan, rahat bırakmayan.
m. 011/6
- mü-şikāfi** Far. Kılı kırk yarma, inceden inceye araştırma
m. 048/5
- muşt** Far. Yumruk.
m. 311/10
- muṭābık** Ar. Uyan, uygun.
ḥarf-i m. 268/5
- mu' tād** Ar. Alışılmış, adet olmuş.
m. 316/9
- muṭavvaḥ** Ar. Boynu halkalı, zincirli;
boynuna gerdanlık vs. takılmış.
m. 203/10
m.- ı şāf 056/11
- muṭlaḥ** Ar. Kayıtsız, şartsız; yalnız, tek.
m. 055/4, 057/5, 057/11, 060/8,
070/4, 070/8, 090/9, 257/10
iḳrār-ı m. 268/6
- muṭlaḥā** Ar. Kesinlikle.
m. 258/1
- muvāfiḥ** Ar. Uygun, yerinde.
m. 184/4, 199/1
- muvāsā** Ar. Yardım, iyilik.
m. 002/4
- muvāşalat** Ar. Kavuşma, varma, ulaşma.
m. 193/6
- mūy** Far. Kıl.
m. 003/10
m.+ ı 075/2
- mūyī** Far. Bir kıl.
m. 050/11, 171/12, 239/7
- muz** Buz.
m. 307/4
- muḫtarib** Ar. Sıkıntılı, ıstırap çeken;
kaygılı.
- m. 221/11
- muḫtarr** Ar. Çaresiz kalmış, zorda kalmış, zorlanmış.
m. 074/5, 195/5
- mü** Soru edatı. Krş.: mı, mu.
m. 021/4, 025/10, 058/10, 071/8,
075/5, 081/7, 114/5, 114/9,
151/2, 182/10, 183/4, 223/5,
251/7, 251/8, 256/3, 256/4,
256/5, 265/3, 265/4, 282/10,
291/5, 304/4
m.+ dür 071/11, 291/5
- mübārek** Ar. Hayırlı, uğurlu, kutlu.
m.+ dür 188/8
- mübārek-bādlik** Ar. + Far. + T. Tebrik etme, kutlama.
m. 290/6
- müberrā** Ar. Temize çıkmış, aklanmış.
m. 026/2
- mübtelā** Ar. Düşkün, tutkun, belaya uğramış.
m. 131/10
m.+ sı 184/6
- mübtelālik** Ar. + T. Düşkünlük, tutkunluk.
m. 250/6, 307/11
- mücellā** Ar. Cilalı, parlak; cilalanmış, parlatılmış.
m. 170/9
- müdām** Ar. Daima, sürekli, devamlı.
m. 070/1
- müdārā** Far. Yüze gülme, dost gibi görünme.
m. 165/7, 225/1, 292/8
- müdde** Ar. Süre, zaman aralığı. Krş.: müddet.
m.- i āh 276/1

- müdde** ^ā Ar. İddia olunmuş, iddia, sav, tez.
m.+ ğa 151/2
m.+ nı 184/8
m.+ sı 239/10
- müddet** Ar. Süre, zaman aralığı. Krş.: müdde.
m.- i çend 044/3
m.+ de 152/2
m.+ i 045/4
- mü'ebbed** Ar. Sonsuz, ebedi.
mülk-i m. 297/1
'ömr-i m.+ de 025/7
- müeşşir** Ar. Eser sahibi.
m.+ din 008/6
- mü'ezzin** Ar. Ezan okuyan.
m. 055/5
- müfarekat** Ar. Ayrılık, ayrılma, uzaklaşma.
m.+ ı 243/11
m.+ ıda 114/3, 249/10, 255/2
- müft** Far. Bedava, beleş.
m. 247/8
- mühendis** Ar. Geometri bilen ve tatbik eden.
m. 197/4
- mühevves** Ar. Mecnun, deli.
m. 028/10
- müheyyā** Ar. Hazır, hazırlanmış, amade.
m. éyledi 097/7
m. kıldı 290/8
m. kıldı 009/12
m. kılip 185/1
m. kıluğā 171/1
m. 067/7, 099/10, 100/4, 164/4, 165/9, 200/1, 201/6, 281/5
- mühlik** Ar. Helak eden, öldüren, öldürücü.
taht-ı m. 127/7
- mühr** Ar. Mühür.
m. 058/12
m.- i 'ademdür 142/6
m.- i süleymān 086/5
- mühre** Far. Cam boncuk, bir çeşit yuvarlak cisim.
m.- i leb 205/9
m.- yi rāz 220/5
m.+ sin 019/9
- müjde** Far. Güzel, sevindirici haber.
m. 104/12
m.- i hoş 261/9
m.- i iqbāl 083/10
m.+ ni 266/6
- müje** Far. Kirpik.
m. 056/7
- müjgān** Far. Kirpik.
m. 064/6
m.+ dın 228/6
m.+ ı 256/8
m.+ ları 156/5
- mükemmel** Ar. Tam, eksiksiz, noksansız.
pīr-i m.+ din 319/6
- mükerrem** Ar. Saygın, muhterem.
m. 012/10
m.+ din 012/10
- mükerrer** Ar. Tekrarlanmış, tekrarlanan, yinelenmiş.
m. 164/9, 215/1, 316/10
m.+ ğa 316/9
- mül** Far. Şarap.
m. 130/10
- mülākāt** Ar. Kavuşma; buluşma; birleşme.
m. 219/9
m.+ ı 194/6
- mülāyim** Ar. Yumuşak, uygun.
m. 051/4

- mülebbes** Ar. Giyilmiş.
m. 115/1, 162/6
- mülevven** Ar. Renkli, renk renk.
siphr-i m. 003/6
- mülk** Ar. Taşınmaz mal, bir hükümdarın hakimiyeti altındaki yer.
m. ëylep 048/10
m. 024/9, 051/11, 086/5, 288/6
m.- i cännü 025/8
m.- i melikke 027/9
m.- i mü'ebbed 297/1
dār-ı m.- i şehryārī 118/9
m.+ i 142/5, 143/11, 182/1
m.+ ide 007/7, 041/6, 087/9
m.+ idin 027/7, 293/7
m.+ iğa 269/4, 296/9
m.+ iğe 297/1
m.+ in 286/5
m.+ üñ 066/5
- mülk-geşte** Ar. + Far. Memleket gezen, memleket dolaşan. (?)
m. 027/9
- mü'min** Ar. İman sahibi kişi.
m. 024/10
- mümkün** Ar. Mümkün, olabilir.
m. ëmes 301/5
m. ërnes 278/11
m. 025/10, 064/1, 071/11, 266/5
m.+ müdür 031/4
- mümtāz** Ar. Seçkin, imtiyazlı.
m. 090/5, 130/5, 316/8
kizb-i m. 226/2
- münācāt** Ar. Allah'a yalvarma, dua etme.
m. 009/10, 237/5, 296/10
m.+ ğa 008/9
- münādī** Ar. Çığırkan, tellal, nida eden, seslenen.
m. 102/2, 152/4, 239/9, 241/6
- münakkaş** Ar. Nakşedilmiş, nakışlı, işlemeli.
m. 146/8
- münāsib** Ar. Uygun, yerinde; yakışır.
m. 067/1, 077/9, 141/2, 171/11, 176/9, 187/10, 235/9
m.+ dür 127/6
- münderic** Ar. İçinde bulunan, yer almış (içinde), bir şeyin içinde toplanmış.
m. kılğanı 196/12
- münevver** Ar. Nurlandırılmış, aydınlatılmış.
m. 042/1, 043/9, 045/11, 243/3, 253/2
māh-ı m. 229/5
- münezzeh** Ar. Arınmış, temiz.
m. 020/8
- münir** Ar. Işıklı, parlak.
māh-ı m.+ i 237/1
- mürde** Far. Ölü.
m. 080/1, 310/11
m.- i şadsäle 083/3
cemāl-i m.+ si 288/11
m.+ sin 319/4
- müreккеbe** Ar. Birkaç cisimden, unsurdan yapılmış olan.
m.+ lar 166/2
- mürğ** Far. Kuş.
m. 030/11, 066/7, 219/7, 229/7, 251/6
āşiyān-ı m. 274/10
m.- ı büryān 166/1
m.- ı cāniğ 006/3
m.- ı cümle 054/8
m.- ı küstāğ 321/2
m.- ı tayerān 314/8
m.- i āb 179/6
m.- i miğnet 274/10
m.- i seherğiz 055/1
m.+ dın 069/9, 069/10
m.+ ıdur 025/11

- mürğ-hāne** Far. Kuş evi.
m.+ si 179/6
- mürğ-zār** Far. Kuş yatağı.
m.+ im 084/1
- mürīd** Ar. Şeyhin veya mürşidin şakirdi,
talebesi.
m.+ i 031/5
- mür(r)** Ar. Acı.
m. 110/7
m.- i zamān-ı nūr 022/11
- müsār(r)** Ar. Bir sır anlatıcısı.
m.+ ı 318/10
- müsāvī** Ar. Eşit, denk.
m. 098/9
- müsellem** Ar. Teslim edilmiş;
doğruluğu, gerçekliği herkesçe
kabul edilmiş.
m.+ dür 226/1
- müselmān** Ar. Müslüman.
m.+ durmiz 127/5
- müsel sel** Ar. Zincirleme, birbirine bağlı
olan, art arda gelen.
m. 146/2, 165/8, 251/8, 313/10
- müsemmen** Ar. Semiz, besili,
semirtilmiş.
m. 166/1, 229/7
- müstakīm** Ar. Doğru, düz.
m. êtkil 001/11
- müstehakq** Ar. Hak eden, hak etmiş;
layık.
m.+ ı 238/8
- müşāhede** Ar. Gözlem.
m. kılğanı 249/11
m.+ si 037/6
m.+ side 177/6
m.+ sidin 063/7
- müşahhaş** Ar. Teşhis edilmiş.
m. 169/10
- müşebbek** Ar. Ağ ve kafes gibi örülmüş
olan; küçük tahta parçalarından
yapılan oymalı kafes.
m.+ din 186/2
- müşerref** Ar. Şerefli.
m. boldı 019/5
m. bolğanı 283/4
m. bolup 286/7
m. 019/5, 147/1
- müşevveş** Ar. Karmakarışık, düzensiz.
m. 147/11
- müşfik** Ar. Şefkatli, merhametli.
m. 004/7, 087/7, 185/12
m.- i la^c in 067/1
- müşg** Far. Misk.
m. 064/2, 177/4, 320/3
gülāb-ı m. 067/3, 229/4
zer-i m. 153/8
m.- i çinni 202/6
m.- i dilriş 048/7
m.- i ezfer 153/2
m.- i ^c anber 096/4, 270/9
m.- i ^c ışk 064/1
m.- i sünbül 055/7
m.- i tatar 217/7, 289/2
pā-i m.- i tatar 087/5
m.- i tatarī 099/7
m.- i terriz 117/10
m.+ ğa 048/7
m.+ in 032/2
- müşg-bār** Far. Misk yağdıran, misk
saçan.
m.+ dur 048/4
- müşg-bū** Far. Misk kokulu.
gülāb-ı m. 067/4
- müşgīn** Far. Misk kokulu; siyah,
kapkara.
m. 048/11, 075/1, 097/9, 098/2,
116/3, 211/4, 313/10
āhū-yı m. 172/11

- dāğ-ı m. 145/3
zülfi m. 150/10, 188/14
ḥaṭ-ı m.+ i 321/3
- müşg-istān** Far. Misk bahçesi, misk ülkesi.
m. 277/5
- müşg-sā** Far. Misk gibi.
m.+ dur 320/3
- müşkil** Ar. Sıkıntılı, zor, çetin; güçlük, zorluk. Krş.: müşkül.
kār-ı m. 048/1
m. 048/7, 105/10, 126/7, 197/5, 238/11, 244/8, 253/9
m.+ din 108/3
m.+ im 211/7
m.+ ini 261/3
m.+ leri 024/9
m.+ lerin 018/8
- müşkil-güşād** Ar. + Far. Müşkül, güç, çetin şeyleri halleden.
m. 211/7
- müşkil-güşāyī** Ar. + Far. Müşkül, güç, çetin şeyleri halleden.
m. 260/12
- müşkül** Ar. Sıkıntılı, zor, çetin. Krş.: müşkil.
m. 078/5
- müşṭāk** Ar. Çok istekli, özleyen, can atan.
m. 230/9, 231/6
dād-ı m. 234/11
- müşṭerī** Ar. Jüpiter gezegeni.
m.+ ğa 018/7
- müşṭī** Far. Bir avuç dolusu.
m. 018/7
- mütābiʿ** Ar. Uyan.
m. 019/1
m.+ ler 084/6
- mütābiʿlık** Ar. + T. Uyum, uyumluluk.
m. 037/11
- müvekkel** Ar. Vekil tayin edilen, vekil edilen kimse.
m. 236/4
- müyesser** Ar. Kolaylıkla elde edilen, kolaylıkla olan.
m. bolmadı 230/12
m. bolsa 173/11, 196/3
m. érđi 275/5
m. kıl 283/12
m. kılmadıñ 107/10
m. kılsa 184/8
m. 043/9, 047/2, 073/8, 093/1, 178/1, 197/3, 214/7, 215/1, 295/8, 313/1
m.+ dür 196/3
- müzeyyen** Ar. Süslenmiş, süslü.
m. 052/8
- N-**
- nāb** Far. Halis, saf, katıksız.
çeşme-i n. 062/5
ḥūn-ı n. 276/5
laʿl-i şeker-i n. 055/6
ʿaķīķ-i n. 245/9
şeker-i n. 114/9, 166/3
dür-i n.+ ı 308/9
- nā-būd** Far. + Ar. Yok olan, bulunmayan.
n. 026/1, 316/11
- nā-ĉār** Far. Çaresiz.
n. 027/5, 078/1, 136/8, 188/5, 196/8, 218/11, 224/4, 235/7, 239/8, 240/7, 249/8, 254/9, 310/9
dāğ-ı n. 277/6
- nā-ĉārlık** Far. + T. Çaresizlik.
n.+ dın 235/7
- nā-ĉiz** Far. Değersiz, ehemmiyetsiz.
n. 050/3
- nādān** Far. Cahil, kaba, bilgisiz.
n. érđük 008/12
n. 221/8, 235/9, 310/11, 315/4

dāniş-i haţ-ı n. 313/2

nādānlık Far. + T. Cahillik, bilgisizlik.
n.+ ıdın 005/9

nādir Ar. Az, ender.
n. 027/4, 029/1, 164/5, 172/5

nāf Far. Göbek; orta, merkez.
n.+ ım 032/3, 051/2
rişte-i n.+ ım 067/1

nāfe Far. Misk ahusu denilen hayvanın göbeğinden çıkarılan bir çeşit misk, koku.
n. eylep 004/3
n. 048/6, 048/7
dil-i n. 048/6
n.- i māderdin 032/2
n.+ sin 002/8

nā-ferhunde Far. Mutsuz.
n. 213/3

nā-gāh Far. Ansızın, birdenbire. Krş.:
nā-geh.
n. 051/4, 081/11, 103/5, 131/7,
147/3, 147/6, 169/6, 205/4,
208/3, 210/1, 217/4, 224/2,
265/5, 281/10, 296/8, 309/3

nā-gāhānī Far. Ansızın, birdenbire. Krş.:
nā-gehānī.
n. 093/7

nā-geh Far. Ansızın, birdenbire. Krş.:
nā-gāh.
n. 057/3, 073/9, 074/6, 086/9,
089/3, 133/7, 135/6, 141/1,
155/7, 157/1, 173/8, 197/8,
202/1, 229/8, 279/1, 307/5,
308/4, 314/8, 315/5
n.+ niņ 036/11

nā-gehān Far. Ansızın, birdenbire.
n. 106/9, 219/3

nā-gehānī Far. Ansızın, birdenbire. Krş.:
nā-gāhānī.
n. 138/8, 147/7, 219/13

nā-gehī Far. Ansızın, birdenbire.
n. 119/1

nağme Far. Ezgi, güzel ses.
n.- i cāngāh 061/8

nağme-perdāz Far. Şarkı söyleyen.
n. 110/8, 186/4

nā-ḥāb Far. Uykusuz.
n. 062/5

nā-ḥaḳ Far. + Ar. Haksız.
n. 211/10

nā-ḥredmend Far. Akılsız.
n. 223/11

naḥl Ar. Ağaç.
n. 188/2
n.- i berūmend 296/3
n.- i ḥurmā 185/10
n.- i kerāmet 121/5
n.- i murād irdi 048/2
n.+ din 253/7
n.+ in 002/1
n.+ ini 080/12

naḥl Ar. Bal arısı.
n.+ ini 029/7

naḥle Ar. Bir fidan, bir hurma ağacı.
Krş.: naḥlī.
n.- i bāğ 118/2
n.- i zer 102/6

naḥlī Ar. + Far. Bir ağaç, bir hurma ağacı. Krş.: naḥle.
n. irdi 014/4

nā-ḥoş Far. Hoş olmayan, çirkin.
n. 261/11

naḥs Ar. Uğursuzluk, bahtsızlık.
bülend-i n.- ı saḳf-ı çarḥ-ı devvār
004/2

naḥş Ar. Zayıflamak.
n. 055/8

- nāḥun** Far. Tırnak.
n. 306/7
zaḥm-ı n. 276/7
- naḥvet** Ar. Kibir, gurur, böbürlenme.
n. 059/9, 095/3
- nā-kām** Far. Maksadına ulaşmamış.
n. 111/4, 167/12, 193/4, 206/11,
216/5, 249/6
mest-i n. 214/1
- nā-kāmlık** Far. + T. Maksadına
erişememe durumu, nasipsizlik.
n.+ dın 105/1, 192/5
- naḳd** Ar. Akçe, bedel; servet.
n.- i gevher-i cān 156/1
n.+ i 036/10
n.+ idin 031/5, 156/2
n.+ iğa 204/8
n.+ in 001/3
n.+ ini 188/3, 204/8
‘ayār-ı n.+ ini 204/7
- naḳdī** Ar. Bir bedel, para.
n. 276/6, 292/3
- naḳdīne** Ar. Kıymet, bedel.
n.+ sini 304/5
- nāḳıṣ** Ar. Eksik, noksan. Krş.: naḳıṣ.
n. 020/6
- naḳıṣ** Ar. Eksik, noksan. Krş.: naḳıṣ.
n. 044/4
- naḳḳāṣ** Ar. Nakıṣ işleyen, süsleme
ustası.
n.- ı çin 194/9
- naḳḳāṣlık** Ar. + T. Nakkaşlık.
n.+ ğa 007/5
- naḳṣ** Ar. Eksiklik, noksanlık, azaltma.
n. olmay 274/9
- naḳṣ** Ar. Nakıṣ, süs, resim.
n. eyleben 277/2
- n. olup 006/11
n. 055/8, 070/7
n.- ı cānān 276/9
n.- ı dil 007/11
n.- ı nigār 196/6
n.- ı nigārını 294/10
n.- ı nigārī 032/9
n.- ı rīzekārī 203/3
n.- ı sāde 031/7
n.- ı tertīb 197/10
n.- ı yegāne 196/5
n.- ı zībā 194/9
ṭab^c-ı n.- ı zībā 100/2
n.- ı züleyḥā 198/11
n.+ ğa 007/11
n.+ ı 077/10, 198/4
n.+ ı dın êrdi 026/2
n.+ iğa 294/11
n.+ in 165/9
n.+ inı 011/8, 294/10, 312/10
n.+ lar 146/8, 196/11
- na‘l** Ar. Nal.
n.- i la‘l 112/10
n.+ ı 280/11
- nālān** Ar. İnleyen, sızlayan, figan eden.
n. 225/12, 250/3
- nāle** Far. İnleme, inilti.
n. eylep 253/6
n. eyleyler 134/2
n. 072/11, 085/3, 091/5, 134/3,
206/10, 210/3, 243/11, 255/2, 280/2,
280/3, 284/3, 284/7, 305/6
ḥaber-i n. 127/9
n.+ dın 108/11, 134/1
n.+ sidür 025/13
- na‘leyn** Ar. Ayakkabı.
n. 021/10, 094/11
- nāl-ın** Far. Kamışlı. (?)
ḥıṣt-ı n. 278/4
- nāliṣ** Far. İnleyiş, inleme, inilti.
n. 162/9
- nām** Far. Ad, ün, lakap.

- n. 012/7, 012/9, 030/10, 046/4, 058/4, 061/11, 062/1, 062/3, 080/3, 085/2, 127/11, 240/9, 292/12
 kalem-i n. 012/3
 şahib-i n. 012/9
 n.- ı āfītābı 028/3
 n.- ı hüveydā 069/10
 n.- ı ‘ankā 069/10
 n.- ı tamāmī 018/2
 n.- ı zindān 256/6
 n.+ dın 003/9
 n.+ ı 036/11, 069/11, 128/8, 149/1
- nā-mahrem** Far. + Ar. Mahrem olmayan.
 n. 237/8
- namāz** Far. Namaz.
 n. ēyler 319/3
- nāme** Far. Mektup, kitap, risale.
 n. ēyley 036/9
 n. 037/2, 050/8, 277/1, 277/2, 277/3, 320/8
 n.+ dın 087/1, 277/3
 n.+ lerde 120/12
 n.+ mdin 036/11
 n.+ ni 002/9
 n.+ niḡ 003/5
 n.+ sidür 159/7
- nāmī** Far. Ünlü.
 n. 099/5
- nā-mihr-bānlık** Far. + T. Sevgisizlik, vefasızlık.
 n. 193/2
 n.+ dın 234/5
- nā-murād** Far. + Ar. Muradına erişmemiş.
 n.+ ı 307/9
- nāmūs** Ar. Ar, edep, haya, iffet.
 n. 058/4
 n.- ı ekber 016/7, 138/5
- nā-mübārek** Far. + Ar. Uğursuz, meymenetsiz.
 n. 213/2, 223/2
- nā-münāsiblık** Far. + Ar. + T. Uygunsuzluk.
 n.+ ğa 184/1
- nān** Far. Ekmek.
 n. 127/8, 265/12, 266/1, 319/2
 n.+ ğa 162/4
- nā-pervālık** Far. + T. Pervasızlık, korkusuzluk.
 n.+ idur 195/10
- nā-pesend** Far. Beğenilmeyen, hoş karşılanmayan.
 n. 207/6
- nār** Ar. Ateş.
 n. 091/6, 147/8, 224/8
 refiḡ-i n. 119/11
 n.- ı pistān 097/8
 n.+ dın 306/10
 n.+ dındur 306/11
 n.+ iḡa 300/5
- nā-rāst** Far. Yalan.
 n. 071/5
 n.+ dın 035/4
- nā-revā** Far. Yakışmayan, uygun olmayan, layık olmayan.
 n.+ nı 143/1
- narḡ** Far. Resmi fiyat.
 n.+ ı 141/7
- nā-rızālık** Far. + Ar. + T. Hoşnutsuzluk.
 n. 131/4
- nā-sāz** Far. Uygunsuz. Krş.: nā-sezā.
 n. 197/9
- nā-sezā** Far. Uygunsuz. Krş.: nā-sāz.
 n.+ lar 134/2
- nā-sezā-vār** Far. Münasip olmayan, uygun olmayan, uygunsuz.
 n. 286/6, 295/12

- nāṣīḥ** Ar. Nasihat eden, öğüt veren.
n. 249/9
- naṣīb** Ar. Kısmet; pay, hisse.
n.- i ādemī 307/7
n.- i ādemīdür 307/8
n.+ i 262/5
n.+ im 033/1
- naṣīḥat** Ar. Öğüt.
n. kıldı 298/6
n. 191/7, 234/6, 312/7, 315/3
- naṣīḥat-gūy** Ar. + Far. Nasihat eden, öğüt veren.
n.+ lar 249/8
- naṣīḥat-gūyluḡ** Ar. + Far. +T. Öğüt verme işi.
n.+ dın 072/1
- nā-ṣād** Far. Hüzünlü, gamlı, kederli.
n. 274/5, 300/6
- nā-ṣekīb** Far. Sabırsız.
hevā-yı n. 208/6
- na‘t** Ar. Hz. Muhammed’i övmek üzere yazılan şiirler.
n.-i ḡāce 012/1
- nā-tüvān** Far. Zayıf, kuvvetsiz.
n. 036/6
cism-i n.+ ım 075/2, 239/6
n.+ nı 003/12
- nā-tüvānī** Far. Zayıflık, kuvvetsizlik.
n. 082/7
- nā-ümid** Far. Ümitsiz, ümidi kırılmış.
n. 208/2
dāğ-ı n. 091/4
- nā-ümidī** Far. Ümitsizlik.
n. 193/3, 208/1
- nāvek** Far. Ok.
hedef-i n. 217/1
n.+ lerīḡa 216/11
- nāvek-endāz** Far. Okçu, ok atıcı.
n. 056/7, 100/8
- nāy** Far. Kamış, ney.
n.+ nı 254/8
- nā-yāb** Far. Bulunmaz, eşi benzeri olmayan; ender.
n. 049/9, 104/4
mihr-i n. 145/11
ṣabr-ı n. 028/6
- nāyī** Far. Ney üfleyen.
n. 284/2
- nāz** Far. Cilve, işve, eda.
n. 100/3, 100/8, 109/10, 116/4, 116/5, 189/2, 195/1, 204/3, 208/13, 262/2
mesned-i n. 176/7, 231/2
serv-i n. 234/9, 252/8
sürme-i n. 056/7, 202/7
ṣāh-ı taḡt-ı kiṣver-i n. 164/8
n.+ ı 026/10, 071/8, 104/11
- nazar** Ar. Bakma, bakış.
n. kıldı 027/2, 190/1
n. kıldı 038/1, 142/10
n. 037/1, 237/9, 277/3
n.+ da 057/3, 060/7, 078/10, 100/8, 113/10, 121/1, 195/4, 199/7, 205/3
n.+ dın 161/4, 263/2, 309/9
n.+ ı 237/1
n.+ ın 011/9
n.+ nı 209/10
- nazar-gāh** Ar. + Far. Bakılan veya bakılacak yer.
n. 199/4, 209/10
- nazar-gāhī** Ar. + Far. Bakılan veya bakılacak bir yer.
n.+ de 195/1
- nāzenīn** Far. Nazlı, cilveli, edalı.
n. 198/7, 207/6, 219/1, 257/2
püşt-i n.+ ḡa 017/5
n.+ ler 115/5, 192/8, 230/2
serv-i n.+ ler 282/6

	cism-i n.+ ni 016/5	053/5, 053/9, 053/10, 054/4, 054/10, 058/3, 060/10, 062/4, 062/9, 067/11, 069/5, 069/7, 069/8, 071/2, 071/6, 073/2, 073/6, 073/8, 074/3, 078/3, 078/6, 078/7, 079/3, 081/8, 083/3, 085/5, 087/3, 088/3, 088/11, 089/4, 089/5, 089/11, 090/2, 091/5, 092/8, 093/3, 093/9, 093/10, 094/1, 097/2, 097/6, 099/5, 099/8, 100/7, 102/3, 104/1, 104/5, 104/7, 104/11, 105/10, 107/1, 107/5, 107/8, 107/9, 108/8, 110/1, 111/7, 113/4, 113/7, 114/12, 117/8, 122/4, 122/9, 124/1, 124/11, 125/5, 125/8, 126/2, 126/5, 126/11, 127/9, 127/10, 128/1, 128/5, 128/10, 130/5, 130/6, 131/5, 134/1, 136/1, 137/1, 140/5, 146/6, 148/12, 149/7, 149/10, 153/8, 153/9, 155/11, 156/1, 157/5, 159/6, 160/5, 163/8, 163/11, 167/12, 168/1, 168/3, 168/11, 170/8, 173/4, 176/8, 176/11, 177/1, 177/4, 178/3, 178/10, 181/1, 181/11, 183/8, 183/11, 187/2, 187/3, 192/7, 193/2, 194/6, 195/10, 196/9, 197/11, 199/8, 205/5, 207/4, 208/12, 213/3, 213/4, 214/9, 215/6, 217/5, 217/7, 218/7, 220/2, 222/8, 223/4, 223/10, 226/10, 226/11, 228/5, 235/1, 235/2, 235/3, 235/11, 237/4, 240/2, 240/3, 240/5, 240/7, 240/10, 242/8, 245/1, 245/9, 246/7, 247/8, 250/11, 252/1, 252/6, 255/4, 255/7, 256/10, 258/5, 259/2, 259/3, 265/3, 267/11, 269/3, 272/2, 272/10, 273/10, 274/2, 276/3, 278/1, 278/2, 278/3, 280/2, 280/4, 282/8, 283/5, 286/1, 287/3, 287/6, 288/6, 288/7, 289/4, 296/3, 299/10, 300/8, 301/10, 302/6, 304/2, 304/8, 304/9, 304/12, 306/3, 306/4, 307/10, 308/2, 309/8,
nāzım	Ar. Düzenleyen, manzume yazan. taḥṣīṣ-ı n. 009/10	
nāzır	Ar. Bakan, gözeten. n. olğıl 282/2	
nāzik	Far. İnce, narin. n. 041/11, 063/1, 063/2, 067/4, 098/4, 131/8, 136/7, 204/1, 216/11, 221/9, 231/9, 246/9, 247/5, 266/7, 300/10, 313/9, 321/2 fark-ı n. 048/5 ten-i n. 267/8	
nāzil	Ar. Yukarıdan inen. n. 314/4	
nāziş	Far. Naz. n. 042/9	
naẓm	Ar. Düzen, tertip; ölçülü ve uyaklı söz. n.- ı dilgüşası 318/7 n.- ı neşr 018/10 ḥayāl-i n.+ dın 318/4, 319/8 n.+ ı 029/8 n.+ ınıḡ 033/5 riyāz-ı n.+ nıḡ 318/6	
nāz-perverd	Far. Nazlı. n. 079/3, 186/8	
nāzük	Far. İnce, narin, nazik. n. 044/4 ḥarf-i n. 258/9	
nê	Ne, nasıl. n. êrdi 062/7, 145/7, 165/6, 250/11, 254/5 n. 001/7, 003/3, 004/1, 006/4, 007/3, 009/5, 015/9, 019/10, 020/3, 020/4, 026/6, 026/8, 026/9, 029/3, 030/10, 030/11, 033/9, 036/10, 037/4, 037/11, 039/2, 042/6, 046/1, 046/2, 047/7, 050/11, 051/7, 052/3,	

- 309/9, 309/11, 310/9, 314/10,
315/4, 317/9, 318/2, 319/1, 319/2
n.+ di 082/4
n.+ dür 062/1, 071/4, 078/4,
111/6, 178/10, 220/6, 251/3,
287/6, 315/12
- nebāt** Ar. Bitki.
n. 157/8
- necāt** Ar. Kurtulma, kurtuluş.
n. 080/4, 208/5
n.+ ım 117/1
- necātī** Ar. Kurtuluşla ilgili
ھاٲ-ı n. 276/8
- necm** Ar. Yıldız.
n.+ in 004/1
- necm-efrüz** Ar. + Far. Yıldız parıltısı.
n. 004/1
- nēce** Ne kadar, nice.
n. 003/4, 112/11, 127/5, 129/6,
133/5, 141/8, 148/7, 150/5,
151/4, 152/2, 175/11, 177/2,
193/7, 207/2, 218/5, 221/10,
236/4, 240/4, 247/10, 250/9,
262/8, 266/9, 283/7, 317/7
n.+ din 175/11
n.+ mizğa 131/11
- nēçük** Niçin, nasıl.
n. 020/2, 025/10, 051/3, 061/10,
070/11, 081/10, 089/1, 114/1,
147/10, 150/7, 150/9, 159/10,
168/5, 172/2, 176/10, 182/11,
184/2, 195/6, 206/7, 207/2,
218/2, 236/7, 244/9, 267/4,
271/10, 287/10, 293/1, 299/5,
303/7, 303/9
n.+ din 068/4, 068/6, 068/7,
111/2, 149/6, 149/8, 306/2
n.+ dür 012/9, 287/10
- nēçün** Niçin.
n. 303/9
- n'éd -** Ne etmek, ne yapmak. Krş.: n'êt-
- n.- er 029/4, 058/7
n.- ey 045/10, 046/2, 052/3,
069/9, 082/4, 136/4, 181/1
- nedāmet** Ar. Pişmanlık, hayıflanma.
āh-ı n. 281/11
n.+ din 011/10, 208/6
- nēdin** Neden, niçin.
n. 02/11, 021/4, 035/6, 051/10,
068/8, 083/10, 149/7, 149/8,
159/6, 177/10, 191/3, 203/10,
230/4, 246/8, 267/7, 306/2,
308/7, 316/9
- nef** Ar. Menfaat, fayda, çıkar.
n.+ ni 125/2
- nefāyis** Ar. Kıymetli, güzel şeyler.
n.+ lerdin 099/4
- nefes** Ar. Hava, soluk.
n. èylep 007/5
n. 060/10, 071/10, 109/1,
135/11, 200/3, 315/7, 317/2,
317/3
bād-ı n. 034/1
n.+ de 305/6
n.+ niğ 248/5
- nefha** Ar. Üfürük, esinti.
n. 206/7
- nefir** Ar. Cemaat, topluluk.
n.- i sāzbānlar 110/9
- nefis** Ar. Pek hoş, en güzel, çok
beğenilen.
n. 096/6, 311/7
- nefs** Ar. Can, ruh; öz.
n. 007/11, 135/11
hevā-yı n. 224/3
n.- i bedendış 009/7, 179/4
n.- i bedşüm 023/7
n.- i cānān 200/3
n.- i hūšnāk 180/4
n.- i kāfir 023/8
n.+ din 294/1
mekr-i n.+ din 129/4

- nēge** Niye, niçin.
n. 056/5
- nehār** Ar. Gündüz, aydınlık.
n.+ ı 280/6
- neheng** Far. Servet, mal mülk.
n.- i ' ışkını 060/9
- nehengī** Far. Bir timsah.
n. ěrdi 113/2
- nehf-āmūz** Ar. + Far. Kıskanç,
kıskanmayı bilen. (?)
n. 004/4
- nehy** Ar. Yasaklama, men etme.
n. 004/5, 009/9
emr-i n. 009/2
- nek** Far. İşte.
n. 006/8, 306/10
- nekābet** Ar. Tarikatlarda kıdemli
dervişlerin derecesi.
n. 304/7
- nem** Far. Hafif ıslaklık.
n. 274/8
- nemā** Ar. Büyüme, çoğalma, artma,
gelişme.
n. 002/6, 064/4
- nēme** Her ne kadar, nasıl.
n. 054/12, 194/7
- nemek** Far. Tuz; tat, lezzet.
n. 056/10
- nemek-dān** Far. Tuzluk.
n.+ ığa 183/6, 311/11
- nemek-ḥār** Far. Tuz yiyen.
n. 311/11
- nemī** Far. Hafif ıslak, yaş.
n. 123/12
- nemlik** Far. + T. Nemli, yaş.
n. 058/10
- nem-nāk** Far. Nemli, yaş.
n. 059/2, 284/1
- nergis** Far. Nergis.
n. 053/11, 055/6, 080/13, 306/4
n.- i bīḥāb 021/5
n.- i cādū-yı ḥūnhār 211/2
n.+ ğa 166/9
n.+ idin 253/6
n.+ leri 058/11, 286/8
n.+ lerini 302/4, 302/5
- nergis-dān** Far. Nergis saksısı.
n.+ ıdın 302/4
- nerm** Far. Yumuşak.
n. olmağı 238/11
n. 110/8, 197/8, 234/5, 238/10,
311/8
- nermī** Far. Yumuşaklık.
n.+ de 166/9
n.+ din 095/2
- nerse** Nesne, şey.
n. 139/9
n.+ ni 160/9
- nes** Far. Gölge; çardak, kamerye.
n. 024/10
- neseb** Ar. Nesil, soy.
n. 040/1
n.- i cemāl-i ḥūblar 038/4
- nesh** Ar. Arap harfli metinlerde
kullanılan bir yazı çeşidi.
n. 014/2
- nesīm** Far. Hoş ve hafif rüzgar, meltem,
esinti.
n.- i āşināyī 258/10
n.- i bāğ 282/8
n.- i şubḡa 267/9
n.+ i 050/11, 096/11
n.+ ini 058/11

- nesîmî** Far. Hoş ve hafif bir rüzgar, bir meltem, bir esinti.
n. 013/3
- nesl** Ar. Nesil, soy.
n.- i âdem 012/10
n.- i ‘ âdîlerğa 157/4
n.+ idin 156/8
n.+ in 037/9
- nesr** Ar. Hz. Nuh (a. s.)’un kavminin putlarından biri.
n.- i vâkı‘ 019/1
- nesrîn** Far. Yaban gülü. Krş.: nesteren.
n. 300/9
rüy-ı n. 277/9
- nesteren** Far. Yaban gülü. Krş.: nesrîn
n. 306/10
- neş** Far. Gölge, gölgeli bir yer.
emîr-i n.- i hâk 006/5
n.+ din 136/3
- neşât** Ar. Sevinç, neşe, şenlik.
n. 103/1, 165/7
n.+ ı 067/2
- neşât-efzâ** Ar. + Far. Sevinç arttıran.
n. 054/7
- neşmîn** Far. Oturacak yer; vatan, yurt.
n. 240/6
n.- i gülni 159/10
- neşr** Ar. Yayma, dağıtma, saçma, açma.
n. 025/8
naẓm-ı n. 018/10
n.- i hâr 127/10
n.- i t̄âyir 018/11
- neşter** Far. Hekim bıçağı.
n. 258/9
zaẓm-ı n. 258/7
- neşv** Ar. Yetişme, büyüme, serpilme.
n. 002/6, 064/4
- néteg** Nasıl, niçin.
n. 127/2
- n’êt -** Ne etmek, ne yapmak. Krş.: n’éd-
n.- ey 071/9, 149/10, 219/1
n.- sün 010/10
- nev** Far. Yeni.
n. 003/1, 033/9
devlet-i n. 112/5
kışsa-ı n. 034/10
mâh-ı n. 252/10
resm-i n. 032/11
rüz-ı n. 053/2
n.+ din 164/6
- nev’** Ar. Çeşit, tür.
n. édi 061/2
n. érđi 300/8
n. 028/7, 032/7, 034/6, 034/7,
046/12, 063/4, 071/1, 073/5,
074/1, 077/9, 079/8, 080/2,
100/4, 107/11, 113/3, 125/11,
132/12, 136/8, 144/2, 151/3,
153/4, 157/5, 159/5, 159/6,
164/4, 183/4, 195/2, 195/9,
197/2, 203/2, 203/5, 207/4,
208/8, 224/9, 245/7, 248/1,
250/7, 250/11, 254/7, 267/7,
286/11, 297/7, 299/8, 301/2,
303/4, 304/3, 304/4, 316/9
- nevâ** Far. Ses, nağme.
n. kııl 007/7
n.- yı ma‘ zeret 233/11
n.+ lar 270/6
n.+ sı 102/10, 185/2, 208/13
n.+ sınıf 025/12
- nevâ-güyân** Far. Nağme söyleyen.
n. 015/12
- nevâl** Ar. Talih, kısmet.
n.+ idin 003/6
- nevâle** Ar. Yiyecek içecek.
n. 042/5
- nevâ-sâz** Far. Çalgıcı.
n. 110/4

- nevāyī** Far. Nağme söyleyen, şarkıcı.
n. 116/7, 302/11
- nevāzī** Far. Nezaket, incelik.
n. 300/11
- nevāziş** Far. Gönül alma, iltifat.
n. 042/9, 081/8, 132/7, 292/2
n.+ ler kıılıp 092/6
- nevāziş-nāme** Far. İltifat mektubu.
n. 118/3
- nev-bāde** Far. Taze şarap.
n.+ si 033/7
- nev-bahār** Far. İlkbahar.
n.+ ı 252/6, 320/10
ebr-i n.+ ı 094/8
‘arūs-ı n.+ ığa 004/4
- nevber** Far. Turfanda çıkan meyve; taze.
n. 062/8
- nevet** Ar. Nöbet, sıra.
n. 044/11, 054/5, 072/5, 080/3,
143/6, 163/12, 200/2, 208/9,
248/9, 299/8, 299/9
n.- i leylī 034/11
n.+ de 040/7
n.+ ide 040/7
- nev-civān** Far. Yiğit, genç.
tamām-ı mīrzāde-i n. 270/4
- nevha** Ar. Yüksek sesle ağlama, feryat.
n. èylep 302/10
n. 300/6, 302/9
- nevha-ger** Ar. + Far. Ölü ağlayıcısı, ağıt yakan.
mişāl-i n. 302/10
n.+ ğa 302/10
- nevha-sāzī** Ar. + Far. Bir ölü ağlayıcısı,
bir ağıtçı.
n. 302/11
- nevī** Far. Yenilik, tazelik.
n. 002/6
- nevīd** Far. Müjde, sevinçli haber.
n.- i vaşl èylep 102/10
- nevk** Far. Sivri uç.
n.+ i 063/8
- nevmīd** Far. Ümitsiz.
n. 088/8, 114/2, 134/3, 238/6,
291/8
dāğ-ı n. 104/12
haber-i eşk-i n. 127/8
kūfl-ı n. 236/2
- nevmīdlik** Far. + T. Ümitsizlik.
n. 085/7, 104/10, 117/1
n.+ dın 091/2
- nev-res** Far. Yeni yetişen, yeni biten.
n. 041/10
- nevş** Ar. Bir şeyi el uzatıp almak ve istemek, bir şeyi alıp yemek.
n. 066/1
- ney** Far. Ney.
n. 102/10
n.+ din 280/3
- n'èyle** - Ne eylemek, ne yapmak.
n.- r 266/10
- ney-şeker** Far. Şeker kamışı.
n. 060/5, 081/5, 093/3
- nez'** Ar. Can çekişme.
n. 268/9
- nezāket** Ar. Naziklik, incelik.
n. 051/7, 066/7
- nezāre** Ar. Bakma, seyretme.
n. èylep 257/7
n. kılğanı 255/1
n. kılğıl 307/1
n. 092/10
tāb-ı n. 279/9

- nidā** Ar. Çağırma, seslenme.
n. kıldılar 296/6
n. kılsun 272/1
- nidāyī** Ar. Bir çağırma, bir seslenme.
n. 140/7
- nifāk** Ar. Münafıklık, ikiyüzlülük.
n.+ ı 128/11
- nigāh** Far. Bakış, bakma.
n. 137/5, 237/8, 281/5
n.- ı cānsitān 098/1
n.+ ı 105/9
- nigāhī** Far. Bir bakış.
n. eylemiş 228/5
n. kılsa 286/4
n. 011/7, 022/4, 059/8, 158/1,
170/2, 175/4, 175/5, 178/11,
193/1, 195/6, 195/8, 209/4,
217/8, 223/9, 228/5, 232/10,
239/6, 286/3, 309/6
eyvān-ı n. 257/8
- nigār** Far. Çok güzel, sevgili; resim.
nağş-ı n. 196/6
n.+ ı 301/4
n.+ ım 240/5
n.+ ın 244/8
nağş-ı n.+ ını 294/10
- nigārī** Far. Bir güzel.
n. 060/8, 079/3, 157/2, 203/3,
246/5, 280/4
nağş-ı n. 032/9
- nigeh-bān** Far. Gözcü, bekçi.
n.+ lar 173/3
- nigūn** Far. Ters dönmüş, altüst olmuş,
baş aşağı.
n.- ı ser 302/3
- nigūn-sār** Far. Baş aşağı.
n. 182/5, 248/4, 257/1
- nigūn-sārī** Far. Baş aşağı olmak. (?)
n. 004/5
- nihād** Far. Tabiat, huy, yaratılış.
n. 140/11
n.+ ı 169/2
- nihāl** Far. Taze, düzgün fidan; sürgün.
n. érđi 274/12
n. 066/8, 181/9, 188/1, 262/9
n.- i bāğ 048/2, 122/2
n.- i ğull 242/10
n.- i ğülbün 179/11
n.- i ħurmā 106/4
n.- i şabr 249/3
n.+ ı 210/11
n.+ ığa 166/6
n.+ ın 067/9, 166/6
n.+ ın 159/5
n.+ ini 040/4
- nihālī** Far. Taze, düzgün bir fidan.
n. 039/5, 041/10, 057/6, 060/1,
066/6, 130/8, 190/10, 210/11
- nihān** Far. Gizli, saklı, görünmeyen.
n. etmekke 025/5
n. 064/3, 129/10, 134/5, 140/3,
147/4, 267/1, 275/8, 307/6
īmān-ı n. 046/6
sır-ı n.+ ım 149/9
n.+ ırdın 215/10
- nihāne** Far. Gizli mesaj, parola.
n. 066/10
- nihānī** Far. Gizlilik; gizli, saklı.
n. 016/4, 044/6, 140/3, 149/6,
169/1, 173/8, 236/11, 255/9
sır-ı n. 193/11
zār-ı n. 226/1
- nihāyet** Ar. Son.
n. 011/5
n.+ din 082/4
- nihāyetsiz** Ar. + T. Sonsuz.
n. 192/9
- nīk** Far. İyi, hoş, güzel. Krş.: nikū,
nīkū.
n. 196/2, 258/1
n.+ idin 321/8

- niķāb** Ar. Yüz örtüsü, peçe.
n. étse 116/3
n. 059/6, 220/5
- nikāh** Ar. Evlilik akdi, nikah.
‘aķd-i n. 290/5
- nīk-baht** Far. Bahtı açık, talihli.
irāde-i n. 110/3
n.+ ı 110/1, 187/7
- nīk-ḥāhī** Far. İyilik isteme, iyilik düşünme.
n. 216/7
- nīklik** Far. + T. İyilik, güzellik.
n. 081/10
- nīk-nāmī** Far. İyi ün sahibi olma, hayırla anılma.
n. 086/11, 266/8
- nikū** Far. İyi, hoş, güzel. Krş.: nik, nīkū.
n.+ larġa 004/10
- nīkū** Far. İyi, hoş, güzel. Krş.: nik, nīkū.
n. 008/2, 009/7, 029/1, 098/6, 139/5, 213/2, 242/1, 268/11, 289/5, 297/5, 319/4
- nīkū-ḥāh** Far. İyilik isteyen, hayır dileyen.
yār-i n. 286/9
- nīkū-kār** Far. İyi davranışlı, iyi huylu.
n. 289/4
- nīkūyī** Far. İyilik, güzellik.
n. 242/1
- nīl** Far. Özel ad. Nil nehri.
n. 120/7, 144/8, 145/1, 145/6, 145/7, 202/11
devr-i n. 093/11
ḥāşıl-ı n. 112/2
ḥudūd-ı n. 142/2
kenār-ı n. 144/11
- leb-i n. 112/11, 120/6, 145/5
sāhil-i n. 162/2
tafīl-i n. 145/9
tālib-i n. 112/11
ḥaṭ-ı n.+ din 202/11
kenār-ı n.+ din 146/5
n.+ ġa 113/1, 144/12
n.+ idin 144/10
- nīl-gūn** Far. Çivit renkli, lacivert.
çarḥ-ı n.+ dın 145/6
- nīlī** Far. Çivit renkli, lacivert.
n. 133/7
ḥaṭ-ı n. 203/1
mānend-i n. 245/11
- nīlüfer** Far. Nilüfer.
n. 245/11, 276/10
perde-i n. 145/4
- nīlüferlik** Far. + T. Nilüfer çiçekleri olan yer.
n.+ din 276/11
- nīm** Far. Yarı, yarım.
n. 182/11, 186/2
- ni‘met** Ar. Nimet, iyilik, lütuf, ihsan.
n. 009/12, 265/10, 303/5
küfrān-ı n. 222/9
n.+ de 244/2
n.+ dūr 271/11
n.+ ġa 041/3
n.+ leriġa 002/4
- ni‘met-şināsī** Ar. + Far. Deġerbilirlik.
n. 244/1
- nīreng** Far. Hile, büyü.
n. 105/8
- nisām** Ar. Yumuşak esintiler.
n.+ ı 289/11
- nişār** Ar. Saçma, serpme.
n. étte 293/11
n. 109/4
n.+ ı 112/6, 263/10

- nisbet** Ar. Bağlılık, ilgi.
n.+ i 046/10
- nīst** Far. Yoktur, değildir.
n. 293/5
n.+ din 221/3
- nisūn** Ar. Kadınlar.
cem^c-i n. 237/3
- nisyān** Ar. Unutma, hatırdan çıkarma.
n.- ı bārān 265/9
- nīṣ** Far. İğne, diken; zehir.
n. 129/10, 136/6, 137/11, 244/10
emr-i n. 016/3
- nīṣ** Far. İşaret, iz, simge.
n. 129/10
- niṣān** Far. İz, belirti, işaret.
n. b̄er 118/10
n. 001/2, 019/10
n.- ı baht-ı bīdār 073/9
n.- ı ḥurremi 307/7
n.- ı serāb 010/11
n.- ı şubḥ-ı ümīd 236/2
n.+ ı 030/10, 032/8, 086/6,
091/10, 128/8, 280/8
n.+ ı dın 080/3
n.+ ı dur 015/10
n.+ ım 116/8, 117/6, 292/1
n.+ ı ḡ 061/11, 062/1, 062/3
n.+ ı nı 145/2
- niṣāne** Far. Hedef; iz, belirti.
n. kılmış 003/11
n. 063/13, 069/9, 073/5, 157/3,
214/8, 232/9, 273/8
- niṣānī** Far. İz, belirti, işaret.
n. 059/9, 083/3, 282/3, 299/10,
301/9, 320/11
- niṣān-mend** Far. İzli, işaretli; iz sahibi.
n. 076/3
- niṣīn** Far. Oturan, oturmuş.
n. 254/10
- niyāz** Far. Yalvarma, dua; istek.
n. 116/5
n.+ ı dın 116/4
^c arz-ı n.+ ın 290/1
- nizām** Ar. Düzen, tertip.
n.+ ı 042/7, 318/7
- noḡṣān** Ar. Eksik, kusurlu.
n. 068/8, 072/11, 320/5, AY/4
- noḡṭa** Ar. Nokta.
n. 018/7, 160/1
n.- ı bīm 236/9
medār-ı n.- ı ḡasem 135/9
n.- ı kām 203/9
- nūf** Far. Yankı. (?)
n. 045/6
- nūḡ** Özel ad. Hz. Nuh peygamber.
n. 013/2, 041/1, 041/2
- nuḡre** Ar. Gümüş külçesi.
taşt-ı n.- i ḡām 232/1
- nuḡūd** Ar. Nakitler, paralar, akçeler.
n.- ı cān 091/9
- nūn** Ar. Arap alfabesindeki “nun”
harfi.
n. 013/11, 043/2, 049/1
ḡudūd-ı n. 049/2
n.- ı sernigūn 048/11
n.+ ı dın 033/10
- nūr** Ar. Parlaklık, aydınlık, ışık.
n. èdi 121/1
n. 015/11, 039/5, 051/8, 053/2,
053/11, 059/2, 074/8, 077/3,
147/8, 204/11, 206/5, 247/2,
250/11, 277/5, 296/6, 308/7,
317/5
feyz-i n. 051/10
ḡarḡa-ı n. 253/1
ḡüldeste-i n. 051/8
kār- ı n. 056/10
ḡubbe-i n. 050/1
lem^c a-yı n. 028/4, 056/4
maṭla^c-ı n. 229/6

- meh-i n. 253/3
 mürr-i zamān-ı n. 022/11
 ı̇ ışık-ı n. 028/4
 perde-i n. 294/5
 sāye-i n. 321/3
 şah-ı ı̇ ālem-i n. 055/11
 tābiş-i n. 147/9, 250/1
 n.- ı āşināyī 312/5
 n.- ı āyīn 229/3
 n.- ı dīdār 302/6
 n.- ı dīde 082/10, 130/3, 222/2, 231/3
 n.- ı idrāk 285/7
 n.- ı kāmerni 109/11
 n.- ı ı̇ ālemğa 006/6
 n.- ı peydā 305/3
 n.- ı şubh 313/3
 n.- ı ziyādur 126/10
 n.+ ı 015/10, 021/2, 021/6, 028/1, 040/8, 045/8, 046/3, 052/4, 087/8, 117/2, 126/9, 138/7, 152/5, 177/9, 186/8, 195/7, 205/3, 210/10, 212/6, 310/5
 n.+ ıda 139/6
 n.+ ıdın 028/3, 039/7, 068/10, 137/3, 160/2, 238/6, 260/5
 n.+ ığa 246/1, 314/3
 n.+ lar 170/10
 n.+ uş 317/7
- nūrānī** Ar. Nurlu, ışıklı, parlak.
 n.+ din 058/1
- nūrī** Ar. Parlaklık, aydınlık, ışık.
 n. 123/11
 n.+ din 241/10
- nūrlandur** - Ar. + T. Nurlandırmak, aydınlatmak.
 n.- may 263/2
- nūrsuzlük** Ar. + T. Nursuzluk.
 n.+ din 206/4
- nūş** Far. İçki, işret; içen, içici.
 n. érür 071/4
 n. ét 178/6
 n. étmes érđi 030/8
 n. éylep 031/11, 066/1
 n. 031/9, 054/5, 187/6
- leb-i n. 235/4
 n.- ı cāmım 283/12
 n.+ ıdın 132/6, 236/3
- nūşīn** Far. Tatlı, lezzetli.
 n. 159/11, 188/10, 271/7
 leb-i n. 211/4
 çeşme-i n.+ idin 166/11
 la^{ı̇}-i n.+ imdin 212/11
- nuşık** Ar. Söz, konuşma; söylev.
 n. 020/5
 n.+ umğa 001/2
- nūfūs** Ar. Ruhlar, canlar.
 n. 159/7
 n.+ ı 024/7
- nūhūfte** Far. Gizli, saklı.
 n. 321/1
- nūkhet** Ar. Koku.
 hābr-ı n.- i gül 114/8
- nūkte** Ar. İnce anlamlı söz.
 n. 051/5, 071/6, 162/9, 209/3, 313/2
 tab^{ı̇}-ı n. 318/7
 n.- i bārīk 003/10
 n.+ ni 269/1
- nūkte-dānī** Ar. + Far. Nükte anlatma yeteneđi, nüktedanlık.
 n. 265/1
- nūkte-dānlık** Ar. + Far. + T. Nükte anlatma yeteneđi, nüktedanlık.
 n. 033/2
 raht-ı n. 033/2
- nūkte-engīz** Ar. + Far. Nükte yaratan, nükte oluşturan.
 n. 085/1
- nūmāyān** Ar. Görünen, meydanda olan; parlayan.
 n. 007/5, 107/5, 195/4, 280/11
- nūmū-dār** Far. Görünen, açık, meydanda.

n. èylegen 264/9	
n. 048/11, 276/3	
nümüne Far. Örnek, misal.	
n. 049/5, 165/11, 277/8	
	-O-
o O.	ol O.
o. 100/11	o. èrdi 139/3, 193/10, 260/10, 293/10
oğlan Erkek evlat, erkek çocuk. Krş.: oğul	o. 003/2, 003/5, 003/9, 003/10, 003/12, 004/1, 004/5, 004/7, 005/1, 005/7, 008/2, 009/11, 011/7, 011/8, 012/4, 012/10, 013/1, 013/3, 013/7, 014/1, 014/11, 015/1, 015/9, 016/2, 016/3, 016/7, 017/1, 017/8, 017/9, 018/4, 018/8, 021/9, 022/5, 022/9, 023/2, 023/5, 023/10, 024/7, 024/8, 025/7, 026/5, 027/4, 027/6, 027/9, 027/10, 028/8, 029/2, 029/3, 029/5, 029/10, 030/4, 030/9, 031/6, 031/9, 031/10, 032/2, 032/5, 033/12, 034/1, 034/2, 035/7, 036/6, 036/11, 038/3, 039/1, 039/4, 039/11, 041/4, 042/7, 043/6, 044/1, 044/2, 045/6, 046/2, 046/3, 046/4, 047/3, 047/6, 049/7, 049/8, 050/10, 051/1, 051/2, 051/4, 051/6, 051/9, 051/10, 052/10, 053/5, 053/11, 054/5, 054/6, 054/7, 054/13, 056/1, 056/6, 056/10, 056/11, 057/11, 058/6, 058/9, 059/10, 059/11, 060/2, 060/3, 060/9, 061/4, 061/6, 063/8, 063/11, 063/13, 064/1, 064/9, 064/11, 065/1, 065/5, 065/6, 066/2, 066/6, 066/9, 066/11, 067/1, 067/11, 068/9, 069/5, 069/9, 070/1, 070/4, 070/8, 071/1, 071/3, 071/5, 072/3, 072/7, 073/6, 073/7, 073/8, 073/9, 074/5, 076/7, 077/5, 077/6, 077/8, 078/8, 078/9, 081/11, 082/1, 083/4, 083/6, 084/11, 086/7, 086/9, 088/3, 088/5, 090/7, 090/12, 091/7, 092/4, 093/2, 093/4, 093/9, 094/1, 094/2, 094/8, 095/1, 096/9, 096/10, 097/1, 097/2, 097/5, 100/7, 101/9, 102/9, 103/2, 103/5, 103/7, 103/8, 103/11, 104/7, 105/3, 105/6, 105/11, 106/7, 107/3,
o.+ dın 154/5	
o.+ ları 120/9, 129/1	
oğul Erkek evlat, erkek çocuk. Krş.: oğlan.	
o. 041/8	
o.+ dur 130/4	
o.+ ını 042/5	
oğsa - Benzemek.	
o.- r 139/9	
oğ Ok, savaş aleti.	
o. 073/10, 077/5, 094/2, 156/4, 226/4, 243/5, 280/4	
o.+ ı 123/5	
o.+ ıdın 277/6	
o.+ ığa 073/5	
oğ Kuvvetlendirme edatı.	
o. 251/7, 277/7	
oğı - Okumak; çağırmaq, seslenmek. Krş.: oğu-.	
o.- p 033/4	
oğu - Okumak; çağırmaq, seslenmek. Krş.: oğı-.	
o.- ğanda AY/3	
o.- ğay 037/1, 128/7	
o.- mağdur 069/1	
o.- may 277/3	
o.- p 036/11, 069/2, 070/5, 119/8, 131/9, 154/8, 166/7, 167/3, 187/9, 220/9, 222/2, 224/2	
o.- pdur 179/5	
o.- r bolsaq 008/4	
o.- y 068/11	

107/5, 109/11, 112/6, 113/1,
 113/8, 113/9, 114/7, 115/7,
 117/4, 118/7, 119/8, 120/3,
 123/3, 123/6, 124/4, 125/3,
 126/1, 126/11, 128/3, 128/5,
 128/6, 128/7, 129/7, 131/2,
 131/4, 132/8, 133/8, 133/9,
 133/10, 133/11, 135/2, 135/6,
 136/1, 136/3, 136/11, 137/5,
 137/9, 137/10, 138/3, 138/9,
 138/10, 138/11, 138/13, 139/1,
 139/4, 139/10, 140/11, 141/2,
 142/9, 143/2, 143/3, 144/6,
 144/10, 145/1, 145/3, 145/6,
 145/7, 145/8, 145/11, 146/1,
 146/11, 147/4, 147/6, 149/2,
 149/6, 149/8, 151/1, 151/12,
 152/11, 153/8, 153/9, 154/2,
 156/3, 157/1, 157/9, 159/11,
 160/8, 160/9, 161/7, 161/10,
 162/6, 164/8, 164/9, 165/5,
 166/5, 166/10, 167/7, 167/10,
 168/1, 168/6, 168/8, 169/2,
 169/9, 170/1, 170/7, 171/2,
 171/4, 171/11, 172/6, 172/8,
 173/5, 174/6, 175/1, 175/5,
 175/11, 176/1, 176/3, 176/7,
 177/1, 177/4, 177/5, 178/7,
 178/10, 180/12, 183/6, 183/7,
 183/11, 184/8, 184/9, 184/10,
 184/11, 186/1, 186/11, 187/1,
 187/2, 188/3, 188/10, 190/10,
 190/11, 191/2, 192/1, 195/6,
 195/11, 196/6, 196/12, 197/4,
 197/10, 198/1, 199/2, 199/11,
 200/2, 200/3, 201/8, 202/4,
 202/5, 202/9, 202/11, 203/1,
 203/4, 204/8, 204/9, 205/9,
 206/7, 207/11, 208/8, 208/9,
 210/2, 210/5, 210/8, 211/2,
 211/3, 212/1, 213/6, 213/10,
 214/2, 214/3, 214/5, 214/6,
 216/1, 217/5, 217/6, 217/9,
 217/10, 217/11, 218/2, 219/1,
 219/2, 219/3, 219/4, 219/6,
 219/7, 219/8, 219/10, 219/13,
 220/2, 220/8, 221/1, 221/3,
 221/4, 223/7, 223/11, 224/9,
 225/3, 225/5, 225/8, 228/4,
 228/5, 228/7, 228/9, 229/1,

229/11, 230/8, 230/10, 232/2,
 232/3, 232/9, 232/10, 234/2,
 237/8, 237/10, 238/4, 239/10,
 243/6, 243/7, 244/5, 244/6,
 244/10, 245/5, 246/11, 247/1,
 247/6, 249/1, 249/5, 249/9,
 251/5, 251/6, 251/9, 252/9,
 252/10, 253/5, 254/7, 255/3,
 255/10, 255/11, 256/7, 256/9,
 256/10, 257/2, 257/6, 257/7,
 257/10, 258/2, 258/6, 258/10,
 259/4, 262/4, 262/7, 262/10,
 263/6, 264/2, 264/9, 264/11,
 265/7, 266/1, 267/6, 268/9,
 269/3, 271/2, 271/3, 271/4,
 272/5, 272/9, 274/1, 274/2,
 274/9, 275/5, 275/8, 275/11,
 276/11, 277/3, 277/8, 277/9,
 278/7, 279/1, 285/4, 285/8,
 285/10, 286/3, 286/10, 286/11,
 287/1, 287/7, 287/11, 288/2,
 288/4, 288/10, 290/11, 291/10,
 292/4, 292/12, 293/1, 293/4,
 293/6, 293/9, 293/11, 294/2,
 294/7, 295/2, 296/3, 298/5,
 299/2, 299/7, 300/1, 300/5,
 301/10, 301/7, 302/6, 302/9,
 302/10, 303/3, 303/5, 304/3,
 305/3, 306/2, 307/4, 307/6,
 307/10, 309/8, 312/5, 312/6,
 313/6, 315/1, 316/1, 317/3,
 318/3, 319/2, 320/3, 321/4, 321/6
 o.+ dur 012/11, 130/4, 150/1,
 190/7, 210/7, 311/1

ol - Olmak. Krş.: bol-
 esir o. 312/8
 hamuş o. 318/3
 o.- dı erse 061/5, 109/5
 yoğ o.- dı erse 317/6
 o.- dı 013/2, 013/5, 017/11,
 019/4, 019/5, 033/11, 040/2,
 040/12, 041/1, 041/2, 041/3,
 044/8, 055/9, 057/9, 059/1,
 061/2, 061/3, 061/4, 075/1,
 077/8, 081/10, 100/7, 106/4,
 128/11, 132/1, 137/1, 137/3,
 170/7, 174/4, 202/10, 210/2,
 232/4, 238/10, 244/6, 254/8,
 255/3, 257/5, 258/7, 264/2,

- 265/5, 266/2, 277/9, 296/12,
302/3, 304/1, 312/5, 319/9
āgāh o.- dı 267/5
bend o.- dı 042/11
dāğ o.- dı 091/2
def^c o.- dı 097/4
esir o.- dı 057/5
fāş o.- dı 064/6
füzün o.- dı 200/1, 289/3
ğarķ o.- dı 041/2
ham o.- dı 273/9
hāşıl o.- dı 270/10, 290/2
hatm o.- dı 318/4
hırāmān o.- dı 017/6
keşf o.- dı 161/5
mahv o.- dı 287/11
menķal o.- dı 302/2
mest o.- dı 082/1
perişān o.- dı 081/2, 180/7
pesend o.- dı 239/11
revān o.- dı 252/8
riş o.- dı 176/5
serencām o.- dı 255/4
sezāvār o.- dı 041/3
şād o.- dı 239/11
şikest o.- dı 245/5
yoķ o.- dı 044/9
o.- dum 032/11, 301/2
medār o.- dum 067/6
yoķ o.- duņ 309/11
o.- ğan 223/5, 247/1
dāğ o.- ğan 030/7
kebāb o.- ğan 166/1
lāyık o.- ğanġa 235/10
o.- ğay irdi 058/5, 197/8
o.- ğay 005/7, 005/11, 031/6,
072/9, 101/4, 114/2, 122/4,
131/3, 140/5, 150/9, 154/2,
164/11, 167/7, 169/2, 171/2,
190/11, 203/9, 207/1, 220/7,
235/5, 239/2, 244/9, 245/8,
249/8, 250/5, 315/6, 321/6
def^c o.- ğay 150/7
ferd o.- ğay 129/3
güşāde o.- ğay 144/7
hāşıl o.- ğay 259/6
hāzır o.- ğay 167/7
hoş o.- ğay 151/1, 188/6
kec o.- ğay 126/11
küşāde o.- ğay 109/2
rüşen o.- ğay 150/9, 170/11
şem^c o.- ğay 150/8
yoķ o.- ğay 072/9
zāhir o.- ğay 063/13
hāzır o.- ğıl 282/2
hemdem o.- ğıl 236/11
nāzır o.- ğıl 282/2
mededkār o.- ğuĉı 008/7
o.- ğum 205/6
ķāşır o.- ğum 052/3
o.- ğunĉa 301/1
o.- madı 065/8
o.- maġay 035/9, 173/9
fāş o.- maġıdın 124/8
o.- maġın 247/9
o.- maġıņ 318/2
o.- maķ 011/1, 207/5, 213/10
o.- mak 207/5
güş o.- maķ 088/5
halāş o.- maķġa 224/6
nerm o.- maķı 238/11
bend o.- mas erte 077/7
o.- mas 093/10, 179/9, 195/7,
201/8, 242/1, 251/1, 307/4
o.- masa 286/2
vaşl o.- masa 188/8
o.- masun 030/2
o.- may 044/6, 138/2, 201/8,
238/4, 255/4, 261/10, 274/8,
284/5, 286/10
hāşıl o.- may 207/10
naķş o.- may 274/9
yoķ o.- may 275/2
zāyıl o.- may 207/10
o.- mayın 052/9, 055/5, 125/6,
219/7
o.- miş 033/13, 117/3, 139/9,
169/1, 177/4
o.- sa 027/4, 029/10, 079/1,
084/10, 086/8, 090/7, 114/8,
114/9, 125/10, 182/3, 197/6,
236/10, 237/11, 250/4, 257/7,
260/9, 272/4, 280/10, 289/6
āgāh o.- sa 049/8
emr o.- sa 265/2
fāriġ o.- sa 272/3
fāş o.- sa 176/10
hācet o.- sa 272/7
perişān o.- sa 170/4
talebkār o.- sa 144/3

telh o.- sa 261/2	o. 113/7, 116/1, 229/10, 236/3, 296/5
tün o.- sa 067/7	
yār o.- sa 175/6	
o.- sam 089/11	omağ Sevimli, şirin.
o.- sañ 212/3	o.+ ğa 021/9
fāş o.- su 205/7	
o.- sun 064/2, 234/5, 302/6, 304/2	on On.
hāşıl o.- sun 304/6	o. 049/3, 131/10, 249/5
o.- up 016/1, 042/1, 078/11, 102/10, 109/8, 121/10, 163/4, 274/10	o.+ nı 124/2
büt o.- up 006/11	oñ Sağ, sağ taraf.
germ o.- up 006/10	o. 109/12
hemrāh o.- up 183/2	oñ Gerçek.
nağş o.- up 006/11	o.+ um 154/10, 291/5
şād o.- up 083/6	
olar Onlar.	on bir On bir.
o.+ dın 030/10, 134/3	o. 041/8, 123/4
ol dem T. + Far. O zaman.	on ěki On iki.
o. 018/11, 026/4, 028/5, 033/10, 038/1, 040/2, 084/4, 084/7	o. 164/4
oltur - Oturmak.	or O yer, ora (?).
o. 312/9	o.+ dın 003/4
o.- alı 252/5	orda Hanların ve devlet büyüklerinin karargahları.
o.- dı 077/4, 086/2, 116/6, 139/7, 146/11, 243/6, 253/5, 286/12, 290/9, 295/7	o. 113/3, 113/4
o.- dılar 129/9	o.+ sıda 198/6
o.- du 256/7	orta Orta.
o.- ğalı 208/2	o.+ sıda 103/4
o.- ğanı 144/9	ortur Orta. (?)
o.- ğay 131/6, 321/6	o.+ da 130/4
o.- mayın 114/13	orun Yer, mevki, mekan.
o.- mış 051/9, 217/5	o. 136/11
o.- sa 135/11, 196/7	o.+ ı 184/11
o.- sañ 068/1	o.+ ıda 054/8, 106/10, 128/6, 162/5, 162/7, 172/3, 184/1, 184/2, 250/8, 254/6, 273/3, 277/6, 298/6, 303/5
o.- up 073/2, 095/10, 129/3, 199/1, 256/9, 281/11, 295/4	o.+ mı 277/7
o.- updur 231/6, 253/1	o.+ uñ 067/7
o.- urĝa 099/10	o.+ uñda 032/9
olturĝuz - Oturtmak.	ot Ateş.
o.- dı 193/11	o. 013/3, 023/5, 062/11, 076/5, 089/3, 106/6, 112/10, 113/7,
o.- ğalı 245/10	
o.- up 116/5	
olturuĝluk Oturmuş, oturan.	

- 137/6, 175/7, 181/5, 202/10,
206/4, 215/4, 223/2, 225/4,
236/6, 244/4, 284/7, 294/2,
300/1, 300/2
o.+ dın 137/5, 215/4, 238/10
o.+ dındur 215/5
o.+ ğa 184/11, 206/7, 212/5,
215/5
o.+ ge 284/8
o.+ ı 156/12, 193/3, 200/4,
251/11
o.+ ıdın 060/6, 252/9
o.+ ığa 214/8
o.+ ın 225/3
o.+ lar 209/1
- otağ** Çadır.
o.+ ığa 140/3
- otlağ** Otlak, çayır.
o. 172/6
- otlat -** Otlatmak, ot yedirmek.
o.- ğuçılar 172/4
- otluğ** Ateşli.
o. 169/9
- otluk** Ateşli.
o. 064/7, 064/8, 078/11, 080/11,
091/4, 113/7
- oy -** Uyumak.
o.- ğalı 054/10
- oyğaklık** Uyanıklık.
o.+ da 073/8
- oyğan -** Uyanmak.
o.- dı 083/6, 296/8
o.- dım 221/4
o.- ıp 264/8
o.- ur 076/7
- oyğat -** Uyandırmak, ikaz etmek.
o.- tıj 161/7
- oyna -** Oynamak.
o.- p 130/8, 130/10, 166/10
- oyun** Oyun, eğlence.
o. 054/2, 130/4
- oz -** Geçmek, ilerlemek.
o.- dı 232/3
- Ö-**
- öçür -** Silmek.
ö.- gil AY/6
- ögze** Çatı.
ö.+ sige 248/4
- ökür -** Döndürmek, çevirmek.
ö.- mey 037/2
- öl -** Ölmek.
ö.- di 304/4
ö.- gendin 127/3, 303/8
ö.- mek 174/3
ö.- mekde 032/7
ö.- meki 036/7
ö.- mekni 304/4
ö.- üp 127/11
- ölce -** Bir büyüğe hediye takdim etmek,
ölçeş usulünü icra etmek.
ö.- p 066/2
- ölkü** Ülke.
ö.+ sidin 041/5
- öltür -** Öldürmek.
ö.- meki 054/6
ö.- üp 239/9
ö.- ürge 215/11
- ölüg** Ölü.
ö. 303/9
ö.+ din 127/3
ö.+ ler 218/1
ö.+ lerge 311/1
- ölüm** Ölüm.
ö. 089/7, 155/6, 235/10, 309/5
ö.+ din 090/1, 135/10
- ‘ömr** Ar. Ömür, yaşam, yaşayış.
tamām-ı ‘ö. edi 293/2
‘ö. sürgil 183/2

- ‘ö. 163/4
tamām-ı ‘ö. 111/4
‘ö.- i mü’ebbedde 025/7
‘ö.+ din 310/8
‘ö.+ i 162/11, 244/2, 311/2
‘ö.+ in 045/4
‘ö.+ üñ 309/3
- ‘ömr-fersā Ar. + Far. Ömrü mahveden.
çarḥ-ı ‘ö.+ dın 298/2
- ‘ömrī Ar. Bütün bir ömür.
‘ö. 283/9
‘ö.+ dür 211/8
- ön** - Bitmek, yetişmek, büyümek.
ö.- di 146/5
ö.- gey 190/10
ö.- megey 265/11
- öndin** Önce, evvel
ö. 086/4
- önünçe** Farlı olarak, başkaca. (?)
ö. 074/2
- öp** - Öpmek.
ö.- ey 040/3, 172/1
ö.- key 171/4
ö.- medim 300/8
ö.- mekke 145/9
ö.- mes 247/8
ö.- sem 145/7, 289/6
ö.- ti 052/10, 066/2, 074/7, 192/1,
254/9, 301/7, 302/7, 304/5
ö.- tiler 103/9
ö.- üp 059/5, 096/2, 132/11,
246/11, 247/3, 247/8, 248/12,
279/7, 302/1
- öpel** - Öpebilmek.
ö.- mey 093/2
- ör** - Yükselmek, yukarı çıkmak.
ö.- ü 063/9
- örge** - Öğrenmek.
ö. 163/2
ö.- gil 311/2
ö.- in 318/10
- ö.- ip 163/2
- örle** - Çıkmak, yukarı çıkmak, üzerine çıkmak.
ö.- gey 233/5
ö.- p 143/10, 158/2, 307/3
- örte** - Yakmak.
ö.- di 028/2, 062/11
ö.- gen 168/11
ö.- p 072/8
ö.- sem 117/5
- örten** - Yanmak.
ö.- dim 210/6
ö.- geni 177/7
ö.- mek 177/12
ö.- se 177/11, 244/4
ö.- sün 033/2
- öşni** Omuz.
ö.+ de 038/5
- öşnü** Omuz.
ö.+ mni 258/4
- öt** - Geçmek.
ö.- er 039/6, 148/11, 158/7,
279/11
ö.- ken 062/9, 303/2, 310/8
ö.- kenlerdin 314/5
ö.- key 071/8
ö.- se 235/8, 244/2, 260/4
ö.- ti érse 063/5
ö.- ti 018/3, 102/6, 120/2, 205/8
ö.- üp 057/7, 121/6
- ötke** - Geçirmek.
ö. 226/3
ö.- di 019/9, 120/8, 255/5
kün ö.- di 277/11
ö.- gey 213/5
ö.- ip érdi 255/5
ö.- me 215/3
- ötke** - Orta, arasında.
ö.+ side 059/3
- ötrü** Sonra.
ö. 204/6

- ötük** Çizme
ö. 231/11
- öy** Ev.
ö. 093/2, 105/2, 105/7, 125/10, 148/9, 150/9, 200/1, 217/4, 219/9, 279/11, 280/1
ö.+ de 028/2, 130/7, 168/1, 179/6, 198/11, 199/10, 207/7, 279/6
ö.+ din 006/3, 028/2, 130/1, 184/10, 207/9, 207/10, 219/12, 281/10
ö.+ ge 018/6, 045/3, 126/9, 201/1, 206/8, 207/9, 207/11, 208/4, 220/3, 283/3
ö.+ i 009/5, 198/4
ö.+ ide 250/11
ö.+ ige 154/9
ö.+ ler 105/10
ö.+ lerge 201/4
ö.+ ni 087/6, 243/4, 243/5
ö.+ niş 199/5
ö.+ ünş 220/7
- öyür -** Çevirmek, döndürmek.
ö.- di 162/8
- öz** Kendi, öz.
ö. 005/7, 005/9, 005/11, 036/8, 037/10, 040/7, 054/8, 081/1, 102/1, 104/7, 128/10, 132/4, 136/9, 140/3, 147/11, 148/10, 156/2, 163/3, 168/10, 171/3, 173/5, 176/8, 183/2, 191/4, 195/5, 204/8, 215/9, 238/10, 240/3, 240/5, 254/7, 258/5, 258/7, 258/10, 265/6, 266/5, 268/6, 272/8, 273/3, 289/7, 291/3, 293/7, 293/9, 305/10, 310/5
ö.+ din 258/3, 259/6, 316/5
ö.+ i 026/10, 052/9, 084/4, 116/5, 188/5, 209/8, 231/1, 233/5, 263/4, 287/3, 298/6
ö.+ ide 060/8, 228/10
ö.+ idin 026/4, 106/2, 260/1, 263/2, 263/3, 282/9
- ö.+ ige 095/10, 182/10, 188/11, 204/1, 223/7, 239/1, 239/2, 246/3, 259/5, 295/10, 301/6
ö.+ in 092/4, 101/9, 171/12, 188/1, 204/6, 218/11, 223/11, 281/2
ö.+ işe 123/4
ö.+ ini 057/1, 077/2, 145/8, 192/1, 221/11, 228/2, 284/8, 301/10
ö.+ iniş 228/3
ö.+ ni 016/4, 029/12, 031/3, 143/9, 144/2, 158/10, 218/3, 224/5, 248/4, 257/11, 308/5, 311/9, 316/11
ö.+ ümge 246/7, 285/5
ö.+ ümni 246/4
ö.+ üş 163/4, 176/9, 313/1, 317/1
ö.+ üşdin 029/5, 116/8, 184/2
ö.+ üşge 236/8, 309/2, 319/1
ö.+ üşi 216/5, 240/8
ö.+ üşni 139/5, 170/9, 308/6, 315/11
- özge** Başka.
ö. 026/10, 030/6, 035/11, 037/13, 040/8, 041/8, 043/4, 047/6, 053/6, 054/11, 060/10, 081/5, 085/6, 112/1, 121/1, 121/11, 139/9, 152/9, 154/1, 154/4, 157/2, 168/8, 202/2, 226/2, 230/6, 233/4, 247/4, 258/8, 267/11, 276/6, 278/6, 282/10, 283/1, 291/9, 308/11, 309/2
ö.+ çe 192/6
ö.+ ge 263/3
ö.+ ler 151/7
ö.+ lerdin 140/2, 243/2, 258/6
ö.+ lerge 221/10
ö.+ lerge 258/11
ö.+ ni 277/2
ö.+ niş 318/10
- özlük** Benlik, kendilik.
ö. 162/1, 259/10
ö.+ de 129/3
ö.+ din 030/5, 158/10, 259/2, 263/13
ö.+ üşdin 031/2, 170/8

- ‘**özü** Ar. Bir kusurun, kabahatin hoş görülmesini gerektiren neden, mazeret.
 ‘ö. aytkamı 180/6
 ‘ö. ayturım 132/1
 ‘ö. 317/11
 ‘ö.+ ığa 234/3
- ‘**özü-ḥānī** Ar. + Far. Özür dileme.
 ‘ö. 214/4
- P-**
- pā** Far. Ayak.
 p. 191/3
 kefi p. 289/6
 p.- i müşg-i tatar 087/5
 p.+ lar 100/5
- pā-būs** Far. Ayak öpen, ayak öpücü.
 p. 021/11
 p.+ ıdın 018/6, 053/5
- pādişāh** Far. Padişah, hükümdar. Krş.:
 pād-şāh.
 p.- ı mışr 141/10, 144/9, 259/12,
 260/1, 269/5
 p.+ ı 263/5, 296/11
 p.+ lar 090/11
 p.+ larını 085/6
 girde-i p.+ nı 037/12
 p.+ nı 148/1
- pādişāhī** Far. Bir padişah, bir hükümdar.
 p. 046/13, 122/11, 138/4
 ḥuzūr-ı p. 266/8
 teber-i p. 038/7
- pād-şāh** Far. Padişah, hükümdar. Krş.:
 pādişāh.
 p.+ ı 178/2
- paḥş** Far. Çiğnenmiş, ezilmiş.
 ḥuṣūl-ı dāğ-ı p. 011/1
- pāk** Far. Temiz, arı, saf.
 p. eyleben 268/4
 p.-girdār 179/8
 p. kılğamı 144/9
 p. kılğay 180/4
- p. 005/10, 019/11, 046/3, 059/2,
 067/3, 067/9, 079/9, 082/9,
 093/4, 129/4, 134/10, 140/1,
 158/8, 161/3, 187/11, 204/10,
 213/6, 235/1, 238/4, 264/5,
 266/11, 285/2, 285/7, 317/1,
 321/7
 cān-ı p. 014/5, 179/3
 çeşm-i p. 303/4
 dil-i p. 077/1
 gevher-i p. 096/10, 268/2
 izid-i p. 137/9, 180/4, 207/6
 ‘itāb-ı izid-i p. 213/6
 ten-i p. 143/8
 dür-i p.+ ğa 050/4
 p.+ lar 050/4, 212/8
 p.+ nı 179/7
 ḥarīm-i p.+ nı 115/4
- pākān** Far. Temizler, arıklar, saflar.
 miḥrāb-ı p. 056/5
- pāk-dāmen** Far. Namuslu, iffetli.
 p. 267/2
 tamām-ı p. 115/3
- pāk-dāmenlik** Far. + T. Namusluluk,
 iffetlilik.
 p.+ da 107/11
- pākī** Far. Temizlik, saflık.
 p. 082/9, 241/9
 cāngāh-ı p. 089/9
- pākīze** Far. Temiz, lekesiz, pak; saf,
 halis.
 p. 061/10, 137/8, 144/8, 158/5,
 179/8, 183/10, 187/11
- pāklık** Far. + T. Temizlik.
 p.+ dın 267/11
 p.+ ığa 225/10
- pā-māl** Far. Ayak altında kalmış,
 çiğnenmiş.
 p. 207/2, 262/1
 p.+ ı 251/3
- pārçe** Far. Parça.
 p. 162/4

- pāre** Far. Parça.
p. érđi 133/4
p. éyler 282/8
p. kıl 001/4
p. 107/1, 219/6, 219/7, 246/7,
256/11, 306/3
- pās** Far. Gam, keder; iç sıkıntısı.
p. 108/8, 217/2, 259/4, 278/2
‘umde-i p.- ı enfās 317/2
- pās-bān** Far. Bekçi, gözcü.
p. 125/10
p.- ı zār 248/4
p.+ ı 041/1
- pat -** Batmak.
p.- masda 010/10
p.- may 168/8
- pat** Çabuk, hızlı.
p. 273/8
- pāy** Far. Ayak.
p. 052/2, 053/3, 102/4, 147/5,
178/1, 181/2, 270/8, 281/9,
302/1, 303/11
p.-ı hıyānet 223/10
p.+ ı 013/10
kef-i p.+ ığa 255/11, 279/8
- pay** Hisse, pay.
p.+ dın 019/7
- pāyān** Far. Son, akıbet; sınır, uç.
p.+ ı 029/5
p.+ ığa 167/3, 215/6
- pāy-būsī** Far. Ayak öpme.
ümīd-i p. 247/3
- pāye** Far. Rütbe, derece.
p. 092/9, 168/3
p.+ siğa 033/4
- pāye** Far. Basamak.
p.- i a‘ lādın 234/10
kef-i p.+ dın 110/7
p.+ siğa 023/1
- pāy-endāz** Far. Önemli kimselerin
geçeceği yerlere serilen halı ve
benzeri gibi şeyler.
p. 271/2
p.+ ığa 019/2
- pāyī** Far. Bir ayak.
bī-dest p. 005/6
hāk-i p. 038/5
- pāy-māl** Far. Ayak altında kalmış,
çiğnenmiş.
p.+ ı 012/6
p.+ in 283/10
- peder** Far. Baba.
p. 043/3, 077/8, 088/4, 088/8,
090/4, 097/6, 122/7, 124/9,
125/6, 125/8, 125/9, 129/8,
129/9, 132/10, 133/1, 134/5,
181/9
bend-i p. 315/2
p.+ dın 125/2, 127/6, 181/10
p.+ ğa 081/10, 083/9
gūř-ı p.+ ğa 084/3
p.+ ni 083/9, 315/2
- peder-vār** Far. Baba gibi.
p. 087/7
- pedrūd** Far. Veda, vedalařma.
p. 156/3
- pejmürde** Far. Eski püskü, yırtık,
dağınık, perişan.
p. 134/9, 155/1
ruh-ı p.+ si 288/11
- pejmürdelik** Far. + T. Dağınıklık,
perişanlık.
p. 256/3
- peleng** Far. Panter.
p. 305/5, 305/6
p.+ i 305/4
- penā** Far. Koruyucu, hami. (?)
p. 134/5

- penāh** Far. Sığınma.
p.+ ın 263/12
- penāhī** Far. Sığınacak yer.
p. 128/3, 276/2
- pence** Far. Pençe. Krş.: pençe.
p. 050/10, 300/5, 308/6
esir-i p.- i şir 132/6
p.+ din 050/10
- pençāh** Far. Elli.
p. 013/11
- pençe** Far. Pençe. Krş.: pence.
p.+ sidin 146/4
- pend** Far. Öğüt, nasihat.
p. 234/6, 310/1, 315/7
p.+ ide 249/8
- per** Far. Kanat.
p. urğan 127/7
p. 128/9
p.- i cebrā'il 019/3
- perd** Far. Kıvrım, büklüm.
reh-i p. 007/8
- perdā** Far. Yarın. (?)
p.- yı hizmet 028/11
- perde** Far. Perde.
p. 028/8, 064/2, 093/6, 110/9,
146/7, 188/9, 217/8, 226/8
p.- i bāl 067/5
p.- i eflākdur 309/9
p.- i ğayb 160/3
p.- i gül 059/1, 306/3
p.- i nīlūfer 145/4
p.- i nūr 294/5
p.- i rāz 255/3
red-i p.+ de 027/1
p.+ din 064/2, 081/6, 208/8,
318/8
p.+ ğa 188/10, 217/5
p.+ niḡ 149/3
p.+ side 116/3
p.+ sin 080/11
- perde-dār** Far. Perdeci.
p. 061/4
p.+ ı 188/9
- perde-niṣīn** Far. Perde ardında oturan,
temiz, namuslu.
p. 028/8
p.+ ler 102/8
- perde-pūṣī** Far. Perde örtme.
p. 025/4, 308/10
- pered** Far. Uçar, uçan (?).
p. 122/8
- perende** Far. Uçucu, uçan.
p. 127/7
- perestān** Far. Tapanlar, taparcasına
sevenler.
p. 251/9
- perestār** Far. Hizmetçi, kul, bende.
p. 053/7, 119/10, 167/5, 222/4,
291/1
- perestiṣ** Far. Aşırı sevgi, kulluk, ibadet
etme.
p. 191/1
p.+ ğa 191/1
- pergāle** Far. Parça, pare.
p.- i çendān 307/1
- perī** Far. Cisimleri çok lâtif ve
görünmez olan hoş mahluk.
p. erdi 065/2
p. 004/6, 027/1, 057/4, 065/3,
069/1, 075/5, 076/6, 078/9,
100/10, 167/2, 187/1, 292/4,
294/9, 304/3
p.+ din 212/3
p.+ dūr 045/10
- perī-rū** Far. Peri yüzlü, çok güzel. Krş.:
perī-rūy.
p.- yı semīn 100/6
p.+ lar 050/5
- perī-ruḡ** Far. Peri yanaklı.

- p.+ lar 053/7
p.+ larğa 035/9
p.+ larını 039/11
- perî-rûy** Far. Peri yüzlü, çok güzel. Krş.:
perî-rû.
p.+ ığa 173/8
- perîşân** Far. Perişan, dağınık.
p. êrdi 320/5
p. oldı 081/2, 180/7
p. olsa 170/4
p. 062/10, 068/5, 072/2, 098/5,
241/2, 310/8, AY/4
- perîşânlık** Far. + T. Perişanlık,
dağınıklık.
p. 163/8, 220/1
- perî-veş** Far. Peri gibi, çok güzel.
p. 115/5
p.+ ler 084/9, 229/10
p.+ lerniğ 080/7
- perî-zâd** Far. Peri çocuğu, çok güzel.
p. 057/3, 173/5, 194/7, 212/3,
220/8, 232/8, 233/8
hür-ı p. 152/4
- perrân** Far. Uçan, uçucu; çabuk, tez.
p. 280/11
- persiz** Far. + T. Kanatsız. (?)
p. 002/1
- pertev** Far. Işık, ziya.
p. 027/9, 028/1, 059/7, 147/6,
170/10, 294/5, 294/6
p.- i mäh 045/9
p.+ idin 046/8
- pertev-efgen** Far. Işık salan.
p. 251/1
- pervâ** Far. Korku, çekinme.
p. 219/4
p.+ sı 072/10, 157/10, 195/11
- pervâne** Far. Işığın çevresinde dönen
küçük kelebek.
- p. 018/11, 022/6, 028/2, 074/11,
114/6, 129/9, 267/6
p.- i gül 026/8
p.- i şem^c 084/9, 103/8
p.+ niğ 076/5
p.+ si 177/6
p.+ sini 037/6
- pervâz** Far. Uçma, uçuş.
p. kılğani 297/9
p. 058/13, 097/3
- perven** Far. İpek parçası.
berveze-i p. 060/3
- perverde** Far. Beslenmiş, terbiye edilmiş,
yetiştirilmiş, büyütülmüş.
p. 179/6
p.- i gam 180/12
- perveriş** Far. Besleme, terbiye etme,
yetiştirme.
p. kılıp 040/6
p. 042/9, 163/10
kemâl-i p. 066/10
p.+ ler 011/3
p.+ ni 164/2
- pervîz** Özel ad. İnan hükümdarı
Hüsrev'in lakabı.
p. 028/5
- pes** Far. Sonuç olarak, bundan böyle;
şimdi.
p. 019/3, 023/10, 041/1, 042/9,
044/8, 078/9, 104/1, 104/6,
123/3, 124/4, 124/8, 137/9,
144/12, 201/9, 265/10, 289/11,
304/5
- pesend** Far. Beğenme, beğenen.
p. êmes 263/1
p. oldı 239/11
p. 079/6, 131/5
p.- i âteş 202/10
p.+ i 065/3, 125/6
- pesendî** Far. Beğenme.
p. 050/5

- pest** Far. Alçak, aşağı.
p. eylegey 253/10
p. 005/4, 285/4, 302/11
- peş** Far. Ön, önce, evvel. (?)
p. 016/3, 090/7, 101/5, 104/1,
211/11, 228/3, 313/3
p.+ de 308/8
- peşimān** Far. Pişman.
p. boldı 248/2
p. bolup 243/10
p. 310/8
- peşin-dārlik** Far. + T. Önceye sahip olma. (?)
p. 315/8
- peşmīne** Far. Sofuların giydiği sade, süssüz elbise.
p.+ dūr 243/1
- pey** Far. İz, işaret; art, arka.
p.+ iğe 228/1
- peyām** Far. Haber. Krş.: peyem, peygām, peym.
p. 137/9
p.+ ı 092/7
- pey-ā-pey** Far. Birbiri ardınca; azar azar.
p. 163/5, 176/2
- peydā** Far. Açık, görünür, meydanda.
p. emes 263/8
p. 033/9, 073/8, 153/5, 197/11,
198/11, 227/2, 234/4, 264/4,
280/8
ḥarf-i p. 008/1
nūr-ı p. 305/3
- peyem** Far. Haber. Krş.: peyām, peygām, peym.
p.+ i 050/11
- peyember** Far. Haber getiren, peygamber. Krş.: peygamber.
p. 012/11
p.+ ğa 011/11, 171/8
p.+ ler 037/10, 038/9
- peyemberlik** Far. + T. Peygamberlik.
p.+ ke 179/11
- peygām** Far. Haber. Krş.: peyām, peyem, peym.
p. 091/11, 092/5, 102/1, 242/9
- peygamber** Far. Haber getiren, peygamber. Krş.: peyember.
p.+ ler 170/12
- peykān** Far. Okun ucu, temren.
tūr-i p. 056/5
- peyker** Far. Yüz, surat; şekil.
p. 190/3, 270/6
p.+ i 280/6
- peym** Far. Haber. peyām, peyem, peygām.
p. 204/9
p.+ idin 173/12, 211/11
- peymān** Far. Yemin, ant.
p. 126/4
- peyvend** Far. Ulaşma, varma, kavuşma; bağ, ilgi.
p. étse 308/5
p. kılgay 091/11
p. 031/7, 047/4, 069/5, 078/4,
121/1, 177/3, 190/8, 192/4,
296/6, 298/9, 305/10, 308/2
‘ağd-i p. 290/7
p.+ idin 320/7
p.+ ini 308/1
- peyvendlik** Far. + T. Bağlılık.
p.+ ni 125/5
- peyvest** Far. Ulaşma, kavuşma.
p. 165/3, 311/8
- pindār** Far. Sanma, zannetme; böbürlenme.
p. 244/3
p.+ dın 263/13

- pinhān** Far. Gizli.
 p. érđi 026/3
 p. èylediler 299/11
 p. kıılır 127/3
 p. 029/3, 039/1, 040/9, 044/2, 046/6, 060/2, 064/6, 072/2, 122/3, 124/11, 129/8, 140/2, 151/4, 180/1, 188/1, 194/11, 217/5, 219/10, 225/12, 249/12, 252/3, 252/10, 300/1
 genc-i p. 232/2
 sır-ı p. 225/8
 rāz-ı p.+ nı 064/6
 rāz-ı p.+ nı 034/9
- pīr** Far. Yaşlı; öncü; şeyh, bir tarikatın kurucusu.
 p. èdiñ 295/5
 p. èken 293/10
 p. 032/7, 226/4, 277/4
 izz-i p. 039/3
 zen-i p. 287/1
 p.- i gülbang 041/4
 p.- i ĥiredmend 031/7
 p.- i miskīn 125/4
 p.- i mükemmeldin 319/6
 p.- i nekābet 304/7
 p.- i şāh 264/11
 p.+ i 031/6
 p.+ iğā 031/5
- pīrāhen** Far. Gümlek. Krş.: pīrehen.
 p. 145/4, 165/1
 p.+ idin 053/6
 p.+ iğā 165/1
 p.+ imni 215/9, 224/7
 p.+ ini 221/7, 244/11, 246/9
 p.+ iñni 294/8
- pīrāz** Far. Firaz, yüksek, yukarı.
 p. 004/2
- pirdevs** Far. Firdevs, cennet bahçesi
 p.+ din 189/1
- pīrehen** Far. Gümlek. Krş.: pīrāhen.
 p. 137/5, 204/1, 306/2
 p.+ ler 313/8
 p.+ ni 125/1, 137/8, 146/7
- pīre-zāl** Far. İhtiyar, yaşlı, aksakal; kocakarı.
 p.+ i 152/1
- pīrī** Far. Pirlık, ihtiyarlık, yaşlılık.
 ahd-i p. 122/5
- pirūze** Far. Firuze, mavi renkli ve değerli bir süs taşı.
 p. 294/9
- pistān** Far. Meme, göğüs.
 nār-ı p. 097/8
 p.+ ı 050/1
- piste** Far. Fıstık.
 p. 097/8
 p.-i ĥandān 011/2
- piş** Far. Önce.
 p. 141/1
- pīşe** Far. Sanat, meslek; iş; huy, adet, alışkanlık.
 p. kııldı 257/5
 p. kııldım 240/1
 p. 220/7
 p.-i gül 078/5
 p.- yi bed 180/2
 künc-i p.+ ni 220/8
- pişvā** Far. Öncü, lider, başkan.
 p.+ ġā 017/11
- pit -** Yazmak.
 p.- ip 276/8
 p.- ipdür 049/1
- piyāde** Far. Yaya, yürüyen.
 p. 112/3, 320/2
- post** Far. Tüylü hayvan derisi.
 p. 320/6
- post-pūş** Far. Post giyen. (?)
 p. 313/6
- puĥte** Far. Pişmiş; olgun, kamil insan.
 p. 315/10, 316/2
 p.- i tām 003/2

- p.+ ler 315/11
p.+ lerdin 316/3
- puḥtelik** Far. + T. Olgunluk
p. 315/12
- pul** Far. Küçük madeni para.
p. 020/2
- pūş** Far. Örtü, örtünecek şey; elbise.
p. 097/9, 104/4, 175/6, 186/10
dībā-yı p. 211/2
p.+ ın 123/10
p.+ nı 311/8
- pūşī** Far. Örtü, kuşak.
p. 121/4, 226/8
- pūşīde** Far. Örtülmüş, gizlenmiş.
p. bolğay 123/8
p. 029/2, 170/11
- pūye** Far. Seğirtme, koşma.
p. urğān 065/10
p. urğay 091/8
p. urup 119/1
p. 110/5
- pūr** Far. Dolu; çok, çok fazla.
p. érđi 187/5, 273/5
p. 002/7, 018/7, 030/3, 038/11,
039/3, 049/7, 050/4, 050/6,
052/7, 055/9, 059/1, 076/8,
100/1, 102/7, 112/7, 114/2,
217/7, 231/11, 256/8, 278/8,
284/1, 284/4, 299/5, 313/7
ḥoḳḳa-ı p. 014/9
p.- i yār-i ʿışḳ 065/5
- pūr-āb** Far. Su dolu.
p. 168/2, 169/8, 291/6
- pūr-aḥter** Far. Yıldız dolu. (?)
p. 153/9
- pūr-āşūr** Far. Takipçi dolu, istekli dolu.
(?)
p. 157/9
- pūr-āvāz** Far. Ses dolu, çok sesli.
- p. 058/13, 254/8
- pūr-āzār** Far. İncitme dolu, azar dolu. (?)
p. 104/11
- pūr-cevāhir** Far. + Ar. Kıymetli taşlarla
dolu, çok kıymetli taşlı.
p. 231/10
- pūr-cey** Far. Çok saf. (?)
p. 153/9
- pūr-çīn** Far. Kırış kırış.
p. 277/9
- pūr-dāğ** Far. Çok yaralı.
p. 076/7, 174/8, 306/7
- pūr-dānāyī** Far. Çok bilgili.
p. 303/3
- pūr-dūd** Far. Çok tüten, çok dumanlı.
p. 079/10
- pūr-dūr-gūn** Far. İnci rengiyle dolu. (?)
p. 061/4
- pūr-enbūh** Far. Çok kalabalık.
p. érđi 076/8
- pūr-envār** Far. + Ar. Işıklarla dolu, çok
ışıklı.
p. 136/10
- pūr-ezmār** Far. + Ar. Felaketlerle dolu.
(?)
p. 135/8
- pūr-fen** Far. Hünerli, ilim sahibi.
çarḥ-ı p. 054/4
p. 065/9, 104/11
üstād-ı p. 171/11
- pūr-fesāne** Far. Efsane dolu, masal dolu,
lakırdı dolu.
bezm-i p. 002/11
- pūr-güft** Far. Söz dolu, çok sözlü.
p. 047/2

- pür-hārā** Far. Çok sert. (?)
p. 242/8
- pür-hayāt** Far. + Ar. Hayat dolu, çok canlı ve neşeli.
leb-i p. 060/4
- pür-hız** Far. Coşkulu, çok coşkulu.
p. 252/2
- pür-hün** Far. Kan dolu, kanlı, kanlar içinde olan.
p. 091/2, 115/8, 119/8, 168/2, 252/2
- pür-hünlik** Far. + T. Kan dolu olma, kanlar içinde olma.
p.+ ıdın 305/11
- pür-hurūṣī** Far. + Ar. Coşkunluk ile dolu, çok coşkulu. (?)
cünbiş-i p. 121/4
- pür-^ç işve** Far. + Ar. İşveli.
p. 100/8
- pür-kār** Far. Sanatkarlık dolu, çok sanatkarane. (?)
p. 113/6
üstād-ı p. 172/9
- pür-köhne** Far. Çok eski.
p. 243/12
- pür-lem^ça** Far. + Ar. Parıltı ile dolu, çok parıltılı. (?)
p.+ sıdın 205/1
- pür-müflis** Far. +Ar. Çok züğürt, hiç parası pulu olmayan.
p.+ ğa 261/2
- pür-mühr** Far. Mühürlü. (?)
p. 129/10
- pür-müjde** Far. Müjdeli, müjde dolu.
p. 306/4
- pür-nakş** Far. + Ar. Çok nakışlı, nakış ile dolu.
p. 109/8
- pür-nem** Far. Nemli, ıslak.
p.+ dür 003/6
- pür-nezāre** Far. + Ar. Çok bakılan, çok seyredilen. (?)
kāḥ-ı p. 054/10
- pür-nūr** Far. + Ar. Nur içinde, nurlu, aydınlık.
p. 014/8, 134/11, 152/8, 253/3
- pür-raqam** Far. + Ar. Rakamlarla dolu, sayılarla dolu.
p. 003/7
- pür-reyhānī** Far. + Ar. Çok nakışlı, nakışlarla dolu. (?)
p. 021/6
- pür-şaffet** Far. + Ar. Çok saf, çok temiz.
p. 251/11
- pürsendelik** Far. + T. Sorgulayıcılık.
p.+ din 221/5
- pürsiş** Far. Sorma.
p.- i hāl 271/6, 299/9
- pür-sūz** Far. Çok yakıcı.
p. 076/7
- pür-sürme** Far. Sürmeli.
p. 056/7
- pür-şehd** Far. Ballı, bal dolu.
p. 187/5, 216/10
- pür-şeker-ḥ^şāb** Far. Tatlı uykulu.
p. 055/6
- pür-şeker-ḥand** Far. Tatlı gülüşlü.
p. 060/5
- pür-şeker-riz** Far. Çok şeker saçan, çok tatlı. (?)
p. 229/4

pür-şîr Far. Çok sütlü, süt ile dolu. (?)
p.+ din 185/12

pür-şu'le Far. + Ar. Çok ışıklı, pırıl pırıl.
p. 306/3

pür-şûr Far. Çok tuzlu, tuz dolu.
p. 056/10

pür-tābān Far. Çok ışıklı, çok parlak.
p. 186/10

püryān Far. Yaralı, yanık.
p. 059/8

pür-zebān Sözcüklerle dolu. (?)
p.- ı raht 016/9

pür-ziyā Far. + Ar. Işıklı, ışık ile dolu.
p.+ dur 260/3

püser Far. Oğul, erkek çocuk.
p. 319/3
p.+ ğa 124/9

püşt Far. Arka, sırt.
p. 313/11
p.- i nāzenīnga 017/5
p.- i zīnga 017/5
p.+ ide 012/1

püşte Far. Yığın, tepe.
p. 069/1, 130/9
ḥāk-i p. 301/9
ḥāk-i p.+ ğa 301/10

püşt-pā Far. Ayak tabanı.
p. 316/6
p.+ ğa 175/1, 193/1

püt - Bitmek, tükenmek.
p.- ip 027/5
p.- mes 077/6
p.- miş 046/4

-R-

rā Far. Farsça iyelik eki.
süst+ rā 131/10

rab(b) Ar. Allah, Tanrı.
r. 002/2, 007/6, 010/6, 010/9,
039/2, 125/2, 147/10, 154/10,
291/5, AY/6

rafi' -üd-derecāt Ar. Dereceleri
yükselten, Allah.
r. 015/5

rağbet Ar. Çok beğenilme, arzu edilme;
arzu, istek; iyi sayılma.
r. 188/12, 310/3

rāğīb Ar. İstekli, isteyen, rağbet eden
r. 121/2, 154/1
r.+ i 318/5

rāh Far. Yol; usul.
r. 013/2, 044/6, 045/9, 051/4,
051/6, 053/10, 064/7, 076/9,
092/4, 103/2, 118/7, 135/6,
161/4, 169/11, 208/3, 208/12,
210/1, 221/1, 237/11, 246/4
merkeb-i r. 227/10
'azm-i r. 158/6
ser-i r. 280/1, 285/8
r.- ı derd 129/4
r.- ı firūz 006/7
r.- ı güşāyiş 263/8
r.- ı kec 214/10
r.+ ı 009/8, 170/2
ḥāk-i r.+ ı 086/8
r.+ ı dur 126/10
ser-i r.+ ını 283/2

rāḥat Ar. Üzüntüsüz, tasasız, kedersiz
bir halde olma.
r. 050/7, 142/1, 174/3, 178/6,
261/1
esbāb-ı r. 275/1
ḥ'āb-ı r. 068/2, 220/10
'ıyş-ı r. 239/1
r.- ı cān 188/1
terk-i r.+ ını 150/5

rahāyiş Far. Kaçış, kurtuluş.
r. 031/2

rāhī Far. Bir yol.
r. 007/10, 155/4, 172/1

- rāhile** Far. Göçen, göç eden.
r. 106/11
- rahim** Ar. Rahim, ana rahmi.
r.+ de 249/5, 269/8
- rahīmā** Ar. Ey çok merhametli olan (Allah).
r. 318/3
- rahm** Ar. Esirgeme, koruma.
r. èyle 254/2
r.+ iñ 254/1
r.+ idür 214/2
- rahmān** Ar. Merhamet eden, Allah.
maḳbūl-ı r. 122/3
- rahmet** Ar. Acıma, esirgeme, koruma, bağıslama.
r. 104/6
ābāb-ı r. 225/7
ebr-i r. 022/4
r.- i ābrū 118/8
āb-ı r.+ din 190/9
r.+ idin 180/3
bihār-ı r.+ idin 004/8,
r.+ iñdin 009/8
- rahmete'n-li'l-ālemīn** Ar. Alemlere rahmet.
r. 021/4
- rahne** Far. Yara; yarık, yırtık.
r. 100/10, 227/2, 227/7
r.- i cān 245/8
r.- i dil 245/7
r.+ lerdin 300/3
- rahş** Far. Gösterişli, yürük ve güzel at.
r.-ı hāş 006/8
r.- ı tizrefār 271/1
r.+ ıdın 103/7
- rahşān** Far. Parlak.
r. 159/3, 164/3, 212/9, 253/1
mihr-i r. 199/5
- rahşānlık** Far. + T. Parlaklık.
- r.+ ıdın 109/7
- rahşende** Far. Parlayan.
r. 139/11, 142/4, 155/4, 157/5
- raht** Ar. At takımı, eyer; yol malzemesi. (?)
r. 109/6, 139/4, 219/1, 259/3
pür-zebān-ı r. 016/9
r.- ı nükte-dānlık 033/2
r.+ ı 295/11
r.+ ın 040/11
- rakam** Ar. Sayıları gösteren işaretler.
r. 014/1, 014/2, 246/1
- rakam-dār** Ar. + Far. Rakam sahibi, rakamlı. (?)
r. 048/11
- rakam-keş** Ar. + Far. Yazıcı.
r. 261/9
- rakḳāş** Ar. Oyuncu.
r. 006/8
- rakḳāşlık** Ar. + T. Oyunculuk.
r.+ ğa 118/2
- rakş** Ar. Oyun, dans.
r. 291/4
- rām** Far. Boyun eğme, itaat etme.
r. bol 183/1
r. boldı 305/9
r. 016/1, 098/6, 102/1, 198/10, 251/6
bār-ı r.+ dın 312/3
- ra' nā** Far. Güzel, hoş.
r. bolġanı 286/8
r. 030/11, 039/5, 047/5, 095/6, 098/1, 110/11, 115/5, 144/2, 146/1, 162/5, 180/7, 188/2, 230/10, 232/5, 295/5
gül-i r. 019/7, 075/7
serv-i r. 185/7
tāvus-ı r. 109/8
turfe-i r. 041/11
r.- yı sermāye 274/12

- r.+ dur 013/7
 add-i r.+ sı 185/10
 add-i r.+ sıdın 150/6
- ra' nālīk** Far. + T. Güzellik, hoşluk.
 r.+ da 182/3, 307/2
- raşad** Ar. Gözetleme, bekleme.
 r. 107/3
- rāst** Far. Doğru, uygun, düzgün.
 r. 024/6, 037/11, 038/10, 071/6,
 165/3, 171/11, 190/4, 197/6,
 204/1, 218/5, 220/8, 223/6,
 225/5, 232/7, 253/2, 271/9,
 300/10, 301/6
 r.+ dın 069/7, 071/5
 r.+ ға 071/6
 r.+ larға 071/4
 r.+ nı 075/4
- rāstān** Far. Doğru olanlar, haklılar.
 maām-ı r. 023/3
- rast-cūluk** Far. + T. Doğruyu, uygunu
 arama.
 r. 225/6
- rāstlık** Far. + T. Doğruluk, uygunluk.
 r. 035/5, 226/3
 r.+ dın 035/7, 152/9
- rāst-mānend** Far. Gerçeğe, doğruya
 yakın.
 r. 035/4
- raṭb** Ar. Taze, yeşil, yaş yemiş.
 r.+ nı 253/7
- rāvī** Ar. Rivayet eden, anlatan.
 r.+ ler 217/11
- ravz** Ar. Bahçeler; ağaçlık, çimenlik
 yerler.
 r.+ nı 022/7
- ravza** Ar. Bahçe.
 r.+ sıda 134/8
- rāy** Ar. Görüş, fikir, hüküm.
- r. 126/11
 r.+ ı 005/6
- rāyigān** Far. Bedava, parasız.
 r. 246/6
- rāyiş** Ar. Rüşvet verenle rüşvet alan
 arasında aracılık eden kimse.
 r.+ ide 237/4
- rāz** Far. Sır, gizlenen şey.
 r. edi 106/2
 r. 001/10, 020/4, 037/8, 063/4,
 064/6, 064/11, 068/4, 116/4,
 120/5, 127/3, 129/11, 167/1,
 169/5, 182/4, 184/2, 205/7,
 215/6, 226/2, 255/10, 265/2,
 267/2, 289/10, 297/4
 gül-i r. 227/11
 mūhre-yi r. 220/5
 perde-i r. 255/3
 şāhib-i r. 208/8
 r.- ı dilni 205/9
 r.- ı eādīş 314/2
 r.- ı pinhān 064/6
 r.- ı pinhānı 034/9
 r.+ nı 219/10
- rāz-dānī** Far. Sır bilicilik, sır bilme işi.
 r.+ ı 061/3
- rāz-dār** Far. Sır tutan.
 r.+ ı 061/3
- rāzī** Far. Bir sır.
 r. 253/6
- rebābī** Ar. Rebap çalan adam.
 r.+ ni 102/9
- red** Ar. Geri çevirme, kabul etmeme;
 geri, art.
 r. ılma 235/3
 r. 297/1
 r.- i perdede 027/1
- refīk** Ar. Arkadaş.
 r. 004/7
 r.- i nār 119/11
 r.+ im 001/11

- r.+ lar 060/5
- refref** Ar. Hz. Muhammed'in Miraç gecesi bindiği dört binekten sonuncusu.
r. 019/4, 019/5
- refrār** Far. Gidiş, yürüyüş, hareket; salınarak edalı yürüyüş.
r. 098/11, 172/7
berķ-i r. 017/8
hūb-ı r. 159/6
serv-i kebg-i r. 211/2
r.- ı hoşidin 178/5
r.+ ıñ 210/11
- refrārlik** Far. + T. Gidişli, yürüyüşlü.
r.+ dur 214/9
- reg** Far. Damar.
r.- i cānım 219/7
- reh** Far. Yol.
r. 054/13, 299/8
kād-ı r. 009/9
r.- i bād 235/11
r.- i cünbiş 078/5
r.- i 'ıışķ 091/1
r.- i perd 007/8
r.- i revāyī 308/3
hāk-ı r.+ ıñ 288/5
r.+ ni 252/11
- rehā** Ar. Bolluk.
hāşāk-ı r.+ yin 022/9
- rehā** Far. Kurtulma, kurtuluş. Krş.: rehāyī.
r. kııl 235/2
- rehāyī** Far. Kurtulma, kurtuluş. Krş.: rehā.
r. 151/11, 248/7
- rehber** Far. Kılavuz, yol gösterici.
r. 139/3
- reh-nümā** Far. Yol gösteren, kılavuz.
r. 197/4
r.+ lar 314/3
- reh-nümāyī** Far. Bir yol gösteren, bir kılavuz.
r. 139/1, 190/7, 321/8
- reh-nümūn** Far. Yol gösteren, kılavuz.
r. 155/5
- reh-rev** Far. Yolcu, yola giden.
r. 321/6
- rejem-dār** Far. Savaşçı. (?)
r. 017/8
- reme** Far. Sürü.
r. 172/4
r.+ ğa 172/11
- renc** Far. Acı, eziyet, sıkıntı.
r. 089/8, 111/3, 122/10, 131/3, 132/2, 135/1, 143/7, 169/5, 184/3, 225/7, 239/1, 240/10, 242/11, 250/6, 260/11
dīn-i r. 017/5
r.- i bisyār 106/5
r.+ i 015/4
r.+ idin 007/2, 122/9
r.+ ıñni 168/9
- rence** Far. Sıkıntılı, incinmiş, hasta.
r. 036/8, 050/10, 133/5, 259/7, 275/10, 300/5, 308/6
- renci -** Far. + T. Sarhoşluktan dolayı kendinden geçmek.
r.- r 078/7, 078/8
- rencide** Far. İncinmiş, kırılmış.
r. 138/1
- renciş** Far. İnciniş, sızlanış; keder.
r. 235/5
- rencūr** Far. Sıkıntılı, incinmiş; rahatsız, dertli.
r. edi 319/8
r. 095/2, 105/1, 133/1, 177/4, 210/6, 222/7, 234/3, 242/10, 262/6, 279/4
r.- ı hātır 104/13, 177/10

- reng** Far. Renk; suret, şekil.
r. êrdi 254/10
r. 012/9, 019/11, 058/2, 069/6,
094/6, 097/5, 098/4, 111/2,
116/7, 120/8, 134/9, 140/1,
155/10, 159/2, 159/3, 165/1,
167/3, 172/3, 192/10, 192/11,
198/4, 209/4, 221/7, 224/7,
276/10
r.- i âlî 247/11
r.- i âşinâlık 305/7
r.- i âşüftedür 068/6
r.- i vesmeniñ 097/10
r.+ dür 021/11
r.+ ge 157/8
r.+ i 078/10, 170/8, 177/4, 259/2,
269/9, 305/4, 305/5
r.+ idin 005/10, 178/5
r.+ iğe 202/4
- reng-â-reng** Far. Çeşit çeşit, renkli.
r. 053/3, 104/5, 229/3
- rennân** Far. Çok ses çıkararak, inleyip
duran; çınlayan.
r.+ ı 209/3
- res** Far. Yetişen, ulaşan. (?)
r. 023/10
ķabûl-ı r.- i cān ét 001/3
- re's** Ar. Baş, başkan.
r.+ i 318/7
- resen** Far. İp, urgan, halat.
r.+ ni 128/6
- resen-bāz** Far. İp cambazı.
r. 048/9
- resīde** Far. Olgunlaşmış.
r. 075/11
dāğ-ı ğam-ı r. 231/3
- resm** Ar. Alay, tören; usul, tarz; suret,
resim.
r. 197/4, 269/7
r.- i āyīn 084/7, 120/1
r.- i āyin 204/2
- r.- i āyin-i ūhādet 191/11
r.- i nev 032/11
r.- i ūarīķ 026/11
r.+ ğa 197/4
r.+ i 104/1
r.+ ide 284/3
r.+ idin 262/6
r.+ in 293/5
- resmī** Ar. Alayda veya merasimde yer
alan. (?)
r. 217/6
- rest** Far. Sıkı, sağlam.
r. 034/3, 216/4, 303/2
- rest-gārī** Far. Kurtulma durumu.
r. 243/7
- resūl** Ar. Elçi.
r.- i ūāh-ı ūām 086/3
r.+ ler 090/9
- resūlī** Ar. Bir elçi.
r. 088/1
- resūlu'llāh** Ar. Allah'ın resulü, Hz.
Muhammed.
r. 021/3
- reūk** Far. Kıskanma, kıskançlık.
r.- i ħas 042/3
r.- i ħūbān 039/7
r.- i ħūr 046/7
r.+ i 121/2
r.+ idin 256/9
- revā** Far. Uygun, layık, yerinde.
r. ķıl 210/4, 235/2
r. kōrme 179/2, 211/10, 236/8
r. 095/4, 172/2, 239/1, 267/8
r.+ dur 260/3
r.+ sı 296/11, 300/7
- revāc** Ar. Kıymet, değer.
r.- ı revnaķ-ı bāğ-ı temāūā
185/10
r.- ı revnaķ-ı mīūr 096/3
r.+ ı 320/7

- revāk** Ar. Çardak.
r. 243/3
r.- i şehryārī 055/2
- revāluk** Far. + T. Uygunluk, layık.
r. 191/1
- revān** Far. Yürüyen, giden, akan.
r. bol 142/8
r. ét 001/3
r. étgüm 095/4
r. oldı 252/8
r. 074/10, 084/1, 092/4, 140/8,
145/1, 148/10, 209/10, 265/5
rūh-ı r. 210/5
genc-i r.+ dın 287/8
r.+ dur 227/10, 234/1
r.+ im 193/12
- revāne** Far. Yürüyen, giden. Krş.: revānī.
r. kıldılar 100/5
r. 103/7, 110/3, 141/5, 142/11,
219/12, 226/9, 233/9, 266/6,
270/7, 281/3, 301/8
- revānī** Far. Yürüyen, giden, akan. Krş.:
revāne.
r. 045/3, 071/11, 138/8, 138/12,
153/7, 241/5
āb-ı r. 289/1
- revāyī** Far. Geçen.
reh-i r. 308/3
- revnaq** Ar. Parlaklık, göz alıcılık,
güzellik.
r. 040/10, 203/10, 211/10
r.- ı āb 159/5
revāc-ı r.- ı bāğ-ı temāşā 185/10
r.- ı dāğ-ı dil 116/11
revāc-ı r.- ı mışr 096/3
- revzen** Far. Pencere.
r. 027/1, 305/3
r.+ idin 257/1
- reyhān** Ar. Fesleğen.
r. 114/8, 186/10, 192/11, 321/1
- reyn** Far. Gönül sıkıntısı.
- r. 103/1
- rihlet** Ar. Göç, göçme.
r. 148/10
r.+ iğa 109/5
- rızā** Ar. Memnunluk, hoşnutluk;
uygun görme.
r. bērdi 072/4, 132/2
r. bola 036/8
r. 187/8, 226/11, 266/10
r.- yı hātır-ı dildār 171/2
r.- yı yār ērūr 184/6
rū-yı r.+ nı 184/8
r.+ sı 171/5, 184/6, 294/3
r.+ sıdın 184/7
r.+ sın 184/7
- rızā-cūluk** Ar. + Far. + T. Allah rızasını
arama.
r.+ da 075/10
- rızq** Ar. Azık, Allah'ın verdiği nimet.
r.- ı temelluk 129/11
r.+ ı 094/2
- rızvān** Ar. Cennet'in kapıcısı olan
büyük melek.
r. 137/6
hūr-ı r. 187/10
- ridā** Ar. Hırka.
r.+ nı 038/5
- rif at** Ar. Yükseklik, yücelik.
siphir-i r. 045/11
- rīg** Far. Toz, kum.
r.+ idin 096/8
- rikāb** Ar. Huzur, kat; üzenği.
r.- ı zinde-gānlıqdın 298/3
r.+ ı 281/8, 300/8
r.+ ıda 018/5
r.+ iğa 017/2
- rind** Ar. Kalender, dünya işlerine
aldırış etmeyen kimse.
r.- i bāde-peymā 004/6
- risālet** Ar. Peygamberlik, elçilik.

- r. 021/1, 297/2
- rîş** Far. Yara, yaralı.
r. oldı 176/5
r. 110/7
būd-ı r.+ dūr 262/6
- rişçe** Far. + T. Tüy, kıl. (?)
r.+ dūr 049/8
- rişt** Far. Mizaç, huy, yaratılış.
r.+ i 241/11
- rişte** Far. İplik, bağ.
r.- i cān 057/8
r.- i cānım 021/10
r.- i dūr 231/11
r.- i nāfın 067/1
r.- i tedbīr 126/2
r.- i tedbīrin 044/8
r.+ dīn 063/8
r.+ lerin 208/6
r.+ si 033/6, 128/8
r.+ siğa 063/7
r.+ sin 050/5, 067/5
- rivāyet** Ar. Nakledilen hikaye ve haber.
r. 185/2, 185/3, 303/3
- riyā** Ar. İkiyüzlülük.
r.+ dīn 025/1
- riyāz** Ar. Bahçeler.
r.- ı naẓmnıñ 318/6
- riyāzet** Ar. Nefsi kırma, dünya lezzetlerinden ve rahatından sakınmalar; perhizle ve kanaat ile yaşama.
r. 095/11
ıışķ-ı r. 268/4
- rīz** Far. Parça, ufak parça.
r.- i bem 061/8
- rīze-kārī** Far. Parça oluşturan, parça yapan. (?)
naķş-ı r. 203/3
- rū** Far. Yüz, çehre. Krş.: rüy.
- r. 007/3, 175/6
r.- yı bāzār 144/3
r.- yı irādet 008/8
r.- yı rīzānı 184/8
r.- yı sefīdi 317/9
r.- yı zemīn 099/9
r.+ dīn 242/1
- rūbāh** Far. Hilekar, kurnaz.
r. 127/9
- rū-be-rū** Far. Yüz yüze.
r. 313/9
- rūd** Far. Irmak, çay.
r. 011/10, 033/3
- ruĥ** Far. Yanak, yüz, çehre. Krş.: ruĥsār, ruĥsāre.
r. 007/8, 269/8
r.- ı pejmürdesi 288/11
ĥūr-ı r.- ı zer 095/10
r.- ı zerdı 029/11
r.- ı zībā-yı ferruĥ 256/1
r.+ ları 192/11
- ruĥ** Far. Taraf, yön
r. 007/008
- rūĥ** Ar. Can, öz, nefes.
r. 158/8
ġazā-yı r.- ı kuvvet 278/9
r.- ı revān 210/5
r.+ ġa 159/8
r.+ ı 297/9
- ruĥsār** Far. Yanak, yüz. Krş.: ruĥ, ruĥsāre.
r. 028/2, 182/4, 228/6, 279/8
meh-i r. 275/1
r.+ ı 133/5, 133/6, 208/13, 245/3, 278/4
r.+ ıda 026/9
r.+ ıdın 307/3
r.+ ıġa 026/8, 040/3, 180/8, 276/3
siĥr-i r.+ ıñ 067/7
r.+ ını 110/6

- ruḥsāre** Far. Yanak, yüz. Krş.: ruḥ, ruḥsār.
r.- i güller 095/9
r.+ ler 192/8
r.+ lerga 035/10
- ruḥṣat** Ar. İzin, müsaade.
r. bêrip 090/12
r. 090/10, 287/4
r.+ nı 240/4
- rūḥü'l-emīn** Ar. Cebrail.
r. 137/7
- rūm** Ar. Özel ad. Anadolu.
r. 052/11, 086/10, 158/4, 319/11, 320/1
devlet-i r. 093/10
ḳayşer-i r. 086/3
lu^çbet-i r. 097/7
r.+ dın 085/1, 093/8
- rūmī** Ar. Özel ad. Anadolulu.
r. 099/5
- rumūz** Ar. İşaretler, semboller, anlamı gizli olan sözler.
r.- ı ḥikmet 314/4
- rūsī** Özel ad. Rus.
r. 097/7
- rūşen** Far. Parlak, aydın.
r. ḳılıp 079/2
r. olğay 150/9, 170/11
r. 001/5, 003/5, 009/2, 015/8, 018/9, 035/2, 045/5, 046/1, 047/11, 058/1, 068/9, 092/8, 149/2, 177/9, 205/1, 209/5, 212/9, 226/3, 251/1, 267/2, 305/1
çāh-ı r. 137/3
māh-ı r. 137/3
rūz-ı r. 312/11
r.+ durur 124/8
şu^çā^ç-ı āfitāb-ı r.+ idin 257/1
- rūşenālīḳ** Far. + T. Parlaklık, aydınlık. Krş.: rūşenāyī, rūşenlik.
r. 138/7
- rūşenāyī** Far. Parlaklık, aydınlık. Krş.: rūşenālīḳ, rūşenlik.
r. 053/2, 080/8, 308/7
çerāğ-ı r. 151/11
- rūşenlik** Far. + T. Parlaklık, aydınlık. Krş.: rūşenālīḳ, rūşenāyī,
r. 235/11
- rūy** Far. Yüz, çehre. Krş.: rū.
r. 003/10
r.- ı nesrīn 277/9
r.- ı māhın 301/1
r.+ ı 027/8, 241/10
- rūyī** Far. Suret, şekil.
r. 199/7, 236/4
- rūz** Far. Gün.
r. 021/7, 043/6, 074/11, 093/6, 114/4, 130/7, 181/8, 297/7
hengāme-i r. 006/10
meclis-i r. 119/9
miḥnet-i r. 255/6
r.- ı efzūndın 015/8
r.- ı ḳıyāmet 213/9
r.- ı ḳuvvet 123/1
r.- ı miḥnet 061/2
r.- ı nev 053/2
r.- ı ^çāşīḳ 250/4
r.- ı rūşen 312/11
r.- ı şenbih AY/2
- rūzān** Far. Günler.
r. 186/2
- rūzāne** Far. Gündelik.
ğam-ı r. 275/9
- rūz-bihlīḳ** Far. + T. Mutluluk, talihlilik.
r. 249/2
- rūze** Far. Oruç.
r. tutmak 319/2
- rūze** Far. Gün. (?)
^çarş-ı r.+ sidin 015/6
- rūze-me'āb** Far. Günün sığındığı yer, gündüzün sığındığı yer. (?)

- r.+ ı 028/3
- rūzgār** Far. Zaman, devir; ömür.
r. 114/3
r.+ ı 120/8, 148/7
r.+ ım 081/2
- rūzgārī** Far. Bir zaman, bir devir; bir ömür.
r. 151/9, 246/5, 250/5, 301/5
- rūzī** Far. Bir gün.
r. 167/11, 208/1
- rüst** Far. Doğru, sağlam, kuvvetli.
r. 044/10, 074/6, 098/7
- rüstem** Far. Özel ad. İran mitolojisinde efsanevi bir kahraman.
r. 095/7
- rüsvā** Far. Rezil, maskara, itibarsız.
r. 004/10, 023/11, 107/11, 228/2, 231/4, 264/4, 315/11
r.- yı ḥāṣ 239/5
r.- yı ʿālem 089/1
- rüsvālīk** Far. + Tür. Rezillik, itibarsızlık.
r. 011/9, 227/5
r.+ ımı 283/11
- rüsvā-rū** Far. Rezil yüzü.
r. 137/11
- rüsvāyī** Far. Rezillik, itibarsızlık.
r.- i zamāne 073/5
- rütbe** Ar. Derece, makam.
r.+ side 037/10
- rū'yet** Ar. Görünme, göz önüne gelme.
r.+ ni 020/2
- S-**
- sa' ādet** Ar. Mutluluk.
s. 038/8, 106/3, 155/4, 203/6, 260/2, 269/10, 311/6
aḥter-i burc-ı s. 047/7
genc-i s. 141/9
gevher-i derc-i s. 047/7
- ḥarf-i s.** 006/11
ḥatm-ı s. 008/8
ṣubḥ-ı s. 154/11
ṭavḳ-ı s. 242/7
s.- i yār 015/8, 155/9
s.+ dīn 011/10
- sā' āt** Ar. Saatler, vakitler.
s.- i ṣubḥının 015/9
- sā' at** Ar. 60 dakikalık süre, vakit, zaman.
s. 068/2, 294/2
s.+ dīn 050/6
- sā' at be sā' at** Ar. Saatten saate.
s. 283/5
- sā' atī** Ar. + Far. Belirli bir süre, bir saat.
s. 095/2
- ṣabā** Ar. Meltem, gün doğusundan esen yel.
ṣ. 026/7, 186/9
- ṣabāḥat** Ar. Güzellik, yüz güzelliği.
ṣ. 152/5
maṭla' -ı ṣubḥ-ı ṣ. 152/6
- sābit** Ar. Hareketsiz, kılmıdamayan, yerinde duran.
ṣ. 310/4
- ṣabr** Ar. Tahammül, katlanma.
ṣ. ʿedi 167/12
ṣ. ʿeterge 292/8
ṣ. ʿetkeniḡ 151/5
ṣ. ʿetmek 213/4
ṣ. ʿeylegil 151/4
ṣ. 074/7, 083/5, 151/5, 173/1, 243/8, 248/9, 248/10, 249/1, 249/5, 250/10, 252/1, 321/8
ḳarār-ı ṣ. 061/1, 224/4
metā' -ı ṣ. 057/7
nihāl-i ṣ. 249/3
ṣ.- ı nāyāb 028/6
ṣ.- ı ṣabūrī 282/10
maḳām-ı ṣ.+ da 243/6
ṣ.+ dīn 014/11, 248/2
ḳarār-ı ṣ.+ dīn 249/1

- ş.+ ı 249/8
ş.+ ımğa 111/8
ş.+ nı 105/4
- şabūrī** Ar. + Far. Sabırlılık, sabırlı olma.
ş. 249/2
şabr-ı ş. 282/10
- saç** Saç, insanın baş derisini kaplayan kıllar.
s. 052/8
s.+ ı 048/4, 077/3, 277/4
s.+ ıdın 186/9
s.+ ığa 175/11
s.+ ımnı 032/5
s.+ ın 077/2, 092/11, 175/11
s.+ ın 159/7
- saç -** Saçmak, serpmek.
s.- ar êrdi 284/1
s.- ıp 080/11, 090/3, 146/3, 245/6, 284/7
s.- kanı 109/4
s.- sun 272/3
s.- tı 247/10
s.- tılar 270/10
s.- tım 039/8
- saçra -** Sıçramak.
s.- p 074/6
- şad** Far. Yüz.
ş. 049/1, 060/6, 064/2, 079/9, 095/5, 098/5, 101/5, 133/4, 186/5, 206/9, 310/8
bād-ı ş. 087/5
- şadā** Ar. Ses.
ş. 280/3, 299/3
ş.- yı kamer 306/8
ş.- yı lā uḥibbu 007/7
ş.+ da 017/7
ş.+ nı 032/10
ş.+ sı 102/10, 284/4
- şadağa** Ar. Allah rızası için ihtiyaç sahiplerine verilen para, mal.
ş. kıldım 161/2
- şadāyī** Ar. + Far. Bir ses.
- ş. 002/11, 038/11, 140/7
- şad-bār** Far. Yüz kere.
ş. 063/1, 133/6, 164/10, 183/10, 188/8, 208/2, 278/5
- şad-berg** Far. Yüz yapraklı.
gül-i ş.+ din 320/6
- sāde** Far. Basit, yalın, gösterişsiz.
s. êrdim 008/10
s. 031/7
nağş-ı s. 031/7
s.+ lerni 022/1, 134/6
- şadef** Ar. Sedef, inci kabuğu.
ş. kıldı 042/8
ş. 113/1, 216/11, 226/2, 311/9
ş.+ de 268/2
ş.+ din 075/7, 217/1, 290/4
ş.+ dür 234/8
- şadefe** Ar. İnci kabuğu.
ş.+ si 152/7
- şādık** Ar. İçten bağlı, samimi, gerçek.
ş. 007/10, 075/9, 170/1, 223/9, 293/1
şubḥ-ı ş. 184/4, 268/5
- şad-pāre** Far. Yüz parça, parça parça olmuş.
ş. 304/2
dil-i ş.+ sidin 134/4
- şad-sāle** Far. Yüz yıllık.
mürde-i ş. 083/3
- şāf** Ar. Temiz, katkısız.
ş. 002/8, 014/10, 189/1, 204/8
bedre-i ş. 153/1
muṭavvağ-ı ş. 056/11
şarāb-ı ş. 229/3
şāhid-i ş. 203/11
taḥte-i ş. 051/2
zülāl-i ş. 203/8
- şaf** Ar. Sıra, dizi.
ş. turdı 119/10

- ş. 037/13, 103/4, 112/11, 144/4,
147/1, 270/1, 313/9
ş.+ m 037/10
- şafâ** Ar. Saflık, berraklık.
ş.- y1 'âcdın 049/10
- şafâ** Ar. Gönül şenliği, neşe, zevk,
eğlence.
ş. 002/6, 013/7, 024/5, 170/9
ş.- y1 zindegânlık 174/1
mânende-i ehl-i ş.+ lar 314/3
ş.+ sı 014/10, 051/9
- şafâyî** Ar. Saflık, berraklık.
ş. 229/3
- şaffet** Ar. Saflık, temizlik, paklık.
ş. 134/5, 297/4
- şaffetlik** Ar. + T. Saflık, temizlik, paklık.
ş. 312/8
- şafha** Ar. Sayfa.
ş. kılp 025/5
ş.- 1 ârâst 197/6
ş.+ larda 219/12
ş.+ sın 236/9
- şâfi** Ar. Temiz, katkısız.
ş. 003/3
âb-1 ş. 281/4
- sâğar** Far. Kadeh, içki bardağı.
s. 262/7
s.- 1 ğam 109/1
s.- 1 ħ̣âb 082/2
s.- 1 tehî 003/1
s.+ dın 031/9
s.+ ıdın 082/1
- sâğın** - Sanmak, zannetmek, düşünmek.
s.- dı 285/1
- sâğındur** - Düşündürmek, hatırlatmak.
s.- ğay 171/12
- sahab** Ar. Figan, gürültü. (?)
s. 135/5
- şahb** Ar. Sahipler, yakın dostlar.
çeşme-sâr-ı ş.+ ıdın 289/8
- şâhib** Ar. Malik, iye, ıssı.
ş.- i câh 083/2
ş.- i mâl 045/2
ş.- i nâm 012/9
ş.- i râz 208/8
ş.- i şâh 083/2
ş.- i şell 084/2
ş.- i til 303/4
- şâhib-dil** Ar. + Far. Gönül sahibi.
ş. 319/6
- şâhib-kırân** Ar. + Far. Talihli, her zaman
üstünlük ve başarı kazanan
hükümdar.
şehzâde-i ş. 270/4
- sâhil** Ar. Kıyı, sahil.
s. 145/10
s.- i nîl 162/2
s.+ i 020/10
- sâhir** Ar. Büyücü, büyü yapan.
s. êrdi 175/3
s. 065/4
- şahn** Ar. Orta, meydan, avlu.
ş. 273/2
ş.- 1 bâğnı 186/6
ş.- 1 ħaremğa 021/12
ş.- 1 meydân 185/8
ş.+ ıda 004/11, 054/1, 093/2,
121/4, 190/10
civâr-1 ş.+ ıda 204/5
- şahrâ** Ar. Çöl, kır, ova.
ş. 077/6, 098/9, 110/5, 120/4,
273/5
âhû-yı ş. 049/10
bâğ-1 ş. 027/2
ħas-1 ş.- y1 ken'ân 042/3
külbe-i âhû-yı ş. 131/2
seyr-i ş. 130/2
ş.- y1 çîn 099/9
ş.+ da 098/8, 120/6, 148/9,
148/10

- deşt-i ş.+ da 125/10
 ş.+ ğa 129/2, 148/6
 ş.+ sıda 020/7
 ş.+ sıdın 039/5
 ş.+ sını 119/2
- saht** Far. Katı, sert, haşin, şiddetli.
 s. 106/3, 225/6, 236/4, 269/9
- sā' id** Ar. Kolun dirsekle bilek arasındaki kısmı.
 s. 057/2, 203/11
 bend-i s.- i sīm 241/4
- sak** Ar. Dal; bir şeyin aslı.
 s. 198/7
 s.+ dın 051/11
- sāk** Ar. Baldır.
 s.- ı semīni 077/11
 s.+ ı 216/10
- sakf** Ar. Tavan, çatı, dam.
 s. 199/5, 209/11
 bülend-i naḥs-ı s.- ı çarḥ-ı devvār 004/2
 s.+ ı 099/11
- sākī** Ar. İçki sunan, içecek su veren.
 s. 003/3, 309/5
 s.+ din 051/7
- sākin** Ar. Hareketsiz, sakin.
 s.+ dūr 169/2
- sakla** - Saklamak, gizlemek.
 s.- ğıl AY/5
- sal** - Bırakmak, salmak, uzatmak, göndermek.
 s. 021/9, 195/2
 s.- ay 033/3
 s.- dı 019/2, 044/8, 068/5, 083/7, 105/2, 112/5, 136/10, 138/9, 139/4, 146/2, 147/6, 147/11, 191/10, 216/9, 222/1, 294/5, 296/4, 302/4, 302/5, 303/8
 'aks s.- dı 160/4
 s.- dılar 136/8
 s.- dım 275/7
- s.- dın 061/11, 062/11, 073/3, 111/5, 301/5
 s.- ğanı 132/4, 138/7
 s.- ğay 128/6
 s.- ğaymız 128/4
 s.- ğıl 206/4
 s.- ğu 172/3
 s.- ı 215/8
 s.- ıp 025/5, 027/9, 028/4, 028/6, 053/2, 059/7, 073/4, 081/3, 097/9, 100/2, 104/12, 120/7, 121/5, 123/11, 162/6, 186/4, 189/11, 201/4, 202/8, 206/5, 209/7, 221/9, 241/4, 243/4, 253/3, 258/2, 277/10, 278/4, 289/9, 294/2
 s.- ıpdur 032/4, 048/8, 159/8
 s.- ma 212/5
 s.- mağay 217/9
 s.- mağ 315/8
 s.- masa 254/5
 s.- miş 073/7, 251/4
 s.- sa 025/2
 s.- ur êrdi 166/5
 s.- ur 132/5, 181/5, 225/4
- sāl** Far. Yıl, sene.
 s. 067/5, 162/10, 164/4, 210/6, 265/6, 281/6, 310/7, 322/2
 s.+ dur 101/6
 s.+ ı 120/2
 s.+ imğa 310/8
- şal** Küçük nehir, deniz veya göl taşıtı. (?)
 ş.+ larnı 308/1
- şalāḥ** Ar. İyilik, rahatlık; düzelme, iyileşme.
 ş. 076/11, 152/8
- sālār** Far. Baş, başkan, reis, en büyük amir.
 s. 119/5
 s.+ ı 012/11
- saldur** - Saldırmak, sarkıtmak.
 s.- up 136/7
- sāle** Far. Senelik, yıllık.

- s. 042/5, 206/10
- salıḡlık** Salınmış, salınık.
s. 209/9, 236/2
- salın** - Salınmak, bırakılmak.
s.- mış 048/8, 056/3
- salındur** - Salınmak, bırakılmak.
s. 021/9
s.- dı 146/10
- sālī** Far. Bir yıl gibi.
s. 072/11, 072/12, 080/2, 183/7,
283/7
- şālīḡ** Ar. Elverişli, uygun.
ş. 013/6
- salḡm** Mo. Sıcak günlerde esen soğuk yel.
s.+ dın 015/12
- salṡanat** Ar. Sultanlık, hükümdarlık.
kemāl-i s. 114/11
- sāmān** Far. Servet, zenginlik; huzur;
dinçlik.
s. 315/5
s.+ ġa 194/3
- sāmī** Ar. Yüksek, yüce.
ḡāşid-i s. 086/11
- san** Ün, şan, şöhret.
s. 003/1, 026/3
s.+ ıda 046/10
- san-** Sanmak, düşünmek.
s. 195/7
- saḡa** Sana.
s. 001/8, 005/10, 010/10, 066/10,
067/10, 068/6, 069/5, 069/9,
071/1, 081/7, 088/2, 088/3,
089/11, 092/6, 108/4, 118/7,
122/11, 137/9, 137/12, 149/9,
161/2, 161/5, 163/3, 165/2,
168/3, 168/5, 170/8, 170/11,
176/7, 177/10, 178/3, 180/12,
- 182/7, 182/11, 183/5, 183/10,
191/2, 192/5, 192/9, 194/8,
196/2, 206/5, 207/2, 210/8,
211/7, 214/5, 214/7, 215/4,
216/1, 218/1, 220/6, 222/4,
222/5, 226/1, 230/11, 234/3,
234/5, 235/1, 235/5, 235/9,
236/10, 240/6, 240/10, 254/4,
259/8, 259/9, 259/10, 290/1,
290/2, 290/4, 295/2, 295/3,
308/8, 309/2, 310/7, 313/1,
317/9, 319/5
s.+ dur 292/7, 310/7
- sana** - Saymak, hesap etmek.
s.- p 096/5
- şan^cat** Ar. Hüner, marifet, ustalık.
ş. 203/5
ş.- ı zencīr-ı izḡār 172/9
- şandūk** Ar. Sandık.
ş. 099/6
- şanem** Ar. Put; çok güzel kimse.
gevh̄er-i ş. 217/7
ş.+ ġa 100/7
- şanevber** Ar. Çam fıstığı; sevgilinin
boyu.
ş. 004/4, 095/5, 100/6, 306/6
- şānī** Ar. İkinci.
ş. 036/2
şubḡ-ı ş. 035/7
yūsuf-ı ş. 036/2
- şānī^c** Ar. Yapan, işleyen, yaratan, sanat
eseri olarak meydana getiren;
Allah.
ş.+ ġa 008/5
- sarāy** Far. Saray, büyük konak. Krş.:
serā.
s.+ ı 299/6
- sarāyī** Far. Bir saray, büyük bir konak.
Krş.: serāyī.
s. 180/9

- şarf** Ar. Harcama, masraf, gider.
ş. 037/1
- sarı** Taraf, +A doğru.
s. 013/2, 018/4, 019/3, 020/10,
022/4, 022/5, 038/1, 044/7,
061/5, 077/6, 086/10, 089/6,
100/5, 103/7, 108/1, 113/3,
129/8, 145/1, 148/9, 154/3,
160/6, 163/9, 176/1, 182/5,
187/8, 195/8, 208/3, 218/6,
219/7, 228/10, 241/7, 247/1,
252/3, 255/7, 255/9, 255/11,
256/8, 262/2, 262/3, 266/6,
266/7, 270/7, 274/6, 275/8,
277/3, 281/9, 299/1, 309/2,
319/11, 321/5
s.+ da 025/3
s.+ dın 006/9
s.+ ğa 238/7
s.+ m 084/1
- sarıĝ** Sarı.
s. 064/9, 186/8, 307/3
- sārī** Far. Süren, sürücü.
s. 017/2
- şarşar** Ar. Şiddetli, gürültülü rüzgâr.
ş. 308/4
bād-ı ş. 281/2
ş.+ ıdın 248/11
- sat -** Satmak.
s.- arlar 141/6
s.- armiz 140/11
s.- ğıl 141/2
s.- ip 154/8
- sav -** Savmak, uzaklaştırmak.
s.- tuş 161/9
- şavāb** Ar. Doğruluk, dürüstlük.
ş. 128/3, 309/8
- şavt** Ar. Ses, seda.
ş. 038/11
- savuk** Soğuk.
s. 238/11
- savut -** Soğutmak, uzaklaştırmak.
s.- ğıl 248/9
s.- up 027/7
- sa‘y** Ar. Çalışma, çaba, gayret.
s. 021/2, 163/10, 171/1, 208/4,
224/6
s.- ı bisyār 140/9
s.- ı tamāmī 201/9
- şayd** Ar. Av, avlama, avlanma.
ş. 219/2
ş.+ ıĝa 028/8
- sāye** Far. Gölge; koruma; yardım.
s. kılĝay 150/10
s. 014/5, 105/2, 110/3, 127/10,
168/3, 182/3, 232/1, 254/5,
273/11, 274/12, 278/1, 319/10
dıraht-ı gül-i s. 186/5
mānend-i s. 252/8, 301/10
s.- i çetr 013/9
s.- i dehr 186/6
s.- i gül 048/8
s.- i hemrāh 093/5
s.- i nūr 321/3
s.- i serv 019/1
s.- i ter 021/9
s.- i zerrīn 110/1
s.+ dın 014/3, 014/4
s.+ dūr 015/6
s.+ si 098/7
s.+ side 014/4, 174/7
s.+ sidin 014/3, 188/1
s.+ siĝa 284/8
s.+ sini 092/9
- saye-āsā** Far. Gölge gibi.
s. 067/11
- sāye-mānend** Far. Gölgeye benzer, gölge
misali.
s. 014/6
- sāyil** Ar. Dilenci.
s. 199/3
- şaykal** Ar. Cilacı, cila aleti.
ş. 227/8

- sāz** Far. Saz, çalgı.
s. 229/2, 233/11, 254/8
- saz** Hasır, kamıştan yapılmış.
s. 205/7
- sāz-bān** Far. Saz çalan, çalgıcı.
nefir-i s.+ lar 110/9
- sāziş** Far. Hile, kurnazlık.
s. kıllur 129/6
- sāz-kār** Far. Saz çalan sanatkar.
s.+ ı 061/3
- sāz-vār** Far. Uygun, elverişli.
s. 251/7
- sebā** Ar. Özel ad. Hz. Süleyman'ın zevcesi Belkıs'ın Yemen'de hükümü altında bulundurduğu mamur olan şehri.
s. 048/8
- şebātī** Ar. Sebatlı olma; sözünde, kararında durma.
s. 023/10
- sebbābe** Ar. Şehadet parmağı.
s. 013/10
- sebeb** Ar. Neden.
s. 033/13, 188/2, 263/1
s.+ din 184/9, 274/9
s.+ i 193/6
s.+ idin 165/11
s.+ ini 148/1, 177/7
s.+ iniş 029/8, 033/5
s.+ ni 065/1, 187/4
- sebkat** Ar. Geçme, ilerleme; zikredilme.
s. 012/7
- sebr** Ar. Köken, kök; renk; şekil.
s.- i çendān 002/3
- sebük** Far. Hafif, yeğni; çabuk.
s. 173/2
- sebük-bār** Far. Yüğü hafif, eşyası az; derdi, düşüncesi olmayan.
s. 032/1, 105/7
- sebük-sār** Far. Beyinsiz, akılsız.
s. 097/5
- sebük-senc** Far. Çabuk ölçen, hızlı ölçen.
(?)
s. 122/10
- sebz** Far. Yeşil, yeşil renkli.
s. 186/7, 198/9, 306/4
ç aşā-yı s. 121/10
s.- i çendān 004/8, 140/2
s.- i hoş 121/3
s.- i hurrem 084/1, 264/6
s.- i mağz 313/6
s.+ din 186/10
- sebze** Far. Yeşillik, çimen.
s. 026/8, 121/4, 264/5
s.- i ter 306/2
- sebze-zār** Far. Yeşillik, çimenlik; bostan.
s. 131/1
s.- ı vizr 130/10
- sebz-ter** Far. Daha yeşil, yemyeşil. (?)
s. 066/9
- secā-ber** Far. Harfleri götüren, harfleri taşıyan. (?)
s. 013/9
- seccāde** Ar. Namazlık.
s. 252/12
s.+ de 253/1
- secde** Ar. Eğilmek, Allah huzurunda yere kapanmak.
s. kıllıp 123/4
s. 023/2, 125/7, 125/8, 191/2
s.- i şükrāne 022/6
s.- i zevk-i tā^c at 010/1
s.+ ğa 080/12
s.+ ge 284/10
- sed(d)** Ar. Engel, set.
s. 050/9

- s.- i ğabğab 166/11
- sefer** Ar. Yolculuk, seyahat.
s. 144/8
s.+ de 143/7
s.+ din 142/3
- sefid** Far. Ak, beyaz.
mū-yı s.+ i 317/9
rū-yı s.+ i 317/9
- seg** Far. Köpek.
s.- i zālīm 311/8
- sêgir** - Koşmak, seğirtmek.
s.- i 19/9
- sêgre** - Sıçramak. Krş.: sêgri-.
s.- p 098/7
- sêgri** - Sıçramak. Krş.: sêgre-.
s.- di 216/4
s.- r 017/8
- sehābī** Far. Bir bulut.
s. 089/2
- seher** Ar. Tan vakti.
s. 058/13, 097/10, 116/4, 117/9,
118/4, 289/6, 297/11
bād-ı s. 253/4
s.+ din 119/7, 257/3
bād-ı s.+ ğa 119/8
s.+ ge 101/8
- seher-gāh** Ar. + Far. Seher vakti, sabahın
erken saati.
s. 063/3, 081/11, 091/5, 101/6,
109/5, 166/8, 191/7, 264/8
s.- ı şebhiz 101/4
- seher-ħiz** Ar. + Far. Erkenci, sabahları
erken kalkan; sabahleyin esen.
bād-ı s. 117/10
mürğ-i s. 055/1
- sehī** Far. Doğru, düz, fidan gibi.
s. 053/7, 175/9
- sehl** Ar. Nakit, para.
- s. 141/3
- sehven** Ar. Yanlılıkla, yanılarak.
s. AY/6
- sehvi** Ar. + Far. Bir yanlış.
s. 037/3
- selām** Ar. Esenlik dileme sözü.
s. 103/10
- selāmet** Ar. Salim olma, eminlik, korku
ve endişeden uzak olma; iyi son.
s. 020/10, 072/9, 075/10, 108/6,
124/11, 184/10, 227/5, 272/5,
304/12
ehl-i s. 230/3
s.- i ' ışk 227/7
- selāmī** Ar. + Far. Bir selam.
s. 289/11
- sem'** Ar. Kulak.
s. 117/5
- semāyī** Ar. Semavi, göğe ait.
çetr-i s. 276/1
- semen** Ar. Kıymet, değer, tutar.
s. 052/10.
- semen** Far. Yasemin.
s. 048/8, 059/2, 117/10, 186/10,
192/8, 300/3, 303/2
s.- i ter 306/7
s.+ ğa 049/11
s.+ ni 253/6, 276/10
ħār-ı s.+ ni 004/8
- semen-ber** Far. Göğsü yasemin gibi
beyaz olan, yasemin göğüslü.
s. 187/11
būy-ı s. 100/6
- semend** Far. Çevik ve güzel at.
s.- i ' aql 020/7
s.+ i 017/8
s.+ in 112/10
- semīn** Ar. Pahalı, değerli, kıymetli.

- dür-i ş.+ i 042/6
- semîn** Ar. Semiz, şişman, besili; şık, parlak, gösterişli.
s. 145/5, 195/4, 308/9
bâzû-yı s. 057/11
faşl-ı s. 108/6
perîrû-yı s. 100/6
sâķ-ı s.+ ni 077/11
- semizlik** Şişmanlık, besili olma durumu.
s.+ din 172/7
- semûm** Ar. Sam yeli, sıcak rüzgâr.
s.- ı hicr 295/12
- sên** Sen.
s. êrdiņ 066/6
s. 002/10, 005/10, 005/11, 006/2, 006/4, 007/6, 008/5, 008/11, 009/4, 009/7, 016/9, 021/4, 022/4, 027/5, 029/2, 029/4, 030/4, 039/5, 043/9, 062/1, 066/9, 068/1, 068/4, 068/9, 069/3, 071/7, 075/5, 075/6, 075/7, 075/9, 080/5, 081/4, 081/5, 089/5, 089/6, 089/10, 101/10, 103/3, 108/5, 111/2, 111/3, 111/9, 117/8, 117/11, 118/1, 118/3, 118/4, 118/5, 124/5, 134/5, 137/11, 138/1, 138/2, 144/11, 159/2, 160/7, 163/9, 164/11, 165/2, 165/4, 172/8, 176/7, 177/10, 178/9, 178/10, 181/4, 181/5, 184/4, 191/2, 194/1, 205/5, 205/10, 207/4, 208/3, 210/5, 211/3, 212/1, 212/3, 212/10, 212/11, 214/2, 214/8, 215/1, 238/8, 240/2, 240/7, 241/1, 252/7, 262/4, 288/8, 295/2, 296/6, 308/7, 308/9, 308/10, 308/11, 309/11, 310/10, 315/10, 316/1, 317/2, 317/8, 318/2
s.+ de 090/2, 319/1
s.+ din 032/8, 070/11, 071/1, 075/9, 081/2, 096/3, 096/4, 111/7, 124/6, 138/2, 161/1, 161/10, 192/7, 194/9, 207/1, 211/8, 214/10, 215/1, 222/11,
- 226/2, 231/4, 253/9, 254/3, 271/9, 284/9, 284/11
s.+ dür 074/11
s.+ i 024/2, 027/5, 067/3, 068/5, 074/8, 082/9, 088/3, 117/7, 117/8, 161/8, 181/4, 182/9, 184/1, 194/10, 196/7, 215/11, 222/2, 222/7, 231/6, 234/10, 253/11, 256/5, 287/8, 295/5, 310/5, 312/7
s.+ iņ 009/11, 011/5, 032/9, 066/4, 076/3, 089/7, 111/3, 124/7, 137/12, 194/10, 196/6, 210/6, 222/6, 226/2, 236/7, 284/10, 287/10, 288/7, 292/6, 294/8
s.+ iņde 076/2
s.+ siz 288/3
- şenā** Ar. Övme, övgü, medih.
ş. 040/3
ş.+ ğa 191/8
ş.+ ni 001/9
ş.+ sı 003/8, 263/12
- senāyā** Ar. Ön dişler.
s.+ sı 063/10
- seng** Far. Taş.
s. 157/8, 172/3, 212/4, 276/10, 284/9
darb-ı s. 316/2
s.- i billür 186/11
s.- i ħārā 098/9, 194/11, 272/2
s.- i ħāre 280/10
s.- i mermer 198/2
s.+ in 191/4
- senihā** Ar. Süs, bezek.
s.+ sı 096/8
- senker-** Soruşturmak, araştırmak, incelemek.
s.- megendür 291/9
- sên-mênlik** Şahsi menfaatler için çekişme.
s. 029/4
- sêp -** Serpmek, saçmak.

- s.- ip 055/8
- sepīde** Far. Tan vakti.
s. 320/2
- ser** Far. Baş.
s. 093/1, 178/1, 178/8, 189/8,
191/3, 253/4
niğün-ı s. 302/3
s.- i āhenni 136/7
s.- i rāh 280/1, 285/8
s.- i rāhını 283/2
s.+ ge 230/6
- serā** Far. Saray, büyük konak. Krş.:
sarāy.
s. 115/7, 121/4
- serāb** Ar. Hayal, ilgin.
nişān-ı s. 010/11
- serāb-istān** Ar. + Far. Serap görülen yer
s.- ı şeh 266/7
- şerād** Ar. Olgunlaşmamış hurma. (?)
aşl-ı s.+ ım 212/8
- ser-ā-pā** Far. Baştan ayağa, bir uçtan bir
uca.
s. 006/6, 024/12, 110/9, 264/4,
270/7, 280/7, 281/7
- ser-ā-ser** Far. Baştan başa, bütün.
s. èylep 056/1
s. 030/1, 030/5, 039/7, 077/4,
223/4, 305/4, 305/9
- serāyī** Far. Bir saray, bir konak. Krş.:
sarāyī.
s. 198/1
- ser-be-ser** Far. Baştan başa.
s. 264/7
- ser-bülendī** Far. Yücelik.
s. 125/6, 190/11, 207/1
- ser-çālāk** Far. Hırsızların başı, yol
kesicilerin başı.
s. 059/10
- ser-çeşme** Far. Su başı, kaynak.
s.-i en' āmdın 003/9
- serd** Far. Sert, haşin.
s. 056/2, 068/7
āvāze-i s. 307/5
- serdār** Far. Başkan, komutan, önder.
s.+ ı 012/11
- ser-defter** Far. + Ar. En başta bulunan, en
ileri geçen.
s. 154/2, 213/10
- ser-efrāz** Far. Başını yukarı kaldıran,
yükselten; benzerinden üstün
olan.
s. èt 195/4
s. èyle 154/5
s. èylediğ 010/1
s. 038/3, 070/2, 084/8, 084/11,
130/5, 132/11, 164/8, 176/7,
220/9, 271/2
s.+ ı 004/5, 093/8
- ser-encām** Far. Başa gelen olay, bir işin
sonu.
s. èyledi 109/11
s. oldı 255/4
s. 002/10, 085/2, 116/2, 173/9,
290/6
- ser-gerdān** Far. Başı dönen, sersem,
şaşkın. Krş.: ser-geşte.
s. èrür 168/10
- ser-gerdānlık** Far. + T. Sersemlik,
şaşkınlık. Krş.: ser-geştelik.
s.+ ıdın 005/9
- ser-geşte** Far. Başı dönen, sersem,
şaşkın. Krş.: ser-gerdān.
s. 005/9, 030/3, 081/9
hıred-i s. 051/6
s.+ dürler 007/3
- ser-geştelik** Far. + T. Sersemlik,
şaşkınlık. Krş.: ser-gerdānlık.
s.+ ın 168/8, 169/3

- ser-ḥalka** Far. + Ar. Halka başı.
s.- ı kevneyn 012/4
- ser-ḥayrān** Far. + Ar. Hayranların başı,
hayranların lideri. (?)
s. 027/9
- serheng** Far. Çavuş.
s. 225/11
s.+ ler 225/9
s.+ lergā 241/2
- serīr** Ar. Taht.
s. 209/3
s.- i ʿazāb 087/9
s.- i ʿizz 262/2
s.+ i 201/4
- ser-kām** Far. Baş istek, baş arzu; ilk
istek, ilk arzu. (?)
s. 128/7
- ser-keş** Far. Dik başlı, başkaldıran;
inatçı, itaatsiz.
s. irdi 198/6
s. 056/2, 073/6, 202/10, 235/9,
241/6
zūlf-i s.+ idin 202/1
- ser-keşlik** Far. + T. Dik başlılık;
inatçılık, itaatsizlik.
s. 207/2, 235/5
s.+ din 235/5
- ser-māye** Far. Anamal; bilgi, ustalık.
s. 196/10, 310/9, 319/4
raʿ nā-yı s. 274/12
s.+ si 277/10
s.+ sidür 249/2
s.+ siğa 023/1
- ser-mestī** Far. Sarhoşluk.
s. 207/1
- ser-mū** Far. Kıl kadar, pek az şey; saç,
insan başındaki kıl. Krş.: ser-mū.
s. 020/9, 049/8, 063/6, 258/3,
259/1
- s.+ dur 295/4
- ser-mūy** Far. Kıl kadar, pek az şey; saç,
insan başındaki kıl. Krş.: ser-mū.
s.+ ıdın 161/11
- ser-mūyī** Far. Bir kıl kadar.
s. 268/1
- ser-nigār** Far. Baş sevgili. (?)
s.+ ığa 227/8
- ser-nigūn** Far. Baş aşağı olmuş, ters
dönmüş.
nūn-ı s. 048/11
- ser-nigūnluḡ** Far. + T. Baş aşağı olma.
s. 273/7
- ser-pūş** Far. Külâh, başlık.
s.- ı ḥayme 306/10
- ser-rişte** Far. İp ucu.
s. 173/9
- ser-sebze** Far. Taze, yeni yetişmiş,
yemyeşil.
s. 062/8
- ser-sūḥan-dān** Far. Söz bilenlerin başı,
güzel söz söyleyenlerin başı.
s. 294/7
- ser-tāc** Far. Baş tacı olan, çok sevilen,
hürmet edilen.
s. 114/1
- ser-tā-pā** Far. Baştan ayağa.
s. 115/2
- serv** Far. Servi; sevgilinin boyu.
s. 013/7, 014/3, 053/3, 078/5,
117/11, 145/5, 146/5, 189/7,
211/3, 230/10, 244/6, 271/5
sāye-i s. 019/1
s.- i āzād 056/2, 231/8
s.- i bahārī 066/9
s.- i cūy-bārī 048/3
s.- i çālāk 067/3
s.- i çemen 038/3

- s.- i dilārā 067/11
s.- i gülendām 074/7, 189/7
s.- i hūrām 266/7
s.- i hūrāmān 067/9, 119/1, 182/3
s.- i kebg-i reftār 211/2
s.- i lāle 178/5
s.- i nāz 234/9, 252/8
s.- i nāzenīnler 282/6
s.- i ra' nā 185/7
s.- i yegāne 244/5
s.+ din 021/9
s.+ i 066/8
s.+ iñ 159/6
- server** Far. Başkan, önder, reis.
s. érđi 157/4
s. 074/9, 290/9
s.- i ' ışķ 031/10
s.+ ğa 165/3
- servī** Far. Bir servi.
s. 014/3, 174/7
s.- yi hūrāmān 077/6
s.+ ni 175/9
- serv-ķad** Far. + Ar. Servi boylu.
s.+ din 145/6
- ser-zenīş** Far. Başa kakma, sitem,
yakınma.
s.+ din 176/5
s.+ lergā 232/9
- setr** Ar. Örtme, gizleme, kapama.
s.- i kemālin 025/5
- sév -** Sevmek.
s.- er 114/8
- sevā** Ar. Denk, eşit.
s.- yı devletiğa 273/7
s.+ nı 263/2
- şevāb** Ar. Allah tarafından
mükafatlandırılacak doğruluk ve
iyilik karşılığı, Allah'ın rızasını
kazanmaya mahsus iyi amel.
ş. 018/9
ş.- ı ķabr 303/6
- şevābit** Ar. Yerinde duranlar, bulunduğu
yerde hep sabit olarak görülen
yıldızlar.
ş. 015/13
- sevād** Ar. Karalık, siyahlık.
s.+ ı 188/14
- sevđā** Ar. Aşk.
s. 090/9, 094/6, 097/4, 151/13,
157/11, 188/7
taħķik-i s. 161/3
terk-i s. 161/6
tuħm-ı s. 087/10
s.- yı āteş 233/5
s.+ dın 011/11, 030/3, 072/10,
141/12, 152/1, 153/5, 206/1,
259/10
s.+ ğa 176/6
s.+ larını 316/6
s.+ sı 072/10, 076/10, 085/12,
157/10, 193/8
s.+ sıdın 059/4, 150/3
- sevgend** Far. Ant, yemin.
s. 224/9, 224/11, 225/1, 225/2,
225/5
- seyl** Ar. Sel.
s. étmiş 093/11
s. 071/11, 120/6
s.- i hūnbār 093/11
s.+ dın 172/8
s.+ i 085/3, 148/9
- seyr** Ar. Yürüme, yürüyüş; gezme,
gezinti; bakma.
s. érđi 197/6
s. étip 025/2, 119/2
s. èyledim 067/6
s. èylegey 174/8
s. 130/9, 131/11
s.- i közdin 051/8
s.- i şaħrā 130/2
- seyr-ğāh** Ar. + Far. Gezinti yeri.
s.+ ı 158/7
- seyr-istān** Ar. + Far. Gezinti bahçesi.
s. 306/1

- seyyār** Ar. Hareketli, gezici; gezegen.
s. 130/2
çarḥ-ı s. 015/13
düzd-i s. 209/6
- seyyid** Ar. Efendi, bey; ağa; ileri gelen, baş, başkan.
s.+ i 208/1
- seyyide** Ar. Muhterem kadın.
s.- yi ekrem 218/1
- sezā** Far. Mūnasip, uygun, yaraşır.
s. 191/1, 276/11
s.- yı āferīn 016/3
s.- yı baḥt 273/3
s.+ dur 046/6, 284/10
s.+ sı 241/7
- sezā-vār** Far. Mūnasip, uygun, yaraşır.
s. oldı 041/3
s. 031/8, 127/1, 174/3, 178/3, 243/1, 268/11
- şıdḳ** Ar. Doğruluk, gerçeklik, hakikat.
kemāl-i ş. ēdi 293/2
ş. 013/5, 023/10, 268/1, 320/8
ş.- ı emānet 267/4
ş.+ dın 268/5
kemāl-i ş.+ dın 170/1
ş.+ ıda 032/3
ş.+ iğa 223/9
- şıfat** Ar. Hal, şekil, nitelik.
ş. 044/7, 068/5, 068/7, 071/2, 144/4, 145/7, 209/5, 214/8, 277/7
ş.- ı i' zāz 100/3
ş.+ dur 275/10
ş.+ ı 046/10
- şıfatlık** Ar. + T. Sıfatlı olan, niteliği olan.
ş. 057/4
- şıfır** Ar. Sıfır, hiç.
ş. 049/3
- şıĝ -** Sıĝmak.
s.- mamış 228/8
- s.- mas 024/6, 047/8
- şıḥḥat** Ar. Sağlamlık, esenlik, doğruluk.
ş. 193/12
- sındur** – Kırmak.
s.- maĝıl 111/8
s.- up 283/3, 285/1
- sıpḳar** - Süzerek içmek.
s.- ayın 003/4
- sır(r)** Ar. Giz; gizli tutulan, gizli kalan şey.
s. 052/7, 236/3, 301/1
s.- ı cānān 170/11
s.- ı isrā'il.din 179/10
s.- ı ma' şūḳ 292/9
s.- ı nihānım 149/9
s.- ı nihānī 193/11
s.- ı ' aşḳbāzī 161/5
s.- ı pinhān 225/8
s.+ dın 087/7, 226/8, 318/10
s.+ ğa 221/10
s.+ ı 065/8, 176/11
s.+ ıda 052/5
s.+ iğa 130/1, 178/9
s.+ iğe 318/9
s.+ in 265/4, 287/7, 292/9
s.+ nı 060/2, 124/11, 208/8, 239/4, 298/5
- sız -** Sızlamak. (?)
s.- ar 135/5
- sīb** Far. Elma.
s. 172/6, 298/10, 299/2
s.- i muşaffā 056/11
s.+ idin 165/11
s.- i ğabĝabıdur 058/2
s.+ iğa 093/3
- sicil-vār** Ar. + Far. Defter gibi, dosya gibi.
s. 025/3
- sidre** Ar. En yüksek makam, yedinci kat gökte bir makam ismi.
s. 019/3

- sidre-mānend** Ar. + Far. En yüksek makam gibi, en yüksek makam misali.
s. 121/9
- sifāl** Far. Çanak.
s.+ in 162/7
- sīḥ** Far. Demir şiş.
s. 014/2
- siḥir-mānend** Ar. + Far. Sihir gibi, sihir misali.
s. 316/10
- siḥr** Ar. Büyü, sihir.
s. 016/2
s.- i cādū 065/4
s.- i çendān 053/11
s.- i ruḥsārīḡ 067/7
s.+ dūr 065/4
- siḥr-āver** Ar. + Far. Büyü yapan.
s. 032/11
- sīlī** Far. Şamar, tokat.
zaḥm-ı s. 133/7, 245/11
- silḳ** Ar. Yol, sıra, dizi.
s.+ ide 027/4
- silkin** - Silkinmek, sarsılmak.
s.- ip 218/3
- sīm** Far. Gümüş.
s. 049/7, 050/6, 052/3, 196/3, 196/9, 278/7
bend-i sā^c id-i s. 241/4
ḥad-i dil-i s. 186/7
‘ayār-ı s. 050/3
s.- i muşaffā 051/3
s.+ din 084/2
- sīm-ber** Far. Göğsü gümüş gibi olan, berrak tenli.
s.+ ġa 302/10
s.+ ni 084/5, 109/11
- sīmīn** Far. Gümüştən, gümüş gibi.
- s. 048/11, 051/7, 054/1, 165/11, 192/8, 241/3
levḥ-i s. 048/10
s.+ din 280/10
s.+ dūr 050/3
ten-i s.+ ġa 243/1
- sinān** Ar. Mızrak, süngü.
kalem-i s. 010/8
- sīne** Ar. Göğüs, yürek.
s. 152/8, 174/8, 276/9
sūr-ı s. 182/8
tirār-ı s. 067/8
s.+ mde 062/4, 181/11
s.+ side 043/2, 300/1
s.+ siġa 040/2, 087/10
s.+ siġe 057/7
s.+ sin 218/11
- sipāh** Far. Asker, ordu. Krş.: sipeh.
s. 279/1
s.+ ı 110/10
- sipāhī** Far. Asker.
s. 102/4, 103/4, 244/1, 279/10, 279/12, 283/8
- sipāriş** Far. Ismarlama.
s. 132/7, 214/5, 292/2
- sipeh** Far. Asker, ordu. Krş.: sipāh.
s.+ ni 273/2
- siper** Far. Korunacak, arkasına, altına veya içine girerek saklanılacak yer.
s. 276/4
s.+ ni 109/12
- siper-dār** Far. Kalkan taşıyıcı.
s. 276/3
- sipihr** Far. Gök, gökyüzü.
s. 058/11
s.- i mülevven 003/6
s.- i rif^t at 045/11
- sīr** Far. Tok, doymuş.
s. 244/3

- sîr-âb** Far. Suya kanmış; taze, körpe.
s. 159/5, 204/4, 321/9
dür-i s. 245/9
la^çl-i s. 294/2
lâle-i s. 021/5
‘ayn-ı s. 046/2
s.- ı hufte 053/11
gül-i s.+ dın 059/6
- sîr-âh** Far. Ah doymuş, ah dolu. (?)
s. 101/6
- sîret** Ar. Bir kimsenin içi, hali, tavrı,
gidişi, ahlakı; hal tercümesi.
s. 308/8
- sirişt** Far. Yaradılış, tabiat, huy.
s.+ i 008/2, 241/11, 242/8
s.+ imdür 267/4
- sirişte** Far. Yoğurulmuş, karıştırılmış.
s. 068/10, 071/3, 115/3, 241/9
- sitâre** Far. Yıldız.
s. 069/7, 103/3, 203/7, 280/10
- sitâyiş** Far. Övme, övgü.
s. 001/10, 161/10
- sitem** Far. Zulüm, haksızlık; eziyet.
s.+ de 135/4
s.+ din 136/2
- sitem-ger** Far. Zalim, haksızlık yapan.
Krş.: sitem-kâr.
s. 073/8, 303/9
- sitem-gerlik** Far. + T. Zalimlik.
s.+ ke 303/10
- sitem-kâr** Far. Zalim, haksızlık yapan.
Krş.: sitem-ger.
s. 071/1, 127/5, 132/5, 137/10,
254/1
mânend-i s. 241/7
- sitem-mendî** Far. Bir zalim. (?)
s. 207/1
- sitr** Ar. Örtü, perde.
s. 155/6
- sitte-neverd** Ar. + Far. Altı yönü dolaşan,
altı yönü gezen. (?)
s. 017/1
- siy** Ar. Eşit, aynı.
s. 036/5
- siyâh** Far. Kara.
s. 237/8
- siyâset** Ar. Politika, insanları ve devleti
yönetme anlayışı.
s. kılgamı 233/2
s. 095/2
- siyâset-gâh** Ar. + Far. Siyaset
bakımından öldürülmesi gereken
kimselerin öldürüldüğü yer.
s. 235/9
- siyâsî** Ar. Siyasetçi, politikacı.
s. 176/4
- siyeh-dil** Far. Kötü yürekli
s. 318/2
- siyeh-kâr** Far. Kötü işler yapan, günaha
işleyen.
s. 318/2
- siyeh-kârî** Far. Zalimlik, günah işleme.
s. 202/7
- siz -** Çizmek.
s.- ipdür 008/3
- siz** Siz.
s. 131/6, 233/10, 258/5
s.+ din 194/2, 230/4
- şoĥbet** Ar. Söyleşi, hasbihal.
ş. èylep 192/8
ş. 119/11, 244/3
ş.- i yâr 275/5
ş.+ de 228/9
ş.+ idin 093/4, 125/4, 130/5
ş.+ iĝa 303/10

- terk-i ş.+ iğa 187/8
ş.+ ke 188/4
- sol** Sol, sol taraf.
s. 109/12
- sonkı** Sonra, sonraki.
s. 129/12
- sonra** Sonra.
s. 232/11, 242/10, 289/11
- sor -** Sormak, araştırmak.
s.- alı 252/5
s.- ar 138/2
s.- ay 062/3, 286/1
s.- dı 016/8, 149/6, 159/1, 177/8,
220/1, 271/7
s.- ğanı 148/1, 177/7, 219/9
s.- ğay 091/8
s.- ğıl 118/10
s.- ip 106/7
s.- mağıl 020/2
s.- saņ 322/1
s.- up 022/2
- sora -** Sormak, hatır sormak,
araştırmak.
s.- p 195/8, 211/9, 256/1, 286/11,
292/1
- soy -** Soymak.
s.- dılar 302/11
- sömür** - Sömürmek, tamamıyla yiyip
içmek.
s.- di 077/11
- söy -** Sevmek.
s.- düm 287/8
s.- er 182/9
s.- mişdür 069/5
- söyün -** Sevinmek.
s.- müşdin 298/5
- söz** Söz, laf.
s. 002/6, 010/5, 029/5, 033/4,
033/5, 033/7, 033/8, 036/8,
046/12, 084/11, 088/5, 120/12,
- 126/10, 135/5, 136/3, 159/1,
167/1, 192/11, 207/4, 215/2,
215/3, 215/7, 217/11, 223/9,
234/6, 240/4, 258/5, 259/4,
266/5, 287/3, 287/11, 292/4,
299/11, 308/10, 310/9, 315/7,
318/3, 318/4, 319/7, 319/9,
321/10
s.+ de 001/4, 001/5, 220/2, 286/2
s.+ din 002/9, 010/6, 033/9,
125/1, 156/12, 240/2, 310/6,
318/3
s.+ dür 035/5, 286/1
s.+ ge 035/5, 088/5, 282/6
s.+ i 060/11, 085/5, 167/11
s.+ ide 152/9
s.+ idin 033/2, 106/2, 266/4
s.+ iĝe 223/4
s.+ ini 225/5
s.+ iniņ 223/3
s.+ ler 224/11, 259/4
s.+ lerdin 315/5
s.+ lerni 159/11, 162/1, 266/3
s.+ ni 001/10, 035/2, 044/1,
094/4, 096/2, 108/10, 129/12,
138/3, 143/9, 180/7, 181/3,
184/9, 185/6, 207/7, 215/1,
216/2, 266/2, 267/5, 282/11
s.+ üm 001/3
s.+ ümde 002/10
s.+ üņdin 029/5
s.+ üņni 020/11, 066/11, 287/7
- sözlen -** Kendi kendine konuşmak,
söylenmek.
s.- ip 019/3
- sü** Far. Taraf, cihet, yan.
s. 020/9
s.- yı idrāki 186/7
s.+ dın 056/11, 181/5
- sü** Ar. Kötülük, fenalık.
s. 294/4
s.+ ğa 294/4
- su** Su.
s. 058/9, 078/6, 089/3, 105/6,
106/6, 106/9, 106/10, 127/8,
128/6, 136/10, 138/8, 139/2,

- 139/4, 139/8, 145/10, 155/2, 199/4, 202/2, 216/3, 271/11, 317/10, 318/1
 kaçtre-i s. 249/5
 s.+ dın 084/1, 136/11, 139/9
 s.+ ğa 145/8, 145/11, 146/1, 146/3
 s.+ nıñ 146/1
 s.+ yı 155/7
- su'āl** Ar. Sorma, soru.
 s.- i yār ěrdi 060/11
- şubḥ** Ar. Sabah, sabah vakti.
 ş. 007/1, 013/1, 054/7, 058/13, 091/3, 101/6, 103/6, 198/10
 nūr-ı ş. 313/3
 tūlū^c -ı ş. 164/5
 ş.- ı evvelniñ 035/6
 ş.- ı iqbāl 310/7
 maṭla^c -ı ş.- ı şabāḥat 152/6
 ş.- ı şādık 184/4, 268/5
 ş.- ı şānī 035/7
 ş.- ı sa^c ādet 154/11
 ş.- ı ṭālī^c 152/5
 nişān-ı ş.- ı ümīd 236/2
 ş.- ı zindegānī 021/6
 ş.+ dın 086/9, 116/2, 269/10, 277/5
 nesīm-i ş.+ ğa 267/9
 ş.+ ı 038/8
 ş.+ ı dın 289/2
 sā^c āt-i ş.+ ı nıñ 015/9
- şubḥī** Ar. Sabahla ilgili.
 fūrūğ-ı ş. 313/4
- sūd** Far. Fayda, kar, kazanç.
 s. 011/10, 156/3, 248/2, 259/9, 316/11, 317/9
 s.+ ı 011/11, 259/10, 318/10
- sūde** Far. Sürmüş, sürülmüş; ezilmiş, dövülmüş.
 s. bolmay 007/2
- şūfi** Ar. Tasavvuf ehli, sofu.
 ş.+ ı lerdin 314/11
- şufūf** Ar. Saflar, sıralar, diziler.
- ş.- ı evliyā 037/11
- suğar** - Sulamak.
 s.- sam 289/8
- sūg-vārī** Far. Üzüntü, keder, matem.
 s. 306/5
- şukūk** Ar. Şeriat mahkemesinden verilen ilamlar, beratlar, hüccetler ve bunlarda geçen terimler, tabirler, deyimler.
 ş.+ ı da 031/6
- şulḥ** Ar. Barış.
 ş. 216/9, 259/2
 ş.- ı tedbir 303/6
- sultān** Ar. Hükümdar, sultan.
 s.+ ı 182/1
- sultānī** Ar. + Far. Bir sultan.
 s. 279/9
- sun** - Uzatmak, vermek, takdim etmek.
 s.- ar 058/9
 s.- arıñğa 298/2
 s.- arlar 272/6
 s.- ğan 311/10
 s.- mayın 017/2
 s.- up 235/6, 247/1, 296/10
 qol s.- up 237/5
- şun^c** Ar. İş, eser; tesir, kudret.
 ş.- ı kilki 049/1
- sundı** Kırık. (?)
 s. 115/11
- sunuğluk** Sunulmuş, uzatılmış. (?)
 s. 308/2
- sunul** - Uzatılmak.
 s.- dı 320/2
- şun^cullahī** Ar. Allah'ın eseri, sanatı
 ş. 034/6
- sūr** Far. Düğün, ziyafet, şenlik.
 s. 103/1, 169/6

- s.- ı sîne 182/8
s.+ dın 020/11
- sūr** Far. Şehrin etrafına çekilen yüksek duvar.
maḥmil-i s. 101/2
- şūr** Ar. Şekil, görünüş.
gülşen-i ş. 185/6
ş.+ nı 129/10
- sūrāḥ** Far. Delik, gedik.
s. 022/7, 306/6
- şūret** Ar. Biçim, görünüş, kılık; yüz.
dil-i ş. ʻedi 058/6
ş. 074/5, 123/6, 163/7, 199/4, 241/11
ş.- i büt 190/3
ş.- i ḥāl 202/9
ş.- i ḥūb 290/10
ş.- i ḥūr 292/7
ş.+ din 058/3, 058/4, 058/8, 123/6, 209/10
ş.+ ğa 058/7, 058/8, 163/4
ş.+ i 058/3
ş.+ ini 196/11, 209/8
ş.+ niḡ 163/5
- şūret-ḥāne** Ar. + Far. Resim yapılan yer.
ş.- i çin 119/2
- şūret-keş** Ar. + Far. Biçim, görünüş, yüz çizen.
ş. 196/4
- şūretlik** Ar. + T. Şekilli, görünüşlü.
ş. 200/1
- sūret-perest** Ar. + Far. Surete tapan, surete önem veren.
s.+ ni 163/7
- şūret-perestlik** Ar. + Far. + T. Surete tapma, surete önem verme.
ş.+ dın 163/4
- sūsen** Far. Susam.
s. 080/13, 215/9
s.- i bāḡ 117/11
- sūz** Far. Yanma, tutuşma; ateş, sıcaklık.
s. 109/10, 144/7, 252/9
girye-i s. 297/7
s.- i firāqım 211/5
s.- ı ıḡdın 080/10
derd-i s.+ dın 114/4
- sūzān** Far. Yakan, yakıcı.
s. 114/6, 181/5
şem^c-i s. 151/4
- sūziş** Far. Yanma, yakma.
s.+ i 300/2
- sūz-nāk** Far. Yakan, yakıcı.
s. 257/3
- sūbbūḥ** Ar. Tespih edilen, Allah.
s. 027/10
s.+ lar 027/10
gūyā-yı s. 027/10
- sūbhān** Ar. Allah.
s. 017/7
s.- ı zī^l-mülk 027/11
- sūbūt** Ar. Sabit olma, gerçekleşme, meydana çıkma.
ş.+ ı 278/10
- sūcūd** Ar. Secde etme; secde edenler.
s. ʻetmek 191/2
s. ʻeylerge 142/11
s. 143/1
s.+ umḡa 124/3
- sūçūk** Tatlı, hoş.
s. 010/5
- sūḡan-dān** Far. Söz bilen, güzel söz söyleyen.
s. 046/12, 124/11
- sūḡan-senc** Far. Hesaplı, ölçülü konuşan.
s. 184/3
- sūkūn** Ar. Hareketsizlik, durgunluk, durma.

- s.- ı hükmdin 014/10
- sükūnet** Ar. Sakinlik, durgunluk.
s. 293/7
- süleymān** Ar. Özel ad. Hz. Süleyman.
müht-i s. 086/5
- süm** Far. Dört ayaklı hayvanların
tırnağı.
s. + i 017/9
- sümbül** Far. Sümbül çiçeğı.
s. 026/8, 059/2, 099/2, 166/10,
172/6, 186/9
ca^ʿ d-ı s. 118/1
müşg-i s. 055/7
şāh-ı s. 098/3
zülfi s. 015/12, 146/4
s.+ i 015/11
s.+ ini 245/3
s.+ leri 055/8
s.+ ni 221/2
- sümbüle** Ar. Başak; başak burcu.
s.+ din 281/5
- sümbülī** Far. Bir sümbül çiçeğı.
s. 047/10, 251/9
- süpür** - Süpürmek.
s.- düm 066/11
s.- mekke 186/6
s.- mey 301/1
s.- sem 022/9
- sür** - Sürmek, ileri doğru gitmek,
devam etmek.
s. 022/11, 297/3
s.- di 019/2
s.- diler 019/8
s.- düm 033/10, 285/5
s.- geni 227/4
^ʿömr s.- gil 183/2
s.- medim 300/9
s.- megi 163/10
s.- mey 255/11
s.- miş 092/5
s.- se 035/11
s.- sem 022/5, 023/1
- s.- üp 059/5, 118/1, 301/11
- sürāğ** Far. İz, eser, işaret.
s.+ im 009/3
- sür^ʿ at** Ar. Çabukluk, hız.
s. 142/1
- şüreyyā** Ar. Ülker yıldızı.
ş. 267/1
- sürhī** Far. Kırmızılık, kızılık.
s. 276/8
- sürī** - Sürümek, sürüklemek.
s.- se 281/9
- sürīn** Far. Kalça, bacak.
s. 051/3
- sürme** Far. Sürme.
s. éyler 184/7
s. kılma 308/8
s. 150/11, 176/4
s.- i nāz 056/7, 202/7
s.+ din 026/7
- sürme-sā** Far. Sürme süren, sürme
sürücü.
s. kıldın 010/2
- sürme-sāyī** Far. Sürme sürücülük, sürme
sürme işi.
s. 308/7
- sürt** - Sürtmek, temas ettirmek.
s.- üp 055/7, 084/6, 108/2,
246/11, 279/8, 302/7
- sürür** Ar. Sevinç.
s.+ ı 087/8
- sürürī** Ar. + Far. Sevinçli.
s. 245/2
- sürüş** Far. Melek, Cebrail.
s. 039/4

- süryānī** Ar. Özel ad. Eski Suriye (Şam) halkından, onların eski dinlerinden olanlar.
s. 270/6
- süst** Far. Gevşek; manasız, değersiz.
s. 019/3, 106/3, 131/10, 218/9, 291/11
s.+ rā 131/10
- süt** Süt.
s. bērmeyin 254/6
s. 032/4, 250/8
s.+ din 187/5
s.+ i 042/4
- sütūn** Far. Direk.
s. 122/11
s.+ dur 051/7
s.+ lar 023/3, 198/5
- süvār** Far. Atlı, süvari. Krş.: süvāre, süvārī.
s. ērdi 112/3
s. 015/11, 095/7, 270/5
- süvāre** Far. Atlı, süvari. Krş.: süvār, süvārī.
s. 279/9
- süvārī** Far. Atlı, süvari. Krş.: süvār, süvāre.
s. 270/8, 319/11
- Ş-
- şaʿb** Ar. Kabile, oymak, boy, cemaat.
ş.+ dur 286/1
- şād** Far. Mutlu, sevinçli.
ş. boldı 260/8
ş. bolğıl 178/4
ş. ēdi 115/11
ş. ērdi 041/6, 054/3
ş. ēt 002/2
ş. ētip 139/6
ş. ētti 256/5
ş. ēylençler 083/9
ş. ēylep 260/11
ş. oldı 239/11
ş. olup 083/6
- ş. 014/6, 023/4, 030/4, 040/2, 045/4, 053/8, 066/5, 069/4, 080/5, 089/11, 097/6, 101/3, 110/10, 111/10, 115/6, 130/8, 131/3, 132/9, 138/1, 141/12, 154/9, 155/1, 171/4, 174/4, 183/9, 187/6, 192/2, 194/7, 196/10, 206/3, 206/6, 212/7, 215/2, 228/7, 230/1, 240/11, 243/6, 253/1, 260/6, 261/5, 262/4, 269/1, 269/2, 274/2, 279/10, 280/5, 290/2, 290/12, 295/8, 297/11, 299/6, 301/3, 307/9, 312/9, 316/9
meyve-i ş. 249/3
- şādān** Far. Sevinçli, keyifli; mutlu kimseler.
ş. 013/6
- şādī** Far. Mutluluk, sevinç.
ş. 274/5
- şādī-engiz** Far. Mutluluk veren, sevindiren. (?)
ş. 230/7
- şādlık** Far. + T. Mutluluk, sevinçli olma durumu.
ş. 103/6, 249/2, 274/6, 291/6
ş.+ dın 034/4, 112/5, 141/13
- şādmāne** Far. Sevinçli.
ş. 110/11
- şafağ** Ar. Güneş doğmadan önceki vakit; Güneş doğmadan az önce beliren aydınlık.
ş. 056/9, 073/1, 089/5
ş.- ı eşkdin 250/3
ş.+ dın 203/5
- şāh** Far. Şah, hükümdar. Krş.: şeh.
kaşr-ı ş. ērdi 148/11
ş. 009/8, 016/8, 023/2, 025/12, 072/3, 086/10, 090/10, 094/10, 116/6, 117/4, 118/2, 138/11, 154/4, 159/2, 170/2, 176/9, 183/6, 230/11, 245/5, 252/11, 262/2, 262/5, 266/3, 268/11,

- 269/1, 271/1, 271/4, 271/8, 273/1, 281/5, 285/8, 290/9, 298/6
 dergeh-i ş. 146/11
 ğayret-i ş. 143/10
 ħarīf-i meclis-i ş. 266/2
 ħāṭır-ı ş. 094/3
 ħizmet-i ş. 143/4
 keyān-ı ş. 075/6
 maḥrem-i ş. 261/6
 maḫşad-ı ş. 096/9
 merkeb-i ş. 019/4
 pīr-i ş. 264/11
 şāḥib-i ş. 083/2
 yūmn-i ş. 206/5
 ş.- ı bīdār 264/2
 ş.- ı cihāndār 143/3
 ş.- ı cihānım 075/4
 ş.- ı civānbaht 214/7, 267/10, 269/4
 ş.- ı kevneyn 017/10
 ş.- ı kişver 154/2
 ş.- ı mışr 095/1, 224/9
 vezīr-i ş.- ı mışrī 083/2
 ş.- ı ālem-i nūr 055/11
 ş.- ı sūnbül 098/3
 resūl-i ş.- ı şām 086/3
 ş.- ı taht-ı kişver-i nāz 164/8
 ş.- ı zamāne 154/1
 ş.+ ğa 267/2, 267/5
 ş.+ ım 150/8
 ş.+ lar 025/9, 219/3, 269/4
 cem^c-i ş.+ lar 012/11
 ş.+ lardın 088/6, 176/9
 ş.+ larğa 176/9
- şāḥ** Far. Dal, budak.
 ş. 121/8, 163/6, 253/4, 316/1, 321/2
 ş.- ı cārūb 186/6
 ş.- ı tāze 308/4
 ş.+ dın 050/2, 163/6, 307/6
 ş.+ ı 048/8, 185/8, 199/8
 ş.+ ıda 198/8
 ş.+ ıdın 303/2
 ş.+ ıdındur 218/4
- şāḥā** Far. Ey şah.
 ş. 083/10, 154/5
- şāḥān** Far. Şahlar.
- esbāb-ı ş. 047/1
- şāḥāne** Far. Hükümdara yakışacak şekilde olan, çok mükemmel.
 ş. 291/2
- şāḥ-bān** Far. Hükümdarı koruyan, muhafız.
 ş.+ lar 099/8
- şāḥçe** Far. Küçük bir dal, sürgün.
 ş.+ sin 029/8
- şāḥ-der-şāḥ** Far. Dallarla dolu, dallarla iç içe.
 ş. 306/6
- şāḥī** Far. Şahlık, padişahlık; bir şah.
 ş. 039/3, 054/10, 055/10, 122/2, 286/4
 āşār-ı ş. 034/6
 dür-i ş. 113/1
 erkān-ı ş. 224/10
 ğonçe-i gülzār-ı ş. 066/4
 kös-i ş. 046/13
 tāk-ı ş. 286/3
 tāk-ı ş.+ ğa 178/3
 ş.+ ge 176/7
- şāḥī** Far. Bir dal.
 ş. 121/8, 122/1, 198/9
- şāḥid** Ar. Sevgili, güzel
 ş. 004/3
 ş.- i ğayb 026/5, 170/10
 ş.- i şāf 203/11
 ş.+ i 188/9
 ş.+ iĝa 167/1
- şākird** Far. Öğrenci, çırak.
 ş.- i yūsuf 192/3
- şak(ķ)** Ar. Yarılma, çatlama, kırma; yarık, çatlak.
 ş. 027/3
 ş.- ı ayĝa 014/1
- şām** Far. Akşam.
 ş. 007/1, 015/9, 054/8, 074/4, 086/9, 091/5, 114/3, 116/2,

- 198/10, 250/5, 257/1, 257/3,
257/4, 289/5, 310/7
ş.- ı firkatke 101/6
ş.+ ğa 061/2
ş.+ ıñ 134/11
- şām** Özel ad. Şam şehri.
ş. 041/5, 085/1, 086/9, 093/8,
158/4
āb-ı hevā-yı ş. 093/10
resül-i şāh-ı ş. 086/3
- şāmī** Far. Akşam, akşamki.
ş. 015/8, 116/10
ş.+ din 049/2
- şāmī** Özel ad. Şamlı.
ş. 053/1, 099/5
- şān** Ar. Nam, şöret, ün; gösteriş,
çalım.
ş. 101/12, 102/3
- şāne** Far. Tarak.
ş. 026/6, 175/11
ş.- i firāvān 048/5
ş.+ ğa 003/11
- şarāb** Ar. Şarap. Krş.: şerāb.
ş.- ı şāf 229/3
- şārik** Ar. Yardımcı, esir.
bī-dest-yārī-yi ş. 009/10
- şark** Ar. Doğu.
ş. 006/9, 281/1
hüsrev-i ş. 164/6
- şart** Ar. Koşul; durum, vaziyet.
ş. 317/2
- şāyān** Far. Yakışır, yaraşır; değer.
ş. 007/5, 013/6
- şāyed** Far. Eğer, şayet, olur ki.
ş. 011/11, 101/3, 128/5, 131/3,
167/7, 170/10, 317/8
- şāyeste** Far. Yakışır, yaraşır; uygun.
ş. erdi 176/7, 229/11
- ş. 167/6, 236/7
ş.+ lerni 095/11, 201/6
- şeb** Far. Gece.
ş. 040/13, 043/6, 054/4, 054/9,
058/13, 074/11, 093/6, 130/7,
189/8, 250/7, 297/7, 319/9
hem-dem- i ş. 004/7
māh-ı ş. 252/9
ş.- i bedr 015/10
ş.- i derd-i tār 054/12
ş.- i kadr 015/10
ş.- i tār 117/9, 127/10, 289/2
- şeb-ā-rūz** Far. Gece gündüz.
ş. 006/7
- şeb-hiz** Far. Geceleri uyanıp kalkarak iş
gören, gece çalışan.
ş. 055/5
sehgāh-ı ş. 101/4
- şeb-istān** Far. Yatak odası; gece
ibadetine mahsus oda; harem
dairesi.
ş.+ ı 037/5
ş.+ ım 150/8
- şeb-nem** Far. Çiy.
ş. 059/2
eşk-i ş. 306/4
ıkd-ı ş.+ din 202/3
- şeb-reng** Far. Kara, gece renkli.
gīsū-yı ş. 248/5
- şefā'at** Ar. Bir suçun bağışlanmasını
dileme, suçun bağışlanması için
aracılık etme.
ş. 021/1, 024/3
- şefā'at-h'āh** Ar. + Far. Suçun
bağışlanması için aracılık eden,
şefaatçi.
ş. kılğay 024/2
- şefkat** Ar. Acıyarak ve koruyarak
sevme.
ş. eylep 220/3
ayn-ı ş. 124/9

- şeh** Far. Şah, hükümdar. Krş.: şāh.
ş. 062/1, 096/6, 143/9, 147/1,
147/2, 154/7, 262/1, 267/1,
267/6, 269/12, 270/1
serābistān-ı ş. 266/7
ş.- i mesnednişin 262/3
ş.- i mısr 264/8
ş.+ din 086/6, 154/8
ş.+ dür 113/11
ş.+ ğa 154/6
ş.+ imdin 118/10
ş.+ ler 093/7
ş.+ leriĝa 143/11
ş.+ ni 143/10
- şehādet** Ar. Şahitlik, tanıklık.
ş. 040/4, 191/9, 192/1
resm-i āyin-i ş. 191/11
- şeh-bāz** Far. İri ve beyaz doğan kuşu.
ş. 219/3, 219/6
ş.- ı devlet 163/12
- şeh-bāzī** Far. İri ve beyaz bir doğan kuşu.
(?)
haber-i ş. 083/11
- şehd** Ar. Bal.
ş. 056/10, 057/9, 124/1, 137/2,
187/6, 219/2, 311/9
ş.+ iĝe 191/10
ş.+ in 001/3
ş.+ inĝa 195/3
- şehen-şāh** Far. Büyük şah, şahlar şahı.
Krş.: şehen-şeh.
ş. 025/9, 088/3
ş.- ı cihānlar 296/11
- şehen-şeh** Far. Büyük şah, şahlar şahı.
Krş.: şehen-şāh.
ş. 262/7
ş.- i mısr 154/3
ş.+ ler 038/5
- şehen-şehlik** Far. + T. Büyük şahlık,
büyük hükümdarlık.
ş. 047/1
ş.+ da 036/5
- şehī** Far. Bir şah.
ş. 178/3
- şehlik** Far. + T. Şahlık, hükümdarlık.
ş. 291/11
- şeh-per** Far. Kuşun kanadının en uzun
tüyü.
ş.+ idin 055/1
- şehr** Ar. İl, vilayet, büyük kent, belde.
ş. 118/10
ş.- i yūsuf 293/9
ş.+ din 084/11, 293/9
ş.+ dür 112/2
ş.+ ğa 150/3
ş.+ ide 296/9
ş.+ inĝe 082/11
ş.+ ini 297/1
- şehr-yār** Far. Padişah, hükümdar.
ş. 031/10
ş.+ ı 087/9, 142/5
ş.+ i 086/1
- şehr-yārī** Far. Hükümdara, padişaha
mahsus; hükümdarlık,
padişahlık.
ş. 109/9, 113/3
dār-ı mülk-i ş. 118/9
libās-ı ş. 297/12
revāk-i ş. 055/2
zülāl-i ş. 048/3
- şeh-süvār** Far. Usta binici.
ş.+ im 082/8
- şeh-vār** Far. İri ve iyi cins inci.
ş.+ im 068/3
- şeh-zāde** Far. Hükümdar oĝlu.
ş.- i şāhibkırān 270/4
- şekāvet** Ar. Bedbahtlık, bahtı karalık,
talihsizlik.
haṭ-ı ş. 006/11
- şeker** Far. Şeker.

- ş. 042/4, 057/9, 067/6, 157/7, 157/8, 185/4, 187/5, 311/9, 313/8
 ş.- i ihsân 161/11
 ş.- i mânend 051/2
 ş.- i nâb 114/9, 166/3
 la^cl-i ş.- i nâb 055/6
 ş.+ din 191/9
 ş.+ idin 004/10, 157/9
 ş.+ im 189/5
 ş.+ ler 104/5
 ş.+ ni 157/6
- şeker-âmîz** Far. Şeker karışmış, şekerle karışık.
 ş. 056/8, 189/4
- şeker-âne** Far. Şeker gibi. (?)
 ş.+ sidin 137/2
- şeker-bâr** Far. Şeker yağdıran, etrafa şeker saçarcasına tatlı.
 leb-i la^cl-i ş. 075/3
- şeker-efşân** Far. Şeker saçan.
 ş. 195/3
- şeker-güftâr** Far. Tatlı sözlü.
 ş. boldı 042/10
- şeker-güftârlık** Far. + T. Tatlı sözlülük.
 ş. 010/5
- şeker-hâ** Far. Tatlı dille konuşan, tatlı sözlü.
 ş. 004/10, 035/1, 047/5, 084/10, 189/5, 320/9
 leb-i la^cl-i ş. 237/2
- şeker-hand** Far. Sevgilinin tatlı tatlı gülüşü.
 ş. 081/5
 leb-i ş. 104/2, 144/1
 ş.- i şîrîn 211/4
 ş.+ ı 157/6
 ş.+ ıda 123/11
- şeker-leb** Far. Tatlı dudaklı, tatlı sözlü.
 ş. 164/9, 199/2
- şekerlik** Far. + T. Şekerli, tatlı.
- ş. 098/9
- şeker-rîz** Far. Şeker saçan, pek tatlı.
 ş. 028/5, 043/11, 056/8, 085/1, 157/7, 189/4
- şeker-zebân** Far. Tatlı dilli.
 ş. kıll 002/9
- şekîbî** Far. Sabırlılık.
 ş. 125/4
- şek(k)** Far. Şüphe, zan, tereddüt.
 ş. 007/6, 007/8, 113/10, 194/7
- şekl** Ar. Şekil, biçim, kılık; hal, durum.
 ş. 071/2, 098/6
 ş.- i dilârâ 082/3
 ş.- i köknârî 055/2
 ş.+ din 232/4
 ş.+ i 198/5
 ş.+ in 196/6
- şekl ü şemâyil** Ar. Dış görünüş.
 ş. 144/4
- şekve** Ar. Şikayet.
 ş. 120/5
- şel(l)** Ar. Çolaklık.
 şâhib-i ş. 084/2
- şem^c** Ar. Mum.
 ş. boldı 267/6
 ş. êrdi 275/1
 hayâl-i ş. êrür 114/6
 ş. olğay 150/8
 ş. 028/2, 129/9, 151/3, 253/2
 pervâne-i ş. 084/9, 103/8
 ş.- i cânsüz 074/11
 ş.- i dâniş 313/3
 ş.- i kâfûr 218/4
 ş.- i süzân 151/4
 ş.+ din 126/9
 ş.+ idin 018/11, 043/9, 175/10
 ş.+ iğâ 022/6, 315/4
 ş.+ ini 037/5, 150/10
 cemâl-i ş.+ ini 177/6

- şem'ân** Ar. + Far. Mumlar.
ş.- 1 çemen 038/3
- şemâyl** Ar. Huy, karakter.
hüsn-i ş. êrdi 057/5
ş. 189/10
- şemmâme** Ar. Güzel kokusu olan küçük
bir cins kavun.
' anber-i ş. 307/2
- şems** Ar. Güneş.
ş. èylep 203/4
ş. 018/5
- şe'n** Ar. İş; yeni iş, yeni çıkan hal.
ş.- i tecemmül 270/2
- şenbih** Far. Cumartesi.
rûz-ı ş. AY/2
- şer'** Ar. Dini kurallar, Allah'ın emri.
ş.- i ebter 001/7
- şer(r)** Ar. Kötülük, fenalık
ş.- i dehm-i iklim 050/6
ş.+ idin 314/7
- şerâb** Ar. Şarap. Krş.: şarâb.
ş.- 1 luţf 093/7
- şerâr** Ar. Kıvılcım. Krş.: şerâre.
ş.+ ı 233/4
- şerâre** Ar. Kıvılcım. Krş.: şerâr.
ş. 306/3
- şerâyiţ** Ar. Şartlar, koşullar.
ş.+ in 163/11, 269/5
- şerbet** Ar. Şerbet.
ş. èylep 187/5
ş. 166/3
ş.- i âb 114/9
ş.+ ler 104/5
- şeref** Ar. Onur, iyi şöhet; üstünlük,
yücelik.
bâğ-ı ş.+ din 075/7
ş.+ dür 234/8
- ş.+ ni 094/1
- şerer** Ar. Kıvılcımlar.
ş. 114/7, 195/2, 222/1
- şerh** Ar. Açıklama, izah etme;
yorumlama.
ş. ètip 190/4
ş. kıldım 319/5
ş. kılğanı 167/8
ş. 169/6
ş.+ i 274/3, 320/8
ş.+ idin 314/9
ş.+ in 169/7
- şerî' at** Ar. Doğru yol, Allah'ın emirleri
ve yasakları.
ş.+ da 045/1
- şerm** Far. Utanma, haya etme; utanç.
ş. 059/11, 144/6, 234/5
ş.+ din 166/3
ş.+ idin 142/7
- şermende** Far. Utanmış, utangaç,
mahcup.
ş. kılsağ 295/1
ş. 005/9, 023/11, 137/11, 147/10
ş.+ larğa 183/4
ş.+ miz 140/10
ş.+ si 015/11, 124/1
- şermendelik** Far. + T. Utangaçlık,
mahcupluk.
ş.+ din 221/5
- şestî** Far. Altmış. (?)
ş. 013/11
- şeş** Far. Altı.
ş. 117/3
- şet(t)** Ar. Ayır kalma, ayrılık. (?)
ş. 074/2
- şettâh** Far. Cafcaflı, süslü püslü,
gösterişli.
ş. 039/4

- şett-rîz** Ar. + Far. Ayrılık saçan, ayrılık dağıtan. (?)
ş. 101/8
- şevk** Ar. Şiddetli arzu, istek.
ş. 023/5, 150/6, 153/5, 200/4
ş.- i bî-ķarārî 090/4
ş.- i cān 182/8
ş.- i dîdār 105/3
ş.+ din 200/3
ş.+ i 105/5, 139/4, 175/2, 200/1, 200/4, 252/9, 296/9
ş.+ ide 148/7, 150/3
ş.+ idin 093/8, 148/5, 160/11, 165/4, 174/8, 200/2, 205/3, 205/4, 213/4, 234/3, 252/1
ş.+ in 209/6
ş.+ üñde 194/10
ş.+ ünde 210/6
ş.+ üñdin 117/3
- şevk** Ar. Işık, parıltı.
ş.+ ı 200/4
- şevket** Ar. Büyüklük, yücelik, heybet.
ş. 037/12, 101/13
ķāh-ı ş.+ din 039/1
- şevk-perdāz** Ar. + Far. Çok arzu eden, çok isteyen.
ş. 208/13
- şeyāñin** Ar. Şeytanlar.
ş. 024/12
- şeydā** Far. Aşktan aklını kaybetmiş, divane, tutkun, şaşkın.
ş. 085/11, 120/13, 150/2, 165/5, 228/2, 234/4, 293/2
ya' ķūb-ı ş. 141/7
ş.+ sıġa 165/7
- şeyh** Ar. Pir, tarikat lideri.
ş.- i civānnı 285/10
- şeytān** Ar. İblis, şeytan.
ķār-ı ş. 241/9
- şihne** Ar. İnzibat memuru, emniyet memuru.
- ş. 227/7
- şî'ār** Ar. Alamet, ayırıcı işaret; esas.
ş. èylep 121/5
ş. 013/8
- şiddet** Ar. Sertlik, katılık, sıklık.
ş.- i berd 307/5
ş.+ idin 284/5
- şifā** Ar. İyileşme, hastalıktan kurtulma.
ş.+ η 302/6
- şifte** Far. Büyülenmiş, düşkün, tutkun.
ş. 064/11
- şikāf** Ar. Yarık, yırtık, çatlak.
ş. 027/1
ş.+ ı 105/8
ş.+ idin 104/8
ş.+ ını 235/11
- şikār** Far. Av.
ş. èylep 100/9
ş. èylerġa 165/8
ş. 131/2
ş.+ ı 297/12
- şikārî** Far. Av kuşu, padişahın av hizmetçisi.
ş. 219/7
- şikāyet** Ar. Yakınma, sızlanma, şikayet.
ş. ètiben 063/4
ş. èylep 275/11
ş. 060/4, 074/1, 111/11
ş.+ i 304/7
- şikenlġ** Far. + T. Kıvrımlı, bükümlü.
ş. 280/9
- şiken-vār** Far. Kıvrımlı, bükümlü.
ş. 277/9
- şikest** Far. Kırılmış, kırık; kırma, kırılma.
ş. oldı 245/5

- şikeste** Far. Kırılmış, kırık; kırgın, dargın.
ş. 181/7, 253/7
- şikestelik** Far. + Tür. Kırğınlık, gücenme, kırılma.
ş. 021/1, 094/5
- şikestî** Far. Kırıklık, kırılma.
ş. 123/3
- şikîbâ** Ar. Sabırlı.
ş. 060/1, 188/7, 226/10, 227/2, 298/9
ş.+ dın 249/3
- şimâlî** Ar. + Far. Bir rüzgar, bir yel.
ş. 062/9, 066/6, 071/11
- şimşâd** Far. Şimşir ağacı.
ş. 056/2, 100/6
ş.- ı gültreng 271/5
ş.+ dın 048/9
- şimşîr** Far. Kılıç.
ş.- i bî-pâk 213/8
ş.- i melâmet 222/1
ş.+ iğâ 155/6
- şin** Far. Eğlence, zevk, sefa.
ş. 104/5
- şināsâ** Far. Bilme, anlama.
ş. 002/4
- şinâver** Far. Suda yüzen, yüzgeç.
ş. 098/8
- şîr** Far. Aslan.
ş. érür 032/5
ş. 016/1, 131/11, 132/6, 305/5, 305/6
esîr-i pence-i ş. 132/6
tıfl-ı ş. 186/1
- şîr** Far. Süt.
ş. érür 032/5
ş. 032/5, 056/10, 088/11, 132/6, 185/12, 187/6, 212/1, 212/2, 225/10, 254/6, 277/4, 305/4
- şîr-ı ş.+ dindür** 071/3
- şîrâk** Far. Ayakkabı bağı.
ş. ét 021/10
- şîrâze** Far. Bağ, örgü.
ş. 320/7
- şîrî** Far. Bir aslan.
ş. 107/3
- şîrîn** Far. Özel ad. Hüsrev ü Şirin hikayesinin kadın kahramanı.
kışşa-ı ş. 034/10
ş.+ dın 034/10
- şîrîn** Far. Tatlı, sevimli.
ş. 055/6, 066/11, 069/11, 089/11, 106/2, 115/1, 115/2, 123/10, 137/2, 144/1, 157/9, 165/11, 167/10, 185/3, 187/9, 189/4, 191/9, 209/3, 224/2, 229/3, 255/8, 257/4, 266/4, 311/6, 313/10, 314/4
cân-ı ş. 180/11
h'âb-ı ş. 016/6, 123/10
kand-ı âlât-ı ş. 104/5
leb-i ş. 028/5
miñnet-i 'ıyş-ı ş. 269/7
şekerhand-ı ş. 211/4
- şîrîn-hâ** Far. Hoşsohbet, tatlı sözlü.
ş. 104/2
- şîrîn-kârlık** Far. + T. Tatlılık, hoşluk.
ş. 010/5
- şirket** Ar. Ortaklık.
ş.+ dın 182/1
- şîr-zen** Far. Aslan öldüren, aslan öldürücü.
ş. 304/3
- şîşe** Far. Şişe, sırça.
ş.+ de 069/2
ş.+ siğâ 212/4
- şitâb** Far. Çabukluk, acele etme; koşma.

- ş. etkil 215/3
ş. etmek 213/1
ş. eylep 016/7, 106/7, 140/8,
168/2, 224/5
ş.+ ı 300/8
ş.+ ıdın 213/3
- şitābān** Far. Acele eden, çabuk olan;
koşan.
ş. 109/6, 133/3, 151/6, 172/10,
204/5, 218/6, 252/10, 271/3,
296/7
- şīve** Far. Naz, eda.
ş. 156/11, 204/3, 301/4
- şod** Far. Oldu.
ş. AY/2
- şol** O.
ş. 002/11
- şöhret** Ar. Ün.
ş. turur 027/5
ş. 142/2
ş.+ i 085/9
- şu'ā'** Ar. Işın, ışık.
ş.- ı āfitāb-ı rüşenidin 257/1
- şubān** Far. Çoban.
ş. 125/10, 172/4
ş.+ ğa 173/2
- şubānī** Far. Çobanlık. Krş.: şubānlık.
ş. 171/9
- şubānlık** Far. + T. Çobanlık. Krş.:
şubānī.
ş. 170/12, 171/1, 171/8
- şubu** Bu, işte şu.
ş. 011/10
güft-i ş.+ dın 020/8
- şuġl** Ar. İş, uğraş, meşgale, gaile.
ş. 034/8
ş.- ı melāhī 002/5
ş.+ dın 173/5
ş.+ ı 032/6, 197/2
- ş.+ ıda érdi 162/10
ş.+ ıda 196/11
ş.+ ıdın 072/7, 317/1
ş.+ ıġa 034/8, 168/1
ş.+ ın 017/4
- şūh** Far. Nazlı, işveli, şen ve oynak.
ş. 039/11, 098/6
ş.+ nı 213/6
- şūhī** Far. Şuhluk, cilvelilik. (?)
ş. 241/6
- şukka** Ar. Parça.
ş.+ sını 027/3
- şu'le** Ar. Alev, ışık.
ş. urġanı 123/5
ş. 253/10
ş.- i āh 205/4
ş.- i tīz 252/2
ş.+ lerni 312/10
ş.+ si 015/11
ş.+ side 317/7
ş.+ sidin 028/1
- şu'lelik** Ar. + T. Alevli, harlı.
ş. 064/7
- şūm** Far. Uğursuz, şom.
ş. 093/10
- şūr** Far. Karışıklık, kavga, fitne.
ş. 028/4, 093/6, 286/1, 299/5
ş.+ ı 028/1
- şūr** Far. Tuzlu, kekremsi.
ş. 140/1, 222/1
ş.- ı şirdindür 071/3
- şūrābe** Far. Kirli su, acı su.
ş.+ din 140/1
ş.+ si 137/2
- şūrī** Far. Bir karışıklık, bir kavga, bir
fitne.
ş. 123/11
- şu'ūr** Ar. Bilinç, idrak, anlayış,
hissetme.

ş.+ ı 205/3	063/3, 069/3, 072/12, 078/10, 081/4, 081/11, 085/11, 086/9, 088/2, 091/10, 093/8, 094/7, 095/11, 096/1, 097/9, 101/6, 101/8, 101/9, 102/2, 102/4, 104/3, 106/10, 107/5, 109/6, 109/12, 111/2, 112/11, 116/4, 117/9, 122/5, 125/4, 126/8, 130/7, 140/8, 141/8, 143/3, 143/7, 148/6, 151/1, 151/2, 166/8, 170/10, 173/3, 181/2, 183/5, 190/10, 191/7, 202/2, 203/2, 203/3, 203/6, 203/11, 205/7, 209/3, 210/2, 213/4, 214/1, 214/4, 217/6, 221/10, 225/4, 229/7, 230/8, 234/4, 244/4, 244/5, 249/7, 255/9, 255/10, 257/4, 257/6, 270/1, 270/2, 275/9, 278/10, 285/11, 286/1, 287/3, 288/9, 289/6, 295/1, 298/8, 301/5, 303/11, 310/1, 315/10, 320/6
şühūd Ar. Şahitler, tanıklar. ş. 160/2	
şükr Ar. Allah'a verdiği nimetler için dille ve davranışla minnettarlığı göstermek. ş. 094/9 ş.- i ĥudāyī 295/4 ş.- i 'aṭā 295/3 ş.+ i 243/7 ş.+ iñ 075/11	
şükrāne Ar. + Far. Şükran alameti, iyilik bilme göstergesi. ş. 108/10, 161/11 secde-i ş. 022/6	
şükr-güyan Ar. + Far. Şükreden, şükrü dile getiren. ş. 230/1	
şükūh Far. Ululuk. ş.+ ı 282/4	tā Far. Kat, büklüm. t. 151/1
şüküfte Far. Açılmış. ş. 053/11, 321/1	ta'ab Ar. Yorgunluk; sıkıntı, zahmet. t.+ dın 184/9
şüst ü şū Far. Yıkama. ş. 146/5 ş. kııl 144/12	ta'accüb Ar. Şaşırma, hayret etme. t.+ ler 039/1
şütān Far. Yıllar. ş.+ nı 173/1	ta'alluḡ Ar. Bağlılık, münasebet, ilgi, alaka. iẓhār-ı t. 193/7
şütür Far. Deve. ş. 110/7	ta'allül Ar. Vesile ve bahane arama. t. 263/7
şütür-bān Far. Deveci, deve çobanı. ş.+ lar 110/4	ta'am Ar. Yemek, aş. ṭ.- ı hoşgüvār 255/8 ṭ.+ ı 256/4
şütür-bār Far. Deve yükü. ş. 099/4	tā'at Ar. Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet. miḥrāb-ı ṭ. 243/8 secde-i zevḡ-i ṭ. 010/1 ṭ.- i ifṣā 004/6
-T-	
tā Far. Dek, değin, kadar. t. 002/8, 015/3, 031/4, 032/1, 034/2, 044/2, 048/4, 049/2, 051/5, 052/9, 055/10, 061/2,	

- ṭā^ʿ at-gerī** Ar. + Far. Bir abit, ibadet eden bir kişi. (?)
ṭ. 207/5
- ṭā^ʿ at-hāne** Ar. + Far. İbadet yeri.
ṭ.+ de érđi 162/10
- ta^ʿ ayyün** Ar. Meydana çıkma, belli olma, belirme.
t. kılğan 151/8
- ṭab^ʿ** Ar. Tabiat, huy, yaratılış.
hevā-yı ṭ. 129/4
ṭ.- ı ḥiredmend 316/10
ṭ.- ı naqş-ı zibā 100/2
ṭ.- ı nükte 318/7
ṭ.+ ı 174/5
ṭ.+ ıdın 197/5
ṭ.+ ığa 197/6
ṭ.+ ım 002/8, 047/9
ṭ.+ ımını 035/1
- tāb** Far. Parlaklık, parıltı, ışık; güç, kuvvet; sıcaklık.
t. érür 160/2
t. étmeyin 275/11
t. 028/6, 073/7, 074/11, 083/5, 102/9, 160/6, 169/8, 184/11, 186/9, 193/12, 215/1, 216/3, 248/9, 267/9, 282/10
lem^ʿ a-yı t. 175/10
t.- ı nezāre 279/9
t.+ ı 046/1, 046/9, 092/8, 212/6, 215/5, 251/9, 253/10, 317/6, 318/6
t.+ ıda 062/6, 223/2
t.+ ıdın 102/11, 195/2
t.+ ığa 275/11, 276/2
- ṭabak** Ar. Tabak.
ṭ. 313/7
ṭ.+ da 112/7
ṭ.+ larda 112/7
ṭ.+ larını 109/4
- tābān** Far. Işıklı, parlak.
t. 281/8
ḥūrşid-i t. 119/7, 151/6, 242/3, 305/8
māh-ı t. 159/3
- yūsuf-ı ḥūrşid-i t. 249/12
- tābānlık** Far. + T. Parlaklık.
t.+ ıdın 109/7
- ṭabāyī^ʿ** Ar. Mizaçlar, tabiatlar, huylar, yaratılışlar.
ṭ. 305/9, 305/10
- tābende** Far. Parlayan, ışık veren
t. 209/4, 252/11
t.- i māh 199/5
- tābī** Far. Bir parıltı, bir ışık. (?)
t. 252/1, 261/8
- ta^ʿ bīr** Ar. Yorum, açıklama.
t. 259/12, 264/10, 271/7
t.+ i 124/8, 263/5
t.+ idin 261/5, 261/10
t.+ in 265/2, 271/9
- tābiş** Far. Parlayış, parıldayış.
t. kılıp 305/8
t.- i nūr 147/9, 250/1
t.+ i 147/8, 210/10
- ṭabl** Ar. Davul.
ṭ. 245/4
- ṭabl** Far. Tabla. (?)
ṭ. 320/4
- ṭable** Far. Tabla.
ṭ. 099/7, 320/4
ṭ.- i ḥaṭādur 320/3
- tābūt** Ar. Tabut.
t. 303/6
- tāb ü tüvān** Far. Güç.
t.+ nı 285/10
- tāc** Ar. Taç.
t. érđi 278/1
t. 037/12, 038/7, 052/5, 084/8, 104/2, 113/8, 164/6, 164/8, 164/10, 204/4, 214/7, 267/10, 285/9, 288/5
anar-ı bāğ-ı t. 306/11

- hevā-yı t. 259/3
t.- 1 kişver-i zevr 086/7
t.- 1 muraşşā^c 231/10, 291/2
t.- 1 şāhī 286/3
t.- 1 şāhīğa 178/3
t.- 1 zerfeşānı 145/2
t.- 1 zerrīn 146/9, 241/3
t.- 1 zīver 102/6
t.+ ğa 047/3
t.+ ıġa 224/9
t.+ ım 164/11
t.+ ımı 288/5
t.+ ını 247/4
t.+ lar 164/3
- tāc-dār** Ar. + Far. Taç takan, padişah, hükümdar.
t.+ ı 087/9
- tāc-dārī** Ar. + Far. Hükümdarlık, padişahlık.
tahtgāh-ı t. 118/9
- ta^c cīl** Ar. Acele ettirme, çabuklaştırma, hızlandırma.
t. 120/6, 145/5, 213/1, 213/2, 298/1
- tāclık** Ar. + T. Taçlı.
t. 270/5
- tāc-ser** Far. Baş tacı, muhterem, aziz.
t. érđi 086/8
- tā-çend** Far. Ne kadar, nereye kadar.
t. 006/2
- taġ** Dağ.
t. érđi 269/11
t. 069/1, 105/10, 113/9, 130/9, 172/8, 194/11, 211/6, 211/8, 272/2, 309/7
t.+ ıdın 072/10
t.+ larnı 098/10
- taġayyür** Ar. Deġişme, başkalaşma.
t. 063/7, 065/2, 080/2
- taġayyürsiz** Ar. + T. Deġişmeyen, başkalaşmayan.
- t. 040/9
- taġyür** Ar. Deġiştirme, başkalaştırma.
t. 183/8
- taġammül** Ar. Katlanma, dayanma.
t. kıldı 249/4, 249/7
t. 099/1, 248/10
t.- i dilkeş 226/10
- taġāret** Ar. Temizlik, temizlenme.
t. kıldı 285/2
- taġarrük** Ar. Hareket etme, kıvıldama, hareketlenme.
t. 168/7
t.+ din 168/7
- tāhir** Ar. Temiz, pak, arınmış.
t. érđi 256/6
- taġkık** Ar. Bir şeyin doğruluğunu araştırma, inceleme.
cām-ı t. 033/1
t.- i sevdā 161/3
- taġlīt** Ar. Karıştırma, bozma.
t. 009/1
- taġmīr** Ar. Mayalandırma; arıştırma, şekillendirme. (?)
t. 094/2
- taġrīk** Ar. Harekete geçirme, kıvıldatma, kıskırtma.
t.+ din 186/3
- taġşil** Ar. Elde etme, ele geçirme, kazanma.
t. 278/10
- taġsīn** Ar. Beġenme, takdir etme.
t. 092/1, 120/1, 236/5
feryād-ı t. 033/4
t.- i zamāne 290/8
- taġşış** Ar. Ayırma, mahsus kılma.
t.- ı nāzım 009/10
- taġt** Far. Hükümdar makamı, taht.

- t. 037/12, 047/3, 068/1, 084/8, 086/2, 086/7, 113/7, 113/8, 113/11, 118/10, 138/4, 176/7, 214/7, 259/3, 267/10, 269/4, 273/4, 280/5, 295/7
 şāh-ı t.- ı kişver-i nāz 164/8
 t.- ı mühlik 127/7
 t.- ı zerrīn 084/7
 t.- ı zībā 113/5
 t.+ ı 113/5, 187/7, 189/3, 262/11, 273/4, 295/11
 t.+ ıñ 092/7
- taht** Ar. Alt, aşağı.
 t.+ ıda 321/3
- tahte** Ar. Alt, altta, altında.
 t.- i kişver-sitānı 086/6
 t.- i şāf 051/2
- taht-gāh** Far. Taht yeri, başkent.
 t.- ı tācdārī 118/9
 t.+ ı 039/6, 138/4
- tahvīl** Ar. Değişirme, dönüştürme.
 t. 303/4
- tāk** Ar. Bina kemeri, kubbe.
 t. 159/4, 247/10
 t.- ı atlas 197/7
 t.+ ı 024/11, 056/5
 t.+ ıdın 057/10
- tāk -** Takmak, bağlamak, ilişirmek.
 t.- tı 247/10
- taḳaddüm** Ar. Önde bulunma, ileri geçme, önce gelme.
 t. 109/12
- tāḳat** Ar. Güç, kuvvet.
 t. érđi 252/1
 t. 083/5, 105/6, 184/11, 213/5, 214/11, 273/8
 bāb-ı t. 124/7
 t.+ i 043/1, 105/5, 136/4
 ḳarār-ı t.+ i 255/7
 t.+ im 043/8, 297/6
- taḳdīm** Ar. Sunma, arz etme.
- t. 217/11
- taḳdīr** Ar. Kader, yazgı; beğenme, değer verme.
 t. 271/7, 277/6
 t.- i ḥudāğa 072/4
- taḳı** Dahi, da, de. Kuvvetlendirme edatı. Krş.: dağı.
 t. 042/4, 067/9, 074/4, 147/9, 192/2, 309/5
- tā ki** Far. Dek, değin, kadar. Krş.: tā kim.
 t. 007/6, 080/2, 119/7, 176/6, 206/11, 214/8, 244/5
- tā kim** Far. Dek, değin, kadar. Krş.: tā ki.
 t. 154/6, 173/1, 203/6, 230/8, 275/9, 310/1
- tāḳlıĝ** Ar. + T. Kemerli, kubbeli. Krş.: tāḳlıĝ.
 t. 095/9
- tāḳlıĝ** Ar. + T. Kemerli, kubbeli. (?)
 Krş.: tāḳlıĝ.
 t.+ dın 247/10
- taḳrīr** Ar. Bildirme, anlatma, ifade etme.
 t. 029/7, 047/8, 267/5
 luḫ-ı t. 314/1
- taḳşīr** Ar. Kusur, hata, kabahat.
 t. 032/7, 183/8, 212/1, 255/4, 319/3
- tal' at** Ar. Yüz, surat, çehre.
 t. 270/3, 270/5
 t.+ ı 145/11
 t.+ ıdın 137/4, 253/2
 t.+ im 107/4
 t.+ i 204/11
- taḳleb** Ar. İstek, arzu; isteme, arzulama.
 t. ḳıldı 204/8
 t. ḳılĝanı 173/6
 t. ḳılĝıl 319/6

- ̇. 002/1, 021/2, 263/5
 ̇.+ de 283/6
 ̇.+ din 291/4
 ̇.+ ğa 005/6
- ̇aleb-kār** Ar. + Far. İstekli, arzulu.
 ̇. olsa 144/3
 ̇. 114/9, 143/3, 196/8, 257/9
- ̇aleb-nāk** Ar. + Far. İstekli, arzulu.
 ̇. 284/11
- ̇āli** Ar. Doğan; kısmet, kader, baht.
 ̇. 089/1
 Şubh-ı ̇. 152/5
 ̇.+ im 155/8
 ̇.+ iŇ 178/2
- ta^çlim** Ar. Öğretim, öğretme.
 t. 192/3
 levh-i t. 186/7
- talpın** - Çırpınmak, oynayıp sıçramak.
 t.- ğay 191/4
 t.- ur 217/6
- tām** Ar. Tam, bütün.
 puhte-i t. 003/2
- tam** - Damlamak.
 t.- dı 258/8
- ̇ama^ç** Ar. Tamah, çok isteme, açgözlülük.
 ̇. 207/10
 ̇.+ nıŇ 209/1
- ̇ama^ç-dār** Ar. + Far. Tamahkar.
 ̇.+ im 322/7
- tamām** Ar. Tam, bütün, tamam; bitme, sona erme.
 t. erdi 047/2
 t. et 024/4
 t. 017/10, 036/2, 038/10, 039/10, 062/11, 092/7, 101/12, 102/2, 109/10, 145/8, 147/1, 154/5, 158/4, 183/2, 198/10, 235/10, 253/8, 254/7, 259/1, 260/8, 290/3, AY/2
- cid-i t. 208/4
 t.- ı hūblarğa 082/10
 t.- ı hūsn 143/11
 t.- ı mīr-zāde-i nev-civān 270/4
 t.- ı ^çömr edi 293/2
 t.- ı ^çömr 111/4
 t.- ı pāk-dāmen 115/3
 t.- ı telhni 191/10
 t.+ ı 147/2, 270/10
- tamāmī** Ar. + Far. Tamamen, eksiksiz olarak.
 t. 031/11, 114/11, 128/8, 149/11, 171/3
 nām-ı t. 018/2
 sa^çy-ı t. 201/9
- tan** - Tanımak, bilmek; hatırlamak.
 t.- ar erdi 042/4
- taŇ** Şüphe; hayret.
 t. 189/6, 212/4, 245/1
- ̇a^çn** Ar. Yerme, kötüleme; ayıplama.
 ̇. 227/3, 230/4
 ̇.+ ıda 227/11
- ̇a^çne** Ar. Sövme, kötüleme; çekiştirme, yerme.
 ̇. 228/1
 ̇.+ sidin 205/1
- tanı** - Tanımak, bilmek; hatırlamak.
 t.- dılar 135/6
- tanır** - Őaşmak, hayret etmek.
 t.- gey 097/1
- taŇla** Sabahleyin.
 t. 104/7, 130/2, 130/8
- tanu** - Tanımak, bilmek; hatırlamak.
 t.- dı 149/4
 t.- p 148/2
 t.- r 223/6
- tanuğluk** Tanıklık, Şahitlik.
 t. 064/8
- tanuğ** Tanık, Şahit.

- t. 224/11
- tap -** Bulmak; elde etmek.
t.- ar 012/8, 028/9, 068/8, 212/11, 269/9, 286/3, 315/5
t.- ay 258/5, 266/4
t.- ğay 108/5, 117/2, 133/6, 139/1, 174/7, 190/10, 202/1, 210/2, 221/1, 258/10
t.- ğıl 178/5
t.- ip 003/9, 010/7, 023/1, 044/11, 045/6, 054/8, 080/4, 091/10, 101/11, 111/9, 133/9, 141/12, 154/8, 190/11, 196/4, 197/10, 202/1, 220/10, 246/10, 248/7, 264/6, 286/10, 287/4, 290/6, 314/9
haber t.- ip 141/11
t.- kay 053/10, 191/2, 309/11
t.- mağay 045/9
t.- mas erdi 043/5
t.- may 007/1, 007/4, 043/4, 070/6, 070/10, 074/4, 117/6, 176/4, 283/6, 301/9
haber t.- may 131/6
t.- mayın 017/2, 051/6, 058/6
t.- sa 040/7, 077/5, 272/10, 281/9
t.- sam 117/7, 117/8
t.- tı 013/3, 051/10, 083/3, 096/10, 097/6, 114/5, 136/11, 137/1, 137/8, 138/3, 140/2, 142/2, 154/10, 159/5, 174/5, 202/5, 203/10, 204/7, 210/1, 242/9, 243/6, 243/7, 249/6, 262/1, 262/7, 273/6, 291/3, 296/1, 299/10
haber t.- tı 153/5
haber t.- tılar 140/6
t.- tım erse 001/5
t.- tıj 295/6
- tapar -** Hareket etmek, hareketlenmek.
t.- dı 135/2
- tapıl -** Bulunmak. Krş.: tapıl-.
t.- dı 140/9
t.- ğay 128/3, 139/1, 140/8
t.- ğumu 151/2
t.- mas 272/10
t.- may 294/11
- t.- sa 312/8
- tapşur -** Ulaştırmak, vermek, teslim etmek.
t.- dı 140/3, 273/1
t.- dılar 242/2
t.- dum 089/7
- tapul -** Bulunmak. Krş.: tapıl-.
t.- mağay 093/5, 217/8
- tār** Far. Karanlık; tel, saç teli; iplik.
t. 061/7, 128/3, 136/5, 165/2, 219/8, 226/6
şeb-i derd-i t. 054/12
şeb-i t. 117/9, 127/10, 289/2
t.- ı mū 136/6
t.- ı mūğa 098/5
t.+ ı 075/1, 250/5
t.+ ıdın 052/7
t.+ ığa 057/8
t.+ ın 219/5
t.+ ını 102/9
t.+ larını 219/6
- tar** Dar, sıkışık, sık.
t. eyledi 219/4
- tara -** Taramak.
t.- p 146/4
- tarab** Ar. Şenlik, mutluluk.
t. 054/9, 213/11
ıyş-ı t. 102/11
t.+ dın 251/10, 274/9
t.+ ğa 102/9, 294/4
- tārāc** Ar. Yağma, çapul, talan; yağmalama, talan etme.
t. 054/12, 114/1, 135/1, 162/4, 221/2, 288/5
- taraf** Ar. Yan, yön.
t. 016/2, 024/3, 049/6, 059/10, 094/2, 118/11, 198/11, 199/7
t.+ dın 096/11, 129/11, 185/6
t.+ ıda 048/11, 112/8
t.+ ığa 096/11
t.+ ığe 225/9, 255/1
t.+ nı 094/1

- tarag̃** Tarak.
t.+ dın 092/11
- tarat** - Dağıtmak, yaymak.
t.- ıp 071/4
- tarh̃** Ar. Bahçede çiçek dikmek için ayrılan yer; süslemeli desen. (?)
t.- ı diğer 216/9
t.- ı zībā 197/9
- tārī** Far. Bir saç teli.
t. 026/7
- ta' rīf** Ar. Etraflıca anlatma, ayrıntılarıyla açıklama.
t.+ ğa 024/6
- tārīh̃** Ar. Tarih.
t. 314/5
t.+ idin 322/1
t.+ ni 037/8
- tarīk** Ar. Yol, usul.
t. 126/5, 214/9
resm-i t. 026/11
t.- i 'ışkda 065/10
t.+ im 001/11
t.+ in 257/5
- tārīk** Far. Karanlık.
t. 314/10
- tarīka** Ar. Yol; adet, töre.
t.+ ları 170/12
t.+ sıda 315/7
- tarīkat** Ar. Yol, usul.
keşf-i esrār-ı t. 024/7
- tarrāh̃lık** Ar. + T. Ressamlık.
t. 197/9
- tart** - Çekmek.
t.- ar 292/9
t.- ğan 312/6
t.- ğay 311/8
t.- iban 227/1
- t.- ıp 038/10, 044/11, 055/1, 091/4, 092/2, 097/9, 100/5, 112/6, 138/6, 140/5, 141/3, 148/3, 186/7, 202/7, 218/10, 224/7, 246/8, 269/9, 302/9
fiġān t.- ıp 302/1, 302/8
t.- kanı 188/9
t.- may 042/6
t.- tı 139/8
- tār u pūd** Far. Arış ile argaç.
t.+ ı 259/10
- tarz** Ar. Şekil, biçim, suret, kılık.
t.- ı hoş 080/13
- taşarruf** Ar. Sahip olma; idare etme; idareli kullanma.
t. 196/10, 304/8
t.+ nı 273/1
- taşvīr** Ar. Resmetme, resim, figür.
t. 314/7
t.+ i 197/11, 197/12
- taş** Dış, dışarı; uzak.
t. 069/7, 191/1, 248/2, 254/3, 263/12, 278/6, 301/9
t.+ dın 19/9
t.+ ı 100/1, 210/11
t.+ ıdın 063/13
- taş** Taş, kaya.
t. 011/2, 014/11, 071/10, 074/2, 111/8, 112/10, 136/11, 137/1, 162/9, 172/3, 191/5, 191/6, 197/8, 197/12, 234/2, 234/5, 245/4, 248/3, 269/9, 284/10, 300/4
t.+ ğa 107/8, 136/3
t.+ ıdın 014/7
t.+ ım 106/3
t.+ ın 303/6
t.+ ka 197/12
t.+ lardın 135/3
t.+ nı 106/6, 138/4
- taş** - Taşmak; coşmak; çoğalmak.
t.- ar 283/5

- taşkarı** Dışarı.
t. 226/9
- taşla** - Atmak, fırlatmak; defetmek.
t. 315/2, 318/5
t.- ban 058/4, 157/7
t.- dı 301/10
t.- dılar 136/8
t.- dım 246/4
t.- ğay 248/4
t.- ğıl 007/9
t.- mağğa 126/6
t.- mas 089/6
t.- p 061/6, 084/5, 133/2, 139/4,
145/8, 181/10, 216/9, 218/11,
309/8, 316/11, 319/9
- taş** Far. Leğen.
t.- ı nukre-i hām 232/1
- taşur** - Taşımak.
t.- dı 019/6
- tatar** Özel ad. Tatar.
müşg-i t. 217/7, 289/2
pā-i müşg-i t. 087/5
- tatarī** Özel ad. Tatarlarla ilgili, Tatar'a ait.
müşg-i t. 099/7
- tatıĝ** Tat, lezzet.
t.+ ı 062/7
- tatlık** Tatlı.
t. 070/1, 135/5
- ta'vīz** Ar. Bedel verme, karşılık olarak bir şey verme, ödün.
t. 050/5, 137/7
t.+ dür 050/4
- tavk** Ar. Gerdanlık; halka; tasma.
t. 054/13, 102/6
t.- ı kemer 216/10
t.- ı muraşsa' 278/3
t.- ı sa' ādet 242/7
t.- ı teslim 241/4
halka-yı t.- ı zer 012/3
t.- ı zerrīn 180/11
- tavşif** Ar. Tanımlama, niteleme.
t.+ ğa 024/6
- tāvus** Ar. Tavus kuşu.
t. 204/5
t.- ı aḫẓar 016/7
t.- ı ḫīrāmān 229/9, 232/2
t.- ı ra' nā 109/8
- tayaĝ** Değnek, destek, sopa.
t.+ ı 121/10
- tayerān** Ar. Uçma, havada dolaşma.
mürĝ-i t. 314/8
- tāyifi** Ar. Özel ad. Taifli, Taif'ten gelen.
edīm-i t.+ din 021/10
- ta'yīn** Ar. Belli etme, atama, görevlendirme.
t. ēylep 255/8
t. 070/1, 092/1, 110/2
- tāyir** Ar. Uçan, uçucu.
neşr-i t. 018/11
- taylasān** Ar. Başa ve boyna sarılan şal, sarıĝın sarkan ucu.
t.+ larmı 006/6
- taymūs** Özel ad. Züleyha'nın babası, Mağrip ülkesinin sultanıdır.
t. 046/13, 090/10
- tay(y)** Ar. Dürüp bükme, sarma, katlama; atlama, üzerinden geçme.
t. kıllur 021/2
t. kıllurĝa 098/9
t. kıllurlar 007/1
t. 025/3, 055/5, 103/2, 141/13,
281/1
- tayyār** Ar. Uçucu, uçan.
t. 198/8, 226/6
- tayyib** Ar. İyi, güzel, hoş.

- t. 179/8
- tazallüm** Ar. Sızlanma, yakınma.
t. kılmak 286/6
- tazarru'** Ar. Yalvarma, yakarma.
t. kılğanı 180/5
t. 021/1, 122/6, 122/7, 193/5,
279/7, 285/3, 296/10
t.+ dın 122/6
- tāze** Far. Taze; körpe; genç; yeni.
t. boldı 030/7
t. bolğay 320/7
t. bolup 248/1
t. èyler 282/8
t. 007/5, 056/2, 062/8, 090/1,
096/4, 097/10, 098/3, 117/11,
134/8, 185/4, 192/4, 199/7,
199/8, 210/2, 227/6, 251/8,
260/5, 266/4, 286/8, 289/1,
290/4, 321/1
gül-i t. 277/9
hün-ı t. 176/2
hüsn-i t. 192/7
şāh-ı t. 308/4
- tāzelik** Far. + T. Tazelik; körpelik;
gençlik.
t. 282/9
t.+ dın 289/3
- tāzi** Far. Tazı, av köpeği.
t. 095/7, 270/5
t.+ ler 104/3
- ta' zīm** Ar. Saygı gösterme, hürmet
etme; yüceltme.
t. 269/12
t.- i bisyār 124/3
- tāziyāne** Far. Kırbaç, kamçı; vasıta,
sebep.
t. 227/10, 281/3
meşel-i t. 227/9
- tê -** Demek, söylemek. Krş.: dê-.
t.- mişdür 169/1
t.- p 110/11
- te' ālā** Ar. "Yüksek olsun." anlamında
olup Allah'ın kutsiyet ve
büyüklüğünü göstermek için
söylenir.
t. 262/11
t.+ dın 295/9
t.+ nıñ 290/5
- te' āla'llāh** Ar. Allah yükseltsin.
t. 003/12, 205/5
- te' ālī** Ar. "Yüksek olsun." anlamında
olup Allah'ın kutsiyet ve
büyüklüğünü göstermek için
söylenir.
t. 005/12
- tebārek** Ar. Mübarek etsin!
t. 213/2, 234/10
- teber** Far. Balta.
t.- i pādīshāhī 038/7
- teberrük** Ar. Mübarek sayma, uğur
sayma.
t. 044/4
- tebessüm** Ar. Gülümseme.
t.+ dın 056/8
- tebhāle** Ar. Uçuk, dudak kabartısı.
t.+ lerdin 106/8
- tecellī** Ar. Görünme, belirme, ortaya
çıkma.
t. èyledi 027/7
- tecemmül** Ar. Süslenme, süs.
t. 101/13, 102/3
şe'n-i t. 270/2
- techiz** Ar. Gerekli şeyleri tamamlama,
donatma.
t. 300/10
- tedbir** Ar. Bir olayın sonucunu
düşünerek önlem alma, önlem.
t. èyledi 263/11
t. kılmak 271/10

- t. 037/13, 063/12, 072/3, 077/9, 078/6, 105/8, 255/4, 264/10, 305/5
 imkân-ı t. 109/12
 rişte-i t. 126/2
 şulh-ı t. 303/6
 t.- i zencir 077/9
 t.+ i 263/13
 t.+ ide 070/5
 t.+ idin 072/3, 197/5
 rişte-i t.+ in 044/8
 t.+ ini 056/3
- tedbîr-kâr** Ar. + Far. Tedbir alan kişi, tedbirli. (?)
 t. 071/9
- te'emmül** Ar. Derin düşünme, detaylı düşünme.
 t. kılmak 006/1
 t. 029/3, 203/8
 fikr-i t. 005/12
- te'essüf** Ar. Eseflenme, kederlenme.
 t. 217/9, 317/4
- tef** Far. Sıcaklık.
 t. 216/3, 317/4
- tefahhuş** Ar. Dikkatle inceleme, ayrıntılı gözden geçirme.
 t. kıldı 103/11
- tefekür** Ar. Düşünme.
 t. 240/1, 314/7
- tefrîf** Ar. Ortalamanın çok altında kalma.
 t. 009/1
- tefsân** Far. Sıcak, sıcaklık.
 t. 155/2
- teftiş** Ar. Kontrol etme, denetleme.
 t. kıldurmak 263/6
- têg -** Değmek, ulaşmak, dokunmak.
 t.- di 226/4
 t.- ey 053/9
 t.- ip 136/5, 136/6, 168/6
- t.- ipdür 087/10, 190/9
 t.- mey 141/13
 t.- se 051/4
 t.- ti 019/6, 079/8, 158/7, 181/9
- teh** Far. Kat, meretebe; dip, çukur.
 t. 100/2, 313/9
 t.- i gür 313/2
- tehâlûk** Ar. Can atma, atılma; birbirini çiğneyecek gibi koşuşma.
 t. 168/7
- tehî** Far. Boş; nafîle, boşuna; anlamsız, yararsız.
 t. eylep 207/3
 t. 169/3, 216/1, 239/7
 sāgar- ı t. 003/1
- tehî** Far. Boş; nafîle, boşuna; anlamsız, yararsız. (?)
 t. 238/5
- te'hîr** Ar. Geciktirme, sonraya bırakma; erteleme.
 t. 109/12, 263/6
 t.- i kıadr 141/8
 t.- i tevaqquf 217/3
- tehlîl** Ar. "Lâ ilâhe illallah." sözünü söyleme.
 zıkr-i t. 038/11
- tekâver** Far. Koşucu, seğirtici.
 t. 098/8, 280/7
 t.+ in 163/10, 227/3
- teķâzâ** Ar. Zorlayarak isteme, talep, arzu.
 t. 027/6, 217/3, 224/3
- tekellüm** Ar. Söyleme, konuşma.
 t. 251/11
 t.+ de 056/8
- teķfin** Ar. Kefene sarma, kefenleme.
 t. 300/10
- teķlîf** Ar. Görev verme, birinden bir şey isteme; öneri.

- t. kılp 201/1
t. 248/10, 308/3
- tekrār** Ar. Yineleme, bir daha yapma; yine, yeniden.
t. 062/7, 192/4, 223/7
- tek ü pū** Far. Öteye beriye koşuşmalar.
t.+ dın 110/6, 280/11, 319/10
- tel** Tepe, yüksek.
t. 153/4
- telā** Mo. Yeşillik, yeşil alan.
t.+ ğa 132/2
- telāfi** Ar. Eksiği giderme, zararı karşılama; tamamlama.
t. 268/10
- telḥ** Far. Acı.
t. etti 219/2
t. olsa 261/2
t. 089/11, 236/4
t.- i 'ıyş 277/11
t.+ ini 311/9
tamām-ı t.+ ni 191/10
- telḥ-kām** Far. Damağı acı; kederli, dertli.
t. 070/1
t.+ ı 069/11
- telkīn** Ar. Bir duyguyu, düşüncüyü aşılama.
t. 191/9
ders-i t. 048/10
- temāšā** Far. Seyretme, gezinti.
t. kılp 119/3, 306/1
t. kıldı 038/1, 103/5, 209/11
t. 006/6, 037/10, 120/3, 120/4, 130/9, 131/2, 144/5, 149/3, 194/1, 241/8, 252/3, 252/12, 275/8, 289/6, 302/2
meyl-i t. 114/7
revāc-ı revnaḥ-ı bāğ-ı t. 185/10
- temāšā-gāh** Far. Seyir ve gezinti yeri.
t. 117/11
- temāšāyī** Far. Bir temaşa, bir gezinti.
t. 293/10
- temelluḥ** Ar. Yaltaklanma, dalkavukluk; tevazu ve yumuşaklık gösterme.
t. 129/1, 193/7
rızk-ı t. 129/11
- temennā** Ar. Temenni, dilek, istek; dileme, isteme.
t. éyledi 289/9
t. éylep 293/8
t. kılganı 188/12
t. 087/10, 090/9, 125/7, 125/8, 144/5, 151/13, 157/11, 165/5, 194/9, 224/3, 232/5, 291/10, 309/10
t.+ sı 293/10
t.+ sıda 201/2
t.+ sıdın érđi 150/6
t.+ sıdın 231/4
t.+ sını 171/10
- temeshur** Ar. Maskaralık, alay.
t.+ dın 282/1
- temeyyüz** Ar. Öne çıkma, kendini gösterme, benzerlerinden farklı ve üstün olma.
t.+ im 105/11
- temür** Demir.
t.+ dın 241/4
- ten** Far. Ten, vücut, beden.
t. 007/4, 019/10, 045/8, 067/6, 074/4, 083/5, 083/11, 086/4, 117/8, 131/3, 131/10, 180/12, 188/5, 212/5, 297/9, 304/6, 317/5
ḳuvvet-i t. 278/9
t.- i nāzik 267/8
t.- i pāk 143/8
t.- i sīmīnga 243/1
t.- i zār 023/6
t.- i zārımda 161/10
t.+ de 167/12, 295/12
t.+ dın 317/2
t.+ ğa 063/2, 242/3
t.+ ge 106/6, 194/2, 215/10

- t.+ i 030/2, 055/7, 071/3, 200/1, 306/6
t.+ ide 017/3, 042/4, 053/2
t.+ idin 053/6, 272/6
t.+ idür 029/12
t.+ iğa 014/5, 136/9, 165/1, 204/1, 221/9, 256/3, 300/10
t.+ im 165/2
t.+ imdür 179/1
t.+ imğa 131/8
t.+ imni 215/9, 256/11
t.+ in 067/4
t.+ in 131/8
t.+ inğdin 144/12
t.+ ini 136/7, 144/8, 216/11, 246/9
t.+ ni 117/7, 128/6, 137/8, 162/6
- teñ** Denk, eşit.
t. 095/1
- tenahhî** Ar. Bir yana çekilme, uzak durma.
t. 202/3
- tenekkür** Ar. Kendini bildirmeme, tanınmayacak kılığa girme.
t. 068/4
- teng** Far. Tatlı.
t. 098/4, 189/5, 192/10, 192/11, 271/5
t.+ ler 084/10
- teng** Far. Dar; sıkıntı; zor, güç.
t. bolsa 260/12
t. 020/7, 075/2, 105/8, 113/9, 128/3, 128/10, 248/5, 274/10, 284/9, 296/12, 297/8, 305/6, 309/2, 309/7, 314/10
t.+ dür 307/1
t.+ i 269/9
- teng-bār** Far. Çok zor olan, erişilmesi güç.
t. 321/6
- tengi** Far. Darlık, züğürtlük.
hāl-i t. 265/8
- tenglik** Far. + T. Darlık, sıkıntı.
t.+ de 235/10
t.+ din 261/1, 265/12
- teng-nāy** Far. Sıkıntılı yer.
t. 312/1
- tenhā** Far. Yalnız, tek; boş yer, ıssız yer.
t. 116/3, 125/8, 195/10, 256/7, 282/8
dīdār-ı t. 156/11
- tenhālīk** Far. + T. Yalnızlık; ıssızlık.
t. 269/6
t.+ da 280/1
- tenhāyī** Far. Yalnızlık; tenhalık, ıssızlık.
enīs-i künc-i t. 313/4
- teñri** Tanrı, Allah, ilah.
t. 107/9, 234/10, 262/11, 285/1, 285/3
t.+ ge 001/10
- tèpret** - Hareket ettirmek, kimıldatmak.
t.- ip 118/2
- ter** Far. Taze; ıslak, yaş.
t. 062/8, 096/4, 097/10, 117/11, 134/8, 251/8, 290/4, 308/4
gül-i t. 253/4
hūşe-i t. 265/7
lülü-i t. 097/11
sāye-i t. 021/9
sebze-i t. 306/2
semen-i t. 306/7
t.+ ni 180/8
- têr** - Dermek, toplamak.
t.- sem 022/9
- terahhūm** Ar. Merhamet etme, acıma.
t. ëyleben 009/4
t. kıl 075/3
t. 021/3, 023/7, 073/6, 107/9, 287/9
- terakki** Ar. Yükselme, ilerleme.
t. kıldurmak 315/9

- t. 153/4
- terāzū** Far. Terazi.
t. 319/9
- têrel** - Derilmek, toplanmak.
t.- ip 015/12
- terennüm** Ar. Şarkı söyleme; şakıma.
t. 251/11, 257/11
- tergîb** Ar. Şevklendirme, isteklendirme;
ümitlendirme.
t.+ in 006/1
- terk** Ar. Bırakma, vazgeçme.
t. êt 003/3
t. êtti 145/10
t. èylep 084/4
t. 177/5
t.- i cevr 155/9
t.- i rāhatımnı 150/5
t.- i sevdā 161/6
t.- i şoḥbetiġa 187/8
- ter-rîz** Far. Tazelik saçan. (?)
müşg-i t. 117/10
- tertîb** Ar. Sıralama, dizme, düzenleme.
t. 102/7, 158/6
naḳş-ı t. 197/10
t.+ in 005/12
- tesbîḥ** Ar. “Suphanallah” kelimesini
söyleyerek Allah’ı yad etme.
t. 068/11, 162/7
- tesbîḥ-ḥ’ānî** Ar. + Far. Tespih etme,
tespih duasını okuma.
t. 121/7
- te’şîr** Ar. Etki, iz bırakma.
t. 195/9, 286/2
t.+ i 286/1
- teskîn** Ar. Sakinleştirme, yatıştırma.
t. 043/5, 138/3, 246/10
t.+ i 187/4
- teslîm** Ar. Emaneti sahibine verme,
karşı tarafın hükmü altına girme.
t. 236/9
tavḳ-ı t. 241/4
- tesvîd** Ar. Karalama, müsvedde.
t. 322/5
- teşne** Far. Susamış, çok istekli.
t. 058/9, 105/6, 106/6, 106/7,
114/9, 128/2, 210/5, 291/5
t.+ din 056/10
leb-i t.+ ge 089/3
t.+ lergā 089/2
- teşnelik** Far. + T. Susamışlık, çok
isteklilik.
t.+ din 134/9
- teşrîf** Ar. Şerefendirme, şeref verme;
gelme.
t. 101/11, 208/10
- tevaḳḳu’** Ar. Bekleme, umma; arzu
etme, isteme.
t. 122/7, 279/7
- tevaḳḳuf** Ar. Durma, eğlenme, bekleme.
te’ḥîr-i t. 217/3
- tevāriḥ** Ar. Tarih.
t. 037/7
- tevāzu’** Ar. Alçakgönüllülük.
t. 103/9
- têve** Deve.
t. 158/5
- teveccüh** Ar. Hoşlanma, beġenme, iltifat.
t.+ din 025/2
- tevekkül** Ar. Herhangi bir işte elden
gelen yapıldıktan sonra işin
sonunu Allah’a bırakıp kadere
razı olma.
t. 099/2, 248/10
- tevfîḳ** Ar. Yardım, Allah’ın yardımı.
t. 010/1, 033/1, 310/1

- t.- i gūşış 009/6
t.+ i 295/7, AY/2
t.+ ni 001/11
- tev-gīn** Far. Parlaklıkla dolu. (?)
t. 310/7
- tevḥīd** Ar. Allah'ın birliğini kabul etme,
Allah'ın bir ve tek olduğunu
söyleme.
t.- i ḥudāvend 192/4
- teym** Far. Hizmetçi.
t.+ ler 282/1
- tezerv** Far. Sülün.
t.+ i 066/8
- tezvīr** Ar. Yalan dolan, söze yalan
karıştırma.
t. 045/3
- tezyīn** Ar. Süsleme.
t. 033/4
- ṭıbg** Ar. Tıpkı, aynı. (?)
ṭ.- ı ḥad 002/10
- ṭıfl** Ar. Çocuk.
ṭ. ēken 205/11
ṭ. 225/9, 292/1
ṭ.- ı şīr 186/1
ṭ.+ ı 047/6
- ṭıflī** Ar. + Far. Bir çocuk.
ṭ. 269/8
- ṭıfl-mānend** Ar. + Far. Çocuk gibi.
ḥāk-pāy-ı ṭ. 006/2
- ṭınāb** Ar. Kazığa bağlanan çadır ipi.
ṭ. ēyler ēdi 248/5
- tındur** - Dindirmek; dinlendirmek,
rahatlatmak.
t.- dı 285/1
- ṭıḡla** - Dinlemek, kulak vermek.
t.- may 206/8
- tırās** Far. Üst taraftan yontma.
t. ēyler ēdi 276/9
zaḥm-ı t.+ ı 187/2
zaḥm-ı t.+ ıdın 187/2
- tırnaḡ** Tırnak.
zaḥm-ı t. 110/6
t.+ ın 050/9
- tīḡ** Far. Kılıç.
t. 054/6, 067/2, 079/7, 128/2
t.- ı ḥūnrīz 216/2
t.- ı mihriḡdīn 182/11
gevher-i t.- ı zebāndur 003/8
t.+ ı 032/3, 227/4, 256/11
t.+ ıda 078/4
t.+ ıdın 085/7, 095/2, 113/11,
238/4, 253/11, 306/6
t.+ ını 054/5, 233/9
- tik -** Dikmek, kurmak.
t.- ip 057/6, 120/4, 175/2
kōz t.- ip 175/1
t.- ti 018/1, 035/7
t.- tim 106/4
- tiken** Diken.
t. 099/2, 133/3
t.+ dīn 011/4, 133/3, 170/5
- til** Dil.
t. açıp 070/2, 159/1, 176/5
t. açtı 241/1
t. açtılar 018/10, 191/8
t. 003/9, 020/8, 025/10, 094/9,
121/6, 161/10, 316/5
kām-ı t. 020/5
şāḥib-i t. 303/4
t.+ de 085/10
t.+ ḡa 062/7, 314/6
t.+ i 129/10, 227/4, 268/3
t.+ ide 060/6, 073/6, 152/9
t.+ idin 238/12, 275/2
t.+ iḡa 165/5
t.+ im 001/3, 090/6, 106/8
t.+ imni 010/4
t.+ ini 222/1
t.+ iḡni 314/6
t.+ ni 001/5, 002/7, 003/11

- tıl** - Dilmek, kesmek.
t.- ür 188/7
- tilâl** Ar. Çisenti, serpinti.
t.+ i 052/8
- tile** - Dilemek, istemek, arzu etmek.
t. 235/2
t.- geni 201/2, 295/10
t.- p 158/7, 174/5, 201/10, 239/3,
252/10, 298/5, 321/9
t.- r 211/11, 216/6, 288/9
t.- y 048/1
- tîmâr** Far. Bakım, hizmet.
t. 280/2
bend-i t. 260/9
- tîmşâl** Ar. Suret, resim; sembol, simge.
t. 196/12, 199/11
- tîr** Far. Ok.
t. 063/12, 063/13, 218/5
t.- i ecelğa 273/8
t.- i fesâne 079/8
t.- i hâkî 106/10
t.- i peykân 056/5
t.+ i 013/10, 239/6
- tîrâr** Far. Saç lülesi, bukle.
t.- ı sîne 067/8
- tîre** Far. Karanlık, kara.
t. 139/11, 151/6, 186/9, 191/11,
244/6
ıışk-ı t. 272/8
- tîrelik** Far. + T. Karalık, siyahlık.
t.+ din 035/11
t.+ dūr 317/5
- tiriglik** Dirilik, canlılık.
t.+ din 236/3
t.+ niğ 317/4
- tiş** Diş.
t. 263/8
t.+ idin 057/9, 245/9
t.+ iniğ 152/7
- tîşe** Far. Balta, nacak.
t. 197/8
t.+ din 187/2
t.+ ni 197/4
t.+ si 122/9
- tişle** - Dişlemek, ısırarak.
t.- p 313/11
- titre** - Titremek.
t.- yü 088/8, 116/6
- tîz** Far. Tez, çabuk; keskin.
t. 018/3, 043/11, 101/10, 121/4,
137/7, 156/12, 157/7, 200/4,
225/3, 230/7, 238/7, 297/4,
306/7, 309/3, 314/6
hancer-i t. 055/1, 216/2
kâşid-i t. 101/8
şu^cle-i t. 252/2
- tiz** Diz.
t.+ iğa 246/1, 276/10
t.+ iniğ 051/5
- tîz-refîâr** Far. Çabuk yürüyüşlü.
rağş-ı t. 271/1
- tofrağ** Toprak. Krş.: tofrağ.
t. 087/11, 091/1, 094/8, 118/2
t.+ ıda 315/12
t.+ ıdın 014/7
t.+ iğa 133/2
t.+ ımızın 190/8
- tofrağ** Toprak. Krş.: tofrağ.
t. 096/2, 134/4, 218/11, 234/11,
239/6, 247/10
t.+ dın 094/7, 108/3, 278/4
t.+ ğa 108/2, 285/3, 302/7
t.+ iğa 073/3
- toğ** - Doğmak.
t.- ar 250/7, 317/6
t.- dı 088/11, 145/3, 254/5,
269/11
t.- mağay êrdi 088/10
t.- mas 254/4
t.- up 042/1, 053/3, 164/7

- toğra** - Doğramak, dilimlemek,
parçalamak.
t.- maḡ 232/5
- toğsan** Doksan. (?)
t. 130/7
- toğul** - Doğulmak.
t.- ğay 290/4
t.- mas 179/9
- toḡ** Tok, doymuş.
t. 127/11
- toḡuz** Dokuz.
t. 017/7, 019/7, 135/2, 269/8
t.+ nı 135/2
- tol** - Dolmak.
t.- dı 312/5
t.- sun 307/8
t.- up 054/11, 064/5
- tola** Dolu, doldurulmuş; çok, fazla.
t. AY/6
- tolduruḡluk** Doldurulmuş.
t. 217/7
- tolğan** - Dolanmak, eğmek.
t.- dı 142/5, 218/3, 223/2
t.- ıp 169/8
- tolun** Dolu.
t. 110/6
- tolunay** Dolunay.
t. 155/5, 177/1
t.+ ğa 041/9
- ton** Elbise.
t. 167/3
- toy** Düğün, eğlence.
t. 290/6
- töhmet** Ar. Suçlama; kesin olarak
ispatlanmadığı halde birisine
isnat edilen suç.
- t. érđi 220/2
t. 026/5, 160/3, 316/4
t.+ din 268/2
- tök** - Dökmek.
t.- er érđi 085/3, 090/3, 245/10,
247/7, 278/7, 299/4
t.- er 011/7, 061/10, 089/3,
161/11, 167/2, 306/4
t.- erge 210/3
t.- erler 006/6, 314/1
t.- mek 127/2
t.- mekdür 127/1
t.- ti 061/9, 064/6, 080/13, 082/5,
126/13, 134/3, 178/8, 185/4,
205/9, 258/8, 276/5, 288/4
t.- tüm 319/5
t.- üp 018/7, 046/12, 064/5,
077/1, 078/2, 082/6, 088/9,
108/1, 112/8, 127/2, 156/5,
159/11, 173/10, 176/2, 180/8,
245/6, 247/2, 248/9, 250/2,
250/3, 251/2, 256/8, 272/3,
284/1, 286/11, 288/3, 302/7,
303/1, 309/3
- tökül** - Dökülmek.
t.- di 076/5
t.- gen 113/1
- tön** - Dönmek.
t.- üp 125/3
- tört** Dört.
t. 098/11, 234/8
t.+ ni 039/9
- törtünçi** Dördüncü.
t. 138/11, 144/10, 299/7, 299/9
t.+ ğa 018/5
- tözi** Hepsi, bütün, tamamen.
t.+ ge 184/7
- tübā** Ar. Cennet ağacı.
t.- ı ḡırāmān 095/5
- tüde** Far. Yığın, küme.
t. 270/9

- ṭūfān** Ar. Şiddetli yağmur ve fırtına, Hz. Nuh zamanında meydana gelen şiddetli yağmur ve fırtına olayı.
ṭ.+ ıda 041/2
- ṭufeyl** Ar. Dalkavuk, yordakçı, sığıntı.
ṭ. 156/1
ṭ.- i nīl 145/9
ṭ.+ i 042/11
ṭ.+ idin 024/4
- ṭufeylī** Ar. Dalkavuk, yordakçı.
ṭ. 239/2
- tūğ** Far. Tuğ, sorguç.
t.+ ı 047/4
- ṭuğyān** Ar. Taşkınılık, azgınlık.
ṭ. 222/9
- tuhfe** Ar. Hediye, armağan.
t.+ ler 092/3
t.+ lerni 092/2
- tuhm** Far. Tohum.
t.- ı ırfān 190/9
t.- ı sevdā 087/10
t.- ı zerrīn 145/3
t.+ dın 190/10
- ṭulūʿ** Ar. Doğma, doğuş.
ṭ. ʿetkey 101/4, 138/9, 151/6
ṭ. ʿetmey 164/7
ṭ. ʿetti 147/7
ṭ. ʿeylep 059/8
ṭ.- ı şubḥ 164/5
- tūmār** Ar. Tomar.
ṭ.+ ı 137/5
ṭ.+ idin 070/5
- ṭuʿme** Ar. Yiyecek, azık; lokma.
ṭ. 017/4, 049/11, 099/2
- tur -** Durmak, beklemek; ayağa kalkmak.
t. 314/11
t.- ar 272/4
t.- arğa 107/1
- t.- dı 044/1, 066/2, 072/1, 207/8, 210/3, 225/6, 232/6, 287/1, 289/9, 303/10
şaf t.- dı 119/10
t.- dılar 084/7, 133/1, 270/2
t.- dum 224/5
t.- ğay 151/11, 171/6, 184/11, 274/9
t.- ğıl 134/7
t.- ma 163/6
t.- up 037/11, 037/13, 052/11, 068/1, 112/11, 212/10, 298/11
t.- updur 219/3, 240/10
ḳuds t.- ur 006/3
şöhret t.- ur 027/5
t.- uşdın 133/9
- ṭurfe** Ar. Görülmemiş, tuhaf, acayip; yeni.
ṭ. 049/1, 098/11, 112/2, 149/1, 156/4, 157/8, 161/1, 185/5, 205/3, 221/11, 247/9, 253/11, 261/8, 284/6, 296/4, 301/5
ʿayn-ı vişāl-i ṭ. 177/12
ṭ.- i raʿ nā 041/11
- turguz -** Durdurmak.
t.- dı 271/1
t.- ğumdur 137/12
t.- up 138/2
- ṭurre** Ar. Kıvrıkcık saç lülesi.
ṭ.+ sigā 026/6
- ṭurreliĝ** Ar. + T. Lüleli.
ṭ. 095/9
- turunc** Far. Turunç.
t. 230/7
t.+ ın 232/5, 232/6
- tūşe** Far. Azık, yiyecek.
t. 249/4, 264/6, 272/4, 316/3
- tut -** Tutmak, kavramak, alıkoymak; farz etmek.
t. 163/3
yıraḳ t. 075/11
t.- ar ʿerdi 085/2
t.- armiz 126/2

- t.- ğa 109/06
t.- ğanı 219/10, 233/1
t.- ğay ěrdi 177/1
t.- ğay 127/11, 298/9, 317/2
vaşan t.- ğay 236/7
t.- ğıl 151/4, 216/5
t.- madı 315/4
t.- mağ 108/8, 174/3, 278/11
rũze t.- mak 319/2
t.- mas ěrdi 030/8
t.- mayın 014/1
t.- miş 025/8
t.- sa 086/9, 124/12, 182/5
t.- sun 310/5
t.- tı 059/11, 076/6, 082/6, 140/2, 219/6, 225/5, 276/4
vaşan t.- tı 162/8
t.- tılar 216/4
t.- uğ 190/6
t.- up 016/4, 025/8, 027/7, 034/1, 037/10, 044/9, 046/6, 051/3, 058/4, 058/12, 059/4, 081/6, 082/5, 094/3, 128/11, 143/6, 147/3, 166/11, 167/6, 174/9, 188/2, 208/2, 209/2, 217/2, 218/10, 220/3, 221/7, 224/7, 225/11, 234/5, 239/4, 252/3, 258/4, 264/1, 284/4, 318/1
t.- updur 057/1, 078/5, 179/5, 186/6, 316/1
t.- updurlar 006/7
- tutaş** - Tutuşmak, ateş almak.
t.- ip 236/6
t.- tı 057/7, 076/5, 175/7, 193/3, 202/10, 205/4
- tũfi** Far. Papağan, dudu.
t. 035/1, 084/10, 109/8, 189/5, 320/9
- tũtiyā** Far. Kadınların gœzlerine şektikleri sũrme.
t. kıl 315/3
t. kıldıç 010/2
t.+ ğa 176/3
t.+ sı 010/3
- tũtiyāyi** Far. Kadınların gœzlerine şektikleri sũrme.
- t. 022/10
- tutmağlığ** Tutulmuş, tutulma. (?)
t. 174/2
- tutuğluğ** Tutulmuş, tutulma. (?) Krş.:
tutuğluğ.
t. 112/4
- tutuğluk** Tutulmuş, tutulma. (?) Krş.:
tutuğluğ.
t. 116/1, 226/6
- tuvağ** Duvak, œrtũ, perde.
t.+ ıdın 098/9, 110/7, 280/9
- tuy** - Duymak.
t.- up 236/3
- tuz** Tuz.
t.+ um 222/10
- tuzluk** Tuzluk.
t.+ umnı 222/10
- tũ** Tũrlũ her şey.
t. 088/10, 294/6
- tũb** Esas, temel. (?)
t. 075/10, 194/7
- tũken** - Tũkenmek, bitmek, sona ermek.
t.- di 163/4, 288/6
- tũkeř** - Birlikte tũkenmek. (?)
t.- ti 034/11
- tũlkũ** Tilki.
t. 311/8
- tũmen** On bin, pek çok.
t. 003/10, 009/6, 011/4, 011/6, 030/9, 031/2, 035/9, 052/8, 053/8, 061/11, 062/11, 081/10, 100/3, 125/2, 132/2, 163/7, 197/9, 204/3, 211/6, 251/1, 256/9, 281/11, 305/2, 307/11
- tũn** Gece.
t. ěrdi 138/10

- t. olsa 067/7
t. 006/10, 016/2, 016/8, 017/7,
036/4, 038/8, 045/7, 053/8,
053/11, 054/2, 054/7, 061/2,
061/3, 061/4, 061/5, 063/3,
063/5, 064/9, 073/1, 080/9,
081/6, 101/5, 101/6, 109/5,
115/8, 116/3, 121/6, 125/10,
137/3, 164/2, 167/5, 182/5,
188/4, 188/9, 188/14, 189/7,
193/9, 239/4, 249/11, 250/11,
251/3, 254/10, 255/3, 255/4,
255/5, 257/5, 257/6, 257/7,
261/8, 275/8, 277/5, 279/2,
280/7, 280/8, 281/6, 283/9,
289/6, 297/7, 297/8, 312/11
t.+ de 155/3, 164/4, 194/1, 294/7,
305/3
t.+ din 091/3, 251/11
t.+ ğa 059/7
t.+ i 250/6, 260/3, 305/5
t.+ ide 305/4
t.+ ler 305/3
t.+ leri 305/4
t.+ niñ 208/1
t.+ üm 154/11
- tünd** Far. Sert, haşin, şiddetli.
t. èdi 291/11
t. 098/6, 101/8, 308/4
- tünd-bād** Far. Sert rüzgar, kasırğa.
t. 134/10
- tünd-ħüyī** Far. Sert mizaçlılık, ciddiyet.
(?)
t. 026/11
- türlüg** Türlü, çeşitli.
t. 092/2, 146/8, AY/5
- tüş -** Düşmek.
t.- di 316/2
t.- er èrdi 294/4
t.- er 173/11
t.- ey 047/10
t.- ken 009/11, 046/1
t.- keni 063/8, 063/9
t.- key 128/5, 213/9
t.- me 133/9
- t.- megey 284/6
t.- se 086/10, 098/7, 126/7,
228/10, 229/8
t.- ti 038/2, 080/7, 106/5, 142/2,
149/3, 150/7, 158/3, 168/5,
202/10, 205/4, 215/4, 242/5,
255/6, 268/9, 277/9, 284/6
t.- tiler 228/1
t.- tüm 150/3
t.- üp 028/1, 097/4, 103/7,
160/11, 163/12, 180/10, 216/8,
247/9, 252/2, 261/8, 271/1,
277/5, 294/6
t.- üpdür 306/10
- tüş** Düş, rüya.
t. körgeni 123/5
t. 046/8, 058/12, 065/6, 078/8,
123/7, 124/8, 261/4, 261/5,
261/11, 265/2, 265/4, 265/5,
271/9, 293/6
t.+ de 016/6, 105/11, 205/11
t.+ din 019/9, 097/4, 124/4,
133/9, 261/10, 264/8
t.+ ide 072/5, 264/2, 295/9, 296/4
t.+ idin 070/4, 083/6, 261/9,
296/8
t.+ ige 080/3, 082/1, 259/12,
263/5
t.+ in 048/1
t.+ ke 271/7
t.+ üm 291/5
t.+ ümde 073/11, 124/2, 150/2,
292/1
t.+ ümdür 154/10
- tüşük** Oyuk, delik.
t.+ ke 137/4
- tüvān** Far. Güç, takat.
t.+ ım 193/12
- tüvānā** Far. Güçlü, kuvvetli.
t. 003/12, 008/12, 218/2
merd-i t. 139/8
- tüvān-ger** Far. Zengin, paralı.
t. 295/5
- tüvān-gerī** Far. Zenginlik.

- t.+ mdin 057/2
- tüz -** Düzmek, düzenlemek; söylemek.
t.- di 061/8, 206/10, 256/7, 301/11
t.- geni 104/9, 148/2, 193/5, 208/7, 243/11
t.- gey 151/9
t.- mek 005/12, 021/1
t.- üp 119/11, 144/4, 147/1, 270/2, 313/9
- tüz** Düz; düzlük.
t. èylep 109/9
t. 051/9, 164/1
t.+ de 069/1
- U-**
- u** Far. Ve. Krş.: ü, vu, vü.
u. 004/11, 007/1, 012/8, 014/6, 014/11, 018/9, 021/2, 025/9, 025/13, 028/6, 032/2, 033/10, 034/2, 034/9, 035/1, 036/4, 037/12, 038/9, 040/2, 041/6, 041/7, 046/7, 053/2, 053/6, 053/11, 054/2, 054/9, 056/7, 056/10, 059/7, 061/8, 061/11, 062/1, 062/2, 062/3, 062/6, 069/1, 071/2, 072/9, 074/7, 076/11, 077/3, 077/5, 078/1, 080/3, 081/2, 083/1, 083/5, 083/10, 084/6, 085/1, 085/3, 086/3, 086/7, 089/11, 090/4, 093/6, 096/2, 098/6, 098/9, 100/3, 100/10, 100/11, 101/1, 101/3, 101/12, 102/3, 102/6, 103/1, 103/10, 104/6, 104/8, 105/8, 108/5, 108/11, 109/8, 110/10, 111/1, 111/10, 112/3, 113/4, 113/7, 114/4, 116/5, 117/7, 117/8, 120/2, 123/4, 124/2, 126/5, 126/6, 127/8, 129/1, 129/8, 130/8, 132/3, 133/1, 134/1, 134/10, 136/2, 140/1, 141/12, 148/2, 150/4, 150/5, 154/11, 155/1, 155/5, 156/9, 158/5, 163/10, 164/4, 167/3, 168/9, 169/4, 169/10, 171/1, 171/4, 172/4, 173/1, 174/4, 175/3, 180/9, 181/10, 182/2, 183/7, 187/6, 187/10, 188/3, 189/8, 193/12, 198/2, 198/10, 198/11, 199/1, 199/5, 201/6, 202/3, 205/5, 205/7, 206/1, 208/4, 208/7, 209/2, 210/3, 210/6, 215/4, 217/10, 218/2, 222/1, 228/7, 228/11, 229/6, 229/7, 230/1, 231/11, 234/7, 239/5, 240/11, 243/3, 243/8, 248/10, 249/1, 250/3, 250/10, 255/8, 258/1, 259/2, 260/4, 261/2, 261/7, 262/2, 264/3, 264/4, 267/11, 268/1, 268/11, 269/2, 269/9, 271/6, 273/2, 274/4, 277/11, 279/3, 279/4, 280/2, 282/11, 283/7, 284/2, 286/11, 287/8, 290/1, 290/2, 293/4, 293/5, 295/8, 299/5, 299/9, 303/5, 304/8, 304/9, 308/7, 309/11, 310/2, 310/3, 310/11, 311/1, 312/1, 312/4, 313/3, 314/7, 315/8, 315/9, 316/8, 317/4, 319/2, 319/3, 320/8, 321/1, 321/8, AY/4
- ū** Far. O
ū. 057/2
- uç -** Uçmak.
u.- tı 014/7, 071/9, 175/10
u.- up 006/5, 025/12, 218/6
- uç** Uç, bir nesnenin baş veya son noktası.
u. 259/7
u.+ ıda 120/13, 136/10, 142/4, 164/11, 216/7, 237/1
u.+ ıdın 028/6, 056/6, 092/9
u.+ ığa 094/4, 240/9, 315/9
- uçmak** Cennet.
u. 055/11, 136/5
u.+ dın 019/3
- uçra -** Karşılaşmak, rastlamak.
u.- ğan 143/8
u.- p 219/13
- uçrat -** Karşılaştırmak.
u.- ip 305/10

- uçuk** Uçuk, dudak kabartısı, gözde olan ben.
u. 054/11, 057/2
- ‘ūd** Ar. Öd ağacı.
‘ū. 102/11
‘ū.- ı kumārī 099/7
- ufuk** Ar. Düz arazide veya açık denizde gökle yerin birleşir gibi görüldüğü yer.
u.+ dın 155/5
- uğra** - Uğramak.
u.- dı 221/5
- uğurla** - Hırsızlık yapmak, çalmak.
u.- p 188/2
- ‘uğde** Ar. Düğüm.
‘u. 109/2
‘u.- i mīm 049/4
- ‘uğūbet-sāz** Ar. + Far. Eziyet veren, ceza veren.
‘u. 004/6
- ulaştır** - Ulaştırmak.
u.- mağ 029/8
- ulı** Ulu, yüce. Krş.: uluğ.
u. 315/4
- uluğ** Ulu, yüce. Krş.: ulı.
u. 012/7
u.+ larğa 143/8
- uluğluk** Ululuk, yücelik.
u. 114/10, 164/11
- ‘umde** Ar. Dayanak, destek.
‘u.- i pās-ı enfās 317/2
- ‘unnāb** Ar. Hünnap.
‘u. 245/9
- unut** - Unutmak.
u.- mağdın 264/10
u.- mağ AY/3
- ur** - Vurmak, çarpmak; yardımcı fiil.
u. 057/7, 126/8, 316/6, 317/7
ka-dem u. 020/10, 312/1
mevc u.- adur 172/8
u.- ar ér-di 300/4
u.- dı 014/1, 014/2, 017/9, 018/6,
033/10, 077/11, 079/10, 150/2,
206/9, 207/8, 207/11, 245/4,
269/10, 300/5
baş u.- dı 108/10
berhem u.- dı 083/7, 303/10
dem u.- dı 035/7, 268/5
yüz u.- dı 243/5
u.- dum 226/8
baş u.- dum 285/5
baş u.- ğan ér-di 283/9
u.- ğan 065/10
halka u.- ğan 304/10
per u.- ğan 127/7
u.- ğanı 058/12
şu‘le u.- ğanı 123/5
u.- ğay 170/10, 191/4, 272/6
pūye u.- ğay 091/8
u.- ğıl 215/5
u.- ma 163/6
dem u.- ma 184/4
u.- madı 036/7, 088/6
u.- mağıl 020/11, 212/4
u.- mağ 135/11
baş u.- mağ 143/2
u.- mağdın 191/5, 238/11
u.- mağ 282/7
baş u.- mağ 282/7
u.- may 037/2, 175/11
u.- mayın 109/1
u.- miş 049/11, 071/1, 157/8
u.- sam 284/9, 284/10
u.- sağ 194/4
mevc u.- uğluk 321/4
u.- up 007/4, 013/1, 013/10,
017/8, 024/12, 050/10, 077/2,
084/8, 107/8, 110/5, 111/8,
119/2, 133/5, 157/1, 165/8,
175/11, 193/4, 202/6, 213/8,
215/9, 246/1, 248/3, 266/7,
272/2, 276/7, 276/10, 315/4
cūş u.- up 321/8
kāc u.- up 300/4
mevc u.- up 106/8

- pūye u.- up 119/1
halka u.- updur 304/7
- ‘**urūc** Ar. Yukarı çıkma, yükselme.
‘u.- ı ‘arş 016/10
- uruġluġ** Vurulmuş. (?)
u. 112/4
- uŝat** - Ufalamak, kırmak, parçalamak.
u.- tım 155/11
u.- tıñ 222/10
- uşbu** Bu, işte bu.
u. 092/4, 096/2, 101/2, 151/13,
190/9, 199/3, 219/6, 283/12
- uşol** O, işte o.
u. 002/3, 009/8, 013/6, 015/1,
017/3, 017/6, 017/11, 019/8,
022/4, 026/1, 033/12, 039/8,
040/2, 041/9, 045/1, 074/5,
078/8, 082/9, 093/5, 103/6,
105/2, 107/2, 111/9, 114/10,
119/6, 121/9, 122/8, 128/4,
136/1, 137/2, 142/10, 149/11,
211/3, 249/12, 266/11, 269/2,
274/8, 274/11, 275/9, 301/8,
317/7
- ‘**uŝŝāk** Ar. Aşıklar.
‘u. 186/8, 230/9
‘u.- ı bī-dil 244/8, 253/9
- ‘**uṭārid** Ar. Merkür gezegeni.
‘u. 018/3, 204/10
- uyaġlıġ** Uyanıklık.
u.+ ġa 055/3
- uyķu** Uyku.
u. 016/6, 054/11, 055/4, 063/2,
073/10, 074/3, 081/11, 082/1,
082/8, 166/4, 251/2
u.+ da 073/8, 082/2
u.+ dın 055/9, 073/10, 123/12,
221/3, 254/8, 296/8
u.+ dur 073/9
u.+ sıda 059/3
u.+ sıdın 070/3, 158/11
- uyu** - Uyumak.
u.- ma 021/5
u.- p 264/2
u.- r 067/8, 251/5
u.- rda 083/6
- uyukla** - Uyuklamak.
u.- p 055/3
- uzak** Uzak, irak.
u. 240/2, 313/3
- uzal** - Uzanmak, yetişmek.
u.- ġay 183/6
- uzat** - Uzatmak.
u.- tı 145/4
u.- tılar 228/1
- uzluķ** Sanat, maharet.
u.+ umnı 222/10
- uzun** Uzun.
u.+ dur 101/5
- ‘**uzv** Ar. Organ.
‘u.+ ıġa 259/1
- Ü-
- ü** Far. Ve. Krş.: u, vu, vü.
ü. 001/2, 001/9, 002/1, 002/6,
003/1, 004/7, 004/10, 005/4,
005/12, 007/8, 008/1, 011/9,
013/6, 014/4, 015/2, 015/6,
015/9, 016/3, 018/3, 020/3,
021/1, 024/6, 024/11, 024/12,
025/2, 025/11, 026/5, 027/1,
028/5, 028/6, 028/7, 028/11,
029/7, 029/8, 031/2, 031/4,
032/2, 032/11, 033/5, 033/9,
034/9, 034/10, 035/9, 036/4,
036/5, 037/5, 037/12, 037/13,
038/6, 038/9, 038/10, 040/2,
040/5, 041/7, 041/10, 042/11,
043/6, 045/7, 045/8, 045/11,
046/7, 047/8, 049/9, 052/1,
052/2, 052/3, 052/6, 052/8,
052/11, 053/3, 053/8, 054/2,
054/6, 056/4, 056/11, 057/3,

057/5, 057/9, 058/12, 059/1, 059/7, 059/11, 061/8, 061/9, 062/1, 062/2, 062/3, 062/6, 063/10, 064/4, 064/9, 064/11, 066/5, 067/5, 067/6, 068/4, 068/11, 069/1, 070/4, 070/8, 071/2, 071/9, 072/12, 074/7, 074/11, 076/8, 076/9, 077/10, 078/4, 078/7, 079/4, 080/9, 080/10, 081/2, 083/4, 083/5, 083/10, 087/3, 088/4, 088/9, 089/8, 091/7, 092/4, 094/5, 095/5, 096/5, 096/10, 097/10, 098/5, 099/2, 099/6, 101/7, 101/13, 102/4, 102/7, 109/12, 113/2, 115/7, 115/8, 116/11, 119/10, 120/4, 121/6, 124/11, 126/4, 126/5, 128/3, 133/2, 135/1, 135/3, 135/9, 136/2, 140/9, 143/7, 144/2, 148/1, 148/2, 153/3, 153/6, 153/8, 154/9, 155/6, 157/9, 158/5, 160/3, 161/9, 162/7, 162/10, 164/2, 164/4, 165/5, 165/10, 166/1, 166/5, 167/1, 167/5, 167/7, 168/11, 169/5, 170/9, 171/11, 172/5, 172/6, 173/12, 174/1, 174/6, 175/8, 177/4, 178/6, 179/7, 184/3, 184/11, 185/1, 187/5, 188/4, 188/5, 188/12, 190/3, 190/4, 192/2, 193/10, 194/7, 194/10, 196/3, 196/5, 196/6, 196/9, 198/2, 198/9, 199/1, 201/3, 202/10, 203/2, 204/1, 204/4, 205/11, 206/2, 206/3, 208/6, 208/13, 209/9, 210/6, 210/7, 212/2, 214/3, 214/6, 214/9, 216/3, 219/7, 220/3, 221/6, 223/6, 223/7, 224/10, 225/7, 228/2, 229/3, 230/9, 230/10, 231/1, 231/3, 237/7, 238/3, 238/5, 239/1, 240/10, 242/11, 243/3, 244/3, 244/10, 245/9, 247/2, 250/6, 250/7, 250/8, 251/6, 255/10, 257/6, 257/9, 258/1, 258/3, 259/11, 260/2, 260/6, 260/11, 268/4, 269/5, 269/6, 269/12, 270/8, 270/9, 274/9, 274/11, 278/2, 278/7, 278/8,	279/2, 280/5, 280/8, 281/6, 281/7, 285/2, 286/5, 288/6, 288/8, 290/9, 290/10, 294/4, 294/10, 296/2, 297/7, 297/8, 299/5, 300/10, 301/5, 301/7, 304/6, 304/9, 305/5, 305/6, 308/4, 309/3, 309/4, 310/3, 310/8, 311/9, 312/11, 313/10, 314/4, 314/10, 315/7, 317/5, 320/5
	üç Üç. ü. 024/11, 038/2, 075/5, 094/7, 135/2, 138/10, 138/11, 143/7, 182/5, 190/11, 226/6, 245/6, 299/8
	üçün İçin. ü. érdi 090/4 ü. 008/9, 009/10, 016/11, 068/9, 090/6, 091/6, 091/7, 092/2, 093/11, 106/5, 107/9, 118/8, 135/8, 138/12, 141/5, 187/4, 192/3, 263/5, 263/6, 265/12, 272/7, 272/8, 304/4
	üçüncü Üçüncü. ü. 080/3
	üftāde Far. Düşkün, biçare; aşık, tutkun. ü. bolmağ 315/12 ü.+ lergā 304/9 ü.+ lerni 022/1
	üftān ü hīzān Far. Düşe kalka (gitme). ü. 294/7
	ükül - Yığılmak, toplanmak. ü.- di 175/9
	ümem Ar. Ümmetler. ü.+ ğā 021/12
	ümīd Ar. Umut. ü. èylep 088/1 ü. 050/2, 091/10, 096/11, 104/12, 117/1, 174/1, 210/2, 219/7, 232/10 der-i ü. 208/2 gül-i ü. 151/10

- nişān-ı şubḥ-ı ü. 236/2
vişāl-i ü. 086/1
ü.- i iḥsān 304/9
ü.- i pāybūsī 247/3
ü.- i vaşl 102/10
ü.- i vaşl-ı cānān 238/12
ü.+ i 031/5, 104/9, 105/1
ü.+ ide 139/2
ü.+ iğā 208/12
ü.+ im 002/2, 036/11, 180/3
- ümīd-vārī** Ar. + Far. Umutlu olma durumu, ümitlilik.
ü. 050/2
dāğ-ı ü. 116/11
- ümmeṭ** Ar. Bir peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.
ü.+ i 024/3
ü.+ iğā 171/8
- ümmühānī** Özel ad. Hz. Ali'nin ablası.
ü. 016/4
- ünde** - Çağırarak, seslenmek.
ü.- di 202/10
ü.- sin 290/3
- ündür** - İndirmek.
ü.- gey 122/5
- üryān** Ar. Çıplak.
ü. 136/7, 146/1
- üslüb** Ar. Tarz, yol.
ü. 195/2
- üst** Üst, üst taraf.
ü.+ ide 110/2, 136/11, 138/4, 172/9, 274/12, 281/9, 295/7
ü.+ idin 051/5
ü.+ iğē 093/1
ü.+ ke 105/10
- üstād** Far. İlim veya sanatta üstün olan kimse, usta.
ü. 049/1, 238/10, 258/9
kilk-i ü. 120/12
ü.- ı dānā 198/1
ü.- ı pürfen 171/11
- ü.- ı pürkār 172/9
ü.- ı zerkār 113/6
ü.+ ge 197/3
ü.+ ı 313/5
ü.+ lardın 303/3
- üstün** Üst, yukarı, yüksek.
ü. 005/3, 013/9, 064/2, 068/1, 068/10, 074/4, 077/11, 084/8, 087/9, 098/11, 121/8, 176/7, 209/11, 211/4, 211/8, 256/6, 276/1, 276/3, 278/1, 304/2
- üstüvār** Far. Sağlam, dayanıklı; güvenilir.
ü. kılğaylar 310/2
- üştür** Far. Deve.
ü. 110/5
- üz** - Kesmek, koparmak.
ü.- di 076/11, 160/10, 263/11
ü.- er 034/7, 288/9
ü.- eyin 098/11
ü.- geni 208/6
ü.- gey 188/2
ü.- gil 298/3
ü.- medi 291/10
ü.- mek 033/5, 177/3
ü.- mekdin 179/2
ü.- üp 077/2, 130/10, 166/10, 245/3, 263/11
- üze** Üzerinde, üzerine; üstünde, üstüne.
ü. 020/4, 024/9, 064/7, 097/11, 118/10, 186/4, 189/10, 205/11, 211/6, 240/6, 254/7, 307/4, 316/1, 317/10, 321/2
ü.+ sige 255/1
- üzengü** Üzengi.
ü.+ ğā 298/1
- üzre** Üzerinde, üzerine; üstünde, üstüne.
ü. 004/1, 008/1, 008/3, 016/11, 020/4, 045/11, 046/1, 048/4, 049/3, 050/9, 071/10, 076/9, 086/2, 091/2, 098/2, 112/8,

- 113/8, 113/11, 116/5, 118/2,
119/5, 120/7, 133/3, 134/3,
135/6, 145/4, 155/6, 163/6,
229/10, 261/1, 262/1, 262/11,
271/2, 271/3, 273/4, 280/5,
283/7, 285/8, 290/2, 292/4,
299/10, 300/9
- üzük** Kesik, kesilmiş.
ü. 219/7, 219/8
- üzül -** Kesilmek, kırılmak, koparılmak.
ü.- düğ 301/3
ü.- gen 219/8
ü.- gey 128/8
ü.- mek 051/1
ü.- se 052/7
- V-**
- vā** Far. Uzaklaştırmak, götürmek.
v. 111/4, 189/5
- vācib** Ar. Yapılması gerekli olan; dinen yapılması farz derecesine yakın olan iş.
v. érür 268/10
v. 001/8, 001/9, 005/12, 094/10, 164/2
v.+ dür 005/10
- vācid** Ar. Vücuda getiren, mevcut olan.
vücūd-ı v. 005/1
- va' d** Ar. Söz verme; yapılmasına söz verilen şey.
v.+ inğa 111/10
- va' de** Ar. Bir iş için önceden belirtilen süre; söz verme.
v. bērdi 262/9
v.- i kāmım 111/9
v.+ si 104/9
- vādī** Ar. İki dağ arasındaki çukurca arazi veya geçit.
v. 172/8
v.+ side 021/2, 024/3
v.+ sin 002/1
- vaḥdet** Ar. Birlik, teklik; bir olma.
v. 025/11
kaşr-ı v. 163/8
- vaḥset-hāne** Ar. + Far. Korku evi.
v.+ din 301/8
- vaḥşī** Ar. Yabani.
v. 124/12
- vaḳār** Ar. Ağırbaşlılık, ciddiyet.
v. 014/11, 321/8
kūh-ı v. 249/1
- vāḳı' a** Ar. Olay, hadise.
v.+ m 219/10
- vāḳıf** Ar. Bilen, haberdar olan.
v. bolğanı 167/9
- vāḳı' c** Ar. Vuku bulan, olan, cereyan eden.
v. bolğanı 290/6
v. bolur 267/4
v. 296/4
nesr-i v. 019/1
v.+ din 077/8, 153/5
- vakt** Ar. Çağ, zaman, devir.
v. 098/6, 221/3, 312/11
v.- i çendān 307/1
v.- i ḥamūşī 308/10
v.- i irdād 192/2
v.- i kāmranī 291/11
v.+ i 117/4, 162/11, 194/1, 196/3, 310/6, 317/5
v.+ ide 097/10, 193/10
v.+ idin 122/5
v.+ im 213/5
v.+ imni 215/7
- vaktī** Ar. + Far. Bir vakit, bir zaman.
v. 151/9, 274/11, 275/3, 275/5, 295/2
- v'allāh** Ar. "Allah için", "Allah hakkı için" anlamına gelen yemin.
v. 051/8
- v'allāhü a' lem** Ar. En iyisini Allah bilir.
v. 020/11

- vām** Far. Borç.
v. 073/10
- var** Var, mevcut. Krş.: bar.
v. 029/12, 300/3
- varak** Ar. Yaprak, yazılı kağıt.
v.+ dın 313/7
v.+ dur 313/7
v.+ lar 320/5
v.+ nı 318/5
- vāriş** Ar. Mirasçı.
v.+ lerin 298/5
- varṭa** Ar. Tehlikeli durum, uçurum.
v.+ sığa 072/6
- vaşf** Ar. Nitelik, özellik, vasıf.
v. éterge 082/3
v.- ı bīnaẓīrin 048/1
v.- ı cebrā'il 025/10
v.- ı kemāli 082/4
v.+ ı 020/1, 024/5, 047/8, 047/9
v.+ ıda 319/5
v.+ ın 160/11, 288/4
v.+ ımı 149/11
- vāşıl** Ar. Ulaşan, erişen, vasıl olan.
v. bolup 216/1
v. 026/6
- vaşıyye** Ar. Bir kimsenin ölümünden sonra yapılmasını istediği şey, vasiyet. Krş.: vaşıyyet.
v. 262/8
- vaşıyyet** Ar. Bir kimsenin ölümünden sonra yapılmasını istediği şey, vasiyet. Krş.: vaşıyye.
v. kıldı 262/3
v. kılğanı 260/1
v. 124/9
- vaşl** Ar. Kavuşma, ulaşma.
nevīd-i v. éylep 102/10
v. olmasa 188/8
v. 104/9, 151/9, 177/12, 244/3
bārgāh-ı v. 295/11
- çerāğ-ı v. 151/10
ümīd-i v. 102/10
v.- i cānān 201/8, 304/6
ümīd-i v.- i cānān 238/12
v.- i yūsuf 201/7
v.+ ğa 051/10
v.+ idin 154/10, 238/9, 296/1
v.+ iğa 230/9
v.+ in 160/11
v.+ iñ 087/10, 189/6
v.+ iñdin 253/10
v.+ iñğa 196/8
- vaṭan** Ar. Yurt.
v. tutğay 236/7
v. tuttu 162/8
v. 278/11
- vāveylā** Ar. Çılgılık, feryat.
v. 219/1
- vāy** Ar. "Eyvah, yazık" anlamına gelen ve üzüntü belirten ünlem.
v. 302/1
- vebā** Ar. Veba hastalığı.
v. 303/5
v.+ nıñ 236/1
- vech** Ar. Sebep, vesile.
v.+ din 011/8, 061/4
v.- i mergüb 154/7
- vech** Ar. Tarz, üslup, biçim.
v. 035/2
v.+ idin 233/10
- vedā'** Ar. Ayrılırken birbirine selam ve esenlik dileme, ayrılma.
v. éylep 299/6
v.+ ım 298/7
- vefā** Ar. Sözünde durma, sevgi ve dostlukta sebat ve devamlılık.
v. 010/9, 013/7, 075/10, 140/11, 232/7, 297/5
v.- yı küş 222/5
v.+ dın 036/7
baħr-i v.+ dın 066/9
v.+ lar 135/3

- v.+ sı 160/8
- vefā-dār** Ar. + Far. Vefalı.
v. 043/7
- vefā-dārā** Ar. + Far. Ey vefalı.
v. 301/4
- vefā-dārī** Ar. + Far. Vefalılık, vefalı olma durumu.
v. 301/4
- vefāt** Ar. Ölüm, ölme.
v. bolup 269/6
v. 295/10
v.+ ıdın 274/3
- veger** Far. Eğer, ister.
v. 001/7, 037/4, 085/5, 170/8, 180/12, 240/10, 261/4, 308/2, 309/8
- veh** Ar. “Yazık, vay” anlamına gelen ünlem.
v. 089/3
- vehm** Ar. Kuruntu, yersiz korku; şüphe.
v. étip 092/10, 106/11
v. étmey 218/2
v. 135/10, 182/11
kemend-i v. 024/11
v.- i cān 051/1
v.- i hayāl 264/9
v.- i idrāk 005/2
v.+ i 175/3, 237/9
v.+ idin 141/2, 209/7, 292/5
- velī** Ar. Ama, fakat, ancak. Krş.: velīkin.
v. 015/2, 024/10, 026/11, 029/1, 030/9, 041/8, 044/2, 051/3, 051/8, 059/3, 059/11, 060/4, 060/7, 065/1, 065/6, 065/8, 069/10, 072/3, 076/1, 089/6, 093/6, 093/9, 094/7, 101/5, 104/7, 108/4, 111/10, 113/7, 113/9, 115/9, 115/10, 116/1, 123/2, 123/8, 126/10, 129/8, 131/5, 138/2, 143/1, 143/5, 148/5, 148/8, 157/10, 158/1,
- 169/3, 173/5, 173/10, 174/9, 174/10, 174/11, 175/1, 175/2, 177/5, 178/11, 179/2, 194/3, 202/2, 206/3, 209/7, 217/1, 217/2, 223/8, 232/10, 238/4, 241/8, 245/8, 249/8, 250/9, 254/7, 261/2, 261/10, 272/9, 275/4, 280/5, 291/10, 292/5, 300/2, 303/3, 319/4
- velīkin** Ar. Ama, fakat, ancak. Krş.: velī.
v. 044/7, 058/6, 088/6, 095/1, 140/2, 202/3, 245/10, 312/4
- vesme** Ar. Rastık, kaş boyası.
v.+ din 202/5
reng-i v.+ niş 097/10
- vesvās** Ar. Vesvese veren, şeytan.
envā^c -1 v. 309/4
- veyā** Ar. + Far. Ya da, yahut.
v. 050/2, 221/9, 240/6, 251/10, 254/6, 256/2
- veyāhūd** Ar. + Far. Ya da, veya, yahut.
v. 251/9
- vezīr** Ar. Valilik, vekillik gibi yüksek rütbelerde bulunan “paşa” unvanını taşıyan kimse.
v. 036/5
v.- i şāh-ı mışrī 083/2
- vezn** Ar. Ölçme, tartma; ölçü.
v.+ i 153/2
v.+ içe 153/3
v.+ idin 319/9
v.+ iğa 139/8
- vīrān** Far. Yıkık, harap; yıkıntı, harabe.
v. 006/4, 075/11
v.+ da 008/2, 277/11
- virāne** Far. Yıkıntı, harabe.
v.+ si 179/6

- vird** Ar. Sık sık ve devamlı okunan dua; belli zamanlarda okunması adet olan Kur'an cüzleri.
v. 081/4
- vişāl** Ar. Ulaşma, kavuşma, vasıl olma; vuslat.
v. 116/9, 150/10, 165/6, 173/6, 201/2, 203/6
v.- i bezm 161/9
'ayn-ı v.- i tūrfe 177/12
v.- i ümīd 086/1
v.- i yār ēdi 177/11
v.- i yūsuf 295/8
v.+ i 043/8, 043/10, 087/11, 114/5, 223/8, 238/6, 279/4, 296/1
v.+ im 295/6
v.+ imdīn 216/6
v.+ iñ 074/9, 210/4, 288/2, 289/5
v.+ in 190/2
v.+ iñdin 211/11
- vizr** Ar. Günah.
sebzezār-ı v. 130/10
- vu** Far. Ve. Krş.: u, ü, vü.
v. 033/6, 046/10, 058/12, 075/10, 085/7, 091/5, 107/10, 115/5, 120/9, 132/4, 135/9, 138/7, 140/11, 144/9, 148/1, 151/7, 156/3, 158/1, 164/5, 167/9, 170/12, 171/1, 171/9, 180/6, 186/3, 188/10, 188/11, 191/3, 193/4, 199/6, 218/7, 219/10, 220/6, 225/3, 225/9, 227/4, 233/2, 238/2, 250/1, 250/2, 255/2, 255/6, 259/11, 263/6, 274/4, 276/11, 277/2, 279/12, 283/2, 283/3, 286/8, 290/6, 292/10, 295/5, 297/1, 297/10, 298/9, 307/4, 317/11, 320/10
- vuḥūṣ** Ar. Vaḥşiler, yabancılar.
v. 054/8
- vuşla** Ar. Bir şeyi başka bir şeye ekleyen, bitişiren; ek, yama.
v. 280/7
- vü** Far. Ve. Krş.: u, ü, vu.
v. 002/11, 012/1, 012/2, 014/9, 018/9, 021/1, 025/9, 026/5, 029/1, 029/6, 030/3, 033/12, 034/11, 036/2, 038/6, 040/4, 042/2, 053/1, 059/2, 060/11, 062/8, 063/8, 063/10, 064/11, 067/8, 072/5, 072/7, 078/7, 080/4, 088/8, 090/12, 096/4, 096/11, 100/8, 101/12, 104/9, 109/3, 117/7, 120/2, 120/10, 123/5, 129/2, 129/9, 130/9, 131/3, 134/8, 141/10, 156/8, 156/9, 156/11, 163/11, 167/8, 167/11, 170/8, 172/5, 172/8, 173/7, 175/5, 177/7, 179/8, 180/5, 186/10, 189/2, 193/5, 195/1, 203/8, 204/2, 208/5, 208/6, 212/1, 218/2, 224/6, 225/5, 227/4, 228/11, 243/11, 251/8, 254/1, 255/2, 257/5, 259/12, 263/7, 269/4, 269/6, 270/5, 270/6, 270/8, 283/4, 284/7, 289/5, 290/4, 290/6, 295/10, 301/4, 301/9, 306/3, 306/4, 306/7, 308/4, 308/10, 310/9, 315/10, 319/4
- vücūd** Ar. Beden, varlık.
v. 011/4, 012/7, 033/10, 315/1
levḥ-i v. 197/10
v.- ı ālāyiş 019/11
v.- ı vācid 005/1
v.+ ı 005/12, 013/2, 014/4, 026/3, 160/2, 171/9, 204/11, 212/6
v.+ iğā 019/5
v.+ um 032/2, 117/5
v.+ uñ 234/8, 316/11
- vühūm** Ar. Kuruntular, yersiz korkular; şüpheler.
v.+ ı 171/3
- vüs'at** Ar. Genişlik, bolluk, rahatlık.
v. 261/1
- Y-**
- yā** Far. Ya da, yahut, veya.
y. 030/4, 037/3, 068/9, 071/4, 075/5, 127/2, 154/10, 221/1,

- 251/7, 289/4, 291/5, 301/10, 304/2, 312/11
- yā** Ar. “Ey” anlamına gelen seslenme ünlemi.
y. 002/2, 010/6, 010/9, 021/3, 039/2, 055/5, 125/2, 147/10, 205/5, 291/5, AY/6
- yā** Ar. Arap alfabesindeki “y” harfi.
y. 008/1, 031/4
- ya -** Yaymak.
y.- dı 077/3
- ya** Yay.
y. 077/5
y.+ sız 077/5
- yād** Far. Anma, hatırlama; hatıra, gönül.
y. bērmekni 260/1
y. ētmekdin 262/4
y. ētti 256/5
y. 081/8, 138/1, 233/8, 262/4, 269/1, 290/12, 301/3, 314/5, 315/4
y.+ ı 003/4, 045/7
y.+ ıda 013/6, 278/5
y.+ ığa 058/10, 262/8
y.+ ın 256/4
y.+ ıngā 010/4
- yādigār** Far. Bir kimseyi veya bir olayı hatırlatan nesne veya kişi; hatıra.
y.+ ı 033/8
- yādigārī** Far. Bir yadigar, bir hatıra.
y. 032/9
- yafrak** Yaprak.
y. 198/7
- yağ -** Yağmak.
y.- ar 271/11
y.- dı 277/5
y.- ıpdur 103/3
y.- mağay 265/11
y.- sa 089/2
- yağ** Yağ.
y.+ dın 225/4
- yağı** Düşman.
y. 061/6, 276/11
- yağış** İyi, güzel.
y. 001/11, 009/1, 020/8, 139/1, 143/4, 163/2, 177/4, 183/9, 205/5, 214/5, 241/10, 298/6, 319/2
y.+ larğa 249/4
y.+ nı 293/5
y.+ rağ 249/1, 315/6
y.+ rağdur 241/10
y.+ rağrak 184/10
- yağ -** Yakmak, ateşe vermek.
y.- masa 236/10
y.- sam 023/5
y.- tı 147/8, 284/8
- yağa** Elbise yakası; kıyı, taraf.
y.+ dın 164/7
y.+ sı 249/7
y.+ sın 059/10
- yağıl -** Dokundurulmak, tesir ettirilmek.
y.- dı 079/9
y.- mış 014/6
- yağın** Ar. Şüphesiz ve kesin bilgi; iyi bilme.
y. 225/5
- ya‘kūb** Özel ad. Hz. Yakup Peygamber.
y. 039/5, 041/4, 041/5, 044/7, 045/5, 046/5, 046/6, 120/9, 120/13, 121/2, 123/9, 129/1, 131/4, 132/1, 132/7
bāğ-ı y. 042/2
dāğ-ı y. 042/2
dīn-i y. 290/10
y.-ı şeydā 141/7
y.+ dın 044/2
y.+ nıñ 040/5, 123/11
- yākūt** Ar. Değerli bir süs taşı.
y. 099/6
kufl-i y. 159/8

- yalbar** - Yalvarmak.
y.- dım 135/4
- yalğan** Yalan.
y. 035/6, 035/8, 125/3, 223/4
y.+ dın 268/3
- yaman** Kötü, fena.
y. 009/1, 010/6, 016/4, 065/2,
107/3, 141/1, 183/9, 189/10,
220/7, 223/11, 241/11, 293/5
y.+ dın 242/1
y.+ lar 004/10
y.+ ların 203/1
y.+ nın 141/2
y.+ rağdur 241/11
- yamanlık** Kötülük, fenalık.
y.+ dın 141/1
- yamğur** Yağmur.
y. 271/11
y.+ ıdın 134/8
- yan** Taraf, yön; kenar.
y. 015/3, 030/3, 058/13, 085/9,
086/7, 091/7, 101/1, 110/4,
110/8, 128/3, 131/1, 131/2,
165/8, 168/6, 179/1, 186/4,
196/7, 199/3, 199/5, 199/9,
199/11, 202/6, 205/2, 218/6,
229/7, 229/9, 241/8, 270/2,
270/9, 271/11, 320/5, 321/5
y.+ da 152/4, 199/2
y.+ dın 083/8, 084/9, 100/11,
144/3, 151/10, 223/5, 281/8
y.+ ı 070/8, 093/7, 319/10
y.+ ıda 023/3, 234/6
y.+ ıdın 046/3
- yan - Yanmak.**
y.- ar 191/11, 260/5
y.- dı 104/7, 193/4, 254/9
y.- ğay 080/8, 151/10, 317/8
y.- ıp 123/11, 151/11
y.- sa 225/4
- yan - Dönmek, yönelmek.**
y.- dı 266/2
- y.- ğay 051/4
y.- ıp 090/10, 097/1, 143/9,
230/12
y.- madım 240/2
y.- mağğa 218/10
- yana** Yine, tekrar. Krş.: yene.
y. 034/11, 037/12, 037/13,
044/10, 045/3, 124/2, 124/10,
141/5, 153/2, 178/3, 266/6,
274/6, 301/8
- yaña** Yan, taraf.
y.+ sı 176/4
- yandaş** Yandaş, arkadaş.
y. eylep 293/4
y. 133/9
- yandur - Tutuşturmak, yakmak.**
y.- dı 028/2
y.- sa 244/4
y.- up 072/8
y.- updur 074/11
- yâne** Far. Harç, pamuk tiftiği tohumu.
y. 272/3, 272/7
y.+ sidür 249/2
- yañı** Yeni.
y. 034/10, 036/6, 073/1, 164/5,
247/1, 280/11
- ya' nî** Ar. Demek ki, sözün kıyası,
doğrusu.
y. 016/8, 070/4, 074/7, 130/8,
135/10, 148/10, 177/8, 189/9,
190/1, 297/8, 306/8, 314/7
- yañlıg** Gibi, benzer.
y. êrdi 018/11, 080/2, 173/4,
190/2
y. 002/3, 007/3, 008/5, 021/5,
025/2, 027/9, 029/1, 037/2,
044/8, 054/3, 060/3, 071/10,
077/1, 078/9, 081/6, 086/3,
089/5, 098/4, 103/3, 108/11,
111/3, 117/9, 120/12, 123/7,
123/9, 123/12, 126/3, 131/1,
134/9, 137/2, 139/7, 139/11,

- 141/6, 144/2, 146/5, 154/7,
158/9, 167/10, 173/2, 174/8,
179/4, 185/3, 195/11, 199/7,
209/6, 215/5, 221/8, 234/9,
241/7, 248/8, 252/10, 254/1,
256/10, 256/11, 257/9, 258/11,
262/6, 264/6, 268/2, 273/6,
277/11, 288/3, 301/2, 305/4
y.+ da 108/1
- yār** Far. Sevgili.
y. bolsun 066/5
vişāl-i y. êdi 177/11
y. êrdi 060/7
devlet-i y. êrdi 274/11
ḥayāl-i y. êrdi 060/11
pūr-i y. ʿiṣṣ 065/5
suāl-i y. êrdi 060/11
rıżā-yı y. êrür 184/6
y. olsa 175/6
y. 023/9, 031/1, 039/10, 041/8,
046/12, 062/7, 065/6, 066/3,
076/1, 079/1, 082/3, 085/4,
087/5, 089/11, 094/10, 097/5,
110/10, 115/7, 115/10, 119/10,
126/8, 138/5, 155/8, 160/9,
171/2, 195/11, 213/5, 233/10,
260/2, 262/10, 275/9, 279/5,
286/9, 286/10, 312/8, 314/11,
319/5, 321/6
cilve-i y. 073/9
dil-i y. 203/2
ḥayāl-i y. 063/4
ḥāhiş-i y. 188/8
ḥātır-ı y. 079/6
ḥuzūr-ı y. 061/9
saʿādet-i y. 015/8, 155/9
şoḥbet-i y. 275/5
y.- i ʿazīzī 081/7, 182/7
y.- i dilḥāh 063/3, 258/6
y.- i ḥudāyī 312/5
y.- i mışrdın 088/7
pīr-i y.- i ʿiṣṣ 065/5
y.- i dīdār 073/11
y.- i meʿyūs 262/9
y.- i nīkūḥāh 286/9
y.+ dīn 259/4
y.+ i 015/2
y.+ idīn 060/10
y.+ iḡa 081/1
- y.+ ni 239/2
- yar** - Yarmak, bölüp ayırmak.
y.- dıḡ 161/3
- yara** Yara.
y. +dur 071/2
- yārā** Far. Güç, kuvvet, takat.
y. 071/2
ḥadd-i y. 052/9
- yarān** - Faydalı olmak, uygun hale
gelmek.
y.- ır 285/4
- yaşaş** - Uzlaşmak, razı gelmek, uygun
gelmek.
y.- up 080/5
- yarat** - Yaratmak.
y.- miş 082/9
y.- mişdur 074/8
- yarıl** - Yarılmak, ikiye bölünmek,
yarılıp açılmak.
y.- ḡanı 085/7
- yarım** Yarı, yarım.
y. 136/8
- yārī** Far. Dostluk; yardım.
y. èylep 055/8
y. 118/5, 254/11, 301/4
- yārī** Far. Bir sevgili.
y. 129/5, 184/6, 277/7
- yārīlūḡ** Far. + T. İsteme, istek; hoşluk.
y. 317/10
- yarlıḡ** Buyruk, ferman.
y.+ ı 269/12
- yarut** - Aydınlatmak, parlatmak.
y.- ḡay 150/8
y.- ḡıl 139/6
- yasa** - Düzenlemek, hazırlamak;
süslemek.

- y.- p 102/5, 109/12
y.- pdur 113/6
- yasan** - Süslemek.
y.- ı 087/4
- yāsemīn** Far. Yasemin.
y. 166/6
y.+ ni 146/7
- yastan** - Yaslanmak, dayanmak.
y.- ıp 022/8, 087/11, 166/11
- yaş** Göz yaşı.
y. 064/5, 064/6, 272/3, 284/1
y.+ ı 011/8, 062/6, 211/5
y.+ ıdın 080/12, 285/2
y.+ ımı 093/11
y.+ қа 026/4
cem^c-i y.+ lar 054/1
- yaş** Doğumdan beri geçen ve yıl birimiyle hesaplanan zaman.
y. 136/11, 175/11
- yaşıl** Yeşil.
y. 122/8, 185/7, 231/8
- yaşur** - Saklamak, gizlemek.
y.- dı 146/7
y.- mış 049/11
y.- ur 068/4
- yat** - Yatmak, uzanmak.
y.- ğay érđi 004/11
y.- ğay 214/1
y.- ıp érđim 220/10
y.- ıp 123/10, 133/11, 280/4
y.- ıpdur 087/11
y.- ıpdurmiz 022/3
y.- tı 079/10, 320/2
- yāt** Far. Yabancı.
y. 036/8
- yav** - Yaklaşmak.
y.- mas 005/4, 026/5, 160/3
- yav** Parlak. (?)
y. 159/4
- yāver** Far. Yardımcı.
y. 023/8, 155/7, 237/3, 260/2, 291/7
derd-i y.+ ğa 248/3
- yavu** - Yaklaşmak.
y.- may 274/6
- yavuk** Yakın.
y. 107/6, 194/5, 253/5
y.+ da 140/4
y.+ lardın 046/9
- yavukluk** Yakınlık.
y. 005/7
- yavuş** - Yakınlaşmak, yaklaşmak.
y.- tı 101/7
- yay** Yay.
y.+ ı 005/6, 025/4
- yay** - Yaymak, sermek.
y.- dı 243/4
- yayla** - Yaylada oturmak, yaylaya çıkmak.
y.- p 172/8
- yaylağ** Yayla.
y. 166/8
- yaz** - Yazı yazmak, açmak.
y.- ar 070/10
y.- arge 063/9
y.- dı 050/8, 232/7
y.- geni 063/11
y.- gey 251/5
y.- ıp 010/7, 010/8, 025/5, 137/8, 196/5, 198/5, 202/11, 246/1, 258/9, 277/2
y.- ıpdur 008/3, 120/12
ħať y.- mağ 197/6
- yaz** Yaz mevsimi.
y. 316/8
- yazıl** - Yazı yazılmak, kaydedilmek.
y.- dı 320/8

y.- miş 049/2, 094/2, 219/12

yaz-perver T. + Far. Yaz mevsimini seven.
y. 134/8

yê - Yemek.
y.- diler 229/11
y.- mes 038/6
y.- mesde 316/2
y.- mey 238/5, 244/2
y.- p 125/4, 170/10, 222/10, 264/5
ğamını y.- p 167/5
y.- yler 264/7

yêdle - Koklama, güzel koku almak.
y.- p 298/11

yegâne Far. Biricik, tek.
y. 156/8, 167/10, 172/11, 232/9, 253/5
dür-i y. 155/10
nağş-ı y. 196/5
serv-i y. 244/5
y.+ niğ 003/5

yehūd Ar. Özel ad. Yahudi, İsrailoğulları.
y. 298/6

yek-bār Far. Bir defa, bir kez.
y. 075/3, 103/9

yek-dil Far. Gönülleri birbirine uygun, gönülleri bir olan.
y. olmak 011/1
y. 010/11
y.+ ğa 011/4

yek-reng Far. Bir renkte olan, tek renk.
y. 297/8

yek-sān Far. Düz; bir, beraber.
y. êdi 297/7
y. êrdi 115/7
y. 040/9, 126/4, 151/12, 156/1, 159/11, 181/9, 182/3, 192/4, 266/3, 273/11
‘afv-ı y. 010/8

yek-ser Far. Bir baştan bir başa.
y. 267/6

yek-tā Far. Tek, eşsiz, benzersiz.
y. 052/11, 107/11, 113/5, 114/10, 120/13, 295/7
dür-i y. 075/7, 290/11
y.- yı zamāne 198/3
dür-i y.+ ğa 137/1

yek-tene Far. Yalnız başına.
y. 064/1

yêl Yel, rüzgar.
y. 004/9, 168/6, 213/5, 260/5
y.+ din 168/7, 169/3, 170/4
y.+ ğa 206/7

yemek Yemek.
y.+ ni 311/6

yene Yine, tekrar. Krş.: yana.
y. 036/6, 076/6, 079/11, 083/11, 091/2, 099/10, 100/6, 104/7, 107/10, 112/7, 114/5, 126/8, 126/9, 132/1, 136/2, 142/3, 148/9, 149/5, 153/3, 154/1, 158/11, 172/2, 182/8, 186/7, 196/1, 199/3, 206/10, 207/7, 207/8, 214/10, 233/5, 266/6, 283/4, 283/11, 285/7, 285/8, 288/1, 289/4, 289/5, 290/12, 298/2, 298/7, 299/7, 299/9, 314/8

yêr Yer, yeryüzü.
y. 004/1, 005/3, 011/3, 014/4, 016/11, 025/2, 066/2, 074/7, 095/10, 099/8, 100/7, 103/9, 110/7, 121/5, 138/11, 153/8, 182/3, 186/10, 191/3, 199/6, 199/8, 272/2, 273/11, 290/3, 294/11, 302/7, 303/10
y.+ de 020/11, 025/5, 027/8, 089/10, 115/9, 122/4, 138/13, 143/7, 149/1, 163/8, 168/8, 186/2, 196/5, 198/10, 198/11, 199/9, 226/8
y.+ din 018/10, 022/5, 053/3, 101/8, 265/11

- y.+ ge 044/10, 067/11, 068/11, 077/2, 096/2, 112/9, 129/12, 141/13, 145/3, 147/3, 150/3, 216/9, 224/6, 242/8, 302/4, 302/5, 316/2
y.+ i 133/4, 186/7
y.+ ide 052/5
y.+ inçdin 248/11
y.+ ni 080/12, 092/1
- yêt -** Erişmek, ulaşmak; yetişmek; kafi gelmek.
y.- er 117/11, 170/4, 183/4, 227/1, 254/3, 286/4
y.- ip 017/9, 028/4, 054/9, 072/11, 083/10, 084/3, 113/3, 123/1, 123/3, 135/6, 137/7, 138/6, 143/7, 147/3, 148/1, 148/9, 167/3, 192/2, 215/2, 218/6, 218/9, 248/1, 250/6, 252/9, 258/10, 266/1, 272/4, 277/10, 282/4, 289/1, 308/4
y.- ken 155/3
y.- key êrdi 136/5, 195/8
y.- key 079/6, 131/8, 138/11, 151/2, 168/7, 279/1, 281/2, 295/12
y.- küm 062/6
y.- medi 292/3
y.- megey 168/4
y.- mes 004/11, 038/6, 135/10, 309/6
y.- mesün 011/4
y.- mey 191/11, 272/5
y.- miş 024/11, 065/3
y.- se 021/3, 170/5, 242/8
y.- sün 304/6
y.- ti 024/9, 045/4, 074/1, 083/5, 083/11, 094/4, 094/7, 101/10, 112/5, 122/8, 130/1, 138/13, 154/11, 156/10, 190/1, 196/2, 201/3, 208/9, 244/6, 257/4, 271/4, 273/7, 275/3, 282/2, 289/10, 299/3, 319/7
y.- tim 194/3, 221/6, 224/6
y.- tiş 295/6
y.- ür 141/7
- yête** Yedi.
- y. 024/9, 082/9, 100/2, 198/3, 264/4, 264/6, 265/9, 265/10, 276/4
y.+ ge 264/5
- yetim** Ar. Yetim, babası ölmüş olan.
y. kaldı 042/7
- yêtinçi** Yedinci.
y. 207/11, 208/4
y.+ din 207/11
y.+ ğa 018/8, 208/9
y.+ si 198/4
- yêtiş -** Yetişmek, ulaşmak.
y.- kençe 047/9
y.- sem 022/5
y.- ti 103/2
- yêtkür -** Ulaştırmak. Krş.: yêtür -
y. 119/6, 230/11, 297/3
y.- di 018/8, 092/4, 209/3, 216/3, 309/1, 321/10
y.- diler 019/8, 129/12, 242/2
y.- geni 141/10, 197/1
y.- gey 054/4, 101/9, 216/8
y.- gil 287/2
y.- me 242/11
y.- megey 037/3
y.- mek 040/6
y.- se 213/7
y.- seş 194/4
y.- üñler 083/9
y.- üp 111/1, 116/6, 137/11, 215/6, 259/7, 289/11, 317/8
y.- ür 111/3, 118/3, 153/1
- yêtür -** Ulaştırmak. Krş.: yêtkür-.
y. 011/11, 236/8
y.- gey 091/10, 205/6, 264/1
- yezdân-perestî** Far. Allah'a tapan, Allah'a bağlı olan.
meyve-yi y. 190/11
- yığ -** Yığmak, toplamak, bir araya getirmek.
y.- dı 072/3
y.- ip êrdi 152/2
y.- ip 025/6, 199/4

- yıgaç** Ağaç.
y.+ ka 308/5
- yıgı** Ağlama; göz yaşı.
y. 317/11
- yıgıl** - Yığılmak, toplanmak.
y.- dı 320/5
y.- dılar 102/2
y.- ğan 049/8
y.- ip 054/1
y.- sun 267/1
- yıgım** Yığın, topluluk, kalabalık.
y.+ nı 148/12
- yıgla** - Ağlamak.
y.- ban 247/7, 279/8, 285/3
y.- dı 108/2, 210/3, 225/2, 287/9
y.- dıñ 317/10
y.- p 018/4, 122/6, 133/11, 151/3,
246/11
zār y.- p 246/11
y.- r 181/7
y.- rım 107/8
- yıglaş** - Ağlaşmak.
y.- tılar 302/8
- yıgşur** - Toplamak.
y.- dı 250/1
- yıkıl** - Yıkılmak, yere düşmek,
devrilmek.
y. 119/4
y.- dı 018/4, 019/1, 074/6, 082/6,
105/10, 134/10, 149/4, 158/10,
282/11, 299/7
y.- dılar 124/3, 242/6
y.- dım 161/2
y.- dıñ 149/8
y.- ğanı 148/3
y.- ğay 034/2, 079/4
y.- ğumdur 230/11
y.- sa 133/11
- yıl** Sene, on iki aylık dönem.
- y. 121/6, 237/7, 262/8, 265/7,
265/8, 265/9, 265/10, 266/9,
277/11, 283/7
y.+ dur 150/5
y.+ larda 265/10, 271/11
y.+ nıñ 316/7
- yılan** Yılan.
y. 077/11, 098/8, 169/8
- yırağ** Uzak. Krş.: yırağ.
y. 136/1
- yırağ** Uzak. Krş.: yırağ.
y. bol 095/3
y. èylep 010/6
y. èyler 263/2
y. tut 075/11
y. 046/9, 314/11
y.+ dın 104/13, 106/9, 252/11,
252/12
y.+ dındur 107/5
y.+ dur 101/6
y.+ ğa 046/9, 126/6
y.+ rağ 184/10
- yıraqlık** Uzaklık.
y. 005/7, 184/10
y.+ dın 070/1
- yırd** - Yırtmak, parçalamak. (?) Krş.:
yırt-
y.- 318/5
- yırt** - Yırtmak, parçalamak. Krş.: yırd-
y.- ip 218/10, 221/7
- yiber** - Göndermek. Krş.: iber-
y.- di 173/1, 187/8, 204/9,
230/10, 315/1
y.- diler 101/8
y.- dıñ 009/2
y.- gen erdi 137/6
y.- gey 096/10, 239/8
y.- gil 043/11, 130/8
y.- güm 094/3, 096/1
y.- ip 086/1
- yigit** Genç, delikanlı; mert, alp.
y.+ ler 102/6

yigitlik Gençlik; mertlik. y. 317/5	282/5, 282/10, 297/6, 298/2, 304/9, 304/12, 305/2, 305/5, 307/7, 309/2, 310/9, 311/4, 318/6, 318/9, 318/10, 319/1
yigrek Daha iyi. y. 313/11	y.+ dın 008/11 y.+ dur 002/4, 029/9, 029/11, 032/3, 035/3, 035/6, 113/10, 234/4, 264/10, 289/5, 305/4, 311/2
yilde - Koklamak, kokusunu almak. y.- p 132/11	y.+ tur 160/6, 160/8, 192/5, 208/1, 212/3, 218/7
yok Yok, mevcut olmayan, bulunmayan. y. bolğay 199/10 y. édi 026/3, 044/7, 167/4, 199/10 y. érdi 014/2, 036/1, 036/3, 041/7, 064/3, 065/2, 112/1, 148/7, 155/1, 250/10, 259/8, 267/11, 268/7, 276/6, 279/5, 283/1, 283/8, 292/8 y. érse 036/2 y. ét 309/10 y. étkey 183/6 y. étkil 240/3 y. éylep 117/7 y. oldı érse 317/6 y. oldı 044/9 y. olduğ 309/11 y. olğay 072/9 y. olmay 275/2 y. 002/10, 003/2, 005/4, 005/6, 008/7, 009/5, 011/5, 017/3, 017/5, 019/10, 024/12, 029/5, 029/12, 030/2, 033/8, 035/6, 035/11, 043/1, 043/8, 050/2, 051/11, 054/11, 057/4, 060/10, 062/3, 073/10, 076/2, 081/9, 082/7, 088/7, 090/8, 096/5, 105/5, 111/1, 116/9, 118/6, 122/10, 126/9, 129/5, 131/11, 136/1, 136/4, 151/1, 152/9, 154/4, 155/1, 157/2, 157/3, 157/10, 160/8, 163/3, 168/8, 169/3, 172/1, 174/1, 185/9, 191/1, 194/6, 207/5, 208/11, 214/11, 220/2, 223/3, 228/8, 231/5, 233/4, 235/6, 237/1, 238/9, 240/11, 251/2, 251/7, 254/1, 254/3, 259/10, 262/5, 263/8, 267/3, 267/9, 268/2, 269/7, 272/10, 278/6, 282/3,	yokarı Yukarı. y. 209/7 y.+ n 053/4
	yokluk Yokluk. y.+ dın 259/8
	yol Yol. y. bérnegil 089/6 y. 007/2, 017/2, 019/4, 023/1, 034/2, 051/10, 052/1, 058/6, 071/1, 089/6, 103/11, 119/5, 130/6, 136/8, 141/13, 144/12, 167/8, 169/6, 191/2, 245/2, 271/7, 283/7, 285/8, 300/1 ‘adem-i y. 309/10 y.+ da 011/1, 058/5, 066/1, 091/8, 096/1, 109/2, 112/9, 130/3, 140/2, 208/1, 228/5, 235/1, 279/2, 287/1, 309/8, 312/7, 317/2 y.+ dın 009/9, 023/9, 138/13, 155/3, 170/2, 170/3, 300/2 y.+ ğa 009/3, 100/4, 103/1, 109/6, 120/8, 132/12, 188/5, 193/4, 317/11 y.+ ı 284/9 y.+ ıda 005/6, 032/1, 114/12, 132/3, 148/11, 158/7, 161/1, 181/8, 194/4, 246/8, 252/4, 270/10, 271/2, 278/11, 279/11, 281/11, 312/4 y.+ ıdın 033/11, 157/1, 171/5, 284/2, 299/10 y.+ ığa 007/6, 029/6, 184/8, 310/1 y.+ ın 009/12, 263/1 y.+ ını 248/5, 283/4, 297/2

- y.+ nı 279/1
y.+ umğa 111/8
y.+ uñ 010/3
y.+ uñda 022/3, 207/2, 234/11
y.+ uñğa 022/1
y.+ uñnı 010/2
- yol** - Yolmak, koparmak.
y.- up 302/5
- yolda** - Yol göstermek, yollamak.
y. 022/1
y.- ğay 312/7
y.- p 264/1
- yoluğ** - Karşılaşmak, buluşmak,
rastlamak.
y.- sa 119/4
- yorul** - Tabir edilmek, yorumlanmak.
y.- ğay 225/7
- yömür** - Tahrip etmek, viran eylemek.
y.- gen 308/4
- yū** Far. Boyunduruk.
y. 202/2
- yu** - Yıkamak, temizlemek.
y.- dı 057/11, 059/2
y.- dılar 303/1
y.- dum 067/4, 284/11
y.- ğay 321/7
y.- ğıl 236/9, 318/1
y.- may 318/2
y.- p 143/8, 258/1, 279/8
y.- r 011/8
y.- sam 023/2
- yulduz** Yıldız.
y. 135/1
y.+ nı 123/4
- yum** - Yummak, kapamak.
y.- up 123/7, 164/1
- yūsuf** Özel ad. Hz. Yusuf Peygamber.
y. érđi 045/7, 045/8
mağām-ı y. érđi 231/2
- y. 013/5, 036/1, 044/6, 045/6,
046/4, 072/5, 080/3, 114/3,
120/9, 120/13, 123/4, 123/9,
124/10, 126/5, 129/2, 130/11,
132/3, 138/3, 138/6, 139/1,
139/7, 140/8, 141/10, 142/1,
143/1, 144/3, 144/8, 147/9,
148/1, 148/4, 151/7, 151/12,
153/2, 156/6, 156/9, 158/2,
158/7, 159/11, 167/8, 169/5,
169/7, 170/12, 171/9, 172/10,
173/4, 173/6, 174/9, 174/10,
175/1, 175/2, 175/4, 177/6,
180/5, 180/6, 181/3, 181/6,
183/3, 184/3, 184/9, 185/1,
185/4, 188/10, 188/12, 189/3,
190/2, 191/7, 192/3, 193/5,
196/6, 196/7, 196/11, 201/1,
206/5, 206/9, 208/4, 208/5,
208/10, 209/7, 212/3, 215/6,
216/4, 217/1, 217/3, 217/11,
219/9, 219/12, 223/1, 225/2,
225/9, 225/12, 230/12, 231/2,
231/7, 233/1, 234/1, 237/3,
237/12, 238/1, 238/4, 238/9,
241/1, 243/4, 243/10, 249/10,
249/11, 250/2, 251/3, 254/7,
255/2, 257/10, 259/11, 260/7,
260/12, 262/3, 263/5, 263/11,
265/5, 266/3, 268/11, 269/5,
270/7, 273/10, 274/3, 275/2,
275/4, 278/5, 280/5, 281/9,
282/1, 282/2, 282/7, 283/2,
283/4, 284/2, 286/7, 286/12,
287/9, 287/11, 288/1, 288/10,
289/4, 289/9, 290/5, 292/10,
293/6, 293/8, 294/1, 294/6,
295/9, 296/1, 296/4, 296/8,
296/9, 297/9, 297/11, 298/4,
298/11, 300/7, 301/7, 303/4,
320/9
ahvāl-i y. 256/1
behr-i y. 293/9
cemāl-i y. 035/1
dīdār-ı y. 147/2
fāl-i y. 256/1
ğayr-ı y. 258/8
hazret-i y. 279/11
huşmān-ı y. 126/12
ihvān-ı y. 126/12

- mişāl-i y. 198/11
 şākird-i y. 192/3
 şehir-i y. 293/9
 vaşl-i y. 201/7
 vişāl-i y. 295/8
 y.- ı hürşid-i tábān 249/12
 y.- ı mihr 144/10
 y.- ı şānī 036/2
 y.+ da 268/7
 y.+ dīn 041/8, 121/11, 143/10,
 160/10, 216/7, 233/6, 257/11,
 264/11, 267/11, 278/6, 278/7,
 282/5, 283/8, 294/7, 299/2, 299/9
 zīkr-i y.+ dur 278/9
 y.+ ğa 038/2, 041/8, 044/5,
 044/11, 123/1, 123/3, 132/7,
 139/5, 144/11, 147/5, 164/2,
 167/1, 169/4, 192/5, 209/6,
 233/7, 234/6, 239/1, 240/4,
 261/7, 261/11, 269/10, 273/6,
 290/7, 292/4, 302/9
 y.+ imdīn 282/3
 y.+ nı 041/9, 132/2, 140/7,
 160/11, 188/3, 201/10, 202/2,
 204/9, 225/11, 233/2, 255/9
 y.+ nıñ 037/5, 040/4, 054/5,
 158/3, 163/10, 174/11, 282/4
 y.+ um 130/3
- yūsufi** Özel Ad. Hz. Yusuf gibi güzel olan.
 y. 187/7
- yusun** Üslup, adet, kanun.
 y.+ dur 051/7, 181/1
- yut** - Yutmak.
 y.- ar 269/8
 y.- arġa 135/7
 y.- up 060/3, 061/6, 108/11,
 109/1, 250/10
- yüger** - Yürüme. (?)
 y.- ğay 107/3
- yügür** - Koşmak, çabuk hareket etmek.
 y. 031/8
 y.- dī 018/5, 033/10, 084/4,
 103/7, 205/3, 218/5, 218/9,
 271/4, 301/7
- y.- düm 107/5, 161/1, 221/6,
 224/5
 y.- ğan 065/10
 y.- ğay 034/3, 171/6
 y.- se 005/2
 y.- sem 022/7, 094/11
 y.- señ 024/3
 y.- üp 032/10
- yügürüş** - Koşuşmak, birlikte hızlı hareket etmek.
 y.- üp 103/8, 130/9, 291/1
- yük** Yük, ağırlık.
 y. 158/5
 y.+ dīn 005/11
 y.+ ini 312/3
 y.+ ünñi 312/6
- yülen** - Eğilmek.
 y.- miş 256/9
- yümn** Ar. Uğur, bereket.
 y.+ idīn 260/4
 y.- i şāh 206/5
- yür** - Yürüme. Krş.: yürü-.
 y.- dī 141/5
 y.- diler 140/8
 y.- gen 299/10
 y.- se 133/7, 133/9
- yürek** Kalp, gönül.
 y. 089/10, 123/2, 175/6, 178/7,
 285/2
 y.+ i 085/7
 y.+ ni 082/5, 173/10
- yürgür** - Yürütmek.
 y.- gey 106/9
- yürü** - Yürüme. Krş.: yürü-.
 y.- p 101/7, 119/1, 214/10
 y.- r 012/9, 052/1, 067/8, 077/7,
 130/7, 308/3
 y.- rde 098/6, 172/8
 y.- rdīn 135/6
 y.- rġa 092/3
 y.- rler 265/12

- yürüklük** Yürüyüşlü, hareketli. (?)
y. 055/9
- yürüt** - Yürütmek, hareket ettirmek.
y.- key 101/8
y.- ti 146/11
- yüz** Yüz sayısı.
y. 005/2, 007/4, 009/6, 011/3, 011/4, 023/6, 034/5, 060/4, 060/5, 061/1, 061/11, 063/13, 079/7, 081/5, 081/10, 089/8, 089/10, 091/5, 093/6, 097/7, 099/4, 099/5, 099/6, 099/7, 100/6, 101/1, 102/5, 105/8, 106/9, 112/3, 114/1, 114/8, 115/11, 116/5, 125/2, 128/1, 128/2, 141/7, 146/1, 152/7, 153/1, 153/5, 155/10, 159/6, 187/11, 197/3, 204/3, 206/4, 213/7, 231/10, 237/7, 239/3, 255/6, 255/10, 261/2, 284/7, 305/3, 320/6, 321/1
- yüz** Çehre, yüz.
y. urdı 243/5
y. 051/9, 059/5, 162/8, 176/1, 203/7, 250/6, 274/9, 294/3, 321/1
y.+ ge 294/3
y.+ i 018/11, 038/8, 041/9, 049/5, 056/6, 057/1, 072/12, 074/5, 077/3, 091/3, 123/9, 137/3, 158/2, 158/10, 164/7, 175/10, 178/4, 204/7, 251/1, 282/2, 306/7
y.+ ide 049/6, 058/1, 175/3, 203/1, 278/3
y.+ idin 013/4, 051/10, 057/7, 059/2, 147/9, 150/9, 160/4, 172/6, 241/11, 300/9
y.+ idür 152/6
y.+ iğa 018/2, 160/3, 227/2
y.+ ige 050/10, 118/1, 121/5, 146/2, 210/1, 246/11, 276/4, 276/7, 277/9, 300/4, 317/6
y.+ in 037/2, 047/11, 055/8, 074/6, 079/2, 092/11, 093/4, 108/2, 110/7, 119/3, 230/9, 237/8, 245/11, 275/6, 285/3, 302/7, 312/11
y.+ ine 229/8
- y.+ ini 077/2, 084/6, 203/4, 209/11, 225/12, 301/11
y.+ iniğ 015/11, 024/8
y.+ ni 096/2, 284/1
y.+ niğ 143/8
y.+ üm 255/11, 301/1
y.+ ümde 239/7
y.+ ümdin 011/8
y.+ ümğa 010/2
y.+ ümni 023/1
y.+ üğ 022/6, 066/7, 139/6, 159/7, 161/2, 206/3
y.+ ünde 133/7
y.+ üğde 192/6
y.+ üğdin 021/7, 074/11, 196/1, 210/10, 302/6
y.+ üğge 159/10
y.+ üğni 066/11, 287/7
- yüz** - Kesmek, koparmak.
y.- di 134/3
- yüzlen** - Yüzünü dönmek, yönelmek.
y.- di 255/6, 264/5
y.- geni 096/12, 101/12
y.- gey 151/1, 196/2
y.- ip 006/9, 103/1, 221/5
y.- miş 172/11
y.- se 089/3
y.- ür 086/7
y.- ürlr 007/4
- yüzsüzlük** (Birin) Yüzünü görmeme durumu. (?)
y.+ ündin 206/3
- Z-**
- zād** Ar. Azık, yiyecek, rızık.
z. 120/12
z.+ ı 238/9
z.- ı būdı 036/7
- zāde** Far. Evlat, oğul.
z.+ lerni 102/5
- zaferlik** Ar. + T. Zafer kazanma, zafer sahibi olma. (?)
z. 047/4
- zāğ** Far. Karga.

- z. 057/1, 058/13, 277/6, 277/7
- zağ** Far. Övünme.
z. 214/1
- zāhir** Ar. Görünen, açık, meydanda, belli.
z. èmes 069/8
z. èrdi 175/3
z. ètkey 073/11
z. ètmiş 050/1
z. ètti 105/8, 131/4, 154/11
z. èttiņ 152/11
z. èylep 209/6, 314/1
z. olğay 063/13
z. 029/1, 038/8, 065/8, 164/5, 228/8, 231/10
cism-i z. 055/9
maşnū-ı z. 008/5
- zağire** Ar. Ambarda saklanan hububat, yiyecek.
z. 272/8
- zağm** Far. Yara.
z. 079/9, 089/10
z.- ı nāğun 276/7
z.- ı neşter 258/7
z.- ı sīlī 133/7, 245/11
z.- ı tırāşı 187/2
z.- ı tırāşıdın 187/2
z.- ı tırnağ 110/6
z.+ ı 079/7
z.+ ıdın 079/9, 122/9, 192/1, 276/4
z.+ ın 280/10
z.+ ıñdın 089/10
- zağmet** Ar. Sıkıntı, eziyet.
z.+ ı 167/8
- za‘if** Ar. Zayıf, kuvvetsiz, güçsüz, takatsiz.
z. èrdük 008/12
z. 131/10, 295/5
- zālim** Ar. Zulmeden, gaddar.
z. 131/7, 286/6
seg-i z. 311/8
- zamān** Ar. Vakit, çağ, devir.
z. 026/1, 060/3, 060/7, 086/1, 087/3, 107/4, 109/1, 118/1, 153/4, 170/3, 195/3, 196/7, 200/2, 221/4, 298/2
mürr-i z.- ı nūr 022/11
z.+ ı 291/11
- zamāne** Ar. İçinde bulunulan zaman, şimdiki zaman.
z. 030/10, 060/6, 066/10, 129/6, 155/9, 157/5, 168/4, 248/6, 312/9, 319/7
dānā-yı z. 155/10
devr-i z. 092/5
rüsveyī-i z. 073/5
şāh-ı z. 154/1
tağsīn-i z. 290/8
yektā-yı z. 198/3
- zamānī** Ar. + Far. Bir zaman, bir süre.
z. 026/1, 043/1, 059/9, 079/10, 080/1, 080/13, 082/7, 108/1, 163/6, 177/11, 183/1, 211/9, 219/5, 219/13, 239/9, 289/9
- zamīr** Ar. İç, içyüz; kalp, vicdan.
z.+ ı 258/1
z.+ im 047/11
- zān-geh** Far. O zamandan beri
z. 322/7, AY/1
- zānū** Far. Diz
z. 176/1
- zār** Far. Ağlama, inleme; ağlayan, inleyen.
z. èter 111/2
z. kıldıņ 089/5
z. yığlap 246/11
z. 018/4, 022/3, 031/8, 060/9, 061/2, 062/6, 076/6, 077/7, 078/7, 083/4, 083/6, 093/11, 094/5, 105/7, 107/8, 118/6, 123/9, 128/4, 132/8, 133/11, 136/8, 151/3, 155/6, 161/1, 173/10, 174/3, 181/10, 188/3, 208/2, 210/3, 219/8, 225/2, 241/7, 247/7, 250/3, 254/1,

- 279/8, 282/11, 285/3, 287/9,
288/6, 291/4, 299/7, 300/3,
302/8, 317/10
būlbūl-i z. 009/11
mèn-i z. 106/4
miskīn-i z. 004/7
‘āşık-ı z. 075/9, 170/3, 249/8,
292/6
pāsbān-ı z. 248/4
ten-i z. 023/6
z.- ı bedhāl 134/9
z.- ı bīdil 149/5
z.- ı būlbūl 066/7
z.- ı hayrān 128/2, 155/3
z.- ı maḥzūn 248/8
z.- ı mechūr 127/6
z.- ı merḥūm 275/7
z.- ı muḥtāc 135/1
z.- ı nihānī 226/1
z.+ ı 011/9, 036/4, 074/2, 090/4,
111/1, 279/3, 307/3
ḫāl-ı z.+ ım 254/4
ten-i z.+ ımda 161/10
z.+ ımın 267/1
ḫāl-i z.+ ım 042/8
ḫāl-i z.+ ım 231/5
z.+ ımı 300/3, 314/6
z.+ lar 129/6
- zarar** Ar. Zıyan, hasar, zarar.
z. 312/6
z.+ dın 125/2
- zārī** Far. Ağlayıp sızlama, ağlama.
z. 021/1, 061/5, 082/5, 108/1,
117/9, 175/5, 180/5, 193/5,
225/5, 231/3, 243/11, 255/2,
290/1, 317/11
dīv-i z. 280/6
- zarūr** Ar. Zaruri, kaçınılmaz, zorunlu.
z. irdi 278/10
z. ət 309/9
- zāt** Ar. Kendi, asıl, öz.
z. 012/7
z.+ ı 094/2, 173/5
z.+ ıda 005/6
z.+ ığa 005/4, 007/10, 026/5,
160/3
- zāyi‘** Ar. Kayıp, yitik; zarar, ziyan.
z. 009/5, 035/8, 122/10
- zāyil** Ar. Yok olmak, ortadan kalkmak,
sona ermek, tükenmek.
z. olmay 207/10
z. 294/1
- zebān** Far. Dil.
z.- ı dehr 090/8
gevher-i tīg-ı z.+ dur 003/8
z.+ ğa 047/8
z.+ ı 257/4, 259/8
z.+ ım 010/6, 012/8
z.+ ım 228/1
- zebānī** Ar. Cehennem bekçisi.
z. 309/11
z.+ ım 010/6
- zeberced** Ar. Zümrütten daha açık yeşil
renkte olan bir süs taşı.
z. 122/8
- zeber-dest** Far. El üstünde bulunan,
üstün, amir; mahir.
z. 316/6
- zebūnluk** Far. + T. Güçsüzlük, zayıflık.
z. 273/7
- zed** Far. Vurma, dövme.
z. 180/2
- zehr** Far. Zehir, ağı.
ḫum-ı z. irdi 248/6
z. 246/2, 254/6, 279/5
z.- ı kātıl 311/3
z.+ ı 042/5
- zehrlig** Far. + T. Zehirli, ağılı.
z. 136/6
- zehr-nāk** Far. Zehirli, ağılı.
z. 140/1
- zeḫan** Ar. Çene.
z. 056/11
z.+ ge 166/11

- zemi** Far. Yeryüzü.
z. 297/12
- zemîn** Far. Yeryüzü, zemin, yer.
z. 025/3, 299/5
rû-yı z. 099/9
z.- i mışr 039/6
z.+ de 046/13
z.+ din 201/5
z.+ dür 046/7
mehd-i z.+ ni 016/5
- zemîn-āsā** Far. Yeryüzü gibi.
z. 014/6
- zen** Far. Kadın.
z. 319/3
z.- i mekkâreleri 237/10
z.- i pîr 287/1
- zenahdân** Far. Çene.
z. 049/7
z.+ in da 159/9
- zenân** Far. Kadınlar.
z.- i mışr 267/5
- zencîr** Far. Zincir.
z. 056/3, 078/9, 146/2, 242/6
bend-i z. 078/6
ehl- i z. 242/6
tedbîr-i z. 077/9
şan' at-ı z.- i ızhâr 172/9
z.+ ğa 079/1
z.+ i 072/6, 267/9
z.+ iĝa 076/6
- zeng** Far. Kir, pas.
z. 314/9
- zengâri** Far. Göz taşı renginde olan.
z. 186/2, 303/2
- zengi** Far. Zenci, siyahi.
z. 049/6, 305/4
- zer** Far. Altın.
z. 035/9, 092/3, 102/4, 113/6,
158/5, 162/5, 162/7, 196/3,
196/9, 198/2, 270/8
halka-yı tavk-ı z. 012/3
halka-yı z. 017/9
hür-ı ruĥ-ı z. 095/10
kubbe-i z. 013/9
nahle-i z. 102/6
z.- i harîde 176/6
z.- i müşg 153/8
z.+ din 052/10, 077/10, 078/2,
198/7
z.+ idin 052/3
z.+ ni 278/7
bend-i z.+ ni 084/2
- zerb** Ar. Sığınma yeri. (?)
z. 143/5
- zer-beft** Far. Sırmalı kumaş.
z. 102/8
z.- i zîbâ 100/2
- zerd** Far. Sarı; solgun, soluk.
z. 068/7, 186/8
hüş-ı z. 054/12
lâle-i z. 175/8
ruĥ-ı z.+ i 029/11
bend-i z.+ in 084/5
- zerdluk** Far. + T. Sarılık; solgunluk.
z. 045/2
- zer-efşân** Far. Altın saçan; altın kakmalı.
Krş.: zer-feşân.
z. 099/11, 109/7, 301/11
- zer-efşânlık** Far. + T. Altın saçıcılık.
z. kıllur 004/9
- zer-endüd** Far. Altın yaldızlı.
z. 198/1
- zer-feşân** Far. Altın saçan; altın kakmalı.
Krş.: zer-efşân.
külâh-ı z. 145/2
z.+ i 251/5
tâc-ı z.+ ni 145/2
- zerîne** Far. Altına benzer olan.

- z. 104/4, 270/5
- zer-kār** Far. Altın işleme.
üstād-ı z. 113/6
- zer-keş** Far. Altın işlemeli, altın kakmalı.
z. 146/8, 229/10, 270/3
hülle-i z. 243/1
zībā-yı z. 204/2
- zerre** Ar. Çok küçük parça, parçacık.
z. 005/3, 044/6, 208/12, 237/4,
256/11, 274/8, 294/6, 309/10
z.+ din 007/10, 161/4
- zerrīn** Far. Altından yapılmış, altın gibi parlak.
z. 035/7, 095/4, 104/2, 104/4,
112/7, 115/1, 144/1, 145/3,
164/3, 186/3, 201/4, 217/4,
231/9, 270/3
kös-i z. 109/5
sāye-i z. 110/1
taht-ı z. 084/7
tavk-ı z. 180/11
tāc-ı z. 146/9, 241/3
tuḥm-ı z. 145/3
- zevāl** Ar. Yok olma, ortadan kalkma;
bozulma.
z.+ i 163/5
- zevk** Ar. Zevk, haz, eğlence.
z. 107/3
ehl-i z. 311/4
z.- i cānım 012/8
secde-i z.- i tāt at 010/1
z.+ i 032/5
z.+ idin 115/6, 139/4
- zevr** Ar. Ziyaretçi, misafir. (?)
tāc-ı kişver-i z. 086/7
- zeyl** Ar. Bir şeyin eki, devamı.
z.+ i 169/6
- zeyn** Ar. Süs, bezek.
z. 012/6, 053/2, 110/2
hāne-i z. 017/6
- z.- i hoş 110/3
z.- i zībā 281/7
- zi** Far. Ayrılma hali eki.
z. 202/2
- zīb** Far. Süs, bezek.
z. 102/7, 144/2, 146/3, 164/6,
197/10, 201/3, 298/10, 306/11
z.- i zībā 067/7
- zībā** Far. Süslü, güzel.
z. 035/8, 041/11, 052/11, 058/3,
067/7, 109/8, 144/2, 150/2,
164/5, 165/9, 187/11, 190/5,
196/11, 198/5, 203/3, 232/4,
246/5, 269/8, 286/8, 297/12
hüb-ı z. 095/6
hücre-i z. 243/2
kişsa-yı z. 157/2
naşş-ı z. 194/9
tab^c-ı naşş-ı z. 100/2
taht-ı z. 113/5
tarḥ-ı z. 197/9
tavk-ı z. 189/9
zerbeft-i z. 100/2
zeyn-i z. 281/7
z.- yı çin 052/11
ruḥ-ı z.- yı ferruḥ 256/1
z.- yı zerkeş 204/2
zīb- i z. 067/7
- zībāl** Far. Mutlak. (?)
z. érse 001/6
emr-i z. 001/6, 001/8
- zībālīk** Far. + T. Süslülük, güzellik.
z. 204/5
z.+ da 113/5, 182/4
z.+ idur 195/10
- zibl** Ar. Süprüntü, çöp.
z.+ ide 310/3
- zifāf** Ar. Gerdeğe girme, gerdek.
z. 290/6
- zihī** Far. Ne güzel, ne hoş, ne iyi.
z. 003/12, 004/5, 015/8, 032/9,
037/13, 049/7, 051/2, 069/11,

- 087/5, 092/5, 097/11, 113/5,
138/8, 145/11, 208/10, 213/9,
226/8, 252/12, 254/2, 267/10,
270/3, 270/6, 295/11
z.+ din 279/10
- zıkr** Ar. Anma, adını söyleme.
z. 068/11, 121/6, 240/2
z.- i tehlil 038/11
z.- i yūsufdur 278/9
z.- i züleyhā 320/9
z.+ i 060/11, 275/2
z.+ ide 015/5, 024/5, 126/5
z.+ idin 030/7
z.+ iğā 085/2
z.+ inğā 010/4
z.+ ini 030/11, 085/11, 272/11
- zī'l-mülk** Ar. Mülkün sahibi.
sübhān-ı z. 027/11
- zimām** Ar. Yular, dizgin.
z.- ı ihtiyārım 310/9
- zīn** Far. Eyer.
püşt-i z.+ ğā 017/5
- zinā-kār** Ar. + Far. Zina eden, kanunsuz
çiftleşmede bulunan.
z. 179/8, 213/9
- zinā-zāde** Ar. + Far. Piç, soysuz. (?)
z. 179/8
- zindān** Far. Mahpushane.
z. 201/8, 225/9, 225/11, 233/2,
237/6, 237/7, 237/12, 237/13,
238/7, 238/12, 240/6, 240/10,
241/7, 242/4, 242/9, 244/7,
252/3, 252/6, 252/7, 252/10,
254/11, 255/1, 255/7, 255/9,
256/8, 257/8, 259/11, 260/7,
260/9, 261/7, 265/1, 266/6,
266/9, 269/3, 275/8
bām-ı z. 270/2
bend-i z. 225/8
künc-i z. 235/9, 240/11
maḥbūs-ı z. 221/8
nām-ı z. 256/6
z.- ı mağrib 249/12
- z.+ da 237/12, 262/5, 267/7
z.+ dın 269/5
z.+ ğā 237/11, 238/1, 239/8,
242/3, 243/10, 249/11, 252/9,
260/6, 265/5, 268/9, 275/7
z.+ ı 262/9
meh-i z.+ ımızın 252/4, 252/5
z.+ mı 257/6
z.+ sız 255/7
- zindān-bān** Far. Zindancı, gardiyan.
z.+ ğā 242/2, 242/9
- zindānī** Far. Zindana kapatılmış suçlu.
z. 254/10
z.+ lerni 260/6
- zinde** Far. Diri, dinç, canlı.
z. érđi 080/1
z. 018/9, 154/6, 194/10, 257/7,
288/11, 310/11
cihān-ı z. 197/11
z.+ dūr 205/5
- zinde-dār** Far. Gece uyumayan, uyanık.
z. 004/7
- zinde-gānī** Far. Zindelik, dirilik, canlılık;
yaşam.
āb-ı z. 062/8
şubḥ-ı z. 021/6
- zinde-gānlık** Far. + T. Zindelik, dirilik,
canlılık.
z. 028/9
şafā-yı z. 174/1
rikāb-ı z.+ dın 298/3
- zīnet** Ar. Süs, bezek.
z. 201/3
z.- i bāğ-ı kühendür 306/11
- zinhār** Far. Sakın, asla, aman.
z. 075/11, 076/1, 124/4, 179/2,
289/4
- zī'n-nūr** Ar. Nurlu.
z.+ ıdın 052/3
- zīr** Far. Alt, aşağı.

- z. 240/7
z.-i hārā 027/3
- zīr-çāğ** Far. Çok itaatkar olan.
z.+ 1 112/9
- ziriḥ-gerlik** Far. + T. Zırh yapma işi.
z.+ din 307/4
- zīr ü zeber** Far. Altüst.
z. 087/1
- zişt** Far. Çirkin.
z. 035/8, 035/9, 242/1
- zīv** Far. Hile, aldatma.
z. 208/13
- zīver** Far. Süs, bezek.
z. 035/5, 035/9, 052/4, 095/10,
102/4, 146/3, 214/3, 231/9
tāc-1 z. 102/6
z.+ ğa 052/4
z.+ ni 204/1
- ziyā** Ar. Işık, aydınlık.
nūr-ı z.+ dur 126/10
z.+ sı 010/3
- ziyāde** Ar. Bol, fazla, çok.
z. 046/11, 112/3
- ziyān** Far. Kayıp, zarar.
z. 213/1
- ziyān-kār** Far. Sürekli zarar veren, zarar
vermeyi huy edinmiş olan.
z. 301/2
- zūd** Far. Çabuk, seri, tez, acele.
z. 078/11, 084/2, 143/1, 198/1
- zuğam** Far. Kuvvet; şiddet; baskı.
z.+ ığa 319/7
- zuhūr** Ar. Görünme, meydana çıkma,
ortaya çıkma.
z. étmey 015/1
z. étse 005/8
z. etti 289/2
- z. èylep 027/1, 034/6, 064/4
z.+ ı 040/8, 046/3, 126/9
- zūlm** Ar. Zulüm, eziyet, haksızlık.
z. 135/4, 253/11
z.+ ıdın 304/12
z.+ ığa 286/6
z.+ ımdın 268/9
z.+ üñ 107/9
- zūlmāt** Ar. Karanlıklar.
z. 025/6, 317/6
- zūlmet** Ar. Karanlık.
z. 260/3
z.+ din 317/7
cevr-i z.+ dūr 280/8
z.+ idin 134/11
z.+ ığa 277/5
- zūr** Far. Kuvvet, güç.
z. 046/9, 177/11, 308/6
z.- ı āzmāyī 304/10
- zūḥal** Ar. Özel ad. Satürn gezegeni.
z. 018/8, 197/7
- zūhre** Ar. Özel ad. Venüs gezegeni.
z. 018/4
- zūlāl** Ar. Tatlı su.
z. 140/1, 178/6
z.- i çeşme 139/7
z.- i şāf 203/8
z.- i şeh-r-yārī 048/3
deryā-yı z.+ i 058/10
- zū'l-celāl** Ar. Ululuk sahibi Allah.
z. 214/6
- zūleyḫā** Özel ad. Hz. Yusuf kıssasının
kadın kahramanı.
z. érđi 274/10
z. 028/6, 036/3, 047/5, 054/5,
057/3, 058/4, 064/3, 069/6,
070/3, 071/2, 072/5, 072/11,
076/4, 078/1, 080/4, 080/9,
083/3, 085/6, 085/7, 085/9,
087/1, 088/7, 091/1, 097/1,
097/6, 099/10, 100/3, 101/3,

104/8, 105/2, 105/7, 105/9,
 108/10, 109/3, 111/11, 112/4,
 114/3, 114/10, 115/7, 119/9,
 148/1, 148/4, 149/3, 151/7,
 153/5, 153/9, 154/9, 163/10,
 163/12, 168/10, 169/4, 169/7,
 171/1, 171/10, 171/12, 173/1,
 173/6, 174/4, 174/9, 174/10,
 175/1, 175/2, 175/4, 176/5,
 178/7, 180/5, 181/3, 182/6,
 183/10, 185/1, 185/4, 187/4,
 192/2, 193/2, 193/5, 193/8,
 193/9, 195/5, 196/11, 200/1,
 201/1, 201/3, 206/8, 206/10,
 207/8, 208/4, 208/6, 208/9,
 209/2, 209/8, 210/2, 213/11,
 214/7, 215/6, 215/7, 216/5,
 216/7, 218/9, 218/11, 219/10,
 220/4, 224/8, 227/3, 228/2,
 228/8, 229/1, 230/1, 230/10,
 231/1, 232/9, 233/7, 234/11,
 235/4, 237/2, 237/3, 238/2,
 238/12, 239/4, 240/4, 241/2,
 242/9, 243/10, 249/6, 249/10,
 250/1, 250/2, 250/3, 254/9,
 255/1, 255/5, 268/3, 269/6,
 273/9, 274/3, 279/11, 280/1,
 281/10, 282/3, 282/6, 283/2,
 283/7, 284/5, 286/7, 287/10,
 287/11, 290/1, 290/7, 290/11,
 291/4, 294/8, 295/7, 295/10,
 296/1, 296/8, 297/4, 297/10,
 298/7, 299/4
 cān-ı z. 141/7
 naḫṣ-ı z. 198/11
 ʿıṣḫ-ı z. 035/1, 293/2
 zıkr-i z. 320/9
 z.+ da 217/3
 z.+ dın 177/7, 221/11, 224/1
 z.+ ğa 058/11, 097/2, 167/11,
 180/7, 185/5, 193/7, 226/5,
 227/11, 233/2, 244/5, 244/7,
 250/10, 290/5, 292/10, 294/5
 z.+ nı 091/11, 109/10, 177/8,
 222/4, 233/1, 238/7, 290/12
 z.+ nıḡ 040/5, 046/7, 046/10,
 059/3, 063/7, 090/11, 096/11,
 101/11, 109/4, 110/10, 111/1,
 174/11, 175/7, 177/6, 205/4,
 210/1, 223/3

z.+ yı 055/6

zülfi Far. Zülfi; saç.
 z. 048/8
 z.- i dil-āvīz 146/10
 z.- i maḥbūb 170/4
 z.- i muġber 097/11, 100/9, 251/8
 z.- i müşġin 150/10, 188/14
 z.- i ʿanber-āsā 165/7
 z.- i ʿanberīn 099/9
 z.- i ʿanberīnni 202/6
 z.- i ser-keşidin 202/1
 z.- i sūnbül 015/12, 146/4
 z.+ dın 056/3, 093/1
 z.+ i 080/7, 180/7
 z.+ idin 026/7
 z.+ üḡ 159/4

zülfi Far. Bir saç teli, bir zülfi.
 bende-i z. 080/8

zü'l-ḫarneyn Ar. Özel ad. Kuran-
 Kerim'de adı geçen bir zat.
 z. 015/5

zümre Ar. Topluluk, grup, cemaat.
 z.+ si 095/11, 099/1

zümürüd Ar. Zümrüt.
 z. 198/8

SONUÇ

Başlangıcı Vikingler dönemine kadar uzanan Türk dünyası ile İsveç arasındaki ilişkiler İsveç'te Türk diline ve lehçelerine karşı özellikle akademik çevrede kökleri XVII. yüzyıla dayanan bir ilginin oluşmasını sağlamıştır (Jarring, 2004: 115). Bu akademik ilginin en önemli merkezlerinden biri İsveç'in en eski üniversitelerinden biri olan Lund Üniversitesi'dir. Lund Üniversitesinde yer alan ve bünyesinde 560 el yazması eser bulunduran Jarring Koleksiyonu bu ilginin en önemli tezahürlerindedir. Tez çalışmamızın temelini oluşturan ve “Yûsuf ‘Aleyhi’sselam Birle Züleyhâ” adını taşıyan el yazması eser bu koleksiyonda muhafaza edilmektedir.

Doğu Türkistan Yarkend kaynaklı eser, Mollâ Câmî'nin yedi mesneviden oluşan Heft Evreng adlı eseri içerisinde yer alan “Yûsuf u Züleyhâ” adlı mesnevisinin bir tercümesidir. Ancak eserde, eserin çevirmeninin kim olduğuna dair ve Mollâ Câmî'den tercüme edildiğine dair herhangi bir kayda yer verilmemiştir. Eserin Abdül Kadir Ahund tarafından istinsah edildiği ketebe kaydında belirtilmektedir. Ayrıca eserde Mollâ Câmî'nin hocası Şeyh Ubeydullah'ı ve Sultan Hüseyin Baykara'yı anlattığı methiye bölümleri çıkarılmış, bunların yerine eserde Mollâ Câmî'nin kendisinin övüldüğü bir methiye bölümü eklenmiştir.

İncelediğimiz nüshada eserin bitiriliş tarihi Hicrî 1348 (Miladi 1929-1930) olarak belirtilmektedir. Eser bu yönüyle Eckmann'ın Çağatay Türkçesinin dönemleri ile ilgili tasnifine göre Çağatay Türkçesinin son dönemi olan klasik sonrası devre ait bir eserdir. Bu çalışmada dil incelemesi yapılan el yazması eserin ses ve biçim özellikleri ağırlıklı olarak klasik dönem Çağatay Türkçesinin dil özelliklerini yansıtmaktadır. Ancak eserde tespit edilen birtakım ses ve şekil özellikleri ile söz varlığı verileri, eserin yazıldığı saha olan Doğu Türkistan sahasındaki bazı ağızların dil özellikleri ile benzerlik göstermektedir. Eserin gerek yazıldığı dönem ve bölge bakımından yansıttığı dil, şekil ve söz varlığı özellikleri, Doğu Türkistan bölgesindeki ağızların Çağatay Türkçesi yazı dili üzerindeki etkisini ve Yeni Uygur Türkçesi yazı dilinin oluşum sürecini göstermesi açısından önemlidir. Ayrıca eserde nadiren de olsa Çağatay Türkçesinden önceki dönemin ses ve şekil özelliklerini yansıtan arkaik yapılar ve Oğuz Türkçesinin dil özellikleri görülmektedir. Çalışmamızın sonuç bölümünde de bu özellikler üzerinde durulmaya çalışılacaktır.

Yazım Özellikleri:

Ele alınan eserde varakların Latin rakamlarıyla işaretlendiği, sayfa numaralarının ise Arap rakamlarıyla işaretlendiği görülmektedir. Eserdeki varak sayılarının Latin rakamlarıyla işaretlenmesinin koleksiyonun tasnifi sırasında sonradan yapıldığı düşünülmektedir. Yazma eserlerde yazım geleneğinin bir sonucu olarak sayfa sonlarında diğer sayfanın ilk kelimesi gösterilmektedir. İncelenen eserde de ilk 50 sayfanın varaklarının sonlarında diğer sayfanın ilk kelimesi çoğunlukla gösterilmiştir.

Eski Uygur Türkçesi yazı geleneğini devam ettiren Çağatay Türkçesi metinlerinin karakteristik yazım özellikleri incelenen eserde de çoğunlukla görülmektedir. Türkçe kökenli kelimelerde ünlüler hareketlerle değil harflerle gösterilmiştir. Eserde art damak ünsüzü olan /ŋ/, “nun” ve “kef” harflerinin birlikte kullanımıyla “نك” şeklinde yazılmıştır. Art ünlülü Türkçe kökenli kelimelerdeki /t/ ve /s/ sesleri “te” ve “sin” harfleriyle gösterilmiştir. Kelime kök veya gövdelerine getirilen eklerin yazımı konusunda bir tutarlılık yoktur. Bazı eklerin Eski Uygur Türkçesi yazı geleneğindeki gibi eklendiği kök veya gövdeden ayrı yazıldığı, bazı eklerin eklendiği kök ve gövdeye bitişik yazıldığı görülmektedir. Bazı ekler ise bazen eklendiği kök ve gövdeden ayrı bazen de eklendiği kök ve gövdeye bitişik yazılmıştır.

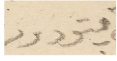
Ses Bilgisi:

İncelenen eseri Çağatay Türkçesi ve onun devamı olan Özbek Türkçesi metinlerinden ayırarak günümüz Yeni Uygur Türkçesine bağlayan en önemli seslik özellik “altı” ve “yėti” sayılarının son sesindeki dar ünlünün genişleyerek “alte” ve “yête” şekline dönüşmesidir. Ayrıca sayılarda görülen bu seslik özellik Doğu Türkistan bölgesindeki Kaşgar ağzında da tanıklanmaktadır (Emet, 2015: 444-489).

Eserde ilgi hali ekinin {+nIŋ} / {+nUŋ} şeklinin yanı sıra sınırlı da olsa bazı örneklerde {+nI} şekli de görülmektedir: yūsufnı vasfın (160/11), ğam <u> renciŋni barı (168/9), meh-i zindānımıznı hālin (252/5). Çağatay Türkçesinde görülen ilgi hali ekinin bu şeklinin Köktürk, Maniheist ve Budist çevre metinleriyle Divanü Lugati’t-Türk’te sıklıkla karşımıza çıkan {+nIg} şeklindeki ilgi hāli ekinin sonundaki /G/ sesinin düşmesine dayandığı düşünülmektedir. Ekte görülen bu ses düşmesinin Karahanlı Türkçesinin son dönemlerine doğru meydana geldiği düşünülmektedir çünkü ek sonunda görülen /g/ sesini koruyan hem Harezmi hem de Çağatay Türkçesinde ilgi hali ekinin {+nI} şekli de görülmektedir (Nalbant, 2018: 27-28). İlgi hali ekinin {+nI} şeklindeki kullanımı Çağatay Türkçesinin devamı sayılan Özbek Türkçesinin bazı ağızlarında ve Yeni Uygur Türkçesinde tesit edilmiştir (Eckmann, 2017: 68; Räsänen, 1957: 56-58).

Ayrıca ekin bu şekli Doğu Türkistan'daki Kumul ve Turfan ağızlarında da görülmektedir (Yakup 2005: 14).

Ele alınan eserde gerileyici ünlü benzeşmesi sonucunda ikinci ünlüsü yuvarlaklaşan “oķı-” fiilinin arkaik düz ünlülü şekli yanında günümüz Yeni Uygur Türkçesinde de kullanılan yuvarlak ünlülü “oķu-” şekli de görülmektedir. Kullanım sıklığı bakımından bakıldığında “oķı-” şekli bir kez, “oķu-” şekli ise 20 kez kullanılmıştır.

Eski Türkçede ön seste bulunan /b/ ünsüzünün ötümsüzleşerek /p/’ye dönüştüğü örnekler Yeni Uygur Türkçesinin hem yazı dilinde hem de ağızlarında görüldüğü gibi incelediğimiz eserde de görülmektedir. (Bkz. 2.2.1.1.3) Ayrıca eserde kelime başında /b/ ünsüzünün ötümsüzleşerek dönüştüğü /p/ sesinin sızıcılaşarak bazı kelimelerde /f/ sesine dönüştüğü örnekler de tespit edilmiştir. (Bkz. 2.2.1.1.4) Bu ses değişmesinin izi metindeki “fitürdüm (AY/7)” kelimesinin yazımına da yansımıştır: Bu kelimenin yazımında hem “pe” hem de “fe” harfinin kullanılması bu dönemde “b > p > f” ses değişiminin henüz tamam olarak tamamlanmadığını düşündürmektedir.

Eserde Çağatay Türkçesinde ve Yeni Uygur Türkçesinde “argamçı” şeklinde görülen kelime metateze uğrayarak “ağramçı” şekline dönüşmüştür. Kelimenin metateze uğradığı bu şekil Doğu Türkistan bölgesindeki Kaşgar ağızında da tanıklanmaktadır (Emet, 2015: 226).

Söz başındaki /t/ sesinin tonlulaşma sonucunda /d/ sesine dönüşmesi Oğuz Türkçesinin karakteristik ses özelliklerinden biridir. Ele alınan eserde söz başı /t/ sesinin korunduğu örneklerin yanı sıra /t/ sesinin tonlulaşıp /d/ sesine dönüştüğü örnekler de görülmektedir: dağı (18/2), dèdi (31/7), dèk (13/3).

Çağatay Türkçesinde birden fazla heceli kelimelerin sonundaki “ğ/g” ünsüzünün tonsuzlaşarak “ķ/k” sesine dönüştüğü bilinmektedir. İncelenen eserde bazı kelimelerin sonunda bu sesin düştüğü görülmektedir: arı (14/1), ulı (315/4). Bu seslik özellik Oğuz Türkçesi ile benzerlik göstermektedir. Ancak eserde bu ses düşmesinin sadece iki örneği görülmektedir.

Türk lehçelerinin sınıflandırılmasında en önemli ölçütlerden biri olan Eski Türkçe kelime içi ve sonundaki /d/ sesi Çağatay Türkçesinde /y/’ye dönüşmüştür. Eserde de bu ses özelliği görülmektedir. Ancak eserde bir örnekte “kèy-” fiili “kèzdi (162/1)” şeklinde görünmektedir. Fiilin bu şeklinin “d > y” ses değişiminin bir izini yansıttığı ve tarafımızca arkaik bir unsur olduğu düşünülmektedir. Ayrıca metinde söz içi ve söz sonu /d/ sesinin

korunduğu bir kelime görülmektedir: *ķuduķ* (137/2), *ķuduķda* (136/11), *ķuduķdın* (140/7). Metinde kelimenin /d/ sesinin /y/’ye dönüştüğü “kuyug” şekli de görülmektedir.

Köktürkçede söz içi ve sonundaki /b/ sesi “b > w > v” gelişimi sonucunda Çağatay Türkçesinde diş-dudak /v/ sesine dönüşmüştür. Ancak incelenen eserde bir örnekte /b/ sesinin korunduğu görülmektedir: *yalbardım* (135/4).

Biçim Bilgisi:

Çağatay Türkçesinde korunan Eski Türkçe sıfat yapım eki {+lxG}’ın Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi {+IU} şeklinin kullanıldığı iki örnek metinde tespit edilmiştir: *ķaygulusı* (21/7), *düzdlü* (181/8).

Çağatay Türkçesinin karakteristik özelliklerinden biri hâl eklerinden önce zamir n’sinin kullanılmamasıdır. İncelenen metinde de az sayıda örnekte zamir n’sinin kullanıldığı görülmektedir: *ķaddinga* (19/1), *hün-h̄āresingā* (32/4), *yüzsüzlükündin* (206/3), *kāšānesinde* (259/9), *ēlginde* (278/2). Metinde zamir n’sinin kullanıldığı bu az sayıda örnekte Oğuz Türkçesinin etkisi olduğu düşünülmektedir.

İncelenen eserde iki örnekte ek-fiil olarak kullanılan “turur” fiilinin kelime başı /t/ sesinin /d/’ye dönüştüğü “durur” şekli tespit edilmiştir: *bardurur* (3/3), *rūšendurur* (124/8). Metinde tespit edilen bu örneklerde Oğuz Türkçesinin etkisi olduğu düşünülmektedir.

Çağatay Türkçesinde geniş zaman çekimi, {-(x)r} geniş zaman ekinin üzerine gelen kişi zamirleri ile yapılmaktadır. İncelenen eserde de geniş zaman çekimi Çağatay Türkçesindeki gibi yapılmaktadır. Ancak birkaç örnekte geniş zaman birinci tekil şahıs çekiminin Oğuz Türkçesinde görüldüğü gibi iyelik ekleriyle yapıldığı tespit edilmiştir: *éylerem* (36/10), *éylerim* (67/7), *h̄āh éylerim* (240/6).

Söz Varlığı:

Metnin söz varlığı incelendiğine ağırlıklı olarak Çağatay Türkçesine ait unsurların yanında Oğuz Türkçesine mahsus leksik unsurların da kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca metinde yazıldığı bölge olan Doğu Türkistan’ın ağızlarında ve Yeni Uygur Türkçesinde görülen kelimeler tespit edilmiştir. Bu kelimelerin tespitinde Robert Barkley Shaw tarafından hazırlanan *A Sketch of the Turki Language as Spoken in Eastern Turkistan (Kashgar and Yarkand)*, Jarring’in Doğu Türkistan’daki yaptığı saha çalışmaları sonucunda oluşturduğu *An Eastern Turki-English Dialect Dictionary*, Emir Necipoviç Necip tarafından hazırlanan *Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü* ve Henry Shwarz’ın hazırladığı *An Uyghur-English Dictionary* adlı çalışmalardan yararlanılmıştır.

İncelenen metinde kullanılan ve Doğu Türkistan ağızlarında da kullanıldığı tespit edilen kelimeler şunlardır: açku (218/7), ağramçı (136/6), alte (207/10), bölek (053/3, 053/4, 072/10, 115/9, 131/9, 139/9, 141/1, 264/10, 276/2, 276/11, 278/11, 283/6, 289/5, 299/11), bultur (316/7), heyde - (241/5, 241/7), kana (16/8), kahtar - (171/7), kutkaz - (127/2), örle - (143/10, 158/2, 233/5, 307/3), öşni (38/5), pit - (49/1, 276/8), seşker - (291/9), yedle - (298/11), yilde - (132/11).

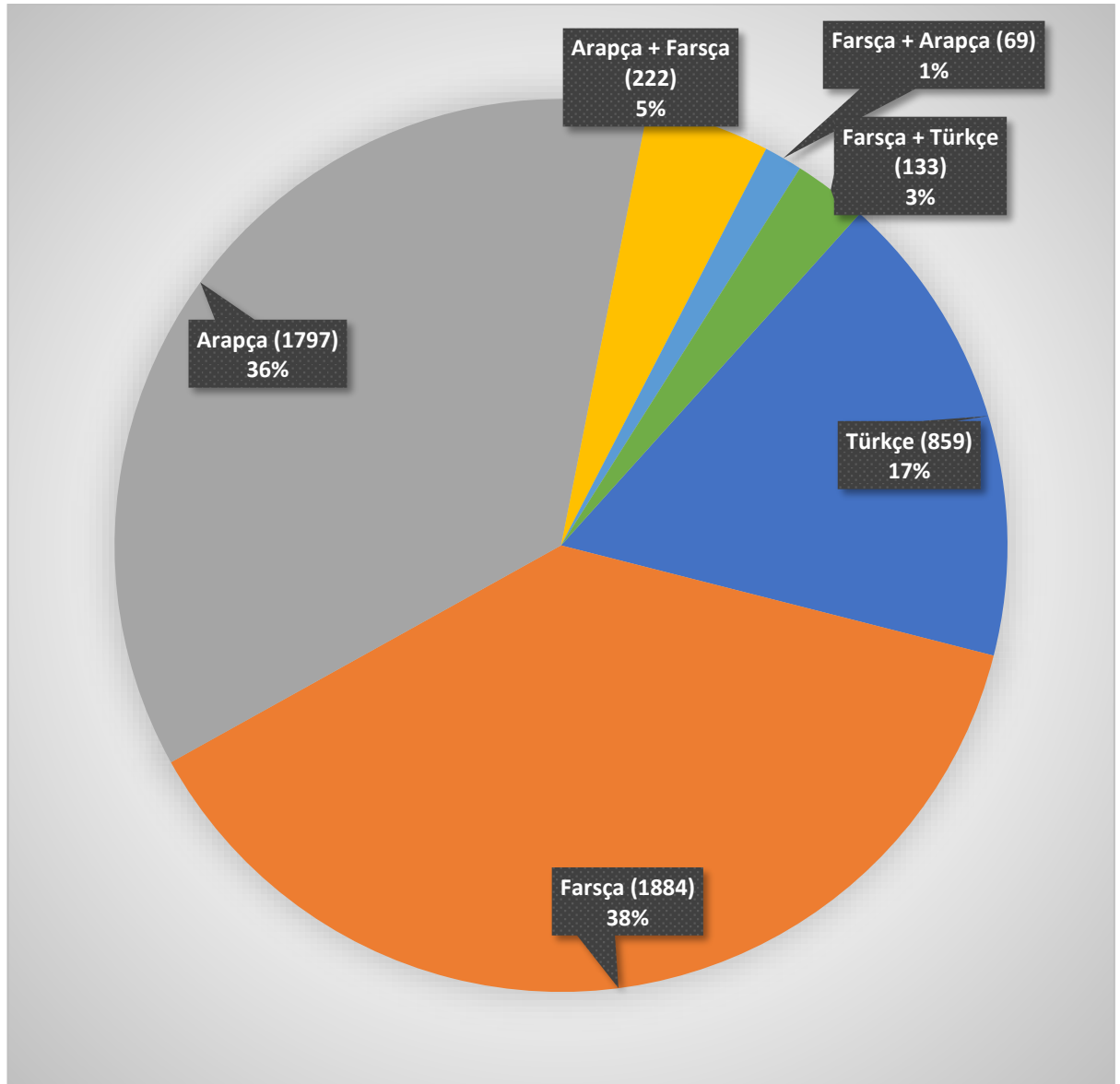
Ele alınan eserde kullanılan ve Yeni Uygur Türkçesinde de kullanıldığı tespit edilen kelimeler şunlardır: alte (207/10), futag (198/7), kaytur - (140/10), omağ (21/9), oğ (154/10, 291/5), ögze (248/4), öçür - (AY/6), pat - (10/10, 168/8).

İncelenen metinde ek-fiil çekimlerinde “-er-” fiilinin yanı sıra “-er-” fiilinde yer alan r'nin eriyip düşmesiyle ortaya çıkan “-e-” şeklinin de kullanıldığı görülür. Metinde “-e-” şeklinin kullanılması vezin gereği ve Oğuz Türkçesinin etkisiyle açıklanabilir.

Ele alınan eserde “bol-” fiilinin Çağatay Türkçesindeki gibi kelime başındaki /b/ ünsüzünün korunduğu şekillerinin yanı sıra Oğuz Türkçesinde görüldüğü gibi kelime başındaki /b/ ünsüzünün düştüğü “-ol-” şeklinin kullanıldığı örnekler de görülmektedir.

Üzerinde çalışılan metinde “bar” kelimesinin “var” şekli iki örnekte görülmektedir: var (29/12, 300/3). Metinde kelimenin bu şekli Oğuz Türkçesinin etkisiyle açıklanabilir. Çünkü Çağatay Türkçesinde Eski Türkçedeki “bar, bar-, bër-” kelimelerindeki kelime başı /b-/ sesleri korunurken Oğuz Türkçesinde /v-/ye dönüşmüştür.

İncelenen metinde toplam 5035 kelime kullanılmıştır. Bu kelimelerden 859 tanesi Türkçe, 1884 tanesi Farsça, 1797 tanesi Arapça, 4 tanesi Moğolca, 2 tanesi Yunanca, 39 tanesi Arapça + Türkçe, 222 tanesi Arapça + Farsça, 69 tanesi Farsça + Arapça, 133 tanesi Farsça + Türkçe, 6 tanesi Türkçe + Farsça, 10 tanesi Farsça + Arapça + Türkçe, 1 tanesi Arapça + Farsça + Arapça, 9 tanesi Arapça + Farsça + Türkçe kökenlidir. Eserin söz varlığı incelenirken birleşik kelimeler ayrı ayrı değerlendirilmiş, Farsça ve Arapça ön ekler ayrı bir kelime gibi düşünülmüştür. Aşağıdaki grafikte metnin söz varlığını oluşturan kelimelerin istatistiksel dağılımı görülmektedir:

Grafik 1.1. Söz Varlığı Dağılımı

Yukarıdaki grafikte metnin söz varlığını oluşturan kelimelerin köken dağılımlarının tamamı grafikteki verilerin net şekilde görülebilmesi için gösterilmemiştir. Elli veya daha fazla kelimedenden oluşan grupların köken bilgileri gösterilmiştir, ancak grafikteki oransal dağılım hesaplanırken bütün kelimelerin köken bilgileri dikkate alınmıştır. Grafik incelendiğinde metinde kullanılan Arapça ve Farsça kökenli kelimelerin kullanım oranının yüksek olduğu görülmektedir. Metinde Farsça kökenli kelimelerin fazlalığı, Çağatay Türkçesini kullanan Türk boylarının yayıldıkları sahanın Fars coğrafyasıyla yakın olması ve bu yakınlık sonucunda Fars kültür ve edebiyatının etkisiyle açıklanabilir. Arapça kökenli kelimelerin oranının fazlalığında ise Çağatay

Türkçesini kullanan Türk boylarının Müslüman olmasının ve eserde ele alınan konunun dini boyutlu bir hikâye olmasının büyük payı vardır.

KAYNAKÇA

- Abliz, Mehmet Ali, (2013). “Çin’deki Çağatay Türkçesi Araştırmaları Üzerine Genel Bir Değerlendirme”, *ZWfT*, Vol. 5, No. 3, s. 279-293.
- Aça, Mustafa, (2004). “Şeyyad Hamza’nın Yusuf u Züleyha Mesnevisi ile Tatar Türklerinin Yosıf Kitabı Üzerine Mukayeseli Bir Bakış”, *Milli Folklor*, S. 61, s. 149-159.
- Akalın, Mehmet, (1979). *Tarihi Türk Şiveleri*, Sevinç Matbaası, Ankara.
- Akış, İbrahim, (1993). *Kul Gali ve Yusuf Züleyha Kıssası*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi SBE, Kayseri.
- Aktaş, Hasan, (2006). *Abdurrahman Gubarî Yusuf u Züleyha*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi SBE, Erzurum.
- Akyıldız, Didem, (2012). *18. Yüzyıla Ait Bir Kıssa-yı Yusuf*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi SBE, Antalya.
- Almas, Turgun, (2013). *Uygurlar*, Selenge Yayınları, İstanbul.
- Arpacık, Emine, (1998). *Yeni Uygur Türkçesi ile Yazılan ‘Yüsüf-Zilâyxa’ Adlı Eserin Transkripsiyonu, Türkiye Türkçesine Aktarımı ve Dil İncelemesi*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Muğla Üniversitesi SBE, Muğla.
- Ata, Aysu, (2019). *Rabgûzî Kıssasü’l-Enbiyâ: Giriş – Metin – Dizin*, 1. Cilt, TDK Yayınları, Ankara.
- Atalay, Besim, (1970). *Abuşka Lügati ve Çağatay Sözlüğü*, Ankara.
- Ayan, Gönül, (1997). “Ahmed Yesevi Etkisiyle Yazılan İki Yusuf u Züleyha”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 3, Konya, s. 31-38.
- Ayan, Gönül, (2005). “Ta’ib ve Yusuf u Züleyha’sı”, *Osmanlı Araştırmaları*, XXVII, s. 73-84.
- Ayan, Gönül, (2009). “Anadolu Sahasında Yazılan Bazı Yusuf u Züleyha Mesnevilerinde Sebeb-i Telifler”, *Turkish Studies*, Vol. 4/3, s. 227-272.
- Ayan, Hüseyin, (1972). “Hamdullâh Hamdî’nin Yusuf u Züleyhâ Mesnevisindeki Gazeller”, *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, S. 5, s. 31-49.
- Azamat, Nihat, (1988). “Yeni Bir Ahmedî ve İki Eseri: Yusuf u Zeliha, Esrarnâme Tercümesi”, *Osmanlı Araştırmaları*, C. VII-VIII, s. 347-364.
- Berbercan, Mehmet Turgut, (2017). “İsveç Türkolojisinden İki Bilgin Gustaf Raquette ve Gunnar Jarring”, *Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi*, S. 10, s. 42-54.
- Borovkov, A. K., (1954). “Özbek Yazı Dilinin Kurucusu Nevaî”, *TDAY-B*, s. 59-96.

- Bridges, M. (2008). *Auxiliary Verbs in Uyghur*. (Yayımlanmamış Mezuniyet Tezi), Kansas Üniversitesi Dil Bilimi Bölümü, Kansas.
- Buluç, Sadettin, (1969). “Şeyyad Hamza'nın Bilinmeyen Bir Mesnevisi”, *Türkiyat Mecmuası*, C. 15, s. 247-264.
- Bursalı, Mehmed Tahir, (1972). *Osmanlı Müellifleri*, (Haz. İsmail Özen – A. Fikri Yavuz), Meral Yayınevi, İstanbul.
- Caferoğlu, Ahmet, (1948). “Çağatay Türkçesi ve Nevaî”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, C. II, S. 3-4, İstanbul, s. 141-154.
- Caferoğlu, Ahmet, (2010). *Türk Dili Tarihi*, Enderun Kitabevi, İstanbul.
- Canpolat, Mustafa, (2002). “Çağatay Dili ve Edebiyatı”, *Türkler Ansiklopedisi*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, s. 769-776.
- Cemiloğlu, İsmet, (1994). *14. Yüzyıla Ait Bir Kıssa-ı Enbiyâ Nüshası Üzerinde Sentaks İncelemesi*, TDK Yayınları, Ankara.
- Cin, Ali, (2004). *Ali, Kıssa-i Yusuf*, (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi SBE, Ankara.
- Cin, Ali, (2010). “Karışık Dilli Eserlerden Ali'nin Yusuf ve Züleyha Hikâyesi”, *Turkish Studies*, Vol. 5/1, s. 199-236.
- Cin, Ali, (2011). “İbn-i Abbas'tan Rivayet Edilen Bir Yusuf ve Zeliha Hikâyesi”, *Mediterranean Journal of Humanities*, I/2, s. 47-58.
- Cin, Ali, Akyıldız, Didem, (2013). “Eski Anadolu Türkçesi Özellikleri Gösteren Bir Kıssa-yı Yusuf”, *Mediterranean Journal of Humanities*, III/1, s. 71-88.
- Courteille, A. P. (1972). *Dictionarie Turk- Oriental*, Philo Press, Amsterdam.
- Çağatay, Saadet, (1977). *Türk Lehçeleri Örnekleri: VIII. Yüzyıldan XVIII. Yüzyıla Kadar Yazı Dili*, Ankara.
- Çakmak, Serkan, (2016). *Jarring Koleksiyonundan Uygurca Meslek Risaleleri*, (Basılmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi SBE, Erzurum.
- Çavuşoğlu, Mehmed, (1979). *Yahyâ Bey Yûsuf ve Zelîhâ Tenkidli Basım*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Çeri, Ahmet, (2010). *Tebrizli Ahmedî'nin Yusuf u Züleyha İsimli Eseri*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Çetin, Nurullah, (2000). “Yeni Türk Şairinin Yusuf ve Züleyha Hikâyesi Duyarlılığı”, *Türkoloji Dergisi*, C. XIII, s. 109-143.

- Çetinkaya, Ülkü, (2008). *Aşk Mesnevilerinde Kadın*, (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi SBE, Ankara.
- Çiftoğlu, Arzu, (2006). *Muhammed B. Muhammed Altıparmak'ın Mensur Yusuf ve Zeliha'sı*, (Basılmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Demir, Recep, (2006). *Hatayî-i Tebrizî ve Molla Camî'nin Yusuf u Züleyha Mesnevileri Üzerinde Karşılaştırmalı Bir İnceleme*, (Basılmamış Doktora Tezi), Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi SBE, Van.
- Demirci, Ümit Özgür- KORKMAZ Şenol (2008), *Yusuf u Zeliha*, Kaknüs Yay., İstanbul.
- Demirel, Ezgi, (2020). *Çağatay Türkçesi Kur'an Tefsiri*, Kesit Yay., İstanbul.
- Demirel, Mustafa, (1983). *Kemalpaşazâde Yusuf u Züleyha*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Deniz, Rasim, (1998). *Haliloğlu Ali'nin Yusuf ve Zeliha Kıssası*, (Basılmamış Doktora Tezi), Fırat Üniversitesi SBE, Elazığ.
- Dilçin, Dehri, (1946). *Yusuf ve Zeliha*, TDK Yay., İstanbul.
- Doğan, Ramadan, (2005). *Ahmedî-i Amidî'nin Yusuf u Züleyha'sı*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Dolu, Halide Cemil, (1952). "Yusuf Hikâyesi Hakkında Birkaç Söz ve Bazı Türkçe Nüshalar", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edb. Dergisi*, C. 4, S. 4, İstanbul, s. 419-445.
- Dolu, Halide, (1953). "Sultan Hüseyin Baykara Adına Yazılmış Çağatayca Manzum Bir Yusuf Hikâyesi", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edb. Dergisi*, C. 5, S. 5, İstanbul, s. 51-58.
- Dolu, Halide Cemil, (1953b). *Menşeyinden Beri Yusuf Hikayesi ve Türk Edebiyatındaki Versiyonları*, (Basılmamış Doktora Tezi), Türkiyat Enstitüsü, İstanbul.
- Eckmann, Janos, (1958). "Çağatay Dili Hakkında Notlar", *TDAY-B*, s. 115-126.
- Eckmann, Janos, (1960). "Küçük Çağatay Grameri", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, C. 10, s. 41-64.
- Eckmann, Janos, (1963). "Çağatay Edebiyatının Son Devri (1800-1920)", *TDAY-B*, [1964], s. 121-156.
- Eckmann, Janos, (2017). *Çağatayca El Kitabı*, (Çev. Günay Karaağaç), TDK Yayınları, Ankara.
- Eckmann, Janos, (2017). *Harezmi, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar*, (Haz. Osman Fikri Sertkaya), TDK Yay., Ankara.

- Eraslan, Kemal, (1986). “Çağatay Şiiri”, *Türk Dili*, C. LII, S. 415-416-417, s. 564-717.
- Eraslan, Kemal, (1993). “Çağatay Edebiyatı”, *İslam Ansiklopedisi*, C. 8, s. 168-176.
- Ercilasun, Ahmet Bican, (2007). *Türk Lehçeleri Grameri*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Ercilasun, Ahmet B., (2008). *Türk Dili Tarihi*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Ergin, Muharrem, (1992). “Doğu Türkçesi (Çağatayca)”, *Türk Dünyası El Kitabı*, 2. Cilt, TKAE Yayınları, Ankara.
- Ertaylan, İsmail Hikmet, (1948). “Türk Dilinde Yazılan İlk Yusuf ve Züleyha”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, C. 3, S. 1-2, s. 211-230.
- Ertaylan, İsmail Hikmet, (1960). *Yusuf ile Züleyha*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Gündüz, Ayşe, (1995). *Uygur Şiveleri Sözlüğü*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi SBE, Konya.
- Harman, Ömer Faruk, (2013). “Yusuf”, *İslam Ansiklopedisi*, C. 44, s. 1-5.
- Haydar, Çoban Hıdır, (1996). “Bilinmeyen Bir Yusuf u Züleyha El Yazması”, *TDAY-B*, [1999], s. 105-128.
- Hornung, Erik, (2004). *Mısır Tarihi*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul.
- Houtsma, M. Th. (1889). “Ein alttürkisches Gedicht”. *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft* 43: 69-98. [<https://menadoc.bibliothek.uni-halle.de/dmg/periodical/titleinfo/49235>]
- Hyndman, Rob J., (2000). *The Times A Chronology of the Bible*, Bethel Publications, Avustralya.
- İnan, Abdülkadir, (1991). *Makaleler ve İncelemeler*, II. Cilt, TTK Yayınları, Ankara.
- Jarring, Gunnar, (1936). *The Contest of the Fruits, An Eastern Turki Allegory*, CWK Gleerup, Lund.
- Jarring, Gunnar, (1937). *The Uzbek Dialect of Qilich (Russian Turkestan) with Texts and Glossary*, CWK Gleerup, Lund.
- Jarring, Gunnar, (1938). *Uzbek Texts from Afghan Turkestan with Glossary*, CWK Gleerup, Lund.
- Jarring, Gunnar, (1946). *Materials to the knowledge of Eastern Turki, Tales, Poetry, Proverbs, Riddles, Ethnological and Historical Texts from the Southern Parts of Eastern Turkestan with Translation and Notes*, CWK Gleerup, Lund.
- Jarring, Gunnar, (1964). *An Eastern Turki-English Dialect Dictionary*, CWK Gleerup, Lund.

- Jarring, Gunnar, (1991). *Prints From Kashgar*, Swedish Research Institute, İstanbul.
- Jarring, Gunnar, (2004). “İsveç’te Türkoloji Araştırmaları”, (Çev. Güljanat Kurmangaliyeva Ercilasun), *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 11, s. 115-122.
- Johanson, Lars, (2001). *Discoveries on the Turkic Linguistic Map*, Svenska Forskningsinstitutet i Istanbul, Stockholm.
- Kadioğlu, İdris, (2009). “Kıssadan Hisse Diyarbakirli Ahmedî’nin Yusuf ile Züleyha Hikâyesi”, *Dicle Üniversitesi SBE Dergisi*, C. 1, S. 2, s. 104-115.
- Kadioğlu, İdris, (2017). *Diyarbakirli Ahmedî Yusuf u Züleyha*, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Kan, Yasin, (2020). *Mollâ Câmî’nin Yûsuf u Züleyhâ Mesnevîsinin Şârihi Bilinmeyen Bir Şerhi (110b-165b Varakları Arası Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi SBE, Erzincan.
- Karahan, Leyla, (1985). *Erzurumlu Mustafa Darir Kıssa-i Yusuf*, (Basılmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi SBE, Ankara.
- Karahan, Leyla, (1994). *Erzurumlu Mustafa Darir Kıssa-i Yusuf Yusuf u Züleyha*, TDK Yayınları, Ankara.
- Karakaş, Aybike, (2020). *Mollâ Câmî’nin Yûsuf u Züleyhâ Mesnevîsinin Şârihi Bilinmeyen Bir Şerhi (165b-220b Varakları Arası Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi SBE, Erzincan.
- Karakaya, Burcu, (2012). “Garib’in Yusuf u Züleyha’sı”, *TÜBAR*, XXXI, s. 129-168.
- Karakaya, Burcu, (2012b). *Garib’in Yusuf ve Züleyha’sı*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ahi Evran Üniversitesi SBE, Kırşehir.
- Karaman Hayreddin, Çağrı, Mustafa, Dönmez, İbrahim Kafi, Gümüş Sadrettin, (2020). *Kur’an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir*, T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Kartal, Ahmet, (2001). “Türkçe Mesnevilerin Tertip Özellikleri”, *Bilig*, S. 19, s. 69-119.
- Kartal, Ahmet, (2007). “Eski Türk Edebiyatında Mesnevi”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. 5, S. 10, s. 353-432.
- Kartal, Ahmet, (2014). *Doğu’nun Uzun Hikâyesi*, Doğu Kütüphanesi, İstanbul.
- Kaşgarlı, Abdülvahit Raile, (2017). *Çağdaş Uygur Edebiyatı Tarihi*, Gazi Kitabevi, Ankara.

- Kaşkaya, Mehtap (2004). *Yusuf u Zeliha*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi SBE, Sivas.
- Kavcar, Cahit, (1968). “Hamdullah Hamdi’nin Yusuf u Züleyha’sı”, *TDAY-B*, [1969], s. 157-172.
- Kavcar, Cahit, (1969). “Kemal Paşazade’nin Şairliği ve Yusuf u Züleyha’sı”, *TDAY-B*, s. 227-249
- Kayık, Salih, (2007). *Tebrizli Ahmedî Yusuf u Zeliha*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Kerslake, Celia J., (1993). “Celâlzâde Mustafa Çelebi”, *İslam Ansiklopedisi*, C. 7, s. 260-262.
- Koçin, Abdulkakim, (2016). “İnsanlığın Ortak Romanı Yusuf Hikayesi: Hamdullah Hamdi’nin Yusuf ve Zeliha Mesnevisi ile Thomas Mann’ın Yusuf ve Kardeşleri Adlı Eserlerinin Karşılaştırılması”, *Turkish Studies*, Vol. 11/17, s. 1-34.
- Koncu, Hanife, (2007). “Yusuf ve Züleyha Bibliyografyası”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. 5, S. 10, s. 617-630.
- Koncu, Hanife, (2013). “Yûsuf ve Züleyhâ”, *İslam Ansiklopedisi*, C. 44, s. 38-40.
- Kont, Okan, (2006). *Uygur Şiveleri Sözlüğü (S’dan Y’ye Kadar Transkripsiyonlu Metin)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale 18 Mart Üniversitesi SBE, Çanakkale.
- Korkmaz, Zeynep, (1995). “Hüseyn Baykara Adına Yazılmış Çağatayca Yusuf ve Züleyha Mesnevisinin Tanınmayan Bir Yazması ve Eserin Yazarı”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, C. 1, Ankara, s. 304-342.
- Korkmaz, Zeynep, (2014). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, TDK Yay., Ankara.
- Köktekin, Kazım, (1994). *Süle Fakih’in Yusuf ve Zeliha’sı*, (Basılmamış Doktora Tezi) Atatürk Üniversitesi SBE, Erzurum.
- Köktekin, Kazım, (1996). “Bir Yusuf ve Zeliha Şairi Süle Fakih ve Eseri”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 4, s. 173-179.
- Köktürk, Şahin, (2007). “Halil Oğlu Ali’nin Yusuf ile Zeliha Hikâyesi”, *Turkish Studies*, Vol. 2/4, s. 555-617.
- Köprülü, Mehmet Fuad, (1980). *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ötüken Yayınları, İstanbul.
- Köprülü, Mehmet Fuad, (2014). *Edebiyat Araştırmaları II*, ALFA, İstanbul.
- Köse, Bilgehan, (2019). *Mollâ Câmî’nin Yûsuf u Züleyhâ Mesnevîsinin Şârihi Bilinmeyen Bir Şerhi (56a-110b Varakları Arası Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)*,

- (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi SBE, Erzincan.
- Kut, Günay (1977) “Bursa ve Manisa İl Halk Kütüphanelerindeki Bazı Türkçe Yazmalar Üzerine”, *Journal of Turkish Studies*, I. Cambridge, Mass: Harvard Üniversitesi, s.121-147.
- Kutlar, Fatma S., (2000). “Mesnevi Nazım Şekline Genel Bir Bakış ve Türk Edebiyatında Mesnevi Araştırmalarıyla İlgili Bir Kaynakça Denemesi”, *Türkbilig*, C. 1, S. 1, s. 102-157.
- Kuzubaş, Muhammet, (2010). *Kıssa-i Yusuf u Zeliha Oflu Bilal Efendi*, Karadeniz Dergisi Yayınları, İstanbul.
- Küçük, Serhat, (2014). “Şeyyad Hamza’nın Yusuf u Zeliha’sındaki Arkaik Unsurlar”, *AÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 52, s. 1-25.
- Kültür, Neslihan, (2019). *Mollâ Câmî’nin Yûsuf u Züleyhâ Mesnevîsinin Şârihi Bilinmeyen Bir Şerhi (1b-56a Varakları Arası Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi SBE, Erzincan.
- Kültürel, Zuhâl, (2009). “Şerifi’nin Yusuf u Zeliha Hikâyesi ve Dil Özellikleri”, *Turkish Studies*, Vol. 4/7, s. 424-437.
- Levend, Ağâh Sırrı, (1967). “Divan Edebiyatında Hikâye”, *TDAY-B*, [1968], s. 71-117.
- Levend, Ağâh Sırrı, (1968). “Hamdi’nin Yusuf u Züleyha’sı”, *TDAY-B*, [1969], s. 173-211.
- Levend, Ağâh Sırrı, (1969). “Kemal Paşa-zade’nin Yusuf u Züleyha’sı”, *TDAY-B*, s. 251-281.
- Levend, Ağâh Sırrı, (1988). “Nevâî’nin Eserleri”, *TDAY-B*. s. 189-193.
- Mazıoğlu, Hasibe, (1999). “Yusuf u Züleyha Yazarı Sulı Fakih’in Adı Sorunu”, *TDAY-B*, [2003], C. I-II, S: 42, s. 169-176.
- Mercan, Gözde, (2018). *Molla Hasan Yusuf u Züleyha 1-55 Sayfa Aralıkları*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Beykent Üniversitesi SBE, İstanbul.
- Muginov, A. M. (1962). *Описание Уйгурских рукописей института народов Азии [Opisaniye Uygurskix Rukopisey İnstituta Narodov Azii]*, Akademiya Navk SSSR.
- Muş, Züleyha, (2000). *Arap ve Türk Edebiyatlarında Yusuf u Züleyha Hikâyelerinin Mukayesesi*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul.

- Nalbant, Mehmet Vefa, (2014). *Karışık Dilli Kur'an Tefsiri (Çağatay, Oğuz ve Kıpçak Lehçeleriyle)*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay., Ankara.
- Nalbant, Mehmet Vefa, (2018). “Çağatay Türkçesinde Görülen {+nI} İlgili Hâli Ekinin Kökeni Üzerine”, *Türkbilig*, S. 36, s. 21-28.
- Nalbant Özkan, Bilge, (2005). *Nevâdirü'n Nihâye*, (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi SBE, Ankara.
- Nalbant Özkan, Bilge, (2007). “ ‘Ali Şir Nevai'nin Dest-i Hattı: Türkçe Divanları Arasındaki Yeri”, *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, C. 4, S. 1, s. 57-63.
- Necip, Emir Necipoviç, (1995). *Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü*, (Çev. İklil Kurban, TDK Yay., Ankara.
- Onur, M. Naci, (1982). *Hamdullah Hamdî Yusuf u Züleyha*, (Basılmamış Doktora Tezi) Atatürk Üniversitesi SBE, Erzurum.
- Onur, M. Naci, (1991). *Yusuf u Züleyhâ Hamdî*, Akçağ Yay., Ankara.
- Ölmez, Mehmet, (2003). “Çağataycadaki Eskicil Ögeler Üzerine”, *Mustafa Canpolat Armağanı*, (Haz. Mehmet Ölmez – Aysu Ata), Ankara, s. 135-142.
- Ölmez, Zuhâl, (2007). “Çağatay Edebiyatı ve Çağatay Edebiyatı Üzerine Araştırmalar”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. 5, S. 9, s. 173-219.
- Özçam, Çimen, (1993). *Şeyyad Hamza'nın “Yusuf u Züleyha” Adlı Eserinin Dil Özellikleri*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi SBE, Elazığ.
- Öztuncer, Özlem, (2006). *Uygur Şiveleri Sözlüğü (A'dan Z'ye Kadar Transkripsiyonlu Metin)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale 18 Mart Üniversitesi SBE, Çanakkale.
- Öztürk, Rıdvan, (2010). *Yeni Uygur Türkçesi Grameri*, TDK Yayınları, Ankara.
- Öztürk, Zehra, (2013). “Züleyha”, *İslam Ansiklopedisi*, C. 44, s. 552-553.
- Polat, Abduraop, (2002). *Musa Sayrami Tarih-i Hamidi III*, (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi SBE, Ankara.
- Rahimi, Farhad, (2014). “Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi”, *Turkish Studies*, Vol. 9/3, s. 1157-1218.
- Räsänen, Marti, (1957), *Materialien Zur Morphologie Der Turkischen Sprachen*, Helsinki.
- Sami, Şemseddin, (2018). *Kâmûs-ı Türkî*, (Haz. Yrd. Doç. Dr. Raşit GÜNDOĞDU, Yrd. Doç. Dr. Niyazi ADIGÜZEL, Ebul Faruk ÖNAL), İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul.

- Schlyter, Birgit N., (2017). "From The Private Library of Gunnar Jarring and His New Eastern Turki Dictioanary", *Kashgar Revisited*, Leiden-Boston.
- Schwarz, Henry, (1992). *An Uyghur-English Dictionary*, Center for East Asian Studies Western Washington University, Washington.
- Sertkaya, Ayşegül, (1998). "Yusuf Peygamber 'Aleyhi's-selam-nıng Ta'bir Kitabı, *İlmî Araştırmalar*, S. 6, s. 197-222.
- Steingass, F., (2005). *A Comprehensive Persian-English Dictionary*, Çağrı Yayınları, İstanbul.
- Sülayman, Eset, (2013). A Study on "Kashgar Prints": "Eastern Turki" Printed Materials Published By The Swedish Mission Press in Kashgar (1892-1938), *Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi*, S. 1/1, s. 75-108.
- Şahin, Mehmet, (2015). *Eski Türk Edebiyatında Mensur Yûsuf u Züleyhâ Hikayeleri ve Muhammed B. İbrahim ve Yûsuf u Züleyhâ'sı*, (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi SBE, Ankara.
- Şahin, Mehmet, (2016). "Muhammed B. İbrahim ve Yusuf u Züleyha'sı", *Artuklu Akademi*, 3/(1), s. 1-20.
- Şanlı, İsmet, (2010). "Molla Camî'nin Yusuf u Züleyha'sının Bilinmeyen İki Türkçe Şerhi", *Turkish Studies*, Volume 5/1, s. 1328-1345.
- Şentürk, Ahmet Atilla, Kartal, Ahmet, (2004). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- Taş, İbrahim, (2017). *Yusuf ve Zeliha*, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Tekin, Feridun, (2011). "Hanlıklar Dönemi Çağatay Edebiyatı", *Turkish Studies*, Vol, 6/1, s. 1843-1850.
- Tozlu, Necdet, (2014). *Bayburtlu Ağlar İrşâdî Baba Yusuf ile Zeliha İnceleme-Metin*, BAKÜTAM, Bayburt.
- Törnvall, Gunilla, (2014). "Hoten ve Kaşgar'dan: Gunnar Jarring ve Jarring Koleksiyonu", (Çev. Serkan Çakmak), *Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi*, S. 4, s. 103-111.
- Turan, Selami, Çetin, Kamile, (2010). "Bilal Efendi'nin Kıssa-i Yusuf u Zeliha'sının Tunus Nüshası", *SDÜ SBE Dergisi*, S. 11, s. 197-206.
- Türk, Ali, (2016). *Hikâyet-i Ya'kûb u Yûsuf 'Aleyhi's-selâm (Metin – İnceleme)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi SBE, Eskişehir.

- Türkdoğan Gökcan, Melike, (2010). “Klasik Türk Edebiyatında Kur’an Kıssalarını Konu Alan Mesneviler”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 3, S. 15, s. 64-92.
- Türkdoğan Gökcan, Melike, (2011). *Klasik Türk Edebiyatında Yusuf u Züleyha Mesnevileri Üzerine Mukayeseli Bir Çalışma*, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Uygur, Sinan, (2003). *Ali'nin Kıssa-i Yusuf'u*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi SBE, Erzurum.
- Ünlü, Osman, (2005). “Abdurrahman Gubarî Efendi ve Kıssa-i Yusuf'u”, *Erciyes*, S. 33, s. 16-20.
- Ünlü, Suat, (2013). *Çağatay Türkçesi Sözlüğü*, Eğitim Yayınevi, Konya.
- Ünver, İsmail, (1986). “Mesnevi”, *Türk Dili*, C. LII, S. 415-416-417, s. 430-563.
- Ünver, İsmail, (2001). “Sulı, Suli, Sula, Şule, Süle ve Süli Fakih Rivayetleri Üzerine”, *Ankara Üniversitesi Türkoloji Dergisi*, C. 14, S. 1, s. 15-20.
- Üst, Sibel, (2007). “Nahifi'nin Yusuf u Zeliha Mesnevisi”, *Turkish Studies*, Vol 2/4, s. 823-957.
- Yakup, Abdurishid, (2005). *The Turfan Dialect of Uyghur*, Harrassowitz Verlag, Wiesbaden.
- Yapıcı, Ali İhsan, (2006). *Ahmedî'nin Yusuf u Züleyha'sı*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi SBE, Aydın.
- Yelten, Muhammet, (1998). *Şirvanlı Mahmud Târih-i İbn-i Kesîr Tercümesi*, TDK Yayınları, Ankara.
- Yeniterzi, Emine, (2007). “Anadolu Türk Edebiyatında Ahlaki Mesneviler”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. 5, S. 10, s. 433-468.
- Yıldırım, Talip, (2010). *Hüseyin Baykara Divanı*, Hat Yayınevi, İstanbul.
- Yıldırım, Talip, (2010). *Son Döneme Ait Bir Çağatay Metni: Mev'ize*, Hat Yayınevi, İstanbul.
- Yıldırım, Talip, (2016). *Saykali Ravzatü'ş Şüheda*, Bilgeoğuz Yayınları, İstanbul.
- Yıldız, Ayşe, (2013). *Çâkerî Yusuf u Züleyha*, Hitabevi Yayınları, Ankara.
- Yıldız, Mustafa, (2004). *Yeni Uygur Türkçesinde Tasvir Fiilleri*, (Basılmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi SBE, Ankara.
- Zeynelof, Ferhad, (1985). “Ali'nin Kıssa-yı Yusuf'u”, (Çev. Sabahattin ÇAĞIN), *Kardaş Edebiyatlar*, S. 9, s. 42-45.